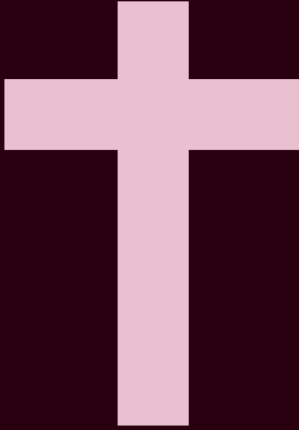

Nduudu n'dai yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e cuicateco yeⁿ'e

Tepeuxila

New Testament in Cuicatec, Tepeuxila (MX:cux:Cuicatec,
Tepeuxila)

Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco ye^{n'}e Tepeuxila New Testament in Cuicatec, Tepeuxila (MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	68
SAN LUCAS	109
SAN JUAN	177
HECHOS	220
ROMANOS	275
1 CORINTIOS	305
2 CORINTIOS	334
GÁLATAS	353
EFESIOS	364
FILIPENSES	375
COLOSENSES	382
1 TESALONICENSES	389
2 TESALONICENSES	395
1 TIMOTEO	399
2 TIMOTEO	408
TITO	414
FILEMÓN	418
HEBREOS	420
SANTIAGO	442
1 PEDRO	450
2 PEDRO	458
1 JUAN	463
2 JUAN	469
3 JUAN	470
JUDAS	471
APOCALIPSIS	474

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL MATEO

Yeⁿ'é 'iⁿ'yāⁿ chi ndaata yeⁿ'é Jesucristo chí vmnááⁿ vmnaaⁿ
(Lc. 3.23-38)

¹ Chuū chí lista yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Jesucristo, ndíí na ndaata Abraham ndíí na ndaata David ndíí tiempo chí ch'iindiyááⁿ Jesucristo.

² Abraham miiⁿ ch'iindī daiya sa chí nguuvī Isaac. Isaac miiⁿ ní ch'iindī daiya sa chí nguuvī Jacob. Jacob miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Judá ndúú^cū tanáⁿ'ā 'díínu yā. ³ Judá miiⁿ ní ndúú^cū Tamar chí n'daataá yeⁿ'é sa ch'iindī daiyá yā chí cuates chí nguuvī Fares ndúú^cū Zara. Fares miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Esrom. Esrom miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Aram. ⁴ Aram miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Aminadab. Aminadab miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Naasón. Naasón miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Salmón. ⁵ Salmón ndúú^cū Rahab chí n'daataá yeⁿ'é sa ní ch'iindī daiyá yā Booz. Booz miiⁿ ndúú^cū Rut chí n'daataá yeⁿ'é sa ní ch'iindī daiyá yā Obed. Obed miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Isaí. ⁶ Isaí miiⁿ ní ch'iindī daiya sa rey David. Rey David miiⁿ ní ch'iindī daiyá yā Salomón taachi caneé yā ndúú^cū n'daataá chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní n'daataá yeⁿ'e saⁿ'ā Urías.

⁷ Salomón miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Roboam. Roboam miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Abías. Abías miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Asa. ⁸ Asa miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Josafat. Josafat miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Joram. Joram miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Uzías. ⁹ Uzías miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Jotam. Jotam miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Acáz. Acáz miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Ezequías. ¹⁰ Ezequías miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Manasés. Manasés miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Amón. Amón miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Josías. ¹¹ Josías miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Jeconías. Jeconías miiⁿ ndúú^cū tanáⁿ'ā vi'i yā ch'iindiyááⁿ yā taachi chiidá yā ndúú^cū chεεcú yā ní preso yā ndúú^cū tanáⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel ní taachi cueⁿ'é yā na cyúúni na yáⁿ'ā Babilonia.

¹² Cuayivi chí cho'ó yā na yáⁿ'ā Babilonia, Jeconías miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Salatiel. Salatiel miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Zorobabel. ¹³ Zorobabel miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Abiud. Abiud miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Eliaquim. Eliaquim miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Azor. ¹⁴ Azor miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Sadoc. Sadoc miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Aquim. Aquim miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Eliud. ¹⁵ Eliud miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Eleazar. Eleazar miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Matán. Matán miiⁿ ní ch'iindī daiya sa Jacob. ¹⁶ Jacob miiⁿ ní ch'iindī daiya sa José, 'iⁿ'yāⁿ chí isán'ā yeⁿ'e María. Ní daiya ta ní Jesús chí nguuvī Cristo.

¹⁷ Tíicā nducuéⁿ'é ndaata yeⁿ'e Abraham ndíí rey David ní ndiichicúúⁿ ndaata yeⁿ'é yā o generaciones. Ní ndíí rey David miiⁿ ndíí taachi cueⁿ'e nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ ndaata yeⁿ'e yā na país Babilonia ní ndiichicúúⁿ ndaata yeⁿ'é yā. Ní ndíí taachi cheⁿ'e yā na yáⁿ'ā Babilonia ndíí taachi ndaá Cristo in'yéⁿ'di cūú ní ndiichicúúⁿ ndaata yeⁿ'é yā.

Túúca ch'iindiyááⁿ Jesucristo
(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Túúca ch'iindiyááⁿ Jesucristo. Taachí María miiⁿ chí chεεcu Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí 'caandavaacú yā ndúú^cū José ní^cú taachi 'āā cuéé 'caandavaacú yā ndúú^cū vi'i, véé 'áámá daiya yā chεεtí yā cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Nduuú. ¹⁹ José miiⁿ ní neⁿ'é yā 'caandavaacú yā ndúú^cū María miiⁿ. Ní José

miiⁿ ní nééné n'dai yā. Ní cuayiivi ngu^{éé} ne^{'é} yā 'caandavaacú yā ndúúcu tá^{'ā} cucááavā chí v^{éé} dacua'a che^{eti} yā. Ní ngu^{éé} ne^{'é} yā yaa'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ ye^{'e} yááⁿ miiⁿya ye^{'e} María chí ngu^{éé} n'daācā ti ngu^{éé} ne^{'é} yā chí María cuuvi 'cuinaaⁿ yā. ²⁰ Ní taachí José miiⁿ nacadíínuuⁿ yā chí cu'neeⁿ yā María miiⁿ, cuayiivi ní taachí cyaadu yā, 'áámá ángel ye^{'e} Señor Ndyuūs che'enaáⁿ yā ye^{'é} yā ní ca^{'n}a yā chíí yā José miiⁿ: Díí, José, sa^{'n}a ye^{'e} ndaata rey David, ngu^{éé} 'va'a di cuuvi n'daataá ye^{'e} di María, ti dacuá'a ye^{'e} tá chí v^{éé} che^{eti} tá ngu^{éé} ye^{'e} 'iiⁿ'yāⁿ ti ye^{'e} Espíritu N'dai ye^{'e} Ndyuūs. ²¹ Ní tá^{'ā} miiⁿ ní 'cuundiyaáⁿ daiya tá 'áámá sa^{'n}á 'lííⁿ. Díí ní cu'neeⁿ di chí nguúví sá JESÚS caati cucááavā Jesús miiⁿ ní nadanguá^{'ai} 'iiⁿ'yāⁿ ye^{'e} íⁿ'yee^{'dí} cūū ní nadich'e^{ecú} yā nuu^{'ndi} ye^{'e} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

²² Tanducu^{éⁿ} chuū ní 'tíicā chíí ndúúcu María ní 'íicú cuuvi cuaacu chí ca^{'n}á profeta ye^{'e} nduudu ye^{'e} Ndyuūs ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ, nduudu chí canéé nguūⁿ na libro ye^{'e} Ndyuūs 'tíicā:

²³ Níicú n'diichí nī. Tá 'cūū 'áámá chí cuiinuú tá 'cuūndí daiya tá. Taachí 'cuundiyaáⁿ 'áámá daiya tá ní cu'neeⁿ chí duuchi Emanuel chí ne^{'e} caa^{'n}maⁿ Ndyuūs ndúúcu s'uúúⁿ.

²⁴ Cuayiivi miiⁿ ní taachi José miiⁿ nanduuchí yā, tuu'mi ní dííⁿ yā tan'dúúcā chí nga^{'n}á ángel ye^{'e} Señor Ndyuūs níicú ch'iindivaacú yā ndúúcu María miiⁿ.

²⁵ Naati José miiⁿ ngu^{éé} n'diichí sá María miiⁿ ndíí ch'iindiyááⁿ daiya tá, ní José s'neeⁿ sá chí nguúví dacua'áa miiⁿ dúúchí JESÚS.

2

Ye^{'e} 'iiⁿ'yāⁿ magos chí che^{'e} sa n'diichí sa Jesús

¹ Taachí Jesús ch'iindiyááⁿ yā na yááⁿ Belén ye^{'e} yá^{'n}áa Judea, tiempo miiⁿ ní sa^{'n}a Herodes miiⁿ ní rey ye^{'e} yá^{'n}áa Judea. Ní n'duuví magos, 'iiⁿ'yāⁿ chí déénu ca yā ye^{'e} 'íínyúⁿ ndiicá ya^{'ái} yā ndíí cuaaⁿ ná ícan'daā 'yá^{'n}á. Ní magos ndaa yā na yááⁿ Jerusalén. ² Magos ní ndaa yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ ní ntiinguuneeⁿ yā rey: ¿Tíí cánéé 'iiⁿ'yāⁿ chí rey ye^{'e} 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí 'niindiyááⁿ yā? Nús'uū ní n'diichí 'nū 'áámá 'íínyúⁿ ch'e^{ete} cuááⁿ ná ícan'dáá 'yá^{'n}á 'íicú chííⁿ chí cuchíí 'nū. Níicú ndaa 'nū chí cu'téénú 'nū sa^{'n}á 'lííⁿ rey miiⁿ.

³ Taachí rey Herodes miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, chista^{'n}á vaanicadíínuuⁿ ye^{'e} yā. 'Tíicā ntúūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ye^{'e} yááⁿ Jerusalén taachi ch'iindiveéⁿ yā. ⁴ Ní rey Herodes miiⁿ ní nádaamá yā nducyaaca chíidúu n'g^{eté} chí nga^{'n}a ntiiⁿnyúⁿ yā ye^{'e} yaacū Israel ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngi'cuééⁿ ley 'iiⁿ'yāⁿ ye^{'e} Israel. Ní itinguuneeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'ee^{'n}: ¿Tíí 'niindiyááⁿ Cristo? ⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'ee^{'n} ní ca^{'n}a yā chíí yā rey miiⁿ: 'Cuundiyaáⁿ yā na yááⁿ Belén ye^{'e} yá^{'n}áa Judea caati 'tíicā canéé nguūⁿ na libro ye^{'e} Ndyuūs cucááavā sa^{'n}a profeta:

⁶ Ndis'tíí 'iiⁿ'yāⁿ ye^{'e} yááⁿ Belén ye^{'e} yá^{'n}áa Judá, ¿'áá ngu^{éé} yááⁿ ye^{'e} nī chí 'lííⁿ cá nguaaⁿ nducu^{éⁿ} yááⁿ ye^{'e} yá^{'n}áa Judá naachi 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tííⁿ nga^{'n}a ntiiⁿnyúⁿ yā? Ngu^{éé} chí 'tíicā, caati nguaaⁿ ndís'tíí chí ye^{'e} yááⁿ Belén can'dáá 'áámá sán'^{'ā} chí nga^{'n}á ntiiⁿnyu^{'s} sá ye^{'e} nducyáá^{'á} 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos chí 'iiⁿ'yāⁿ s'ee^{'n} chí Ndyuūs nnde^eve yā.

⁷ Tuu'mi ní rey Herodes yaa'vi n'dé'éí yā sa^{'n}á magos ní ntiinguuneeⁿ cá yā sa^{'n}a s'ee^{'n}: ¿De'ē tiempo n'diichí ní 'íínyúⁿ miiⁿ? ⁸ Ní rey miiⁿ ní ca^{'n}a yā chíí yā sa^{'n}a s'ee^{'n}: Ndis'tíí magos, cue^{'n}e nī na yááⁿ Belén ní in'nuūⁿ n'daāca nī dacua'a

'líin miiⁿ. Ní taachí ndaaca ní dacua'a míiⁿ, nanguεεcunéeⁿ ní ní caaⁿ'maⁿ ní yeⁿ'é. Maaⁿ níicú 'úú ntúūⁿ ní cuuvi caⁿ'á cu'teenú dacua'a 'líin miiⁿ.

⁹ Magos ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e rey miiⁿ ní cúnáⁿ'a yā. Cuin'diichí ní. 'Íinnyúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ magos n'diichí yā cuaaⁿ na ican'daa 'yáⁿ'ā, 'íinnyúⁿ míiⁿ cueⁿ'é nanááⁿ yeⁿ'e magos taanduvééⁿ ndaā ní cānee lugar naachi canéé dacua'a 'líin'. ¹⁰ Ní taachi magos 'āā n'diichí yā 'íinnyúⁿ miiⁿ, yéénu taavi yā. ¹¹ Ní taachi sndaá yā va'āi miiⁿ, n'diichí yā saⁿ'ā 'líin' dacua'a miiⁿ ndúúúⁿ chεεcu sá María. Ní chíintii'yá yā nanááⁿ dacua'a miiⁿ ní s'téenu yā. Taachi n'guaaⁿ yā caja naachi snéé regalos yeⁿ'e yā, tuu'mi ní ca'á yā yeⁿ'é dacua'a miiⁿ. Regalos ní 'díin'guaaⁿ ndúúúⁿ yáⁿ'ā chí n'dεεve ngééⁿ ndúúúⁿ mirra chí díitū taavi n'dai ngééⁿ. ¹² Cuayiivi miiⁿ ní Ndyuūs yaa'vi yā magos na 'yúúúyaaⁿ yeⁿ'e yā chí 'āā ntéé naⁿ'a yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ. Níicú magos cunaⁿ'a yā na vaacu yā na taama yúúúⁿ.

Cueⁿ'e yā ngéenu yā na yáⁿ'āa Egipto

¹³ Taachi magos cunaⁿ'a yā, tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā 'áámá ángel níicú ángel miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ José miiⁿ taachi cyaadú yā ní caⁿ'a yā chí yā José: Díí José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'líin' ní cueⁿ'e di cāanú di ndúúúⁿ chεεcu sa ndíí yáⁿ'āa Egipto. Ní 'cuεetinée ní miiⁿ ndíí taachi 'úú caaⁿ'máⁿ caati canéé chí rey Herodes miiⁿ ní nan'nuúⁿ yā saⁿ'ā 'líin' chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā.

¹⁴ José miiⁿ ní nanduuchí yā. 'Tiicá ntúūⁿ chεεcu sa. Ní sta'a yā saⁿ'ā 'líin' miiⁿ ní nguiniú míiⁿ nūuⁿ cueⁿ'e yā ndúúúⁿ chεεcu sa na yáⁿ'āa Egipto. ¹⁵ Níicú miiⁿ ch'εetinée yā ndíí chí ch'ií rey Herodes. Níicú cúúnú ca'a chíiⁿ chí Señor Ndyuūs caⁿ'a yā na libro yeⁿ'e yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ cucáávā saⁿ'a profeta miiⁿ taachi caⁿ'a yā 'tíicá: Ná yáⁿ'āa Egipto 'caí daíyā.

Rey Herodes caⁿ'a ntiinnyúⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā dacua'aā ngaiyāā

¹⁶ Taachí rey Herodes miiⁿ tuumicadínuuⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ magos chinnche'éí yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nduuví taáⁿ n'dai yā. Ní rey miiⁿ ní caⁿ'a ntiinnyuⁿ yā ní dichó'ó yā soldados chí ch'iiⁿ'nuⁿ yā nducyáácá dacua'aā chí saⁿ'ā ndíí cuaacu 'uúví nduúyū chí véé na yāāⁿ Belén ndúúúⁿ tanáⁿ'ā yāāⁿ chí na níiⁿ'nuúⁿ. 'Tíicá rey miiⁿ diiⁿ cuenta yā ti cho'óo 'uuví nduúyū chí magos n'diichí yā 'íinnyúⁿ ch'εete miiⁿ yeⁿ'e nanguuvi. ¹⁷ Tuu'mi ní cho'óo chuū chí cuuvi cuaacu tan'dúúúⁿ chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs cucáávā chí caⁿ'a saⁿ'ā profeta Jeremías cuááⁿ vmnaaⁿ 'túúúⁿ cá:

¹⁸ Na yāāⁿ Ramá ch'iindiveéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeεcu yā ní n'gái yā ndúúúⁿ 'áámá vaadi ya'ai ch'εete cucáávā daiya yā chí ch'ií. N'daataá yeⁿ'é Israel s'eeⁿ ngeεcu yā cucáávā daiya yā chí ch'iíⁿ nūⁿ rey tan'dúúúⁿ chí táⁿ'ā Raquel ngeεcu yā cucáávā daiya yā chí ch'ií. Ní nguéé chíi ndaacā n'daataa s'eeⁿ 'viich'εetíinūⁿ miiⁿ.

¹⁹ Cuayiivi taachi ch'ií rey Herodes miiⁿ, José miiⁿ ní 'āā canee yā na yáⁿ'āa Egipto. Tuu'mi ní Señor Ndyuūs dicho'o yā 'áámá ángel ní ángel che'enaáⁿ yā yeⁿ'é José taachi cyaadú yā. ²⁰ Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chí yā José: Díí José, nducueeⁿ di ní cuta'a di saⁿ'ā 'líin' dacua'aā ní cuinaⁿ'a di ndúúúⁿ chεεcu sa na yáⁿ'āa Israel caati ch'ií 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā 'caaⁿ'nuⁿ yā saⁿ'ā 'líin'.

²¹ Tuu'mi ní José ncuéeⁿ yā. 'Tiicá ntúūⁿ chεεcu sa. Ní sta'a yā saⁿ'ā 'líin' miiⁿ ní cueⁿ'e yā ndúúúⁿ chεεcu sa na yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ²² Taachí José miiⁿ ch'iindiveeⁿ yā chí saⁿ'ā Arquelao canéé lado yeⁿ'e rey Herodes chí chiida sa, tuu'mi ní José miiⁿ ní 'va'á yā chí caⁿ'a yā na yáⁿ'āa Judea chí yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Naati tan'dúúúⁿ chí ángel che'enaáⁿ yeⁿ'e yā na 'yuudiyaaⁿ yeⁿ'e yā,

cueⁿe yā yáⁿ'āa Galilea chi yáⁿ'āa yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ Israel ntúūⁿ. ²³ Ní ndaá yā na yáⁿ'āa míiⁿ ní cueⁿ'e yā ch'εεtinee yā na yāⁿ Nazaret yeⁿe yáⁿ'āa Galilea. Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profetas vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe Jesús chi 'túúcā: Canéé chí cuuvi ngúúví yā 'iⁿ'yāⁿ nazareno yā cucááⁿvā chi cueⁿ'e yā na yāⁿ Nazaret.

3

*Yeⁿ'e chi Juan cueédínuūⁿ'niⁿ yā ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Tiempo miiⁿ chiicá Juan chí cueédínuūⁿ'niⁿ yā na lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'iⁿ'yāⁿ. Lugar miiⁿ chí yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ní míiⁿ ngaⁿ'a Juan nduudu cuaacu. ² Juan miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chí 'túúcā: Ndis'tiī, ndaacadaami nī yeⁿ'e chí díiⁿ nī chí nguéé n'dai caati 'āā ndaá niiⁿnuúⁿ nguuví miiⁿ naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví. ³ Níicú yeⁿ'e Juan 'cūú ní saⁿ'a profeta Isaías caⁿ'a yā yeⁿ'e yā vmnááⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúcā:

'Caandiveéⁿ nī. 'Áámá saⁿ'ā ngaⁿ'ā yuudu sa 'túúcā na yáⁿ'āa cuūⁿ'máⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iⁿ'yāⁿ: 'Cuundiyaáⁿ nī yúúni yeⁿ'e Señor Ndyuūs caati cúchii yā. Nan'guáaⁿ nī yúúni cuaacu caavá yā. Didεεvéⁿ nī staava yeⁿ'é ní ní cuuvi cuaáⁿ nī 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

⁴ Catecai Juan miiⁿ ní nin'dai ndúúcu yuūdū yeⁿ'e 'iiti camello. Ní cinturón yeⁿ'e sa ní díiⁿ'maⁿ 'iiti. Níicú chí che'ē sa ní 'iiti langostas ndúúcu n'di'i yeⁿ'e 'iiti 'yáaiⁿ chí vεε cueeti. ⁵ N'deeé 'iⁿ'yāⁿ can'daa yā chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Juan miiⁿ. Ní can'daa yā yeⁿ'e yāⁿ Jerusalén, yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, ní yeⁿ'e yáⁿ'āa chí cuaaⁿ 'diituú yeⁿ'é yíicú Jordán. ⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs níicú Juan miiⁿ ní chεédínuūⁿ'niⁿ sá 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ na yíicú Jordán miiⁿ.

⁷ Taachí Juan miiⁿ n'diichí sa chí neené 'yaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ fariseos ndúúcu 'iⁿ'yāⁿ saduceos neⁿ'é yā chí cueédínuūⁿ'niⁿ sa 'iⁿ'yāⁿ, Juan miiⁿ caⁿ'a sa chíi sa 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ: Ndis'tiī tan'dúúcā cúú, 'tíicā ndis'tiī. ¿Du'ú chí 'cuééⁿ ndis'tiī chí cuuvi cáanu ní yeⁿ'e castigo taaⁿ chí cuchii? ⁸ N'daāca díiⁿ ní maaⁿ níicú 'cuuⁿ'míⁿ nī 'iⁿ'yāⁿ chí 'āā ndaacadaami nī yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nī. ⁹ Ndis'tiī ní 'āā ntéé nadacádíinuūⁿ nī chí n'dai nī caati ndaata yeⁿ'e Abraham ndis'tiī. Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngī ndis'tiī chí Ndyuūs cuuvi díiⁿ yā chí tuūu s'tiī ní cuuvi daiya Abraham. ¹⁰ Cutíiⁿ míiⁿ 'āā canéé na díiⁿ'yu yáⁿ'á. Nducyaaca yáⁿ'á chí nguéé n'dáacā ngii n'guiⁱ'i yeⁿ'e canee chí 'caata yáⁿ'á míiⁿ ní cūnuuⁿ na yaⁿ'ā. ¹¹ 'Úú ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí ngeédínuūⁿ'niⁿ ndis'tiī ndúúcu nuūⁿ'niⁿ caati 'āā ndaacadaami nī yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nī. Naati ndaá táámá 'iⁿ'yāⁿ cuayiivi yeⁿ'e 'úú chí ch'εεte taavi cá poder yeⁿ'e yā nguéé ti 'úú. 'Úú ní nguéé neené n'dai 'úú chí cuuvi candéé ndaacuú yeⁿ'e yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní n'dai taavi cá yā chí cuuvi 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cueédínuūⁿ'niⁿ yā ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu yaⁿ'ā. ¹² Ní taachi ndaa 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nguuví Jesús díiⁿ yā tan'dúúcā 'áámá 'iⁿ'yāⁿ chí didεεvé yā trigo 'tíicā díiⁿ yā ndúúcu 'iⁿ'yāⁿ. Ní sta'á yā zaranda yeⁿ'e yā ní nadidaamá yā trigo na chεeti díiⁿūⁿ. Ní dεεcú miiⁿ ní'neeⁿ yaⁿ'a yā ná nguuchí yaⁿ'á chí 'āā ntéé n'tuúvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúúcā 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé i'ténuu yā Ndyuūs.

*Juan chεédínuūⁿ'niⁿ sa Jesús
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)*

¹³ Tuu'mi ní Jesús chíicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní ndaá yā na yíicú Jordán naachi canee Juan chí Juan miiⁿ ní cueédínuūⁿ'niⁿ sa Jesús miiⁿ. ¹⁴ Juan miiⁿ ní

nguéé 'cuuⁿ sa. Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: 'Úú ní neⁿ'é chi dii cuεdínuūⁿniⁿ di 'úú. ¿'Áá dii cuchii di nanaáⁿ 'úú?

¹⁵ Jesús nan'guεcútaⁿ'a yā: Diiⁿ dí maaⁿ 'tíicā; ní diiⁿ yú tan'dúúcā chi Dendyuūs neⁿ'e yā chi diiⁿ yú. Tuuⁿ'mi ní Juan 'cūūⁿ sa.

¹⁶ Cuayiiⁿ taachi 'āā cheεdínuūⁿniⁿ Juan miiⁿ Jesús miiⁿ, tuuⁿ'mi ní Jesús ní nan'dāa yā na nuūⁿniⁿ. Cuayiiⁿ ní nanguaāⁿ nanguuvi. Ní Juan n'diichí sa Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ chi tan'dúúcā paloma 'tíicā. Chiica yeⁿ'é na va'ai cheeti nguuví ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿ'e Jesús miiⁿ. ¹⁷ Tuuⁿ'mi ní n'giindiveéⁿ yā 'áámá nduudu yeⁿ'é nanguuvi chí ngaⁿ'a: Saⁿ'a 'cūū Daiyá chí neⁿ'e taaví. Ní yeenú taaví cáávā sáⁿ'a 'cūū.

4

Yáá'n'guiinūⁿ neⁿ'e sa tuuⁿ'vi neeⁿ sa Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Tuuⁿ'mi ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs candéε Jesús miiⁿ ná yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εtinéé 'iiⁿ'yāⁿ chi yáá'n'guiinūⁿ neⁿ'e sa chi Jesús diiⁿ yā nuuⁿndi.

² Jesús canéé yā miiⁿ 'uūvū ngeεcu nguuví ní 'uūvī ngeεcu n'gaaⁿ ní nguéé cheⁿ'é yā. Ní cuayiiⁿ ní cuiicú yā. ³ Yáá'n'guiinūⁿ ní ndaā sa nanaáⁿ Jesús chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'ā sa: Dii Jesús, nduuti chi dii chí Daiya Dendyuūs dii, caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cūū chí nduuví pan. Ní nduuví pan ní cuuvi cheⁿ'é di.

⁴ Jesús miiⁿ nan'guεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Túúcā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguéé dámaāⁿ pan cheⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní cunduūchi yā caati ndúúcū tanducuéⁿ'é nduudu chí ngaⁿ'a Ndyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ cunduūchí yā nduuti chí cu'téenu yā.

⁵ Tuuⁿ'mi ní yáá'n'guiinūⁿ miiⁿ candéε sa Jesús na yáāⁿ Jerusalén chí yáāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ní chin'duu sá 'iiⁿ'yāⁿ na yáácú yeⁿ'e yaācū. ⁶ Ní yáá'n'guiinūⁿ caⁿ'a sa chii sa Jesús: Nduuti chí dii chí Daiya Dendyuūs dii, cáávā di ndii 'múúⁿ ndii na yáⁿ'āa; caati 'túúcā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Ndyuūs dichó'o yā ángeles yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā cuidado yeⁿ'é di. Ní ángeles cundéε yā dii ndúúcū ta'á yā, ní nguéé cuuvi ya'ai ca'a di na tuūu.

⁷ Jesús nán'guεcútaⁿ'a yā: 'Tuucá ntúūⁿ canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguéé diiⁿ di mar 'áámá cosa chí n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs yeⁿ'é di.

⁸ Tuuⁿ'mi candéε yáá'n'guiinūⁿ miiⁿ Jesús miiⁿ na 'áámá yíicū yáácú ní ch'iⁿ'i sa tanducuéⁿ'é naciones yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndúúcū chí ngaⁿ'á ntiinⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'é ndúúcū dendú'ū chí n'geete chí véé yeⁿ'é. ⁹ Ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: Tanducuéⁿ'é chuū teé dii nduuti chí caantíⁿ'ya dí nanaáⁿ ní cu'téenu di 'úú.

¹⁰ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā miiⁿ: Dí yáá'n'guiinūⁿ, cuví di nanaáⁿ caati 'túúcā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs yeⁿ'é di ní 'caandiveeⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ míⁿ nūⁿ.

¹¹ Tuuⁿ'mi ní yáá'n'guiinūⁿ miiⁿ diví sa yeⁿ'e Jesús, ní nínⁿdaā ángeles ní dichíⁿ've yā Jesús miiⁿ.

Jesús tucá'a yā ntiinⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yā na yáⁿ'āa Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² Taachi ch'iindiveéⁿ Jesús miiⁿ chí Juan chí ngeεdinuūⁿniⁿ 'iiⁿ'yāⁿ canúúⁿ sá vácūū, nanguεcunéé yā cunaⁿ'a yā na yáⁿ'āa Galilea. ¹³ Chiicá yā na yáāⁿ Nazaret ní ndaa yā canee yā na yáāⁿ Capernaum. Yáāⁿ miiⁿ ní niiⁿ'nuúⁿ na nuūⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā canee, ní canee na yáⁿ'āa yeⁿ'e Zabulón ndúúcū yáⁿ'āa yeⁿ'e

Neftalí. ¹⁴ Ní cuuvi cuaacu nduudu ye'n'e sa'n'ā profeta Isaías chí ca'n'a sa cuáán vmaana'n 'tíicā:

¹⁵ Ná yá'n'āa ye'n'ē Zabulón ndúúcu na yá'n'āa ye'n'e Neftalí chí canéé na yúúni chí nge'n'e ná nuū'nīn'yá'n'ā ndúúcu na yá'n'āa chí canee taama lado ye'n'e yíicú chí nguuvi Jordán. Mí'n canéé yá'n'āa Galilea ye'n'e 'iīn'yān chí nguéé ye'n'ē ndaata 'iīn'yān Israel.

¹⁶ 'Iīn'yān chí snéé na maāin ti nguéé ye'n'e Ndyuūs, 'iīn'yān s'ee'n n'diichi yā 'áamá δεεβε ch'εετε. Ní chíi δεεvé mīn naachi sneé 'iīn'yān s'ee'n.

¹⁷ Ndíi tuu'mi tucá'ā Jesús ca'n'a yā nduudu cuaacu ní ca'n'a yā: Ndaa-cadaamí ní ye'n'e nuu'ndi ye'n'é ní caati tiempo chí Ndyuūs nga'n'a ntiīnyú'n yā na va'ai cheeti nguuvi 'āā ndaa nii'nuú'n.

Jesús yaa'vi yā cuūu'n sa'n'a chí itungáán 'yaācā
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Cuayiivi ní Jesús mīn cachiicá yā cuaa'n 'diituú nuū'nīn'yá'n'ā chí nguuvi Galilea, ní n'diichi yā na 'uuví sa'n'ā 'díinu sa vi'ī. 'Áamá sa'n'a ní Simón Pedro nguuví sa. Táamá sa'n'ā ní 'diinu sa ní Andrés nguuví sa. Sa'n'ā s'uu'n ní n'gaa nuu'n sa yáanā ye'n'é 'yaācā mīn na nuū'nīn'yá'n'ā ti sa'n'ā s'ee'n itungáán sa 'yaācā na nuū'nīn'yá'n'ā ti ntiīnyu'n ye'n'ē sa. ¹⁹ Jesús ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā s'ee'n: Cuchíi ní nduucú, ní 'úú ní díi'n chí in'nuú'n ní 'iīn'yān chí cuuvi ca'n'á yā nduucú. Ní tan'dúúca chí tungaán ní 'yaācā ye'n'e nuū'nīn'yá'n'ā, 'tíicā in'nuú'n ní 'iīn'yān chí ca'n'á yā nduucú.

²⁰ Hora mīn nūu'n ní sa'n'ā s'ee'n s'nee'n sa yaānā ye'n'ē sa ní cue'n'e sa ndúúcu Jesús mīn.

²¹ Tuu'mi ní Jesús mīn cue'n'e ca yā ní n'diichi yā taama 'uuví sa'n'ā chí 'diinu sá vi'ī chí nguuví sa Jacobo ndúúcu Juan. Ní sa'n'ā s'uu'n ní daiya Zebedeo. Ní snee sa na barco mīn ndúúcu chíida yā Zebedeo mīn ní n'diyaatá yā yáanā ye'n'e yā. Jesús 'cai yā Juan ndúúcu Jacobo mīn. ²² Tuu'mi nūu'n ní sa'n'ā s'uu'n ní s'nee'n sa barco mīn ndúúcu chíida sa, ní cue'n'e sa'n'ā s'uu'n ndúúcu Jesús mīn.

Jesús ngi'cuéen yā yaa'n taavi 'iīn'yān
(Lc. 6.17-19)

²³ Jesús cachíicá yā núú'mán ná yá'n'āa ye'n'e Galilea ní ngi'cueen yā na yaacú sinagogas na yáān ye'n'ē yá'n'āa mīn. Ní ca'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a ntiīnyú'n yā. Jesús mīn ní díi'n yā chí nduūvā ye'n'é 'iīn'yān ye'n'e nducué'n'ē naa'n ca'ái ndúúcu 'iīn'yān ye'n'e nducué'n'ē chí ya'ai ye'n'e yā. ²⁴ Ní nducyáácá 'iīn'yān ye'n'e núú'mán yáān ye'n'e yá'n'ā Siria ch'iindiveén yā ye'n'e Jesús mīn. Ní candéε yā 'iīn'yān chí ya'ai ye'n'ē, ndúúcu 'iīn'yān chí n'deeé náán ca'ai ndii yā, ndúúcu 'iīn'yān chí canee yā ndúúcu espíritus ye'n'e yáá'n'guiinūu'n, ndúúcu 'iīn'yān chí ndistán'ā vaanicádīnūu'n ye'n'ē, ndúúcu 'iīn'yān ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo ye'n'e yā. Ní Jesús díi'n yā chí nducyaaca 'iīn'yān nduūvā ye'n'é yā. ²⁵ Neené 'yaa'n 'iīn'yān cue'n'é yā ndúúcu Jesús mīn. 'Iīn'yān s'ee'n ní ye'n'e yá'n'ā Galilea, ndúúcu distrito ye'n'ē Decápolis chí véé ndíichi yáān ye'n'ē, ndúúcu yáān Jerusalén, ndúúcu yá'n'āa ye'n'e Judea, ndúúcu yá'n'āa chí snéé táamá lado ye'n'ē yíicú Jordán.

5

Jesús nga'n'a yā nduudu cuaacu na 'áamá yiicu
(Lc. 6.20-23)

¹ Taachi Jesús n'diichí yā chi n'deeē n'dáí 'ii'nyān cue'ne yā ndúúcu yā tuu'mi ní Jesús cue'ne yā 'áamá yīicū. Taachi Jesús mii' ch'iindí yā tuu'mi ní discípulos ye'ne yā ní ndaa yā nanáán yā. ² Jesús ní ca'n'a yā ní ng'icué'ne yā 'ii'nyān s'ee'.

³ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi deenú yā na staava ye'né yā chi ne'ne deenu cá yā ye'ne Ndyuūs, caati cuuvi ye'né yā ye'ne naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā ná va'ai ch'eti nguuví.

⁴ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi ndaachi 'iinú yā cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs maa'n, caati cuuyiivi ní Ndyuūs ca'á yā 'viich'εεtīnūu' 'ii'nyān.

⁵ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi ndiicúu'n yā na staava ye'ne yā, ti 'ii'nyān s'ee'n cuuvi ndaācā yā de'ε chi cuuvi ye'ne yā chi Ndyuūs ca'n'a yā chi ca'a yā 'ii'nyān s'ee'n.

⁶ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chí ne'ne ca yā dii' yā chi n'daācā tan'dúúca chi ne'ne Ndyuūs. Ní Ndyuūs cúnnee yā 'ii'nyān s'ee'n.

⁷ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi 'nuū'n ndī ya'ai 'iinú yā cáávā tanán'ā 'ii'nyān, caati Ndyuūs 'nuū'n ndī ya'ai 'iinú ntúu'n yā cáávā 'ii'nyān s'ee'n.

⁸ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi deεve staava ye'né yā, ti 'ii'nyān s'ee'n ní snaa'n yā Ndyuūs.

⁹ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi dii' yā chi nguéé 'caa'vá 'ii'nyān, ti tanán'ā 'ii'nyān caa'n'mán yā ye'né 'ii'nyān chi daiyá Dendyuūs 'ii'nyān.

¹⁰ De'ε chúúca n'dai 'ii'nyān chi n'geenú yā ngii cáávā chi dii' yā chí'n chi Ndyuūs ne'né yā, caati véε parte ye'ne yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā ná va'ai ch'eti nguuví.

¹¹ De'ε chúúca n'dai ndís'tiī taachi 'ii'nyān dii' yā chi ndís'tiī 'cuenú ní cuuvi cucáávā 'úú, ní taachi 'ii'nyān taán yā ndúúcu ndís'tiī ní n'deeē n'dái caa'n'mán yā nduudu yaadi ye'ne ndís'tiī cucáávā 'úú. ¹² Cuuvi yeenu taavi ní caati cuuvi ndaācā ní chí ch'εεte ye'né ní ná va'ai ch'eti nguuví. 'Túúca 'ii'nyān can'daa yā ndíi cuaa'n vmaaa'n 'ii'nyān profetas chi ndéé yā nduudu ye'ne Ndyuūs. Ní profetas ch'eenú yā chíi.

Yīmā ye'ne yán'āa
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ Jesús ca'n'a yā: Ndís'tiī, nduuti chi i'téenu ní chi 'úú chí Cristo, tuu'mi ní ndís'tiī, tan'dúúca yīmā ye'ne yán'āa 'tiicá ní. Nduuti chí yīmā nguéé n'daācā sabor ye'ne, ¿de'ε cuuvi dii' ní? Nguéé de'ε véε dichí'vε yīmā mii'. 'Āā taanduu rá chí cungeé 'ii'nyān na yán'āa ní n'diivi nee'n ca'a yā.

Déevé ye'ne in'yee'dí 'cūū

¹⁴ Ndís'tiī chí i'téenu ní chí 'úú chí Cristo, tan'dúúca deεve ye'ne in'yee'dí 'cūū 'tiicá ní, ti ca'n'á ní ch'i'ni ní deεve ye'né Ndyuūs nanáán 'ii'nyān. 'Áamá yāān chí canduūu na 'áamá yīicū nguéé cúuví cunuu'n n'de'ē. ¹⁵ Ndíi nguéé ndúú 'ii'nyān ra 'cuu'mi' yā 'áamá lámpara ní cu'nuú'n yā maa'n 'áamá caja; naati cun'duú'n yā na 'áamá mesa, ní íicú cuuvi deεve ye'ne nducyaaca 'ii'nyān chí snéé yā ch'eti va'āi. ¹⁶ Tan'dúúca 'áamá lámpara chí ngii ndεεve, 'tiicá cuuvi n'daācā vida ye'né ní nanáán 'ii'nyān chí snéé yā in'yee'dí 'cūū. Ní 'íicú 'ii'nyān s'ee'n cuuvi snaa'n yā ntii'nyuū'n chí n'daācā chí idi'i ní. Ní 'ii'nyān s'ee'n caa'n'mán yā: De'ε chúúca ch'εεte Ndyuūs chí Chiidá ní, Ndyuūs chí canéé yā ná va'ai ch'eti nguuví.

Jesús nga'n'a yā ye'ne ley ye'ne 'ii'nyān Israel

¹⁷ Nguéé nadicádíinuū'n ndís'tiī chí 'úú chí Jesús ní cúchí chí divií ley ye'ne Moisés ndúúcu nduudu ye'ne profetas chí canéé nguū'n ndíi cuaa'n vmaaa'n.

'Úu nguéé ndaa chí divii ti ndaa chi dicuaacú yeⁿē. ¹⁸ Ti cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndísⁿtií: Neⁿe chi canéé cá nanguuvi ndúúcu iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi chó'oo mar 'áámá punto lííⁿ ndíí nguéé ndúú mar 'áámá coma yeⁿe ndúúdu yeⁿe ley, nuuⁿmaⁿ neⁿe chi tanducuéⁿē 'āā cuéé cuuvi cuaacu taanduvεε chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs. ¹⁹ 'Tíicā 'āā du'ú nūuⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé diíⁿ yā cumplir 'áámá mandamiento lííⁿ ní 'tíicā ngi'cueeⁿ yā 'iⁿ'yāⁿ chí diíⁿ yā tan'dúúccā maáⁿ yā diiⁿ yā, lííⁿ lííⁿ cá nūuⁿ cuuvi tuneeⁿ yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuvi nguéé tan'dúúccā tanáⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ. Naati 'iⁿ'yāⁿ chí n'daāca idiíⁿ yā ní ngi'cueeⁿ yāⁿ 'iⁿ'yāⁿ táácā chí cuuvi diiⁿ n'daacā yā, 'iⁿ'yāⁿ miíⁿ cuuvi tuneeⁿ yā dendu'ū chí n'daacā ná va'ai chεeti nguuvi naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā. ²⁰ 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndísⁿtií: Nduuti chí ndísⁿtií nguéé n'daācā ca idiíⁿ nī chí cuuvi 'iⁿ'yāⁿ chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcu 'iⁿ'yāⁿ fariseos, tuuⁿmi ní ndísⁿtií nguéé cuuvi cundaa nī na va'ai chεeti nguuvi naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿe chí nduuvi tááⁿ 'iⁿ'yāⁿ
(Lc. 12.57-59)

²¹ Maaⁿ ní ch'íindiveéⁿ nī chí caⁿ'a yā chii yā 'iⁿ'yāⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ chí 'túúcā: Nguéé 'caaⁿ'nuⁿ di 'iⁿ'yāⁿ. Du'ú chí 'caāⁿ'nūⁿ 'iⁿ'yāⁿ véé nuuⁿndi yeⁿe yā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿe nuuⁿndi. ²² Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndísⁿtií 'tíicā: 'Āā du'ú nūuⁿ chí nduuvi taaⁿ yeⁿē vi'í, véé nuuⁿndi yeⁿe yā nguuvi chí Ndyuūs caaⁿ'maⁿ yā yeⁿē nuuⁿndi. 'Āā du'ú nūuⁿ chí caaⁿ'maⁿ cuuvi vi'í 'tíicā: De'ē chúúcā chεεchí tííⁿ di, véé nuuⁿndi yeⁿe yā nanááⁿ juez. 'Āā du'ú nūuⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: De'ē chúúcā zonso dii, caⁿ'á yā na infierno naachi canéé 'áámá nguuchi yaⁿ'ā.

²³ Nduuti chí diiⁿ di tan'dúúccā costumbre yeⁿē di ní ndεε di ofrenda yeⁿē di ní ca'a di Ndyuūs vmnááⁿ nátaí yeⁿe yaācū templo, ní hora mííⁿ nūuⁿ ninán'gaacu di chí vi'í di ní véé vaadī 'caaⁿ'va yeⁿē di ndúúcu sa; ²⁴ tuuⁿmi ní cu'neeⁿ di ofrenda yeⁿē di niiⁿnuúⁿ nátaí. Ní cueⁿ'e di ntun'dáá n'dai di ndúúcu vi'í di. Cuayiivi ní cuuvi nguεεcundí di ní ca'a di ofrenda yeⁿē di nátaí.

²⁵ Tun'dáá n'dai di ndúúcu 'āā du'ú nūuⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí taaⁿ yeⁿe di maāⁿncheēté nūuⁿ taachi canúu di yúúní ndúúcu yā, 'aatíí caⁿ'a yā canguu yā dii nanááⁿ juez. Ní juez mííⁿ nca'a yā dii ta'ā policía. Ní policía miíⁿ ní cu'nuūⁿ sa dii vácūū. ²⁶ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii dii chí nguéé nan'daā di vácūū neⁿe chí nguéé 'cuiinu nadííⁿvē di tanducuéⁿē chí can'diicu di.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿe chí adulterio

²⁷ N'giindiveéⁿ nī chí caⁿ'a 'iⁿ'yāⁿ yeⁿē nuuⁿndi chí adulterio 'túúcā: Ndísⁿtií chí n'giindivaacú nī, nguéé in'nuúⁿ nī n'daataa' o isan'ā chí nguεε yeⁿē di. ²⁸ Naati 'úú, Jesús ní ngaⁿ'á ngii ndísⁿtií 'tíicā: 'Āā du'ú nūuⁿ chí n'giíⁿnyūⁿ ndúúcu 'áámá saⁿ'ā o n'daataa ní neⁿe yā cuuvi ndái yā ndúúcu vi'í, 'āā diíⁿ nuuⁿndi yā na staava yeⁿe yā tan'dúúccā chí 'āā 'tíicā yā ndúúcu vi'í. Ní 'āā diíⁿ yā adulterio.

²⁹ Chuū ngaⁿ'á: Nduuti chí nduutináaⁿ di lado tá cuaacú di diiⁿ chí diiⁿ di nuuⁿndi, 'caaca di nduutináaⁿ di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chí cuuvi ndai di 'áámá parte yeⁿe cuerpo yeⁿē di, nguéé ti tanducuéⁿē cuerpo yeⁿē di caⁿ'a na infierno. ³⁰ Ndúúti chí ta'ā cuaacú di idiíⁿ chí diiⁿ di nuuⁿndi, 'caaca di ní cun'dáa di. Ti n'dáacā ca chí cuuvi ndai 'áámá parte yeⁿe cuerpo yeⁿē di, nguéé ti núúⁿmáⁿ ch'εεte cuerpo yeⁿē dii caⁿ'a na infierno.

Jesús nga'a yā ye'e chí i'teēchi vi'i yā
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ Tiempo chí chó'ōo 'iin'yān ca'n'a yā 'túúcā: 'Āā du'ú nūu'n 'iin'yān chí 'teēchi n'daataá ye'e yā, canéé chí ca'a yā 'áámá caaca ye'e chí 'teēchi vi'i yā. ³² Naati 'úú ní nga'ná ngii ndís'tiī 'túícā: Nduuti chí 'áámá sa'nā chí 'teēchi sá n'daataá ye'e ní sa, nguéé cáávā chí véé sa'nā chí n'dai ndúúcu tá, tuu'mi ní dii'n sa chí n'daātāa cuuvi adulterio tá. 'Āā du'ú nūu'n sa'nā chí 'caandavaacu sá ndúúcu n'daataa chí i'néé isa'nā ye'e ta tánā, sa'nā mii'n idii'n ntūū'n sa nuu'ndi chí adulterio.

Jesús nga'a yā ye'e nduudu chí 'túícā o nguēē 'túícā

³³ Ndís'tiī ní ch'iindiveé'n ní chí ca'n'a yā chí yā 'iin'yān tiempo chí 'āā chó'ōo 'tuucā: Nguéé caa'ma'n ní nduudu, “por Ndyuūs”, cáávā cosa chí cuaacu níi'nyú'n chí dii'n ní ní nguéé 'túícā dii'n ní. Taachi caa'mán' ní nduudu, “por Ndyuūs”, dii'n cuaacu ní tan'dúúca chí dii'n ní cáávā Ndyuūs. ³⁴ Naati 'úú ní nga'ná ngii ndís'tiī: Nguéé caa'mán' ní nduudu, “por Ndyuūs”, ye'e mar 'áámá naa'n. Ndií nguéé caa'mán' ní nduudu, “cucáávā nanguuvi”, ti mii'n canéé trono ye'e Dendyuūs. ³⁵ Ndií nguéé ndúú caa'mán' ní nduudu, “cáávā yá'nā 'cūū”, ti chíi'n chí banco 'lín' ye'e ca'a Ndyuūs; ndii' nguéé ndúú 'áámá nduudu, “cáávā yāān Jerusalén”, ti chíi'n chí yāān ye'e Rey Ndyuūs chí ch'εete yā. ³⁶ Ndií nguéé ndúú caa'mán' ní nduudu, “cáávā tíi'n ní”, ti nguéé cúúví dii'n ní chí cuuvi cuéē naachi cuái'n mar 'áámá yuūdū tíi'n ní. Ní nguéé cuuvi dii'n ní chí cuuvi cuái'n naachi cuéē mar 'áámá yuūdū tíi'n ní. ³⁷ Naati ndís'tiī caa'mán' ní, “'túícā”, nduuti chí 'túícā; o nduuti chí nguéé 'túícā, tuu'mi ní caa'ma'n ní, “nguēē 'túícā”, caati nduuti chí caa'mán' ní nduudu, “por Ndyuūs” o cáávā táámá ye'e chuū, tuu'mi ní nduudu mii'n ní nguéé n'daācā chí caa'ma'n ní.

Diné'e ní 'iin'yān chí nguéé ngii n'diichi yā ndís'tiī
(Lc. 6.29-30)

³⁸ Jesús ca'n'a yā: Ndís'tiī ní ch'iindiveé'n ní chí ca'n'a 'iin'yān tiempo chí chó'ōo ye'e ley chí 'túícā: Nduuti chí 'áámá 'iin'yān tun'dáa yā nduutinān taama 'iin'yān, 'túícā ntūū'n 'iin'yān mii'n ní cuuvi tun'dáa yā nduutinān 'iin'yān chí dii'n nduucú yā 'túícā. Ní 'áámá 'iin'yān chí tun'dáa yā 'dii'nyu'n táámá 'iin'yān, 'túicá ntūū'n cuuvi tun'dáa yā 'dii'nyu'n 'iin'yān chí dii'n nduucú yā 'túícā. ³⁹ Naati 'úú ní nga'ná ngii ndís'tiī: Nguéé 'cuu'ma'n ní ndúúcu 'iin'yān chí yaādi'lyá yā. 'Āā du'ú nūu'n 'iin'yān chí 'cuen'é yā tiicūnān ní ti duuchineé'n yā ye'e ní 'cuu'n ní chí dii'n yā taama vmné'ēe nduuti chí ne'e yā. ⁴⁰ Ní nduuti chí 'aama 'iin'yān chí in'nuú'n yā vaadi 'caa'va ndúúcu ní, ní ne'e yā diví yā tiinuun yuūdūu ye'e ní, ca'a ntūū'n ní cotón ye'e ní. ⁴¹ Ní nduuti chí 'aama 'iin'yān chí cuuvi yā ndís'tiī chí a fuerza canéé chí cándεε ní chéédí ye'e yā tan'dúúca 'uūvi kilómetros 'túicā ya'n'ai ca candεε ní ye'e yā ndii cuūu'n kilómetros. ⁴² Taachí caaca 'iin'yān ndís'tiī 'āā de'ε nūu'n cosa ca'a ní 'iin'yān cosa mii'n. Nguéé nguēcundí ní cuadáámí ní ye'e yā.

Diné'e ní 'iin'yān chí taa'n ndúúcu ní
(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ndís'tiī ní ch'iindiveé'n ní chí ca'n'a 'iin'yān tiempo chí 'āā chó'ōo: Diné'e di 'iin'yān na nii'nuún vaacu dí. Nguéé diné'e di 'iin'yān chí taán yā ndúúcu dí. ⁴⁴ Naati 'úú ní nga'ná ngii ndís'tiī: Diné'e ní 'iin'yān chí taa'n yā ndúúcu ní. N'dáácā caa'ma'n ní ye'e 'iin'yān chí nguéé n'dáacā nga'n'a yā ye'e ní. N'dáacā dii'n ní ndúúcu 'iin'yān chí nguéé ne'e yā ndís'tiī. Caa'mán'ngua'á ní

ye'ne 'ii'nyān chi 'cuen'e ndís'tiī ní nguée n'daācā idiīn yā ndúucu nī ní idiīn yā chi ndís'tiī n'geenú nī ngii. ⁴⁵ Ní ndís'tiī ní 'cuu'ni' nī 'ii'nyān s'ee' chi ndís'tiī ní daiya Dendyuūs ndís'tiī. Chiida yú chi cánée na va'ai chēeti nguuvī idiīn yā chí ican'daa 'yá'nā naachi snée 'ii'nyān chí n'dai ndúúcū 'ii'nyān chí nguée n'daācā diīn yā. Ní Ndyuūs idiīn yā chí n'geen' cuūvi ye'ne 'ii'nyān chí n'daācā idiīn yā ndúúcū 'ii'nyān chí nguée n'daācā idiīn yā. ⁴⁶ Nduúti chi ndís'tiī diné'ne nī 'ii'nyān chí ne'ne yā ndís'tiī, ¿dē'ē premio chi ndaacá nī? ¿'Áá nguée 'tiicá ntúūn' idiīn 'ii'nyān chí cobrador yā? ⁴⁷ Nduuti chi ndís'tiī diīn nī saludar dámaān hermanos ye'ne nī, ¿dē'ē premio chi ndaacá nī? ¿'Áá nguée 'tiicá ntúūn' idiīn 'ii'nyān chí nguée ye'ne ndaata Israel chí nguée i'téenu yā Ndyuūs? ⁴⁸ N'daācā n'dai ca diīn ndís'tiī chí diīn nī tan'dúúcā chí diīn Dendyuūs, Chiida yú, chí canée na va'ai chēeti nguuvī.

6

Jesús nga'n'a yā ye'ne chí nginnee yú 'ii'nyān

¹ Nds'tiī nguée diīn nī dendu'ū chí n'daācā ye'ne yaācū nanáán 'ii'nyān caati snaa' yā chí diīn nī chí nadacadiinúūn yā chí ndís'tiī ní n'daācā nī. Nduuti chí 'túúcā idiīn nī, tuu'mi ní Ndyuūs Chiida yú nguée téé yā chí cuuvi ye'ne nī ye'ne chí diīn nī taachi ndaa nī ná va'ai chēeti nguuvī. ² Taachi ndís'tiī ca'a nī ofrenda ye'ne nī, nguée diīn yuudú nī nífcú nguée cuuvi cadíinuu' 'ii'nyān. 'Tíicā idiīn ná'nā 'ii'nyān chí 'uūvī naa' 'uūvī cheendí yā taachi snée yā na yaācū sinagoga ndúúcū na cuaa' cyúúni. Ní 'ífcú 'ii'nyān ní cuuvi snaa' yā ní caa'ma' yā chí 'ii'nyān s'ee' ní nn'dai yā. Cuaacu ní'nyú' 'úú nga'n'á ngii ndís'tiī, chí 'ii'nyān s'ee' ní vee chí 'āā ndaacā yā ye'ne chí diīn yā na in'yeendí 'cū. ³ Taachi ndís'tiī ní ca'á nī cosas chí inneé nī 'ii'nyān chí nguée ye'ne yā, nguē ca'a nī chí tuumícadíinuu' ta'ā 'cueé nī chí diīn tá'ā cuaacú nī. ⁴ 'Tíicā ca'a n'de'ei nī cosas mii' ye'ne nī ní 'ii'nyān nguē cuuvi snaa' yā; 'ífcú Chiida yú chí cánée ná va'ai chēeti nguuvī inaán yā chí nguée n'diichi 'ii'nyān s'ee'. Ní Chiida yú téé yā chí cuuvi ye'ne nī nanáán 'ii'nyān.

Jesús ngi'cuee' yā ye'ne chí nga'anguá'ā

(Lc. 11.2-4)

⁵ Taachi ndís'tiī caa'ma'ngua'á nī, nguée diīn nī tan'dúúcā 'ii'nyān chí 'uūvī naa' 'uūvī cheendí yā, caati 'ii'nyān s'ee' inee yiinú yā chí n'geetindii yā na yaācū sinagogas ndúúcū cuaa' cyúúni ní 'ífcú 'ii'nyān ní snaa' yā 'ii'nyān s'ee'. Cuaacu ní'nyú' nga'n'á ngii ndís'tiī, chí 'ii'nyān s'ee' ní 'āā véé chí cuuvi ye'ne yā na in'yeendí 'cū. ⁶ Nds'tiī, taachi caa'ma'ngua'á nī, cundáa nī na cuarto 'líi' ye'ne va'ai ye'ne nī ní n'gaadí nī cheendi va'āi cuarto 'líi' mii'. Ní caa'ma'ngua'á nī ndúúcū Chiida yú chí inaa' n'de'ei yā. Ní Chiida yú ntée yā chí cuuvi ye'ne nī nanáán 'ii'nyān.

⁷ Ní taachi caa'ma'ngua'á nī, nguée dachíi' dachíi' caa'ma' nī tan'dúúcā chí diīn ná'nā 'ii'nyān chí 'uūvī naa' 'uūvī cheendí yā chí nguée i'téenu yā Ndyuūs ní nguē ye'ne ndaata Israel yā. Ní 'ii'nyān s'ee' nadicadíinuu' yā chí Ndyuūs ca'n'á yā 'caandiveén' yā nduudu ye'ne yā ti neené n'deēe nduudu nga'n'á yā. ⁸ Nguée diīn nī tan'dúúcā chí idiīn 'ii'nyān s'ee' ti Chiida yú 'āā déenu yá dendu'ū chí ne'ne nī taachi 'āā cuéé caaca nī. ⁹ Ní taachi ndís'tiī caa'ma'ngua'á nī, 'túúcā caa'ma'ngua'á nī:

N'diī Chiidá nducyaaca 'nū, n'diī chí canée nī ná va'ai chēeti nguuvī. De'e chúúcā déēē chí nguúvī nī.

- 10 Canéé chi ndaá tiempo naachi chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ nī. Cúví tanⁿ'dúúca chí n'dií neⁿ'e nī tanⁿ'dúúca ná va'ai cheⁿeti nguuví 'tiica ntúūⁿ na yáⁿ'aa 'cúū.
- 11 Téé nī chí cuuví cheⁿ'é 'nū nguuví 'cúū.
- 12 Nadich'εεcú nī nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'nū tanⁿ'dúúca chí nús^{'uu} inadich'εεcú 'nū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε n'daācā diíⁿ yā nduucú 'nū.
- 13 Nguéé 'cuáaⁿ nī chí ndaā nanaáⁿ 'nū cosas chí cheεchi ca chí diiⁿ chí diíⁿ 'nū nuuⁿ'ndi naati nadanguáⁿ'ai nī nús^{'uu} yeⁿ'é nducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā. Ti yeⁿ'é nī naachi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ nī ndúúcu poder ndúúcu dεεve chí n'dái taavi ca yeⁿ'e nī ndúúcu nducuéⁿ'ē nduuyū cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā cuuvi.
- 14 Nduuti chí ndís^{'tīi} nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā nduucú nī, tuu^{'mī} ní Chiida yú chí cánéé yā ná va'ai cheⁿeti nguuví nadich'εεcú ntúūⁿ yā yeⁿ'é nī. 15 Nduúti chí ndís^{'tīi} nguéé nadich'εεcú nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā ndúúcu nī, 'tiica ntúūⁿ Chiida yú nguéé nadich'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é nī.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé caⁿ'diinú yā tiempo chí ngaⁿ'anguaⁿ'á yā

16 Taachi nguéé ngaⁿ'diíⁿnúⁿ nī caati ngaⁿ'anguaⁿ'á nī nguéé nduuví ndaachií naáⁿ nī tanⁿ'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí yā chí neⁿ'é yā chí tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ idiví yā catecai vmnááⁿ yā ní 'cuuⁿ'míⁿ yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngaⁿ'diíⁿnúⁿ yā. Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngií ndís^{'tīi}, chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'āā véé chí ndaācā yeⁿ'e yā na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cúū. 17 Naati ndís^{'tīi}, ní taachi nguéé ngaⁿ'diíⁿnúⁿ nī, cuiíⁿī aceite tíⁿ nī ní nááⁿnú nī naaⁿ nī. 18 Ní nguéé 'cuuⁿ'míⁿ nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngeⁿ'é nī naati Chiida yú chí cánuuⁿ yā nán^{'de}'ei snaáⁿ yā. Ní Chiida yú chí snaáⁿ yā chííⁿ chí diíⁿ nī taachi cánúúⁿ nī nán^{'de}'ei ní téé yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ deⁿ'ē chí cuuvi yeⁿ'e nī.

Véé vaadí 'cuiica ná va'ai cheⁿeti nguuví
(Lc. 12.33-34)

19 Caⁿ'a Jesús: Ndís^{'tīi} ní nguéé diíⁿ nī chí cuuvi 'cuiica nī ná iⁿ'yeeⁿ'dí 'cúū naachi véé i^{'yév}é chí di^{'tuuví} tī ndúúcu cheⁿ'e yáⁿ'aa chí tuuví ní naachi véé chí duucu ní diduucú sa. 20 Naati n'daācā chí diíⁿ nī chí 'cuūndí yeⁿ'e nī ná va'ai cheⁿeti nguuví naachi nguéé véé i^{'yév}é chí di^{'tuuví} tī ndií nguéé ndúú cheⁿ'e yáⁿ'aa chí tuuví, ndií nguéé ndúú cuuvi cundaā chí duucu ní diduucú sa. 21 Caati naachi canéé vaadí 'cuiica yeⁿ'é nī, miíⁿ canee staava yeⁿ'e nī chí nadicadiinúⁿ nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē.

Chíδεεve yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú ní nduutinaaⁿ yú
(Lc. 11.34-36)

22 Caⁿ'a Jesús chí chíδεεve yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú chííⁿ chí nduutinaaⁿ yú. Nduúti chí nduutinaaⁿ nī n'daācā, tuu^{'mī} ní núú^{'má}n ncheete cuerpo yeⁿ'e nī ní inaaⁿ chí dεεve. 23 Ní nduuti chí nduutinaaⁿ nī nguéé n'dai, tuu^{'mī} ní núú^{'má}n ncheete cuerpo yeⁿ'e nī cunéé na maāⁿ. 'Tíicā nduuti chí dεεve chí cánee nduucú nī nguéé n'daācā, tuu^{'mī} ní canéé nī na maāⁿ chí díttū n'dái.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí 'cuiica 'iiⁿ'yāⁿ
(Lc. 16.13)

24 Mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi dichí^{'ve} yā 'uūví 'iivi yā caati dinéⁿ'e yā 'aama yā ní nguεε dinéⁿ'e yā taama yā. Ní n'daācā nadicadíinuuⁿ yā yeⁿ'e 'aama yā ní nguéé n'daācā nadicadíinuuⁿ yā yeⁿ'e taama yā. Nguéé cuuvi in^{'nuú}n nī vaadí 'cuiica yeⁿ'é nī ní dichí^{'ve} nī 'iivú Ndyuūs.

Ndyuūs idiín yā cuidado ye'n'e 'iín'yān ye'n'e yā
(Lc. 12.22-31)

²⁵ Chuū nga'n'á ngii ndís'tiī: Nguéé nadicadínuu" nī ye'n'e vida ye'n'e maa" nī, o ye'n'e chí che'é nī, o ye'n'e chí cu' u nī, ndíí nguéé ndúú cáávā chí ne'n'e cuerpo ye'n'e nī chí 'cuεetinúu nī. ¿'Áá nguéé ya'n'ai ca vida ye'n'e nī nguéé ti chí ngé'e nī? ¿'Áá nguεε ya'n'ai ca chíí'vε cuerpo ye'n'e nī nguéé ti catecai nī? ²⁶ Cuin'diichí nī 'yaada ye'n'e nanguuvi. Nguéé ngiinú ti ndaata, ndíí nguéé ngii cosecha ye'n'e tī, ndíí nguéé ndúú ín'guain'daí tī ye'n'e tī. Chiida yú chí cánéé ná va'ai chεeti nguuvi ngá'a yā chí nge'e tī. ¿'Áá nguéé ya'n'ai cá chíí'vε ndís'tiī nguéé ti 'yaada? ²⁷ ¿Chεé ndís'tiī chí nééné n'dai tíí" nī cúúví iintiinee" nī 'áámá yuúchí ye'n'e chí yaacu nī?

²⁸ ¿De'ε cáávā chí inadicadínuu" nī ye'n'e catecai nī? Nadacadínuu" nī ye'n'e naāndā cuéε ye'n'e chεeti táácú chí n'giita. Nguéé diín ntiínnyu" ndíí nguéé ndúú idin'dáí hilo. ²⁹ Naati 'úú nī nga'n'á ngii ndís'tiī, chí rey Salomón mii" nī ndúúcu tanducué'n'e catecaí yā chí n'déé'vε n'dai ndii tuunu ngii 'yá"á naati nguéé neené n'dεεvεε tan'dúú'cā ye'n'e naāndā s'ee". ³⁰ Nduú'tí chí Ndyuūs idiín yā cuidado ye'n'e yáatā chí vεε cuεeti chí maā" ní canee ní cavyaa" ní nti'í ní n'nee ya'n'ā 'iín'yān. ¿'Áá nguéé diín cá Ndyuūs cuidado ye'n'e ndís'tiī, 'iín'yān chí duú'vii i'téénu nī Ndyuūs? ³¹ Nguéé nadicadínuu" ndís'tiī, ní caa"ma" nī 'tiicā: ¿De'ε che'é 'nú? o ¿de'ε cu'ú 'nú? o ¿de'ε 'cuεetinúu 'nú? ³² 'Iín'yān chí nguéé ye'n'e ndaata Israel in'nuú" yā dendu'ú chí 'túú'cā. Chiida yú chí cánéé yā ná va'ái chεeti nguuvi déénu yā tanducué'n'e dendu'ú chí necesidades ne'n'e yú. ³³ Naati ndís'tiī ní canee chí in'nuú" nī vmnáá" vmnaa" ye'n'e naachi Ndyuūs nga'n'a ntiínnyú" yā ndúúcu vaadī cuaacu ye'n'e Ndyuūs, ní 'iicú tanducué'n'e dendu'ú 'cúu ní ntiinee" yā ye'n'e nī. ³⁴ Nguéé nadicadínuu" nī ye'n'e cavyaa" caati cavyaa" ní táámá nguuvi ndúúcu ye'n'e, ní 'iicú nguuvi ní 'áá véé núu" chí véé. Dámaā" nadacadínuu" nī ye'n'e maa"nguuvi, 'áá 'tiicā núu".

7

'Túú'cā nga'n'a Jesús: Nguéé tun'daá nī nuu"ndi ye'n'e táámá 'iín'yān
(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Jesús ca'n'a yā: Ndis'tiī ní nguéé caa"ma" néé" nī ye'n'e táámá 'iín'yān maa" ní 'iicú Ndyuūs nguéé caa"má" yā nuu"ndi ye'n'e nī. ² Caati ndúú'ti chí ndís'tiī caa"ma" nī nuu"ndi ye'n'e 'iín'yān, 'tiicá ntúū" Ndyuūs caa"má" yā nuu"ndi ye'n'e nī. Nduuti chí n'deeé n'dáí caa"má" nī, 'tiicá ntúū" caa"má" Dendyuūs ye'n'e nī. Nduuti chí duu'ví núu", 'tiicá ntúū" Ndyuūs caa"má" yā ye'n'e nī. ³ ¿De'ε cúúví chí maa" nch'εete núu" n'gíínu nī nuu"ndi chí diín taná"á 'iín'yān ní nguéé inaa" nī nuu"ndi ch'εete chí diín nī? ⁴ ¿De'ε cúúví chí caa"má" nī 'iín'yān ye'n'e chí diín yā chí nguεε n'daācā nduuti chí ndís'tiī diín nī cosas chí nguéé n'daācā? 'Caandivéé" nī. Véé nuu"ndi ye'n'e nī chí ch'εete chí nguéé ndaacadaamí nī ye'n'e. ⁵ Ndis'tiī 'iín'yān 'uúvī naa" 'uuvī cheendi nī. Díí" cá maá" nī ndaacadaamí nī ye'n'e nuu"ndi chí diín nī ní 'iicú cuuvi caa"má" nī ye'n'e 'iín'yān chí canéé chí din'daācā yā ní ndaacadaamí yā ye'n'e nuu"ndi chí diín yā.

⁶ Nguéé ca'a nī dendu'ú chí ye'n'e Ndyuūs 'yaānā s'ee" ti 'yaānā s'ee" cuuvi contra ye'n'e nī. Ní ca'n'á tī che'e tī ndís'tiī chí pedazos cánéé nī. Nguéé 'cuíi nī cosas ye'n'e nī chí dichíí'vε tan'dúú'cā perlas nanáá" puercos ti cuuvi nanguεcúndii tī ní ca'a ta'á tī ní ndís'tiī canéé nī maa" ca'a tī.

Caacá nī, in'nuúⁿ nī, ní yaa'ví nī cheendi va'ai
(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Ca'a Jesús: Caacá nī Ndyuūs, ní Ndyuūs tée yā yeⁿe nī. In'nuúⁿ nī ní ndaāca nī. Yaa'ví nī cheendi va'āi ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é nī. ⁸ Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiica Ndyuūs ní Ndyuūs ca'a yā yeⁿ'e yā. Ní nducyááca 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuuⁿ yā, ní inndaaca yā. Ní nducyááca 'iiⁿ'yāⁿ chí yaa'ví yā cheendi va'āi, ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é yā.

⁹ ¿Chéé yeⁿ'e ndís'tiī taachi caaca daiya nī 'aama pan, ca'a nī 'áamá tuūu? ¹⁰ O nduuti chí caaca daiyá nī 'áamá 'yaācā, ¿'áá ca'á nī 'áamá cúú? ¹¹ Nduuti chí ndís'tiī chí cúⁿcheeⁿ nī deenú nī ca'a nī cosa chí n'daācā daiya nī, ndii 'tēē cá Chiida yú chí canée yā na va'ai chēeti nguuví ca'á yā cosas chí n'dáacā n'dai cá 'iiⁿ'yāⁿ chí caaca yā Ndyuūs.

¹² Tíicá chí tanducuéⁿ'ē chí neⁿ'é nī chí díiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu nī, chuū ntúūⁿ díiⁿ nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ. Chuū chí ley yeⁿ'e Moisés ndúúcu chí canée nguūⁿ yeⁿ'e profetas s'uuⁿ ndíi cuááⁿ vmaāⁿ.

Cheendi va'āi chí 'tuūcuú
(Lc. 13.24)

¹³ Ca'a Jesús: Cundáa nī chééndi va'āi chí 'tuūcuú, tí cheendi va'ai ch'ēēⁿū ndúúcu yúúni ch'ēēⁿū, chíiⁿ chí candéē 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'a yā na infierno. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaa yā chééndi va'ai chí ch'ēēⁿū miiⁿ. ¹⁴ Naati chééndi va'āi 'tuūcuú miiⁿ ní yúúni cuéēⁿ miiⁿ chí candéē 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'a yā na vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Ní duu'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí nndaāca yā chééndi va'āi miiⁿ.

Yáⁿ'á ní cucáavā n'gui'i yeⁿ'e tuumicádínuuⁿ nī
(Lc. 6.43-44)

¹⁵ Ca'a Jesús: Díiⁿ nī cuidado ndís'tiī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí falsos yā chí ngaⁿ'a yā chí ndēē yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati nguēē 'tíicā. Taachi nndaā yā nanááⁿ ndís'tiī cuaaⁿ dáámí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúca catecai 'iiti cuūchī naati cuááⁿ chēēti yā tan'dúúca 'yááⁿyāⁿ ngaātāá chí taaⁿ tī. ¹⁶ Ní yeⁿ'e chí díiⁿ yā tuumicádínuuⁿ nī yeⁿ'e yā. ¿'Áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ uvas yeⁿ'e yááⁿ? o ¿'áá cuta'a 'iiⁿ'yāⁿ n'guiidíi yaaⁿ nguuví yeⁿ'e yááⁿ? Nguēē 'tíicā. ¹⁷ Tíicā, nducyaaca yáⁿ'á chí n'dái, n'daācā ngúⁿ n'gui'i n'dáacā yeⁿ'ē, naati yáⁿ'á chí nguéé n'daācā ní nguéé n'dai n'gui'i yeⁿ'ē. ¹⁸ 'Áamá yáⁿ'á chí n'dáacā nguéé 'cuūndi n'gui'i chí nguéé n'daācā, ndíi nguéé ndúú yeⁿ'e chí nguéé n'daācā 'cuūndi n'gui'i chí n'daācā yeⁿ'ē. ¹⁹ Nducyaaca yáⁿ'á chí nguéé n'daācā ngúⁿ n'gui'i yeⁿ'ē, 'iiⁿ'yāⁿ ní 'cáaca yā ní 'cuíi yā na yaⁿ'ā. ²⁰ Tíicā ntúūⁿ ndís'tiī tuumicádínuuⁿ nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ cáavā cosas chí díiⁿ yā yeⁿ'e chí n'daācā o yeⁿ'e chí nguéé n'daācā.

Nguéé cuuví cundaa nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ na va'ai chēeti nguuví
(Lc. 13.25-27)

²¹ Jesús ngaⁿ'a yā 'tíicā: Nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā yeⁿ'ē 'úú: N'díi Señor, Señor, ní cuuví cundaa yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā, dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā tan'dúúca chí neⁿ'e Chiidá chí canee yā na va'ai chēeti nguuví. ²² Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā 'úú nguuví yeⁿ'é juicio N'díi Señor, Señor, ¿'áá nguéé ca'a 'nū nduudu cuaacu ndúúcu chí duuchí nī ní tun'dáa 'nū yááⁿ'n'guiinūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu chí duuchí nī? Ní nééné n'deēē vaadi n'gínú idíiⁿ 'nū ndúúcu chí duuchí nī. ²³ Tuu'mi ní 'úú Cristo caaⁿ'máⁿ cuaacú cuuví 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú nguéé n'diichí tandíi ndís'tiī. Cuvíi nī yeⁿ'ē 'úú, ndís'tiī chí nguéé n'daācā díiⁿ nī.

Ye'nē ndúú 'uúví cimientoye'né va'aī s'ee'
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Ní ca'n'a ntúūⁿ Jesús: 'Āā du'ú nūuⁿ 'ii'n'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā ndúúúú 'cūū ye'né níúú idiiⁿ yā cheε chi 'úú nga'n'á, 'ii'n'yāⁿ miiⁿ ní tan'dúúúcā 'áámá sa'n'ā chí n'dēεεε nadicádíínuuⁿ sa. Sa'n'ā miiⁿ dín'dái sa vaacu sá na 'áámá yááavá. ²⁵ Níúúú chééⁿ cúúví na'n'ā ní ch'iíta yííúú. Ní chéénū 'yúúné taaⁿ contra ye'né va'aī miiⁿ ní nguéé chindεεεε caatí n'daacā chééndii na yááavá miiⁿ. ²⁶ 'Āā du'ú nūuⁿ 'ii'n'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā nduudú 'cūū ye'né ní nguéé idiiⁿ yā tan'dúúúcā chi nga'n'á, 'ii'n'yāⁿ miiⁿ ní tan'dúúúcā 'aama sa'n'ā chí nguéé n'daacā inadicádíínuuⁿ sa. Sa'n'ā miiⁿ ní dín'dái sa vaacu sa na yá'n'āa ndúúúú. ²⁷ Ní cheeⁿ cuuví na'n'ā ní ch'iíta yííúú miiⁿ. Ní chéénū 'yúúné taaⁿ contra ye'né va'aī miiⁿ ní va'aī chidεεεε ní ntúúvíi.

²⁸ Taachí Jesús miiⁿ ch'iinu ca'n'a yā ndúúúú 'cūū, 'ii'n'yāⁿ mííⁿ che'n'e yiinú yā ye'n'e chííⁿ chí ngi'cueeⁿ Jesús. ²⁹ Caatí Jesús miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúúcā 'áámá 'ii'n'yāⁿ chí déénu o 'áámá 'ii'n'yāⁿ chí nga'n'a ntiiⁿnyúⁿ yā nguéé tan'dúúúcā 'áámá maestro chí ngi'cueeⁿ ley ye'n'e yā.

8

Jesús idiiⁿ yā chí nduúvā ye'n'é 'áámá sa'n'ā ye'n'e ca'aī chí nguuvi lepra chí ín'duuti yuútē ye'n'é sa

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Taachí Jesús cuch'eeⁿ yā na 'áámá yíicū, nééⁿé 'yaaⁿ 'ii'n'yāⁿ cue'n'é yā ndúúúú yā. ² N'diichí nī. Nanááⁿ Jesús ndaa 'áámá sa'n'ā chí ndíí sa 'áámá ca'ai chí nguuvi lepra chí ín'duuti yuútē ye'n'é sa. Ní chíntiiⁿya sa nanááⁿ yā ní s'teenu sá ní ca'n'a sa chíí sa 'ii'n'yāⁿ: N'díí Señor, nduuti chí ne'n'e nī, ní dííⁿ nī chí nduúvā ye'n'é.

³ Jesús ní n'doó yā ta'á yā ní tuu'ví yā sa'n'ā miiⁿ ní ca'n'a yā chíí yā sa'n'ā: 'Úú ne'n'é. Nduúvā ye'n'é di. Tuu'mí nūuⁿ ndúúúvā n'daacā ye'n'é sa ní nduúví dεεεε sa. ⁴ Tuu'mí ní Jesús ní ca'n'a yā chíí yā sa'n'ā miiⁿ: Cué'n'e di ní 'cuu'miⁿ dí cuerpo ye'n'é di nanááⁿ chíiduú ní ca'a di ofrenda nanááⁿ Ndyuús tan'dúúúcā chí nga'n'a na ley chí dinguuⁿ Moisés. 'Tíicā ní chíiduú caa'n'maⁿ cuaacú yā ye'n'é di nanááⁿ nducyaaca 'ii'n'yāⁿ, ní nguéé 'cuu'miⁿ di ye'n'é chí chíí ndúúúú dí mar 'áámá 'ii'n'yāⁿ.

Jesús dííⁿ yā chí nduúvā ye'n'e 'aama mozo ye'n'e capitán romano
(Lc. 7.1-10)

⁵ Taachí Jesús cáámá ndaa yā na yāāⁿ Capernaum, ndaa 'áámá sa'n'ā capitán ye'n'e ndaata ye'n'e 'ii'n'yāⁿ romanos nguéé ye'n'e ndaata Israel. Ní ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ ní dí'cuíútu sa 'ii'n'yāⁿ. ⁶ Ní ca'n'a sa chíí sa Jesús: N'díí Señor, mozo ye'n'é candííú sá na cama ndúúúú ca'aī chí ín'dúúúví cuerpo ye'n'é sa. Nééⁿé ya'aī ngiitā sa.

⁷ Jesús ca'n'a yā chíí yā sa'n'ā: 'Úú ní ca'n'á ní dííⁿ chí sa'n'ā ní nduúvā ye'n'é sa. ⁸ Sa'n'ā capitán nan'guεεcúta'n'a sa ní ca'n'a sa chíí sa Jesús miiⁿ: N'díí Señor, 'úú nguéé neené n'dai 'úú chí cundaa ní chééúú va'aī ye'n'é. Dámaāⁿ chí caa'n'maⁿ nūuⁿ ní ní sa'n'ā mozo ye'n'é ndúúvā ye'n'é sa. ⁹ 'Úú ní sa'n'ā chí v'éé sa'n'ā ndíí tííⁿ ye'n'é, ní nga'n'ā ntiiⁿnyúⁿ yā ye'n'é 'úú. 'Úú ntúūⁿ ní nga'n'á ntiiⁿnyúⁿ ye'n'é cien soldados chí maaⁿ poder ye'n'é. 'Úú ní nga'n'á ngií 'aama sa: Cúnaⁿ'ā di, ní inaⁿ'ā sa. Ní nga'n'á ngií taama sa: Cuchí di, ní chíí sa. Ní nga'n'á ngií mozo chí dííⁿ mandado ye'n'é: Dííⁿ di ntiiⁿnyúⁿ 'cūū, ní dííⁿ sa.

¹⁰ Taachi Jesús ch'iindiveéⁿ yā chuū cheⁿ'é yiinú yā. Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ndúúcu yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī chí 'úú nguéé Indaacá 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénu n'dai yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel tan'dúúca saⁿ'á 'cūū. ¹¹ Ní ngaⁿ'á ngii ndis'tiī, chí neené 'yaaⁿ yā chí caaca yā cuaaⁿ ná ícan'daa 'yáⁿ'ā ndúúcu cuaaⁿ na ngiyya 'yáⁿ'ā ní 'cuééte yā ná va'ai cheeti nguuví ndúúcu Abraham, ndúúcu Isaac, ndúúcu Jacob. ¹² Naati n'dee n'dái daiyá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chí canéé chí 'cuéetinée yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā ná va'ai cheeti nguuví, Ndyuūs tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chufa'āi naachí maāiⁿ. Míiⁿ ní cuéecu yā ní che'e 'diiⁿ'yuⁿ yā tí nguéé i'téénu yā Dendyuūs.

¹³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā capitán miiⁿ: Cunaⁿ'ā di. Tan'dúúca chí i'téénu di chí 'úú idiíⁿ chí nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'é di, 'tíicā cuuví ndúúcu mozo yeⁿ'é di. Ní hora míiⁿ nūuⁿ nduūvā yeⁿ'e mozo yeⁿ'é sa.

*Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e indán'ā Pedro
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)*

¹⁴ Cuayivi ní ndaa Jesús ná va'ai yeⁿ'é Pedro miiⁿ ní n'diichí yā chí indán'ā Pedro miiⁿ candiiti yā na cama. Ndéé 'iiⁿ'nūⁿ taán táⁿ'ā miiⁿ. ¹⁵ Jesús tuu'ví yā ta'ā tá ní 'iiⁿ'nūⁿ míiⁿ ní chivi. Tuu'mi ní táⁿ'ā miiⁿ ní nducueeⁿ tá ní diiⁿ ta mandado yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ca'a ta chí che'e yā.

*Jesús diiⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)*

¹⁶ Taachi chí 'da'a nguuví miiⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ndaa yā chí ndéé yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Jesús. Ndéé yā 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ. Jesús caⁿ'a yā 'áámá nduudu nūuⁿ ní tun'dáa yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinuuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ yā chí nduuva yeⁿ'é nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ngiita yā. ¹⁷ 'Tíicā ní cuuví cuaacu chí caⁿ'a saⁿ'ā profeta Isaías ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúca: 'Iiⁿ'yāⁿ maáⁿ yā sta'á yā ca'āi yeⁿ'e yú ní candéé yā vaadi ya'ai yeⁿ'e yú.

*'Iiⁿ'yāⁿ 'āā neⁿ'e yā caⁿ'a yā ndúúcu Jesús
(Lc. 9.57-62)*

¹⁸ Taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuaaⁿ 'diitú yā caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā chí cho'ó yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. ¹⁹ 'Áámá saⁿ'ā chí ngi'cueeⁿ ley ndaa sa nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'dii Maestro, caⁿ'á ndúúcu ní 'āā tíi nūuⁿ naachí cáⁿ'a nī.

²⁰ Jesús caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā miiⁿ: 'Yuunééⁿ ní véé yiivi yáává yeⁿ'e tí. 'Yáádá yeⁿ'é nanguuvi véé 'dééce tí naati 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs nguéé va'ai chí vaacu naachi cundiití tíiⁿ.

²¹ Táámá discípulo yeⁿ'é yā caⁿ'a sá chí sa Jesús: N'dii Señor, vmnááⁿ vmnaaⁿ téé nī lugar 'úú tí caⁿ'á 'cuúchí chiidá ní caⁿ'a yú.

²² Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuchí di ndúúcu 'úú. Cu'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā chí 'cuuchí yā tinán'ā chí chiida di. Tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca tinán'ā 'tíica yā.

*Jesús chí'neeⁿ 'diiⁿ yā olas yeⁿ'é nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā nduūcu 'yúúné chí tááⁿ
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)*

²³ Jesús sndaá yā na 'áámá barco ní discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'e yā ndúúcu yā ní sndaá yā na barco miiⁿ. ²⁴ Hora míiⁿ nūuⁿ ní ndaa 'áámá 'yúúné tááⁿ chí olas yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'a miiⁿ ní ch'εεε cá chí ndaa nuūⁿnīⁿ cheeti barco miiⁿ. 'Téé 'téé nūuⁿ nguéé cánduūu ná barco. Jesús miiⁿ ní cyaadu yā. ²⁵ Discípulos

yeⁿ'é yā ndaa yā nanááⁿ Jesús ní nanduúchí yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús: N'dii Señor, nadanguáⁿ'ai nī s'uúúⁿ caati 'cuúvi yú. 'Áā 'cuεεchi yú cuaaⁿ maaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

²⁶ Jesús caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'é yā: ¿De'ē cúúví chí 'va'á ní? Ndis'tiī ní dúú'vī i'téénu nī. Tuu'mi ní Jesús nducueeⁿ yā ní yaa'vi yā 'yúúné mííⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí cu'nééⁿ 'diiⁿ. Ní hora mííⁿ nūuⁿ canee 'diiⁿ. ²⁷ Discípulos ní cheⁿ'e yiinú yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ vī'I: ¿Du'u sáⁿ'ā chí 'túúca, ti ndii 'yúúné ndíi nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā n'giindiveééⁿ yeⁿ'é sa?

Saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'ā Gadara chí véé espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ ndúúcu sa (Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Taachi Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā cho'ó yā nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní ndaa yā nīiⁿ'nuúⁿ na yáⁿ'ā Gadara miiⁿ, snéé na 'uuví saⁿ'ā chí snéé sa ndúúcu espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ ní nacan'dáa sa na yiive yááⁿ'á chí nguaaⁿ yáinyāⁿ. Ní nééé taaⁿ sa chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngii ngo'ó yā yúúni miiⁿ. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús. ²⁹ Ní 'cai yiicu sa: N'dii Jesús Daiya Dendyuūs, ¿dé'ē canéé yeⁿ'é nī ndúúcu nús'uu? ¿'Áá ndaa ní 'muuⁿ chí di'vaachí nī yeⁿ'é nús'uu taachi 'āā cuéé cúúnú ca'a tiempo taachi Dendyuūs ca'a yā castigo?

³⁰ Ní naachi snéé saⁿ'ā s'eeⁿ ní yaⁿ'ai 'téé na 'áámá yiicū. Ní nīiⁿ'nuúⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ snéé 'yaaⁿ n'dái puercos, chí nge'é tī. ³¹ Ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ miiⁿ ní di'cuítu sa Jesús miiⁿ: N'dii Jesús, ndúúti chí tun'dáa nī nús'uu yeⁿ'e saⁿ'ā s'uuⁿ, 'cuáaⁿ nī chí cundaa 'nū cheeti puercos miiⁿya. ³² Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ: Cuéⁿ'e nī. Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ cán'daa sa ní cueⁿ'e sa cheeti puercos. Cuin'diichi nī. Nducyaa ca puercos chéénu tī na yiicū miiⁿ ní chingéé nuúⁿ tī nguááⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní ch'íi nuúⁿ tī nguááⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

³³ 'Iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ cuidado puercos miiⁿ cunaⁿ'á yā ngéenu yā na yááⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā tanducuéⁿ'é chí chíi tan'dúúca chí chó'oo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé ndúúcu espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ. ³⁴ Nducyaa ca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ cheⁿ'e yā n'diichi yā Jesús. Taachí ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní di'cuítu yā Jesús miiⁿ chí cuεεví yā yeⁿ'é yááⁿ vaacú yā.

9

Jesús diiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví sá (Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ sndáa yā na barco, ní cueⁿ'é yā táámá lado yeⁿ'é nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní cueⁿ'é yā ní ndaa yā yááⁿ vaacú yā. ² Tuu'mi ní ndaa nanááⁿ Jesús 'iiⁿ'yāⁿ ní ndεε yā 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿ'e sa. Candúu sa na 'áámá yiive. Taachí Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā chí saⁿ'ā s'eeⁿ i'téénu sa yeⁿ'é yā, tuu'mi ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā miiⁿ: Nduuví tiinú di daiyá. 'Úú 'āā nadach'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'é di.

³ Tuu'mi ní náⁿ'ā saⁿ'ā s'eeⁿ chí ngi'cueeⁿ ley chí snee sa miiⁿ tucá'a sa nadacadíinuuⁿ sa nguaaⁿ maáⁿ sa: Sáⁿ'a 'cūú ní ngaⁿ'a taaⁿ sa contra yeⁿ'e Ndyuūs. ⁴ Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā vaanicadíinuuⁿ yeⁿ'é sa ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿De'ε cuuvi chí nguéé n'dáacá inadicadíinuuⁿ nī na caava yeⁿ'e ní? ⁵ ¿Chεε cá chí nguéé ngiⁿ'tī chí caaⁿ'máⁿ cuuvi sán'a 'cūú: Nuuⁿndi yeⁿ'é di nch'εεcū o chí caaⁿ'máⁿ: Ndúcuééⁿ dí ní caaca dí? ⁶ 'Tíicá ngaⁿ'á chí ndis'tiī cadíinuuⁿ nī chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní véé poder yeⁿ'é sa na iⁿ'yeeⁿdi

'cūū chi nadach'εεcū sa nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. Tuuⁿ'mi ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā ndúú^cū ca'āi chi in'dúú^ví sá: Nducueeⁿ dí ní nta'a di yiivε yeⁿ'e di ní cunaⁿ'ā di na vaacu di.

⁷ Tuuⁿ'mi ní saⁿ'ā miiⁿ ní nducueéⁿ sá ní cúnaⁿ'ā sa na vaacu sa. ⁸ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chuū cheⁿ'e yiinú yā ní caⁿ'a yā: De'ε chúú^cā ch'εεε Dendyuūs chí ca'á yā poder 'cūū saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí cūū.

Jesús yaa'vi yā saⁿ'ā chi nguuví Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Jesús cho'ó yā miiⁿ, ní cachiicá yā ní n'diichí yā 'áámá saⁿ'ā chi nguuví sa Mateo. Mateo miiⁿ ní vεε sa na cuarto naachi nadí^vε 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Jesús caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Díí, cuchí di caⁿ'ā di nduucú. Ní Mateo miiⁿ nducueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ndúú^cū Jesús.

¹⁰ Taachí Jesús vεε yā na mesa ná va'āi yeⁿ'e Mateo miiⁿ, hora míⁿ nééⁿé 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yeⁿ'e impuesto ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndí ní ndaa yā ní ch'εēté yā na mesa ndúú^cū Jesús ndúú^cū discípulos yeⁿ'e yā. ¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ fariseos n'diichí yā chuū, caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e Jesús: ¿De'ε cúú^ví chí nge'e maestro yeⁿ'e ní ndúú^cū saⁿ'ā publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā yeⁿ'e impuesto ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ nuūⁿndí?

¹² Taachí Jesús ch'iindiveeⁿ yā chuū, caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngiitá nguéé neⁿ'e yā 'aama médico, dámaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitá. ¹³ Cueⁿ'e ní ní tuumicádiiⁿnuuⁿ ní de'ε chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs ndúú^cū chí neⁿ'é caaⁿ'maⁿ chí 'tíicā: 'Úú neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ nduuví ya'āi 'iinú yā ndúú^cū vi'í. 'Úú ní nguéé neⁿ'é chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiti ní ca'á yā 'iiti tan'dúú^cā ofrenda cucáávā 'úú. Ní 'úú ní nguéé cuchí iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí yaa'vi 'iiⁿ'yāⁿ chí nadacádiiⁿnuuⁿ yā chí n'dáaca yā ti nguéé dinuuⁿndí yā, naati 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e yā ní 'íicú ndaacadaami yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

'Iiⁿ'yāⁿ ntiinguuneⁿ yā yeⁿ'e chí nguéé ca'diiⁿnúⁿ yā ti caaⁿ'maⁿngua'a yā
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Tuuⁿ'mi ní discípulos yeⁿ'e Juan chí chεεdínuūⁿ'niⁿ yā ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií Jesús, ¿de'ε cúú^ví chí nús'uu ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos nééⁿé n'deeε cuúví nguéé nga'diiⁿnúⁿ 'nū ní discípulos yeⁿ'e ní nga'diiⁿnúⁿ yā?

¹⁵ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áa cuuvi 'cuεetinéé 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū catecai 'cuáⁿ'tinaⁿ'ā taachí caⁿ'á yā naachi n'giindivaacu 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e chí saⁿ'ā chí n'giindivaacu miiⁿ canéé sá? Naati ndaa nguuví chí isaⁿ'ā yeⁿ'e yā ní cuaví sa yeⁿ'é yā ti 'cuúvī sa; tuuⁿ'mi ní nguεε ca'diiⁿnúⁿ yā.

¹⁶ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cúú^ví cuta'á yā 'áámá tiinūⁿ ngai chí nguéé naaⁿ'nu yā chí n'dyaatá yā na catecai ndiicúū yeⁿ'e yā. Nduuti chí 'tíicā dííⁿ yā, caātā ndu'ú tiinūⁿ ndiicúū. Ní cuuvi ch'εεε ca naachí ndíí nteeⁿ tiinūⁿ ndiicúū. ¹⁷ Ndíí nguéé ndúú caaⁿ'yúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ vino ngai chéétí bolsa yiiⁿ'maⁿ ndiicúū tan'dúú^cā chí díí 'iiⁿ'yāⁿ tiempo chí chó'oo caati yiiⁿ'maⁿ ndiicúū miiⁿ ní cúteeⁿ ní vino miiⁿ ní cungéé. Ní cuuvi ndái yiiⁿ'maⁿ. Caaⁿ'yúⁿ yā vino ngai chεεti bolsa yiiⁿ'maⁿ ngai; ní cuaví'í nduu 'uúvī n'dáacā canéé yeⁿ'é.

Jesús dííⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e 'uúvī n'daataá
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Taachí Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ndúúdu 'cūū, 'áámá saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yáacū sinagoga ndaa sa nanááⁿ Jesús, ní chiintiiⁿ'ya sá ní chí'teenu sa.

Ní ca'n'a sa chii sa 'i'in'yān: N'dií Jesús, minii'nyu' ch'i'i daiyá; naati cuchii ní nī cun'duu nī ta'a nī vmaaa' ye'n'é tá ní nduuchi tá.

19 Ní Jesús nducuee' yā ní cue'n'e yā ndúúcu discípulos ye'n'e yā ní ndáa yā ndúúcu sa'n'a mii' na vaacu sá. 20 Tuu'mi ní 'áámá n'daataa chi canéé ndúúcu 'áámá ca'ai, chí ican'dáa yuuu' ye'n'e cuerpo ye'n'é tá 'áa ndiichúví nduūyū ndaa nii'nyu' tá cuaa' ndáámí Jesús. Tuū'vi tá naachi ndéētúú ye'n'e catecai Jesús mii'. 21 Ti ta'n'a mii' maān tá nadicádiinuu' tá 'tíicā: Ndúúti chi 'úú tuū'ví dámaa' catecai yā, tuu'mi ní nduūvā ye'n'é. 22 Tuu'mi ní Jesús nguεεcúndii yā ní n'diichi yā tá'n'a, ní ca'n'a yā chii yā tá'n'a: Cúúví dítíinú di, díí daiyá; 'áa nanduuvā ye'n'é di ti i'téenu di 'úú. Hora míí' nūu' tá'n'a mii' nánduūvā ye'n'é tá.

23 Taachi Jesús mii' snda yā na va'ai ye'n'é sá'n'a chi nga'n'a ntii'nyu' yā ye'n'e yáacū sinagoga tuu'mi ní n'diichi yā 'i'in'yān chí i'tiivi yā flauta, ndúúcu 'i'in'yān chí n'gai yā, ndúúcu 'i'in'yān chí nguεεcú yā ní snéé yā naachi candiítí tiná'n'a. 24 Ní Jesús ca'n'a yā chii yā 'i'in'yān s'ee': Cuví nī; ti ta'díí mii' nguéé n'dii tá, cyaadu tá. 'I'in'yān s'ee' ní ch'í'nyu'nee' yā Jesús mii'. 25 Taachi tun'dáa yā 'i'in'yān mii' chéeti va'āi, Jesús ndaa yā va'āi ní sta'a yā ta'ā n'daataa 'líí' mii', ní n'daata 'líí' mii' ní nducuee' tá. 26 Chuū chí dii' Jesús ní ndōō fama mii' nuu'ma' ná yáā' naachi chí chuū.

Jesús dii' yā chí nanduūvā 'uuví 'i'in'yān chí ngueenáán

27 Taachi Jesús cho'ó yā ye'n'é mii', ní 'uuví sa'n'a chí ngueenáán can'dáa sa 'i'in'yān. 'Cai yiicú sá ní ca'n'a sa: N'dií Daiya David, cunéé ya'ai 'iinú nī nús'uu.

28 Taachi Jesús cue'n'é yā ndaa yā na va'ai tuu'mi ní ndaa ndúú 'uūvī sa'n'a ngueenáán mii' nanáán Jesús. Jesús ca'n'a yā chí yā sa'n'a s'ee': ¿'Áá i'téenu nī chí 'úú cuuvi dii' chí nanduūvā ye'n'é nī? Sa'n'a s'ee' ní ca'n'a sa: 'Tíicā Señor.

29 Tuu'mi ní Jesús tuū'ví yā nduutináán sa'n'a s'ee' ní ca'n'a yā: 'Tíicā cuuvi tan'dúúcā chí i'téenu nī ye'n'é.

30 Nduutináán sa'n'a s'ee' ní n'guaa' ní nduuvā ye'n'é sa. Ní Jesús ca'n'a yā chí yā sa'n'a s'ee': Nguéé ca'a nī chí cadíinúu' 'i'in'yān ye'n'e chuū.

31 Naati sa'n'a s'ee' ní cue'n'e sa núú'mán ná yá'n'aa mii', ní ca'n'a sa nducue'n'é chí Jesús mii' díí yā.

Jesús dii' yā chí nduūvā ye'n'é 'áámá 'díí'mí

32 Taachi Jesús ndúúcu 'i'in'yān s'ee' nan'daa yā na va'ai mii', ndaa sa'n'a s'ee' nanáán Jesús ní ndéε sa 'áámá 'díí'mí chí canee sa ndúúcu espíritu ye'n'e yáán'nguiinūu'. 33 Ní taachi Jesús mii' tun'dáa yā espíritu ye'n'e yáán'nguiinūu' mii', tuu'mi ní 'díí'mi mii' ní chíí ca'n'a sa. 'I'in'yān ní che'n'e yiinú yā ní ca'n'a yā: Nguéé in'diichi dendu'ū chí 'túúca nguaa' 'i'in'yān ye'n'e Israel.

34 Naati 'i'in'yān fariseos ca'n'a yā: Sa'n'a mii' ní tun'dáa sa espíritu ye'n'e yáán'nguiinūu' cááv' sa'n'a chí nga'n'a ntii'nyu' sa ye'n'e espíritus ye'n'e yáán'nguiinūu'.

Jesús ya'ai 'iinú yā 'i'in'yān

35 Jesús cachiica yā nuu'mán na yáā' n'gεεte ndúúcu yaā' n'gaiyāá, ní nguicuee' yā na yáacū sinogoga ye'n'e 'i'in'yān Israel. Ní nga'n'a yā nduudu cuacu ye'n'é naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu' yā na va'ai chéeti nguuvi. Ní dii' yā chí nduūvā ye'n'é nducyaaca 'i'in'yān ye'n'e nducue'n'é naa' ca'ai ye'n'e yā ndúúcu 'i'in'yān chí ya'ai ye'n'é yā. 36 Ní taachi Jesús n'diichi yā nducyaaca 'i'in'yān s'ee', tuu'mi ní yá'ai 'iinú yā caava 'i'in'yān s'ee', ti 'i'in'yān s'ee' ndicúúnu

yā ni snée yā tan'duucā 'iiti cuūchī chi nguée du'ū chi idiiⁿ cuidado 'iiti. 'Tiica yā. ³⁷ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ chí ngiiⁿ yeⁿ'ē nééné n'deēe chí diiⁿ yú cosechar naati 'iiⁿyāⁿ chí idiiⁿ ntiiⁿnyuⁿ nguéeⁿ yaaⁿ yā. ³⁸ Cáávā chuū cáácá nī Ndyuūs chí véeⁿ cosecha yeⁿ'e yā chí dicho'ó yā mozos ní nadidáámá yā cosecha yeⁿ'é yā.

10

Jesús yaa'vi yā ndu'u ndiichúúví discípulos (Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā ndu'ū ndiichúúví discípulos yeⁿ'e yā chí ndaa yā nanáaⁿ yā. Ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā poder discípulos chí tun'daá yā espíritus yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ, ní diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí ngiita yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naaⁿ ca'ai yeⁿ'e yā ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ chí ya'ai yeⁿ'é yā.

² 'Túú^cā duūchi ndu'u ndiichúúví apóstoles; Simón chí nguuví Pedro ndúú^cū Andrés 'dīnu sa, Jacobo ndúú^cū Juan 'diinū sa chí daiya Zebedeo; ³ ndúú^cū Felipe, ndúú^cū Bartolomé, ndúú^cū Tomás, ndúú^cū Mateo chí sáⁿ'a publicano chí cobrador; ndúú^cū Jacobo saⁿ'ā daiya Alfeo; ndúú^cū Lebeo chí nguuví Tadeo; ⁴ ndúú^cū Simón yeⁿ'e yáⁿ'āa Caná; ndúú^cū Judas Iscariote saⁿ'a miiⁿ chí cuayiivi ch'iⁿ'i sá du'ū chí Jesús miiⁿ chí cuuvi 'caaⁿ'núⁿ ya yā.

Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē ndiichúúví apóstoles (Mr. 6.7-13; Lc. 9. 1-6)

⁵ Jesús dicho'ó yā ndu'ū ndiichúúví apóstoles ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ taacā chí canee chí diiⁿ yā. Ní Jesús caⁿ'a yā: Nguēē caⁿ'á nī cuaaⁿ yúúni yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí nguée ndaata yeⁿ'ē Israel chí judíos. Nguée cundaa nī yáāⁿ vaacú 'iiⁿyāⁿ Samaritanos. ⁶ Naati ndís'tiī ní caⁿ'a nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ tí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúú^cā 'iítí cuuchi chí nín^dái tí na icyáⁿ'ā, 'tíica yā. ⁷ Ní taachi caⁿ'á nī 'túú^cā caaⁿ'maⁿ nī nduudu cuaacu ní caaⁿ'maⁿ nī yeⁿ'ē naachí Dendyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai cheēti nguuví chí 'āā ndaa niⁿ'nuúⁿ. ⁸ Diiⁿ nī chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí ngiita. Diiⁿ nī chí nduuchi 'iiⁿyāⁿ chí n'díi chí tináⁿ'ā. Diiⁿ nī chí nduūvā ní nduuví deēve cuerpo yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí vée vaadi ya'ai chí nguuví lepra chí in'duuti yuūtē yeⁿ'e yā. Ní diiⁿ nī chí divi nī espíritus yeⁿ'ē yááⁿnguiinūⁿ chí snée ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ. Ndís'tiī ndaacá nī poder 'cūū yeⁿ'é Dendyuūs, ní nguée cuta'a nī tuumī cáávā chuū. Chuū chí diiⁿ nī ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ nguée cuuvi cún'di'i yeⁿ'é yā.

⁹ Nguée candée nī 'diiⁿ'nguaaⁿ, ndíi nguée ndúú 'diiⁿ'ngueē, ndíi nguée ndúú tuumī cheēyé ra. ¹⁰ Nguée candée nī morral yeⁿ'e nī cuaaⁿ cyúúni chí cán'a nī. Ndíi nguée ndúú 'uūvi ra catecai nī candée nī. Ndíi nguée ndúú candu ndaacuú yeⁿ'é nī, ndíi nguée ndúú in'daacuú rá yeⁿ'e nī, tí 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ, na ntiiⁿnyúⁿ chí diiⁿ yā ní ndaacā chí ché'e yā ndúú^cū necesidades chí neⁿ'e yā.

¹¹ 'Āā tíi nūuⁿ yáāⁿ n'gēēē ndúú^cū yáāⁿ n'gaiyāá naachí cundáa nī tínguueeⁿ nī du'ū 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ miiⁿ chí n'dai yā ní cunee nī na vaacú yā ndii n'dáá cá nī. ¹² Taachi ndaa nī na vaacu 'iiⁿyāⁿ: Ndaí ndís'tiī, caaⁿ'máⁿ nī, tan'dúú^cā costumbre yeⁿ'e nī. ¹³ Nduúti chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é va'āi miiⁿ n'dai yā tuu'cā nī vaadi 'diiⁿ' yeⁿ'e nī cunee ndúú^cū yā. Nduuti chí nguée n'dai yā o nguée vaadi 'diiⁿ' ndúú^cū yā, nacan'dáa nī va'āi miiⁿ ndúú^cū 'áámá nduudu n'dai. ¹⁴ Nduuti chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguée 'cuaaⁿ yā ndís'tiī ndíi nguée ndúú 'caandiveeⁿ ra yā nduudu yeⁿ'e nī nan'dáa nī va'ai miiⁿ o yeⁿ'e yáāⁿ

miiⁿ ní n'dáádi nī iyaācāa yeⁿe ca'á nī ti nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿe nī.
 15 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí taachi ndaá nguuvi chí Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe yāāⁿ, castigo yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ 'cūū cunnācā ca chí cuuvi castigo yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ Sodoma ndúúⁿcū yāāⁿ Gomorra chí yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé diīⁿ yā chí n'dai ndíi nguéé 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel yā.

Ndaá nguuvi chí 'iⁿ'yāⁿ din'gínu yā nduucú nī

16 Cun'diichí nī. 'Úú ní dicho'ó ndís'tiī tan'dúúⁿcā chí ndís'tiī ní 'iiti cuūchī náávtaⁿ'ā yeⁿe 'yāā'yāāⁿ n'gaātāā, tiicā nī. Canéé chí diīⁿ nī chí listo nī tan'dúúⁿcā 'aama cūū. Ní canéé chí din'daacá nī ní canéé manso nī tan'dúúⁿcā 'áámá paloma. 'Tiicā diīⁿ nī. 17 Candéε nī cuidado caati 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nca'á yā ndís'tiī nanáāⁿ 'iⁿ'ntyen'ē yeⁿe yaacū sinagoga. Ní cúúví 'cueⁿ'é yā ndís'tiī na yaacū sinagoga miiⁿ. 18 Ní 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ candéε yā ndís'tiī nanáāⁿ gobernadores ndúúⁿcū nanáāⁿ reyes cucáāvā 'úú. Ní 'íicú ndís'tiī cuuvi caaⁿ'máⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿe 'úú nanáāⁿ 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúⁿcū 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata Israel. 19 Ní taachi 'iⁿ'yāⁿ nca'á yā ndís'tiī nanáāⁿ 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, nguéé nadicádíiⁿnuuⁿ nī yeⁿe chí caaⁿ'máⁿ nī ti hora míiⁿ nūūⁿ ní Ndyuūs téé yā nduudu chí caaⁿ'máⁿ nī. 20 Ti nguéé ndís'tiī chí caaⁿ'máⁿ nī naati Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs Chiida yú. Espíritu miiⁿ caaⁿ'máⁿ yā cáāvā ndís'tiī ti canéé yā nduucú nī.

21 Nguaaⁿ 'diīnū sa caⁿ'a sa caaⁿ'maⁿ sa contra yeⁿe ví'i chí canéé chí 'cuūví sa. 'Tiicá ntūūⁿ chiidá yā caⁿ'a yā caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿe daiya yā chí canéé chí 'cuūví yā. 'Tiicá ntūūⁿ daiyá yā ní caⁿ'á yā diīⁿ yā ndúúⁿcū chiidá yā ti ndís'tiī candéε nī nduudu yeⁿe. 22 Ní nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáāvā 'úú ti cueⁿ'é nī nduucú. 'iⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā tanducuéⁿ'ē chuū nducuéⁿ'ē nguuvi yeⁿe yā 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nanguaⁿ'ai yā. 23 Taachi 'iⁿ'yāⁿ can'daá yā ndís'tiī chí neⁿ'e yā chí ndís'tiī 'cueenú nī cuuvi, na 'áámá yāāⁿ, tuuⁿ'mí ní caⁿ'á nī cáanu nī ná taama yāāⁿ ti cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí Saⁿ'á chí Daiya Ndyuūs miiⁿ ndaa sá taama vmné'ēe vmaaaⁿ chí ndís'tiī cuuvi caaⁿ'maⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿe nuuⁿ'maⁿ na yáⁿ'āa Israel.

24 Mar 'áámá discípulo ní nguéé n'gēete ca ntiiⁿnyuⁿ sá chí cuuvi maestro yeⁿe sa, ndíi nguéé ndúú mar 'áámá mozo ní n'gēete ca sa chí cuuvi 'iivi sa. 25 N'daacá chí discípulo miiⁿ diīⁿ sa tan'dúúⁿcā chí Idiīⁿ maestro yeⁿe sa ní mozo miiⁿ diīⁿ sa tan'dúúⁿcā chí diīⁿ 'iivi sa. Ndúúti chí 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe va'ai chí nguuvi Beelzebú chí yáá'n'guinūūⁿ, tuuⁿ'mí ní tanáⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿe familia yeⁿe Beelzebú miiⁿ cunnācā caⁿ'a yā caaⁿ'máⁿ yā yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe Beelzebú.

Du'ū chí cuuvi 'va'ā yú (Lc. 12.2-9)

26 Tuuⁿ'mí ní ndís'tiī nguéé 'va'á nī 'iⁿ'yāⁿ ti nguéé 'áámá chí canúúⁿ n'de'ei chí nguéé cuuvi snaaⁿ yú, ndíi nguéé ndúú canee 'áámá secreto chí 'iⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cadíiⁿnuuⁿ yā. 27 'Iicu chíiⁿ chí 'úú ngaⁿ'á ngī ndís'tiī yeⁿe nduūdū n'de'ei chí nguéé ituumicádíiⁿnuuⁿ 'iⁿ'yāⁿ, ndís'tiī caaⁿ'maⁿ nī nduudu chí túúmicádíiⁿnuuⁿ 'iⁿ'yāⁿ. Níicú de'ε chí ngaⁿ'á ngī ndís'tiī ní 'cuai nī ndii na yaacū yeⁿe tiⁿ va'ai ní túúmicádíiⁿnuuⁿ 'iⁿ'yāⁿ nduudú 'cūū. 28 Nguéé 'va'á ní 'iⁿ'yāⁿ chí 'caāⁿ'nūⁿ cuerpo yeⁿe nī ní nguéé cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿe nī. Di'va'á ca nī Dendyuūs chí cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā alma yeⁿe nī ndúúⁿcū cuerpo yeⁿe nī chí caⁿ'á nī na infierno.

²⁹ ¿'Áá nguéé in'díicui yā na 'uūwī 'yaada cáávā 'aama tuūmī? Mar 'áámá 'yáádá s'éé' nguéé 'cuuvá tī na yá'āa 'cūū núú'má' n'e' chi nguéé déenu Ndyuūs Chiida yú. ³⁰ Níicú nducyaaca yuudu tī' nī nī ndii dúúché ndúúcu Ndyuūs. ³¹ Nguéé di'vá' a ndís'ti' caati ch'etete cá nī chi cuuvi 'yaa' n'dái 'yaada.

Ti'nyān chi ngan'á yā iintii'naán yā Cristo nanáán 'ii'nyān
(Lc. 12.8-9)

³² 'Áā du'ú nūu' chí ngan'a chi iintii'naan 'úú nanáán 'ii'nyān, 'úú ntúū' nī caā'n'má' chí iintii'naán 'ii'nyān s'ee' nanáán Chiidá chí canéé yā na va'ai ch'eti nguuvi. ³³ 'Áā du'ú nūu' chí caā'n'má' chí nguéé in'diichi 'úú nanáán 'ii'nyān, 'úú ntúū' nī caā'n'má' chí nguéé in'diichi 'ii'nyān s'ee' nanáán chiidá chí canéé yā na va'āi ch'eti nguuvi.

Cáávā Jesús mii' v'éé divisiones nguaa' 'ii'nyān
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Nguéé nadicádíinu' nī chí 'úú, Jesús, ndaá chí ndéé vaadi 'dii' 'ii'nyān na i'nyee'dí' cūū. Nguéé ndaá chí ndéé vaadi 'dii' caati ndéé vaadi 'caa'va nī tan'dúúca chí candéé 'áámá machete chí 'caā'i' nduu 'uuvī lados. ³⁵ Tí ndaá chí 'ii'nyān nī nguéé cuuvi n'diichi yā chiidá yā, nī n'daataa nguéé cuuvi n'diichi tá ch'ecu tá, n'daataa nguéé cuuvi n'diichi ntúū' tá indá'a tá. ³⁶ Caati 'áámá 'áámá yā nī enemigos yā ye'ne' yā ví'i na vaacu yā.

³⁷ 'Ii'nyān chí ne'ne' cá yā chiidá yā o ch'ecu yā nguéé ti 'úú, nguéé neene n'dai yā chí cuuvi ye'ne' 'ii'nyān. 'Ii'nyān chí ne'ne' cá yā daiyá yā sa'ā o daiyá yā n'daataa nguéé ti 'úú, nguéé neene n'dai yā chí cuuvi ye'ne' 'ii'nyān. ³⁸ Ní 'ii'nyān chí nguéé ne'ne' yā 'cuenú' yā cuuvi cucáávā 'úú chí tan'dúúca chí cuta'á yā cruz ye'ne' yā nī ca'na yā nduucú, nguéé neené n'dai yā chí cuuvi ye'ne' 'ii'nyān. ³⁹ 'Ii'nyān chí ne'ne' cá yā vida ye'ne' yā cáávā cosas chí v'éé ná i'nyee'dí' cūū nguéé ti 'úú, tuu'mi nī táámá vida nī dindaí yā. 'Iicú 'ii'nyān chí dindaí yā vida ye'ne' yā na i'nyee'dí' cūū cucáávā 'úú, ti dii' yā chí 'úú ne'ne' nī ndaacá yā táámá vida ye'ne' yā.

Ye'ne' chí ndaācā ye'ne' yū
(Mr. 9.41)

⁴⁰ 'Ii'nyān chí 'cuaa' yā ndís'ti', 'cuaa' yā 'úú. 'Ii'nyān chí n'gúu' yā 'úú, n'gúu' yā 'ii'nyān chí dichó'o yā 'úú. ⁴¹ 'Ii'nyān chí n'gúu' yā 'áámá sa'na profeta caati profeta mii' chí yā lado ye'ne' Ndyuūs 'ii'nyān nī cuta'á yā premio chí ndaacā ye'ne' chí tunéé' 'ii'nyān chí profeta. 'Ii'nyān chí n'gúu' yā 'áámá 'ii'nyān chí n'dai caati 'ii'nyān mii' nī n'dai yā, 'ii'nyān nī cuta'á yā premio chí tunéé' 'ii'nyān chí n'dai. ⁴² 'Áā du'ú nūu' 'ii'nyān chí ca'a 'áámá vaso nuū'nī' 'iiche' 'áámá 'ii'nyān caati i'téenu yā 'úú, cuaacu ní'nyú' ngan'á ngii ndís'ti' chí v'éé premio ye'ne' 'ii'nyān mii' chí cuuvi ndaacā yā ye'ne' yā.

11

Juan chí ch'edínū'nī' sa dichó'o sa 'ii'nyān nanáán Jesús
(Lc. 7.18-35)

¹ Taachí Jesús ch'íinú' chí yā ndu'u ndiichúvī discípulos ye'ne' yā táácā chí canéé chí dii' yā tuu'mi nī Jesús chiicá yā yā'n mii' ní cue'ne' yā na taná'ā yā'n s'ee' ní ca'cue'ne' yā nī caa'ma' yā nduudu cuaacu ye'ne' Ndyuūs.

² Juan chí ch'edínū'nī' sa 'ii'nyān canúú' sá vácūū. Ní taachí ch'indivee' sá taacā idii' Jesús mii', tuu'mi nī dichó'o sa ná 'uuvi discípulos ye'ne' sa nanáán Jesús.

3 Ní 'ii'yān s'ee' ndaa yā ní ntinguunee' yā Jesús mii': ¿'Áá n'dií chi Cristo chí canee chí ndaa o cunee ngínú 'nū taama yā?

4 Jesús mii' nán'guεεcúta'a yā ye'e' 'ii'yān s'ee' ní ca'n'a yā: Ndís'tií cúna'a nī ní cuuvi nī Juan mii' ye'e' dendu'ū chí inaa' nī ndúúcu chí n'giindivee' nī. 5 'Ii'yān chí ngeenáán ní inaa' yā, 'ii'yān chí nguée' ngii ngiicá ní ngiicá yā, 'ii'yān chí ndíi ca'ai lepra chí in'duuti yuútē ye'e' yā ní nduuva deεve ye'e' yā, 'ii'yān chí chεεtúú ní n'giindivee' yā, 'ii'yān chí n'dúí ní nduuchi yā ye'e' n'guaa' tinán'a, nícu' 'ii'yān chí ndaachí snee yā ch'iindivee' yā nduudu cuaacu ye'e' Ndyuūs chí nadanguán'ai 'ii'yān ti 'ii'yān candεε yā nduudu cuaacu mii' nanáa' yā. 6 De'ē chúúca n'dai 'ii'yān chí nguée' cunncaá ch'εenú yā 'úú ndúúcu nduudu ye'e'.

7 Taachi cuina'a yā 'ii'yān s'ee', Jesús tucá'a yā ca'n'a yā chíi yā 'ii'yān ye'e' Juan chí chεεdínuū'nī' mii': ¿De'ē che'e' ndís'tií n'diichi nī na yán'aa cuū'mán' naachi nguée' ch'εetinée' 'ii'yān'? ¿'Áá 'áámá ndúú chí n'giíi' yúúne? 8 O ¿de'ē tuu'mi che'e' nī n'diichi nī? ¿'Áá 'áámá sa'n'á chí cánuu' sa catecaí n'dai sa? Cuin'diichi nī. 'Ii'yān chí snúu' yā catecai n'dai yā snee yā ná va'ai ye'e' rey. 9 Tuu'mi ní ¿de'ē che'e' nī n'diichi nī? ¿'Áá 'aama profeta chí nga'a nduudu cuaacu ye'e' Ndyuūs? 'Tíicā nduudu cuaacu. Ní 'úú ní nga'n'á ngii ndís'tií 'tíicā. Che'e' nī n'diichi nī 'áámá 'ii'yān chí ch'εete ca yā chí cuuvi profeta. 10 Chuú cánée' nguūn' ye'e' Juan mii' ná' libro ye'e' Ndyuūs ndii' cuáán' vmnaa':

Cuin'diichi nī. 'Úú ní dicho'ó 'áámá sa'n'á chí caa'ma' sa nduudu cuaacu ye'e' nanáa' di. Sa'n'á mii' ní nuū'n'ūn' cuaacú sa yúúni cáávā di.

11 Cuaacu ní'nyú' nga'n'á ngii ndís'tií: Nguáán' nducyaaca 'ii'yān chí n'giindiyáa' yā ye'e' n'daataá nguée' taama yā chí ch'εete ca yā ti Juan mii' chí chεεdínuū'nī' sa. Naati 'ii'yān chí ndiicuún' ca yā naachí Ndyuūs nga'a ntii'nyu' yā ní ch'εete ca yā nguée' ti Juan mii'.

12 Caati ndíi tiempo chí ch'iindiyān Juan chí chεεdínuū'nī' sa ndíi maa' ye'e' naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu' yā ndúúcu 'ii'yān chí ye'e' Ndyuūs ní n'geenu cá yā ngii. Ní 'ii'yān chí ngu'u yā contra ye'e' Ndyuūs ne'e' yā caa'ma' ntii'nyú' yā ye'e' naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú' yā. 13 Ní nducyaaca 'ii'yān' profetas ndúúcu ley ye'e' Moisés nga'n'á nduudu cuaacu ye'e' naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu' yā ndíi tiempo chí ndaa Juan mii' ná i'ye'e'dí' cūū. 14 Ndúúti chí ndís'tií ne'e' nī 'caandivee' nī nduudu ye'e' profetas ndúúcu nduudu ye'e' ley mii', tuu'mi ní cadínuu' nī chí Juan mii' ní sa'n'á chí profeta Elías dinguu' yā chí canée' chí ndaa sa. 15 Ndís'tií chí véé' veé' nī 'caandivee' nī ye'e'.

16 ¿De'ē tan'dúúca 'ii'yān' chí snée' yā na i'ye'e'dí' cūū maa'? 'Ii'yān s'ee' tan'dúúca sa'n'á n'gaiyáa' chí n'ge'εete' nī'vεε' ní duúchi sa ní n'gai sa compañeros ye'e' sa. 17 Ní nga'n'a sa: 'Tiiví' nū flauta cáávā baile naati nguée' inde'ei nī. Ní chíi'ta' nū canción chí ndaachí tan'dúúca canciones cáávā tinán'a naati nguée' chεεcu nī. 18 Juan chí chεεdínuū'nī' sa ndaa sa. Nguée' che'e' sa pan, nguée' chí'i sa vino ní ndís'tií nga'n'á nī chí sa'n'á mii' nī canee sa ndúúcu espíritu ye'e' yáán'guuinū. 19 'Úú ní ndaa, 'úú chí Sa'n'á chí Daiyá Ndyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngi'í. Tuu'mi ní ndís'tií nga'n'a nī ye'e': Cuin'díichí nī. 'Áámá sa'n'á chí n'de'e' n'dái nge'e' sa ní ngi'í taavi sá vino. Ní nga'n'á nī chí 'úú ní sa'n'á chí n'dai ndúúcu 'ii'yān' publicanos chí cobradores chí inn'guεε yā ye'e' yán'aa ndúúcu 'ii'yān' chí dinuu'ndi yā. Nducyaaca 'ii'yān' deenu yā chí vaadī deenu mii' ní

ye'n'é Ndyuūs. Ní 'ii'n'yān ch'i'n'í yā vaadi deenu mii'n cáávā dendu'ū chi n'daācā chi dii'n yā ti ye'n'é Ndyuūs 'ii'n'yān.

De'ē chūúcā ya'āi 'ii'n'yān ye'n'e yāān naachi nguéé indaacadaami yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Jesús tucá'a yā dii'n yā regañar 'ii'n'yān s'ee'n na yāān s'ee'n naachi dii'n yā neéne n'deēe vaadi n'giinu ti 'ii'n'yān ye'n'e yāān mii'n 'āā cuéé ndaacadaami yā ye'n'é nuu'ndi ye'n'e yā. Ní nga'n'a yā 'tíicā: ²¹ De'ē chūúcā ya'āi ye'n'é ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yāān Corazín. De'ē chūúcā ya'āi ye'n'é ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yāān Betsaida ti ndúúti chi chiī vaadi n'giinu na yāān Tiro ndúúcu yāān Sidón tan'dúúcā chí chiī nguaa'n ndís'tiī, tuu'mi ní 'ii'n'yān ye'n'e yāān s'ee'n 'āā 'naa'n tiempo ndaacadaami yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. Ní ch'i'n'í yā 'ii'n'yān tan'dúúcā costumbre ye'n'é yā chi neene ya'ai yā. Ní ch'εetinúu'n yā catecaí yā ye'n'e chí dii'núu'n ní ch'εeté yā nguaa'n yaiaā. ²² 'Úú nga'n'a ngii ndís'tiī ti nguuvi chí Ndyuūs caa'n'má'n yā nuu'ndi ye'n'é 'ii'n'yān nguéé ya'āi ca 'cuenú yā cuuvi 'ii'n'yān ye'n'e yāān Tiro ndúúcu 'ii'n'yān ye'n'e yāān Sidón nguéé ti ndís'tiī. ²³ Ndís'tiī 'ii'n'yān ye'n'e yāān Capernaum, ¿'áá cuuvi ca'n'á nī na va'ai ch'εeti nguuvi? Nguéé cuuvi. Ca'n'á nī infierno ti nguéé i'téenu nī nduudu cuaacu ye'n'é ndúúcu vaadi n'giinu chí dii'n Ndyuūs. Ndúúti chí chiī vaadi n'giinu na yāān Sodoma tan'dúúcā chí chiī nguaa'n ndís'tiī tuu'mi ní 'ii'n'yān ye'n'e yāān 'cūū 'āā i'téenu yā. Ní yāān 'cūū 'āā canéé ndii maa'n. ²⁴ 'Úú nga'n'a ngii ndís'tiī ti nguuvi chí Ndyuūs caa'n'má'n yā nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yān nguéé ya'āi ca 'cuenú yā cuuvi 'ii'n'yān ye'n'e yāān Sodoma nguéé ti ndís'tiī.

Cuchii nī nanaa'n 'úú ní ntaavi'tuunúu'n nī

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Ní tiempo mii'n ní Jesús nan'guεεcúta'n'a yā ye'n'e yā ní ca'n'a yā: N'diī Chiidá chí 'iiví nī ye'n'é va'ai ch'εeti nguuvi ndúúcu yāān 'cūū, 'úú ca'á gracias n'diī caati snuu'n n'dé'ei nī nduudu 'cūū ye'n'e 'ii'n'yān chí déenu ca yā ndúúcu 'ii'n'yān chí n'dee n'dái tuumicádii'núu'n yā, ní ca'a nī chí cadii'núu'n 'ii'n'yān chí ndiicúu'n yā chí nguéé n'dee ca déenu yā. ²⁶ 'Tíicā dii'n nī Chiidá ti 'tíicā ne'n'e nī chí n'daācā dii'n nī ti n'daācā.

²⁷ Ní Jesús ca'n'a yā chí yā discípulos ye'n'e yā: Chiidá ní teé yā 'úú tan-ducué'n'e dendu'ū. Mar 'áámá 'ii'n'yān nguéé deenu yā táácā 'áámá n'dyá'nā Daiya Dendyuūs, dámaān Chiidá yā. Mar 'áámá 'ii'n'yān nguéé deenu yā táácā Dendyuūs Chiida yú, dámaān 'áámá n'dyá'nā Daiyá yā ndúúcu 'āā du'ú nūu'n 'ii'n'yān chí Daiyá Ndyuūs ne'n'é yā 'cuu'mi'n yā Chiida yā. ²⁸ Cuchii nī nanáan 'úú, ndís'tiī, chí véé n'deēe n'dái cuidado ye'n'e nī chí tan'dúúcā 'áámá carga ye'n'é nī ní 'úú ní dii'n chí ntaavi'tuunúu'n nī. ²⁹ Ní dii'n nī tan'dúúcā chí can'déε nī yugo ye'n'é chí 'tíicā. 'Cuee'n nī ye'n'é 'úú caati 'úú ní ndiicúu'n 'úú ní neéne n'dai staava ye'n'é, tuu'mi ní ndaācā nī vaadi ntaavi'tuunúu'n ye'n'e alma ye'n'e nī. ³⁰ Caati yugo ye'n'é chí teé ndís'tiī nguéé ngi'n'ii. Candéε nī ch'εedí ye'n'é ní nguéé cuuvi n'gii ye'n'e nī.

12

Discípulos ye'n'e Jesús sta'á yā trigo nguuvi chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'n'yān Israel
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ 'Áámá nguuvi sábadu chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'n'yān Israel, Jesús cue'n'e yā ndúúcu discípulos ye'n'e yā cuaa'n naachí 'ii'n'yān 'āā ndiín nti'n'nyú'n yā ní míi'n

ní vée' trigo. Discípulos ye'n'e Jesús mii'n chii cuiicú yā ní sta'á yā trigo ní che'e yā. ² 'Ii'nyā'n fariseos n'diichí yā chuū, ní ca'n'a yā chii yā Jesús mii'n: Cuin'diichí nī, discípulos ye'n'e nī ní nguée' dii'n yā tan'dúucā chí nga'n'a ley ye'n'e nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n.

³ Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'nyā'n s'ee'n: ¿'Áá nguée' n'gee'n nī táacā dii'n David mii'n ndúucū 'ii'nyā'n chí cue'n'e ndúucu sa taachi chii cuiicú yā? ⁴ David mii'n sndáa yā ná yáacū ye'n'e Ndyuūs ní sta'á yā pan chí canée na mesa ye'n'e nátaí. Ní che'é yā ní ca'a yā chí che'e 'ii'nyā'n chí nduucú yā. Pan mii'n dámaā'n chiiduú s'ee'n cuuvi che'é yā. Ní tan'dúucā chí nga'n'a na ley mii'n nguée' canée chí che'e rey David ní nguée' cánée chí che'é 'ii'nyā'n chí ndúucu yā. ⁵ ¿'Áá nguée' n'gee'n ndís'tií na ley ye'n'e Moisés chí dii'n chiiduú s'ee'n? Nguée' ntaavi'tuunúú'n yā ye'n'e ntiin'nyu'n ye'n'e yaácū tínūu'n nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n. Chiidu s'ee'n nguée' dii'n yā tan'dúucā chí nga'n'a ley ye'n'e Moisés ní nguée' nuu'ndi ye'n'é yā. ⁶ 'Úú nga'n'á ngī ndís'tií chí vée' 'áámá 'ii'nyā'n chí ch'εεte ca yā chí yaácū templo ní canee yā ndúucū ndís'tií. ⁷ Ndís'tií nguée' déenu nī de'ε chí ne'n'e caa'ma'n chí canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs ye'n'e chuū: Ne'n'é chí 'ii'nyā'n ya'āi 'iinú yā 'ii'nyā'n caavā 'úú. Nguée' ne'n'é chí 'caa'n'nu'n yā 'iiti ní tée yā 'iiti caavā ofrenda ye'n'e 'úú. Nduuti chí cadíinuu'n nī tuu'mi ní nguée' dii'n nī condenar 'ii'nyā'n chí nguée' nuu'ndi ye'n'e yā. ⁸ 'Tíicā Sa'n'a chí Daiyá Dendyuūs mii'n vée' ntúū'n poder ye'n'e sa ye'n'e nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n.

*Sa'n'a chí nti'í ta'ā sa
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)*

⁹ Cuayiivi ní Jesús che'n'e yā na yáacū sinagoga ye'n'é 'ii'nyā'n ye'n'e yaā'n mii'n. ¹⁰ Cuin'diichí nī. Mii'n ní canée 'áámá sa'n'a chí nti'í ta'ā sa. Snée' 'ii'nyā'n mii'n chí tiinguunée'n yā Jesús mii'n ní ca'n'a yā: ¿'Áá canée na ley ye'n'e yú chí nduuvā ye'n'é 'ii'nyā'n nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n? Chuū ní ca'n'a yā ti ne'n'é yā cuuvi caa'n'ma'n yā núú'ndí ye'n'e Jesús mii'n.

¹¹ Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'nyā'n s'ee'n: ¿Dú'u 'aama sa'n'a nguaa'n ndís'tií chí vée' 'áámá 'iiti cuúchí ye'n'e sa? Ní ndúuti chí cun'daa nuú'n tī na 'áámá yiivi yá'āa nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n, ¿'áá nguée' ntuun'dáa sa 'iiti nguuvi mii'n? ¹² ¿'Áá nguée' ya'n'ai ca chí'vē 'áámá 'ii'nyā'n nguée' ti 'áámá 'iiti cuúchí? 'Tíicā dii'n yú chí n'daacā nguuvi chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyā'n.

¹³ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā sa'n'a chí ya'āi ye'n'e sa: N'doo dí ta'a di. Sa'n'a mii'n ní n'doō sa tá'ā sa ní ta'ā sa nduūvi n'dáacā tan'dúucā taama. ¹⁴ 'Ii'nyā'n fariseos nan'dáa yā che'eti yaácū ní nduuvidaamá yā chí ca'n'a yā contra ye'n'e Jesús mii'n ti ne'n'é yā 'caa'n'nú'n yā 'ii'nyā'n.

'Áámá nduudu chí caa'n'ma'n ye'n'e Jesús

¹⁵ Taachí Jesús chicadíinuu'n yā chuū nan'daa yā mii'n. Neené 'yaa'n 'ii'nyā'n cue'n'e yā ndúucū Jesús mii'n ní Jesús mii'n idií'n yā chí nduūvā ye'n'e nducyáacá 'ii'nyā'n. ¹⁶ Ní ca'n'a yā chii yā 'ii'nyā'n s'ee'n chí nguée' caa'n'ma'n yā cuuvi yā taná'n'á 'ii'nyā'n du'u yā. ¹⁷ Ní 'iicu cuaacu chí profeta Isaías mii'n ca'n'a yā ndii cuáá'n vmaana taachí dinguu'n yā 'tíicā. Ndyuūs nga'n'a yā:

¹⁸ Sá'n'a 'cūú ní idichí'vē 'úú. 'Úú chínnde'ēv'e sa'n'á 'cūú chí ne'n'é ní neene yeenú ndúucu sa. 'Úú ní cu'neén Espíritu N'dai ye'n'é vmnáá'n ye'n'e sa. Sa'n'á 'cūú caa'n'ma'n sa ye'n'e ley ye'n'é nanáá'n nducyáacá naciones na i'n'yee'dí 'cūú.

- 19 Nguéé 'cuu'ma' sa ndíí nguéé ndúú 'cuāi ra sa. Mar 'áámá 'i'nyā' na yúúni nguéé 'caandiveén' yā nduudú ye'e sa ti nguéé caa'ma' yúúdu sa cuaa' na yúúni.
- 20 Sa'ná 'cūū nginnee sa 'i'nyā' chi véé ca cuidados ye'e yā, 'i'nyā' chi tan'dúúca 'áámá taa' ndúú chí 'aa ndéētúú 'tεε 'téé, 'tiicā yā. Ndíí nguéé ndúú chí ntuúvi sa 'aama mecha ye'e e quinque chí ican'dáa ca 'yaa'mí' ye'e. Ndíí nguéé candéε sa nduudu cuaacu ye'e Ndyuūs ndii taachi a fuerza 'āā cuéé dε'ε véε chi cucheε sa ndúúcu vaadi cuaacu mii' ye'e tanducué'nē.
- 21 Ní 'íicú nducyáácá 'i'nyā' ye'e e naciones ye'e e i'nyee'dí 'cūū cūnee ngíínú yā ye'e e sa'ná 'cūū chi cu'téenu yā ye'e e sa.

'I'nyā' nga'á yā chi Jesús véé poder ye'e e yáá'n'guiinūu' ndúúcu yā (Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Tuu'mi ní 'i'nyā' ndaa yā nanáá' Jesús ní ndéε yā 'áámá sa'ná chi canee sa ndúúcu espíritu ye'e e yáá'n'guiinūu' ye'e e chi ngueenáa' sa ndúúcu chi nguéé ngii nga' a sa. Jesús mii' díi' yā chí nduúvā ye'e sa. Ní sa'ná chi ngueenáa' mii' ní inaa' sa ní ngii nga' a sa. 23 Nducyaaca 'i'nyā' nge' e yiinú yā ní nga' a yā: ¿'Áá sán' a 'cūū Daiya 'i'nyā' chí ndaataá ye'e e David?

24 Ní taachi 'i'nyā' fariseos ch'iindiveén yā chuū ní ca'n'a yā: Sán' a 'cūū nitun'dáa sa espíritu ye'e e yáá'n'guiinūu' cáāvā Beelzebú, chí Satanás chí nga' a ntiinyu' sa ye'e e espíritus ye'e e yáá'n'guiinūu'.

25 Jesús mii' déénu yā chí nadacadíinūu' 'i'nyā' s'een ní ca'n'a yā chí yā 'i'nyā' s'een: 'Áámá gobierno chí nga' a ntiinyu' yā ye'e e yá'n'aa chí véé 'uúvi partido yá chí ngu'u yā 'áámá yā ndúúcu taama yā, tuu'mi ní nguεε cuuvi 'naa' chí 'i'ntyé' e yā. Ní nducué'nē yá'n'aa o va'ai naachi 'i'nyā' véé 'uúvi vaanicadíinūu' ye'e e yā nguéé cuuvi nduuvidaamá yā. 26 'Tiicā ntúūn nduuti chí yáá'n'guiinūu' tun'dáa sa espíritus ye'e e yáá'n'guiinūu' véé 'uúvi vaanicadíinūu' ye'e e sa ní cuáácú chí ngu'u sa ye'e e maa' sa ní véé 'uúvi partido ye'e e sa ní 'cuiinu sa. 27 Ndís'tií ní nga' a nī chí 'úú itun'daá espíritu ye'e e yáá'n'guiinūu' ye'e e 'i'nyā' ndúúcu poder ye'e e Beelzebú chí Satanás chí nga' a ntiinyu' sa ye'e e espíritus ye'e e yáá'n'guiinūu'. Ndúúti chí 'túicā tuu'mi ní, ¿ndúúcu du'ú rá poder ye'e e tun'daá 'i'nyā' chí ndúúcu nī espíritu ye'e e yáá'n'guiinūu'? Chíi' chí díi' 'i'nyā' chí ndúúcu nī 'ngi' i yā chí nguéé 'túicā chí nga' a nī. 28 Ndúúti chí 'úú itun'daá espíritus ye'e e yáá'n'guiinūu' cáāvā poder ye'e e Espíritu N'dai ye'e e Dendyuūs, cuaacu ní'nyú' naachí Ndyuūs nga' a ntiinyu' yā ndaa nanáá' ndis'tií.

29 Mar 'áámá 'i'nyā' nguεε cuuvi cundaa yā va'ai ye'e e 'aama sa'ná chí véé fuerzas sa'ná sa ní divií yā chí véε ye'e e sa. ¿Canéé chí cachiichí yā sa'ná vmnáá' vmnaa'? Cuayii'vi ní cuuvi díi' yā tun'dáa yā dendu'ú chí snúū' va'ai ye'e e sa.

30 'I'nyā' chí nguéé canéé yā lado ye'e e, 'i'nyā' mii' canéé yā contra ye'e e. 'I'nyā' chí nguéé dáámá díi' yā cosechar nduucú, tuu'mi ní díi' yā tan'dúúca chí ingéε tanducué'nē cosecha.

31 Chíi' chí nduudu cuaacu chí 'úú nga' a ngii ndís'tií: Tanducué'nē nuu'ndi chí díi' 'i'nyā' ndúúcu nduudu taa' chí nguéé n'dáacā chí nga' a yā contra ye'e e Ndyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā ye'e e yā. Naati 'i'nyā' chí nga' a yā nduudu taa' chí nguéé n'dáacā chí contra ye'e e Espíritu N'dai ye'e e Ndyuūs ní nguéé nch'εεcú yē' e yā maa' ní tiempo chí cuchií. 32 'Áā du'ú nūu' chí

caa^mmaⁿ nduudu chí nguéé n'dáacā contra yeⁿe Saⁿ'a chi Daiyá Ndyuūs ní cuuvi nach'εεcu yeⁿe yā. Naati 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daācā ngaⁿ'a yā contra yeⁿe Espírítu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní nguéé cuuvi nach'εεcū yeⁿe yā ndíi nguéé ndúú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndíi nguéé ndúú táámá iⁿ'yeeⁿdi chí cuchíi.

'Áámá yáⁿ'á ní ngiⁿ'i cucáávā n'guiⁱ'i yeⁿ'ē
(Lc. 6.43-45)

³³ 'Tiicá ntúūⁿ caⁿ'a Jesús: Nduúti chí véeé 'áámá yáⁿ'á chí n'dáacā yeⁿ'ē ní tuu^mi ní cuuvi n'guiⁱ'i n'dáacā yeⁿ'ē. Níicú ndúuti chí véeé 'áámá yáⁿ'á chí nguéé n'daācā yeⁿ'ē ní nguεε n'dáacā cuuvi n'guiⁱ'i yeⁿ'ē. Cáávā n'guiⁱ'i yeⁿ'e yáⁿ'á ituumicadíiⁿuūⁿ yā táácā yáⁿ'á nduuti chí n'dai o nduuti chí nguéé n'dai. ³⁴ Ndíis'tíi, tan'dúúcā ndaata yeⁿ'ē cúú 'tiicá ní. ¿Táácā ngaⁿ'a ní cosas chí n'daācā ní idiíⁿ ní chí nguεε n'daācā? Ti chíiⁿ chí ngaⁿ'a ní ndúúcu cheendí ní ngiica na staava yeⁿ'ē ní. ³⁵ Saⁿ'a chí n'dái idiíⁿ sa dendú'ū chí n'daācā chí nadacadíiⁿuūⁿ sa na staava yeⁿ'e sa chí n'daācā. Saⁿ'a chí cunncaā idiíⁿ sa tanducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā nadacadíiⁿuūⁿ sa caati staava yeⁿ'e sa nguéé n'dáacā. Nduudu chí ngaⁿ'a sa ngiica sa yeⁿ'ē chí ndiitúu na staava yeⁿ'e sa. ³⁶ Naati 'úú ní ngaⁿ'a ngíi ndíis'tíi: Nducueⁿ'ē nduudu chí nguéé de'ē vεε chíi'vē chí 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā, nducyááca yā ní cánéé chí nca'á yā cuenta yeⁿ'e nduudu chí nguεε n'daācā chí caⁿ'a yā nguuvi chí Ndyuūs caa^mmaⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā. ³⁷ Ti cáávā nduudu yeⁿ'e ní chí n'daācā nduuví n'dai ní ní 'iicu cáávā nduudu yeⁿ'ē ní nduuti chí nguéé n'dáacā cuuvi ní castigo.

Tiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā néⁿ'e yā snaaⁿ yā señales
(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Tuu^mi ní n'duuvi maestros yeⁿ'e ley ndúúcu n'duuvi saⁿ'a fariseos ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'díi maestro, néⁿ'e 'nú snaaⁿ 'nú 'áámá señal chí díiⁿ ní.

³⁹ Jesús nán'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿ'a s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 'Tiⁿ'yāⁿ cunncaā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs neⁿ'e yā snaaⁿ yā señal naati señal nguéé snaaⁿ yā. Dámaaⁿ snaaⁿ yā señal yeⁿ'e profeta Jonás chí ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ canee nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs. ⁴⁰ Ti tan'dúúcā Jonás canúúⁿ sá chεeti 'yaācā ch'εete 'iinū nguuvi 'iinū n'gaaⁿ 'tíicā canee chí cūnee Saⁿ'a chí Daiyá Ndyuūs máán yáⁿ'āa 'cúú 'iinū nguuvi 'iinū n'gaaⁿ. ⁴¹ Na nguuvi yeⁿ'e juicio 'iiⁿyāⁿ chí ch'εetinēe yā na yāāⁿ chí nguuvi Nínive nducueéⁿ yā contra yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé maaⁿnguuví taachi Ndyuūs caa^m'máⁿ yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ, ní cuuvi yā condenado. 'Tíicá tí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Nínive ní ndaacadaamí yā taachi profeta Jonás miiⁿ ndii cuáánⁿ vmnaaⁿ caⁿ'a sá nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Cuin'diichí ní 'áámá saⁿ'a chí ch'εete ca nguéé tí profeta Jonás miiⁿ canee sa 'muuⁿ na lugar 'cūū. ⁴² 'Tiicá ntúūⁿ nguuvi yeⁿ'e juicio n'daataa reina chí tiempo chí chó'ōo ngaⁿ'ā ntiíⁿnyuⁿ'á tá yeⁿ'e lado yeⁿ'e Sur caⁿ'a tá nducueeⁿ tá contra yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā maaⁿnguuví taachi Ndyuūs caa^m'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ. Ní tán^{'ā} miiⁿ ní díiⁿ tá condenar 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā maaⁿnguuví ti tán^{'ā} miiⁿ ndaā tá ndíi na yaⁿ'ai taaví yeⁿ'ē yáⁿ'āa. Ní ngiica tá ní ch'iindiveeⁿ tá yeⁿ'ē vaadí deenu yeⁿ'e rey Salomón. Cuin'díichí ní 'áámá saⁿ'a chí ch'εete ca vaadí deenu yeⁿ'e sa canee sa 'muuⁿ nguéé ti Salomón miiⁿ.

Espírítu yeⁿ'e yáán'n'guiinūⁿ chí nanguεεcunéⁿ na saⁿ'a
(Lc. 11.24-26)

43 Ca'n'a Jesús: Taachí espíritu ye'n'e yáán'n'guinūu'n nacan'daa na 'áamá sa'n'ā cachiica na yá'n'āa cuū'mám'n naachi nguεε ch'εεtinéé 'ii'n'yā'n ní n'nuūu'n naachi cuuvi ntaavi'tuunúu'n ní nguéé ndaācā. 44 Tuu'mi ní espíritu ye'n'e yáán'n'guinūu'n nga'n'a: Nanguεεcuneeé na vaacú naachi chiicá. Taachí nguεεcūneeé ní ndaā na vaacu mii'n ndaācā sa'n'a mii'n ní tan'dúúccā 'aama va'āi chí n'dai ní nduuví dεεvé ndúúccū nducué'n'e na lugar ye'n'ē. 45 Tuu'mi ní espíritu mii'n cue'n'e ní in'nuu'n tá ná ndεεchē espíritus chí cunnccā ca chí cuuví maāa'n. Ní ndaā espíritu mii'n ndúúccū ndεεchē espíritus ní ch'εεtinéé na sa'n'ā mii'n. Cuayivi ní n'geenu sa ngī taavi ca ní cunnccā ca canee sa nguéé ti vmaāa'n. 'Tiicá ntū'n 'cuenú yā cuuvi 'ii'n'yā'n chí snée yā maa'n ti nguεε n'dáacā idií'n yā.

Chεεcú Jesús mii'n ndúúccū 'dīnu yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 Taachí Jesús mii'n indeé yā ndúúccū 'ii'n'yā'n, tuu'mi ní ndaā nii'nuú'n chεεcú yā ndúúccū 'dīnu yā ní snée yā chuva'āi. Ní ne'n'e yā ndeé yā ndúúccū Jesús mii'n.

47 'Áamá 'ii'n'yā'n ca'n'a yā chí yā Jesús mii'n: N'dií Jesús, cuin'díichí nī. Chεεcú nī ndúúccū 'dīnu nī snée yā chuva'āi ní ne'n'e yā ndee yā ndúúccū nī.

48 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a yā chí yā sa'n'a mii'n: ¿Dú'ū chí chεεcú mii'n? o ¿dú'ū chí 'diinú mii'n?

49 Ní n'doó yā ta'á yā naachi snée discípulos ní ca'n'a yā: Cuin'diichí nī, 'ii'n'yā'n s'ūu'n ní tan'dúúccā chí chεεcú ndúúccū 'dīnú, 'tíca yā. 50 Tí 'āa du'ú nuu'n 'ii'n'yā'n chí diín yā tan'dúúccā chí ne'n'e Chiidá chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi tuu'mi ní 'ii'n'yā'n s'ee'n chí 'diinú ndúúccū ví'í ndúúccū chεεcú.

13

'Áamá ejemplo ye'n'ē sá'n'ā chí ngīnū ndaata
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Nguuvi mii'n Jesús can'dáa yā va'āi mii'n ní ch'iíndi yā nii'nuú'n ná nuu'n'ni'yá'n'a. 2 Ní néené n'deé 'ii'n'yā'n ndúúvidaamā yā naachi canéé Jesús. Tuu'mi ní Jesús ndaa yā na 'áamá barco ní ch'iíndi yā. Nducyáácá 'ii'n'yā'n snée yā 'diituu núu'n'ni' naachi vεε yá'n'āa ndúútií. 3 Ní Jesús ca'n'a yā néené n'deé náá'n ndúúccū parábolas chí ejemplos tan'dúúccā dendu'ū chí véé in'yee'dí 'cū. Ní ca'n'a yā chuū: 'Áamá sa'n'ā chí ngīnū ndaata can'dáa sa chíinū sa ndaata.

4 Taachí chíinū sa, 'áamá duutu ndaata mii'n ní chíiya cyúúni. Ndaá 'yaadā ní chíinū che'e tī. 5 Ná'n'ā duutu ndaata mii'n ní chíiya na tuū naachi nguéé ch'εεte yá'n'āa. Maa'nchεεtē nūu'n can'dáa ti nguéé ch'εεte yá'n'āa ye'n'ē. 6 Can'dáa 'yá'n'ā ní yaata mii'n ní ti'í ti nguéé dii'yu ye'n'ē. 7 'Iicu ná'n'ā duutu ndaata mii'n ní chíiya nguaa' yáán. Yáán mii'n ní chíiita ní di'vaachí ye'n'ē yaata mii'n. 8 'Iicu ná'n'ā duutu ndaata mii'n ní chíiya na yá'n'āa n'dáacā ní n'dáacā chíi cosecha ye'n'ē. 'Áamá ní chíi 'áamá ciento ye'n'ē, taama ní chíi 'iinū ngeεcu ye'n'ē, ní táamá ní chíi ndíicú ndiichi ye'n'ē. 9 'Ii'n'yā'n chí véé veén yā ní 'caandiveén yā nduudu ye'n'ē.

Chíi'n chí ne'n'ē caā'n'mā'n ejemplo mii'n
(Mr. 4.10-20; Lc. 8.9-15)

10 Tuu'mi ní discípulos ndaa yā nanáán Jesús mii'n ní ca'n'a yā chí yā Jesús: ¿De'ε cáávā chí ndúúccū ejemplos ngi'cuee'n nī 'ii'n'yā'n?

11 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a yā chí yā discípulos ye'n'e yā: 'Áā ndís'tií nuu'n ndaācā chicadīnuu'n nī dendu'ū chí canúú'n n'de'ei ye'n'e naachí Nduyūs

nga'n'a ntiinyú'n yā ná va'ai chēeti nguuvī, naatí taná'n'ā 'iinyā'n s'ee'n nguéé canéé chí cadíinuun yā. ¹² 'Iinyā'n chí véé ye'n'e yā Ndyuūs ca'a cá yā ní n'deēe cá cuuvī ye'n'e yā. 'Iinyā'n chí nguéé véé ye'n'e yā, 'áará chí dúú'ví nūn chí nadacadíinuun yā chí véé ye'n'e yā chuū ní Ndyuūs ndiví yā ye'n'e yā. ¹³ Cáávā chí'n chí nga'n'á ngii' 'iinyā'n ndúú'cū ejemplos caati inaa'n yā naati n'gēetinēe yā tan'dúú'cā chí nguéé inaa'n yā. Ní n'giindiveé'n yā naati n'gēetinee yā tan'dúú'cā chí nguéé n'giindiveé'n yā ndí nguéé ndúú tuumicadíinuun yā. ¹⁴ Ní 'í'cú cuuvī cuaacu ye'n'e 'iinyā'n s'ee'n chí'n chí ca'n'a profeta Isaías ndii cuáán' vnmān taachi ca'n'a yā 'túú'cā ní canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs:

Ndúú'cū véé'n yā 'caandiveé'n yā ní nguēē tuumicadíinuun yā; ní snaa'n yā ní nguéé ca'a yā cuenta ye'n'e.

¹⁵ Caati staava ye'n'e 'iinyā'n s'ee'n ní chēechi. Ndúú'cū véé'n yā n'giindiveé'n yā naati nguéé tuumicadíinuun yā n'daācā. 'Iinyā'n s'ee'n ní n'gaadī yā nduutinaa'n yā caati nguéé snaa'n yā ndúú'cū nduutinaa'n yā; ní nguéé 'caandiveé'n yā ndúú'cū véé'n yā, ndii nguēē ndúú ituumicadíinuun yā ndúú'cū staava ye'n'e yā, ndii nguéé ndúú ndaacadaamī yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yā chí 'úú cuuvī nadich'ēēcū nuu'ndi ye'n'e yā.

¹⁶ Dē'ē chúú'cā n'dai ndís'tī ti véé nduutinaa'n nī chí inaa'n nī ní véé'n nī chí n'giindiveé'n nī. ¹⁷ Tí cuaacu ní'nyú'n 'úú Jesús nga'n'á ngii ndís'tī chí neenē 'yaa'n 'iinyā'n profetas ndúú'cū 'iinyā'n chí n'dai ne'n'e yā snaa'n yā chí'n chí ndís'tī inaa'n nī naati nguéé n'diichi yā. Ne'n'e yā 'caandiveé'n yā chí'n chí ndís'tī n'giindiveé'n nī naati nguéé chí'indiveé'n yā.

¹⁸ 'Caandivee'n ndís'tī ejemplo ye'n'e sa'n'ā chí ngiinū ndaata. ¹⁹ 'Iinyā'n chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'e naachí Ndyuūs nga'n'a ntiinyú'n yā ye'n'e va'ai chēeti nguuvī ní nguéé ituumicadíinuun yā, 'iinyā'n s'ee'n tan'dúú'cā duutu ndaata chí chíiya cuaa'n cyúúní. Ndaa yáá'n'nguiinū'n ní sta'ā sa nduudu ye'n'é Ndyuūs chí canéé na staava ye'n'é yā. ²⁰ Ndaata chí chíiya nguaa'n tuūu ní tan'dúú'cā 'iinyā'n chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'é Ndyuūs. Ní taachi n'giindiveé'n yā nduudu mii'n ní yeenú n'dai yā, ²¹ naati nguéé 'áámá cānee na staava ye'n'é yā ní nguéé 'náá'n tiempo cūnee. Taachi n'gēenu yā ngii ti 'iinyā'n cán'daa yā 'iinyā'n s'ee'n cáávā nduudu ye'n'é Ndyuūs, tuu'mí nūn' diví yā nduudu mii'n ní nguéé canéé na staava ye'n'é yā. ²² Ndaata chí chíiya nguaa'n yáá'n ní tan'dúú'cā 'iinyā'n chí chí'indiveé'n yā nduudu mii'n naati ne'n'e cá yā nducué'n'e ye'n'e i'n'yee'dí 'cūú ndúú'cū chí véé. Ní nginnche'éi yā 'iinyā'n. Ní vaadi 'cuiica mii'n dí'vaachí ye'n'e nduudu mii'n ní dii'n chí nguéé dichí'vē nduudu mii'n na vida ye'n'e 'iinyā'n s'ee'n. ²³ Ndaata chí chíiya na yá'āa n'dáacā chí'n chí tan'dúú'cā 'iinyā'n chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'é Ndyuūs ní tuumicadíinuun yā ní i'téenu yā nduudu mii'n. Ní n'daācā idiin' yā. Ní nduudu mii'n tan'dúú'cā chí chíi 'aama ciento ye'n'e o chí chíi 'iinū ngeēcu ye'n'e o chí chíi ndiicū ndiichi ye'n'e. 'Tí'cā chíi cosecha ye'n'e nduudu mii'n.

Ejemplo ye'n'é yaātā chí nguéé n'daācā chí véé nguaa'n trigo

²⁴ Jesús mii'n nga'n'a yā ngii yā 'iinyā'n s'ee'n: Cuuvī ndís'tī táámá ejemplo. Ní caa'n'má'n ye'n'e naachí Ndyuūs nga'n'a ntiinyú'n yā ye'n'e na va'ai chēeti nguuvī ní tan'dúú'cā 'áámá sa'n'ā chí ngiinū sa ndaata ye'n'e trigo chí n'daācā na campo ye'n'e sa. ²⁵ Taachi mozos cyaadu sa, tuu'mí ní sa'n'ā chí enemigo ye'n'e sa ndaā sa ní chíinū sa 'daa'nu' trigo na campo ye'n'e sa'n'ā mii'n nguaa'n trigo chí n'daācā mii'n, ní cūna'n'a sa. ²⁶ Taachí can'daa yaata ye'n'e ní chíi trigo, tuu'mí ní can'daa nguuvī 'daa'nu' trigo mii'n. ²⁷ Tuu'mí ní mozos chí idiin' sa ntiinyu'n na campo mii'n ndaa sa nanáán' sa'n'a chí 'iivi ye'n'e campo mii'n

ní caⁿ'a sa chii sa 'iivi: N'dií Señor, ¿'áá nguéé chiīnū ndaata yeⁿ'e trigo chi n'daācā na campo yeⁿ'e nī? ¿Tíí chiīcā ndaata 'daaⁿ'nuⁿ trigo? ²⁸ Saⁿ'ā 'iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa mozos chí idiiⁿ ntiīⁿnyuⁿ: 'Áámá saⁿ'ā enemigo yeⁿ'é niīnū sa. Mozos ní caⁿ'a sa chii sa 'iivi sa: ¿'Áá neⁿ'e nī chí caⁿ'a 'nū ní tiicu 'nū yaātā miiⁿ chí nguéé n'daācā? ²⁹ 'Iivi miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa mozos chí idiiⁿ ntiīⁿnyuⁿ: Nguéé tiīcū di 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ caati cuuvi tiicú ntúuⁿ di trigo chí n'daācā miiⁿ. ³⁰ Ca'a di lugar chí dáámá 'cuiita ndíí taachi ndaa tiempo yeⁿ'e cosecha miiⁿ, tuuⁿ'mi ní 'úú caaⁿ'máⁿ cuūví 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caacá yā trigo miiⁿ chí 'caacá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ ní dichiihí yā caadí ticuaá ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā. 'Cuiinu maaⁿ ní nandéé yā trigo miiⁿ ní 'cuí yā cheeti dínūⁿ.

Áámá ejemplo yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'ē yīivē ntíí'yāa
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúca 'aama nduutí yeⁿ'e yīivē ntíí'yāa chí 'áámá saⁿ'ā staⁿ'ā sa ní chiīnū sa na yáⁿ'āa yeⁿ'e sa. ³² Ndaata yīivē ntíí'yāa 'cūū ní 'liiⁿ ca nguéé ti tanducuéⁿ'ē ndaata. Taachí n'giita yaātā miiⁿ, tuuⁿ'mi ní ch'ēte ca chí cuuvi tanáⁿ'ā yaātā. Ní chí yáⁿ'á. Ní ndaa 'yáádá yeⁿ'é nanguuvi ní din'dái tí d'ēēēē tí na dúuⁿnē yáⁿ'á miiⁿ.

Ejemplo yeⁿ'e levadura yeⁿ'e pan
(Lc. 13.20-21)

³³ Táámá ejemplo Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúca 'áámá táán levadura yeⁿ'e pan. 'Áámá n'daataá sta'a tá levadura miiⁿ ní chistaⁿ'ā tá nguaaⁿ 'iinū medida yeⁿ'e harina ndí chí nan'guiita tanducuéⁿ'ē yaachí yeⁿ'ē.

Chuū chí ngaⁿ'ā Jesús miiⁿ ndúúcu ejemplos
(Mr. 4.33-34)

³⁴ Tanducuéⁿ'ē chuū ngi'cueeⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcu ejemplos. Ní nduuti chí nguéé ndúúcu ejemplos yeⁿ'e chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cuū, nguéé ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ³⁵ Ní 'iicu cuuvi cuaacu chí caⁿ'a profeta ndíí cuáán vmnaaⁿ taachí caⁿ'a yā 'túúca. Ní canéé nguūⁿ ná libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túúca:

Caaⁿ'máⁿ ndúúcu ejemplos. Ca'cueeⁿ dendu'ū chí canúúⁿ n'de'ei ndíí taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿ'dí.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí neⁿ'e caaⁿ'māⁿ ejemplo yeⁿ'e trigo

³⁶ Tuuⁿ'mi ní Jesús yaaⁿ'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cunaⁿ'á yā na vaacú yā. Jesús ntúūⁿ cunaⁿ'a yā ní sndaⁿ'ā yā 'áámá va'ai. Discípulos yeⁿ'e yā nndaⁿ'ā yā nanáán Jesús, ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií, Jesús, ca'cuéⁿe nī chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ ejemplo yeⁿ'e 'daaⁿ'nuⁿ trigo chí véé nguaaⁿ trigo na campo.

³⁷ Jesús nan'guēcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngiīnu ndaata chí trigo chí n'dáacā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. ³⁸ Campo miiⁿ ní tan'dúúca iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ndaata chí n'dáacā miiⁿ ní tan'dúúca nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí daiya Ndyuūs ní yeⁿ'ē naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā. Yaātā yeⁿ'e ndaata chí nguéé n'daācā ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daācā idiīⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí daiya yáán'guiīnūⁿ. ³⁹ Saⁿ'ā chí chiīnū sa 'daaⁿ'nuⁿ trigo miiⁿ ní tan'dúúca maāⁿ yáán'guiīnūⁿ. Ní cosecha yeⁿ'ē miiⁿ ní tan'dúúca chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿ'dí. Saⁿ'ā s'eeⁿ chí ita'a sa cosecha miiⁿ ní tan'dúúca ángeles. ⁴⁰ Tan'dúúca chí tiicú yā 'daaⁿ'nuⁿ trigo ní nadidáámá yā

ní 'nee'n ya"n a yā, 'tíicā cuuvi tiempo taachi 'cuiinū in'yee"ndí 'cūū. ⁴¹ Sa"n ā chi Daiya Ndyuūs ní dich'ó yā ángeles ye"n e yā chi nadidáámá yā 'ii"yā"n chí ye"ē naachí Ndyuūs nga"n a ntiin'yú"n yā. Níicú tun'dáa yā nducyaaca 'ii"yā"n chí diín yā chí ná"n a yā idiin nuu"ndí yā ndúúcu 'ii"yā"n chí idiín chí nguεε n'daācā. ⁴² Ní cu'nuú"n yā 'ii"yā"n na nguuchi ya"n ā. Míin 'ii"yā"n s'ee"n ní cuεεcú yā ní che'e 'dii"yú"n yā. ⁴³ Tuu"mí ní 'ii"yā"n chí n'dái nanáán Ndyuūs cuuvi dεεvέ yā ngii tan'dúúca 'yá"n ā taachi 'āā snée yā naachi Ndyuūs Chiidá yā nga"n a ntiin'yú"n yā na va'ai cheeti nguuvi. Ndís'tií chí vée véé"n ní 'caandiveé"n ní nduudu ye"é.

Ejemplo ye"e vaadi 'cuiica chí canúú"n de'ei

⁴⁴ Ca"n a ca Jesús mii"n táámá ejemplo: Naachí Ndyuūs nga"n a ntiin'yú"n yā ye"n e va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúca vaadi 'cuiica chí canúú"n de'ei na 'áámá campo. 'Áámá sa"n ā ní ndaācā sa vaadi 'cuiica mii"n ní cunuu"n n'dé'ei ntúū"n sa lugar mii"n. Yeenú taavi sa. Cuna"n a sa ní n'diicui sa tanducué"n e chí vée ye"n e sa ní cuái sa campo mii"n.

Ejemplo ye"e 'áámá perla chí ya"n ai taavi chíi'vε

⁴⁵ 'Tíicá ntúū"n. Naachí Ndyuūs nga"n a ntiin'yú"n yā na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúca 'áámá sa"n ā chí n'diicui sa chí in'nuu"n sa perlas chí ya"n ai taavi chíi'vε. ⁴⁶ Taachí ndaācā sa 'áámá perla chí n'dεεvέ ní ya"n ai taavi chíi'vε, tuu"mí ní cuina"n a sa ní n'diicui sa tanducué"n e chí vée ye"n e sa nícuí cuai sa perla mii"n.

Ye"e ejemplo ye"e yaānā

⁴⁷ 'Tíicá ntuū"n. Naachí Ndyuūs nga"n a ntiin'yú"n yā na va'ai cheeti nguuvi ní tan'dúúca 'áámá yaānā chí sa"n ā n'gaa nuú"n sa na nuū"nī"yá"n ā ní ita'āa nducué"n e naa"n yaācā. ⁴⁸ Taachí 'āā ndiituú yaānā mii"n, intun'dáa yā cuaa"n 'diituú nuū"nī"yá"n ā mii"n. Ní n'daaviyái yā ní nan'guaán yā 'yáacā chí n'daācā. N'gii yā 'iiti' cuééεε. Ní 'iiti chí nguée n'dáacā mii"n nginngée yā 'iiti. ⁴⁹ 'Tíicá cuuvi taachi 'cuiinū in'yee"ndí 'cūū. Nandaā ángeles ní tun'dáa yā 'ii"yā"n chí n'dai yā nguaa"n 'ii"yā"n chí nguεε n'dáacā idiín yā. ⁵⁰ Ní 'cuíi yā 'ii"yā"n chí nguée n'daācā ná nguuchi ya"n ā. Míin 'ii"yā"n s'ee"n cue"n e daā"ma"n cuεεcú yā ní cue"n e daā"ma"n ché'ε 'dii"yú"n yā.

Ejemplo ye"e vaadi 'cuíicá ngai ndúúcu chí ndiicúū

⁵¹ Jesús tiinguunee"n yā 'ii"yā"n s'ee"n: ¿'Áá tuumicádínuu"n ndís'tií tanducué"n e dendu'ū chí 'túúca? 'Ii"yā"n s'ee"n ní n'guεεcúta"n a yā: 'Tíicá Señor.

⁵² Jesús ní ca"n a yā chíi yā 'ii"yā"n s'ee"n: 'Áámá 'aama maestro ye"n e ley chí'nee"n yā ye"n e naachi Ndyuūs nga"n a ntiin'yú"n yā na va'ai cheeti nguuvi, maestro mii"n ní cuuvi yā tan'dúúca 'áámá patrón chí vée vaadi 'cuiica ye"n e sa na va'ai ye"n e sa. Ní deenu sa táácá tun'dáa sa ye"n e vaadi 'cuiica ye"n e sa dendu'ū cosa chí ngai ndúúcu cosa chí ndiicúū.

Jesús canee yā na yāā"n Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Taachí Jesús mii"n chí'íinū ca"n ā yā nduudu 'cūū, cue"n e yā ye"n e mii"n ya. ⁵⁴ Ní ndaā yā yāā"n vaacú yā chí nguuvi Nazaret ní ngi'cuee"n yā yaācū sinagoga mii"n. 'Ii"yā"n s'ee"n ní che"n e yiinú yā ye"n e chí chí'cuee"n Jesús. Ní nga"n a yā: ¿Tíi ndiicaá vaadi déenu ye"n e sa"n ā 'cūū? ¿Táácá cuuvi diin sa vaadi n'giiin chí idiín sa? ⁵⁵ Sá"n a 'cūū chí daiya 'viichiyá"n ā ní María nguūvī cheεcu sa. Ní 'diiinū sa ní Jacobo, ndúúcu José, ndúúcu Simón, ndúúcu Judas. ⁵⁶ V'i'í ntúū"n sa snee yā ndúúcu yú. ¿Tíi ndiicaá tanducué"n e vaadi deenú 'cūū chí ngi'cuéé"n

sa? ⁵⁷ Ní cáávā chuū 'ii'nyān ye'ne yáān miiⁿ cunncāā ca'n'a yā ye'ne Jesús miiⁿ, ní nguéé 'it'éenu yā ye'ne yā. Naati Jesús ní ca'n'a yā chii yā 'ii'nyān s'een': Nguéé véé mar 'áámá profeta chí candεε nduudu ye'né Ndyuūs chí 'ii'nyān ye'ne yáān vaacu yā ndúúcu 'ii'nyān na vaacu yā diné'ne yā profeta miiⁿ.

⁵⁸ Jesús miiⁿ nguéé neené n'deēe vaadī n'giinu diīn yā miiⁿ caati 'ii'nyān s'een' nguéé s't'éenu yā ye'ne Jesús miiⁿ.

14

Ch'ii'nú'nyā yā Juan chí ngεεdīnuū'nīn
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ Tiempo 'cūū sa'n'a rey Herodes, chí gobernador ye'ne yā'nāa Galilea, chí'indivee'n sá tan'dúúca chí 'ii'nyān nga'n'a yā ye'ne Jesús miiⁿ. ² Ní rey miiⁿ ca'n'a sa chíi sa mozos ye'ne sa: Sán'ā Jesús 'cūū ní Juan chí ngεεdīnuū'nīn chí nnduuchi sá ye'ne nguāa'n tiná'n'ā. Ní cáávā chuū véé poder ye'ne sa chí idiin sa vaadī n'giinu.

³ Rey Herodes miiⁿ ní 'ii'nyān chí ca'n'a ntiin'nyūn yā chí soldados sta'a sa Juan miiⁿ ní cāchiichí sa Juan ndúúcu cadenas ní chí'nuu sa Juan vácūū. 'Tíicā diīn rey miiⁿ cucāāvā n'daataā ye'ne yā chí nguuvī Herodías tí vmnāā'n vmnaa'n n'daataā miiⁿ ní n'daataā ye'ne Felipe chí 'dīnu rey miiⁿ. Ní diviī rey miiⁿ tá'n'ā miiⁿ ye'ne Felipe. ⁴ 'Tíicā diīn rey ndúúcu Juan chí ngεεdīnuū'nīn tí Juan miiⁿ nga'n'a sá ngii sa Herodes miiⁿ chí tan'dúúca chí nga'n'a na ley, nguéé canee chí cuuvi n'daataā ye'ne yā n'daataā miiⁿ.

⁵ Rey Herodes miiⁿ ní ne'ne yā 'caa'n'nu'nyā Juan miiⁿ, naati 'va'á yā 'ii'nyān ye'ne yáān miiⁿ; tí 'ii'nyān s'een' ní s't'éenu yā chí Juan miiⁿ ní 'ii'nyān profeta chí dichó'o Ndyuūs. ⁶ Taachí 'ii'nyān diīn yā 'viicu ye'ne' cumpleaños ye'ne Herodes miiⁿ, n'daataā 'līn' daiya tá'n'ā Herodías miiⁿ nde'ei tá naavta'n'ā ye'ne 'ii'nyān s'een'. Ní rey Herodes miiⁿ ní chíi yeenu yā chí nde'ei tá ní ca'n'a yā: ⁷ Dii, n'daataā 'līn'. 'Úú nga'n'ā ndúúcu nduudu, "por Dios", chí teé dii 'āā de'ε'ε nūu chí ne'ne di. ⁸ Chεεcu tá ní ca'n'a yā chíi yā n'daataa 'līn' miiⁿ de'ε chí caaca tá. Ní n'daata 'līn' ca'n'a ta chíi tá rey miiⁿ: N'diī rey, téé ní 'úú tiīn Juan chí ngεεdīnuū'nīn cu'nuū' chεeti 'áámá cu'u.

⁹ Tuu'mi ní rey Herodes miiⁿ s'nee'n ndaachii yīnú yā; naati rey miiⁿ caati 'āā ca'n'a yā ndúúcu nduudu, "por Dios", ní chí'indivee'n 'ii'nyān chí snée yā ndúúcu yā na mesa miiⁿ, ca'n'a yā chí 'āā ca'a núún yā chíin chí ngiica tá'n'ā miiⁿ.

¹⁰ Ca'n'a ntiin'nyūn yā chí 'caatā daandu Juan chí ngεεdīnuū'nīn chí canúu sa vácūū. ¹¹ Ní ndεε sa tiin yā miiⁿ sn'núún chεeti cu'u ní ca'a sa n'daata 'līn' miiⁿ. Ní tá'n'ā miiⁿ ní ca'a tá chεεcu tá.

¹² Tuu'mi ní discípulos ye'ne Juan chí ngεεdīnuū'nīn ndaā yā ní sta'á yā cuerpo ye'ne yā Juan miiⁿ ní chí'ichi yā. Ní che'ne yā chíi yā Jesús miiⁿ tan'dúúca chí chíi.

Jesús ca'á yā che'e nyu'u mil 'ii'nyān
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Taachí Jesús miiⁿ chí'indivee'n yā chuū, cue'ne yā ní sndāa yā na 'áámá barco, ní cue'ne yā na 'áámá lugar cuεeti naachi nguéé 'ii'nyān. Taachí 'ii'nyān s'een' chí'indivee'n yā chuū, can'dāa yā ye'ne yáān s'een' ní cue'ne yā ndúúcu Jesús. ¹⁴ Ní taachí Jesús miiⁿ nan'dāa yā ná barco miiⁿ, n'diichi yā n'deēe n'dái 'ii'nyān, ní nnee ya'ai 'iinu yā 'ii'nyān s'een'. Ní diīn yā chí nduūvā ye'ne 'ii'nyān chí ngiitā chí ndaā ndúúcu 'ii'nyān chí candεε yā 'ii'nyān s'een'. ¹⁵ Ní taachí 'āā chíinu discípulos ye'ne Jesús miiⁿ ndaā yā nanāā'n Jesús ní ca'n'a yā chíi yā

'iiⁿyāⁿ: 'Āā chi chíinū maaⁿ, ní 'muuⁿ nguéé n'gɛɛtinéé 'iiⁿyāⁿ. Yaa'ví ní 'iiⁿyāⁿ s'tíi chí caⁿ'á yā cuááⁿ na yāāⁿ n'gaiyāā ní cuái yā chí che'e yā.

16 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: 'Iiⁿyāⁿ s'tíi nguéé cánéé chí nán'a yā. Ndís'tií ca'a ní chí che'e yā.

17 Discípulos ní caⁿ'a yā: Nguéé tunééⁿ chí che'e yā. Dámāāⁿ nyuⁿu panes ndúúⁿcū na 'uūví 'yaācā vɛé.

18 Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Candéé ní panes ndúúⁿcū 'yaācā 'muuⁿ.

19 Cuayiivi ní Jesús chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ch'ɛɛtɛ yā ná yaātā miiⁿ. Jesús ní sta'á yā nduu nyúⁿ'ú panes miiⁿ ndúúⁿcū 'uūví 'yaaca ní n'diichí yā nanguuvi ní ca'a yā gracias Ndyuūs Chiidá yā. Cuayiivi ní n'dee yā panes ní ca'a yā discípulos yeⁿ'e yā. Discípulos miiⁿ ní ca'a yā 'iiⁿyāⁿ chí snéé miiⁿ. 20 Nducyáácá yā che'e yā ní chíitu 'iiⁿyāⁿ. Ní discípulos nān'guaáⁿ yā chí nángaáva panes yeⁿ'e miiⁿ ndúúⁿcū 'yaācā miiⁿ ní chíitu tá ndiichúúví 'cuɛɛtɛɛ. 21 'Iiⁿyāⁿ chí che'e miiⁿ nyuⁿu mil ngii yā, ndii nguéé chiduúche n'daataá, ndíi nguéé ndúú da'caiyā ra.

*Jesús ngiicá yā cuááⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnī'yáⁿ'ā
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)*

22 Cuayiivi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā chí cundaa yā na barco ní caⁿ'á yā táámá 'díituú nuūⁿnī'yáⁿ'ā, 'naaⁿ chí Jesús miiⁿ díiⁿ yā despedir yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ. 23 Jesús díiⁿ yā despedir yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní díví yā yeⁿ'e yā ní cuchɛɛ yā na 'áámá yíicū ní caⁿ'angua'á yā. Taachí chíi 'da'a, 'āā dámaaⁿ Jesús canéé yā miiⁿ. 24 Barco miiⁿ ní 'āā cánduū naavtaⁿ'ā yeⁿ'é nuūⁿnī'yáⁿ'ā miiⁿ naachi olas yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ miiⁿ neⁿ'e 'cuuchi na yaānūⁿ yeⁿ'e nuūⁿnī miiⁿ. 'Yúúné ní ngeēnū taaⁿ ní díitu n'dái n'geⁿ'e na barco miiⁿ. Ní barco miiⁿ nguéé ngii ngiicá. 25 Taachi 'da'a ca táámá nguuví tan'dúúⁿcā n'gɛɛcu cuūⁿ o n'gɛɛcu nyuⁿu, Jesús ndaá yā nanááⁿ discípulos ní ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnī'yáⁿ'ā miiⁿ. 26 Taachí discípulos ní n'diichí yā Jesús miiⁿ chí ngiicá yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnī'yáⁿ'ā miiⁿ ní díi'yá yā chíi. Ní chistaⁿ'a vaanicadiinūⁿ yeⁿ'é yā. Ní 'cai yā: Chuū ní 'áámá bulto. Ní caⁿ'á yā ndúúⁿcū vaadi 'va'a.

27 Cuayiivi miiⁿ ní Jesús yaa'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā: Ndís'tií cúúví ditiinú ní caati 'úú. Nguéé dí'va'á ní.

28 Tuu'mi ní Pedro nán'guɛɛcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'dií Señor, ndúúti chí n'dií caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyúⁿ ní chí caⁿ'á naachi canee ní ní caacá cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnī'yáⁿ'ā.

29 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā: Pedro, cuchíi di. Pedro miiⁿ ní nan'dáa sa na barco miiⁿ ní tucá'a sa ngiica sa cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní cueⁿ'é sa naachi canéé Jesús miiⁿ. 30 Taachí Pedro miiⁿ n'diichi sa 'yúúné taaⁿ miiⁿ dí'vá'a sa ní 'āā tucá'a chɛɛchi sa nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Tuu'mi ní 'cái yíicu sa ní caⁿ'a sa: Señor, nadanguáⁿ'ai ní 'úú.

31 Hora míⁿ nūⁿ, Jesús miiⁿ n'doó yā ta'a yā ní sta'á yā ta'a Pedro ní caⁿ'a yā chíi yā Pedro: Díi saⁿ'ā chí dúú'víi i'téenu di, ¿de'ɛ cúúví chí nadi'uūví dí staava yeⁿ'é di ní nguéé i'téenu dí?

32 Ní taachí Jesús ndúúⁿcū Pedro sndáa yā na barco miiⁿ, canee 'diiⁿ 'yúúné míⁿ. 33 Tuu'mi ní discípulos chí snúⁿ yā na barco miiⁿ ní ndaá yā nanááⁿ Jesús ní s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿ'a yā: N'dií Jesús, cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí Daiya Ndyuūs n'dií.

*Jesús díiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'ā Genesaret
(Mr. 6.53-56)*

³⁴ Tááchí ch'iinu cho'ó yā táámá lado ye'n'e nuu'n'ní'yán'ā mii'n ní ndaa yā na yá'n'āa Genesaret. ³⁵ 'Ii'n'yān' s'ee'n ye'n'e yá'n'āa mii'n taachi tuumicádínuu'n yā chí Jesús canée yā mii'n, tuu'mí ní 'ii'n'yān' s'ee'n ca'n'á yā ní chíi yā 'ii'n'yān' ye'n'e núu'mán' cuaa'n yáān' n'gaiyāā chí snée' nii'n'uú'n' chí Jesús canée yā mii'n. Níicú 'ii'n'yān' s'ee'n cándéε yā nducyaaca 'ii'n'yān' chí ngíita yā nanáán' Jesús mii'n. ³⁶ Ní 'ii'n'yān' s'ee'n dí'cuúftu yā Jesús mii'n chí 'cuáān' yā chí 'ii'n'yān' s'ee'n tuu'ví yā naachi n'déētí ye'n'e catecaí yā. Ní nducyaaca 'ii'n'yān' chí tuu'ví yā catecaí Jesús mii'n ní nduūvā ye'n'e yā.

15

Ye'n'e chí dii'n chí vεε nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yān'
(Mr: 7.1-23)

¹ Tuu'mi ní duu'vi maestros chí ngi'cuee'n ley ndúúcu 'ii'n'yān' fariseos chí chíicá yā yáān' Jerusalén ndaa yā nanáán' Jesús mii'n, ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān': ² ¿De'ε cúúví chí discípulos ye'n'e ní nguée' dii'n yā tan'dúúca' costumbre ye'n'e 'ii'n'yān' ndiicúū? ¿De'ε cúúví chí nguée' inaa'n'u yā ta'á yā taachi 'āā cuée' che'e yā pan?

³ Jesús nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān' s'ee'n: ¿De'ε cúúví chí ndis'tií ní nguée' dii'n ní tan'dúúca' chí nga'n'a ley ye'n'é Ndyuūs ní dii'n ní tan'dúúca' costumbre ye'n'e 'ii'n'yān' ndiicúū? ⁴ Ti Ndyuūs ní ca'á yā ley ye'n'e yā ní ca'n'a yā: Dii'n ní honrar chíidá ní ndúúcu cheεcú ní. 'Ii'n'yān' chí nguée' n'dáacā nga'n'a yā ye'n'e chíidá yā o ye'n'e cheεcú yā ní 'cuúvi yā. ⁵ Naati ndis'tií ní nga'n'a ní chí 'āā nd'ú nūu'n' 'ii'n'yān' chí caa'n'mán' yā cuuvi yā chíidá yā ndúúcu cheεcú yā 'tíica: Nducué'n'é chí teé n'dii' maa'n ní ca'á lado ye'n'é Ndyuūs caava ofrenda ye'n'e yā. ⁶ 'Ii'n'yān' āā ntéé idií'n yā chí ne'n'é yā chíida yā ndúúcu cheεcú yā. 'Tíicā caavā costumbre ye'n'é ní dii'n ní chí 'āā ntéé idichí'vεε ley ye'n'é Ndyuūs ye'n'e yú. ⁷ Ndis'tií 'uúví naa'n' 'uuvi cheendí ní. N'daācā ca'n'a profeta Isaías mii'n ye'n'é ní taachi ca'n'a sa ndíi' vmnaa'n ní canée' nguū'n' na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíica:

⁸ 'Ii'n'yān' s'uun' ní i'téenu yā 'úú ndúúcu nduudu ye'n'e yā, naati staava ye'n'é yā ya'n'ai canee ye'n'e 'úú.

⁹ Nguée' de'ε vεε dichí'vεε chí i'téenu yā 'úú, caati chí ngi'cuee'n yā ní ley ye'n'e sa'n'ā ye'n'e i'n'yee'dí' cūū nguée' ye'n'é Ndyuūs.

¹⁰ Jesús n'gai yā n'dee'e ndáí 'ii'n'yān' chí ndaa yā nanáān' yā. Ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān' s'ee'n: 'Caandivé'e'n' ní tuumicádínuu'n ní. ¹¹ Nguée' tanducué'n'é chí nge'e sa'n'ā chí ndaa' cheendi sa'n'ā idivaatí sa'n'ā naati nduudu chí ican'daa' cheendi sa'n'ā, chíi'n' chí dii'n' chí vée' nuu'ndi ye'n'e sa'n'ā.

¹² Tuu'mi ní discípulos ye'n'e Jesús ndaa yā nanáān' yā ní ca'n'a yā chíi yā Jesús mii'n: ¿'Áá nguée' déenu ní chí 'ii'n'yān' fariseos taachí ch'iindiveé'n' yā nduudú' cūū nduuvi taán' yā?

¹³ Naatí Jesús mii'n nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a yā: Taanduvée' yaāta chí nguée' chíichi Chíidá chí canée' yā na va'ai cheεti nguuvi canee chí tíicūu ndii' dí'yú. ¹⁴ 'Áā s'néén' rá 'ii'n'yān' s'ee'n chí tan'dúúca' 'ii'n'yān' chí ngeuenáán' chí candéε yā táámá 'ii'n'yān' chí ngeuenáán' ndúucu yā. Nduuti chí 'áámá 'ii'n'yān' chí ngeuenáán' candéε yā táámá 'ii'n'yān' chí ngeuenáán' ndúucu yā, nduu' 'uuvi yā cungeé' nuú'n' yā na yiivi yá'n'ān'.

¹⁵ Tuu'mi ní Pedro mii'n ní nan'guεεcúta'n'a sa ní ca'n'a sa chíi sa Jesús mii'n: Cúúví ní nús'uu de'ε né'n'é caā'n'mān' ejemplo' cūū.

16 Jesús ca'n'a yā: ¿'Áá 'tiicá ntúūn nguéé ituumicadínnuun nī? 17 ¿'Áá nguéé ituumicadínnuun nī chí tanducué'n'ē chí indaā cheendi sa'n'ā nge'n'e cheētī sa ní cungéé cuaa'n ch'uvā'āi? 18 Naati nduudu chí ícan'daa cheendi sa chí níngiica na staava ye'n'ē sa, chuū idiīn chí v'ée n'úúndí ye'n'ē sán'ā. 19 Caati ye'n'e na staava ye'n'e 'iīn'yān ngiicá dendú'ū chí nguéé n'dáacā chí inadicadínnuun yā. Chuū ní inadicadínnuun yā ye'n'ē chí 'caā'n'nu' yā 'iīn'yān, ndúúcu ye'n'ē chí ca'n'ā yā ndúúcu isan'ā o n'daataá chí nguéé ye'n'e yā, ndúúcu chí n'diichí yā 'aama sa'n'ā o n'daataá chí duuchí v'ī, ndúúcu ye'n'ē chí ididuucú yā, ndúúcu ye'n'ē chí testigo yā ní caa'n'mán yā nduudu yaadi, ndúúcu ye'n'ē chí caa'n'ma' taán yā contra ye'n'e Ndyuūs. 20 Dendú'ū 'cūū chí idiīn chí v'ée nuu'ndí ye'n'ē sa naati chí che'e sa taachí nguéé naa'n'nu sa ta'a sa, chíi' ní nguéé idinuun'dí sa.

Ye'n'e 'áámá n'daataá chí nguéé ye'n'e ndaata Israel ní i'téenu tá Jesús (Mr. 7.24-30)

21 Jesús chíicá yā ye'n'ē yāān mii' ní cue'n'e yā na yán'āa ye'n'e Tiro ndúúcu Sidón. 22 Cui'n'diichí nī. 'Áámá n'dáatāa ye'n'e yán'āa Canaán chí can'daā tá ye'n'e yāān vaacu tá. N'gai'yiicu tá ní nga'n'á tá ngii tá Jesús mii': N'dií Señor chí Daiya David, nnéé y'ai 'iīnu ní 'úú. 'Áámá esp'iritu ye'n'e yáā'n'guiinūu' idindú'ū taaví tá'n'ā daīyā.

23 Jesús nguéé nan'guéécúta'n'a yā ye'n'ē tá. Tuu'mi ní discípulos ye'n'ē Jesús mii' ndaā yā nanáan yā ní di'cuítu yā Jesús ní ca'n'a yā chíi yā 'iīn'yān: N'dií Jesús, diīn nī despedir ye'n'ē ta tí tá'n'a 'cūū ní n'gai' tá chúhiitá cuaa'n daami yú.

24 Jesús nan'guéécúta'n'a yā ní ca'n'a yā: Dendyuūs dicho'ó yā 'úú cucáavā 'iīn'yān ye'n'e Israel chí tan'dúúca 'iiti cuūchí chí nindái, 'tiicá yā.

25 Tuu'mi ní ta'n'ā mii' ndaā tá nanáan Jesús ní chíintii'ya tá ní ca'n'a tá chíi tá 'iīn'yān: N'dií Señor, cunneé nī 'úú.

26 Jesús mii' ní nan'guéécúta'n'a yā ye'n'ē tá ní ca'n'a yā chíi yā tá'n'ā: Nguéé n'daācā chí divií pan ye'n'ē daiyá 'nū ní ca'á chí che'e 'yaānā.

27 Tá'n'ā mii' ní ca'n'ā ta: 'Tiicá Señor, naati 'yāanā mii' ngé'e tī ye'n'ē cheeyéé chí ngéé ye'n'ē na mesa ye'n'ē 'iiví tī.

28 Tuu'mi ní Jesús mii' nan'guéécúta'n'a yā ní ca'n'a yā chíi yā tá'n'ā: Dií n'daataá, dé'ε chúúca ch'εεte vaadi i'téenu ye'n'ē di. Cuuví ndúúcu di tan'dúúca chí ne'n'ē di. Daiya tá mii' ní hora mii' nūu' nduuva ye'n'ē ta.

Jesús idiīn yā chí nduūvā ye'n'e 'yaa'n'dai 'iīn'yān

29 Jesús chíicá yā ye'n'ē yán'āa mii' ní ndaā yā 'diitúu nuū'n'n'yán'ā Galilea. Cuayiiví ní चुह'εé yā ná yīcc' mii' ní ch'iīndi yā. 30 Néené 'yaa'n 'iīn'yān ndaā nīi'nuū' yā nanáan Jesús mii' ní ndéε yā 'iīn'yān chí ngaā yó'ōo, ndúúcu 'iīn'yān chí ngeuenáan, ndúúcu 'iīn'yān 'dí'mī, ndúúcu 'iīn'yān chí ló'ō ta'á yā o ca'a yā, ndúúcu 'yaa'n'dái 'iīn'yān chí v'ée cá tanán'ā ca'ai chí ndíi yā. Ní s'nee' yā 'iīn'yān s'ee' nanáan Jesús mii'. Ní Jesús diīn yā chí nduūvā ye'n'e 'iīn'yān s'ee'.

31 Nducyáácá 'iīn'yān che'n'e yīinú yā taachí n'diichi yā chí 'iīn'yān 'dí'mī ní ngii nga'n'a, ní 'iīn'yān chí ló'ō ta'á yā o ca'a yā nduuva ye'n'e yā, ní 'iīn'yān chí nguéé ngii ngiicá, ngiica yā; ní 'iīn'yān ngeuenáan, inaa'n yā; ní tucá'a yā ca'n'a yā: Dé'ε chúúca ch'εεte Ndyuūs ye'n'e 'iīn'yān Israel.

Jesús ca'a yā chí che'e cuūu' mil 'iīn'yān (Mr. 8.1-10)

32 Jesús 'caí yā discípulos ye'n'ē yā ní ca'n'a yā chíi yā discípulos: Ya'ái cáavā 'iīn'yān s'tíi tī 'āā 'iīnū nguuví snéε yā nduucú ní 'muu' ní nguéé dé'ε véε chí

che'e yā. Nguéé ne'n'è nadicho'ó 'ii'n'yān chi nguéé che'e yā. 'Áátíi cuuví cúúnu yā cuaaⁿ cyúúní chi náⁿ'a yā.

³³ Tuu'mi ní discípulos ye'n'e yā ca'n'a yā chíi yā Jesús: ¿Tíi cáⁿ'a 'nū nguai 'nū pan chi n'dee n'dái chí ch'é nducyaaca 'iis'tíi na lugar 'cúu naachi nguεε ch'εεtinéé 'ii'n'yān'?

³⁴ Jesús ca'n'a yā chíi yā discípulos: ¿'Áá 'yaaⁿ ca pan ye'n'è ní veε? Discípulos ca'n'a yā: Ndeεchē panes ndúúcu n'duuví 'yaacā n'gaiyāá veε.

³⁵ Jesús ca'a yā orden 'ii'n'yān s'eeⁿ chí 'cuεéé yā na yāⁿ'āa miiⁿ. ³⁶ Tuu'mi ní Jesús sta'á yā ndu'ū ndeεchē panes miiⁿ ndúúcu 'yaacā miiⁿ. Ní ca'a yā gracias Ndyuūs cáávā panes miiⁿ. Ní n'dee yā panes miiⁿ ní ca'a yā discípulos ye'n'e yā. Ní discípulos ní ca'a yā 'ii'n'yān chí snéé miiⁿ. ³⁷ Nducyááca yā che'e yā ní chíitu 'ii'n'yān. Discípulos ní nān'guaāⁿ yā chí nángaāva ní chíitu tá ndeεchē 'cuéééεε. ³⁸ 'Ii'n'yān chí che'e yā miiⁿ ní taanduú cuúuⁿ mil ngii sáⁿ'ā. Nguéé diduuche yā n'daataá ndíi nguéé ndúú dá'caiyāa. ³⁹ Tuu'mi ní Jesús yaa'ví yā 'ii'n'yān s'eeⁿ chí cunaⁿ'á yā. Ní Jesús ndaa' yā na barco miiⁿ ní cueⁿ'e yā na yāⁿ'āa ye'n'e Magdala.

16

Ti'n'yān s'eeⁿ ngiica yā vaadi n'giinu

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ 'Ii'n'yān fariseos ndúúcu 'ii'n'yān saduceos ndaa' yā nanááⁿ Jesús chí ne'n'e n'diichíneeⁿ yā Jesús. Ní chíica yā Jesús 'áámá vaadi n'giinu ye'n'è va'ai chεεti nguuví.

² Naati Jesús nan'nguεεcútaⁿ'a yā ye'n'è 'ii'n'yān s'eeⁿ ní ca'n'a yā: Taachí ngii chíinū ní nanguuvi ní ndíi cuá'āa, ndís'tíi ní ngaⁿ'á ní chí n'dáacā díiⁿ tiempo.

³ Ní cuááⁿ ná nguεεtyaaⁿ taachí meēeⁿ ngii cuá'aa, ndís'tíi ngaⁿ'a ní chí nguéé n'dáacā díiⁿ tiempo maaⁿ. Ndís'tíi 'uúvī naaⁿ 'uúvī cheendí ní chí déenu ní de'ē chí cúúví ye'n'e nanguuvi naati nguéé tuumicadíinuuⁿ ní de'ē chí cuuvi tiempo 'cúu ndúúcu señales chí inaaⁿ ní. ⁴ 'Ii'n'yān chí cunncaā idiiⁿ yā ndúúcu 'ii'n'yān chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs 'ii'n'yān miiⁿ néⁿ'e yā snaaⁿ yā 'áámá vaadi n'giinu naati señal miiⁿ nguéé ndaāca yā. Damaāaⁿ cánéé señal ye'n'e profeta Jonás chí ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ chí canéé nguūⁿ na libro ye'n'e Ndyuūs. Jesús s'néeⁿ yā 'ii'n'yān s'eeⁿ ní cueⁿ'e yā.

Levadura ye'n'e 'ii'n'yān fariseos

(Mr. 8.14-21)

⁵ Discípulos ye'n'e Jesús ndaa' yā táámá lado ye'n'e nuūⁿnī'yáⁿ'ā ní chinaáⁿ yā chí cāndeε yā pan. ⁶ Jesús ca'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'eeⁿ: Cundéε ndís'tíi cuidado ye'n'e levadura ye'n'e 'ii'n'yān fariseos ndúúcu 'ii'n'yān saduceos ti levadura miiⁿ ní chíiⁿ chí chí'cueeⁿ yā.

⁷ Discípulos ní tuca'á yā ca'n'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā. ¿'Áá chí nguéé ndεε yú pan chíiⁿ chí 'tíicā ngaⁿ'a yā?

⁸ Jesús miiⁿ tuumicadíinuuⁿ yā ye'n'è chí inadicadíinūⁿ discípulos ní ca'n'a yā chíi yā discípulos: ¿De'ē cúúví chí inadacadíinuuⁿ ní 'túúcā na staava ye'n'è ní chí cáávā chí nguéé ndεε ní pan? Ndís'tíi ní dúú'vīi i'téenu ní. ⁹ ¿'Áá nguéé ituumicadíinuuⁿ ní, ndii nguεε ndúú inan'gaacú ní ye'n'è nyuⁿ'u panes chí che'e nyuⁿ'u mil saⁿ'ā? ní ¿'áá n'deēe 'cuéééεε ca panes nángaāva? ¹⁰ ¿'Áá ndíi nguéé nduu inan'gaacú ní ye'n'è ndeεchē panes chí che'ē cuúuⁿ mil saⁿ'ā? ní ¿'áá n'deēe 'cuéééεε ca panes nángaāva? ¹¹ ¿De'e cuuvi chí nguεε ituumicadíinuuⁿ ní

chi nguée cáāvā pan miiⁿ chi caⁿ'á chí cundεε nī cuidado yeⁿe levadura yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ saduceos?

¹² Tuuⁿ'mi ní discí^pulos tuumicadíⁿnuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ nguée caⁿ'a yā chí yā chí discí^pulos nguée cundεε yā cuidado yeⁿe levadura yeⁿe pan ti yeⁿe chí chíⁿ'cueeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ saduceos.

Pedro miiⁿ caⁿ'a sa nduudu cuaacu chí Jesús chí Cristo yā

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Jesús ndáá yā yeⁿe yāⁿ'āa yeⁿe Cesarea yeⁿe yāⁿ'āa yeⁿe Filipino ní itinguunéⁿ yā discí^pulos yeⁿe yā ní caⁿ'a yā: ¿Duⁿ'ú 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú?

¹⁴ Discí^pulos ní caⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí Juan chí chεεdinuūⁿ'nīⁿ díí. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí chí profeta Elías miiⁿ díí. Níⁿ'cú náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díí profeta Jeremías o 'āā duⁿ'ú nūⁿ profeta.

¹⁵ Jesús caⁿ'a yā chí yā discí^pulos: ¿Duⁿ'ú 'úú ngaⁿ'a ndís'tií?

¹⁶ Simón Pedro miiⁿ nan'guεεcúⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: N'dií ní Cristo chí Daiya Dendyuūs chí cánduuchí cueⁿe daāⁿ'maⁿ.

¹⁷ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ nan'guεεcúⁿ'a yā yeⁿe sa ní caⁿ'a yā: Deⁿ'ε chúú^{cā} n'dai dii Simón, daiya Jonás, ti 'úú nguée ch'iⁿ'í dii ndii nguεε nduu táámá 'iiⁿ'yāⁿ, naati Chiidá chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi ch'iⁿ'í yā dii. ¹⁸ 'Úú ntúūⁿ ngaⁿ'á ngíⁿ dii chí dii ní nguuvi Pedro dii ní nguuvi di neⁿ'e caaⁿ'maⁿ tuū. Ní vmnaaⁿ 'áámá tuū ch'εεt'ε 'cūū chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ Cristo, ní 'úú din'dai yaācū yeⁿ'é. Ní ndií mar 'áámá poder yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ nguée cuuvi din'núⁿ'u tuū miiⁿ. ¹⁹ 'Úú teé dii, Pedro, poder tan'dúú^{cā} chí teé dii llaves yeⁿe va'ai chεeti nguuvi yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā 'tíicā diiⁿ. Ní tanducuéⁿ'ē chí cachiichí di na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū cuchiiichi ntúū ná va'ai chεeti nguuvi. Ní tanducuéⁿ'ē chí n'gúuⁿ di na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū 'cuaāⁿ ntúū ná va'ai chεeti nguuvi.

²⁰ Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'á yā chí yā discí^pulos yeⁿe yā chí nguée caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí Jesús miiⁿ chí Cristo yā.

Jesús caⁿ'a yā chí canee chí 'cuúvi yā

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā chíⁿ'cueeⁿ yā discí^pulos yeⁿe yā. 'Úú cánéé chí caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ní cánéé chí 'cueenu taavi cuuvi nééné n'deé denduⁿ'ú yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúⁿ chí ngaⁿ'ā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe yaācū miiⁿ, ndúú^{cū} chiiduú n'gεεt'ε, ndúú^{cū} yeⁿ'e maestros yeⁿ'e ley. Cuayiivi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'cuúv'í. Ndiichi ndii 'iínú nguuvi ní 'úú nduúchí yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. ²² Tuuⁿ'mi ní Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e sa ndúú^{cū} Jesús 'áámá lado ní caⁿ'a sa chí sa Jesús: N'dií Señor, nguée 'cuaāⁿ ní Ndyuūs 'iivi yú ndii mar 'áámá naaⁿ chí cuuvi chuú ndúú^{cū} ní.

²³ Jesús nan'guεεcúⁿ'a yā yeⁿe Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Diví di nanaáⁿ, dii chí tan'dúú^{cā} yááⁿ'nguiinūⁿ. Dii ní nguée nadicadíⁿnuuⁿ di tan'dúú^{cā} Ndyuūs nadicadíⁿnuuⁿ yā ti nadicadíⁿnuuⁿ di yeⁿ'e dendúⁿ'ú yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū.

²⁴ Tuuⁿ'mi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā discí^pulos yeⁿe yā: Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ néⁿ'e yā caⁿ'á yā nduucú, canéé chí cuⁿ'neeⁿ maāⁿ yā tanducuéⁿ'ē denduⁿ'ú chí véé yeⁿ'e yā ní cutaⁿ'á yā cruz yeⁿ'e yā chí tan'dúú^{cā} chí 'cueenu taavi yā cuuvi cucáāvā 'úú. Ní 'íicú caⁿ'a yā nduucú. ²⁵ Tí nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā nadanguaⁿ'ai maāⁿ yā vida yeⁿ'e yā na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní dindaí yā

táamá vida yeⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿe yā cucáávā 'úú ní nandaácá yā táamá vida yeⁿe yā nanááⁿ Ndyuūs. ²⁶ ¿De'ē dichí'vē yeⁿe saⁿ'ā ndúúti chí diiⁿ sa ganar nducueⁿē chí véé núúⁿ máⁿ iⁿ'yeeⁿ dí 'cūú ní dindaí sa alma yeⁿe sa? ¿'Áá n'deēe cuuvi nadí'vē sa 'áámá 'iiⁿyāⁿ cucáávā alma yeⁿe sa? ²⁷ Naati 'úú chí Saⁿ'á chí Daiya Dendyuūs 'úú ní ndaa ndúúⁿcū deεεε ch'εεε n'dai yeⁿe Chiidá chí canéé yā na va'ai chεεti nguuvi. Ní ndaa ndúúⁿcū ángeles yeⁿ'é. Tuuⁿ'mi ní 'úú diiⁿ chí nadí'vē ca'áámá ca'áámá yā tuunu tuunu ca chí ndiiⁿ yā. ²⁸ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tií chí véé náⁿ'a ní chí snéé ní 'muuⁿ chí nguéé 'cuuvi ní taanduvéé ndíí snaaⁿ ní Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs ndaa sá chí caaⁿ'maⁿ ntiíⁿnyuⁿ sa yeⁿe tanducueⁿē.

17

Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿe maaⁿ yā (Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Chó'ōo jaāⁿ nguuví, ní Jesús candéεε yā Pedro ndúúⁿcū Jacobo ndúúⁿcū Juan chí 'diínū Jacobo. Ní Jesús cueⁿ'é yā ndúúⁿcū saⁿ'ā s'eeⁿ na 'áámá yiícū yaacu. ² Ní Jesús n'dáaⁿ yā cuerpo yeⁿe maáⁿ yā nanááⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní chíⁿ'gai naaⁿ yā tan'dúúⁿcá 'yáⁿ'ā 'iicu catecai yā ní nduuví cuéé tan'dúúⁿcá deεεε. ³ Cuin'diichí ní. Tuuⁿ'mí nūuⁿ che'enaāⁿ Moisés ndúúⁿcū profeta Elías. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'díí ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ní nndeé yā ndúúⁿcū Jesús miiⁿ. ⁴ Tuuⁿ'mí ní Pedro caⁿ'a sá chíí sa Jesús: Señor, de'ē chúúⁿcá n'dáacá yeⁿe yú chí 'cuεεtinéé yú 'muuⁿ. Ndúútí chí neⁿ'é ní din'daí 'nū ná 'iínū va'ai n'gaiyáá, 'áámá ní yeⁿ'é n'dií, táámá ní yeⁿe Moisés, táámá ní yeⁿe profeta Elías.

⁵ Taachí Pedro ngaⁿ'a sá chuú, 'áámá meēⁿ cuéé chí ngii yáⁿ'āa ndii sn'díí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní discípulos ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu ná meēⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'ā: Sáⁿ'a 'cūú Daiyá chí neⁿ'e taaví ní yeenú cáávā sáⁿ'a 'cūú. 'Cu'neeⁿ vééⁿ ní yeⁿ'ē sa.

⁶ Taachí discípulos ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūú candiitín'dii yā ní dii'yaa n'dái yā chíí. ⁷ Tuuⁿ'mí ní Jesús miiⁿ ndaa niíⁿnuúⁿ yā ní tuuⁿ'ví yā discípulos ní caⁿ'a yā: Nducueeⁿ ní. Nguéé 'va'a ní.

⁸ Taachí nducueeⁿ discípulos 'āā ntéé n'diichí yā du'ū vεε caati 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ n'diichí yā.

⁹ Taachi nangua'á yā yeⁿe yiícū miiⁿ ní na yúúⁿi naachí cunaⁿ'a yā, Jesús caⁿ'a yā chíí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuví yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe chí n'diichí yā ndíí taachí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs nduuchí yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā.

¹⁰ Tuuⁿ'mí ní discípulos ntiinguunéⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúv'í chí ngaⁿ'a maestros yeⁿ'e ley chí canéé chí profeta Elías miiⁿ nndaa sa vmnaaⁿ?

¹¹ Jesús miiⁿ nánⁿ'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíí yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ profeta Elías miiⁿ nndaá sá vmnááⁿ vmnaaⁿ ní 'cuundiyaāⁿ sa tanducueⁿē. ¹² Naati 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tií chí profeta Elías miiⁿ ní 'āā ndaa yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ nguéé tuumicadínuuⁿ yā yeⁿe yā du'u chí Elías miiⁿ naati dííⁿ yā ndúúⁿcū Elías miiⁿ tan'dúúⁿcá chí neⁿ'e yā ní n'geenu sá ngii. 'Tiicá ntúūⁿ Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs 'cueenu sá cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ.

¹³ Tuuⁿ'mí ní discípulos tuumicadínuuⁿ yā chí Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿe Juan chí chεεdínūⁿnī.

Jesús idiíⁿ yā chí nduúvā yeⁿe 'áámá saⁿ'ā 'dííⁿ chí ndii sa ataques (Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Taachí ndaá Jesús ndúúcu discípulos ye'e yā naachi snéé n'dee n'dái 'ii'nyān, tuu'mi ní ndaá 'áamá sa'a nanáá Jesús ní chiintii'ya sá ní ca'na sá: 15 Señor, nnéé ya'ai 'iinú ní daiyá ti sta'a ataques daiyá ní neené n'geenu sá ngii. Nééné n'dee cuuvi in'dáa nuū sa na ya'nā ní 'āā neené n'deē cuuvi chí in'dáa nuū sa nguaa nuū'nī. 16 Ní 'āā chí nguú sa'a nanáá discípulos ye'e ní naati nguéé ngii dii' yā chí nduūvā ye'e sa.

17 Jesús nan'guεεcúta'na yā ní ca'na yā chí yā sa'nā: Ndis'tii 'ii'nyān chí nguεε i'téenu ní ndii nguéé ndúú idii' n'daacá ní. ¿'Áá 'naa' tiempo cánéé chí cuneé ndúúcu ní? ¿'Áá 'naa' cuchéé ndúúcu ndís'tii? Candéε ní 'muu' sa'nā 'dii'.

18 Jesús mii' yaa'vi nee' yā espíritu ye'e yáá'n'guiinūu' ní espíritu mii' nan'dáa ye'e sa'nā 'dii' mii' ní tuu'mi nūu' nduūvā ye'e sa.

19 Tuu'mi ní discípulos ní ndaa yā nanáá Jesús na 'áamá lado naachi nguéé snéé 'ii'nyān ní ca'na yā chí yā Jesús: ¿De'ε cúuvi chí nús'uú nguéé chí tun'dáa 'nū espíritu ye'e yáá'n'guiinūu' mii' ye'e sa'nā 'dii'?

20 Jesús mii' ní ca'na yā chí yā discípulos: Nguéé ch'εεε vaadi i'téenu ye'e ní. Cuaacu ní'nyú' nga'á ngii ndís'tii chí nduuti chí véé vaadi i'téenu ye'e ní ní tan'dúúca 'áamá duuti ye'e' yīivē ntii'yaá chí 'lín' ca cuuvi ní yīicú 'cúu: Yīicú, cuvii ndii 'muu' ní cué'né ndii taama lugar. Ní yīicú ní ca'nā. Tanducué'ē cuuvi dii' ní nduuti chí cuaacu chí i'téenu ní. 21 Naati tanducué'ē espíritus ye'e yáá'n'guiinūu' chí 'túúca nguéé nan'daá ye'e 'ii'nyān chí 'tiicá nūu' caati dámaā' ndúúcu chí nga'angua'a yā ndúúcu chí nguεε 'āā ca'dii'nú' yā nguuvi chí nga'angua'á yā.

Jesús ca'na ntuū' yā táámá ye'e chí 'cuuvi yā

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Taachí 'ii'nyān s'ee' snéé yā na yá'nā Galilea Jesús ca'na yā chí yā discípulos ye'e yā: Sa'nā chí Daiya Ndyuús ní 'ii'nyān canéé chí ca'a yā sa'nā na tá'ā 'ii'nyān. 23 Ní 'ii'nyān 'caa'nu' yā sa'nā mii' naati sa'na mii' ndii chí'ndii 'iinú nguuvi nduuchi sa ye'e nguaa' tiná'ā. Discípulos ní s'nee' ndaachi yīinú yā.

Ye'e chí nadí'vε yā ye'e yáacú templo

24 Taachí ndaa Jesús ndúúcu discípulos ye'e yā na yāā Capernaum, 'ii'nyān s'ee' chí indaaca tuumī ye'e yāacú templo ní ndaá yā nanáá Pedro mii'. Ní ca'na yā chí yā sa'nā: ¿'Áá nguéé nadí'vε maestro ye'e' ní tuūmī chí cáávā ye'e' yāacú templo?

25 Pedro mii' ní ca'nā sa chí 'tiicā va. Taachí sndaá yā va'ai ye'e sa Jesús mii' ca'na yā ndúúcu Pedro: ¿Táacā chí ngii ye'e di, dii Simón Pedro? ¿Du'ú nadí'vε impuestos ye'e' yá'nā nanáá reyes ye'e' i'nyee'di 'cūu? ¿'Áá daiya 'ii'nyān ye'e' yá'nā naachi rey nga'na ntii'nyú' yā nadí'vε sa o 'ii'nyān chí cuchii táámá lado?

26 Pedro mii' nan'guεεcúta'na sa ní ca'na sa chí sa Jesús: 'Ii'nyān chí chíica táámá lado nadí'vε yā. Jesús ca'na yā chí yā Pedro: Daiya 'ii'nyān ye'e' yá'nā naachi rey nga'na ntii'nyú' yā mii' ní nguéé canéé chí nadí'vε sa. 27 Nguéé ne'e' yú chí nduuvī taa' yā. Maa' ní cue'e di ná nuū'nī'nyā'nā ní ca'nuu' di 'áamá gancho ye'e' yāacá nguaa' nuū'nī. 'Yāacá chí ndaacā di vmnāā' vmnāā' cutá'a di ní nn'guaa' di cheendí tī. Mii' ní ndaacā di 'aama tuūmī. Ndúúcu tuūmī mii' ní ca'na di cá'ā di ye'e' 'úú ndúúcu ye'e' maa' di chí nadí'vε yú ye'e' yāacú templo.

18

¿Du'u 'iiⁿyāⁿ chi ch'εεte ca yā?
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Nguuvi miiⁿ discipulos yeⁿe Jesús ndaaⁿ yā nanáaⁿ yā ní caⁿa yā chii yā Jesús: N'dií Jesús, ¿du'u cá chi ch'εεte cá naachi Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yā na va'ai chεeti nguuví?

² Jesús 'cai yā 'áamá saⁿ'ā 'líiⁿ ní ch'ííndi yā saⁿ'ā 'líiⁿ náávtaⁿa yeⁿe discipulos.

³ Ní caⁿa yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī. Nduúti chí ndís'tiī nguéé diiⁿ ní tan'dúúca 'áamá saⁿ'ā 'líiⁿ nguéé cuuvi ndaa ní naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví. ⁴ Tíicā 'āa du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí ndiicūⁿ maáⁿ yā tan'dúúca saⁿ'a 'líiⁿ 'cūū, 'iiⁿyāⁿ 'cūū chí ch'εεte ca yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví. ⁵ 'Āa du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí 'cuaáⁿ yā 'áamá saⁿ'ā 'líiⁿ ndúúcu chí duuchi, tuuⁿ'mi ní 'cuaáⁿ yā 'úú.

Dendu'ū chí idiīⁿ chí 'iiⁿyāⁿ dinuuⁿndi yā
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ Ní caⁿa Jesús: 'Āa du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí 'áamá chεε chí n'gaiyāā chí i'téenu yā 'úú dinuuⁿndi yā n'daācā ca cáāvā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ 's'eeⁿ cāchiichí yā 'áamá tuūu yúúdu chí íngúú 'iiⁿyāⁿ na daandú yā ní canuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ naachi yāanūuⁿ yeⁿe nuūⁿnīⁿyāⁿ'ā ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ cun'dáá nuúⁿ yā. ⁷ Dε'ε chúúca ndaachiiⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdi 'cūū cáāvā dendu'ū chí 'túúca chí diiⁿ chí cuuvá yā na nuuⁿndi. 'Āa véé nūuⁿ cosas chí 'tíicā naati dε'ε chúúca ndaachiiⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí táámá 'iiⁿyāⁿ cuuva yā na nuuⁿndi.

⁸ Ní nduuti chí ta'a di o ca'a di idiīⁿ chí dinuuⁿndi ní, 'caacá ní ta'a di o ca'a di ní diví di. N'daācā ca chí ndaa di ló'ō ta'a di o ló'ō ca'a di na vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ní nguéé chí caⁿ'a di ndúúcu 'uūvi ta'a di o nduu 'uūvi ca'a di na infierno naachi nguuchi yaⁿ'ā chí 'áamá cūnee. ⁹ Nduuti chí nduutináaⁿ di idiīⁿ chí idinuuⁿndi di, tun'dáa di ní diví di. N'daācā ca chí cunee di ndúúcu 'áamá nduutináaⁿ di nguéé ti chí cunee di ndúúcu nduu 'uūvi nduutináaⁿ di ní caⁿ'a di ná nguuchi yaⁿ'ā chí 'áamá cānee cueⁿe daāⁿmaⁿ.

'Áamá ejemplo yeⁿe 'iiti cuūchī chí nindái
(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Ní caⁿ'a Jesús: Tandii ra diiⁿ ní ndúúcu mar 'áamá da'caiyāa n'gaiyāā ní diiⁿ ní chí cuuvi dinuuⁿndi ní. Nguéé cunncāā diiⁿ ní yeⁿ'ē ti 'úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí ángeles yeⁿ'ē da'caiyāā snée yā ná va'ai chεeti nguuvi nanáāⁿ Chiidá ní inaⁿ yā cucáāvā da'caiyāā. ¹¹ Tí Saⁿ'ā Daiyá Ndyuūs miiⁿ ní ndaa sa chí nadinguáⁿ'ai sa chíiⁿ chí nindái.

¹² ¿Dε'ε inadacáinuuⁿ ndís'tiī? Nduuti chí 'áamá saⁿ'ā véé 'áamá ciento 'iiti cuūchí yeⁿ'ē sa ní cuuvi ndái 'áamá tí 'áá nguéé cū'neeⁿ sa 'iiti chí cuūⁿ ngeεcú ndítiiⁿ'yuⁿ cuúⁿ tí ní caⁿ'a sa cuááⁿ yīcū miiⁿ ní cun'nuuⁿ sa 'áamá 'iiti chí nindái miiⁿ. ¹³ Nduúti chí ndaācā sa 'iiti, cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ti yeenú taavi sa cáāvā 'iiti chí nindai nguéé ti ndu'ū chí cuūⁿ ngeεcú ndítiiⁿ'yuⁿ cuúⁿ tí chí nguéé chí nindái tí. ¹⁴ Tíicā Chiidá yú chí canée yā ná va'ai chεeti nguuvi nguéé neⁿ'ē yā chí mar 'áamá chí n'gaiyāā 's'ūuⁿ cuuvi ndái.

Tiⁿyāⁿ canee chí nadich'εεcú yā yeⁿ'ē vi'í
(Lc. 17.3)

¹⁵ Tíicā ntūⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Nduúti chí 'diínú di diiⁿ sa chí nguéé n'daācā ndúúcu di, cueⁿe di ní ndee di ndúúcu sa nguaaⁿ maáⁿ ní yeⁿ'ē chí ngeεε n'daācā chí diiⁿ sa. Nduuti chí cu'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿ'ē di, 'āa nan'dáā n'dái

di ndúúçũ 'dínũ di. ¹⁶ Naati nduuti chi nguéé cu'neen veeⁿ sa yeⁿe di 'cuai di ná 'uúvi o 'iĩnu 'iĩnyāⁿ. Ní chīi yā na 'uúvi yā o na 'iĩnu yā chí 'caandiveéⁿ yā tanducuéⁿē chí caaⁿ'maⁿ di ní véé testigos yeⁿé di tan'dúúçā chí canéé nguūⁿ na ley. ¹⁷ Nduúti chí 'dínũ di nguéé cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿé yā ndúúçu yeⁿe di cúví dí 'iĩnyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiĩnyúⁿ yā yeⁿé 'iĩnyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs. Nduúti chí 'dínũ di miiⁿ nguéé cu'nēēⁿ veeⁿ sa yeⁿé 'iĩnyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiĩnyúⁿ yā yeⁿe 'iĩnyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs, cu'neen di 'dínũ di tan'dúúçā 'áámá 'iĩnyāⁿ ndiica yáⁿ'ái chí nguéé yeⁿé ndaata yeⁿe di o tan'dúúçā chí 'aama saⁿ'ā chí inn'guεε sa yeⁿé yáⁿ'āa.

¹⁸ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tiĩ: Tanducuéⁿē chí nguéé 'cuaaⁿ ní chí 'iĩnyāⁿ díⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cũu Ndyuūs chí canéé ná va'ai cheeti nguuví nguéé 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā. Tanducuéⁿē chí 'cuáaⁿ ní chí 'iĩnyāⁿ díⁿ yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cũu Ndyuūs chí canéé ná va'ai cheeti nguuví 'cuaaⁿ ntuúⁿ yā.

¹⁹ Taama vmnēⁿēe ngaⁿ'á ngí ndís'tiĩ: Nduuti chí ná 'uúvi ndís'tiĩ nduuví-daamá ní ná yáⁿ'āa 'cũu yeⁿe 'āā de'é nũuⁿ chí caacá ní yeⁿé Chiidá chí canéé yā na va'ai cheeti nguuví, Chiidá téé yā ndís'tiĩ. ²⁰ Tiĩ naachí snéé 'uúvi o 'iĩnu 'iĩnyāⁿ chí nduuvídaama yā cucááⁿvā chí duuchí, miiⁿ canéé nduucú yā.

²¹ Tuu'mi ní ndaā Pedro miiⁿ nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā 'iĩnyāⁿ: N'dií Señor, ¿'áá n'deēe cuúví canéé chí nádich'εεcú yeⁿé 'diĩnú chí nguéé n'daācā idiĩⁿ sa nduucú? ¿'Áá ndεεchē cuúví?

²² Jesús caⁿ'a yā chíi yā Pedro: Nguéé ngaⁿ'á ngí dii chí ndεεchē cuuvi tiĩ 'iĩnũ ngeεcu ndiichi veces chí ndεεchē ngaⁿ'á ngí dii.

Nduú 'uúvi 'iĩnyāⁿ chí sn'diicu yā

²³ Ní caⁿ'a Jesús: 'Tíicā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiĩnyúⁿ yā ná va'ai cheeti nguuví ní tan'dúúçā 'áámá rey chí neⁿe yā tun'dáa yā cuenta ndúúçũ mozos yeⁿé yā. ²⁴ Taachí neⁿe yā tuca'a yā tun'daa yā cuenta, candéε yā 'áámá mozo yeⁿé rey nanááⁿ yā chí can'diicũ sa n'dee n'dái mil tuūmī. ²⁵ Mozo miiⁿ ní nguéé cuuvi díⁿ sá nadíⁿvē sa. Tuu'mi ní rey chí 'iiví sa caⁿ'a yā chíi yā táámá mozo miiⁿ chí n'diicui sa mozo ndúúçũ n'daatāá yeⁿé sa ndúúçũ daiya sa ndúúçũ tanducuéⁿē chí véé yeⁿé sa ní nadíⁿvē mozo miiⁿ chí can'díçũ sa yeⁿé yā. ²⁶ Tuu'mi ní mozo miiⁿ candiitín'díⁿ sa nanááⁿ 'iiví sa ní dí'cuítu sa 'iĩnyāⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa 'iĩnyāⁿ: N'dií Señor, cunee ngíínú ní 'áámá tiempo ní 'úú ní nadíⁿvē tanducuéⁿē yeⁿé ní. ²⁷ 'Iiví sa miiⁿ ní nnee ya'ai 'iĩnu yā saⁿ'ā ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Cunaⁿ'ā di ní 'āā ntéé cun'diicũ di yeⁿé. ²⁸ Sáⁿ'a 'cũu cuínaⁿ'a sa ní nan'daā sa ní ndaācā sa mozo chí daama idiĩⁿ sa ntiĩnyuⁿ ndúúçũ sa. Táámá mozo miiⁿ can'díçu ntúūⁿ sa 'aama ciento tuūmī yeⁿé sa. Ní mozo miiⁿ chita'a sa daandu sáⁿ'ā miiⁿ ní tucá'a sa chíi sa yaāçũ sa ní caⁿ'a sa: Nadíⁿvē di chí can'díçu di. ²⁹ Tuu'mi ní mozo miiⁿ candiitín'diⁿ sa nanááⁿ sa ní caⁿ'a sa chíi sa: Cunee ngíínú dí 'téé ní nadíⁿvē yeⁿé di. ³⁰ Naati saⁿ'ā miiⁿ nguéé 'cuūⁿ sa. Cheⁿe sa chíica sa nuūⁿndí yeⁿe mozo miiⁿ ndúúçũ sa ní s'nuúⁿ yā mozo vácũ ndíí nadíⁿvē sa chí cán'díçũ sa. ³¹ Tanáⁿ'ā mozos ndúúçũ sa n'diichi yā chí chíi ní s'neen ndaachi yiĩnu yā. Ní cheⁿe yā nanááⁿ 'iiví yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiví yā tanducuéⁿē chí chíi. ³² Tuu'mi ní 'iiví mozos 'cai yā mozo 'cũu chí ndaa sa nanááⁿ yā. Ní caⁿ'a yā chíi yā mozo miiⁿ: Dii mozo, nguéé n'daācā di. Tanducuéⁿē chí can'díçũ di yeⁿé 'āā chíi dii chí 'āā ntéé nadíⁿvē di ti di'cuítu di 'úú. ³³ ¿'Áá nguéé nnee ya'ai 'iĩnu di mozo ndúúçũ di tan'dúúçā chí 'úú nnee ya'ai 'iĩnú dii? ³⁴ Tuu'mi ní nduuví taáⁿ 'iiví sa ní chíicá yā nuūⁿndí yeⁿé sa. Ní

cueⁿe sa vácūū chi ch'eⁿé yā saⁿā ní miiⁿ canee sa ndii nadí^lvē sa tanducueⁿé
chi can'díicū sa yeⁿe yā.

³⁵ Tiicá ntūūⁿ Chiidá chi canéé na va'ai che^εti nguuvi 'tíicá diiⁿ yā ndúú^cū
ndís'tiī nduuti chi ndís'tiī ní ngu^éé nadich'ε^cú ní ndúú^cū nuu^mmaⁿ staava
yeⁿe ní yeⁿe 'áámá 'áámá 'díinu ní yeⁿe chi ngu^éé n'daācā ndiīⁿ yā ndúú^cū
ní.

19

Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'ē chi 'teechí vi'i 'iiⁿyāⁿ
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Taachí Jesús ch'íinú caⁿa yā ndúú^dú 'cūū chiicá yā na yáⁿ'āa Galilea ní
cueⁿe yaⁿ'ai cá yā na yáⁿ'āa yeⁿe Judea chi táámá lado yeⁿe yíicú Jordán.

² Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cueⁿé yā n'daa yā Jesús miiⁿ ní Jesús diiⁿ yā chi nduū^vā
yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi ngiitā.

³ Tuu^mi ní 'iiⁿyāⁿ fariseos ndaa yā nanáán Jesús miiⁿ ti neⁿ'é yā chi
n'diichíneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿa yā ngiī yā 'iiⁿyāⁿ: N'diī Jesús, ¿'áá canéé
ná ley chí saⁿ'ā ní cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa chi ngu^éé ch'ε^cte de'ē chí ndiīⁿ
tá?

⁴ Jesús miiⁿ nan'guε^cútaⁿa yā ní caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿'Áá ngu^éé
n'geeⁿ ní naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachí ngaⁿ'ā chí Ndyuūs
din'dái yā taanduvéé cosas ndiī cuáán vmnaaⁿ ní din'dái yā saⁿ'ā ndúú^cū
n'daataá? ⁵ Ní caⁿa yā: Chííⁿ chí saⁿ'ā cu'neeⁿ sá chiida sa ndúú^cū che^εcu sá
ní ndúú^vidaama sa ndúú^cū n'daataá yeⁿ'ē sa ní nduu 'uuví yā ní nduū^vi 'aama
yā nduucū viī. ⁶ Tuu^mi ní 'āa ntéé 'uuví ngiī yā ní 'āa 'aama núūⁿ yā. Chííⁿ chí
Ndyuūs nádaama yā, 'iiⁿyāⁿ nguε^c cánéé chí idivií yā.

⁷ 'Iiⁿyāⁿ fariseos caⁿa yā chii yā Jesús: ¿De'ε cáávā chí Moisés caⁿa ntiīⁿnyuⁿ
sa chí ca'á yā carta chí i'teechi vi'i yā ní cu'neéⁿ yā n'daataá yeⁿ'e yā?

⁸ Jesús caⁿa yā chii yā 'iiⁿyāⁿ fariseos: Moisés miiⁿ ní 'cuūⁿ sa chí s'neeⁿ
saⁿ'ā n'daataá yeⁿ'e sa cucáávā chí staava yeⁿ'e sa ní nééné che^εchi. Naati
cuáán vmnaaⁿ naachí chí nga'a, nguε^c 'tíicá chíi. ⁹ 'Úú ní ngaⁿ'á ngiī ndís'tiī
chí 'āa du'ú núūⁿ saⁿ'ā chí cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa ndúú^ti chí ngu^éé cáávā
chí cueⁿ'e tá ndúú^cū taama saⁿ'ā ní saⁿ'ā miiⁿ cunee sa ndúú^cū taama tá, véé
nuūⁿndi yeⁿ'ē sa. Sáⁿ'ā chí 'caandavaacu sa ndúú^cū n'daataá chí s'neeⁿ tá
isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá, véé ntūūⁿ nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí adulterio.

¹⁰ Tuu^mi discípulos yeⁿ'e Jesús ní caⁿa yā chii yā Jesús: Ndúú^ti chí saⁿ'ā miiⁿ
cú'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē sa tuu^mi ní n'daācā ca chí ngu^éé 'caandavaacu sa.

¹¹ Tuu^mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā discípulos: Ngu^éé nducyaa^ca 'iiⁿyāⁿ
cuuvi deenu yā chuū naati 'āā dámaāⁿ 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs nca'a yā chuū.

¹² Véé 'yaaⁿ razones chí ngu^éé 'caandavaacu saⁿ'ā. Véé saⁿ'a chí ndii taachi
n'giindiyáaⁿ sa yeⁿ'ē che^εcu sa 'āā ngu^éé cuuvi 'caandavaacu sa. Ní véé ntūūⁿ
saⁿ'ā eunucos chí 'iiⁿyāⁿ idiīⁿ yā chí ngu^éé cuuvi 'caandavaacu sa. Véé ntūūⁿ
saⁿ'ā chí maaⁿ sa ngu^éé neⁿ'e sa 'caandavaacu sa cáávā chí diiⁿ sa ntiīⁿnyuⁿ
yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā. Nduuti chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi ca'cueeⁿ yā
nduudú 'cūū tuu^mi ní 'āā deenú yā.

Jesús idi'viicú yā dá'caiyā
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Tuu^mi ní ndaa 'iiⁿyāⁿ chí ndεε yā da'caiyā nanáán Jesús. Ní 'íicú Jesús
miiⁿ cun'du'ú yā ta'a yā vmnáán yeⁿ'ē da'caiyā s'eeⁿ ní caⁿ'angua'á yā yeⁿ'ē
dá'caiyā. Discípulos yaaⁿvi néēⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí índaa ndúú^cū dá'caiyā. ¹⁴ Jesús

miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā discípulos: 'Cuaáⁿ nī chí chíi da'caiyāa nanaáⁿ. Nguéé caaca taaⁿ nī yeⁿ'ē da'caiyāa s'tíi ti naachí Ndyuūs chí canéé na va'ai chεeti nguuví ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā ní yeⁿ'ē da'caiyāa s'tíi. "Tííca chíi.

¹⁵ Ch'iinu chin'du'ū ta'á yā vmaaaⁿ yeⁿ'ē da'caiyāa s'eeⁿ ní chiicá yā lugar miiⁿ.

*Saⁿ'ā 'díiⁿ chí 'cuíica ní indeē sa ndúúcu Jesús
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)*

¹⁶ Tuu'mi ní ndaaⁿ 'áámá saⁿ'ā 'díiⁿ nanaáⁿ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús: N'díi maestro chí n'dai, ¿De'ē chí n'dáacá chí cuuví díiⁿ ní cuuví ndaācá vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí cuuví yeⁿ'é?

¹⁷ Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ: ¿De'ē cúuví chí ngaⁿ'ā di chí n'dai 'úú? Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé n'dai yā ti dámaáⁿ Ndyuūs. Naati ndúúti chí neⁿ'e di cundaā di na va'ai chεeti nguuví naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā, idiíⁿ di tan'dúúca chí ngaⁿ'a mandamientos.

¹⁸ Saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ní caⁿ'a sa: ¿Cheé chíiⁿ? Jesús caⁿ'a yā: Nguéé 'caāⁿnūⁿ di. Nguéé caⁿ'a di ndúúcu 'aama n'daatáa chí nguéé yeⁿ'ē di. Nguéé diduucú di. Nguéé caaⁿ'maⁿ di nduudu yaadi yeⁿ'é mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ. ¹⁹ Dinéⁿ'e di chεecu di ndúúcu chíiida di. Dinéⁿ'e di 'iiⁿyāⁿ na niíⁿnuúⁿ vaacú di tan'dúúca chí neⁿ'e di maāⁿ di.

²⁰ Saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ní caⁿ'a sa: Tanducuéⁿ'ē chuū 'āā idiíⁿ ndíi taachi saⁿ'ā 'líiⁿ 'úú. ¿De'ē cá indai yeⁿ'é?

²¹ Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Ndúúti chí neⁿ'e di chí cúuví n'dai ca di tuu'mi ní cueⁿ'e di ní n'diicui di tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'ē di ní ca'á di 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. Tuu'mi ní ndaācá chí véé vaadi 'cuíica yeⁿ'ē ná va'ai chεeti nguuví chí cuuví yeⁿ'ē di. Ní cuchí di ní caⁿ'a di nduucú.

²² Taachí saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cunán'a sa ní s'neeⁿ ndaachi yiínú sa ti neené 'cuíica sa.

²³ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tíi chí ngíⁿ'íi chí cundaā 'áámá saⁿ'ā 'cuíica naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví. ²⁴ Táámá cosa ngaⁿ'á ngii ndís'tíi chí 'ááma iti camello chí ch'εete ca nguéé ti 'yuudū 'tiicá tí, nguéé ngíⁿ'íi ca chí cho'ó tí na nduutinááⁿ 'iini chí cheendi va'ai 'líiⁿ nguéé ti 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'cuíica cu'téenu yā Ndyuūs ní cundaā yā naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā na va'ai chεeti nguuví.

²⁵ Taachí ch'iindiveeⁿ discípulos yeⁿ'é yā chuū, neenéⁿ nadicádíiⁿnuuⁿ yā ní caⁿ'a yā nguááⁿ maaⁿ yā: ¿Du'ú cuuví nanguaⁿ'āi?

²⁶ Jesús ch'íiⁿu yā discípulos ní caⁿ'a yā: Saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní nguéé cuuví diíⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuví díiⁿ yā tanducuéⁿ'ē.

²⁷ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús: N'díi Señor, cuin'diichí ní. Nús'ūú ní sn'néⁿ 'nū tanducuéⁿ'ē chí véé yeⁿ'é 'nū ní cuchí 'nū ndúúcu n'díi. ¿De'ē ndaācá yeⁿ'é 'nū?

²⁸ Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Cuaacu níⁿnyúⁿ, ngaⁿ'á ngii ndís'tíi, chí tiempo chí cuchíi taachí nducuéⁿ'ē nduuví ngai ní Saⁿ'a chí Daiyá Dendyuūs 'cuūndi sa na trono yeⁿ'ē sa ndúúcu dεεve ch'εete yeⁿ'e maaⁿ sa ní 'cuai sa ndís'tíi chí cueⁿ'e ní ndúúcu sa. Ní ndís'tíi ní 'cuεeté ní na ndiichuuví tronos ní díiⁿ ní juzgar ndu'ú ndiichúuví ndaata yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel chí judíos yā. ²⁹ 'Áā du'ú nūⁿ chí cu'neeⁿ ná vaacu yā o 'díiⁿu yā o v'íⁿ yā o chíiida yā o chεécú yā o n'daataa yeⁿ'e yā o daiya yā o yáⁿ'āa yeⁿ'e yā cáāvā chí duuchí, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ndaāca cá yā táámá ciento más cá. Ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ vida cueⁿ'e

daaⁿmaⁿ yeⁿ'e yā ná va'ai che^εti ngu^uvi. ³⁰ Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snée yā cuááⁿ chi vmnaaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuε^εtinée yā cuaaⁿ chi cuayiivi ní nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi maaⁿ snée yā cuaaⁿ chi cuayiivi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuε^εtinée yā cuaaⁿ chi vmnaaⁿ.

20

Ejemplo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ

¹ Caⁿ'a Jesús: Naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e na va'ai che^εti ngu^uvi ní tan'dúúca 'áamá dueño chi véé yáⁿ'āa yeⁿ'e yā. Dueño miiⁿ ní can'dáa yā cuaaⁿ ná nguε^εtiyaaⁿ chí in'nuuⁿ yā mozos chi díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ naachi véé dí'yú uvas yeⁿ'é yā. ² Ní indeé yā ndúúcu mozos taaca chi nadí'vε yā mozos. Ní caⁿ'a yā chi ca'a yā 'aama caadi plata ngu^uvi miiⁿ ní dicho'ó yā mozos miiⁿ chi díiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ naachi véé dí'yú uvas yeⁿ'é yā. ³ Dueño miiⁿ can'dáa yā na vaacu yā taandúú cuááⁿ nááⁿ n'gεεcú nuuuⁿ nguε^εtiyaaⁿ ní cuéⁿ'e yā cuaaⁿ nii'vεē ní n'diichi yā ta n'duuví sáⁿ'ā chi snée sa chi nguéé ndaācā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sa. ⁴ Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndis'tiī, cuéⁿ'e nī díiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é naachi véé dí'yú uvas yeⁿ'é. 'Úú ní nadí'vε ndis'tiī tan'dúúca chí tuumicadiinúúⁿ chí n'daācā. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní cuéⁿ'e sa díiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ. ⁵ Ní can'dáa ntuuⁿ yā taandúú cuááⁿ naaⁿ ingyáⁿ'ā. 'Tiicá ntúūⁿ cun'daa yā táanduú cuaaⁿ nááⁿ n'gεεcú 'ínú chíinū, 'tiicá ntúūⁿ díiⁿ yā n'nuúⁿ yā mozos chí díiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ. ⁶ Ní taandúú n'gεεcu juⁿ'u chíinū cuéⁿ'e ntúūⁿ yā ní ndaācā yā taanduu 'uuví saⁿ'ā chí nguéé ndaācā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e sā. Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿De'ε cúví chí ndis'tiī snée nī 'muuⁿ ní núúⁿ máⁿ ngu^uvi chí nguéé ntiiⁿnyuⁿ chí idiíⁿ ní? ⁷ Saⁿ'ā s'eeⁿ caⁿ'a sa: Ti mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé tee yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é nū. Dueño miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndis'tiī, cuéⁿ'é nī díiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ naachi véé dí'yú uvas yeⁿ'é ní nadí'vε ndis'tiī tan'dúúca chí ituumicadiinúúⁿ chí n'daācā. ⁸ Taachí cuéⁿ'e yā 'yáⁿ'ā, dueño miiⁿ naachi véé dí'yú uvas miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e mozos: 'Cuii dí mozos ní nadí'vε di mozos chí ndaa sa cuayiivi. 'Cuiinu maaⁿ ní nadí'vε di mozos chí ndaa sā cuayiivi. 'Cuiinu maaⁿ ní nadí'vε di mozos chí ndaa sā vmnaaⁿ. ⁹ Ndaa mozos chí cheⁿ'e sā na ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ taanduu na n'gεεcú juⁿ'u chíinū ní nadí'vε sa mozos. 'Áamá 'áamá sā ndaācā sā 'áamá caadi plata yeⁿ'é sā. ¹⁰ Taachí ndaa mozos chí cheⁿ'e sā vmnaaⁿ ná ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ, nadacádiinuuⁿ sā n'deēe cá tuūmí ndaācā sā. Mozos ntúūⁿ ndaācā sā 'áamá caadi tuūmí yeⁿ'e sā. ¹¹ Taachí nadí'vε sā mozos ní neené n'deēe caⁿ'a mozos yeⁿ'e dueño yeⁿ'e naachi véé dí'yú uvas miiⁿ. ¹² Mozos ní caⁿ'a sa: Sáⁿ'a s'tiī ti 'āa 'ai chíinū ndaa sa ní 'áamá hora nūⁿ díiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ ní dáámá nūⁿ nadí'vε ní sáⁿ'a s'tiī ndúúcu nús'uū. Nús'uū ní díiⁿ nū ntiiⁿnyuⁿ ní ch'εtinée 'nū na 'yáⁿ'ā. ¹³ Dueño miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā chii yā 'áamá cheε mozos: Ndis'tiī saⁿ'ā chí n'dai nduucú, nguéé nduuví taaⁿ di nduucú. Nguéé cunncaá idiíⁿ nduucú ndis'tiī. ¿'Áá nguéé ndeé ndúúcu nī chí nadí'vε ndis'tiī 'áamá caadi plata ní 'āa canéé yiinú ní? ¹⁴ Cuta'á ní chí tunééⁿ ndis'tiī ní cunaⁿ'a ní. 'Úú ní nadicádiinúúⁿ chí nadí'vε mozos chí ndaa sa cuayiivi tan'dúúca chí nadí'vε ndis'tiī. ¹⁵ ¿'Áá nguéé cuuvi díiⁿ 'úú tan'dúúca chí neⁿ'é ndúúcu tuūmí yeⁿ'é? ¿'Áá ngíi nguee nī ti 'úú ní n'daí? ¹⁶ 'Túúca 'iiⁿ'yāⁿ chí snée cuááⁿ vmnááⁿ 'cuε^εtinée yā ndii cuaaⁿ cuayiivi. 'Iiⁿ'yāⁿ chí snée cuayiivi ní 'cuε^εtinée yā

cuáaⁿ vmaaaⁿ ti nééné 'yaaⁿ n'deeé 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cai Ndyuūs naati duuⁿ'vī 'iiⁿ'yāⁿ chi ndeεε Ndyuūs.

Jesús ngaⁿ'a ntuuⁿ yā yeⁿ'ē chí 'cuūvi yā
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Jesús cucheε yā na yāāⁿ Jerusalén ní cueⁿ'é yā ndúúcu nduⁿ'u ndiichúúvi discípulos yeⁿ'é yā 'áamá lado. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos taachi ngiicá yā: ¹⁸ Ndís'tiī ní maaⁿ ní cucheε yú na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. 'Úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ncaⁿ'á yā 'úú tá'āa chíiduú n'gεεté ndúúcu maestros chí ngi'cueeⁿ ley. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní díiⁿ yā condenar 'úú ní 'cuūvi. ¹⁹ Ní ncaⁿ'a yā 'úú tá'a 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'cááⁿ'nyuⁿ'neeⁿ yā 'úú ní 'cueⁿ'e yā 'úú ní cuⁿ'neeⁿ'ngaⁿ'á yā 'úú. Ní 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs miiⁿ nanduuchi ndiichi ndii 'ínú nguuvi yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Chí cheεcu Jacobo ndúúcu Juan chíica tá yeⁿ'ē 'áamá naaⁿ
(Mr. 10.35-45)

²⁰ Tuuⁿ'mi ní ndaaⁿ n'daataá yeⁿ'e saⁿ'ā Zebedeo nanááⁿ Jesús miiⁿ ndúúcu daiya tá ní chíintiiⁿ'ya tá nanááⁿ Jesús miiⁿ ní dich'εεte tá 'yā ní chíica ta 'áamá favor. ²¹ Jesús ní caⁿ'a yā: ¿Dé'ε neⁿ'ē dí? Táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá: Taachí ndaa di naachí caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ di, caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ di chí ndúú 'uūvi saⁿ'ā daiyá 'cuεεte sa 'diituu dí, 'aama sa ní lado tá cuaacu di ní taama sa ní lado tá 'cuéé di.

²² Tuuⁿ'mi ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ: Nguéé déénu ní de'ē chí ngiica ní. ¿'Áá cuuvi díiⁿ ní chí cú'u nuúⁿ ní yeⁿ'e chí n'geeⁿ yeⁿ'e vaso chí yeⁿ'ē chí 'cueenú cuuvi? ¿'Áá cuuvi cutaⁿ'á ní maaⁿ ngeédínuūⁿ'ní chí cutaⁿ'á? Juan ndúúcu Jacobo miiⁿ ní ngaⁿ'a yā chí cuuvi díiⁿ yā. ²³ Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ canéé chí cu'ú ní yeⁿ'e vaso yeⁿ'é yeⁿ'e chí 'cueenú cuuvi ní canéé chí cutaⁿ'á ní chí cheédínuūⁿ'ní chí 'úú itaⁿ'á. Naati nguéé tunééⁿ 'úú chí caⁿ'á duⁿ'ū chí 'cuundi lado tá cuaācú o lado tá 'cuēe. Lugar 'cūū ní Ndyuūs caⁿ'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs 'cuundiyaáⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

²⁴ Taachí nduⁿ'u ndííchi discípulos chíiⁿdivéeⁿ yā chuū, nduuví taáⁿ yā yeⁿ'e nduⁿ 'uūvi discípulos chí daiya saⁿ'ā Zebedeo. ²⁵ Tuuⁿ'mi ní Jesús yaaⁿ'vī yā discípulos ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Āā deenu ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ vεε poder yeⁿ'é yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gεεte cá yeⁿ'ē naciones ní ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'a yā. ²⁶ Naati nguéé 'tíicā cuuvi nguaaⁿ ndís'tiī. Saⁿ'ā chí neⁿ'e sa cúúvi ch'εεte sa nguaaⁿ ndís'tiī canéé chí dichíⁿ've sa ndís'tiī. ²⁷ Saⁿ'ā chí neⁿ'e sa cūnee cuaaⁿ vmaaaⁿ ca yeⁿ'e ndís'tiī canéé chí dichíⁿ've ca sa ndís'tiī. ²⁸ Naati Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs nguéé ndaaⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ dichíⁿ've yā saⁿ'ā ti maāⁿ sa dichíⁿ've sa 'iiⁿ'yāⁿ, ní chí caⁿ'a sa vida yeⁿ'ē maaⁿ sa tan'dúúcu chí precio yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi cáávā chí nadanguaⁿ'ai yā 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ.

'Uūvi chí ngeuenááⁿ nduūvā yeⁿ'ē sa
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Taachí Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā canⁿ'daa yā yeⁿ'e yāāⁿ Jericó nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ canⁿ'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ³⁰ 'Uuvi saⁿ'ā chí ngeuenááⁿ chí vεεte sa níiⁿ'nuúⁿ cyúúni taachí chíiⁿdivéeⁿ sa chí Jesús cho'ó yā miiⁿ, 'cai yiicú sa ní caⁿ'a sa: N'diī Señor, Daiya David, nneeⁿ ya'ai 'iinu ní nús'uu.

³¹ Nééén 'yaa'n 'ii'n'yā'n yaa'vi nee'n yā sa'n'a s'ee'n chi cunēē 'diii'n cheendi sa naati sa'n'a s'ee'n ní n'gāi yīicú cá sa: N'dii Señor, Daiya David, nnéé ya'āi 'iinu nī nūs'uu.

³² Jesús mii'n cheendii yā ní 'cai yā sa'n'ā s'ee'n ní ca'n'a yā chii yā sa'n'ā s'ee'n: ¿Dē'ē ne'ē nī chi 'úú dií'n ndúúcu nī?

³³ Sa'n'ā s'ee'n ní ca'n'a sa: N'dii Señor, dií'n nī chí snaa'n 'nū.

³⁴ Tuu'mi ní Jesús, Daiya David, nnéé ya'ai 'íinu yā sa'n'ā s'ee'n ní tuu'ví yā nduutináa'n sa. Ní hora míi'n nū'n nduutináa'n sa nnguaa'n ní chíi snaa'n sa. Sa'n'ā s'ee'n ní cue'n'e sa ndúúcu Jesús.

21

Jesús sndaa yā na yāā'n Jerusalén tan'dúúcā 'áamá rey (Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Taachi Jesús ndaa nii'nuú'n yā na yāā'n Jerusalén ní ndaa yā ná yīicū chi nguvi Olivos chí ye'n'ē yāā'n 'líi'n chí nguvi Betfagé, dichó'o yā na 'uúví discípulos ye'n'ē yā. ² Ní ca'n'a yā chíi yā discípulos: Cue'n'e nī na yāā'n 'líi'n chí canéé nii'nuú'n. Mii'n ní ndaaca nī 'áamá burra chí n'dēēchiichí tī ndúúcu daiya tī. Ndis'tīi ní n'daati nī 'iiti ní candéē nī 'iiti 'muu'n. ³ Ní ndúúti chí 'áamá 'ii'n'yā'n yaa'vi yā ndis'tīi ye'n'e 'iiti mii'n, caa'ma'n nī cuuvi nī 'ii'n'yā'n ti Señor ye'n'e yú ne'n'e yā 'iiti mii'. Ní 'ii'n'yā'n mii'n caama nadicho'ó yā 'iiti.

⁴ Tanducué'n'ē 'túúca chíi ní 'iicu cuuvi cuaacu chí ca'n'a profeta chí ndēē yā nduudu ye'n'ē Ndyuūs ndii cuáá'n vmnaa'n taachi dinguú'n yā chuū na libro ye'n'e Ndyuūs:

⁵ Cuuvi nī 'ii'n'yā'n chí snéé yā na yāā'n Sión 'tíicā. Cun'diichí nī, Rey ye'n'e nī cuchii yā nanáa'n nī. Rey mii'n ní ndiicuú'n yā ní canduú yā burra 'líi'n. Ní burra 'líi'n ní daiya 'iiti chí candéé.

⁶ Discípulos cue'n'e yā ní dii'n yā tan'dúúcā chí Jesús mii'n dichó'o yā 'ii'n'yā'n s'ee'n. ⁷ Ní candéē yā burra mii'n ndúúcu daiyá tī. Ní sn'duú yā cotón ye'n'ē yā vmnáa'n ye'n'ē burra 'líi'n. Ní Jesús mii'n ní canduú yā 'iiti. ⁸ 'Ii'n'yā'n chí n'dēē n'dái n'doo yā cotón ye'n'ē yā cuaa'n cyúúni. Tanán'a yā ch'iica yā dúu'nē yán'á ní n'doo yā cuaa'n cyúúni. ⁹ 'Ii'n'yā'n chí cue'n'e yā cuáá'n vmnaa'n ndúúcu 'ii'n'yā'n chí cue'n'e yā cuaa'n dáámí yā tucá'a yā 'cai yīicú yā, ní ca'n'a yā: Dē'ē chúúca ch'ēēte n'dai 'ii'n'yā'n chí Daiya rey David. Dē'ē chúúca n'dai 'ii'n'yā'n chí cuchii ndúúcu chí duuchi Señor mii'n. Dich'ēēte yú Ndyuūs chí snéé ná va'ai chēētī nguvi.

¹⁰ Taachi Jesús mii'n sndaa yā na yāā'n Jerusalén nducyáácá 'ii'n'yā'n ye'n'e yāā'n mii'n tuumicadínuu'n yā ní ca'n'a yā nguaa'n maa'n yā: ¿Du'u rá sá'n'a 'cūū?

¹¹ 'Ii'n'yā'n míi'n nga'n'a yā: Sá'n'a 'cūū sa'n'a profeta Jesús chí cuchii sá cuaa'n na yāā'n Nazaret ye'n'e yá'n'aa Galilea.

Jesús inadidēēvé yā yaācū templo (Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Jesús mii'n sndaa yā ná yaācū templo ye'n'ē Ndyuūs ní tun'daa yā nducyaaca 'ii'n'yā'n chí in'diicui yā ndúúcu 'ii'n'yā'n chí ngái yā na yaācū mii'n. Ní chēēcundaa yā mesas ye'n'e 'ii'n'yā'n chí n'dáa'n yā tuūmī ye'n'e 'ii'n'yā'n. Ní chēēcú yā sillas ye'n'ē 'ii'n'yā'n s'ee'n chí in'diicui yā 'yáádá palomas. ¹³ Ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yā'n s'ee'n: Na libro ye'n'e Ndyuūs naachi canéé nguū'n 'túúca nga'n'a: Vá'ai ye'n'ē canéé chí duuchi va'ai naachi 'ii'n'yā'n caa'ma'ngua'á yā, naati ndis'tīi ní dii'n nī chí yīivi yáává ye'n'e 'ii'n'yā'n chí díduucu.

14 Ní chεeti yaācū miiⁿ ndaá nanááⁿ Jesús 'iiⁿyāⁿ chi nguenááⁿ ndúú^cú 'iiⁿyāⁿ chi ngaā yó'ōo, ní Jesús miiⁿ díiⁿ yā chí nduū^vā yeⁿ'e nducyaaca yā. 15 Naati chiiduú n'geētē ndúú^cú maestros yeⁿ'e ley nduuví taáⁿ yā taachi n'diichi yā chí 'tú^cā idiiⁿ Jesús miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní saⁿ'ā dá'caīyā n'gai sa ní caⁿ'a sa: De'ē chú^cā ch'εete saⁿ'ā chí Daiya rey David miiⁿ. 16 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chí yā Jesús miiⁿ: ¿'Áá n'giindiveéⁿ ní chí saⁿ'ā dá'caīyā ngaⁿ'ā sa? Jesús caⁿ'a yā: N'giindiveéⁿ. ¿'Áá nguéé n'geeⁿ ndís'tī Nduudu yeⁿ'e Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ? Ní ngaⁿ'a 'tú^cā: 'Áá díiⁿ di chí dá'caīyāá ndúú^cú dacua'aá caata yā chí n'daāca n'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

17 Jesús ní nan'daa yā yeⁿ'e yaācū miiⁿ. Ní nan'daa yā yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní cueⁿ'e yā na yāāⁿ 'líiⁿ chí nguuví Betania. Ní míiⁿ canee yā nguūiⁿú miiⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā chí nguē n'dáacā yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíⁿdīi yaaⁿ nguuví chí nguéé n'guiⁿ'i yeⁿ'ē

(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Chidéévé táamá nguuví, ní Jesús ndaa ntúuⁿ yā ná yāāⁿ miiⁿ ní chíi cuiicú yā. 19 Cuaaⁿ cyúúⁿí ní n'diichi yā 'áamá yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíⁿdīi yaaⁿ nguuví níiⁿnuúⁿ cyúúⁿí, ní cueⁿ'e yā naachi cutá'a yā n'guíⁿdīi miiⁿ, ní nguéé ndaaca yā n'guiⁿ'i yeⁿ'ē, dámaāⁿ tá'āa. Ní Jesús caⁿ'a yā chí yā yáⁿ'á 'tú^cā: Díi yáⁿ'á, 'āá ntéé nguεcunéé 'cuūⁿdī n'guiⁿ'i yeⁿ'ē di. Tuu'mí nūuⁿ yaⁿ'á miiⁿ nti'i. 20 Taachi discípulos n'diichi yā chuū, ngeⁿ'ē yīiⁿú yā yeⁿ'ē ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúú^ví chí maāⁿchεēté nuūⁿ nti'i n'guíⁿdīi yaaⁿ nguuví?

21 Jesús nán'guεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chí yā discípulos: Cuaacu níiⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndís'tī, ndúú^ti chí ndís'tī i'téenu ní ní nguéé n'deēe nadicádínuuⁿ ní, nguéé dámaāⁿ chuū cuuví díiⁿ ní yeⁿ'ē n'guíⁿdīi yaaⁿ nguuví naati cuuví díiⁿ ní ndúú^cú yīcū 'líiⁿ 'cūú chí caaⁿ'maⁿ ní cuuví ní: Díi yīcū, cuví dí 'múúⁿ ní cueⁿ'e di cundáá nuūⁿ di ná nuūⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā, ní cuuví. 22 Tanducuéⁿ'ē chí caaca ní naachi caaⁿ'maⁿnguaⁿ'á ní, ndúú^ti chí cu'téenu ní, ní ndaācā yeⁿ'e ní.

Jesús ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā tan'dúú^cā 'iiⁿntyéⁿ'ē

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Taachi Jesús miiⁿ ndaá yā chεeti yaācū templo miiⁿ, chiiduú n'geēté ndúú^cú 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ taachi ngi'cueeⁿ yā, ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: ¿Du'ú 'íiⁿntyéⁿ'ē ngaⁿ'a yā chí 'tú^cā idiiⁿ ní? ¿Du'ú 'iiⁿyāⁿ tee yā poder chí caaⁿ'maⁿ ntiⁿnyúⁿ ní 'tú^cā?

24 Nan'guεcútaⁿ'a Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ntúūⁿ ní intiinguuneéⁿ ndís'tī. Nduuti chí nan'guεcútaⁿ'a ní yeⁿ'é, tuu'mí ní cuuví ndís'tī du'ú 'iiⁿntyéⁿ'ē tee yā poder 'úú chí idiiⁿ dendú'u chuū. 25 Yeⁿ'ē chí chεedinúuⁿ'ni Juan, ¿tíí chícā? ¿'Áá yeⁿ'e Ndyuūs chí canéé na va'ai chεeti nguuví o yeⁿ'e saⁿ'á iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú? Tuu'mí ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndee yā nguááⁿ maáⁿ yā ní caⁿ'a yā: Nduuti chí caaⁿ'maⁿ yú chí yeⁿ'ē nanguuvi, tuu'mí ní Jesús caaⁿ'maⁿ yā cuuví yā s'uūuⁿ: ¿De'ē cuuví chí nguéé s'teenú ní yeⁿ'e chí ngaⁿ'a Juan miiⁿ? 26 Ní nduuti chí caaⁿ'maⁿ yú chí yeⁿ'e saⁿ'á iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú, 'va'a yú 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ ti nducyaaca yā ní déenu yā chí Juan chí chεedínúūⁿ'ni ní 'aama profeta yeⁿ'e Ndyuūs.

27 Ní nan'guεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Nguéé déenu 'nū. Jesús miiⁿ ní caⁿ'a ntúuⁿ yā: 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní nguéé cuuví ndís'tī du'ú 'íiⁿntyéⁿ'ē tee yā poder 'úú chí idiiⁿ chuū.

'Áámá ejemplo ye'n'ē 'uuví daiya yā

²⁸ Jesús ca'n'a yā: ¿De'ē inadacadiinúú'n ndís'tiī ye'n'e chuū? Ca'n'a caa'n'mán ndúúcu ndís'tiī ye'n'e 'áámá sa'n'ā chí v'ée 'uúvī daiya sa. Ndaā sa nanáá'n 'áámá daiya sa ní ca'n'a sa: Díí daiyá, cué'n'é di ní dii'n dí ntii'nyu'n naachi v'ée dí'yú uvas ye'n'é. ²⁹ Daiya sa ní nan'guεεcúta'n'a sa ní ca'n'a sa: Nguéé ne'n'é. Ch'iinu maa'n ní nadacáá'diinu'u sa chí nguéé n'daācá dii'n sa ní cué'n'e sa dii'n sa ntii'nyu'n mii'n. ³⁰ Ní cué'n'e ntú'u sa'n'ā mii'n ní yaa'ví sa táámá daiya sa, ní 'tiicá ntúū'n ca'n'a sa chí sa daiya sa. Ní daiya sa mí'n nán'guεεcúta'n'ā sa ní ca'n'a sa: 'Tíicá, n'diī chíidá, ca'n'á. Naati nguéé cué'n'e sa dii'n sa ntii'nyu'n. ³¹ ¿De'ē inadacadiinu'u ndís'tiī? Naachi 'uúvī daiya yā ¿cheε chí dii'n tan'dúúca chí ne'n'e chíidá yā? 'Ii'n'yā'n s'ee'n ca'n'a yā: Sa'n'ā chí yaa'ví yā vmnaa'n. Jesús ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yā'n s'ee'n: Cuaacu ní'n'yú'n nga'n'á ngú'í ndís'tiī, chí 'ii'n'yā'n chí inn'guéé ye'n'e impuestos ndúúcu n'daataá chí v'ée cá sa'n'ā ye'n'e tá ca'n'á yā vmnaa'n ye'n'é ní naachí Ndyuūs nga'n'a ntii'nyú'n yā. ³² Ti Juan chí cheεdínúū'n n'ndaā sa vmnáá'n ndís'tiī. Chíca sá na 'áámá yúúni cuaacu ní nga'n'a sa ye'n'e yúúni cuaacu ye'n'e Ndyuūs ní nguéé s'téenu ní ye'n'ē sa. Naati sa'n'ā publicanos chí inn'guéé ye'n'e impuestos ndúúcu n'daataá chí v'ée sa'n'ā s'ee ndúúcu tá s'téenu yā nduudu ye'n'e sa. Ndís'tiī, taachí n'diichi ní chuū chí 'āā dii'n Juan, nguéé ndaacadaamí ní ye'n'e nuu'ndi ye'n'é ní ní nguéé s'téenu ní chí'n chí nga'n'a Juan mii'n.

'Áámá ejemplo ye'n'e 'ii'n'yā'n chí nguεε n'dáácá idiī'n yā ntii'nyu'n (Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Tuu'mí ní ca'n'a Jesús: 'Caandiveén ní táámá ejemplo chí 'tεε nguεε dáámá. Canéé 'áámá 'ii'n'yā'n chí v'ée yán'āa ye'n'e yā ní chíinu yā dii'yu ye'n'e uvas na yán'āa ye'n'e yā. Ní din'dái yā 'áámá chee'n ye'n'ē yán'á 'líi'n núú'n má'n cuaa'n diituú. Din'dái yā 'aama tanque naachi cuuví tun'dáa yā nuú'n'i ye'n'e uvas mii'n. Ní din'dái yā 'áámá torre nguaa'n dii'yu uvas naachi mozos ye'n'e yā 'cuεεtinéen sa dii'n sa cuidado n'gui'i uvas mii'n. Dueño mii'n ca'a yā yán'āa ye'n'e yā sa'n'ā s'ee'n chí dii'n sa ntii'nyu'n mii'n ní cué'n'e yā táámá país. ³⁴ Taachí snuū ca'a ye'n'ē tiempo ye'n'e n'gui'i uvas mii'n chí túúmá yā, dueño dicho'ó yā mozos ye'n'e yā chí sa'n'ā s'ee'n nca'a sa n'gui'i uvas ye'n'e yán'āa, parte ye'n'e n'gui'i chí tuneen dueño. ³⁵ Sa'n'ā chí dii'n ntii'nyu'n na yán'āa mii'n sta'a sa mozos. 'Áámá ní ch'e'n'e sa, táámá ní ch'ii'n'nu sa ní táámá ní chíituu sa. ³⁶ Dueño mii'n dicho'ó yā taandúú 'uúvī mozos, 'āā ví'í mozos chí che'n'ē vmnaa'n. 'Tiicá ntúū'n dii'n sa ndúúcu mozos.

³⁷ Cuayivi mí'n dichó'o yā daiya yā ti dueño mii'n ní nga'n'a yā: Sa'n'ā s'ee'n ní dii'n sa honrar daiyá. ³⁸ Taachí sa'n'ā s'ee'n chí dii'n sa ntii'nyu'n ye'n'e yán'āa mii'n n'diichi sa daiya dueño mii'n, ca'n'a sa nguaá'n maa'n sa: Sá'a 'tíi chí cuuví ye'n'ē sa yán'āa 'cūū. 'Caa'n'nu' yá sá'a mii'n ní ndúúcu chí v'ée naa'n chí cuuví ye'n'ē sa ní cuuví ye'n'ē yú. ³⁹ Ní sta'ā sa daiya dueño mii'n ní tun'daa sa sa'n'ā 'áámá lado ye'n'e chéen ye'n'e dí'yú uvas mii'n ní ch'ii'n'nu sa sa'n'ā.

⁴⁰ Taachí ndaā dueño ye'n'e dí'yú uvas ¿de'ē dii'n yā ndúúcu sa'n'ā chí idiī'n ntii'nyu'n na yán'āa ye'n'é ya?

⁴¹ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní ca'n'a yā: Dueño mii'n ní 'caan'nú'n yā sa'n'ā chí cúúnchee'n sa dii'n sa. Ní ca'a yā yán'āa yē'n'e yā naachi v'ée dí'yú uvas táámá 'ii'n'yā'n chí dii'n yā ntii'nyu'n na yán'āa mii'n, 'ii'n'yā'n chí ntée yā uvas chí tuneen yā na tiempo ye'n'ē n'gui'i.

⁴² Jesús ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yā'n s'ee'n: ¿'Áá nguéé n'geē'n ndís'tiī naachi canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chí nga'n'a 'túúca:

Tuūu chí 'ii'nyān chí idin'dái yā va'ai sta'á yā ní ch'εεcú yā 'áámá lado ti nguéé ne'e yā. Tuūū 'cūū tuūū ch'εεε ní dichí'vē ca ní canéé tuūu ch'εεé esquina ye'n'é va'āi. Chuū ní Señor Ndyuūs dii'n yā. Chuū ní 'áámá chí nge'n'e yiinu yú taachí inaa'n yú ye'n'é.

43 Chí'n chí 'túúcā nga'á ngii ndís'tiī, chí naachí Ndyuūs nga'a ntiin'nyún yā diví yā ye'n'é ndís'tiī ní ca'á yā táámá 'ii'nyān chí ca'á yā n'gui'i chí tuneen lado ye'n'é Ndyuūs. 44 'Āā du'ú nūu'n 'ii'nyān chí cun'dáá nduú yā vmnaa'n na tuūu 'cūū ní caātū 'íiní ye'n'e yā. Naati 'āā du'ú nūu'n 'ii'nyān chí cun'dáá nduūu tuūu 'cūū vmnaa'n ye'n'e yā, 'cuíinú ndúúví yuūni yā.

45 Taachí 'ii'nyān chíiduú n'gεεté ndúúcū 'ii'nyān fariseos ch'iindiveé'n yā chuū, 'ii'nyān s'een tuumicadínuu'n yā chí ye'n'é yā nga'n'a Jesús mii'n.

46 Nadicadínuu'n yā taācā chí cuta'á yā Jesús mii'n naati 'va'a yā 'ii'nyān ye'n'e yāā' tí 'ii'nyān s'een i'téenu yā Jesús mii'n tan'dúúcā chí 'áámá profeta chí nga'n'a nduudu ye'n'é Ndyuūs.

22

'Áámá ejemplo ye'n'é 'viicu chí n'giindivaacu yā

1 Jesús tuca'á yā ndee yā taama vmné'n'ēe ndúúcū ejemplos, ní ca'n'a yā: 2 Naachí Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyún yā ye'n'é va'ai chεεti nguuví tan'dúúcā 'áámá rey chí chiica yā 'viicu chí ch'iindivaacu sa'n'a daiya yā. 3 Ní dichó'o yā mozos ye'n'e yā chí yaa'vi sa 'ii'nyān chí ndii yā invitado naati 'ii'nyān s'een nguéé ye'n'é yā ca'n'a yā. 4 Ní dichó'o yā tan'duuví mozos ní ca'n'a yā chíi yā mozos: Caa'n'ma'n nī cuuvi nī 'ii'nyān chí ndii yā invitado 'tíicā. 'Āā véé yaāa'n comida mii'n. 'Āā ch'iin'nú'n i'tiindu ye'n'é ní 'iiti chí 'viichεé. Tanducué'n'ē 'āā véé yaāa'n. Cuchii nī 'viicu. 5 Naati 'ii'nyān s'een nguéé dii'n yā cuenta. 'Áámá yā ní cue'n'e yā cuééti ye'n'e yā. Taama yā ní cue'n'e yā negocio ye'n'e yā. 6 Tan'á'a yā ní sta'á yā mozos. Cu'n'u yā ndúúcū sa ní ch'iin'nu'n yā mozos. 7 Taachí rey mii'n ch'iindiveé'n yā chuū, ndúúví taa'n yā. Ní dichó'o yā soldados ye'n'é yā ní ca'n'a ntiin'nyún yā chí 'caa'n'nu'n sá 'ii'nyān chí ch'iin'nu'n yā mozos ye'n'é yā. Ní 'nee'n ya'n'a sa yāā'n vaacú 'ii'nyān s'een. 8 Tuu'mi ní ca'n'a yā chíi yā mozos ye'n'é yā: Cuaacu ní'nyún 'viicu mii'n ní 'āā véé yaāā'n caavá 'ii'nyān chí chíi yā invitado naati nguéé n'dai taaví yā chí cuchii yā. 9 Maa'n ní cue'n'e nī na yúúní chí can'daā ye'n'e yā'āa yāā'n ní dii'n nī invitar 'ii'nyān chí chíi yā na 'viicu, 'ii'nyān chí ndaāca nī. 10 Mozos ní can'daā sa ní cue'n'e sa cuaa'n cyúúní ní nadaama sa nducyaaca 'ii'nyān chí ndaāca sa, 'ii'nyān chí cúúnchee'n yā ndúúcū 'ii'nyān chí n'dai yā. Ní ndaā nducyaacá 'ii'nyān s'een chí mozos 'cai sa ní n'deēe n'dái 'ii'nyān ndaā yā 'viicu mii'n.

11 Ní rey mii'n che'n'e yā n'diichi yā 'ii'nyān chí ndii yā invitado ní ndaācā yā 'áámá sa'n'ā chí nguéé cánúún sá catecai sa ye'n'é naachi n'giindivaacu yā. 12 Ní ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā: N'dii amigo, ¿taācā chí ndāa nī 'muu'n chí nguéé canúún nī catecai nī ye'n'é chí n'giindivaacú 'ii'nyān? Sa'n'ā mii'n ní nguéé nan'guεεcúta'n'a sa ye'n'e yā. 13 Tuu'mi ní rey mii'n ca'n'a yā chíi yā mozos ye'n'e yā: 'Caāchiichí nī ca'a sa ndúúcū ta'a sa ní diví nī sa'n'ā ndii 'múún ní 'cuεεcú nī sa'n'ā cuaa'n chuvá'āi na maāi'n. Mii'n cuεεcu sa ní ché'ε 'dii'nyu'n sa cue'n'e daā'ma'n. 14 Jesús ca'n'a ntúún yā chuū: Nééné 'yaa'n yā chí Ndyuūs 'cuai yā naati duu'ví yā chí Ndyuūs ndεεvé yā.

*Chí'n chí ntinguunee'n yā ye'n'e asunto ye'n'e impuestos
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)*

15 Tuu'mi ní 'ii'yān fariseos cueñ'é yā ní nduuvidaamá yā. Ní ndeé yā nguaaⁿ maáⁿ yā táacā cuuvi díiⁿ yā chí Jesús miiⁿ cástaⁿ'a nduudú yeⁿe yā chí caaⁿ'máⁿ yā 'áámá nduudu yaadi. 16 Ní fariseos dicho'ó yā 'ii'yān yeⁿe yā ndúúcu 'ii'yān yeⁿe Herodes miiⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā Jesús: N'dií maestro, déenu 'nū chí n'dií ní 'áámá saⁿ'ā chí n'dai. N'dií ní díiⁿ ní chí n'dáácā. Ní cuaacu ní'i'yān ngi'cueeⁿ ní yúúni yeⁿe Ndyuūs. Ní nguéé 'va'a ní 'ii'yān ti nguéé indéé ní cuidado táaca 'ii'yān. 17 Maaⁿ ní cúúví ní nús'uu: ¿Dε'ε inadacádíiⁿuuⁿ ní? ¿'Áá canéé nguūⁿ na ley chí nadíí'vε 'nū emperador César tuūmī yeⁿ'é 'nū o nguéé?

18 Jesús tuumicádíiⁿuuⁿ yā chí 'ii'yān s'eeⁿ ní díiⁿ yā chí nguéé n'daācā ní caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yān s'eeⁿ: ¿Dε'ε cúúví chí neⁿ'e ní n'diichineéⁿ ní 'úú? Ndis'tií ní vεε 'uūví chí nadacádíiⁿuuⁿ ní. 19 Téé ní tuūmī chí nadíí'vε ní yeⁿ'e impuesto. 'Ii'yān s'eeⁿ ní ch'iⁿ'i yā 'áámá tuūmī Jesús miiⁿ. 20 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yān s'eeⁿ: ¿Du'u náán chí canéé ná tuūmī? ¿Du'ū chí nguúví canéé nguūⁿ?

21 'Ii'yān s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Naaⁿ emperador César cānee. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yān s'eeⁿ: Nca'a ní tuūmī emperador César chíiⁿ chí yeⁿ'e sa ní ca'a ní Ndyuūs chí yeⁿ'e Ndyuūs.

22 Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū, cheⁿ'e yiinu yā ní cueⁿ'e yā.

Chiiⁿ chí ntinguunéⁿ yā yeⁿ'e chí 'ii'yān nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Nguuvi miiⁿ 'ii'yān saduceos ndaaⁿ yā nanáán Jesús miiⁿ. 'Ii'yān saduceos ngaⁿ'a yā chí nguéé induuchi 'ii'yān yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ntinguunéⁿ yā Jesús, 24 ní caⁿ'a yā: N'dií maestro, Moisés miiⁿ caⁿ'a sá chí 'āā du'ú nūuⁿ saⁿ'ā chí 'cuūví sa ní nguéé ch'iindī daiya n'daataá yeⁿ'e sa tuu'mi ní 'diinū sa 'caandavaacu sa ndúúcu n'daataá míiⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuūndī daiya sá lado yeⁿ'e 'díinu tináⁿ'ā. 25 Maaⁿ ní véé ndεεchē sáⁿ'a nūuⁿ yeⁿ'e chεεcú sa yeⁿ'e chíidā sa. Sáⁿ'ā vmnaaⁿ miiⁿ ní ch'iindivaacu sa ní ch'iⁿ sa. Ní nguéé daiya n'daataá yeⁿ'e sa. Ní canee n'daataá yeⁿ'e sa. Ní 'díinu sa ní canee sá ndúúcu tá. 26 'Tiicá ntúūn chó'ōo yeⁿ'e ndii chíiⁿ ndii 'uuvi saⁿ'ā. 'Tiicá ntúūn chó'ōo yeⁿ'e saⁿ'ā chí ndii 'iinū. 'Tiicá ntúūn chó'ōo yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ nduu ndεεchē sa. 27 Ndií ná ch'iinú ní ch'iⁿ ntúūn n'daataá miiⁿ. 28 Taachí nduuchi 'ii'yān yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, naachí ndεεchē saⁿ'ā s'eeⁿ ní ¿chεε sa chí n'daataá yeⁿ'e sa tán'ā caati nducyaaca sá canee sá ndúúcu tá?

29 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yān s'eeⁿ: Ndis'tií ní nguéé n'daācā nadicádíiⁿuuⁿ ní, ti nguéé déenu ní taacā ngaⁿ'a na libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ. Ndií nguéé ndúú déenu ní poder yeⁿ'e Ndyuūs. 30 Ti naachí nduuchi 'ii'yān yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, nguéé 'caandavaacu yā. Ndií nguéé ca'a ra yā chí 'caandavaacu daiya yā ti cuuvi yā tan'dúúcā ángeles chí dichí'vε Ndyuūs chí canéé yā na va'ai chεεtiⁿ nguuvi. 31 Naati yeⁿ'e chí nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, ¿'áá nguéé n'geen ní chí maán Ndyuūs caⁿ'a yā yeⁿ'e taachí caⁿ'a yā 'túúcā?: 32 'Úú ní Ndyuūs yeⁿ'e Abraham ndúúcu Isaac ndúúcu Jacob. Ndyuūs miiⁿ ní nguéé Ndyuūs yeⁿ'e tináⁿ'ā ti yeⁿ'e 'ii'yān chí snduuchi.

33 Taachí nducyaaca 'ii'yān ch'iindiveéⁿ yā chuū, cheⁿ'e yiinú yā yeⁿ'e nduudu yeⁿ'e Jesús miiⁿ tan'dúúcā chí ngi'cueeⁿ yā.

Mandamiento chí ch'εεε ca
(Mr. 12.28-34)

34 Tuu'mi ní sa^mā fariseos taachí ch'iindiveén yā yeⁿe chi Jesús dííⁿ yā, 'iiⁿyāⁿ saduceos 'āā ntéé caⁿa yā ndúú^c Jesús miiⁿ, fariseos miiⁿ nduuví-daamá yā. 35 'Áámá saⁿa fariseo abogado chí ngi'cueeⁿ sa chí ngaⁿā ley miiⁿ neⁿe sa n'diichinééⁿ sa Jesús ní ntinguunééⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Ní caⁿa sá chí sa Jesús: 36 N'dií Maestro, ¿chéé mandamiento chí ch'εεte n'dai ca yeⁿe na ley yeⁿe Moisés?

37 Jesús caⁿa yā chí yā saⁿā: Dinéⁿe di Señor Ndyuūs yeⁿe di ndúú^c núú^máⁿ stáá^vá yeⁿe di ndúú^c núú^máⁿ alma yeⁿe di ndúú^c núú^máⁿ vaanicadíⁿūⁿ yeⁿe di. 38 Chuū chí vmaaⁿ ní ch'ééte ca chí cuuvi tanáⁿā mandamientos. 39 Ndiichi ndii 'úúví tan'dúú^c chí vmnááⁿ vmaaⁿ: Dinéⁿe di 'iiⁿyāⁿ na niⁿnuúⁿ vaacú di tan'dúú^c chí neⁿe di maāⁿ di. 40 Yeⁿe ndúú 'uúví mandamientos miiⁿ canee tanducuéⁿe yeⁿe ley Moisés miiⁿ ndúú^c nduudu chí ngaⁿa profetas ndii cuááⁿ vmaaⁿ.

¿Du'u 'iiⁿyāⁿ chí daiya Cristo?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Taachí 'iiⁿyāⁿ fariseos ndiidáámá yā Jesús ntinguuneeⁿ yā fariseos, 42 ní caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ε nadicadíⁿūⁿ ndís'tií yeⁿe Cristo? ¿Du'u daiyá 'iiⁿyāⁿ 'cúú? Ní fariseos caⁿa yā chí yā: Daiya David miiⁿ.

43 Ní Jesús caⁿa yā chí yā fariseos: ¿Táácā cuuvi David miiⁿ na espíritu yeⁿe sa ní caⁿa sa chí Cristo ní Señor? Ní caⁿa yā chuú:

44 Caⁿa Señor Ndyuūs miiⁿ chí yā Señor Cristo yeⁿe: 'Cuúndi di lado tá cuaacú chí lado yeⁿe honor ndí 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿe di cuaaⁿ ndii yā na ca'a di tan'dúú^c chí eni^migos ní 'áámá banco lííⁿ.

45 Maaⁿ ní nduuti chí David miiⁿ caⁿá yā yeⁿe Cristo chí Señor yeⁿe yā, ¿táácā cuuvi chí chí Señor miiⁿ ní daiya David 'iiⁿyāⁿ?

46 Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe mar 'áámá. Ndií nguuvi miiⁿ s'neeⁿ naaⁿ yā ntinguuneeⁿ yā Jesús miiⁿ.

23

Jesús ngaⁿa yā chí díí yā cuidado yeⁿe maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúú^c 'iiⁿyāⁿ fariseos

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

1 Jesús yaaⁿvi yā 'iiⁿyāⁿ ndúú^c discípulos yeⁿe yā ní caⁿa yā: 2 Maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúú^c 'iiⁿyāⁿ fariseos, 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ deenu n'dai yā ní ngi'cueeⁿ yā ní caaⁿmaⁿ cuaacú yā ley yeⁿe Moisés. 3 Tiicá ntúúⁿ cu'téenu ndís'tií ní dííⁿ ní tan'duucá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿa yā, naati nguéé dííⁿ ní tan'dúú^c 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ idiíⁿ yā tí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿa yā yeⁿe ley naati nguéé 'tíicá idiíⁿ yā. 4 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní dííⁿ yā tan'dúú^c chí 'caachiichí yā cheedi chí ngii taaví chí 'iiⁿyāⁿ nguéé cuchéε yā ní ngaⁿá yā chí 'iiⁿyāⁿ canéé chí cuchéε yā. Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ maáⁿ yā ndii nguéé neⁿe yā 'neeⁿ nduutitá'a yā chí tuu'vi yā cheedi miiⁿ ní dííⁿ yā. 5 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní idiíⁿ yā nducuéⁿe ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yā caati tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ snáaⁿ yā ní n'diichí yā táácā idiíⁿ yā. Neⁿe yā candε yā chí canéé nguⁿ chí yeⁿe Nduudu yeⁿe Ndyuūs ní s'neeⁿ yā 'áámá caja lííⁿ ní dich'iichí yā 'áámá yiiⁿmaⁿ ní s'neeⁿ yā maaⁿ ta'a yā ní ncheéte yā. Ní n'geéti núuⁿ yā vestido yeⁿe yā chí n'geé núuⁿ ca. 6 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní neⁿe yā 'cuundi yā sillás chí yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ch'εεte taachi caⁿá yā 'áámá 'viicu chí che'é yā. Ní neⁿe yā 'cuundi yā sillás yeⁿe honor chí vmnááⁿ vmaaⁿ ná yáacu sinagogas. 7 Ní neⁿe yā chí tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ diiⁿ n'daacá yā ní diiⁿ yā saludar 'iiⁿyāⁿ taachi sneé yā cuaaⁿ nií'vεé

ní neⁿe yā chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā, maestro, maestro, taachi díiⁿ yā saludar 'iiⁿ'yāⁿ.

⁸ Naati ndís'tiī ní nguéé neⁿe ní chí caaⁿ'maⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ní maestro ti 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nūuⁿ chí maestro ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Cristo. Ní nducyaaca ndís'tiī ní hermanos yeⁿe ní vi'í. ⁹ Nguéé caaⁿ'maⁿ ní yeⁿe mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yáⁿ'áa 'cúu: Ní díi chiidúu padre, ti dámaāⁿ 'áámá chí Chiida yú chí Ndyuūs chí cané na va'ai chεeti nguuví. ¹⁰ Ndíi nguéé ndúú caaⁿ'maⁿ rá yā yeⁿe ní: Maestro, ti 'áámá chí maestro yeⁿe ní chí Cristo. ¹¹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí ch'εete ca yā yeⁿ'é ní canee chí dichíiⁿ ve yā ndís'tiī. ¹² Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā chí cuuví ch'εete maáⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuví ndiicuúⁿ yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ yā chí maáⁿ yā ndiicuúⁿ yā, cuuví ch'εete yā.

*Jesús caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ fariseos
(Mk. 12.40; Lc. 11.39-42, 44, 52; 20.47)*

¹³ Naati de'ε chúúca ya'ai yeⁿ'é ndís'tiī, maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ndís'tiī 'uúvī naaⁿ 'uúvī cheendí ní, ti nguéé ngi'cueeⁿ ní yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿndí 'cūū. Ndíi nguéé ndúú maaⁿ ndís'tiī cundáa ní va'ai chεeti nguuví. Ndíi nguéé n'guúⁿ ní tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e ndaá yā chí cūnda yā.

¹⁴ De'ε chúúca ya'ai yeⁿ'é ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chí dingúūⁿ ní ngi'cueeⁿ ní ley ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ fariseos, ti ndís'tiī 'uúvī nááⁿ 'uúvī cheendí ní, ti ndiví ní va'ai yeⁿ'é n'daataá nguá'áa. Ní nééné n'deēe ngaⁿ'a ní taachi ngaⁿ'angua'á ní nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. 'Úú ngaⁿ'á chí ch'εete ca castigo yeⁿ'e ní nguuví yeⁿ'e juicio.

¹⁵ De'ε chúúca ya'ai yeⁿ'é ndís'tiī, maestros chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcu ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ti ndís'tiī 'uúvī naaⁿ 'uúvī cheendí ní. Ndís'tiī ní chiicá ní ndíi yáⁿ'áa ya'ai táámá lado nuūⁿnī'yáⁿ'ā ní díiⁿ ní chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā tan'dúúca ndís'tiī. Ní taachí 'iiⁿ'yāⁿ cu'téenu yā tan'dúúca ndís'tiī neⁿ'é ní, idiíⁿ ní chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'uúvī tanto cuuví yā yeⁿ'é daiya infierno nguéé ti chí ndís'tiī. ¹⁶ De'ε chúúca ya'ai yeⁿ'e ndís'tiī, chí ngi'cueeⁿ ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueneááⁿ. De'ε inadacadínuuⁿ ndís'tiī. Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ can'a yā chí díiⁿ yā 'áámá cosa ní 'cuai yā, “cáávā yaácū templo”, tuu'mi ní nguéé de'ε veε nacadínuuⁿ ní yeⁿ'e chuú, naati nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuai yā, “cáávā 'diiⁿ'nguaaⁿ” chí véé chεeti yaácū templo miiⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cuuⁿmiⁿ chí díiⁿ yā chí caaⁿ'máⁿ yā chí can'a yā chí díiⁿ yā. ¹⁷ Ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεe deenu ti tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ ngueneááⁿ 'tiicá ní. ¿Chεε cá ch'εete ca? ¿'Áá díiⁿ'nguaaⁿ miiⁿ o yáacū miiⁿ chí díiⁿ chí didεve 'díiⁿ'nguaaⁿ miiⁿ cucááva Ndyuūs? ¹⁸ 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī: Ndúúti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ can'a yā chí díiⁿ yā 'áámá cosa, ní n'gai yā, “cáávā nátaí”, nguéé de'ε veε nacadínuuⁿ ní yeⁿ'é. Naati ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ n'gai yā, “cáávā ofrenda” chí candúu vmnááⁿ yeⁿ'é nátaí, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cúuⁿmiⁿ chí díiⁿ yā chí can'a yā chí díiⁿ yā. ¹⁹ Ndís'tiī ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí chεεchí tiíiⁿ o 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueneááⁿ, 'tiicá ní ti ¿chεé ca chí ch'εete ca? ¿'Áá ofrenda miiⁿ o nátaí chí díiⁿ chí ofrenda miiⁿ ní didεve cucáávā Ndyuūs? ²⁰ 'Tiicá. 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'gai yā, “cáávā nátaí”, n'gai yā cáávā nátaí ndúúcu tanducuéⁿ'é chí candúu nátaí. ²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'gai yā, “cáávā yaácū templo”, nguéé dámaāⁿ ngaⁿ'a yā cáávā yaácū templo miiⁿ naati cáávā maáⁿ Ndyuūs chí cané na yaácū templo miiⁿ. ²² 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'gai yā, “cáávā va'ai chεeti nguuví”, n'gai yā cáávā trono yeⁿ'e Ndyuūs ní cáávā Ndyuūs chí véé yā na trono miiⁿ.

23 De'ε chúúcā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros chi ngi'cueéⁿ yā ley ndúúcū 'ii'yāⁿ fariseos, ndís'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī. Nds'tiī ní nga'á nī Ndyuūs 'áámá ndiichí parte ye'n'e yaātā chí yivií, ndúúcū yaāta anís, ndúúcū yaātā comino. Ní ndís'tiī ní s'néⁿ nī 'aama lado cosas chí n'geete ca ye'n'e na ley, chíⁿ chí n'diichí nī nuuⁿndi ye'n'e 'ii'yāⁿ ndúúcū vaadi cuaacu ndúúcū vaadi ya'ai 'iinu ndúúcū vaadi i'téenu. Chuū canee chí diiⁿ nī ní diiⁿ ní táámá naaⁿ dendu'ū. 24 Nds'tiī 'ii'yāⁿ chí tan'dúúcā chí ngeenááⁿ chí candεε nī 'ii'yāⁿ. Diiⁿ nī tan'dúúcā chí i'yaáⁿ nī 'áámá 'yaācū ye'n'e nuūⁿnīⁿ chí cu'ú nī naati cu'ú nī 'iiti camello chí ch'εεε.

25 De'ε chúúcā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúcū 'ii'yāⁿ fariseos, ndís'tiī ní 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti inadεεvé nī cuaaⁿ daami ye'n'e vaso ndúúcū cu'ú, chí tan'dúúcā cuerpo ye'n'e maáⁿ nī, naati cuááⁿ cheētí nī ní ndiituú ndúúcū chí diduucú nī ndúúcū tanducuén'ē chí nguεε n'daācā.

26 'Caandiveéⁿ nī ndís'tiī 'ii'yāⁿ fariseos chí tan'dúúcā chí ngeenááⁿ. Diiⁿ cá nī chí didεεvé nī chí cuaaⁿ cheeti vaso ní 'tiicá ntúūⁿ cu'ú, tuu'mi ní cuuvi deεvé nī cuaaⁿ chuváⁿ āi vaso miīⁿ.

27 De'ε chúúcā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúcū 'ii'yāⁿ fariseos, ndís'tiī 'uuvi naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti ndís'tiī ní tan'dúúcā yaīnyāⁿ 'cuéε chí cuaaⁿ daami míⁿ n'dεεεé chí nne'n'ē yaāchí caaca, ti cuaacu níⁿnyúⁿ cuááⁿ cheētí miīⁿ ndiituú 'iini ye'n'e tináⁿā ndúúcū taanduvéé cosas chí vaati.

28 'Tiicá ndís'tiī ti cuaacu níⁿnyúⁿ n'giⁿi nī 'ii'yāⁿ chí ndís'tiī ní saⁿā chí n'dai ndís'tiī naati cuaaⁿ cheētí nī ndiituú ndúúcū nduudu yaadi ndúúcū nuuⁿndi.

29 De'ε chúúcā ya'ai ye'n'e ndís'tiī, maestros ye'n'e ley ndúúcū 'ii'yāⁿ fariseos, 'ii'yāⁿ 'uūvī naaⁿ 'uūvī cheendí nī, ti idin'dái nī yaīnyāⁿ ye'n'e profetas nī n'dεεε nī yaīnyāⁿ ye'n'e 'ii'yāⁿ chí n'dai taachi snēe yā iⁿyeedí 'cūū. 30 Nds'tiī ní nga'á nī 'tiicā: Nduúti chí nús'uu ch'εεtinéⁿ 'nū tiempo chí ch'εεtinéⁿ chiidá 'nū cuááⁿ vmnaaⁿ, nguéé chinnee 'nū ch'iīⁿnúⁿ 'nū profetas taachi cungéé yuūuⁿ ye'n'e yā.

31 'Tiicá ndís'tiī ní nga'á nī nduudu cuaacu ye'n'e maáⁿ nī ti ndís'tiī ní dáiyá 'ii'yāⁿ chí ch'iīⁿnuⁿ yā profetas. 32 Nds'tiī ní canéé chí diiⁿ nī tan'dúúcā chiidá nī.

33 Nds'tiī ní tan'dúúcā cúū 'tiicā ndáátá ye'n'e nī. ¿Táacā cuuvi nguáⁿ'ai nī ye'n'e castigo ye'n'e infierno? 34 Cáávā chuū 'úú ní dicho'ó nanááⁿ ndís'tiī profetas chí candεε yā Nduudu ye'n'é Ndyuūs, ndúúcū 'ii'yāⁿ chí déenū, ndúúcū 'ii'yāⁿ chí ngi'cueeⁿ ley. N'dúúví 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní ndís'tiī ní chita'á nī 'ii'yāⁿ ní chi'nee'nga'á nī 'ii'yāⁿ. Tá n'duuví yā ní ch'e'n'é nī 'ii'yāⁿ na yaācū sinagogas ye'n'e nī ní can'dáa nī 'ii'yāⁿ ndii na 'áámá yáāⁿ táámá yáāⁿ chí ch'eenú yā chiī. 35 Ní ndís'tiī ní ca'á ní cuenta ye'n'é nducuéⁿ yuūúⁿ ye'n'e 'ii'yāⁿ chí n'dai chí 'ii'yāⁿ ye'n'é nī ch'iīⁿnúⁿ yā 'ii'yāⁿ na yán'aa 'cūū ndii yuūúⁿ ye'n'é Abel chí saⁿ'ā n'dai ndii yuūúⁿ ye'n'e Zacarías daiya saⁿ'ā Berequías chí ndís'tiī ch'iīⁿnuⁿ nī náávtaⁿā ye'n'é yaācū miīⁿ ndúúcū nátaī miīⁿ. 36 Cuaacu níⁿnyúⁿ nga'á ngi ndís'tiī: Castigo ye'n'é tanducuén'ē chuū canee vmnaaⁿ 'ii'yāⁿ chí snéⁿ yā maaⁿ tiempo 'cūū.

*Jesús ngeεcu yā cáávā 'ii'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Jerusalén
(Lc. 13.34-35)*

37 Ní ngaⁿ'a Jesús: Nds'tiī 'ii'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Jerusalén, ndís'tiī 'ii'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Jerusalén, chí ch'iīⁿnúⁿ nī 'ii'yāⁿ profetas ní chí chiituú nī 'ii'yāⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā nanááⁿ nī. Nééⁿé n'deēe 'cuūví ne'n'é nadaamá daiya nī tan'dúúcā tú'ū chí inadáámá tī daiya tī maaⁿ ngeεchi tī ní nguéé 'cuuⁿ nī.

38 Nds'tiī, n'diichí nī. Ndyuūs chí'neeⁿ yā ndís'tiī ndúúcū vacú nī dámaāⁿ.

39 Ti 'úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tií, ti ndii maaⁿ ní 'āā ntéé snaaⁿ nī 'úú ndíí ndaaⁿ tiempo taachí caaⁿ'maⁿ nī: De'e chūúcā n'dai 'ii'yāⁿ chí cuchii yā ndúúcū chí duuchi Señor chí Daiyá Dendyuūs miiⁿ.

24

Jesús ngaⁿ'a yā chí yaācū templo miiⁿ ní ntuuvii

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Taachí Jesús miiⁿ nan'dáa yā yeⁿ'e yaācū templo cueⁿ'é yā. Discípulos yeⁿ'é yā ní ndaa yā nanáaⁿ yā ní n'giⁿ'i yā Jesús miiⁿ va'ai s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū templo miiⁿ. 2 Jesús miiⁿ ní n'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: ¿'Áá inaaⁿ ndís'tií nducyáácá chuū? Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tií, chí nguéé cunee tuūu cuaaⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ví'I chí nguéé ntuuvii.

Jesús ngi'cueeⁿ yā de'ē chí cuuvi taachi 'āā ndaa nii'muúⁿ nguuví chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿ'di

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Jesús véε yā ná yiicū chí nguuví Olivos. Discípulos ndaa yā nanáaⁿ yā taachi canee yā damáaⁿ yā ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: Cúúví nī nús'uu tíí cuaⁿ'ā cuuví chuū. ¿De'e señal 'cuuⁿ'miⁿ nī taachi 'āā ndaa nī taama vmnéⁿ'ēe ní taachi 'cuiinu iⁿ'yeeⁿ'di?

4 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā: Cundéε nī cuidado chí mar 'áamá 'ii'yāⁿ nguéé canche'éí yā ndís'tií. 5 'Yáá n'dái 'ii'yāⁿ ndaa yā ndúúcū chí duuchí ní caaⁿ'maⁿ yā 'tíicā: 'Úú chí Cristo 'úú. Ní canche'éí yā 'yaaⁿ n'dái 'ii'yāⁿ. 6 Ní 'caandiveéⁿ nī chí véε caandaá ní 'caandiveéⁿ nī chí 'cuūndi caandaá. Cundéε nī cuidado chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguéé castaⁿ'a vaanicádiinúúⁿ yeⁿ'e nī tí canéé chí chííⁿ nducuéⁿ'ē dendu'ū chí 'túúcā cuuvi, naatí 'āā cuéé chí 'āā 'cuiinu iⁿ'yeeⁿ'di. 7 Ti 'áamá nación 'cuuⁿ'maⁿ ndúúcū taama nación, ní 'áamá rey ndúúcū nducuéⁿ'e país naachi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā contra yeⁿ'e taama rey ndúúcū nducuéⁿ'e país naachi chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā. Ndaá tiempos chí cuiicu ndúúcū tiempos chí 'ii'yāⁿ 'cuenú yā cuuvi cáávā chí ya'ai yeⁿ'é yā, ní ndúúcū tiempos chí inuⁿ'u yáⁿ'āa n'deeε cuááⁿ n'dai. 8 Taachí cuuvi dendu'ū chí 'túúcā ní chíí tuuⁿ'mi ní cáámá cúúⁿ'nga' a vaadi ya'ai.

9 Tuuⁿ'mi ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní nca' a yā ndís'tií na ta' a 'ii'yāⁿ chí 'cuenú ní cuuvi ní 'caaⁿ'núⁿ yā ndís'tií. Ní nducyáácá 'ii'yāⁿ nguéé cuaaⁿ yā ndís'tií caavā chí ngaⁿ'a nī chí duuchí. 10 Ní tiempo miiⁿ neené 'yaaⁿ 'ii'yāⁿ chí 'āā i'téenu yā yeⁿ'e 'úú ní 'cuenú yā cuuvi. Ní 'áamá yā caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e taama yā chí i'téenu yā. Ní 'āā ntéé neⁿ'é yā ví'I. 11 Ní neené 'yaaⁿ 'ii'yāⁿ profetas falsos chí nguéé ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndaa yā ní canche'éí yā 'yaaⁿ n'dái 'ii'yāⁿ. 12 Ní cáávā chí 'ii'yāⁿ neené dinuunⁿ'di yā. 'Āā ntéé neⁿ'e yā 'áamá yā táámā yā ví'I. 13 'Ii'yāⁿ chí cuchéε yā ní 'áamá i'téenu yā yeⁿ'é Ndyuūs ndii tiempo chí 'cuūvi yā ní nguáⁿ'ai yā. 14 Ní nduūdū cuaacú 'cūū chí ngai yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā 'ii'yāⁿ canéé chí caaⁿ'maⁿ yā nanáaⁿ nducuéⁿ'ē iⁿ'yeeⁿ'di. Ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní cūnee chí 'caandiveéⁿ 'ii'yāⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē nación yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿ'di tuuⁿ'mi ní ndaa chí 'cuiinu iⁿ'yeeⁿ'di.

15 Taachí ndís'tií snaaⁿ nī tanducuéⁿ'ē chí cunncaā ca tan'dúúcā chí dinguuⁿ profeta Daniel ndii cuááⁿ vmnaaⁿ taachi cheendíí yā na cuaaⁿ chí santo tuuⁿ'mi ní ndís'tií ndúúcū 'ii'yāⁿ chí n'geeⁿ yā túúmicádiínuuⁿ yā yeⁿ'é. 16 Ní tiempo yeⁿ'e chūú, 'ii'yāⁿ chí snée yā na yáⁿ'āa Judea cáanu yā caⁿ'á yā cuaaⁿ

yāiūc. ¹⁷ Ní 'ii'yāⁿ chí sndúu yā tiíⁿ va'āi nguéeⁿ ngua'ái yā chí cuta'á yā 'tεε chí snúūⁿ chεeti va'āi ti cáánu yā. ¹⁸ 'Ii'yāⁿ chí canée yā cuεeti nguéeⁿ nguεεcundíi yā na vaacu yā chí cuta'á yā tiinuuⁿ yeⁿe yā ti cáánu yā. ¹⁹ Dε'ε chúúca yā'ai yeⁿe n'daataá chí véé daiya tá chεeti tá ndúúcu n'daataá chí ngiicu dacua'āa yeⁿe tá nguuvi s'eeⁿ chí cáánu yā. ²⁰ Caaⁿmaⁿngua'á ní chí taachí ndaa nguuvi chí cáánu ní, nguéeⁿ tiempo chí 'iiche ndíi nguéeⁿ ndúú nguuvi sábadu ngí ntaavi tuunúúⁿ ní. ²¹ Tuuⁿmi ní ndaa nguuvi chí neéénⁿ 'cueenu cá ní cuuvi chí nguéeⁿ n'diichi ní, ndíi nguéeⁿ ndúú ndíi naachi chinga'a yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí, ndíi mááⁿ, ndíi nguéeⁿ ndúú snaaⁿ ra ní cuayíivi. ²² Ndúúti chí Ndyuūs nguéeⁿ 'āa diduu'ví yā tiempo chí 'cueenu cá ní cuuvi mar 'áámá 'ii'yāⁿ nguéeⁿ nguaⁿ'ai yā. Naati cáávā 'ii'yāⁿ chí Ndyuūs dεεεε yā, Ndyuūs diduu'ví yā tiempo miíⁿ.

²³ Tuuⁿmi ní ndúúti chí 'áámá 'ii'yāⁿ caaⁿmaⁿ yā cuuvi yā ndís'tií: Cuin'diichí ní, muuⁿ canee Cristo, o cuin'diichí ní, miíⁿ canée Cristo miíⁿya, nguéeⁿ cu'teenú ní 'ii'yāⁿ miíⁿ. ²⁴ Ti ndaa 'yaaⁿ n'dái 'ii'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí Cristo yā naati nguéeⁿ Cristo 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. Ndaá 'yaaⁿ n'dái profetas falsos chí nguéeⁿ caaⁿmáⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs. Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ idiíⁿ yā señales chí n'gεete ndúúcu vaadi n'giinu. Ní canche'úi yā 'ii'yāⁿ ndíi 'ii'yāⁿ chí Ndyuūs ndεεεε yā nduuti chí cuuví yā. ²⁵ Caandiveéⁿ ní. Āā ndíi vmnaaⁿ, 'āā ngaⁿ'á ngíi chuū ndís'tií. ²⁶ Ndúúti chí 'ii'yāⁿ caaⁿmaⁿ yā cuuvi yā ndís'tií 'tiíca: Cuin'diichí ní, Cristo canée yā na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ, nguéeⁿ caⁿ'á ní miíⁿ. O nduuti chí caaⁿmáⁿ yā: Cuin'diichí ní, Cristo canée yā ná 'aama cuarto chεeti va'ai, nguéeⁿ cu'téenu ní. ²⁷ Tan'dúúca 'cuai chí ngiia cuááⁿ naachi ican'daa 'yáⁿ'ā ní inaaⁿ yú ndíi taachi ndaā cuaaⁿ na ngiia 'yáⁿ'ā, 'tiíca ntúūⁿ cuuvi taachí 'úú ndaa, 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. ²⁸ Tí 'āā tií nūuⁿ naachi candiiti cuerpo yeⁿe tináⁿ'ā, míⁿ nduuvidaama luutí.

*Taaca ndaa Saⁿ'a chí Daiya Ndyuūs
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-28)*

²⁹ Jesús caⁿ'a yā: Tuuⁿmi ní taachi 'cuiinu 'cueenu yā cuuvi ní chó'ōo tiempo miíⁿ, tuuⁿmi ní 'yáⁿ'ā ní cuuví maāⁿ, ní 'iyyū miíⁿ ní nguéeⁿ cunuūⁿ dεεεε. 'Iiⁿnyuⁿ ní cun'daa yeⁿe nanguuvi ní nanguuvi ní nuⁿ'u ndúúcu poder yeⁿe. ³⁰ Tuuⁿmi ní snaáⁿ yā señales nanguuvi chí yeⁿe Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní nducyáácá 'ii'yāⁿ yeⁿe nducuéⁿ'ē nación yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí ní cuεεcú yā ní snaaⁿ yā chí ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs na meéénⁿ yeⁿe nanguuvi ndúúcu poder yeⁿe yā ndúúcu chídεεε n'dai yeⁿe maáⁿ yā. ³¹ Taachí dichó'ó yā ángeles yeⁿe yā, tuuⁿmi nūuⁿ áámá yā ní dí'cuεεcú yā trompeta yeⁿe yā. Ní ángeles miíⁿ nadaámá yā 'ii'yāⁿ chí yeⁿe Cristo chí Cristo ndεεεε yā yeⁿe cuaaⁿ núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa 'cūú ndii 'áámá 'diituu ndii táámá 'diituu yeⁿe nanguuvi.

³² Cuayíivi miíⁿ ní Jesús caⁿ'a yā: 'Cueén ní ejemplo yeⁿe yáⁿ'á yeⁿe n'guídíi yaaⁿ nguuvi taachí ínguaaⁿnu duūⁿ'nε n'gaiyáá ní ican'daa tá'āā 'āā déenu ní chí 'āā cuchii yáāaⁿ. ³³ 'Tiíca ntúūⁿ, ndís'tií, taachí snaaⁿ ní tanducuéⁿ'ē chúú, 'āā deenú ní chí 'āā cháā ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní 'āā neené níiⁿnuúⁿ cánéeⁿ tiempo chí ndaa sa. ³⁴ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngíi ndís'tií, chí 'ii'yāⁿ chí snée yā maaⁿ nguéeⁿ 'cuūvi yā neⁿ'e chí 'āā cuéeⁿ cuuvi tanducuéⁿ'ē chuū. ³⁵ Nanguuvi ndúúcu yáⁿ'āa 'cūú chó'ōo naati nduudu yeⁿe nguεε chó'ōo.

³⁶ Naati nguuvi miíⁿ ndúúcu hora miíⁿ taachí ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, nguεε véé mar 'áámá 'ii'yāⁿ chí deenú yā yeⁿe, ndíi nguéeⁿ ndúú ángeles yeⁿe va'ai chεeti nguuvi, ti dámaaⁿ Ndyuūs Chiidá deenú yā.

³⁷ Tan'dúucā chí chíi tiempo chí 'āā chó'ōo taachi canéé Noé miiⁿ tiempo taachi chó'ōo diluvio, 'tíicā cuuvi taachí ndaā Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. ³⁸ Ní tiempo taachi 'āā cuéé chó'ōo diluvio chí cueeⁿ taaⁿ cuūví, 'iiⁿ'yāⁿ ní ngé'e yā, ní ngí'i yā, ní ng'iindivaacu yā, ní nga'a yā daiya yā chí ng'iindivaacu, ndíi nguuvi chí Noé miiⁿ sndaā yā na arca chí barco ch'εεε ca chí din'dái yā. ³⁹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tiempo yeⁿ'e Noé nguéé s'neeⁿ veéⁿ yā ndíi taachi cheeⁿ taaⁿ cuūví ní ch'iinū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ tí chíi yā. 'Tíicá ntúūⁿ cuuvi taachí ndaa Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. ⁴⁰ Tuu'mi ní nguuvi taachi nndaā Daiya Ndyuūs snéé 'uūví saⁿ'ā na cuεεti. 'Aama saⁿ'ā ní Cristo candéε yā saⁿ'ā, taama saⁿ'ā ní cūnee sa. ⁴¹ Ní na 'uūví n'daataá snee ta ingúú tá 'áámá va'ai naachi ingúú yā. 'Aama tá ní candéε yā tán'ā, taama ta ní cūnee ta.

⁴² Ndíis'tii cundéε ní cuidado, tí nguεε déénu ní de'ē hora chí nndaá Señor yeⁿ'e ní. ⁴³ Naati déénu ní chuū. Ndúúti chí saⁿ'ā n'dai chí vaacu sa miiⁿ déénu sa de'ē hora ndaa chí duucu tuu'mi ní canduuchi sa. Ní nguéé ca'a sa lugar chí diduucú yā chí véé cheεti vaacu sa. ⁴⁴ Chíiⁿ chí ndíis'tii ní 'cuεεtinéé yaaⁿ ní tí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs miiⁿ ndaa yā hora chí ndíis'tii nguéé déénu ní.

*Ejemplo yeⁿ'e mozo chí n'daācā ní yeⁿ'e mozo chí nguéé n'daācā
(Lc. 12.41-48)*

⁴⁵ Caⁿ'a Jesús: ¿Du'ú dueño caⁿ'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ chí s'nee yā vmnaaⁿ yeⁿ'e va'ai yeⁿ'e yā nduuti chí nguéé 'aama mayordomo chí n'daācā n'dai ní deenu sa ní ca'a sa chí che'e mozos yeⁿ'e yā hora chí che'e sa? ⁴⁶ De'ε chúúcá n'dai mayordomo miiⁿ chí díiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ taachi dueño miiⁿ ní ndāā yā ní ndaca yā mayordomo chí díiⁿ sa tan'dúucā chí neⁿ'e yā. ⁴⁷ Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndíis'tii, chí dueño miiⁿ cu'nééⁿ yā mayordomo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿ'e chí véé yeⁿ'e yā. ⁴⁸ Ndúúti chí mayordomo miiⁿ ní nguéé n'daācā idiiⁿ sá ní 'íicú nacadíínuuⁿ sa na staava yeⁿ'e sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā ní ndaa yā. ⁴⁹ Ní tucá'a sa ch'eⁿ'e sa mozos chí idiiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúcu sa ní ngé'e sa ní ngí'i sa ndúúcu amigos yeⁿ'e sa ní cuu'vi sa. ⁵⁰ Dueño miiⁿ ní ndaa yā nguuvi chí nguεε canéé ngiínú sa ní hora chí nguεε deenu sa. ⁵¹ Ní dueño miiⁿ ní ca'á yā 'aama castigo ch'εεε mayordomo miiⁿ. Ní 'caacá yā mayordomo chí cheeyēi ní cu'neeⁿ yā mayordomo miiⁿ chuva'āi ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ 'uuvi nááⁿ 'uūví cheendi yā. Lugar miiⁿ ní cuεεcu sa ní che'e 'diiⁿ'yuⁿ sa cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ.

25

Ejemplo yeⁿ'e ndiichi n'daataá chí cuíínuú

¹ Jesús caⁿ'a yā taama ejemplo: Naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā na va'ai cheεti nguuvi tan'dúucā ndiichi n'daataa chí cuíínuú chí sta'á yā lámparas yeⁿ'e yā ní can'dáa yā. Ní cueⁿ'e yā ndaāca yā saⁿ'ā chí 'caandavaacu sa. ² Ní nyuⁿ'u yā candéε n'daāca yā cuidado tí lista yā. Tá nyuⁿ'u yā nguéé candéε yā cuidado ní díiⁿ yā tan'dúucā chí n'daataá tonta yā. ³ N'daataa chí cuíínuú chí nguéé candéε yā cuidado, candéε yā lámparas yeⁿ'e yā ní nguéé candéε yā petróleo yeⁿ'e. ⁴ Ní nyuⁿ'u yā ní candéε n'daacá yā cuidado, candéε yā botellas yeⁿ'e petróleo ndúúcu yā ndúúcu lámparas yeⁿ'e yā. ⁵ Ní chí'naaⁿ saⁿ'ā miiⁿ chí ndaa sa chí 'caandavaacu sa. Ní taachi 'āā cuéé ndaa sa, n'daataá s'eeⁿ chí ndaa yááⁿ nááⁿ yā ní ch'εεti yaadú yā. ⁶ Chí maⁿ'a yaaⁿ, chí'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí 'caí. Ní ngaⁿ'a yā: Ndaa sáⁿ'ā chí 'caandavaacu sa. Can'dáa ní ní díiⁿ ní recibir saⁿ'ā. ⁷ Tuu'mi ní nducyaaca chí cuíínuú s'ééⁿ nducueeⁿ yā ní nuuⁿ'mí yā lámparas yeⁿ'e yā. ⁸ Chí cuíínuú chí nguéé lista yā caⁿ'a yā chíi

yā chi cuiñuú chi lista yā: Tée nī 'téé petróleo ye'n'é nī nús'uu ti lámparas ye'n'é 'nū 'āā cháā 'āā n'tuuvī. ⁹ Chí cuiñuú chi candee yā petróleo n'guεcúta'a yā ní ca'n'a yā chií yā taná'n'a yā: Nguéé cuuvi teé 'nū ndís'tií. Nús'uu ní ne'n'e cá 'nū petróleo chi candee 'nū ní 'íicú 'áatií nguéé cuuvi falta ye'n'e yú. N'dáaca ca ye'n'e ndís'tií chi ca'n'a nī naachí in'diicuí yā petróleo ní cuái nī ye'n'é nī. ¹⁰ Ne'n'e chi n'daātá s'ee'n chi nguεε lista yā cue'n'e yā cuái yā petróleo mii'n, sa'n'ā chi 'caandavaacu sa ndaa sa ní chi cuiñuú chi candee n'daacā yā cuidado cue'n'é yā ndúúcu sa'n'ā naachí n'giindivaacu 'iini'yā'n. Ní sa'n'ā mii'n nan'gaādí sá cheendi va'āi mii'n. ¹¹ Cuayiivi mii'n ní ndaa taná'n'ā chi cuiñuú s'ee'n ní ca'n'a yā: N'dií Señor, Señor, nan'guaa'n nī ye'n'é 'nū. ¹² Naati sa'n'ā mii'n chi 'caandavaacu sa ní nan'guεcúta'a yā ní ca'n'a yā: Cuaacu ní'nyu'n nga'á ngií ndís'tií, 'úú ní nguéé n'diichí ndís'tií.

¹³ Maa'n ní nducyaaca ndís'tií candee nī cuidado ti nguéé déenu nī de'ē nguuvī o de'ē hora chi Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs ndaa sa.

Ejemplo ye'n'e tuūmī

¹⁴ Tuu'mi ní ca'n'a Jesús: Naachí Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyu'n yā na va'ai cheeti nguuvī tan'dúúca 'áamá sa'n'ā chi ca'n'ā ya'n'ái yā ndii táamá yá'n'āa ní 'cai yā mozos ye'n'e yā ní nca'a yā mozos mii'n dendú'ū chi véé ye'n'e yā, chi dii'n sa cuidado ye'n'é.

¹⁵ 'Aama mozo ní ca'a yā nyu'n'u mil caadi, táamá mozo ní 'uūvi mil caadi, táamá mozo ní 'aama mil caadi. Ní ca'a yā 'áamá 'áamá mozo tan'dúúca chi cheε sa. Ní cue'n'e ya'n'ái yā. ¹⁶ Mozo chí sta'a nyu'n'u mil caadi cuna'n'ā sa ní dii'n sa negocio ndúúcu tuūmī mii'n. Ní ndaācā sa tá nyu'n'u mil caadi ye'n'e daiya túumī mii'n. ¹⁷ 'Tíicá ntúū'n mozo chí sta'a sa ná 'uūvi mil caadi mii'n ndaācā sa ná 'uūvi mil caadi ye'n'é daiya tuūmī mii'n. ¹⁸ Mozo chí sta'a sa 'aama mil caadi che'n'e sa ní s'nee'n sa tuūmī mii'n cheeti 'áamá 'cuutií cuééé ní ch'ii sa maa'n yá'n'āa. 'Tíicā chinuu'n n'dé'ei sa tuūmī ye'n'e 'iiví sa.

¹⁹ Chi 'naá'n ní ndaa 'iivi mozos mii'n ní tun'dáa yā cuenta ndúúcu mozos. ²⁰ Ndaā mozo chí nca'a yā nyu'n'u mil caadi naná'a'n yā. Ndée sa ta nyu'n'u mil caadi ye'n'é daiya tuūmī mii'n. Ní ca'n'a sa chíi sa 'iiví sa: N'dií señor, nyu'n'u mil caadi tee ní 'úú. 'Íingaā. Ndaācā ta nyu'n'u mil caadi daiya tuūmī ye'n'e nī. ²¹ 'Iivi mozo mii'n ní ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā: Dii mozo ye'n'é chí n'daācā ní n'dai, n'daācā n'dai ndíi'n di. Maa'n ti 'āā n'daācā dii'n di ndúúcu chí duū'vi, maa'n ní caa'n'ma'n ntiin'nyu'n di ye'n'e n'deēe cá teé dii. Cho'o di cuaa'n cheeti va'āi ní cue'n'e daā'ma'n cuuvi yeenú di nduucú. ²² Ndaā ntúū'n naná'a'n yā mozo chí nca'a yā na 'uūvi mil caadi. Mozo mii'n ní ca'n'a sa chíi sa 'iiví sa: N'dií señor, 'uūvi mil caadi tee ní 'úú. 'Íingaā tuūmī ye'n'e nī. Ndaācā ta na 'uuvī mil caadi daiya tuūmī mii'n. ²³ 'Iivi sá ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā: Díi mozo ye'n'é chí n'daācā ní n'dai, ní n'daācā idiin' di. Nguéé ch'εεte teé dii ní n'daācā dii'n di. Maa'n ní caa'n'ma'n ntiin'nyu'n ye'n'e n'deēe ca chí teé dii. Cho'o di cuaa'n cheeti va'āi ní cue'n'e daā'ma'n cuuvi yeenú di nduucú. ²⁴ Ndaa naná'a'n yā mozo chí nca'á yā 'áamá mil cáádí, ní ca'n'a sa chíi sa 'iiví sa: N'dií Señor, deenú tí n'dií ní cheεchí nī, ní dii'n nī cosechar ndúúcu tuūmī ye'n'é nī chí nguéé ngiinu nī, ní 'naa'n trigo ngaá'n nī naachí nguéé ngiinu nī ti ye'n'e nī. ²⁵ Chíi'n chí dii'n ti 'va'á. Ní che'n'é ní s'nuu'n n'de'ei tuūmī ye'n'e nī na 'áamá yiivi yáá'va maa'n yá'n'āa. 'Íingaā tuūmī ye'n'e nī chí tee ní 'úú. ²⁶ 'Iivi sa míi'n nan'guεcúta'a yā ní ca'n'a yā chíi yā mozo mii'n: Díi mozo chí nguεε n'daācā ní 'daā'n'di dii. Ní nguéé n'daācā idiin'. Díi ní déenu di chí ntá'a cosecha naachi nguéé ndií'n ntiin'nyu'n ní nn'guaá'n trigo

naachi nguéé ngiinú ti ye'né. ²⁷ ¿De'ē cúuví chi nguéé s'nee' di tuūmī ye'né na banco? Ní taachi 'úú ndaá cuuvi ntee di tuūmī ye'né ndúúcu daiya tuūmī mii'n. ²⁸ 'Ivi mii'n ca'n'a yā ndúúcu 'ii'yā' chi snéé mii'n: N'dii, diví nī tuūmī ye'né sa ní ca'a nī tuūmī mozo chi ndēē ndiichi mil caadi. ²⁹ Tí 'ii'yā' chi véé ye'e yā, ní ndaācā ca ye'e yā. Ní 'ii'yā' mii'n n'deēē cá véē ye'e yā. 'Ii'yā' chi nguéé ye'e yā, ta 'lī' duu'vi chi véé ye'e yā ní diví yā ye'e yā. ³⁰ Mozo chi nguēē dichí'vé ní cuta'á nī ní cu'nuu' nī cuaa' chuva'āi ná maai'n. Mii'n cuēecu sa ní che'e 'dii'yú' sá cue'e daā'ma'n.

N'diichí Jesús nuu'ndi ye'né naciones

³¹ Ní ca'n'a Jesús: Taachí ndaa Sa'n'ā chi Daiyā Dendyuūs tan'dúúca Rey chí ch'ēte ca ní n'dēēve taavi ndúúcu tanducué'né ángeles ye'e yā, tuu'mi ní sa'n'ā mii'n 'cuūndi sa na trono ye'né sa. ³² Ní nduuvidaama nanáa'n Rey mii'n 'ii'yā' ye'e nducyaaca naciones ní Rey mii'n diví yā 'ii'yā', 'áamá yā ye'e táamá yā tan'dúúca chi 'ii'yā' pastor chi idii' yā cuidado ye'e 'iiti cuūchí diví yā chiivu nguaa' 'iiti cuūchí. ³³ Ní cu'nee' yā 'iiti cuūchí lado tá cuaacú yā ní chiivú mii'n lado ta 'cueé yā. ³⁴ Tuu'mi ní Rey mii'n caa'mán' yā cuuvi yā 'ii'yā' lado ta cuaacu yā: Ndis'ti' chí Chiidá nga'n'a yā ye'e nī n'dái taavi nī. Cuchí nī. 'Íngaā parte chí itunee' ndís'ti' ye'né naachí Ndyuūs nga'n'a nti'nnyún' yā ní nguai'n'dai yā ye'né ndís'ti' ndí taachi Ndyuūs 'āa cuéé din'dái yā i'n'ye'ndi. ³⁵ Tí taachí cuiicú, ní tee nī chí che'é. Ní taachí chí yaācá, ní tee nī chí chí'í. Ní taachí canuú' yúúni tan'dúúca 'ii'yā' chí ndiicá yā táamá yāān, ndís'ti' 'cuú' nī 'úú. ³⁶ Ní taachí 'āā ntéé catecaí, ní tee nī catecaí. Ní taachí chíitā 'úú, dicuéénaa' nī 'úú. Ní taachí che'né vácū, ní ndaa nī n'diichi nī 'úú. ³⁷ Tuu'mi ní 'ii'yā' chí n'dái yā nan'guēēcúta'n'a ní ca'n'a yā cuuvi yā 'ii'yā': N'dii señor, ¿tí' cua'n'ā n'diichí 'nū n'dii chí cuiicu nī ní tee 'nū chí che'é nī, o yaacá nī ní tee 'nū chí chí'í nī? ³⁸ ¿Tí' cua'n'ā n'diichí 'nū n'dii cuaa' cyúúni ní nta'á 'nū n'dii na vaacú 'nū, o nguéé catecaí nī ní tee 'nū catecaí nī? ³⁹ O ¿tí' cua'n'ā n'diichí 'nū n'dii chí ngíita nī o vácū canuu' nī, ní nndaá 'nū nanáa' nī? ⁴⁰ Rey mii'n ní nan'guēēcúta'n'a yā ní ca'n'a yā chí yā 'ii'yā' s'uun': Cuaacu ní'nnyún' 'úú nga'n'á ngii ndís'ti', tí taachí dii' nī 'tíicā ndúúcu 'áamá hermano 'áará chí ndiicú' cá yā, tuu'mi ní 'tíicā ntúū' dii' nī nduucú.

⁴¹ Tuu'mi ní Rey caa'ma' ntúū' yā cuuvi yā 'ii'yā' chí snéé lado ta 'cueé yā: Cuví nī ye'né 'úú, ndís'ti', 'ii'yā' condenado chí nguéé n'daācā idii' nī. Ní ca'n'a nī ná nguuchi ya'á chí 'áamá ngiichi cue'né daā'ma'. Lugar 'cūū ní n'dai cáava yéá'n'guiinū' ndúúcu ángeles ye'e sa. ⁴² Tí taachí cuiicú, nguéé tee nī chí che'é. Chí yaācá, ndí nguéé ndúú tee nī chí chí'í. ⁴³ Canuú' yúúni, ndí nguéé ndúú 'cuú' nī 'úú. 'Āā ntéé catecaí, ndí nguéé ndúú tee nī catecaí. Chíitā 'úú ní canuú' vácū, ndí nguéé ndúú dicuéénaa' nī 'úú. ⁴⁴ Tuu'mi ní 'ii'yā' s'ee' nan'guēēcúta'n'a yā ní ca'n'a yā: N'dii señor, ¿tí' cuá'n'ā n'diichí 'nū n'dii chí cuiicú nī, o yaācá nī, o canuú' nī yúúni, o nguēē catecaí nī, o ngíita nī, o vácū cánuu' nī, ní nguéé dichí'vé 'nū n'dii'? ⁴⁵ Tuu'mi ní Rey mii'n nan'guēēcúta'n'a yā ní caa'ma' yā cuuvi yā 'ii'yā' s'ee': Cuaacu ní'nnyún' nga'n'á ngii ndís'ti', tan'dúúca chí nguéé dii' nī ndúúcu 'áamá chí ndiicú' cá 'tíicā ntúū' 'úú, nguéé dii' nī nduucú. ⁴⁶ 'Ii'yā' s'ee' ní ca'n'a yā na 'áamá castigo chí 'áamá canee ní 'ii'yā' chí n'dái yā ca'n'á yā ná vida cue'e daā'ma'.

26

Tiⁿ'yāⁿ ní n'nuuⁿ yiinú yā táacā cuta'á yā Jesús
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Taachí Jesús ch'iinu ca'n'a yā tanducuéⁿ'ē nduudú 'cūú, ca'n'a yā chii yā discípulos ye'n'e yā: ² 'Āā déenu ndís'tiī ná 'uúví nguuvi maaⁿ cuūvā 'viicu ye'n'e pascua. Íicu 'úú Sa'n'ā chi Daiya Dendyuūs 'úú ní 'iin'yāⁿ nca'a yā 'úú ní cu'nééⁿnga'a yā 'úú.

³ Tuu'mi ní chiidúu n'gεεε ndúúcu maestros ye'n'e ley ndúúcu 'iin'yāⁿ ndiicúú s'eeⁿ chí nga'n'a ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é yaacú nduuvidaamá yā na palacio ye'n'é chiidúú ch'εεé ca chí nguuvi Caifás. ⁴ Ní ndéé yā taacā cuuvi cannche'éí yā Jesús ní cuta'á yā 'iin'yāⁿ ní 'caa'n'núⁿ yā 'iin'yāⁿ. ⁵ Ní ca'n'a yā: Nguéé diiⁿ yú nguuvi 'viicu ti 'iin'yāⁿ ye'n'e yāāⁿ Jerusalén miⁿ didá'n'a yā ní diiⁿ yā vaadi 'caa'va ndúúcu nús'uu.

Ch'eēndāa yā aceite vmnaaⁿ tiin Jesús na yāāⁿ Betania
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jesús canéé yā na yāāⁿ Betania ná va'ai ye'n'e Simón chí canéé ca'ai lepra chí in'duuti yuutē ye'n'é sa. ⁷ Ní ndaā 'áámá n'daataá nanáāⁿ Jesús miⁿ chí ndéé tá 'áámá frasco tuūu alabastro chí s'nééⁿ aceite perfume chí ya'n'ai n'dai chíí'vē. Ní ch'eēndāa ta perfume miⁿ na tíⁿ Jesús taachí vεε yā na mesa. ⁸ Ní discípulos taachi n'diichi yā chūū nduuvi taáⁿ yā. Ní ca'n'a yā: ¿De'ē cúúví chí chingéé aceite 'cūú? ⁹ Cuuvi n'diicui ta chuū ti ya'n'ai n'dai chíí'vē chuū ní ca'a tá tuūmī miⁿ 'iin'yāⁿ chí nguéé ye'n'e yā.

¹⁰ Jesús tuumicadiñuuⁿ yā chí discípulos nga'n'a yā 'tíicā, ní ca'n'a yā chii yā discípulos: ¿De'ε cúúví chí n'gaa'va nī ndúúcu n'daataá 'tí? Tá'n'a 'tīi n'dáacā diiⁿ tá nduucú. ¹¹ Ti 'iin'yāⁿ chí nguéé véeⁿ ye'n'é yā ní 'áámá cánée yā nduucú nī, naati 'úú ní nguéé 'aama cuneé nduucú nī. ¹² Taachi tá 'tīi ch'eēndāa ta perfume vmnáāⁿ cuerpo ye'n'é, ndaā ta 'úú tí taachí 'cuúví 'āā canee listo cuerpo ye'n'é chí 'cuεεchí. ¹³ Cuaacu níⁿnyúⁿ nga'n'á ngií ndís'tiī, chí 'āā tíi nūuⁿ chí caa'n'máⁿ yā ndúúdu ngai ye'n'e chí nangua'n'ai 'iin'yāⁿ na núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī, caa'n'maⁿ ntuúⁿ yā chí tá 'tīi diiⁿ tá chuū ní n'gaacu yā ye'n'e tá.

Judas miin nga'n'a maaⁿ sa chí nca'a sa Jesús
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Tuu'mi ní 'áámá discípulo ye'n'é naachi ndiichúúví yā chí nguuvi sa Judas Iscariote, che'n'e sá nanáāⁿ chiidúú n'gεεé. ¹⁵ Ní ca'n'a sa chii sa 'iin'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē tée nī 'úú ní 'cuuⁿmíⁿ ndís'tiī du'u chí Jesús? 'Iin'yāⁿ s'eeⁿ ní ca'n'a yā chí nadii'vé yā Judas miⁿ ndiicú ndiichi caadi 'diiⁿnguεε. ¹⁶ Ndiiⁿ tuu'mi nūuⁿ in'nuuⁿ yíñú Judas miⁿ de'ē tiempo ní táacā chí nca'a sa Jesús miⁿ.

Jesús yaa'ví yā ye'n'é chí che'e nguiinú yā 'viicu pascua
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-6)

¹⁷ Nguuvi vmnáāⁿ vmnaaⁿ ye'n'e 'viicu pascua, nguuvi ye'n'e pan chí nguéé levadura ye'n'é, discípulos ní ndaa yā nanáāⁿ Jesús ní ca'n'a yā chii yā 'iin'yāⁿ: ¿Tiiⁿ ne'n'e nī chí in'nuúⁿ nū chí che'e nguiinú yú mááⁿ ye'n'e 'viicu ye'n'e pascua?

¹⁸ Níicú Jesús ca'n'a yā chii yā discípulos: Cueⁿ'é nī na yāāⁿ Jerusalén ní ndaacá nī 'áámá sa'n'ā ní caa'n'maⁿ nī cuuvi nī sa'n'ā: Maestro ye'n'e yú ca'n'a yā 'túúca: Tiempo ye'n'e chí 'cuúví 'āā snee niⁿnuúⁿ ní ne'n'é diiⁿ 'viicu ye'n'e pascua ndúúcu discípulos ye'n'é na va'ai ye'n'é nī.

¹⁹ Discípulos diiⁿ yā tan'dúúcā chí Jesús dicho'ó yā chí diiⁿ yā. Ní in'nuúⁿ yā chí che'e yā ye'n'e 'viicu ye'n'e pascua.

20 Taachi 'aā chii chiinū miiⁿ, Jesús ch'iindi yā na mesa ndúúcu ndu'u ndiichúúví discípulos. 21 Ní taachí vεεté yā ní nge'e yā Jesús ca'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ á ngí ndís'tií, chí 'áámá chéé ndís'tií díi ní entregar 'úú.

22 Discípulos s'neeⁿ ndaachi yiinú yā. 'Áámá 'áámá yā ní tuc'á yā caⁿa yā: N'dií Señor, ¿'áá 'úú?

23 Tuu'mi ní Jesús nan'gueεcútaⁿa yā ní caⁿa yā: 'Iiⁿyāⁿ chí nduucú ní di'caandá yā pan yeⁿ'é yā na cú'ú 'cūū nduucú, 'iiⁿyāⁿ 'cūū ní nca'a yā 'úú. 24 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuuvi ndúúcu Saⁿā chí Daiya Dendyuūs tan'dúúca chí canéé nguūⁿ yeⁿ'é sa na libro yeⁿ'é Ndyuūs, naati de'ε chúúca ya'āi yeⁿ'e saⁿā chí nca'a sa 'úú chí Saⁿā chí Daiya Dendyuūs. N'dáacá ca yeⁿ'é sa nduuti chí nguéé ch'iindiyáaⁿ sa.

25 Tuu'mi ní Judas, saⁿa chí neⁿ'e nca'a sa Jesús, ní caⁿa sa: ¿'Áá 'úú, Maestro? Jesús caⁿa yā chíi yā Judas: Díí, ngaⁿ'a di 'tíicā.

26 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ nge'e yā, Jesús miiⁿ sta'á yā pan ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā pan miiⁿ. Ní n'déé yā pan ní ca'a yā discípulos yeⁿ'e yā. Ní caⁿa yā: Cuta'á ní, che'e ní pan caati tan'dúúca cuerpo yeⁿ'é 'tíicā.

27 Ní Jesús sta'á yā taza ndúúcu jugo yeⁿ'e uvas ní ca'á yā gracias Ndyuūs cáávā nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ, ní ca'a yā discípulos yeⁿ'e yā. Ní caⁿa yā: Nducyaaca ndís'tií, cu'ú ní nuūⁿnīⁿ uvas yeⁿ'e taza 'cūū, 28 tí jugo nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ ní tan'dúúca yuūⁿ yeⁿ'é ní yeⁿ'é compromiso chí ngai yeⁿ'é. Yuūú yeⁿ'é chí cungéé cáávā 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ, 'tíicā. Yuūúⁿ yeⁿ'é chíⁿ chí nch'eεcú nuuⁿndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. 29 'Úú ní ngaⁿ'á ngí ndís'tií chí 'āā ntéé cu'ú jugo nuūⁿnīⁿ yeⁿ'é uvas na iⁿ'yeeⁿ'úⁿ 'cūū ndii nguuvi chí cu'ú ndúúcu ndís'tií naachi Chiidá ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā.

Jesús ngaⁿ'a yā Pedro miiⁿ chí cuééⁿdíitu sa chí nguééⁿ n'diichi sa Jesús (Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Taachí ch'iinu chíita yā 'áámá canción yeⁿ'é Ndyuūs nan'dáa yā va'āi ní cueⁿ'é yā na yiicū chí nguuvi Olivos. 31 Tuu'mi ní Jesús caⁿa yā chíi yā discípulos: Nducyáacá ndís'tií cuuvi 'cuinaáⁿ ní yeⁿ'e 'úú maaⁿnguínū. Caati ngaⁿ'a naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Dendyuūs 'túúca: 'Úú Ndyuūs 'nuúca'ai ní 'caaⁿnúⁿ saⁿā chí idiin sa cuidado 'iiti cuúchí, ní 'iiti s'eeⁿ ní caⁿ'á 'múúⁿ caⁿ'á miiⁿ tī ní cuuvi ndai tī. 32 Taachí 'úú nduuchí nguaaⁿ tináⁿā, caⁿ'á vmnaaⁿ yeⁿ'e ndís'tií na yáⁿāa Galilea.

33 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nan'gueεcútaⁿa sa ní caⁿa sa chíi sa Jesús: 'Áará chí nducyaaca yā cuuvi 'cuinaaⁿ yā cáávā n'dií 'úú nguéé cuuvi 'cuinaaⁿ mar 'aamá naaⁿ.

34 Tuu'mi ní Jesús caⁿa yā chíi yā Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngí díi chí maaⁿnguínū taachi 'āā cuéé 'cuai túsaⁿā, díi ní 'āā 'iinū cuuvi cueeⁿdíitū díi yeⁿ'é 'úú chí nguéé in'diichi díi 'úú.

35 Naati Pedro miiⁿ caⁿ'a sa: Ndúúti chí canéé chí 'cuúví nduucú ní maestro ní 'cuúví. Nguéé caaⁿ'máⁿ chí nguéé n'diichí n'dií. Ní nducyaaca discípulos ní 'tíicá ntúūⁿ caⁿ'a yā.

Jesús ngaⁿ'angua'á yā na jardín chí nguuvi Getsemaní (Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Tuu'mi ní ndaā Jesús ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā na 'áámá cuaaⁿ chí nguuvi Getsemaní ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: 'Cuεεté ní 'muuⁿ. 'Úú ní caⁿ'a niiⁿnuúⁿ miiⁿ ní caaⁿ'maⁿngua'á.

37 Jesús miiⁿ cueⁿe yā ndúú^{cū} Pedro ndúú^{cū} nduu 'uuvi saⁿ'ā daiya Zebedeo. Tuu^{'mi} ní Jesús s'neeⁿ ndaachi yiinú yā. 38 Ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ: Alma yeⁿ'é ní nééⁿé ndaachi yiinú chí ya'āi chí 'cuúvī. 'Cuéetiⁿéé ní 'muuⁿ ní 'cuéeti nduuchí ní nduuchí.

39 Jesús ní cueⁿ'é yā ta 'líⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ. Candiitin^{'dii} yā ní caⁿ'angua^{'a} yā ní caⁿ'a yā: N'dií Chiidá, ndúú^{ti} chí cuuvi, nguéé['] diíⁿ ní chí 'cuenú['] cuuvi prueba 'cūu naati nguéé['] cuuvi tan'dúú^{cā} chí 'úú neⁿ'é naati tan'dúú^{cā} chí n'dií neⁿ'é ní.

40 Tuu^{'mi} nūuⁿ ndaa yā naachi snéé discipulos yeⁿ'e yā ní ndaāca yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stiyaadú yā. Ní caⁿ'a yā chii yā Pedro: ¿'Áá 'tíicā nguéé['] íchéé['] dí chí inuú['] chí dí nduucú 'áámá hora? 41 Ndis'tií ní candéé['] ní cuidado ní caa[']ma[']ngua[']á ní níicú nguéé['] diíⁿ ní nūu[']ndi. Cuaacu ní[']nyú[']n espí[']ritu yeⁿ'e ní neⁿ'e dii[']n ndaacaá naati cuerpo yeⁿ'é ní 'āā dūūvā.

42 Jesús cheⁿ'e chí ndií 'úúvī cuuvi ní caⁿ'angua[']á yā ní caⁿ'a yā: N'dií Chiidá, ndúú^{ti} chí neⁿ'é ní, diíⁿ ní chí nguéé['] 'cuenú['] cuuvi prueba 'cuu chí n'daācā tuu^{'mi} ní 'tíicā diíⁿ ní, naati cuuvi tan'dúú^{cā} chí neⁿ'e ní.

43 Jesús ndaa ntuu^{'n} yā táámá vmné[']éé naachi snéé discipulos yeⁿ'é yā ní ndaaca ntúu^{'n} yā 'iiⁿ'yāⁿ stiyaadú yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé íchéé['] yā nduutináa^{'n} yā chí yaā[']nnáa^{'n} yā. 44 Jesús miiⁿ ní nguéé['] yaa[']vī yā discipulos ní s'nee^{'n} yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stiyaadú yā. Ní cueⁿ'e ntúu^{'n} yā ní caⁿ'angua[']á ntúu^{'n} yā ndi chí ndií^{'n} 'ínú cuuvi ní caⁿ'a ntuu^{'n} yā tan'dúú^{cā} chí 'āā nga[']a yā. 45 Cuayiivi ní ndaa ntuu^{'n} yā nanaáá^{'n} discipulos ní cá^{'n}a yā chí yā discipulos: 'Cuéetiyaadú ní ní ntaavi[']tuunúú^{'n} ní. Cuin[']diichí ní tí 'āā ndaā hora yeⁿ'e 'úú chí Sa^{'n}ā chí Daiya Dendyuūs. 'Ii^{'n}'yā^{'n} nca[']a yā 'úú tá'a sa^{'n}ā s'ee^{'n} chí véé nuu[']ndi yeⁿ'e sā.

46 Nducuee^{'n} ndis'tií ní cú^{'u} yú. 'Āā cuchii nii^{'n}nuú^{'n} sa^{'n}ā chí nca[']a 'úú.

*Stá'á yā Jesús ní candéé yā 'ii^{'n}'yā^{'n} presos
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)*

47 'Naa^{'n} chí Jesús indéé yā, ndaā Judas mii^{'n}, 'áámá sa^{'n}ā ye^{'n}é ndu^{'u} ndiichúúvī discipulos. Ní néé^{'n}é 'yaa^{'n} 'ii^{'n}'yā^{'n} ndaa yā ndúú^{cū} Judas mii^{'n} ndúú^{cū} machetes 'uūvī lados 'caāi^{'n} ndúú^{cū} yá[']á. Chiiduú n'g'eté ndúú^{cū} 'ii^{'n}'yā^{'n} ndiicúú s'ee^{'n} chí nga^{'n}'a ntií^{'n}nyu^{'n} ye^{'n}e yaācū dichó'o yā 'ii^{'n}'yā^{'n} s'ee^{'n}. 48 Judas mii^{'n} chí nca[']a sá Jesús 'ii^{'n}'yā^{'n} s'ee^{'n}, ca[']a sa 'áámá seña ní 'túú^{cā} ca^{'n}'a sa: 'Ii^{'n}'yā^{'n} chí 'úú chí'nee^{'n} cheendí, 'ii^{'n}'yā^{'n} mii^{'n} chí 'ii^{'n}'yā^{'n} chí cuta[']a ní chí preso yā.

49 Tuu^{'mi} ní Judas mii^{'n} ní ndaa sa nanaáá^{'n} Jesús mii^{'n} ní ca^{'n}'a sa: Tava[']cho[']onoó ní, n'dií Maestro. Ní 'nee^{'n} cheendi sá Jesús. 50 Jesús mii^{'n} ní ca^{'n}'a yā chí yā Judas: Díi, amigo ye^{'n}'é, ¿de'ē cáāvā chí cuchí di? Tuu^{'mi} ní 'ii^{'n}'yā^{'n} s'ee^{'n} ní ndaa yā nanaáá^{'n} Jesús mii^{'n} ní stá'á yā Jesús ní candéé yā 'ii^{'n}'yā^{'n} preso.

51 Naati 'áámá sa^{'n}ā chí canéé sá ndúú^{cū} Jesús mii^{'n} ní tun'dáa sa machete 'uūvī lados 'caāi^{'n} ná cheé[']ti vaacu ní 'nuūcá[']ai sa 'áámá mozo ye^{'n}é chiiduú ch'eté ca ní ch'iica sa veé^{'n} mozo mii^{'n}. 52 Tuu^{'mi} ní Jesús ca^{'n}'a yā chí yā sa^{'n}ā: 'Nuū^{'n} di machete 'uūvī lados 'caāi^{'n} ye^{'n}é di vaacu. Nducyaaca 'ii^{'n}'yā^{'n} chí ita'á yā machete 'uūvī lados 'caāi^{'n} ní ndúú^{cū} machete 'uūvī lados 'caāi^{'n} 'cuūvī. 53 ¿'Áá nguéé déénú dí chí 'úú cuuvi caa[']ma[']ngua[']á ní caacá Chiidá ní mi^{'n}ni^{'n}nyú^{'n} mi^{'n}ni^{'n}yu^{'n} cho'ó yā nanaáá^{'n} 'úú taanduu ngo'oo ndiichúúvī taā^{'n} ángeles ní chiidá cuuvi dií^{'n} yā? 54 Naati maa^{'n} ní nduuti chí dií^{'n} chuu ¿tááca['] cuuvi cúúnú ca[']a naachi canéé nguū^{'n} na libro ye^{'n}'é Ndyuūs, chí canéé chí cuuvi 'tíicā?

55 Hora miiⁿ Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē cúúví chí can'daa nī ndúúcu machetes 'uúví lados 'caāiⁿ ndúúcu yáⁿ'á s'eeⁿ tan'dúúcā chí 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chí duucu 'úú chí sta'á nī 'úú? Nguuvi nguuvi ch'iindí ndúúcu ndís'tī na yaācū templo ní ngi'cueeⁿ ndís'tī ní nguéé sta'á nī 'úú. 56 Tanducueⁿ'ē chuū cuuvi ní cúunu ca'a yeⁿ'ē chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs cáāvā profetas ndii cuááⁿ vmaanaⁿ. Tuu'mi ní nducyaaca discípulos s'neeⁿ yā Jesús miiⁿ ní chéenu yā.

Jesús nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'e yaācū templo

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 'Iiⁿ'yāⁿ chí sta'á yā Jesús miiⁿ candeeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanááⁿ chiiduú ch'εεte ca chí nguuvi Caifás. Miiⁿ nduuvíadáamá maestros yeⁿ'e ley ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiiⁿcuú s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū. 58 Pedro miiⁿ cueⁿ'e ntúuⁿ sa ní n'dáa yaⁿ'ai sa cuaaⁿ dáámí Jesús ndíi chuva'āi yeⁿ'ē va'ai ch'εεte yeⁿ'ē chiiduú ch'εεte cá. Ní ndaa sa na patio ní ch'iindí sa ndúúcu policías chí díiⁿ yā cuidado yeⁿ'e va'āi miiⁿ. Pedro neⁿ'e sa snaaⁿ sa táacā chí díiⁿ yā ndúúcu Jesús miiⁿ.

59 Chiiduú n'geete ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiiⁿcuú s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'e yaācū ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yā in'nuúⁿ yā 'áamá testigo chí nguéé ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'ē Jesús miiⁿ. Ní 'íicú cuuvi nca'a yā Jesús miiⁿ chí 'cuuvi yā. 60 Nguéé ndaaca yā mar 'áamá naaⁿ taācā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús miiⁿ. 'Áará chí neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā nduudu yaadi yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Cuayiivi miiⁿ ní ndaa ntúūⁿ tanaaⁿ 'uúví testigos chí ngaⁿ'a yā nduudu yaadi. 61 Testigos ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūú ní caⁿ'a sa: 'Úú ní cuuvi díiⁿ chuū. Natuūví yācū templo 'cūú chí yeⁿ'é Ndyuūs naati cheεti 'iīnū nguuvi nadan'daí.

62 Chiiduú ch'εεte cá miiⁿ ní ncuueⁿ yā ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: ¿'Áá nguéé nan'guεεcútaⁿ'a ní mar 'áamá nduudu yeⁿ'e de'ē chí ngaⁿ'a 'íís'tī yeⁿ'e ní?

63 Naati Jesús nguéé de'ē vεε caⁿ'a yā. Tuu'mi ní chiiduú ch'εεte cá miiⁿ caⁿ'a yā: 'Úú ní n'gaí, “por Ndyuūs chí canduuchi”. Cuuvi ní nús'uu ndúúti chí n'dii chí Cristo, Daiya Ndyuūs chí cánduuchi.

64 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā chiiduú ch'εεte cá miiⁿ: 'Úú tan'dúúcā chí n'dīi ngaⁿ'a nī. Ngaⁿ'á ca ngíi ndís'tī, chí ndii maaⁿ snaaⁿ nī Saⁿ'á chí Daiya Ndyuūs 'cuūndi sa lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs chí véé tanducueⁿ'ē poder yeⁿ'é yā ní ndaa sa na meēⁿ yeⁿ'ē nanguuvi.

65 Tuu'mi ní chiiduú ch'εεte cá miiⁿ chíiⁿ'cuúⁿ yā catecai yā ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūú ní ngaⁿ'á sa contra yeⁿ'é Ndyuūs. ¿De'ē ca díiⁿ yú testigos chí in'nuuⁿ yú? Cuin'díichí nī. Maaⁿ ní ndís'tī ní n'giindiveéⁿ nī táacā ngaⁿ'a sa contra yeⁿ'e Ndyuūs. 66 ¿De'ē nadacádíinuⁿ ndís'tī? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Véé nuuⁿndi yeⁿ'e sa chí canéé chí 'cuúví sa.

67 Tuu'mi ní ca'a nee daiⁿ yā naaⁿ Jesús miiⁿ ní ch'en'é yā Jesús. Ní n'gaadi yā nduutináaⁿ sa ndúúcu tiinūⁿ. Ní tanáⁿ'a yā ch'en'é yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu ta'á yā. 68 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'dii chí Cristo, cuuvi ní nús'uu, ¿du'tū chí ch'en'é n'dii?

Pedro miiⁿ ní ngaⁿ'a sa chí nguéé n'diichi sa Jesús miiⁿ

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Pedro miiⁿ ní vεε sa na patio yeⁿ'e va'āi ch'εεte chiiduú ch'εεte cá ní ndaa nij'nuúⁿ 'áamá táⁿ'ā chí canéé caadi 'iīyū. Ní táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā tá chíi tá Pedro miiⁿ: Díi ntúūⁿ ní canee di ndúúcu Jesús yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea.

⁷⁰ Naati Pedro miiⁿ ní chééⁿdiitu sa nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Nguεε deenú chí ngaⁿ'ā di.

⁷¹ Ní taachí ndaā Pedro miiⁿ cheendi va'āi yeⁿ'e patio miiⁿ, táámá tán'ā chí canéé caadi 'iyyu n'diichi ntuūⁿ tá saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá chíi tá 'iiⁿyāⁿ chí snéé miiⁿ: 'Tiicá ntúūⁿ sáⁿ'a 'cūū ní canee sa ndúú^c Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret.

⁷² Pedro miiⁿ ní cheeⁿdiitu ntúūⁿ sa, ndíí túúnú 'caī sa, “por Ndyuūs”. Ní caⁿ'a sa: 'Úú ní nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū.

⁷³ Cuayiivi 'tεε 'téé ní 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā cuaaⁿ na niiⁿnuúⁿ miiⁿ ndaa yā nanááⁿ Pedro miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chíi yā Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ dii ntúūⁿ ní cachiica dí ndúú^c 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ti tan'dúú^c chí ngaⁿ'a dí ní n'giⁿ'i di yeⁿ'e di chí dii ní nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

⁷⁴ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tucá'a sa caⁿ'a taaⁿ sa, ní 'caī sa, “por Ndyuūs”, ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ: Nguéé in'diichí sáⁿ'a 'cūū. Tuu'mi nūuⁿ 'caī tusáⁿ'ā.

⁷⁵ Tuu'mi nūuⁿ ní Pedro miiⁿ ní n'gaācū sa nduudu yeⁿ'é Jesús taachí caⁿ'a yā 'túú^c: Taachi 'āā cuéé 'cuaī tusáⁿ'ā, 'āā cheeⁿdiitū di 'iīnū cuuvi chí nguéé n'diichi di 'úú. Ní Pedro miiⁿ ní can'daa sa na lugar 'cūū ní cheεcu taaví sa ti ya'ai staava yeⁿ'e sa.

27

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Taachí 'āā chídeεve, nducyáácá chiiduú n'geεte ndúú^c 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū nduuvidaamá yā chí ndeé yā taācā díⁿ yā ndúú^c Jesús miiⁿ ní nca'a yā 'iiⁿyāⁿ chí 'cuūvi yā. ² Ní n'dééchiichí yā Jesús miiⁿ ní candéε yā ní nca'a yā Jesús miiⁿ Poncio Pilato, 'iiⁿyāⁿ gobernador.

Judas miiⁿ ch'iī sa

³ Tuu'mi ní Judas miiⁿ, saⁿ'a chí nca'a Jesús miiⁿ, taachí n'diichí sa chí Jesús miiⁿ chíi yā condenado chí 'cuuvi yā, ndaacadaamí sá yeⁿ'e nuuⁿndi chí díiⁿ sa. Ní cheⁿ'e sa nanááⁿ chiiduú n'geεté ndúú^c 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū ní nca'a sa ndu'ū ndiicu ndííchí caadi 'diiⁿnguεε 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁴ Ní caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní díⁿ 'áámá nuuⁿndi. Ncā'á 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'e yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: ¿Dé'ε ínneeⁿ nús'uú chíiⁿ? Chuū chí maaⁿ di can'dícu di.

⁵ Tuu'mi ní Judas chingée sa tuūmī miiⁿ cheεti yaācū ní cunaⁿ'a sa. Ní dicuái yaacu sa maaⁿ sa. Ní Judas ní ch'iī sa.

⁶ Chiiduú n'geεté n'guáaⁿ yā tuūmī ní caⁿ'a yā: Na ley miiⁿ ní ngaⁿ'ā chí nguéé 'cuū yú túúmi 'cūū na caja yeⁿ'é ofrendas yeⁿ'e yaācū, ti túúmi 'cūū ní túúmi yeⁿ'é yuūúⁿ yeⁿ'e 'aama 'iiⁿyāⁿ.

⁷ Ch'iīnu chuū ní nduuvidaama yā chí cái yā 'áámá táán yáⁿ'āa ndúú^c tuūmī chí cuuvi panteón cáávā 'iiⁿyāⁿ chí snúúⁿ yúúni. Miiⁿya yaⁿ'āa chí nguuvi Alfarero chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e chí 'iiⁿyāⁿ din'dái 'cuūtíí cuéé.

⁸ Chííⁿ chí yáⁿ'āa chí panteón cánéé chí dúúchí ndíí máán, Yáⁿ'āa yeⁿ'e Yuūuⁿ.

⁹ 'Tíicā ní cuunúú ca'a chí profeta Jeremías caⁿ'a yā chuū ndii cuáán vmnaaⁿ taachí dinguúⁿ yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā: Ní sta'á yā ndu'ū ndiicu ndííchí caadi 'diiⁿnguεε. Tuūmī miiⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ canéé yiinu sa chí ca'a sa Judas cucáávā chí ch'iīⁿnūⁿ sa Cristo. ¹⁰ Ní ca'a yā tuūmī miiⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa chí nguuvi Alfarero, tan'dúú^c Señor yeⁿ'e yú caⁿ'a yā chíi yā 'úú.

*Pilato intínguuneeⁿ yā Jesús**(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)*

11 Jesús chééndii yā nanááⁿ gobernador Pilato ní gobernador íntínguuneeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ: ¿'Áá díí chí Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel chí judíos? Jesús caⁿ'a yā chii yā gobernador: N'dií ngaⁿ'a cuaacú nī ti 'tíicā.

12 Chiiduú n'gεεté ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ndiicú^ū chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū caⁿ'a yā chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e Jesús naati Jesús miiⁿ ní nguéé nan'guεεcútaⁿ'a yā mar 'áámá nduudu. 13 Tuuⁿ'mi ní Pilato miiⁿ caⁿ'a yā chí yā Jesús: ¿'Áá nguéé n'giindiveeⁿ di tanducueⁿ'e chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē di?

14 Naati Jesús miiⁿ nguéé nan'guεεcútaⁿ'a yā mar 'áámá nduudu. Tuuⁿ'mi ní gobernador miiⁿ cheⁿ'e yiinu taavi yā yeⁿ'e Jesús ní nguéé déenu yā táácā nadacádínuuⁿ yā yeⁿ'ē.

*Jesús canéé chí 'cuūvi yā**(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

15 Maaⁿ ní nguúvī 'viicu miiⁿ véé 'áámá costumbre chí gobernador miiⁿ canéé chí ín'déé^chí yā 'áámá saⁿ'ā chí canúuⁿ sa vácū^ū 'viicu yeⁿ'e pascua 'aama saⁿ'ā chí preso sa chí 'iiⁿyāⁿ Israel neⁿ'e yā. 16 Ní canúuⁿ 'aama saⁿ'ā vácū^ū chí nguuvi Barrabás. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ní déenu yā táácā idiin Barrabás miiⁿ. 17 Ní taachi 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén miiⁿ nduuidaamá yā, gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Duⁿ'ū neⁿ'e nī chí 'úú n'dεεchii? ¿'Áá neⁿ'e nī Barrabás o Jesús chí nguuvi Cristo chí 'úú caⁿ'á libre 'iiⁿyāⁿ?

18 Pilato miiⁿ ní deenu yā chí cáávā vaadī ngueee 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ncaⁿ'a yā Jesús chí preso yā.

19 Taachi Pilato miiⁿ ní veε yā na silla yeⁿ'e juez miiⁿ, n'daataá yeⁿ'e yā ní dichó^{'o} tá 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí caⁿ'a yā chí yā Pilato miiⁿ nduudú 'cūū: Nguéé dε'ε veε diiⁿ nī ndúú^{cū} saⁿ'ā n'dái 'cūū ti taachí cyaadú nééné n'deēe ch'eenú chí taachi ch'íinú cáávā sáⁿ'a 'tīi.

20 Naati chiiduú n'gεεte ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ndiicú^ū chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yaācū nééné n'deēe caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ yā chí Pilato miiⁿ n'déé^chii yā Barrabás miiⁿ ní 'cuūvī Jesús miiⁿ. 21 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Naachí na 'uuvī yā ní cheé yā chí neⁿ'e nī chí n'dεé^chii? 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Barrabás.

22 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ε diiⁿ ndúú^{cū} Jesús chí nguuvi yā Cristo? Nducyaca yā nan'guεεcútaⁿ'a yā ní 'cai yā: Cuⁿ'nééⁿnga'á yā.

23 Gobernador miiⁿ caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ε nuuⁿndi yeⁿ'e yā veε? Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'gái yiicú yā ní caⁿ'a yā: Cuⁿ'nééⁿnga'á yā.

24 Taachi Pilato miiⁿ n'diicú^ū yā chí nguéé dε'ε veε chí diiⁿ yā ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ti yuudu n'dái ca n'gai yā, tuuⁿ'mi ní sta'á yā nuūⁿnīⁿ ní naaⁿnu yā ta'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā: Limpia canéé 'úú yeⁿ'ē asunto 'cūū. 'Úú ní nguéé nuuⁿndi yeⁿ'ē chí 'cuūvī sáⁿ'a 'cūū ti n'dai sa. Ndís'tīi deenu nī táácā diiⁿ nī ndúú^{cū} sa.

25 Nducyaca 'iiⁿyāⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Yuuúⁿ yeⁿ'ē sáⁿ'a 'cūū 'āā cūnee dáámí rá 'nū ndúú^{cū} daiya 'nū.

26 Tuuⁿ'mi ní Pilato miiⁿ ní n'déé^chii yā Barrabás miiⁿ ní caⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā chí soldados ch'eⁿ'é yā Jesús. Ch'íinú ch'eⁿ'e yā ní ncaⁿ'a Pilato miiⁿ Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cuⁿ'neeⁿnga'á yā 'iiⁿyāⁿ.

27 Tuu'mi ní soldados romanos yeⁿe gobernador can'dée sa Jesús na vaacuyáaⁿ yeⁿe gobernador ní nducyáácá soldados nduuvidaama sa nanáaⁿ Jesús miiⁿ. 28 Ní diví sa catecaí vmnaaⁿ Jesús ní s'nuuⁿ sa tínnūⁿ morado cuá'aa Jesús miiⁿ. 29 Ní s'nuuⁿ sa tiiⁿ Jesús 'áámá corona chi ndeenyú ndúú^cú yaaⁿ. Ní sn'duuⁿ sa 'áámá taaⁿ ndúú ná ta'ā cuaacú Jesús. Tuu'mi ní chiíntii'ya sa nanáaⁿ Jesús miiⁿ ní ch'íinnyuⁿneeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a sa: Cūduuchí nī n'dií Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe Israel.

30 Ní caⁿ'a nee daiⁿ sa cuerpo yeⁿe Jesús ní sta'a sa 'áámá táaⁿ ndúú chí ndee sa ní ch'eⁿe sa tiiⁿ Jesús. 31 Ch'íinú ch'iiⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ ní ndiví sa tínnūⁿ yā chí morado cuá'aa ní ch'i'nuuⁿ sa catecaí yā. Ní candee sa Jesús chí cu'nééⁿnga'a sa 'iiⁿ'yāⁿ.

*S'nééⁿnga'á yā Jesús miiⁿ ní ch'ti yā
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

32 Taachí can'daa yā ní cueⁿe yā na yúúni naachi cu'nééⁿnga'á yā ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿe yāaⁿ Cirene chí nguuví sa Simón. Ní a fuerza soldados dí'cuítu sa Simón 'cūú chí candee sa cruz yeⁿe Jesús.

33 Ní taachi ndaa yā na táámá lado yeⁿe yāaⁿ Jerusalén lugar chí nguuví Gólgota chí neⁿe caaⁿ'maⁿ, Lugar yeⁿe 'Iini Nga'ai Tiiⁿ, 34 saⁿ'ā ca'a sa Jesús vinagre ndístaⁿ'a ndúú^cú nuuⁿ'níⁿ yeⁿe yáatá yaāa cáávā chí nguēⁿe cuenu cá cuuví Jesús chí chí'í Jesús miiⁿ. Taachí Jesús n'diichineeⁿ yā, nguééⁿ 'cuuⁿ yā chí'í yā.

35 Taachí 'āa s'neeⁿnga'a sa Jesús, soldados ní tun'dāa sa suertes na catecaí Jesús miiⁿ chí ca'a sa 'áámá sa nduú^cú taama sa. Ní 'iicu cúúnúú ca'a tan'dúú^cá chí caⁿ'a profeta ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs 'túú^cā: Tun'dāa yā suerte na catecaí Jesús miiⁿ ní nca'á yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 36 Miiⁿ ch'ēⁿēⁿ soldados ní diiⁿ sa cuidado 'iiⁿ'yāⁿ chí s'nééⁿnga'a. 37 Ní 'áámá nduudu naaⁿ tíⁿ cruz miiⁿ chí canéé nguūⁿ 'túú^cā: Jesús miiⁿ chí Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel. Ní nduudu miiⁿ ngaⁿ'ā de'ē cáávā chí chí'í Jesús miiⁿ.

38 Tuu'mi ní miiⁿ ntúūⁿ s'neeⁿnga'á yā ndúú^cú Jesús miiⁿ 'uūⁿvī chí duucu, 'áámá ní lado ta cuaacú yā, taama ní lado tá' cuee yā. 39 'Iiⁿ'yāⁿ chí cho'ó yā naachi canee cruz miiⁿ ch'iiⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní idiⁿ'núⁿ'u yā tíⁿ yā. 40 Ní caⁿ'a yā: N'dií chí ngaⁿ'á ní chí maáⁿ ní cuuvi nada'tuūⁿví ní yaacū templo ní cheⁿēⁿ 'iínū nguuví nadan'dái nī, nadinguáⁿ'āi maáⁿ nī maaⁿ. Ndúúⁿ chí Daiya Dendyuūs n'dií, nch'éeⁿ nī yeⁿe na cruz.

41 'Tiicá ntúūⁿ chiiduú n'geⁿēⁿ ndúú^cú 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí dingúūⁿ yā ní ngi'cuee ley, ndúú^cú 'iiⁿ'yāⁿ ndiicūú chí ngaⁿ'a ntiinnyúⁿ yā yeⁿe yaacū templo ch'iiⁿnyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā yeⁿe yā: 42 Tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní nadinguáⁿ'ai yā naati nguéé cuuvi maaⁿ yā nguáⁿ'ai yā. Ndúúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel maaⁿ ní nch'éeⁿ yā yeⁿe na cruz ní cu'téenu 'nū 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. 43 Jesús miiⁿ ní i'téenu yā Ndyuūs. Maaⁿ ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ nduuti chí cuaacu chí 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā 'tíicá ti Jesús ngaⁿ'a yā: 'Úú ní daiya Dendyuūs 'úú.

44 'Tiicá ntúūⁿ ch'iiⁿnyuⁿneeⁿ chí duucu s'eeⁿ chí s'nééⁿnga'a sa dáámá ndúú^cú Jesús.

*Jesús ch'ti yā
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)*

45 Ndíí ma'n'a nguuvi mii'n ndíí taanduū n'gεεcu 'iinu chiīnū chíí maāi'n núú'mán' i'n'yee'n'dí. 46 'Áá tááanduū n'gεεcu 'iinu, Jesús 'caī'yicú yā: Elí, Elí, ¿lama sabactani? Nduudu hebreo 'cūū ní ne'n'ē caa'ma'n' Ndyuūs ye'n'ē, Ndyuūs ye'n'ē, ¿de'ε cuuvi chí s'neé'n ní 'úú damaán'?

47 N'duuvi 'ii'n'yā'n chí snéé yā 'mii'n taachí ch'iindiveé'n yā chí ca'n'a Jesús mii'n ní ca'n'a yā: Sá'n'a 'cūū n'g'ai sa profeta Elías.

48 Hora míi'n nūu'n 'áámá ché'ē 'ii'n'yā'n s'ee'n ché'n'e yā ngeenu yā sta'a yā 'áámá esponja ní di'caándá yā ndúú'cū vinagre ní s'nee'n yā esponja mii'n na 'áámá táá'n ndúú ní ca'a yā chí chí'i Jesús mii'n. 49 Taná'n'a yā ní nga'n'a yā: 'Áá canee ra yā. N'diichi yú ¿'áá chíí Elías mii'n nadinguá'n'ai yā 'ii'n'yā'n?

50 Naati Jesús mii'n 'caī ntúu'n yā taama vmné'n'ēe ní maa'n yā nca'a yā espíritu ye'n'e yā na ta'a Ndyuūs ní ch'i'i yā. 51 Hora míi'n nūu'n chí chí'ii Jesús, cortina ye'n'e yaácú templo s'tee'n naavtá'n'ā ndii cuaa'n 'nii'n'nuú'n ndíí cuáá'n ndiiyā. Ní n'nu'n'u yá'n'āa ní tuūu ní índee. 52 Tuu'mi ní yáinyā'n s'ee'n ní nguaa'n ní nééné 'yaa'n cuerpos ye'n'e 'ii'n'yā'n chí n'díí chí i'téenu yā Ndyuūs ndii cuáá'n vmaaa'n nan'dáa yā chεeti yaīnyā'n s'ee'n. 53 Ní 'ii'n'yā'n s'uu'n chí 'āā n'dii mii'n taachi 'āā nduuchi Jesús mii'n ye'n'ē nguaa'n tiná'n'ā 'ii'n'yā'n s'uu'n ní nan'daa yā chεeti yaīnyā'n s'ee'n ní cue'n'e yā cachiiica yā na yáā'n Jerusalén chí Ndyuūs deεve yā. Ní 'yaa'n n'dái 'ii'n'yā'n chinaá'n yā 'ii'n'yā'n chí 'āā n'dii.

54 Sa'n'a capitán ndúú'cū soldados chí snéé yā ndúúcu yā ní dii'n yā cuidado ye'n'e cuerpo ye'n'e Jesús taachi s'nee'n yā na cruz. Soldados mii'n, taachi n'diichí yā chí n'nu'n'u yá'n'āa ndúú'cū dendu'ū chí chíí, neené di'va'á yā ní ca'n'a yā: Cuaacu níi'nyú'n, sá'n'a 'cūū ní Daiya Dendyuūs sa'n'ā.

55 'Yaa'n n'dái n'daataá snéé ya'n'ai yā ní n'g'íinu yā tanducué'n'ē chí chó'ōo ye'n'e Jesús. N'daataá s'ee'n cachiiica yā ndúú'cū Jesús ndii na yá'n'āa ye'n'e Galilea ní dichí'vε yā Jesús mii'n. 56 Ní nguaa'n n'daataá s'ee'n, mii'n canéé ta María Magdalena ndúú'cū María chí chεεcu Jacobo ndúú'cū José. Ní canéé ntúu'n tá chεεcuú da'cáiyā ye'n'e sá'n'ā Zebedeo.

Ch'iichi yā cuerpo ye'n'e Jesús chεeti yáinyā'n
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 Taachí chíīnu nguuvi mii'n ndaa' 'áámá sa'n'ā chí nguuvi José chí ye'n'ē yáā'n Arimatea. Sa'n'ā mii'n ní 'cuiica sa ní discípulo ye'n'e Jesús. 58 Sá'n'a 'cūū ní che'n'e sa nanáá'n Pilato mii'n ní chíica sa cuerpo ye'n'e Jesús mii'n. Tuu'mi ní Pilato ca'n'a ntiin'nyú'n yā chí ca'n'a capitán ye'n'e soldados chí ca'á yā cuerpo ye'n'e Jesús mii'n José mii'n. 59 Tuu'mi ní José sta'á sa cuerpo ye'n'e Jesús ní ch'εεcú sa 'áámá sá'bana deεve tan'dúú'cā chí costumbre ye'n'e 'ii'n'yā'n s'ee'n. 60 Ní s'nuū'n sa cuerpo ye'n'e Jesús na 'áámá yáinyā'n ye'n'e maa'n sa chí ngai chí maa'n sa níi'nu'n sa na 'aama yaava. Ch'íinū chí'ichi sa cuerpo ye'n'e Jesús, s'nee'n sa 'áámá tuūu chí nééné ch'εεte naachi níndaa yā ye'n'e cheendi yaīnyā'n mii'n. Ní cuná'n'a sa. 61 Mii'n v'ée María Magdalena ndúú'cū táámá María nii'n'nuú'n ná yainyā'n.

Soldados ní idi'i yā cuidado yáinyā'n mii'n

62 Chó'ōo nguuvi chí in'nuú'n yā ye'n'e 'viicu ye'n'e pascua ní chidεεve táámá nguuvi chí sá'bado ní chíiduú n'gεεtε ndúú'cū 'ii'n'yā'n fariseos ní nduuvidaamá yā ní che'n'e yā nanáá'n Pilato mii'n. 63 Ní ca'n'a yā chíí yā Pilato: N'dii Pilato, n'gaacú 'nū chí sa'n'ā chí n'díí chí chinnche'ei sa taachí canee sa i'n'yee'n'dí 'cūū ní ca'n'a sa 'túú'cā: 'Cuiinū 'iinu nguuvi ní nduú'chí nguaa'n tiná'n'ā. 64 Maa'n ní dichó'ōo ní soldados chí dii'n yā cuidado yáinyā'n mii'n ndíí 'cuiinu 'iīnū nguuvi. ¿'Áátī ndaa discípulos ye'n'e yā n'gaa'n ní dii'n iduucú yā cuerpo ye'n'e Jesús?

Ní caaⁿmaⁿ yā cuuvi yā 'iiⁿyāⁿ chí sánⁿā miiⁿ ní nanduuchi sá yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. Ní cunncaá ca nduudu yaadi miiⁿ nguéé ti chí 'āā chó'ōo.

65 Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: 'Ingaā 'áámá taaⁿ soldados. Cueⁿe ní ní diiⁿ ní cuidado yáinyāⁿ miiⁿ tan'dúúca chí déénu ní chí n'daāca.

66 Tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'e yā yáinyāⁿ miiⁿ ní diiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ. S'neeⁿ yā 'áámá sello na tuūu ch'εεté ní s'neeⁿ yā soldados chí diiⁿ sa cuidado yáinyāⁿ miiⁿ.

28

*Jesús nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿā
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)*

1 Chó'ōo nguuvi sábadó chí ntaaviⁿtuunúúⁿ yā ní chidεεve táámá nguuvi chí domingo, nguuvi chí ngaⁿ'a yú chí nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndεεtē, ní tá María Magdalena ndúúcu taama tá María cheⁿ'e ta n'diichí tá na yaínyāⁿ yeⁿ'e Jesús. 2 Ní neéné díítúu nuⁿ'u yáⁿāa tí 'aama ángel yeⁿ'e Señor Ndyuūs chíiya yā yeⁿ'ē va'ai cheeti nguuvi. Ní taachi ndaa yā, divíi yā tuūu ch'εεte miiⁿ yeⁿ'e cheendi yaínyāⁿ ní chíiindi yā vmnaaⁿ yeⁿ'e tuúú miiⁿ. 3 Angel miiⁿ tan'dúúca chí inááⁿ cuai 'tíicā máaⁿ yā chí dεεve yā. Ní catecai yā ní cuéé tan'duucā yaáⁿ. 4 Soldados chí idiiⁿ yā cuidado yáinyāⁿ miiⁿ in'dúúví yā chí 'va'a yā. Ní nduuvi yā tan'dúúca chí chí'i yā. 5 Naati ángel miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā n'daataá s'eeⁿ: Nguéé 'va'a ndís'tií; tí 'úú ní deenú tí in'nuúⁿ ní Jesús chí cá'heeⁿnga'a. 6 'Áá ntéé 'iiⁿyāⁿ miiⁿ tí nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿā tan'dúúca chí caⁿ'a yā. Cuchi ní ní n'diichí ní naachí cānuuⁿ cuerpo yeⁿ'e Señor miiⁿ. 7 Cuayiiví ní ngaⁿ'a ángel chíi yā n'daataá s'eeⁿ: Cuinaⁿ'a núuⁿ ní maāⁿncheéé ní caaⁿ'máⁿ ní cuuvi ní discípulos yeⁿ'e yā chí nduuchi Jesús miiⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿā. Cuiⁿ'diichí ní. Jesús miiⁿ caⁿ'a yā vmnááⁿ ndís'tií na yáⁿā Galilea. Mííⁿ snaaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ. Chúú chí ngaⁿ'á ngii ndís'tií.

8 Tuuⁿmi ní n'daata s'ééⁿ nan'dáa yā cheeti yáinyāⁿ miiⁿ ní dii'yá yā chíi ní duuvi yeenú yā. N'daata s'ééⁿ ní cueⁿ'e yā ngéenú yā ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e Jesús tan'dúúca chí n'diichí yā. 9 Tuuⁿmi ní taachi cueⁿ'é yā chí yaa'ví yā discípulos cuiⁿ'diichí ní, Jesús miiⁿ ndaa yā chí ndaacá yā n'daata s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Tavacho'onoó ní ndís'tií n'daata s'eeⁿ. Ní n'daata s'eeⁿ ní ndaa níiⁿnúⁿ yā Jesús miiⁿ ní túmaⁿ'a yā ca'a Jesús miiⁿ ní s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ. 10 Tuuⁿmi ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā n'daataá s'ééⁿ: Nguéé 'va'a ní. Cueⁿ'e ní cuuvi ní hermanos yeⁿ'é chí n'diichí ní 'úú. Ní hermanos caⁿ'a yā na yáⁿā Galilea ní miiⁿ snaáⁿ yā 'úú.

Soldados ngaⁿ'a yā ngii yā chiiduú n'gεεte s'eeⁿ tan'dúúca chí chíi

11 Nchó'ōo n'daata s'uuⁿ cunaⁿ'á yā ní n'duuvi soldados chí diiⁿ yā cuidado yeⁿ'e yáinyāⁿ cheⁿ'é yā na yáāⁿ Jerusalén ní caⁿ'a yā chíi yā chiiduú n'gεεte yeⁿ'é tánducueⁿ'é chí chíi. 12 Chiiduú n'gεεte nadidaamá yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiícuú chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yaācū. Ní nduuidaamá yā ní neéné n'deéé túumí ca'a yā soldados. 13 Ní caⁿ'a yā chíi yā soldados: Ndís'tií ní 'túúca caaⁿ'maⁿ ní: Taachi yaaⁿ stiyaadú 'nú discípulos yeⁿ'e Jesús ndaa yā ní diduucú yā cuerpo yeⁿ'e Jesús. 14 Ní nduuti chí gobernador caandíveéⁿ yā chíiⁿ chí ndís'tií caaⁿ'maⁿ ní, nús'luu yaa'ví neeⁿ 'nú 'iiⁿyāⁿ ní nguaⁿ'āi ndís'tií.

15 Soldados ní sta'a yā túumí miiⁿ ní diiⁿ yā tan'dúúca chí chiiduú n'gεεte caⁿ'á yā chíi yā soldados. Chííⁿ chí ndii maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaataá Israel ngaⁿ'á yā 'tíicā.

Jesús idichó'o yā discípulos ye'e yā
 (Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ndu'ū ndiicháamá discípulos cue'n'é yā na yá'aa Galilea ní ndaá yā ná yīcū naachí Jesús mii'n dichó'o yā 'ii'yā'n s'ee'n. ¹⁷ Taachí discípulos n'diichí yā Jesús mii'n, s'téenu yā 'ii'yā'n 'áará chí ná'a yā ní 'uūvī vaanicádiinūu'n ye'n'e yā. ¹⁸ Jesús ní ndaa nii'nú'n yā ní yaa'vi yā discípulos ní ca'n'a yā: Chiidá ní tee yā 'úú nducué'n'e poder chí caa'n'ma'n ntii'nyú'n na va'ái chεεti nguuví ndúúcū na i'n'yee'dí 'cūū. ¹⁹ Maa'n ní cue'n'e nī ni ca'cueén nī nuu'n'ma'n naciones, ní cuuví nī discípulos ye'n'é. 'Ii'yā'n chí i'téénú yā nduudu cuaacu ye'n'é, ndís'tiī cuεεdiinuū'n nī 'ii'yā'n mii'n ndúúcū chí duuchi Ndyuūs Chiida yú, ndúúcū Daiya yā, ndúúcū Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. ²⁰ Cá'cuee'n nī 'ii'yā'n s'ee'n chí dií'n yā tanducué'n'ē dendu'ū chí 'úú nga'n'á ngií ndís'tiī. Ní cadíinuū'n nī chí 'úú ní caneé ndúúcū ndís'tiī nducué'n'ē tiempo ndíí ntuuví i'n'yee'ndī. 'Tíicā cuuvi.

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGŪŪⁿ APOSTÓL MARCOS

*Yeⁿe chi ngaⁿ'a Juan chi ngeḗdínúŭⁿniⁿ
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ 'Túúca chí ngaⁿ'a nduudu ngai yeⁿe Jesucristo chí Daiya Dendyuūs.

² 'Iiⁿ'yāⁿ profeta Isaías miiⁿ chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndíí cuááⁿ vmaaaⁿ dinguúⁿ yā tan'dúúca chí caⁿ'a Ndyuūs, 'tíicā:

'Úú dicho'ó 'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu yeⁿ'é nanááⁿ ndís'tíi.

³ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā ndúúúú ngai na yáⁿ'āa cuŭⁿ'máⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a yā: Cuundiyaáⁿ ní yúúni yeⁿ'e Señor Ndyuūs caati cuchii yā. Nan'guááⁿ ní yúúni cuaacu caavá yā Dideεvé ní staava yeⁿ'é ní ní cuuvi 'cuaáⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ taachi ndaa yā.

⁴ 'Tíicā Juan miiⁿ ní cheḗdínúŭⁿníⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yáⁿ'āa cuŭⁿ'máⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caⁿ'a cuáácú sá chí 'iiⁿ'yāⁿ ndaacadáámí yā yeⁿ'é nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā ní cuḗdínúŭⁿníⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e sa, naati Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. ⁵ Ní n'deeé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ndúúúú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāáⁿ Jerusalén can'dáa yā chí 'caandiveéⁿ yā chí ngaⁿ'a Juan miiⁿ. Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs níúú Juan miiⁿ ní cheḗdínúŭⁿníⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ na yíúú Jordán.

⁶ Catecai Juan miiⁿ ní nín'dai ndúúúú yuúúú yeⁿ'e 'iiti camello. Ní cinterón yeⁿ'e sa ní dííⁿ'máⁿ 'iiti. Ní chí che'é sa ní 'iiti langostas ndúúúú n'dí'í yeⁿ'é 'iiti 'yááiⁿ chí véé cuεeti. ⁷ Juan miiⁿ ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní caⁿ'a sa: Cuayiivi yeⁿ'e 'úú cuchii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεte taavi cá poder yeⁿ'é yā nguéé ti 'úú. 'Úú ní nguéé neené n'dai 'úú chí cuuvi dííⁿ n'daatii yííⁿ'máⁿ yeⁿ'é ndaacuú yeⁿ'e yā. ⁸ 'Úú ní ngeḗdínúŭⁿníⁿ ndís'tíi ndúúúú nuŭⁿ'nīⁿ naati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuḗdínúŭⁿníⁿ yā ndúúúú Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

*Juan miiⁿ cheḗdínúŭⁿníⁿ sa Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)*

⁹ Nguuúv' s'eeⁿ Jesús miiⁿ chiicá yā yeⁿ'e yááⁿ Nazaret yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ndaa yā na yíúú Jordán. Ní Juan miiⁿ ní cheḗdínúŭⁿníⁿ sa Jesús miiⁿ na yíúú Jordán. ¹⁰ Taachi Jesús can'daa yā na nuŭⁿ'nīⁿ miiⁿ, cuin'diichí ní. N'diichí yā chí nanguaaⁿ nanguuvi ní Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní cuch'éeⁿ vmaaaⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúca 'áámá paloma 'tíicā. ¹¹ Ch'iindiveéⁿ Jesús 'áámá nduudu chí chiicá yeⁿ'é nánguúvi chí caⁿ'a: Díí Daiyá chí neⁿ'e taavi ní yeenú taavi cáává díi.

*Yááⁿ'nguiinúŭⁿ neⁿ'e sa n'diichineeⁿ sa Jesús
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

¹² Cuayiivi miiⁿ ní Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs candéε Jesús na 'áámá yáⁿ'āa cuŭⁿ'máⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ'yāⁿ. ¹³ Jesús miiⁿ ní canéé yā miiⁿ 'uúvi ngeεcu nguúvi naachi véé 'iiti chí taaⁿ. Ní yááⁿ'nguiinúŭⁿ miiⁿ ní n'diichineeⁿ sa Jesús chí dííⁿ yā nuuⁿ'ndi naati nguéé dinuuⁿ'ndi yā. Níúú ángeles ndaa yā ní dííⁿ yā cuidado Jesús miiⁿ.

*Jesús tucá'a yā ntiíⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā na yáⁿ'āa Galilea
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

14 Cuayivi taachi s'nuún yā Juan chi cheεdinuūnīn 'ii'yān vácūū, Jesús miiⁿ ndāa yā na yá'āa Galilea, ní ca'n'a yā nduudu cuaacu chí ngai ye'e naachi Ndyuūs nga'n'a ntiinnyuⁿ yā. 15 Jesús miiⁿ ní ca'n'a yā: 'Āā snuū ca'a tiempo naachí nga'n'a ntiinnyuⁿ Ndyuūs ní 'āā ndāā nii'nuún. Nandaacadaamí ní ye'ē nuu'ndi ye'ē ní ní cu'teenū ní nduudu cuaacu chí ngai chí ye'e Cristo.

Jesús yaa'vi yā cuūūn sa'nā chí itungáan' yaācā

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Jesús miiⁿ ní cachiicā yā cuaaⁿ 'diituú nuū'nīn'yā'nā chí nguuvī Galilea, taachí n'diichí yā Simón ndúúcu 'diiñū sa Andrés. Sá'nā s'eeⁿ ní sa'nā chí itungáan' yaācā, ní ngī sa yaānā ye'ē sa cheεti nuū'nīn'yā'nā ti sa'nā s'eeⁿ itungáan' sa 'yaācā na nuū'nīn'yā'nā. 17 Ní Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'nā s'eeⁿ: Cuchí nī, ca'n'á nī nduūcú ní 'úú ní diin chí in'nuún ní 'ii'yān chí cuuvi ca'n'á yā nduucú. Ní tan'dúúca chí ndís'tii tungáan' ní 'yaācā ye'e nuū'nīn'yā'nā 'túca nga'n'a ní ndúúcu 'ii'yān chí ca'n'á yā nduucú.

18 Hora míiⁿ nuūⁿ sa'n'a s'uuⁿ s'neeⁿ sa yaānā ye'ē sa ní cue'e sa ndúúcu Jesús.

19 Tuu'mi Jesús miiⁿ ní cue'e yā 'tεε 'téé ní ndaacā yā sa'n'a chí nguuvī Jacobo ndúúcu Juan chí 'diinū sa. Sa'nā s'eeⁿ ní daiya Zebedeo ní snee sa na 'aama barco ní n'diyaata sá yaānā ye'ē sa. 20 Jesús 'caí yā sa'nā s'eeⁿ. Sa'nā s'eeⁿ ní nan'dāa sa na barco naachi snée sa ndúúcu chiida sa n'diyaata sá yaānā ye'ē sa. Ní s'neeⁿ sa chiida sa Zebedeo ndúúcu mozos ye'e yā ní cue'e sa ndúúcu Jesús.

'Áámá sa'nā chí vεε espíritu ye'e yáán'nguiniūn

(Lc. 4.31-37)

21 Jesús miiⁿ ní ndaá yā na yāān Capernaum ndúúcu sa'nā s'eeⁿ. Ní ca'áámá ca'áámá sábadu, nguuvī chí ntaavi'tuunúūn 'ii'yān s'eeⁿ, Jesús cue'e yā na yaacū sinagoga ní chí'cueeⁿ yā 'ii'yān. 22 'Ii'yān s'eeⁿ nge'ne' yiinu yā ye'e chí Jesús nga'n'a yā; tí ngí'cueeⁿ yā tan'dúúca 'ii'yān chí nga'n'a ntiinnyūⁿ yā, nguéé tan'dúúca 'áámá maestro ye'e ley. 23 Ní cheεti yaacū sinagoga míiⁿ canéé 'áámá sa'nā chí vée espíritu ye'e yáán'nguiniūn ndúúcu sa. Ní espíritu miiⁿ n'gai ye'ē sā: 24 N'diī Jesús ye'e yāān Nazaret, cu'néeⁿ ní nús'uu. ¿Dé'ē canéé ye'ē 'nū nduucú ní? ¿'Áá ndaá ní chí di'cuiniū ní nús'uu? 'Úú ní n'diichí du'ú n'diī. N'diī ní 'ii'yān chí n'dai chí daiya Dendyuūs n'diī.

25 Jesús miiⁿ ní yaa'vi néeⁿ yā espíritu ye'e yáán'nguiniūn, ní ca'n'a yā: Dii espíritu n'gáádí dí cheendi di, nícu nan'dāa di ye'e sa'nā tī.

26 Tuu'mi ní espíritu ye'e yáán'nguiniūn diin chí chitá'āa 'áámá ataque sán'a 'cūū. Ní 'caí yilcú espíritu miiⁿ, ní nan'daá espíritu miiⁿ ná cuerpo ye'e sán'a 'cūū. 27 Ní nducyáácá 'ii'yān che'm'e yiinu yā ye'e chuū ní tiingūneeⁿ yā nguaaⁿ maaⁿ yā ndúúcu v'i: ¿Dé'ē chuū? ¿Dé'ē chí ngai chí ngí'cueeⁿ 'ii'yān 'cúū? 'Íi'yān 'cúū ní vée poder ca ye'ē yā ní ngii nga'n'a ntiinnyūⁿ yā ye'ē espíritu ye'e yáán'nguiniūn ní n'giindiveéⁿ espíritu ye'ē yā.

28 Maā'nch'εεtε nuūⁿ nducyaaca 'ii'yān n'giindiveéⁿ yā ye'e chí dii Jesús miiⁿ, 'ii'yān ye'e núumáⁿ ná yá'āa ye'e yá'āa Galilea.

Jesús dii yā chí nduūvā ye'ē indán'ā Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Taachí n'daā Jesús na yaacū sinagoga Jesús miiⁿ ní cue'e yā ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan ná vaacu Simón ndúúcu Andrés. 30 N'daataá chí indán'ā Simón miiⁿ ní ngúta yā. Ndéε 'ii'nūūn 'ii'yān miiⁿ ní candiití yā. Ní 'ii'yān na

vaacu yā caⁿ'a yā chii yā Jesús miiⁿ chí n'daataá miiⁿ ní ngúíta yā. ³¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní ndaa yā nanááⁿ n'daataá míⁿ ní sta'á yā ta'á tá ní nadicuéeⁿ yā táⁿ'á. Níicú chivíi 'iiⁿ'núuⁿ miiⁿ hora miiⁿ taachi nadicuéeⁿ yā n'daataa miiⁿ, ní tucá'a tá díiⁿ tá mandados yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi che'e yā.

Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā chi neéne 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduūvā yeⁿ'e yā

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Cuayiivi taachi 'āā chiiya 'yāⁿ'ā ní 'āā 'da'a miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngúíta yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí véé espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinúuⁿ ndúúcu yā. ³³ Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ ní ndaa yā na cheendi va'āi naachi canéé Jesús miiⁿ. ³⁴ Ní Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā chi nanduuva yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí véé n'deeé nááⁿ n'dai ca'ai yeⁿ'é yā. Ní divíi yā n'deeé n'dái espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinúuⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé 'cuúⁿ yā chí espíritus s'uuⁿ caāⁿ'maⁿ, caati espíritus s'uuⁿ ní deenu du'ú chí Jesús miiⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā nduudu cuaacú yeⁿ'e Dendyuūs na yáⁿ'āa Galilea

(Lc. 4.42-44)

³⁵ Táámá nguεetiyaaⁿ 'da'ā ca, Jesús miiⁿ ní ncuéeⁿ yā ní can'dáa yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cueⁿ'e yā 'áámá lado yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ naachi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ ní miiⁿ caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā. ³⁶ Simón miiⁿ ndúúcu tanáⁿ'ā compañeros yeⁿ'é sa cheⁿ'e yā n'nuúⁿ yā Jesús. ³⁷ Taachi ndaaca yā Jesús miiⁿ, tuu'mi ní caⁿ'a yā chii yā Jesús: N'díi Jesús, nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ in'nuúⁿ yā n'díi.

³⁸ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Caⁿ'ā yú tanáⁿ'ā yáāⁿ chí snéé na níiⁿ'nuúⁿ, ní 'tíicá ntúūⁿ caaⁿ'maⁿ yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ ti cáávā chuu chí cuchíi.

³⁹ Jesús miiⁿ ní cachiicá yā núúⁿ'máⁿ yáāⁿ cuaaⁿ na yáⁿ'āa Galilea. Ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacú yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ na yáacū sinagogas yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ. Ní divíi yā espíritus yeⁿ'e yaaⁿ'ngiinúuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā ndúúcu ca'ai lepra

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ 'Áámá saⁿ'ā chí canéé ca'ai chí ín'duuti yuute yeⁿ'é sa ndaa sa nanááⁿ Jesús, ti neⁿ'e sa caaca sa 'áámá favor yeⁿ'é yā. Ní chíntii'ya sa ní caⁿ'a sa: N'díi Jesús, ndúúti chí n'díi neⁿ'e ní, díiⁿ ní chí nduūvā yeⁿ'é.

⁴¹ Jesús ní nduuví ya'āi 'íinu yā saⁿ'ā miiⁿ, ní tuu'ví yā saⁿ'ā ndúúcu ta'a yā ní caⁿ'a yā: Táácā nguéé. 'Úú neⁿ'é. Díi saⁿ'ā, 'āā nduuvá yeⁿ'é díi.

⁴² Taachi caⁿ'a Jesús 'tuucā, chivii ca'ai chí in'duuti yuute yeⁿ'é sa ní nduūvā yeⁿ'é sa, ní dεεve sa. ⁴³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'ví yā saⁿ'ā miiⁿ chí cunaⁿ'a sa na vaacu sa, naatí néé ca'á yā cuidado saⁿ'a miiⁿ ní yaa'ví yā saⁿ'a miiⁿ: ⁴⁴ Díi, cun'díichí dí, nguéé cuuvi dí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nanduūvā yeⁿ'é dí. Cueⁿ'e dí ní 'cuuⁿ'míⁿ dí maaⁿ cuerpo yeⁿ'e dí nanááⁿ chiidúú chí nduūvā yeⁿ'é dí. Ní ca'a di ofrenda tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés miiⁿ cáávā chí nduūvā yeⁿ'é dí ní cáávā chí dεεve cuerpo yeⁿ'é dí. 'Tíicā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ snaaⁿ yā chí 'āā nduuvá yeⁿ'é dí.

⁴⁵ Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chíi sa n'deeé n'dái 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúca chí chíi ndúúcu sa. Ní cáávā chí díiⁿ sa 'túúca, Jesús miiⁿ ní 'āā ntéé cheⁿ'e nguúvi yā mar 'áámá yáāⁿ, ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Jesús cueⁿ'é yā yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ, ní cachiicá yā 'áámá lado yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿ'yāⁿ; naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducueⁿ'é yáāⁿ ní n'dáa yā chí n'diichi yā Jesús miiⁿ.

2

*Jesús diiⁿ yā chi nduūvā yeⁿe 'áámá saⁿā chi nguéé ngii inuⁿu sa
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)*

¹ Cho'ōo nguuvi s'uun, Jesús miiⁿ ní nguεεcunée yā nndaa yā na yāāⁿ Capernaum. Ní 'iiⁿyāⁿ ngaⁿa yā chi Jesús canée yā na va'ai miiⁿ. ² Maaⁿnch'εεté nūuⁿ na va'ai naachi canée Jesús miiⁿ nduuvidaamá 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ, ní 'āā ntéé tunéé cheendi va'ai miiⁿ chí ch'εεti nūūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní Jesús miiⁿ ngaⁿa yā nduudu yeⁿe Ndyuūs. ³ Tuu'mi ní ndaa na cuūuⁿ sáⁿā ndεε yā 'áámá saⁿā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa. ⁴ Nguéé chíi sndaa yā naachi canée Jesús miiⁿ ti neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ snúuⁿ yā. Cuchéε yā cuaaⁿ tíiⁿ va'ai ní nadiví yā na n'duuvi táátá tíiⁿ va'āi miiⁿ. Ch'íinú n'guaaⁿ yā miiⁿya dichó'o yā saⁿā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa na yiiε yeⁿe sa ní ndεε sa naachi cheendii Jesús miiⁿ. ⁵ Taachi Jesús n'diichí yā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ véeé vaadi i'téenu nanáaⁿ yā, caⁿa yā chíi yā saⁿā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa: Díi, daiyá, núúⁿndí yeⁿe dí 'úú ní nch'εεcú.

⁶ N'duuvi maestros yeⁿe ley miiⁿ chí vεεté yā miiⁿ, nadacádíinuuⁿ yā 'tíicā na staava yeⁿe ya. ⁷ ¿De'ε cúúví chí 'tíicā ngaⁿa sáⁿa 'tíi? Ngaⁿa sa yeⁿe dendu'ū chí nguéé n'daācā chí contra yeⁿe Ndyuūs, ti mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi díiⁿ yā nadach'εεcú yā nuūⁿndí yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, ti dámaaⁿ Ndyuūs. ⁸ Jesús miiⁿ ní deenu yā de'ε chí nadacádíinuuⁿ saⁿā s'eeⁿ, ní caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ: ¿De'ε cúúví chí 'tíicā nadacádíinuuⁿ ndís'tíi na staava yeⁿe ní? ⁹ ¿'Áá nguéé ngiiⁿ ca chí caaⁿmáⁿ cuuvi saⁿā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa: Nuūⁿndi yeⁿe dí ní 'āā nchεεcú yeⁿe dí, o 'úú caaⁿmáⁿ: Ndúcuééⁿ dí, ní nadícuééⁿ dí yiiε yeⁿe dí ní caaca dí? ¹⁰ Ní caāvā chí ndís'tíi inaáⁿ ní chuū, níicú cadíinuuⁿ ní chí Saⁿā chí Daiya Dendyuūs ní véeé poder yeⁿe yā na in'yeeⁿdí 'cūū chí nadach'εεcú ya nuūⁿndi. Tuu'mi ní caⁿa yā chíi yā saⁿā ndúúcu ca'āi chí in'dúúví cuerpo yeⁿe sa: ¹¹ Díi saⁿā, nducuééⁿ dí, ní nadacuééⁿ dí yiiε yeⁿe dí ní cunaⁿa dí na vaacu dí.

¹² Saⁿa chí ngiitā miiⁿ nducueeⁿ sa, ní nadacuééⁿ sa yiiε yeⁿe sa, ní nan'daa sa miiⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā chuū ní cheⁿe yiiⁿú yā ní dich'εεté yā Ndyuūs. Ní ngaⁿa yā: Mar 'áámá vmnéⁿεe nguéé n'diichí yú dendu'ū chí tuucā.

*Jesús yaa'ví yā 'áámá saⁿā chí nguuvi Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)*

¹³ Cuayiiⁿ Jesús miiⁿ cheⁿe yā cuaaⁿ 'díitúú nuūⁿnīⁿyāⁿā. Ní taachi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanáaⁿ yā, ní Jesús miiⁿ ní chí'cuééⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ¹⁴ Ní taachi cachicá Jesús miiⁿ, n'diichí yā 'áámá saⁿā chí nguuvi Leví, chí daiya Alfeo. Véeé sá naachi véeé 'iiⁿyāⁿ chí inn'guεε yeⁿe impuestos. Ní Jesús caⁿa yā chíi yā saⁿā miiⁿ: Díi saⁿā, cuchí dí caⁿa dí nduucú. Tuu'mi ní Leví miiⁿ nducueeⁿ sa ní cueⁿe sa ndúúcu Jesús miiⁿ.

¹⁵ Tuu'mi ní Leví miiⁿ díiⁿ sa invitar Jesús miiⁿ chí caⁿa yā na vaacu sa ní cheⁿe yā ndúúcu sa. Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí inn'guεε yeⁿe impuestos ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí véeé nuūⁿndi yeⁿe yā ndaa ntúuⁿ yā. Ní 'yaaⁿ n'dái yā ch'εεté yā na mesa daama ndúúcu Jesús ndúúcu discípulos yeⁿe yā ti neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿe yā ndúúcu yā. ¹⁶ Ní taachi maestros yeⁿe ley ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos n'diichí yā chí Jesús ní nge'e yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, tuu'mi ní caⁿa yā chíi yā discípulos yeⁿe Jesús: ¿De'ε cúúví chí maestro yeⁿe ní véeé yā nge'e yā ní ngi'i yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí inn'guεε yeⁿe impuestos ndúúcu 'iiⁿyāⁿ nuūⁿndi?

17 Taachí Jesús ch'iindiveén yā chuū, tuu'mi ní ca'n'a yā chii yā 'ii'yān s'ee'n: 'Ii'yān chi nguée ngíta yā nguée ne'e yā 'aama médico. Dámaa'n 'ii'yān chí ngiitā ne'e yā chí cuuvi yícu yā. 'Úú ní nguée cuchii chí yaa'vi 'ii'yān chí nadacadiinú'n yā chí ch'εεε maa'n yā chí nguée dinuu'ndi yā caati chí yaa'vi 'ii'yān chí véé nuu'ndi ye'e yā.

Ii'yān nítinguunee'n yā Jesús mii'n ye'e chí nguεε ca'diinú yā

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 'Áámá tiempo taachi discípulos ye'e Juan mii'n ndúúcū fariseos ca'diinú'n yā, ná'nā 'ii'yā'n ndaa yā nanáá'n Jesús mii'n ní ntinguunee'n yā Jesús: ¿De'ε cuuvi chí ca'diinú'n discípulos ye'e Juan mii'n ndúúcū 'ii'yā'n fariseos mii'n naati discípulos ye'e ní nguée ca'diinú'n yā?

19 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā 'ii'yā'n s'ee'n: ¿'Áá ca'diinú'n 'ii'yā'n chí ndíi yā invitado naachí n'giindivaacu 'ii'yā'n 'naa'n chí sá'nā chí n'giindivaacu sa canée sá ndúúcu yā? Ndúúti chí canée sa'nā chí n'giindivaacu sa mii'n, nguée cuuvi ca'diinú'n yā. 20 Naati cuchii tiempo taachí ch'ii sa'nā chí n'giindivaacu sa tuu'mi ní cuuvi ca'diinú'n yā.

21 Mar 'áámá 'ii'yā'n nguée cuta'á yā 'áámá táán tiinūu'n ngaī chí 'āā nguée naa'nu yā chí 'iindi'yaatá yā ye'nē na catecai ndiicúu ye'e yā. Ndúúti chí dii'n yā 'túicā, maá'n tiinūu'n ngaī mii'n ní cáancuū'n cú'tee'n tiinūu'n ndiicúu mii'n. Níicú cuuvi ch'εεε ca naachí ndíi n'tee'n. 22 'Tiicá ntuu'n mar 'áámá 'ii'yā'n nguée caa'n'yú'n yā vino ngai na bolsa yí'mán'ndiicúu ye'e vino tan'dúúca chí dii'n 'ii'yā'n ndiicúu. Nduuti chí dii'n yā 'túicā vino ngai mii'n ní di'cuuní yí'mán'ndiicúu mii'n ní cuuvi ndai vino mii'n ndúúcū yí'mán'. Chí'n chí vino mii'n canée chí 'cueē'n na bolsa yí'mán'ngai.

Discípulos ye'e Jesús mii'n ní tiicú yā trigo nguuvi sábado chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'yā'n Israel

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 'Áámá nguuvi chí sábado chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'yā'n Israel Jesús mii'n ndúúcū discípulos ye'e yā cho'ó yā 'áámá campo naachí véé trigo ní discípulos ye'e yā ní tucá'a yā tiicú yā yáán mii'n ye'e trigo taachi cho'ó yā. 24 Tuu'mi ní 'ii'yā'n fariseos ní ca'n'a yā chii yā Jesús mii'n: N'diī cuin'díichí ní, ¿de'ε cúúvi chí dii'n discípulos ye'e ní chí nguεε canée chí dii'n yú nguuvi chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'yā'n?

25 Naati Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā sa'nā fariseos: ¿'Áá nguée n'geē'n ndis'tiī chí dii'n David mii'n ndúúcū 'ii'yā'n chí cachiica ndúúcu yā taachi cuiicu yā?

26 David mii'n ní sndáa yā ná yáacū ye'e Ndyuūs taachi sa'nā chí nguuvi Abiatar nga'n'a ntiin'nyu'n sa ye'nē chiiduú ch'εεε ca. Ní David che'é yā panes ye'nē nátai ye'nē Ndyuūs chí dámaā'n chiiduú s'ee'n cuuvi che'é yā. Ní David mii'n ca'a yā pan mii'n 'ii'yā'n chí snée ndúúcu yā. Ní che'e yā.

27 Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā 'ii'yā'n: Nguuvi chí ntaavi'tuunúu'n yā canée chí cuuvi ye'e sa'nā ye'e in'yee'dí 'cūū naati nguée sa'nā chí cuuvi ye'nē nguuvi chí ntaavi'tuunúu'n sa'nā. 28 Cáávā chuū chí'n chí Sa'nā chí Daiyá Dendyuūs cuuvi caa'n'ma'n ntiin'nyú'n ntúu'n sa ye'nē nguuvi chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'yā'n.

3

Sa'nā chí nti'i ta'a sa

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Jesús miiⁿ ní chindáá ntúuⁿ yā na yáacū sinagoga. Ní miiⁿ canee 'áámá saⁿá ndúúcu ta'a sa chi ntí'i. ² 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos ní neⁿ'é yā n'diichi yā nduuti chi Jesús miiⁿ chí ndúúvā yeⁿ'é saⁿá miiⁿ caati nguuví sábadó chí ntaavi'tuunúuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní fariseos cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é Jesús. ³ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'á chí ntí'i ta'a sa miiⁿ: Nducuééⁿ dí ní cuendii di naavtaⁿ'a yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴ Jesús miiⁿ ní ntinguuneeⁿ yā saⁿ'á s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ¿D'é'ē diiⁿ yú nguuví chí ntaavi'tuunúuⁿ yú? ¿'Áá cuuvi chí diiⁿ yú cosas chí n'daācā o cosas chí nguéé n'daācā? ¿'Áá n'daācā chí nguaⁿ'āi yú vida yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ o chí 'caaⁿ'núⁿ yú 'iiⁿ'yāⁿ? 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'εεtinéé 'diiⁿ yā. ⁵ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ ní n'diichi yuudú yā saⁿ'á s'eeⁿ ní s'neeⁿ ndaachi yiinú yā ti nguéé neⁿ'é cu'téenu sá yeⁿ'é yā. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'á miiⁿ: N'doó di ta'a di. Ní saⁿ'á miiⁿ n'doó sa ta'a sa, ní ta'a sa ní nduūvā n'daācā tan'dúúcā taama. ⁶ Tuuⁿ'mi ní can'dáā 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ní ndeeé yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é Herodes ní 'íicú n'diichi yā táacā diiⁿ yā ní 'íicú cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús miiⁿ.

Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ snéé yā na 'diituu nuūⁿ'nī'yáⁿ'ā

⁷ Jesús miiⁿ ndúúcu discípulos yeⁿ'é yā cueⁿ'é yā cuaaⁿ na 'diituu nuūⁿ'nī'yáⁿ'ā. Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Galilea ndúúcu yáⁿ'āa Judea cheⁿ'é yā can'dáa yā Jesús miiⁿ. ⁸ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Galilea chicadínuuⁿ yā yeⁿ'é dendu'ū chí n'gεεte n'dai chí Jesús diiⁿ yā, nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā n'diichi yā Jesús miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Judea, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Jerusalén, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Idumea, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é táámá 'diituu yíicú Jordán, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Tiro ndúúcu yáⁿ'āa Sidón. ⁹ Cáāvā chí ndaa n'deeé n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'é yā chí cu'nee yaáⁿ yā 'áámá barco yeⁿ'é yā, níicú cuuvi cuchéé yā barco miiⁿ chí 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'cuεεti núūⁿ chíichi yā yeⁿ'é Jesús miiⁿ. ¹⁰ Ní Jesús diiⁿ yā chí 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nduūvā yeⁿ'é yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā neⁿ'é yā tuu'ví yā Jesús. ¹¹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí canee yā ndúúcu espíritu yeⁿ'é yááⁿ'n'guiinūuⁿ, espíritu miiⁿ diiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'uūⁿ ndaa yā nanááⁿ Jesús ní espíritu ní 'cai yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ: Díí ní Saⁿ'a chí Daiya Dendyuūs.

¹² Jesús caⁿ'a yuudu yā espíritu s'uūⁿ 'túúcā: Nguéé caaⁿ'maⁿ dí du'u 'iiⁿ'yāⁿ 'úú.

Jesús ndεεve yā ndu'u ndiichúúví discípulos

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Cuayiivi miiⁿ ní Jesús cuchéé yā na 'áámá yíicú, naachi yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā, ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ. ¹⁴ Ní nduuvidaamá ndu'ū ndiichúúví discípulos chí canee yā ndúúcu yā. Ní dicho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudú yeⁿ'é Ndyuūs chí nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. ¹⁵ Ní Jesús ca'a yā poder discípulos yeⁿ'é yā chí cuuvi diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ní chí diví yā espíritus yeⁿ'é yááⁿ'n'guiinūuⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndiichúúví discípulos: Simón, chí duuchi ntúuⁿ sa Pedro, ¹⁷ ndúúcu Jacobo ndúúcu Juan 'diinú sa ní 'uūví sán'a s'eeⁿ chí daiya Zebedeo, ní saⁿ'á s'eeⁿ ní Jesús s'neeⁿ yā nguuví sa Boanerges chí neⁿ'é caaⁿ'maⁿ Daiya DεεVé; ¹⁸ tanáⁿ'a yā ní nguuví Andrés, ndúúcu Felipe, ndúúcu Bartolomé, ndúúcu Mateo, ndúúcu Tomas, ndúúcu Jacobo chí daiya Alfeo, ndúúcu Tadeo, ndúúcu táámá Simón chí yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yáⁿ'āa Canaan, ¹⁹ ndúúcu Judas Iscariote, saⁿ'á chí cuayiivi

míiⁿ ch'iⁿi sá du'u chi Jesús miiⁿ chi cuuvi 'caaⁿnúⁿ yā 'yā. Ní Jesús ndúúcuⁿ ndiichuuví discípuⁿos yeⁿ'e yā cueⁿ'e yā ní sndaⁿ yā na 'áámá va'ái.

Ngaⁿ'a yā chi Jesús canéⁿe yā ndúúcuⁿ poder yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

²⁰ Cuayiivi ní Jesús cueⁿ'e yā na vaacu yā. Táámá vmnéⁿ'e nééⁿe n'deēⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndaa yā nanááⁿ Jesús miiⁿ chí nguéé véeⁿe yāāⁿ chí che'e yā pan. ²¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia yeⁿ'e Jesús chicadínuuⁿ yā yeⁿ'e Jesús, yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí Jesús ní nduuví loco yā, ndaa yā chí nandéⁿe yā Jesús.

²² 'Tiicá ntúūⁿ maestros chí ngi'cueeⁿ ley chí chiicá yā yeⁿ'e na yāāⁿ Jerusalén ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a 'cūū canéé sá ndúúcuⁿ espíritu chí nguuví Beelzebú chí Satanás chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ, ní cáávā poder yeⁿ'e espíritu miiⁿ chí tun'daá yā espíritus yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ.

²³ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní s'neeⁿ yā 'áámá ejemplo. Ni caⁿ'a yā: ¿Táácā cuuví diiⁿ yááⁿn'guiinūⁿ diví sa yááⁿn'guiinūⁿ?

²⁴ Ndúúti chí 'áámá gobernador chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e yāāⁿ naachi véeⁿe 'uūvī partido chí n'guⁿ'u ná 'aamá yā ndúúcuⁿ yeⁿ'e taama yā 'iiⁿntyéⁿ'e miiⁿ nguéé cuuvi 'nááⁿ yā chí 'iiⁿntyéⁿ'e yā. ²⁵ Ndúúti chí n'deēⁿe nadacadínuuⁿ yā na 'áámá familia chí véeⁿe partido yeⁿ'e, familia miiⁿ ní nguéé cuuvi nduuví dáámá yā. ²⁶ 'Tiicá ntúūⁿ, ndúúti chí yááⁿn'guiinūⁿ diiⁿ sa contra yeⁿ'e maaⁿ sa, nguéé cuuví cūnee sa ti chúū diiⁿ chí 'cuiinu sa.

²⁷ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cundaa yā na vaacu 'áámá saⁿ'ā chí véeⁿe fuerzas yeⁿ'e sa ní diví yā dendu'u yeⁿ'e sa. Canéé chí caāchiichí yā saⁿ'ā vmnááⁿ vmnaaⁿ. Cuayiivi ní cuuvi diiⁿ yā diví yā dendu'ū chí snúūⁿ va'ai yeⁿ'e sa.

²⁸ Nduudu cuaacu 'úú ngaⁿ'á ngí ndís'tií. Tanducuéⁿ'e nuuⁿndí chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcuⁿ nduudu taaⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā contra yeⁿ'e Ndyuūs, Ndyuūs nadich'εécú yā nuuⁿndí yeⁿ'é yā. ²⁹ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā nduudu taaⁿ chí nguεε n'dáacā yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, ní nguéé nch'εécú yeⁿ'é yā maaⁿ ní tiempo chí cuchí.

³⁰ 'Tiicā Jesús ngaⁿ'a yā ti náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí Jesús míiⁿ ní véeⁿe espíritu yeⁿ'e yááⁿn'guiinūⁿ nduucú yā.

Chεécú Jesús ndúúcuⁿ 'dínu yā
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Cuayiivi ní ndaa chεεécú Jesús miiⁿ ndúúcuⁿ 'dínu yā, ní ch'εetinée yā cuaaⁿ chuva'ái. Ní dich'ó yā 'áámá saⁿ'ā chí yaa'vi sa Jesús chí cuchí yā nanáaⁿ yā. ³² 'Yááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní vεeté yā cuaaⁿ 'diitúú Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Chεécú ní ndúúcuⁿ 'diinú ní ní in'nuúⁿ yā n'dií cuaaⁿ chuva'ái.

³³ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā miiⁿ: ¿Dú'ū chí chεεécú miiⁿ? o ¿dú'ū chí 'diinú miiⁿ?

³⁴ Tuu'mi ní Jesús n'gínu yā 'iiⁿ'yāⁿ chí vεeté yā cuaaⁿ 'diitúú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: N'diichí ní. 'Iiⁿ'yāⁿ chí snée yā nduucú miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chí chεεécú ndúúcuⁿ 'diinú. ³⁵ Ní 'āā du'ú nūuⁿ chí diiⁿ chíiⁿ chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí diiⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíí ví'í, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíí 'diinú, ndúúcuⁿ chεεécú.

4

'Aama ejemplo yeⁿ'e 'aama saⁿ'ā chí ngiūⁿ sá ndaata
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Taama vmnéⁿēe Jesús miiⁿ ní tuc'a ya chí'cueen yā cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿyáⁿā. Ní nduuvídáámá n'dee n'dáí 'iiⁿyāⁿ naachi canéé Jesús miiⁿ ndíí 'āā ntéé lugar chí cuééndí Jesús. Ní chindáa yā na 'aama barco chí canuuⁿ vmaanaⁿ nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ. Ní miiⁿ ch'iīndí yā chí ca'cueen yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ch'εⁿtiné yā na 'diituú nuūⁿnīⁿ miiⁿ. 2 N'deē n'dáí parábolas can'a Jesús 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ejemplos chí tan'dúúca dendu'u chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní taachí ngi'cueen yā caⁿ'a yā ndúúcu 'iiⁿyā s'eeⁿ 'túicā. 3 Ndí's'tií ní 'caandiveéⁿ nī chuū. 'Áámá saⁿ'ā chí ngiīnū ndaāta ní cuéⁿe sá cuūnū sa ndaata miiⁿ. 4 Taachi chíīnū sa ní 'áámá duutu ndaata mííⁿ chíiya na 'diituú yúúní ní ndaā 'yáádá ní che'e tī. 5 Náⁿ'ā duutu ndaata ní chíiya nguaaⁿ tuúú naachi nguéé dáana n'deē yáⁿā véé. Duutu ndaata miiⁿ núúⁿ cān'daa tī yáⁿā miiⁿ nguεε daanáá yāanūⁿ. 6 Ní taachi can'daā yaatū miiⁿ ní t'i caati nguéé yānūⁿ snúú díí'yú. 7 Náⁿ'ā duutu ndaata miiⁿ chíiya nguaaⁿ yááⁿ. Yááⁿ s'eeⁿ ní ch'iīta ní dí'vaachi yéⁿ'ē. Chííⁿ chí ndaata miiⁿ ní nguéé dichíí'vé. 8 Náⁿ'ā duutu ndaata mííⁿ na yáⁿ'āa n'dáacā chíiyā. Can'dáā ní ch'iīta n'dee n'dáí cosecha yeⁿ'ē. N'duuví ní ch'εⁿtinéé tanduu ndiicu ndiichi ndaata yeⁿ'ē. Tan'duuví ní 'iīnū ngεεcu ndiichi ndaata yeⁿ'ē ní tan'duuví ní 'áámá ciento ndaata yeⁿ'ē.

9 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndí's'tií chí véé veéⁿ nī, 'caandiveéⁿ nī.

*Chíⁿ chí neⁿ'ē caāⁿ'māⁿ ejemplo miiⁿ
(Mt. 13.10-23; Lc. 8.9-15)*

10 Cuayiivi taachí nduūví dámaáⁿ yā ndaa nanááⁿ Jesús náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí snéé niiⁿnúⁿ yā ndúúcu ndiichúví discípulos ní ntinguunéⁿ yā Jesús: ¿De'ε neⁿ'e caāⁿ'maⁿ ejemplo 'cūū?

11 Ní Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndí's'tií ní canéé chí cadiinuuⁿ nī chí canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Naati tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chí nguéé sneé yā nduucú, 'úú ní ngaⁿ'á ngií tanducueⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu ejemplos. 12 Níicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ snaaⁿ yā naati ch'εⁿtinéé yā tan'dúúca chí nguéé inaaⁿ yā, ní 'caandiveéⁿ yā naati ch'εⁿtinéé yā tan'dúúca chí nguéé 'caandiveéⁿ yā, ní nguεε taumicadínuuⁿ yā. Ndíí nguéé ndaacadáámí yā ní cu'téenu yā Ndyuūs ní nch'εⁿcú nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

13 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿ'e yā: ¿'Áá nguéé ituumi-cadínuuⁿ nī yeⁿ'e ejemplo 'cūū? ¿Táácā, túú'mí, cádínuuⁿ nī yeⁿ'e tanáⁿ'ā ejemplo? 14 'Iiⁿyāⁿ chí ngiīnū yā ndaata miiⁿ tan'dúúca 'iiⁿyāⁿ chí candεε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. 15 N'dúúví 'iiⁿyāⁿ ní tan'duūcā ndaata chí chíiya cyúúní mííⁿ, 'túicā yā chíiīndiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cuayiivi taachí chíiīndiveéⁿ yā, chíi yááⁿ'nguiīnūⁿ ní divíi sa nduudu chí chíiīndiveéⁿ yā chí canéé na staava yeⁿ'e yā. 16 Tán'duuví yā ní tan'dúúca ndaata chí chíiya nguaaⁿ tuúú, 'túicā yā. N'giīndiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní yeenū n'daí yā nduucú. 17 Naati nguéé 'áámá cānee na staava yeⁿ'e yā ní nguéé 'nááⁿ tiempo cūnee. Taachi ndaa tiempo chí 'cueenu yā cuuvi o neⁿ'e chí n'gíiⁿnyuⁿneeⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é yā cáávā nduudu cuaacu miiⁿ, 'āā ntéé candií yā chí n'daacā miiⁿ. 18 Tán'duuví yā ní tan'dúúca ndaata chí chíiya nguaaⁿ yááⁿ miiⁿ, 'túicā yā. N'giīndiveéⁿ n'daacā yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. 19 Naati neené neⁿ'e cá yā dendu'ū yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcu chí véé. Ní nginnche'ei yā 'iiⁿyā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní dineⁿ'e yā cosas chí véé yeⁿ'e taama 'iiⁿyā. Tanducuéⁿ'ē chuū ní ndaá ní dí'vaachií yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní diiíⁿ chí nguéé dichíí'vé nduudu miiⁿ na vida yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

20 Naati tán'duuvu yā ní tan'dúúccā ndaata chi chiiya na yá'n'āa n'daacā, 'tiicá yā. N'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu ye'ⁿé Ndyuūs ní i'teenu n'daaca yā, ní vée' n'gu'i' ye'ⁿē. N'duuvu yā ní tan'dúúccā ndaata chi chíi ndiicū ndiichi ye'ⁿē ye'ⁿe 'aama 'aama. N'duuvu yā tan'dúúccā chí chíi 'iinu ngeεcu ndiichi ye'ⁿē, o tan'dúúccā chí chíi 'aama ciento ye'ⁿē.

*Tanducuéⁿē chi cunuúⁿ n'de'ei cunduú nguuvu
(Lc. 8.16-18)*

21 'Tiicá ntúūⁿ can'a Jesús táámá ejemplo chi 'téé nguée dáámá. ¿'Áá ndeε yā 'áámá lámpara chí cu'neeⁿ yā maan' aama caja o maan' aama cama? ¿'Áá nguée cu'neeⁿ yā lámpara miiⁿ na yaacu, 'íicú 'ii'n'yāⁿ cuuvi snaaⁿ yā? 22 Mar 'áámá cosa chí canúúⁿ n'de'ei nguée cunee chí nguée snaaⁿ 'ii'n'yāⁿ, ndii nguée ndúú 'áámá cosa chí cánúúⁿ n'de'ei chí nguée cadíinuⁿ 'ii'n'yāⁿ. 23 Du'ū chí vée veéⁿ ní 'caandiveéⁿ.

24 Ní Jesús can'a ntúūⁿ yā 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ: Cunndéē ndís'tiī cuidado ye'ⁿe chí n'giindiveéⁿ nī. Ndúúccā caadi chí ndís'tiī idiíⁿ nī juzgar 'ii'n'yāⁿ, caadi míⁿ ntúū Dendyuūs idiíⁿ yā juzgar ndís'tiī. Ní n'deēe cá n'daacā ye'ⁿē ndís'tiī taachi Ndyuūs idiíⁿ yā juzgar ndís'tiī. 25 'Ii'n'yāⁿ chí vée ye'ⁿe yā Ndyuūs ca'a cá yā 'yā. 'Ii'n'yāⁿ chí nguée ca ye'ⁿe yā, Ndyuūs ndiví yā 'téé chí 'āā vée ye'ⁿe yā.

Ejemplo ye'ⁿe ndaata chí ngiita

26 Jesús can'a ntúūⁿ yā: Naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyúⁿ yā ní tan'dúúccā 'áámá sa'n'ā chí ngiinu sa ndaata na yá'n'āa ye'ⁿe sa. 27 Sa'n'ā miiⁿ ngiinu sa ndaata na yá'n'āa. Ni chíi maāiⁿ ní cyaadú sa ní nducueeⁿ sa taachi chídeεve. Cuayivi ní cho'oo nguūvi cho'oo n'gááⁿ ní ndaata miiⁿ ní can'daa ní chíiita naati sa'n'ā miiⁿ ní nguée deenu sa táácc chíiita. 28 Yá'n'āa miiⁿ ngii maāⁿ yé'ⁿē. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ican'dáa ta'ā n'gaiyáá. Cuayivi ní can'daa yááⁿ miiⁿ ye'ⁿe. Cuayivi ní n'giita ní ngii trigo chí ndiituu n'daacā na yááⁿ miiⁿ. 29 Taachi trigo miiⁿ 'āā ntí'i, tuu'mi ní ngeⁿe 'ii'n'yāⁿ chí ye'ⁿē ní n'giica yā, ti 'āā snuū ca'a chí 'caatā.

*Tan'dúúccā ejemplo nduutií ye'ⁿe yivē ntí'yāa
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)*

30 Jesús miiⁿ ní ca'a ntúūⁿ yā: ¿De'é tan'dúúccā naachi nga'n'a ntii'nyuⁿ Ndyuūs miiⁿ? o ¿de'é nduucc chí nadidáámá yú? 31 Chuū tan'dúúccā nduutií ye'ⁿe yivē ntí'yāa chí 'lín' cá ye'ⁿé tanducueéⁿ nduutií chí vée i'n'yee'ⁿ cūū. Chíⁿ chí chíinu 'ii'n'yāⁿ na yá'n'āa ye'ⁿé yā. 32 Taachi 'āā nínú yā ndaata miiⁿ ní ngii n'geεte ye'ⁿé tanducueéⁿ yāatā. Ní dúu'nē miiⁿ ní n'geεte n'dái ngii chí 'yáádá ngii í'neeⁿ tí 'déeεe tí na 'cuuti ye'ⁿē.

*Taama ejemplo chí ngi'cueeⁿ Jesús
(Mt. 13.34-35)*

33 'Tíicā ngi'cueeⁿ Jesús 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ nduudu cuaacu ye'ⁿé Ndyuūs ndúúccā n'deεe n'dái ejemplos tan'dúúccā chuū, tanducueéⁿ chí cuuvi cadíinuⁿ yā. 34 Ní nga'n'a yā ngii yā nducyaaca 'ii'n'yāⁿ ndúúccā ejemplos, naati taachi canee yā dámaāⁿ ndúúccā discípuos ye'ⁿe yā tanducueéⁿ miiⁿ n'giⁿ'i yā discípuos ye'ⁿe yā de'ε chí ne'ⁿe caa'n'maⁿ ejemplos chí 'āā can'a yā.

*Jesús chí'neeⁿ 'diíⁿ yā 'yúúné ndúúccā nuū'ní'yá'n'ā
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)*

35 Taachi chí'da'á nguuvu miiⁿ, Jesús miiⁿ nga'n'a yā ngii yā discípuos ye'ⁿe yā: Ca'n'ā yú táámá 'diituu nuū'ní'yá'n'ā.

³⁶ Tuu'mi ní s'neeⁿ yā miiⁿ ní discipulos ní candéé yā Jesús miiⁿ na barco chí 'āā canéé na 'diitúú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní cueⁿ'é yā. Miiⁿ ntúūⁿ canéé tanáⁿ'ā barcos. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā barcos cueⁿ'é ntúūⁿ yā. ³⁷ Tuu'mi ní chéenū 'áámá 'yúúné taaⁿ ní nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ sndaa yaacú. Ní sndaa yaanūⁿ barco miiⁿ, ní chiitūu nuūⁿnīⁿ barco naachi canéé Jesús miiⁿ. ³⁸ Ní Jesús miiⁿ ní cyáádu yā cuaaⁿ 'diitúú barco miiⁿ, ní candiitinee yā na cojín. Ní discipulos ní nanduūchí yā Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā: N'dii Maestro, ¿'áá nguéé de'ē vεε inee nī chí 'cuūvi yú?

³⁹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní nducueeⁿ yā ní yaaⁿ'vi yā 'yúúné miiⁿ ní caⁿ'a yā chii yā nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ 'túúcā: 'Diiⁿ nūuⁿ cunee di. Hora míⁿ nūuⁿ 'yúúné miiⁿ ní canee 'diiⁿ ní nducuéⁿ'ē canee 'diiⁿ 'diiⁿ. ⁴⁰ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā discipulos yeⁿ'e yā: ¿De'ē cuuvi tátī 'va'a nī? ¿De'ē cúúví chí nguéé cu'téenu cá nī?

⁴¹ Ní discipulos yeⁿ'é yā neené dii'yá yā chí, ní ngaⁿ'a yā ngii yā nguaaⁿ maáⁿ yā ndúúcu vī'ī: ¿Du'ú rá 'iiⁿ'yāⁿ 'cúū, chí ndii 'yúúné ndíí nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ch'iindiveéⁿ yeⁿ'e yā?

5

Saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Gadara chí canéé sá ndúúcu espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ' (Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Jesús ndúúcu discipulos ndaa yā na táámá lado 'diitúú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa chí nguuví Gadara. ² Tuu'mi ní Jesús nanⁿ'daá yā na barco miiⁿ, ní ndaa 'áámá saⁿ'ā chí canéé ndúúcu espíritus yeⁿ'é yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní ngiicá sa ná vaacu sa chí 'áámá yiivi yáává chí canéé nguaaⁿ yaīnyāⁿ ní ndaa sa nanááⁿ Jesús. ³ Saⁿ'ā miiⁿ ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé chí cuuvi cuta'á yā saⁿ'ā ní cachiiⁿchí yā saⁿ'ā, ndii nguéé ndúúcu cadenas. ⁴ Néené n'deéé cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cachiiⁿchí yā saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu cadenas ca'a sa ndúúcu ta'á sa, náátí ch'iica sa cadenas miiⁿ, ní dicheeyéí sa cadenas miiⁿ. Ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ichéé yā ndúúcu sa. ⁵ Cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ cachiiⁿca sá n'gaī sa cuaaⁿ ná yiicū ndúúcu cuaaⁿ nguaaⁿ yáinyāⁿ ndíí nguuví ndíí n'gaaⁿ, ní 'nuu cá'ai maāⁿ sa sáⁿ'ā ndúúcu tuūu. ⁶ Ní taachi n'diichi yáⁿ'ái sa Jesús miiⁿ, cueⁿ'e sa ngéenu sá nanááⁿ yā ní chíintiiⁿ'ya sa nanááⁿ yā. ⁷ Ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ ní 'cái yiicu sá: ¿De'ē cuuvi chí ndaa nī nanaáⁿ, n'dii Jesús, Daiya Dendyuūs chí canee yā na va'ai chēeti nguuví? Ngiiⁿca cáává chí dúúchí Ndyuūs chí nguéé téé nī vaadi 'caaⁿ'va 'úú.

⁸ Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa chuū caati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ: Ndís'tī, nan'dáa nī yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū.

⁹ Jesús miiⁿ tiinguuneeⁿ yā saⁿ'ā: ¿De'ē nguuví dí? Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chí canéé ndúúcu sáⁿ'a 'cūū nan'guεεcútaⁿ'a sa: Legión nguūví, caati neené 'yaaⁿ 'nū.

¹⁰ Ní espíritus neené di'cuíitū ca Jesús miiⁿ chí nguéé tun'dáa yā espíritus chí caⁿ'ā yaⁿ'ai yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ. ¹¹ Ní neené n'deéé puercos nge'e tí cuaaⁿ na níⁿ'núⁿ yiicū miiⁿ. ¹² Ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ idi'cuíitu Jesús: N'dii, dicho'ó nī nús'uu chí caⁿ'a 'nū chēeti puercos miiⁿ.

¹³ Tuu'mi ní Jesús ní ca'a yā permiso, ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chínan'dáa sa yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ chí ndáa sa chēeti puercos. Ní véé tan'duu 'uūvi mil puercos miiⁿ. Ní taachi espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ sndáa sa chēeti puercos tuu'mi ní cheenu nducyaaca tí ní chingéé nuūⁿ tí chēeti yaāi miiⁿ.

Ní chingée tī nguaaⁿ nuuⁿniⁿyáⁿā. Ní chiitu nuūⁿnīⁿ veéⁿ tī duutu tī cheendi tī ní ch'íi tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

14 Iiⁿyāⁿ chí idiiⁿ cuidado puercos cueⁿe yā ngéenu yā chí cuuvi yā iiⁿyāⁿ ná yāāⁿ miiⁿ ndúú^cú iiⁿyāⁿ chí snéé na cueⁿéⁿtí chí chíi miiⁿ. Ní iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canⁿdaa yā n'diichi yā chí chíi. 15 Taachí ndaa yā niiⁿnuuⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní taachí n'diichi yā sanⁿā chí canéé sá ndúú^cú espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ chí maaⁿ ní veⁿe sa 'diiⁿ ndúú^cú catecai sa ní 'āā n'daācā sa tuuⁿmi ní dí'va'a yā. 16 Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí n'diichi yā chí diiⁿ Jesús miiⁿ, ní caⁿ'a yā chíi yā táácā chíi ndúú^cú saⁿā miiⁿ chí canéé sá ndúú^cú espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ, ní tanⁿduuca chí chíi ndúú^cú puercos. 17 Tuuⁿmi ní iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diⁿ'cuútu yā Jesús miiⁿ chí cáⁿ'a yā táámá lado yeⁿe yáāⁿ miiⁿya.

18 Jesús cueⁿe yā. Ní taachí ndaa yā na barco miiⁿ ndaa sanⁿā chí vmaaaⁿ canéé sá ndúú^cú espíritus yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ. Ní saⁿā miiⁿ chíica sa Jesús chí caⁿ'a sa ndúú^cú yā na barco miiⁿ. 19 Jesús ní nguéé 'cuuⁿ yā naatí caⁿ'a yā: Cunaⁿ'a dí ná vacu di ndúú^cú iiⁿyāⁿ yeⁿe di, ní cuuvi di iiⁿyāⁿ chí ch'εεε n'dai denduⁿú chí Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ diiⁿ yā ndúú^cú dii, ní tanⁿdúú^cá Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ chí nduuví ya'āi iinú yā dii.

20 Saⁿā miiⁿ ní cunaⁿ'ā sa, ní tucá'a sa chíi sa iiⁿyāⁿ nuuⁿmaⁿ yáāⁿ cuaaⁿ 'diituú chí nguuví Decápolis yeⁿe denduⁿú chí n'gεεε n'dai chí Jesús diiⁿ yā ndúú^cú sa. Ní nducyaaca yā che'e yiinú yā.

Táⁿā daiya sáⁿā Jairo, ndúú^cú n'daataá chí tuūⁿvi tá catecai Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Taachí Jesús miiⁿ nanguεεcunéé yā ní cho'ó yā táámá lado yeⁿe nuūⁿnūⁿyáⁿā ní ndaa yā na yáⁿ'āa 'diituú nuūⁿnīⁿyáⁿā, neené n'deéé iiⁿyāⁿ ndaa yā naachi Jesús canee yā. 22 Ní ndaā 'áámá saⁿā chí nguuví sa Jairo, saⁿ'a chí ngaⁿ'a ntiinⁿyuⁿ sa yeⁿe yáacū sinagoga. Taachí n'diichi sa Jesús miiⁿ candiitinⁿdí sa na ca'a yā. 23 Ní neené diⁿ'cuútu sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a sa: Daiyá ní neⁿ'ē 'cuúvi tá. Cuchí nī ní cúnⁿ'duⁿú tá'a nī vmaaaⁿ yeⁿe tá, ní cuuvi nduūⁿvā yeⁿe tá ní nguéé 'cuúvi tá.

24 Tuuⁿmi ní Jesús miiⁿ ní cuéⁿe yā ndúú^cú sa. Neené 'yaaⁿ iiⁿyāⁿ canⁿdaa yā Jesús ní neéne chíiⁿni chíichí yā Jesús. 25 Ní nguaaⁿ nducyaaca iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé 'áámá n'daataá chí ngiitā tá, chí 'āā ndiichúúví nduūⁿyū canee tá ndúú^cú ca'ai chí nguuví nguuví ngee yuuúⁿ yeⁿe cuerpo yeⁿe tá. 26 Nééne n'geenu tá ngii ndúú^cú médicos, ní 'āā ch'iinu diiⁿ tá gastar tanducuéⁿē chí véé yeⁿe tá, naati nguéé duⁿú veⁿe dichiiⁿ'vē yeⁿe tá ti dáyíicándíí cá ca'ai yeⁿe tá cuaaⁿ vmaaaⁿ. 27 'Āā ch'iindiveeⁿ tá yeⁿe Jesús miiⁿ chí diiⁿ yā chí nduūⁿvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngiitā. Ní cueⁿe tá nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuaaⁿ daami Jesús ní tuūⁿvi tá catecai yā. 28 Caati nadicádíinuuⁿ tá maāⁿ tá 'tíicā. Ndúúⁿtí chí dámaāⁿ tuūⁿvi catecai yā, ní nduūⁿvā yeⁿe. 29 Hora míiⁿ nūⁿ chí tuūⁿvi tá catecai Jesús miiⁿ 'tíicā canéé naaⁿ chí ngeē yuuúⁿ yeⁿe tá. Ní chicadiinuuⁿ tá na cuerpo yeⁿe tá chí 'āā nduūⁿvā yeⁿe tá. 30 Tuuⁿmi ní Jesús miiⁿ tuumicádíinuuⁿ yā chí 'āā nduūⁿvā yeⁿe 'áámá 'iiⁿyāⁿ ndúú^cú poder yeⁿe yā. Ní nguεεcundíí yā ní n'diichi yā náávtaⁿ'ā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ní ntinguuneeⁿ yā: ¿Duⁿú tuūⁿvíi catecai?

31 Tuuⁿmi ní discípulos yeⁿe yā caⁿ'a yā: Cuinⁿdiichí nī 'iiⁿyāⁿ chí i'nūⁿ chíichí yā s'uūúⁿ miiⁿ ní maaⁿ ní ntinguuneeⁿ ní: ¿Duⁿú tuūⁿvíi 'úú?

32 Naati Jesús ní nguεεcúndíí yā n'giinu yā 'áámá lado taama lado, ní 'iicu cuuvi snaaⁿ yā duⁿú tuuⁿví 'iiⁿyāⁿ. 33 Tuuⁿmi ní n'daataá miiⁿ, ní inⁿ'duuvi tá chí 'va'ā tá. Deenú tá de'ē chí chíi. Cheⁿe tá ní chíintiiⁿya tá nanááⁿ Jesús. Ní caⁿ'a

tá chii tá 'ii'nyān tanducué'nē chi nduudu cuaacu. ³⁴ Jesús nga'n'a yā ngii yā tá'nā: Díí daiyá, nduūvā ye'n'e dí cáávā chi i'téenu di 'úú. Díí 'diín nūu cunán'a dí, ní nduūvā ye'n'e di ye'n'e ca'ai chi ndii di.

³⁵ Nga'n'a Jesús mii'n ndúúcu tá'nā mii'n, taachí ndaa yā ná va'ai ye'n'e sa'nā Jairo chi nga'n'a ntiinyu sa ye'n'e 'ii'nyān na yāacū sinagoga mii'n. Ní 'ii'nyān ye'n'e va'ai mii'n ní ca'n'a yā Jairo: Daiya dí 'āā n'dií tá. ¿De'ē cuuví chi idindú'u ca di maestro?

³⁶ Naati Jesús mii'n, ní ch'iindiveén yā chí ca'n'á yā ye'n'e sa'nā chí nga'n'a ntiinyu sa. Ní ca'n'a yā chí yā sa'nā mii'n chi nga'n'a ntiinyu sa ye'n'e 'ii'nyān na yāacū sinagoga: Nguéé 'va'a di naati cu'téenu dí.

³⁷ Jesús nguéé 'cuu' yā nducyaaca 'ii'nyān chí cue'n'e ca yā cuaa'n cheeti va'ai ndúucu yā, tí dámaa'n Pedro, ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan, sa'nā 'diinū Jacobo.

³⁸ Taachí ndaa yā va'ai ye'n'e sán'ā chí nga'n'a ntiinyu ye'n'e 'ii'nyān ye'n'e yaacū sinagoga mii'n, n'diichí yā 'ii'nyān. Ní ch'iindiveén yā chí n'gai yā ní ngeecu yā.

³⁹ Tuu'mi ní taachí sn'daa yā cuaa'n cheeti va'āi mii'n, ca'n'a yā: ¿De'ē tātí yuudu idiín ní? ¿De'ē cúuví chí ngeecu ní? Tá'diín nguéé n'dií tá, tí cyaadu tá.

⁴⁰ 'ii'nyān s'ee'n ní n'gii'nyū'nee'n yā ye'n'e Jesús mii'n. Tuu'mi ní Jesús mii'n diín yā chí can'daā nducyaaca yā. Ní Jesús can'deē yā chiida tá ndúúcu cheecu tá ndúúcu discípulos chí can'é ndúúcu yā ní sndaā yā naachi candiítí ta'diín chí n'dií tá ní tinán'ā. ⁴¹ Ní st'á yā ta'ā tá ní ca'n'a yā: Talita cumi, chí ne'n'e caā'n'man na nduudu ye'n'e yú, díí n'daata 'líi'n, 'úú nga'n'á ngii dii, ndúúcuee'n di.

⁴² Hora míi'n nūu ta'diín mii'n ní nduucuee'n tá ní cachii'ca tá. N'daata 'líi'n mii'n ní ngii tá ndiichuuvi nduūyū. Tuu'mi ní 'ii'nyān s'ee'n cue'n'e yiinū yā. ⁴³ Jesús míi'n yaa'vi yuudu yā 'ii'nyān chí nguéé caa'n'man yā cuuvi yā chíi'n mar 'áámá 'ii'nyān. Ní ca'n'a Jesús chí ca'a yā yuündú chí che'e n'daata 'líi'n mii'n.

6

Jesús canee yā na yāā'n Nazaret (Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Jesús ní ndaāca yā mii'n ní cuna'n'á yā na yāā'n Nazaret chí yāā'n vaacu yā, ní discípulos ye'n'e yā ní cue'n'e yā ndúucu yā. ² Taachí ndaa nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúu'n 'ii'nyān, Jesús tucá'a yā chí'cuee'n yā na yaacū sinagoga mii'n. Néené 'yaa'n 'ii'nyān ch'iindiveén yā chí ca'n'a Jesús, ní che'n'e yiinū yā. Ní ca'n'a yā: ¿Tíí ch'ee'n sán'a 'cūū tanducué'nē chuū? ¿De'ē vaadi déenu chí ca'a yā 'ii'nyān mii'n, ndúúcu vaadi n'giinu chí diín yā chuū? ³ ¿'Áá nguéé sán'a 'cūū daiya sa'nā 'viichiyán'á mii'n, daiya María mii'n, sa'nā chí 'diinū Jacobo, ndúúcu José, ndúúcu Judas, ndúúcu Simón, ndúúcu ví'i yā chí snée yā mii'n nguaa'n s'uuu'n? Cáávā chí ye'n'e yāā'n mii'n chíi'n chí nguéé s'teenu yā 'ii'nyān. ⁴ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyān s'tíi: Nducyáácá 'ii'nyān diné'n'e yā profetas naati nguéé diné'n'e yā 'áámá profeta ye'n'e yāā'n vaacu yā. Ní nguéé diné'n'e 'ii'nyān ye'n'e yā ndúúcu 'ii'nyān na vaacu yā profeta mii'n. ⁵ Jesús ní nguéé chidiín yā mar 'áámá vaadi n'giinú mii'n, dámaa'n chí sn'duú yā ta'a yā vmaaa'n ye'n'e n'duuvi 'ii'nyān chí ngítā ní nduūvā ye'n'é yā. ⁶ Ní che'n'e yiinū Jesús tí 'ii'nyān s'ee'n ní nguéé s'téenu yā. Cuayii'vi mii'n ní Jesús cachiicá yā cuaa'n na yāā'n na níi'nuu'n ní ngi'cuee'n yā 'ii'nyān.

Jesús dich'o'yo yā discípulos ye'n'e yā chí caa'n'mán yā nduudu ye'n'é Ndyuūs (Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ní Jesús yaa'vi yā ndu'u chí ndiichuuvi discípulos, ní tucá'a yā dicho'o'yo yā 'ii'nyān 'uuvi yā 'áámá 'áámá yāā'n. Ní ca'a yā poder discípulos chí tun'dáa

yā espíritus yeⁿe yáá'n'guinūuⁿ yeⁿe 'iⁿyāⁿ. ⁸ Ní caⁿ'a yā chii yā discípulos chi nguéé de'ē veε candéε yā chi cuuvi yeⁿe yúúni yeⁿe yā, dámaāⁿ in'daacuú. Nguéé canéé chí candéε yā ndii mar 'áámá moral, ndíí nguéé ndúú pan ra, ndíí nguéé ndúú tuūmī ra na bolsa. ⁹ Cunúúⁿ ca'a yā ndaacuú ndaachíi, ní 'áámá nūuⁿ catecai yā, nguéé 'uūvī. ¹⁰ Ní caⁿ'a Jesús: Ndís'tií, taachi cúndaa nī chēeti 'áámá va'āi, 'cuεetinéé nī miiⁿ taanduvéé ndii taachi nan'dáa nī yeⁿe yááⁿ miiⁿ. ¹¹ Nduuti chi ndáá ní 'áámá yááⁿ ní 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé 'cuaáⁿ yā 'cuεetinéé nī miiⁿ, ndíí nguéé ndúú neⁿe ra yā chí 'caandiveéⁿ yā yeⁿe nī, tuu'mi ní nan'dáa nī yeⁿe yááⁿ miiⁿ. Ní n'dáádi nī yaācáa yeⁿe ca'a nī. Chuū ní 'áámá señal chí 'cuuⁿmiⁿ nī chí nguéé n'daācā idiíⁿ yā ti contra yeⁿe nī. Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tií, chí nguuvi yeⁿe juicio duu'ví cá castigo yeⁿe 'iⁿyāⁿ yeⁿe yááⁿ Sodoma ndúúc 'iⁿyāⁿ yeⁿe yááⁿ Gomorra, chí ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ, ní nguéé tí 'iⁿyāⁿ yeⁿe yááⁿ naachi nguéé 'cuuⁿ yā ndís'tií.

¹² Tuu'mi ní discípulos ican'dáa yā, chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs yeⁿe chí ndaacadáámí 'iⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā. Ní chí n'daaⁿ yā chí cuuvi 'cuεetinéé n'daāca yā. ¹³ Tuucá ntúūⁿ discípulos diví yā neené n'deeε espíritus yeⁿe yáá'n'guinūuⁿ yeⁿe 'iⁿyāⁿ. Ní chí yā aceite n'deeε n'dáí 'iⁿyāⁿ chí ngítá ní nduūvā yeⁿe 'iⁿyāⁿ.

*Juan chi ngēēdinuūⁿ ní ch'í sa
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)*

¹⁴ Rey Herodes chí'indiveéⁿ ntúuⁿ yā chuū chí núúⁿ máⁿ íⁿyeēⁿ dī miiⁿ ní ch'í'indiveéⁿ yā chí diiⁿ Jesús miiⁿ. Rey Herodes míⁿ caⁿ'a yā: 'Áā nduūchi Juan chí ngēēdinuūⁿ nī nguaaⁿ tináⁿ'ā, chíⁿ chí saⁿ'ā ní véé taavi poder yeⁿe sa.

¹⁵ Naⁿ'a 'iⁿyāⁿ ní ngaⁿ'a yā: Jesús miiⁿ ní Elías chí profeta ndíí vmnaaⁿ. Naⁿ'a 'iⁿyāⁿ ní ngaⁿ'a yā: Jesús miiⁿ ní 'áámá profeta tan'dúúca profetas chí ch'εetinéé ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ.

¹⁶ Taachi Herodes miiⁿ chí'indiveéⁿ yā chuū, tuu'mi ní caⁿ'a yā: Juan sáⁿ'a 'cūu, chí 'úú chí caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ chí chíicá yā daandu sá ní 'āā nduuchi sa yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā.

¹⁷ Ti Herodes miiⁿ caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā soldados chí sta'a sa Juan ní chíicā chíichi sa ndúúcū cadenas ní chí nuuⁿ sa saⁿ'ā vácūc cááy n'daataá Herodías. Táⁿ'ā miiⁿ chí chíi n'daataá yeⁿe Felipe cuááⁿ vmnaaⁿ ní canéé tá ndúúcū sa. Ní Felipe miiⁿ ní 'diinu Herodes. ¹⁸ Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa Herodes miiⁿ: N'díi rey nguéé canéé chí cunee nī ndúúcū n'daataá yeⁿe 'diinu nī.

¹⁹ N'daataá yeⁿe Herodes miiⁿ nguéé canee yīnū tá ndúúcū chí caⁿ'a Juan miiⁿ. Ní neⁿe tá 'caaⁿnuⁿ tá Juan miiⁿ naati nguéé ngii diiⁿ tá. ²⁰ Herodes miiⁿ ní deenu yā chí Juan ní n'dai sa ní yeⁿe Ndyuūs saⁿ'ā miiⁿ. Ní rey miiⁿ 'va'á yā Juan miiⁿ. Chíⁿ chí nguéé n'guuⁿ rey miiⁿ chí táⁿ'ā miiⁿ diiⁿ dañó tá ndúúcū Juan. Ní rey miiⁿ s'eeⁿ veéⁿ yā n'daaca ní chí'indiveéⁿ yā yeⁿe nduudu Juan 'áará chí nguéé tuumicadiinúuⁿ yā nducuéⁿ chí ngaⁿ'a Juan miiⁿ. ²¹ Naati n'daataá yeⁿe rey miiⁿ nguuvi tá Herodías ní ndaāca tá táácā chí diiⁿ tá. Herodes miiⁿ diiⁿ yā 'áámá 'viicu nguuvi cumpleaños yeⁿe yā. Díiⁿ yā 'áámá 'viicu yeⁿe chí nge'é yā chí che'é 'iⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ, ndúúcū saⁿ'ā s'eeⁿ chí 'neéⁿ vmnaaⁿ yeⁿe soldados, ndúúcū 'iⁿyāⁿ yuudu yeⁿe yáⁿ'āa Galilea. ²² Ní taachi nge'e yā n'daataá 'líiⁿ daiya táⁿ'ā Herodías miiⁿ sndaā tá naachi nge'e yā. Ní nde'ei tá. Rey Herodes ndúúcū 'iⁿyāⁿ chí snéε yā ndúúcu sa chíi yeenú yā chí nde'ei tá. Ní miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā n'daataa 'líiⁿ miiⁿ: Dii, n'daataa 'líiⁿ, caaca di 'úú chí neⁿe dí ní 'úú ní teé dii.

²³ Ní ca'n'a yā, “por Ndyuūs” chi ca'a yā n'daataa 'lín' mii'n 'āā de'é nūu'n chi ne'n'e tá, 'áará chí ná ma'n'a ye'n'e yá'n'āa chi nga'n'a nti'nnyú'n yā. ²⁴ N'daataa 'lín' mí'n ní can'daā tá ní ca'n'a tá chíi tá che'ecu tá: Mamá, ¿d'é'ē caacá? Ní che'ecu tá ní ca'n'a yā chíi yā tá'ā: Caaca di tí'n Juan chí che'édínū'n'ní'n.

²⁵ Maa'nche'ētē nūu'n sndaā ta'dí'n mii'n naachi canúú'n rey mii'n, ní ca'n'ā tá: Ne'n'e chí maa'nguuví nūu'n te'é ní 'úu che'eti 'áámá cu'u tíi'n Juan chí che'édínū'n'ní'n. ²⁶ Tuu'mi ní rey mii'n ní s'nee'n ndaachi nuú'n yā naati cáávā chí ca'n'a yā, “por Ndyuūs”, ní cáávā 'ii'n'yā'n chí snée yā ndúú'cū rey mii'n, ngu'ée chí dii'n nuu'n yā chee'ndiitū yā ye'n'e chí ngiica ta'dí'n mii'n. ²⁷ Hora mí'n nūu'n ca'n'a nti'nnyu'n rey mii'n 'áámá soldado chí che'n'e sa 'caaca sa daandu Juan chí che'édínū'n'ní'n ní nguai sa tí'n yā. ²⁸ Soldado mii'n ní che'n'e sa ná vácūū ní ch'iica sa daa'ndu Juan mii'n. Ní sn'nuu'n sa tíi'n Juan mii'n che'eti 'áámá cu'u. Ní nde'e soldado mii'n ní ca'a sa ta'dí'n mii'n. Ní ta'dí'n mii'n ní ca'a tá che'ecu tá.

²⁹ Taachí discípulos ye'n'e Juan mii'n ch'iindiveén yā chuū, che'n'é yā chí nguai yā cuerpo ye'n'e Juan mii'n. Ní candéε yā chí 'cuuchi yā.

Jesús ca'a yā chí che'e nyu'u mil 'ii'n'yā'
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Cuayiivi mii'n ní apóstoles ní nduuvidaamá yā ndúú'cū Jesús mii'n ní ca'n'a yā chíi yā Jesús tanducue'n'ē chí dii'n yā, ndúú'cū chí chí'cuee'n yā. ³¹ Jesús ca'n'a yā chíi yā apóstoles: Cuchí nī, ní ca'n'a yú ntaavi'tuunúu'n yú na 'aama lugar chí 'aama lado ye'n'e yāā'n naachi ngu'ée 'ii'n'yā. Nga'n'a yā 'tíicā, caati n'dee'e n'dái 'ii'n'yā'n indaa' yā nanáán' Jesús ndúú'cū n'dee'e n'dái 'ii'n'yā'n chí ina'n'a, ndíi maa'n rá chí nge'e yā, ngu'ée ngii. ³² Tuu'mi ní Jesús mii'n ndúú'cū apóstoles ye'n'e yā cue'n'é yā dámaán' yá na 'áámá barco na 'áámá lugar chí ngu'ée snée 'ii'n'yā'n. ³³ Naati néené' yaa'n 'ii'n'yā'n n'diichí yā Jesús ndúú'cū apóstoles, ní déenu yā du'u yā ní taachí cue'n'e yā. Ní nducue'n'ē 'ii'n'yā'n ye'n'e yāā'n s'ee'n cue'n'e yā chíicá yā na yá'n'āa naachi ndaa' Jesús ní vmnaa'n cá ndaa yā. Ní cuayiivi ndaa Jesús mii'n ndúú'cū apóstoles ye'n'e yā. ³⁴ Taachí Jesús nan'dáa yā na barco, n'diichí yā neen'e n'dee'e 'ii'n'yā'n ní neen'é yá'ai 'iinú yā 'ii'n'yā'n s'ee'n, ti snée yā tan'dúú'cā 'iiti cuúchí chí ngu'ée du'u chí idii'n cuidado 'iiti, 'tíica yā. Ní Jesús tucá'a yā chí'cuee'n yā 'ii'n'yā'n s'ee'n n'dee'e n'dái dendu'ū. ³⁵ Taachí chí chíi'nū, discípulos ye'n'é yā ní ndaa' yā nanáán' yā ní ca'n'a yā: N'dii Jesús, 'āā chíi'nū ní mar 'áámá 'ii'n'yā'n ngu'εε snée yā na yá'n'āa 'cūū. ³⁶ Yaa'ví ní 'ii'n'yā'n, ní ca'n'á yā yāā'n n'gaiyāā ndúú'cū yāā'n n'geete chí snée na nii'nnuú'n ní cuái yā pan, ti ngu'ée ndéε yā chí che'e yā.

³⁷ Naati Jesús ní nan'gu'εε'cúta'n'a yā ye'n'e yā ní ca'n'a yā: Ndís'tiī, ca'á nī che'e yā. Discípulos ní ca'n'a yā: ¿'Áá cuuvi dii'n nús'uu chí ca'n'a 'nū cuái 'nū 'uuvi ciento caadi pan, ní ca'á 'nū che'e yā?

³⁸ Jesús ca'n'a yā chíi yā discípulos: ¿'Áá n'dee'e panes ye'n'e ndís'tiī vεε? Cuén'e nī n'diichí nī. Taachí 'āā n'diichí yā, tuu'mi ní yaa'ví yā: V'éε nyu'u panes ndúú'cū 'uuví' yaacā.

³⁹ Tuu'mi ní ca'n'a nti'nnyu'n Jesús chí ch'εētē 'ii'n'yā'n s'ee'n caadi cuáán' caadi cuáán' naachí vεε yuuni cue'ē. ⁴⁰ Ní naachí ch'εete yā 'áámá ciento yā ní naachi ch'εētē tá 'uuví' nge'ecu ndiichí yā. ⁴¹ Tuu'mi ní Jesús mii'n ní sta'á yā ndu'ū nyu'u panes mii'n ndúú'cū 'uuví' yāacā. Ní che'enaar' yā nanguuvi ní ca'a yā gracias Ndyuūs cáávā pan mii'n ndúú'cū 'yaacā. Ní chíi'nu ní n'dee yā panes mii'n ní nca'a yā discípulos ye'n'e yā chí ca'a yā che'e 'ii'n'yā'n s'ee'n. Discípulos ca'a yā nducyaaca 'ii'n'yā'n s'ee'n 'yaacā mii'n ndúú'cū pan mii'n. ⁴² Nducyáácá yā che'e

yā ní chiitu 'ii'yāⁿ. ⁴³ Ní nanngaáⁿ yā chí ningaavā miiⁿ ní chiitu ndiichúúvⁱ 'cuēētēε ndúúúú chí ningaāva miiⁿ yeⁿe pan ndúúúú 'yaācā miiⁿ. ⁴⁴ Nducyaaca saⁿ'ā chí che'ē sa panes miiⁿ ní ngii nyuⁿ'u mil sa.

Jesús ngíica yā vmnááⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Tuuⁿ'mí ní caⁿ'a Jesús chíi yā discípu^los yeⁿe yā chí cundaa yā na barco miiⁿ ní ndaa yā táámá lado yeⁿe nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ vmnaaⁿ yēⁿe yā chí caⁿ'a yā na yāāⁿ Betsaida, nuuⁿmaⁿ neⁿ'e chí Jesús díiⁿ yā despedir 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. ⁴⁶ Taachí Jesús díiⁿ yā despedir yeⁿe 'ii'yāⁿ s'eeⁿ, cueⁿ'é yā na yiūcū miiⁿ chí caaⁿ'maⁿnguaⁿ'á yā. ⁴⁷ Taachí chíi 'da'a miiⁿ, barco miiⁿ ndúúúú discípu^los 'āā cachiíca vmnaaⁿ yeⁿe nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní náávtaⁿ'a nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ canéé. Ní 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ canee yā na yáⁿ'āa miiⁿ. ⁴⁸ Ní Jesús n'diichí yā chí discípu^los ní ch'eenu yā chíi chí díiⁿ yā chí chíica barco miiⁿ ti 'yúúné miiⁿ ní contra yeⁿ'ē naachí cachiica barco miiⁿ. Na nguεetiyaan 'da'a ca, Jesús ndaa yā nanááⁿ discípu^los, ní ngiicá yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní neⁿ'é yā cho'o daamā yā. ⁴⁹ Taachí discípu^los yeⁿe yā n'diichí yā Jesús chí ngiica yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ miiⁿ, discípu^los nadacádínuuⁿ yā chí 'áámá bulto ch'εεte ní 'cai yiūcu yā. ⁵⁰ Ti nducyáácá discípu^los n'diichí yā Jesús, ní díi'yá yā chíi. Naati Jesús ní yaa'ví yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Ndí's'tiū saⁿ'ā, nguéé 'va'á ní ti 'úú.

⁵¹ Ní Jesús miiⁿ cuchéε yā na barco miiⁿ naachí snúuⁿ discípu^los. Ní canéé 'diiⁿ' yúúné. Ní discípu^los nadicádínuuⁿ yā. De'ε chúúúú c'he'εε Ndyuū^s. Ní che'e yiūú yā. ⁵² Vaanicadínūuⁿ yeⁿe discípu^los ní cheεchí caati nguéé tuumicádínuuⁿ yā vaadi n'ginu yeⁿe panes miiⁿ.

Jesús díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'ii'yāⁿ chí ngíitā na yáⁿ'āa Genesaret
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Cho'ó barco miiⁿ ndúúúú yā táámá lado yeⁿe nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ní ndaa yā ná yáⁿ'āa Genesaret, naachí cachiichí yā barco miiⁿ cuaaⁿ 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'āa. ⁵⁴ Ní taachí nacan'daa yā na barco miiⁿ, 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí 'āā ndaa yā miiⁿ ní ntiinaáⁿ yā Jesús miiⁿ. ⁵⁵ Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā chíi yā 'ii'yāⁿ yeⁿe núúⁿmaⁿ cuaaⁿ na yāāⁿ n'gaiyāā chí snéé niiⁿnuúⁿ chí Jesús canéé yā. Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chinguai yā 'ii'yāⁿ chí ngíitā. Ní tuca'a yā ndaa yā ndúúúú 'ii'yāⁿ chí ngíitā na cama yeⁿ'é yā ní candεε yā 'ii'yāⁿ nanááⁿ Jesús miiⁿ. ⁵⁶ Ní 'āā de'ε'ε nūuⁿ lugar naachí cueⁿ'e Jesús miiⁿ, nduuti chí na yāāⁿ n'gaiyāā, o na yāāⁿ n'geεε, o na campo, 'ii'yāⁿ ní í'neeⁿ yā 'ii'yāⁿ chí ngíitā cuaaⁿ cyúúú. Ní dí'cuíúú yā Jesús chí ca'á yā lugar 'ii'yāⁿ chí ngíitā chí cuuví tuu'ví yā maaⁿ rá naachí ndeetiⁿ yeⁿ'ē catecai Jesús. Ní nducyaaca 'ii'yāⁿ chí tuū'ví yā tiinūuⁿ yeⁿ'e yā, nduūvā yeⁿ'e yā.

7

Chíiⁿ chí díiⁿ chí ngii nuuⁿ'ndi 'ii'yāⁿ
(Mt. 15.1-20)

¹ Tuuⁿ'mí ní 'ii'yāⁿ fariseos ndúúúú n'duuví maestros yeⁿe ley n'daa yā na yāāⁿ Jerusalén, ní ndaa yā nanááⁿ Jesús. ² 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní n'diichí yā chí discípu^los yeⁿ'e Jesús miiⁿ ngé'e yā ndúúúú ta'a yā chí vaatú, ní veε nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā ti nguéé inaaⁿnu yā ta'a yā taachí āā cuéé che'ε yā tan'duucá chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā. ³ Chúú chíi caati 'ii'yāⁿ fariseos ndúúúú nducyáácá 'ii'yāⁿ Israel candí yā costumbres yeⁿ'é 'ii'yāⁿ ndiicúú s'eeⁿ chí nguéé che'ε yā ndúúúú chí nguéé n'deéε cuuví nnaaⁿ'nú yā ta'a yā. ⁴ Taachí indáa yā nii'vεε, nguéé che'ε

yā nduuti chi nguée nnaa'nu yā ta'a yā n'deēe cuūví. Vée cá costumbres chi 'ii'yā' s'ee' icandiica yā, chi nnaa'nu yā vasos chi n'geē chí ngi'i yā, ndúúcu jarros, ndúúcu taza ye'e cūū, ndúúcu mesas. ⁵ Tuu'mi ní 'ii'yā' fariseos ndúúcu maestros ye'e ley mii' itinguunée' yā Jesús: ¿De'ē cúúví chí nguée candí discipulos ye'e nī costumbres ye'e 'ii'yā' ndiicúú s'ee'? Nge'ē yā ndúúcu ta'a yā chí vaatí.

⁶ Jesús nan'guεεcúta'a yā: N'dáac ca'na profeta Isaías mii' ndii cuáá' nmnaa' ye'e ndís'tií chí 'uūví naa' 'uūví cheendí nī. Chuū ca'na yā taachi dingúu' yā 'túúca:

'Ii'yā' s'uú' ní dich'εεtē yā 'úú ndúúcu cheendi yā, naati staava ye'e yā ya'aī canee ye'e 'úú.

⁷ Nguée de'ē vεε dichí'vε chí dii' yā chí dich'εεtē yā 'úú, ti chí'ín chí ngi'cuee' yā ní ley ye'e sa'n'ā ye'e i'nyeedí' cūū.

⁸ Naati ndís'tií ní chí'neé' nī leyes ye'e Ndyuūs ní candí nī costumbres ye'e sa'n'ā ye'e i'nyeedí' cūū. Chí'ín chí neenē n'deēe cuūví nnaa'nu yā jarros ndúúcu vasos naachi ngi'i nuú' yā, ndúúcu chí dí'ín yā ndúúcu neenē n'deēe cá dendu'ū. Tanducué'ē chuū ní nguée dichí'vε.

⁹ 'Tíicá ca'na Jesús chíi yā 'ii'yā' s'ee': Nds'tií ní cándii nī costumbres maá' nī ní cáávā chuū i'neé' nī 'áamá lado ley ye'e Ndyuūs. ¹⁰ Moisés ca'na yā ley 'cūū: Dí'ín nī honrar chíidā nī ndúúcu cheεcú nī ní 'ii'yā' chí nguée n'dáac nga'na yā ye'e chíidā yā o ye'e cheεcú yā canéé chí 'cuūví yā. ¹¹ Naati ndís'tií ní nga'na nī chí nga'na nī permiso 'aama sa'n'ā chí caa'ma' sa' cuuvi sa chíida sa o cheεcu sa, 'tíicá: 'Úú ní nguée cuuvi nneé' n'dií, caati nducué'ē chí ye'e ní Corbán. (Nduudu Corbán mii' ní ne'e caa'ma' chí ca'á yā Ndyuūs.) ¹² Ndúúti chí sa'n'ā nga'na sa 'túúca, tuu'mi ní ndís'tií nga'na nī chí 'áā ntéé nga'a nī lugar chí cunnee sá chíida sá ndúúcu cheεcu sá. ¹³ Nds'tií ní dí'ín nī chí 'áā ntéé dichí'vε Nduudu ye'e Ndyuūs cáávā costumbre chí ngo'ó ye'e 'áamá nī taama nī. Néenē n'deēe dendú'ū dí'ín nī tan'dúúca chuū.

¹⁴ Ca'na ntúū' Jesús chíi yā 'ii'yā' taama vmné'ēe ní ca'na yā: Cu'neen' vee' nducuyaaca nī ye'e, ní tuumicadiinu' nī. ¹⁵ Mar 'áamá dendu'ū chí nge'e sa'n'ā chí 'áā cuéé che'e sa cuuví dí'ín chí 'áā ntéé deεve sa. Chí'ín chí nadicadíinu' sa'na na staava ye'e sa ní ican'daā na staava ye'e sa chí'ín idií'ín chí 'áā ntéé deεve sa. ¹⁶ Nds'tií chí vée veé' nī, 'caandiveé' nī.

¹⁷ Taachí Jesús s'nee' yā 'ii'yā' mii' ní sndaa yā va'ai ye'e discipulos ye'e yā, discipulos ye'e yā ní itinguunee' yā: ¿De'ε né'ē caa'ma' ejemplo' cūū?

¹⁸ Ní ca'na Jesús chíi yā discipulos: ¿'Áá 'tiicá ntuū' ndís'tií nguée ituumicadíinu' nī? ¿'Áá nguée deenu nī chí tanducué'ē chí nge'e sa'n'ā ní cungéε cuaa' chupa'āi ní nguée cuuví dí'ín chí sa'n'ā mii' ní vaati sa, ¹⁹ ti nguée indaa' na staava ye'e sa naati na cheεti sa? Ní cuayi'ivi mí'ín nan'daā na cuerpo ye'e sa. 'Tíicá ní nducué'ē chí ngé'ē sa'n'ā ní deεve. Ní nguée dí'ín chí dinuu'ndí yā. ²⁰ Ní ca'na Jesús: Chí'ín chí can'daā na staava ye'e sa chí'ín chí dí'ín chí vée nuu'ndí ye'e sa. ²¹ Ti chí'ín cuaa' cheεti sá'n'ā chí ne'e caa'ma' chí ye'e na staava ye'e sa, ican'daā ye'e vaanicadíinu' ye'e sa chí nguée n'daācā. Nadacadíinu' yā ye'e chí ca'na sa ndúúcu 'aama n'daataá o isá'n'ā chí nguée ye'e yā, ndúúcu ye'e chí n'diichí yā 'áamá sa'n'ā o n'daataá ní duuchiné' vi'i yā, ní ndúúcu chí 'caa'n'ú' yā 'ii'yā', ²² ndúúcu ye'e chí ididuucú yā, ndúúcu ye'e chí ne'e yā cosas chí vée ye'e taama yā, ndúúcu ye'e dendú'ū chí ye'e yáá'n'guiinū' nī, ndúúcu ye'e chí nginche'ái yā 'ii'yā', ndúúcu vicios,

ndúúcu n'daataá chi ca'n'á tá ndúúcu n'daataá chi duuchinee tá vi'í, ndúúcu ye'n'ē sá'n'á chi ca'n'a sa ndúúcu sa'n'á chi duuchinee sa vi'í, ndúúcu ye'n'ē chi n'diichí yā cosas chi nguéé n'daacā, ndúúcu ye'n'ē chi caa'n'ma' taán yā contra ye'n'e Ndyuūs, ndúúcu ye'n'e chi dich'εεté maán yā 'ii'n'yā'n, ndúúcu nduudu chi nadicádínnuu'n yā tan'duucā chi loco yā. ²³ Tanducué'n'ē dendú'u' cūū chi nguéé n'daacā ican'daā ye'n'e na staava ye'n'ē yā. Chíf'n chi díi'n chi véé nuu'ndi ye'n'ē yā.

*'Áámá n'daataá chi nguéé n'daataá Israel tá chi i'teenu tá Jesús
(Mt. 15.21-28)*

²⁴ Nan'dáá Jesús mii'n ní cuna'n'a yā na yá'n'āa Tiro ndúúcu Sidón. Ní chindáa yā na 'áámá va'ai. Ní nguéé ne'n'é yā chi 'ii'n'yā'n s'ee'n cadínnuu'n yā naachi cánéé yā naati nguéé chii canúú'n n'de'ei yā. ²⁵ Maa'n'chεεté tuumicadiinnuu'n 'áámá n'daataá chi véé 'áámá n'daataá líi'n daiya tá chi cánéé ndúúcu espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n. N'daata mii'n ní ndaa tá ní chiintii'yā tá ná ca'a Jesús mii'n. ²⁶ N'daata mí'n ní nguéé ye'n'ē ndaata ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel naati ye'n'e ndaataá ye'n'e 'ii'n'yā'n ye'n'e yá'n'āa Sirofenicia. Ndaā tá ní chiica tá Jesús mii'n chí tun'dáa yā espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n ye'n'ē n'daataá líi'n daiya tá. ²⁷ Naati Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā n'daataá mii'n: Ca'a di lugar chi che'e daiyá 'ii'n'yā'n Israel vmnáá'n vmnaa'n ti nguéé cánéé chí divii pan ye'n'e daiyá 'nū ní ca'á 'nū chi che'e 'yaānā.

²⁸ Tá'n'ā mii'n ní nan'guεεcúta'n'ā tá: 'Tíicā, Señor, naati 'yaānā chi snée tí maa'n mesa mii'n nge'é tí cheeyéi pan chi ngéé ye'n'ē da'caiyāá.

²⁹ Tuu'mi ní Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā tá'n'ā: Dii n'daataá n'daacā nga'n'a di. 'Áa cuuvi na'n'a di. Espiritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n 'āa nan'dáa ye'n'ē daiya di.

³⁰ Taachí ndaa tá na vaacu tá, n'daataá líi'n mii'n ye'n'ē tá canee tá na cama ní candiiti tá. Ní espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n ní 'āa nan'dáa ye'n'ē n'daata líi'n mii'n.

*Jesús díi'n yā chi nduūvā ye'n'e 'áámá sá'n'ā chi nguéé nga'n'a sa ndíi nguéé ndúú
n'giindivee'n rá sá*

³¹ Jesús nan'daa ntuu'n yā ye'n'e yá'n'āa Tiro ndúúcu yá'n'āa Sidón ndúúcu na yáá'n s'ee'n ye'n'e yá'n'āa Decápolis. Ní ndaa yā na yá'n'āa chí 'díitūu nuū'n'i'n'yá'n'ā Galilea. ³² Mii'n ní ndaa 'ii'n'yā'n ndúúcu 'áámá sa'n'ā chí chεεtūū chí nguéé ngii nga'n'ā sa n'daacā. Ní chiicá sá Jesús chí cun'duú yā ta'a yā vmnaa'n ye'n'ē sa.

³³ Jesús candée yā sa'n'ā mii'n 'áámá lado naachi 'āa ntéé snée 'ii'n'yā'n ní tingúú'n ndutá'a yā na vee'n sá ní chiidai'n yā ní s'nee'n nduta'á yā na ch'iiaa sa. ³⁴ Ní chí'ínnu yā nanguuvi, ní ndaa nii'n'nú' yā ní ca'n'a yā: Efata, chí ne'n'e caa'n'ma'n na nduudu ye'n'ē, n'guaa'n di.

³⁵ Ndúúcu chuū ní n'guaa'n vee'n sá ndúúcu ch'iiaa sa ní nduūvā ye'n'ē sa. Ní 'āa chí ca'n'a n'daacā sá. ³⁶ Jesús ní ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yā'n s'ee'n chí nguéé cuuvi yā mar 'áámá 'ii'n'yā'n. 'Áará chí neené ca'a cuidado yā 'ii'n'yā'n s'ee'n chí nguéé cuuvi yā 'ii'n'yā'n, 'ii'n'yā'n s'ee'n ní ca'n'a yā chii yā n'dee'e n'dái 'ii'n'yā'n. ³⁷ Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní neene che'n'e yiinú yā, ní ca'n'a yā: 'Ii'n'yā'n mii'n ní tanducué'n'ē idin'daacá yā, ndíi 'ii'n'yā'n chí chεεtūū ní idiin yā chí n'giindivee'n yā. Ní 'ii'n'yā'n chí nguéé nga'n'á yā ní díi'n yā chí ngíi nga'n'a yā.

8

*Jesús ca'á yā che'e cuū'n mil 'ii'n'yā'n
(Mt. 15.32-39)*

1 Tiempo 'cūū neené 'yáán 'ii'nyāⁿ nduuvidaama yā ndúúcu Jesús. Nguéé de'ē chí ca'á yā chí che'e 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ. Tuu'mi Jesús 'caí yā discípuos yeⁿe yā, ní caⁿ'á yā chíi yā discípuos: 2 'Úú ní ya'ái cáávā 'ii'nyāⁿ s'tī, tí 'āā 'iinu nguūvī snéé yā nduucú na lugar 'cūū ní nguéé de'ē vεε chí che'é yā. 3 Ndúúti chí nadicho'ó 'ii'nyāⁿ na vaacu yā ní nguéé che'é yā, 'áátīi cuuvi cúúnu yā cuaaⁿ cyúúni chí naⁿ'a yā tí náⁿ'a yā ní yaⁿ'āi ndiicá yā.

4 Discípuos ní nan'guεεcútaⁿ a yā: ¿Taacá ca'á nī chí ché'é 'ii'nyāⁿ na lugar naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'nyāⁿ?

5 Jesús miiⁿ ntinguunééⁿ yā discípuos: ¿'Áá n'deeé cá panes yeⁿ'é nī véé? Discípuos ní caⁿ'a yā: Tá ndεēchē vεε.

6 Tuu'mi ní chíi Jesús 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεεté yā na yáⁿ'āa miiⁿ. Ní Jesús sta'á yā ndεēchē panes miiⁿ. Ca'á yā gracias Ndyuús cáávā panes miiⁿ. Ní n'dee yā panes miiⁿ ní ca'á yā discípuos yeⁿ'é yā. Ní discípuos ca'á yā che'e 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ. 7 Véé ntúūⁿ n'duuvī 'yaācā. Jesús sta'á yā 'yaācā ní ca'á yā gracias Ndyuús cáávā 'yaācā ní ca'á yā discípuos chí ca'á ntúūⁿ yā 'yaācā 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ. 8 Nducyaaca 'ii'nyāⁿ che'e yā ní chíitu 'ii'nyāⁿ. Ní nin'guaáⁿ yā tá ndεēchē 'cuεētēε chí nángaava. 9 'Ii'nyāⁿ chí che'e yā ní ngii yā tan'dúú cuūuⁿ mil 'ii'nyāⁿ. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā despedir yeⁿ'é 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ. 10 Ní Jesús ndaa yā na 'aama barco ndúúcu discípuos yeⁿ'e yā ní cueⁿ'é yā na yáⁿ'āa chí nguuvī Dalmanuta.

'Ii'nyāⁿ fariseos chíica yā Jesús chí ch'iⁿ'i yā 'aama vaadī n'giinu
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Tuu'mi ní ndaā 'ii'nyāⁿ fariseos ní tucá'a yā caⁿ'a yā n'deeé n'dáí ndúúcu Jesús. Neⁿ'é yā n'diichi yā táacā caaⁿ'maⁿ Jesús. Chíica yā Jesús 'áámá vaadī n'giinu yeⁿ'é na va'ai chεeti nguuvī. 12 Jesús nandaa yiinú yā tí ndaachíi 'iinu yā na staava yeⁿ'é yā, ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí ngiica 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ 'áámá señal yeⁿ'é vaadī n'giinu? 'Úú ngaⁿ'á cuaacu chí nguéé ca'á mar 'áámá señal 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ.

13 Cuayiivi chí caⁿ'a yā chíi yā 'ii'nyāⁿ s'uuⁿ chuū, Jesús nanguεεcunéé yā sndaa yā na barco miiⁿ. Ní cueⁿ'e yā taama lado nuūⁿniⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ.

Levadura yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ fariseos
(Mt. 16.5-12)

14 Discípuos chinaáⁿ yā chí candεε yā chí che'e yā, naati ndéε yā 'aama n'dyáⁿ'ā pan ndúúcu 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ na barco miiⁿ. 15 Tuu'mi ní Jesús caⁿ'á yā chíi yā discípuos: Cuin'diichí nī, cundéε nī cuidado yeⁿ'e levadura yeⁿ'e 'ii'nyāⁿ fariseos ndúúcu levadura yeⁿ'e rey Herodes. Levadura miiⁿ ní chíiⁿ chí díiⁿ yā chí nguéé n'daācā.

16 Discípuos ní tucá'a yā caⁿ'a yā nguaaⁿ maáⁿ yā: ¿'Áá chí nguεε ndéé yú pan chíiⁿ chí 'tiicā ngaⁿ'a yā?

17 Jesús miiⁿ ní déénu yā chí ngaⁿ'ā discípuos nguaaⁿ maáⁿ yā ní caⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí ngaⁿ'a nī chí cáávā chí nguéé ndéé nī pan? ¿'Áá cuéé tuumicadiinúⁿ nī? ¿'Áá cuéé i'téénu nī na staava yeⁿ'e nī? 18 ¿'Áá nguéé inaaⁿ ndís'tií ndúúcu nduutináⁿ nī, ndíi nguéé ndúú n'giindiveeⁿ rá nī ndúúcu vééⁿ nī? ¿'Áá nguéé inan'gaacú nī? 19 Taachí n'deé ndu'u nyuⁿ'u panes miiⁿ chí che'e nyuⁿ'u mil 'ii'nyāⁿ, ¿'áá n'deé 'cuéētēε ca pan nángaava? ¿'Áá nin'guaáⁿ nī? 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Ta ndiichuuvī.

20 Ní caⁿ'a Jesús: Taachí ca'á ndεēchē panes miiⁿ che'e cuūuⁿ mil 'ii'nyāⁿ, ¿'áá n'deé 'cuéētēε ca nin'guaáⁿ nī? Discípuos ní caⁿ'á yā: Tá ndεēchē.

21 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā: ¿'Áá cuéé tuumicadiinúu'n ní?

Jesús díi'n yā chi nduūwā ye'n'e 'áámá 'ii'n'yā'n chi ngeuenáá'n na yáā'n Betsaida

22 Cuayii'vi mii'n mí ndaā Jesús ndúú'cū discípulos ye'n'e yā na yáā'n Betsaida. Ná'n'ā 'ii'n'yā'n ní ndéé yā 'áámá chi ngeuenáá'n nanáá'n Jesús ní ngiicá yā Jesús chi tuu'vi yā 'ii'n'yā'n chi ngeuenáá'n. 23 Jesús sta'á yā ta'ā chi ngeuenáá'n ní tun'dáa yā 'ii'n'yā'n 'áámá lado ye'n'e yāā'n líi'n mii'n. S'nee'n yā nuu'ní'n dai'n yā na nduutináá'n sa ní snduu tá'a yā vmnaa'n ye'n'e sa'n'ā'n mii'n ní itinguuné'e yā sa'n'ā ndúú'ti chi 'āā inaa'n sa 'tεε. 24 Chi ngeuenáá'n mii'n ní ch'íinu sa, ní ca'n'ā sa: Inaá'n 'áámá sa'n'ā tan'dúú'cā chi 'áámá yá'n'ā 'tíicā sa'n'ā, naati ngiicá sá.

25 Tuu'mi ní Jesús mii'n ní sn'duu ntúu'n yā ta'a yā na nduutináá'n sa'n'ā mii'n. Sa'n'ā mii'n ní ch'íinu n'daācā sa ní nduuv'i n'dai nduutináá'n sa. 'Āā tanducué'n'ē inaa'n n'dáacā sa. 26 Tuu'mi ní Jesús mii'n dichó'o yā sa'n'ā chí cuina'n'a sa na vaacu sa. Ní ca'n'a yā: Díí, nguéé cundaā di núu'mán na yáā'n mii'n ní cuuvi di chuū mar 'áámá 'ii'n'yā'n.

Pedro ní ca'n'ā cuaacu sá chí Jesús chi Cristo yā

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Cuayii'vi mii'n Jesús ndúú'cū discípulos ye'n'e yā che'n'é yā na yáā'n s'ee'n ye'n'e yá'n'āa Cesarea ndúú'cū yáā'n s'ee'n ye'n'e yá'n'āa Filipino. Taachí snúu'n yā yúú'ní ntinguunee'n Jesús mii'n discípulos ye'n'e yā, ní ca'n'a yā: ¿Du'ū 'úú nga'n'a 'ii'n'yā'n?

28 Discípulos nan'guεεcúta'n'a yā: Ná'n'ā 'ii'n'yā'n ní nga'n'a yā chí díí chí Juan chí cheεdínuū'ní'n díí. Ná'n'a yā ní nga'n'a yā chí díí chí profeta Elías díí. Ná'n'a yā ní nga'n'a yā chí díí chí 'áámá profeta díí.

29 Tuu'mi ní Jesús ntinguuné'e'n yā discípulos: ¿Du'ū 'úú nga'n'á ndís'tíí? Tuu'mi ní Pedro mii'n ní ca'n'ā sa: N'díí chí Cristo chí ye'n'e Ndyuūs.

30 Jesús ní ca'n'a yā chí nguéé cuuvi yā mar 'áámá 'ii'n'yā'n chuū.

Jesús nga'n'a yā ye'n'e vaadi n'gii ye'n'e maá'n yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Tuu'mi ní Jesús tuca'á yā chí'cueen yā ye'n'e Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní neen'é 'cueenu sa cuuvi. 'Ii'n'yā'n chiiduú n'gεεt'é ndúú'cū 'ii'n'yā'n ndiicū chi nga'n'ā ntiin'nyu'n ye'n'é yáacu mii'n ndúú'cū maestros ye'n'e ley, 'āā ntéé ne'n'e yā sa'n'ā. Ní ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yā'n s'ee'n chí 'caan'nú'n yā sa'n'ā, naati sa'n'ā mii'n ní cheεti 'iinū nguuv'i nduuchi sa ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā. 32 'Úú ní nga'n'á cuaācū chuū. Tuu'mi ní Pedro mii'n ní cue'n'e sa ndúú'cū Jesús 'áámá lado ní tucá'a sa yaa'vi nee'n sa Jesús. 33 Naati Jesús nan'guεεcundií yā ní n'diichí yā discípulos ní yaa'vi nee'n yā Pedro ní ca'n'a yā: Díí, Pedro, tan'dúú'cā yáā'n'guiinū'n, 'tíicā díí. Cuví di ye'n'é 'úú, ti dii ní nguéé nadicádíinuun di tan'dúú'cā Ndyuūs nadicádiinuun yā, ti nadicádiinuun di ye'n'e dendu'ū ye'n'e in'yee'dí 'cūū.

34 Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípulos ye'n'e yā ndúú'cū taná'n'ā 'ii'n'yā'n, ní ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yā'n s'uun': Ndúú'ti chí 'áámá 'ii'n'yā'n ne'n'e yā ca'n'a yā nduucú, canéé chí cu'néén maá'n yā tanducué'n'e dendu'ū chí véé ye'n'e yā ní cuta'á yā cruz ye'n'é yā chí tan'dúú'cā chí 'cueenu taavi yā cuuvi cucáávā 'úú 'iicu ca'n'á yā nduucú. 35 Tí nducyáácá 'ii'n'yā'n chí ne'n'e yā nadanguá'n'āi yā vida ye'n'e maá'n yā na in'yee'dí 'cūū ní dindaí taama vida ye'n'é yā nanáá'n Ndyuūs. Ní nducyáácá 'ii'n'yā'n chí dindaí yā vida ye'n'e yā cucáávā 'úú ní cucáávā nduudu cuaacu chí ngua'n'ai 'ii'n'yā'n, tuu'mi ní nandaacá yā vida ye'n'e yā nanáá'n Ndyuūs. 36 ¿De'ē dichí'vē ye'n'e sa'n'ā ndúú'ti chí dii'n sa ganar nducué'n'ē chí véé in'yee'dí 'cūū ní dindaí sa alma ye'n'é sa? 37 ¿'Áá n'deēe cuuvi nadí'vε sa 'áámá 'ii'n'yā'n cucáávā alma ye'n'é sa? 38 Nduuti chí 'áámá 'ii'n'yā'n cuuvi 'cuináa'n

yā yeⁿe 'úú ndúú^{cū} nduudu yeⁿe nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿe yā, ní nguéé n'daācā idiíⁿ yā, 'tiicá ntúūⁿ 'úú chi Saⁿ'a chi Daiyá Ndyuūs, cuuvi 'cuinaáⁿ yeⁿe yā taachi ndaá ndúú^{cū} deεve ch'εete n'dai yeⁿe Chiidá ndúú^{cū} ángeles chí deεve yā.

9

¹ Jesús ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á, chi véé ná'a ní chi snée ní 'muuⁿ chi nguéé 'cuuvi ní taanduvéé ndii snaaⁿ ní naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿe chí ndaa yā ndúú^{cū} poder yeⁿe yā.

Jesús ñ'daaⁿ yā cuerpo yeⁿe maáⁿ yā
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Cho'ó jaáⁿ nguuvi, ní Jesús candéε yā Pedro, ndúú^{cū} Jacobo, ndúú^{cū} Juan. Ní cheⁿe yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na 'áámá yīcū yaacu. Ní miiⁿ ní Jesús ñ'daaⁿ yā cuerpo yeⁿe yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ³ Catecai yā nguεεcundāā ngii n'gai ní cuéε tan'dúú^{cā} nieve. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuvi naáⁿ'nú yā 'áámá tíñūūⁿ táátīi cuéε. ⁴ Ní che'enaāⁿ sáⁿ'ā profeta Elías ndúú^{cū} Moisés, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ch'īi ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ. Ní ndeé yā ndúú^{cū} Jesús. ⁵ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sá chíi sá Jesús: N'díi Maestro, de'ε chúú^{cā} n'daācā yeⁿe yú chí 'cuεεtinée yú 'muuⁿ. Din'dái 'nú 'iinū va'ai 'lín': 'Áámá yeⁿe ní, táámá yeⁿe Moisés, táámá yeⁿe profeta Elías.

⁶ Discípulos ní di'yáá yā chíi. Ní Pedro miiⁿ nguεε deenu sa de'ε chí ngaⁿ'a sa. ⁷ Tuu'mi ní ndaa vmnááⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá meēⁿ ní sn'dii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní discípulos ch'iindiveⁿ yā 'áámá nduudu chí ngaⁿ'a nguaaⁿ meēⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'ā: Sáⁿ'a 'cūū Saⁿ'ā Daiyá chí neⁿe n'dái. Cu'neeⁿ veéⁿ ní yeⁿe sa.

⁸ Hora míiⁿ nūū, taachi discípulos n'diichi yā, 'āā ntéé du'ū véε snée ndúú^{cū} yā, 'āā dámaāⁿ Jesús miiⁿ nduucú yā.

⁹ Taachi nangua'á yā yeⁿe yīcū miiⁿ na yúúⁿi miiⁿ naachi cunaⁿ'a yā Jesús caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé caaⁿ'máⁿ yā yeⁿe chí n'diichi yā, ndíi taachi Saⁿ'a chí Daiya Ndyuūs nduuchi sa yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. ¹⁰ Cááⁿvā chuū nanguáin'dái yā chí canúúⁿ n'de'ei nguaaⁿ maáⁿ yā, naati ntinguunéeⁿ yā nguaaⁿ maáⁿ yā ¿de'ε chí 'túú^{cā} chí nduuchi sa yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā? ¹¹ Tuu'mi ní discípulos ntinguunéeⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā: ¿De'ε cúú^vi chí ngaⁿ'ā maestros yeⁿe ley chí Elías miiⁿ canéé chí ndaa vmnaaⁿ sa?

¹² Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí Elías miiⁿ 'āā ndaá sá vmnááⁿ vmnaaⁿ ní diiⁿ sa n'neε sa tandu-cuéⁿe yeⁿe Ndyuūs. ¿De'ε ngaⁿ'ā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs yeⁿe Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs? Ngaⁿ'a chí canéé chí 'cueenu sá cuuvi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā despreciar saⁿ'ā ní nguéé neⁿe yā saⁿ'ā. ¹³ Naati maaⁿ ní ngaⁿ'á chí 'āā ndaa profeta Elías miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā diiⁿ yā chí neⁿe yā ndúú^{cū} sa, tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'a naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs yeⁿe chí canéé chí chó'ó.

Jesús divii yā espíritu yeⁿe yááⁿ'nguiinūu yeⁿe 'aama saⁿ'ā díiⁿ
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Cuayivi míiⁿ Jesús ndaa yā naachi snée discípulos yeⁿe yā. N'diichi yā neenē n'deeé 'iiⁿ'yāⁿ cuaaⁿ 'diitúú discípulos yeⁿe yā. Véé ntúūⁿ maestros yeⁿe ley miiⁿ chí ndeé yā n'deēe n'dái ndúú^{cū} discípulos. ¹⁵ Ní taachi n'diichi nducyaaca yā Jesús miiⁿ cueⁿe yiinu yā ní ngéenu yā ní ndaa yā nanááⁿ Jesús

chí díí' yā saludar Jesús. ¹⁶ Tuu'mi ní Jesús ntiinguunee' yā 'ii'yā' s'ee': ¿De' é nga'n'a nī ndúú'cū 'ii'yā' s'tít'?

¹⁷ 'Áámá chéé 'ii'yā' s'ee' chi snée yā mii' nn'guaacúta'n'a yā: N'díi Maestro, ndéé 'aama daiyá, chi canéé sá ndúú'cū 'áámá espíritu ye'e yáá'n'guiinū'u' chí díi' chi nguéé ngíi nga'n'a sa. ¹⁸ 'Áá tíi nū'u' naachi canéé sá espíritu 'cūū ní sta'a sá'n'a ní n'gē'ecu sá'n'a ná yá'n'āa. Ní sa'n'a mii' ní ican'dáā yá'n' cuaa' cheendi sa. Ní n'gē'ecu r'íi' 'díi'n'yú' sá. Chí'n' chí neené nduuví duūvā sa. 'Áá ngíi discípulos ye'n'e ní chí tun'dáa yā espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'u', naati nguéé cuuvi díi' yā.

¹⁹ Jesús nan'guē'ecúta'n'a yā ye'n'e 'ii'yā' s'ee': Ndís'ti'i, 'ii'yā' chí nguéé l'téenu nī. ¿Áá 'naa' tiempo canéé chí cunee ndúú'cū ndís'ti'i? ¿Áá 'naa' tiempo canéé chí cuhéé ndúú'cū nī? Candé' nī 'muu' sa'n'a 'díi'.

²⁰ Che'n'e yā nguai yā sa'n'a 'díi' mii'. Ní taachí n'diichi espíritu ye'e yáá'n'guiinū'u' Jesús mii', yáá'n'guiinū'u' mii' chinde'e sa'n'a 'díi' mii'. Che'ecu ndáā sa ní n'gēe yá'n' cuaa' cheendi sa. ²¹ Tuu'mi ní Jesús ntiinguunee' yā chíida sa'n'a 'díi': ¿'Áá 'naa' canee sa ndúú'cū ca'ai 'cūū? Chíida sa mii' ní ca'n'a yā: Ndií chí 'líi' sa. ²² Nééné n'deēe cuuvi espíritu ye'e yáá'n'guiinū'u' mii' ní n'gaanu' sá'n'a nguaa' nguuchi yá'n'a ní nguaa' nuū'nī' va, chí ne'e 'caā'n'ū' sa'n'a. N'dií Jesús, ndúú'ti chí cúú'ví díi' nī 'tēe de'ē chí cunnee nī nús'uu, ní nuu' nnee ya'āi 'iinú nī nús'uu ní cunnee nī nús'uu.

²³ Jesús ca'n'a yā chíi yā sa'n'a mii': Nduuti chí cuuvi cu'téenu di, tuu'mi ní tanducué'n'ē ní cuuvi cáāvā 'ii'yā' chí i'téenu yā.

²⁴ Tuu'mi ní chíida sa nééné 'caī ní n'gē'ecú yā. Ní ca'n'a yā: 'Úú cu'teenú. Cunnee nī 'úú ní cuuvi cu'teenú ca.

²⁵ Taachí Jesús n'diichi yā chí neené n'deēe 'ii'yā' nduuvidaamá yā, nga'n'a díi'ti yā ndúú'cū espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'u' ní ca'n'a yā: Díi espíritu chí díi' chí nguéé ngíi nga'n'a ní nguéé n'giindiveé'n' 'úú cuuvi díi chí nan'dáa di ye'n'e cuerpo ye'n'e sa'n'a 'díi' 'cūū, ní 'āā ntéé nguē'ecunée di cundaā di na cuerpo ye'n'e sa.

²⁶ Espíritu mii' ní chinde'e sa'n'a 'díi' mii' ní che'ecundáa sa'n'a taama vmné'ēe ní nan'daā ye'n'e sa. S'neen sa'n'a 'díi' mii' tan'dúú'cā chí chíi sa. Taachí 'ii'yā' s'uu' n'diichi yā sa'n'a 'díi' mii' neené 'yaa' yā ca'n'a yā chí n'díi sá. ²⁷ Naati Jesús mii' ní sta'á yā ta'ā sa, ní nadicué'n' yā sa'n'a. Sa'n'a 'díi' mii' ní chééndii sa.

²⁸ Cuayiivi ní Jesús sndaā yā na 'áámá va'ai, ní discípulos ye'n'e yā ntiinguunee' yā Jesús taachi snée yā 'áámá lado: ¿De'ē cúú'ví chí nús'uu nguéé chitun'dáa 'nū espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'u' ye'n'e sa'n'a 'díi'?

²⁹ Ní Jesús ca'n'a yā: Espíritu 'cūū chí 'túú'cā nguéé nan'daā ye'n'e 'ii'yā' chí 'tiicá nū'u' caati dámaā'n' chí nga'n'angua'á yā ndúú'cū chí nguéé 'āā ca'diínú yā nguuvi chí nga'n'angua'á yā.

Jesús nga'n'a ntú'u' yā ye'n'e vaadi n'gii ye'n'e yā
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Taachí can'daā Jesús ndúú'cū discípulos na yáā' mii', cho'ó yā na yá'n'āa Galilea. Jesús mii' nguéé ne'e yā chí cadiinuu' mar 'áámá 'ii'yā' chí canee yā mii', ³¹ ti Jesús mii' ní ng'i'cueen' yā discípulos ye'n'e yā chí Sa'n'a chí Daiya Dendyuūs mii' ní canéé chí ca'a yá sá'n'a na ta'āa 'ii'yā'. Ní canéé chí 'caan'nū' yā sa'n'a. Ní taachí 'āā 'cuuvi sa che'ti 'iinū nguuvi canéé chí nduuchi sa ye'n'e nguaa' tiná'n'a. ³² Naati discípulos ní nguéé tuú'micádíinuu' yā chí nga'n'a Jesús. Ní 'va'a yā chí ntíinguunee' yā ye'n'e chúū.

¿Du'ũ cá chí ch'etete ca?
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Tuu'mi ní ndaa Jesús ndúúcu discípulos yeⁿe yā na yāā Capernaum; ní taachí ndaa yā 'áámá va'ai, Jesús ntiinguuneeⁿ yā discípulos: ¿De'É ngaⁿa ndís'tiī cuaaⁿ cyúúni?

³⁴ Discípulos ní 'āā ntéé caⁿ á yā mar 'áámá ti cuaaⁿ cyúúni míiⁿ ntiinguuneeⁿ vi'i yā cheé ca yā chí ch'etete ca yā. ³⁵ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ch'iindí yā ní yaa'ví yā ndiichúúví discípulos yeⁿe yā chí cuchii yā nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a yā: Nduúti chí 'áámá ndís'tiī neⁿe ní cuuvi ní cuááⁿ vmnaaⁿ, canéé chí cuuvi ní ndii cuayiivi yeⁿe nducyáácá yā ní ndiicuuⁿ ca nī. Ní canéé chí dichííⁿvē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

³⁶ Tuu'mi ní Jesús sta'á yā 'áámá saⁿ'ā líiⁿ ní s'neeⁿ yā naavtáⁿ'ā yeⁿe discípulos. Ní sta'á yā saⁿ'a líiⁿ miiⁿ ní ca'nuúⁿ yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿe yā: ³⁷ 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuaáⁿ yā saⁿ'ā líiⁿ 'túúca, nduúcu chí duuchí, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní 'cuaáⁿ yā 'úú. 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuaáⁿ yā 'úú, nguéé dámaaⁿ 'úú cuaáⁿ yā, naati 'cuaáⁿ ntúuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú.

Yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí lado yeⁿe Jesús
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸ Tuu'mi ní Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa Jesús: N'díí Maestro, n'diichi 'nū 'áámá saⁿ'ā chí diví sa espíritus yeⁿe yáán'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ndúúcu chí duúchí nī, naati saⁿ'ā miiⁿ ní nguéé cachiiáca sá ndúúcu nús'uu. Nguéé 'cuúⁿ 'nū chí diiⁿ sa 'tíicā.

³⁹ Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: Nds'tiī 'cuááⁿ nī chí diiⁿ sa 'túúca; ti nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā vaadi n'giinu ndúúcu chí duuchí, ní cuayiivi cúúví caaⁿ'máⁿ yā chí 'úú ní nguéé n'daacā 'úú. ⁴⁰ Ti 'iiⁿyāⁿ chí nguéé idiíⁿ yā contra yeⁿe s'uúuⁿ, ní yeⁿe yā favor yeⁿe yú. ⁴¹ 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí téé yā ndís'tiī 'áará chí 'áámá vaso nuūⁿnīⁿ ndúúcu chí duuchí, ti ndís'tiī yeⁿe Cristo ndís'tiī, cuaacu níⁿnyúⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní véé chí ndaacā chí cuuvi yeⁿe yā ná va'ai cheeti nguuvi.

Yeⁿe dendu'ũ chí diiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ diiⁿ nuuⁿndí yā
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Tuu'mi ní caⁿ'a Jesús: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí 'áámá chee chí n'gaiyāā chí i'téenu yā 'úú diiⁿ yā nuuⁿndi, n'daacā ca cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cāchiichi yā 'áámá tuūu yúúú chí inguú 'iiⁿyāⁿ na daandu yā ní canuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ naachi yaānuúⁿ yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā. ⁴³ Ní ndúúti chí ta'ā di idiíⁿ chí dinuuⁿndi di, n'daacā ca chí 'caaca di ta'a di ní diví di. N'daacā ca chí ndaā di ndúúcu 'aama ta'á nūuⁿ di ná vida cueⁿe daāⁿmaⁿ, ní nguéé chí caⁿ'ā di ndúúcu 'uúvī ta'a di na infierno, naachi nguúchí yaⁿ'ā miiⁿ ní nguéé ín'tuúvī. ⁴⁴ Lugar miiⁿ naachi nguéé n'gii n'daāā ní nguuchi yaⁿ'ā miiⁿ ní 'āā ntéé n'tuúvī. ⁴⁵ Nduúti chí ca'a di idiíⁿ chí dinuuⁿndi di 'caaca ntúuⁿ di ní diví di. N'daacā ca chí ndaa di lo'ó di na vida cueⁿe daāⁿmaⁿ miiⁿ, nguéé ti chí caⁿ'ā di ndúúcu 'uúvī ca'a di na infierno naachi nguuchi yaⁿ'ā miiⁿ chí nguéé ín'tuúvī. ⁴⁶ Lugar miiⁿ ní naachi nguéé n'gii n'daāā ní nguuchi yaⁿ'ā miiⁿ 'āā ntéé ín'tuúvī. ⁴⁷ Nduúti chí nduutináaⁿ di diiⁿ chí idinuuⁿndi di, tuu'mi ní tun'dáa di; ti n'dáacā ca chí ndáa di ndúúcu 'áámá nduutináaⁿ naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā, nguéé ti chí caⁿ'a di ndúúcu nduu 'uúvī nduutináaⁿ di na infierno, ⁴⁸ naachi n'daāā míiⁿ nguéé n'gii tí ní nguuchi yaⁿ'ā miiⁿ 'āā ntéé ín'tuúvī tan'díí nūuⁿ.

⁴⁹ Ti nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā canéé chí n'diichi néeⁿ yā 'cueenu yā cuuvi tan'dúúca chí cho'ó ná nguuchi yaⁿ'ā, ní tanducuéⁿe 'iiti chí 'iiⁿyāⁿ

'caan'núñ yā cáávā ofrenda ye'né Ndyuūs, díñ yā preparar 'iiti miiñ ndúúcu yīimā. ⁵⁰ Yīimā ní n'dai. Ní nduuti chí nguεε ndaācā sabor ye'né, ¿d'é'ε cuuvi díñ nī, ní cuuvi nndaācā sabor ye'né? Ndís'tií cuneé nī tan'dúúca chí yīimā, 'tíica cuneé nī, ní canéé n'daaca nī 'aama nī taama nī ndúúcu ví'í.

10

Jesús ngi'cueen yā ye'né divorcio chí i'tεεchíí ví'í 'ii'yāñ
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Jesús can'daa yā ye'né yāñ Capernaum, ní cue'né yā na yá'nāa Judea ndúúcu yá'nāa chí canee táámá lado ye'né yíúcu Jordán. Miiñ ní nduuvidaama ntúñ 'ii'yāñ naachi canéé Jesús miiñ. Jesús tuca'a yā chí'cueen yā 'ii'yāñ s'een tan'dúúca costumbre ye'né yā. ² Tuu'mi ní n'duuvi 'ii'yāñ fariseos ndaá yā nanáá Jesús tí ne'né yā n'dúúchíneeñ yā Jesús miiñ. Ní ntinguuneeñ yā Jesús ndúúti chí n'daācā chí sa'nā miiñ cun'neéñ sa chíida sa ndúúcu cheεcu ní nan'guεεcúta'nā yā: ¿D'é'ε ca'nā Moisés chíi sa ndís'tií na ley ye'né yú?

⁴ Fariseos ní ca'nā yā chíi yā Jesús: Moisés miiñ ní 'cuūñ sa chí ca'a sá n'daataa miiñ 'áámá caaca yé'né chí i'tεεchíí ví'í yā. Tuu'mi ní cu'neeñ sa tá'nā sa.

⁵ Tuu'mi ní Jesús ca'nā yā chíi yā fariseos: Moisés miiñ tee sa mandamiento 'cūū, ndís'tií, caati ndís'tií ní neené cheεchí staaava ye'né nī. ⁶ Naati ndíi cuaa'ñ vmnaa'ñ, taachi Ndyuūs din'dái yā tanducué'né dendu'ú, din'dái yā sá'nā ndúúcu n'daataá. ⁷ Chíí chí sa'nā miiñ cun'neéñ sa chíida sa ndúúcu cheεcu sá ní ndúúvidaama sa ndúúcu n'daataá ye'né sa, ⁸ ní nduu 'uuví yā ní nduūví 'aama yā ndúúcu ví'í. Chíí chí 'āā ntéé 'uūví yā tí 'āā 'aama núúñ yā. ⁹ Chíí chí sa'nā miiñ nguéé canee chí nadvíi sa chí Ndyuūs nadaamá yā.

¹⁰ Cuayíivi miiñ taachí 'āā snéé Jesús ndúúcu discípulos ye'né yā cheé'tí 'áámá va'āí, miiñ discípulos nguεεcunéé yā ntinguuneeñ yā Jesús ye'né nduudu 'cūū. ¹¹ Jesús ca'nā yā chíi yā discípulos: Sa'nā chí cu'neeñ sá n'daataa ye'né sa ní 'caandivaacu sa ndúúcu táámá n'daataá, sa'nā miiñ ní idinuu'ndi sa chí véé táámá n'daataá ye'né sa. ¹² Ní ndúúti chí 'áámá n'daataá cu'neeñ ta isá'nā ye'né tá ní 'caandivaacu tá ndúúcu táámá sa'nā, 'tiicá ntúñ n'daataá miiñ idinuu'ndi tá chí véé taama isá'nā ye'né tá.

Jesús dí'viicú yā dá'caiyāñ
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Tuu'mi ní 'ii'yāñ s'een níndeé yā dá'caiyāñ nanááñ Jesús, chí Jesús tuu'ví yā dá'caiyāñ miiñ; naati discípulos ní yaa'vi néen yā 'ii'yāñ s'een chí ndéé dá'caiyāñ s'een. ¹⁴ Taachí Jesús n'diichi yā chuū, yaa'vi néen yā ní ca'nā yā chíi yā discípulos: 'Cuaa'ñ chíi dá'caiyāñ nanaáñ, ní nguéé ndivíi nī ye'né, tí na va'ai cheé'ti nguuvi naachi Ndyuūs nga'nā ntií'nyúñ yā ní ye'né dá'caiyāñ s'tií, 'tíicā. ¹⁵ Cuaacu ní'nyúñ nga'nā ngi ndís'tií, 'ii'yāñ chí nguéé cu'téenu yā ye'né naachi Ndyuūs nga'nā ntií'nyúñ yā tan'dúúca chí i'teenú 'aama dá'caiyāñ, nguéé cuuví cundaa yā naachi Ndyuūs nga'nā ntií'nyúñ yā.

¹⁶ Ní Jesús sta'á yā dá'caiyāñ miiñ ní ca'nuú yā ní dí'viicú yā. Ní s'neeñ yā sn'duú tá'a yā vmnaa'ñ ye'né.

Ye'né sa'nā 'díí chí 'cuiica
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Taachí Jesús candíi yā yúúni ye'né yā, ndaa' 'áámá sá'nā. Ngeenu sa nanááñ Jesús ní chíntii'ya sa nanááñ yā ní ntinguuneeñ sa: N'dií Maestro chí n'dái nī, ¿de'ε díí ní ndaacá vida cue'né daa'ma'ñ chí cuuvi ye'né?

18 Jesús ca'n'a yā chii yā sa'n'ā: ¿De'ē cúuví chí nga'n'ā dí chí n'dai 'úú? Mar 'áámá 'ii'yā'n nguéé n'dai yā tí dámaa'n Ndyuūs. 19 Dii ní deenu di chí canéé nguū'n na ley chí 'tuucā: Nguéé ca'n'a di ndúúcu tááma n'daataá chí nguéé ye'n'e di. Nguéé 'caā'n'nu' di. Nguéé diduucú di. Nguéé caa'n'ma'n nduudu yaadi ye'n'e mar 'áámá 'ii'yā'n. Nguéé canche'ei di 'ii'yā'n. Din'éne di chiida di ndúúcu cheεcu di.

20 Sa'n'ā mii'n ní nan'guεεcúta'n'ā sa: N'dii Maestro, tanducué'n'e chuū 'āā idif'n ndú taachi sa'n'ā 'lín' 'úú.

21 Jesús ní ch'iinu yā sa'n'ā 'dí'n ní din'éne yā sa'n'ā. Ní ca'n'a yā: Véé táámá chí indái ye'n'e di. Cué'n'é dí n'diicuí dí tanducué'n'e chí véé ye'n'e di, ní ca'a di 'ii'yā'n chí nguéé ye'n'e yā. Tuu'mi ní ndaācā chí véé vaadi 'cuiica ye'n'e na va'ai cheεti nguuvi chí cuuvi ye'n'e di. Tuu'mi ní cutá'a di cruz ye'n'e di chí ye'n'e chí 'cuenú di cuuvi ní cuchii di ní ca'n'a di nduucú.

22 Naatí taachi ch'iindivee'n sá chuū, nééné s'nee'n ya'āi 'iinu sa ní neene ndaachi 'iinú sa. Ní cuna'n'a sa tí neené 'cuiica sa.

23 Tuu'mi ní Jesús ch'iinu yā cuaa'n 'diitúú yā ní ca'n'a yā chí yā discípulos ye'n'e yā: De'ē chúúcā ng'i'ti chí cundāá 'ii'yā'n 'cuiica naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'yú'n yā.

24 Discípulos ní nge'e yiinu yā ye'n'e nduudu ye'n'e yā; naati Jesús ní ca'n'a ntúu'n yā: Ndís'tií daiyá, de'ε chúúcā ng'i'ti chí 'ii'yā'n chí idiné'n'e ca yā chí véé ye'n'e yā chí cundāá yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'yú'n yā. 25 Nguéé ng'i'ti cá chí 'áámá 'iiti camello, chí ch'εεε cá nguéé ti 'yúúduu chí cho'ó tí na nduutináá'n 'iini, chí cheendi va'ai 'lín' nguéé ti 'áámá 'ii'yā'n 'cuiica i'téenu yā Ndyuūs ní cundāá yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'yú'n yā.

26 Taachi discípulos ch'iindivee'n yā chuū, nadicádínnuu'n taavi ca yā ní nguaa'n maa'n yā ntiinguunée'n yā ví'i. Tuu'mi ní nga'n'a yā: ¿Du'ú cuuvi nangua'n'āi?

27 Jesús mii'n ch'iinu yā discípulos ní ca'n'a yā: Sa'n'ā i'n'yee'dí 'cūú nguéé cuuvi dii'n sa chuū, naati Ndyuūs cuuvi dii'n yā caati nanáá'n Ndyuūs nguéé de'ē véε chí nguéé cuuvi dii'n yā.

28 Tuu'mi ní Pedro mii'n tuca'a sa ca'n'a sa ní ca'n'a sa chí sa 'ii'yā'n: Nús'uu ní s'neé'n 'nū tanducué'n'e chí véé ye'n'é 'nū, ní cuchii' 'nū nduucú ní.

29 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: Cuaacu ní'n'yú'n nga'n'á ngii ndís'tií. 'Āā du'ú nūu'n 'ii'yā'n chí cu'neé'n yā vaacu yā, o 'díinu yā, o ví'i, o cheεcú yā, o chiidá yā, o n'daataá ye'n'é yā, o daiya yā, o yá'n'āa ye'n'e yā, cáávā 'úú ní cáávā chí candεε yā nduudu chí ngua'n'ai 'ii'yā'n, 30 cuta'á yā na i'n'yee'dí 'cūú 'áámá ciento cúuví cá chí n'deeε ca dendu'ú ye'n'e va'ai s'ee'n ndúúcu 'díinu yā ndúúcu 'cεε'vε yā ndúúcu ví'i yā, ndúúcu chiidá yā, ndúúcu cheεcú yā, ndúúcu daiya yā, ní ye'n'e yá'n'āa ye'n'e yā. Ní canéé chí n'géénú yā ngii chí 'ii'yā'n idif'n yā naati ná i'n'yee'dí chí cuchii ndaācā vida cue'n'e daā'ma'n ye'n'e yā. 31 Nééné 'yaa'n 'ii'yā'n chí maa'n snée yā cuaa'n vmnaa'n 'ii'yā'n s'ee'n 'cuεεtinée yā cuaa'n chí cuayiivi. Ní neené 'yaa'n 'ii'yā'n chí maa'n snée yā cuaa'n chí cuayiivi, 'ii'yā'n s'ee'n 'cuεεtinée yā vmnaa'n.

Jesús nga'n'a ntúu'n yā ye'n'e chí 'cuúví yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Jesús ndúúcu discípulos ye'n'e yā snúú'n yā yúúní ní cuheε yā na yáá'n Jerusalén. Jesús cue'n'é yā vmnáá'n discípulos. Ní discípulos nadicádínnuu'n yā ní cue'n'e yiinu yā ní 'va'á yā. Tuu'mi ní Jesús mii'n nguεεcunée yā ní yaa'vi ndiichúúví discípulos ye'n'e yā ní tuca'a yā ca'n'a yā chí yā discípulos ye'n'e chí

canéé chí 'cuúví yā. ³³ Ní ca'n'a yā Cun'diichí nī, caa yú na yáāⁿ Jerusalén, naachí 'úú chí Sa'n'a chí Daiya Dendyuūs miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ nca'a yā 'úú chiiduú n'gēēte ndúúcu maestros yeⁿ'e ley. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caacá yā yeⁿ'e 'úú chí 'cuúví. Ní nca'á yā 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndaata yeⁿ'ē Israel. ³⁴ Ní 'caaⁿnyuⁿ néēⁿ yā 'úú. Ní 'cueⁿ'é yā 'úú ní ca'a neeⁿ daiⁿ yā 'úú. 'Cuiinu chuū ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Naati ndiichi ndii 'íinú nguuví miiⁿ, nduuchí yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Jacobo ndúúcu Juan ngíicá sá 'áámá favor

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Tuu'mi ní Jacobo ndúúcu Juan, chí daiya Zebedeo, ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní ca'n'a sa: N'dií Maestro, neⁿ'é 'nú chí diíⁿ ní 'áámá favor chí ngiica 'nú.

³⁶ Tuu'mi ní Jesús ntiinguuneéⁿ yā: ¿De'ē neⁿ'e ní chí diíⁿ?

³⁷ Tuu'mi ní ca'n'a sa chíi sa Jesús miiⁿ: 'Cuááⁿ dí chí 'cueēēte 'nú 'áámá 'nú lado tá cuaācú di ní táámá 'nú ní lado tá 'cueēē di taachi 'āā ndaá hora yeⁿ'e chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ dí yeⁿ'e nducuéⁿ'ē.

³⁸ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ca'n'a yā: Ndís'tií nguéé déēnu nī de'ē chí ngiica nī. ¿'Áá cuuvi diíⁿ di cu'u nuúⁿ ní yeⁿ'ē chí n'gēēⁿ chēeti vaso chí yeⁿ'e chí 'cuenú cuuvi? ¿'Áá cuuvi cuta'á ní maaⁿ chí ngeēdínuūⁿ ní chí cuta'á?

³⁹ Juan ndúúcu Jacobo miiⁿ ní nan'guēēcútaⁿ'a yā: Cuuvi diíⁿ 'nú. Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ canéé chí cu'ú ní yeⁿ'e vaso chí yeⁿ'e chí 'cuenú cuuvi ní canéé chí cuta'á ní chí ngeēdínuūⁿ ní chí 'úú ita'á. ⁴⁰ Caati nguéé ituneeⁿ 'úú chí ca'á du'ū chí 'cuūndí lado tá cuaacú o lado ta 'cueēē. Lugar 'cūū ní Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs diíⁿ yā 'cundiyaáⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴¹ Taachí ch'iindiveéⁿ ndu'u ndiichí discípulos chuū, nduuví taáⁿ yā ndúúcu Jacobo ndúúcu Juan miiⁿ. ⁴² Jesús ní yaa'vi yā discípulos ní ca'n'a yā: Tan'dúúcā chí ndís'tií deenu nī, 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e naciones véé poder yeⁿ'e yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nación yeⁿ'e yā ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gēēte cá yeⁿ'ē naciones ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁴³ Naati nguaaⁿ ndís'tií, nguēē 'tíicā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cuuvi ch'ēēte yā nguaaⁿ ndís'tií canéé chí dichíí'vé yā 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴⁴ 'Áā du'ú nūuⁿ ndís'tií chí neⁿ'e ní cunee nī cuaaⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndís'tií canéé chí dichíí'vé ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴⁵ Naati Sán'ā chí Daiya Dendyuūs nguéé ndaā sa chí 'iiⁿ'yāⁿ dichíí'vé yā saⁿ'ā, ti maaⁿ sa dichíí'vé sa nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ, ní ca'a sa vida yeⁿ'e maāⁿ sa tan'dúúcā precio yeⁿ'ē nuuⁿndi cáávā chí nanguaⁿ'ai yā n'deeē n'daí 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús n'guaáⁿ yā nduutinááⁿ saⁿ'ā Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Tuu'mi ní ndaā Jesús ndúúcu discípulos na yáāⁿ Jericó. Ní taachí can'daa yā yáāⁿ Jericó ndúúcu 'yaaⁿ n'daí 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá sáⁿ'ā chí ngeenááⁿ chí nguuví Bartimeo, daiya Timeo, véé sá níⁿ'nyúⁿ cyúúⁿ ní ngiica sá limosnas.

⁴⁷ Ní taachí ch'iindiveeⁿ sa chí Jesús yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret cho'o yā miiⁿ, saⁿ'a ngeenááⁿ miiⁿ tuca'a sa 'caí sa ní ca'n'a sa: Jesús, Daiya David, nnéé ya'āi 'iinú ní 'úú.

⁴⁸ Néēē 'yaaⁿ yā yaa'vi neeⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ chí cunēē 'díiⁿ sa cheendí sa, naati saⁿ'ā miiⁿ ní n'gai yíicú cá sá: N'dií Daiya David, nnéé ya'āi 'iinú ní 'úú.

⁴⁹ Tuu'mi ní Jesús cheendii yā ní ca'n'a yā: Yaa'vi ní saⁿ'ā chí cuchii sa 'muuⁿ. Ní cheⁿ'é yā ní chíi yā saⁿ'ā chí ngeenááⁿ miiⁿ: Canéé diitu di ní cáániicú di ndúucueⁿ di ti Jesús n'gai yā dii.

⁵⁰ Tuu'mi ní sn'dáa sa cotón ye'nē sa ní nadacuee'n sa ní ché'né sa ndaā sa nanáá'n Jesús mii'n. ⁵¹ Tuu'mi ní Jesús ntinguuné'e'n yā sa'n'ā: ¿De'ē ne'né di chi dii'n ndúúcu dii'? Sá'n'ā chi ngueenáá'n mii'n ní ca'n'a sa: N'diī Maestro dii'n ní chi snaá'n.

⁵² Jesús ca'n'a yā: Cuna'n'ā di. 'Āā inaa'n di, ti s'téenu di. Hora 'cūū nūu'n chi ngueenáá'n mii'n ní snaa'n sa ní cue'n'e sá ndúúcu Jesús mii'n na yúúni.

11

Jesús ndaa yā na yāā'n Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Taachí Jesús ndúúcu discípulos ndaa yā nii'nuú'n na yāā'n Jerusalén, ndaa yā na yāā'n Betfagē, ndúúcu yāā'n Betania, nii'nuú'n na yiīcū chi nguuvi Olivos. Ní Jesús dichó'o yā na 'uūvī discípulos ye'n'e yā. ² Ní ca'n'a yā: Cue'n'e ní na yāā'n 'līn chi canéé nii'nuú'n ní taachí ndaa ní mii'n ndaaca ní 'áámá burro n'de'ēchiīchí tī. Burro mii'n ní mar 'áámá 'ii'n'yā'n 'āā cuéé cunduú yā 'iiti. N'daati ní 'iiti ní candēe ní 'iiti 'múú'n. ³ Ndúúti chi 'áámá 'ii'n'yā'n tīnguunee'n yā ndís'tiī: ¿De'ē cúúví chí 'túúca idii'n ní? Caa'n'ma'n ní cuuvi ní 'ii'n'yā'n tí Señor ye'n'e yú ne'n'e yā 'iiti mii'n. Ní caama nadicho'ó yā 'iiti.

⁴ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní 'túúca che'n'e yā, ní ndaāca yā burro mii'n n'dééchiīchí tī na cyúúni nii'nuú'n cheendiva'āi. Ní n'daati yā 'iiti. ⁵ N'dúúví 'ii'n'yā'n chí snéé yā mii'n ní ca'n'a yā chí yā discípulos: ¿De'ē idii'n ní? ¿De'ē cúúví chí in'daati ní burro?

⁶ Tuu'mi ní discípulos ní nan'gυεεcúta'n'a yā tan'dúúca chí Jesús ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yā'n. Ní 'cuu'n yā chí discípulos cue'n'e yā ndúúcu burro mii'n. ⁷ Tuu'mi ní cue'n'e yā ndaa yā ndúúcu burro mii'n nanáá'n Jesús mii'n. Ní sn'duú yā cotón ye'n'e yā vmnáá'n ye'n'e burro mii'n ní Jesús canduú yā 'iiti. ⁸ Taachí 'āā cue'n'e yā cuaa'n cyúúni mii'n, néené 'yaa'n 'ii'n'yā'n n'doó yā cotón ye'n'e yā cuaa'n cyúúni mii'n. Taná'a yā chíicá yā dúu'nē yá'n'á ní chintaaví yā cuaa'n cyúúni.

⁹ Néené 'yaa'n ca yā chí cue'n'e yā cuáá'n vmnaa'n mii'n ye'n'e Jesús ndúúcu 'yaa'n n'dai yā chí cuchii yā cuaa'n daami yā 'caí yā: De'ē chúúca ch'εεte Ndyuūs. Ndyuūs di'viicú yā 'ii'n'yā'n chí chii yā ndúúcu chí dúúchí Señor mii'n. ¹⁰ De'ē chúúca n'dai naachi nga'n'a ntii'nyu'n Ndyuūs. Cúchiī tiempo maa'n chí tan'dúúca ye'n'e chíida yú David nga'n'a ntii'nyu'n yā ndii cuáá'n vmnaa'n. Hosanna. Nduudu mii'n ní nduudu Israel chí ne'n'e caa'n'ma'n na nduudu ye'n'e yú, chí ch'εεte n'dai Ndyuūs chí canéé na va'ai ch'εεti nguuvi.

¹¹ Túúca sndaā Jesús na yāā'n Jerusalén. Ní ndaa yā na yaacū templo ye'n'e yāā'n Jerusalén mii'n. Ch'íinu yā tanducué'n'é dendu'ū nuu'má'n cuaa'n 'diituú yā. Cue'n'e ntúu'n yā na yāā'n Betania ndúúcu ndu'ū ndiichuuví discípulos caati 'āā chí chíi'nū.

Jesús nga'n'a yā ngii yā yá'n'á n'guíidí yaa'n nguuví mii'n

(Mt. 21.18-19)

¹² Chidεεve táámá nguuvi mii'n, taachí Jesús ndúúcu discípulos ye'n'é yā can'daa yā na yāā'n Betania, Jesús mii'n chí cuuicu yā. ¹³ Ní n'diichi ya'n'ái yā 'áámá yá'n'á ye'n'e n'guíidí yaa'n nguuvi chí véé tá'āa. Ní cue'n'é yā n'diichi yā chí 'áá snéé n'gui'i ye'n'e. N'diichi yā chí nguéé ndaāca n'gui'i ye'n'é ti ta'á nūu'n, ti nguéé tiempo ye'n'e. ¹⁴ Tuu'mi ní Jesús mii'n ca'n'a yā chí yā yá'n'á mí'n, 'túúca: Dii yá'n'á, mar 'áámá 'ii'n'yā'n nguéé ché'e yā n'gui'i ye'n'é di, tanducué'n'é tiempo. Discípulos ye'n'e yā chíindiveé'n yā tanducué'n'é chí ca'n'a yā.

Jesús nadεεvέ yā yaācū ch'εεtε
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Cuayivi miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaá yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Taachí Jesús ndaá yā na yāacū templo miiⁿ, tucá'a yā tun'dáa yā 'iiⁿyāⁿ na yaācū miiⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí in'diicui yā ndúucū 'iiⁿyāⁿ chí ngai yā. Ch'εεcundáa yā mesas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí n'dáaⁿ yā tūmī. Ní ch'εεcundáa yā sillas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí in'diicui yā palomas. ¹⁶ Ní diiⁿ yā chí 'āā ntéé candéε 'iiⁿyāⁿ na yaācū miiⁿ mar 'áámá cosa. ¹⁷ Ní chí'cuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā: Naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs ní 'túucā ngaⁿ'ā: Va'ai yeⁿe canéé chí duuchi va'ai naachi caaⁿ'maⁿngua'á 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nducuéⁿe nacióⁿ. Naati ndís'tiī ní diiⁿ ní chí yivε yáává yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí diduucu.

¹⁸ Chiiduú n'geεtε chí ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ ndúucū maestros yeⁿe ley ch'iindiveéⁿ yā chuū, ní tucá'a yā n'nuuⁿ yiinú yā taacá chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús, naati 'va'á yā 'iiⁿyāⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ngeⁿe yiinú yā yeⁿe chí ngi'cueeⁿ Jesús miiⁿ. ¹⁹ Taachí chí 'da'a, Jesús miiⁿ can'dáa yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní cueⁿ'é yā táámá yāāⁿ 'líiⁿ chí iīⁿnuúⁿ.

Yáⁿ'á in'guúidū miiⁿ ntí'i
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Chideεve táámá nguuvi, ní Jesús ndúucū discípulos cho'ó yā na yúúni ní n'diichí yā 'áámá yáⁿ'á n'guúidū yaaⁿ nguuvi chí 'āā ntí'i ndii díf'yú yeⁿe.

²¹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nn'gaacu sa chí 'āā chó'oo ní caⁿ'a sa chí sa Jesús miiⁿ: N'dii Maestro, cuin'diichí nī. N'guúidū chí nguéé n'daācā caⁿ'a nī yeⁿe 'āā ntí'i.

²² Jesús miiⁿ nan'gυεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Ndis'tiī, cuuvi cūnee chí véé confianza yeⁿe ní ndúucū Ndyuūs. ²³ Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: 'Āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā cuuvi yā yiicū 'cūū 'tíicā: Dii yiicū, cuuvi di 'muuⁿ ní cundaā di nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Ní nduuti chí nguéé 'uūvī vaanicádiinūⁿ yeⁿe yā ní i'téenu yā chí chíⁿ chí ngaⁿ'á yā chí cuuvi cuaacu, tuu'mi ní cuuvi 'tíicā. ²⁴ Chíⁿ chí maaⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Tanducuéⁿ'é chí ndís'tiī ngiicá nī Ndyuūs taachi ngaⁿ'angua'á nī, nduuti chí cu'téenu nī chí ndaācā yeⁿe nī, tuu'mi ní tanducuéⁿ'é ní ndaāca nī. ²⁵ Ní taachí ngaⁿ'angua'á nī, nduuti chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ idinuuⁿndí yā contra yeⁿe nī, nadach'εεcú nī yeⁿe yā, 'tíicā ntúūⁿ Chiida yú chí canéé yā na va'ai cheεti nguuvi nádich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe nī. ²⁶ Ndúúti ndís'tiī nguéé nadich'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, 'tíicā ntúūⁿ Chiida yú chí canéé yā na va'ai cheεti nguuvi nguéé nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe nī.

Jesús ní ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Tuu'mi ní Jesús ndúucū discípulos nndaa yā na yāāⁿ Jerusalén. Taachí Jesús chiicá yā na yaācū templo, chiiduú n'geεtε ndúucū maestros chí ngi'cuéeⁿ ley ndúucū 'iiⁿyāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā yeⁿe yaācū miiⁿ chindaá yā n'diichí yā Jesús. ²⁸ Ní ntiinguuneⁿ yā Jesús: 'Du'ú 'iiⁿntyēⁿ'é diīⁿ nduucú nī chuú? O ¿du'ú tee poder dii chí idiīⁿ nī chuú?

²⁹ Jesús nan'gυεεcútaⁿ'a yā: 'Úú ntúūⁿ ní tiinguuneⁿ ndís'tiī, ní ndúúti chí cuuvi n'gυεεcútaⁿ'a nī yeⁿ'é, tuu'mi ní cuuvi ndís'tiī du'ú 'iiⁿntyēⁿ'é tee yā poder 'úú chí idiīⁿ dendú'u 'cūū. ³⁰ Chí ngeēdīnūuⁿnīⁿ Juan miiⁿ ¿tíi chíicā chíi? ¿'Áá yeⁿe sáⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū o yeⁿ'é va'ai cheεti nguuvi? Nan'gυεεcútaⁿ'a nī yeⁿ'é.

³¹ Tuu'mi ní tucá'a yā ca'n'a yā nguáán maán yā ní ca'n'a yā chii yā vi'i: ¿Taacá caa'ma'n yú? Nduúti chí caa'ma'n yú chí ye'n'e nanguuvi, 'ii'yā'n mii'n ní nan'guεεcúta'n'a yā ye'n'e yú 'tíicā: ¿De'ε cúví chí nguéé i'téenu ní? ³² Ní ndúúti chí caa'ma'n yú, chí ye'n'e sa'n'ā i'n'yee'dí 'cūū tuu'mi ní 'va'a yú 'ii'yā'n s'ee'n caati nducyáacá 'ii'yā'n deenu yā chí Juan chí cheεdínuū'nī'n mii'n ní 'áámá profeta chí cuaacu. ³³ Ní nan'guεεcúta'n'a yā ye'n'e Jesús mii'n ní ca'n'a yā: Nguéé cuuvi ní n'dií. 'Tíicā ca'n'a yā chí yā Jesús: Nguéé deenú 'nú. Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chí yā 'ii'yā'n s'ee'n: 'Tiicā ntúū'n 'úú nguéé cuuvi ndís'tií du'ú 'ii'ntyé'n'ē idii'n ndúúcu' chūū.

12

Ejemplo ye'n'e 'ii'yā'n chí nguéé n'daācā dií'n yā ntií'nyu'
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Jesús mii'n tucá'a yā ca'n'a yā 'ii'yā'n s'ee'n ndúúcu' ejemplos chí 'téé nguéé dáámá. Ní ca'n'a yā: Véé 'áámá 'ii'yā'n chí chíinu yā dí'yú uvas na yá'āa ye'n'é yā. Ní din'dái yā 'áámá chee'n ye'n'e yá'āa líi'n. Ní din'dái yā 'áámá tanque naachí cuuvi tun'dāa yā nuū'nī'n ye'n'e uvas mii'n. Ní din'dái yā 'áámá torre nguaa'n yá'āa uvas naachi mozos ye'n'é yā 'cuεεtinée sa dii'n sa cuidado n'gui'i uvas mii'n. Cuayiivi ní ca'a ya yá'āa mii'n mozos chí dii'n yā ntií'nyu'n ye'n'e yá'āa, ní cue'n'e yá'ái yā. ² Taachí ndaā tiempo ye'n'e cosecha ye'n'e uvas mii'n, dueño mii'n dichó'o yā 'aama mozo ye'n'é yā nanáán mozos chí idii'n sa ntií'nyu ye'n'e yá'āa ye'n'é yā chí nguai nca'a sa n'gui'i uvas parte ye'n'e cosecha chí itunee'n dueño mii'n. ³ Mozo mii'n ní cue'n'e sa, naati mozos ní sta'a sa mozo mii'n ní che'n'e sa ní nadacho'o sa mozo mii'n ní nguéé de'ε vεε ca'a sa mozo. ⁴ Tuu'mi ní dueño ye'n'e yá'āa mii'n nguεεcunée yā dichó'o yā taama mozo. Mozos ní chí tuu sa mozo mii'n ní 'nuuca'ai sa tií'n sa ní chí taa'n sa sa'n'ā mii'n. ⁵ Dueño ye'n'e yá'āa mii'n dichó'o yā táámá mozo. Mozo mii'n, mozos chí dii'n ntií'nyu'n na yá'āa mii'n ch'ii'n'nu'n sa. Cuayiivi mii'n ní 'yaa'n ndái mozos dichó'o yā. Mozos ní ná'n'a mozos mii'n ní che'n'e sa sa'n'ā, taná'n'ā sa ní mozos mii'n ch'ii'n'nu'n sa sa'n'ā.

⁶ Cánée cá daiya yā chí ne'n'e taavi yā. Cuayiivi míi'n ní dueño mii'n dichó'o yā daiya yā ní nadicadínuu'n yā 'tíicā. Sa'n'ā daiyá ní dii'n sa honrar daiyá. ⁷ Naati mozos chí idii'n sa ntií'nyu'n na yá'āa ye'n'é yā ca'n'a sa nguaa'n maa'n sa: Sán'a 'cūū chí canee chí cuuvi ye'n'é sa yá'āa herencia 'cūū. 'Caā'n'nu'n yú sa'n'ā ní cúví ye'n'é yú yá'āa ndúúcu' chí véé ye'n'é. ⁸ 'Tíicā ní sta'a sa sa'n'ā ní ch'ii'n'nu'n sa sa'n'ā ní tun'daa sa cuerpo ye'n'é sa 'áámá lado ye'n'e yá'āa mii'n.

⁹ Tuu'mi ní Jesús ntiinguunee'n yā 'ii'yā'n s'ee'n: ¿De'ε ra dii'n dueño ye'n'é yá'āa 'cūū? Ndaá yā ní 'caā'n'nú'n yā mozos chí idii'n ntií'nyu'n, ní ca'a yā yá'āa táana'n'a 'ii'yā'n.

¹⁰ ¿'Áá nguéé n'gee'n ndís'tií naachi canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs? Nga'n'a 'túúca:

Tuūu chí 'ii'yā'n din'dái yā va'ai mii'n ní sta'a yā ní ch'εεcú yā 'áámá lado ti nguéé ne'n'e yā. Tuūu 'cúú chí tuūu ch'εεte ní canée tuūu ch'εεte ye'n'é na esquina ye'n'e va'ai.

¹¹ Chuū ní Señor Ndyuūs dií'n yā, chuū ní 'áámá cosa chí nge'n'e yiinu yú taachi inaa'n yú ye'n'é.

¹² Tuu'mi ní 'ii'yā'n s'ee'n nadacadínuu'n yā chí cuta'a yā Jesús mii'n ní dií'n yā preso 'ii'yā'n ti déenu yā chí Jesús mii'n ca'n'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé nguéé

dáámá chi ye'n'e yā. Naati 'va'á yā 'ii'yān ye'n'e yāán mii'ya, ní s'néen yā Jesús ní cue'n'e yā.

Chúu chi ye'n'e impuestos
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Cuayiivi mii'n 'ii'yān chi nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yaacū dicho'ó yā 'ii'yān ye'n'e Herodes ndúucū n'duuví 'ii'yān fariseos nanáán Jesús mii'n. Ní ne'é yā chi Jesús castá'n'a yā nduudu ye'n'e yā ní caa'n'mán yā 'áámá nduudu yaadi.

¹⁴ 'Ii'yān s'ee'n ndaá yā nanáán Jesús mii'n, ní ca'n'a yā: N'dií Maestro, déenu 'nū chí n'dii ní nga'n'a ní nduudu cuaacu ní ngu'éé dii'n ní cuenta ye'n'e chí nga'n'a 'ii'yān ye'n'e. Ní ngu'éé nde'é ní cuidado táacā idináán 'ii'yān in'yee'ndí cūū naati ngi'cueen ní ndúucū nduudu cuaacu yúúni ye'n'e Ndyuūs. ¿'Áá canéé chí nadí'v'e 'nū na emperador César tuūmī ye'n'e recaudación ye'n'e yá'āa o ngu'éé?

¹⁵ Jesús mii'n ní déenu yā chí ngu'éé n'daācā chí 'ii'yān s'ee'n dii'n yā. Ní ca'n'a yā chí yā 'ii'yān s'ee'n: ¿De'ē cúúví chí ne'n'é ní chí casta'n'á ní nduudu ye'n'é? Candéen ní 'áámá tuūmī, chí snaán.

¹⁶ 'Ii'yān nde'é yā tuūmī. Ní Jesús mii'n n'diichí yā ní tiinguunee'n yā 'ii'yān s'ee'n: ¿Dú'u naa'n chuū? ¿Du'tū chí duuchi canéé nguū'n? 'Ii'yān s'ee'n ní n'guεεcúta'n'a yā: Náán emperador César cānee.

¹⁷ Tuu'mi Jesús mii'n ní ca'n'a yā chí yā 'ii'yān s'ee'n: Nca'á ní tuūmī ye'n'e recaudación o impuestos chí ye'n'e emperador César mii'n chí'ín chí ye'n'e sa, ní nca'a ní Ndyuūs chí ye'n'é yā. 'Ii'yān s'ee'n ní cue'n'e yiinú yā ye'n'e chí n'guεεcúta'n'a Jesús mii'n.

Ti'yān ntíngúúnee'n Jesús ye'n'e chí ii'yān nnduuchi yā nguaa' tiná'n'a
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Tuu'mi ní ndaá n'duuví 'ii'yān saduceos nanáán Jesús. 'Ii'yān s'ee'n ní ngu'éé s'teenú yā chí tiná'n'a ní nduuchi yā. Ní ntiinguunee'n yā Jesús chuū:

¹⁹ N'dií Maestro, Moisés mii'n ní s'nee'n nguū'n yā ye'n'e s'uúú'n tí chuū: Nduuti chí 'áámá sa'n'a 'cuúví sa ní cu'nee'n sa n'daataá ye'n'e sa ní ngu'éé daiya sa, tuu'mi ní 'dii'nu sá cuúví 'caandavaacu sá ndúucū n'daataá mii'n. Ní sa'n'a mii'n ní 'cuúndí daiya sa lado ye'n'e 'dii'nú tiná'n'a. ²⁰ 'Áámá sa'n'a véé nde'ēche 'dii'nú sa ndúucū sa. Sa'n'a mii'n chí vmnáán vmnān ch'iidivaacu sá ní chí'í sa ní ngu'éé ch'iindí daiya sa ndúucū n'daataá ye'n'e sa. ²¹ Sa'n'a ndii chí'ín ndii 'úúví mii'n ch'iindivaacu sa ndúucū n'daataá ye'n'e tiná'n'a ní sa'n'a mii'n chí'í ntúu'n sa ní ngu'éé ch'iindí daiya sá ndúucū n'daata mii'n. 'Tiicá ntúū'n ch'εenu sa'n'a ndii chí'ín ndii 'iínú. ²² Ndu'tū nde'ēche sá ch'iindivaacu sá ndúucū tá ní mar 'áámá sá ngu'éé s'nee'n sa daiya sa ndúucū tá. Cuayiivi ní chí'í ntúū'n n'daataá mii'n.

²³ Tuu'mi ní taachi nduuchi yā nguaa' tiná'n'a, ¿che'é yā chí n'daataá ye'n'é yā ta'n'a mii'n, caati ndu'u nde'ēche yā ch'iindivaacu yā ndúucū tá?

²⁴ Tuu'mi ní Jesús mii'n nan'guεεcúta'n'a yā 'ii'yān s'ee'n: Ndís'tií ní ngu'éé déenu ní chí nga'n'a ní, ti ngu'éé n'diichí ní naachi canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs ye'n'é chuū, ndii ngu'éé ndúú n'diichi rá ní poder ye'n'é Ndyuūs.

²⁵ Taachí 'ii'yān nanduuchi yā ye'n'e nguaa' tiná'n'a, ndii ngu'éé ndúú n'daataá rá, ndii ngu'éé ndúú sa'n'a rá 'caandavaacu sa. 'Ii'yān s'ee'n 'cuεetiné yā tan'dúucā ángeles ye'n'e va'á ch'εeti nguúvi chí ngu'éé ch'iindivaacu yā. ²⁶ Chuū chí ye'n'é tiná'n'a mii'n chí nanduuchi yā nguaa' tiná'n'a, ¿'áá ngu'éé n'ge'e' ndis'tií na libro ye'n'é Ndyuūs chí dinguu'n Moisés tan'dúucā Ndyuūs yaa'ví yā Moisés, ndii taachi canee sa nanáán yá'n'á 'lí'ín chí ngiichi? Ní 'túuca ca'n'a Ndyuūs chí yā Moisés mii'n: 'Úú ní Ndyuūs ye'n'e Abraham, ndúucū Isaac, ndúucū Jacob.

27 Ndyuūs miiⁿ nguéé Ndyuūs yeⁿē tináⁿā ti yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi sндуuchi. Chííⁿ chí ndís'tíi nguéé déénu nī chí ngaⁿ'a nī.

Mandamiento chí ch'εεte ca
(Mt. 22.34-40)

28 Áámá maestro yeⁿe ley chí ch'iindiveéⁿ yā chí ndēē 'iiⁿyāⁿ saduceos s'eeⁿ, déénu yā chí Jesús miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'a n'daaca yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ntiinguueneⁿ yā Jesús: ¿Chéé mandamiento chí canee nguūⁿ chí ch'εεte n'dai ca?

29 Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: Mandamiento vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ní chuū: 'Caandiveéⁿ nī, ndís'tíi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel miiⁿ, Señor Ndyuūs yeⁿē yú ní 'áámá n'dyáⁿā Señor miiⁿ. 30 Canéé chí dineⁿé nī Señor Ndyuūs yeⁿé nī ndúúcu nuuⁿmaⁿ staava yeⁿé nī, ndúúcu nuuⁿmaⁿ alma yeⁿe nī, ndúúcu nuuⁿmaⁿ vaanicadíínūⁿ yeⁿe nī, ndúúcu nducuéⁿē fuerzas yeⁿe nī. Chuū chí mandamiento chí vmnááⁿ vmnaaⁿ. 31 Mandamiento chí canéé nguūⁿ chí ndii chííⁿ ndii 'úúví miiⁿ tan'dúúca chí vmnááⁿ vmnaaⁿ 'āā 'tiicá ntúūⁿ: Dinéⁿe di 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacú di tan'dúúca chí neⁿe dí maāⁿ di. Nguéé 'áámá mandamiento chí canéé nguūⁿ chí ch'εεte ca nguéé ti mandamientos s'uuⁿ.

32 Tuuⁿmi ní maestro yeⁿe ley caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: N'dii Maestro, cuáácú ngaⁿ'a nī. Cuaacu nííⁿnyúⁿ chí ngaⁿ'a nī chí véε 'aama n'dyáⁿā Ndyuūs. Nguéé táámá 'āā tanduu rá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. 33 Níícú 'iiⁿyāⁿ canéé chí dinéⁿe yā Ndyuūs ndúúcu nuuⁿmaⁿ staava yeⁿe yā, ndúúcu nuuⁿmaⁿ vaanicadíínūⁿ yeⁿe yā, ndúúcu nuuⁿmaⁿ alma yeⁿe yā, ndúúcu tanducuéⁿē fuerzas yeⁿe yā. Ní dineⁿe yā 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ vaacú yā tan'dúúca chí neⁿé yā maāⁿ yā. Chuū chí n'daācā ca nguéé ti n'giiⁿnúⁿ 'iiti chí ngaⁿ'a yā 'iiti lado yeⁿe ofrenda yeⁿé Ndyuūs ní yeⁿé tanducuéⁿē ofrenda chí ngicyáⁿā nátaí.

34 Tuuⁿmi ní taachi ch'iindiveeⁿ Jesús tan'dúúca chí n'guεεcutaⁿ'a cuaacu sa chí caⁿ'a sa, Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'a miiⁿ: Nguéé yaⁿ'ai canee di yeⁿé naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā. Cuayiivi miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ 'āā nteε candii cá yā ntiinguueneⁿ ca yā Jesús mar 'áámá.

¿Du'u chíi Daiya Cristo miiⁿ?
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Jesús ngi'cueeⁿ yā chεeti yaācū templo ní ngaⁿ'a yā: ¿De'ē cúúví chí maestros yeⁿe ley ngaⁿ'á yā chí Cristo miiⁿ ní daiya David? 36 Caati maaⁿ David miiⁿ caⁿ'a sá taachi yaa'vi Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs chuū chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs:

Señor miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā Señor yeⁿé: 'Cuundi dí lado ta cuaācū chí lado yeⁿe honor, ndíi taachi 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿé di ndii cuaaⁿ ndiyya maaⁿ ca'ā di tan'dúúca chí 'aama banco 'líiⁿ, 'tiicá yā.

37 David miiⁿ ngaⁿ'a sa chuū yeⁿe Señor yeⁿé yā. Maaⁿ ní ¿taācā cuuví chíi chí Cristo miiⁿ ní daiya David miiⁿ? Nééⁿe n'deēē 'iiⁿyāⁿ ch'iindiveeⁿ yā yeⁿe Jesús ndúúcu vaadi yeenú.

Jesús ngaⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngi'cueeⁿ yā yeⁿe ley
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesús ngaⁿ'a yā chuū taachi ngi'cueeⁿ yā: Cundéε di cuidado yeⁿe maestros yeⁿe ley. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'geεtinéé yíinú yā chí n'geenū catecai yā. Ní taachi chíicá yā cuaaⁿ cyúúní neⁿe yā chí 'iiⁿyāⁿ díiⁿ yā saludar 'yā ndúúcu respeto n'daācā. 39 Ní neⁿé yā sillaa vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe honor taachí 'cuundi yā na yaācū sinagogas ndúúcu lugar chí ch'εεte taachi cheⁿe

yā naachi véé 'viicu chi che'é yā. ⁴⁰ Ní ndivíi yā va'ai ye'n'ē n'daataá nguá'āa. Ní 'íicú cuunuu' n'dé'ei yā chí idii' yā mii' nduucú nééné n'deēe nga'angua'á yā. 'Ii'nyā' s'ee' ní ch'εεε ca castigo ye'n'ē yā nguuvi ye'n'e juicio.

Ofrenda ye'n'e n'daataá nguá'āa
(Lc. 21.1-4)

⁴¹ 'Áámá vmnén'ēe Jesús véé yā na yāacū templo nii'nuú' na cajas naachi 'ii'nyā' n'gíi yā ofrendas. N'gíinu yā tan'dúucā chí dii' 'ii'nyā' táácā n'gíi yā tuumí lado ye'n'e ofrenda na cajas. N'diichí yā chí 'yaa' n'dái 'ii'nyā' 'cuiica neené n'deēe tuumí ca'a yā. ⁴² Tuu'mi ní ndaa' 'áámá n'daataá nguá'āa chí neene ndaachíí canee tá. Tá'n'ā mii' ní s'nuū' tá na caja mii' na 'uūvi centavos chí cobre. ⁴³ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípulos ye'n'e yā ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyā' s'ee': Cuaacu ní'nyú' nga'n'á ngíi ndís'tíi chí n'daataá nguá'āa 'cūi ch'εεε ca nga'á tá, nguéé ti taná'n'a yā chí s'nuú' yā tuumí na cajas. ⁴⁴ Tí 'ii'nyā' s'ee' ní nga'a yā ye'n'e chí ngaava ye'n'e yā; naati n'daataá mii' ní neené ndaachíí canee tá ní ca'á tá tanducué'n'ē chí ye'n'ē tá chí che'é tá.

13

Jesús nga'n'a yā chí yaacū templo mii' ní ntúúvii
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Taachí Jesús mii' nan'dáa yā yaacū templo mii' 'áámá discípulo ye'n'e yā ní ca'n'a yā chíi yā Jesús: N'dii Maestro, n'diichí nī de'ε chūucā n'gεεε tuūu s'ee' ní de'ε chūucā n'gεεε va'ai s'ee' ye'n'e yaacū templo.

² Jesús nán'guεεcúta'n'a yā: ¿'Áá inaa' nī va'ai templo? 'Muu' ní nguéé cunee mar 'áámá tuūu cuaa' vmnāa' ye'n'e vi'i ti tanducué'n'ē ní cundεεε.

Jesús nga'n'a yā ye'n'ē chíi' chí 'cuu'mi' taachí 'āā cuéé 'cuiinu i'nyēē'di
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Tuu'mi ní che'n'ē yā 'áámá yiicū chí nguuvi Olivos, chí canéé nii'nuú' na yaacū templo mii'. Ní taachi Jesús véé yā mii', Pedro ndúucū Jacobo, ndúucū Juan, ndúucū Andrés ndaa yā nanáa' yā chí ca'n'a n'de'ei yā 'áámá nduudu ndúucū Jesús. ⁴ Ní ca'n'a yā: N'dii Señor, né'n'e 'nū chí cuuvi nī nús'uu ¿tíi cua'n'ā cuuvi chuū? ¿De'ε senal 'cuu'mi' nī nús'uu ye'n'e tiempo chí cuuvi tanducué'n'ē 'túucā?

⁵ Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: Cundéε nī cuidado chí mar 'áámá 'ii'nyā' nguéé canche'ei yā ndís'tíi. ⁶ Ti nééné 'yáá' 'ii'nyā' chíi yā ndúucū chí duuchí ní canche'ei yā 'ii'nyā' ní caa'mán' yā: 'Úú Cristo 'úú. 'Ii'nyā' s'ee' ní canche'ei yā 'yaa' n'dái 'ii'nyā'.

⁷ Taachi ndís'tíi 'caandiveén' nī caandaá ní 'ii'nyā' 'va'a yā chí chíi caandaá nguéé idii'yā ní cuuvi ti 'tíicā canéé chí cuuvi. Naati chíi' ní 'āā 'cuéé tiempo chí ntuuvi i'nyēē'di. ⁸ Ti 'áámá nación ní 'cuu'ma' ndúucū táámá nación ní 'áámá gobierno ní 'cuu'ma' yā ndúucū táámá gobierno. Ní nééné n'deēe cuaa' nu'u yá'āa. Ní ndaa vaadi 'cuiicu ndúucū dendu'ū chí di'vaachíi. Taachí cuuvi dendu'ū chí 'túucā ní chíi' ní cáámá cuunngá'á vaadi ya'ai.

⁹ Dii' nī cuidado maá' nī ndís'tíi ti 'ii'nyā' nca'a yā ndís'tíi tá'āa 'ii'ntyé'n'ē. Tuu'mi ní 'cue'n'ē yā ndís'tíi na yaacū sinagogas. Nds'tíi ní canee chí ca'n'á nī nanáa' 'ii'nyā' chí nga'n'a nti'nyu' yā ndúucū reyes cáává nti'nyu' ye'n'ē. Ní 'íicú cuuvi caa'mán' nī ye'n'ē ní 'caandiveén' yā nduudu cuaacu. ¹⁰ Taachí 'āā cuéé ndaa chí 'cuiinu i'nyēē'di, nduudu cuaacu 'cūi canéé chí caa'ma' nanáa' nducyaaca 'ii'nyā' ye'n'e naciones ye'n'e núú'mán' i'nyēē'di. ¹¹ Taachí

candée yā ndís'tiī chi nca'a yā ndís'tiī vmnáán 'ii'ntyé'n'ē, nguéé nadicádíinuun nī ye'n'ē chi caa'ma'n nī. Nguéé dii'núú yii'nuun nī ye'n'ē. Caa'ma'n nī tan'dúúca Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs caa'ma'n cuuvi ndís'tiī hora mii'n; ti nguéé ndís'tiī chi caa'mán nī ti Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs. ¹² Nī ye'n'e tiempo mii'n nguaa'n 'díinu yā nca'a vi'i yā chí 'cáá'n'nú yā 'ii'yā'n. Nī 'íicú chiidá yā ní ca'a yā daiya yā. Nī daiya yā ní ca'a yā chiidá yā ndúúcu chεεcú yā ní 'caa'n'nú yā 'ii'yā'n. ¹³ Nducyáácá 'ii'yā'n nguéé cunee yíinú yā chi ndís'tiī dii'n nī ntiin'nyu' caava 'úú. Naati 'ii'yā'n chi cuchéε yā ní 'aama canée yā ndúúcu chi i'teenu yā ye'n'e Ndyuūs ndíi tiempo chi 'cuúvi yā ní nnguá'n'ai yā. ¹⁴ Taachí ndís'tiī 'áa snaa'n nī dendu'ū chi 'túúca chi sa'n'ā profeta Daniel dinguún yā na libro ye'n'e Ndyuūs tiempo chi chó'ōo tuu'mi ní 'ii'yā'n chi snée yā na yá'n'āa Judea canée chi ca'n'á yā caanu yā ná yíicú n'gεεε. ('Ii'yā'n chi 'cueēn chuū canée chi cuuvi deenú yā ye'n'e chuū.) ¹⁵ Nguuvi mii'n ní ndúúti chi 'áámá 'ii'yā'n canduú yā tiī'n va'āi ní nguéé cuuvi núú'n nch'ee'n yā ní ndaa yā va'ai ní tun'dáa yā dendu'ū ye'n'e yā. ¹⁶ Nī ndúúti chi 'áámá 'ii'yā'n canée yā na campo, ní nguéé cuuvi núú ndaa yā va'ai ye'n'e yā ní nta'a yā cotón ye'n'e yā. ¹⁷ Dε'ε chúúca yā'n'ai ye'n'e n'daataá chi véé daiya tá chεεti tá ndúúcu n'daataá chí ngiicu dacuá'āa ye'n'e tá nguuvi chí cáanu yā. ¹⁸ Ndís'tiī, caaca nī Ndyuūs chi nguéé chó'ōo chuū tiempo chi 'iiche. ¹⁹ Ti nguuvi mii'n ní nééne 'cueenu 'ii'yā'n cuuvi tan'dúúca chi mar 'áámá vmné'n'ēe 'āa cuéé cuuvi 'túúca ndíi taachí Ndyuūs din'dái yā i'n'yeēndi. 'Āa ntéé ndúú cuayivi ra chí snaa'n yā dendu'ū chi 'túúca. ²⁰ Ndúúti chí Señor mii'n nguéé nadidúú'vi yā tiempo mii'n mar 'áámá 'ii'yā'n nguéé nnguan'ai yā. Naati ndiī'n nadidúú'vi yā cáává 'ii'yā'n chí ye'n'ē yā ti 'ii'yā'n mii'n Señor ndεεve yā.

²¹ Tuu'mi ní ndúúti chí 'áámá 'ii'yā'n caa'ma'n yā cuuvi yā ndís'tiī: Cuín'díichí nī, 'Íngaa Cristo mii'n, o cuín'díichí nī, mii'n canee Cristo mii'n'ya, nguéé cu'téénu nī 'ii'yā'n mii'n. ²² Ti ndaa 'ii'yā'n chí cristos chí falsos yā ndúúcu 'ii'yā'n chí profetas chí falsos yā. Ní dii'n yā señales ndúúcu vaadi n'giinu. Ní 'íicú cuuvi canche'éi yā 'ii'yā'n, ndíi 'ii'yā'n chí Ndyuūs ndεεve yā ndúúti chí chuū cuuvi dii'n yā. ²³ Naati ndís'tiī ní 'cuεεtinéé yaa'n nī. Ngan'á ngii ndís'tiī tanducué'n'ē chuū 'náán chí 'āa cuéé ndaa.

*Táácá ndáá Sa'n'a chí Daiya Ndyuūs
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)*

²⁴ Cho'ōo chúú ní nguuvi mii'n chí 'cueenu nī cuuvi, 'yá'n'āa mii'n ní cúuvi maā'n ní 'iīyū mii'n ní 'āa ntéé cuuvi dεεve. ²⁵ 'Ii'nyu'n mii'n ní cun'dáa ye'n'ē nanguuvi ní nducué'n'ē chí véé nanguuvi ní nu'u. ²⁶ Tuu'mi ní snaa'n yā Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs chí ndaa sa nguaa'n meē'n ndúúcu poder ye'n'ē sa chí ch'εεε taavi ní ndεεv'ε n'dai ngii n'gai maā'n sa. ²⁷ Tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā ángeles ye'n'e yā chí nadidáámá 'ii'yā'n ye'n'ē yā chí Ndyuūs ndεεve yā ye'n'ē núú'mán i'n'yeēndi, ndiī na yá'n'āa nducué'n'ē n'dai ye'n'e yá'n'āa ndúúcu ndiī na nducue'n'e nanguuvi.

²⁸ Maa'n ní 'cueé'n nī ye'n'e ejemplo ye'n'e n'guídíi yaa'n nguuvi: Taachí inguaa'nu duū'nē n'gaiyáa ní ican'daa tá'āa, 'āa déenu ní chí 'āa cuchí tiempo yaáán. ²⁹ 'Tiicá ntúū taachi snaa'n ndís'tiī chí cuuvi dendu'ū chí 'túúca, 'āa deenú nī chí 'āa snee'n nii'nu'n tiempo chí ndaa Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní 'āa nééne nii'nuú'n cánee tiempo 'cū. ³⁰ Cuaacu ní'n'nyú'n nga'n'á ngii ndís'tiī: 'Ii'yā'n s'ee'n chí snée yā maa'n 'āa cuéé 'cuúvi yā ne'n'e chí 'āa cuéé cuuvi tanducué'n'ē chuū. ³¹ Nánguuvi ndúúcu ná yá'n'āa 'cū ní chó'ōo, naati nduudu ye'n'ē nguéé cho'óo.

³² Naati yeⁿ'ē nguuvi miiⁿ ndúú^{cū} hora miiⁿ nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi deenu yeⁿ'ē. Ndii nguéé ndúú ángeles, yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi ndii nguéé ndúú Sáⁿ'ā chi Daiya Dendyuūs deenú yā yeⁿ'ē. Dámaāⁿ Chiida yú chi canée yā na va'ai cheeti nguuvi deenu yā.

³³ Chííⁿ chí ndís'tií ní 'cuεεtinéé yaaⁿ ní. Dicuéénaaⁿ ní ní caaⁿ'maⁿ'ngua^a ní, tí nguéé déénu ní tíí cuaⁿ'ā ndaa hora miiⁿ. ³⁴ Ejemplo chuū tan'dúú^{cā} 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā yaⁿ'ai. Taachi 'āā cuéé can'dáa yā na vaācu yā, caⁿ'a yā chií yā mozos yeⁿ'é yā chí caⁿ'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ 'áámá 'áámá mozo yeⁿ'ē sa. Ní cuuvi yā saⁿ'ā chí idiíⁿ cuidado yeⁿ'e cheendi va'āi miiⁿ chí cunée yaaⁿ sa. Ní cueⁿ'e yā. ³⁵ Maaⁿ ní ndís'tií 'cuεεtinéé yaáⁿ ní, tí nguéé déénu ní tíí cuaⁿ'ā ndaa dueño yeⁿ'e va'āi miiⁿ. Nguéé déénu ní nduuti chí ndaa yā n'gaaⁿ, o yaaⁿ cheete, o taachi 'cuaí tú'u, o cuaaⁿ na nguεεtiyaaⁿ. ³⁶ Áá tíí dácanaaⁿ ndaa yā ní nndaāca yā ndís'tií chí styaadu ní. ³⁷ Chííⁿ chí ngaⁿ'á ngii ndís'tií, ní ngii nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ: 'Cuεεtinéé yaáⁿ yā.

14

Saⁿ'ā s'eeⁿ nadacádiinūūⁿ sa taacā cuta'a sa Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ná 'uū^{vī} nguū^{vī} ní cuuvā 'viicu yeⁿ'e pascua chí 'viicu yeⁿ'ē pan chí nguéé levadura yeⁿ'ē. Chiiduú n'gεεε ndúú^{cū} maestros yeⁿ'e ley 'nuuⁿ yā taacā chí cuuvi canche'éí yā Jesús ní cuta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'yā. ² Naati caⁿ'a yā: Nguéé diiⁿ yú nguuvi 'viicu tí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ didáⁿ'a yā ní diiⁿ yā vaadi 'caaⁿ'va ndúú^{cū} nús'uu.

'Áámá n'daataá n'gii tá aceite na cuerpo yeⁿ'e Jesús
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Jesús canee yā na yāāⁿ Betania na vaacu Simón chí canée sá ndúú^{cū} ca'ai chí nguuvi lepra chí in'duuti cuerpo yeⁿ'ē sa. Taachí Jesús miiⁿ véé yā na mesa, ndaa 'áámá n'daataá nanáaⁿ yā. Táⁿ'ā miiⁿ ní ndεē tá 'áámá frasco yeⁿ'e alabastro ndiituú ndúú^{cū} aceite perfume yeⁿ'e nardo chí ndεεεε ngeeⁿ ní neené ya'ai chíí'vε. Ní 'cuūⁿ tá frasco miiⁿ ní che'endáa tá aceite miiⁿ na tííⁿ Señor Jesús miiⁿ. ⁴ N'duuvi discipulos chí snée yā miiⁿ nduuvi táaⁿ yā ní caⁿ'a yā nguaaⁿ maaⁿ yā: ¿De'ε cuuví chí chingéⁿ ta aceite 'cūū? ⁵ Ti cuuvi n'diicui yú ní ngo'o 'iinū ciento caadi ní cuuvi ca'a yú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā. Ní nduuvi taáⁿ yā ndúú^{cū} tá.

⁶ Naati Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Áā canee ra tá. Nguéé yaaⁿ'vi ní táⁿ'ā. ¿De'ε cúúví chí yaaⁿ'vi ní táⁿ'ā? Tá 'tíí ní n'daācā idiíⁿ tá nduucú. ⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e yā ní 'aama ca canée yā ndúú^{cū} ní. Ní ndís'tií ní cuuvi din'daacā ní nduucú yā taachi neⁿ'e ní; naati 'úú nguéé 'aama cunee ndúú^{cū} ní. ⁸ Tá 'cūū ní diiⁿ tá tan'dúú^{cā} chí chí'ii tá perfume cuerpo yeⁿ'é maaⁿ chí 'āā cuéé 'cuūví, 'tíicā diiⁿ tá. Ní 'āā nnee 'cuíí ta chuū 'úú taachí 'āā cuéé 'cuεεchí. ⁹ Cuaacu nííⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tií: 'Áā tíí nūuⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'máⁿ yā nduudu ngai yeⁿ'é yeⁿ'ē chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ na nūúⁿ'máⁿ íⁿ'yeeⁿ'dī caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ yā chí diiⁿ n'daataá 'cūū ní n'gaacú yā yeⁿ'ē tá.

Judas Iscariote nca'a sa Jesús
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Tuuⁿ'mí ní Judas Iscariote, 'áámá chée 'iiⁿ'yāⁿ naachi ndiichuuví discipulos, cheⁿ'e sá nanáaⁿ chiiduú n'gεεε. Ní ngaⁿ'a sa táacā chí cuuvi nca'a sa Jesús miiⁿ ná ta'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí'indiveéⁿ yā chuū, neené

yeenú yā, ní ca' a yā chi ca' a yā tuumī Judas miiⁿ cáávā chuū. Judas ní in'nuuⁿ sa de'ε hora chi nca' a sa 'ii' yāⁿ s'eeⁿ Jesús miiⁿ.

Naachí che'e nguĩnū ye' e Señor Jesús miiⁿ
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

12 Ndaā nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ ye' e 'viicu chi che' é yā pan chi nguéé levadura ye' e, 'viicu taachi n'gii' nūⁿ yā 'iiti cuūchī ye' e pascua miiⁿ. Ní discípulos ye' e Jesús miiⁿ ntiinguuneéⁿ yā Jesús: ¿Tii ne' e di chi ca' a 'nū in'nuúⁿ 'nū chi che' e nguĩnū yú ye' e 'viicu pascua?

13 Tuu' mi ní Jesús dicho' ó yā na 'uūví discípulos ye' e yā, ní ca' a yā chii yā 'ii' yāⁿ: Ndis' tií cue' né nī yāāⁿ Jerusalén. Miiⁿ ní ndaacá nī 'áámá sá' a chí ndéé sa 'áámá 'cuuti cuéé nuū' nīⁿ. Can' dáa nī sa' a. 14 Naachi ndaa sa va' ai miiⁿ, ní cuuví nī sá' a chí ye' e va' ai miiⁿ: Maestro ye' e yú nga' a yā 'tíicā: ¿Tii canéé cuarto naachi che' e nguĩnuú ye' e pascua ndúúcu discípulos ye' e? 15 Tuu' mi ní ch' i' i' yā 'áámá cuarto ch' εεε ná ndiichi ndii 'úúví piso miiⁿ chí 'áá véé yaāⁿ. Miiⁿ ní in'nuúⁿ nī chí che' e yú.

16 Discípulos cue' né yā nī ndaa yā ná yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní ndaāca yā tanducuéⁿ é tan' duucá chí Jesús nga' a yā. Ní 'ii' yāⁿ s'eeⁿ in'nuúⁿ yā chí che' e nguĩnú yā ye' e 'viicu ye' e pascua miiⁿ.

17 Taachí 'āā chíi chíi' nū mí' n ndaā Jesús ndúúcu ndiichuuví discípulos ye' e yā. 18 Taachí vεεé yā na mesa miiⁿ chí che' e yā Jesús ca' a yā chíi yā 'ii' yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu ní' nyú' n nga' a ngii ndís' tií, chí 'áámá chéé ndís' tií chí nge' é nī nduucú díi' nī entregar 'úú.

19 Tuu' mi ní discípulos ní s'nee ndaachi núúⁿ yā ní tuca' a yā tiinguunéⁿ yā Jesús ca' áámá ca' áámá yā: ¿'Áá 'úú? Ní táámá yā nga' a ntúuⁿ yā: ¿'Áá 'úú rá?

20 Jesús nan' guεεcúta' a yā: 'Áámá chεε naachi ndiichúúví chí di' caándá yā pan ye' e yā na cú' ú 'cūū nduucú ca' a yā díi' yā 'tíicā. 21 Cuaacu, chí Sa' a chí Daiya Dendyuūs ca' a sa 'cuenú sa cuuvi tan' dúúcu chí nga' a ye' e yā naachi canéé nguūⁿ na libro ye' e Ndyuūs. De' e chúúca ya' ai ye' e sa' a chí nca' a sa 'úú chí Sa' a chí Daiya Ndyuūs. N' dáácā ca ye' e sa ndúúti chí nguεε ch' i' i' ndiyaāⁿ sa.

22 Taachí vεεé yā nge' e yā, tuu' mi ní Jesús sta' á yā pan, ní nca' a yā gracias Ndyuūs cáávā pan miiⁿ. Ní n' deé yā pan ní ca' a yā discípulos. Ní ca' a yā: Che' é nī pan caati tan' dúúcu cuerpo ye' e 'tíicā.

23 Ní Jesús sta' á yā taza ndúúcu nuū' nīⁿ ye' e uvas. Ní taachi nca' a yā gracias Ndyuūs, ca' a yā discípulos ye' e yā. Ní ca' a yā. Nducyaaaca ndís' tií cu' ú nī nuū' nīⁿ uvas ye' e taza 'cūū. 24 Ní ca' a yā chíi yā 'ii' yāⁿ s'eeⁿ: Nuū' nīⁿ uvas miiⁿ tan' dúúcu yuūuⁿ ye' e, ní ye' e 'áámá compromiso chí ngai ye' e. Yuūuⁿ ye' e chí cungeeⁿ ní cáávā 'yaa' n' dáí 'ii' yāⁿ. 25 Cuaacu ní' nyú' n nga' a ngii ndís' tií, chí 'āā ntéé cu' ú nuū' nīⁿ ye' e uvas na i' yee' dí' cūū ndii nguuvi chí cu' ú naachi Ndyuūs nga' a nti' nyú' n yā.

Jesús nga' a yā chí Pedro ní caa' ma' n sa chí nguéé in' diichi sa Jesús
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Taachí ch' i' i' nu chíi' ta yā himno, chí canción ye' e Ndyuūs nan' dáa yā va' ai ní cue' né yā na yiūcú chí nguuví Olivos. 27 Tuu' mi ní Jesús ca' a yā chíi yā discípulos: Nducyaaaca ndís' tií cuuví 'cuinaáⁿ nī ye' e 'úú maa' nguĩnū caati nga' a naachi canéé nguūⁿ na libro ye' e Ndyuūs 'túúca: 'Nuūcá' ai yā 'caa' nūⁿ yā sa' a chí idi' n sa cuidado 'iiti cuūchī ní 'iiti cuūchī s'eeⁿ ní ca' a 'muu' n ca' a

miiⁿ tī. ²⁸ Taachi 'úú nduuchí yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā, caⁿ'á vmnaaⁿ yeⁿe ndís'tiī na yáⁿāa Galilea.

²⁹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ: 'Áará chí nducyaaca yā cuuvi 'cuinaáⁿ yā, 'úú ní nguéé cuuvi 'cuinaáⁿ.

³⁰ Tuu'mi ní Jesús ní caⁿ'a yā chíiya Pedro: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii díi chí maaⁿnguiinu taachi 'āa cuéé 'cuaī tusáⁿā 'uūwī cuuvi, 'iinū cuuvi cueeⁿdíitu dí ngaⁿ'a dí yeⁿe 'úú chí nguéé in'diichi dí 'úú.

³¹ Naati Pedro miiⁿ ní cheeⁿdíitū caⁿ'a sa: 'Áará chí 'cuwī ndúúcu nī, Maestro, nguéé ngaⁿ'á chí nguéé in'diichi N'diī. Ní nducyaaca discípulos ní 'tiicá ntúūⁿ caⁿ'a yā.

*Jesús ngaⁿ'anguaⁿ'á yā na jardín chí nguuvi Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)*

³² Tuu'mi ní ndaa yā na 'áamá jardín chí nguuvi Getsemaní, ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos yeⁿe yā: 'Cuεεtē nī 'muuⁿ, neⁿe chí 'úú caⁿ'á caaⁿ'māⁿnguaⁿ'á.

³³ Ní Jesús candéε yā Pedro, ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan. Ní neené nadicáⁿdiinuⁿ Jesús ní neéne s'neeⁿ ndaachí yiinu yā. ³⁴ Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Alma yeⁿe neéne ndaachi yiinu chí yaⁿ'āi chí 'cuwī. 'Āā sneé núúⁿ ní 'muuⁿ, ní nguéé 'cuεeti yaadú nī.

³⁵ Tuu'mi ní Jesús cueⁿe yā ta 'líiⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ, ní candiitínⁿ díi yā na yáⁿāa ní caⁿ'anguaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, ndúúti chí cuuvi ní nguéé díiⁿ nī yeⁿe chí 'cueenú cuuvi yeⁿe prueba 'cūū chí canéé chí cuuvi hora chí cuchī.

³⁶ Tuu'mi ní naachí caⁿ'anguaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, n'diī cuuvi díiⁿ nī tanducuéⁿē. Nadinguáⁿ'ai nī 'úú yeⁿe chí 'cueenú cuuvi prueba 'cūū. Naati nguéé cuuvi tan'dúúca chí 'úú neⁿ'é, naati tan'dúúca chí n'diī neⁿ'e nī.

³⁷ Tuu'mi ní ndaa ntúūⁿ yā naachi snee discípulos yeⁿe yā, ní ndaaⁿca yā discípulos chí stiyaadú yā. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā Pedro miiⁿ: Dí Simón, ¿Áa cyaadu dí? ¿'Áa nguéé ichεε dí canduuchi dí mar 'áamá hora? ³⁸ Ndís'tiī 'cuεeti nduuchí nī ní caaⁿ'maⁿnguaⁿ'á nī ní nguéé díiⁿ nī nuuⁿndi. Cuaacu níⁿnyúⁿ espíritu yeⁿe nī neⁿ'e díiⁿ n'daacáā, naati cuerpo yeⁿ'é nī ní 'āā duūvā.

³⁹ Tuu'mi ní Jesús cueⁿe ntúūⁿ yā ní ngaⁿ'anguaⁿ'a yā, ní caⁿ'a ntúūⁿ yā tan'dúúca chí caⁿ'a yā vmnaaⁿ. ⁴⁰ Ní nguεεcunéε yā ndaa ntúūⁿ yā naachi sneé discípulos, ní ndaacá ntúūⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ stiyaadú yā. Ní 'āā ntéé ngii ichεε yā ndúúcu yaaⁿ tī nduutináaⁿ yā chí yaaⁿ náaⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguéé déénu yā chí n'guεεcútaⁿ'a yā. ⁴¹ Cueⁿeⁿé yā ndii chíiⁿ ndii 'ínú cuuvi, ní ngaⁿ'anguaⁿ'á yā. Ní taachi ndaa yā naachi snee discípulos, caⁿ'a yā: Ndís'tiī 'cuεetiyaadú nī ní ntaaviⁿtuunúⁿ nī. 'Āā tiinī cā. 'Āā ndaa hora chí 'iiⁿyāⁿ ncaⁿ'a yā 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs na tá'á saⁿ'ā s'eeⁿ chí dinuuⁿndi. ⁴² Nducueeⁿ ndís'tiī ní cuⁿ'ú yú. 'Āā cuchīi iinⁿnuúⁿ saⁿ'ā chí ncaⁿ'a 'úú.

*Chiichi yā Jesús ní candéε yā 'iiⁿyāⁿ preso
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)*

⁴³ Naaⁿ chí Jesús indée yā ndaa Judas chí saⁿ'ā 'áamá yeⁿe ndiichuuvi discípulos. Ní ndaa sa ndúúcu n'deeε n'dái 'iiⁿyāⁿ ndúúcu machete 'uūwī lados 'caāiⁿ ndúúcu yáⁿ'á. Chiiduú n'gεεtε ndúúcu maestros yeⁿe ley, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācú dichó'ó yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁴⁴ Judas miiⁿ chí ncaⁿ'a sa Jesús 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, ní caⁿ'a sa 'aama seña. Ní caⁿ'a sa 'túúca: 'Iiⁿyāⁿ chí 'úú chí'neeⁿ cheendí, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chíi. Cutaⁿ'á nī 'iiⁿyāⁿ ní candéε nī 'iiⁿyāⁿ ní din'daacá nī seguro 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁵ Taachí ndaā Judas nanáán Jesús ní ca'n'a sa: N'díí Maestro, Maestro. Ní 'nee' cheendi sa 'i'n'yā'. ⁴⁶ Tuu'mi ní sta'á yā Jesús ní candée yā preso 'i'n'yā'. ⁴⁷ Naati 'áámá chéé 'i'n'yā' chí snéé mii' itun'dáa yā machete chí 'uuvi lados 'caāi' ye'n'e yā ní 'nuucá'ai yā mozo ye'n'e chiiduú ch'εεε ca ní ch'iica sa veēe' mozo mii'. ⁴⁸ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chí yā nducyaaca 'i'n'yā' s'ee': ¿'Áá can'daā ndís'tiī ndúúcu machete chí 'uūvī lados 'caāi' ndúúcu yá'n'á chí cuta'á ní 'úú tan'dúúca chí 'úú 'áámá duucu 'úú? ⁴⁹ Nguuvi nguuvī canéé na yāacū templo mii' nguaa' ndís'tiī chí ngi'cueé' ní ndís'tiī ní nguεεε sta'á ní 'úú. Chúū canéé chí cuuvi ní cuuvi cunnuū ca'ā naachi canéé nguū' na libro ye'n'é Ndyuūs.

⁵⁰ Tuu'mi ní nducyaaca discípulos s'née' yā Jesús mii' dámaán yā ní cheenu yā.

Sa'n'ā 'díí chí cue'n'e ngéenū

⁵¹ Naati 'áámá sa'n'ā 'díí' ndaā sa ní cue'n'e sa ndúúcu 'i'n'yā' s'ee'. Ndeεcu sa 'áámá n'dyā'n'ā sábara. 'Áámá yā sta'á yā sa'n'a 'díí mii'. ⁵² Naati sa'n'ā 'díí' mii' ní s'nee' sa sábara ní cue'n'e sa dáca yuūcú sa.

Jesús nanáán 'i'mntyé'n'ē chí n'gεεε ca ye'n'e yaācū

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Tuu'mi ní candée yā Jesús mii' nanáán chiiduú ch'εεε ca. Ní mii' nduuvidaamā yā nducyaaca chiiduú n'gεεé ndúúcu 'i'n'yā' ndiicū chí nga'n'a ntiin'nyu' ye'n'e yaācū ndúúcu maestros ye'n'e ley. ⁵⁴ Pedro mii' ní cue'n'e ya'n'ai sa n'dáa sa Jesús mii'. Ní ndaa sa ndii' chuva'ai ye'n'e va'ai chiiduú ch'εεε ca ní ch'iindī sa ndúúcu policías ní in'taavi cuutú sa dáámá ndúúcu yā ti mii' ní ngiichi ya'n'ā ye'n'é yā.

⁵⁵ Chiiduú n'gεεε ndúúcu nducyaaca yā chí nduuvidaama in'nuú' yā 'áámá prueba contra ye'n'e Jesús mii' chí díí' yā condenar Jesús chí 'caa'n'ú' yā Jesús; naati nguéé ndaaca yā. ⁵⁶ Neené 'yaa' 'i'n'yā' nga'n'a yā nduudu yaadi ye'n'e Jesús mii' naati mar 'áámá yā nguéé dáámá nga'n'a yā. ⁵⁷ N'duuvī yā ní n'cuee' yā ní ca'n'a yā nduudu yaadi, ní ca'n'a yā: ⁵⁸ Nús'uu ní ch'iindiveé' nū chí Jesús ca'n'a yā 'túúcā: 'Úú ní nadituūvī yāacu 'cūú chí sa'n'ā ye'n'e in'yee'dí 'cūú din'dái sa. Ní chεεti 'iinū nguuvī nadin'dái taama chí nguéé sa'n'ā in'yee'dí 'cūú din'dái sa.

⁵⁹ Naati nguéé nduuvidaámá nduudu yā ye'n'e chí nga'n'a yā.

⁶⁰ Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε ca chí nga'n'a ntiin'nyu' ye'n'e tanán'ā chiiduū, ndúcuee' yā nguaa' nducyaáca 'i'n'yā' s'ee' ní ntiinguunee' yā Jesús mii': ¿'Áá nguéé de'ē veε nan'guεεcúta'n'a ní? ¿De'ē chí nga'n'á yā ye'n'e ní? ¿De'ē nga'n'a ní maán ní ye'n'e ní?

⁶¹ Jesús mii' 'āā ntéé ca'n'a yā. Ní nguéé n'guéécúta'n'a yā ye'n'e mar 'áámá. Chiiduú ch'εεε ca mii' ntiinguunéé' ntúu' yā Jesús, ní ca'n'a yā: ¿'Áá díi Cristo, Daiya Dendyuūs chí n'dai taavi?

⁶² Jesús ca'n'a yā chí yā 'i'n'yā' s'ee': 'Tíicā 'úú. Ndís'tiī ní ca'n'a ní snaa' ní Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs chí 'cuūndī sa lado ye'n'e honor ye'n'é Ndyuūs chí véeé tanducueé' poder ye'n'e yā. Ní ndaa sa nguaa' n'caatec' ye'n'e n'anguuvi.

⁶³ Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε ca chí n'cuū' sa catecái sa, ní ca'n'á sa: ¿De'ē ca díi' yú testigos chí n'nuu' yú? ⁶⁴ 'Áá ch'iindiveé' ní ndendu' chí nga'n'ā sa contra Ndyuūs. ¿Táácā tuumicadínuu' ní? Nducyaaca 'i'n'yā' nga'n'a yā chí condenado Jesús chí 'cuuvī yā.

⁶⁵ Tuu'mi ní n'duuví yá ní ca'a nee dai'n yá Jesús ní n'gaadí yá nduutináa'n yá ndúúcu tínúu'n. Ní policíás ndúúcu ta'á yá ch'e'n'e yá naa'n Jesús. Ní ca'n'a yá: Caa'n'ma'n dí ĵdu'ũ ch'e'n'e dii'?

Pedro mii'n ní nga'n'á sa chi ngu'éé n'diichi sá Jesús
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro mii'n ní canee sa chuva'ai cuaa'n ndiyyá. Ní ndaā 'áámá n'daataá chí dii'n mandado ye'n'ē chiiduú ch'εεε ca nanáá'n Pedro mii'n. ⁶⁷ Ní n'diichi tá chí in'taavi cúutū sa na ya'n'á. Ní cānee tá'n'á mii'n ní ch'iinu tá Pedro. Tuu'mi ní ca'n'a tá: Diī ntúū'n dí canee dí ndúúcu Jesús ye'n'e yáā'n Nazaret.

⁶⁸ Naati Pedro mii'n chee'diitū sa, ní ca'n'á sa: 'Úú ní ngu'éé in'diichi 'ii'n'yā'n, ndíi ngu'éé deenú chí nga'n'á di. Ní can'dáa sa cuaa'n chuva'āi naachi indaa yā. Tuu'mi ní 'ca'i tusá'n'á. ⁶⁹ Tá'n'á chí idiī'n mandado mii'n ch'íinu ntuū'n ta sá'n'á, ní ca'n'a tá chí tá 'ii'n'yā'n chí snée yā mii'n: Sá'n'a 'cūū 'áámá ch'éé sa'n'á chí cachiica ndúúcu Jesús.

⁷⁰ Naati Pedro mii'n ní nnguεεcunée sa chee'dítu sa. Cuayivi mii'n ní 'ii'n'yā'n chí snée yā mii'n ní ca'n'a ntúu'n yá Pedro: Cuaacu chí dii ní dáámá chí cachiica dí ndúúcu Jesús tí dii ní ye'n'ē yá'n'āa Galilea, ní nduudu ye'n'ē dí tan'dúúca 'ii'n'yā'n s'ee'n.

⁷¹ Tuu'mi ní Pedro mii'n ní 'caa'va sa, ní cunncaā ca'n'á sa. Ní 'cái sa "por Nduyūs": Ngu'éé n'diichi 'íi'n'ya'n 'cūū.

⁷² Tuu'mi ní túsá'n'á mii'n 'cai ntúu'n tí ndii 'úúví cuuvi. Ní Pedro mii'n ní n'gaācu sa chí Jesús ca'n'a yá chíi yá sa'n'á: 'Naa'n chí 'āa cu'éé 'cuaī túsá'n'á 'uūvī cuuvi, 'āā 'ínú cuuvi chee'diitū dí chí nga'n'á dí chí ngu'éé n'diichi dí 'úú. Taachi nādícādíinu'u sa chuū, ní cheεcū sa.

15

Jesús nanáá'n Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Taachí chidεεve, chiiduú n'geεté ní nduuví daamá yá ndúúcu 'ii'n'yā'n ndiicūú chí nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yaācū, ndúúcu maestros ye'n'e ley, ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yā'n n'geεε. Ní ndeē chiichí yá Jesús ní candée yá 'ii'n'yā'n nanáá'n gobernador Pilato. ² Tuu'mi ní Pilato mii'n intiinguunee'n yá Jesús: ĵ'Áá díí Rey ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chí judíos? Ní Jesús nan'guεεcúta'n'a yá: N'diī nga'n'a cuaacú nī tí 'tíicā. ³ Chiiduú n'geεε ní neenē n'deeē náá'n chí nga'n'á yá contra ye'n'ē Jesús naati Jesús ngu'éé nan'guεεcúta'n'a yá ye'n'ē mar 'áámá. ⁴ Tuu'mi ní Pilato mii'n ní nan'guεεcunée yá ntínguunee'n yá Jesús mii'n: ĵ'Áá ngu'éé de'ē vεε nán'guεεcúta'n'á nī? 'Cuin'díichí nī ye'n'ē tanducué'n'ē chí ngu'éé n'daacā nga'n'á yá ye'n'e nī.

⁵ Naati Jesús mii'n ní ngu'éé de'ē vεε nan'guεεcúta'n'á yá. Chí'n chí Pilato mii'n che'n'e yiínú yá ní ngu'éé déenu yá de'ē nādícādíinu'u yá.

Pilato ca'n'a yá chí 'ii'n'yā'n s'ee'n candée yá Jesús chí 'caa'n'nú'n yá 'ii'n'yā'n
(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Canée 'áámá costumbre ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chí n'deechi yá 'áámá sa'n'á chí canuu'n vácūú nguuví 'viicú ye'n'e pascua. 'Áámá sa'n'á chí preso sa chí 'ii'n'yā'n Israel ne'n'e yá, 'tíicā canee chí diī'n Pilato mii'n. ⁷ Ní canuu'n 'áámá sa'n'á vácūú chí nguuví Barrabás ndúúcu ta n'duuví sa'n'á chí 'nii'n'nu' sa 'ii'n'yā'n taachi 'āā diī'n caandá yá contra gobierno mii'n. ⁸ Ní 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ní ndaa yá nanáá'n Pilato mii'n, ní chiica yá chí Pilato ní diī'n yá tan'dúúca costumbre

ye'n'e yā. ⁹ Ní Pilato miiⁿ nan'guεεcútaⁿ a yā: ¿'Áá ne'n'e nī chí n'dεεchí Rey ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel?

¹⁰ Tí Pilato miiⁿ deenu yā chí chiiduú n'gεεε nca'á yā Jesús miiⁿ cáávā vaadī ngueéé. ¹¹ Naati chiiduú n'gεεε chinuú yā 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e yáāⁿ Jerusalén chí caaca yā Barrabás ti n'dáacá chí n'dεεchii yā saⁿ'ā chí nguuvī Barrabás. ¹² Tuuⁿ'mī ní Pilato miiⁿ intiinguunéⁿ yā: ¿De'ε ne'n'e nī chí díiⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí ndís'tiī ngaⁿ'a nī Rey ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel?

¹³ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcútaⁿ a yā ní 'cai yiicú yā: Cu'neeⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁴ Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ε chí nguéé n'daacá ndíiⁿ sáⁿ'a 'cúú? Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'guεεcúnée yā 'cai yā: Cu'neeⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁵ Tuuⁿ'mī ní Pilato miiⁿ chí nguéé ne'n'e yā chí nduuvī táāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ye'n'e yā, n'dεεchii sá Barrabás miiⁿ. Cuayiivī ní caⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ sa chí 'cueⁿ'é yā Jesús miiⁿ. Ch'iinu ch'eⁿ'é yā Jesús miiⁿ ní nca'a sa Jesús miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'nééⁿnga'á yā.

¹⁶ Tuuⁿ'mī ní soldados romanos candée sa Jesús vaacuyáāⁿ na cuarto ye'n'e palacio miiⁿ chí nguuvī Pretorio, ní yaaⁿ'vī yā tanáⁿ'ā soldados ní nduuvī daamá yā miiⁿ. ¹⁷ Ní s'nuúⁿ yā catecai morado cuá'āa Jesús miiⁿ. Ní s'nuúⁿ yā tiīⁿ Jesús miiⁿ 'áámá corona chí ndeenyú ndúú^{cū} yaaⁿ. ¹⁸ Tuuⁿ'mī ní tucá'a yā 'cai yā: Cunduuchi nī n'diī, Rey ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel.

¹⁹ Ní ch'eⁿ'é yā tiīⁿ yā ndúú^{cū} 'áámá taaⁿ nduu. Ní ca'a nee dáíⁿ yā Jesús ní nchiintii'yá yā nanáāⁿ yā, ní díiⁿ yā honrar 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁰ Ch'iinu ch'iiⁿnyuⁿnéⁿ yā ye'n'e Jesús 'tíica, ndiví yā catecai chí morada ní 'nuuⁿ 'nuūⁿ ntúuⁿ yā catecai maāⁿ yā. Cuayiivī tun'dáa yā Jesús ní s'neeⁿnga'á yā 'iiⁿ'yāⁿ.

S'nééⁿnga'á yā Jesús

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ 'Áámá saⁿ'ā ye'n'e yáⁿ'āa Cirene chí nguuvī sa Simón, chí chiidá Alejandro ndúú^{cū} Rufo, ndáa sa cheⁿ'e sa cuεεti. Taachí cho'o sa cyúúni miiⁿ, soldados a fuerza di'cuítu yā saⁿ'ā chí candée sa cruz ye'n'e Jesús miiⁿ.

²² Ní candée yā Jesús 'áámá lado ye'n'e yáāⁿ Jerusalén na lugar chí nguuvī Gólgota chí ne'n'e caaⁿ'maⁿ nduudu ye'n'e yú, Lugar ní 'Iini Nga'ai Tiīⁿ. ²³ Ní ca'á yā chí chíⁿ Jesús vino chí staⁿ'a yā ndúú^{cū} yaātā yaāa chí nguuvī mirra, naati Jesús nguéé chí'i yā. ²⁴ Tuuⁿ'mī ní chí'neeⁿnga'á yā Jesús. Ní soldados ní tun'dáa yā suertes ye'n'e yā ndúú^{cū} na catecai Jesús miiⁿ, ní n'diichí yā chεε chí candεε 'aama 'aama yā.

²⁵ N'gεεcú nuuⁿ ye'n'e n'gεεtiyaaⁿ miiⁿ taachí s'neeⁿnga'á yā 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁶ Ní s'nééⁿ yā 'áámá letrero na tiīⁿ cruz ye'n'e Jesús miiⁿ. Ní letra chí cánéeⁿ nguūⁿ na tabla miiⁿ ní ngaⁿ'ā ye'n'e nuūⁿndi ye'n'e yā. Ní cánéeⁿ nguūⁿ chuū: Rey ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e ndaata Israel. ²⁷ Dáámá ndúú^{cū} Jesús s'neeⁿnga'á yā 'uūⁿ'vī sán'ā chí duucu. 'Áámá ní lado tá cuaacú yā táámá ní lado ta 'cueé yā. ²⁸ 'Tíicā ní chí cuacu naachi canéé nguūⁿ na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā: Chídidúúché yā ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿndi ye'n'e yā.

²⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngo'ó yā nanáāⁿ cruz miiⁿ cunncáā ngaⁿ'a yā ye'n'e Jesús. Idi'núⁿ'u yā tiīⁿ yā ní cunncáā n'dai cheendi yā ní ngaⁿ'a yā: Díí chí ndiitūⁿ'ví di yaācū ní nadacueéⁿ di chεεti 'iīnū nguuvī, ³⁰ nadanguáⁿ'āi maāⁿ di. Dii ní nch'eeⁿ di na cruz.

³¹ 'Tíicā ntúūⁿ chíiduú n'gεεε ndúú^{cū} maestros ye'n'e ley duuchinéeⁿ yā Jesús. Ní ngaⁿ'a yā nguaaⁿ maāⁿ yā: 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadinguáⁿ'ai yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ naati maaⁿ ní nguéé ngíí nadinguáⁿ'ai yā maāⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. ³² Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ

miiⁿ chí Cristo miiⁿ snaaⁿ yú 'iiⁿyāⁿ nch'éeⁿ yā na cruz maaⁿ. Tuuⁿmi ní cu'téenu yú. Ní ndíí 'iiⁿyāⁿ chí ca'neeⁿnga'á yā daama ndúúⁿcū Jesús miiⁿ ní cuncáa ngaⁿa yā yeⁿe yā.

Jesús ch'ii yā

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³Taachí chí maⁿa nguuví miiⁿ chí maáíⁿ núúⁿmaⁿ íⁿyeeⁿdí ndii ná n'geecu 'ínú chíinū. ³⁴Áā táanduū n'geecu 'iinu Jesús miiⁿ ní 'cai yiicú yā: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (chí neⁿe caaⁿmaⁿ nduudu yeⁿe yú: N'díí Ndyuūs yeⁿe, n'díí Ndyuūs yeⁿe, ¿de'ē cuuvi chí s'neé nī maaⁿ 'úú dámaaⁿ?)

³⁵N'dúú'ví 'iiⁿyāⁿ chí snee yā miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā ní caⁿa yā: 'Caandiveéⁿ nī, n'gai yā yeⁿe profeta Elías miiⁿ.

³⁶Ní ndaā 'áámá soldado ngeenu yā ní taachi chíitu 'áámá esponja yeⁿe vinagre s'neéⁿ yā esponja miiⁿ na 'áámá ndúú ní ca'a yā chí chí'í Jesús. Ní caⁿa yā: 'Áā canee rá yā. N'diichi yú nduuti chí 'áá chíi profeta Elías miiⁿ ní nádich'eēⁿ sa 'iiⁿyāⁿ.

³⁷Tuuⁿmi ní Jesús 'cai yiicú yā ní ch'ii. ³⁸Ní cortinas yeⁿe yaacū templo chí 'uuvi taān, steēⁿ naavtáⁿā ndíí cuááⁿ 'niiⁿnúⁿ ndíí cuááⁿ ndiiyā. ³⁹Ní 'áámá saⁿā romano chí ngaⁿa ntiinⁿyuⁿ yeⁿe cien soldados chééndii sa nanááⁿ Jesús miiⁿ. Taachí n'diichí sa ní ch'iindiveéⁿ sa taacá 'cai Jesús ní taacá chí'í yā, soldado miiⁿ ní caⁿa sa: Cuaacu níⁿnyúⁿ chí sáⁿa 'cūú ní Dáiyá Dendyuūs saⁿā.

⁴⁰Snée ntúūⁿ n'duuvi n'daataá n'giinu yaⁿai tá. Ní ndúúⁿcū n'daata s'eeⁿ míⁿ canee ta María yeⁿe yāāⁿ Magdala, ndúúⁿcū tá María chí cheecuú José ndúúⁿcū Jacobo chí nguuví Menor, ndúúⁿcū n'daataá chí nguuví Salomé.

⁴¹N'daata s'eeⁿ ní can'dáa yā Jesús miiⁿ ní dichíⁿve yā Jesús taachi cachíicá yā yáⁿā Galilea. Ní neené 'yaaⁿ ca n'daataá snée yā miiⁿ, n'daataá chí ngaⁿa yā daama ndúúⁿcū Jesús miiⁿ na yāāⁿ Jerusalén.

Ch'iichí yā cuerpo yeⁿe Jesús miiⁿ

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Taachí chíinū nguuví miiⁿ chí viernes chí ch'iindiyaáⁿ yā cáávā 'viicu pascua miiⁿ nguuví chí cuuvi deⁿve nguuví chí ntaaviⁿtuunúúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ,

⁴³ndaā José yeⁿe yāāⁿ Arimatea. Saⁿā miiⁿ ní saⁿa ch'ete yeⁿe Junta Ch'ete yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel. Ní cunee ngiinu sa nguuví chí Ndyuūs ndaa yā ní ngaⁿa ntiinⁿyuⁿ yā. Ní ndúúⁿcū valor ndaā sa nanááⁿ gobernador Pilato miiⁿ. Ní caⁿa sa Pilato miiⁿ chí nca'a yā yoropo yeⁿe Jesús. ⁴⁴Pilato miiⁿ ní cueⁿe yiinú yā chí 'āā chí'í Jesús miiⁿ ní yaaⁿvi yā saⁿā chí ngaⁿa ntiinⁿyuⁿ yeⁿe soldados chí cuchí sa nanááⁿ yā. Taachí ndaa sa ní 'iicu tiinguuneeⁿ yā saⁿā: ¿'Áá cuaacu chí chí'í Jesús? ⁴⁵Taachí soldado centurión miiⁿ ngaⁿa sa chí cuaacu, tuuⁿmi ní Pilato miiⁿ ca'a yā orden chí ca'a sa cuerpo yeⁿe Jesús miiⁿ José miiⁿ.

⁴⁶Cuayíivi ní José cái sa 'áámá sávana chí fina ní nadicheeⁿ sa cuerpo miiⁿ ní sta' a sa ní ch'ecū sa cuerpo miiⁿ ná sávana miiⁿ. Ch'iinu maaⁿ ní s'nuūⁿ sa cheⁿti 'áámá yáinyāⁿ ní níⁿnuúⁿ canee 'áámá tuūu ch'eté. Ní s'nuúⁿ yā tuūu ch'ete cheendi yáinyāⁿ miiⁿ. ⁴⁷Tá María Magdalena ndúúⁿcū María chí cheecuú José cueⁿe yā ní n'diichí yā naachí ch'ēchi Jesús miiⁿ.

16

Jesús nduuchi yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Taachi chó'ōo sábadó, nguuvi chi ntaavi'tuunúúⁿ yā, María yeⁿe yááⁿ Magdala, ndúú^c María chí che^εcuú Jacobo, ndúú^c n'daata chí Salomé cai yā perfumes chí cueendái yā v^mnááⁿ yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e yā. 2 Neené tyaaⁿ yeⁿ'ē nguuvi v^mnááⁿ v^mnaaⁿ yeⁿ'é ndε^εε chí domingo taachi can'dáá 'yáⁿ'ā n'daata s'eeⁿ ndaa yā na yáinyāⁿ miiⁿ. 3 Ní ngāⁿ'a yā nguááⁿ maáⁿ yā: ¿Du'ū ndivíu tuúu yeⁿ'ē yú taachi ndaa yú cheendi yáinyāⁿ?

4 Taachi ndaa yā, tuuⁿ mⁱ ní n'diichi yā chí tuúu ch'ε^εté n'dai miiⁿ 'āā ntéé canéé na lugar yeⁿ'ē. 5 Ní taachi ndaa yā che^εti yáinyāⁿ, miiⁿ n'diichi yā 'áámá saⁿ'ā 'díⁿ vεε sa lado tá cuaācú ní canúúⁿ sá catecai ch'éenūu sa ní cuéε. Ní n'daata s'eeⁿ dii'yā yā chí. 6 Sáⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéé dii'yā ní cuuvi. Ndís'tií ní in'nuúⁿ ní cuerpo yeⁿ'e Jesús yeⁿ'e yááⁿ Nazaret, 'iiⁿ'yāⁿ chí iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ca'nééⁿnga'a yā. Náati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'āā ndúúchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā ní nguéε yā 'muuⁿ. Cuiⁿ'diichi ní naachi canúúⁿ yā. 7 Ndís'tií cuinaⁿ'á ní ní cuuvi ní discípulos yeⁿ'e yā, ndúú^c Pedro, chí Jesús miiⁿ ní caⁿ'á yā v^mnááⁿ ndís'tií na yáⁿ'āa Galilea. Miiⁿ snaáⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^c chí Jesús caⁿ'a yā chí yā ndís'tií ndúú^c tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ.

8 N'daata s'eeⁿ ní cunaⁿ'á yā ngeenu yā yeⁿ'e na yáinyāⁿ, ti neené cueⁿ'e yiinu yā ní yiinduuví yā. Nguéé de'ε vεε caⁿ'á yā chí yā mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, ti 'va'a yā.

Jesús che'enaán yā yeⁿ'e ta María Magdalena

(Jn. 20.11-18)

9 Taachi Jesús nduuchi yā chidεεvε nguuvi domingo chí nguuvi v^mnááⁿ v^mnaaⁿ yeⁿ'e ndε^εté miiⁿ, v^mnááⁿ v^mnaaⁿ che'enaán yā nanááⁿ María Magdalena, n'daata chí nn'divíi yā ndε^εchē espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ yeⁿ'ē ta. 10 Táⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a tá ní chíi tá 'iiⁿ'yāⁿ chí chíicá yā ndúú^c Jesús miiⁿ. Ní ngε^εcú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí neené ndaachií yiinu yā. 11 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveén yā chí Jesús miiⁿ nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ní chí táⁿ'ā miiⁿ n'diichi tá Jesús, nguéé s'teenú yā.

Jesús che'enaán yā yeⁿ'e 'uúvī discípulos yēⁿ'e yā

(Lc. 24.13-35)

12 Cho'ōo chúú, ní Jesús che'enaán yā yeⁿ'ē 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'é yā na yúúni. Ní Jesús diiⁿ yā tan'dúú^c chí nguεε déénu yā yeⁿ'e chí chó'ōo. 13 Ní cuayiivi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cúnaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā chí yā tanáⁿ'ā discípulos. 'Tiicá ntúūⁿ discípulos ní nguéé s'teenú yā.

Jesús idichó'ō yā 'iiⁿ'yāⁿ apóstoles yeⁿ'e yā

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Chíi ch'ínū nguuvi domingo miiⁿ, ní Jesús che'enaán yā yeⁿ'ē ndu'ū ndiicháámá discípulos yēⁿ'e yā, taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vε^εté yā na mesa. Ní Jesús tuúvi iinú yā ndúú^c yā ti discípulos nguéé s'teenú yā ní che^εchi staava yeⁿ'é yā ti discípulos nguéé s'teenú yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí n'diichi yā Jesús chí 'āā nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. 15 Ní caⁿ'a yā chí yā discípulos: Cuéⁿ'e ní núúⁿ'máⁿ nación yeⁿ'e in'yeeⁿdí ní caaⁿ'máⁿ ní ndúú^d cuaacu yeⁿ'ē chí nanguáⁿ'ai yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. 16 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā ní ngε^εdínuúⁿ'niⁿ yā, ní nanguaⁿ'ai yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā cuuvi yā condenado. 17 Níúú señales yeⁿ'e poder miiⁿ canéé ndúú^c 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'úú. Ndúú^c chí duúchí tun'daa yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūuⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní cuuvi caⁿ'á yā táámá davaacu chí ngai. 18 Ní nduuti chí cutaⁿ'á yā ndúú^c ta'a yā 'áámá cúú ní nguéé de'ε daño diiⁿ tī ndúú^c yā. Ní nduuti chí cu'ú yā de'ε chí veneno miiⁿ nguéé diiⁿ daño 'iiⁿ'yāⁿ. Ní

cun'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ chi ngítā ní 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní nduūvā yē^{n'}e yā.

Jesús cundáa yā va'ai chεeti nguuvi

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ch'íínú ca^{n'}a Señor Jesús ndúúdú 'cūū ndúúcū discípulos yē^{n'}e yā ní cundáa yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní ch'iindí yā lado ye^{n'}e honor ye^{n'}é Ndyuūs.

²⁰ Discípulos ní cue^{n'}e yā, ní ca^{n'}a yā nduudu cuaacu ye^{n'}ē chí nangua^{n'}ai yā ndu'ū cuaaⁿ. Maaⁿ Señor Jesucristo ngiinnee yā discípulos 'íícú canee n'daācā ndúúdú ye^{n'}e yā cáāvā señales ndúúcū vaadī n'giinu chi diíⁿ yā. "Tíícā chiī.

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGUŪⁿ APÓSTOL LUCAS

Yeⁿe cáávā chí idingúuⁿ yā carta 'cūū

1 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ s'uuúⁿ neⁿ'é yā idingúuⁿ yā dendú'ū chí chíi, chíiⁿ chí s'uuúⁿ deenu yú chí nduudu cuaacu. 2 'Tíicā tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā tanducuéⁿ'ē ndíi taachí chí nga'ā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chí'cueeⁿ yā s'uuúⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ candéε yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'á yā nduudu miiⁿ. 3 'Úú, Lucas, idingúuⁿ yeⁿ'é díi Teófilo cáávā chí deenú chí díi ní n'dai di. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní nadicádiinúúⁿ chí idingúuⁿ yeⁿ'é di tanducuéⁿ'ē chí chíi. Diiⁿ'ncā n'diichí tanducuéⁿ'ē ndúúⁿcū cuidado ndíi taachí nga'ā. 4 'Túúcā idingúuⁿ ní tuumicadíinuuⁿ di chεε chí nduudu cuaacu yeⁿ'ē dendú'ū chí 'iiⁿ'yāⁿ chí'cueeⁿ yā dii.

Yeⁿe chí ángel yaaⁿ'vi yā chí ch'iindiyaāⁿ Juan

5 Tiempo miiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ Herodes miiⁿ chí chíi yā rey yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea, canéé 'áámá chiiduú chí nguuví yā Zacarías. Chiiduú miiⁿ ní yeⁿ'e grupo yeⁿ'e Abías. Ní n'daataá yeⁿ'e Zacarías ní nguuvi tá Elisabet. Ní Elisabet miiⁿ ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Aarón. 6 Ndúú 'uuví yā ní n'dai taaví yā nanááⁿ Ndyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé de'ē vεε diiⁿ yā chí nguéé n'daacā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ caati s'neeⁿ veéⁿ yā nducuéⁿ'ē nduudu chí ngaⁿ'a 'iivú Ndyuūs. 7 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé daiyá yā, ti Elisabet miiⁿ nguéé taaví yā daiyá yā. Ní nduu 'uuví yā ní 'āā ndiicú yā.

8 'Áámá nguuvi, taachi tuneen turno yeⁿ'e grupo yeⁿ'e Zacarías chí diiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e chiiduú chí dichíi'vε yā na yáacú templo yeⁿ'é Ndyuūs, 'tíicā díiⁿ Zacarías ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e chiiduú nanááⁿ Ndyuūs. 9 Ní tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'e chiiduú s'eeⁿ, tuneen Zacarías miiⁿ chí cunndaa yā na yáacú templo yeⁿ'e Ndyuūs ní 'neeⁿ yaⁿ'a yā incienso. 10 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snéé yā cuaaⁿ chufa'āi yáacú templo ní ngaⁿ'angua'á yā neⁿ'e chí ngiichi incienso chεεti yáacú templo. 11 Zacarías miiⁿ canee yā na yaacū. Ní che'enaāⁿ yeⁿ'e Zacarías miiⁿ 'áámá ángel chí Ndyuūs dichó'lo yā. Ní ángel míiⁿ chéendii yā lado tá cuaacu yeⁿ'ē nátaí naachi n'giichi incienso miiⁿ. 12 Ní taachi Zacarías miiⁿ n'diichí yā ángel miiⁿ 'āā ntéé deenú yā de'ē chí díiⁿ yā ní dii'ya taaví yā chíi. 13 Naati ángel miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií Zacarías, nguéé 'va'á nī, ti Ndyuūs ní ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'angua'á nī. Ní 'cuūndiyāāⁿ 'áámá daiya n'daataá yeⁿ'é nī Elisabet miiⁿ, ní cuⁿ'neéⁿ nī nguuvi sa Juan. 14 Ní cuuvi yeenu taaví nī cáávā saⁿ'ā 'líiⁿ. Ní 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi yeenu yā cáávā chí 'cuūndiyāāⁿ dacua'ā miiⁿ. 15 Caati daiyá nī miiⁿ ní cuuvi ch'εete sa nanááⁿ Ndyuūs. Nguéé cu'u sa vino ndíi nguéé ndúú cu'u sa de'ē vεε chí cuuvi cuū'vi sa. 'Āā canee sa ndúúⁿcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndíi taachi 'āā cuéé 'cuūndiyāāⁿ sa. 16 Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'yaaⁿ taaví ca daiyá 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguεεcunee yā ní i'téenu yā Ndyuūs yeⁿ'e yú. 17 Daiyá nī, Juan 'cūū, ní caⁿ'a sa vmnaaⁿ yeⁿ'ē Señor Jesucristo. Ní canee sa ndúúⁿcū espíritu ndúúⁿcū poder tan'dúúⁿcā chí canee profeta Elías ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'cuεetinéé n'daacā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gεete ndúúⁿcū daiya yā. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā tan'dúúⁿcā Ndyuūs neⁿ'é yā chí cu'téenu yā, ní tan'dúúⁿcā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai i'téenu yā. Ní 'tíicā caⁿ'a sa diiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cuεetinéé yaáⁿ yā chí cuuvi cu'téenu yā Señor Jesús taachi ndaa yā.

18 Tuu'mi ní Zacarías miiⁿ ní tiinguuné^en yā ángel miiⁿ: ¿Táacā cu'teenú chi nga'a nī? caati 'úú ní 'āā ndiicúú 'úú, 'tiicá ntúūⁿ n'daataá yeⁿ'é.

19 Angel miiⁿ n'guεεcútáⁿ'a yā ní caⁿ'á yā: 'Úú ángel chi nguuví Gabriel chi canéé chí diiⁿ n'tiiⁿnyuⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Dendyuūs dichó'o yā 'úú. Ní 'úú yaa'ví n'dií ní cuuví nduudu n'dáí 'cūū n'dií. 20 Maaⁿ ní cuuvi 'diiⁿmi nī ní 'āā ntéé cuuvi caaⁿ'máⁿ nī ndií ch'ó'ōo chúū taachi cunuūⁿ ca'á tiempo yeⁿ'ē, ti nguéé chí'teenú nī nduudu yeⁿ'é taachi ngaⁿ'á chí chuū chí cuuvi.

21 Neⁿ'e chí chíi chuū, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí sné^e yā chuva'ai yáacū templo chí sné^e ngiinu yā Zacarías miiⁿ cueⁿ'e yíínú yā chí Zacarías miiⁿ ní chí'naáⁿ yā chεeti yaacū templo yeⁿ'é Ndyuūs. 22 Taachi Zacarías miiⁿ ní nan'dáa yā chεeti yaacū 'āā ntéé ngii nga'a yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tuumicadíínuuⁿ yā chí véé 'áámá visión chí n'diichí Zacarías miiⁿ taachi cané^e yā chεeti yaacū templo. Zacarías miiⁿ díta'á yā dε'ε chí neⁿ'e caaⁿ'máⁿ yā ti chíi 'diiⁿmi yā.

23 Taachi ch'iínú turno chí 'áámá ndεεte yeⁿ'e servicio chí diiⁿ yā n'tiiⁿnyuⁿ chεeti yaacū templo Zacarías miiⁿ ní cunaⁿ'á yā na vaacu yā. 24 Cho'ō tiempo 'cūū ní n'daataá yeⁿ'é yā chí Elisabet miiⁿ ní chí'iindi dácu'a yeⁿ'é yā ní 'áámá canúⁿ ta na vaacu ta nyuⁿ'u 'iíyū. Ní neené nacadíínuuⁿ ta. Ní nga'a ta maaⁿ ta: 25 Chuū chí Señor Ndyuūs miiⁿ ní diiⁿ yā nduucú na nguuví 'cūū ní diiⁿ yā chí 'āā ntéé 'cuinaáⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

Angel caⁿ'á chí 'cuundiyááⁿ Jesús

26 Cuayiivi chí ch'iínú jaan 'iíyū chí Elisabet miiⁿ chí'iindi dácu'a yeⁿ'e tá ní Ndyuūs dichó'o yā ángel Gabriel taama vmnéⁿ'ēe. Ní cueⁿ'é yā na 'áámá yáāⁿ chí nguuví Nazaret chí yeⁿ'é yāⁿ'aa Galilea. 27 Ndyuūs dichó'o yā ángel Gabriel miiⁿ nanááⁿ 'áámá n'daataá chí cuuinú chí nguuví tá María. María miiⁿ ní caⁿ'á yā chí 'caandavaacú yā ndúúⁿcū 'aama saⁿ'ā chí nguuví José. Saⁿ'á 'cuū ní yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e rey David chí ndií tiempo chí 'āā ch'ó'ōo. 28 Angel miiⁿ ní sndaⁿ yā naachi canéé María ní caⁿ'a yā: N'dií, María, yeenú taavi nī chí Ndyuūs neⁿ'e taavi yā n'dií. Señor Ndyuūs canéé yā ndúúⁿcū n'dií. Ndyuūs di'viicu cá yā n'dií nguaaⁿ nducyaaca n'daataá yeⁿ'ē iⁿ'yeen'dí 'cūū.

29 Taachi María miiⁿ chí'iindiveⁿ yā chuū, cueⁿ'é yíínú yā ní chistaⁿ'a vaadi cadíínuuⁿ yeⁿ'é yā yeⁿ'e nduudu yeⁿ'e ángel miiⁿ. Ní nadicadíínuuⁿ yā: ¿D'ε'ε neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū? 30 Tuu'mí ángel miiⁿ ní caⁿ'a yā: N'dií, María, nguéé 'va'a nī, ti véé taavi favor yeⁿ'é nī nanááⁿ Ndyuūs, ti Ndyuūs dineⁿ'é yā n'dií. 31 Ní cuuvi daiyá nī ní 'cuūndi 'áámá saⁿ'ā daiyá nī, ní cuuvi nguuví yā JESÚS. 32 Daiyá nī cuuvi ch'εεte n'dai yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí daiyá nī ní Daiyá Ndyuūs chí ch'εεte taavi ca. Ní Señor Ndyuūs caⁿ'a yā diiⁿ yā chí daiyá nī ní cuuvi yā rey lado yeⁿ'e rey David tan'dúúⁿcā nguuví chí 'āā cho'óo. 33 Ní caaⁿ'maⁿ n'tiiⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel cueⁿ'e daaⁿ'maⁿ. Ní naachi caaⁿ'maⁿ n'tiiⁿnyuⁿ yā ní 'áámá cūnee.

34 Tuu'mi ní María caⁿ'á yā chíi yā ángel: ¿Taaca cuuví chuū, ti 'úú ní nguéé isaⁿ'ā yeⁿ'é?

35 Angel miiⁿ ní nan'guεεcútáⁿ'á yā: Ndúúⁿcū poder yeⁿ'é Ndyuūs chí canéé na va'ai chεeti nguuví Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní ndaa yā vmnaaⁿ yeⁿ'é n'dií. Ní cu'neéⁿ yā 'daaⁿ'núⁿ yā tan'dúúⁿcā meéēⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é n'dií ní 'iicu cuuvi ch'ó'ōo yeⁿ'é nī chí dacua'á 'lííⁿ chí 'cuundiyááⁿ miiⁿ 'tíicā cuné^e yā yeⁿ'é Ndyuūs ní cuuvi nguuví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí dεεve chí Daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ. 36 Ní n'diichí nī. Prima yeⁿ'e nī chí nguuví Elisabet miiⁿ, 'cuundii ntúūⁿ 'áámá daiyá yā maaⁿ chí 'āā ndiicú yā. 'Áā jaan 'iíyū daiyá yā chεeti yā, n'daataa miiⁿ chí

'iin'yān s'ee'n nga'n'a yā chi nguεε 'cuūndī daiya yā. ³⁷ 'Tíicā dii'n Ndyuūs caati 'iivú Ndyuūs cuuvi dii'n yā tanducuén'ē chi ne'n'é yā dii'n yā.

³⁸ Tuu'mi ní María mii'n ní ca'n'á yā: 'Úú criada chi nga'n'a ntiinyu'n 'iivú Ndyuūs ye'n'é. Maa'n ní Ndyuūs dii'n yā nduucú tan'dúúccā chí ca'n'a yā chi dii'n yā. Taachi ch'iinu ca'n'a yā chuū, ángel mii'n ní cuna'n'a yā.

María mii'n che'n'é yā n'diichi yā Elisabet

³⁹ Nguuvi s'ee'n María mii'n nūu'n cue'n'é yā na yúúní ní ndāa yā na yāā'n Judá. ⁴⁰ Ní ndāa yā na vaacu Zacarías mii'n ní yaa'ví yā Elisabet. ⁴¹ Taachi Elisabet mii'n ch'iindiveén yā nduudu ye'n'e María dacua'áa mii'n ní nu'n'u chεεti Elisabet mii'n. Ní Elisabet míi'n chiitu Espírítu N'dai ye'n'é Ndyuūs tán'ā. ⁴² Ní ca'n'a yā ndúúccū nduudu díttuú: De'ε chíúccā n'dai n'dií nguaa'n nducyaaca n'daataá. Ní n'dai taavi daiyá ní chí 'cuūndi yā. ⁴³ ¿Du'ū 'úú chí ndaā chεεcu Señor Ndyuūs ye'n'é chí yaa'ví yā 'úú? ⁴⁴ Ti taachi ch'iindiveén nduudu ye'n'e ní, dacua'á ye'n'é nu'n'u chεεti tan'dúúccā chí yeenu taavi ye'n'é. ⁴⁵ De'ε chíúccā n'dai dii chí chí'téenu di caati cúúví cuaacu tan'dúúccā chí Señor Ndyuūs ca'n'a yā.

⁴⁶ Tuu'mi María ní ca'n'a yā:

Alma ye'n'é i'teenú taavi Ndyuūs ní dich'εεtē Ndyuūs.

⁴⁷ Ní staava ye'n'é ní yeenu n'dai chí i'teenú Ndyuūs. Ní Ndyuūs nadinguá'n'ai yā 'úú ye'n'e nuu'ndi ye'n'é.

⁴⁸ Ti Ndyuūs n'diichi yā 'úú chí pobre 'úú ní dichii'vé Ndyuūs, ti ndíi maa'n nducyááccā 'iin'yā'n caa'n'ma'n yā ye'n'e 'úú: De'ε chíúccā n'dai 'úú.

⁴⁹ Ti Ndyuūs chí véé taavi poder ye'n'é yā dii'n yā nduucú cosas chí ch'εεte n'dai. Ní Ndyuūs ní de'εvē taavi yā.

⁵⁰ Ní Ndyuūs ya'ai 'iinu taavi yā caavā nducyaaca 'iin'yā'n chí i'téenu yā ye'n'e yā tiempo chí chó'oo, 'tiicá ntúū'n tiempo maa'n, ní 'tiicá ntúū'n tiempo chí cuchii.

⁵¹ Dendyuūs 'āā dii'n yā vaadi n'dai ch'εεte ndúúccū poder ye'n'é yā, nícú dii'n yā ganar ye'n'e staava ye'n'é 'iin'yā'n chí dich'εεtē yā maán yā.

⁵² Ndyuūs diví yā 'iintyé'n'ē chí nga'n'a ntiinyu'n ye'n'e trono ye'n'é yā, ní dich'εεtē yā 'iin'yā'n ndiicúú'n.

⁵³ Ndyuūs ca'á yā cosas chí n'dai taavi 'iin'yā'n chí ch'iindiveén yā ye'n'e yā. Ní nguéé dii'n yā de'ε vεε caávā 'iin'yā'n s'ee'n chí nguéé ne'n'é yā chí Ndyuūs nneé yā 'iin'yā'n s'ee'n.

⁵⁴ Ndyuūs chinneé yā s'uuú'n chí 'iin'yā'n ye'n'e Israel ti dichí'vε yú 'iin'yā'n. Ní nn'gaacú yā ye'n'e s'uuú'n ní nduuvi ya'ái taavi yā ye'n'e s'uuú'n.

⁵⁵ Ndyuūs cue'n'e daā'n'ma'n idiín yā tan'dúúccā chí ca'n'a yā 'iin'yā'n ye'n'e ndaata ye'n'e yú, ní ndúúccū chíida yú Abraham ndúúccū 'iin'yā'n ye'n'é yā ndíi cuaa'n vma'n.

'Túúccā nga'n'a María mii'n.

⁵⁶ Tuu'mi ní María mii'n canée yā ndúúccū Elisabet tan'dúúccā 'íinú 'iivyū. Cuayiivi ní cuna'n'á yā na vaacu yā.

Ye'n'é chí ch'iindiyān Juan chí cheédínuū'n nī'n

⁵⁷ Taachi snuū ca'ā 'iivyū ye'n'e dacua'á mii'n, Elisabet mii'n ch'iindiyān 'áamá daiya yā chí sa'n'ā. ⁵⁸ 'Iin'yā'n na niin'nuú'n va'ái ndúúccū 'iin'yā'n ye'n'é yā yeenu n'dai yā ndúúccū yā taachi ch'iindiveén yā chí Ndyuūs ní ya'ai taavi yā Elisabet mii'n. ⁵⁹ Ch'iinū dacua'á 'líin' niin'nín nguuvi, ní 'iin'yā'n ndāa yā na vaacú Elisabet chí dii'n yā circuncidar dacua'á mii'n. Níicú 'iin'yā'n s'ee'n ne'n'é yā cu'nee'n yā chí

cuuvi nguuvi sá Zacarías tan'dúúccā chi nguuvi chiida sa Zacarías. ⁶⁰ Naati cheecu sa míiⁿ caⁿ'a yā: Nguéé 'tíicā. Juan cuuvi nguúví sá.

⁶¹ Tuu'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíi yā cheecu sá miiⁿ: ¿D'é'ε cáávā? Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ní nguéé nguuví yā 'tíicā.

⁶² Ndúúccū chi ditá'a yā ntiinguunéⁿ yā chiida sa taacā néⁿ'e yā chi cuūvī nguúví sá. ⁶³ Zacarías miiⁿ ní 'neeⁿ ta'á yā naachi canee 'áámá caaca ní dinguúuⁿ yā chuú: Chí Juan duuchi sa. Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní cueⁿ'e yíinú yā. ⁶⁴ Caati hora míiⁿ nūuⁿ, Zacarías miiⁿ nacan'dāā nduudu yeⁿ'e yā. Níicū tuu'mi tuca'á yā caⁿ'a yā: Dε'ε chúúccā ch'εεε Dendyuūs. ⁶⁵ Ní nducyááccā 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿ'nuúⁿ va'aī 'diiⁿ'ya taavi cá yā chíi. Ní yeⁿ'e chí ch'ó'oo, chuū ní caⁿ'a nducyááccā 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ chí snúūⁿ cuaaⁿ ya'aī yeⁿ'e chí snéé na yíicū s'eeⁿ yeⁿ'e yá'āa Judea. ⁶⁶ Ní nducyááccā 'iiⁿ'yāⁿ chí cadiinuuⁿ yā yeⁿ'e chuū ní nacadiinuuⁿ yā na staava yeⁿ'e yā. Ní caⁿ'a yā 'áámá yā ndúúccū taama yā: ¿Dε'ε cuuvi ndúúccū dacua'a 'líiⁿ chí 'tíicā? Caati 'tíicā Dendyuūs miiⁿ ní canéé ndúúccū dacua'a miiⁿ.

Zacarías caⁿ'a yā yeⁿ'e chí Dendyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúúccū dacua'āa miiⁿ

⁶⁷ Zacarías, chíidāa dacua'āa miiⁿ, chíitúú 'iiⁿ'yāⁿ ndúúccū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní caⁿ'a Zacarías nduudu chí caⁿ'a Ndyuūs chí caaⁿ'máⁿ yā. Ní caⁿ'a yā tan'dúúccā 'áámá profeta chí candεε nduudu yeⁿ'é Ndyuūs:

⁶⁸ Dε'ε chúúccā n'dai Señor Ndyuūs yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí ndāa yā nanaaⁿ s'uúúⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ, ní yeⁿ'é yā s'uúúⁿ.

⁶⁹ Ní tee yā s'uúúⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nééⁿε vεε poder yeⁿ'e yā chí nadinguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e rey David chí dichí'vε Ndyuūs ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ.

⁷⁰ Ní Ndyuūs diiⁿ yā chí cuaacu tan'dúúccā chí caⁿ'a yā cáávā nduudu yeⁿ'e profetas chí caⁿ'a yā tiempo chí 'āā 'naaⁿ n'dai.

⁷¹ Ní caⁿ'a yā chí Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí taáⁿ yā yeⁿ'e yú. Ní nadinguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ yeⁿ'e nducyááccā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ngii n'diichí yā s'uúúⁿ.

⁷² Ní neene ya'ai 'iinú Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ, ní nan'gaacú yā yeⁿ'é chí caⁿ'a yā chí diiⁿ yā chí n'daacā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ.

⁷³ Chuū ní compromiso chí Ndyuūs caⁿ'ā cuaacu yā ndúúccū chiida yú Abraham chí tee yā s'uúúⁿ.

⁷⁴ Taachi Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuvi taáⁿ yā yeⁿ'é yú, diiⁿ yā 'túúccā caati dichí'vε yú Ndyuūs ní nguéé nduúccū vaadi 'va'a.

⁷⁵ Tanducuéⁿ'é vida yeⁿ'e yú ní dichí'vε yú Ndyuūs, ní diiⁿ yú tan'dúúccā 'iiⁿ'yāⁿ chí dεεvε ní n'dai nanááⁿ Ndyuūs.

⁷⁶ Díi, saⁿ'ā 'líiⁿ chí daiyá, cūnee chí dúúchí dí profeta yeⁿ'é Ndyuūs chí ch'εεε n'dai chí canéé na va'ai chεεti nguuví caati caⁿ'ā di cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo. Ní 'cuūndiyāⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'cuεεtinéé ngiinú yā taachi ndaa Jesús.

⁷⁷ Ní diiⁿ di chí 'iiⁿ'yāⁿ cadiinúúⁿ yā yeⁿ'e chí nguaⁿ'ai yā yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā ní Ndyuūs nadich'εεcú yā yeⁿ'e yā.

⁷⁸ Ní cucáávā Ndyuūs yeⁿ'é yú nééⁿε ya'ai 'iinú yā s'uúúⁿ tee yā 'áámá dεεvε yeⁿ'e yā s'uúúⁿ, dεεvε chí chíicā yeⁿ'e va'ai chεεti nguuvi.

⁷⁹ Ní chí dεεvε miiⁿ chíi Ndyuūs ní cuuvi dεεvε yā yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé yā na maāiⁿ ndúúccū nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. Ní Ndyuūs nacandεε yā s'uúúⁿ na yúúni yeⁿ'e vaadi 'diiⁿ.

80 Ní sa'n'a líín ní ch'iita sa ní 'aā deenū sa ní ditiinú sa na espíritu ye'n'e sa. Ní taachi 'aā ch'εετε sa, sa'n'a mii'n ní cue'n'e sa cuεeti ní canee sa mii'n ndii ndaa tiempo taachi ca'n'a sa nduudu cuaacu ye'n'e Ndyuūs nanáán 'iin'yān ye'n'e Israel.

2

Ye'n'e chi ch'iindiyáa'n Jesús (Mt. 1.18-25)

1 Nguuvi s'ee'n emperador Augusto César ca'n'a ntii'nyú'n yā chi 'cuεetinéé nguū'n nducyaaca 'iin'yān ye'n'e núún'mán yá'n'āa naachi ca'n'a ntii'nyú'n yā. 2 Ní taachi Cirenio ní gobernador yā ye'n'e yá'n'āa Siria, 'aā diin' yā chuū chí n'gεεtinéé nguū'n yā. 3 Ní nducyaaca 'iin'yān sna'n'a yā na yāān naachi ch'iindiyáa'n yā ní ca'a yā chi nguúv'í yā. 4 'Tíicā chi José mii'n ní n'dāa yā na yāān Nazaret mii'n ye'n'e yá'n'āa Galilea ní ndaá yā na yaān Belén ye'n'e yá'n'āa Judea. Yāān mii'n ní duuchi Yāa'n ye'n'e David caati José mii'n ní na ndaata ye'n'e rey David mii'n 'iin'yān. 5 Cue'n'e José mii'n ndúú'cū María ti chiida tá ndúú'cū chεεcu tá dīin' yā prometer chi 'caandavaacu tá ndúú'cū José mii'n. María mii'n ní véé daiya tá chεeti tá. Mii'n ní ndaá yā ca'a yā nguúv'í yā. 6 Taachi mii'n snéé yā, snuū ca'a nguuv'í ye'n'e María mii'n chi 'cuundiyaān daiya yā. 7 Mii'n ch'iindiyáa'n sa'n'a líín, daiya tá chi vmnáán vmaaa'n, ní chεεcú yā tíinū'n sa'n'a líín, ní sn'diiti yā sa'n'a líín mii'n naachi snúún 'iiti. Ní ch'εεtinee yā mii'n caati nguéé ndaacá yā va'āi chi n'dai.

Angeles ndeé yā ndúú'cū 'iin'yān chí diin' cuidado 'iiti cuūchī

8 Ná campo ye'n'e yāān Belén mii'n véé 'iin'yān chí snéé cuidado 'iiti cuūchī. Ní n'gεeti nduuchí yā n'gaa'n na cuεeti cucááv'í 'iiti cuūchī mii'n. 9 Ní n'gaa'n mii'n 'áámá ángel chí Señor Ndyuūs dich'ó'o yā che'enaán yā nanáán 'iin'yān s'ee'n chí snéé cuidado 'iiti cuūchī. Ní chí deεve ch'εεte n'dai ye'n'e Ndyuūs chiya nanáán yā ní 'dii'yā n'dái yā chii. 10 Angel mii'n ní ca'n'a yā chii yā 'iin'yān s'ee'n: Ndís'tiī, nguεε 'va'á ní ti 'úú nindeé 'áámá nduudu chí n'dai níicú cuuvi yeenu taavi ndís'tiī ndúú'cū nducyaaca 'iin'yān. 11 Tí maa'n ní na yāān ye'n'e David ch'iindiyáa'n cááva ndís'tiī 'áámá sa'n'a líín chí nadanguá'n'ai yā 'iin'yān ye'n'e nuu'ndí ye'n'e yā. Sa'n'a líín mii'n ní CRISTO chí Señor chí Ndyuūs dich'ó'o yā. 12 Ní deenú ní chí cuaacu ndúú'cū señaal 'cū. Ndís'tiī ní nndaaca ní dacua'ā mí'n ndεεcu tíinū'n ní candiiti sa na lugar naachí snúún 'iiti.

13 Hora mí'n nū'n n'dee n'dái ángeles ye'n'e va'ai chεeti nguuvi che'enaán yā naachi canéé ángel mii'n. Angeles ní nga'n'a yā chí ch'εεte n'dai Ndyuūs mii'n. 'Tíicā nga'n'a yā:

14 Ch'εεte n'dái Ndyuūs chí canéé na va'ai chεeti nguuvi. Ní véé vaadi 'diin' na yá'n'āa nguaa'n 'iin'yān chí cunéé n'daacā n'dai ti snéé yā ndúú'cū favor ye'n'e Ndyuūs.

15 Cho'ōo chuū ní ángeles s'ee'n cuna'n'á yā va'ai chεeti nguuvi. Sa'n'a chí snéé cuidado 'iiti cuūchī mii'n ca'n'a sa chí sa v'i: Cú'u yú maa'n na yāān Belén ní n'diichi yú chuū chí Señor Ndyuūs mii'n chí yā s'uúún.

16 Maa'nch'εεtē nū'n cue'n'e yā. Ní ndaacá yā María ndúú'cū José, ndúú'cū sa'n'a líín dacua'a mii'n cándiiti sa na lugar naachi snúún 'iiti. 17 Ní taachi n'diichi yā sa'n'a líín mí'n, ca'n'a yā chí yā 'iin'yān tan'dúú'cū ángel ca'n'a yā chí yā maán yā ye'n'e dacua'a mii'n. 18 Nducyáácá 'iin'yān chí ch'iindiveé'n yā chuú chí ca'n'a 'iin'yān chí snéé cuidado 'iiti cuūchī cue'n'e yiinu taavi yā ye'n'e chuū.

19 Naati María mii'n ní nguain'dai yā nducue'n'e chuū na staava ye'n'e tá. Ní

nacadiinuun yā de'ē cuuvi. ²⁰ 'Iiⁿyāⁿ chi snéé cuidado 'iiti cuūchī cuinaⁿa yā ní ngaⁿa yā chí ch'εεε n'dai Dendyuūs. Ní s'téenu yā Ndyuūs yeⁿe tanducuéⁿē chí ch'iindiveéⁿ yā ní n'diichi yā tí tan'dúúca chí ángel miíⁿ caⁿ'á yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ.

Yeⁿe saⁿ'ā chí nguuvi Simeón ní yeⁿe 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Ana

²¹ Ch'iinu dacuaⁿ'ā miíⁿ níⁿiⁿ nguuvi ní ndaā nguuvi chí díiⁿ yā circuncidar dacuaⁿ'ā miíⁿ. Ní s'néⁿe yā chí nguuvi JESÚS, tan'dúúca chí caⁿ'a ángel miíⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ ndíi taachi 'āa cuéε sa chεεti María.

²² Taachi snuū ca'a níⁿiⁿ nguuvi chí 'aama n'daataá ní canéé deεve taachi véé dacuaⁿ'ā 'líiⁿ yeⁿe'ē tá tan'dúúca chí canéé nguūⁿ na ley yeⁿe'ē Moisés, tuuⁿ'mí ní José ndúúcu María candéε yā dacuaⁿ'ā miíⁿ na yāāⁿ Jerusalén. Candéε yā chí díiⁿ yā presentar dacuaⁿ'ā miíⁿ nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs. ²³ 'Tíicā caⁿ'a yā díiⁿ yā tí canéé nguūⁿ na ley yeⁿe'ē 'iiví Ndyuūs chí tanducuéⁿē dacuaⁿ'āa, chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí 'cuundiyaáⁿ yeⁿe'ē chééctū chí sáⁿ'ā canéé lado yeⁿe'ē Ndyuūs. 'Tíica chíiⁿ chí díiⁿ yā chuū. ²⁴ Ní cheⁿ'e yā ca'a yā ofrenda yeⁿe'ē 'áámá n'daataá chí 'cuundiyaáⁿ daiya tá tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿe'ē Señor 'iivú Ndyuūs. Ofrenda miíⁿ ní ná 'uūví 'yaada palomas o na 'uūví 'yaada pichones.

²⁵ Na yāāⁿ Jerusalén miíⁿ canee 'aama saⁿ'ā chí nguuvi sa Simeón. Sáⁿ'a 'cūū ní nééⁿe n'dai sa ní chíⁿ'i sá chí i'téenu sa Ndyuūs, ní yeⁿe'ē Ndyuūs saⁿ'ā. Canéé Espíritu N'dai yeⁿe'ē Ndyuūs ndúúcu sa. Ní canéé ngiinu sa 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿ'āi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe'ē ndaata Israel. ²⁶ Espíritu N'dai yeⁿe'ē Ndyuūs chíi yā saⁿ'á 'cūū chí nguéé canéé chí 'cuūví sa neⁿ'e chí 'āa cuéé n'diichi sá Cristo chí Señor Ndyuūs dichó'ó yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ²⁷ Ní Espíritu N'dai yeⁿe'ē Ndyuūs canéé ndúúcu Simeón miíⁿ. Ní díiⁿ guiar Simeón miíⁿ. Ní cuaeⁿ'é yā na yaacū templo taachi José miíⁿ ndúúcu María ndāa yā na yaacū templo ndúúcu saⁿ'a 'líiⁿ Jesús miíⁿ. Ní 'íicú cuuvi díiⁿ yā presentar dacuaⁿ'ā miíⁿ nanááⁿ Ndyuūs tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley miíⁿ. ²⁸ Tuuⁿ'mí ní Simeón miíⁿ caⁿ'nuúⁿ yā Jesús ní caⁿ'a yā chí ch'εεε n'dai Dendyuūs. 'Túúca caⁿ'a yā:

²⁹ Maaⁿ ní n'dií Señor Ndyuūs, díiⁿ ní chí cuaacu tan'dúúca chí ngaⁿ'ā nduudu yeⁿe'ē ní. Maaⁿ ní díiⁿ ní chí cuuvi 'cuūví nduucú n'dai, 'úú chí dichii'vé n'dií.

³⁰ Caati 'āa n'diichí ndúúcu nduutinaáⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o ní chí inadangúáⁿ'āi nús'uu.

³¹ 'Iiⁿyāⁿ miíⁿ chíiⁿ chí s'néⁿe'yaáⁿ ní chí cáávā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe'ē nuuⁿndí yeⁿe'ē yā.

³² 'Iiⁿyāⁿ miíⁿ chí deεve ní cuuvi deεve yeⁿe'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe'ē ndaata Israel. Ní ca'a yā honor 'iiⁿyāⁿ yeⁿe'ē ní chí 'iiⁿyāⁿ Israel yā.

³³ José ndúúcu María ngeⁿ'e yiinu yā yeⁿe'ē chí Simeón ngaⁿ'a yā yeⁿe'ē saⁿ'ā 'líiⁿ Jesús miíⁿ. ³⁴ Simeón miíⁿ di'viicú yā María ndúúcu José. Ní caⁿ'a yā chíi yā chεεcu sa María: 'Caandiveéⁿ ní. Saⁿ'ā 'líiⁿ 'cūū ndaā sa chí neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa nguéé i'téenu yā ní 'tiicá ntúūⁿ 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cu'téenu yā. Ní saⁿ'a 'líiⁿ 'cūū 'áámá seña tí nééⁿe 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā contra yeⁿe'ē sa. ³⁵ Chuū ní díiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi cádiinuun yā yeⁿe'ē ca'áámá cā'aama 'iiⁿyāⁿ taacá nadicádiinuun yā na staava yeⁿe'ē yā. Chuū ní tan'dúúca 'áámá machete 'uūví lados 'caáiⁿ chí cho'oo alma yeⁿe'ē n'dií María.

³⁶ Ná yaacú templo 'cūū, míⁿ ntúūⁿ canee 'áámá n'daataá n'dai chí nguuvi Ana. Ní ngaⁿ'a tá dendu'ū chí cuchii. N'daataá miíⁿ ní daiya Fanuel, chí yeⁿe'ē ndaataá yeⁿe'ē Aser. Ní Ana miíⁿ 'āa neené ndiicúú ta. Ch'iindivaacu

tá taachi 'lín' tá ní ndeēchē ndúuyū nū^un cánee tá ndúúcu isaⁿā yeⁿe tá. Maaⁿ ní 'āā n'daataá nguá'a tá. ³⁷ 'Āā cuū^un ngeēcú cuū^un nduuyū chi nduuví tá n'daataá nguá'āa. 'Áámá canee tá na yáacū templo yeⁿe Ndyuūs ní canee tá ndí nguuví ndii n'gaaⁿ ní dichí'vε tá Ndyuūs. Ní ndii nguε nga'diínú tá ti dámaāⁿ chí ngaⁿāngu'a tá. ³⁸ Hora míⁿ nū^un Ana miiⁿ cheⁿe tá yaacū templo ní ndee tá nduucú Dendyuūs, 'tíicā ngaⁿa ta: N'dii, Ndyuūs teé gracias n'dii cáāvā dacua'a 'lín' miiⁿ. Cuayivi ní caⁿ'a ta chí ta nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí canee ngiinu 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nadinguáⁿai yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yā yeⁿe saⁿ'ā 'lín' miiⁿ.

José ndúúcu María ndúúcu dacua'a 'lín' nandaá yā na yāā Nazaret

³⁹ Taachi José ndúúcu María ch'iinu diín yā nducueⁿe chí ngaⁿa ley yeⁿe Señor Dendyuūs, tuuⁿmi ní cueⁿe ntuúⁿ yā ndúúcu saⁿ'ā 'lín' na yāā vaacú yā chí nguuví Nazaret yeⁿe yāⁿā Galilea. ⁴⁰ Saⁿ'ā 'lín' Jesús miiⁿ ngiita sa ní ngi ditiinu sa. Néené deenu sa. Ní Ndyuūs di'viicú taavi cá yā saⁿ'ā 'lín' miiⁿ.

Saⁿ'ā 'lín' Jesús cheeti yáacū yeⁿe Ndyuūs ndúúcu maestros

⁴¹ Nduuyū nduuyū taachi ndaā tiempo yeⁿe 'viicu yeⁿe pascua, tuuⁿmi ní chiida Jesús ndúúcu cheecu sa ngeⁿe yā yāā Jerusalén. ⁴² Ní taachi Jesús chí yā ndiichúví nduuyū, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿe ntuúⁿ yā na yāā Jerusalén ndúúcu Jesús miiⁿ tan'dúicā chí 'āā ngeⁿe yā nduuyū nduuyū cáāvā 'viicú míⁿ. ⁴³ Cho'ōo 'viicú miiⁿ, ní José ndúúcu María miiⁿ ní cunaⁿ'a yā. Nguéé tuumicadiinuⁿ yā chí saⁿ'ā 'lín' Jesús miiⁿ canee sá na yāā Jerusalén. ⁴⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nadicadiinuⁿ yā chí Jesús miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ parientes yeⁿe yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nú^umāⁿ nguuví ní chíica yā. Tuuⁿmi nan'nuúⁿ yā Jesús nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai nduucú yā, ⁴⁵ naati nguéé ndaacá yā saⁿ'ā 'lín' Jesús miiⁿ. Ní nguεcunee yā snaⁿ'a yā na yāā Jerusalén miiⁿ chí n'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ.

⁴⁶ Ndí ch'iinu 'iinū nguuví ní ndaacá yā Jesús na yáacū templo. Véé sá ndúúcu maestros chí ngi'cuéⁿ yā ley. Jesús miiⁿ ní íⁿeeⁿ veeⁿ sa chí ngaⁿ'a yā ní tiinguuneeⁿ sá maestros yeⁿe chí ngaⁿ'a yā. ⁴⁷ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā chí ngaⁿ'ā saⁿ'ā 'lín' Jesús miiⁿ ngeⁿe yíinú yā yeⁿe sa chí déenu sa ní nan'guεcútaⁿ'ā sa chí itingúúneeⁿ yā saⁿ'ā 'lín' miiⁿ. ⁴⁸ Taachi chíidá sá ndúúcu cheecu sa n'diichí yā Jesús miiⁿ cueⁿe yíinú yā yeⁿe sa. Tuuⁿmi ní cheecu sa ní caⁿ'á yā chí yā saⁿ'ā 'lín': Díí, daiyá, ¿de'ē cuuvi chí 'tíicā diín di nduucú 'nū? Cuin'díichí dí. Chiida di ndúúcu 'úú ya'āi n'dai staava yeⁿe 'nū 'íicú chíicá 'nū in'nuúⁿ 'nū dii.

⁴⁹ Tuuⁿmi ní nan'guεcútaⁿ'ā sa yeⁿe yā: ¿Dé'ε vεε? ¿Dé'ε cúví chí in'nuúⁿ ní 'úú? ¿'Áá nguéé deenu ndís'ti chí 'úú ní canee chí cūnee ndúúcu dendu'ū yeⁿe Chiidá?

⁵⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuūmīcadiinúⁿ yā nduudu chí caⁿ'a daiyá yā Jesús miiⁿ chí sá 'iiⁿ'yāⁿ.

⁵¹ Tuuⁿmi ní cunaⁿ'a Jesús nduucú yā na yāā Nazaret miiⁿ ní 'neeⁿ veeⁿ sa yeⁿe yā. Cheecu sa miiⁿ ní nadacadiinúⁿ yā tanducueⁿe na staava yeⁿe yā. ⁵² Jesús miiⁿ ní ngiita sa ndúúcu n'dee n'dái vaadi deenu, níicú véé favor yeⁿe sa nanáāⁿ Ndyuūs ní nanáāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūú. Níicú 'āā ngeénū nduuyū yeⁿe sa.

3

Juan chi ngεεdínũññ sa nga'a sa chi ndaacadaami 'ii'yān ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yā

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Sa'n'a chi nguuvi Tiberio César, 'āā ndíitiiñ'yuñ nduūyū chi nga'a ntiñnyúñ yā chi emperador yā. Ní sa'n'ā chi nguuvi Poncio Pilato, ní gobernador yā ye'n'e yā'n'āa Judea. Sa'n'ā chi nguuvi Herodes ní rey yā ye'n'e yā'n'āa Galilea.

'Íicú 'diññ Herodes miiñ chi nguuvi Felipe ní rey yā ye'n'e yā'n'āa Iturea ndúúçú yā'n'āa Trachonite Ní sa'n'ā chi nguuvi Lisaniás ní rey yā ye'n'e yā'n'āa Abilinia.

² Ní sa'n'a Anás ndúúçú Caifás, sa'n'ā s'uun ní chiiduu n'gεεε ca ye'n'e yaāçú ye'n'e 'ii'yān Israel. Tiempo miiñ ní Ndyuūs ní ca'á yā 'áámá nduudu n'dai Juan, chí daiya Zacarías. Juan miiñ canee sa na yā'n'āa cuū'máñ naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān. ³ Juan miiñ ní cachii ca sa nducuéñ'e yā'n'āa chí snéé niiñnuúñ ná yíicú Jordán. Ní Juan miiñ chíi sá 'ii'yān chí canéé chí cuεεdínũñññ yā níicú ndaacadaami yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā, níicú Ndyuūs nadich'εεçú yā nuu'ndi ye'n'é yā. ⁴ Chuñ ní chíi tan'dúúçá chí profeta Isaías dingúñ yā ndii cuaa'ñ vmnaa'ñ na libro ye'n'e Ndyuūs ye'n'é:

'Caandiveeñ yú nduudu ye'n'e 'áámá 'ii'yān chí caa'm'áñ yā yuudú na yā'n'āa cuū'máñ naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān ní ca'n'a yā 'tuuca: Cuundiyaáñ ní yúúñi ye'n'e Señor Ndyuūs caati cuchii yā; nan'guáa'ñ ní 'aama yúúñi cuaacu caavá yā. Didεεv'é nī staava ye'n'é nī ní cuuvi 'cuaáñ nī 'ii'yān miiñ taachi ndaa yā.

⁵ Naachi yaanúñ ní nduúti, núú'máñ icya'n'ā ndúúçú nducyaaca yíicú nduuví ne'n'e, yúúñi 'cuéé nduuví cuaacu, yúúñi chí nguéé ne'n'e ní nduuví ne'n'e.

⁶ Nducyaaca 'ii'yān snaa'ñ yā 'ii'yān ye'n'e Ndyuūs, 'ii'yān chí nadinguáñ'ai yā nducyaaca 'ii'yān.

⁷ Juan miiñ ní nga'n'a sá ngii sa 'ii'yān chí ndaa yā chí cuεεdínũñññ sa 'ii'yān: Ndís'tiñ ní tan'dúúçá cúú 'tíicá ndís'tiñ. ¿Du'ú chí 'cueeñ ndís'tiñ chí cuuvi cáánu nī ye'n'e castigo taañ chí cúchii? ⁸ Díñ nī dendu'ú chí n'dáacá maañ níicú 'cuu'mí nī 'ii'yān chí 'āā ndaacadaami ní ye'n'e nuu'ndi ye'n'é nī. Nguεε tucá'a nī caa'ma'ñ nī nguaa'ñ maa'ñ nī chí Abraham miiñ ní chiidá nī caati 'úú nga'n'á ngii ndís'tiñ chí Ndyuūs ní cuuvi díñ yā chí tuūu s'eeñ ní chí cuuvi daiya Abraham. ⁹ Ní cutiññ miiñ ní 'āā canéé na díi'yu yā'n'á. Nducyaaca yā'n'á chí nguéé ngii n'gui'ñ n'daacá ye'n'e canee chí 'caaca yā'n'á miiñ ní cūnuu'ñ na ya'n'ā. 'Tiicá ntúññ Ndyuūs díñ yā juzgar nducyaaca 'ii'yān.

¹⁰ 'Ii'yān s'uun ntiinguuneñ yā Juan miiñ: ¿De'ε cuuvi díñ 'nū?

¹¹ Juan miiñ ní nan'guεεçúta'ñ sa: 'Ii'yān chí 'uuví catecai yā, canéé chí ca'n'a yā 'áámá catecai 'ii'yān chí nguéé ye'n'e yā. 'Ii'yān chí v'éé chí nge'e yā, canéé chí ca'n'a yā 'ii'yān chí nguéé ye'n'é yā.

¹² Ndaá ntúññ 'ii'yān chí inn'guεε ye'n'e yā'n'āa chí Juan miiñ cuεεdínũñññ sa 'ii'yān. Ní 'ii'yān s'eeñ ca'n'a yā chíi yā Juan: N'dií, maestro, ¿de'ε cuuvi díñ 'nū?

¹³ Juan miiñ ní ca'n'a sa chíi sa 'ii'yān: Nguéé caaca nī chí mar 'aama ndo'o tan'dúúçá chí nga'n'a na ley.

¹⁴ Tuu'mi ní soldados tiinguunéñ sá Juan: Nús'uu, ¿de'ε cuuvi díñ 'nū? Ní Juan ca'n'a sa chíi sa 'ii'yān: Nguéé diduucú nī ye'n'e mar 'áámá 'ii'yān. Nguéé cunncáa caa'ma'ñ nī ye'n'e tanán'ā 'ii'yān. Níicú 'cuεεtinéé nī ndúúçú vaadi yeenú ndúúçú chí inadí'v'e yā ndís'tiñ.

15 'Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ snee yiinu yā Juan ní nducyaaca yā ní nadicádínnuⁿ yā na staava yeⁿe yā chí ¿'áá nguéé Juan chí Cristo? 16 Tuuⁿmi ní Juan miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa nducyaacá yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ 'úú ní ngéédínnuⁿniⁿ ndúúⁿcū nuūⁿniⁿ; naati cuayiivi cuchii taamá yā chí n'dáácā n'dai ca ndúúⁿcū poder yeⁿ'é yā chí ch'εεε taavi nguéé ti 'úú. Ní 'úú ní nguéé n'daācā ca chí cuuvi diiⁿ n'daatí yíⁿmáⁿ yeⁿ'e ndaacú yeⁿ'é yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cuéédínnuⁿniⁿ yā ndúúⁿcū Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ndúúⁿcū yaⁿ'ā. 17 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ndéé yā ní diiⁿ yā tan'dúúⁿcā 'iiⁿyāⁿ chí didεεvé yā trigo. 'Tíicā diiⁿ yā ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ. Ndáa yā ndúúⁿcū zaranda na ta'a yā. Naachí nadeεvé yā trigo miiⁿ, divíi yā trigo miiⁿ ní nguain'dai yā chεεti dínnuⁿ. Ní 'neeⁿ yáⁿ'a yā dεεcú miiⁿ na nguuchí yaⁿ'ā chí 'āā ntéε n'tuūvi. Dεεcú miiⁿ ní tan'dúúⁿcā 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs.

18 Túúⁿcā ní ndúúⁿcū n'deeé n'dái ca chí caⁿ'ā Juan miiⁿ, caⁿ'a sá chí 'cueeⁿ sa nduudu n'dai chí ngai 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. 19 Tiempo miiⁿ Juan miiⁿ ní yaaⁿvi neeⁿ sa rey Herodes miiⁿ chí canéé sá ndúúⁿcū n'daataá yeⁿ'é 'dínū sa ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chí nguεε n'daācā chí diiⁿ yā. N'daataá miiⁿ ní nguuvi tá Herodías. 20 Tuuⁿmi ní rey Herodes miiⁿ ní diiⁿ yā táámá nuuⁿndi chí ch'εεε ca ní s'nuūⁿ chíichí yā Juan vácū.

*Juan miiⁿ chεεdinúⁿniⁿ yā Jesús
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)*

21 Cuayiivi taachí Juan ngéédínnuⁿniⁿ yā n'deeé n'dái 'iiⁿyāⁿ, chεεdinúⁿniⁿ ntúūⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní taachi Jesús miiⁿ ngaⁿ'anguaⁿ'á yā nánguuví ní nánguāⁿ. 22 Ní ndaa Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúⁿcā 'áámá paloma. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindivééⁿ yā 'áámá nduudu yeⁿ'é va'ai ch'εεti nguuvi chí ngaⁿ'ā: Díi, daiyá chí neⁿ'e taavi ní yeenú taavi cáávā dii.

*'Iiⁿyāⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é Jesús
(Mt. 1.1-17)*

23 Jesús miiⁿ ní chíi yā ndíicú ndiichi ndúuyū taachí tucá'a yā ntíⁿnyúⁿ yeⁿ'é yā. Ndaata yeⁿ'e Jesús ní 'tíicā: 'Iiⁿyāⁿ nadicádínnuⁿ yā chí Jesús miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Elí. 24 Elí miiⁿ ní daiya Matat. Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Jana. Jana miiⁿ ní daiya José. 25 José miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Amós. Amós miiⁿ ní daiya Nahum. Nahum miiⁿ ní daiya Esli. Esli miiⁿ ní daiya Nagai. 26 Nagai miiⁿ ní daiya Maat. Maat miiⁿ ní daiya Matatías. Matatías miiⁿ ní daiya Semei. Semei miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Judá. 27 Judá miiⁿ ní daiya Joana. Joana miiⁿ ní daiya Resa. Resa miiⁿ ní daiya Zorobabel. Zorobabel miiⁿ ní daiya Salatiel. Salatiel miiⁿ ní daiya Neri. 28 Neri miiⁿ ní daiya Melqui. Melqui miiⁿ ní daiya Adi. Adi miiⁿ ní daiya Cosam. Cosam miiⁿ ní daiya Elmodam. Elmodam miiⁿ ní daiya Er. 29 Er miiⁿ ní daiya Josué. Josué miiⁿ ní daiya Eliezar. Eliezar miiⁿ ní daiya Jorim. Jorim miiⁿ ní daiya Matat. 30 Matat miiⁿ ní daiya Leví. Leví miiⁿ ní daiya Simeón. Simeón miiⁿ ní daiya Judá. Judá miiⁿ ní daiya José. José miiⁿ ní daiya Jonán. Jonán miiⁿ ní daiya Eliaquim. 31 Eliaquim miiⁿ ní daiya Melea. Melea miiⁿ ní daiya Mainán. Mainán miiⁿ ní daiya Matata. Matata miiⁿ ní daiya Natán. 32 Natán miiⁿ ní daiya David. David miiⁿ ní daiya Isaí. Isaí miiⁿ ní daiya Obed. Obed miiⁿ ní daiya Booz. Booz miiⁿ ní daiya Salmón. Salmón miiⁿ ní daiya Naasón. 33 Naasón miiⁿ ní daiya Aminadab. Aminadab miiⁿ ní daiya Aram. Aram miiⁿ ní daiya Esrom. Esrom miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Fares. Fares miiⁿ ní daiya Judá. 34 Judá miiⁿ ní daiya Jacob. Jacob miiⁿ ní daiya Isaac. Isaac miiⁿ ní daiya

Abraham. Abraham miiⁿ ní daiya Taré. Taré miiⁿ ní daiya Nacor. ³⁵ Nacor miiⁿ ní daiya Serug. Serug miiⁿ ní daiya Ragau. Ragau miiⁿ ní daiya Peleg. Peleg miiⁿ ní daiya Heber. Heber miiⁿ ní daiya Sala. ³⁶ Sala miiⁿ ní daiya Cainán. Cainán miiⁿ ní daiya Arfaxad. Arfaxad miiⁿ ní daiya Sem. Sem miiⁿ ní daiya Noé. Noé miiⁿ ní daiya Lamec. ³⁷ Lamec miiⁿ ní daiya Matusalén. Matusalén miiⁿ ní daiya Enoc. Enoc miiⁿ ní daiya Jared. Jared miiⁿ ní daiya Mahalaleel. Mahalaleel miiⁿ ní daiya Cainán. ³⁸ Cainán miiⁿ ní daiya Enós. Enós miiⁿ ní daiya Set. Set miiⁿ ní daiya Adán. Adán miiⁿ ní yeⁿe Dendyuūs.

4

Yáá'n'guiinūuⁿ neⁿ'ē sá tuuⁿvineeⁿ sa Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Jesús ní ndiituuⁿ yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ ní n'daa yā na yíicú Jordán. Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs candéε yā Jesús na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguéé ch'εetinéé 'iiⁿyāⁿ. ² Uūvī ngeεcu nguuví caneeé yáá'n'guiinūuⁿ nanaáⁿ Jesús miiⁿ chí n'diichineeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Nguéé dε'ε vεε che'ε Jesús nguuví s'eeⁿ. Cuayivi míⁿ chíi cuiicú yā. ³ Tuuⁿ'mi ní yáá'n'guiinūuⁿ caⁿ'a sa chíi sa Jesús: Dii Jesús, ndúúⁿtí chí dii chí Daiya Dendyuūs dii caaⁿ'maⁿ dí cuuvi dí tuūu 'cūū chí nduuví pan. Ní nduuví pan ní cuuvi che'e dí.

⁴ Jesús nan'guεεcútáⁿ'a yā: 'Túúⁿcā cánéé nguūⁿ ná libro yeⁿ'é Dendyuūs: Nguéé dámaāⁿ pan che'ε 'iiⁿyāⁿ ní cunduūchí yā caati ndúúⁿcú tanducuéⁿ'ē nduudu chí ngaⁿ'á Ndyuūs cunduuchí yā nduuti chí cu'téenu yā.

⁵ Yáá'n'guiinūuⁿ candéε sa Jesús na 'áámá yīicū yáácú. Maaⁿ nch'εεtε nūuⁿ ch'iiⁿ'i sa Jesús tanducuéⁿ'ē naciones yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁶ Tuuⁿ'mi ní yáá'n'guiinūuⁿ caⁿ'a sa chíi sa Jesús. 'Úú ní teé dii nuuⁿ'maⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cuū chí cuuvi yeⁿ'ē di chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ dí yeⁿ'ē ndúúⁿcū nuuⁿ'máⁿ ch'εεtε naciones 'cūū ndúúⁿcū chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē caati poder 'cūū yeⁿ'é. 'Áā du'ú nūuⁿ chí neⁿ'é chíiⁿ chí ca'á. ⁷ Ndúúⁿtí chí caantiiⁿ'ya di nanaáⁿ níicú cu'téenu dí 'úú cuuvi yeⁿ'ē di tanducuéⁿ'ē chuū.

⁸ Jesús caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'á miiⁿ: Dii yáá'n'guiinūuⁿ cuví di nanaáⁿ caati 'túúⁿcā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Dendyuūs: Cu'téenu di Señor Ndyuūs yeⁿ'é di, ní dámaāⁿ 'caandiveeⁿ di yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ míⁿ nūuⁿ.

⁹ Cuayivi candéε yáá'n'guiinūuⁿ Jesús miiⁿ na yāāⁿ Jerusalén ní cuchεε sá ndúúⁿcú yā na yáácú yeⁿ'ē yáacū templo. Ní caⁿ'a sa: Nduuti chí dii chí Daiya Dendyuūs dii, cáávⁿ di ndii 'múúⁿ ndii na yáⁿ'āa. ¹⁰ Caati 'túúⁿcā canéé nguūⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Ndyuūs dichóⁿ'o yā ángeles yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā cuidado yeⁿ'ē di.

¹¹ Ní ángeles cundéε yā dii ndúúⁿcú ta'á yā, ní nguéé cuuvi ya'ai ca'a di na tuūu.

¹² Jesús miiⁿ nán'guεεcútáⁿ'a yā: 'Tuucá ntūūⁿ canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: Nguéé diiⁿ di mar 'áámá cosa chí n'diichineeⁿ di Señor Ndyuūs yeⁿ'é di.

¹³ Taachí ch'iinu chí diiⁿ yáá'n'guiinūuⁿ chí n'diichineeⁿ sa Jesús diví sa yeⁿ'é yā 'áámá tiempo.

Jesús tuca'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yā na yáⁿ'āa Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Jesús miiⁿ nnguεεcúnée yā na yáⁿ'āa Galilea ní canéé poder yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ndúúⁿcú yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chicadínuuⁿ yā na nuuⁿ'máⁿ na yáⁿ'āa cuaaⁿ 'diituuⁿ yeⁿ'e chí n'daācá n'dai idiíⁿ Jesús. ¹⁵ Ní Jesús ngi'cueeⁿ

yā na yaacū sinagogas ye'n'e 'ii'nyān Israel ye'n'e nducué'n'ē yāān ní nducyaaca 'ii'nyān idich'ετē yā Jesús.

*Jesús canee yā na yāān Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)*

¹⁶ Ndaa Jesús na yāān Nazaret naachi ch'iita yā. Ní tan'dúúcā chi costumbre ye'n'é yā, nguuvi sábadō chí ntaavi'tuunúún 'ii'nyān ye'n'e ndaata Israel ndāa yā na yaacū sinagoga mii'n ní Jesús chéendii yā ní ch'ee'n yā ye'n'e libro ye'n'e Ndyuūs. ¹⁷ Ní nan'guāān yā libro mii'n naachi nga'n'a ye'n'é profeta Isaías. Taachi nan'guāān yā libro mii'n, ndaacá yā naachi canéé nguū'n chúu:

¹⁸ Espíritu ye'n'é Ndyuūs canéé yā nducúú, tí Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ndεεvé yā 'úú chí 'úú ní caa'm'mán nduudu chí ngai ye'n'é Ndyuūs nanáán 'ii'nyān chí ndaachí snee'n ndúúúú nuu'ndi ye'n'e yā. Dich'o'ó yā 'úú chí díi'n chí nduūvá ye'n'e 'ii'nyān chí ya'n'ai staava ye'n'e yā, ní caa'm'mán chí nángu'a'ai 'ii'nyān ye'n'é nuu'ndi ye'n'é yā chí tan'duucá chí ca'á libertad 'ii'nyān chí snúū'n vácūū, ní díi'n chí inaa'n 'ii'nyān cosa chí n'daacā chí nguéé déenu yā ye'n'é caati maa'n canee yā tan'dúúúú 'ii'nyān chí ngueenáán, 'tiicá yā. Ní nadan'guai 'ii'nyān chí nguéé n'daacā idiin ndúúúú yā caati cuuvi n'daacā idiin ndúúúú yā.

¹⁹ Ní caa'm'mán ye'n'e tiempo chí n'dai taavi chí Ndyuūs ndεεvé yā chí caa'm'mán, ye'n'é vaadi n'dai taavi ye'n'é yā.

²⁰ Tuu'mi ní Jesús nan'gaadi yā libro ye'n'é Ndyuūs ní nanca'a yā 'ii'nyān chí díi'n yā ntii'nyu'n ye'n'e yaacū sinagoga mii'n. Ní cuayiivi Jesús ch'iindí yā. Nducyaaca 'ii'nyān snee yā n'gíinu yā ye'n'e Jesús. ²¹ Jesús tucá'a yā ca'n'a yā 'ii'nyān s'ee'n: Maa'n cunuun ca'a chuū chí canee nguū'n cuáán vnmāān chí ye'n'e ndís'tiī, chuū chí ch'iinu chí iindiveén nī.

²² Nducyáácá 'ii'nyān n'dáácā nga'n'a yā ye'n'e Jesús. Nge'n'e yíinú yā ye'n'é nduudu chí n'dai chí nga'n'a Jesús mii'n ní nga'n'a yā: ¿'Áá nguéé sán'a 'cūū daiya José?

²³ Ní ca'n'a Jesús mii'n: Ndís'tiī ní cuuvi nī nduudu 'cūū 'úú. N'diī 'ii'nyān chí déenu nī díi'n yīicú nī 'ii'nyān, díi'n yīicú maán nī n'diī. Tanducué'n'ē chí ch'iindiveén 'nū chí díi'n nī na yāān Capernaum, 'tiicá ntúū'n díi'n nī 'muu'n yāān vaacú nī.

²⁴ Naati 'uu ní ca'n'á chíi ndís'tiī: Cuaacu ní'nyú'n mar 'áámá profeta ní nguéé ngíí inee yā na yāān vaacú yā. ²⁵ Cuaacu ní'nyú'n nga'n'á ngíi ndís'tiī: Tiempo chí chó'ōo neené 'yaa'n n'daataá nguá'āa vεε tá nguāān 'ii'nyān Israel taachi profeta Elías canéé yā i'n'yeedí 'cūū ní 'āā ntéé chee'n cuuvi 'iinu ndúuyū canéé ma'n'a tiempo mii'n. Ní ch'iīdi cuiicu nuu'mán yán'āa ye'n'e 'ii'nyān Israel. ²⁶ Ní Ndyuūs nguéé dich'o'ó yā Elías mii'n nanáán nducyaaca n'daataá nguá'āa, dámaān 'áámá n'daataá nguá'āa ye'n'e táámá nación. Ní canee tá na yāān Sarepta chí ní'nuún na yán'āa Sidón. ²⁷ Ní tiempo taachi canéé profeta Eliseo na i'n'yeedí 'cūū, 'tiicá ntúū'n néené 'yaa'n 'ii'nyān ndúúúú ca'ai chí lepra chí in'duuti yúutē ye'n'e yā naati nguéé nducyaaca 'ii'nyān s'ee'n nduuva ye'n'e yā, dámaān sa'n'ā Naamán ye'n'e táámá nación chí ye'n'e yán'āa Siria.

²⁸ Taachi 'ii'nyān chí iindiveén yā chuū nducyaaca yā na yaacū sinagoga mii'n neené nduuvi taa'n yā. ²⁹ Ní ch'εeti ndii yā tí ne'n'é yā tun'daa yā Jesús cuaan ch'uvá'āi yāān mii'n ní candéé yā Jesús mii'n ndii na yaacu n'dai ye'n'e yīicú chí yaacú ca ye'n'e yāān mii'n. Ní 'iicu cuuvi cun'dáa yā Jesús mii'n. ³⁰ Naati nguéé cuuvi díi'n yā ti Jesús mii'n ní cho'ó yā náávta'n'ā ye'n'e 'ii'nyān s'ee'n ní cuna'n'a yā na vaacu yā.

Áámá saⁿā chi canéé sa ndúúcu espíritu chi nguεε n'daācā yeⁿe yááⁿnguiinūⁿ
(Mr. 1.21-28)

³¹ Cuayiiwi Jesús nangua'ái yā na yāāⁿ Capernaum yeⁿe yáⁿāa Galilea ní miiⁿ ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ nguuví sábadó chi nguuví chí ntaaviⁿ tuunúúⁿ yā. ³² Ní 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ miiⁿ ngeⁿ'e yiinú yā yeⁿ'e chí ngi'cueeⁿ Jesús, tí ngi'cueeⁿ yā ndúúcu poder tan'dúúca 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntiⁿ'nyúⁿ yā.

³³ Ní taachi snee Jesús na yaacu sinagoga miiⁿ canee 'áámá saⁿā ndúúcu espíritu yeⁿe yááⁿnguiinūⁿ. Espíritu miiⁿ diiⁿ chí saⁿā miiⁿ neené yuudu 'caí sa. ³⁴ Ní espíritu miiⁿ ní caⁿ'ā: N'dií, Jesús, yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret, cu'néⁿ ní nús'uu. ¿DÉ'ε canee yeⁿ'é 'nū nducú ní? ¿'Áá ndāa ní chí di'cuiinú ní nús'uu? 'Úú n'diichí du'ú n'dií. N'dií ní 'iiⁿ'yāⁿ chí N'dai chí Daiya Dendyuūs n'dií.

³⁵ Jesús ní yaa'vineeⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii espíritu n'gáádí dí cheendi dí ní nan'dáa dí yeⁿ'e sá 'tī. Tuu'mi ní espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ chíndεεve sa sáⁿ'a 'cūū náávtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nan'daā sa yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū. Nguéé de'ε veε diiⁿ sa ndúúcu sáⁿ'a 'cūū. ³⁶ Nducyaaca yā ní ngeⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā ví'í: ¿DÉ'ε nduudu chí 'túuca? 'Iiⁿ'yāⁿ 'cūū ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ ndúúcu poder tan'dúúca 'áámá 'iiⁿ'ntyéⁿ'é. Ngaⁿ'á yā chí nan'daā espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ ní nacan'daā.

³⁷ Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ nducuéⁿ'é cuaaⁿ nducuéⁿ'é yāāⁿ cuááⁿ 'diituu.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e indáⁿ'a Simon Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'dáa yā yaācū sinagoga miiⁿ ní ndaa yā va'ai yeⁿ'é Simón Pedro. Ní indáⁿ'ā Simón Pedro miiⁿ ndéε 'aama 'iiⁿ'nūⁿ taaⁿ n'daataá ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e vaacu tá di'cuiútu yā Jesús miiⁿ chí cunéé yā ní nanduūvā yeⁿ'é tá. ³⁹ Jesús can'dii yā naachi canéé n'daataa miiⁿ ní caⁿ'a yā chí cuavii 'iiⁿ'nūⁿ miiⁿ. Hora miiⁿ 'iiⁿ'nūⁿ miiⁿ chivii yeⁿ'é tá. N'daataa miiⁿ ní hora miiⁿ ncueeⁿ nūⁿ tá ní diiⁿ tá mandados yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a tá chí che'e yā.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Taachí chiiya 'yáⁿ'ā, 'yááⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā nanááⁿ Jesús. Néené n'deeé naaⁿ ca'ai ndii yā. Jesús miiⁿ ní yiin'duu tá'a yā vmnaaⁿ ca'áámá ca'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní 'tíicā nduuvā yeⁿ'e yā. ⁴¹ Ní yeⁿ'e 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā yā yinan'dáa espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ chí 'caí yā ní ngaⁿ'a yā: N'dií ní Daiya Dendyuūs n'dií. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní yaa'vineeⁿ yā espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ ní nguéé 'cuúⁿ yā chí caaⁿ'maⁿ sa tí espíritu yeⁿ'e yááⁿnguiinūⁿ ní deenu sá chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

Jesús ní caⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yáⁿ'āa Judea
(Mr. 1.35-39)

⁴² Chidεεve táámá nguuví Jesús miiⁿ ní cueⁿ'e yā chufa'ai yāāⁿ miiⁿ na 'áámá lugar naachi nguéé ch'εtinéé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ'ya in'nuúⁿ yā Jesús ní ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ. Ní di'cuiitú yā chí nguéé cuvii Jesús yeⁿ'e yā. ⁴³ Naati Jesús miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Canéé chíⁿ chí 'úú ní caaⁿ'máⁿ yeⁿ'e nduudu ngai yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā, nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā yāāⁿ tí yeⁿ'é chúú chí Dendyuūs dicho'ó yā 'úú.

⁴⁴ Ní Jesús miiⁿ cueⁿ'é yā yāāⁿ ndíí yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ngaⁿ'á yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na yaācū sinagogas naachi cueⁿ'é yā.

5

Ndúúcū vaadi n'giinu ye'n'ē chi itungaa'n yā 'yaācā
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Áámá tiempo taachi Jesús cané yā nii'nuú'n ná nuū'nī'n'yá'n'ā chi nguuvi Genesaret, nééné 'yaa' 'ii'yā'ndaá yā nanáa' yā ní chiitu yā chi cuuvi 'caandivee'n yā nduudu ye'e Dendyuūs. ² Jesús n'diichi yā ná 'uūvi barcos chi snéé níi'nuú'n na nuū'nī'n'yá'n'ā. 'Ii'yā' chi itungaa'n 'yaācā mii'n 'āā nan'daá yā na barco s'ee'n ní cue'n'ē yā naa'nú yā yāanā ye'n'e 'yaācā na nuū'nī'n'yá'n'ā. ³ Tuu'mi Jesús sndáa yā na 'áámá barco chi ye'n'e Simón Pedro mii'n ní chii yā Simón Pedro chí 'āā ca'n'a rá barco mii'n ndíi nii'nuú'n 'diitúú nuū'nī'n' mii'n. Tuu'mi ní Jesús ch'iindii yā na barco mii'n ní chí'cuee'n yā 'ii'yā'. ⁴ Taachi Jesús ch'iinu chí'cuee'n yā 'ii'yā'n, tuu'mi ní ca'n'a yā chii yā Simón: Cue'n'e di ndúúcū barco ndíi ná yāanū'n ní 'caanuú'n dí yaanā ye'n'e di nguaa'n nuū'nī'n' ní tungaa'n dí 'yaācā.

⁵ Simón mii'n ní nan'guεεcúta'n'a yā ní ca'n'a yā chii yā Jesús: N'dii Maestro, 'āā núú'má'n yaa'n ch'εεti nduuchí 'nū ní díi'ntii'nyú'n 'nū ní nguéé de'ε vεε ndaāca 'nū; naati ndúúcū nduudu ye'n'e ní 'caanuú'n 'nū yaanā ye'n'ē 'nū chεεti nuū'nī'n' mii'n.

⁶ Taachi 'caanuú'n yā yaanā mii'n chiitu 'yaācā chεεti yaanā mii'n chí yaanā mii'n ndiitúú nū'n chíitee'n. ⁷ Tuu'mi ní dita'a yā ye'n'ē taná'n'a 'ii'yā' chí snúu'n yā chεεti taamá barco mii'n chí ca'n'a yā ní cunnee' yā Simón. 'Ii'yā' s'ee'n ní ndaa yā ní chiitu 'yaācā nduu 'uuvi barcos chí nduu 'uuvi barcos ne'n'e 'cuεεchi ndii máá'n nuū'nī'n'. ⁸ Taachi Simón Pedro n'diichí yā chuū chíintii'yá yā nanáá'n Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā Jesús mii'n: N'díi Señor, 'úú nguéé n'daācā 'úú chí cuchíi nanáa'n n'dií, ti 'úú ní 'ii'yā' nuū'ndí 'úú.

⁹ Simón Pedro mii'n ní nééné nge'n'e yiinú yā. 'Tiicá ntúū'n 'ii'yā' chí snéé yā ndúúcū sa nge'n'e yiinú yā cáávā ye'n'ē chí dii'n Jesús chí 'ii'yā' s'ee'n itúungaa'n yā 'yaācā chí 'yaa' taaví tí. ¹⁰ 'Tiicá ntúū'n Jacobo ndúúcū Juan, chí daiya Zebedeo, chí dáámá dii'n yā nti'nyu' ndúúcū Simón, dii'yá yā chíi. Ní Jesús ca'n'a yā chii yā Simón: Díi, Simón, nguéé 'va'a di; ndii maa'n ní tan'dúúca chí ituungaa'n di 'yaācā ye'n'e nuū'nī'n', 'tíicā maa'n ní 'úú idií'n chí in'nuu' dí 'ii'yā' chí cuuvi ca'n'á yā nduucú.

¹¹ Taachi ndaa yā ndúúcū barco mii'n nii'nuú'n 'diitúú nuū'nī'n', tuu'mi ní 'ii'yā' s'ee'n s'nee'n yā nti'nyu' ye'n'ē yā ndúúcū barco mii'n ndúúcū nducue'n'ē chí snúū'n chεεti barco mii'n ní cue'n'e yā ndúúcū Jesús.

Jesús dii' yā chí nduūvā ye'n'e 'áámá sa'n'ā ndúúcū ca'ai lepra
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Taachi Jesús mii'n ndaa yā na 'áámá yāā'n ní cané yā mii'n, ndaa nanáá'n Jesús 'áámá sa'n'ā chí ndii sa 'áámá ca'ai chí nguuvi lepra chí ín'duuti yuūtē ye'n'ē sa. Taachí sa'n'ā mii'n n'diichi sa Jesús mii'n, chíintii'ya sa can'dií sa ndii na yā'n'āa nanáá'n Jesús mii'n. Ní chíica sa Jesús: N'díi Señor, ndúúti chí n'dií ne'n'e ní, ní díi'n ní chí nduūvā ye'n'ē.

¹³ Tuu'mi ní Jesús mii'n n'doo ta'á yā ní tuu'ví yā sa'n'ā ní ca'n'a yā: 'Úú ní ne'n'ē chí nduūvā ye'n'ē di. Tuu'mí nū'n nduūvā ye'n'ē sa ní nduūvi de'εε sá. ¹⁴ Ní Jesús ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā mii'n: Nguéé cuuvi di mar 'áámá 'ii'yā' chí nduuva ye'n'ē di. Cue'n'e di ní 'cuu'mi'n di maa'n cuerpo ye'n'e di nanáá'n chíiduú. Ní ca'a di nanáá'n Nduyuūs ofrenda ye'n'ē di ye'n'e chí nanduuva ye'n'ē di tan'dúúca chí nga'n'a ley ye'n'e Moisés. Ní 'iicu cadíínuú'n nducyaaca 'ii'yā' chí nduūvā ye'n'ē di.

15 Yen'e chí diín Jesús miin dándoō ca, ní neené 'yaa' 'iin'yā' ndaa yā chí 'caan-diveén yā nduudu yen'e Jesús miin. Ní Jesús diín yā chí nduūvā yen'e 'iin'yā'.
16 Jesús cue'ne yā na lugar naachi nguéé ch'εstinéé 'iin'yā' chí caa'ma'ngua'á yā.

Jesús diin yā chí nduūvā yen'e 'áámá sa'ā chí in'dúuví cuerpo yen'e sa (Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 'Áámá nguuvi Jesús ní ngi'cueen yā 'iin'yā' ní miin véē 'iin'yā' fariseos chí dingúu' leyes ndúúcū maestros chí ngi'cueen ley. 'Iin'yā' s'een ní ngiicá yā yen'e táámá yāā' ní yen'e nducyáácá yāā' yen'e yā'āa Galilea ndúúcū yā'āa Judea, níicū yen'e yāā' Jerusalén. Jesús miin cuuvi diín yā chí nduūvā 'iin'yā' s'ee' ti poder yen'e Ndyuūs canéé nduucú yā. 18 Tuu'mi ní ndaa ntūū' n'duuví sa'ā chí n'diichí yā Jesús. Ní sa'ā s'ee' ní ndεe yā 'áámá sa'ā ndúúcū ca'āi chí in'dúuví cuerpo yen'e sa na 'áámá camilla. Ní ndiín yā chí ndaa sa'ā miin chεeti va'āi nanáā' Jesús miin. 19 Nguéé ndaāca yā taacā cundāa yā ndúúcū sa'a miin ti neené n'deeé 'iin'yā' snuu' yā. Tuu'mi ní 'iin'yā' s'ee' ní chεε yā tiín va'āi ní divíi yā n'duuví táátá tiín va'āi. Ní di'cua'ái yā sa'ā na yivε naachi candíití sa'ā miin nanáā' Jesús. 20 Taachí Jesús miin tuumicadiínuu' yā chí véé vaadi i'teenu yen'e sa'ā s'ee' ca'ā yā chíi yā sa'ā: Díi sa'ā, 'úú nadach'εεcú nuu'ndí yen'e di.

21 Tuu'mi ní 'iin'yā' chí ngi'cueen ley ndúúcū 'iin'yā' fariseos tuca'a yā nadicadiínuu' yā ní ca'ā yā: ¿Du'u sá'ā 'cūū chí duuchinee' yā yen'e Ndyuūs? ¿Du'ū nadich'εεcu nuu'ndí yen'e yú? Dámaa' Ndyuūs cuuvi diín yā 'tíicā.

22 Jesús tuūmicadiínúu' yā chí nadicadiínuu' 'iin'yā' s'ee'. Tuu'mi ní ca'ā yā chíi yā 'iin'yā' s'ee': Ndís'tiī, ¿d'é'ε cúuví chí 'tíicā inadicadiínuu' ndís'tiī na staava yen'é ní? 23 ¿Chεε cá nguéé ngi'īi chí caa'má': 'Áa nuu'ndí yen'e di ní nch'εεcū o ndúúncuéé' dí ní caaca dí? 24 'Túúca ca'ā chíi sa'ā chí ndís'tiī cuuvi déénu ní ti 'úú ní Sa'ā chí Daiyá Dendyuūs 'úú. Ní véé poder i'nyee'ndí 'cūū chí inadach'εεcú nuu'ndí. Tuu'mi ní Jesús ca'ā yā chíi yā sa'ā miin: Ncuee' di, nta'a di yivε yen'e di ní cuna'ā di na vaacu di.

25 Tuu'mi ní sa'ā miin chí ndii chí ca'āi sa 'āā ndúúvā yen'e sa ní sta'ā sa yivε yen'e sa naachi cándiiti sa ní nga'ā sa: Dε'ε chúúcā ch'εεte Dendyuūs. Ní cuna'ā sa naavta'ā yen'e 'iin'yā' s'ee'. 26 Nducyáácá 'iin'yā' che'ne yiinú yā ní neené di'va'á yā ní ca'ā yā: Dε'ε chúúcā ch'εεte Dendyuūs. Ní ca'ā yā: Maa' ní n'diichi yú dendu'ū chí nguéé ta nn'diichi yú chí ca'ā yiinú yú.

Jesús yaa'ví yā sa'ā chí nguuvi Leví (Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Cho'ōo chúū, ní Jesús miin can'daa yā cachiicá yā ní n'diichi yā 'áámá sa'ā chí inn'guεε yen'e impuestos yen'e yā'āa chí nguuvi sa Leví. Sa'ā miin ní véε sa naachi n'gεεtεé sa'ā chí inn'guεε yen'e impuestos. Jesús miin ní yaa'ví yā: Dii, sá'ā, cuchíi di ca'ā di nduucú.

28 Tuu'mi ní s'nee' sá ntiin'nyu' yen'e sa ndúúcū nducué'ne dendu'ū ní ndúccuee' sá ní cue'ne sa ndúúcū Jesús.

29 Sa'ā Leví miin ca'ā ntiin'nyu' sá chí in'nuūu' 'áámá comida ch'εεte n'dai na vaacu sa. Na vaacu sa miin véé 'yáā' sa'ā chí inn'guεε yen'e impuestos ndúúcū taná'ā sa'ā. Nducyaaca yā ní véεtε yā ndúúcū Leví na mesa miin.

30 Tuu'mí maestros chí ngi'cueen ley miin ndúúcū 'iin'yā' fariseos chí diín yā ley cunncaā ca'ā yā yen'e discípulos yen'e Jesús ní ca'ā yā: ¿D'é'ε cúuví chí

ndís'tī ndúúcu Jesús nge'é nī ní ngi'i nī ndúúcu 'ii'yān chí inn'guεε ye'n'e impuestos ndúúcu 'ii'yān nuu'ndi? Chuū nguεé n'daācā.

³¹ Jesús ní n'guεεcúta'a yā: 'Ii'yān chí nguεé ngiitā nguεé ne'n'e yā chí cuuvi yíicú yā. Dámaān 'ii'yān chí ngiitā ne'n'e yā chí cuuvi yíicú yā. ³² 'Úú nguεé cuchíi chí yaa'ví 'ii'yān chí nadacadiinúún yā chí n'dáāca yā chí nguεé dinuu'ndí yā naati 'ii'yān chí véé nuu'ndi ye'n'e yā ní 'íicú ndáácadáámí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yā.

Jesús nga'a yā ye'n'e chí nguεé ca'diinú 'ii'yān
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Tuu'mi ní 'ii'yān s'ee'n tiingūnéen yā Jesús: ¿D'é'ε cúuví chí discípulos ye'n'e Juan chí ngeεdinúún nīn ndúúcu discípulos ye'n'e fariseos néené n'deēe cuuvi ní ca'diinúún yā ní nga'angua'á yā ní discípulos ye'n'e nī ní nge'e yā ní ngi'i yā?

³⁴ Jesús ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'yān: ¿Chεε ye'n'e maán ní cuuvi diín nī chí nguεé che'e 'ii'yān chí nandaa naachi n'giindivaacu sa'nā ne'n'e chí canéé sa'nā chí n'giindivaacu sa mii' ndúúcu yā? Nguεé cuuvi nī. ³⁵ Naati ndaa nguuvi chí 'cuuvi sā ní 'āā ntéé sa ndúúcu yā, tuu'mi ní 'ii'yān ca'diinúún yā nguuvi mii'.

³⁶ Ca'n'a ntúún Jesús chíi yā 'ii'yān: táámá ejemplo chí 'tεε nguεε daama: Mar 'áámá 'ii'yān nguεé 'caaca yā 'áámá 'taa' tiinūun ngai chí nguεé 'āā naa'nuu yā chí n'dyaatā yā 'áámá catecaí yā ndicúu caati tiinūun ngai mii' ní cū'tee'n tiinūun ndiicúu. Ní ndiicúu mii' nguεé n'daācā dináán dii'n naachi nn'dyaatā ndúúcu chí ngai mii'. ³⁷ 'Tiicá ntúún mar 'áámá 'ii'yān nguεé ca'nuún yā vino ngai chεeti bolsa dí'mán 'iiti chí ndiicúu tan'dúúca chí dii' 'ii'yān ndiicúu tí vino ngai mii' ní chó'oo yaadi ye'n'e ní dii' chí 'cááncuún yíimán ndiicúu. Ní vino mii' ní cungeé ndíi yíimán mii' tuuvií. ³⁸ Cáává chuū ca'nuún yā vino ngai mii' chεeti bolsa dí'mán ngai ní nduu 'uuvi ní n'daācā canee ye'n'e. ³⁹ Mar 'áámá 'ii'yān chí ngi'i yā vino ndiicúu ne'n'é yā cu'u yā vino ngai cuayiivi caati nga'n'a yā chí vino chí ndiicúu chíi' chí n'dai nguεé tí vino ngai.

6

Discípulos ye'n'e Jesús sta'á yā trigo nguuvi chí ntaavi'tuunúún 'ii'yān Israel
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ 'Áámá nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúún 'ii'yān Israel, Jesús cho'ó yā ndúúcu discípulos ye'n'é yā 'áámá campo naachi véé trigo. Discípulos ye'n'e yā ní sta'á yā trigo ní chíi yā tiinúú ndúúcu ta'á yā ní che'e yā trigo. ² Tuu'mi ní n'duuví fariseos ca'n'a yā chíi yā discípulos ye'n'e Jesús: ¿D'e'ε cúuví chí ndís'tī dii' nī cosas chí nguεé canee chí dii' nī tí contra ye'n'e ley ye'n'e nguuvi chí cánéé chí ntaavi'tuunúún?

³ Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: ¿'Áá nguεé n'geēn ndís'tīi na libro ye'n'é Ndyuūs tan'duucá chí dii' rey David ndúúcu 'ii'yān chí snéé ndúúcu yā taachi cuūcu yā? ⁴ David snáá yā yaācū ndúúcu 'ii'yān chí snéé ndúúcu yā ní David sta'a yā pan chí canéé nátaí ye'n'e Ndyuūs ní che'e yā ní ca'á yā chí che'e 'ii'yān chí snéé ndúúcu yā. David mii' nguεé canee chí che'e yā pan ndúúcu 'ii'yān chí snéé ndúúcu yā tí dámaān chíiduú s'ee'n canee chí che'e yā pan mii'.

⁵ Ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'yān s'ee'n: 'Úú ní Sa'nā chí Daiya Dendyuūs ní 'úú ngií nga'n'á nti'nnyu' ye'n'e nguuvi chí ntaavi'tuunúún 'ii'yān.

Jesús dii' chí nduuvā ye'n'e sa'nā chí ndíi chεεchi ta'ā sa
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Táamá nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel, Jesús miiⁿ ní ndaa yā ná yaācū sinagoga ní chí'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Míiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chí ntí'i ta'a sa ta cuaācū sa. ⁷ Maestros yeⁿ'e ley ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ fariseos ngeenu yā Jesús miiⁿ caati neⁿ'e yā n'diichi yā nduuti chí idiⁿ Jesús chí nduuva yeⁿ'e sa nguuvi chí intaavi'tuunúuⁿ yā, ní 'túicā cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e Jesús miiⁿ. ⁸ Naati Jesús miiⁿ déenu yā yeⁿ'é chí nadicadiinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'a chí ntí'i 'áámá ta'a sa: Díi saⁿ'ā, nducueeⁿ dí ní cuééndii dí náávtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní cuééndii sa náávtaⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁹ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú intiinguuneéⁿ ndís'tií. ¿De'ē chí cuuvi díiⁿ yú nguuvi chí ntaavi'tuunúuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ? ¿'Áá díiⁿ yú cosas chí n'daacā o cosas chí nguéé n'daacā? ¿'Áá n'daacā chí nanguaⁿ'āi yú vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ o 'caaⁿ'nuⁿ yú 'iiⁿ'yāⁿ?

¹⁰ Jesús chí iinuⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā cuaaⁿ 'diitú yā ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: N'doo dí ta'a dí. Saⁿ'ā miiⁿ ní n'doo ta'a sa ní ta'a sa míiⁿ 'āā nduūvā yeⁿ'e sa. ¹¹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'duuvu taaⁿ n'dai yā ní yaaⁿ'vi yā vi'i: ¿De'ē díiⁿ yú chí cuuvi tun'daa yú nuuⁿ'ndi yeⁿ'e Jesús miiⁿ?

Jesús ndeεε yā ndu'u chí ndiichúúví discípuos yeⁿ'e yā

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Nguuvi s'eeⁿ Jesús cueⁿ'e yā 'áámá yīcū chí caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā ní Jesús miiⁿ ní núúⁿ'máⁿ yaaⁿ caⁿ'angua'á yā. ¹³ Ní taachí chí deεεε Jesús yaaⁿ'vi yā discípuos yeⁿ'e yā ní ndeεεε yā ndiichúúví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguuaⁿ discípuos s'uuⁿ ní caⁿ'a yā chí ndiichúúví 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí apóstoles. ¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'túucā nguuví yā: Simón chí nguuví ntúuⁿ yā Pedro; ndúúccū Andrés chí 'díinū Simón Pedro miiⁿ, ndúúccū Jacobo, ndúúccū Juan, ndúúccū Felipe, ndúúccū Bartolomé, ¹⁵ ndúúccū Mateo, ndúúccū Tomás, ndúúccū Jacobo chí saⁿ'a daiya Alfeo, ndúúccū Simón chí nguuví sa Zelote, ¹⁶ ndúúccū Judas chí 'díinū Jacobo ndúúccū Judas Iscariote chí cuayiivi chíⁿ'i sá du'ū chí Jesús miiⁿ chí cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā yā.

Jesús chí'cuéⁿ yā yaaⁿ táávi 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Jesús nangua'ái yā yeⁿ'e yīcū miiⁿ ndúúccū apóstoles yeⁿ'é yā ní ndúúccū n'deēe n'dái discípuos yeⁿ'e yā ní cueⁿ'e yā 'áámá yáⁿ'āa chí yúúduu. Ní canee ntúuⁿ nduucú yā n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea ndúúccū yáāⁿ Jerusalén ní yeⁿ'e yáāⁿ s'eeⁿ 'diituu nuuⁿ'nīⁿ'yáⁿ'ā ní yeⁿ'e yáⁿ'āa Tiro ndúúccū yáāⁿ Sidón. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'āā ndaa yā chí 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'é chí ngi'cueeⁿ Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiita yā neⁿ'é yā chí Jesús díiⁿ chí nduūvā yeⁿ'e yā. ¹⁸ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúccū espíritu yeⁿ'e yááⁿ'guinūuⁿ ní Jesús díiⁿ yā chí nacan'dāā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chí εεnuu chíi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvā yeⁿ'é yā. ¹⁹ Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā neⁿ'e yā tuuⁿ'vi yā Jesús miiⁿ tí véé cá poder yeⁿ'e yā chí díiⁿ yā chí nanduūvā yeⁿ'e yā.

Yeⁿ'é vaadi yeenú ndúúcu yeⁿ'é chí nguéé vaadi yeenú

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Tuuⁿ'mi ní Jesús n'diichi yā discípuos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Dé'ε chíúccā n'dai ndís'tií chí nguéé de'ē vεε yeⁿ'e ní tí yeⁿ'é ndís'tií cuuvi naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiíⁿ'nyúⁿ yā ná va'ai chεeti nguuví.

²¹ De'ē chíúccā n'dai ndís'tií chí 'cueeⁿ cá ní libro yeⁿ'é Ndyuūs chí n'daacā cá canee staava yeⁿ'é ní. De'ε chíúccā n'dai ndís'tií chí maaⁿ ní nngεεcu ní nanááⁿ Ndyuūs tí neⁿ'e díiⁿ ní nducuéⁿ'é chí cuaacu tí Ndyuūs ya'ái 'iinú yā ndís'tií.

22 De'ē chúúcā n'dai ndís'tiī taachi 'iīn'yān ye'n'ē in'yee'ndí 'cūū nguéé cuuvi snaan yā ndís'tiī ní taachi 'iīn'yān s'ee' cuví yā ye'n'e ndís'tiī. Ní cunnccāa díīn yā ndúúcu ndís'tiī. Ní 'āā ntéé ne'n'e yā 'caandiveé'n yā chí duuchí nī. Caa'n'má'n yā chí nguéé n'daaca ndís'tiī cucáá'v' úú chí Sa'n'ā chí Daiyá Ndyuūs. 23 Nds'tiī canéé chí yeenú n'dai nī ní nguuví mii'n cuuví yeenú n'dai ca nī caati Ndyuūs téé yā chí cuuvi ye'n'ē nī dendu'ū chí ch'εεε n'dai taachi ndaa nī na va'ai chεεti nguuvi. Tí ndii cuáán' vmnaa'n 'tiicá ntúū'n idiī'n 'iīn'yān' cosas chí nguéé n'daācā ndúúcu 'iīn'yān' profetas chí candéε yā nduudu ye'n'e Ndyuūs.

24 De'ε chúúcā ndaachii ye'n'ē ndís'tiī chí véé cá ye'n'e nī caati 'āā yeenú nī ye'n'e nducu'é ye'n'ē in'yee'ndí 'cūū.

25 De'ε chúúcā ndaachii ye'n'e ndís'tiī chí nadacadíīnuu' nī chí n'daācā canee nī nanáán' Dendyuūs ní nguéé n'giindiveé'n nī nduudu ye'n'ē Ndyuūs tí cuayiivi naachi ne'n'ē nī 'caandiveé'n nī ní nguéé cuuví 'caandiveé'n nī. De'ε chúúcā ndaachii ye'n'e ndís'tiī chí maa' nī n'gíī'nyu' nī tí cuayiivi ní cuεεcú nī tí ndaāchii nī.

26 De'ē chúúcā ndaachii ye'n'e ndís'tiī taachi nducyaaca 'iīn'yān' caa'n'ma'n n'daācā ye'n'e nī. Caati ndíí cuáán' vmnaa'n 'tíicā nga'n'a 'iīn'yān' ye'n'e 'iīn'yān' profetas chí falso yā ní nguéé profetas ye'n'ē Ndyuūs, ní nguéé candεε yā nduudu ye'n'ē Ndyuūs.

Dine'n'e yú 'iīn'yān' chí taa'n yā nduucú yú

(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 'Úú, Jesús, ní nga'n'á ngíi ndís'tiī chí n'giindiveé'n nī nduudu chí nga'n'á: Diné'n'e ntúū'n nī 'iīn'yān' 'áará chí taā'n yā ye'n'e nī. Ní díīn' n'daācā nī ntúū'n ndúúcu 'iīn'yān' 'áará chí nguéé ne'n'e yā ndís'tiī. 28 Di'vii'cú nī 'iīn'yān' 'áará chí ca'n'a cunnccāa yā ndúúcu nī. Ní caa'n'ma'ngua'a nī caavā 'iīn'yān' 'áará chí nguéé n'daācā díīn' yā ndúúcu nī. 29 Nduuti chí 'áámá 'iīn'yān' duuchinee'n yā ye'n'e nī ní n'ge'n'e yā 'áámá tiicuaa náa'n nī, 'cuú'n nī chí díīn' yā táámá vmné'n'ēe nduuti chí ne'n'ē yā. 'Iīn'yān' chí diví yā cotón ye'n'e nī, ca'ā ntúū'n nī catecai nī. 30 'Āā du'ú nūū'n 'iīn'yān' chí caaca yā cosa ye'n'ē nī caavā necesidades ye'n'e yā, ca'á nī. 'Iīn'yān' chí cuta'á yā chí ye'n'e nī, 'āā ntéé nguεεcunéé nī ndaaca nī. 31 Tan'dúúcā chí ndís'tiī ne'n'e nī chí taná'n'ā sa'n'ā mii'n n'dáacā díīn' sa nduucú nī, 'tiicá ntúū'n díīn' ndís'tiī ndúúcu sa'n'ā s'ee'n.

32 Ndúúti chí ndís'tiī diné'n'e nī 'iīn'yān' chí ne'n'e ndís'tiī, ¿dé'ē chí n'daācā idiī'n nī? Caati 'iīn'yān' chí nguéé n'daācā, 'tiicá ntúū'n idiī'n yā. 33 Ndúúti chí ndís'tiī n'daācā idiī'n nī ndúúcu 'iīn'yān' chí din'daācā nduucú nī, ¿dé'ε chí n'daācā idiī'n nī? Caati 'iīn'yān' chí nguéé n'daācā, 'tiicá ntúū'n idiī'n yā. 34 'Tiicá ntúū'n, nduuti chí díīn' nī prestar chíīn' chí ye'n'ē nī 'iīn'yān' ní cunee ngiīn'ú nī chí 'iīn'yān' mii'n ca'n'á yā tee yā chíīn' chí ye'n'ē nī, ¿dé'ε cuuvi chí 'iīn'yān' téé yā gracias ndís'tiī? 'Tiicá ntúū'n idiī'n 'iīn'yān' chí nguεε n'daācā. 35 Nds'tiī dine'n'ē nī 'iīn'yān' s'ee'n chí taán' yā ye'n'e nī. 'Tíicā din'daācā nī ndúúcu 'iīn'yān' chí nguéé ngii' n'diichí yā ndís'tiī. Díīn' nī prestar cosa chí ye'n'ē nī ní nguéé de'ε véε nadacadiīnuu' cá nī ye'n'ē. Ní Ndyuūs téé yā ndís'tiī cosas chí dendu'ū chí ch'εεε ca ye'n'ē yā taachi ca'n'a nī na va'ai chεεti nguuvi ní cuuví ndís'tiī daiyá Dendyuūs chí ch'εεε taavi ca. 'Tíicā Ndyuūs téé yā cosas chí n'daācā 'iīn'yān' chí cunnccāa chí nguéé caa'n'má'n yā: N'dii Ndyuūs gracias. 36 'Tiicá ntúū'n yá'ai 'iīn'ú nī cááva 'iīn'yān' tan'dúúcā Chiidá nī Ndyuūs ya'ái 'iīn'ú yā ndís'tiī.

Nguéé caa'n'ma'n nī nuu'ndí ye'n'e mar 'áámá 'iīn'yān'

(Mt. 7.1-5)

³⁷ Nguéé caaⁿ máⁿ nī nuuⁿndi yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs ní nguéé caaⁿ maⁿ ntúⁿ yā yeⁿé nī. Nguéé diiⁿ nī condenar 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nguéé diiⁿ yā condenar ndís'tiī. Nadich'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe nī. ³⁸ Ca'á n'daacá nī 'iiⁿ'yāⁿ chí véeé necesidades yeⁿé yā ní 'íicú Ndyuūs tée yā ndís'tiī ní dicaadi n'dáaca yā chí cúúnú chiichi ndíi tuunu cunggé na morral yeⁿé nī, caati Ndyuūs dicaadí yā ndís'tiī ndúúcú maaⁿ caadi chí dicaadi nī.

³⁹ Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá ejemplo yeⁿe 'áámá nduudu chí t'éé nguεε daama. ¿'Áá cúúví diiⁿ 'áámá chí ngeenááⁿ candεε táámá chí ngeenááⁿ? ¿'Áá nguεε cun'dáá nūⁿ nduu 'uuví yā na yiivi yáⁿáa? ⁴⁰ 'Áámá discípulo miⁿ ní nguéé ch'εεte cá yā nguéé ti maestro yeⁿe yā. 'Áá du'ú nūⁿ chí neⁿe cuuvi Maestro, canee chí 'cuiinu 'cueeⁿ yā din'daaca yā ní cuuvi yā tan'dúúca maestro yeⁿe yā.

⁴¹ Táácá cuuvi chí maaⁿ nch'εεte nūⁿ n'gíinu nī nuuⁿndi chí diiⁿ tanáⁿá 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé inaaⁿ nī nuuⁿndi ch'εεte chí diiⁿ nī. ⁴² Nguéé n'daacá chí caaⁿ máⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe chí diiⁿ yā chí nguéé n'daacá nduuti chí ndís'tiī diiⁿ nī cosas chí nguεε n'daacá. N'daacá ca chí ndaacadaami nī yeⁿe nuuⁿndi chí diiⁿ nī ní 'íicú cuuvi caaⁿ máⁿ nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé chí din'daacá yā.

'Áámá yáⁿá ní ngíⁿ'í cucááav n'gui'i yeⁿé

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ N'gui'i yeⁿe yáⁿá chí n'dai, n'daacá chí cuuvi n'gui'i yeⁿe ní yáⁿá chí nguéé n'dai ní nguéé n'daacá n'gui'i yeⁿe. Naati yáⁿá chí nguéé n'daacá nguéé cuuvi n'gui'i chí n'daacá yeⁿe. ⁴⁴ 'Tíicá ti tuunu tuunu ca yáⁿá n'gíⁿ'i n'gui'i yeⁿe. Nguéé n'gíichi yā yaaⁿ chí 'cuūndi n'guídíi yaaⁿ nguuvi yeⁿe, ndíi nguéé ndúú tuūⁿmá yā uvas yeⁿe diiⁿ'yu nduuti yaaⁿ. ⁴⁵ 'Tiicá ntúūⁿ saⁿá chí n'dai idiⁿ sa dendu'ū chí n'daacá chí nadacadíⁿnuuⁿ sa na staava yeⁿe sa chí n'daacá. Saⁿá chí cunncaá idiⁿ sa tanducueⁿé chí nadacadíⁿnuuⁿ sa na staava yeⁿe sa caati staava yeⁿe sa nguéé n'daacá. Nduudu chí ngaⁿá sa ngiica yeⁿe chí ndiituu na staava yeⁿe sa.

Yeⁿe ndúú 'uūví cimientos yeⁿé nduu 'uuvi va'āi

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ Caⁿ'a ntúūⁿ Jesús: ¿De'e cúúví chí ndís'tiī ngaⁿá nī ngiiⁿ nī 'úú: N'diī, Señor yeⁿe, n'diī, Señor yeⁿe, ní nguéé 'caandiveéⁿ nī chí ngaⁿá? ⁴⁷ 'Úú cuuvi ndís'tiī, du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí chíi nanaáⁿ ní n'giindiveéⁿ nduudu yeⁿé ní n'daacá idiⁿ yā tan'dúúca chí ngaⁿá, ⁴⁸ 'iiⁿ'yāⁿ miⁿ tan'dúúca 'áámá saⁿá chí din'dái sa vacu sá. Chiinú yáanūⁿ n'daacá sá ní s'nuūⁿ sa cimientos yeⁿe vmnaaⁿ 'áámá yááav. Ní taachi chíiya 'áámá cuuvi naⁿá ní chíiita yíicú ní diitūu n'dái cheⁿé nuūⁿnīⁿ miⁿ. Ní nuūⁿnīⁿ miⁿ nguéé cuuvi diiⁿ di'núⁿ'u va'āi miⁿ ti n'daacá candúūu na yááavá miⁿ. ⁴⁹ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé ní nguéé idiⁿ yā tan'dúúca chí ngaⁿá 'iiⁿ'yāⁿ miⁿ tan'dúúca 'áámá saⁿá chí din'dái sa vacu sa na yaⁿá ndúútíi ní nguéé ndúúcu cimientos. Ní diitūu n'dai cheⁿé nuūⁿnīⁿ miⁿ ní va'āi miⁿ maaⁿnch'εεte nūⁿ chindεεve ní cunncaá nuutúvī va'āi miⁿ.

7

Jesús idiⁿ yā chí nduuvā yeⁿe 'áámá mozo yeⁿe capitán romano

(Mt. 8.5-13)

¹ Taachi Jesús chíⁿnú ngi'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní cueⁿé yā na yaāⁿ Capernaum. ² Ná yāāⁿ miⁿya canéé 'áámá saⁿá capitán romano yeⁿe soldados.

Ní na vaacu capitán miiⁿ cánée 'áámá saⁿā mozo chi idiiⁿ mandado yeⁿē sa. Néené neⁿe sa mozo yeⁿē sa ní néené ya'āi 'iinu sa ti mozo ní neené ya'āi ngítā sa. 'Āā cháā 'cuūvī sa. ³ Taachi capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chi Jesús miiⁿ díiⁿ yā vaadi n'giinu, capitán miiⁿ dicho'o sa n'dúúvī 'iiⁿyāⁿ Israel chi caaⁿmaⁿ ntiⁿnyúⁿ yā na yaacú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā Jesús miiⁿ chi caⁿa yā na vaacu sa ní díiⁿ yā chi nduūvā yeⁿe mozo yeⁿē sa. ⁴ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cueⁿe yā nanááⁿ Jesús miiⁿ. Ní di'cuítu yā Jesús, ní caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ: N'dii Jesús, 'caandiveéⁿ nī caati capitán yeⁿé 'nū ní neené n'dai yā chí díiⁿ nī chí nduūvā yeⁿe mozo yeⁿe yā. ⁵ Caati capitán romano miiⁿ ní idinēⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yú chí yeⁿe ndaata Israel, ní din'dái yā yáacū sinagoga yeⁿe yú.

⁶ Tuuⁿmi ní Jesús miiⁿ cueⁿe yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní taachi 'āā cháā ndaa niiⁿnuúⁿ yā ná va'ai yeⁿē sa, capitán miiⁿ dicho'o sa n'duuvī amigos yeⁿe sa chí caaⁿmáⁿ yā cuuvi yā Jesús mii: N'dii, Señor, nguéé tuuviⁿnuúⁿ nī ti 'úú nguéé neené n'dai 'úú chí cundaa nī cheeti va'ai yeⁿé. ⁷ Maaⁿ ní deenú chí mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ ní neené n'dai chí cuuvi ndaa nanáaⁿ nī. Dámaāⁿ chí caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ núúⁿ nī ní nduūvā yeⁿe mozo chí díiⁿ mandado yeⁿé. ⁸ 'Āā de'ε nuúⁿ chí caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ nī yeⁿē tuuⁿmi ní cuuvī chó'ōo. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú ní v'éé 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa ntiⁿnyúⁿ yā yeⁿé. 'Úú ní capitán ní ngaⁿa ntiⁿnyúⁿ yeⁿe soldados chí canee maaⁿ poder yeⁿé. Ngaⁿá ngii 'áámá sa: Cunaⁿa di, ní inaⁿa sa. Ní ngaⁿá ngii taama sa: Cuchi di, ní chíi sa. Ní ngaⁿá ngii mozo chí díiⁿ mandado yeⁿé: Diiⁿ di ntiⁿnyúⁿ cūū, ní díiⁿ sa.

⁹ Ní taachí Jesús ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿē sa chí ngaⁿa amigos yeⁿe capitán miiⁿ ch'éⁿe yíinu yā yeⁿe capitán. Ní nguεcundi yā n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ chí snée yā cuaaⁿ daami yā ní caⁿa yā. 'Úú ní ngaⁿá ngii ndís'tii: 'Úú nguéé indaacá mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel chí i'teenú n'dai cá yā Ndyuūs tan'dúúcā capitán miiⁿ.

¹⁰ Taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ va'ai chí capitán miiⁿ dicho'o sa, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'diichí yā chí mozo miiⁿ chí néené ngítā sa ní 'āā nduuvá yeⁿē sa.

Jesús nadanduuchi yā daiya 'áámá n'daata nguá'āa chí 'āā tiná'ā sa

¹¹ Cuayivi, Jesús miiⁿ cheⁿe yā na yāāⁿ Naín ndúúcū discipulos yeⁿe yā ndúúcū 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿe ndúúcu yā. Ní chúū chíi. ¹² Taachí Jesús ndaa yā niiⁿnuúⁿ ná cheendi va'āi yeⁿe yāāⁿ miiⁿ, n'diichí yā chí ndeε 'iiⁿyāⁿ 'áámá caja tiná'ā canuúⁿ yúúni chí cueⁿe yā cuεchi yā. Tiná'ā miiⁿ 'áámá n'dyá'ā sa yeⁿē cheécú sá. Ní n'daata miiⁿ ní n'daataá ngua'a yā. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ snee yā ndúúcu yā. ¹³ Taachí Jesús n'diichi yā n'daataá miiⁿ, néené ya'ai 'iinú yā n'daataá ní caⁿa yā chíi yā n'daataá miiⁿ: Nguéé cuεcú di.

¹⁴ Tuuⁿmi ní Jesús miiⁿ ní cueⁿe ndaa yā ní tuuⁿví yā caja yeⁿe tinaⁿā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí ndéε yā caja miiⁿ ch'εtindii yā. Ní Jesús caⁿa yā: Saⁿā 'díiⁿ 'úú yaaⁿví dii, nducueeⁿ di.

¹⁵ Tuuⁿmi ní 'nuūⁿndi saⁿā 'díiⁿ chí n'dii ní tucá'a sa ndeē sa. Ní Jesús miiⁿ ní nca'á yā saⁿā 'díiⁿ cheεcu sa. ¹⁶ Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ di'va'á yā yeⁿe chí n'diichi yā ní caⁿa yā: De'ε chúúcā ch'εte Ndyuūs. Ní caⁿa yā chí 'áámá profeta ch'εte ndāā yā nguaaⁿ nús'uu chí Ndyuūs dicho'ó yā caati ya'ai 'iinú yā yeⁿē s'uuúⁿ chí nación yeⁿé yā.

¹⁷ 'Tiicā ngaⁿa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe Jesús miiⁿ. Ní caⁿa yā chuū núúⁿmáⁿ na yāⁿāa Judea ndúúcū nuuⁿmáⁿ yāāⁿ cuaaⁿ 'diituú.

*Juan chi ngeɛdínũnĩn dichó'o yā nduu 'uuvi 'ii'yān nanáán Jesús
(Mt. 11.2-19)*

¹⁸ Discípulos ye^{n'e} Juan chi ngeɛdínũnĩn ca^{n'a} yā chii yā Juan miiⁿ ye^{n'e} tanducué^{n'ē} dendu'ũ chi diiⁿ Jesús. Tuu'mí Juan miiⁿ yaa^{'vi} yā 'uuvi discipulos ye^{n'e} yā nanáán yā. ¹⁹ Ní dichó'o yā discipulos s'eeⁿ chí ntínguuneⁿ yā Jesús miiⁿ chuũ: ¿'Áá n'diĩ Cristo chí canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngiínú 'nū taama yā? ²⁰ Discipulos ye^{n'e} Juan miiⁿ cue^{n'e} yā ní ndaā yā nanáán Jesús miiⁿ ní ca^{n'a} yā chii yā Jesús: N'diĩ Señor, Juan chí ngeɛdínũnĩn dichó'o yā nús'uu chí ntínguúneeⁿ 'nū n'diĩ: ¿'Áá n'diĩ chí canéé chí ndaā o 'āā cūnee ngiínú 'nū taama yā?

²¹ Tiempo miiⁿ Jesús diiⁿ yā chí nnduūvā ye^{n'e} 'yaaⁿ n'dai 'ii'yān ye^{n'ē} ca'ai chí ndí yā ní ye^{n'e} ca'ai chí véé espíritu ye^{n'e} yáánn'guiinũnũ ndúúcu yā. 'Tiicá ntúúⁿ diiⁿ yā chí snaaⁿ 'ii'yān chí ngueenáán. ²² Tuu'mí Jesús nán'guεεcúta^{n'a} yā ye^{n'e} nduu 'uuvi discipulos ye^{n'e} Juan miiⁿ ní ca^{n'a} yā: Ndis'tiĩ, cuna^{n'a} ní ní cuuvi nī Juan miiⁿ ye^{n'e} nducué^{n'ē} chí n'diichi nī ndúúcu chí n'giindiveéⁿ nī. 'Ii'yān chí ngueenáán ní inaaⁿ yā, 'ii'yān chí nguéé ngii ngiíca yā ní ngiica yā, 'ii'yān chí ndí ca'ai chí lepra chí in'duuti yuūtē ye^{n'ē} yā ní nduuva ye^{n'ē} yā, 'ii'yān chí chεεtúú ní n'giindiveéⁿ yā, 'ii'yān chí n'dí ní nnduuchí yā ye^{n'ē} nguaaⁿ tiná^{n'a}, ní 'ii'yān chí ndaachí snee yā 'úú ní nga^{n'a} nanáán yā nduudu ye^{n'ē} Ndyuūs, nduudu ngaí chí ye^{n'ē} chí nanguaⁿāi 'ii'yān. ²³ De'ē chúúca n'dai 'ii'yān chí nguéé cunnáá ch'eenú yā 'úú ndúúcu nduudu ye^{n'ē}.

²⁴ Taachi cue^{n'e} discipulos ye^{n'e} Juan chí dicho'o Juan miiⁿ, tuu'mí ní Jesús tucá'a yā ca^{n'a} yā chii yā 'ii'yān chí snee yā ndúúcu yā ye^{n'e} Juan chí ngeɛdínũnĩn miiⁿ: ¿De'e che^{n'e} nī n'diichi nī na yáⁿāa cuuⁿmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān? ¿'Áá 'áamá ndúú chí idin'nú'u 'yúúné? Nguεε 'tíicā.

²⁵ ¿Du'ú che^{n'e} nī n'diichi nī tuu'mí? ¿'Áá 'aama sa^{n'a} chí canúuⁿ sa catecai n'dai sa? Deenu nī chí 'ii'yān chí n'daācā catecai yā nguéé n'geenu yā ngii ní snee yā na va'ai ye^{n'ē} rey. ²⁶ ¿Du'ú che^{n'e} nī n'diichi nī tuu'mí? ¿'Áá 'áamá profeta chí nga^{n'a} nduudu cuaacu ye^{n'ē} Ndyuūs? 'Úú ní nga^{n'a} ngii ndis'tiĩ chí 'tíicā. Che^{n'ē} nī n'diichi nī 'áamá 'ii'yān ch'εεte ca yā nguéé ti taná^{n'a} profetas.

²⁷ Chuũ canéé nguūⁿ ye^{n'e} Juan miiⁿ na libro ye^{n'ē} Ndyuūs ndii cuáán vmnaaⁿ: Cun'diichi nī. 'Úú ní dicho'o 'áamá sa^{n'a} chí caaⁿmaⁿ sā nduudu cuaacu ye^{n'ē} nanáán dii. Ní sa^{n'a} miiⁿ ní 'cuundiyaáⁿ sa yúúni cáávā dii.

²⁸ 'Úú ní nga^{n'a} ngii ndis'tiĩ chí nguaaⁿ nducyaaca sa^{n'a} chí ch'iindiyaāⁿ sa na in'yeeⁿdí cūú nguéé táámá sa^{n'a} chí ch'εεte ca sa ti 'āā Juan miiⁿ chí chεɛdínũnĩn sa. Naati 'ii'yān chí ndiicuúⁿ ca yā naachi Ndyuūs nga^{n'a} ntiiⁿnyúⁿ yā ní ch'εεte cá yā nguéé ti Juan miiⁿ.

²⁹ Neené n'dai 'ii'yān ndúúcu 'ii'yān chí inn'guεε ye^{n'ē} yáⁿāa ch'iindiveéⁿ yā nduudu chí nga^{n'a} Jesús. Ní 'ii'yān s'eeⁿ chí t'éenu yā nduudu ye^{n'e} Juan miiⁿ ní diiⁿ yā tan'duucā Ndyuūs ne^{n'e} yā. Ní Juan miiⁿ chεɛdínũnĩn yā 'ii'yān. ³⁰ Naati 'ii'yān fariseos miiⁿ ndúúcu maestros ye^{n'e} ley, 'ii'yān s'eeⁿ nguéé ne^{n'e} yā Juan ndí nguéé s'téenu yā nduudu ye^{n'e} Juan miiⁿ. Ní nguéé chεɛdinũnĩn yā. ³¹ Jesús miiⁿ ca^{n'a} yā chii yā 'ii'yān: ¿De'ē cuuvi nadidaamá ndúcu tan'dúúca 'ii'yān chí snee yā na in'yeeⁿdí cūú maan? ¿De'ē tan'duucá yā? ³² 'Ii'yān s'eeⁿ tan'dúúca sa^{n'a} ngaiyāá chí n'gεεtεε sa niiⁿvēē ní duúchí sa ndúúcu ví'i ní n'gai sa compañeros ye^{n'e} sa. Ní nga^{n'a} sa ngii sa vi'i: Tiiví 'nū flauta cáávā baile ní nguéé nde'ei nī. Ngiiⁿ 'nū canciones chí ndaachí ní nguéé chεεcu nī. ³³ Ní ndaā Juan chí ngeɛdínũnĩn chí 'aama 'ii'yān chí nguéé

che'e yā pan ní nguéé chí'i yā vino ní ndís'tiī ní nga'n'a nī ye'n'e yā: Juan miiⁿ ní cánée yā ndúúcu espíritu ye'n'e yáá'n'guiinūⁿ. ³⁴ 'Úú ní ndaá, 'úú Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú. Ní nge'é ní ngí'í ní ndís'tiī nga'n'a nī ye'n'e 'úú: 'Cuin'díichí ní, 'iin'yāⁿ chí n'deēe nge'é yā ní yaāⁿ n'dái ngí'í taaví yā vino. Ní nga'n'a ntuúⁿ nī chí 'úú 'áámá amigo ye'n'e 'iin'yāⁿ chí inn'guεε ye'n'e yáá'āa ndúúcu 'iin'yāⁿ chí diiⁿ nuuⁿndi. ³⁵ Caati nducyaaca 'iin'yāⁿ deenu yā chí vaadi deenu miiⁿ ní ye'n'e Ndyuūs. Ní 'iin'yāⁿ chí'i'í yā vaadi deenu miiⁿ cáávā dendu'ū chí n'daācā chí diiⁿ yā ti ye'n'e Ndyuūs 'iin'yāⁿ.

Jesús cue'n'e yā na vaacu Simón chí sa'n'ā fariseo

³⁶ 'Áámá sa'n'ā fariseo di'cuítu sa Jesús chí ché'é yā ná váácu sá. Tuu'mi ní Jesús sndaá yā ná va'ai ye'n'e sa'n'ā fariseo miiⁿ ní ch'iindi yā na mesa ndúúcu sa. ³⁷ Tuu'mi ní 'áámá n'daataá chí véé nuuⁿndi ye'n'e ta chí canee tá ye'n'e yááⁿ miiⁿ, taachí chicadíinuⁿ tá chí Jesús miiⁿ cánée yā na va'ai ye'n'e sa'n'ā fariseo ní veε yā na mesa, n'daataá míiⁿ ndaa ta ní ndéε ta 'áámá caja ye'n'e aceite perfume. ³⁸ N'daataa míiⁿ chíintii'ya tá na ca'a Jesús ní ngeεcu tá. Ní ndúúcu nuūⁿnīⁿ nduutináⁿ tá naaⁿnu tá ca'a yā ní nadidεεve tá ca'a yā ndúúcu yuūdū tiīⁿ tá. Ní 'neeⁿcheendi ta ca'a yā ní chíi tá aceite perfume ca'a yā. ³⁹ Taachí sá'n'ā fariseo miiⁿ n'díichi sa chí diiⁿ n'daataá miiⁿ, tuu'mi nadicadíinuⁿ sa ní ca'n'ā sa nguááⁿ maāⁿ sa 'tíicā: Ndúúti chí sá'n'ā 'cūū profeta sa, tuu'mi ní deēnū sa du'ū n'daātaa 'cūū chí ituu'vī tá sa'n'ā ti véé nuuⁿndi ye'n'e tá. ⁴⁰ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ca'n'ā yā chíi yā sa'n'ā fariseo miiⁿ: Diī, Simón, véé de'ε chí cuuvi diī. Simón miiⁿ ní n'guεεcútaⁿ a sa ní ca'n'ā sa: Maestro, caaⁿ'maⁿ nī.

⁴¹ Jesús ca'n'ā yā ejemplo cūū: 'Uūvī 'iin'yāⁿ can'díicu yā ye'n'e 'áámá sa'n'ā. 'Áámá yā ní can'díicu yā nyuⁿ'u ciento caadi, taama yā ní 'uūvī ngeεcu ndiichi caadi. ⁴² Naati 'iin'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuūmī miiⁿ ye'n'e yā chí nadí'vε yā. 'Āā ntéε ndaaca yā tuūmī. Sá'n'ā chí chinnee miiⁿ ní nadach'εεcú sa ye'n'e ndúú 'uuvi sa. Maaⁿ ní cuuvi di 'úú, ¿che'ε cá sa'n'ā s'eeⁿ ne'n'e cá yā 'iin'yāⁿ miiⁿ?

⁴³ Simón miiⁿ nan'guεεcútaⁿ a yā: 'Úú inadacádiinúⁿ chí dinéⁿe ca yā sa'n'ā chí n'deēe ca can'díicū miiⁿ. Jesús nan'guaacútaⁿ a yā: N'daācā inadacadíinuⁿ di.

⁴⁴ Tuu'mi ní nguεεcundíi Jesús naachi cánée n'daataá míiⁿ ní ca'n'ā yā chíi yā Simón: ¿'Áá ínaaⁿ di chí diiⁿ n'daātāa 'cūū? 'Úú indaá na vaacu di ní nguéé tee di nuūⁿnīⁿ chí naaⁿnú ca'á tan'dúúcā costumbre ye'n'e yú naati n'daātāa 'cūū ní cheendāa tá nuūⁿnīⁿ nduutinaaⁿ tá ca'á ní nadidεεve tá ca'á ndúúcu 'yuūdū tiīⁿ ta. ⁴⁵ Taachí ndaá ní nguéé 'neeⁿcheendi di 'úú tan'dúúcā costumbre ye'n'e yú naati n'daātāa 'cūū 'áámá l'neeⁿcheendi tá ca'á, ndíi taachi sndaá. ⁴⁶ Ndíi nguéé ndúú cheendāa di aceite perfume tiīⁿ tan'dúúcā costumbre ye'n'e yú naati n'daātāa 'cūū cheendaa tá aceite perfume na ca'á chí diiⁿ tá honrar 'úú. ⁴⁷ Chuū ngaⁿ'á ngíi, diī Simón; ti tanducuéⁿe nuuⁿndi chí n'deēe n'dái ye'n'e tá nadach'εεcú ye'n'e tá caati neenē ne'n'e ta 'úú, ní diiⁿ tá 'túúcā cáávā chí nadach'εεcú ye'n'e tá. Ní 'iin'yāⁿ chí duū'vī ne'n'e yā 'úú ní duū'vī nadich'εεcú ye'n'e yā.

⁴⁸ Tuu'mi Jesús ca'n'ā yā chíi yā tá'n'ā: Díi n'daataá 'úú nadich'εεcú nuuⁿndi ye'n'e di.

⁴⁹ 'Iin'yāⁿ chí veēté yā na mesa miiⁿ tucá'a yā ca'n'ā yā chíi yā vī'i: ¿Du'u sá'n'ā chuū chí nadicadíinuⁿ sa chí cuuvi nadich'εεcu sa nuuⁿndi ye'n'e 'iin'yāⁿ?

⁵⁰ Tuu'mi Jesús miiⁿ ca'n'ā yā chíi yā n'daataá míi: Cáávā chí i'téenu di 'úú, ndíiⁿ chí nanguáⁿ'ai di. Maaⁿ ní cunaⁿ'ā di ndúúcu vaadi 'diīⁿ.

8

N'daataa s'ee' chí chinneé yā Jesús

¹ Cuayiivi miin, ní che'n'e Jesús nuu'mán yáan n'gεεε ndúúcu nuu'mán yáan líin ní nga'n'a yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ye'n'e naachí Ndyuūs nga'n'a ntiinyú'n yā. Ní ndu'u ndiichúúví apóstoles ye'n'e Jesús miin cue'n'e yā ndúúcu yā. ² Tiicá ntúū'n n'duuvi n'daataá chí Jesús diin yā chí nanduúvā ye'n'e ca'ai ye'n'e yā ní chí diin yā chí nacan'dáa espíritu ye'n'e yáán'n'guinū'n ye'n'e ná'n'ā n'daataa s'ee'n. Ní nguaa'n n'daataa s'ee'n canee María ye'n'e yáán Magdala. N'daata miin ní Jesús diin yā chí nán'daā ndεεchē espíritus ye'n'e yáán'n'guinū'n ye'n'ē ta. ³ Cue'n'e ntúū'n Juana chí n'daataa ye'n'e sa'n'ā chí nguuví Chuza chí nga'n'a ntiinyu'n sá ye'n'e cosas ye'n'e rey Herodes, ndúúcu tá'n'ā Susana, ndúúcu 'yaa' n'dái ca n'daataá chí ca'a tá tuumí ye'n'ē tá ní cuai tá 'āa de'ē nū'n chí ne'n'e Jesús.

'Áámá ejemplo chí nguuví parábola chí ye'n'e 'áámá sa'n'ā chí ngiinū sa ndaata (Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ Taachí nduuvidaama 'yaa' n'dái 'iin'yā'n chí chiica yā ye'n'e 'yaa' n'dai yáan tuu'mi ní ndaa yā nanáán Jesús. Ní Jesús yaa'vi yā 'iin'yā'n s'ee'n ndúúcu 'áámá ejemplo tan'dúúca 'áámá dendu'ū chí véé in'yéé'ndi 'cūū. Ní ca'n'a yā 'tiicā: ⁵ 'Áámá sa'n'ā chí cuūnū ndaata mii'n cué'n'e sa cuūnū sa. Taachí chiinū sa 'áámá duutu ndaata chiiya 'diitū cyúúni ní ch'iinca'a 'iin'yā'n ní 'yaada ní che'e tī. ⁶ Duutu ndaata ní chiiya naachí véé n'dee n'dái tuū. Taachí can'daā, ní t'i ti nguéé ya'ai ye'n'ē. ⁷ Duutu ndaata ní chiiya nguaa'n yáán. Yáán miin chí dáámá ch'iita ndúúcu yaatá ní di'vaachí ye'n'ē ví'í. ⁸ Ná'n'ā duutu ndaata ní chiiya na yán'āa n'dáacá ní taachí can'daā n'dee n'dái cosecha chí ye'n'ē. Ní ye'n'ē 'áámá ndaata ní chíi 'aama ciento ndaata ye'n'ē. Taachí Jesús ca'n'a yā nduudú 'cūū, yuūdú n'dái ca'n'a yā, ní ca'n'a yā: Ndís'tií chí véé veé'n nī, ní 'caandiveé'n nī.

Jesús ca'n'a yā ye'n'e chí ne'n'ē caā'n'mā'n ejemplo miin (Mt. 13.10-23; Mr. 4.10-20)

⁹ Tuu'mi ní discípulos ye'n'e Jesús ca'n'a yā chíi yā Jesús: ¿D'é'ē né'n'é caa'n'ma'n nduudú 'cūū?

¹⁰ Jesús miin ní ca'n'a yā: Ndís'tií ní maa'n ní cuuvi déénu nī chí cánuu'n n'de'ei ye'n'e Ndyuūs naachi nga'n'a ntiinyú'n yā naati 'úú ní nga'n'á ndúúcu nduudu chí 'tεε nguεε dáámá. Ní taachi 'iin'yā'n s'ee'n snaa'n yā nguéé cuuvi snaa'n n'daaca yā, ní taachí 'caandivee'n yā nguéé tuumicadiinuu'n yā ye'n'ē.

¹¹ Chuū chí ne'n'e caā'n'mā'n ejemplo miin. Ndaata miin ní chíin chí tan'dúúca nduudu ye'n'e Ndyuūs. ¹² Duutu ndaata chí chiiya ná 'diitū cyúúni, chíin chí tan'dúúca nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs chí 'iin'yā'n chí'indivee'n yā. Daacá nū'n ndaa yáán'n'guinuu'n miin ní diví sa nduudu miin na staava ye'n'e 'iin'yā'n ní nguéé cuuvi cu'téénu yā ní nguéé ndúú cuuvi nngua'n'ai yā. ¹³ Ndaata chí chiiya nguaa'n tuū chí nguéé dii'yu ye'n'ē ní tan'dúúca nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs chí 'iin'yā'n n'giindivee'n yā ní yeenú taavi yā. Cánéé yā tan'dúúca 'áámá milpa chí nguéé véé dii'yu ye'n'ē. 'iin'yā'n s'ee'n ní 'áámá tiempo nū'n i'téénu yā ní taachí ndaa nguuví chí chíin'nyú'n'één 'iin'yā'n ye'n'e yā chí 'cuináa'n yā cáávā nduudu miin ní 'iin'yā'n s'ee'n diví yā nduudu miin na staava ye'n'e yā. ¹⁴ Dúútū ndaata chí chiiya nguaa'n yáán tan'dúúca nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs chí 'iin'yā'n chí'indivee'n yā. Ní 'iin'yā'n s'ee'n damáā'n nadacadiinú'n yā ye'n'e vaadí 'cuiica ndúúcu dendu'ū chí idi'vaachí ye'n'e in'yee'dí 'cūū ndúúcu dendu'ū chí vicio ye'n'e yā. Nducué'n'ē di'vaachi nduudu miin ní diin chí nguéé

dichíí^{ve} nduudu miiⁿ na vida 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ¹⁵ Duutu ndaata chí chiiya na yáⁿáa n'dáacá chííⁿ chí tan'dúú^{cá} nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs chí 'iiⁿyāⁿ ch'iindiveéⁿ yā ní din'daacá yā ndúú^{cū} 'viich'εεtíinūⁿ. Ní i'téenu yā nduudu miiⁿ na staava yeⁿé yā. Ní ch'íⁿi yā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā nduudu cuaacu miiⁿ.

*'Áámá ejemplo yeⁿe 'áámá lámpara
(Mr. 4.21-25)*

¹⁶ Ní Jesús chíⁿcueⁿ yā 'túú^{cā}: 'Áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé ngiⁱ yā 'áámá lámpara ní cuⁿnuuⁿ yā maaⁿ 'áámá 'cuéé^{tē}e o cuⁿnuúⁿ yā maaⁿ 'áámá cama ti cuⁿnuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'iiⁿyāⁿ chí cundáa yā ní snaaⁿ yā. ¹⁷ 'Tiicá ntú^ū, nducueⁿé chí nguéé deenu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chí cunúúⁿ n'deⁿei nguéé cunee chí nguéé snaaⁿ yā. Ní nguéé chí cunúúⁿ n'deⁿei chí nguεε cadíinuuⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe.

¹⁸ 'Caandiveeⁿ n'daacá ní cáávā chí cuuvi deenu ní ti 'iiⁿyāⁿ chí véé yeⁿe yā ní Ndyuūs caⁿ cá yā ní n'deé cá cuuvi yeⁿe yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe yā 'áará chí dúú^{ví} nūⁿ chí nadacáⁿiinúⁿ yā chí véé yeⁿe yā, chuū ní Ndyuūs diví yā yeⁿe yā.

*Chεεcu Jesús miiⁿ ndúú^{cū} 'díinu yā chí ndāa yā
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)*

¹⁹ Tuuⁿmi ní 'díinu Jesús ndúú^{cū} chεεcú yā neⁿe yā ndaá yā nanááⁿ Jesús naati nguéé cuuvi ndaa yā caati neené 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿyāⁿ snéé yā miiⁿ. ²⁰ Ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ cueⁿe yā nanááⁿ Jesús ní caⁿa yā: N'dii Jesús, chεεcú ní ndúú^{cū} 'díinu ní snéé yā cuaaⁿ chuvaⁿāi ní neⁿe yā snaaⁿ yā n'dii.

²¹ Tuuⁿmi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'ee: 'Iiⁿyāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé Ndyuūs ní i'téenu yā 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí chεεcú ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'diinú.

*Jesús chin'neeⁿ 'díiⁿ yā 'yúúné ndúú^{cū} nuūⁿnīⁿ yáⁿā
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)*

²² Chúú chí. 'Áámá nguuvi Jesús miiⁿ sndaa yā na 'áámá barco ndúú^{cū} discípulos yeⁿe yā ní caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Cho'o yú táámá 'díituú nuūⁿnīⁿ yáⁿā. Ní cueⁿe yā. ²³ Taachí chíca yā na barco miiⁿ, Jesús miiⁿ ní cyaadu yā. Chéenu 'aama 'yúúné taaⁿ ní diiⁿ chí chindaá nuūⁿnīⁿ chεεti barco miiⁿ ti barco miiⁿ neⁿe 'cuεεchi nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní discípulos 'va'a yā.

²⁴ Tuuⁿmi ní discípulos s'eeⁿ ndaa yā naachi canéé Jesús miiⁿ ní nadin'duuchi yā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿa yā: N'dii Maestro, n'dii Maestro, 'cuεεchi yú nguááⁿ nuūⁿnīⁿ. Taachí Jesús miiⁿ nduuchi yā, tuuⁿmi ní caⁿa yā chí cūnéé 'diinⁿ 'yúúné miiⁿ ndúú^{cū} nuūⁿnīⁿ, ní canéé 'diinⁿ. Tuuⁿmi ní 'āā ntéé chéenu 'yúúné miiⁿ ní canéé 'diinⁿ ní n'daacá cueⁿe yā ndúú^{cū} barco miiⁿ. ²⁵ Jesús ní caⁿa yā: ¿Deⁿe cúúví chí nguéé cu'téenu cá ní? Discípulos ní 'va'a n'dai yā ní cheⁿe yiinú yā ní ngaⁿa yā ngii yā víⁱ: ¿Duⁿu sáⁿa 'cūú chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe 'yúúné ndúú^{cū} nuūⁿnīⁿ ní n'giindiveéⁿ yeⁿe sa?

*Jesús diiⁿ yā chí nanduúva 'áámá saⁿā yeⁿe yáⁿā Gadara chí canéé sá ndúú^{cū} espíritus yeⁿe yááⁿnguiniūⁿ
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)*

²⁶ Jesús ndúú^{cū} discípulos yeⁿe yā cueⁿe yā na yáⁿā Gadara. Yáⁿā miiⁿ ní canee 'diituú nuūⁿnīⁿ yáⁿā Galilea. ²⁷ Taachí Jesús nacan'dáa yā na barco miiⁿ ní ndaa yā na yáⁿā, ndaá niiⁿnuúⁿ Jesús miiⁿ 'áámá saⁿā yeⁿe yáⁿā miiⁿ. 'Áā 'naaⁿ tiempo canéé sá ndúú^{cū} espíritus yeⁿe yááⁿnguiniūⁿ. Nguéé catecai sa ndí nguéé ndúú canúúⁿ rá sá vaⁿāi ti na yiivi yáá^{vá} cānuuⁿ sa. Ní

ndaā sa ní ndaāca sa Jesús miiⁿ. ²⁸ Ní taachi sá'n'a 'cūū n'dííchi sa Jesús miiⁿ chiintii'ya sá nanáaⁿ yā ní 'caí yíicú sa: N'dii Jesús, Daiya Ndyuūs chí ch'εεε n'dai poder yeⁿ'e nī, ¿de'ē dííⁿ nī nduucú? 'Úú di'cuiitú n'dií chí nguéé dííⁿ nī chí dííⁿ sufrir.

²⁹ 'Túucā caⁿ'a sa ti Jesús caⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā chí nan'daā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ yeⁿ'e sá'n'ā miiⁿ. 'Āā néénéé 'naaⁿ tiempo chí espíritus ichéé ndúúcu saⁿ'ā miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní ngaā chíichí yā saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu cadenas naati ch'iica sá cadenas ní espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ candéε sa saⁿ'ā naachi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁰ Tuuⁿ'mi ní Jesús tiinguunéⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ: ¿Dé'ē nguuví dí? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: Legión nguúvī. 'Tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e sa ti neenéé 'yaaⁿ espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ canee ndúúcu sa. ³¹ Ní espíritus idi'cuiitú Jesús chí nguéé dichó'o yā na abismo chí canéé cuaaⁿ maaⁿ yá'n'āa. ³² Ní niiⁿnuúⁿ ná snée yā néénéé n'deéε cuuchí vεε ti 'cuεeti miiⁿ chí in'nuúⁿ ti chí ché'ε ti. Ní espíritus di'cuiitú Jesús miiⁿ chí ca'á yā lugar chí cundáá chεεti cuuchí s'eeⁿ. Jesús miiⁿ ní 'cuúⁿ yā. ³³ Tuuⁿ'mi ní espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ ní sndaā na cuerpo yeⁿ'e cuuchí s'eeⁿ. Ní 'iiti s'eeⁿ ní chéénu ti na yíivi yaavá yeⁿ'e yíicú miiⁿ ní chingéé nuúⁿ ti nguaaⁿ nuúⁿnīⁿ ní ch'fí nuúⁿ ti nguaaⁿ nuúⁿnīⁿ miiⁿ.

³⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ cuidado cuuchí s'eeⁿ taachí n'diichí yā chuū, cueⁿ'é yā ngéénu yā ní cuuvi yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáāⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snée na 'cuεeti nducueⁿ'é chí chíí. ³⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní cheⁿ'e yā n'diichí yā chí chíí. Ndaá yā nanááⁿ Jesús miiⁿ ní n'diichí yā saⁿ'a chí nacan'daā espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní véé sa na ca'a Jesús. Canúúⁿ sá catecai sa ní 'āā n'daāca idiiⁿ sa. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní díi'yā yā chíí. ³⁶ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'diichí yā nducueⁿ'é chí chó'oo caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ chí caama ndaa yā táácá espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ nan'dáā na cuerpo yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ. ³⁷ Tuuⁿ'mi ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yá'n'āa Gadara di'cuiitú yā Jesús chí cueⁿví yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti neenéé 'va'á yā. Tuuⁿ'mi ní Jesús ndaa yā barco miiⁿ. ³⁸ Ní saⁿ'ā chí nān'daa espíritus yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ di'cuiitú sa Jesús miiⁿ chí cundáa sa na barco miiⁿ ndúúcu yā. Jesús yaaⁿ'vi yā saⁿ'a miiⁿ ní caⁿ'a yā: ³⁹ Cunaⁿ'ā di ná vaacu di ní caaⁿ'maⁿ di cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ dendu'ū chí ch'εεε n'dai chí Ndyuūs dííⁿ yā ndúúcu di. Saⁿ'ā miiⁿ ní cunaⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chíí sa 'iiⁿ'yāⁿ núúⁿmaⁿ' na yáāⁿ dendu'ū chí ch'εεε n'dai chí Jesús dííⁿ yā ndúúcu di.

Yeⁿ'e daiya Jairo chí ngíitā ní yeⁿ'e n'daataá chí tuuⁿ'vi tá catecai Jesús (Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Taachí Jesús cueⁿ'e yā cho'o yā táámá 'diitúú nuúⁿnīⁿ'yá'n'ā, ní ndaa yā yáāⁿ miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ 'cuúⁿ yā Jesús ndúúcu vaadi yeenú ti n'deeé n'dai 'iiⁿ'yāⁿ ní snee ngiinu yā Jesús miiⁿ. ⁴¹ Miiⁿ cánéé 'aama saⁿ'a chí nguuví sa Jairo. Saⁿ'a miiⁿ ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e yaácú sinagoga ní ndaā sa nanááⁿ Jesús ní chiintii'ya sa na ca'a Jesús miiⁿ. Ní di'cuiitú sa 'iiⁿ'yāⁿ chí cundáa yā na vaácú sa, ⁴² caati 'áámá n'dyáⁿ'á daiya sa 'āā 'nááⁿ tá tan'duu ndiichúúvī nduūyū tá 'āá cháá 'cuuvi tá. Taachí cueⁿ'e Jesús miiⁿ neenéé n'deeé 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'e yā ndúúcu yā ní ndii tuunúúⁿ ngeénúú chíichí yā.

⁴³ Nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndiichúúvī nduūyū canee tá ndúúcu 'áámá ca'āi chí ngéé yuúúⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é ta. 'Āā díiⁿ tá gastar ndúúcu médicos tanducueⁿ'é chí vεε yeⁿ'é tá. Mar 'áámá médico nguéé ngii diyíicú yā tá'n'ā miiⁿ. ⁴⁴ Ndaā niiⁿ'nuⁿ tá cuaaⁿ daami Jesús ní tuū'vi tá

naachi n'dεε tíi yeⁿe catecai Jesús miiⁿ. Tuu'mí nūⁿ caneé naaⁿ chi ingéé yuúⁿ yeⁿe cuerpo yeⁿe tá.

⁴⁵ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ caⁿa yā: ¿Du'u tuū'vi 'úú? Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā: Nguεε 'úú. Pedro miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dii Maestro, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní i'nuuⁿ chiichi yā n'dii ní táácā chi ngaⁿ'a nī: ¿Du'ú tuū'vi 'úú?

⁴⁶ Jesús caⁿ'a yā: Vέέ du'ú chi tuū'vi 'úú. 'Úú ní deenú chi ndúúcu poder yeⁿe nduūvā yeⁿe 'áámá 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁷ Taachi n'daata míⁿ tuumicádiinuⁿ tá chi Jesús deenú yā in'duuví n'dai tá ní ndaā tá nanááⁿ Jesús miiⁿ ní chiinti'yā ta nanáaⁿ yā. Ní caⁿ'a cuaacu tá nanááⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ de'ε cáávā chí tuū'vi tá catecai Jesús. Ní hora míⁿ nūⁿ chí tuu'vi ta nduūvā yeⁿe tá. ⁴⁸ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Díi, daiyá, cáávā chí i'teenú dí 'úú, ní nduūvā yeⁿe dí. Maaⁿ ní cunaⁿ'a dí na vaacu dí ndúúcu vaadi 'diiⁿ.

⁴⁹ Ní taachi Jesús ngaⁿ'a yā chuū ndaā 'áámá saⁿ'ā yeⁿe na vaacu saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaacū sinagoga. Ndaā sa nanáaⁿ Jairo ní caⁿ'a sa: 'Āā ch'ii daiya dí. 'Āā ntéε yaaⁿ'vi dí Maestro.

⁵⁰ Jesús miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūú ní caⁿ'a yā: Nguéé 'va'ā dí. Cu'téenu dí 'úú ní nanduūchi ta yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā.

⁵¹ Tuu'mi ní Jesús sndaā yā na vaacu Jairo. Nguéé 'cuuⁿ yā chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ sndaā yā ndúúcu yā cuaaⁿ cheeti va'āi miiⁿ, dámaāⁿ Pedro ndúúcu Jacobo, ndúúcu Juan, ndúúcu cheecu n'daata 'líiⁿ, ndúúcu chiida tá.

⁵² Nducyaaca yā cuaaⁿ chuva'āi ch'εetinée yā ní ngeecu yā ní n'gai yā ti ya'ái yā caavā tá. Ní Jesús caⁿ'a yā: Nguéé cuεεcú nī. Nguéé n'dii tá ti cyaadu tá.

⁵³ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní taachi n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿe Jesús miiⁿ ch'íiⁿnyuⁿneeⁿ yā yeⁿe Jesús miiⁿ ti 'āā deenú yā chí 'āā n'dii tá. ⁵⁴ Tuu'mi ní Jesús ndaa yā cuaaⁿ cheeti va'āi ní sta'á yā ta'ā tá ní caⁿ'a yuudu yā: Díi, ta'díiⁿ, nducueeⁿ dí.

⁵⁵ Hora míⁿ nūⁿ espíritu yeⁿe ta'díiⁿ míⁿ nnguεεcunée ndúúcu ta. Tuu'mí nūⁿ nducueeⁿ tá. Jesús caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā chí ca'á yā chí che'e tá. ⁵⁶ Chiida tá ndúúcu cheecu tá neenε ngeⁿe yiinu yā ní Jesús caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuvi nī chi nnduuchi tá yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā.

9

Jesús dichó'o yā ndu'u ndiichúúví discípuos yeⁿe yā (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Jesús yaa'vi yā ndu'u ndiichúúví discípuos yeⁿe yā ní ca'a yā poder. Ní caⁿ'a yā chí tun'dáa yā espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ní díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngítā. ² Ní Jesús dichó'o yā discípuos chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu n'dai yeⁿe naachi Nduūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ní díiⁿ yā chí nduuvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí ngítā. ³ Ní caⁿ'a yā chii yā discípuos yeⁿe yā: Ndís'tii nguéé de'ε vεε candéε nī cuaaⁿ cyúúni. Nguéé ndúú in'daacuú, ndii nguéé ndúú morral, ndii nguéé ndúú pan ra, ndii nguéé ndúú tuūmí ra, ndii nguéé nduu candéε nī 'uūvi catecai. ⁴ Ní 'āā tíi nūⁿ va'ai naachi ndaa ní 'cuεetinée nī miiⁿ ní ndii taachi ndaa ní ndii taachi nan'dáa nī yeⁿe yáāⁿ miiⁿ. ⁵ Ní naachi ndaa ní 'áámá yáāⁿ ní 'iiⁿyāⁿ nguéé 'cuaáⁿ yā ndís'tii, tuu'mi ní nan'dáa nī yeⁿe yáāⁿ miiⁿ ní n'dáadi nī yaácā yeⁿe ca'a nī. Chuū ní 'áámá señal chí 'cuuⁿ'míⁿ nī chí nguéé n'daacā idiⁿ yā ti contra yeⁿe nī.

⁶ Discípulos ican'dáa yā ní cheⁿ'é yā nuuⁿmán cuaaⁿ yáāⁿ s'eeⁿ ní nduu cuááⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chi nanguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā.

Rey Herodes nguéé s'teenu yā yeⁿ'e Jesús

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ch'iindiveeⁿ rey Herodes tanducueⁿ'ē chí Jesús miiⁿ idiíⁿ yā ní 'āā ntee déenu yā de'ē nadicadínuuⁿ yā. Ní vée 'uūvī vandiiicadiinúúⁿ yā caati náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'a yā chí Jesús chí Juan miiⁿ chí nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

⁸ Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí profeta Elías miiⁿ ní 'āā che'enaáⁿ yā. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí 'áámá profeta chí n'díi yā ndíi yeⁿ'e tiempo chí 'āā 'naaⁿ nandúúchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ⁹ Ní rey Herodes miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Úú caⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ chí 'chiiⁿtā daandu saⁿ'ā chí Juan chí cheédínuūⁿníⁿ sa. ¿Dúⁿ'ū chí saⁿ'ā miiⁿ chí ch'iindiveeⁿ tanducueⁿ'ē yeⁿ'e sa? 'Úú neⁿ'é cadiinúúⁿ ní neⁿ'é snaáⁿ sáⁿ'a 'cūū.

Jesús ca'a yā che'e nyuⁿ'u mil 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Taachi discípulos ndaaⁿ yā naachí canee Jesús, tuuⁿ'mi ní caⁿ'a yā Jesús tanducueⁿ'e chí diiⁿ yā. Cuayivi ní Jesús cueⁿ'é yā ndúúⁿcū discípulos yeⁿ'e yā níiⁿ'nuúⁿ na yáāⁿ Betsaida ní cueⁿ'é yā cueⁿ'eti yeⁿ'é yáāⁿ miíⁿ'ya. ¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ cadínuuⁿ yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ, cueⁿ'é yā n'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní Jesús 'cuuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Ní díiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiita yā.

¹² Taachí chí chiñū, nduⁿ'u chí ndiichúúví yā ndaaⁿ yā nanááⁿ Jesús ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: Yaaⁿ'vi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caⁿ'a yā cuaaⁿ yáāⁿ s'eeⁿ, ní cuaaⁿ yáāⁿ 'líiⁿ naachi snée 'iiⁿ'yāⁿ ní vée naachi 'cueⁿ'etinée yā ní ndaaca yā chí che'e yā, ti nguéé de'ē vee naachi snée yú.

¹³ Jesús caⁿ'a yā chíi yā discípulos: Ndis'tií ní ca'a ní chí che'e yā. Discípulos ní caⁿ'a yā: 'Āā ntéé n'deēe yeⁿ'é 'nū vée ti táá nyuⁿ'u nūuⁿ pan ndúúⁿcū 'uūvī 'yaācā. Nguéé cuuvi díiⁿ 'nū cuái 'nū chí che'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'tíi.

¹⁴ Miiⁿ ní snée taandu nyuⁿ'u mil saⁿ'ā. Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'á yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'cueⁿ'eté yā 'uūvī ngeecu ndiichí yā 'aama 'áámá cuaaⁿ.

¹⁵ 'Tíicā díiⁿ discípulos ní ch'etē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹⁶ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ sta'á yā ndu'u nyuⁿ'u pan ndúúⁿcū nduu 'uuví 'yaācā. Ní 'iicu n'diichí yā nanguuvi ní ca'á yā gracias Dendyuūs cáávā pan ndúúⁿcū 'yaācā miiⁿ. Cuayivi ní Jesús n'deé yā pan ndúúⁿcū 'yaācā ní ca'a yā discípulos yeⁿ'e yā. Ch'iinu ní discípulos ca'a ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí che'e yā. ¹⁷ Che'e nducyaaca yā ní chíituú 'iiⁿ'yāⁿ. Cuayivi ní discípulos nan'gaáⁿ yā chí ningaavā ní chíituú tá ndiichuuví 'cueⁿ'etē chí ningaāvā.

Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā cuaacu sa chí Jesús miiⁿ chí Cristo yā

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ 'Áámá nguuví taachí Jesús ndúúⁿcū discípulos yeⁿ'é yā canée yā 'aama lado ní ngaⁿ'āngua'á yā, tuuⁿ'mi ní Jesús itiinguunéeⁿ yā discípulos: ¿Duⁿ'ū 'úú ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ?

¹⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'nguecútaⁿ'a yā: Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díi Juan chí cheédínuūⁿníⁿ sa díi. Náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā chí díi ní profeta Elías díi; ní náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a ntúuⁿ yā chí díi ní 'aama profeta chí 'āā 'naaⁿ tiempo chí n'dii ní nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

²⁰ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Ndí^s'tiī, tuu'mi, ¿du'u' 'úú ngaⁿ'a nī? Tuu'mi ní Simón Pedro nan'guεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: N'diī chí Cristo yeⁿ'é Ndyuūs.

²¹ Jesús chíi yā 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé cuuvi yā chuū mar 'áámá 'iīⁿ'yāⁿ.

Jesús ngaⁿ'a yā yeⁿ'é chí taācā 'cuūvi yā
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²² Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā: Cánéé chí 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiyá Ndyuūs n'deeé n'dái 'cueenú cuuvi ní 'íicú saⁿ'ā ndiicū chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é yaācū ndúú^cū chíiduú n'gεεtε chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā ndúú^cū maestros yeⁿ'é ley ní nguéé neⁿ'e yā snaaⁿ yā 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs. Ní canéé chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú. Ní 'úú nduuchí yeⁿ'é nguaaⁿ tináⁿ'ā ndiī 'cuíínú 'iīnū nguuvi.

²³ Cuayivi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā nducyáácá 'iīⁿ'yāⁿ: Ndúú^tí chí 'áámá 'iīⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā caⁿ'a yā nduucú, canéé chí cuⁿ'nééⁿ maáⁿ yā tanducueⁿ'é dendu'ú chí véé yeⁿ'e yā, ní nguuvi nguuvi cuta'á yā cruz yeⁿ'e yā chí tan'dúú^cā chí 'cueenu taaví yā cuuvi cucáá^vā 'úú ní caⁿ'a yā nduú^cū. ²⁴ Caati nducyaa^cā 'iīⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e cá yā nadanguáⁿ'ai yā vida yeⁿ'e maaⁿ yā na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú dindaí yā táámá vida yeⁿ'e yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní nducyaa^cā 'iīⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'e yā cucáá^vā 'úú ndaācā yā táámá vida yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs. ²⁵ ¿De'ε dichí'vε saⁿ'ā ndúú^tí chí diiⁿ sa ganar nducueⁿ'é chí véé na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú ní diiⁿ sa chí dindaí sa vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ chí táámá vida yeⁿ'e yā ní idituuví sa maāⁿ vida yeⁿ'e sa? ²⁶ Ní 'iīⁿ'yāⁿ chí cuuvi 'cuinaáⁿ yā yeⁿ'é 'úú nanááⁿ 'iīⁿ'yāⁿ ndúú^cū nduudu yeⁿ'é tuu'mi ní 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs cuuvi 'cuinaáⁿ yeⁿ'é 'iīⁿ'yāⁿ 'cūú taachi 'úú ndaá taama vmnéⁿ'éé tan'dúú^cā Rey ndúú^cū poder yeⁿ'é Chiidá ndúú^cū poder yeⁿ'é maáⁿ ní ndúú^cū ángeles. ²⁷ 'Úú ngaⁿ'a cuaacú ndúú^cū ndí^s'tiī, chí veε náⁿ'a nī chí snee nī 'muuⁿ chí nguéé 'cuūvi nī taanduvéé ndíi snaaⁿ nī yeⁿ'e naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā.

Jesús n'daaⁿ yā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Ch'íinú níⁿ'iīⁿ nguuvi chí Jesús caⁿ'a yā nduudu 'cūú, Jesús cueⁿ'e yā ndúú^cū Pedro, ndúú^cū Juan ndúú^cū Jacobo ní chεε yā na yiīcū chí caaⁿ'maⁿ'ngua'á yā. ²⁹ Ní taachi Jesús ngaⁿ'angua'á yā, n'dááⁿ naaⁿ yā ní catecaí yā nduuví cuéé ní ngii n'gai. ³⁰ Ní tuu'mi nūuⁿ ché'enaāⁿ na 'uuví saⁿ'ā ndúú^cū Jesús. Saⁿ'ā s'eeⁿ chíiⁿ Moisés ndúú^cū profeta Elías chí 'āā 'naaⁿ tiempo chí n'diī yā. ³¹ Nduu 'iīnú yā ní na chidεεve chí ngii n'gai yeⁿ'é va'ai chεεti nguuvi snee yā. Ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'é chí 'cuūvi Jesús ní 'cueenu taaví yā na yāāⁿ Jerusalén. ³² N'dáá rá chí cyaadu Pedro ndúú^cū Juan ndúú^cū Jacobo nadacueéⁿ yā ní n'diichi yā chí ngii n'gai naaⁿ Jesús ndúú^cū saⁿ'ā s'eeⁿ chí canee ndúú^cū yā. ³³ Ní taachi Elías ndúú^cū Moisés chívi yā yeⁿ'e Jesús ní 'āā cuéé caⁿ'a yā, tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: N'diī Maestro, de'ε chúú^cā n'daācā yeⁿ'e yú chí 'cuεetinéε yú 'muuⁿ. Ní din'dái 'nū 'iīnū va'ai n'gaiyāā; 'áámá yeⁿ'e nī, 'áámá yeⁿ'é Moisés, ní 'áámá yeⁿ'é Elías. Pedro miiⁿ ní nguéé déenu yā de'ε chí ngaⁿ'a yā. ³⁴ Ní neⁿ'e chí ngaⁿ'a Pedro miiⁿ ndaā 'áámá meēⁿ ní sn'díi 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'va'a yā chí ndaa meēⁿ vmaāⁿ yā. ³⁵ Tuu'mi ní ch'iīndiveéⁿ yā 'áámá nduudu chí ngaⁿ'ā nguaaⁿ meēⁿ: Sáⁿ'a 'cūú ní Daiyá chí neⁿ'e taaví. Cuⁿ'neeⁿ veéⁿ ní nducueⁿ'é chí ngaⁿ'a sa.

³⁶ Ch'íinú ch'iīndiveéⁿ yā nduūdū miiⁿ ní discípulos n'diichi yā chí Jesús miiⁿ canee yā dámaaⁿ yā nduucú yā. Ní discípulos ch'εεtineε 'diīⁿ cheendí yā nguuvi s'eeⁿ ní nguéé chíi yā mar 'áámá 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'é chí n'diichi yā.

Jesús diiⁿ yā chi nanduūvā yeⁿe áámá saⁿā líiⁿ yeⁿe espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Táámá nguvi cuayiivi, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nangua'á yā yeⁿe yīcū miiⁿ ní nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ can'dáa yā na yāāⁿ ní cueⁿé yā chí ndaacá yā Jesús. ³⁸ Tuuⁿ'mi ní 'áámá saⁿā chí canéé ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cái sa: N'dií Maestro di'cuítū n'dií chí snaaⁿ nī daiyá tí 'áámá n'dyāⁿā daiyá. ³⁹ Tí 'áámá espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ ita'a saⁿā ní ndááca naāaⁿ nn'gaī sa ní 'caí diitū sa ní ican'daaⁿ yāⁿ cuaaⁿ cheendi sa ní n'deeⁿ n'dái tiempo chí nééné taaⁿ idiíⁿ espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ ndúúⁿcū sa ní nguéé ngii vii espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ yeⁿe sa. ⁴⁰ Ní 'āā diiⁿ 'cuítū discipulos yeⁿe nī chí divíi yā espíritu miiⁿ yeⁿe daiyá naati nguéé cuuvi diiⁿ yā.

⁴¹ Jesús nan'guεεcútaⁿa yā: Ndis'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu nī ndií nguéé ndúú idiíⁿ n'daacá nī. ¿'Áá 'naaⁿ tiempo canéé chí cuneé ndúúⁿcū ndis'tiī? ¿'Áá 'naaⁿ tiempo ní canéé chí cucheé ndúúⁿcū ndis'tiī? Ní ngaⁿ'a yā ngii yā sáⁿā miiⁿ: Cuchí di nanaáⁿ ndúúⁿcū daiya di.

⁴² Taachí saⁿā 'díiⁿ miiⁿ ndaa niiⁿnuúⁿ sá nanááⁿ Jesús miiⁿ, espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ miiⁿ chindeεve saⁿā 'díi miiⁿ ní ch'εεcundáa saⁿā. Ní Jesús yaaⁿ'vineeⁿ yā espíritu yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ chí divíi yeⁿe saⁿ'a 'díiⁿ miiⁿ, ní nanduūvā yeⁿe sa. Tuuⁿ'mi ní Jesús nca'á yā saⁿā 'díiⁿ miiⁿ chiida sa.

⁴³ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ngeⁿe yiinu yā yeⁿe poder yeⁿe Dendyuūs chí ch'εεte n'dai. Ní taachi nducyaaca yā cheⁿe yiinu yā yeⁿe tanducueⁿe chí diiⁿ Jesús miiⁿ, Jesús caⁿ'a yā.

Jesús caⁿ'a yā táámá cuuvi yeⁿe chí 'cuuvi yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

⁴⁴ Ní chíi yā discipulos yeⁿe yā: 'Caandiveéⁿ nī n'daacā yeⁿe tanducueⁿe nduudu chí caaⁿ'máⁿ ní nguéé cuuvi naáⁿ nī yeⁿe. 'Úú Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs 'úú ní 'iiⁿ'yāⁿ canee chí naca'a yā 'úú ta'a 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴⁵ Discipulos ní nguéé tuumicádiinuuⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'a Jesús. Canúúⁿ n'de'ei nduudú 'cūū yeⁿe yā. Ní nguéé túúmícádiinuuⁿ yā. Ní 'va'á yā chí ntiinguuneeⁿ yā Jesús de'ε neⁿe caaⁿ'maⁿ nduudú 'cūū.

Nduudu yeⁿe du'ū chí ch'εεte ca

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Tuuⁿ'mi ní discipulos yeⁿe yā tucá'a yā caⁿ'a yā ndúúⁿcū vi'i: ¿Du'ū ca chí ch'εεte ca nguaaⁿ s'uúūⁿ? ⁴⁷ Jesús tuumicadínuuⁿ yā táácá chí discipulos nadicádiinuuⁿ yā na staava yeⁿe yā ní sta'á yā 'áámá saⁿā 'líiⁿ ní s'neeⁿ yā saⁿā nanáaⁿ yā. ⁴⁸ Ní caⁿ'a yā chíi yā discipulos yeⁿe yā: 'Áā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaaⁿ yā saⁿ'ā 'líiⁿ 'cūū ndúúⁿcū chí duuchí 'cuaaⁿ yā 'úú. 'Áā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuaaⁿ yā 'úú 'cuaaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ndiicuuⁿ ca yā nguaaⁿ ndis'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū, ní ch'εεte ca yā nguaaⁿ ndis'tiī.

Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé contra yeⁿe yú ní snée yā favor yeⁿe yú

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Tuuⁿ'mi ní Juan caⁿ'a yā chíi yā Jesús: N'dií, Maestro, 'āā n'diichí 'nū 'áámá saⁿā chí divíi sa espíritus yeⁿe yááⁿ'guiinūⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndúúⁿcū chí duuchí nī; ní nguéé cuúⁿ 'nū ti nguéé canee sa ndúúⁿcū yú.

⁵⁰ Jesús caⁿ'a yā chíi yā Juan: 'Cuaáⁿ nī chí diiⁿ sa 'túúⁿcā; ti 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé diiⁿ yā contra yeⁿe s'uúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ snée yā favor yeⁿe yú.

Jesús yaa'vineeⁿ yā 'uūvi discipulos yeⁿe yā

⁵¹ Taachi snuū ca'a nguuví miiⁿ chí Jesús miiⁿ canéé chí ca'n'á yā na va'ai chεεti nguuví, Jesús 'āā deenú yā dε'ε chí diiⁿ yā ní cueⁿe yā ndúúcu valor na yāāⁿ Jerusalén. ⁵² Ní dicho'ó yā na 'úúví sa'n'ā vnmááⁿ yeⁿe yā. Sa'n'ā s'eeⁿ ní cueⁿe sa ní sndaā sa na 'áámá yāāⁿ yeⁿe yā'n'āa Samaria chí in'nuuⁿ sa nááchí 'cuεetinée yā. ⁵³ Ní 'iiⁿ'yāⁿ samaritanos nguéeⁿ 'cuuⁿ yā Jesús miiⁿ ti chicadiinuⁿ yā chí Jesús ca'n'a yā yāāⁿ Jerusalén. ⁵⁴ Taachí discípulos yeⁿe yā 'ngiindiveeⁿ yā chuū, Jacobo ndúúcu Juan ca'n'a yā: N'dií, Señor, ¿'áá neⁿe nī chí caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yú chí cun'geēⁿ ya'n'ā yeⁿe nanguuvi ní di'cuiⁿú yú 'iiⁿ'yāⁿ 'muuⁿ tan'dúúca chí diiⁿ profeta Elías miiⁿ tiempo chí chó'oo caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ neⁿ'é yā 'cuaāⁿ yā s'uúuⁿ?

⁵⁵ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ yaa'vineeⁿ yā Jacobo ndúúcu Juan ní ca'n'a yā chí yā sa'n'ā s'eeⁿ: Ndis'tií ní nguéeⁿ tuumicadiinuⁿ nī dε'ε espíritu yeⁿe chí ngaⁿ'a nī. ⁵⁶ 'Úú, ní Sa'n'ā chí Daiyá Ndyuūs. 'Úú ní nguéeⁿ cúchí chí dindaí vida yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ naati chí nadinguaⁿái vida yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Tuu'mi ní chó'ó yā yāāⁿ miiⁿ ní cueⁿe yā táámá yāāⁿ.

*Yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā ca'n'a yā ndúúcu Jesús
(Mt. 8.19-22)*

⁵⁷ Taachí snúuⁿ yā yúúni, 'áámá sa'n'ā ní ca'n'a sa chí sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, ca'n'á nduucú nī 'āā tíi nūuⁿ naachi ca'n'a nī.

⁵⁸ Jesús ca'n'a yā chí yā sa'n'ā miiⁿ: 'Yuunée ní véé yiivi yáává yeⁿe tí ní 'yaada ní véé 'd'ééε tí; naati 'úú, Sa'n'ā chí Daiya Dendyuūs, nguéeⁿ mar 'áámá cuaaⁿ naachi cundiití tíiⁿ.

⁵⁹ Ní ca'n'a yā chí yā 'áámá sa'n'ā: Cuchí nī nduucú. Ní sa'n'ā miiⁿ ní ca'n'a sa: N'dií Señor, téé nī lugar 'úú tí ca'n'á 'cuūchí chíidá ní ca'n'á yú.

⁶⁰ Jesús ca'n'a yā: Cu'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ i'téenu yā chí 'cuūchí yā tinaⁿ'ā yeⁿe yā tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí tan'dúúca tinaⁿ'ā miiⁿ, 'tiicá yā. Dii ní cueⁿe dí ní caaⁿ'maⁿ dí nduudu yeⁿe Ndyuūs yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā.

⁶¹ Tuu'mi ní táámá sa'n'ā ca'n'a sa chí sa Jesús miiⁿ: N'dií, Señor, 'úú neⁿ'é ca'n'á nduucú nī naati téé nī lugar 'úú tí ca'n'á yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ chí snúuⁿ yā ndavaacu chí ca'n'á ndúúcu nī.

⁶² Jesús ca'n'a yā chí yā sa'n'ā miiⁿ: 'Āā du'ú nūuⁿ sa'n'ā chí cuūndū tá'a sa na laatú ní 'cuiⁿu sa cuaaⁿ dáámí sá, nguéeⁿ dichí'vε sa chí cuuvi sa ca'n'a sa nduucú ní diiⁿ sa ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā.

10

Jesús dichó'o yā 'iinū ngeεcu ndiichí discípulos yeⁿe yā chí ngaⁿ'ā nduudu cuaacu

¹ 'Cuiⁿú chúu ní Jesús nandεεve yā tá 'iinū ngeεcu ndiichi discípulos yeⁿe yā ní dichó'o yā cá'uúv'í ca'uuví yā. Ní cueⁿe yā cuaáⁿ vnmāāⁿ yeⁿe Jesús cuaaⁿ nducyáácá yāāⁿ ndúúcu nduu cuaaⁿ naachi Jesús canéé chí cáⁿ'a yā.

² Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngií yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Cuaacu ní'nyúⁿ chí néené n'deēε cosecha véé chí néené n'deēε 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé chí 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe Ndyuūs naati sa'n'ā chí idiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ nguéeⁿ 'yaaⁿ sa. Cáává chuū di'cuiⁿú nī 'iivi Ndyuūs chí dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs ní nadacuéεⁿ yā cosecha yeⁿe Ndyuūs. Cosecha miiⁿ ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā Ndyuūs. ³ Ndis'tií cueⁿe nī caati 'úú dicho'ó ndis'tií chí ndis'tií ní ca'n'a nī tan'dúúca 'iiti cuūchí ca'n'a tí nguaaⁿ lobos. ⁴ Nguéeⁿ candéε nī bolsa ndúúcu tuūmī, ndíi nguéeⁿ nduu morral, ndíi nguéeⁿ ndúú ndaacuú yeⁿe nī. Ní taachi diiⁿ nī saludar 'iiⁿ'yāⁿ cuaaⁿ cyúúni, ní nguéeⁿ cuuvi 'naaⁿ nī.

5 Ní tanducuené va'āi chi ndaa nī caa'má nī vmnáa vmnaa 'túucā: Cuneé 'i'nyān ye'e va'ái cūū ndúucū vaadi 'diín. 6 Ní nduuti chi 'i'nyān ní ndiicúu yā na va'ai mii, tuu'mi ní vaadi 'diín cunee ndúucu yā. Ní nduuti chi nguée véé 'i'nyān ndiicúu na va'ai mii, vaadi 'diín nguée cunee ndúucu yā. 7 Cuetinéé núu nī va'āi naachi 'i'nyān 'cuaá yā ndís'tií. Che'é nī ní cu'u nī chi téé yā caati 'i'nyān chi idií n'tií'nyu caneeé chi nduuvi 'í've yā. Ndis'tií nguée ca'nā nī nduu va'āi nduu va'āi. 8 'Áā tí nūu yāā naachi cūndaa nī ní 'i'nyān mii 'cuaá yā, che'é nī 'āā de'ε nūu chi téé yā chi che'é nī. 9 Idiín nī chi índuūvā ye'é 'i'nyān chi ngiitā chi sneé yā na yāā. Ní cuuvi nī 'i'nyān ye'e naachi Ndyuūs nga'a n'tií'nyu yā ní 'āā ndaa nii'nuu naachi snee yā. 10 Naati 'āā tí nūu yāā naachi ndaa nī ní 'i'nyān ní nguée 'cuaá yā ndís'tií, tuu'mi ní ca'ndaa nī cuaa cyúúni ní caa'ma' ní 'túucā: 11 Ndí yaācā ye'e yāā 'cūū chí caí na ca'á 'nū ndáadi 'nū ti nguée c'teenu nī ye'e nū. Naati cadínuu nī chuú chi ye'e naachi Ndyuūs nga'a n'tií'nyu yā ní 'āā ndaa nii'nuu naachi snee nī. 12 'Úú, Jesús, nga'á ngi ndís'tií chi nguuvi taachi Ndyuūs caa'má yā nuu'ndi ye'e 'i'nyān, castigo ye'e 'i'nyān ye'e yāā s'tií ní dítu cá ní nguée ti chi cuuvi ye'e 'i'nyān chi nguée díndaacā ye'e yāā Sodoma.

Ye'e yāā s'ee naachi 'i'nyān nguεε i'téenu yā Ndyuūs
(Mt. 11.20-24)

13 Ca'nā Jesús: De'ε chúucā ya'ai ye'e 'i'nyān ye'e yāā Corazín. De'ε chúucā ya'ai ye'e 'i'nyān ye'e yāā Betsaida. Tí ndúutí chí 'i'nyān na yā'ā Tiro ndúucū 'i'nyān na yā'ā Sidón n'diichí yā vaadi n'giinu chí chí nguaa ndís'tií, 'i'nyān ye'e yā'ā s'ee 'āā naa ndaācādaamí yā ye'e nuu'ndi ye'e yā. Ní ch'εtinúu yā catecaí yā tan'dúucā dínnūu ní ch'εté yā nguaa yaiyāā tan'dúucā costumbre ye'e 'i'nyān mii ndí vmnaa taachi chí'i yā chí neené ya'ai yā. 14 Cáāvā chuú ní 'i'nyān ye'e yā'ā Tiro ndúucū 'i'nyān ye'e yā'ā Sidón 'duū'vī cá castigo ye'e yā nguée ti ye'e ndís'tií taachi ndaa nguvi chí Ndyuūs caa'ma' yā nuu'ndi ye'e 'i'nyān. 15 Ndis'tií, 'i'nyān ye'e yāā Capernaum, ne'é nī díi nī chí maá nī n'gεεté nī naati ca'á nī na infierno.

16 'i'nyān chí n'giindivee yā nduudu ye'e ndís'tií ní nduudu ye'e 'úú n'giindivee yā. 'i'nyān chí nguée ne'e yā ndís'tií, nguεε ne'e yā 'úú. Ní nguée ne'e yā Ndyuūs ti 'i'nyān mii' dichó'o yā 'úú.

Nanguεεcuunee 'i'nyān nguεεcu ndíichí discípulos ye'é Jesús

17 Nguεεcuunee ndu'ú 'i'nyān nguεεcu ndíichí discípulos ndúucū vaadi yeenú. Ní ca'nā yā: N'díí, Señor, espíritus ye'e yāā'n'guinūu n'giindivee sa ye'e 'nū chí caa'ma' n'tií'nyu 'nū ndúucū chiduuchí nī.

18 Jesús ca'nā yā: Cuáácú 'úú ní inaá yāā'n'guinūu tan'dúucā chí sn'daā sa ye'e nánguuví tan'dúucā 'cuaí. 19 Ní Jesús ca'nā yā chí yā discípulos ye'e yā: 'Úú ní teé poder ndís'tií chí cunnca'á ní cúú ndúucū 'iiti dá'n'ái, níicu cuchée nī ndúucū 'i'nyān chí contra ye'e nī. Ní nguée du'ú vεε cuuvi cuchée ye'e ndís'tií. Ní nguée idiín daño ndís'tií. 20 Ndis'tií nguée ngi yeenú nī taachi caa'má nī n'tií'nyu ye'e espíritus ye'e yāā'n'guinūu ní n'giindivee ye'e nī naati yeenú nī chí caneeé nguū chí dúuchí nī na libro ye'e Ndyuūs na va'ai chēti nguvi.

Jesús chí yeenú yā
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Hora mii nūu Jesús yeenú n'dai yā cáāvā Espiritu N'dai ye'é Ndyuūs ní ca'nā yā: N'dií, Chiidá, 'úú ní teé gracia n'dií chí 'iiví nī ye'e va'ai chēti nguvi

ndúúcu yá'n'āa 'cūū caati snuu'n'dé'ei nī nduudú 'cūū ye'n'e 'iīn'yān' chi déénu ca yā ndúúcu 'iīn'yān' chi n'deēe n'dáí túúmícadíínnuūn yā. Ní ca'á nī chi cadíínnūn 'iīn'yān' chi ndiicúu'n yā chí nguéé n'deēe cá déénu yā caati 'tíicā ne'n'e nī diīn' nī ti n'daācā.

22 N'diī Chiidá, 'āā tee nī tanducué'n'ē 'úú. Mar 'áámá 'iīn'yān' nguéé déénu yā du'ū chi 'aama n'dya'n'ā Daiya Dendyuūs, dámaa'n' n'diī Chiidá. Mar 'aama 'iīn'yān' nguéé déénu yā du'ū chi n'diī Chiidá dámaa'n' 'áámá n'dya'n'ā daiyá nī, ndúúcu 'āā du'ú nūū 'iīn'yān' chi Daiyá Dendyuūs ne'n'é yā 'cuu'm'ím' yā.

23 Tuu'mi ní Jesús nga'n'a yā ngii yā discípulos ye'n'e yā: De'e chúúca n'dai ndís'tiī chí ngii naa'n nī dendu'ū chí ndís'tiī n'gíínnū nī. 24 'Úú ní nga'n'á ngíí ndís'tiī chi neené 'yaa'n' profetas ndúúcu reyes chi ye'n'ē ndiī cuáá'n' vmaaa'n' né'n'e yā snaa'n' yā chí ndís'tiī ínaa'n' nī naati nguéé n'diichí yā. Ní ne'n'é yā 'caandivee'n' yā chí ndís'tiī n'giindivee'n' nī naati nguéé ch'iindivee'n' yā.

Sa'n'ā samaritano chí n'dai

25 'Áámá maestro ye'n'e ley chí ne'n'e sa n'diichinee'n' sa Jesús ndaa sa nanáa'n' yā ní ntinguunee'n' sa Jesús: N'diī, Maestro, ¿de'ē chí canee chí diī'n' chí ndáácā vīda cue'n'e daā'ma'n'?

26 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: ¿Taacā canéé nguū'n' na ley ye'n'é chuū? ¿De'ē tuumícadíínnuū'n' di ye'n'e ley ye'n'e chuū?

27 Maestro ye'n'e ley mii'n' nan'guεεcúta'n'ā sa: 'Túúca canéé nguū'n': Diné'n'e di Señor Ndyuūs ye'n'ē di ndúúcu núú'má'n' staava ye'n'ē di, ndúúcu núú'má'n' alma ye'n'ē di, ndúúcu tanducué'n'ē fuerzas ye'n'ē di, ndúúcu tanducué'n'ē vaadi cadíínnūn' ye'n'ē di. Ní diné'n'e di nducyaaca 'iīn'yān' na nīi'nnuū'n' va'āi ye'n'e di tan'dúúca chí ne'n'e di maā'n' di.

28 Jesús nan'guεεcúta'n'a yā: N'dáácā nan'guεεcúta'n'ā di. Diī'n' di chuū, ní cunduūchi di cue'n'e daā'ma'n'.

29 Sa'n'ā mii'n' ne'n'e sa cunéé n'daāca sa ní ca'n'a sa chii sa Jesús: ¿Dú'ū chí 'iīn'yān' chí canéé chí ne'n'é chí nīi'nnuū'n' va'āi ye'n'é?

30 Tuu'mi ní Jesús mii'n' nán'guεεcúta'n'ā ye'n'ē sa ndúúcu 'áámá cuento chí ejemplo chí 'tíicā: 'Áámá sa'n'ā ngua'āi sa ye'n'ē yāā'n' Jerusalén mii'n' ní cūna'n'a sa na yāā'n' Jericó. Taachi canúū'n' sá yúúni 'iīn'yān' duucu ní sta'á yā sa'n'ā mii'n' ní diví yā ndiī cateca'i sa ní ch'e'n'e yā sa'n'ā ndíí chí ya'āi ca ye'n'ē sa ní 'tée 'téé nguéé ch'ii sa ní cuna'n'a yā. 31 Tuu'mi ní 'áámá chiidúú cho'ó yā yúúni mii'n' ní taachi n'diichi yā sa'n'ā mii'n', diví yā cuáá'n' 'diitúú yúúni ní cho'ó yā ní cue'n'é yā. 32 'Tiicá ntúū'n' sa'n'ā levita chí chiidúú chí diī'n' ntiī'nyu'n' ye'n'e náta'i cho'ó yā naachi candíí'ti sa'n'ā mii'n'. N'diichi yā sa'n'ā mii'n' ní diví yā cuaa'n' 'diitúú yúúni. Ní cho'ó yā ní cue'n'é yā. 33 Cuayiivi ní 'áámá sa'n'ā ye'n'e yán'āa Samaria cho'ó sa yúúni mii'n'. Taachi ndaa nīi'nnuū'n' sa naachi candíí'ti sa'n'ā mii'n', n'diichi sa sa'n'ā nnee ya'āi 'iīnu sa sa'n'ā. 34 Ní ndaa sa naachi candíí'ti sa'n'ā mii'n' ní idiī'n' yīicú sá naachi ya'āi ndúúcu aceite ndúúcu vino ní ch'εεcu sa tīnnūū'n' naachi ya'āi ye'n'ē sa. Ní sn'duū sa sa'n'ā 'yúúduū ye'n'e sa ní candēē sa sa'n'ā na yāā'n'. Ní 'nuū'n' sa 'áámá va'ai naachi cuuvi cu'nee'n' sa sa'n'ā mii'n' naachi 'iīn'yān' diī'n' yā cuidado sa'n'ā mii'n'. 35 Chidεεve táámá nguuví, taachi ne'n'e ca'n'a sa tun'dáa sa na 'uūvī caadi ye'n'e bolsa ní ca'á sa sa'n'ā vaacu mii'n'. Ní ca'n'a sa chii sa sa'n'ā: N'diī, diī'n' ní cuidado sa'n'ā, ti 'āā taa véé nūū'n' chí diī'n' ní gastar ndúúcu sa, taachi nguεεcunee'n' nadií'vé ye'n'e ní. 36 Maa'n' ní Jesús ntinguunee'n' yā sa'n'ā mii'n': Naachi 'iīn'ū sa'n'ā s'ee'n' ¿cheε sá chí sa'n'ā chí ne'n'e sa sa'n'ā na nīi'nnuū'n' ya'āi chí 'nuū cá'ai chí duucu mii'n'?

³⁷ Sa'n'ā miiⁿ ní ca'n'ā sa: Sa'n'ā chi nnee ya'āi 'iinu sa. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ca'n'a yā: Díi, cueⁿe di, ní diiⁿ ntúuⁿ di 'túúca.

Jesús cané yā na vaacu Marta ndúúcu María

³⁸ Cuayiyi ní cueⁿe Jesús na 'áamá yāā 'líiⁿ ní ndaa yā na vaacu 'áamá n'daataá chi nguuví tá Marta. Ní 'cuūⁿ tá chi canee yā na vaacu tá. ³⁹ Ní Marta miiⁿ ní véé 'aama ví'i yā chi nguuví tá María. Ní María miiⁿ ch'iindí tá ná ca'a Señor Jesús miiⁿ, ní n'giindiveeⁿ tá nduudu chí ch'i'cueeⁿ yā. ⁴⁰ Marta miiⁿ ní néené n'deēe ntiiⁿnyuⁿ idiíⁿ tá ní ndaa tá nanááⁿ Jesús ní ca'n'a tá: N'díi Señor, ¿'áá nguéé inadicááinūⁿ yeⁿ'é chí dámaaⁿ n'nééⁿ ví'í 'úú chí diíⁿ mandado? Cuuvi ní táⁿ'ā ní cunnee tá 'úú.

⁴¹ Jesús ca'n'a yā: Dii, Marta, Marta, néené n'deēe dendu'ū chí nadicááinuⁿ di yeⁿ'é dendu'ū chí idi'vaachií. ⁴² Véé 'áamá nūuⁿ dendu'ū chí n'daacā ca. Tá María miiⁿ ndeεve tá chí n'daacā ca. Ní chuū nguéé ndivíⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é tá.

11

Jesús ngi'cuee yā táácā chí 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'maⁿngua'á yā (Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ 'Áamá vnnéⁿ'ēe ní Jesús ngaⁿ'angua'á yā 'áamá cuaaⁿ, ní taachí ch'iinu caⁿ'angua'á yā, discípulos yeⁿ'e yā ca'n'a yā chii yā Jesús: N'díi Señor, ca'cuéⁿ ní nús'uu taacá chí cuuvi caaⁿ'maⁿngua'á 'nū tan'dúúca chí Juan chí cheεdínūⁿníⁿ chí'cueeⁿ yā discípulos yeⁿ'e yā.

² Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā discípulos yeⁿ'e yā: Taachí ndís'tiī caaⁿ'maⁿngua'á ní 'túúca caaⁿ'maⁿ ní:

N'díi, chí Chiidá 'nū chí cané na va'ai cheεti nguuví. N'daacā n'dai chí 'iiⁿ'yāⁿ dich'εté yā n'díi. Cuchií tiempo chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Cúúví tan'dúúca chí n'díi neⁿ'e ní tan'dúúca ná va'ai cheεti nguuví, 'tiicá ntúuⁿ ná yáⁿ'āa 'cúú.

³ Téé ní chí cuuvi che'é 'nū maaⁿnguuví.

⁴ Nadich'εεcú ní nuuⁿndi yeⁿ'é 'nū, tan'dúúca chí nús'ūú nadach'εεcú 'nū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεe n'daacā diíⁿ yā nduucú 'nū. Nguéé 'cuááⁿ ní chí ndaa nanaáⁿ 'nū cosas chí cheεchi ca chí diíⁿ chí diíⁿ 'nū nuuⁿndi naati cunneé ní nús'uu chí nguéé diíⁿ 'nū nuuⁿndi ní cuheé 'nū.

⁵ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā 'áamá ejemplo. ¿Du'ú ndís'tiī chí véé amigo yeⁿ'e ní ní ca'n'á ní nduu vaacu amigo ná maⁿ'a yaaaⁿ ní caaⁿ'máⁿ ní: N'díi amigo, téé ní 'iinū panes yeⁿ'e ní 'úú, ⁶ caati 'áamá amigo yeⁿ'é chí canuuⁿ sa yúúni ndaa sa na vaacú ní nguéé de'ε veε chí ca'á chí che'ε sa? ⁷ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí canúuⁿ yā va'ai miiⁿ nán'guεεcútaⁿ'a yā: Nguéé diíⁿ ndu'ú ní 'úú. 'Áá nduudí cheendi va'āi ní dá'caiyáá yeⁿ'é ní candiiti yā nduucú na cama. 'Úú nguéé cuuvi nducueéⁿ ní téé n'díi chíiⁿ chí neⁿ'e ní. ⁸ Jesús ngaⁿ'á yā: 'Úú ngaⁿ'á ngií ndís'tiī. 'Áará chí nguéé nducueeⁿ amigo yeⁿ'é sa chí ca'a yā pan sa'n'ā miiⁿ cáava chí amigo yeⁿ'é sa, naati nducueeⁿ yā ní ca'a yā amigo miiⁿ ti amigo miiⁿ nguéé 'cuinaaⁿ sa chí ngiica sa n'deεe n'dái vueltas. ⁹ Ní 'úú ní ngaⁿ'á ngií ndís'tiī: Cáácá ní ní Ndyuūs ní téé yā yeⁿ'é ní, in'nuúⁿ ní ní ndaacā ní, 'yááví ní cheendi va'āi ní nan'guaaⁿ yeⁿ'é ní. ¹⁰ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiica yā Ndyuūs ní Ndyuūs ca'á yā yeⁿ'e yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuúⁿ yā ní inndaaca yā. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí yaa'vi yā cheendi va'ai, ní nan'guaaⁿ yeⁿ'e yā.

¹¹ Maaⁿ ní cheé ndís'tiī chí véé daiya ní, ndúúti chí daiya ní caaca pan, ¿'áá ca'á ní lado yeⁿ'e pan 'áámá túúu? O ndúúti chí caaca daiyá ní 'aama 'yaacā,

¿'áa ca'a nī lado ye'n'e 'yaācā mii'n ní 'áamá cúú? ¹² O ndúúti chi caaca 'áamá dūtu'u, ¿'áa ca'a nī lado ye'n'e dūtu'u 'áamá 'iitida'āi? ¹³ Ndúúti chi ndís'tiī chi cūnnchee'n nī déenu nī ca'a nī dendu'ū chi n'dáacā daiya nī, tuu'mi nī Chiidá nī chi canée na va'ai chεeti nguuvi n'deēe cá cá'a yā caati cá'a yā Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs 'ii'yā'n chí caaca yā chiida yū.

Ti'yā'n s'ee'n nga'n'a yā chi Jesús mii'n véé poder ye'n'e yáá'n'guiinū'n ndúúcu yā (Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ Jesús mii'n tun'daa yā ye'n'e 'áamá sa'n'ā 'líi'n 'áamá espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n chí dii'n chí nguée ngii nga'n'ā sa. Ní taachi nan'daa espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n sa'n'ā 'dí'mi mii'n, ní ca'n'a sa. Níúcu 'ii'yā'n s'ee'n n'diichí yā chuū ní ché'n'é yiinú yā ye'n'é. ¹⁵ Ná'n'ā 'ii'yā'n ní ca'n'a yā: Sá'n'a 'cūū ní nitun'dáa sa espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n cáávā poder ye'n'e Beelzebú chí Satanás chí nga'n'ā ntiin'nyu'n sa ye'n'e espíritus ye'n'e yáá'n'guiinū'n.

¹⁶ Taná'n'a yā ní ne'n'e n'diichinee'n yā Jesús ní ngiica yā Jesús chí dii'n yā 'áamá señal ye'n'é na va'ai chεeti nguuvi chí cuuvi n'diichí yā. ¹⁷ Jesús déenu yā chí nacadíinuu'n 'ii'yā'n s'ee'n ní ca'n'a yā chí yā 'ii'yā'n s'ee'n: 'Áamá gobernador chí nga'n'ā ntiin'nyu'n yā ye'n'e yáá'n'ā naachi véé 'uuví partido yā chí ngu'u 'aamā yā ndúúcu táámā yā, tuu'mi ní nguée cuuvi 'naa'n tiempo chí 'iintyén'é yā. 'Tiicá ntúū'n naachi 'áamá familia yā ndúúti chí n'deēe nadacadíinuu'n yā chí véé partido ye'n'e familia mii'n nguεε cuuvi nduuvidaamā yā. ¹⁸ 'Tiicá ntúū'n nduuti chí yáá'n'guiinū'n 'cuu'ma'n sa ndúúcu maa'n sa, ¿táácā canee naachi nga'n'ā ntiin'nyu'n sa? Caa'n'mán nī 'úú: ¿De'ē cáávā chí nga'n'a ndís'tiī chí caavā yáá'n'guiinū'n chí duuchi Beelzebú chí Satanás itun'daá espíritus ye'n'e yáá'n'guiinū'n ye'n'é 'ii'yā'n? ¹⁹ Nduuti chí 'úú idivií espíritus ye'n'e yáá'n'guiinū'n cáávā Beelzebú, tuu'mi ní 'ii'yā'n ndúúcu nī ní ¿du'ū poder itun'dáa yā espíritus ye'n'e yáá'n'guiinū'n? Chíi'n chí dii'n 'ii'yā'n chí ndúúcu nī n'g'i'ní yā chí nguεε 'tiicá chí nga'n'a nī. ²⁰ Ndúúti chí cáávā poder ye'n'é Ndyuūs 'úú itun'daá espíritus ye'n'e yáá'n'guiinū'n ye'n'é 'ii'yā'n, tuu'mi ní cuaacu níin'nyu'n chí naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyu'n yā nndaā nanáá'n ndís'tiī.

²¹ Taachi sa'n'ā dítiinú dii'n cuidado sa ná vaacu sa ndúúcu íngaatu, tuu'mi ní na vaacu sa canée seguro. ²² Taachí ndaa táámā sa'n'ā chí véé fuerzas ye'n'e sa ní ichεε sa nduucu yā ní idivií sa tanducué'n'é íngaatu ye'n'é yā chí ngii chεetinúu'n yā ye'n'e va'āi mii'n tuu'mi ní dii'n sa repartir íngaatu s'ee'n ndúúcu compañeros ye'n'é sa.

²³ 'Ii'yā'n chí nguée canée yā lado ye'n'é, 'ii'yā'n mii'n ní canée yā contra ye'n'é. 'Ii'yā'n chí nguée daama dii'n cosechar nduucu tuu'mi ní dii'n yā tan'dúúca chí íngé tanducué'n'é cosecha.

Espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n chí inguεεcuné na sa'n'ā (Mt. 12.43-45)

²⁴ Ca'n'a Jesús: Taachí espíritu ye'n'e yáá'n'guiinū'n nacan'daa na 'áamá sa'n'ā, cachiica na yáá'n'ā cuu'ma'n naachi nguée ch'εetinee 'ii'yā'n ní in'nuū'n naachi cuuvi ntaavi'tuunuu'n ní nguée ndaācā. Tuu'mi espíritu mii'n nadicadíinuu'n ní nga'n'a: Nanguεcuné na vaacú naachi chíicā. ²⁵ Taachí nndaā na vaacu mii'n ndaācā chí sa'n'ā mii'n tan'dúúca 'áamá va'ai chí 'āā déévé n'dai ndúúcu nducué'n'e na lugar ye'n'é. ²⁶ Tuu'mi ní espíritu mii'n cue'n'e ní in'nuū'n tá ndéeché espíritus chí cunncaā ca chí cuuvi maā'n. Ní ndaa espíritus ní ch'εetinee na sa'n'ā mii'n. Cuayiivi ní n'geenu sa ngii ca ní cunncaā ca canée sá nguée ti cuáá'n vmnaa'n.

Véé vaadi yeenú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

²⁷ Taachí Jesús ngaⁿ'a yā dendú'u 'cūū 'áámá n'daataá 'caī yuudu tá nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: De'ē chūúca n'dai n'daataá chi ch'iindiyáaⁿ ní ní ntaavi tá n'dií.

²⁸ Jesús ní caⁿ'a yā: N'daacā ca yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi n'güindiveeⁿ yā nduudu yeⁿe Ndyuūs, ní i'téenu yā nduudu miíⁿ.

'Iiⁿyāⁿ chi nguéé n'daāca yā ngiica yā 'áámá señał
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Taachí nduuvidaama 'iiⁿyāⁿ ndúúcu Jesús, Jesús tucá'a yā caⁿ'a yā nduudu miíⁿ: 'Iiⁿyāⁿ chi véé yā ngúúví 'cūū nééné cúncheeⁿ yā. In'nuúⁿ yā señałes naati nguéé ndaācā táámá señał caati dámaāaⁿ snaaⁿ yā señał chi diíⁿ Ndyuūs ndúúcu profeta Jonás tiempo chi 'āā chó'ōo. ³⁰ Tan'dúúca Ndyuūs diíⁿ yā señał ndúúcu profeta Jonás yeⁿe 'iiⁿyāⁿ na yāāⁿ Nínive, 'tiicá ntuūⁿ Saⁿ'ā chi Daiya Ndyuūs cuuvi cunée yā lado yeⁿe señał tiempo 'cūū. ³¹ Taachí ndaā nguuví yeⁿe juicio chi Ndyuūs caaⁿ'máⁿ yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, n'daataá reina chi tiempo chi chó'ōo ngaⁿ'a n'tiinyuⁿ tá yeⁿe lado yeⁿe sur chi caⁿ'a ta ní nducueeⁿ tá contra yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿnguuví. Ní táⁿ'ā miíⁿ ní diíⁿ tá condenar 'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿnguuví caati táⁿ'ā miíⁿ yaⁿ'āi n'dai ngiica tá chi neⁿ'e tá ch'iindivee tá yeⁿe vaadi deenu yeⁿe rey Salomón. Maaⁿ ní 'muuⁿ canée 'áámá yā chi ch'εεε ca vaadi deenu yeⁿe yā nguéé ti rey Salomón. ³² 'Iiⁿyāⁿ chi ch'εεtinée na yāāⁿ Nínive ndii cuááⁿ vmaāaⁿ nducueeⁿ yā ní caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi snée yā maaⁿ caati 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Nínive ndaacadaami yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā cáāvā nduudu yeⁿe Ndyuūs chi caⁿ'a profeta Jonás miíⁿ. 'Tíicā caⁿ'ā yā diíⁿ yā nguuví chi Jesús caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. 'Caandiveeⁿ ní. 'Múúⁿ ní véé 'áámá saⁿ'ā chi ch'εεε ca sa nguéé ti profeta Jonás.

'Áámá ejemplo chi tan'dúúca 'áámá deεεε yeⁿe cuerpo yeⁿe yú
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Caⁿ'a Jesús: Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cunuuⁿ n'dé'ei yā 'aama lámpara chí ngiichi ní nguéé ndúú i'nuūⁿ ra yā maaⁿ 'aama caja naati s'nuúⁿ yā na 'áámá mesa ní 'iiⁿyāⁿ chí cundaa yā ní snaaⁿ yā deεεε miíⁿ. ³⁴ Ndúútináaⁿ yú chiíⁿ chí tan'dúúca 'aama lámpara yeⁿe cuerpo yeⁿe yú. Taachí n'dai nduutináaⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ n'dai cuerpo yeⁿe ní ní inaaⁿ chí deεεε. Naati taachí nguεε n'daacā nduutináaⁿ ní tan'dúúca lámparas chí nguéé ngiichi ní 'tiicá ntúūⁿ cuerpo yeⁿe ní cunee ná maāiⁿ. ³⁵ N'diichi ní, cundéé ní cuidado nduutináaⁿ ní chí deεεε yeⁿe cuerpo yeⁿe ní chí nguéé canee ní na maāiⁿ. ³⁶ 'Tiicá ntúūⁿ inaaⁿ n'dááca ní ní nguéé maāiⁿ naachi canee ní nduuti chí candéε ní cuidado nduutinaaⁿ ní. Ní véé deεεε nanáaⁿ ní tan'dúúca 'áámá lámpara ngiichi ní naáⁿ ní chí deεεε yeⁿe.

Jesús ngaⁿ'a nuuⁿndi yeⁿe maestros yeⁿe ley ndúúcu 'iiⁿyāⁿ fariseos
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Taachí Jesús miíⁿ ch'iinu cāⁿ'a yā chuū, 'áámá saⁿ'ā fariseo ndaa sá nanáaⁿ Jesús ní di'cuútu sa Jesús chí ché^e yā ndúúcu sa. Ní cueⁿe yā ndúúcu sa. Ní ndaa yā na vaacu sa ní cheé^e yā na mesa. ³⁸ Taachí ndaa tiempo chí che^e yā ní saⁿ'a fariseo miíⁿ n'diichi sa chí nguéé naāⁿnū Jesús ta'á yā, (tan'dúúca costumbre yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel) tuuⁿ'mi ní cueⁿe yā yinu sa. ³⁹ Ní Señor Jesús caⁿ'a yā chí yā saⁿ'a fariseo: Díí ndúúcu tanán'ā saⁿ'ā fariseos inadéévé ní cuāāⁿ daami vaso ndúúcu cu'u chí tan'dúúca cuerpo yeⁿe ní naati cuááⁿ cheé^e chí tan'dúúca staava yeⁿe ní ndiituú ndúúcu vaadi 'caaⁿ'va ndúúcu dendú'u chí

ngueε n'daacā. ⁴⁰ Ndis'tiī chi cheεchi tiīn nī, ζ'áá nguée deenú nī chi Ndyuūs din'dái yā 'iīn'yān ndúúcu staaava ye'né yā ndúúcu cuerpo ye'né yā, ní ne'né yā 'iīn'yān chi nadeεvε cuerpo ye'né yā ndúúcu staaava ye'né yā ndúúcu taanduvéε chí vεε cheεti cuerpo ye'né yā? ⁴¹ Ndis'tiī canée chi ca'á nī limosnas ye'né nī ndúúcu nuu'man staaava ye'né nī caati chuū ní cosa chi n'daacā.

⁴² De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiī 'iīn'yān fariseos caati nadicádúnuu nī chi n'daacā nī chi diīn nī chi nga'nā ley ye'né Ndyuūs ti ca'a nī Ndyuūs décima chi ndiichi parte ye'né nducuén'ē cosecha ye'né nī chi yiiví ndúúcu 'iicudaán ndúúcu tanducuén'ē yaātā ngaiyāā. Nguée véε vaadí ne'né ye'né Ndyuūs ndúúcu nī ndíi nguée diīn nī dendu'ū chi cuaacu. Canée chi diīn nī tanducuén'ē chi nga'nā ley ye'né Ndyuūs ní diné'né nī nducyaaca 'iīn'yān ní ca'á nī décima dendu'ū.

⁴³ De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiī chí ne'né nī 'cuεté nī na silla ye'né 'iīn'yān chi nga'nā ntii'nyu' ye'né yaácū sinagogas. Ní ndís'tiī ne'né nī chi 'iīn'yān diīn yā saludar ndís'tiī taachi snée nī na yúúni.

⁴⁴ De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiī chi ngi'cuee nī ley ndúúcu 'iīn'yān fariseos. Ndis'tiī nga'nā nī chi n'daacā idiīn nī ní nguée n'daacā idiīn nī. Ndis'tiī ní tan'dúúca 'áamá yáinyān chi 'iīn'yān nguée inaa' yā ní nguée déenu yā ye'né nī chiicá yā vmnāán ye'né yáinyān, 'tiicá nī.

⁴⁵ Tuu'mi ní nan'guεcútan'á 'áamá abogado, chi maestros ye'né ley. N'diī, Maestro, taachi nga'nā nī chuū, idiīn nī chí induuvi táan' nū.

⁴⁶ Naati Jesús can'a yā: De'ε chúúca ya'āi ntúūn ye'né ndís'tiī, abogados, maestros ye'né ley. Ndis'tiī idiīn nī n'deeε cá leyes chí cheεchi cá ní nga'nā nī tan'dúúca chí cheēdi chí sa'nā nguée cuuvi candée sa. Ní ndís'tiī ní ndii mar 'áamá ta'a ní ní nguée ituu'ví ní chéédi mii'. Ní nguée diīn nī, ní nguée nginnee nī 'iīn'yān.

⁴⁷ De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiī chi nadin'dái nī yaīnyān ye'né sa'nā profetas chí 'āā candée yā nduudu ye'né Ndyuūs tiempo chí 'āā chó'ōo. Ní 'iīn'yān ye'né ndaata ye'né nī ndii cuáán vmnaan ch'iīn'nu' yā sa'nā profetas. ⁴⁸ Cuaacu níi'nyu' chí ndís'tiī ní ngi'mi nī chi yeenú ní ye'né chí 'iīn'yān ye'né nī ndii cuáán vmnaan ti cuaacu níi'nyu' 'iīn'yān ye'né ndaata ye'né nī ch'iīn'nú' yā sa'nā profetas ní maa' ní ndís'tiī idin'dái nī yaīnyān ye'né profetas.

⁴⁹ Ní cáávā chuū ní cáávā chí Ndyuūs deenú yā tanducuén'ē, Ndyuūs can'a yā 'tíicā: 'Úú dicho'ó profetas ndúúcu apóstoles ní ná'nā yā 'caa'nú' yā 'iīn'yān ní tanán'a yā can'dáa yā 'iīn'yān ní diīn yā chí 'iīn'yān s'ee'n n'geenú yā ngii.

⁵⁰ Ndyuūs can'á yā diīn yā castigar 'iīn'yān chí maa' snée in'yee'dí 'cūū ti 'iīn'yān ye'né ndaata ye'né yā ch'iīn'nú' yā profetas ndíi tiempo taachi Ndyuūs din'dái yā in'yee'dí. ⁵¹ Ní ndii tiempo taachi ch'iīn'nu' yā Abel ní chingéε yuúūn ye'né sa, ndíi taachi ch'iīn'nu' yā Zacarías mii' naavta'nā ye'né nátai ndúúcu ye'né yaacu templo. Chuū ní nga'nā ngii ndís'tiī, caati Ndyuūs can'á yā diīn yā castigar 'iīn'yān chí maa' snée in'yee'dí 'cūū cáávā yuúūn ye'né 'iīn'yān s'ee'n.

⁵² De'ε chúúca ya'āi ye'né ndís'tiī chí 'cuéε nī ley ní nguée ca'cuee nī chí cadíinúūn 'iīn'yān vaadí deenu ye'né Ndyuūs, ní nguée diīn nī tan'dúúca chí deenu nī chí canée chí diīn nī.

⁵³ Taachi Jesús ch'iīnu can'a yā dendu'ū 'cūū, tuu'mi ní maestros ye'né ley ndúúcu 'iīn'yān fariseos nduuví taán yā ye'né Jesús ní tucá'a yā itinguunéεn yā n'deeε n'dái ní can'a yā chíi yā Jesús. ⁵⁴ Ní n'diichinee'n yā Jesús ndúúcu nduudu ye'né yā. Ní canée ngiīnu yā Jesús mii' chí cucáávā nduudu ye'né yā ní

Jesús cásta'a yā vaanicadínūuⁿ yeⁿe yā ní caⁿ'a yā nduudu chi ngu^ée cuaacu. Ní 'íicú cuuvi caaⁿ'má yā nuuⁿndi yeⁿ'é Jesús.

12

Levadura yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ fariseos

¹ Tuuⁿ'mi ní neen^e 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduuvidaama yā chi tá tīⁿ n'dee^e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chingúúⁿndai yā 'aamá yā taamá yā. Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā chíⁿ yā discípulos yeⁿ'e yā: Dííⁿ nī cuidado yeⁿ'e chi caⁿ'cueeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ fariseos tí tanⁿ'dúucā levadura yeⁿ'e pan. Ngu^ée dííⁿ n'ndaaca yā yeⁿ'e chí ngiⁿ'cueeⁿ yā. ² Tí ngu^ée deⁿ'ε veε chí ninⁿ'díí naaⁿ chí ngu^ée cuuvi nánguāāⁿ naaⁿ. Ní ngu^ée 'áamá dendúⁿ'ū chí cánúⁿ'n n'deⁿ'ei chí ngu^ée cuuvi cadínūuⁿ yā. ³ 'Tiicá ntúūⁿ denduⁿ'ū chí ngaⁿ'a n'deⁿ'ei ndísⁿ'tíí, tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ ní 'caandiveéⁿ yā. Ní chííⁿ chí ndísⁿ'tíí ngaⁿ'a nī ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ cheⁿeti vaⁿ'āí tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ yā cuuvi yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ndíí na yaacū yeⁿ'e vaⁿ'āí.

Duⁿ'ū díⁿ'va'a yú (Mt. 10.28-31)

⁴ Caⁿ'a Jesús: Ndsíⁿ'tíí chí n'dai nduucú, 'úú ngaⁿ'á ngiⁿ ndísⁿ'tíí chí ngu^ée 'va'a ní 'iiⁿ'yāⁿ chí 'caaⁿ'nuⁿ yā cuerpo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, tí 'āā ntéé cuuvi dííⁿ yā cosa chí ngu^ée n'daacā ca tí chuū. ⁵ 'Úú ní cuuví ndísⁿ'tíí duⁿ'ū chí dííⁿ 'va'a ní: Ndsíⁿ'tíí ní 'va'a ní Ndyuūs chí taachí 'āā n'díí 'iiⁿ'yāⁿ, Ndyuūs cuuví dííⁿ yā 'caanuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ infierno. 'Túucā ngaⁿ'á ngiⁿ ndísⁿ'tíí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí díⁿ'va'a ní.

⁶ ¿'Áá ngu^ée inⁿ'diicuí yā na 'uūví 'yáádá cáávā 'uūví taaⁿ tuūmí? Ndyuūs ní ngu^ée ngiinaáⁿ yā mar 'áamá 'yáádá. ⁷ Níicú ndíí nducyaaca yuūdú tīⁿ ndísⁿ'tíí ndíí dúúché ndúúⁿcū Ndyuūs. Cáávā chuū ngu^ée 'va'a ndísⁿ'tíí. ¿'Áá ngu^ée ya'ai ca chíⁿ've ndísⁿ'tíí ngu^ée tí 'aama 'yáádá?

Yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā Cristo ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chuū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ (Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Caⁿ'a Jesús: 'Úú ngaⁿ'á ngiⁿ ndísⁿ'tíí chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí yeⁿ'e 'úú nguāāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs caaⁿ'máⁿ nanááⁿ ángeles yeⁿ'e Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e 'úú. ⁹ Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ngu^ée ngaⁿ'a yā chí yeⁿ'e 'úú nguāāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'úú Sáⁿ'ā chí Daiya Ndyuūs caaⁿ'máⁿ nanááⁿ ángeles yeⁿ'e Ndyuūs chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngu^ée yeⁿ'e 'úú.

¹⁰ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā nduudu taaⁿ chí ngu^ée n'daacā chí contra yeⁿ'e 'úú chí Sáⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, Ndyuūs nadach'εεcú yā yeⁿ'e yā. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a yā nduudu taaⁿ chí ngu^ée n'daacā chí contra yeⁿ'e Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, Ndyuūs ngu^ée nadach'εεcú yā yeⁿ'e yā. Ndíí ngu^ée ndúú iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, ndíí ngu^ée ndúú táámá iⁿ'yeeⁿ'dí chí cuchíí.

¹¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā ndísⁿ'tíí na yaacū sinagogas nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'é ndúúⁿcū jueces, ngu^ée nadicádínūuⁿ nī deⁿ'ε chí nan'guεεcútaⁿ'a ní o deⁿ'ε chí caaⁿ'maⁿ ní. ¹² Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs cuuvi ndísⁿ'tíí hora mííⁿ nūuⁿ deⁿ'ε chí caaⁿ'maⁿ ní.

Jesús ngiⁿ'cueeⁿ yā yeⁿ'e peligro yeⁿ'e vaadí 'cuiica

¹³ 'Áámá saⁿ'ā caⁿ'a sa ngiⁿ sa Jesús: N'díí, Maestro, cuuví ní 'diinú chí ntée sa vaadí n'gua'aá yeⁿ'e chiidá 'nū cuuvi yeⁿ'é.

14 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: N'dii, sáⁿ'ā, ¿du'ú s'neēn 'úú vmnaaⁿ yeⁿ'ē n'dii tan'dúúcā juez chí nca'á chí cuuvi yeⁿ'é ní yeⁿ'ē 'taa chí véé yeⁿ'ē chíidá ní?

15 'Úú ní ngaⁿ'á ngii nducyáácá ndís'tiī: Cuin'diichí ní ní cundéε ní cuidado yeⁿ'ē chí neⁿ'é ní yeⁿ'ē vaadi 'cuiica caati 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ndaaca yā vida cueⁿ'e daaⁿ'maⁿ cáávā chí véé chiⁿ'deee n'dái yeⁿ'e yā.

16 Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā ejemplo 'cūū 'iiⁿ'yāⁿ: 'Áámá saⁿ'ā 'cuiica véé yáⁿ'āa yeⁿ'ē sa chí neenē n'deeē chíinu sa. 17 Sáⁿ'ā miiⁿ ní nadicádíinuⁿ sa ní caⁿ'ā sa: ¿Táácā díiⁿ tí nguéé cuescomate ch'εεte naachi nadidaamá cosecha yeⁿ'é? 18 Ní caⁿ'a sa: 'Tuúcā díiⁿ. Cúndεεvé cuescomate yeⁿ'é ní ndiiⁿ taama chí ch'εεte ca ní miiⁿ nadaamá tanducuéⁿ'ē cosecha yeⁿ'é ndúúcū dendú'ú yeⁿ'é. 19 Tuuⁿ'mi ní caaⁿ'máⁿ māaⁿ cuuvi alma yeⁿ'é. Dii alma yeⁿ'é dε'ε chúúca n'dai díi. Nééné n'deeē vεε yeⁿ'é di chí nguáin'dai chí 'nááⁿ n'dai cuchéé. Maaⁿ ní ntaaviⁿtuunúūⁿ cuché'ε, cu'ú, ní cuuvi yéénú. 20 Naatí Ndyuūs caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Díi saⁿ'ā chí chεεchi tíiⁿ di. Maaⁿnguuiⁿú 'cūū caⁿ'a di 'cuūví di. Ní chíiⁿ chí nnguáin'dai di chí vaadī 'cuiica yeⁿ'ē di, ¿du'ú cuuvi yeⁿ'é? 21 Ní Jesús ngaⁿ'a yā: 'Tíicā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguain'dai yā chí véé yeⁿ'e maáⁿ yā cáávā maaⁿ yā naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé véé yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs.

Ndyuūs idiⁿ'yā yā cuidado nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí daiyá yā

(Mt. 6.25-34)

22 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'e yā: Cáávā chuū chí ngaⁿ'á ngii ndís'tiī. Nguéé nadicádíinuⁿ ní yeⁿ'e vida yeⁿ'e maaⁿ ní yeⁿ'ē chí nge'e ní cáávā vida yeⁿ'e ní ndii nguεε ndúú cáávā catecaí ní yeⁿ'ē cuerpo yeⁿ'é ní. 23 Vida ní ya'ai ca chíiⁿvε nguéé tí chí nge'ε ní. Ní cuerpo ní ya'ai ca chíiⁿvε nguéé tí catecaí ní. 24 Nadicádíinuⁿ ní yeⁿ'e 'yaadā chí nguuví tí cuervos. 'Yaada s'eeⁿ ní nguéé ngiiⁿ tí ndaata; ndíi nguéé ndúú ingii cosecha yeⁿ'é tí chí che'e tí; ndíi nguéé ndúú véé ra vaacú tí chí nguain'dai tí; ndíi nguéé ndúú cuescomates yeⁿ'e tí. Ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā chí nge'e tí. ¿'Áá yaⁿ'ai ca chíiⁿvε ndís'tiī nguéé tí 'yaada s'eeⁿ? 25 ¿Du'ú 'áámá chéé ndís'tiī cuuvi cundéε ní cuidado ní n'deeē n'dái nacadiinuⁿ ní ní ntiinee ní maⁿ'a metro yeⁿ'ē chí yaacu ní? 26 Ndúúti chí nguεε cuuvi díiⁿ ní chuū chí 'líiⁿ ¿dε'ε cúúví chí indéé ní cuidado ní n'deeē n'dái nadicádíinuⁿ ní yeⁿ'e dendu'ú chí n'geεte cá?

27 Cuin'diichí ní naandā táácā n'giita. Nguéé din'dái tíinuⁿ, ndíi nguéé ndúú idin'dái hilo. 'Úú ngaⁿ'á ngii n'dís'tiī tí rey Salomón canúuⁿ yā catecaí yā chí n'dεεvεé n'dai yeⁿ'e rey nguéé neenē n'dεεvεé tan'dúúcā 'áámá naandā s'eeⁿ. 28 Nduuti chí Ndyuūs ngaⁿ'a yā catecaí n'daacā naandā chí maaⁿ ní snéε cuεeti ní cavyaaⁿ ní nti'í ní 'iiⁿ'yāⁿ 'neeⁿ yáⁿ'a yā, n'déē ca Ndyuūs téε yā ndís'tiī tí Ndyuūs díiⁿ yā cuidado yeⁿ'e ndís'tiī chí dúu'vii i'téénu ní Ndyuūs. 29 Nds'tiī ní nguéé in'nuúⁿ ní chí che'e ní o cu'ú ní. Nguéé nadicádíinuⁿ ní yeⁿ'ē ní 'cuεetinéé 'diiⁿ ní. 30 Tí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel o judíos in'nuúⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ú 'cūū. Naatí ndís'tiī ní véé 'aama Chíidá ní chí 'āá déénu yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ú chí necesidades yeⁿ'e ndís'tiī. 31 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ndís'tiī ní cánéé chí in'nuúⁿ ní Ndyuūs ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē yeⁿ'e chí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā, ní 'íicú Ndyuūs téε yā ndís'tiī tanducueⁿ'ē déndu'ú.

Vaadī 'cuiica chí véé na va'ai chεeti nguuvi

(Mt. 6.19-21)

32 Caⁿ'a Jesús: Nds'tiī chí tan'dúúcā 'iiti cuūchí yeⁿ'é 'tiicá ní. Nguéé 'va'á ní tí Ndyuūs Chíida yú neⁿ'é yā téε yā ndís'tiī dendu'ú yeⁿ'e naachí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ

yā. ³³ Cuin'díicui nī chí vée yē'e nī ní ca'á nī 'iī'yān chí nguée vée yē'e yā. Diiⁿ n'daacá nī caati cuuvi yē'e nī vaadī 'cuiica yē'e va'ai chēeti nguuvī naachi 'iī'yān duucu nguée cuuvi cundaa yā, ndii nguēē nduu í'yēēvē cuuvi dí'tuuvī tí. ³⁴ Caati naachi canée vaadī 'cuiica yē'e nī, miiⁿ canee staava yē'e nī chí nadicadiiínúⁿ nī yē'e nducuéⁿē.

Canée chí candée nī cuidado yē'e nducuéⁿē

³⁵ 'Cuēētinee chíichi n'daacā ndúú^{cū} catecai nī. Cuēēchiichí nī paño chēēti nī 'íicú candēē nī lámparas yē'e nī chí ngiichi. ³⁶ 'Cuēētínée ndís'tīi tan'dúú^{cā} 'áámá sa'nā chí snée ngiinu sa chí ndaa patrón yē'e sa naachi n'giindivaacú 'iī'yān. Ní maaⁿ nda'ai sa cheendi va'āi ní taachi ndaa yā chí dí'cuēécú yā tuu'mí nūⁿ n'nguaāⁿ sa yē'e yā. ³⁷ Dē'ē chúú^{cā} n'dai mozos chí diiⁿ mandado ní taachi ndaa Señor miiⁿ ní ndaaca yā mozos chí sндуuchí yā. Cuaacu níiⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tīi chí Señor miiⁿ ní cuēēchiichí n'daacá yā paño chēēti yā. Ní Señor miiⁿ ní diiⁿ yā chí mozos 'cuēēte sa na mesa. Tuu'mi ní Señor miiⁿ 'cuii yā cu'u che'e mozos. ³⁸ 'Áará chí Señor miiⁿ ndaa yā maⁿ'a yaaⁿ o taachi 'āa cuée chídēēve nguuvī ní ndaacá yā mozos chí sндуuchi sa. Dē'ē chúú^{cā} n'dai mozos tí sндуuchí yā. ³⁹ Ndís'tīi ní cadíiínúⁿ nī chuū. Ndúúti chí 'iī'yān vaacu déenu yā dē'ē hora chí ndaa chí duucu, cuaacu níiⁿnyúⁿ 'cuēēti sндуuchí yā ní nguée 'cuaaⁿ yā chí duucu na vaacú yā. ⁴⁰ 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tīi 'cuēētínée yaaⁿ nī tí hora chí nguée inacadiiínúⁿ nī 'úú chí Sa'nā chí Daiyá Dendyuūs ní ndaa taama vmnéⁿēe.

Yē'e mozo chí dīn'daacā ndúú^{cū} mozo chí nguēē dīn'daacā
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Jesús: N'dií, Señor, ¿'áá caⁿ'a nī ejemplo 'cūū caavā nūs'uu o caavā nducyaaca 'iī'yān?

⁴² Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Du'ú dueño ca'a yā ntiiⁿnyuⁿ chí s'neen yā vmaaaⁿ yē'e va'ai yē'e yā 'áámá mayordomo nduuti chí nguēē ca'a sa chí che'e mozos yē'e yā hora chí che'e sa? ⁴³ Dē'ē chúú^{cā} n'dai mayordomo chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ taachi dueño miiⁿ ní ndaa yā ní nandaaca yā mayordomo chí diiⁿ sa tan'dúú^{cā} chí neⁿe yā. ⁴⁴ Cuaacu níiⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tīi chí dueño miiⁿ ní cu'néⁿ yā mayordomo miiⁿ chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yē'e tanduvée chí vee yē'e yā. ⁴⁵ Ndúúti chí mayordomo miiⁿ nadicadiiínúⁿ sa na staava yē'e sa chí dueño cuuvi 'náaⁿ yā nndaa yā tuu'mi ní tuca'a sa 'cuen'e sa mozo ndúú^{cū} n'daataá chí snée caadi 'iīyū ní nge'e sa ní ngi'i sa ndúú^{cū} amigos yē'e sa ní cuu'vi sa. ⁴⁶ Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní ndaa yā nguuvī chí mayordomo nguée cānee ngiīnu sa ní 'áámá hora chí nguée déenu sa. Ní dueño miiⁿ ca'á yā castigo chēēte ca mayordomo miiⁿ tan'dúú^{cā} chí Ndyuūs ca'a yā castigo 'iī'yān chí nguée í'téenu yā yā. ⁴⁷ Mayordomo chí deenu sa chí neⁿe dueño yē'e sa naati nguée vée yaaⁿ sa ndíi nguée ndúú diiⁿ sa chí ngaⁿ'a dueño yē'e sa cuuvi sa castigado ndúú^{cū} neenē n'deeē cuúví 'cuen'é yā sa'nā. ⁴⁸ Naati mayordomo chí nguée déenu sa taacá neⁿe dueño yē'e sa chí diiⁿ sa, ní diiⁿ sa chí nguée n'daacá chí cuuvi sa castigado, tuu'mi ní cuuvi sa castigado ndúú^{cū} 'téé nūⁿ cuúví cuen'é yā sa'nā. 'Áa du'ú nūⁿ sa'nā chí n'deeē nga'a dueño yē'e sa, dueño miiⁿ ní n'deeē cá caaca yā cuenta yē'e chí diiⁿ sa. 'Iī'yān chí nga'a n'deeē cá táámá yā, 'iī'yān miiⁿ n'deeē cá caaca yā cuenta yē'e chí diiⁿ taamá yā.

Vée 'áámá 'uūvī taaⁿ 'iī'yān cáávā Jesús miiⁿ
(Mt. 10.34-36)

49 'Úú Jesús ní ndāa chi cu'neén ya'nā ná i'n'yee'ndí 'cūū. De'ē ca ne'né díñ nduuti chí 'āā ngiichi. 50 Canéé chí 'úú 'cuenú cuuvi n'dee n'dáí ní ne'né chí 'cuenú cuuvi ndíi taachi 'āā cuuví cuaacu tanducué'nē. 51 ¿'Áá nadicadínuu' nī chí 'úú ndāa chí ndéé vaadí 'diín 'i'n'yā' ye'né i'n'yee'ndí 'cūū? 'Úú ní nga'ná ngíi ndís'tiī chí nguéé cuaacu caati ndéé vaadí 'caa'va, ní 'i'n'yā' 'caa'vá yá ndúúcu táamá 'i'n'yā'. 52 Ndíi tiempo mii' ndíi tiempo chí cuchíi, nduuti chí nyu'u 'i'n'yā' na 'áámá va'āi ndúúcu vaadí 'caa'va 'cuetinéé yā, 'iinu yā ní ca'n'a yā contra ye'né na 'uuvi yā ní 'uuvi yā ní ca'n'a yā contra ye'né ná 'iinú yā. 53 Sa'nā chí véé daiya sa ní 'caa'va sa ndúúcu daiya sa, 'íicú daiya sa ní 'caa'vá sa ndúúcu chiidá sa. Ní 'áámá n'daataá nguéé cuuvi n'diichi tá daiya tá, 'íicú daiya ntúū' tá nguéé cuuvi n'diichi tá chεεcu tá. Ní ta'nā indá'a tá ní 'caa'vá yá ndúúcu dicuūnú ta, ní dicuūnú ta ní 'caa'vá yá ndúúcu tá'nā indá'a tá.

Señales ye'né tiempo 'cūū

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 'Tiicá ntúū' nga'n'a Jesús ngii yā 'i'n'yā': Taachí ndís'tiī inaa' nī mééē chí ínee' naachí ngiiya 'yá'nā, tuu'mi ní nga'n'a nī chí 'cuee' cúúvi. Ní 'tíicá ngii. 55 Ní taachí ngéenu 'yúúné cuáá' ndiiyā nga'n'a nī chí cuuvi yááa' 'íicu ní ngii. 56 Ndís'tiī chí 'uūvi naa' 'uūvi cheendi nī déénu nī taaca canéé nánguuví ndúúcu na ya'ná, taachi ndāa 'íi'nūu' nī taachi cuuvi 'cuee' cuuvi. ¿De'ē cúúvi chí nguéé déénu nī ye'né señales chí inaa' nī ye'né tiempo 'cūū?

Dii'nú yii'nu di tun'dáa n'dai di ndúúcu 'i'n'yā' chí táa' yā ye'né di

(Mt. 5.25-26)

57 Tuu'mi ní ca'n'a Jesús: ¿De'ē cúúvi chí nguéé indéé ndís'tiī cuidado chεε chí n'daācā chí díñ nī? 58 Taachi ca'ná nī ndúúcu sá'nā chí táā' ndúúcu nī nanáá' juez, n'diichi ní chí indee ní ndúúcu vi'í cuaa' cyúúni ní díñ nī chí 'cuetinéé n'dáaca nī ndúúcu vi'í nī 'íicu nguéé ca'n'a nī nanáá' juez. Ní juez mii' nca'á yá ndís'tiī ta'a policía, ní policía mii' ní cu'nuū' sá ndís'tiī vácūū. 59 'Úú nga'ná ngii ndís'tiī ti nguéé nan'dáa nī vácūū ne'né chí nguéé 'cuiinu nadíi'vē tanducué'nē chí ndiicuí nī.

13

N'daācā n'dai chí ndaacadaamí nī ye'né nuu'ndi ye'né nī

1 Ndāa n'duuví sa'nā nanáá' Jesús ní ca'n'a sa chíi sa Jesús tan'dúúcā chí dii' gobernador Pilato. Ca' yā orden chí ch'i'n'nu' sa n'dúúv' 'i'n'yā' ye'né yá'nā Galilea ní sta'n'a yā yuúún ye'né 'i'n'yā' s'ee' ndúúcu yuúún ye'né 'iiti chí 'āā 'nii'nú' 'i'n'yā' Israel s'ee' chí ca' yā ofrenda ye'né Ndyuús. 2 Jesús ní ca'n'a yā chíi yā 'i'n'yā' s'ee': ¿'Áá nadicadínuu' ndís'tiī chí 'i'n'yā' s'ee' ye'né yá'nā Galilea ch'eenu yā 'tíicā ti véé ca nuu'ndi ye'né yā nguéé ti tanánā 'i'n'yā' ye'né yá'nā Galilea? 3 'Úú nga'ná ngii ndís'tiī: Nguéé 'tíicā. Nduúti chí ndís'tiī nguéé ndaacadaamí nī ye'né nuu'ndi ye'né nī, tuu'mi ní nducyaaca ndís'tiī 'cuūvi ntúū' nī cue'né daā'ma'. 4 ¿De'ē nadicadínuu' ndís'tiī ye'né ndu'ū ndítii'yu 'iinu 'i'n'yā' chí ndíi cuaa' vmnaa' sndaā nduūu torre na yāā' Siloé vmnáa' yā ní nducyaáca yā ch'ii yā? ¿'Áá nadicadínuu' ndís'tiī chí 'i'n'yā' s'ee' véé ca nuu'ndi ye'né yā nguéé ti tanánā yā chí sné yā na yāā' Jerusalén? 5 'Úú ní nga'ná ngii ndís'tiī chí nguéé 'tíicā. Nduuti chí ndís'tiī ntúū' nguéé ndaacadaamí nī ye'né nuu'ndi ye'né nī, tuu'mi ní nducyaaca ndís'tiī 'cuūvi ní cue'né daā'ma'.

Ejemplo yeⁿe yáⁿá yeⁿe n'guíidíi yaaⁿ nguuvi chi nguéé n'guiⁱy^em^e

⁶ Tuu'mi ní Jesús caⁿa yā ejemplo 'cūū: 'Áámá saⁿā ní catá'āi 'áámá yáⁿá yeⁿe n'guíidíi yaaⁿ nguuvi yeⁿe sa naachi véé yáⁿāa chéeti chééⁿ yeⁿe sa. Chó'ōo tiempo ní cheⁿe sa in'nuuⁿ sa n'guiⁱ yeⁿe yáⁿá yeⁿe sa ní nguéé ndaācā sa n'guiⁱ yeⁿe. ⁷ Tuu'mi ní caⁿa sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā ntiⁱnyuⁿ yeⁿe yáⁿāa yeⁿe sa: 'Āā 'iinu nduūyū chí ichīi ní nguéé indaāca n'guiⁱ na yáⁿá 'á cūū. 'Caaca ní yáⁿá. ¿De^e cuuvi chí yáⁿá diⁿvaachi na yáⁿāa naachi snéé yáⁿá 'cūū? ⁸ Naati saⁿā chí idiiⁿ ntiⁱnyuⁿ na yaⁿā miiⁿ nán'guεεcútaⁿā sa: N'dií, señor, 'āā canéé rá nduuyú 'cūū ní 'úú nadidεεvé yáⁿá yeⁿe ní ca'á taavi abono yeⁿe. ⁹ Ní nduuti chí 'cuūndí n'guiⁱ yeⁿe ní n'daacā. Nduuti chí nguéé, ní 'caaca ní.

Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿe 'áámá n'daataá chí neené n'guutií

¹⁰ Nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, Jesús ngi'cueeⁿ yā na 'áámá yaācū sinagoga. ¹¹ Miiⁿ ní canéé 'áámá n'daataá chí 'āā ndítiiⁿyuⁿ 'iinu ndúuyū chí ndii n'guuti ta cáāvā chí diiⁿ espíritu yeⁿe yááⁿnguiinūⁿ 'tíicā ndúúⁿ ta. Ndíí mar 'áámá naaⁿ nguéé ngii ndaa cuaacú ta. ¹² Taachí Jesús n'diichí yā n'daata miiⁿ yaaⁿví yā táⁿā ní caⁿa yā chíi yā táⁿā: N'dií, n'daataá, ¿'áá neⁿe ní chí nduuvi cuaacú ní?

¹³ Jesús sn'duú yā ta'a yā vmaaaⁿ yeⁿe n'daata miiⁿ. Tuu'mi nūⁿ ndaa cuaacu n'daataá miiⁿ ní n'daataá miiⁿ ní ngaⁿa yā: De^e chúúⁿcā ch'εεte Nduyūs. ¹⁴ 'Iiⁿyāⁿ chí ngaⁿā ntiⁱnyúⁿ yā yeⁿe yaacu sinagoga nduuvi taáⁿ yā tí Jesús miiⁿ ní diyiiⁿcú yā n'daataá miiⁿ nguuvi chí 'iiⁿyāⁿ ntaavi'tuunúⁿ yā. Ní ngaⁿa yā ngii yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ: Jaāⁿ nguuví nūⁿ canee chí diiⁿ 'iiⁿyāⁿ ntiⁱnyuⁿ ní nguuvi s'eeⁿ 'iiⁿyāⁿ cuuvi chíi yā nanaáⁿ Jesús miiⁿ ní cuuvi diiⁿ yiiⁿcú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, naati nguéé cuuvi diiⁿ yā 'tíicā nguuvi chí ntaavi'túunūⁿ 'iiⁿyāⁿ.

¹⁵ Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe sa: Ndíⁿs'tíi saⁿā 'uūví naaⁿ 'uūví cheendí ní, ¿'áá nguéé in'daatiⁿ ndíⁿs'tíi 'iiti yeⁿe ní naachi snéé 'iiⁿyuⁿ tí ní ngeⁿe ní ngaⁿa ní nuūⁿnīⁿ 'iiti nguuvi chí ntaavi'tuunúⁿ ní? ¹⁶ N'daataa 'cūū ní yeⁿe ndaata yeⁿe Abraham. 'Āā ndítiiⁿyuⁿ 'iinu nduūyū ncachiichí yááⁿnguiinūⁿ táⁿā. ¿'Áá nguéé canee chí n'daatiⁿ táⁿā miiⁿ yeⁿe ca'ai nguuvi chí ntaavi'tuunúⁿ ní?

¹⁷ Taachí Jesús miiⁿ caⁿa yā chuū, taanduvéé yā chí taaⁿ yā yeⁿe yā ní 'cuināⁿ yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ miiⁿya yeenú n'dai yā yeⁿe tanducueⁿé dendu'ū chí n'εεte chí diiⁿ Jesús miiⁿ.

Ejemplo yeⁿe nduuti yeⁿe yíivē ntí'yāa

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Jesús caⁿa yā: ¿De^e tan'dúúⁿcā naachí Nduyūs ngaⁿa ntiⁱnyúⁿ yā? ¿De^e nadídaamá nduúⁿcú? ¹⁹ Tan'dúúⁿcā nduutiⁿ yeⁿe yíivē ntí'yāa chí 'áámá saⁿā ní sta'á sa ní chíinū sa na yáⁿāa yeⁿe sa. Yaāta miiⁿ ní chíita tan'dúúⁿcā 'áámá yáⁿá ch'εεte. 'Yááá yeⁿe nanguuvi din'dái tí 'dεεcé tí na dúunⁿ.

Ejemplo yeⁿe levadura yeⁿe pan

(Mt. 13.33)

²⁰ Jesús ní caⁿa ntúūⁿ yā: ¿De^e tan'dúúⁿcā naachí Nduyūs ngaⁿā ntiⁱnyúⁿ yā? ²¹ Tan'dúúⁿcā 'aama tááⁿ levadura yeⁿe pan chí 'áámá n'daataá chistaⁿā tá nguaaⁿ 'iinū medidas harina ndíí chí nan'guiita tanducueⁿé yāāchí yéⁿe.

Cheendi va'āi 'tuucúú

(Mt. 7.13-14; 21-23)

²² Taachi Jesús canúún yā yúúní chi cho'ó yā na yáān Jerusalén cuen' é yā taná'nā yáān n'gεεε ndúúúcū yáān n'gaiyāā ní ngi'cueen' yā 'ii'yān'. ²³ Tuu'mi ní 'áámá sa'nā ndaā sa nanáān yā ní ntiinguunee' sa: N'dií, Señor, ¿'áá duū'ví 'ii'yān chí nngua'n'ai yā? Jesús mii'n ní ca'n'a yā chii yā sa'nā mii'n'. ²⁴ Dií'n nī tanducue'n' é chi cuuvi nī chí cundaā nī cheendi va'āi 'tuucuú caati nga'n'á ngii ndís'tií chí neéné 'yaa'n 'ii'yān ne'e yā cundaā yā cheendi va'ai 'tuucuú chí candéε naachi Ndyuūs nadangua'n'ai yā 'ii'yān naati nguéé cuuvi dií'n yā. ²⁵ Taachi 'ii'yān ye'n'e va'ai nducuee'n yā ní n'gaadi yā cheendi va'āi ye'n'é ndís'tií, tuu'mi ní ndís'tií snee nī cuaa'n chuva'āi. Ní di'cuεεcú nī cheendi va'āi ní caa'n'mán nī: Señor, Señor, nn'guaān nī ye'n'e 'nū. 'Ii'yān ye'n'e va'ai ní nan'guεεcuta'n'a yā: Nguéé in'diichí ndís'tií ndii nguεε deenú tii ndiicá nī. ²⁶ 'Áárá chí ndís'tií nī tucá'a nī caa'n'ma'n nī 'tíicá: Che'é 'nū ní chí'i 'nū ndúúcu nī taachi n'dií ní chí'cuee'n nī 'ii'yān na yúúní ye'n'e yáān vaacú 'nū. ²⁷ 'Ii'yān ye'n'e va'ai mii'n ní caa'n'ma'n yā cuuvi yā 'ii'yān s'ee'n: 'Úú nga'n'á ngii ndís'tií ti nguéé in'diichí ndís'tií ndii nguéé deenú tii ndiica nī. Cueevii nī ye'n'é nducyaaca ndís'tií ti nguéé n'daācā idií'n nī. ²⁸ Cuaacu chí ndís'tií snaa'n nī chiida yú s'ee'n Abraham, ndúúúcū Isaac, ndúúúcū Jacob, ndúúúcū nducyaaca profetas chí ndii cuáán vmnaa'n snéé yā naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyu'n. Ní ndís'tií ní 'cuεεtiné nī cuáán chuva'āi. Mii'n ní cuεεcú nī ní che'é nī 'dii'nyú nī. ²⁹ 'Ii'yān s'ee'n chii yā ye'n'é nducue'n' é cuaa'n ye'n'e in'yee'dí 'cūū ní ndaa yā nanáān Ndyuūs. Chii yā ndíi cuaa'n na ican'dáā 'yá'n'ā, ndii cuaa'n na ngiia 'yá'n'ā, ndíi cuaa'n 'nii'nú'n, ndíi cuaa'n ndiia, ní 'cuεεt é yā na mesa ye'n'e banquete naachi Ndyuūs nga'n'a ntiin'nyú'n yā. ³⁰ Tuu'mi ní ná'nā 'ii'yān chí n'gεεε chí nga'n'a ntiin'nyú'n yā maa'n na in'yee'dí 'cūū ní cuuvi ndiicuu'n cá yā naachi snéé Ndyuūs ní na'n'a 'ii'yān chí ndiicuu'n cá maa'n na in'yee'dí 'cūū ní cuuvi n'gεεt é yā naachi snéé Ndyuūs.

*Jesús chεεcú yā cáāvā 'ii'yān ye'n'e yáān Jerusalén
(Mt. 23.37-39)*

³¹ Nguuvi 'cuú nūn' 'áámá chéé 'ii'yān fariseos ndáa yā nanáān Jesús ní ca'n'a yā: N'dií, Jesús, cuen' e nī ti rey Herodes ne'n'é yā 'caa'n'nú'n yā n'dií.

³² Naati Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'yān s'ee'n: Cuna'n'á nī nanáān rey mii'n ní caa'n'ma'n nī cuuvi nī: N'dií rey, tan'dúúcā 'yuūnéé, 'tíicá nī. Cuin'diichí nī, Jesús mii'n nga'n'á yā 'túúcā: 'Úú itun'daā espíritu ye'n'e yáān'nguiinūn' ye'n'é 'ii'yān ní dií'n chí nduūvā ye'n'e 'ii'yān maa'nguuvii ndúúcū cavyaa'n, tuu'mi ní 'cuiinu ntiin'nyu'n ye'n'é damái'n. 'Tíicá canee chí dií'n ná 'iinū nguuvi. ³³ Naati 'úú ní canéé chí caacá cuaa'n cyúúní ní dií'n ntiin'nyu'n ye'n'é maa'n ndúúcū cavyaa'n ndúúcū damái'n, caati nguéé canéé chí 'cuuvi 'áámá sa'nā profeta ch'εεt chí dií'n ntiin'nyu'n ye'n'é Ndyuūs 'áámá lado ye'n'e yáān Jerusalén ti na yáān Jerusalén chí 'caa'n'nú'n yā sa'nā profetas.

³⁴ Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'yān ye'n'e yáān Jerusalén: Ndís'tií chí 'muun' n'gii'n'nu'n nī 'ii'yān profetas ní ngiituú nī 'ii'yān chí Ndyuūs dicho'ó yā chí ndεε yā nduudu ye'n'é yā. Ní Jesús ca'n'a yā: Neené n'deēe cuūví ne'n'é nadaamá daiyá 'ii'yān yáān Jerusalén mii'n tan'dúúcā 'áámá tú'u nadaamá tī daiya tī máán ngeēchi tī, ní nguéé 'cuú'n nī. ³⁵ 'Túúcā ca'n'a yā: N'diichí ndís'tií. Vaacu nī cu'neé n' maāa'n. Ní nga'n'á ngii ndís'tií chí 'āā ntéé snaa'n nī 'úú ndíi ndáá tiempo chí caa'n'ma'n nī ye'n'é: De'ε chúúcā n'dai 'ii'yān chí cuchii yā ndúúcū chí duuchi Señor 'iivú Ndyuūs ti 'ii'yān ye'n'é Ndyuūs.

14

Jesús diín yā chí nduūvā yeⁿe 'áámá saⁿā

¹ 'Áámá sábadó, nguuvi chí ntaavi'túúnuuⁿ 'iiⁿyāⁿ, Jesús sndaá yā ní cheⁿe yā 'áámá va'ai yeⁿe 'áámá saⁿā fariseo chí ngaⁿa ntiíⁿnyuⁿ sa. Ní tanáⁿā saⁿā fariseos canee ngiinu sa Jesús de'ē chí caⁿá yā chí diíⁿ yā. ² Tuuⁿmi ní ndaaⁿ nanááⁿ Jesús 'áámá saⁿā chí ngiitā ní ndiitúú núúⁿmáⁿ ch'εεte sa. ³ Jesús caⁿa yā chíi yā maestros yeⁿe ley ndúúcu saⁿā fariseos: ¿'Áá 'cuaaⁿ ley miiⁿ chí cuuví diíⁿ chí nduūvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ nguuvi chí ntaavi'tuunuúⁿ yā?

⁴ Saⁿā s'eeⁿ ní 'diiⁿ 'diiⁿ ch'εεtinee sa ní nguéé nan'guεεcutaⁿa sa. Tuuⁿmi ní Jesús sta'á yā ta'a saⁿā chí ndiitúú ní diíⁿ yā chí nduūvā yeⁿe saⁿā miiⁿ. Ní yaaⁿvi yā saⁿā chí cunaⁿa sa. ⁵ Cuayivi ní Jesús yaaⁿvi yā saⁿā s'eeⁿ ní caⁿa yā: ¿Cheε ndís'tií ndúúti chí 'áámá burro o 'áámá itiindu yeⁿe ní cun'dáá nuúⁿ tí na 'áámá viini ní nguéé tuuⁿmi nūuⁿ ntun'dáa ní 'iiti 'áará chí nguuvi chí ntaavi'tuunuúⁿ 'iiⁿyāⁿ?

⁶ Saⁿā s'eeⁿ nguéé chíi nan'guεεcutaⁿa sa cúaáⁿvā nduudu chí ngaⁿa yā.

'Iiⁿyāⁿ chí invitado yā naachi n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ

⁷ Taachi Jesús n'diichi yā táacā diíⁿ 'iiⁿyāⁿ chí invitados chí ndεεve yā silla yeⁿe mesa chí lugar chí n'daacā ca, tuuⁿmi ní caⁿa yā 'áámá ejemplo chí 'tee nguεε dáama ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā invitados. ⁸ Ngaⁿa yā 'tíicā. Taachi 'áámá 'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā invitar dii naachí n'giindivaacu 'iiⁿyāⁿ nguéé 'cuúndi di na silla vmnááⁿ vmnaaⁿ caati cuuvi ndaa táámá 'iiⁿyāⁿ invitado chí ch'εεté yā nguéé ti dii. Ní silla miiⁿ ní caava 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. ⁹ Ní taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεte ca yā, tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā invitar di ndaa yā nanáaⁿ di ní caaⁿmáⁿ yā cuuvi yā dii: Cu'neeⁿ di lugar 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ 'cūū. Tuuⁿmi ní cuuví 'cuináaⁿ di ní 'cuúndi di na silla n'díi naaⁿ n'giinu. ¹⁰ Taachí 'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā invitar dii caⁿa di 'cuúndi di na silla ndíi naaⁿ n'giinu. Ní taachí ndaaⁿ nanááⁿ dii 'iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā invitar dii, tuuⁿmi ní caaⁿmáⁿ yā cuuvi yā dii: Díi sáⁿā chí n'dai nduucú, caaca díi cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ. Ní 'āā n'daacā cuuvi yeⁿe di nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí vεεté yā na mesa. ¹¹ 'Iiⁿyāⁿ chí dich'εεté maáⁿ yā táámá 'iiⁿyāⁿ ní diíⁿ yā chí ndiicuunⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chí maaⁿ yā diiⁿ chí ndiicuunⁿ yā táama 'iiⁿyāⁿ ní diíⁿ yā chí ch'εεté yā.

¹² Tuuⁿmi ní Jesús ngaⁿá yā ngii yā saⁿā chí diíⁿ invitar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Dii taachí in'nuuⁿ di chí cheⁿe nguaiⁿ di o chí cheⁿe nguínū di, nguéé 'cuai di 'iiⁿyāⁿ chí n'dai ndúúcu di, ndíi nguéé ndúú ví'i rá di, ndíi nguéé ndúú 'iiⁿyāⁿ yeⁿe di, ndíi nguéé ndúú 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'ái yeⁿe di chí 'cuíica yā caati 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ ní diíⁿ ntúuⁿ yā invitar dii chí cheⁿe di nduucú yā. 'Tíicā ní nadíiⁿve yā diiⁿ cáávā chí ca'a di chí cheⁿe yā. ¹³ Naati taachi idin'dái di 'aama comida n'dai, 'cuai díi 'iiⁿyāⁿ chí ndaachí snee yā, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ngii ngiicá yā, ndúúcu chí ngai yó'o, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí ngeenaáⁿ. ¹⁴ Ní caaⁿmaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe di: De'ε chúúca n'dai di. Tíi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ntee yā dii. Naati Ndyuūs nadíiⁿve yā dii taachí ndaa nguuvi chí 'iiⁿyāⁿ chí n'dai nduuchí yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā.

Ejemplo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí cheⁿe yā cena chí ch'εεte

¹⁵ Taachi 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí vεε yā na mesa miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, caⁿa yā chíi yā Jesús: De'ε chúúca n'dai chí caⁿá yā cheⁿe yā pan naachí Ndyuūs ngaⁿa ntiíⁿnyuⁿ yā.

16 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā ejemplo c'wū: 'Áámá sa'n'ā ca'ā sa chi din'dái yā 'áámá chi che'e nguínū 'yaa' 'ii'yā'n, ní idii' sa invitar n'deeē n'dái 'ii'yā'n. 17 Ní taachi 'āā chaa che'e nguínū yā dicho'o yā 'áámá mozo chí ca'n'a sa cuuvi sa 'ii'yā'n chí ndii yā invitado: Cuchíi nī. 'Āā véé tanducuén'ē chí che'e nguínū yū. 18 Nducyaa yā ní tucá'a yā ca'n'a yā 'túicā: Ch'εtinúu'n nī ye'n'é. Ní 'áámá sa'n'ā ní ca'n'ā sa: Cáámá ch'iinū 'caí 'áámá finca ní cánéē chí ca'n'ā n'diichí finca, chíi'n chí ch'εtinúu'n nī ye'n'é. 19 Táámá yā ní ca'n'a yā: 'Caí nyu'u yáandá itíindu ní ne'n'é díi'n nti'nnyu' ndúucu tī. Ngúicá favor. Ch'εtinúu'n nī ye'n'é. 20 Táámá yā ní ca'n'a yā: Cáámá ch'iinu ch'iindivaacú chí chíi'n nguéé cuuvi ca'n'á. 21 Taachi nguεεcunéé mozo, ca'n'a sa chuū chíi sa 'iivi sa. Tuu'mi ní 'iivi mii'n nduuvi taá'n yā ní ca'n'a yā chíi yā mozo mii'n: Cue'n'e di cuaa'n ní'vεε ndúucū cuaa'n cyúúni ye'n'e yāā'n ní candéē di 'ii'yā'n ndaachíi, ndúucū 'ii'yā'n chí nguéé ngii ngúicá yā, ndúucū 'ii'yā'n chí ngai yó'o, ndúucū 'ii'yā'n chí ngeuenáān. 22 Sá'n'ā mozo ní cue'n'ē sa. Cuayii'ví ní ndāā sa ní ca'n'ā sa chíi sa 'iivi sa: N'díi, señor, 'āā díi'n tan'dúucā chí nga'n'a nī ní véé cá lugar chí 'cúεtεé 'ii'yā'n na mesa. 23 Ca'n'a señor mii'n chíi yā sa'n'ā mozo mii'n: Cue'n'e di cuaa'n cyúúni n'gεεε ndúucū yúúni chí véé chí neē'n cuáā'n 'diitū ní di'cuútu di 'ii'yā'n chí chíi yā na vaacú ní 'íicū cuuvi diituú na vaacú. 24 Tí 'úú ní nga'n'á ngii ndís'tiī chí mar 'áámá sa'n'ā chí díi'n invitar sa'n'ā vmaā'n nguéé 'cuú'n ndāā sa che'ē nguínū sa nduucú na mesa ye'n'é.

'Ii'yā'n chí ca'n'a yā ndúucū Jesús canee chí 'cuéenu yā cuuvi

25 Cuayii'ví míi'n néené n'deeē 'ii'yā'n cue'n'e yā ndúucū Jesús. Ní Jesús mii'n ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'yā'n s'ee'n 'áámá ejemplo: 26 Nduúti chí 'áámá 'ii'yā'n ne'n'e ca yā chíidá yā o cheεcū yā o n'daataá ye'n'e yā o daiya yā o 'díinu yā o ví'i yā o vida ye'n'ē maā'n yā nguéé tí 'úú chí Jesús, nguéé cuuvi discípulo ye'n'é. 27 'Āā du'ú nūu'n chí ca'n'a yā nduucú ní nguéé ndéε yā cruz ye'n'e yā chí tan'dúucā nducuén'ē chí 'cuenu taavi yā cuuvi cucáāvā 'úú nguéé cuuvi discípulo ye'n'é. 28 ¿'Áá chéé nūu'n 'áámá ndís'tiī taachi ne'n'e nī din'dái nī 'áámá torre, ¿'áá nguéé n'gεεé nī ní ididuuché nī? ¿'Áá n'deē díi'n nī gasto ndúuti chí tu'néé chí'vεε ye'n'e nī chí 'cuiinu din'dái nī torre ye'n'e nī? 29 Ní nduuti chí cu'núu'n nī cimientos ye'n'ē torre ní cuayii'ví nguéé cuuvi din'dái nī torre ye'n'e nī, tuu'mi ní nducyaaca yā chí snaa'n yā 'cái'nyū'nee'n yā ndís'tiī. 30 'Ii'yā'n s'ee'n ní caa'ma'n yā: Sá'n'a c'wū tucá'a sa din'dái sa ní nguéé ch'iinu di'cuiinú sa. 31 Ní Jesús nga'n'a yā 'túicā: ¿Du'ú rey ndúuti chí canee chí díi'n yā caandaá ndúucū táámá rey, 'áá nguéé n'giindi yā ndúucū táámá sa'n'ā ní ididuuché yā? Nduuti chí tunéé' n'diicu mil soldados ní 'iicu ndúucū chuū nūu' cuuvi 'cuu'ma'n yā ndúucū soldados chí ndiichi mil ye'n'ē táámá rey. 32 Ní nduuti chí nguéé chuehē yā, taachi cuchíi yā táámá rey ndúucū soldados ye'n'e yā chí díi'n yā caandaá ní cánéé ya'n'ai ca yā mii'n tuu'mi ní rey mii'n dicho'ó yā 'ii'yā'n chí candéē nduudu mii'n. Ní 'iicu caaca yā taama rey chí 'cuεtinéé 'dii'i'n yā. Ní nguéé díi'n yā caandaá ndúucū rey ye'n'e yā. 33 'Tiicá ntúū'n. 'Āā chéé nūu'n ndís'tiī nduuti chí nguéé cu'nee nī tanducuén'ē chí véé ye'n'e nī, nguéé cuuvi cuuvi ndís'tiī discípulos ye'n'é.

Jesús nga'n'a yā ye'n'é yiima chí nguéé n'daācā sabor ye'n'é

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 Jesús nga'n'a yā: Yiima ní n'dai. Nduuti chí nguéé n'daācā sabor ye'n'ē, ¿de'É ca'ā sabor ye'n'ē? 35 Nguéé dichíi'vε, ndii nguεε cáāvā yá'n'āa, ndii nguεε ndúú naachi véé abono, caati canangéē yā yiima mii'n. 'Ii'yā'n chí véé veé'n yā, 'caandiveé'n yā ye'n'é.

15

Ejemplo ye'e 'iiti cuūchī chi nindai

¹ Nducyáacá sa'nā chí inn'guεε sa ye'n'e yán'āa ndúúcu 'iin'yān nuu'ndi ndaá yā nanáán Jesús chí 'caandiveén yā nduudu ye'n'e yā. ² Cáavā chuū 'iin'yān fariseos ndúúcu maestros chí ngi'cuee ley nga'n'a yā n'de'ei yā nguáán maán yā contra ye'n'e Jesús. 'Túuca nga'n'á yā: Jesús mii'n n'gúu'n yā chí ndaá nanáán yā 'iin'yān chí véé nuu'ndi ye'n'e yā. Ní 'iin'yān mii'n ngé'e yā ndúúcu yā.

³ Tuu'mi ní Jesús mii'n ní ca'n'a yā 'aama chí 'téé nguεε daama ndúúcu 'iin'yān mii'n. ⁴ Chéé ndís'tiī ndúúti chí véé 'áamá ciento 'iiti cuūchī ye'n'e ní ní nduuti chí 'áamá chεε 'iiti s'uu'n cuuvi ndái tī, ¿'áá nguéé cu'nee ní ndu'u chí cuū'n nguεεcú nditii'n'yú cuuú'n tī na 'cuééti? Ní ca'n'á ní in'nuú'n ní 'iiti chí nindái mí'n ndíí taachí ndaacá ní 'iiti mii'n. ⁵ Ní taachí ndaacá ní 'iiti mii'n cun'duú ní 'iiti ná 'diimi ní ní candéε ní 'iiti cuūchī mii'n naachi canéé tanán'ā 'iiti cuūchī. Ní yeenú n'dai ní. ⁶ Ní taachi nndaa ní na vaacu ní, tuu'mi ní nadidaama ní 'iin'yān chí n'dai ndúúcu ní ndúúcu 'iin'yān na nii'nuú'n na va'ai ye'n'e ní. Ní caa'ma'n ní cuuvi ní, 'iin'yān s'ee'n: Ndís'tiī cuuvi yeenú n'dai ní nduucú ní d'i'viicu yú ti 'āā n'daacá 'iiti cuūchī ye'n'é chí nindái. ⁷ Tuu'mi ní Jesús nga'n'á ntúu'n yā, 'úú nga'n'á ngīi ndís'tiī: 'Tiicá véé vaádi yeenú taavi na va'ai chεeti nguuvi ye'n'é 'áamá 'iin'yān chí véé nuu'ndi ye'n'e yā ní ndaacadaami yā ye'n'é nuu'ndi ye'n'e yā nguéé tī ye'n'é cuū'n nguεεcú nditii'n'yu cuūu'n 'iin'yān chí n'dai chí nguéé canee cuumi chí ndaacadaami yā ye'n'é nuu'ndi ye'n'e yā.

Ejemplo ye'e 'áamá cáádi chí nindái

⁸ Ní ca'n'a Jesús: Du'u 'áamá n'daataá chí véé ndiichi cáádi ye'n'é ta nduuti chí dindai tá 'áamá ¿'áá 'cuu'mi' tá lámpara ní n'daaca tá va'āī, ní in'nuu'n tá ndúúcu cuidado taanduvéé ndíí ndaācā ta tuūmī mii'n? ⁹ Taachí ndaācā tá nadaama tá 'iin'yān chí n'dai ndúúcu ta ndúúcu 'iin'yān na nii'nuú'n va'ai ye'n'e ta ní ca'n'a tá: Cuuvi yeenú ní nduucú ní d'i'viicu yú ti 'āā ndaācā 'áamá cáádi ye'n'é chí chindái mii'n. ¹⁰ 'Úú nga'n'á ngīi ndís'tiī caati 'tiicá ntúū'n véé vaádi yeenú nguāa' ángeles ye'n'é Ndyuūs cucáāvā 'áamá 'iin'yān nuu'ndi chí nandaacadaami yā ye'n'é nuu'ndi ye'n'e yā.

Ejemplo ye'e sa'nā n'gaiyāá pródigo chí s'nee'n sa chiida sa

¹¹ Jesús nga'n'a ntúu'n yā ejemplo 'cūū: 'Áamá sa'nā véé 'uūvī daiya sa. ¹² Sa'nā n'gaiyāá daiya sa chí 'lín' ca mii'n ca'n'a sá chíi sá chiida sa: N'díí, chiidá, téé ní parte chí itunee'n 'úú ye'n'e vaádi ngua'aá ye'n'e ní. Chiida sa ní naca'n'á yā ní nca'a yā sa'nā chí parte ye'n'e sa. ¹³ Nguéé chí 'naa'n, sa'nā 'lín' ca mii'n ní nadidaamá sá tanducué'n'é déndu'ū ye'n'é sa. Ní cue'n'e ya'n'ai sa táámá país. Míi'n ch'iinu dii'n sa gaster tanducué'n'é tī dii'n sa nducué'n'é chí nguεε n'daacā. ¹⁴ Ní taachi ch'iinu tuūmī ye'n'é sa tanducué'n'é chí ca'a chiida sa, ndaa 'áamá cuūcu ch'εεte na país mii'n. Sá'nā mii'n ní ch'eenú n'dai sa chíi caati nguéé chí che'e sa. ¹⁵ Sa'nā mii'n ní ndaā sa nanáán 'áamá 'iin'yān ye'n'e país mii'n. Ní ca'n'a sa chí ne'n'e sa dii'n sa ntiin'nyu'n. 'Iin'yān mii'n ní ca'n'a yā chíi yā sa'n'a mii'n chí cue'n'e sa tan'dúúcā mozo ye'n'é yā ní dii'n sa cuidado cuūchī s'ee'n ye'n'é yā. ¹⁶ Sa'nā mii'n ní nacádiinu'u sa chí ne'n'é sa che'e sa chí ye'n'é cuuchī s'ee'n caati mar 'áamá 'iin'yān nguéé ca'a yā dε'ε véε sa'nā. ¹⁷ Tuu'mi ní n'gaācu sa ní ca'n'ā sa nguāa' maa'n sa: N'deeε n'dái mozos ye'n'e chiidá chí nge'e yā pan ní neené n'deeε chí nge'e yā véε, 'iicu 'muu'n 'úú ní idiín ntiin'nyu'n ní ne'n'é 'cuūvi chí cuūcú. ¹⁸ N'daa cá 'muu'n. Na'n'á n'diichí chiidá ní caa'má'n cuuvi 'iin'yān: N'díí chiidá véé nuū'ndí ye'n'é nanáán Ndyuūs chí canéé na va'ai chεeti nguuvi ní nanáán

n'diī. ¹⁹ 'Āā ntéé n'dai ca 'úú chi tuneen 'úú chi caaⁿmaⁿ nī chi daiya nī 'úú. Cu'neéⁿ nī 'úú tan'dúúccā 'aama mozo yeⁿe nī. ²⁰ Tuu'mi ní cunaⁿā sa ndaā sa nanááⁿ chiidā sa. Taachi indái ca ndaa sa, tuu'mi ní chiida sa ní n'diichí yā saⁿā ní nnee ya'āi 'iinú yā saⁿā. Chiida sa ní cueⁿe yā ngeenu yā naachi canéé sá ní tumaⁿá yā daiyá yā ní tuu'vi yā cheendi sa. ²¹ Daiya yā miiⁿ ní caⁿa sa chiī sa chiida sa: N'diī, chiidá, véé nuuⁿndi yeⁿe nanááⁿ Ndyutuⁿ chi canee na va'ai cheeti nguuvī ndúúccū nanááⁿ n'diī. 'Āā n'téé n'dai ca 'úú chí ituneen 'úú chí caaⁿmáⁿ nī chi daiya nī 'úú. ²² Naati chiida sa miiⁿ ní caⁿa yā chiī yā mozos yeⁿe yā: Dii mozos, maaⁿ nch'etéⁿ nūu tun'dáa di tīnūuⁿ chí n'dai ca ní cu'nuuⁿ di saⁿā daiyá. Ní ca'a di chíinūta'āa cunuⁿ ta'ā sa ndúúccū ndaacuⁿ chi cunuⁿ ca'ā sa. ²³ Cuéⁿe di canguaiⁿ di itiindu 'līn' chí 'viicheé. Ní 'caaⁿnuⁿ di 'iiti chí che'é nū. Ní díiⁿ 'nū 'viicu. ²⁴ Tí sán'a 'cūū daiyá cueⁿe sa yaⁿ'ai ní 'āā tan'dúúccā chí n'diī sá. Maaⁿ ní navaacunen sa ní nduuchi sa. Ní tan'dúúccā chí nīndái sá ní ndaācā sa. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní yeenu taavi yā ní díiⁿ yā 'áámá 'viicu.

²⁵ Ní saⁿā daiyá yā chí vmaaaⁿ canee sa cueti. Ní taachi ndaā níⁿnūuⁿ sa ná va'ai, ch'iindiveeⁿ sa chí itivi saⁿā flauta ní 'iiⁿyāⁿ nde'ei yā. ²⁶ Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ní 'caī sa 'aama mozo ní itinguuneeⁿ sa mozo miiⁿ de'ē chí véé. ²⁷ Mozo miiⁿ ní caⁿ'ā sa chiī sa 'iiⁿyāⁿ: 'Āā ndáá 'dīnu nī. Ní nguéé de'ē véé yeⁿe. ²⁸ Ní chiidá nī ní caⁿ'ā ntiīⁿnyuⁿ yā chí ch'ii itindu 'līn' chí 'viiche. ²⁸ Saⁿ'ā miiⁿ ní nduuvī taaⁿ sa. Nguéé 'cuuⁿ sa ndaā sa va'āi. Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ ní cun'dáa yā va'āi ní di'cuítu yā daiya yā chí nuūⁿ ndaā sa va'āi. ²⁹ Naati saⁿ'ā miiⁿ ní nán'guécútaⁿā sa yeⁿe chiida sa: 'Āā 'naaⁿ n'dái idichíⁿvē 'úú n'diī, ní díiⁿ tanducuéⁿē chí ngaⁿ'a nī ní mar 'áámá vmnéⁿ'ēe nguéé tee ní mar 'áámá 'iiti cuūchī 'līn' chí 'caaⁿnúⁿ ní díiⁿ 'viicu. Ní 'úú cuuvi yeenu ndúúccū amigos yeⁿe. ³⁰ Naati taachi ndaā daiya nī sán'a 'cūū, 'niiⁿnuúⁿ 'tuu'vi sa tanducuéⁿē chí vaadi n'guá'āa yeⁿe sa ndúúccū n'daataa s'eeⁿ chí véé saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿe. Ní ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ nī chí mozos ch'iiⁿnyuⁿ yā itiindu 'līn' chí 'viicheé chí che'e sa. ³¹ Tuu'mi ní chiida sa miiⁿ caⁿ'a yā chiī yā saⁿ'ā: Díi, daiyá, 'áámá canee di nduucú ní tanducuéⁿē dendu'ū chiī yeⁿe ní yeⁿe di. ³² Canéé chí diiⁿ yú 'viicu tī saⁿ'ā 'diinu di chí 'úú nacadiinú chí tan'duuccā chí 'āā n'diī sá ní nduuchi sa. 'Āā nīndáa sa na vacu yú ní maaⁿ ní ndaācā yú saⁿ'ā.

16

Ejemplo yeⁿe 'áámá patrón chí nguéé n'daācā diiⁿ yā ndúúccū mozos yeⁿe yā

¹ Jesús ní caⁿ'a ntúuⁿ yā chiī yā discípulos yeⁿe yā: 'Áámá dueño 'cuiica s'neéⁿ 'áámá mayordomo yeⁿe yáⁿ'āa yeⁿe yā. Náⁿ'ā mozos ndaa sa nanááⁿ dueño ní tun'dáa nuuⁿndi sa yeⁿe mayordomo miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa de'ē chí diiⁿ mayordomo chí nguéé n'daācā ndúúccū dendu'ū chí yeⁿe dueño. ² Tuu'mi ní dueño miiⁿ ní yaa'vi yā mayordomo yeⁿe yáⁿ'āa ní caⁿ'a yā chiī yā sán'ā: N'diī, ¿de'ē 'túúccā n'giindiveeⁿ yeⁿe nī? Teé nī cuenta 'úú yeⁿe ntiīⁿnyuⁿ chí diiⁿ ní tí 'āā ntéé cuuvī ní mayordomo. ³ Saⁿ'ā mayordomo yeⁿe yáⁿ'āa miiⁿ nadicádīnuuⁿ sa 'túúccā: ¿Taācā díiⁿ maaⁿ caati dueño yeⁿe yáⁿ'āa ndiví yā 'úú yeⁿe chí mayordomo 'úú yeⁿe ntiīⁿnyuⁿ? Nguéé ditiīnu 'úú chí díiⁿ ntiīⁿnyuⁿ chí n'gii ní nduuti chí caāc limosnas, 'cuinaáⁿ. ⁴ 'Āā deenú diiⁿ chí díiⁿ ní taachi 'āā ntéé ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ yeⁿe mayordomo tuu'mi ní amigos yeⁿe 'cuaáⁿ yā 'úú na vacu yā. ⁵ Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ yaa'vi sa nducyááccā 'iiⁿyāⁿ chí cán'dícu yā yeⁿe dueño yeⁿe yáⁿ'āa yeⁿe yā ní caⁿ'a sa chiī sa 'iiⁿyāⁿ

vmnááⁿ vmaaaⁿ: ¿'Áá n'deēe cán'díicu di yeⁿe dueño? ⁶ Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento toneles aceite. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ ní caⁿ'a sa saⁿ'ā: Cuta'a dí caaca naachi canéé nguūⁿ yeⁿ'ē di. Cuundi dí ní n'nee nguūⁿ di 'uūvī ngeεcu ndiichí toneles aceite. ⁷ Ch'iinu maaⁿ ní caⁿ'a sa chiī sa taama saⁿ'ā: Díí, ¿'áá n'deēe cán'díicu dí? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú can'diicú 'áámá ciento maquilas yeⁿ'ē trigo. Tuu'mi ní mayordomo miiⁿ caⁿ'a sa: Cuta'a dí caaca naachi canéé nguūⁿ yeⁿ'ē di ní 'neeⁿ ngūuⁿ di cuūuⁿ ngeεcu maquilas. ⁸ Tuu'mi ní dueño miiⁿ tuumicádiinuⁿ yā yeⁿ'ē mayordomo chi nguéé n'daacā ní chuuné listo sa ndúúcū asuntos yeⁿ'ē sa. Ní dueño míⁿ caⁿ'a yā chiī yā saⁿ'ā: Tiempo miiⁿ sáⁿ'ā chi snéé iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū nguéé n'daacā sa ní neene listo ca sa ndúúcū asuntos yeⁿ'ē sa ndúúcū vaadi 'cuiica chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū nguéé ti 'iⁿ'yāⁿ chí diīⁿ yā chiīⁿ chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí snéé yā na deεve.

⁹ Caaⁿvā chuū 'úú ní ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī: Ndúúcū vicios yeⁿ'e vaadi 'cuiica chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū diīⁿ ní n'daacā ndúúcū 'iⁿ'yāⁿ ti véé amigos yeⁿ'e ní caati taachi 'cuūvi ní 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nnee ní ní ngaⁿ'á yā: N'dai ndís'tiī ¿'áá cuuvi ndaa ní na va'ai cheεti nguuvi 'tíicā?

¹⁰ 'iⁿ'yāⁿ chí n'daacā idiīⁿ yā ndúúcū cosas chí 'líiⁿ 'tiicā ntúūⁿ n'daacā idiīⁿ yā ndúúcū cosas chí n'deēe n'dái ní n'geεte. ¹¹ Nduuti chí ndís'tiī nguéé n'daacā idiīⁿ ní ndúúcū tuūmī chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū, ¿du'ú 'iⁿ'yāⁿ cuuvi teé yā ndís'tiī ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'ē Ndyuūs chí ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'ē vaadi 'cuiica chí véé chí yeⁿ'ē Ndyuūs? ¹² Ndúúti chí ndís'tiī nguεε n'daacā idiīⁿ ní ndúúcū dendu'ū chí véé yeⁿ'e taamá yā, ¿du'ú 'iⁿ'yāⁿ téé yā chí véé yeⁿ'e ní?

¹³ Mar 'áámá saⁿ'ā nguéé cuuvi diīⁿ sa mandados yeⁿ'e 'uūvī 'iivi sa; ti neⁿ'e ca sa 'aama yā nguéé ti taama yā, o n'daacā ca diīⁿ sa ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'ē 'aama yā nguéé ti taama yā. Ndís'tiī ní nguéé cuuvi dichíⁿvē Ndyuūs nduuti chí neⁿ'e ca ní vaadi 'cuiica chí véé iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū.

¹⁴ 'iⁿ'yāⁿ fariseos n'giindiveéⁿ ntúuⁿ yā dendu'ū chí 'túúcā ngaⁿ'a Jesús miiⁿ ní 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dinéⁿ'e n'dai yā tuūmī ní yaaⁿ'vi neeⁿ yā Jesús. ¹⁵ Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chiī yā 'iⁿ'yāⁿ fariseos: Ndís'tiī ní nadicádiinuⁿ ní chí ndís'tiī ní 'iⁿ'yāⁿ n'dai ndís'tiī nanááⁿ saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū naati Ndyuūs ní n'diichí yā staava yeⁿ'e ndís'tiī. Chíⁿ chí 'iⁿ'yāⁿ nadicádiinuⁿ yā chí ch'εte ca, chiīⁿ chí Ndyuūs diīⁿ yā cuenta chí nguéé de'ē veε.

Jesús ngaⁿ'a yā chí ley ní n'daacā

¹⁶ Ley yeⁿ'e Moisés ndúúcū chíⁿ chí chí'cueeⁿ profetas canee nanááⁿ ndís'tiī ndíí taachi ndaa Juan chí cheεdínūⁿnīⁿ na iⁿ'yeeⁿ'dí' cūū. Ndíí tiempo miiⁿ 'iⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā nduudú n'dai chí ngai yeⁿ'e naachí Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā ní nducyáácā 'iⁿ'yāⁿ neⁿ'e yā cu'téénu yā nduudu miiⁿ.

¹⁷ Ngíⁿ'iī ca chí 'cuiīnu nanguuvi ndúúcū na yáⁿ'āa nguéé ti 'cuiīnū 'áámá letra 'líiⁿ yeⁿ'e ley.

Jesús ngi'cueeⁿ yā yeⁿ'e divorcio

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸ 'Āā du'ú nūuⁿ sáⁿ'ā chí cū'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ'ē ní 'caandivaacu sá ndúúcū taama tá diīⁿ nuuⁿ'ndí sa. Sáⁿ'ā chí cuneé sa ndúúcū n'daataá chí s'neeⁿ tá isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá 'āā dinuuⁿ'ndí ntúuⁿ sa.

Yeⁿ'ē sáⁿ'ā 'cuiica ndúúcū saⁿ'ā chí nguuvi Lázaro

¹⁹ Caⁿ'a Jesús: Tiempo chí chó'ōo canéé 'áámá saⁿ'ā 'cuiica chí 'nuuⁿ sa catecai n'dai sa ní diīⁿ sá 'viicu. Ní nge'e sa cosas chí n'dai nguuvi nguuvi. ²⁰ Canéé ntúūⁿ 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Lázaro chí ngiica limosnas. Ní diituú

n'duu'vi núú'mán chεεε sa. Ní vεε sa cheendi va'āi ye'n'é sa'n'ā 'cuiica mii'n.
 21 Sa'n'ā mii'n ní ne'n'e sa che'e sa cosas chi ingéé ye'n'e mesa ye'n'e sa'n'a 'cuiica
 mii'n. Ndaā 'yaānā s'ee'n naachi véε sa ní yaā'vi nées tī naachi ya'āi ye'n'e Lázaro
 mii'n. 22 Cuayivi mii'n ní ch'iī Lázaro. Ángeles ye'n'é Ndyuūs candéε yā Lázaro
 naachi canéé chiida yú Abraham na lugar paraíso chi ye'n'e 'iī'yān chi n'dái.
 Ch'iī ntúū sa'n'a 'cuiica mii'n ní ch'iīchi yā sa'n'ā. 23 Taachi sá'n'ā 'cuiica mii'n
 ch'eeenu sa chiī na infierno n'diichi sa cuaa'n 'niī'nuu' ní n'diichi sa chiida yú
 Abraham ndúúcu Lázaro mii'n. 24 Tuu'mi ní 'caī sa'n'ā 'cuiica mii'n; N'diī, chiidá
 Abraham, inneé ya'ai 'iīnú nī 'úú, ní dichó'o nī Lázaro chi di'caandá yā tī
 nduuti tá'ā nguua'n nuū'nī'n ní cun'duú yā na ch'iīyá ní di'caanda ch'iīyá ti
 neené n'geenú ngii ná nguuchi ya'n'ā 'cúū. 25 Abraham mii'n ní ca'n'a yā chiī
 yā sa'n'ā: Díi, daiyá, n'gaacú di tī taachi canee dí i'n'yeē'di mii'n ch'iīndi ndii
 n'dee n'dái chí n'daācā ye'n'é di. Lázaro mii'n nguéé vεε ye'n'é sa naati maa'n ní
 'muu'n ní véé 'viich'εētínūu ye'n'é sa ní díi ní 'cuéénú dí cuuvi mii'n. 26 Mii'n véé
 'áámá yívi yá'n'āa chi neene ch'εεε nguua'n nús'uu ndúúcu ndís'tiī. 'Iī'yān chí
 ne'n'e yā chó'o yā ndii 'muu'n ndíi naachi snéé ndís'tiī nguéé cúuvi díi'n yā. Ndíi
 nguéé ndúú 'iī'yān chí snéé yā taa nguéé cuuvi cho'o yā ní ndáa yā naachi snéé
 'nū. 27 Tuu'mi ní sa'n'ā 'cuiica mí'n nga'n'ā sa: N'diī, chiidá Abraham, idi'cuítú
 n'diī chí dichó'o nī Lázaro i'n'yeē'di ndii vaacu chiidá, 28 ti véé nyu'u' diinú chí
 sa'n'ā mii'n ní Lázaro cuuvi sa 'diinú chí nguéé ndaa yā lugar 'cúū chí 'cueenu
 yā cuuvi. 29 Abraham mii'n ní ca'n'a yā chiī yā sa'n'a: Canee nguū'n na libro ye'n'é
 Ndyuūs naachi canee nguū'n ye'n'e Moisés mii'n ndúúcu profetas ní cuuvi yā
 'iī'yān chí 'caandiveén yā ye'n'é 'iī'yān s'ee'n. 30 Tuu'mi ní sa'n'ā 'cuiica mii'n ní
 ca'n'ā sa: N'diī, chiidá Abraham, nguéé n'giindiveén yā ye'n'e yā. Ndúúti chí
 'áámá 'iī'yān chí 'āa n'dii ca'n'a yā nanáán 'diinú, tuu'mi ní 'caandiveén yā ye'n'é
 'iī'yān mii'n ní ndaacadaami yā ye'n'é nuu'ndi chí díi'n yā. 31 Abraham mii'n ní
 ca'n'a yā chiī yā sa'n'a 'cuiica: Ndúúti chí nguéé cu'téenu yā chí canéé nguū'n na
 libro ye'n'é Ndyuūs ye'n'e Moisés ndúúcu 'iī'yān profetas ndíi cuáán vmaana'n,
 nguéé cu'téenu ntúu'n yā ye'n'é 'iī'yān 'cúū chí cuuvi yā 'iī'yān s'ee'n 'áará chí
 'iī'yān 'cúū ncuée'n yā ye'n'e nguua'n tina'n'ā.

17

Jesús ngi'cuee'n yā chí nguéé canee chí dii'n yú nuu'ndi (Mt. 18.6-7; 21-22; Mr. 9.42)

1 Jesús ca'n'a yā chiī yā discípulos ye'n'e yā: Cuaacu ní'nyú'n chí véé de'e cáávā
 chí díi'n chí 'iī'yān dinuu'ndi yā naati de'e chúúca ya'ai ye'n'e 'iī'yān chí díi'n yā
 chí taama 'iī'yān dinuu'ndi yā. 2 N'daacā ca chí cuuvi 'túúca ndúúcu 'iī'yān
 mii'n. 'Iī'yān s'ee'n caāchiichi yā 'áámá tuūu yúúdu chí inguū'n 'iī'yān na daandu
 'iī'yān mii'n ní 'caanuú yā 'iī'yān mii'n naachi yāānūu'n ye'n'é nuu'ni'yá'n'ā ní
 nguéé cuuvi díi'n 'iī'yān mii'n chí taama da'caiyāá idinuu'ndi yā.

3 Cundéε ndís'tiī cuidado. Ndúúti 'dínuu ní dinuu'ndi sa contra ye'n'e 'aama
 nī, yaa'vi neén nī sa'n'ā. Ndúúti chí ndaacadaami sa ye'n'é nuu'ndi ye'n'é sa
 nadich'εεcú nī ye'n'é sa. 4 'Áará chí ndéεchē cuuvi idinuu'ndi sa contra ye'n'e
 nī 'áámá nguuvi ní ndéεchē cuuvi ndaa sa nanáán ndís'tiī ní caa'n'ma'n sa cuuvi
 sá ndís'tiī: Ndaacadaami ye'n'é nuu'ndi ye'n'é, tuu'mi ní nadich'εεcu nī ye'n'é sa.

Poder ye'n'é vaadi i'teenu

5 Apóstoles ca'n'a yā chiī yā Señor Jesús: N'diī, Señor, díi'n nī chí nús'uu cuuvi
 cu'téenu cá 'nū.

⁶ Tuu'mi Jesús ca'n'a yā chii yā apóstoles: Ndúúti chi ndís'tiī duu'vi i'téenu nī, tuu'mi ní vaadi i'teenu ye'n'é nī ní tan'dúúcā 'áámá nduuti ye'n'é yīvē ntí'yaá. Ní cuuvi caa'ma'n nī 'tíicā ndúúcu yá'n'á: Díí yá'n'á cuví dí 'muu' ní cue'n'e di ná nuū'nī'yá'n'á. Ní 'caandivee'n yá'n'á mii'n ye'n'e dii.

Ye'n'e táacā cuuvi dii'n yú ntii'nyu'n ndúúcu Ndyuūs 'ivuvu yú

⁷ Nga'n'a Jesús: Du'u ndís'tiī ndúúti chi vεε 'áámá mozo chi di'cuūndú 'iiti o dii'n sa cuidado 'iiti cuūchī ye'n'e nī taachi nguεεcunée sa ye'n'e campo mii'n, ¿'áá hora mí'n nūu'n caa'ma'n nī cuuvi nī sa'n'á?: Cho'o di 'cuūndi di na mesa. ⁸ ¿'Áá nguée vmnáán vmnaa'n caa'ma'n nī cuuvi nī mozo mii'n 'tíicā?: N'nuu' di chi che'e nguūinu yú. Ní 'cuiinduū di ye'n'é na mesa, 'cuii di ní 'úú cu'ú che'é. 'Cuiinu che'é 'cuiinu cu'ú tuu'mi ní dii cuuvi ché'e di cu'u di. ⁹ ¿'Áá aama patrón nca'a yā gracias mozo mii'n ti dii'n sa mandados chi cā'n'a patrón ye'n'é sa? Nguée dii'n yā 'tíicā. ¹⁰ 'Tiicá ntúū'n, ndís'tiī, taachí 'cuiinu dii'n nī tanducué'n'é ntii'nyu'n chí nga'n'á Ndyuūs ndís'tiī, tuu'mi ní caa'ma'n nī 'tíicā: Ndyuūs, nús'uu ní mozos ye'n'e nī naati nús'uu ní díi'n 'nū dámaāa'n chí canee chi díi'n 'nū.

Jesús idíi'n yā chi nduūvā ye'n'e ndiichi 'ii'n'yā'n' ye'n'e ca'āi lepra chí ín'duuti yuūtē ye'n'e yā

¹¹ Taachí Jesús mii'n canúu'n yā yúúni chí cue'n'e yā na yāān Jerusalén, cho'ó yā naavta'n'ā ye'n'e na 'uuvu yá'n'āa chí Samaria ndúúcu Galilea. ¹² Ní taachí Jesús sndaayā 'áámá yāān 'lín snéé ndiichi sa'n'á chí induuti yuūtē ye'n'é sa chí ndii sa ca'ai lepra. Ndaa'n sa nanáán Jesús mii'n ní ch'éētindii ya'n'ai sa. ¹³ Ní 'cai sa: N'diī, 'iivú Jesús, nnéé ya'ai 'iinu ní nús'uu.

¹⁴ Taachí Jesús n'diichi yā sa'n'á s'ee'n, tuu'mi ní yaa'vi yā: Ndís'tiī, cue'n'e nī ní 'cuu'mi'n nī nanáán chiiduú s'ee'n. Ch'íínú ca'n'a Jesús ndúúdu 'cū sa'n'á s'ee'n ní nduuvā ye'n'e sa. ¹⁵ Tuu'mi 'áámá chéé sa'n'á s'ee'n taachí n'diichi yā chí 'āā nduuvā ye'n'e yā, nguεεcunée yā ní che'n'e yā naachi canéé Jesús mii'n ní ca'n'a yuudu yā: Dε'ε chúúca ch'εεte Ndyuūs. ¹⁶ Ní chiintii'yā yā nanáán Jesús ní chí snaa'n na yá'n'āa, ní ca'a yā gracias 'ii'n'yā'n'. Sa'n'á mii'n ní 'áámá sa'n'á ye'n'e yá'n'āa Samaria. ¹⁷ Tuu'mi ní Jesús mii'n ca'n'a yā: ¿'Áá nguεε ndiichi sa'n'á chí nduūvā ye'n'é sa? Ta nuu' sa, ¿tíi snéé sa? ¹⁸ ¿'Áá nguεε táámá yā chí canéé chí caa'ma'n yā chí ch'εεte Dendyuūs? Dámaā'n sa'n'á mii'n chí canuu'n yúúni chí ca'a sa gracias.

¹⁹ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā sa'n'á chí ngiita mii'n: Nducuee'n dí. Cúna'n'ā di. 'Áā nanduuva ye'n'é di caati i'téenu nī.

Ye'n'e taaca Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Taachí 'ii'n'yā'n' fariseos intínguūnee'n yā Jesús mii'n: ¿Tíi cua'a ndáá naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā? Jesús mii'n ní nan'guεεcúta'n'a yā: Naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā nguée ndaa tan'dúúcā 'áámá manera chí ndís'tiī cunee ngiínú nī ye'n'é. ²¹ Ní nguée ndúú 'ii'n'yā'n' caa'ma'n ra yā 'tíicā: 'Muu' canee o mii'n canee ti Ndyuūs 'āā nga'n'a ntii'nyu'n yā nguaa'n ndís'tiī.

²² Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā discípulos ye'n'e yā: Tiempo mii'n ndaa nguuvi taachi ndís'tiī ne'n'e nī snaa'n nī taachi canéé Sa'n'á chí Daiya Dendyuūs, naati nguée snaa'n nī sa'n'á mii'n. ²³ Ní 'ii'n'yā'n' caa'ma'n yā cuuvi yā nduudu yaadi ndís'tiī: 'Muu' canéé Sa'n'a chí Daiya Dendyuūs, o mii'n canee sa. Nguée ca'n'a nī ndíi nguée ndúú can'dáa nī 'ii'n'yā'n' cuayiivi. ²⁴ Tan'dúúcā chí inaa'n yú chí ngé'n'é 'cuai maa'n nchεεté nūu' ngiīyā, 'tiicá ntúū'n cuuvi taachi 'úú chí Sa'n'á

chi Daiya Dendyuūs ndaá nguuví miiⁿ. ²⁵ Naati vmnááⁿ vmaaaⁿ 'úú chi Saⁿá chi Daiya Ndyuūs ní neené 'cueenú cuuvi. Ní 'iiⁿyāⁿ chi maaⁿ snée iⁿ'yeeⁿdí 'cūú díiⁿ yā condenar 'úú. ²⁶ Tan'dúúccā chi canee tiempo chi 'āā chó'ōo taachi canee saⁿá Noé iⁿ'yééⁿdi 'cūú, 'tiicā ntúūⁿ cuuvi tiempo yeⁿ'ē Saⁿ'a chi Daiyā Dendyuūs taachi ndaa sa. ²⁷ Tiempo yeⁿ'e Noé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngé'e yā ngi'i yā ní n'giindivaacu yā. Ní ca'a yā daiya yā chí n'giindivaacu ndii nguuví chi Noé sndaá yā na arca. Tuu'mi ní chee taaⁿ cuuvi ní chiitu iⁿ'yeeⁿdí 'cūú ndúúccū nuūⁿnīⁿ ní ch'iī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. ²⁸ 'Tiicā ntúūⁿ chiī tiempo chi 'āā chó'ōo taachi canee saⁿ'a Lot iⁿ'yeeⁿdí 'cūú. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nge'e yā ngi'i yā. Ngai yā ní n'diicui yā. Ní ngiinú yā ní idin'dái yā vaacu yā. ²⁹ Taachi can'daā saⁿ'a Lot miiⁿ ná yāāⁿ Sodoma chi cheeⁿ nguuchi yaⁿā ndúúccū azufre chí tuūú chí ngiichi chí yeⁿ'e nanguuvi. Cáávā chuū ch'iī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ na yāāⁿ miiⁿ. ³⁰ 'Tíicā cuuvi nguuví miiⁿ taachi 'úú Saⁿ'á chi Daiya Dendyuūs ndaá taama vmnéⁿ'ēe.

³¹ Ní nguuví chi ndaá, taachi 'iiⁿyāⁿ chi snée yā tíiⁿ va'āi n'daacā ca chi 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nguéé nch'éeⁿ yā ní cuta'a yā dendu'ū chí véé yeⁿ'e yā chεεtí va'āi. 'Tiicā ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chi snée yā cuεeti n'daacā ca chí nguéé naⁿ'a yā nduvaacu yā. ³² Nan'gáácú nī tan'dúúccā chí ch'iī n'daataa yéⁿ'ē saⁿ'a Lot. ³³ 'Áā du'ú nuūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí neⁿ'e cá yā vida yeⁿ'e yā nguéé ti 'úú, dindaí yā táámá vida yeⁿ'e yā. 'Áā du'ú nuūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dichí'vé yā 'úú ní dindaí yā vida yeⁿ'e maán yā cucáávā 'úú, ní nndaacā yā táámá vida yeⁿ'e yā.

³⁴ 'Úú ngaⁿ'á ngií ndís'tī chí nguūnū miiⁿ 'uuvi yā chí ndiiti yā na 'áámá cama, 'aama yā ní ndaā naáⁿ ní taama yā ní canée yā. ³⁵ Níicú naachi 'uuvi n'daataá daama snee ta ingúu tá, 'aama ta ní ndaā naáⁿ tá ní taama tá ní canee ta. ³⁶ Naachi 'uuvi yā snée yā cuεeti, 'áámá yā ní ndaā naáⁿ yā, níicú taama yā ní canee yā.

³⁷ Taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū itinguuneéⁿ Jesús: Señor, ¿tíi cuuvi chuū? Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā yeⁿ'e tiempo miiⁿ: Naachi candiití cuerpo yeⁿ'e tináⁿā, miiⁿ ní nduuvidaamá luutí ní che'e tī, tuu'mi ní cuuví chuū.

18

Ejemplo yeⁿ'ē n'daataa nguá'āa chí cueⁿ'e tá nanaaⁿ juez ndúúccū 'áámá asunto

¹ Jesús caⁿ'a yā 'aama ejemplo chí 'téé nguéé daama yeⁿ'e chí 'iiⁿyāⁿ canéé chí caaⁿ'maⁿngua'á yā cuéⁿ'é daaⁿ'maⁿ nguéé ndúúccū vaadi 'daan'di. ² Ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ejemplo 'cūú: Canéé 'áámá juez na 'aama yāāⁿ chí nguéé 'va'a sa Dendyuūs. Ní ndíi nguéé ndúú idiiⁿ rá yā respetar 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā asuntos yeⁿ'e yā. ³ Canéé ntúūⁿ na yāāⁿ miiⁿ 'áámá n'daataa nguá'āa chí ndaa yā nguuví nguuví nanááⁿ juez miiⁿ ní ngiica tá justicia juez yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí taaⁿ ndúúccū tá. ⁴ Juez miiⁿ ní nguéé 'cuuⁿ yā 'naaⁿ tiempo naati cuayiivi nadicádiinuⁿ yā: 'Áará chí nguéé 'va'á Dendyuūs ndíi nguéé ndúú idiiⁿ rá respetar 'iiⁿyāⁿ, ⁵ naati n'daataa nguá'āa 'cūú nééné ididú'ú ta 'úú ní maaⁿ ní caⁿ'á díiⁿ n'daacā ndúúccū tá chí 'āā ntéé candii tá dindú'ú ta ti 'cuiinu paciencia yeⁿ'é.

⁶ Naati Señor miiⁿ caⁿ'a yā: 'Caandiveéⁿ nī chí ngaⁿ'á juez chí nguéé n'daacā táácā idiiⁿ yā. ⁷ ¿'Áá Ndyuūs nguεε nnee ntúūⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí ndεεve yā, 'iiⁿyāⁿ chí caaⁿ'maⁿngua'á yā ndii nguuví ndíi n'gaaⁿ ní Ndyuūs díiⁿ yā castigar 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí ndεεve yā? ¿'Áá cuuvi 'naaⁿ Ndyuūs chí

cunnee yā 'iinyān? Nguéé 'tíicā. ⁸ 'Úú ní nga'ná ngii ndís'tií chi Ndyuūs maa'n nch'eté nadanguá'nai yā 'iinyān. Naati taachi 'úú chi Sa'nā chi Daiya Dendyuūs ndaa, ¿'áá ndaaca ntuún 'iinyān chi i'téenu yā Ndyuūs ná i'yee'ndi 'cūu?

Sa'nā fariseo ndúucu sa'nā chí inn'guεε ye'n'e yá'nāa

⁹ Jesús ca'n'a yā ejemplo 'cūu chí 'tée nguéé dáámá caava n'dúúví 'iinyān chí idin'gεεté maán yā ní nguéé diín yā respetar taná'nā 'iinyān. Ní ca'n'a yā: ¹⁰ Na 'úúví sa'nā che'n'e sa yáacú templo chí caa'n'ma'ngua'a sa. 'Aama sa ní sa'nā fariseo, taama sa ní sa'nā chí inn'guεε ye'n'e yá'nāa. ¹¹ Sa'nā fariseo chí ndii sa ní 'túúcā ca'n'angua'a sa: N'dií Señor, nteé gracias n'dií ti 'úú ní nguéé tan'dúúccā taná'nā sa'n'a 'cūu. 'Úú nguéé ididuucú, nguéé yáádíí'yā 'úú, nguéé ca'ná ndúúccū taama n'daataá chí nguεε n'daataá ye'n'é, nguéé idiín tan'dúúccā chí idiín sa'n'a 'cūu chí inn'guεε sa ye'n'e yá'nāa. ¹² 'Úú ní nguéé nga'diín'nú'n 'uúví cuuvi 'áámá ndεete taachi caa'n'ma'ngua'a. 'Úú ní teé décima ye'n'e tanducué'n'e chí véé ye'n'é chí lado ye'n'e Ndyuūs chíi'n chí tuné'n Ndyuūs. ¹³ Naati sa'nā chí inn'guεε ye'n'e yá'nāa ya'n'ai canee sa ní nguéé ne'n'e sa snaa'n sa nánguuví. Dámaā'n chí n'ge'n'e sá níi'nu'n sa ní nga'nā sa: N'dií Ndyuūs, ya'ai 'inu ní 'úú, ti 'úú 'iinyān nuú'ndi 'úú. ¹⁴ 'Úú nga'ná ngii ndís'tií: Sá'n'a 'cūu cúna'nā sá ndavaacu sa ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuu'ndi ye'n'e sa. Sa'nā fariseo mii'n nguéé 'tíicā. 'Áā du'ú nūu'n 'iinyān chí dich'εεté maā'n, cuuvi yā ndicúū'n nanaá'n Ndyuūs. Ní 'iinyān chí nguéé dich'εεté maán yā 'iinyān, Ndyuūs dich'εεté yā 'iinyān mii'n.

Jesús idi'viicú yā da'caiyāa

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ 'Iinyān ní candεε yā da'caiyāa nanaá'n Jesús ní 'iicu Jesús tuu'ví yā da'caiyāa. Taachi discípulos ye'n'e Jesús n'diichi yā chuū, yaa'vi nées yā 'iinyān s'ee'n chí indáa yā ndúúccū dá'caiyāa. ¹⁶ Tuu'mi ní Jesús yaa'vi yā discípulos ye'n'e yā ní ca'n'a yā: 'Cuáán ní chí dá'caiyāa chíi yā nanaá'n. Nguéé 'caaca taa'n ní caati naachi Ndyuūs nga'n'a ntiinyuún yā ní ye'n'e 'iinyān chí ndiicúū'n yā tan'dúúccā dá'caiyāa. ¹⁷ Cuaacu níi'nyuún nga'ná ngii ndís'tií: 'Iinyān chí nguéé cu'téenu yā Ndyuūs tan'dúúccā 'áámá dá'caiyāa i'téenu yā nguéé cuuvi ndaa yā naachi nga'n'a ntiinyuún yā.

'Áámá sa'nā chí 'cuiica ndeē sa ndúúccū Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ 'Áámá sa'nā chí nga'nā ntiinyuún sa itínguunee'n sa Jesús mii'n: N'dií, Maestro chí n'dai, ¿de'ē cuuvi diín ní ndaācā vida cue'n'e daā'ma'n chí cuuvi ye'n'é?

¹⁹ Jesús ní ca'n'a yā chíi yā sa'nā: ¿De'ē cúúví chí nga'n'a di ngii di 'úú chí 'úú n'dai 'úú? Mar 'áámá 'iinyān nguéé n'dai yā, dámaā'n Dendyuūs. ²⁰ Dií ní déenu di chí canéé nguū'n na ley 'tíicā: Nguéé 'caā'n'nū'n di; nguéé ca'n'a di ndúúccū táámá n'daataá chí nguεε ye'n'e di; nguεε diduucú di; nguéé caa'n'ma'n di nduudu yaadi ndúúccū mar 'áámá 'iinyān; diné'n'e di ch'εεcu di ndúúccū chíida di.

²¹ Sa'nā mii'n n'guεεcúta'nā sa ní ca'nā sa: Tanducué'n'e chuū 'āā idiín taachi sa'nā 'líi'n 'úú.

²² Taachi Jesús ch'iindiveé'n yā chuū, ca'n'a yā chíi yā sa'nā: Véé 'áámá cosa nūu'n chí canéé chí diín di. N'diicui dí tanducue'n'e chí véé ye'n'e di ní ca'a di 'iinyān chí nguéé ye'n'e yā, ní ndaācā chí véé vaadi 'cuiica na va'ai cheeti nguuví chí cuuvi ye'n'e di. Ní cuchí di ní ca'n'a di nduucú.

23 Taachí saⁿá miiⁿ ch'iindiveeⁿ sá chuū, neené s'neeⁿ ndaachií yiinú sa, ti neené 'cuiica sa. 24 Ní taachí Jesús n'diichi yā saⁿá miiⁿ chi neené s'neeⁿ ndaachi yiinú sa, tuu'mi ní caⁿa yā: De'ē chūúca ngiⁿ'ti chí cundaa 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuiica naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā. 25 Ní tan'dúúca ejemplo 'cūū 'tíicā. Nguéé ngiⁿ'ti cá yeⁿ'e 'áámá 'iiti camello chí ch'εεε cá ti 'yuúduu chí cho'ó tī nduutinááⁿ 'iini chí cheendi va'ai 'líiⁿ nguéé ti 'aama saⁿá chí 'cuiica i'téenu sa Ndyuūs ní cundáa sa na va'ai cheeti nguuvi.

26 Taachi discípulos n'giindiveeⁿ yā chuū, caⁿ'a yā: ¿Du'tū cuuví nánguaⁿ'āi?

27 Ní Jesús caⁿ'a yā: Saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ngí diiⁿ sa chuū naati Ndyuūs cuuvi diiⁿ yā tanducueⁿ'ē.

28 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'a yā: Señor, cuin'díichí nī. Nús'uu ní s'neeⁿ 'nū chí véé yeⁿ'é 'nū, ní cuchí 'nū ndúúcu nī.

29 Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ ngaⁿ'á ngí ndí'stí chí 'āā du'ū nūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'nee yā vaacu yā, o chíidá yā, o cheecú yā, o 'dínu yā, o n'daataa yeⁿ'e yā, o daiya yā, cáávā chí diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā, 30 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'deēe ca ndaācā yeⁿ'e yā ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuayiivi ní ndaacá yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ná va'ai cheeti nguuvi.

*Jesús ngaⁿ'a yā chí 'cuūvi yā
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)*

31 Jesús cueⁿ'e yā 'áámá lado ndúúcu ndu'ū ndiichúví discípulos yeⁿ'e yā ní caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Maaⁿ ní caⁿ'ā yū na yāāⁿ Jerusalén ní miiⁿ cúnuuⁿ ca'a tanducueⁿ'ē chí profetas dinguⁿ'u yā ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. 32 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā entregar 'úú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní dūūchinéⁿ yā 'úú ní diiⁿ taaⁿ yā nduucú níicú ca'a neeⁿ daíⁿ yā 'úú. 33 'Cuíinú 'cueⁿ'é yā 'úú ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú naati 'cuíinú 'iinu nguuvi ní nnduūchí yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

34 Discípulos s'eeⁿ nguéé tuumicádíinuⁿ yā yeⁿ'é dendū'u 'cūū ti canúⁿ n'de'ei yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé tuumicádíinuⁿ yā de'ē chí caⁿ'a Jesús.

*Jesús diiⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā chí ngueenááⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jericó
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)*

35 Taachí Jesús ndaā niⁿ'nuúⁿ yā na yāāⁿ Jericó, 'áámá saⁿ'ā ngueenááⁿ véé sa niⁿ'nuúⁿ cyúúni. Ngíica sá limosnas. 36 Sáⁿ'a 'cūū tááchí ch'iindiveeⁿ sa chí cho'ó n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ, itiinguunéⁿ sá: ¿Dé'ē chí chíi?

37 Ní 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā chí ngueenááⁿ chí chó'oo Jesús chí yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret. 38 Tuu'mi ní saⁿ'ā nguéénaaⁿ miiⁿ 'caí sa: N'díi Jesús, Daiya David, nneé ya'ai 'iinu nī 'úú.

39 'Iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e vmnaaⁿ yeⁿ'e Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā miiⁿ chí 'āā ntéé 'cuaí sa, naati saⁿ'ā miiⁿ ní n'gai yiicu ca sa: N'dií, Daiya David, nnéé ya'ai 'iinu nī 'úú.

40 Tuu'mi ní Jesús miiⁿ chééndii yā ní caⁿ'a yā chí canguai yā saⁿ'a chí nguéé inaaⁿ. Taachí saⁿ'ā miiⁿ ndaā sa nanááⁿ Jesús, Jesús miiⁿ ní itiinguunéⁿ yā saⁿ'ā: 41 ¿De'ē neⁿ'e di chí diiⁿ ndúúcu dii? Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Señor, diiⁿ ní chí snāⁿ.

42 Jesús caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Cáávā chí i'téenu di nduūvā yeⁿ'e di.

43 Tuu'mi nūⁿ snaāⁿ sa ní cuéⁿ'e sa ndúúcu Jesús. Ní ngaⁿ'a sa: De'ē chūúca ch'εεε Ndyuūs. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ chí n'diichi yā chuū ní caⁿ'a yā: De'ē chūúca ch'εεε Dendyuūs.

19

Jesús ndúúcu sa'á chi nguuvi Zaqueo

¹ Taachí Jesús sndaá yá na yáán Jericó, cánúuⁿ yá yúúni ní cho'ó yá náávtaⁿ á yáán Jericó miiⁿ. ² Na yáán miiⁿ canee 'áámá sa'á chí 'cuiica sa chí nguuvi sa Zaqueo. Sa'á miiⁿ, ní sa'á ndíí tiiⁿ ye'e'é 'iiⁿyāⁿ chí inn'gueε ye'e' impuestos ye'e' yáⁿáa. ³ Sa'á miiⁿ ní ne'e sa snaaⁿ sa chéé yá chí Jesús miiⁿ naati nguéé ngii inaaⁿ sa ti neené n'deéé 'iiⁿyāⁿ ti nguéé yaacu sá. ⁴ Tuu'mi ní cueⁿe sa ngéenu sa cuáán vmnaaⁿ ní cucheε sá 'áámá tiiⁿ yáⁿá sícómoro caati cuuvi sa snaaⁿ sa 'iiⁿyāⁿ, ti Jesús miiⁿ canee chí cho'ó yá miiⁿ. ⁵ Taachí Jesús miiⁿ ndaá yá miiⁿ, n'diichí yá Zaqueo miiⁿ, ní ca'á yá chí yá sa'á: Díí, Zaqueo, maaⁿ nch'εεté nūuⁿ nch'ééⁿ dí ti maaⁿ ní ne'e' cuneé na vaacu dí.

⁶ Tuu'mi ní Zaqueo miiⁿ maaⁿ nch'εεté nūuⁿ nch'ééⁿ sa ní 'cuuⁿ sa chí cueⁿe Jesús miiⁿ ndúúcu sa na vaacu sa. Ní yeenú taavi sa. ⁷ Taachí 'iiⁿyāⁿ n'diichí yá chuū, nducyaaca yá ní neené n'deéé ca'á yá. Ní ca'á yá chí Jesús miiⁿ ní chinndaá yá chí cunee yá ndúúcu 'aama sa'á chí v'éé nuuⁿndi ye'e' sa. ⁸ Tuu'mi ní taachi ch'iindiveeⁿ Zaqueo chuū, chééndii sa nanáán Jesús miiⁿ ní ca'á sá chí sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, 'caandiveéⁿ ní ye'e'é. Ná ma'á chí v'éé ye'e'é ca'á 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ye'e' yá. Ndúúti chí de'ε ndivií ye'e'é 'áámá 'iiⁿyāⁿ, tuu'mi ní n'guεεcunee cuūⁿ tanto ye'e' yá.

⁹ Jesús ca'á yá chí yá sa'á: Maaⁿ ní nnguá'ái 'iiⁿyāⁿ ye'e' va'ai Zaqueo ye'e' nuuⁿndi ye'e' yá ti Zaqueo miiⁿ ní ye'e' ndaata Abraham. ¹⁰ Ti 'úú chí Sa'á chí Daiya Dendyuús ní ndaá chí in'nuúⁿ ní 'úú nadinguaⁿ'ái 'iiⁿyāⁿ chí nindái ndúúcu nuuⁿndi ye'e' yá.

Ejemplo ye'e' dueño chí ca'a tuumí mozos ye'e' yá chí cuuvi dii' sa negocio

¹¹ Taachí Jesús miiⁿ 'áa canee ní nuuⁿ yá na yáán Jerusalén, 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yá chuū nadicádíinuⁿ yá chí 'áa maán nūuⁿ ndaá naachi Ndyuús nga'á ntiinyuⁿ yá. Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní ca'á yá 'áámá ejemplo. ¹² 'Áámá sa'á chí n'dai chí ye'e' familia chí nga'á ntiinyuⁿ cueⁿe sa na 'aama país chí ya'ái chí cunee sa rey ye'e' país miiⁿ. Cueⁿe sa ní cuayiivi nguεεcunee sa. ¹³ Taachi 'áa cháa ca'á sa, yaa'vi sa ndiichi sa'á mozos ye'e' sa ní ca'á sa 'áámá cáadí 'dii'nguāⁿ 'áámá 'áámá mozo ye'e' sa. Ní ca'á sa chí sa mozos: Diíⁿ ní negocio ndúúcu tuumí 'cūū nuuⁿmaⁿ ne'e' chí ca'á. ¹⁴ 'Iiⁿyāⁿ ye'e' país chí ya'ái nguéé ne'e' yá sa'á miiⁿ ní nguéé ne'e' yá chí cuuvi rey ye'e' yá sa'á. Dich'ó yá n'duuvi 'iiⁿyāⁿ chí caaⁿmaⁿ ya 'túúca: Nguéé ne'e' 'nū chí sa'á 'cūū ní cuuvi sá rey ye'e' nús'uu. ¹⁵ Sa'á miiⁿ chí rey chí nga'á ntiinyuⁿ yá cueⁿe yá ní nguεεcunee yá ndáa yá na vaacu yá. Dich'ó sa 'iiⁿyāⁿ chí yaa'vi yá mozos chí ca'á sa tuumí miiⁿ chí ndaa sa nanáán yá ní cuuvi cadíinuⁿ yá, 'áá n'deéé daiyá tuumi ndaacá 'aama 'aama yá? ¹⁶ Ndaa sa'á chí vmnáán vmnaaⁿ ní ca'á sa chí sa 'iiⁿyāⁿ: N'dií, señor, ye'e' 'aama caadi 'dii'nguāⁿ ye'e' ní, daiyá túumí miiⁿ dii' ganar ndiichi caadi 'dii'nguāⁿ. ¹⁷ 'Iiⁿyāⁿ 'cuiica miiⁿ ní ca'á yá chí yá mozo miiⁿ: Díí, n'daacá idiiⁿ di; ní díí 'áámá mozo chí n'dai. Tan'dúúca chí n'daacá chí dii' di ndúúcu chí 'téé chí teé dii maaⁿ ní díí ní caaⁿmaⁿ ntiinyuⁿ di ye'e' ndiichi yáán. ¹⁸ Cuayiivi ndaá táámá sá ní ca'á sa: N'dií, señor, ye'e' 'aama caadi 'dii'nguāⁿ ye'e' ní, daiyá tuumí miiⁿ dii' ganar nyuⁿu cáadí 'dii'nguāⁿ. ¹⁹ Tuu'mi ní ca'á 'iiⁿyāⁿ 'cuiica miiⁿ chí yá mozo 'cūū: 'Tiicá ntuūⁿ dii ní caaⁿmaⁿ ntiinyuⁿ di ye'e' nyuⁿu yáán. ²⁰ Ndaá táámá mozo ní ca'á sa chí sa 'iiⁿyāⁿ 'cuiica miiⁿ: N'dií, señor, ingáa tuumí ye'e' ní chí cachiichí na pañuelo ní chí'neeⁿ n'dai. ²¹ 'Úú ní 'va'á n'dií ti neené

chεεchí n'diī chí nanguai nī cosas naachi nguéeé idiīn nī ntiīnyuⁿ ní ndúúcuⁿ tuūmī yeⁿ'é nī diīn nī cosechar naachi nguéeé niiⁿnuⁿ nī ti yeⁿ'é nī. ²² Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cuica miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā mozo miiⁿ: Díi, mozo chí nguéeé n'daacā idiīn dí, cáávā nduudu chí ngaⁿ'a dí canee dí condenado. Dii ní déenu dí chí chεεchí 'úú ní nanganááⁿ chí nguéeé yeⁿ'é ní idiīn cosechar chí nguéeé diīn ntiīnyuⁿ ti yeⁿ'é. ²³ ¿Deⁿ'ε cúúví chí nguéeé s'nuūⁿ dí tuūmī yeⁿ'é ná banco? Maaⁿ nífcú taachi nindaá ní cutaⁿ'á tuūmī yeⁿ'é ndúúcuⁿ daiya. ²⁴ Tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cuica caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí snée yā miiⁿ: Divíi nī tuūmī yeⁿ'é sa ní caⁿ'á nī saⁿ'a chí véé n'diichí caadi 'díiⁿnguāⁿ yeⁿ'é sa. ²⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: N'diī, señor, saⁿ'ā miiⁿ ní 'āá véé ndiichi cáadí 'díiⁿnguāⁿ yeⁿ'é sa. ²⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ 'cuica nanⁿguεεcútaⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí 'iiⁿ'yāⁿ chí véé yeⁿ'é yā cutaⁿ'a cá yā chí cuuvi yeⁿ'é yā naati 'iiⁿ'yāⁿ chí dúúⁿ'vi véε yeⁿ'é yā 'téé chí véé yeⁿ'é yā ní 'iiⁿ'yāⁿ ndivíi yā yeⁿ'é yā. ²⁷ 'Tiicá ntúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé neⁿ'é n'diichí yā chí taaⁿ yā nduucú, ní nguéeé neⁿ'é yā chí 'úú cuuvi rey yeⁿ'é yā, tuuⁿ'mi ní candéε nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanaááⁿ 'muuⁿ ní 'caaⁿ'nuⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ 'muuⁿ.

Jesús ndáa yā na yáāⁿ Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ch'íínú caⁿ'a yā chuū, Jesús cueⁿ'e yā cuááⁿ vmaaaⁿ ní cueⁿ'é yā ní ndaa yā na yáāⁿ Jerusalén. Cuayiivi cueⁿ'e ntúūⁿ discípulos yeⁿ'e yā. ²⁹ Taachí ndaaⁿ niiⁿ'núⁿ yā yeⁿ'é yáāⁿ Befagé ndúúcuⁿ yáāⁿ Betania niiⁿ'nuúⁿ naachi canee yīicú chí nguuví Olivos, tuuⁿ'mi ní Jesús dichó'o yā ná 'uūvi discípulos yeⁿ'é yā vmaaaⁿ yā. ³⁰ Ní Jesús caⁿ'a 'túúca: Cueⁿ'e nī na yáāⁿ 'líiⁿ chí canéé niiⁿ'nuúⁿ ní taachí cundaá ní yáāⁿ miiⁿ ndaacá ní 'áámá burro 'líiⁿ chí n'dééchiichí tí. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'āá cuéé cunduú yā 'iiti. N'daatí ní 'iiti ní candéε nī 'iiti 'muuⁿ. ³¹ Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ tiinguuneeⁿ yā 'túúca: Ndís'tiī, ¿deⁿ'ε cúúví chí n'daatí ní 'iiti? 'Túúca nanⁿguεεcútaⁿ'a nī chí Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

³² Discípulos chí dicho'ó Jesús cueⁿ'e yā ní ndaaⁿ yā 'iiti tan'dúúca chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā. ³³ Taachí n'daati yā burro 'líiⁿ miiⁿ, 'iivi tí ní caⁿ'a yā chíi yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Deⁿ'ε cúúví chí in'daati nī burro 'líiⁿ yeⁿ'é?

³⁴ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Señor yeⁿ'e yú ní neⁿ'e yā 'iiti.

³⁵ Tuuⁿ'mi ní candéε yā 'iiti nanaááⁿ Jesús. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ sn'dúu yā cotón yeⁿ'é yā vmaaaⁿ yeⁿ'é tí ní Jesús canduú yā 'iiti miiⁿ. ³⁶ Ní taachí Jesús cho'ó yā cyúúni miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní n'doo yā cotón yeⁿ'é yā cuaaⁿ cyúúni míiⁿ. ³⁷ Taachí Jesús ndaaⁿ niiⁿ'núⁿ yā naachi nga'ái yúúni míiⁿ yeⁿ'é yīicú chí nguuví Olivos, nducyáácá discípulos yeⁿ'e yā ní yeenú taavi yā. Ní tucaⁿ'á yā caⁿ'a yā chí ch'εεte n'dai Ndyuūs cucáávā chí vaadi n'giinu chí n'diichí yā chí Jesús diīn yā. Níicú diitūu n'dai 'cai yā ti yeenu taavi yā. ³⁸ Ní 'cai yā: Deⁿ'ε chúúca n'dai Rey chí cuchii yā ndúúcuⁿ chí duuchi Señor Ndyuūs. Ní cunéε vaadi 'diīiⁿ ná va'ai chεεti nguuví. Ní caⁿ'á yā ndúúcuⁿ vaadi yeenú. Deⁿ'ε ch'εεte ca n'dai Ndyuūs chí deεvé n'dai yā ndúúcuⁿ poder yeⁿ'é yā.

³⁹ Tuuⁿ'mi ní n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí snée yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chíi yā Jesús miiⁿ: N'diī, Maestro, yaaⁿ'vi neeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeé caaⁿ'maⁿ yā tíicā.

⁴⁰ Jesús miiⁿ ní nánⁿguεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'e fariseos ní caⁿ'a yā: Nduúti chí 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ ní 'tíicā nguéeé caaⁿ'maⁿ yā, tuuⁿ'mi ní tuūu miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ 'tíicā.

⁴¹ Taachí ndaaⁿ niiⁿ'núⁿ yā chí n'diichí yā yáāⁿ Jerusalén miiⁿ, tuuⁿ'mi ní Jesús chεεcú yā cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ti ya'ai 'iinu yā caavā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁴² Ní caⁿ'a yā 'túúca: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén, nduuti chí

incheenaán nī ye'nē nguuví 'cūū chi cuuvi nangua'n'ai nī tuu'mi ní 'úú cuuvi teé ndís'tīi vaadí 'dīi'n. Naati maa'n ní Ndyuūs canuu'n n'de'éí yā ye'n'e nī ní nguéé cuuvi deenu nī. ⁴³ Ti ndaá nguuví taachí 'ii'yā'n chi taa'n ndúúcu nī chééndii yā núú'mán 'diituú yāān ye'n'e nī ní nguéé cuuvi cáānu nī ye'n'e yā. ⁴⁴ Ní dīi'n yā chi cundee nī ti nguēe cuhéé nī ndúúcu yā. Ní 'caa'nú'n yā nducyaaca ndís'tīi ndúúcu daiyá nī, ní dituuví yā yāān Jerusalén ye'n'e nī ti 'ii'yā'n nguéé deenu yā chi tiempo maa'n ní nguuví chi Ndyuūs s'neén yā chi cuuvi nangua'n'ai yā.

Jesús nadíεεvé yā yaācū templo
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Tuu'mi ní Jesús sndaá yā na yaācū templo ní tucá'a yā tun'dáa yā nducyaaca 'ii'yā'n chi in'diicui yā ní ngái ntúu'n yā mii'n. ⁴⁶ Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'yā'n s'ee'n: "Túúca canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs: Yācū ye'n'é ní naachi caa'ma'ngua'a 'ii'yā'n naati ndís'tīi ní dīi'n nī tan'dúúca chi yīiε yaava ye'n'é 'ii'yā'n chí diduucu.

⁴⁷ Jesús mii'n nguuví nguuví ngi'cuee'n yā ná yācū templo; naati 'ii'yā'n chiiduú n'gεεté, ndúúcu 'ii'yā'n chi ngi'cuee'n ley, ndúúcu 'ii'yā'n chi nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yāān mii'n nduuvidaamá yā ti ne'n'é yā n'diichí yā táácā chi cuuvi 'caa'nú'n yā Jesús mii'n. ⁴⁸ Nguéé indaacá yā táácā chi 'caa'nú'n yā Jesús, ti nducyáácā 'ii'yā'n s'nee vee'n n'daacá yā ye'n'é chi ngi'cuee'n Jesús mii'n.

20

Jesús nga'n'a ntii'nyú'n yā
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Áámá nguuví taachí Jesús mii'n ngi'cuee'n yā chεeti yaācū templo ní ngi'cuee'n yā nduudu chí ngai ye'n'e Ndyuūs, ndaā nanáán Jesús mii'n chiiduú n'gεεté ndúúcu maestros ye'n'e ley, ndúúcu 'ii'yā'n ndiicúú chí nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yaācū. ² Ní ntiinguunéa'yā Jesús: ¿Du'ú ca'n'a ntii'nyu'n chí ca'cuee'n nī déndu'ú chí 'tuucā? O ¿du'ú 'ii'ntyé'n'é tee yā orden chí dīi'n ní 'túicā?

³ Tuu'mi ní Jesús mii'n nan'gυεεcúta'n'a yā: 'Úú ntúū'n ní ntiinguunéa'yā áámá ndís'tīi. Nan'gυεεcúta'n'a nī ye'n'é: ⁴ ¿Dú'u ca'a orden Juan chí chεεdínuū'n nī yā 'ii'yā'n? ¿'Áá ye'n'e Ndyuūs o sa'n'a i'n'yee'ndí 'cūū?

⁵ 'Ii'yā'n s'ee'n nduuvidaamá yā ní ca'n'a yā nguaa'n maa'n yā: Ndúúti chí caa'ma' yú chí ye'n'e Ndyuūs, Jesús mii'n ní cuuvi yā s'uúū'n: ¿De'ē cuuvi chí nguéé chí'téenu nī? ⁶ Nduuti chí caa'ma' yú chí ye'n'e sa'n'a i'n'yee'ndí 'cūū, nducyaaca 'ii'yā'n ní cuiituú yā s'uúū'n ti 'ii'yā'n s'ee'n nadicádfínuū'n yā chí cuaacu ní'nyú'n Juan mii'n ní 'áámá profeta chí Ndyuūs dichó'ó yā.

⁷ Tuu'mi ní 'ii'yā'n s'ee'n nan'gυεεcúta'n'a yā ye'n'e Jesús chí nguéé déenu yā tíi ndiicá ye'n'é chí ngeεdínuū'n nī Juan mii'n. ⁸ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chii yā 'ii'yā'n s'ee'n: Ndií nguéé ndúú 'úú ra cuuvi ndís'tīi du'u 'ii'ntyé'n'é tee yā orden 'úú chí idií'n chuū.

Yá'āa ye'n'e sa'n'ā chí dīi'n cuidado dí'yú uvas
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Jesús tucá'a yā ca'n'a yā chii yā 'ii'yā'n s'ee'n 'áámá ejemplo chí 'téε nguéé dáámá: 'Áámá sa'n'ā chíi'nū sa dí'yú uvas ná yá'āa ye'n'é sa. Dueño mii'n ca'a yā n'duuví sa'n'ā chí idií'n sa ntii'nyu'n ní nadí'vε yā sa'n'ā. Ní chíica yā yāān vaacú yā ni cue'n'e yā chí cuuvi 'náa'n yā. ¹⁰ Taachí ndaā tiempo ye'n'e cosecha ye'n'e uvas mii'n, dueño mii'n dichó'ó yā 'aama mozo ye'n'é yā chí cue'n'e sa cuta'a

sa parte ye'n'e cosecha chi tuneen dueño mii'n. 'Ii'n'yān chí idii'n ntii'nyu'n ye'n'e yá'n'āa ch'e'n'é yā mozo ní nadichó'o yā mozo mii'n. Ní ngu'éé de'ē ve'e ca'a yā mozo mii'n. ¹¹ Dueño ngu'ecunée yā dichó'o yā táámá mozo nanáán sa'n'ā chí idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'e yā. 'Tiicá ntūn ngu'éé n'daacā dii'n sa ndúúcū mozo mii'n. Ch'é'n'é sa sa'n'ā ní nadicáánu sa sa'n'ā mii'n. Ní ngu'éé de'ē ve'e ca'a sa sa'n'ā mozo mii'n. ¹² Dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n ngu'ecunée ntūn' yā dichó'o yā táámá mozo nanáán 'ii'n'yān chí idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'e yā naati 'nuucá'a sa sa'n'ā ní nadicaanu sa sa'n'ā.

¹³ Tuu'mī ní dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n ca'n'a yā: ¿Táácā dii'n? Dicho'ó sa'n'ā daiyá chí ne'n'e taaví. ¿Áá ngu'éé taachí snaan sa sa'n'ā dii'n sa honrar sa'n'ā daiyá?

¹⁴ 'Ii'n'yān chí idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa mii'n taachí n'diichi sa sa'n'ā daiya dueño ye'n'e yá'n'āa mii'n nadicááinuun' sa ní ca'n'a sa chíi sa vi'i: Sán'a 'cuu chí cuuví ye'n'e sa yá'n'āa 'cūū. 'Caā'n'un' yú sa'n'ā ní yá'n'āa ndúúcū chí véé naa'n' cuuvi ye'n'e yā. ¹⁵ Tuu'mí tun'dáa sa sa'n'ā daiya dueño 'áámá lado ye'n'e chée'n' ye'n'e díi'yú uvas ní ch'ii'n'nu'n sa sa'n'ā. Jesús ca'n'a yā: Maa'n ní, ¿de'ē dii'n dueño ye'n'e yá'n'āa nduucú sa'n'ā s'ee'n chí dii'n 'túicā? ¹⁶ Dueño mii'n taachi ndaa yā ní diví yā sa'n'ā chí idii'n ntii'nyu'n na yá'n'āa ye'n'é yā ní 'caan'nú'n yā sa'n'ā s'ee'n. Ní ca'á yā yá'n'āa mii'n ye'n'e yā táámá 'ii'n'yān. Taachí 'ii'n'yān fariseos ch'iindiveé'n yā chuū, tuu'mi ní ca'n'a yā: N'daacā chí Ndyuūs ngu'éé 'cuua'n yā chí 'túicā.

¹⁷ Jesús ch'ii'nú yā 'ii'n'yān s'ee'n, ní ca'n'a yā: ¿De'ē ne'n'e caan'ma'n nduudu chí canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chí 'tuucá?

Tuūu ch'ēeté chí 'ii'n'yān chí din'dái yā va'āi mii'n ní sta'á yā ní ch'ēēcú yā 'áámá lado, ní tuūu 'cūū chí tuūu ch'ēete mii'n dichíi'v'e ca ní canée tuūu ch'ēeté ye'n'e esquina ye'n'e va'āi.

¹⁸ 'Āa du'ú nūu'n 'ii'n'yān chí cun'daa nduú yā vmnaa'n na tuūu 'cūū ní caātū 'íiní ye'n'e yā. Naati 'āa du'ú nūu'n 'ii'n'yān chí cun'dáá nduūu tuūu 'cūū vmnaa'n ye'n'e yā, 'cuíinú ndúúví yuūni yā.

*Ye'n'e tuumī chí ca'á yā emperador César
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)*

¹⁹ 'Ii'n'yān chiiduú n'g'ēeté ndúúcū maestros ye'n'e ley ne'n'é yā cuta'á yā Jesús ní dii'n yā chí preso yā naati di'va'a yā 'ii'n'yān ye'n'e yáā'n' mii'n. Tuu'mí nūu'n tuumicááinuun' yā chí Jesús mii'n ca'n'a yā ejemplo 'cūū chí 'téé ngu'éé dáámá ní ye'n'e yā. ²⁰ Tuu'mi ní dichó'o yā 'ii'n'yān chí 'cuenúu' Jesús mii'n. 'Ii'n'yān s'ee'n ní ndaacá yā táácá chí casta'n'a yā nduudu Jesús mii'n chí Jesús cuuvi caan'mán' yā 'aama nduudu yaadi. 'Túicā ní cuuvi dichó'o yā Jesús nanáán gobernador. ²¹ Chíi'n chí 'ii'n'yān s'ee'n ní ntinguunée'n yā Jesús nduudú 'cūū: N'díi, maestro, déénu 'nū chí nga'n'a ní ní ngi'cuee'n ní chíi'n chí n'daacā. Ní ngu'éé dii'n ní juzgar 'ii'n'yān tan'dúúcā chí n'gee ní chí n'daacā o ngu'éé, naati ngi'cuee'n ní yúúni ye'n'e Ndyuūs ndúúcū nduudu cuaacu. ²² Maa'n ní cuuvi ní chuū: ¿Áá n'daacā chí nadíi'v'e 'nū emperador César tuūmī ye'n'e yá'n'āa o ngu'éé?

²³ Jesús tuumicááinuun' yā chí 'ii'n'yān s'ee'n ní ngu'éé n'daacā chí dii'n yā ní ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'ee'n: ¿De'ē cuuví chí ne'n'e ní casta'n'á ní nduudu ye'n'é?

²⁴ 'Cuu'n'mi'n ní 'áámá tuumī. Jesús n'diichi yā tuūmí ní ca'n'a yā: ¿Du'ū naa'n ndéē tuūmī mii'n? ¿Du'ū chí nguuví canee nguū'n naa'n? Tuu'mi ní sa'n'a s'uun' nan'gu'ecúta'n'ā sa: Naa'n emperador César cānee.

²⁵ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yān s'ee'n: Nca'a ní tuūmī emperador César mii'n chíi'n chí ye'n'é yā ní ca'á ní Ndyuūs chíi'n chí ye'n'é yā.

²⁶ Nguéé cuuvi diín yā chistaⁿ a mar 'áámá nduudu yeⁿ e Jesús miiⁿ ní cheⁿ e yiinú yā yeⁿ e chí nan'guéécútaⁿ á Jesús. Ní 'āā ntéé caⁿ a yā mar 'áámá.

'Iiⁿ yāⁿ itinguuneeⁿ yā Jesús yeⁿ e chí nduuchi tináⁿ ā
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Cuayiiivi ní n'duuvi 'iiⁿ yāⁿ saduceos ndaa yā nanááⁿ Jesús. Saduceos nguéé s'téenu yā chí nduuchi tináⁿ ā. Ní caⁿ a yā chíi yā Jesús: ²⁸ N'dií, Maestro, Moisés dingúuⁿ yā na ley 'tíicā: Ndúúti chí 'áámá saⁿ ā 'cuuvi sa ní cu'neeⁿ sa n'daataá yeⁿ e sa ní nguéé daiya tá, tuu'mi ní 'dínú sa cuuvi 'caandavaacu sa ndúúcu n'daataá miiⁿ ní 'cuundi daiya sa lado yeⁿ e 'dínú tináⁿ ā. ²⁹ Maaⁿ ní véé ndéēchē 'dínú yā. Saⁿ ā vmnaaⁿ míiⁿ canee sa ndúúcu n'daataá yeⁿ e sa ní ch'ti sa. Nguéé ch'ētínéé daiya sa. ³⁰ Saⁿ ā 'dínú sa ndiichi ndii 'úúví canee sá ndúúcu n'daataá yeⁿ e tináⁿ ā. 'Diinu sa miiⁿ ch'ií ntúūⁿ saⁿ ā miiⁿ. Nguéé ch'ētínéé ntuūⁿ daiya sa. ³¹ Saⁿ ā 'dínú sa ndiichi ndii 'ínú canéé ntúūⁿ sa ndúúcu n'daataá míiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ ch'ti sa ní nguéé ch'ētínéé ntúūⁿ daiya sa. Nduu ndéēche yā ch'ētínéé yā ndúúcu n'daataá míiⁿ ní ca'áámá ca'áámá yā ch'ti yā ní nguéé ch'ētínéé mar 'áámá daiya yā. ³² Cuayiiivi miiⁿ ní ch'ií n'daataá míiⁿ. ³³ Taachi ndaa nguuvi chí nduuchi 'iiⁿ yāⁿ chí n'díí, ¿chéé saⁿ ā s'eeⁿ n'daataá yeⁿ e sa táⁿ ā? Tí nduu ndéēche yā ch'ētínéé yā ndúúcu n'daataá míiⁿ.

³⁴ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nan'guéécútaⁿ a yā yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ a yā: 'Iiⁿ yāⁿ chí snée yā iⁿ yeeⁿ dí 'cūu n'giindivaacu yā ní 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ e yā nga'a yā chí n'giindivaacu yā. ³⁵ 'Iiⁿ yāⁿ chí túneeⁿ chí ndaa yā na táámá iⁿ yeeⁿ dí, taachi nduuchi yā yeⁿ e nguaaⁿ tináⁿ ā, na yáⁿ āa miiⁿ ya ní nguéé 'caandavaacu yā, ndíí nguéé ndúú chí ca'a 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ e yā chí 'caandavaacu yā. ³⁶ Yáⁿ āa miiⁿ ya 'āā ntéé 'cuuvi yā ti daama yā ndúúcu ángeles. 'Iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ chí daiya Ndyuūs tí induuchi yā yeⁿ e nguaaⁿ tináⁿ ā. ³⁷ Ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ndíí taachi maaⁿ Moisés miiⁿ dingúuⁿ yā yeⁿ e yáⁿ á 'líiⁿ chí ngiichi iteé cadíuuuⁿ yú caati tináⁿ ā ninduuchi yā. Ní Moisés miiⁿ ngaⁿ á yā chí Señor Ndyuūs miiⁿ ní Ndyuūs yeⁿ e Abraham, ndúúcu Isaac, ndúúcu Jacob. ³⁸ Ti Ndyuūs ní nguéé Ndyuūs yeⁿ e tináⁿ ā ti yeⁿ e 'iiⁿ yāⁿ chí sduuchi yā. Caati nanááⁿ Ndyuūs miiⁿ nducyaaca 'iiⁿ yāⁿ ní sduuchi yā cueⁿ e daāⁿ maⁿ.

³⁹ Tuu'mi ní n'duuvi maestros chí ngi'cueeⁿ ley caⁿ a yā chíi yā Jesús miiⁿ: N'dií, Maestro, n'daacā ngaⁿ a nī.

⁴⁰ 'Iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé neⁿ e yā ntinguuneeⁿ ca yā.

¿Du'ū 'iiⁿ yāⁿ chí Cristo?
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Jesús caⁿ a yā chíi yā 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tií, ¿táácá chí ngaⁿ a nī chí Cristo miiⁿ ní daiya David? ⁴² Maaⁿ David miiⁿ ní ngaⁿ a yā na libro yeⁿ e Ndyuūs chí Salmos 'túúca:

Caⁿ a Señor Ndyuūs chíi yā Señor yeⁿ e: 'Cuundi di lado tá cuaacū yeⁿ e chí lado yeⁿ e honor,

⁴³ ndíí taachi 'úú cu'neéⁿ 'iiⁿ yāⁿ chí enemigos chí contra yeⁿ e di cuaaⁿ ndii yā ca'a di tan'dúúca chí 'aama banco 'líiⁿ.

⁴⁴ Ndúúti chí David miiⁿ caⁿ a yā chí Cristo miiⁿ ní Señor yeⁿ e yā, ¿táácá cuuvi chíi chí Cristo miiⁿ ní daiya David?

Jesús ngíicá nuuⁿ ndi yeⁿ e maestros chí ngi'cueeⁿ ley
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Nducuyáácá 'ii'nyān n'giindiveén yā taachi Jesús ca'n'a yā ndúúcu discípulos ye'n'e yā ní tuca'á yā ca'n'a yā chuū: ⁴⁶ Díi'n nī cuidado, ndís'tiī, ye'n'e maestros chí ngi'cuee'n ley. 'Ii'nyān s'ee'n ní ne'n'e yā 'cuεεti núu'n yā catecai n'geēnúú yā, ní ne'n'e yā chí ndís'tiī ní díi'n nī saludar 'ii'nyān s'ee'n taachi snée yā nūi'vεε ní ne'n'e yā chí díi'n nī respetar 'ii'nyān s'ee'n. Ní ne'n'e yā 'cuεεtē yā na sillas vmnáán vmnáan ye'n'e honor ná yaacū sinagogas ní sillas ye'n'e honor ye'n'e 'viicu naachi ch'é'e yā. ⁴⁷ 'Ii'nyān s'ee'n ní ndivíi yā va'ai ye'n'e n'daataá nguá'āa. Ní neéné n'deēe nga'angua'á yā ní ne'n'e yā chí snaan taná'n'ā 'ii'nyān chí díi'n yā 'túicā. 'Ii'nyān s'ee'n ní neene ch'εεtε ca castigo ye'n'e yā nguuvi ye'n'e juicio.

21

Ofrenda ye'n'e n'daataá nguá'āa

(Mr. 12.41-44)

¹ Jesús snée yā na yaācu templo ní n'diichi yā chí 'ii'nyān 'cuiica ngii yā ofrendas ye'n'e yā na cajas naachi inúūn ofrendas. ² N'diichí ntúūn yā 'áamá n'daataá nguá'āa chí neene ndaachíi cānee tá. Tá'n'ā mii'n ní s'nuūn tá chεεti caja mii'n 'uūvi centavos chí cobre. ³ Jesús mii'n ní nga'n'a yā ngii yā 'ii'nyān s'ee'n: Cuaacu níi'nyu'n 'úu nga'n'á ngii ndís'tiī chí n'daataá nguá'āa cūū ch'εεtε ca tuūmī chíi tá, nguéé ti taná'n'ā 'ii'nyān. ⁴ Tí 'ii'nyān s'ee'n ní nga'a yā ye'n'e chí ngaāva ye'n'e yā chí cuuvi ofrenda ye'n'e Ndyuūs; naati n'daataá cūū chí neenē ndaachíi canee ní ní ca'á tá tanducué'n'e chí t'éé ye'n'e ta chí ch'e'tá.

Jesús nn'gee'n yā táamá ejemplo chí ye'n'e yaācá chí ntuvii

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Ná'n'ā 'ii'nyān ní nga'n'a yā ye'n'e yaācū templo mii'n chí yaāva canéé ndúúcu tuūu n'dεε chee'n ndúúcu adornos ye'n'e regalos chí lado ye'n'e ofrenda. Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyān s'ee'n: ⁶ Ndís'tiī ní inaa'n nī dendú'ū chí 'túucā. Ndáá nguuvi taachi nadituvii yā yaācū mii'n ní 'āā ntéé cūnee tuūu cuaa'n vmnáán ye'n'e vi'i chí nguéé ntuuvii.

Ejemplo ye'n'e tiempo taachi 'āā cuéé ndaa nguuvi chí 'cuiīnū ín'yeēndī

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷ Tuu'mi ní 'ii'nyān s'ee'n ntinguunéen yā Jesús mii'n: N'diī, Maestro, ¿tíi' cua'n'ā cuuvi chuū? ¿De'ē señaal 'cuu'm'ín nī taachi 'āā cuuvi chí 'tiicā?

⁸ Jesús ca'n'a yā: Cundéε nī cuidado chí 'ii'nyān nguéé canche'éi yā ndís'tiī caati neenē n'deēe 'ii'nyān chíi yā caa'n'mán yā ndúúcu chí duuchí 'túicā: 'Úú chí Cristo; ní 'āā snée nguuvi chí 'cuiīnū ín'yeēndī. Naati ndís'tiī, nguéé ca'n'á nī ndúúcu yā. ⁹ Ní taachi 'caandiveén nī chí vεε caandaá ní 'ii'nyān 'cuu'man' yā contra ye'n'e taama yā nguéé dii'yá ní cuuvi. Tanducué'n'e chuū canéé chí cuuvi vmnáán vmnáan naati 'āā cuεε 'cuiīnū ín'yeēndī.

¹⁰ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyān s'ee'n: 'Áamá nación ní 'cuu'mán' contra ye'n'e taama nación ní 'ii'nyān ye'n'e 'áamá país ní 'cuu'mán' yā contra ye'n'e 'ii'nyān ye'n'e taama país. ¹¹ Ní n'deēe cuuvi nu'u taa'n yá'n'āa, ndúúcu tiempos chí 'cuūndī cuiicu, ndúúcu ca'ai taa'n n'deēe cuaa'n n'dai, ní 'ii'nyān snaan yā dendu'ū chí vaadī n'giinu ye'n'e va'ai chεεti nguuvi ní dii'yá yā cuuvi.

¹² Ní taachi 'āā cuéé cuuvi tanducué'n'e dendu'ū chí 'túucā, 'ii'nyān ní cuiītuú yā ndís'tiī ní cuta'á yā ndís'tiī chí presos ní. Ní nca'á yā ndís'tiī 'ii'nyān chí nga'n'a ntiīnyu'n ye'n'e yaācū sinagogas ní 'cuii yā ndís'tiī vácūū. Cuayivi ní candéε yā ndís'tiī nanáán 'ii'nyān reyes ndúúcu gobernadores cáāvā chí nga'n'a nī chí duuchí. ¹³ Chuū 'cueenu ndís'tiī cuuvi ti cue'n'é nī nduucú ní

nanáan 'ii'yaan s'eeen cuuvi caa'n máan nī nduudu cuaacu ye'né. ¹⁴ Cundéε n'daaca nī cuidado ná staava ye'né nī ní nguéé nadacádíinuun nī vmaana ye'né taácā nán'guεεcúta'a nī ye'né 'ii'yaan s'eeen. ¹⁵ Ti hora míin nuun 'úú ní yaa'ví ndís'tiī nduudu chi caa'n máan nī. Ní teé ndís'tiī vaadī deenu ye'né ní 'ii'yaan s'eeen nguéé cucheεε yā ndúúcu ndís'tiī, ndíi nguéé ndúú cuuvi caa'n maan yā contra ye'né ndís'tiī. ¹⁶ Naati chiidá nī, ndúúcu 'díinu nī, ndúúcu 'ii'yaan ye'né nī, ndúúcu amigos ye'né nī ní caa'n máan yā contra ye'né ndís'tiī chí 'ii'yaan 'caa'n nún yā náan'á ndís'tiī. ¹⁷ Ní nducyaaca 'ii'yaan nguéé cuuvi n'diichí yā ndís'tiī cucáavā 'úú ti cue'né nī nduucú. ¹⁸ Naati mar 'áámá yuūdū tíin nī nguéé cuuví ndái. ¹⁹ Nduuti chí ndís'tiī ngiinū ngiinū cucheεε nī na staava ye'né nī ní 'cueεtinéε n'daāca nī, tuu'mi ní ndáá nguuvi chí ndaaca nī vida cue'né daān maan ye'né nī.

²⁰ Taachi ndís'tiī snaan nī soldados nuu'ma'ndíiví yā yáan' Jerusalén, tuu'mi ní cadiinuun nī chí yáan' Jerusalén mii'n 'āā ntuvíi. ²¹ Tuu'mi ní n'daacā chí 'ii'yaan chí snéε yā na yáan'áa Judea ca'ná yā cáanu yā cuaan' yíicū. Ní 'ii'yaan chí snéε yā na yáan' Jerusalén mii'n ní nan'dáa yā mii'n. Ní 'ii'yaan chí snéε yā campo nguéé nguεεcunee nnda yā na yáan' Jerusalén. ²² Ti nguuvi s'eeen ní nguuví chí cuchíi 'cuenú yā cuuvi cáavā nuu'ndí yā. Níicú canéε chí cuuvi cuaacu tanducué'né chí canéε nguūn na libro ye'né Ndyuūs. ²³ Naati de'ε chíicá ya'ái ye'né n'daataá chí véε daiya tá cheεti tá ndúúcu n'daataá chí ngiicú da'cua'áa daiya tá nguuví chí cáanu yā. Ní 'ii'yaan mii'n nééne 'cuenú yā cuuvi na yáan'áa 'cúu. ²⁴ Ní 'yáan' 'ii'yaan ní 'cuūvi yā ndúúcu machete 'uūvī lados 'caāi' taachi díin yā caandaá. Ní candεε yā 'yaa' 'ii'yaan chí presos yā ní ca'ná yā ndíi nducyaaca países. Níicú yáan' Jerusalén mii'n cūnee ndúúcu 'ii'yaan gentiles chí 'ii'yaan chí nguéé ye'né ndaata Israel ní 'ii'yaan s'eeen canéε yā na yáan'áa mii'n ndíi tiempo chí Ndyuūs 'cuaan' yā 'ii'yaan gentiles cuuvi ye'né yā.

*Táacā ndaá Sa'ná chí Daiya Dendyuūs
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)*

²⁵ Tuu'mi ní Ndyuūs 'cuu'mi' yā ndúúcu vaadī n'giinu señales ná yáan'áa, ndúúcu ná 'ii'yu, ndúúcu ná 'íinnyún. Nééne ya'ái 'cuenú 'ii'yaan ye'né tanáan'á naciones ní nducyaaca 'ii'yaan díi'ya cá yā cuuvi. Ní nguéé déénu yā taacā chí idiin yā cucáavā chí 'yuudu n'dai 'cueεcu nuūn'ii'yáan'á ní can'dái yaacu nuūn'ii' mii'n. ²⁶ 'Ii'yaan s'eeen cuuvi cúunu yā chí 'va'á yā ndúúcu dendu'ū chí ndaa vmaán'á yáan'áa 'cúu ní cucáavā nducué'né nanguuvi ní 'nu'u. ²⁷ Tuu'mi ní 'ii'yaan snáan yā 'úú chí Sa'ná chí Daiya Dendyuūs chí ndaá na 'áámá meéen' ndúúcu poder ch'εεte ye'né ndúúcu chí deεv'é ndai ye'né maan' cuerpo ye'né. ²⁸ Taachi cunga'á tanducué'né chuū cu'nee' díitū nī na staava ye'né ní ti ndaa nguuví chí nngua'nái ndís'tiī ní canéε nii'nuún.

²⁹ 'Úú ní nga'ná ngii ndís'tiī 'áámá ejemplo: Cuin'diichí nī yáan'á ye'né n'guíidíi yaa' nguuví ndúúcu nducyaaca yáan'á. ³⁰ Taachi snaan nī chí 'āā ndaa tá'āa yáan'á míin, tuu'mi ní 'āā deenú nī ti 'āā snee nii'nuún tiempo chí cuchíi yáāan'. ³¹ 'Tiicá ntúūn cuuvi taachi snaan nī dendu'ū chuū chí nga'ná, 'āā deenú nī chí naachi Ndyuūs nga'ná ntiinnyún yā 'āā snee nii'nuún.

³² 'Úú nga'ná ngii ndís'tiī, chí cuaacu níinnyún 'ii'yaan chí snéε yā maan' áā cueé 'cuuvi yā nen'ε chí 'āā cueé cuuvi tanducué'né chuū. ³³ Nanguuvi ndúúcu yáan'áa ní chó'oo naati nduudu ye'né nguéé chó'oo.

³⁴ Ndís'tiī ní cundéε nī cuidado chí staava ye'né nī nguéé nduuvi cheεchí ndúúcu vicios chí véε i'n'yee'ndí 'cúu. Nguéé nadicádíinuún ca nī ye'né chí che'ε nī o cu'ú nī o ye'né n'deeε ye'né vida ye'né nī ti nguuví mii'n ní dácanaān' ndaá

nanáán yēⁿe ndís'tiī. Ní canéé chi canéé listo nī. ³⁵ Ti nguuvī s'eeⁿ ní ndaa nanáán ndís'tiī ndúúcu 'iīⁿ'yāⁿ chí snéé yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní nducyaacá yā ní 'cuenú yā cuuvi tí ndaa nguuvī s'eeⁿ tan'dúúca 'áámá tuūví dácanaāⁿ Índuudi. ³⁶ 'Cuētī nduuchī nī ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī nguuvī nguuvī chí cuuví nnguaⁿ'ai nī yēⁿ'e dendu'ū vaadi ya'ai chí cuchī. Ní cuuvi ndaa nī nanáán 'úú, Saⁿ'ā chí Daiya Nduuūs.

³⁷ Nguuvī nguuvī Jesús miiⁿ ngí'cueeⁿ yā na yáacū templo ní n'gaaⁿ ní nn'daa yā ná yīcū 'līín chí nguuvī Olivos. ³⁸ Ní nguuvī nguuvī cuaaⁿ ná nguētiyaaⁿ ní nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ ndaa yā na yaacū templo nanáán Jesús miiⁿ chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yēⁿ'e yā.

22

Tiⁿ'yāⁿ chí contra Jesús ngaⁿ'a yā táacā chí díⁿ yā chí cuuvi cuta'á yā Jesús (Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ 'Áa snee nīⁿ'nuúⁿ nguuví yēⁿ'e 'viicu yēⁿ'e pascua chí 'viicu chí che'é yā pan chí nguéé levadura yēⁿ'e. ² Ní 'iīⁿ'yāⁿ chíidúú n'gēetē ndúúcu maestros yēⁿ'e ley nduuvidaamá yā ní ngaⁿ'á yā taacā chí cuuví 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús naati 'va'á yā 'iīⁿ'yāⁿ yēⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ.

³ Espirite yēⁿ'e yáaⁿ'nguiinūⁿ sndáa na staava yēⁿ'e saⁿ'ā chí nguuvī Judas Iscariote chí 'aama discípulo yēⁿ'e Jesús naachí ndiichuuvī yā. ⁴ Judas miiⁿ cheⁿ'e sa nanáán chíidúú n'gēetē ndúúcu capitanes ní yaa'vi sá 'iīⁿ'yāⁿ táacā chí cuuví díⁿ sa chí naca'a sa Jesús miiⁿ 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁵ 'Iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeenú n'dai yā ní nduuvidaamá yā chí ca'a yā tuūmī Judas miiⁿ. ⁶ Judas sta'a sa tuūmī ní caⁿ'a sa. Nadacádiinuuⁿ sa táacā cuuvi nta'a sa Jesús miiⁿ na ta'a 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ manera chí 'iīⁿ'yāⁿ yēⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ nguéé ntuumicadiinúⁿ yā yēⁿ'e.

N'nuúⁿ yā chí che'e yā cáavā 'vític yēⁿ'e pascua (Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

⁷ Ndaā nguuvī yēⁿ'e pascua, 'viicu chí nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ che'e yā pan chí nguéé levadura yēⁿ'e. Nguuvī miiⁿ ní 'iīⁿ'yāⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'áámá 'iiti cuūchī 'līín chí sacrificio yēⁿ'e pascua. ⁸ Jesús dicho'ó yā Pedro miiⁿ ndúúcu Juan ní caⁿ'a yā chí yā 'uuvī yā: Cuéⁿ'é nī ní n'nuúⁿ nī naachi che'e nguīnū yú yēⁿ'e 'viicu yēⁿ'e pascua.

⁹ 'Iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chí yā Jesús miiⁿ: ¿Tíí neⁿ'e nī chí in'nuúⁿ 'nū chí che'e nguīnū yú?

¹⁰ Jesús n'guēcútaⁿ'a yā: Taachí cundaa nī na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ndaāca nī 'áámá saⁿ'ā chí ndéε sa 'cuuti cuéé nuūⁿ'nī. Caⁿ'á nī ndúúcu sa ndíí ná va'ai naachi ndaa sa. ¹¹ Ní caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī saⁿ'ā chí va'ai yēⁿ'e miiⁿ: N'díí, señor Maestro yēⁿ'e yú ngaⁿ'á yā 'túúca: ¿Tíí canéé cuarto chí che'é nguīnū yēⁿ'e pascua ndúúcu discípulos yēⁿ'é? ¹² Saⁿ'ā miiⁿ ní 'cuuⁿ'mīⁿ sa ndís'tiī 'áámá cuarto ch'ēetē yēⁿ'e va'āi chí ndíí 'uūví piso ní 'aa yéé yāāⁿ. Miiⁿ in'nuúⁿ nī chí che'e yú yēⁿ'e pascua.

¹³ Apóstoles ní cueⁿ'e yā ní ndaaca yā tanducueⁿ'ē tan'dúúca chí Jesús ngaⁿ'a yā ngíí yā, ní n'nuúⁿ yā chí che'e yā yēⁿ'e pascua.

¹⁴ Taachí ndaa snuū ca'a hora chí che'e nguīnū yā, Jesús miiⁿ ndúúcu apóstoles yēⁿ'e yā ch'ēetē yā na mesa chí che'e nguīnū yā. ¹⁵ Jesús caⁿ'a yā chí yā 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: D'ē' chúúca neⁿ'é che'é ndúúcu ndís'tiī 'viicu yēⁿ'e pascua 'cūū neⁿ'e chí 'āā 'cuéé 'cuūví. ¹⁶ Caati ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī ti 'úú ní 'āā ntéé che'é ndúúcu nī táámá 'viicu pascua ndíí taachi cuuvi cuaacu chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ yēⁿ'e naachí Nduuūs ngaⁿ'a ntiīⁿ'nyúⁿ yā.

17 Tuu'mi ní Jesús sta'á yā taza ndúúcu vino ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní ca'a yā chii yā apóstoles ye'e yā: Cuta'á nī chuū ní cu'u nī nguaa nducyaaca nī. 18 Tí 'úú ní nga'á ngii ndís'tiī, chí 'āā ntéé cu'ú jugo ye'e uvas, ndii ndaá nguuvi ye'e naachí Ndyuūs nga'a ntii'nyú'n yā.

19 Tuu'mi ní sta'a Jesús pan mii'n ní ca'a yā gracias Ndyuūs. Ní n'deé yā ní ca'a yā apóstoles ní ca'a yā: Chuū chí tan'dúúca cuerpo ye'é 'tíicā. Ní teé lugar 'ii'nyā'n chí 'caa'nú'n yā 'úú cáávā ndís'tiī. Dii'n nī chuū taachi n'gaacú ní ye'e 'úú.

20 'Tiicā ntúū'n dii'n yā ndúúcu taza. Taachí ch'íinú che'e yā ní ca'a yā: Jugo ye'e uvas ye'e taza chí cuuvi cuaacu ní chuū tan'dúúca chí yuū'n ye'é chí cunggéé cáávā ndís'tiī.

21 Maa'n ní sa'nā chí naca'ā 'úú vεε sa ndúúcu yú na mesa. 22 Sa'nā chí Daiya Dendyuūs chí 'úú cuaacu ní'nyú'n ca'nā sa 'cuūvi sa tan'dúúca chí ne'e Dendyuūs. De'ε chúúca ya'ai ye'e'ε sa'nā chí naca'ā sa 'úú.

23 Tuu'mi ní apóstoles tuc'a yā ntiingūnee'n vi'í yā: ¿Du'u ra chí dii'n chuū?

Nga'a yā nguaa'n maa'n yā: ¿Du'ū chí ch'εεte ca?

24 Tuu'mi ní apóstoles tuc'a yā ca'nā yā nguaa'n maa'n yā ch'éé yā chí ch'εεte ca yā. 25 Tuu'mi ní Jesús mii'n ca'nā yā chii yā 'ii'nyā'n s'ee'n: Reyes ye'e tanā'nā naciones nga'a nti'nyu'n yā tan'dúúca chí 'iivi ch'εεchi ní 'ii'nyā'n ye'e naciones ní nga'nā yā chí rey ye'e yā n'daacā idi'í'n yā. 26 Naati nguaa'n ndís'tiī nguéé 'tíicā. 'Ii'nyā'n chí ch'εεte ca nguaa'n ndís'tiī canéé chí dii'n yā tan'dúúca sa'nā da'caiyā chí dii'n mandados. 'Ii'nyā'n chí nga'nā nti'nyu'n yā nguaa'n ndís'tiī canee chí dii'n yā tan'dúúca 'áámá 'ii'nyā'n chí dichí'vε 'ii'nyā'n. 27 Ch'εé cá yā chí ch'εεté yā. ¿'Áá 'ii'nyā'n chí n'giindi yā na mesa o 'ii'nyā'n chí n'gii chí cho'o chí cu'u? ¿'Áá nguéé 'ii'nyā'n chí n'giindi na mesa? N'diichí nī. 'Úú ní canee nguaa'n ndís'tiī tan'dúúca 'ii'nyā'n ndíicū'n chí dichí'vε.

28 Ndís'tiī ní ch'εεtinéε nī nduucú nguuvi nguuvi taachi 'úú n'geenú ngii tanducué'nē. 29 Ní tan'dúúca Chiidá tee yā 'úú naachí nga'nā nti'nyu'n 'tiicā ntúū'n 'úú ní teé ndís'tiī 'áámá chí caa'nā nti'nyu'n nī. 30 Ní ndís'tiī 'cuεεté nī na mesa nduucú chí ch'εé nī ní cu'ú nī naachí 'úú nga'á nti'nyu'n. Ní 'cuεεté nī na sillās ye'e juez ní n'diichí nī nuu'ndi ye'e ndichúúví ndaata ye'e 'ii'nyā'n Israel chí judíos.

Jesús caa'nā yā chí Pedro caa'nā yā chí nguéé deenu sa Jesús (Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Jesús yaa'ví yā Pedro ní ca'nā yā: N'dii, Simón Pedro, Simón Pedro, cuin'diichí nī ti yáá'n'guinū'n ngiicá sa ye'e ndís'tiī chí cuuvi dii'n sa. N'diichinee'n sa ndís'tiī tan'dúúca 'ii'nyā'n ndáádi yā trigo 'tíicā dii'n sa. Ní vée permiso ye'e sa. 32 Naati 'úú ní nga'nā angua'á cáávā dii, Pedro, chí cu'téenu ca di. Ní taachi ndaacadaamí di ye'e nuu'ndi ye'e di ní cu'téenu ca di tuu'mi ní cunnee di tanā'nā hermanos ye'e di chí cu'téenu cá yā.

33 Simón ca'nā yā chí yā Jesús mii'n: Señor, 'āā vée yáá'n chí ca'nā nducú nī ndíí vácū; ní ndúúti chí 'cuuvi nī, 'úú ní 'cuuvi ndúúcu nī.

34 Jesús ca'nā yā chí yā Pedro: Nga'nā ngii dii chí tusā'n ní nguéé 'cuai tī ndíí taanduvéé cuee'diitú di 'iinū cuuvi ye'e 'úú chí nguéé in'diichí di 'úú.

Jesús nga'nā yā ye'e chí cuchí.

35 Tuu'mi ní Jesús itiinguunéε yā apóstoles: Taachí dicho'ó ndís'tiī nguéé cándεε nī bolsa ye'e tuumi nī, ndíí nguéé ndúú morral ye'e nī, ndíí nguéé

ndúú ndaacúú yeⁿe nī, ¿'áá véé de'ē vee chi chii faltar yeⁿe nī? Apóstoles ní caⁿ'a yā: Nguéé de'ē vee.

³⁶ Ní Jesús caⁿ'a yā: Maaⁿ ní ndís'tií chi véé bolsa yeⁿe nī, candee nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tií chi véé morral yeⁿe nī, candee nī. Nds'tií chi nguéé 'aama machete 'uūví lados 'caāⁿ yeⁿe nī, n'diicú nī cotón yeⁿe nī ní cuái nī. ³⁷ Ti ngaⁿ'á ngii ndís'tií chi canéé chí cuuvi cuaacú tanducuéⁿ'e chí canéé nguūⁿ yeⁿ'é: Ní 'iīⁿ'yāⁿ caⁿ'a yā chí véé nuūⁿndi yeⁿ'e 'úú tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iīⁿ'yāⁿ chí véé nuūⁿndi yeⁿ'e yā. Tí tanducuéⁿ'e chí canéé nguūⁿ yeⁿ'e 'úú canéé chí cuuvi cuaacu.

³⁸ Tuu'mi ní discípulos ní caⁿ'a yā: N'dií, Señor, íngāa na 'uuvi machete 'uūví lados 'caāⁿ. Jesús ní caⁿ'a yā: Ndúúcu stíí 'āá véé.

Jesús ngaⁿ'angua'á yā na jardín chi nguuvi Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Cuayiivi ní can'daā Jesús tan'dúúca costumbre yeⁿe yā ní cueⁿ'é yā na yiicú yeⁿ'e Olivos. Ní discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'é yā ndúúcu yā. ⁴⁰ Ní taachí ndaa yā na lugar miiⁿ, tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā discípulos yeⁿ'e yā: Nds'tií caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī chí yááⁿ'giinūⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tií chí diíⁿ nī nuūⁿndi.

⁴¹ Jesús ní cueⁿ'e yā yeⁿ'e discípulos yeⁿ'e yā tanduu naaⁿ chí naachi ndaa 'áamá tuūⁿ chí ngii ya ní Jesús caantii'yá yā ní caⁿ'angua'á yā. ⁴² Ní caⁿ'a yā: N'dií, Chiidá, ndúúti chí neⁿ'e nī ní divií nī yeⁿ'e chí canee chí 'cuenú cuuvi yeⁿ'e prueba 'cū. Naati nguéé cuuvi tan'dúúca chí 'úú neⁿ'é naati tan'dúúca chí n'dií neⁿ'e nī.

⁴³ Ní che'enaāaⁿ 'áamá ángel yeⁿ'e nanguuvi ní ca'á yā fuerzas Jesús miiⁿ.

⁴⁴ Ti neené ya'ai Jesús miiⁿ ní ndiituu n'dai ca ngáⁿ'angua'á yā. Ní nuūⁿ'ni'yaaⁿ yeⁿ'e yā tan'dúúca yuuúⁿ chí ndii na yáⁿ'āa íngéē.

⁴⁵ Nducueeⁿ yā naachí ngaⁿ'angua'á yā ní ndaa yā nanááⁿ discípulos yeⁿ'e yā ní ndaaca yā chí styaadú yā, ti discípulos ní neené ndaachi núúⁿ yā ti ya'ai yā cáávā Jesús miiⁿ. ⁴⁶ Tuu'mi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā discípulos: ¿De'ē cúví chí styaadú nī? Nducueeⁿ nī ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī ní yááⁿ'giinūⁿ nguéé n'diichineeⁿ sa ndís'tií chí diíⁿ nī nuūⁿndi.

Sta'a yā Jesús miiⁿ ní candéé yā preso
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Taachí Jesús indée yā neené n'dee 'iīⁿ'yāⁿ ndaa yā ní saⁿ'ā chí nguuvi Judas miiⁿ chí 'áamá chéé naachí ndiichuuví discípulos yeⁿ'e yā cueⁿ'é yā vmnááⁿ yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaa niiⁿ'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ chí 'neeⁿ'cheendí yā. ⁴⁸ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: Díí, Judas, ¿'áá ndúúcu 'áamá beso ínaca'á di 'úú chí Saⁿ'ā chí Daiya Ndyuús 'iīⁿ'yāⁿ?

⁴⁹ Discípulos chí snée yā ndúúcu Jesús taachí snaaⁿ yā chí cuuvi, tuu'mi ní caⁿ'a yā chí yā Jesús: N'dií, Señor, ¿'áá 'caaca taⁿ' nū ndúúcu machete 'uūví lados 'caāⁿ yeⁿ'e yú?

⁵⁰ Tuu'mi ní 'áamá chéé discípulos 'nuúca'ai yā 'áamá mozo yeⁿ'e chiiduú ch'eté ca ní chíica yā veeⁿ sa lado tá cuaacú sa. ⁵¹ Ní Jesús caⁿ'a yā: 'Āā ntéé 'cuuⁿ'miⁿ dí. 'Āā snée ra yā. Ní Jesús tuu'ví yā veeⁿ sa ní nduūvā yeⁿ'e sa. ⁵² Cuayiivi ní Jesús caⁿ'a yā chí yā chiiduú n'geete ndúúcu soldados chí capitanes chí diíⁿ sa cuidado yaacú templo ndúúcu 'iīⁿ'yāⁿ ndicúú chí ngaⁿ'ā ntiīⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e yaacú chí ndaa yā ndúúcu Judas miiⁿ: ¿'Áá ndaa ndís'tií ndúúcu machetes 'uūví lados 'caāⁿ ndúúcu yáⁿ'á yeⁿ'e soldados tan'dúúca chí caⁿ'a nī cutá'a nī 'áamá chí duúcu? ⁵³ Taachí canéé ndúúcu ndís'tií nguuvi

nguuvi ná yaácū templo nguée ne'n'é nī cuta'á nī 'úú. Naati maaⁿ ní hora 'cūú chí ye'n'é ndís'tiī ti hora taachí maāiⁿ miiⁿ, chíiⁿ chí yáá'n'guinuūⁿ nga'a ntiīⁿnyuⁿ sa.

*Pedro miiⁿ ní nga'a sa chi nguée in'diichi sa Jesús
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ sta'a yā Jesús miiⁿ ní candée yā Jesús va'ai ye'n'é chiiduú ch'eté ca. Pedro miiⁿ ní ndáá ya'n'ai sa 'iiⁿyāⁿ. ⁵⁵ Nán'ā 'iiⁿyāⁿ tiivii yā ya'n'ā náávtāⁿā chuva'ai ní ch'eté yā cuaaⁿ 'diituú ya'n'ā miiⁿ chí dicuutú yā. Pedro miiⁿ ní ch'iīndi sa ntúuⁿ sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁵⁶ Tuu'mi ní 'áámá táⁿā chí cánée caadi 'iīyū, n'diichī tá Pedro miiⁿ chí vεε sa 'diituú na ya'n'ā. Ní n'giinu n'dai tá sa'n'ā ní ca'n'a tá: Sá'n'a 'cūú ní canee sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí preso yā.

⁵⁷ Pedro miiⁿ ní ca'n'a sa chii sa n'daātā miiⁿ: 'Úú nguée in'diichī 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

⁵⁸ Cuayiiⁿvi miiⁿ ní 'aama sa'n'ā n'diichi n'dai sa ní ca'n'a sa chii sa Pedro miiⁿ: Dii, ní ndúúⁿcū di guaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Pedro miiⁿ ní ca'n'a sa chíi sa sa'n'ā miiⁿ: Nguεε 'úú.

⁵⁹ Cho'ōo 'áámá hora, ní táámá yā ní ca'n'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ sán'a 'cūú ní canée sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí preso yā ti sán'a 'cūú ní ye'n'é yán'ā Galilea ntúuⁿ.

⁶⁰ Pedro miiⁿ ní ca'n'ā sa chíi sa sa'n'ā miiⁿ: Díí, sán'ā, nguée deenú chí nga'n'ā di. Taachí Pedro miiⁿ 'āā cuée 'cuiinu sa ca'n'a sa chúú, tusán'ā miiⁿ ní 'cai tī. ⁶¹ Tuu'mi ní Jesús miiⁿ nguεεcundí yā ní n'diichi yā Pedro. Pedro miiⁿ nán'gaācū sa nduudu chí ca'n'a Jesús miiⁿ chíi yā sa'n'ā 'túúⁿcā: 'Āā 'iinu cúúví caaⁿ'maⁿ dí chí nguée n'diichi dí 'úú, taachí 'āā cuée 'cai 'áámá vmnéⁿ'ēεε tusán'ā. ⁶² Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ca'n'dáa sa cuaaⁿ va'ai, ní chεεcu taaví sa ti ya'ai staava ye'n'é sa.

*Sa'n'ā s'eeⁿ ch'e'n'e sa Jesús
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)*

⁶³ Sán'ā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado Jesús miiⁿ chíiⁿnyuⁿneen sa Jesús miiⁿ ní ch'e'n'e sá 'iiⁿyāⁿ. ⁶⁴ Ní n'gaadi sa nduutináaⁿ yā ndúúⁿcū 'aama tíinuⁿ. Tuu'mi ní ch'e'n'e sá naaⁿ Jesús ní nga'n'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Dii, caaⁿ'maⁿ di, ¿du'ú ch'e'n'é dii?

⁶⁵ Ní neene cunncaā nduudu ngii sá Jesús.

*Jesús nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē ye'n'e yaácū templo
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)*

⁶⁶ Taachí chidεεvε táámá nguuvi, 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ ndiicūú ye'n'e yáāⁿ miiⁿ chí nga'n'a ntiīⁿnyuⁿ yā ye'n'e yaácū, ndúúⁿcū chiiduú n'gεεtē, ndúúⁿcū maestros chí ngi'cueéⁿ ley miiⁿ candée yā Jesús nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē ye'n'e yaácū templo.

⁶⁷ Miiⁿ íntiinguunéeⁿ yā Jesús: ¿'Áá díí chí Cristo? Jesús miiⁿ nan'guεεcutaⁿ'a yā ye'n'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndúúti chí caaⁿ'máⁿ chí 'túúⁿcā, ní nguée cu'téenu nī ye'n'é.

⁶⁸ Nduuti chí 'úú ntiinguunéeⁿ ndís'tiī, nguée n'guεεcútaⁿ'a nī ye'n'é, ndíí nguée ndúú n'dεεchi ra nī 'úú. ⁶⁹ Naati hora chí cuchíí ní Sa'n'ā chí Daiya Ndyuūs ní 'cuūndi sa lado ye'n'e honor ye'n'é Ndyuūs chí véeⁿ tanducueⁿ'ē poder ye'n'e yā.

⁷⁰ Tanducueⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ca'n'a yā: ¿'Áá dii Daiya Dendyuūs miiⁿ? Ní Jesús ní ca'n'a yā: Ndís'tiī maán nī nga'n'a nī chí 'úú ní 'túúⁿcā.

⁷¹ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ca'n'a yā: ¿Dε'ē cá nduudu cuaacu ye'n'e 'iiⁿyāⁿ chí ne'n'e yú? Tí maāⁿ yú chíiⁿndiveeⁿ cuaacú yú nduudu chí ca'n'a sa.

23

*Jesús nanáán gobernador Pilato**(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)*

¹ Tuu'mi ní nducyaaca 'ii'yaⁿ ní candee yā Jesús miiⁿ nanáán gobernador Pilato. ² Ní tuca'a yā caⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: Inndaacá 'nū sán'a 'cūū chí diiⁿ sa chí 'ii'yaⁿ nguéeé i'téenu yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é 'nū. Ní nguéeé neⁿ'e sa chí nadíí'vε 'nū yeⁿ'e yáⁿ'aa emperador César tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é nī. Ní sán'a 'cūū ní ngaⁿ'ā sa chí maān sa chí Cristo, chí Rey yeⁿ'é 'nū.

³ Tuu'mi ní saⁿ'ā Pilato miiⁿ ní itiinguunéeⁿ sa Jesús: ¿'Áá dii chí Rey yeⁿ'e 'ii'yaⁿ Israel s'eeⁿ? Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā: N'dií ngaⁿ'á cuaacú nī ti 'tíicā.

⁴ Pilato miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā chíiduú n'gεεtε ndúúcu 'ii'yaⁿ s'eeⁿ: 'Úú nguéeé inndaacá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'e sán'a 'cūū.

⁵ 'Ii'yaⁿ s'eeⁿ ní diitu n'dái 'cai yā: Sán'a 'cūū ní diiⁿ sa chí 'ii'yaⁿ n'gεεcú cheendi yā nguaaⁿ maaⁿ yā ndúúcu chí ngi'cueeⁿ yā ní ngi'cueeⁿ yā nuuⁿmán yáⁿ'aa Judea ndíí na yáⁿ'aa yeⁿ'ē Galilea ndii 'muuⁿ.

Jesús nanáán rey Herodes

⁶ Tuu'mi ní Pilato, taachi ch'iindiveeⁿ yā chí Jesús cheⁿ'e yā ndii yáⁿ'aa yeⁿ'e Galilea, ní ntinguunéeⁿ yā Jesús nduuti chí yeⁿ'e yáⁿ'aa yeⁿ'e Galilea. ⁷ Ní taachi Pilato ch'iindiveeⁿ sa chí Jesús miiⁿ ní yeⁿ'ē yáⁿ'aa Galilea yeⁿ'e yáⁿ'aa naachi rey Herodes ngaⁿ'a ntiínyúⁿ yā, Pilato miiⁿ ngaⁿ'a ntiínyúⁿ yā chí Jesús caⁿ'a yā nanáán rey Herodes tii canée yā na yáán Jerusalén nguuví miiⁿ.

⁸ Taachi rey Herodes n'díichi sa Jesús miiⁿ, neené yeenú sa ti 'āā 'náán n'dai tiempo néⁿ'é sá snaaⁿ sa Jesús. Tí néené n'deēe 'náán chí ch'iindiveeⁿ sa yeⁿ'é yā ní canée ngíinú sá chí snaaⁿ sa 'áámá vaadi n'giinu chí diiⁿ Jesús miiⁿ. ⁹ Nééne n'deēe 'naaⁿ chí ntingūūneeⁿ sa Jesús miiⁿ, naati nguéeé de'ε vεε nan'guεεcútaⁿ'a Jesús. ¹⁰ Tuu'mi ní miiⁿ canee ntuuⁿ chíiduú n'gεεtε ndúúcu maestros chí ngi'cuéeⁿ ley miiⁿ chí n'deēe 'náán n'dai ngaⁿ'a yā chí nuuⁿndi yeⁿ'ē Jesús. ¹¹ Tuu'mi ní Herodes ndúúcu soldados yeⁿ'e yā chí nuuⁿ yā 'áámá tiinūⁿ n'dái tan'dúúca catecai rey Jesús miiⁿ ní chíi'nyuⁿneeⁿ yā Jesús miiⁿ ní cunncaā caⁿ'a yā yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Cuayivi ní dicho'o ntúuⁿ yā Jesús nanáán Pilato miiⁿ. ¹² Ndií nguuví miiⁿ tuu'mi ní Pilato ndúúcu Herodes naaⁿ n'daá n'dai yā ndúúcu vi'ī ti cuáán vmnaaⁿ ní nguéeé n'diichi yā vi'ī.

*Pilato nca'a sa Jesús chí 'cuūvi**(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)*

¹³ Tuu'mi ní Pilato nduuvidaamá yā chíiduú n'gεεtε ndúúcu 'ii'ntyéⁿe ndúúcu nducyaaca 'ii'yaⁿ yeⁿ'ē yáán Jerusalén miiⁿ. ¹⁴ Ní caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yaⁿ s'eeⁿ: Ndis'tií ní ndaá nī chí 'cúú nī sán'a 'cūū chí diiⁿ sa chí 'ii'yaⁿ ní nguéeé n'gεεtinéeé 'diíiⁿ yā ndúúcu chí ngi'cueeⁿ sa. Taachi intiinguuneeⁿ saⁿ'ā nanáán ndis'tií nguéeé nindaacá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chí ngaⁿ'a ndis'tií yeⁿ'ē sa. ¹⁵ Ndií nguéeé ndúú rey Herodes miiⁿ ndaāca yā nuuⁿndi yeⁿ'ē sán'a 'cūū chí canée chí 'cuūvi sa ti Herodes 'āā dicho'o yā sán'a 'cūū nanaán. Sán'a 'cūū nguεε diiⁿ sa nuuⁿndi ch'εεtε chí 'cuūvi sa. ¹⁶ Maaⁿ ní diiⁿ 'cueⁿ'é saⁿ'ā miiⁿ ní cuáyíivi n'dεεchi saⁿ'ā.

¹⁷ Canée 'áámá costumbre yeⁿ'é nī chí gobernador canee chí n'dεεchi yā 'áámá preso 'viicu pascua ní gobernador Pilato miiⁿ ní canée yā diiⁿ yā 'tíicā.

18 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ 'cai yā: N'dεεchii nī saⁿā chí ngúúví Barrabás. Ní 'āā 'cuuvi rá sáⁿa 'cūū.

19 Barrabás miiⁿ canúúⁿ sá vácūū chí diiⁿ sa chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ní 'cuuⁿmíⁿ yā contra yeⁿe gobierno ní ch'iiⁿnuⁿ sa 'áámá tináⁿā. 20 Gobernador Pilato miiⁿ ní neⁿe sa n'dεεchi sa Jesús, ní caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ taama vmnéⁿēe chí n'dεεchi sá Jesús. 21 Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caí ntúuⁿ yā: Cu'nééⁿnga'á nī saⁿā, cu'nééⁿnga'á nī saⁿā.

22 Gobernador Pilato miiⁿ ní caⁿ'a ntúuⁿ yā ndii chíjⁿ ndii 'íínú cuuvi: ¿Dé'ē chí nguéé n'dáacá ndííⁿ sáⁿa 'cūū? 'Úú nguéé inndaacá mar 'áámá núúⁿndí ch'εete yeⁿē sa chí 'cuūví sa. 'Úú ní ca'á orden chí ch'en'é yā sáⁿa 'cūū ní n'dεεchí sáⁿa 'cūū.

S'nééⁿnga'á yā Jesús

23 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí canndii cá yā 'cai yā chí chíica yā chí cu'neeⁿngá'āa Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúⁿcú chíduú n'geeté diituú n'dái ca 'cai yā. 24 Tuuⁿmi ní gobernador Pilato miiⁿ ní ca'a yā orden chí diíⁿ yā tan'dúúⁿcá chí neⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. 25 Ní n'dεεchi yā saⁿā chí nguuvi Barrabás miiⁿ chí canúúⁿ vácūū. Sáⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa chí 'cuuⁿmíⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel contra yeⁿe gobierno ní 'niiⁿnuⁿ sa 'áámá tináⁿā. Sáⁿa 'cūū chí chíica 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí n'dεεchi yā saⁿā. Ní nca'a yā Jesús miiⁿ chí soldados cu'neeⁿnga'a sa tan'dúúⁿcá chí neⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

Yeⁿē chí cu'neeⁿnga'á yā Jesús

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Taachí cueⁿe yā cuaaⁿ cyúúⁿni miiⁿ ndúúⁿcú Jesús miiⁿ, soldados sta'á yā 'áámá saⁿā yeⁿe yāāⁿ Cirene chí nguuvi sa Simón. Saⁿā miiⁿ ní yúúⁿni canuuⁿ sa chí cueⁿe sa cuεeti. Soldados a fuerza di'cuítu yā Simón miiⁿ chí candéε sa cruz yeⁿe Jesús miiⁿ ní cueⁿe sa cuaaⁿ daami Jesús miiⁿ.

27 Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ cueⁿe yā n'dáa yā Jesús miiⁿ ndúúⁿcú n'daataá chí diituu ngeεcu yā ní ya'ai yā cáávā Jesús miiⁿ. 28 Jesús miiⁿ ní ch'íínú yā n'daataá s'ééⁿ ní caⁿ'a yā chí yā táⁿā s'eeⁿ: Ndís'tíi, daiya 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén, nguéé cuεεcú ní cáávā 'úú, naati cuεεcú ní cáávā maāⁿ ní ní caavā daiya ní. 29 Tí ndaá nguuvi chí caaⁿ'maⁿ 'iiⁿyāⁿ: ¿Dε'ē chúúⁿcá n'dai n'daataá chí nguéé ncuuvi daiya tá ní n'daataá chí nguéé ntaavi daiya tá ní n'daataá chí nguéé daiya tá chí ca'a ta daiya tá chí chíicu? 30 Tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tucá'a yā caⁿ'a yā 'tuucā: Díí yīicū cun'daá nduú ní vmaaaⁿ yeⁿé 'nú. Caⁿ'a ntúuⁿ yā chí yā yīicū n'gaiyāā: Cun'díí neeⁿ dí nús'uu. 31 Caati ndúúⁿti chí 'iiⁿyāⁿ chí taaⁿ yā 'caaca yā yáⁿá cueé chí tan'dúúⁿcá 'úú, ¿'áá nguéé caniicu cá yā 'caaca yā yáⁿá chí cuuⁿ'maⁿ chí tan'dúúⁿcá ndís'tíi? 'Tíicā ngaⁿ'a Jesús.

32 Nguuvi miiⁿ ní candéε ntúuⁿ yā na 'uuvi saⁿā chí n'giiⁿnuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí cu'neeⁿnga'a yā saⁿā s'eeⁿ dáámá ndúúⁿcú Jesús miiⁿ. 33 Taachí ndaa yā lugar yeⁿē 'áámá yīicū 'lííⁿ chí nguuvi Calavera, miiⁿ yā chí'nééⁿnga'a yā Jesús miiⁿ ndúúⁿcú nduu 'uūví saⁿā chí n'giiⁿnuⁿ 'iiⁿyāⁿ, 'áámá sa lado ta cuaacú Jesús miiⁿ, ní táámá sá lado tá 'cueé yā. 34 Tuuⁿmi ní taachi snéε yā i'neeⁿnga'á yā, Jesús miiⁿ caⁿ'a yā: N'díi, Chíidá, nadich'εεcú ní yeⁿe saⁿā s'uuⁿ caati nguεε déénu sá de'ē chí 'túúⁿcá idiiⁿ sa. Tuuⁿmi ní soldados tun'dáa sa suerte na cateai Jesús chí ca'a sa 'áámá sá ndúúⁿcú taama sa. 35 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén miiⁿ snéε yā n'giinu yā níicú 'iiⁿntyen'ē n'giiⁿnyuⁿneéⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā yeⁿe Jesús: Sáⁿa 'cūū ní nadanguáⁿ'ai sa tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ. ¿Dε'ē cuuvi chí nguéé nadinguáⁿ'ai maāⁿ sa saⁿā nduuti chí saⁿā miiⁿ chí Cristo chí Ndyuūs dicho'ó yā?

³⁶ Tiicá ntúūⁿ soldados n'giiⁿnyuⁿneeⁿ sa Jesús miiⁿ. Cheⁿ'e niiⁿnúⁿ yā ní ca'a yā vinagre. ³⁷ Ní ca'a yā chii yā Jesús miiⁿ: Nduúti chi díi chi Rey yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel, nadanguáⁿ'ai maāⁿ di díi.

³⁸ Ní canéé nguūⁿ na tiīⁿ cruz yeⁿ'e Jesús miiⁿ nduudu griego ndúúⁿcū nduudu latín ndúúⁿcū nduudu hebreo, chí ngaⁿ'a: Sáⁿ'a 'cūū Rey yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

³⁹ 'Áámá chee saⁿ'ā chi véé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa chi caⁿ'ééⁿnga'a yā 'áámá lado yeⁿ'e Jesús cunncaā caⁿ'a sa ní caⁿ'a sa chii sa Jesús: Nduúti chi díi chi Cristo miiⁿ nadinguáⁿ'ai di maaⁿ di ní nadinguáⁿ'ai ntuuⁿ di nús'uu. ⁴⁰ Táámá saⁿ'ā chi cuⁿ'nééⁿnga'a yā táámá lado yeⁿ'e Jesús 'caa'va sa ndúúⁿcū sáⁿ'a 'cūū ní caⁿ'a sa chii sa saⁿ'ā: Díi ¿'áá nguéé 'va'a di Ndyuūs? Dii ní dáámá condenado ndúúⁿcū nús'uu. ⁴¹ S'uúⁿ ní cuaacu níⁿnyúⁿ n'geenu yú ngii ti véé nuuⁿndi yeⁿ'ē yú chi nadíi'vē yú nuuⁿndi yeⁿ'e yú naati sáⁿ'a 'cūū nguéé de'ē véé nuuⁿndi díiⁿ sa.

⁴² Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa chii sa Jesús miiⁿ: N'diī, Jesús, n'gaacú nī yeⁿ'ē 'úú taachí ndaá nī naachi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē.

⁴³ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿnyúⁿ ngaⁿ'á ngii díi, ti maaⁿ ní cunee di nduucú na lugar chi nguuvi paraíso.

Jesús ch'ī yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Taachí chii maⁿ'a nguuvi chii maāⁿ núúⁿmáⁿ ín'yeⁿ'di ndíi taanduū n'gēecu 'ínú chíinū. ⁴⁵ Yáⁿ'ā ní nduuvi maāⁿ ní cortina yeⁿ'e yaācū templo ndaⁿ'ai náávtáⁿ'ā. ⁴⁶ Tuuⁿ'mi ní Jesús miiⁿ 'cai yā: N'diī, Chiidá, na ta'á nī cuⁿ'nééⁿ espíritu yeⁿ'é. Ch'ínú caⁿ'a yā chuū, ní Jesús ch'ī yā.

⁴⁷ Taachí saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e soldados romanos n'diichi sa chí ch'ī Jesús, tuuⁿ'mi ní caⁿ'a sa: De'ε chúúⁿcā ch'εεε Ndyuūs. Cuaacu níⁿnyúⁿ sáⁿ'a 'cūū saⁿ'ā chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa.

⁴⁸ Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí cheⁿ'e yā ní n'diichi yā chí chii, nguεecundí yā ch'eⁿ'e niīⁿnuⁿ yā taachi cueⁿ'é yā vaacu yā. ⁴⁹ Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí n'diichí yā Jesús miiⁿ, ndúúⁿcū n'daataá chí cheⁿ'e ndúúⁿcū Jesús miiⁿ ndii yáⁿ'āa yeⁿ'e Galilea, ch'εetinéé yaⁿ'ai yā ch'íinu yā dendu'ū chí 'túúⁿcā.

Ch'īichi yā Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Véé 'áámá saⁿ'ā chí n'dai ní n'daacā sa chí nguúví sá José. Sáⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā ch'εεε yeⁿ'é 'iiⁿntyéⁿ'ē ch'εεε yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ Israel. ⁵¹ Saⁿ'ā miiⁿ ní yeⁿ'e yāāⁿ Arimatea chí yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel. Ní saⁿ'ā nguéé ndúúvídaama sa ndúúⁿcū tanáⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿ'ē ti nguéé canee yiinú sa ndúúⁿcū chí díiⁿ yā. Tí saⁿ'ā miiⁿ canee ngíinú sá tiempo chí Ndyuūs ndaa yā ín'yeⁿ'dí 'cūū ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. ⁵² Ní cueⁿ'e sa ndaa sa nanááⁿ gobernador Pilato ní chíca sa cuerpo yeⁿ'e Jesús miiⁿ. ⁵³ Cuayiiivi taachi José ndiví sa cuerpo yeⁿ'e Jesús na cruz ní ch'εεcu sa áámá sávana na cuerpo yeⁿ'e yā tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel ní ch'īichi sa na 'áámá yáinyāⁿ ngai chí din'dái yā ch'εeti yiiivi yaava naachí mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé nnúⁿ yā. ⁵⁴ Nguuvi miiⁿ ní nguuvi viernes chí 'iiⁿyāⁿ ch'íindiyááⁿ yā tanducuéⁿ'ē cáávā 'viicu pascua ní cáávā nguuvi chí cuchí chí sábadó chí nguuvi chí ntaavi'tuunúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel.

⁵⁵ N'daata s'eeⁿ chí can'daa Jesús ndii na yáⁿ'āa Galilea, cueⁿ'e tá ní n'diichi tá yáinyāⁿ ní táácá canuúⁿ cuerpo yeⁿ'e Jesús. ⁵⁶ Ní taachí n'daataá s'eeⁿ ndaa tá vaacu tá, n'nuuⁿ tá perfumes ndúúⁿcū pomadas chí n'dεεvé ngeeⁿ. Ní nguuvi

cuayivi, ní nguuvi sábadó chí ntaavi'tuunúú'n 'ii'nyān tan'dúúccā chí nga'n'a ley ye'n'e yā.

24

Jesús nanduuchi yā ye'n'e nguuaa'n tiná'n'ā
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ Nguuvi domingo chí maa' ní nguuvi vmnáán' vmnaa' ye'n'e ndeεεtε, tyaa' n'dái cue'n'e n'daataá s'ée'n ní cue'n'e yā ndúúccū taná'n'ā n'daataá. Candéε yā especies chí δεενέ ngeé'n chí 'āā vēé yáá'n yā. ² Taachí ndāa yā na yáinyā'n mii'n, 'āā ntéé tuúú ch'εεtε mii'n na cheendi yáinyā'n ti canéé 'aama lado. ³ Tuu'mi ní taachí sndaá yā cheεti yáinyā'n mii'n, nguεé ndaacá yā cuerpo ye'n'e Jesús. ⁴ Taachí n'diichí yā chuū, ní dii'yá yā chíi, tuu'mi ní neéé'n na 'uuvi sa'n'ā 'diituú yā ndúúccū catecai chí δεενέ ngii. ⁵ Ní n'daataá s'ee'n dii'ya n'dai yā chíi ní n'diichí yā ndii na yá'n'āa. Sa'n'ā s'ee'n ní ca'n'a sa: ¿De'ē cuuvi chí in'nuú'n ní 'ii'nyā'n chí candúúchí yā ye'n'e nguuaa'n tiná'n'ā? ⁶ 'Ii'nyā'n mii'n ní 'āā ntéé canéé yā 'muu'n. 'Āā nnduuchi yā nguuaa'n tiná'n'ā. N'gáácú ní ye'n'e nduudu chí ca'n'a yā taachi canéé yā ndúúccū ní na yá'n'āa Galilea taachí 'āā cuéé 'cuúvi yā. ⁷ Ní Jesús mii'n ní ca'n'a yā chíi yā ndís'ti: 'Úú Sa'n'a chí Daiya Ndyuús ní 'ii'nyā'n canéé chí nca'á yā 'úú ta 'ā 'ii'nyā'n chí dinuu'ndi yā. Ní 'ii'nyā'n s'ee'n cu'nee'nga'á yā 'úú; naati ndiichi ndii 'íínú nguuvi 'úú nduuchi ye'n'e nguuaa'n tina'n'ā.

⁸ Tuu'mi ní n'daata s'ee'n n'gaacu tá ye'n'e nduudu ye'n'e Jesús mii'n. ⁹ Ní cue'n'e tá ye'n'e yáinyā'n ní cuna'n'ā ta ní ca'n'a tá chíi tá ndu'u ndiicháámá apóstoles ndúúccū taná'n'ā 'ii'nyā'n chí snéé yā mii'nyā. ¹⁰ N'daata s'ee'n chí ca'n'a ta chíi tá apóstoles ní ta María ye'n'e yáān Magdala, ndúúccū ta Juana, ndúúccū tá María chí cheεcuú Jacobo, ndúúccū taná'n'ā n'daata s'ee'n. ¹¹ Apóstoles ní nadicadiinúú'n yā chí tá'n'ā s'ee'n ní loca tá cáāvā chí nga'n'a tá. Ní nguεé s'téénu yā nduudu ye'n'e tá.

¹² Tuu'mi ní Pedro mii'n ní ncuee'n sa ní cue'n'e sa ngeénu sa na yáinyā'n. Taachí ndaā sa, tuu'mi ní n'diichí nuú'n sa cheεti yáinyā'n ní 'āā dámaa'n sábanas canee mii'n. Sa'n'ā ní cue'n'e yiinu sá ye'n'e chí chó'ōo ní cuna'n'ā sa na vaacu sa.

Sa'n'ā s'ee'n ní cue'n'e sa cuaa'n cyúúni chí nge'n'e cuaa'n na yáān Emaús
(Mr. 16.12-13)

¹³ Nguuvi míi'n nūu'n, 'uuvi sa'n'ā s'ee'n cue'n'é yā 'áámá yáān 'líi' chí nguuvi Emaús chí canee taanduū ndiichúúví kilómetros ye'n'e yáān Jerusalén. ¹⁴ Ní taachí cue'n'e yā cuaa'n cyúúni ní índéé yā ye'n'e tanducue'n'é dendu'ū chí chíi. ¹⁵ Náán' chí índéé yā ní itinguuneen' vi'i yā, maa'n Jesús mii'n ndaa mii'nú'n yā ní cue'n'é yā ndúúccū 'ii'nyā'n s'ee'n. ¹⁶ Taachí n'diichí yā Jesús mii'n nguεé iintiinaa'n yā 'ii'nyā'n. ¹⁷ Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyā'n s'ee'n: ¿De'ē índéé ndís'ti? ¿De'ē cuuvi táti'i ndaachi yiinú'n ní?

¹⁸ Sa'n'ā chí nguuvi Cleofas nan'guεεcúta'n'a yā. ¿'Áá díi, 'áámá n'dyá'n'ā dii chí canuu' di yúúni na yáān Jerusalén chí nguεé déénu di de'é chíi nguuvi s'ee'n na yáān Jerusalén mii'n?

¹⁹ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā 'ii'nyā'n s'ee'n: ¿De'é chíi yáān mii'nyā? 'Ii'nyā'n s'ee'n ní ca'n'a yā: Jesús ye'n'e yáān Nazaret, chí 'áámá sa'n'ā profeta ní díi' yā 'áámá nti'nyu'n n'dai ndúúccū poder. Ní díi' yā n'deeé n'dái vaadi n'giinu ní nga'n'a yā nduudu ye'n'é Ndyuús nanáán' Ndyuús ní nanáán' nducyaaca 'ii'nyā'n.

²⁰ Chiiduú n'geεtε ndúúccū 'ii'ntyén'ē ye'n'é yú tun'dáa nuu'ndi ye'n'e Jesús ní nca'á yā Jesús 'ii'nyā'n ní ca'n'a yā chí 'cuuvi yā. Níicú s'nee'nga'á yā Jesús.

21 Nús'uu ní snéé yúúní 'nū ní cunee ngiinú 'nū chí sán'a 'cūū ní nadinguán'a' ai sa 'iín'yān ye'né naciún Israel chí naciún ye'né 'nū. Maa'n ní 'iínū nguuvi chí chíi' chuū. 22 Ní ná n'duuvi n'daataá chí chíicá yā dáámá nduucú 'nū che'né yā tyaa'n na yáinyān ní cue'n'e yíínú 'nū. 23 Ní ndaa' yā nanaán 'nū ní ca'n'a yā chí nguéé ndaaca yā cuerpo ye'n'e Jesús mii'n. Ní n'diichi yā n'duuvi ángeles chí ca'n'a yā chíi yā 'iín'yān s'een chí Jesús mii'n 'āa nduuchi yā ye'n'e nguaa'n tiná'nā. 24 Ní che'né n'duuvi sa'nā chí chíicá nduucú 'nū na yáinyān ní ndaāca sa tan'dúúca chí nga'n'a n'daataá s'een naati nguéé n'diichi sa Jesús.

25 Tuu'mi ní Jesús ca'n'a yā chíi yā sa'nā s'een: De'ē chúúca vaadicadínūu'n ye'n'e ndís'tií ndúúcu staava ye'n'e ní chí che'echi chí nguéé s'téenu ní tandu-cué'né chí ca'n'a sa'nā profetas. 26 ¿'Áá nguéé canee nguū'n na libro ye'né Ndyuūs chí Cristo mii'n canéé chí 'cuenú yā cuuvi cosas chí 'túúca ní cuayiivi míín' cuna'nā yā ná va'ai che'eti nguuvi?

27 Tucá'a Jesús ca'n'a yā ye'n'e tanducué'né chí canéé nguū'n na libro ye'né Ndyuūs ndíi taachí dinguu'n Moisés ndúúcu chí dingúū'n nducyaaca profetas. Ní nga'n'a Jesús ye'n'e chí dingúū'n yā ye'né Cristo ndíi cuáán' vmnaa'n ye'n'e chí canéé chí chó'ōo ye'né yā.

28 Tuu'mi ní taachi ndaa' yā na yāān 'líín chí cue'n'e yā, Jesús mii'n ní diín' yā chí candiicá ca yā. 29 Sa'nā s'een di'cuítu sa Jesús chí canee yā ndúúcu sa, ní ca'n'a sa chíi sa Jesús: N'dií cunee ní nduucú 'nū, ti cuuvi chíínū ye'n'e ní. 'Áa cuéé cuuvi 'da'ā. Tuu'mi ní Jesús cue'n'e yā ndúúcu sa'nā s'een cuaa'n che'eti va'āi ní canéé yā ndúúcu sa. 30 Taachí Jesús mii'n vee yā na mesa ní che'é yā ndúúcu 'iín'yān s'een, tuu'mi ní sta'á yā pan ní ca'n'angua'á yā ní ca'a yā gracias Ndyuūs caavā pan mii'n. Ní n'dee yā pan ní ca'a yā 'iín'yān s'een. 31 Tuu'mi nūu'n sa'nā s'een iintiinaa'n sa Jesús mii'n, naati Jesús ndaanaán' yā ye'n'e sa'nā s'een. 32 Ní sa'nā s'een nga'n'a sa ngií sa vi'ī: ¿'Áá nguéé chicadiinuū'n yú na staava ye'n'e yú chí ya'ai taachi snúu'n yú yúúní taachí índee yā ndúúcu yú, ní ngi'cueé'n yā nduudu ye'né Ndyuūs s'uuún'?

33 Hora míín' nūu'n nducuee'n sa ní cuna'nā sa na yāān Jerusalén. Ní ndaaca sa ndu'ū ndiicháámá apóstoles ndúúvidaama yā ndúúcu tanán'ā 'iín'yān chí snéé yā ndúúcu yā. 34 'Iín'yān s'een ní nga'n'a yā nguaa'n maán' yā: Cuaacu níín'nyú'n Jesús nduuchi yā nguaa'n tiná'nā ní che'enaán' yā ye'n'e Simón.

35 Tuu'mi ní 'uuvi sa'nā s'een ní ca'n'a yā táacā chíi yúúní chí cue'n'e yā. Tií ní iintiinaa'n Jesús mii'n taachí n'dee yā pan.

Jesús che'enaán' yā ye'n'e discípulos ye'n'e yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Taachí sa'nā s'een nga'n'a sa chuū, Jesús mii'n ní che'n'e naán' yā naavta'n'a 'iín'yān s'een ní ca'nā yā chíi yā 'iín'yān s'een: Cuuvi 'diín' ndúúcu ndís'tií.

37 Tuu'mi ní 'iín'yān s'een dii'yā yā chíi ti nadicadínuu'n yā chí n'diichi yā 'aama espíritu. 38 Naati Jesús mii'n ca'nā yā chíi yā 'iín'yān s'een: ¿De'ē cúúví chí dii'yā ní chíi? ¿De'ē cúúví chí 'tíicā nadacadínuu'n ní na staava ye'n'e ní?

39 Cujn'diichi ní ta'á ndúúcu ca'á. 'Úú maán' chuū. Cuituu'ví ní 'úú. Cui'n'diichi ní. 'Úú nguéé 'aama espíritu tan'dúúca chí nadacadínuu'n ní. 'Áámá espíritu nguéé 'iíní ní nguéé yuutē tan'dúúca chí inaa'n ndís'tií chí véé ye'né 'úú.

40 Taachi Jesús ca'n'a yā nduudú 'cūū, ch'i'n'í yā ta'a yā ndúúcu ca'a yā. 41 Naati 'iín'yān s'een ní nguéé s'téenu yā ti yeenú n'dai yā ní nge'n'e yiinu yā. Ní cáavā chuū Jesús ca'n'a yā chíi yā 'iín'yān s'een: ¿'Áá nguéé de'ē vee 'muu'n chí che'e yú?

⁴² Tuu'mi ní ca'a yā 'áámá táán 'yaācā ndúúcu 'aama taa' va'ai ndi'i. ⁴³ Cristo mii' ní sta'a yā ní che'e yā nanáán 'ii'yā' s'ee'. ⁴⁴ Ní ca'n'a yā chii yā 'ii'yā' s'ee': Ndúúdú 'cūū ca'n'á taachi canéé ndúúcu ndís'tiī. Canéé chí cúúví cuaacu tanducué'ē dendu'ū chí canéé nguū' ye'e 'úú na libro ye'e Ndyuūs chí canéé nguū' na ley ye'e Moisés ndúúcu ye'e profetas ndúúcu ye'e salmos.

⁴⁵ Tuu'mi ní Jesucristo dii' yā chí tuumicadiinuu' 'ii'yā' s'ee' chí canéé nguū' na libro ye'e Ndyuūs. ⁴⁶ Ní ca'n'a yā chii yā 'ii'yā' s'ee': 'Tíicā canéé ye'e 'úú chí Cristo 'úú. 'Tíicā canee chí 'cueenú cuuvi ní 'cuúví. Ní nduuchí ye'e nguaa' tiná'nā ndii chí ndii 'íínú nguuvi. ⁴⁷ Ní 'ii'yā' s'ee' canéé chí caa'ma' yā nduudu mii' chí ndaacadaami 'ii'yā' ye'e nuu'ndi ye'e yā vmaā' núú'má' na yāā' ní Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'e yā cáāvā chí duuchí. Ní vmaā' vmaā' nanáán 'ii'yā' ye'e yāā' Jerusalén. Cuayii' ye'e 'ii'yā' ye'e núú'má' naciones ye'e í'nyee'ndi. ⁴⁸ Ndís'tiī ní cuuvi nī testigos ye'e chuū ti n'diichí nī chuū ní canéé chí caa'má' nī 'ii'yā'. ⁴⁹ Cuin'diichí nī. 'Úú dicho'ó Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs chí ca'n'ā Chiidá chí ndaā nanáán ndís'tiī. 'Cuεεtinéé nuú' nī na yāā' Jerusalén ndí chí ndaāca nī poder ye'e Ndyuūs, poder chí cuchii ye'e cuaa' 'nínú'.

Jesús cuna'a yā va'ai cheeti nguuvi

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰ Che'e Jesús ndúúcu 'ii'yā' s'ee' na yāā' lí' Betania ní di'viicú yā 'ii'yā' s'ee'. ⁵¹ Taachí ch'iinu di'viicú yā 'ii'yā' s'ee', cue'e yā ye'e 'ii'yā' s'ee' ní cundaa yā va'ai cheeti nguuvi. ⁵² Cuayii' 'ii'yā' s'ee' dich'εεtē yā Ndyuūs ní cuna'a ntuú' yā na yāā' Jerusalén. Ní neenē yeenu taavi yā. ⁵³ Ní 'áámá cheεtinéé yā na yaācū templo ní nga'á yā chí ch'εεtε Ndyuūs. Ní i'téenu yā Ndyuūs. 'Tíicā chí.

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGŪŪⁿ APÓSTOL JUAN

N'dūi ní saⁿā chi Nduudu

¹ Cuááⁿ nááchí ch́ng'a 'āā ngaⁿ'a Dendyuūs ndúú^{cū} Nduudu, ní Nduudu míⁿ' āā ngaⁿ'ā ndúú^{cū} Dendyuūs, ní Nduudu miiⁿ ní Dendyuūs. ² Chuū chí naachi ch́ng'a' ndúú^{cū} Dendyuūs miiⁿ. ³ Tanducuéⁿ'ē chí vεε ní cucáá^{vā} 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dín'dái yā chí v́éé. Nduuti chí nguéé yā, nguéé v́éé mar 'aama cosa chí v́éé. ⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canéé ndúú^{cū} vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ní vida miiⁿ ní dεε^{vε} yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. ⁵ Níú^{cū} dεε^{vε} ch́dεε^{vε} na maaiⁿ, chí maaiⁿ míⁿ' 'iiⁿ'yāⁿ nguεε tuumicadínuuⁿ yā.

⁶ Dendyuūs nidichó'o yā 'áámá saⁿ'ā, chí nguuvi sa Juan. ⁷ Saⁿ'ā miiⁿ ndaa sa chí caⁿ'a sa nduudu cuaacu. Ní caaⁿ'máⁿ sá nduudu cuaacu yeⁿ'e chí dεε^{vε} caati nducyaacá yā cu'téénu yā cáá^{vā} saⁿ'ā miiⁿ. ⁸ Nguéé saⁿ'ā miiⁿ chí dεε^{vε}; naati chí ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu yeⁿ'ē dεε^{vε}. ⁹ Chíⁿ chí nduudu cuaacu chí dεε^{vε}. Chíⁿ ngaⁿ'ā dεε^{vε} yeⁿ'ē nducyáácá yā chí sneé yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū.

¹⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí dεε^{vε} ní canéé yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, ní dín'dái yā iⁿ'yeeⁿ'dí, ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí nguéé n'diichi yā 'yā. ¹¹ Ndaá yā caavā ndaata yeⁿ'é yā 'íúú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā nguéé 'cuúⁿ yā chí canēe yā. ¹² Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuúⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canéé yā nduucú yā, Nduyūs ca'a yā poder 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí cuuvi daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénu yā chí nguúví yā. ¹³ Nguéé cuuvi yā daiya yā cáá^{vā} yuūúⁿ, ní nguéé caava yuūtē, ní nguéé caavā isáⁿ'ā, caati cáá^{vā} 'iivú Nduyūs.

¹⁴ Níú^{cū} Nduudu miiⁿ ní ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúú^{cā} s'uuúⁿ ní canéé yā ndúú^{cū} s'uuúⁿ. N'dái taavi yā ndúú^{cū} favor ndúú^{cū} nduudu cuaacu. Ní n'diichi yú poder yeⁿ'é yā, poder tan'dúú^{cā} yeⁿ'ē 'áámá n'dyáⁿ'ā yeⁿ'ē Chiidá yā chí Dendyuūs miiⁿ. Ndiituú taavi yā ndúú^{cū} favor ndúú^{cū} nduudu cuaacu. ¹⁵ Juan caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'é yā ní 'caí sa ní ngaⁿ'ā sa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú: 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchíí yā cuaaⁿ daami ní vⁿmaaⁿ cá yā yeⁿ'ē 'úú caati 'āā 'naaⁿ cá yā niicu 'úú.

¹⁶ Níú^{cū} nducyaaca yú ita'a yú favor ndúú^{cū} favor yeⁿ'ē Jesús chí ndiituú yā ndúú^{cū} favor. ¹⁷ Caati v́éé ley miiⁿ cucáá^{vā} Moisés ca'a yā naati v́éé favor ndúú^{cū} nduudu cuaacu cucáá^{vā} Jesucristo ca'a yā. ¹⁸ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé n'diichi yā Dendyuūs miiⁿ. Jesús 'áámá n'dyáⁿ'ā yeⁿ'ē Chiidá yā chí canéé nduucú yā, Jesús míⁿ' dín' yā chí 'iiⁿ'yāⁿ deenú yā yeⁿ'ē Chiidá yā.

Nduudu cuaacu yeⁿ'e Juan chí ngεεdinuūⁿ'nī

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén dichó'o yā chiiduú s'eeⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ levitas s'eeⁿ ní ndaa yā nanááⁿ Juan miiⁿ chí itiinguunéⁿ yā: ¿Díí, du'ú díí? chuū chí nduudu cuaacu chí n'guεεcútaⁿ'ā Juan. ²⁰ Ní Juan miiⁿ ntumiiⁿ'núⁿ yā ní nguéé cheeⁿ'diitú yā ní caⁿ'a caacuú yā: Nguéé 'úú chí Cristo.

²¹ Ní natiinguunéⁿ yā saⁿ'ā: ¿Du'ú díí, tuu'mi? ¿'Áá díí profeta Elías? Ngaⁿ'ā Juan: Nguéé 'úú. Ní natiinguunéⁿ yā saⁿ'ā: ¿'Áá díí chí profeta? Ngaⁿ'ā ntúuⁿ sa: Nguéé 'úú.

²² Ngaⁿ'ā ntúuⁿ yā ngii yā saⁿ'ā: ¿Du'ú díí, tuu'mi? Ní 'tíicā caaⁿ'máⁿ 'nū cuuvi 'nū 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā nús'uu. ¿De'é ngaⁿ'ā dí yeⁿ'e maāⁿ dí?

23 Tuu'mí caⁿ'a Juan: 'Úú nduudu chi caⁿ'a na yáⁿ'áa naachi nguée ch'εεtinée 'iiⁿ'yāⁿ: Nan'guáaⁿ nī yúúní cuaacu yeⁿ'é Dendyuūs, tan'dúúccā chi ngaⁿ'a profeta Isaias miiⁿ naachi canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs.

24 'Íícú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ndaá yā miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē fariseos. 25 Níícú ntiinguuneéⁿ yā saⁿ'ā ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿Dε'ε cúúví chí ngεεdinúuⁿnīⁿ di, ndúúti chi dii nguée Cristo dii, ní nguée Elías dii, ní nguée profeta 'cūú dii?

26 Níícú Juan nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'é yā ní caⁿ'a ya: 'Úú ní ngεεdinúuⁿnīⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ; naati nguaaⁿ ndís'tií ní canée 'áámá yā ní nguée ináaⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ. 27 'Iiⁿ'yāⁿ 'cūú chi cuchii cuayiivi ní vmnaaⁿ ca yā yeⁿ'é 'úú. Niicu 'úú ngεε n'dai 'úú, chi cuuvi diiⁿ n'daatiií yíⁿmánⁿ yeⁿ'e ndaacuú yeⁿ'é yā.

28 Cosa 'cūú chi chii ná yáⁿ'áa Betábara na táámá lado yeⁿ'e yíícú Jordán, naachi Juan chéédinuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ.

Titi cuūchī yeⁿ'e Dendyuūs

29 Chi dεεεε táámá nguuví ní Juan n'diichi sa Jesús ndaá yā naachi canee sa, níícú ngaⁿ'ā sa: Cun'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chi nguuví yā 'Íiti Cuūchī yeⁿ'é Dendyuūs chi nadiví yā nuūⁿndī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī. 30 Chuū chi ngaⁿ'á yeⁿ'é yā: Cuchii 'áámá saⁿ'ā cuayiivi yeⁿ'e 'úú níícú 'áa vmnaaⁿ sa yeⁿ'e 'úú, caati 'āā 'naaⁿ ca sa niicu 'úú. 31 'Úú ní nguée n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ naati deenú chi snaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel 'yā. Cáávā chuū 'úú cuchii ní ngεεdinuūⁿnīⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ.

32 Juan míⁿ ní ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu: 'Úú ní n'diichí Espiritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs chi cuch'éeⁿ nanguuvi tan'dúúccā paloma ní ndaa vmnaaⁿ yeⁿ'é yā ní canée yā ndúúcu yā. 33 'Úú nguée n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ naati 'iiⁿ'yāⁿ chí dich'ó yā 'úú chí ngεεdinuūⁿnīⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Du'u chí n'diichí di chí ndεε Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní canée yā nduucú yā, 'iiⁿ'yāⁿ 'cūú chí ngεεdinúuⁿnīⁿ ndúúcu Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

34 'Úú ní n'diichí ní ngaⁿ'a cuaacú chí chuū chí Daiya Dendyuūs.

Discípulos chí vmnááⁿ vmnaaⁿ

35 Chi dεεεε táámá nguuví canée ntuūⁿ Juan ndúúcu 'uuvi discípulos yeⁿ'e sa. 36 Ní inaaⁿ sa Jesús miiⁿ chí cachiicá yā cuaaⁿ miiⁿ. Ní ngaⁿ'ā sa: N'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chí nguuví yā 'Íiti Cuūchī yeⁿ'é Dendyuūs.

37 Ndúú 'uuví discípulos yeⁿ'e Juan chí ch'iindiveéⁿ yā chiiⁿ chí ngaⁿ'ā sa, ní cueⁿ'é yā ndúúcu Jesús. 38 Ngεεcundíⁿ Jesús n'diichí yā chí n'dáa yā 'yā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿Dε'ε in'nuuⁿ di? Ngaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngii yā 'yā: Rabí (nduudu míⁿ neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí Maestro), ¿tií canéeⁿ vacu dí?

39 Tuu'mí ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuchii nī níícú n'diichí nī. Ní ndaá yā ní n'diichí yā tií canée yā. Ní ch'εεtinée yā nduucú yā nguuví miiⁿ caati 'āā tandúú n'gεεcú cuūⁿ chíinū.

40 Ní yeⁿ'e 'uuví yā chí ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē Juan ní cueⁿ'é yā ndúúcu Jesús. 'Áámá saⁿ'ā miiⁿ ní nguuví sa Andrés 'dīnū Simón Pedro. 41 Ni Andrés miiⁿ ndaacá sa maaⁿ 'díinu sa Simón ní ngaⁿ'a sa ngii sa sáⁿ'ā: Nndaaca 'nū Mesías miiⁿ (neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu miiⁿ chí Cristo).

42 Ní candεε sa Simón nanááⁿ Jesús. Ní taachi Jesús miiⁿ n'gíinu yā saⁿ'ā miiⁿ, ní ngaⁿ'á yā: Díí Simón Pedro, daiya Jonás miiⁿ. Mááⁿ ní cu'neeⁿ yú chí duuchi Cefas (nduudu míⁿ neⁿ'e caaⁿ'maⁿ tuūú).

Jesús yaa'ví yā Felipe ndúúcu Natanael

43 Chi déévé táamá nguuví Jesús ne'é yā ca'n'a yā na yá'aa Galilea, ní cue'n'é yā. Ndaaca yā Felipe ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'a: Cuchí di nduucú.

44 Ní yáā vaacú Felipe ní ye'e yāā Betsaida ní dáamá yāā vaacú sa ndúucū Andrés ndúucū Pedro. 45 Felipe míi' nndaaca sá Natanael, níicú nga'n'a sa ngii sa sán'a: 'Āā nndaacá 'nū Jesús daiya José ye'n'e yāā Nazaret. Dingúū Moisés ye'n'e 'ii'yá'n' cūū na ley, ní dingúū profetas ye'n'e 'ii'yá'n' cūū.

46 Ní nga'n'a Natanael: ¿Áá véé cosa chi n'daacā na yāā Nazaret? Ní nga'n'a Felipe míi': Cuchí di ní n'diichi di.

47 Jesús míi' ní n'diichí yā Natanael chi cuchii sa nanáa yā. Ní nga'n'a yā ye'n'e sa: N'diichí nī 'áamá sa'n'a chi cuaacu ní'nyú'n' ye'n'e ndaata Israel míi'. Ní nguéé nginnche'ei sa 'ii'yā'n'.

48 Nga'n'a Natanael ngii sa 'ii'yā'n': ¿Tíí n'diichi di 'úú? Ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'a: Taachi 'āa cuéé yaa'ví Felipe dii ní taachi canéé dí maa' yá'á ye'n'e n'guídii yaa'n' nguuví, 'āā n'diichí díí.

49 Ní nan'guεεcutá'n'ā Natanael míi' ní nga'n'a sa ngii sa 'ii'yā'n': Maestro, n'dií chí Daiya Dendyuūs míi'. N'dií chí Rey ye'n'e Israel.

50 Ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'a: ¿Áá cáāvā chí nga'n'á ngii dii chí n'diichí dii maa'n' n'guídii yaa'n' nguuví chí 'āā i'teenu di 'úú? Ch'εεε n'dai ca n'diichí dí dendú'ū nguéé ti chūū.

51 Ní nga'n'á yā ngii yā sa'n'a: Cuaacu ní'nyú'n' cuāācū ní'nyu'n' nga'n'á ngii dii. Ngúúví maa'n' ní ngúúví chí cuíchiī cunéé chí n'diichi di chí nanguaa'n' nanguuvi níicú ángeles ye'n'é Dendyuūs míi' ní ngeε yā ní ngua'á yā nanáa'n' Sa'n'a chí Daiya Dendyuūs.

2

Ch'iindivaacu 'ii'yā'n' ye'n'e yāā Caná

1 Chiī ndii chíi' ndii 'ínú nguuví míi' ní ch'iindivaacú 'áamá 'ii'yā'n' na yāā Caná ye'n'e yá'n'aa Galilea. Ní míi' cánéé chεεcú Jesús. 2 Ní idií' yā invitar Jesús ndúucū discípulos ye'n'é yā nááchí ch'iindivaacú 'ii'yā'n'. 3 Ní ch'iinu vino ye'n'é yā. Ní chεεcú Jesús nga'n'á yā ngii yā Jesús: 'Āā ntéé vino ye'n'é yā.

4 Ní nga'n'a Jesús ngii yā chεεcú yā: ¿De'ε canéé ye'n'é ndúucū dii n'dataá? 'Āā cuéé ndaa hora ye'n'é mí'nii'nyu'n'.

5 Chεεcú yā míi' nga'n'á yā ngii yā sa'n'a s'ee'n' chí dii' mandado: Dii sá'n'a s'ee'n', dii' di tan'dúucā chí Jesús caa'n'mán' yā cuuví yā ndis'tí.

6 Mii' snéé níyaa'n' 'cuutií n'geεε chí nin'dai ndúucū tuū chí ngeε nuū'nī'n'. 'Ii'yā'n' naa'n'ú yā 'cuutií s'ee'n' tan'dúucā costumbre ye'n'e 'ii'yā'n' Israel. 'Aama 'aama 'cuutií ch'εεε tunéā'n' n'geē'n' nduuví cuū'n' ngeεcu ndii 'áamá ciento litos ye'n'e nuū'nī'n'.

7 Ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'a chí idií' mandado: Diīcuutú nī ndúucū nuū'nī'n' 'cuutií n'geεε chí nin'dai ndúucū tuū. Ní 'ii'yā'n' s'ee'n' diīcuutú yā ndiitú n'dai ndúucū nuū'nī'n'. 8 Ní nga'n'á Jesús ngii yā sa'n'a s'ee'n' chí idií' mandado: Tun'dáa nī naachi s'néē'n' nuū'nī'n', ní tun'dáa nī nuū'nī'n', ní candéé nī nanáa'n' 'ii'yā'n' chí chéé'n' ndii vmnaa'n' ye'n'e 'viicū. Ní candéé yā ch'i'n'í yā na 'ii'yā'n' chí chéé'n'ndii vmnaa'n' ye'n'e 'viicū. 9 Ní taachi 'ii'yā'n' chí chéé'n'ndii vmnaa'n' ye'n'e 'viicū canéé yīinú yā nuū'nī'n' chí 'āā ndii vino naati nguéé déénú yā tí ngiica vino míi'. Naati 'ii'yā'n' chí idií' mandado ní déénú yā caati che'n'é yā nguai yā nuū'nī'n'. Tuu'mi ní yaa'ví yā sa'n'a chí n'giindivaacu míi'. 10 Ní nga'n'á yā ngii yā sa'n'a chí n'giindivaacu: Tanducué'n'é sa'n'a míi' díncā vino chí n'dai ca

nga'a sa vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní taachi 'āā ndiitū yeⁿ'é yā, tuuⁿ'mi nnga'a sa vino chí nguéé n'dai ngi'i. Naati dii ní nnguaīn'dai di vino chí n'dai ndii maaⁿ.

¹¹ Chiiⁿ ní vmnááⁿ vmnaaⁿ señał chí diiⁿ Jesús ná yāāⁿ Caná yeⁿ'e yāⁿ'āa Galilea. Ní ch'iⁿ'i yā poder yeⁿ'é yā. Ní discipulos yeⁿ'é yā chí'teenū sa 'yā.

¹² Cho'o chuū ní cuinaⁿ'á Jesús ndúúcuⁿ chεεcū yā, ndúúcuⁿ 'diīnu yā ndúúcuⁿ discipulos yeⁿ'é yā na yāāⁿ Capernaum. Ní duuⁿ'vī nguuví canéé yā miiⁿ.

Jesús didεεv'é yā yáacū templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Ní 'āā snee niiⁿnuūⁿ nguuví chí ndaā 'viicū yeⁿ'ē pascua yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní cuhεε Jesús na yāāⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ní ndaacá yā chεeti cheendi chéēⁿ yáacu templo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ch'εeté yā n'diicuí yā 'itiindu ndúúcuⁿ 'iiti 'cuūchi ndúúcuⁿ palomas, ní ndaacá yā 'iiⁿ'yāⁿ chí inñ'daaⁿ tuūmī. ¹⁵ Taachí Jesús din'dái yā cuerda ní dichó'o yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āi cheendi cheēⁿ yaacū templo miiⁿ, ndúúcuⁿ 'iiti 'cuūchi s'eeⁿ ndúúcuⁿ 'itiindu s'éeⁿ. Ní ch'īnu ngéé yā tuūmī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí inñ'daaⁿ tuūmī ní chingúúⁿndaa yā mesas yeⁿ'é yā. ¹⁶ Níicú ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā chí n'diicuí palomas: Diviⁿ ní chuū 'muuⁿ ni nguéé diiⁿ'i va'āi yeⁿ'e Chiidá va'ai chí n'diicuí 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁷ Tuuⁿ'mí ní n'gaacu discipulos yeⁿ'é yā yeⁿ'e chí cánéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs chí vaādi n'diité yeⁿ'ē vaacu di, ní di'cuiinū 'úú.

¹⁸ Níicú 'iiⁿ'yāⁿ Israel nan'guεεcutaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā Jesús: ¿De'ē señał chí cu'neeⁿ di nús'uū chí véé poder yeⁿ'ē di chí diiⁿ di 'túúca?

¹⁹ Nan'guεεcutaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nadtuuví ní yáacū templo 'cūū ní 'iīnū nguuví 'úú nadācueēⁿ.

²⁰ Tuuⁿ'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel: Ch'εeti na 'uūvī ngeεcu jaaⁿ ndúuyū chí n'dai yáacū templo 'cūū. Níicú dii, ¿'áá na 'iīnū nguuví neⁿ'e di nadācueēⁿ di?

²¹ Naati Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'ē yaacū templo chí cuerpo yeⁿ'ē maán yā. ²² Taachi Jesús nanduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā tuuⁿ'mi discipulos yeⁿ'é yā nan'gaacū yā chí caⁿ'a yā chuū. Ní i'téenu yā chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Dendyuūs ndúúcuⁿ nduudu chí ngaⁿ'a Jesús miiⁿ.

Jesús deenú yā nducyáácá saⁿ'ā

²³ Taachi Jesús canéé yā yāāⁿ Jerusalén, nguuví 'viicū yeⁿ'e pascua neené 'yaāⁿ yā chí'téenu yā Jesús caati 'āā n'diicuí yā señałes chí diiⁿ yā. ²⁴ Naati maaⁿ Jesús miiⁿ ní nguéé ngii chεεtinuūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati déénú Jesús yeⁿ'e nducyáácá yā. ²⁵ Ní nguéé neⁿ'é yā chí ndii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'maⁿ cuaacu yeⁿ'e saⁿ'ā ti deenú yā de'ε chí canéé ndúúcuⁿ saⁿ'ā.

3

Jesús ndúúcuⁿ Nicodemo

¹ Níicú canee 'áámá sáⁿ'ā yeⁿ'ē fariseos chí nguuví sa Nicodemo. Saⁿ'ā miiⁿ, saⁿ'ā chí chéēⁿndii vmnááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ² Sáⁿ'a 'cūū nndaa sa nanááⁿ Jesús nguiīnū miiⁿ. Níicú ngaⁿ'a sa ngii sá 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī Maestro, déénú 'nū chí ndaa ní yeⁿ'é Dendyuūs chí lado yeⁿ'e maestro caati mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi diiⁿ yā señałes chí idiīⁿ ní ndúúti chí nguéé canee Dendyuūs ndúúcuⁿ yā.

³ Jesús ní nan'guεεcutaⁿ'á yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu níiⁿnyūⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii, du'ū chí nguéé nguεεcundír 'cundiyaāⁿ táámá vmnéⁿ'ēe nguéé cuuví n'diicuí yā naachi 'iivú Dendyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyūⁿ yā.

4 Ní ngaⁿá Nicodemo ngii sa Jesús: ¿Tááca nanguεεcundíⁿ 'áamá 'iiⁿyāⁿ saⁿá ndiicú^u 'cuundiyáaⁿ ntuúⁿ yā? ¿Tááca cuuví nuuⁿ ndáá ntuúⁿ yā na cheεti cheεcú yā ní 'cuundiyáaⁿ ntuúⁿ yā?

5 Jesús ngaⁿa yā ngii yā saⁿá: Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāácū niⁿnyuⁿ ngaⁿá ngii dii, du^u chí nguéé 'cuundiyáaⁿ yā cáávā nuūⁿnīⁿ ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuús nguéé cuuvi cundáa yā naachi canéé 'iivú Dendyuús. 6 Du^u chí ch'iindiyáaⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ canee ndúú^cū. Níicú du^u chí ch'iindiyáaⁿ yeⁿe Espíritu, espíritu canee ndúú^cū. 7 Nguéé caⁿá yiinu di chí ngaⁿá ngii dii chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ cánéé chí 'cuundiyáaⁿ ntuúⁿ yā taama. 8 Yúúné ní na neⁿe miⁿ ngéenū. Níicú n'giiⁿndiveeⁿ di chí ngeēnū. Ní nguéé déénu di tí chiicā tí caⁿá. Tíicā nducyááca 'iiⁿyāⁿ chí 'niindiyáaⁿ yā yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuús.

9 Ní nan'guεεcútaⁿá Nicodemo yeⁿe yā ní ngaⁿa sa ngii sa Jesús: ¿Tááca cuuví chuú?

10 Nan'guεεcútaⁿá Jesús ní ngaⁿá yā ngii yā sáⁿá: ¿Áa díi maestro yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel ní nguéé deenu di chuú? 11 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāácū niⁿnyuⁿ ngaⁿá ngii dii chí déénu 'nū chii chí ngaⁿa 'nū. Níicú chí n'diichí 'nū chii chí ngaⁿa cuaacu 'nū ní nguéé n'diichí 'nu chii chí ngaⁿá cuaacu 'nū. Níicú nguéé 'caandiveeⁿ di chí caaⁿmaⁿ 'nū nduudu cuaacu. 12 Nduuti chí ngaⁿá cosa chí véé iⁿyeēⁿdí 'cūū niicu nguéé i'téénu dí, ¿tááca cu'téénu di nduuti chí caaⁿmaⁿ cosa chí véé na va'ai cheεti nguūvī?

13 Ndii 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cheε yā na va'ai cheεti nguuvi nduuti chí nguéé 'iiⁿyāⁿ chí ch'eēⁿ yeⁿe va'ai cheεti nguuvi. 'iiⁿyāⁿ miⁿ, Sáⁿá chí Daiya Dendyuús, chí canéé na va'ai cheεti nguuvi. 14 Tan'dúúca Moisés miⁿ chinadacuéⁿ sa cúu na yáⁿáa cuūⁿmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿyāⁿ tíicā canee chí nicueēⁿ Saⁿa chí Daiyá Dendyuús. 15 Caati nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí cu'téénu yā 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi ndái yā caati cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

Tíicā Dendyuús dine'é yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿyeēⁿdí

16 Caati chuú dínéⁿe Dendyuús 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿyeēⁿdí chí dich'o yā 'aama n'dyáⁿá Daiya yā, caati nducyááca 'iiⁿyāⁿ chí cu'téénu yā 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi ndái yā. Níicú cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. 17 Caati Dendyuús ní dicho'ó yā Daiyá yā iⁿyeēⁿdí chí Daiyá yā nguéé diⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ chí snéé iⁿyeēⁿdí, naati chí cuchii yā nadanguáⁿai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿyeēⁿdí cááva yā.

18 Du^u chí i'téénu 'iiⁿyāⁿ nguéé condenado yā, niicu du^u chí nguéé i'téénu 'iiⁿyāⁿ 'áa condenado yā caati nguéé chí'teenu chí nduuchi 'áamá n'dyáⁿá yeⁿe Chiidá yā chí Dendyuús. 19 Níicú chuú ní condenación. Chí deεve 'cūū ndáá iⁿyeēⁿdí 'cūū naati saⁿá yeⁿe iⁿyeēⁿdí 'cūū dinéⁿe sa na maaiⁿ nguéé tí chí deεve caati diⁿ sa chí nguéé n'daacā. 20 Caati nducyááca 'iiⁿyāⁿ chí diⁿ yā chí nguεε n'daacā, nguéé dinéⁿe yā chí deεve. Ní nguεε indáá yā chí deεve miⁿ caati nguéé neⁿe yā chí cuuvi déénu 'iiⁿyāⁿ ní caaⁿmaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nuuⁿndí yā. 21 Naati 'iiⁿyāⁿ chí diⁿ yā ntiⁿnyuⁿ chí n'daacā, indáá yā naachi chí deεve caati 'iiⁿyāⁿ snáaⁿ yā ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yā chí yeⁿe Dendyuús.

Juan chí ngeédinuūⁿnīⁿ ngaⁿa sa ndúú^cū Jesús táámá vmnéⁿē

22 Cho'ōo chúu, ndáá Jesús ndúú^cū discípulos yeⁿe yā na yáⁿáa Judea. Ní cunéé yā ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Níicú Jesús cheεdinúūⁿnīⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. 23 Ní Juan míⁿ ngeεdinuūⁿnīⁿ ntuúⁿ yā na yáⁿáa Enón niⁿnuúⁿ na yaāⁿ Salim tí míⁿ neené veε ca nuūⁿnīⁿ. Ní ndáá 'iiⁿyāⁿ ní cheεdinúūⁿnīⁿ yā. 24 Caati Juan miⁿ 'áa cuéé cunúuⁿ yā vácúu.

²⁵ Discípulos ye'nē Juan ch'εεcu cheendí yā ndúúcu 'ii'n'yān Israel ye'né táácá 'ii'n'yān nduuví deεvé yā. ²⁶ Níícú nndaá sá nanáán Juan ní nga'n'a sa ngi sa sa'nā: Dii, Maestro, 'ii'n'yān chi canéé ndúúcu di na táámá lado ye'nē yíícú Jordán 'ii'n'yān chí díí caa'n'ma'n cuaacu di ye'né yā; n'diichi di, 'ii'n'yān mii'ngeedinuū'ní yā. Niicu nducyáácá 'ii'n'yān ndaa yā nanáan yā.

²⁷ Nan'gucécuta'nā Juan ní ca'n'a sa: Nguéé cúví cuta'a 'ii'n'yān de'ε veε nduuti chi nguéé cuchíi ye'né va'ai cheeti nguuví. ²⁸ Ndis'tií testigo ye'né chi ca'n'á: 'Úú ní nguéé Cristo 'úú, caati dichó'o Dendyuūs 'úú vmaan ye'né yā. ²⁹ Du'ú chí véé n'daataá ye'né yā, 'ii'n'yān mii'n ní isán'ā ye'nē tá. Amigo ye'né isán'ā mii'n ní 'ii'n'yān chí cánéé ndúúcu yā ní n'giindiveé'n yā ye'né yā. Yeenú taavi yā cáávā nduudu ye'né isán'ā mii'n. 'Tíicā vaadi yeenu ye'né ní 'áámá ndiitúú taavi ca. ³⁰ 'Ii'n'yān mii'n ní canéé chi ch'εεtē yā, niicu 'úú dánduu'vi 'líi'n 'úú.

Ii'n'yān chí cuchíi yā ye'né va'ai cheeti nguuví

³¹ Du'ú chí nndaá ye'né va'ai cheeti nguuví ch'εεtē ca ye'né nducyaaca 'ii'n'yān. Du'ú chí ye'né yán'āa ní ye'né yán'āa ní nga'n'a ye'né cosas ye'né yán'āa. 'Ii'n'yān chí nndaá yā ye'né va'ai cheeti nguuví, ch'εεtē cá yā ye'né nducyáácá 'ii'n'yān. ³² 'Ii'n'yān mii'n nga'n'a cuaacú yā ye'né chí n'diichí yā ndúúcu chí ch'iindiveé'n yā ní mar 'áámá 'ii'n'yān ní nguéé ne'né yā 'caandiveé'n yā nduudu cuaacu ye'né yā. ³³ 'Ii'n'yān chí n'gúu'n yā nduudu cuaacu ye'né Jesús nduuvídaamā yā ndúúcu yā ní nga'n'a yā chí Dendyuūs mii'n chí cuaacu. ³⁴ Du'ú chí Dendyuūs dichó'o yā, 'ii'n'yān mii'n ngán'a yā nduudu ye'né Dendyuūs mii'n, caati Dendyuūs nga'a yā 'ii'n'yān Espíritu N'dai ye'né Ndyuūs nguéé ndúúcu caadi. ³⁵ Dendyuūs Chiida yú diné'né yā Daiyá yā. Níícú tanducué'né dendu'ú ca'á yā ta'ā Daiyá yā. ³⁶ 'Ii'n'yān chí i'téenu yā Daiyá Dendyuūs mii'n canéé yā ndúúcu vida cue'né daā'ma'n. Naati 'ii'n'yān chí nguéé i'téenu yā Daiyá Dendyuūs mii'n nguéé snaan yā vida cue'né daā'ma'n mii'n naati ca'n'á yā cuta'á yā castigo ye'né Dendyuūs chí diitúú n'dai.

4

Jesús ndúúcu n'daataá ye'né yán'āa Samaria

¹ Tááchí Jesús ituumicádiinuun yā 'tíicā chí sa'n'ā fariseos ch'iindivee'n sa chíi'n chí Jesús díi'n yā ní chí cheedinuū'ní yā 'yaa'n ca 'ii'n'yān ní véé 'yaa'n ca discípulos ye'né yā nguéé ti Juan mii'n; ² 'áará chí nguéé Jesús chí ngeedinuū'ní yā caati discípulos ye'né yā ngeedinuū'ní yā; ³ Jesús s'néen yā yán'āa Judea ní che'né ntuū'n yā yán'āa Galilea.

⁴ Ni canéé chí cho'ó yā yán'āa Samaria. ⁵ Ní ndaa yā na 'áámá yāan ye'né Samaria chí nguuví Sicar, nii'nnuú'n ná yán'āa chí ca'a Jacob ye'né daiya sa José. ⁶ Ní mii'n canéé vaacunuū'ní ye'né Jacob. Jesús chicúú'nnu yā chí ngiica yā ní ch'iindí yā nii'nnuú'n na vaacunuū'ní. Ní 'āā tanduu n'geεcu ndiichuuví. ⁷ Ndaā 'áámá n'daataá ye'né yán'āa Samaria chí sta'a tá nuū'ní. Ní Jesús ca'n'a yā chíi yā tá'nā: Díí n'daataá, téé dí tí nuū'ní cu'ú.

⁸ Discípulos ye'né yā cue'né sa yāan Sicar chí cuaī sa chí che'é yā. ⁹ Ní n'daataá ye'né yán'āa Samaria nga'n'a tá ngii tá Jesús: ¿Táácá chí ngiica di nuū'ní chí cu'ú di 'úú ti díi ní 'ii'n'yān Israel díi niicu 'úú ye'né yán'āa Samaria 'úú? Sa'n'ā Israel s'een ní nguéé n'diichi sa 'ii'n'yān ye'né yán'āa Samaria. ¹⁰ Ní n'gucécuta'n'a Jesús, ní nga'n'a yā ngii yā tá'nā: Ndúúti chí n'diichi di regalo ye'né Dendyuūs mii'n, ní du'ú chí nga'n'ā ngii díi, tee di nuū'ní cu'ú, tuu'mi ní caaca di nuū'ní

ye'n'é yā. Ní 'ii'n'yān mii'n ca'n'a yā te'e yā nuū'nīn chi cu'u di, nuū'nīn chi dii'n chi canduuchi 'ii'n'yān.

11 N'daataa mí'n ní nga'n'a tá ngii tá Jesús: Señor, ngu'éé de'e chi cuta'á nduucú nī tíí vaacunuū'nīn yāanūu. ¿Tíí cuuvi canguaí nuū'nīn ye'n'é nī chi dii'n chi canduuchi 'ii'n'yān? 12 ¿'Áá vmnaa'n ca n'dií ye'n'é chiida 'nū Jacob? 'Ii'n'yān mii'n di'n'dái yā vaacunuū'nīn 'cūú cáávā nús'uú. 'Múú'n sta'á yā nuū'nīn ndúúcu daiya yā ndúúcu 'iiti ye'n'é yā.

13 Nan'guεεcúta'n'a Jesús nga'n'a yā ngii yā tá'n'a: Nducyáácá 'ii'n'yān chi ngii'í yā nuū'nīn 'cūú canéé chi cuuvi yaaca ntúu'n yā. 14 Naati du'ú 'ii'n'yān chi cu'u yā nuū'nīn chi 'úú chi ca'á, 'āā ntéé cuuvi yaacá yā. Nuū'nīn chi 'úú ca'á 'ii'n'yān mí'n, nuū'nīn mii'n tan'dúúcā chí cuuvi nduucú yā 'áámá vaacunuū'nīn chi ngáāa nuū'nīn mii'n ye'n'é yā caavā vida cue'n'e daā'nma'n.

15 N'daataa mí'n ní nga'n'a tá ngii tá Jesús: Dii Señor, té'e nī 'úú nuū'nīn 'cūú. Cu'ú ní 'aa ntéé cuuvi yaacá, ní 'aa ntéé chíí cuta'á nuū'nīn.

16 Jesús nga'n'a yā ngii yā tá'n'a: Cué'n'é dí ní cananguaí di isa'n'ā ye'n'é di. Ní cuchii di ndúúcu sa 'muu'n.

17 N'guεεcúta'n'a n'daataa mí'n ní nga'n'a tá ngii tá 'ii'n'yān: Ngu'éé isa'n'ā ye'n'é. Nga'n'a Jesús ngii yā tá'n'a: N'daacā chi nga'n'a di chí ngu'éé isa'n'ā ye'n'e di. 18 Caati nyu'u isa'n'ā canéé ndúúcu dii, ní sa'n'ā chí canéé ndúúcu dii mī'nii'nyu'n ngu'éé isa'n'ā ye'n'e di. Chii'n chuū ní nga'n'ā cuaacú dí.

19 Nga'n'a n'daataa ngii ta Jesús: N'dií Señor, deenú chi n'dií ní 'áámá profeta n'dií. 20 Chiida 'nū ní dií'n yā adorar ná cué'tí 'cūú naati 'ii'n'yān Israel chí judíos nga'n'ā ntuu'n yā chí na yāā'n Jerusalén chí cánéé chí dií'n yā adorar Ndyuūs.

21 Ní nga'n'ā Jesús ngii yā tá'n'a: N'daataa, cu'téenu di 'úú. Ndaā hora taachi ní ngu'éé cué'ti 'cūú ní ngu'éé yāā'n Jerusalén 'ii'n'yān dií'n yā adorar Chiida yú. 22 Ndís'tií ní dií'n nī adorar chí ngu'éé deenú nī. Nús'uú ní idií'n 'nū adorar chí déenu 'nū naati vaadi ngua'n'ai ndaā lado ye'n'e 'áámá 'ii'n'yān chí nadanguá'āi ní ye'n'e 'ii'n'yān Israel. 23 Naati hora mii'n ní cúchii núcú hora mii'n ní ndaā, taachi cuaacu ní'nyū'n 'ii'n'yān s'ee'n dií'n yā adorar Dendyuūs Chiida yú ndúúcu chideεve ye'n'é yā ndúúcu vaadi cuaacú. Caati 'tíicā Chiida yú mí'n in'nuú'n yā 'ii'n'yān chí dií'n yā adorar 'yā ní cu'téenu yā 'yā. 24 Dendyuūs ní Espíritu 'yā. Ní 'ii'n'yān cánéé chí dií'n yā adorar 'yā cánéé chí dií'n yā adorar 'yā ndúúcu chideεve ye'n'é yā ndúúcu vaadi cuaacu.

25 N'daataa mí'n nga'n'a ta ngii ta Jesús: Deenú chí Mesías canéé chí ndaá chí duuchi Cristo. Taachí 'ii'n'yān mii'n ndaá yā, tuu'mí caa'n'ma'n yā nducue'n'é cosas.

26 Ní nga'n'a Jesús ngii yā tá'n'a: 'Úú chí Cristo chí indee ndúúcu di.

27 Taachí indee yā ndúúcu n'daataa mí'n, ndáa discípulos ye'n'é yā. Ní cue'n'e yíínú sá chí indee yā ndúúcu n'daataa mii'n. Mar 'áámá sa'n'ā ngu'éé natiinguunee'n sa Jesús: ¿De'e i'n'nuu'n di? ¿De'e cuuvi chí ndee di ndúúcu tá? 28 Ní n'daataa mí'n ní s'nee'n tá 'cuuti cuééé ye'n'e tá ní cue'n'é tá ná yāā'n mii'n. Ní ca'n'a tá chíí tá 'ii'n'yān s'ee'n: 29 Cuchii nī ní n'diichí nī 'áámá sa'n'ā chí ca'n'a sa chíí sa 'úú tanducue'n'é chí ndií'n. ¿'Áá ngu'éé 'ii'n'yān mii'n chí Cristo?

30 Ní 'ii'n'yān s'ee'n can'dáa yā na yāā'n mii'n. Cue'n'e yā n'diichí yā Jesús. 31 Ní taachi cue'n'é n'daataa mí'n na yāā'n tuu'mi ní discípulos ye'n'é yā nga'n'a sa ngii sá Jesús: N'dií Maestro, che'é nī yuúndū nduucú 'nū.

32 Ní Jesús mii'n nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'ee'n: 'Úú ní véé 'áámá comida ye'n'é chí che'é. Ndís'tií ngu'éé déenu nī.

³³ Níicú discipulos ngaⁿa sa ngii sa vi^l: ¿'Áá ndaā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuú yā chí che'é yā?

³⁴ Ní ngaⁿa Jesús ngii yā saⁿā s'eeⁿ: Comida yeⁿ'é chíⁿ chí cuuví díiⁿ tan'dúucā chí neⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. Ní di'cuuinú ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā. ³⁵ Ngaⁿa ndis'tií: ¿'Áá nguéé véé cá tá cuúuⁿ 'iíyū taachi ndaá tiempo yeⁿ'ē cosecha? N'diichí nī. 'Úú ngaⁿ'á ngii ndís'tií: N'diichí nī cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ. Snaáⁿ nī cuééti yeⁿ'é nī. 'Áā ndaa nguuví chí díiⁿ nī cosechar. ³⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nadacuéⁿ yā cosecha véé chíⁿ'véé yeⁿ'é yā. Ní véé n'gui'i yeⁿ'é yā chí cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ chí níinu yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nadacuéⁿ yā cosecha ní nduu 'uuví yā yeenú taaví yā. ³⁷ Caati chuū chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí nduudu cuaacu: 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní ngiiⁿu yā ní táámá yā ní nadacuéⁿ yā. ³⁸ 'Úú nidicho'ó ndís'tií ní nadacuéⁿ nī cosecha chí nguéé ndiíⁿ nī ntiíⁿnyuⁿ. Táámá yā díiⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ. Ní ndís'tií chí ndaá nī tuu'ví ní ntiíⁿnyuⁿ ndiíⁿ yā.

³⁹ Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ samaritanos yeⁿ'ē yāāⁿ miiⁿ s'teenú yā Jesús cucáāvā nduudu yeⁿ'e n'daātāa miiⁿ chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu: 'Iiⁿ'yāⁿ míⁿ ní caⁿ'a yā chí yā 'úú tanducuéⁿ'ē cosa chí ndiíⁿ. ⁴⁰ Ndaa saⁿ'ā samaritanos nanááⁿ Jesús. Di'cuíⁿtu sa 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé yā ndúúcu sa. Ní canéé yā miiⁿ 'uuví nguuví. ⁴¹ Neené 'yaaⁿ cá yā s'teenú yā cucáāvā nduudu yeⁿ'e Jesús. ⁴² Níicú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā n'daataá miiⁿ: 'Áā ntéé cu'teenú 'nū caavā chí ch'iindiveéⁿ 'nū chí cuaacu níⁿnyúⁿ nguéé dámaaⁿ yeⁿ'e chí ngaⁿ'ā di. Caati maáⁿ 'nū n'diichí 'nū ní ch'iindiveéⁿ 'nū chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cūu nguuví Cristo chí inadan'guáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'di 'cūu.

Jesús díiⁿ yā chí nduuvā yeⁿ'e daiya 'áámá rey

⁴³ Ch'íinú 'uuví nguuví ní Jesús cueⁿ'é yā yáⁿ'āa Galilea. ⁴⁴ Caatí maaⁿ Jesús miiⁿ caⁿ'a cuaacú yā chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé díiⁿ yā honrar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ profeta taachi ngaⁿ'a yā yāāⁿ vaacú yā. ⁴⁵ Ní ndaá yā yáⁿ'āa Galilea ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea miiⁿ tuu'mi di'cuúⁿ yā chí caneé yā. 'Áā n'diichí yā tanducuéⁿ'ē chí díiⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén, nguuví yeⁿ'e 'viicu yeⁿ'e pascua, caati 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ cheⁿ'e ntuúⁿ yā 'viicu miiⁿ.

⁴⁶ Ndaa ntúūⁿ Jesús na yāāⁿ Caná yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea naachi din'dái yā vino ndúúcu nuūⁿnī. Miiⁿ canéé 'áámá rey yeⁿ'e yāāⁿ Capernaum. Ngiiⁿtā 'áámá daiya rey miiⁿ. ⁴⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ 'cūu míⁿ ch'iindiveéⁿ yā chí ndaā Jesús yeⁿ'ē yáⁿ'āa Judea na yáⁿ'āa Galilea. Cheⁿ'é yā nanááⁿ Jesús ní di'cuíⁿtu yā 'yā chí caⁿ'a yā n'diichí yā daiya sa chí nanduūⁿvā yeⁿ'ē caati 'aa cháá 'cuuví. ⁴⁸ Tuu'mi ní ngaⁿ'ā Jesús ngii yā saⁿ'ā: Ndúúti chí nguéé snaaⁿ di señales ndúúcu milagros chí vaadi n'giinu nguéé cu'téenu di.

⁴⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e rey ngaⁿ'á yā ngii yā Jesús: Señor, cú'u yú caati 'āā cuéé 'cuūvī saⁿ'ā 'líiⁿ yeⁿ'é.

⁵⁰ Ngaⁿ'ā Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Cúnaⁿ'a di, daiya dí cánduuchi sa. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní chí'téenu sa nduudu chí caⁿ'ā Jesús miiⁿ. Ní cuinaⁿ'a sa. ⁵¹ Taachi 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ vaacu sa 'iiⁿ'yāⁿ chí idiíⁿ mandado yeⁿ'ē sa can'dáa yā n'diichí yā saⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Daiyá nī miiⁿ candúúchi sa.

⁵² Tuu'mi ní itinguunéⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē hora naachi cuaáⁿ yeⁿ'ē sa? Níicú ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'a: 'Iicu taachi n'geecu 'áámá ní ch'iinu 'iⁿ'nūúⁿ miiⁿ sáⁿ'ā.

⁵³ Tuu'mi ní chiida saⁿ'ā 'líiⁿ miiⁿ tuumicádíinuⁿ yā chí hora miiⁿ chí ngaⁿ'a Jesús ngii yā: Daiya dí ní cánduuchi sa. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúcu nducyaaca familia yeⁿ'e yā s'téenu yā Jesús.

⁵⁴ Chuū ndii 'úúví señal chí Jesús díiⁿ yā cuayiivi chí ndáa yā yeⁿe yáⁿāa Judea ndii yáⁿāa Galilea.

5

Saⁿā chí nguεε ngii ngúicá

¹ Chó'oo tanducuéⁿe cosa 'túúicā. Véé 'áámá 'viicu yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel. Níicu Jesús cuchéε yā yáāⁿ Jerusalén. ² Míiⁿ canéé 'áámá viini ch'εεte niiⁿnuⁿ cheendi chéēⁿ, cuaaⁿ naachí indáa yā ndúúicū 'iiti cuūchī chí n'diicui yā na yáāⁿ Jerusalén. Viini ch'εεte miiⁿ nguuvi Betesda na nduudu hebreo. Véé nyuⁿuⁿ corredor nuuⁿmaⁿ ndiivi viini ch'εεte. ³ Na corredor miiⁿ ndiitú ndúúicū n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ ngúitā; 'iiⁿyāⁿ n'gueenááⁿ, ndúúicū 'iiⁿyāⁿ chí nguéé ngii ngúicá yā, ndúúicū 'iiⁿyāⁿ chí ntíⁿí ta'á yā o ca'a yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé ngúinú yā chí inⁿnuⁿu nuūⁿnīⁿ. ⁴ Caati véε tiempo chí 'áámá ángel nch'éeⁿ yā níicú idiⁿnúⁿu yā nuūⁿnīⁿ chí snéé ná viini ch'εεte. Ní cuayiivi 'iiⁿyāⁿ chí ndáa yā vmnááⁿ vmnaaⁿ ch'εεtí viini míiⁿ nanduuva yeⁿe yā yeⁿe 'āā dé'ε núuⁿ ca'āi chí ndii yā. ⁵ Ní miiⁿ canéé 'áámá sáⁿā ndiicú nditiiⁿyuⁿ 'iinu ndúuyū chí ngúitā sa. ⁶ Taachí Jesús n'diichí yā saⁿā chí candiítí sá, níicú 'āā deenú yā chí 'āā 'naáⁿ ngúitā sa, tuuⁿmi ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá néⁿe dí chí nduūⁿvā yeⁿe dí?

⁷ Ní saⁿā chí ngúitā miiⁿ nan'guεεcútaⁿā sa yeⁿe yā: Señor, nguéé mar 'áámá saⁿā chí cuⁿnuūⁿ sa 'úú ch'εéti viini taachi íⁿnuⁿu nuūⁿnīⁿ. Caati taachí ndaá, 'āā ndáa taamá yā ch'εéti viini.

⁸ Ní ngaⁿa Jesús ngii yā saⁿā: Nacuéeⁿ di. Nadacuéeⁿ di yiive yeⁿe dí ní cúnaⁿa di.

⁹ Tuuⁿmi núuⁿ nduūⁿvā yeⁿe sa. Ní nadacuéeⁿ sa yiive yeⁿe sa. Ní cunaⁿa sá. Ní nguuvi miiⁿ ní sábadu nguuvi chí ntaaviⁿtuunúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel. ¹⁰ Níicú 'iiⁿyāⁿ Israel ngaⁿa yā ngii yā saⁿā chí 'āā nanduuva yeⁿe sa: Caati maaⁿ ní sábadu miiⁿ, tan'dúúicā chí caⁿa ley, nguéé cuuví nandéε di yiive yeⁿe dí.

¹¹ Ní n'guεεcútaⁿā sa yeⁿe yā: 'Iiⁿyāⁿ chí díiⁿ yā chí nduuvā yeⁿe, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ngaⁿa yā ngii yā 'úú: Nadacuéeⁿ di yiive yeⁿe dí. Ní cuinaⁿa di.

¹² Tuuⁿmi ní tiinguunéⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel saⁿā: ¿Duⁿú chí 'túicā ngaⁿā ngii di: Nadacuéeⁿ di yiive yeⁿe di, ní cuinaⁿa di?

¹³ Níicú saⁿā chí 'āā nduuvá yeⁿe sa nguéé déénú sá duⁿú 'iiⁿyāⁿ miiⁿ, caati Jesús diví yā yeⁿe saⁿā miiⁿ. Ní neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ snéé yā miiⁿ.

¹⁴ Cuayiivi Jesús nandaacá yā saⁿā na yáácū templo. Ní ngaⁿa Jesús ngii yā saⁿā: Cun'diichí dí maaⁿ 'āā nduuvá yeⁿe di. 'Aa ntéé diiⁿ di nuuⁿndi niicu nguéé cutaⁿāa táamá ca'ai chí más cā taanⁿ di.

¹⁵ Tuuⁿmi saⁿā miiⁿ cunaⁿa sa ní caⁿa sa chíi sa 'iiⁿyāⁿ Israel chí Jesús chí díiⁿ yā chí ndúúvā yeⁿe sa. ¹⁶ Ní cáávā chuū ní can'dáā 'iiⁿyāⁿ Israel Jesús miiⁿ chí neⁿe sa 'caaⁿnúⁿ sa 'iiⁿyāⁿ caati díiⁿ yā cosa chí 'túicā miiⁿ nguuvi chí sábadu chí ntaaviⁿtúunuuⁿ 'iiⁿyāⁿ. ¹⁷ Jesús nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿe sa: Chiidá ní ndíi maaⁿ chí idiⁿ cá yā ntiⁿnyuⁿ. Ní 'úú idiⁿ ntiⁿnyuⁿ denduⁿū.

¹⁸ Tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ Israel neⁿe taavi sa 'caaⁿnúⁿ sa Jesús, caati nguéé damaā chí nguéé díiⁿ yā cumplir chí ngaⁿā na ley yeⁿe sábadu, caati ngaⁿā yā chí Dendyuūs Chiidá yā, ní díiⁿ yā chí nduuvíidáámá yā ndúúicū Dendyuūs.

Dendyuūs dicho'ó yā Daiya yā

¹⁹ Nan'guεεcutaⁿā Jesús ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Cuaacu níⁿnyuⁿ, cuāācū níⁿnyuⁿ chí ngaⁿā ngii ndis'tii chí nguéé cuuvi diiⁿ Daiyá Dendyuūs mar

'áamá cosa dámaāa n dūúti chi nguée n'diichí yā chi diiⁿ Chiidá yā. Caati tanducuéⁿe chi diiⁿ Chiidá yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ Daiyá yā. ²⁰ Caati Dendyuūs Chiidá ní dinéⁿe yā 'úú chi Daiya yā. Ní n'giniⁿ yā 'úú tanducuéⁿe dendu^u chi diiⁿ yā. Niicu Chiidá n'giniⁿ cá yā 'úú ntiⁿnyuⁿ n'gēete ca nguée tii chuū. Níicú ndis'tiⁿ caⁿa yíinⁿ vā yeⁿ'ē. ²¹ Tan'dúúca Chiidá nadacuéⁿe yā 'iⁿ'yāⁿ chí 'āa n'dii ní nga'a yā vida yeⁿ'é yā, 'tiicá ntúūⁿ 'úú Daiyá yā ní nadacuéⁿe 'iⁿ'yāⁿ chí 'āa n'dii ní nga'á vida 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ chí neⁿ'é nga'á. ²² Caati Chiidá nguée diiⁿ yā juzgar mar 'aama 'iⁿ'yāⁿ naatí ca'á yā 'úú chí Daiya yā chí diiⁿ juzgar tanducuéⁿe. ²³ Caati tanducuéⁿe 'iⁿ'yāⁿ diiⁿ yā honrar 'úú chí Daiyá yā tan'dúúca tanducuéⁿe 'iⁿ'yāⁿ diiⁿ yā honrar Chiidá. Du^u chí nguée idiíⁿ yā honrar 'úú chí Daiyá Dendyuūs ní nguée idiíⁿ yā honrar Chiidá chí dicho'ó yā 'úú.

²⁴ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāacū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiⁿ: 'iⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu chí ngaⁿ'á, ní i'téenu yā yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chí dicho'ó 'úú, véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. Niicu nguée condenado yā. Nguée canee yā dácaā yeⁿ'ē chí n'gii caati véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. ²⁵ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāacū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiⁿ: Cuchii hora ní hora miiⁿ chuū taachi 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'āa n'dii yā, 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e 'úú chí Daiyá Dendyuūs. 'iⁿ'yāⁿ chí i'teen yā nduudu yeⁿ'é cunduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. ²⁶ Tan'dúúca Chiidá véé vida yeⁿ'e maāⁿ yā, 'tiicá ntúūⁿ ca'a yā 'úú chí Daiya yā vida yeⁿ'e maāⁿ. ²⁷ 'Tíicā ca'á yā poder 'úú chí diiⁿ juzgar 'iⁿ'yāⁿ caati 'úú Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs 'úú. ²⁸ Nguée caⁿ'ā yíinu di yeⁿ'e chúū, caati cuchii hora taachi nducyáacá 'iⁿ'yāⁿ chí chinúu yā maaⁿ yaⁿ'āa 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é. ²⁹ Ní nadacuéⁿe yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. 'iⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí n'daacā, ní caⁿ'á yā cuneé yā ndúúcu vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. Ní 'iⁿ'yāⁿ chí nguée n'daacā idiíⁿ yā, caⁿ'á yā na condenación.

'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'ē Jesús

³⁰ Ní caⁿ'a Jesús: 'Úú ní damaáⁿ ní nguée de'ē veε cuuvi diiⁿ. Tan'dúúca chí n'giindiveéⁿ, 'tíicā diiⁿ juzgar. Ní chí diiⁿ juzgar ní cuaacu caati nguée in'nuúⁿ chí neⁿ'é maāⁿ naati chí neⁿ'e maāⁿ Chiidá chí dicho'ó yā 'úú. ³¹ Ndúúti chí yeⁿ'e máaⁿ chí ngaⁿ'á cuaacu ní nguée cuaacu. ³² Táamá 'iⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā caaⁿ'maⁿ cuaacú yā yeⁿ'e 'úú. 'Úú ní deenú tii chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'e 'uú chí cuaacu. ³³ Ní ndis'tiⁿ ní dicho'ó nī 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanaáⁿ Juan. Ní Juan miiⁿ caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e 'úú. ³⁴ Caati 'úú nguée ita'á nduudu cuaacu yeⁿ'e sáⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdi 'cūu naati ngaⁿ'á tanducuéⁿe chuū caati ndis'tiⁿ ní cuuvi nanguáⁿ'ai nī. ³⁵ Níicú Juan chí cheεdínúūⁿnī yā 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúca 'áamá chí deεve ngiichi ní ngii n'gai, 'tíica yā. Ní ndis'tiⁿ ní dinéⁿe nī vaadi yeenú yeⁿ'é nī 'áamá tiempo ndúúcu chí deεve yeⁿ'é yā. ³⁶ Naati 'úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu chí cheεte ca chí caⁿ'a Juan miiⁿ caati ntiⁿnyuⁿ chí tee Chiidá 'úú, ní chuū idiíⁿ. Tan'dúúca maāⁿ ntiⁿnyuⁿ chí diiⁿ ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é chí Chiidá dicho'ó yā 'úú. ³⁷ Níicú maaⁿ Chiidá chí dicho'ó yā 'úú ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'e 'úú. Ndis'tiⁿ mar 'áamá vmnéⁿ'ee nguée n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e chíidá, ndii nguée ndúú n'diichí nī 'iⁿ'yāⁿ taacá yā. ³⁸ Ní ndis'tiⁿ ní nguée 'áamá cané nī ndúúcu nduudu yeⁿ'é yā caati ndis'tiⁿ nguée s'téenu nī chí 'úú ní 'iⁿ'yāⁿ chí Dendyuūs dicho'ó yā. ³⁹ In'nuúⁿ nī naachi cané nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs, níicú cadiinúúⁿ nī chí véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é nī. Ní míiⁿ ngaⁿ'ā cuaacu yeⁿ'e 'úú. ⁴⁰ Ndis'tiⁿ nguée neⁿ'é nī chii nī nanaáⁿ tii cuūvi vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿ'é nī.

41 'Úú ní nguéé cuta'á honra ye'n'e sa'n'a ye'n'e in'yee'ndí 'cūū. 42 Naati 'úú ideenú táácā ndís'tiī ní nguéé ne'n'é nī Dendyuūs. 43 'Úú ní cuchii ndúúćū chi duuchi Chiidá. Ní nguéé 'cuaa' nī ndís'tiī 'úú. Ndúúti chi taamá yā cuchii yā ndúúćū nduudu ye'n'e maá' yā, tuu'mi ní 'cuaá' nī 'ii'yā' mii'. 44 ¿Táácā cu'téenu ndís'tiī chi dii' nī honrar 'áámá nī ye'n'e taamá nī ní nguéé ne'n'é nī chi Dendyuūs dii' yā honrar n'diī? 45 Nguéé nadacadíuuu' ndis'tiī chi 'úú nga'n'á nuu'ndi ye'n'e ndís'tiī nanáá' Chiidá. Véé 'áámá 'ii'yā' chi nga'n'a nuu'ndi ye'n'e ndís'tiī chi Moisés chi 'ii'yā' chi i'téenu nī. 46 Ndúúti chi ndís'tiī chi'téenu nī ye'n'e Moisés mii' tuu'mi ní cu'téenu nī 'úú caati ye'n'e 'úú chi dingúu' sa. 47 Ndúúti chi nguéé i'téenu nī chi dingúu' Moisés, ¿táácā cu'téenu nī nduudu ye'n'e 'úú?

6

Jesús ca'á yā chi che'é nyu'u mil sa'n'á

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Cho'o cosa chuū, ní cue'n'e Jesús taama lado ye'n'e nuu'ni'yá'n'á Galilea chi nguui ntúū' Tiberias. 2 Néené n'deēe 'ii'yā' cue'n'e yā n'dáa yā Jesús caati n'diichi yā señales ye'n'é yā chi dii' yā ndúúćū 'ii'yā' chi ngiitā. 3 Ní chueεε Jesús 'áámá cueεti ní mii' ch'iindí yā ndúúćū discípulos ye'n'é yā. 4 Ní chinee nii'nuú' nguuví ye'n'e pascua ye'n'e 'ii'yā' Israel s'ee'. 5 Tuu'mi n'diichi Jesús cuaa' nii'nuú' níćú snaa' yā chí n'deēe n'dái 'ii'yā' cuchii yā nanáa' yā. Ní Jesús nga'n'a yā ngii yā Felipe: ¿Tií ca'a' yú cuaí yú pan chi che'e 'ii'yā' s'tí?'

6 Ní chuū Jesús nga'n'a yā ti dii' yā probar sa'n'á mii' táácā dii' sá maā' sa, caati Jesús maá' yā deenú yā de'ε chí dii' yā. 7 Nan'guεεćuta'a Felipe mii' ye'n'é yā: Ndúúćū nyu'u' ciento caati tuūmí chi ca'n'á nguai pan nguéé tunéé' chí cuta'á 'ii'yā' s'tiī 'aama taa' chí che'e yā.

8 'Áámá discípulo ye'n'é yā chí ngúúví Andrés chi 'diínu yā Simón Pedro, nga'n'a sá ngii sa Jesús: 9 'Áámá sa'n'á 'líi' chí canee 'muu' ndéε sa nyu'u panes cebada ndúúćū na 'uuví 'yaācā n'gaiyáā. ¿De'ε tunéé' chuū chi che'e 'ii'yā' s'tí?'

10 Tuu'mi ní nan'guεεćuta'a Jesús mii' nga'n'a yā ngii yā sa'n'á: Cúúví nī 'ii'yā' s'tiī ní 'cueεtε núu' yā. Néené véε yuune lugar mii' níćú ch'εεtε 'áámá número tan'duucá nyu'u' mil sa'n'á. 11 Ní Jesús mii' sta'á yā panes mii' níćú taachi nga'n'a yā ngii yā: Gracias N'dii Ndyuūs, tucá'a yā ca'a yā discípulos, ní discípulos ní ca'á yā 'ii'yā' chí veēté mii'. 'Tiicá ntúū' dii' Jesús ndúúćū 'yaācā. Ní 'ii'yā' mii' sta'á yā 'yaācā. Sta'á yā nducué'ε chí ne'n'é yā. 12 Taachi 'áā nteε véé chí ne'n'e yā, Jesús nga'n'a yā ngii yā discípulos ye'n'é yā: Nadicuéε' di nducué'ε táán panes chí nángaāva caati nguéé cuuvi ndái de'ε veε.

13 Nadicuéε' yā tanducué'ε' taa' panes chí nángaāva. Níćú chiitu ndi-ichúúví 'cueεtεε naachi nyu'u' pan cebada chí nángaāva naachi che'ε 'ii'yā' s'ee'. 14 Taachi n'diichi 'ii'yā' s'ee' señal chí dii' Jesús mii' tuu'mi ní nga'n'a yā ngii yā ví'i: Cuaacu ní'nyú' 'ii'yā' 'cúū chí profeta chí canee chí ndaá yā in'yé'ndi 'cūū.

15 Taachí tuumicádíuuu' Jesús chí 'ii'yā' s'ee' ne'n'é yā cuta'á yā 'yā ní cu'néε' yā 'yā lado ye'n'e rey tuu'mi ní cue'n'é máa' yā na 'áámá cueεti.

Jesús ngiica yā vmnaa' nuū'nī'yá'n'á

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 'Āā chii chíinū miiⁿ ní cueⁿ'e discípulos yeⁿ'é yā na nuūⁿnīⁿ'yāⁿā. 17 Ní chi ndaa yā 'áámá barco ní cueⁿ'é yā ná nuūⁿnīⁿ'yāⁿā. Ní 'āā ntéé ndaa yā na yāāⁿ Capernaum. 'Āā chii 'da'a ní nguéé ndaa Jesús naachi snée yā. 18 Ní cho'ō 'aama 'yúúné taaⁿ ní nadācuééⁿ n'dai nuūⁿnīⁿ'yāⁿā. 19 Taachi 'āā cueⁿ'é yā tanduu nyuⁿ'u candúu nyaaⁿ kilómetros, tuu'mí n'diichí yā chí cúchií Jesús miiⁿ. Ngiciá yā cuaaⁿ vmaaaⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní taachi 'aa cháá ndaa Jesús niiⁿnuúⁿ na barco miiⁿ discípulos dii'yā sá chíi. 20 Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Nguéé 'va'ā ndís'tií ti 'úú.

21 Tuu'mí ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús: Cho'ó nī cuaaⁿ cheeti barco. Yeenu n'dai sa chí sndaā Jesús na barco. 'Āā nuūⁿ ndaa barco miiⁿ na yāⁿāa naachi cuéⁿ'ē.

Iiⁿ'yāⁿ in'nuúⁿ yā Jesús

22 Chí deεve táámá nguuví ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ'yāⁿā n'diichí yā 'áámá barco nuūⁿ, barco miiⁿ chí 'āā cueⁿ'ē discípulos. Ní n'diichí yā chí nguéé cueⁿ'e Jesús ndúú^c discípulos yeⁿ'é yā. Ní discípulos yeⁿ'é yā cuinaⁿ'á yā dámaán yā. 23 Tan'duuví barcos yeⁿ'ē Tiberias ndaa niiⁿnuúⁿ na lugar naachi ch'εtéé yā chí che'é yā pan 'iicū cuayivi chí Jesús ngaⁿ'a yā: Gracias n'dii Dendyuūs Chiidá. 24 Taachi 'iiⁿ'yāⁿ n'diichí yā chí nguéé Jesús miiⁿ ndíí nguéé ndúú discípulos yeⁿ'é yā, tuu'mí ní chí ndaa yā cheeti barcos. Ní cueⁿ'é yā na yāāⁿ Capernaum. N'nuūⁿ yā Jesús miiⁿ.

Jesús tan'dúú^cā yuúndū chí ca'a vida

25 Taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Jesús táámá lado yeⁿ'ē nuūⁿnīⁿ'yāⁿā tuu'mí ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dií Maestro, ¿tíí cuaⁿ'a ndaa nī 'muuⁿ?

26 Nan'guεcutáⁿ'a Jesús yeⁿ'e yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā: Ndís'tií, cuaacu nííⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ nguéé in'nuúⁿ ní 'úú ti n'diichí nī chí dííⁿ señales naati chí téé pan, ní che'é nī ní chíitu ndis'tií. 27 Nguéé dííⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e comida chí cho'ō ti yeⁿ'e comida chí cunéé cueⁿ'e daāⁿmaⁿ, cheε chí tee Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ndís'tií caati Dendyuūs Chiidá ca'á yā poder Daiyá yā.

28 Tuu'mí ní ngaⁿ'a saⁿ'ā s'eeⁿ ngii sá 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Taacā dííⁿ 'nū chí cuuví dííⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs miiⁿ?

29 Nan'guεcutáⁿ'ā Jesús yeⁿ'ē sa ní ngaⁿ'ā yā ngii yā saⁿ'ā: Chuū chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Dendyúūs miiⁿ chí cu'téenu di yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs dichó'ō yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Tuu'mí ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: ¿De'ε señal chí cu'neeⁿ ní chí snaáⁿ 'nū, ní cu'téenu 'nū n'dií? ¿De'ε ntiiⁿnyuⁿ idiíⁿ ní? 31 Chiida yú ní che'é yā yuúndū maná na yāⁿāa naachi nguéé ch'εtinéé 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúú^cā chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs 'tíicā: Yuúndū yeⁿ'ē nanguuvi Ndyuūs ca'á yā chí che'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

32 Nan'guεcutáⁿ'ā Jesús yeⁿ'ē sa: Cuaacu nííⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'ā ngii ndis'tií: Nguéé téé yā Moisés miiⁿ yuúndū chí maná chí yeⁿ'ē nanguuvi, naati Chiidá téé yā n'dií pan chí cuaacu nííⁿnyúⁿ chí yeⁿ'e va'ai cheeti nguuví.

33 Caati pan chí yeⁿ'é Dendyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí inch'éeⁿ yā yeⁿ'e va'ai cheeti nguuví ní nga'á yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e íⁿ'yeēⁿdí.

34 Tuu'mí ní ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Señor, téé nī pan 'cūū nús'uu cueⁿ'ē daāⁿmaⁿ.

35 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní tan'dúú^cā pan 'tíicā 'úú ní ca'á vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Du'ū chí chíi nanaáⁿ nguéé cúúví cuiicú yā. Ní du'ū chí cu'teenu 'úú 'āā ntéé cuuví yaacá yā. 36 Naati 'úú ní ngaⁿ'ā ndis'tií: 'Āā n'diichí nī 'úú, níicú ndíí nguéé s'téenu ní 'úú. 37 Tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí itée Chiidá 'úú, 'iiⁿ'yāⁿ s'tíí cuchii nanaáⁿ. Du'ū chí chíi nanaáⁿ nguéé tun'daá 'iiⁿ'yāⁿ chuya'āi.

38 Caati 'úú chiicá ye'nē na va'ai cheεεε nguuví ní nguée dífⁿ chí 'úú ne'nē maán, caatí dífⁿ chí ne'nē maān 'ii'yāⁿ chí dichó'oyā 'úú. 39 Chuu chí ne'nē Chiidá chí dichó'oyā 'úú, caati 'úú ní nguée nindaí mar 'áámá ye'nē tanducuéⁿē chí tee yā 'úú. 'Úú ní nadin'duuchí tanducuéⁿē 'ii'yāⁿ ye'nē nguaaⁿ tináⁿā nguuví chí 'cuiñū iⁿ'yeēⁿdī. 40 Chuū chí ne'nē 'ii'yāⁿ chí dichó'oyā 'úú: Nducyaaⁿ 'ii'yāⁿ chí n'diichí yā Daiya Ndyuūs, ní i'téenu yā 'ii'yāⁿ, véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ye'nē yā. Niicu 'úú ní nadicueén 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguuví chí 'cuiñū iⁿ'yeēⁿdī.

41 Tuu'mí ngaⁿ'ā 'ii'yāⁿ Israel ye'nē yā: Nguée n'daacā chí ngaⁿ'a yā: 'Úú tan'dúucā pan chí cuch'één nanguuvi, 'tíicā 'úú. 42 Ní ngaⁿ'a yā: ¿'Áá nguée sáⁿ'a 'cūú chí Jesús daiya José? Ní n'diichí yú chiidá yā ndúúcu cheεcú yā. ¿Taacā chí ngaⁿ'ā sa: 'Úú chí cuch'één ye'nē na va'ai cheεeti nguuví?

43 Ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'á yā ye'nē sa, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Nguée caaⁿ'máⁿ ndis'tíi nguááⁿ maán nī. 44 Mar 'áámá 'ii'yāⁿ nguée cuuvi ndaa yā nanaáⁿ ndúútí chí Chiidá chí dichó'oyā 'úú nguée nndéε yā 'ii'yāⁿ. 'Úú nadan'duuchí yā nguuví chí 'cuiñū iⁿ'yeēⁿdī. 45 Canée nguūⁿ na libro ye'nē Ndyuūs naachi ngaⁿ'a profetas 'tíicā: Dendyuūs ca'cueeⁿ yā nducyaaca yā. Nducyaaⁿ 'ii'yāⁿ chí ch'iindiveén yā ye'nē Chiidá ní 'āā cueén yā ye'nē Chiidá, chuí yā nanááⁿ 'úú.

46 Mar 'áámá 'ii'yāⁿ 'āā n'diichí yā Chiidá, dámaaⁿ Cristo chí ye'nē Dendyuūs tí Daiyá Ndyuūs. 'Ii'yāⁿ 'cūú dámaaⁿ n'diichí yā Chiidá. 47 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāacū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tíi: Du'ú chí i'téenu yā 'úú cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. 48 'Úú tan'dúucā pan chí canduuchi, 'tíicā 'úú. 49 Chiidá nī che'é yā pan maná na yáⁿ'āa naachi nguée 'ii'yāⁿ ní ch'ii yā. 50 Chuū chí pan chí cuch'één na va'ai cheεeti nguuví caatí 'ii'yāⁿ chí che'é yā ye'nē nguée 'cuūví yā. 51 'Úú tan'dúucā pan chí canduuchi chí cuch'één na va'ai cheεeti nguuví. Du'ú 'ii'yāⁿ chí che'é yā pan 'cūú, cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. Níicú pan miiⁿ chí 'úú caⁿ'á ní yuūtē ye'nē maán. Chuū chí ca'á cáávā vida ye'nē 'ii'yāⁿ ye'nē iⁿ'yeēⁿdí 'cūú.

52 Tuu'mí ní 'ii'yāⁿ Israel ch'εεcu cheendí sá nguaaⁿ maāⁿ sa: ¿Táacā cuuvi téε sá cuerpo ye'nē sa chí che'é nū?

53 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāacū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tíi: Nduuti chí nguée che'e nī cuerpo ye'nē Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs ní nduuti chí nguée cu'ú nī yuuúⁿ ye'nē sa, nguεε cūnee vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ndúúcu nī. 54 Du'ú chí che'e cuerpo ye'nē ní cu'ú yuuúⁿ ye'nē, cunée vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ndúúcu. Níicú 'úú nadicueén 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguuví chí 'cuiñū iⁿ'yeēⁿdī. 55 Caati cuerpo ye'nē, cuaacu níⁿ'nyúⁿ yuūtē chí che'e yā. Ní yuuúⁿ ye'nē, cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí yuuúⁿ chí cu'ú yā. 56 Du'ú chí che'e cuerpo ye'nē ní cu'ú yuuúⁿ ye'nē cunee yā nduucú, ní 'úú cunee ndúúcu yā. 57 Tan'dúucā chí Chiidá canduuchí yā ní dichó'oyā 'úú, ní 'úú canduuchí cáávā 'ii'yāⁿ miiⁿ. 'Tíicā ntúūⁿ 'ii'yāⁿ chí che'e yā 'úú, 'ii'yāⁿ miiⁿ ní cunduuchi ntúúⁿ yā cáávā 'úú. 58 Chuū pan chí cuch'één ye'nē na va'ai cheεeti nguuví. Nguée tan'dúucā pan maná chí che'e chiidá nī miiⁿ tiempo chí 'āā chó'ōo ní ch'ii yā. Du'ú chí che'e pan 'cūú cunduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

59 Chuū chí caⁿ'a Jesús na yáacū sinagoga taachi cueⁿe yā na yáāⁿ Capernaum.

⁶⁰ Tuu'mi n'dee n'dái discipulos ye'n'é yā taachi ch'iindivee'n yā chuū ní ca'n'a yā: Che'e chí 'téé nduudu cūū. ¿Du'ū rá 'caandivee'n rá?

⁶¹ Taachi déénú maān Jesús chí discipulos ye'n'é yā indee sa nguáán maān sa ye'n'e chuū tuu'mi ní nga'n'á yā ngii yā sa'n'á s'ee'n: ¿'Áá chuū chí nguεε ineé'n nūu'n ndís'tií? ⁶² ¿De'ē ca díi'n ndís'tií, taachi n'diichí nī Sa'n'á chí Daiya Dendyuūs chí ch'ee sa na va'ai cheeti nguuví naachi canéé sa vmnáán vmnáan? ⁶³ Espíritu chuū chí nga'a vida ye'n'é 'ii'n'yān ní 'ii'n'yān canéé ndúúcu espíritu ye'n'é yā. Yuūtē mii'n nguéé de'ē vεε idii'n. Nduudu chí nga'n'á ngii ndís'tií, ní ye'n'é espíritu ní ca'a vida 'ii'n'yān. ⁶⁴ Véé n'duuví ndís'tií chí nguéé i'téénú nī. Caati Jesús ndíi cuaa'n vmnáan 'āā deenú yā du'ū 'ii'n'yān s'ee'n chí nguéé cu'téénú yā, nícu du'ū 'ii'n'yān chí díi'n yā entregar 'ii'n'yān. ⁶⁵ Ní Jesús nga'n'a yā: Cáávā chuū chí nga'n'á ngii ndís'tií, caati mar 'áámá 'ii'n'yān nguéé cuchii'yá nanaán ndúúti chí nguéé cáávā chí Dendyuūs cuu'n yā 'ii'n'yān. ⁶⁶ Ndií tuu'mi, neené 'yaa'n discipulos ye'n'é yā ndaacadáámí sá ní 'āā ntéé cachiica sa ndúúcu Jesús. ⁶⁷ Tuu'mí ní nga'n'á Jesús ngii yā sa'n'á chí ndiichúúví: ¿'Áá ne'n'é nī ntuū'n ndís'tií ndaacadáámí nī ye'n'é?

⁶⁸ Tuu'mi ní nan'guεεcúta'n'ā Simón Pedro: Señor, ¿du'u chí ca'n'ā ndúúcu n'ū? N'dií ní canéé nī ndúúcu nduudu ye'n'é vida cue'n'e daān'ma'. ⁶⁹ Nús'uu i'téénú 'nū ní deenú 'nū chí n'dií chí Cristo, Daiya Dendyuūs chí canduuchi cue'n'e daān'ma'.

⁷⁰ Ní Jesús nan'guεεcúta'n'ā yā: ¿'Áá nguéé 'úú chí ndεεvé ndís'tií ndiichúúví nī? Ní 'áámá chéé ndís'tií ní yáán'nguiinūu'n.

⁷¹ Ní nga'n'a yā ye'n'e Judas Iscariote, daiya Simón caati sá'n'a 'cūú chí canee chí díi'n sa entregar 'ii'n'yān. Sa'n'ā mii'n 'áámá sá ye'n'é naachi ndiichúúví sá.

7

'Dīnū Jesús nguéé i'teenú yā

¹ Cho'ōo tanducué'n'é chuū, Jesús cachiicá yā na yá'n'āa Galilea. Nguéé ne'n'é yā cuchiicá yā na yá'n'āa Judea caati sa'n'ā Israel s'ee'n canéé ngiinu sa chí 'caan'nú'n sa Jesús. ² Ní 'āā chinee nii'núu'n nguuví 'viicu ye'n'é va'āi chí 'nee'n n'dái yā arco ye'n'é testamento ye'n'é 'ii'n'yān Israel s'ee'n. ³ Tuu'mí ní nga'n'a 'dīinu yā ngii yā 'ii'n'yān: Nan'dáa di 'múú'n ní cue'n'e di na yá'n'āa Judea caati discipulos ye'n'é di cuuví snaa'n yā dendu'ū ntii'nyu'n chí idii'n di. ⁴ Caati ndií 'áámá 'ii'n'yān nguéé díi'n yā 'áámá chí canúu'n n'de'ei. Nícu maán yā ní ne'n'é yā chí 'ii'n'yān n'diichí yā 'yā. Nduúti chí díi chí díi'n di cosa chí 'tíicá tuu'mi ní 'cuu'n'mi'n di maān di nanaán 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūú.

⁵ Ní mar 'áámá 'dīinu yā nguéé chí'teenú yā 'ii'n'yān. ⁶ Tuu'mí nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā: 'Aa ntéé véé chí 'aacu hora ye'n'é, caati tiempo ye'n'é nī 'āā canéé. ⁷ 'Ii'n'yān ye'n'é i'n'yé'ndí cuuví n'diichí yā ndís'tií. Nguéé cuuví n'diichí yā 'úú caati 'úú ní nga'n'á cuaacú cheε chí nguéé n'daacā idii'n 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yé'ndí 'cūú. ⁸ Nds'tií ca'n'a nī 'viicu 'cūú. 'Úú ní nguεε ca'n'á maa'nguuví, caati 'āā cuéé cunuū'n ca'a hora ye'n'é.

⁹ Taachi ch'iinu ca'n'a yā chii yā nduudú 'cūú 'dīinu yā, tuu'mi Jesús canéé ca yā yá'n'āa Galilea.

Jesús cue'n'e yā 'viicu ye'n'é va'āi chí 'nee'n d'ái yā arco ye'n'é testamento

¹⁰ Taachi cue'n'é sa'n'a 'dīinu yā 'viicu, 'tiicá ntúū'n mii'n ní cue'n'é Jesús cuayiivi. Nguéé ch'i'n'í yā chí Jesús mii'n. Che'n'e n'de'ei núu'n yā. ¹¹ Tuu'mi ní sa'n'a Israel s'ee'n ní in'nuu'n sa 'ii'n'yān na 'viicu mii'n. Ní nga'n'a sa: ¿Tíi cánéé 'ii'n'yān mii'n?

12 'Iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ neené n'deēe ngaⁿa yā yeⁿ'é yā. N'duuví yā ngaⁿa yā: 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ n'dai taavi yā. Ta n'duuví yā ngaⁿa yā: Nguéé, caati nginnche'éí yā 'iiⁿyāⁿ.

13 Mar 'áámá saⁿā chí cheⁿ'e sa 'viicu nguéé caⁿ'a sa yeⁿ'é yā ti 'va'a sa 'iiⁿyāⁿ Israel.

14 Chí maⁿ'ā 'viicu, tuuⁿ mi ní Jesús cuheé yā cheⁿeti yáacū templo ní chi'cueeⁿ yā. 15 Níicú saⁿ'a Israel ngeⁿ'e yiinu sa ní ngaⁿ'ā sa: ¿Táacā déenu sáⁿ'a 'cūū letras caati sáⁿ'a 'cūū nguéé 'néen sa?

16 N'guéecutáⁿ'a Jesús ní caⁿ'a yā: Chiiⁿ chí ngi'cueeⁿ chi deenú ní nguéé yeⁿ'é, ti yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú. 17 Ndúuti chí 'iiⁿyāⁿ neⁿ'é yā díiⁿ yā voluntad yeⁿ'é Dendyuūs, tuuⁿ mi ní deenú yā chí ngi'cueeⁿ nduuti chí yeⁿ'é Dendyuūs o nduuti chí 'úú ngaⁿ'ā yeⁿ'é maáⁿ. 18 'Iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'é maáⁿ yā in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'é maáⁿ yā. Naati 'iiⁿyāⁿ chí in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'yā, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cuaacú yā. Ní nguéé chí nguéé cuaacu nduucú yā.

19 ¿'Áá nguéé ca'a Moisés ndís'tií yeⁿ'é ley? Ní mar áámá ndís'tií nguéé idiíⁿ nī chí ngaⁿ'a ley miiⁿ. ¿De'ε cáávā chí neⁿ'e 'caan'nuⁿ ndís'tií 'úú?

20 N'guéecutáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ ní caⁿ'a yā Jesús: Yááⁿnguiinūū canéé ndúúcu di. ¿Du'ū idiíⁿ núúⁿ yiinu chí neⁿ'é 'caan'nūⁿ dii?

21 Jesús ní n'guéecutáⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Díiⁿ 'áámá ntiiⁿnyuⁿ ní nducyaaca ndís'tií ngeⁿ'e yiinu nī. 22 Cuaacu chí Moisés miiⁿ tee sa ley yeⁿ'e circuncisión ndís'tií. (Nguéé chíiⁿ yeⁿ'é Moisés miiⁿ chí yeⁿ'é chiidá nī.) Ní sábadó chí nguuví chí 'iiⁿyāⁿ Israel ntaavi'tuunúúⁿ yā, ndís'tií idiíⁿ nī circuncidar saⁿ'ā 'líiⁿ. 23 Ndúúti chí cuaáⁿ nī chí díiⁿ yā circuncidar saⁿ'ā 'líiⁿ nguuví sábadó caati ley yeⁿ'é Moisés canéé chí díiⁿ nī cumplir, ¿de'ε induuvi táaⁿ nī nduucú caati sábadó idiíⁿ chí nduúvā n'dáacā yeⁿ'e 'áámá saⁿ'ā? 24 Nguéé díiⁿ nī juzgar tan'dúúca chí nadacadíinuuⁿ nī naati díiⁿ nī juzgar chí cuaacu ndúúcu chí n'dái miiⁿ.

¿'Áá saⁿ'ā miiⁿ chí Cristo?

25 Tuuⁿ mí ngaⁿ'a n'duuví 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén: ¿'Áá nguéé 'iiⁿyāⁿ 'cúū chí neⁿ'e 'caan'núⁿ yā? 26 N'diichí nī. Jesús nguéé 'va'á yā ngaⁿ'a yā nanááⁿ nducyáacá 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé du'ū veε 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'yā. ¿'Áá cuaacu níiⁿnyúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ n'geete chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā ní déenú yā chí 'iiⁿyāⁿ 'cúū chí cuaacu níiⁿnyúⁿ chí Cristo? 27 'Iiⁿyāⁿ 'cúū deenu yú tíi ndiicá yā naati taachi ndiicá Cristo miiⁿ, mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé deenu yá tíi ndiicá yā.

28 Tuuⁿ mí ní ngaⁿ'a yuudu Jesús taachí chí'cueeⁿ yā na yáacu templo ní ngaⁿ'a yā: Ndís'tií, ní 'āā n'diichí nī 'úú. Ní 'āā deenú nī tíi yāāⁿ yeⁿ'é. Níicú 'úú ní nguéé cuchii yeⁿ'é maáⁿ, naati 'iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú ní cuaacú yā. Ndís'tií nguéé n'diichí ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. 29 Naati 'úú ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ caati 'úú ndiicá yeⁿ'é yā, ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dichó'o yā 'úú.

30 Tuuⁿ mí ní idiíⁿ núuⁿ yiinu 'iiⁿyāⁿ chí cutá'á yā Jesús naati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé che'é ta'á yā Jesús, caati 'āā cuéé ndaa hora yeⁿ'é yā. 31 Níicú 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí snéé miiⁿ chí'téenu yā Jesús. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Taachi ndaá Cristo miiⁿ, ¿'áá nguéé cuuvi díiⁿ yā más cā señales chí díiⁿ sáⁿ'a 'cūū?

Saⁿ'ā fariseos dicho'ó yā policías chí sta'á yā Jesús

32 Tuuⁿ mí ní saⁿ'ā fariseos ch'iindiveeⁿ sa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí neené n'deeé ngaⁿ'a yā 'túúca yeⁿ'é Jesús miiⁿ. Chiiduú n'geete ndúúcu saⁿ'ā fariseos dicho'ó

yā policías chí cuta'a sa Jesús. ³³ Tuu'mí ní Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'ee'n: 'Āā nteε 'náá'n cuneé ndúúcu ndis'tíi ní na'n'á n'diichi 'ii'n'yā'n chí dichó'o yā 'úú. ³⁴ In'nuú'n nī 'úú ní 'āā nteé ndaacá nī 'úú. Ní naachi 'úú caneé, ndis'tíi ní nguéé cuuvi ndaa nī.

³⁵ Tuu'mí ní nga'n'a 'ii'n'yā'n Israel nguaa'n maá'n yā: ¿Tíi cán'ā 'ii'n'yā'n 'cúú chí nguéé nindaaca yú 'ii'n'yā'n? ¿'Áá ca'n'á yā n'diichi 'ii'n'yā'n Israel chí cue'n'é yā 'muu'n cue'n'é yā mii'nyā nguaa'n 'ii'n'yā'n chí nguεε ye'n'e ndaata Israel ní ca'cueé'n yā 'ii'n'yā'n mii'n? ³⁶ ¿De'ē chí ntúū'n nga'n'ā Jesús: In'nuú'n nī 'úú ní nguéé nindaāca nī 'úú; ní naachi 'úú caneé, nguéé cuuvi cundaā ndis'tíi?

Yíicú ye'n'e nuū'nīn chí canduuchi

³⁷ Ngúúví chí ch'iimū 'viicu ch'εεε mii'n, Jesús cheendii yā ca'n'ā diitú yā: Du'u chí yaaca chíi nanaá'n ní 'úú ca'á chí cu'u yā. ³⁸ Du'ū chí i'teenu 'úú, véé vida ye'n'é yā. Ní vida canéé tan'dúúca 'áámá yíicú nuū'nīn chí ca'a vida cue'n'e daā'ma'n 'ii'n'yā'n mii'n. Chuū canee nguū'n na libro ye'n'e Dendyuūs.

³⁹ Ní chuū nga'n'á yā ye'n'ē Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. 'Ii'n'yā'n chí cu'téenu yā Jesús canéé chí cuta'á yā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Ní Dendyuūs nguéé ca'a yā Espíritu N'dai ye'n'e yā ti Jesús mii'n ní 'āā cuéé che'n'é yā na va'ai cheeti nguui.

Véé división nguaa'n 'ii'n'yā'n

⁴⁰ Tuu'mí ní neené 'yaa'n 'ii'n'yā'n taachí ch'iindiveé'n yā chuū nga'n'a yā: Cuaacu ní'nyú'n 'ii'n'yā'n 'cúú chí profeta.

⁴¹ Ta n'duuví yā nga'n'a yā: 'Ii'n'yā'n 'cúú chí Cristo. Naati n'duuví yā nga'n'a yā: ¿'Áá ye'n'ē yá'n'āa Galilea chí cánéé chí ndaa Cristo? ⁴² ¿'Áá nguéé nga'n'ā naachi canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chí Cristo ní cuchii yā ye'n'ē ndaata ye'n'ē rey David, ní ye'n'e yāā'n 'líi'n Belén, yāā'n chí chíica David mii'n?

⁴³ Tuu'mí neene véε división nguaa'n 'ii'n'yā'n cucáávā Jesús mii'n. ⁴⁴ N'duuvi 'ii'n'yā'n nen'e yā cuta'á yā Jesús naati mar 'áámá sa'n'ā mii'n nguéé tuu'vi sa 'ii'n'yā'n.

Mar 'áámá sa'n'ā ndii tíi'n nguéé i'téenu sa Jesús mii'n

⁴⁵ Policías ndaa sa nanáá'n chíiduú n'geeté ndúúcu sa'n'a fariseos. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní nga'n'a yā ngii yā policías: ¿De'ē cuuvi chí nguéé candéé nī sa'n'ā?

⁴⁶ Policías n'guεεcutá'n'a yā 'ii'n'yā'n: Mar 'áámá sa'n'ā nguéé nga'n'a sa tan'dúúca chí nga'n'ā 'ii'n'yā'n 'cúú.

⁴⁷ Tuu'mí sa'n'ā fariseos n'guεεcuta'n'a sa policías: ¿'Áá nginnche'ei yā ntúū'n ndis'tíi? ⁴⁸ ¿'Áá i'teenu n'duuví 'ii'n'yā'n chí ca'n'ā ntii'nyu'n yā o sa'n'ā fariseos nduudu Jesús mii'n? ⁴⁹ 'Ii'n'yā'n chí nguéé déénu yā chí cánéé nguū'n na ley, 'āā condenado 'ii'n'yā'n.

⁵⁰ Sá'n'ā mii'n nguui Nicodemo chí 'āā ndaa nanáá'n Jesús n'gaa'n, sa'n'ā mii'n canéé sa ndúúcu yā. Tuu'mí nga'n'a Nicodemo ngii sa 'ii'n'yā'n: ⁵¹ ¿'Áá ley ye'n'ē yú cuuvi caa'n'ma'n nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yā'n, ndúúti chí nguéé n'diichi di 'ii'n'yā'n, ní 'caandivee'n di ye'n'e 'ii'n'yā'n ní túúmicádíinuu'n di chí dii'n yā?

⁵² Nan'guεεcutá'n'a yā ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: ¿'Áá 'ii'n'yā'n ye'n'e yá'n'āa Galilea ntúū'n dii? In'núú'n di níicú n'diichi di chí canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs caati ye'n'ē yá'n'āa Galilea mar 'áámá vnné'n'ēe nguéé can'dāā 'áámá profeta.

⁵³ Ní cuna'n'a nducyaacá yā na vacu yā.

8

'Áámá n'daataá chí cue'e tá ndúúcū sa'nā

1 Jesús miiⁿ ní cue'e yā cué'tí chí nguuví Olivos. 2 Tyaaⁿ tyaaⁿ chí dεεVE táámá nguuví ndáa ntúuⁿ yā yaācū templo. Nuu^mán yāā 'ii'yāⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā. Ch'iindí yā ní ca'cueéⁿ yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. 3 Tuu^mi ní ndaā n'duuví sa'nā chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcū n'duuví sa'nā fariseos. N'dée sa nanáaⁿ Jesús 'áámá n'daataá chí cyaadu tá ndúúcū 'aama sa'nā chí 'āā 'niinivaacu. Níicú chí canee sa chí nuuⁿ sa tá'nā náávtaⁿā yeⁿ'ē 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. 4 Ngaⁿ'a sa'nā s'eeⁿ: Maestro, n'daataá 'cūū ní tunéé 'nū tá'nā ndúúcū táámá sa'nā. 5 Naachi cánéé nguūⁿ ley yeⁿ'ē Moisés miiⁿ ní ngaⁿ'á chí cuítuú 'nū n'daataá chí 'tíicá. N'dīi túú^mi, ¿de'ε ngaⁿ'a n'dií?

6 Chuū ngaⁿ'ā sa'nā s'eeⁿ chí neⁿ'e sá n'diichi sa táácā diiⁿ Jesús 'iicu tun'dáá nuuⁿndi sa yeⁿ'é yā. Jesús ní can'dií yā ní dingúuⁿ yā na yá'nāa miiⁿ ndúúcū nduutita'á yā. Diiⁿ yā tan'dúúcā chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē 'ii'yāⁿ miiⁿ.

7 Taachí nitiinguunééⁿ ntuūⁿ sá'nā 'ii'yāⁿ, tuu^mi nanguaacundii yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā: Du'ū ndís'tií chí nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é ní, cuta'á ní vmnááⁿ vmaaaⁿ 'áámá túūu ní ca'á ní tá'nā.

8 Can'dií ntuūⁿ yā ní dingúuⁿ ntúuⁿ yā ná yá'nāa. 9 'Ii'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā chuu tuumicádínuuⁿ yā chí véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní ca'áámá ca'áámá inan'daá yā, 'ii'yāⁿ ndiicúū 'āā ndíí ná ch'iinuu maaⁿ. Nan'daā nducyáácá yā. Ní 'aa dámaāⁿ Jesús canee yā ndúúcū tá'nā chí canéé naavtaⁿ'ā. 10 Nacueeⁿ Jesús ní n'diichi yā 'āā ntéé du'ū vεε ti 'āā dámaāⁿ n'daataá miiⁿ. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā tá'nā: Diiⁿ n'daataá, ¿tíí canéé 'ii'yāⁿ chí tun'dáá nuuⁿndi yā yeⁿ'ē di? ¿'Áá ndii 'áámá 'ii'yāⁿ nguεε ngaⁿ'a yā nuuⁿndi yeⁿ'ē di?

11 N'daata míⁿ ní ngaⁿ'ā tá: Señor, mar 'áámá 'ii'yāⁿ. Tuu^mi ní Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā tá'nā: 'Úú nguéé caaⁿ'máⁿ nuūⁿndi yeⁿ'ē di. Cunaⁿ'ā di ní 'āā ntéé diiⁿ nuuⁿndi di.

Jesús chí dεεVE iⁿ'yeeⁿdí

12 Cuayiivi Jesús ní ngaⁿ'ā ntúuⁿ yā ngii yā 'ii'yāⁿ: 'Úú tan'dúúcā dεεVE yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'tíicá 'úú. Du'u chí can'daā 'úú nguéé caⁿ'a yā na maaⁿ caati cunée yā ndúúcū chí dεεVE yeⁿ'ē vida.

13 Tuu^mi ní ngaⁿ'ā sa'nā fariseos ngii sa Jesús: Dii ní yeⁿ'ē maaⁿ di nduudu cuaacu chí ngaⁿ'ā di. Nduudu chí ngaⁿ'ā di nguéé nduudu cuaacu.

14 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā sa'nā: 'Úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é maáⁿ. Nduudu chí ngaⁿ'á ní nduudu cuaacu miiⁿ. Deenú tíí ndiicá ní tíí caⁿ'á. Naati ndís'tií nguéé déenu ní tíí ndiicá ní nguéé déenu ní tíí caⁿ'á.

15 Ndís'tií ní ngaⁿ'a ní nuuⁿndi yeⁿ'e 'ii'yāⁿ dacaā 'ii'yāⁿ. Naati 'úú nguéé ngaⁿ'á nuuⁿndi yeⁿ'ē mar 'áámá 'ii'yāⁿ. 16 Ndúúti chí 'úú ngaⁿ'á nuuⁿndi yeⁿ'e 'ii'yāⁿ, nduudu yeⁿ'é ní nduudu cuaacu chii, caati 'úú ní nguεε damaāⁿ ti 'úú ní ndúúcū Chiidá chí dichó'o yā 'úú. 17 Caati naachi cánéé nguūⁿ na ley yeⁿ'é ní naachi ngaⁿ'ā na 'uuví 'ii'yāⁿ, chii chí nduudu cuaacu. 18 'Úú chí ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é máaⁿ. Ní Chiidá chí dichó'o yā 'úú ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é.

19 Tuu^mi ní ngaⁿ'ā sá'nā s'eeⁿ ngii sa Jesús: ¿Tíí cánéé Chiida di? Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Nduuti chí nguéé 'āā n'diichi ní 'úú, ndíí nguéé ndúú 'āā n'diichi ní Chiidá. Ndúúti chí 'āā n'diichi ní 'úú, 'tiicá ntúūⁿ 'āā n'diichi ní Chiidá.

20 Ndúúúú 'cūū ngaⁿā Jesús taachi canée yā naachi snúūⁿ cajas yeⁿe ofrendas. Tuuⁿmi ní taachí ngíⁿ cueéⁿ yā chεεti yáácū templo mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ inátuuⁿvi yā Jesús caati 'áá 'cuéé cunuūⁿ ca'a hora yeⁿé yā.

Naachi 'úú caⁿ'á ndís'tiī ní nguéé cuuvi ndaaá nī

21 Jesús ngaⁿa ntúuⁿ yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní caⁿ'á ní ndís'tiī inⁿnuúⁿ nī 'úú. Ná nuuⁿndi yeⁿé nī 'cūūvi nī. Naachi 'úú caⁿ'á ndís'tiī ní nguéé cuuvi ndaaá nī.

22 Tuuⁿmi saⁿ'ā Israel s'eeⁿ ngaⁿ'a sa: ¿'Áá 'caaⁿ'nuⁿ maán yā 'iiⁿyāⁿ caati ngaⁿ'a yā: Naachi 'úú caⁿ'á, ndís'tiī nguéé cuuvi ndaaá nī?

23 Tuuⁿmi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Ndís'tiī ní yeⁿe cuaaⁿ ndiiyā ndís'tiī niicu 'úú ní yeⁿe cuaaⁿ 'niiⁿ'nuⁿ 'úú. Ndís'tiī ní yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndís'tiī naati 'úú ní nguéé yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'úú. 24 Caavā chúū chi ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chi 'cuūvi nī na nuuⁿndi yeⁿe nī. Ndúúti chi nguéé cu'téenu nī chi 'úú chi Cristo miiⁿ tuuⁿmi ní na nuuⁿndi yeⁿé nī ní 'cuūvi nī.

25 Ni ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: ¿Díi du'ū dii? Tuuⁿmi ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Tan'dúúca nūuⁿ chí ngaⁿ'á ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ, 'tíicā 'úú. 26 Néené n'deéé dendú'ū chí canée chí caaⁿ'máⁿ ndúúcu ndís'tiī ní díiⁿ juzgar ndís'tiī. 'Iiⁿyāⁿ chí dichó'ó yā 'úú, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí cuaacu yā. Chíiⁿ chí n'giindiveéⁿ yeⁿe yā, chiiⁿ ngaⁿ'á na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

27 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé tuumicádíiⁿnuuⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'á yā yeⁿe Chiidá yā. 28 Tuuⁿmi ngaⁿ'á Jesús ngii yā saⁿ'ā: Taachí nadacuéeⁿ nī Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, tuuⁿmi ní cuuvi déénu nī chí 'úú. Nguéé du'ū vεε chí díiⁿ chí yeⁿe maán naati Chiidá chí cueé yā 'úú. Ní chíiⁿ chí ngaⁿ'á. 29 Ní 'iiⁿyāⁿ chí dichó'ó yā 'úú canée yā nduucú. Chiidá ní nguéé chí'neeⁿ yā 'úú dámaán. Naati 'úú ní díiⁿ tanducuéⁿe chí neⁿe yā.

30 Taachí ngaⁿ'á Jesús chuū néené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí'téenu yā yeⁿé yā.

Nduūdū Cuaacu chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿyāⁿ

31 Tuuⁿmi ngaⁿ'á Jesús ngii yā saⁿ'ā Israel seⁿe chí i'téenu sa 'yā: Ndúúti chí ndís'tiī cunée nī ndúúcu nduudu yeⁿé tuuⁿmi ní cuaacu chí ndís'tiī discípulos yeⁿé. 32 Ní n'diichí nī nduudu cuaacu. Ní caavā nduudu cuaacú miiⁿ ndís'tiī nanguáⁿ'ai nī.

33 Nan'guεεcutáⁿ'ā saⁿ'ā yeⁿé yā: Nús'uu ní ndaata yeⁿe Abraham. Níicú mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé dichiiⁿ'vε nū. ¿Táácā chí ngaⁿ'a di chí ndís'tiī ní canee chí nanguáⁿ'ai nī?

34 Jesús ní nan'guεεcutáⁿ'a yā yeⁿe sa: Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ, cuācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí díiⁿ yā nuuⁿndi, 'iiⁿyāⁿ s'tiī dichiiⁿ'vε yā yeⁿe nuuⁿndi. 35 'Iiⁿyāⁿ chí díiⁿ mandado yeⁿe 'iiví yā nguéé 'áámá ineéⁿ yā ndúúcu familia yeⁿe 'iiví yā naati daiya 'iiví miiⁿ ní 'áámá cuneeⁿ yā. 36 Ndúúti chí Daiyá yā nadinguáⁿ'ai yā, cuaacu níiⁿ'nyúⁿ chí ndís'tiī ní nínguaⁿ'ai nī. 37 'Úú deenú chí ndís'tiī chí ndaata yeⁿe Abraham. Naati dinúúⁿ yiinu nī chí neⁿe 'caaⁿ'núⁿ nī 'úú, caati nduudu yeⁿé nguéé ngii neé ndúúcu ndís'tiī. 38 Chiiⁿ chí n'diichí ndúúcu Chiidá, chiiⁿ chí 'úú ngaⁿ'á. Ndís'tiī ní díiⁿ nī chí n'diichí nī chiidá nī.

Ndís'tiī yeⁿe yááⁿ'guinūⁿ chí chiidá nī

39 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nan'guεεcutáⁿ'a yā yeⁿé yā ní ngaⁿ'á yā: Chiidá 'nū Abraham. Ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Nduuti chí daiya Abraham ndís'tiī tuuⁿmi ní ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe sa idiⁿ nī.

40 Naati maaⁿ ní idinúuⁿ yiinu nī chi 'caaⁿ'nuⁿ nī 'úú, caati 'úú saⁿ'a chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu chi ch'iindiveéⁿ yeⁿ'ē Dendyuūs. Abraham nguéeⁿ diiⁿ sa chuū. 41 Ndís'tiī ní diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e chiidá nī. Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a sa ngii sa Jesús: Nús'uū nguéeⁿ ch'iindiyáaⁿ 'nū yeⁿ'ē daiya sa saⁿ'a cyúúni. Canée 'áamá chiidá 'nū chi Dendyuūs miiⁿ.

42 Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'a s'eeⁿ: Ndúúti chi chiidá nī chi Dendyuūs miiⁿ cuaacu níⁿ'nyúⁿ chi dinéⁿ'e nī 'úú, caati 'úú ní yeⁿ'ē Dendyuūs chiicá ní ndaá. Ní nguéeⁿ ndaá yeⁿ'é maáⁿ ti Ndyuūs maáⁿ yā dichó'o yā 'úú. 43 ¿De'ε cuuvi chi nguεε n'gúuⁿ nī nduudu yeⁿ'é? Ti nguεε n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é. 44 Ndís'tiī ní yááⁿ'nguiinúuⁿ chiidá nī. Ndís'tiī ní neⁿ'é nī diiⁿ nī tanducuéⁿ'ē chi neⁿ'ē chiida nī. Yááⁿ'nguiinúuⁿ chí n'giiⁿ'nūⁿ 'āā canée nūⁿ yā ndii naachi ngaⁿ'á. Nguéeⁿ 'áamá canee yā na nduudu cuaacu ti nguéeⁿ nduudu cuaacu nducú yā. Taachí yááⁿ'nguiinúuⁿ ngaⁿ'á sa nduudu yaadi yeⁿ'ē maaⁿ sa ngaⁿ'a sa ti saⁿ'a yeⁿ'ē nduudu yaadi ní chiida nduudu yaadi sáⁿ'ā. 45 Naati 'úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu ní nguéeⁿ i'téenu nī yeⁿ'é. 46 ¿Du'ú yeⁿ'ē ndís'tiī ngaⁿ'a chí idiⁿ nuuⁿ'ndi? Ní nduuti chí 'úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu, ¿de'ē chí nguéeⁿ i'téenu nī 'úú? 47 Du'u chí yeⁿ'ē Dendyuūs miiⁿ nduudu yeⁿ'ē Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā. Chiiⁿ chí ndís'tiī ní nguéeⁿ n'giindiveéⁿ nī ti nguéeⁿ yeⁿ'ē Dendyuūs ndís'tiī.

Jesús canée yā vmnááⁿ vmaaaⁿ chi iⁿ'yeēⁿdi

48 Tuuⁿ'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sa Jesús: ¿'Áá nguéeⁿ cuaacu ngaⁿ'ā nús'uū chí samaritano dii, ní cánée dí ndúúcu yááⁿ'nguiinúuⁿ?

49 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: 'Úú nguéeⁿ cánée ndúúcu yááⁿ'nguiinúuⁿ. 'Úú diiⁿ honrar Chiidá. Ndís'tiī nguéeⁿ i'téenu nī 'úú. 50 'Úú ní nguéeⁿ in'nuúⁿ honra yeⁿ'é māaⁿ. Véé 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuúⁿ yā honra yeⁿ'é ní diiⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ. 51 Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāācū níⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Du'u chí n'giindiveéⁿ nduudu yeⁿ'é nguéeⁿ n'diichí yā vaadi n'gii taanduvééⁿ nguuvi.

52 Tuuⁿ'mi ní saⁿ'a Israel s'eeⁿ ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Maaⁿ ní tuumicádíinuuⁿ 'nū yeⁿ'ē di. Caneé di ndúúcu yááⁿ'nguiinúuⁿ. Abraham miiⁿ ní ch'ii ndúúcu profetas 'iicu dí ní ngaⁿ'ā di: Du'u chí n'giindiveéⁿ nduudu yeⁿ'ē nguéeⁿ n'diichíneéⁿ yā vaadi n'gii taanduvééⁿ nguuvi. 53 ¿'Áá vmaaaⁿ nuⁿ'ē ca dii yeⁿ'ē chiida yā Abraham chí ch'iī yā ní yeⁿ'e profetas chí ch'iī yā? ¿Du'ū nadacádiinuuⁿ di chí máāⁿ di?

54 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: Ndúúti chí 'úú diiⁿ honrar māaⁿ tuuⁿ'mi ní honra yeⁿ'é ní nguéeⁿ de'ε veε. Chiidá míⁿ chí idiⁿ yā honrar 'úú. Ní yeⁿ'e chiidá chí ngaⁿ'á ndís'tiī chí Dendyuūs yeⁿ'é nī. 55 Ní nguéeⁿ 'āā n'diichí ní 'iiⁿ'yāⁿ naati 'úú 'āā nin'diichí 'iiⁿ'yāⁿ. Ndúúti chí ngaⁿ'á chí nguéeⁿ nin'diichí 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúca chí yaadi ndís'tiī, 'tíicā ntúúⁿ 'úú. Caati 'āā n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ ní n'giindiveéⁿ nduudu yeⁿ'é yā. 56 Chiidá nī Abraham yéénú taavi sa chí 'āā n'diichí sa nguuví yeⁿ'é. Ní 'āā n'diichí sa. Ní yéénú taavi sa.

57 Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: ¿'Áá 'āā cuéeⁿ cuuvi 'uuvi ngeεcu ndiichi nduūyú ní 'āā n'diichi di Abraham?

58 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'a: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāācū níⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí 'úú vmnááⁿ vmaaaⁿ chí Abraham.

59 Tuuⁿ'mi ní saⁿ'a s'eeⁿ staⁿ'á sa tuūu chí ca'a sa Jesús, naati Jesús ní canúúⁿ n'de'ei yā ní nan'dáa yā chεeti yāacū templo ní cho'ó yā náavtaⁿ'á yā 'íiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cunaⁿ'á yā.

9

Jesús ca'á yā vista ye'n'e 'áámá sán'ā chi ngueenáán ndii taachi chi ch'iindiyáán sa

¹ Níicú taachi cho'ōo Jesús ní n'diichí yā 'áámá sa'n'ā chi ngueēe nduutináan sa ndii taachi ch'iindiyáan sa. ² Níicú discípulos ye'n'é yā ntiinguunee'n yā Jesús ní nga'n'a yā ngii yā 'iin'yān: N'dii Maestro, ¿du'u dínuū'ndí? ¿'Áá chiida sa ndúúcū cheecu sa ve'e nuu'ndí ye'n'é yā? ¿'Áá maa'n sa 'tíicā sa chí ngueēe nduutináan sa taachi ch'iindiyáan sa?

³ Nan'gucúta'n'ā Jesús ní nguéé ndúú sán'a cūū ní nguéé chiida sa ndúúcū cheecu sa ve'e nuu'ndí ye'n'é yā chí ngueēe nduutináan sa. 'Tíicā sa'n'ā ní 'cuu'mi'n chí dii'n Déndyuūs mii'n nduucú yā. ⁴ Cánéé chí dii'n ntiinyu'n chí dii'n 'iin'yā'n chí dicho'ó yā 'úú ne'n'e chí véé nguuví. Ndaá chí cuuvi 'da'ta taachi mar 'áámá 'iin'yā'n ní nguéé dii'n yā ntiinyu'n. ⁵ Nuuma ne'n'e chí cunee' i'nyeē'dí 'úú chí cunee tan'dúúcā de'eve ye'n'é i'nyeē'dí 'úú.

⁶ Taachí nínga'n'a yā chuū chiidai'n yā na yá'n'āa níicú in'dái yā incheeti ndúúcū nuu'ni'n daí'n yā. Níicú s'née'n yā ncheeti nduutináan sa'n'ā ngueenáán. ⁷ Ní nga'n'a yā: Cúna'n'ā dí. Náá'nú dí nduutináan dí na cheendi yíive ye'n'é Siloé. (Nduudu mii'n ne'n'e caa'n'ma'n Dich'ó Yā.) Tuu'mi ní cuna'n'ā sa ní naá'nu sa ní ngueecundí sa 'āā inaa'n sa. ⁸ Tuu'mi ní 'iin'yā'n na ní'n'ú'n va'ai ye'n'é sa ndúúcū 'iin'yā'n chí 'āā ndii vmnaa'n n'diichí yā sa'n'ā chí ngueenáan ní nga'n'a yā: ¿'Áá nguéé sán'a 'cūū n'g'iindí ngiica limosna?

⁹ N'duuví yā nga'n'a yā: Sán'a 'cūū. Ta n'duuví yā ní nga'n'a yā: Tan'dúúcā sa'n'ā mii'n, 'tíicā sa'n'ā. Sa'n'ā mii'n nga'n'a sa: 'Úú.

¹⁰ Nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: ¿Taaca nínguua'n nduutináan dí?

¹¹ N'gucúta'n'ā sa ní nga'n'ā sa: Sa'n'ā chí nguuví Jesús mii'n din'dái sa ncheeti ní chí'nee'n sa nduutináan. Ní nga'n'ā sa ngii sa 'úú: Cue'n'e di cheendi yíive nuū'n'i'n ye'n'é Siloé. Naa'nu di nduutináan dí. Níicú che'n'é, ní naá'nu nduutináan, ní 'āā inaa'n.

¹² Tuu'mi ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: ¿Tii canéé sa'n'ā mii'n? Tuu'mí nga'n'ā sa: Nguéé deenú.

Fariseos itinguuné'n yā sa'n'ā ngueenaa'n chí 'āā nduuva ye'n'é sa

¹³ Tuu'mi ní candée yā sa'n'ā chí ngueenaa'n ndii cuua'n vmnaa'n nanáan sa'n'ā fariseos. ¹⁴ Ní sábadó mii'n nguuví chí ntaavi'túúnuu'n 'iin'yā'n Israel chí Jesús idin'dái yā ncheeti míi'n. Ní nín'guáan yā nduutináan sa. ¹⁵ Tuu'mi ní ntiinguunee'n ntúu'n yā fariseos: ¿Táácā 'āā inaa'n dí? Tuu'mi ní nga'n'ā sa: S'née'n yā ncheeti na nduutináan, níicú naá'nú. Maa'n ní inaa'n.

¹⁶ Tuu'mi ní 'áámá sa'n'ā fariseo nga'n'a sa: Sán'a 'cūū ní nguéé ye'n'é Dendyuūs sa'n'ā caati nguéé dii'n sa nguuví sábadó tan'dúúcā chí nga'n'a ley ye'n'é yú. Ta n'duuví sa nga'n'a sa: ¿Táácā sa'n'ā chí véé nuu'ndí ye'n'é sa dii'n sa señales chí 'tuucā? 'Uuvi nuú'n dii'n sa vaanicadínuū'n ye'n'é sa. ¹⁷ Ngueecundí ntúu'n sa ní nga'n'a sa ngii sa sa'n'ā chí ngueenáan sa: Díi, ¿de'é nga'n'a di ye'n'é sa'n'a chí nan'guaa'n nduutináan dí? Sa'n'ā mii'n nga'n'ā sa: 'Ii'n'yā'n mii'n profeta.

¹⁸ Sa'n'a Israel s'ee'n nguéé i'téenu sa ye'n'e sa'n'ā chí chingueenáan sa ní inaa'n sa ndii 'cai yā chiida sa ndúúcū cheecu sa ye'n'é sán'ā chí 'āā inaa'n sa. ¹⁹ Ní ntiinguuné'n sa'n'ā s'ee'n 'iin'yā'n, ní nga'n'ā sa: ¿'Áá sán'a 'cūū daiyá ní, sa'n'ā chí nga'n'ā ndís'tíi chí ch'iindiyáan sa 'āā ngueenáan sa? ¿Táácā chí maa'n inaa'n sa?

²⁰ Nan'gucutá'n'a yā chiida sa ndúúcū cheecu sa ní nga'n'a yā 'iin'yā'n: Déenu 'nū daiya 'nū sa'n'ā 'cūū 'āā ngueeé nduutináan sa taachi ch'iindiyáan sa.

21 Maaⁿ ní inaaⁿ sa. Nguéé déénu 'nū táácā inaaⁿ sa. Du'ú yā chi nin'guaaⁿ yā nduutináaⁿ sa nús'uu nguéé déénu 'nū. Saⁿ'ā tii 'āā 'naaⁿ sa, ntiingúúneeⁿ nī saⁿ'ā. Saⁿ'ā tii caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'ē maaⁿ sa.

22 Chuū chi nan'guēcutáⁿ'a sa chiida sa ndúúcu chēecu sa, caati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'āā indeē sa chi du'ū chi caaⁿ'maⁿ chi Mesías chí Cristo miiⁿ chuū ní tun'daa yā chēeti yaācū. 23 Chii chi 'tíicā caⁿ'ā chiida sa ndúúcu chēecu sa: Sáⁿ'ā 'caa 'āā 'nāaⁿ sa. Ntíingúúneeⁿ nī saⁿ'ā.

24 'Tíicā ní 'caī ntúuⁿ yā saⁿ'ā chí ngeenááⁿ níicú ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Dii, ní ca'a dí honra Dendyuūs. Nús'uu deenu 'nū chí sáⁿ'a 'cūū véé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa.

25 Tuuⁿ'mi ní nan'guēcutáⁿ'a sa ní caⁿ'ā sa: Ndúúti chi nuuⁿndi yā o nguéé nuuⁿndi yā nguéé deenú. 'Áámá chí deenú chí ngeeeé nduutinaáⁿ ní maaⁿ ní ināaⁿ.

26 Ní ngaⁿ'ā ntúuⁿ yā ngii yā saⁿ'ā: ¿DÉ'ē diiⁿ yā ndúúcu dii? ¿Táácā 'āā inaaⁿ di?

27 Nan'guēcutáⁿ'a sa yeⁿ'é yā: 'Āā ngaⁿ'á ngii ndís'tiī ní nguéé ch'iindiveéⁿ nī. ¿DÉ'ē cúúví chí neⁿ'ē ntúuⁿ nī 'caandiveéⁿ ní? ¿'Áá neⁿ'é ní ntúuⁿ ndís'tiī chí cuuvi discípulos yeⁿ'é yā ndís'tiī?

28 Ní 'caa'vá yā ndúúcu sa ní caⁿ'a yā: Díí, chí discípulo yeⁿ'é yā dii, naati nús'uu discípulos yeⁿ'ē Moisés nús'uu. 29 Nús'uu ní déénu 'nū chí Dendyuūs ní yaa'vi yā Moisés naati nguéé déénu 'nū tíí ndiica sáⁿ'a 'cūū.

30 Nan'guēcutáⁿ'a saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: Chuū ní cuaacu ní cosa chí 'āā ngeⁿ'e yiinu yú caati ndís'tiī nguéé déénu nī tíí ndiicá yā ní nn'guaaⁿ yā nduutinaáⁿ. 31 Ní deenu yú chí Dendyuūs ní nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi. Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'ē Dendyuūs níicú idiíⁿ yā chiiⁿ chí neⁿ'ē Dendyuūs, tuuⁿ'mi ní Dendyuūs míⁿ nn'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū. 32 Ní taachi chí nga'á iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, nguéé ch'iindiveeⁿ yú chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nn'guaaⁿ yā nduutinaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeenááⁿ ndíí ch'iindiyáaⁿ yā. 33 Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chí nguéé yeⁿ'é Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ, tuuⁿ'mi ní nguéé du'ū véé cuuvi diiⁿ yā.

34 Nan'guēcutáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Dii ní na nuuⁿndi ch'iindiyáaⁿ di. ¿'Áá dii ngi'cuééⁿ dí nús'uu? Ní tun'daa yā saⁿ'a chēeti yaācū.

Ngeenááⁿ yeⁿ'ē cosa chí yeⁿ'ē Espíritu

35 Jesús ch'iindiveéⁿ yā chí 'āā tun'dáa yā saⁿ'ā chiva'āi yaacu templo. Taachi nindaaca yā saⁿ'ā ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿'Áá i'téenu dí Daiya Dendyuūs miiⁿ?

36 Tuuⁿ'mi ní nan'guēcutáⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: Señor, ¿du'ū míⁿ, ní 'tíicā cu'teenú?

37 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: In'diichi dí 'iiⁿ'yāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí indeé yā ndúúcu di.

38 Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Señor, cu'teenú n'diī. Ní diiⁿ sa adorar yā.

39 Ní ngaⁿ'ā Jesús: 'Úú nindaá iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí caaⁿ'máⁿ nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé inaáⁿ yā ní naáⁿ yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi inaáⁿ yā cuuvi ngeenáaⁿ yā.

40 N'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí canée yā ndúúcu yā ch'iindiveéⁿ yā chuū ní caⁿ'á yā Jesús: ¿'Áá ngeeeé ntúuⁿ nduutinaáⁿ 'nū tuuⁿ'mi?

41 Tuu'mi ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā s'een': Ndúúti ngeenaáa nī nguéé nuu'ndi ye'n'e nī. Naati maa'n ní nga'n'a nī: Inaa'n 'nū. Chii'n chí nuu'ndi ye'n'é nī 'áamá cunéé nūu'n.

10

Cuenta ye'n'e 'ii'yā'n chí vée 'iiti ye'n'e yā

1 Cuaacu ní'nnyú'n cuāacū nii'nyu'n nga'n'á ngii ndís'ti: Du'u chí nguéé indaa' cuaa'n cheendi chéē'n ye'n'e 'iiti cuūchī naati nge'é yā na chéē'n táamá lado, tuu'mi ní 'ii'yā'n 'cūū duucú yā ní diduucú yā. 2 Du'ú 'ii'yā'n chí indaa' yā cuaa'n cheendi chéē'n mii'n, 'ii'yā'n mii'n ineenaa'n yā 'iiti. 3 'Ii'yā'n ineenaa'n yā cheendi chéē'n ní inin'gaa'n yā cheendi chéē'n caavā 'ii'yā'n mii'n ní 'iiti cuūchī n'gii'ndiveén tī nduudu ye'n'é yā. Ní n'gaí yā duuchi 'iiti cuūchī ye'n'é yā. Ní n'daá tī sa'n'ā. 4 Taachi intuun'dáa yā tanducué'n'e 'iiti ye'n'é yā cuaa'n dáámí cheē'n candéé tī vmnaa'n ye'n'é tī. Níicú 'iiti cuūchī cue'n'é tī cuayiivi 'iivi tī. Caati 'caandiveén tī nduudu ye'n'é yā. 5 Nguéé can'dáa tī 'ii'yā'n chí nguéé 'iivi tī níicú ngéenu tī ye'n'é yā caati nguéé 'caandiveén tī nduudu ye'n'é yā chí nguéé 'iivi tī 'ii'yā'n.

6 Chuū cuenta chí ca'n'a Jesús 'ii'yā'n ní 'ii'yā'n mii'n nguéé tuumicadínuu'n yā de'ē chí ca'n'ā Jesús mii'n.

Jesús chí n'dai ca pastor yā

7 Nguéecúndíi ntuū'n Jesús ní nga'n'a yā: Cuaacu ní'nnyú'n, cuāacū nii'nyu'n nga'n'á ngii ndís'ti: 'Úú tan'dúúca cheendi cheē'n naachi cho'ō 'iiti cuūchī. 8 Tanducué'n'e 'ii'yā'n chí ndaa' yā vmnaa'n ye'n'e 'úú, 'ii'yā'n s'een' ní duucu yā ní diduucúú ntúu'n yā. Caati nguéé ch'iindiveén yā 'iiti cuūchī mii'n ye'n'é yā. 9 'Úú tan'dúúca cheendi cheē'n 'úú. Du'ú 'ii'yā'n chí indaa' caavā ye'n'é, ninguan'ai yā. Ní can'dáa yā. Ní nndaa ntuú'n yā. Ní ndaacá yā chí che'é yā.

10 Duucú mí'n taachi ndaa sa mii'n, iduucu sa. Ní n'gii'nu'n sa ní nadi'tuuvi sa. 'Úú nindaa chí ca'á vida níicú ca'á vida chí yeenú taavi yā. 11 'Úú 'iivi 'iiti cuūchī chí n'dai taavi. 'Iivi 'iiti cuūchī chí n'dai taavi yā, nga'á yā vida ye'n'e maá'n yā caavā 'iiti. 12 'Ii'yā'n chí canee naá'n 'iiti cuūchī chí nguéé ye'n'é yā 'iiti ní nguéé 'iivi tī 'ii'yā'n. Taachi ináa'n yā yáá'yāa'n ngaatáa chí cuchii tī ní cu'néee yā 'iiti cuūchī ní nge'n'e yā ngéenu yā. Ní yáá'yāa'n ngaatáa cúchii tī mii'n ní cuta'á tī 'iiti cuūchī ní 'iiti cuūchī mii'n idii'yáa tī ngii ní ngéenu tī. 13 'Ii'yā'n chí nguéé ye'n'e yā 'iiti ngéenu yā caati nguéé ye'n'é yā 'iiti. Ní nguéé idiín yā cuidado 'iiti cuūchī.

14 'Úú 'iivi n'dai taavi 'iiti cuūchī. Ní canúnaá'n 'iiti cuūchī ye'n'é. Ní 'iiti cuūchī ye'n'é ní canúnaá'n tī 'úú. 15 Tan'dúúca chí Chiidá in'diichí yā 'úú, 'túicā 'úú in'diichí Chiidá. Ní nga'á vida ye'n'é cucaava 'iiti cuūchī. 16 Vée' ntúu'n ta n'duuvi 'iiti cuūchī ye'n'é chí nguéé ye'n'e cheēndi chéē'n 'cūū 'iiti. 'Iiti mii'n ntúu'n ní cánéé chí candéé 'iiti. Ní 'caandiveén tī chí caá'n'má'n níicú 'áamá cheē'n nduuvi tī ní 'áamá nūu'n 'iivi 'iiti.

17 Caavā chii'n chí ne'n'e Chiidá 'úú caati 'úú ca'á vida ye'n'e maá'n chí ní nanguéecundíi ntuū'n cuta'á. 18 Mar 'áamá 'ii'yā'n nguéé cuuvi 'caa'n'úu' yā 'úú naati 'úú ca'á vida ye'n'e maá'n. Cuuví díi'n cu'néee vida ye'n'é ní cuuví díi'n cuta'á. Chuū mandamiento chí díi'n chí nga'n'ā Chiidá.

19 Ch'índi ntúu'n vaadi 'caa'va nguaa'n ná'n'ā 'ii'yā'n Israel s'een' cáávā nduudú 'cūū. 20 Néené 'yaa'n 'ii'yā'n Israel ca'n'a yā chuū: Cánéé yā ndúúcu

yáá'n'nguiinūuⁿ ní nguεε nndeéé yā vaanicadiinúúⁿ ye'n'é yā. ¿De'ε cúúví chí n'giindiveéⁿ nī ye'e yā?

²¹ Tá n'duuví yā ní ngaⁿa yā: Ndúúúú 'cāā ní nguéé ye'n'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé ndúúúú yáá'n'nguiinūuⁿ. ¿'Áá cúúví nán'guaaⁿ yáá'n'nguiinūuⁿ nduutinaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguenaāⁿ?

Tiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé 'cuúⁿ yā Jesús

²² Ch'iindí 'víicú ye'n'ē dedicación na yáāⁿ Jerusalén tiempo chí 'iicheεε.

²³ Níicú Jesús cachiicá yā cheeti yaacū templo na corredor chí nguuví Sa-lomón. ²⁴ 'Iicu saⁿa Israel s'eeⁿ ní cheⁿ'e sa nduuvidaama sa nanáⁿ yā ní caⁿ'a sa chíi sa Jesús: ¿Tíí cuaⁿ'ā castaⁿ'ā dí chídeεve ye'n'e 'nū? Ndúúúú chí díi chí Cristo miiⁿ, caaⁿ'maⁿ cuaacu dí cuuvi dí nús'uu.

²⁵ Nan'guεεcútaⁿa Jesús ye'n'ē sa: 'Áā ngíí ndís'tií ní nguéé i'teenu nī. Ntiiⁿ'nyuⁿ chí dííⁿ ndúúúú chí dúúúú Chiiá, chuū ngaⁿ'ā nduudu cuaacu ye'n'ē. ²⁶ Ndís'tií nguéé i'téenu nī caati nguéé 'iiti cuúchí ye'n'ē ndís'tií, tan'duucā 'āā ngaⁿ'á. ²⁷ 'Iiti cuúchí ye'n'ē n'giindiveéⁿ tí nduúúú ye'n'ē ní 'úú in'diichí ntúuⁿ 'iiti. Ní 'iiti miiⁿ can'daa tí 'úú. ²⁸ 'Úú ní ngaⁿ'á vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ye'n'ē tí ní nguéé 'cūúví tí. Ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cutaⁿ'á yā 'iiti s'eeⁿ taachí 'āā canéé taⁿ'á. ²⁹ Chiiá chí téé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'úú vmnaáⁿ yā ye'n'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cutaⁿ'á yā taachi 'āā canéé taⁿ'á Chiiá. ³⁰ 'Úú ndúúúú Chiiá 'áámá nūúⁿ 'nū.

³¹ Tuu'mi ní sta'a ntúuⁿ saⁿa Israel s'eeⁿ túúu chí neⁿ'e ca'a sa Jesús.

³² Nan'guεεcútaⁿa Jesús 'iiⁿ'yāⁿ: Nééne n'deéε n'daacā ntiⁿ'nyuⁿ chí n'giⁿ'i ye'n'ē Chiiá. ¿Chéé ntiⁿ'nyuⁿ chí nguéé innéé yiinú ndís'tií chí ngiitúú ní 'úú?

³³ Nan'guεεcútaⁿ'ā saⁿa Israel s'eeⁿ ní ngaⁿ'ā sa ngii sá Jesús: Nguéé caavā ntiⁿ'nyuⁿ n'daacā chí ngiitúú 'nū díi naati cáávā chí ngaⁿ'ā dí chí nguéé n'daacā, ní caati díi chí saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūú ní díiⁿ dí chí Dendyuūs díi.

³⁴ Nan'guεεcútaⁿa Jesús ye'n'ē sa: ¿'Áá nguéé cánéé nguūⁿ na ley 'tíicā: 'Úú ngingaⁿ'á chí ndyuūs s'eeⁿ ndís'tií? ³⁵ Ndúúúú chí ngaⁿ'á yā chí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ndyuūs s'eeⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí staⁿ'á yā nduudu ye'n'e Dendyuūs níicú naachi cánéé nguūⁿ canéé chí cuuvi cuaacu. ³⁶ Chiiá indεεve nuúⁿ yā 'úú ní dicho'ó yā 'úú iⁿ'yeeⁿdí 'cūú. ¿'Áá ndís'tií ní ngaⁿ'ā nī chí nguéé n'daacā ye'n'ē chí 'úú nduuvidaamá ndúúúú Dendyuūs caati caⁿ'á chí 'úú Daiya Dendyuūs 'úú? ³⁷ Nduuti chí nguéé dííⁿ ntiⁿ'nyuⁿ ye'n'ē Chiiá, nguéé cu'téenu dí 'úú. ³⁸ Naati ndúúúú chí dííⁿ ntiⁿ'nyuⁿ miiⁿ 'áará chí nguéé i'téenu dí 'úú, cu'téenu dí na ntiⁿ'nyuⁿ chí dííⁿ. 'Iicu cuuvi deenu dí ní cu'téenu dí chí Chiiá canee nduucú níicú 'úú ní canéé ndúúúú Chiiá.

³⁹ Ní neⁿ'e ntuuⁿ sa cuta'a sa Jesús, naati Jesús miiⁿ ní nan'dáa yā na ta'a sa s'uuⁿ.

⁴⁰ Níicú nguεεcúndii yā taama lado ye'n'ē yíicú Jordán na yáⁿ'āa miiⁿ naachi vmnáⁿ vmnaaⁿ nachεεdinúúⁿnī Juan. Níicú canéé yā miiⁿ. ⁴¹ Níicú nééne 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaaⁿ yā nanáⁿ yā, ní ngaⁿ'á yā: Nduudu cuaacu tíi Juan miiⁿ ní 'áámá señaⁿl nguéé díiⁿ sa naati tanducuéⁿ'ē chí caⁿ'ā Juan ye'n'ē yā, chuū nduudu cuaacu.

⁴² Níicú nééne 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní chí'téenu yā Jesús na yáⁿ'āa miiⁿ.

¹ Vée 'áámá sá"á ngiitā sa chi nguuvi sa Lázaro na yáān Betania. Yáān miiⁿ vaacú tá María nduucú ví'i tá Marta. ² Niicu tá María ní ví'i ta Lázaro. N'daataa miiⁿ ch'eendái tá aceite Jesús ní nati'i tá ca'a yā ndúucú yuudú tiⁿ tá. ³ Ví'i sa miiⁿ ní dichó'o tá 'áámá 'ii"yāⁿ chi yaa'ví yā ye"ē Jesús miiⁿ chí ca" a yā: Señor, n'diichi nī. Sa"ā chí né"e ní nī ngiitā sa.

⁴ Taachi ch'iindiveeⁿ Jesús chuū, ní ca" a yā: Ca'āi miiⁿ ní nguée ca'āi chí 'cuūvi sa, naati ca'āi chí diiⁿ honrar Dendyuūs, nícuú cuuvi yā honrar Daiyá Dendyuūs caava ca'ai 'cūū.

⁵ Niicu Jesús ní ya'āi 'iinu yā Marta ndúucú ví'i tá María ndúucú ví'i tá Lázaro. ⁶ Taachi Jesús ch'iindiveeⁿ yā chí ngiitā sa"ā miiⁿ canée yā tá 'uuvi nguuvi lugar naachi canée yā. ⁷ Cho'o 'uuvi nguuvi nga" a Jesús ngii yā discipulos ye"é yā: Cu"u ntúūⁿ yú na yā"āa Judea.

⁸ Ní discipulos ní nga"á yā ngii yā 'ii"yāⁿ: N'dii Maestro, ngiituūu 'ii"yāⁿ Israel s'eeⁿ n'dii. ¿'Áá ne"e ntúūⁿ nī ca"ā ní mii"?

⁹ Nan'guεεcúta"ā Jesús: ¿'Áá nguée ndεε nguuvi ndiichúví hora? 'Ii"yāⁿ chí chiicá yā nguuvi nguée indeε ca'a yā tii inaaⁿ yā chí δεεve ye"é i"yee"dí 'cūū. ¹⁰ 'Ii"yāⁿ chí ngiica na maaiⁿ indeε ca'á yā, ti nguée chí δεεve ndúucu yā.

¹¹ Ca" a yā chuū, ní ca" a yā chí yā 'ii"yāⁿ s'eeⁿ: Lázaro amigo ye"e yú cyaadu sa. Ca"á nanduuchi sa"ā chí cyaadu sa.

¹² Tuu'mí ca"á discipulos ye"é yā: Señor, ndúútī chí cyaadu sa ní 'āa ningua"āi sa.

¹³ Chuū nga"ā Jesús miiⁿ ye"ē vaadi n'dii ye"ē Lázaro nícuú 'ii"yāⁿ s'eeⁿ ní cadínuuⁿ yā chí nga" a yā chí cyaadu n'dai Lázaro. ¹⁴ Tuu'mí ní Jesús ca" a cuaacú yā: Lázaro miiⁿ ch'i sa. ¹⁵ 'Úú ní yeenú cáāvā ndís'tií chí nguée canee miiⁿ ní 'íicú cu'téenu nī. Naati ca"ā yú n'diichi yú sa"ā.

¹⁶ Tuu'mí ní ca"ā Tomás, sa"ā chí duuchi Dídimó chí Gemelo ní nga" a sa ngii sa sa"ā s'eeⁿ chí discipulos ndúucú sa: Cú"u ntúūⁿ s'uúⁿ ní 'cuūvi yú ndúucu yā.

Jesús chí nanduuchi niicu teé yā vida ye"é yā

¹⁷ Taachi ndaā Jesús miiⁿ ní 'āa cuūⁿ nguuví n'dii Lázaro canúúⁿ sa na cheeti yáinyāⁿ. ¹⁸ Ní yáān Betania 'āa nii"nuúⁿ ná yáān Jerusalén tan'dúucá 'iinu kilómetro. ¹⁹ Neené 'yaaⁿ 'ii"yāⁿ ndaá yā na vacu Marta ndúucú María chí nica'á yā 'viicheetinūuⁿ n'daata s'eeⁿ ye"ē ví'i yā Lázaro. ²⁰ Tuu'mí ní Marta miiⁿ taachi ch'iindiveeⁿ yā chí ndaā Jesús miiⁿ can'dáa yā chuva'ai ní nandaaca yā 'ii"yāⁿ. Naati María miiⁿ canúuⁿ yā cheeti va'ai. ²¹ Ní Marta miiⁿ ní nga" a yā ngii yā Jesús: Señor, ndúúti chí canee ní ndúucu 'nū nguée ch'ií ví'i. ²² Naati maaⁿ deenú chí tanducué"ē chí caaca di Dendyuūs miiⁿ ní tee yā dii.

²³ Tuu'mí nga" a Jesús ngii yā Marta: Nnduuchi ntúūⁿ ví'i di.

²⁴ Marta nga" a ta ngii ta Jesús: 'Úú ní deenú chí nduuchi ntúūⁿ sa ní nacueeⁿ sa nguuvi chí 'cuiinu i"yee"dí.

²⁵ Ní nga" a Jesús ngii yā tá"ā: 'Úú chí nanduuchi niicu 'úú teé vida ye"é yā. Du'ú chí i'téenu 'úú 'aara n'díi yā, 'tíicá nduuchi yā. ²⁶ Ní nducyáácá 'ii"yāⁿ chí véé vida ye"e yā chí i'téenu yā 'úú, nguée 'cuūvi yā cue"e daā"ma". ¿'Áá i'teenu di chuū?

²⁷ Tuu'mí ní Marta nga" a yā: I'teenú Señor. 'Úú i'teenu dii chí Cristo Daiya Dendyuūs chí ndaā ní i"yee"dí 'cūū.

Cuecu Jesús taachi snée yā na yáinyāⁿ ye"ē Lázaro

28 Taachi Marta ch'iinu ca'n'a ta chuū cue'n'e tá ní yaa'vi n'dé'ei ta vi'i María ní nga'n'a ta: Dii María, Maestro canee yā ní n'gai yā dii.

29 Taachi María ch'iindivee'n ta chuū ní ncuee'n ta ngéeniicu tá ní ndaa ta nanáá'n Jesús. 30 Jesús mii'n 'aá cuéé nindáa yā yaa'n mii'n. Naati canee yā mii'n naachi nandaaca María 'ii'yā'n. 31 Tuu'mi ní 'ii'yā'n Israel s'ee'n chí snée yā na vaacu tá ndúúcú tá ní inca'á yā 'viicheεtíinūu María. Taachi n'diichi yā chí María mii'n ní nnicuee'n tá ngéeniicu tá, tuu'mi ní can'dáa yā cuaa'n chuya'ái. 'Ii'yā'n s'ee'n cue'n'é yā ndaa yā ní nga'n'a yā: Tá'n'a 'cáa ní ca'n'a tá na yáinyā'n. Ca'n'a tá cuεecu ta.

32 María mii'n taachi ndaa ta nanáá'n Jesús ní n'diichi ta 'ii'yā'n ní chiin'tiia yá tá ná ca'a Jesús. Ní nga'n'a ta ngii ta Jesús: Señor, ndúúti chí canee ní 'muu'n, ní nguéé ch'ii vi'i.

33 Tuu'mi ní taachi n'diichi Jesús mii'n chí ngeεcu María ndúúcú 'ii'yā'n Israel s'ee'n chí ndaa yā ndúúcú María ngeεcu ntuú'n yā ní neené ya'n'ái 'iinu Jesús ndii Espíritu ye'n'é yā. 34 Ní nga'n'a yā: ¿Tíi s'neen yā sa'n'a? Ní nga'n'a yā ngii yā 'ii'yā'n: Señor, cuchí ní ní n'diichi ní.

35 Ní cheεcu Jesús. 36 Tuu'mi ní 'ii'yā'n Israel s'ee'n ní ca'n'a yā: Cún'diichi ní tan'dúúcá chí diné'e yā sa'n'a.

37 Ní n'duuví 'ii'yā'n s'ee'n ní ca'n'a yā: ¿'Áá nguéé ngii dii'n 'ii'yā'n 'cúu chí inin'guaá'n yā nduutináa'n 'ii'yā'n chí ngueenáá'n, nguéé cuuvi dii'n yā chí sa'n'a 'cúu nguéé ní ch'ii sa?

Nanduuchi Lázaro ye'n'é nguaa'n tiná'n'a

38 Ní Jesús neené ya'ai 'iinu ntuú'n yā maá'n yā ní ndaa yā na yáinyā'n. Ní yáinyā'n mii'n 'áamá yiivi yáává. Níicú canee 'aama túūu vmnaa'n ye'n'é. 39 Nga'n'a Jesús mii'n: Ndiví ní túūu. Marta vi'i sa'n'a chí ch'ii nga'n'a ta ngii ta Jesús mii'n: Señor, 'áa ngeé'n sá. 'Áa cuúú'n nguuví n'dii sa.

40 Jesús ní nga'n'a yā ngii yā Marta: ¿'Áá nguéé ngii dii chí nduuti chí cu'téenu dí tuu'mi ní n'diichi dí poder ye'n'é Dendyuús?

41 Tuu'mi ní ndiví yá túūu naachi canee tiná'n'a. Níicú Jesús ní n'diichi yā cuaa'n 'nii'nu'n ní ca'n'a yā: N'dii Chiidá, 'úu ca'á gracias n'dii Dendyuús chí n'giindiveé'n ní ye'n'é. 42 'Úú ní deenú chí 'áa cue'n'e daa'n má'n nūu'n n'giindiveé'n ní ye'n'é ti cáávā 'ii'yā'n chí snée nanaá'n cuuvi cu'téenu yā chí n'dii dicho'ó ní 'úu.

43 Ní ch'iinú ca'n'a yā chuū neéne yuudu ca'n'a yā: Lázaro, cuchí di.

44 Sa'n'a chí n'dii mii'n ní nan'dáa sa. Nandéécú sá ndíi ta'a sa ndíi ca'a sa ndúúcú cintas tiinūu'n. Ndeεcuú nuu'má'n cuerpo ye'n'é sa ndii naa'n sa. Níicú pañuela canee naa'n sa. Tuu'mi nga'n'a Jesús mii'n 'ii'yā'n: Nn'daatí ní sa'n'a ní 'áa na'n'a sa.

Nduuvidaamá yá chí dii'n yā 'caa'n'nú' yá Jesús (Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Nééne 'yaa'n 'ii'yā'n Israel s'ee'n chí ndaa yā ndúúcú María ní n'diichi yā chí dii'n Jesús mii'n chí teenú yā 'ii'yā'n. 46 Taná'a yā ní che'n'é yā nanáá'n sa'n'a fariseos ní chíi yā sa'n'a s'ee'n chí dii'n Jesús mii'n. 47 Tuu'mi ní sa'n'a chiiduú n'geεt'é ndúúcú sa'n'a fariseos nduuvidaamá yā ndee yā. Ní nga'n'a yā: ¿Dε'ē dii'n yú? Tíi sá'n'a 'cúu caati neené n'dee chí n'gi'n'i sa señales nanaá'n yú. 48 Ndúúti chí cu'nee yú sa'n'a chí 'túica nūu'n nducyáácá yā ní cu'téenu yā sa'n'a. Ní ndaa sa'n'a romanos ní ndiví yā lugar ye'n'é yáacú ye'n'é yú ndúúcú nación ye'n'é yú.

49 'Áámá ch'ée sa'n'ā s'ee'n chi nguuvi Caifás mii'n, sa'n'ā chi chiiduú ch'εεε ca ye'n'e nduuyu mii'n ca'n'a sa chii sa sa'n'ā s'ee'n: Ndís'tií ní nguée du'ū vεε deenú nī. 50 Ní nguée nacádiinúú'n nī chi 'áámá sa'n'ā 'cuúvī sa ye'n'e nducyaacá yā nícu nguée ti nación ye'n'e yú cuuvi ndái.

51 Chuū ní nguée ca'n'a yā ye'n'e maán yā caati 'ii'n'yā'n mii'n chiiduú ch'εεε ca ye'n'e nduuyu mii'n. Ca'n'ā cuaacú sa chi cuchii chi 'cuúvī Jesús cááv nación 'cū. 52 Ní Jesús nduuvidaamá yā nguée damaān 'ii'n'yā'n nación mii'n naati ndúúcu taná'n'ā daiyá Dendyuūs mii'n chi snée 'muu'n chi snée mii'n. 53 'Tííca ndíí tuu'mi ndeé yā chi 'caa'n'nu'n yā Jesús.

54 Tuu'mi ní 'aa ntéé cuchii ca nguuvi Jesús nguaan 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n naati cue'n'é yā na 'áámá yāān nii'nuu'n yá'n'āa cuu'má'n naachi nguée ch'εεεtinéé 'ii'n'yā'n chi nguuvi Efraín. Ní canée yā mii'n ndúúcu discípulos ye'n'é yā.

55 Ní 'viicu pascua ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n 'āā chi nées nii'nuu'n nguuvi. Néené 'yaa'n yā chuché yā ye'n'e yāān ye'n'é yā na yāān Jerusalén, vmaān tiempo ye'n'e 'viicu pascua. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n didεεv'é yā vida ye'n'é yā tan'dúúca costumbre ye'n'é yā. 56 Ní in'nuu'n yā Jesús mii'n. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n indeé yā ndúúcu ví'ī naachi canée yā chεεti yaācū templo taacā chí ngii ye'n'e ndís'tií: ¿'Áá nguée chii Jesús 'viicu?

57 'Ii'n'yā'n chiiduú n'gεεt'ε ndúúcu sa'n'ā fariseos 'āā s'née'n yā caaca 'tíicā. Ndúúti du'ū chi déenú tíí canée Jesús mii'n caa'n'ma'n ye'n'e chiiduú n'gεεt'ε nícu cuta'á yā 'ii'n'yā'n.

12

Cheēndáa yā aceite Jesús na yāān Betania (Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Nícu indaá cá taa'n jáān nguuvi chi ndaa 'viicu ye'n'e pascua. Ndaā Jesús yāān Betania naachi canee Lázaro, sa'n'ā chi 'āā ch'ii ní n'duuchi ntuū'n Jesús mii'n sa'n'ā ye'n'e nguaan 'ii'n'yā'n chi n'dii. 2 Ní mii'n ca'a yā chí che'e ngui'nū Jesús. Marta mii'n ní n'gii yā cu'ū na mesa. Ní Lázaro mii'n vεε sa ndúúcu Jesús na mesa. 3 Tuu'mi ní sta'ā María mii'n 'áámá libre ye'n'e aceite perfume ye'n'e nardo nūu'n chi ya'n'ai chii'vē. Ní cheēndáa tá ca'a Jesús mii'n. Ní ndúúcu yuúndú ti'n tá mii'n nadeεve tá ca'ā Jesús mii'n. Niicu nuu'má'n ch'εεε chεεti va'āi cheēn perfume ye'n'e aceite mii'n. 4 'Áámá ch'ée discípulo ye'n'é yā chí nguuvi Judas Iscariote chí daiya Simón chí sa'n'ā chí canée chí díi'n sa entregar Jesús, nga'n'a sa: 5 ¿De'ē cúví chí nguée n'diicu'í yú aceite 'cūū ndúúcu ndεεchē ciento caadi canée 'uúvī ngeεcu ndiichi centavo ní ca'a yú 'ii'n'yā'n chí nguée ye'n'e yā?

6 Ní ca'n'a sa chuū ní nguée chí ya'āi sa 'ii'n'yā'n chí ndaachí snée yā, naati cááv chí duucu sa. Ní ndεē sa bolsa mii'n snúú'n tuūmī. 7 Tuu'mi ní nga'n'ā Jesús: 'Āā canée 'nū tá, taachi n'dai tá chuū cááv nguuvi chí ca'n'ā 'cuεεchí. 8 Caati 'ii'n'yā'n chí nguée ye'n'e yā 'āā canee núú'n nī nduucu yā cue'n'e daā'ma'n, naati 'úú ní nguée 'áámá cuneé núú'n nduucu nī.

Nduuvidaamá yā contra ye'n'e Lázaro

9 Tuu'mi neené 'yaa'n 'ii'n'yā'n ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel tuumicadiinuu'n yā chí Jesús mii'n ní cunée yā na yāān Betania. Ní n'ndaá yā nguεε cááv damaān chí ne'n'e n'diichi yā Jesús mii'n ti ne'n'e n'diichi yā Lázaro, sa'n'ā chí 'āā n'dii ní nduuchi. 10 Sa'n'ā s'ee'n chí chiiduú n'gεεt'ε nduuvidaáma yā chí ne'n'é 'caa'n'nu'n ntúu'n yā

Lázaro. ¹¹ Ti neéné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngeⁿ'e yā ní i'téenu yā Jesús miiⁿ caavā Lázaro.

*Jesús ndaá yā yāāⁿ Jerusalén lado yeⁿ'e rey
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)*

¹² Chi deⁿve táamá nguuvi ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā 'viicu taachi ch'iindiveéⁿ yā chi Jesús miiⁿ ndaa yā Jerusalén. ¹³ Sta'á yā n'duuvu tiicuáá yíi'yúⁿ ní can'daa yā Jesús. Ní ndaacá yā Jesús ní 'caí yā: Hosanna. N'dái taavi 'iiⁿ'yāⁿ chí cuchíi yā ndúú^cú chí dúú^chí Señor chí Rey yeⁿ'e Israel ntúⁿ.

¹⁴ Ní ndaācā Jesús 'aama burro 'líiⁿ ní canduú yā 'iiti tan'dúú^cā chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs 'tíicā:

¹⁵ Tán'ā daiya Sión nguéé 'va'a di. N'díichí dí, cuchii Rey yeⁿ'e di. Canduú yā 'aama daiya burro.

¹⁶ De'ε ndúú^cú chí 'tuucā nguéé tuumicadiinúⁿ yā discípulos yeⁿ'é yā nguuvi miiⁿ. Taachi Jesús cánéé yā na va'ai cheⁿeti nguuvi tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā nn'gaacú yā tanducueⁿ'ē de'ε chí canee nguūⁿ yeⁿ'é yā, 'íicú diiⁿ yā de'ε ndú'ú chí 'túú^cā.

¹⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí canéé yā ndúú^cú Jesús ngaⁿ'a cuáácú yā: Taachí yaa'ví yā Lázaro na yáinyāⁿ ní nnduuchi sa nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

¹⁸ Cáávā chuū ní n'daā 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ caati n'giindiveéⁿ yā chí Jesús ní diiⁿ yā señal miiⁿ. ¹⁹ Saⁿ'ā fariseos ní ngaⁿ'a sa nguaaⁿ maāⁿ sa: Inaaⁿ ní ti nguéé de'ε veε idiⁿ ní aprovechar yeⁿ'e asunto 'cūū. N'díichí ní. Núúⁿmaⁿ iⁿ'yeēⁿ dí ní caⁿ'ā can'dáá Jesús.

Saⁿ'ā griegos in'nuúⁿ yā Jesús

²⁰ 'Iicu véé 'iiⁿ'yāⁿ griegos chí cheε yā yeⁿ'e 'vīcū miiⁿ ní diiⁿ yā adorar. ²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'úúⁿ ndaá yā nanááⁿ Felipe yeⁿ'e yāāⁿ Betsaida chí yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea. Ní di'cuutú yā 'iiⁿ'yāⁿ, ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, neⁿ'é 'nū n'diichí 'nū Jesús.

²² Ndaā Felipe miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā chuū Andrés. Tuu'mi ní Andrés ndúú^cú Felipe ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús. ²³ Tuu'mi ní Jesús nan'gucēcutáⁿ'a yā, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Hora míⁿ cuchíi taachi Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs cánéé chí caⁿ'á yā na va'ai cheⁿeti nguuvi. ²⁴ Cuaacu níiⁿ'nyúⁿ cuāācū níiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'ti: Nduuti chí 'áámá trigo nguéé cuuvā na yáⁿ'āa ní 'cuūví damaāaⁿ canee. Naati ndúú^cú chí trigo 'cuūví neené n'deeε nduuví trigo 'cúuⁿndī. ²⁵ Du'u chí neⁿ'e vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū n'dái yā vida yeⁿ'e yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ²⁶ Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíⁿ've yā 'úú ní chíi yā can'daa yā 'úú, naachi 'úú chí canéé, míⁿ ntúⁿ snée 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíⁿ've 'úú. Nduuti 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíⁿ'vé yā 'úú, Chiidá ní diiⁿ yā honrar 'iiⁿ'yāⁿ.

Jesús yaa'ví yā yeⁿ'e vaadi n'gii yeⁿ'é yā

²⁷ Ní caⁿ'a Jesús: Maaⁿ ní neené ndístaⁿ'ā alma yeⁿ'é. ¿De'ε caāⁿ'maⁿ? N'dií Chiidá, ¿'áá nadanguáⁿ'ai ní 'úú yeⁿ'e hora 'cūū? Cáávā chuū chí cuchíi hora 'cūū. ²⁸ N'dií Chiidá, chí iⁿ'i ní poder yeⁿ'e chí duuchi yeⁿ'é ní. Tuu'mi ní cuchii 'áámá nduudu yeⁿ'e nanguuvi chí ngaⁿ'a: 'Úú ní 'āa chí iⁿ'i poder yeⁿ'é ní cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ poder yeⁿ'é ntúⁿ taama vnnéⁿ'ēe.

²⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí chinée yā miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu ní ngaⁿ'a yā: Daavi miiⁿ. Ta n'dúú^cú yā ní ngaⁿ'a yā: Angel yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ.

³⁰ Nan'gucēcutáⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nguéé ndaā nduudu 'cūū caavā 'úú, ti cáávā ndís'ti. ³¹ Maaⁿ ní véé chí diiⁿ juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ ní

'aama sa'nā chi ch'εεεε ye'né i'n'yee'ndi 'cūū 'cuεεcú yā cuaa'n chuva'āi. ³² Nduúti chi 'úú chí ncueén ye'né yá'nā 'cūū tuu'mi candéé nducyaacá yā nanáa'n 'úú.

³³ Ní chuū nga'n'a Jesús ngii yā 'ii'yā'n chí nga'n'á yā dé'ε vaadi n'gii 'cuuví yā. ³⁴ Nan'guεεcúta'n'a 'ii'yā'n s'ee'n ye'né yā: Nús'uú ní n'giindiveén 'nū chí canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chí Cristo cuneé yā cue'n'e daa'ma'n. ¿Táácā chí nga'n'ā dii, cánéé chí n'ncuee'n Sa'nā chí Daiya Dendyuūs? ¿Du'ú chí Sa'nā chí Daiya Dendyuūs?

³⁵ Tuu'mi nga'n'a Jesús ngii yā 'ii'yā'n s'ee'n: 'Téé nūū'n chí canéé chí deεεve nanáa'n nī. Cúchiicá nī naachi canéé chí deεεve ne'n'e chí canéé chí deεεve nduucú nī, ní nguéé ndaa' maái'n naachi canéé yā. 'Ii'yā'n chí cachiiicá yā na maái'n nguéé deenú yā tíi ca'n'a yā. ³⁶ Naachi canéé chí deεεve ndúúcu nī cu'téenu nī chí deεεve mii'n ní cuuvi daiya chí deεεve ndís'ti. Chuū ca'n'a Jesús, ní cue'n'e yā ní canúú'n n'de'ei yā maá'n yā ye'n'é 'ii'yā'n s'ee'n.

'Ii'yā'n Israel s'ee'n nguéé i'téenu yā

³⁷ Néené ch'i'n'i Jesús señales dendu'ū nanáa'n 'ii'yā'n s'ee'n naati nguéé chí'teenú yā 'ii'yā'n. ³⁸ 'Iicu cuuví cuaacu chí ca'n'ā sa'nā profeta Isaías naachi canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā:

Señor, ¿du'ú i'teenú chí nga'n'a yā? ¿Du'ú n'diichi chí n'gi'n'i yā poder ye'n'e Señor?

³⁹ Cáávā chuū chí nguéé i'téenu yā chí táámá vmné'n'ēe ca'n'a Isaías naachi ndii nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā:

⁴⁰ Nan'gaadi yā nduutinaán 'ii'yā'n s'ee'n ní dii'n chεεchí yā staava ye'n'é yā, caati nguéé inaán yā ndúúcu nduutináa'n yā, ní nguéé deenú yā ye'n'é staava ye'n'é yā, ndii nguéé ndúú cu'téenu yā, ní 'úú diyiiicú 'ii'yā'n s'ee'n.

⁴¹ Chuū ca'n'a Isaías mii'n taachi n'diichi sa Dendyuūs ndúúcu poder ye'n'é yā ní ca'n'a sa ye'n'e yā ní 'āā dinguū'n sa ye'n'é.

⁴² Caavā ye'n'é nducué'n'é chuū néené 'yaa'n 'ii'yā'n chí n'gεεεε ca chí'téenu yā Jesús naati nguéé ntumii'nú'n yā chí chí'téenu yā ti 'va'a yā chí nan'daa yā yaácū cáávā sa'nā fariseos. ⁴³ Caati ne'n'é ca yā honra ye'n'e sa'nā i'n'yee'dí 'cūū, nguéé ti honra ye'n'é Dendyuūs mii'n.

Nduudu ye'n'é Jesús dii'n juzgar sa'nā s'ee'n

⁴⁴ Naati Jesús ní ca'n'a yuudú yā: Du'ú chí i'téenu 'úú, nguéé 'úú i'téenu yā ti 'ii'yā'n chí dichó'o yā 'úú. ⁴⁵ Du'ú 'ii'yā'n chí inaa'n yā 'úú, inaa'n yā 'ii'yā'n chí dichó'o yā 'úú. ⁴⁶ 'Úú tan'dúúcā deεεve ní ndaa' i'n'yee'dí 'cūū. Ní 'iicu nducyáácā 'ii'yā'n chí cu'téenu yā 'úú nguéé cunee yā ndúúcu maái'n. ⁴⁷ 'Ii'yā'n chí n'giindivee'n yā nduudu ye'n'é ní nguéé i'téenu yā nduudu ye'n'é, 'úú nguéé dii'n juzgar 'ii'yā'n mii'n. Caati nguéé ndaa' dii'n juzgar 'ii'yā'n ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū, ti ndaa' chí nadangua'ái 'ii'yā'n ye'n'e i'n'yee'dí. ⁴⁸ Du'ú chí nguéé ne'n'é 'úú, ní nguéé n'gúu'n yā nduudu ye'n'é. Véé 'ii'yā'n chí dii'n yā juzgar 'ii'yā'n s'ee'n nguuvi chí 'cuiinu i'n'yee'ndi. ⁴⁹ Caati 'úú nguéé nga'n'á ye'n'e maá'n. Chiidá chí dichó'o yā 'úú, 'ii'yā'n mii'n teé yā nduudu cuaacu chí nga'n'á ní ye'n'é chí canéé chí caa'n'mán. ⁵⁰ 'Úú deenú chí cucáávā nduudu cuaacu ye'n'é yā cúnduuchi yú cue'n'e daa'ma'n. 'Tíicā nga'n'ā 'úú, tan'dúúcā chí nga'n'a Chiidá ngii yā 'úú.

13

Jesús naa'nú yā ca'a discípulos ye'n'é yā

¹ Ní vmnáa'n vmnaa'n 'viicu ye'n'e pascua 'āā deenu Jesús chí hora 'āā cuéé ndaa chí cho'ó yā ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū chí ndaa' yā nanáa'n Chiidá yā. Tan'dúúcā

chi dineⁿe Jesús 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é yā chi snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'āā dinéⁿe núúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ndii cuááⁿ ná ch'iinu.

² Ch'íinú che'e nguínú yā. Yááⁿ'nguínúⁿ 'āā s'neeⁿ sa na staava yeⁿ'ē Judas Iscariote chi daiya Simón chi canéé chi diíⁿ yā entregar Jesús. ³ Déénú Jesús chí tanducueⁿ'ē ní ca'a Chiidá yā ta'a daiyá yā ní chí nan'dáa yā yeⁿ'é Dendyuús ní duuⁿvī tiempo tuuⁿmi naⁿ'á yā nanááⁿ Dendyuús. ⁴ Nadacuéeⁿ yā naachi chi che'e nguínú yā ní ndiví yā catecaí yā. Ní sta'á yā 'aama toalla cheⁿecū vmnaaⁿ cuerpo yeⁿ'e yā. ⁵ Ní ch'iinuúⁿ yā nuūⁿnīⁿ cheⁿeti tina ní tucá'a yā naaⁿnu yā ca'a discípulos. Ní natí'i yā ndúúⁿcū toalla chi ndeⁿecū yā.

⁶ Ndaá yā naachi canéé Simón Pedro ní sá'a 'cūū ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, ¿'áá n'dií ntúūⁿ naaⁿnú nī ca'á?

⁷ Nan'guⁿecútaⁿ'ā Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní chí diíⁿ nguⁿéé deenu di maaⁿ naati cadíinuⁿ di cuayiivi.

⁸ Ngaⁿ'ā Pedro ngii sa 'iiⁿyāⁿ: N'dií, nguⁿéé nááⁿnú nī ca'á mar 'áámá tiempo. Nan'guⁿecútaⁿ'ā Jesús yeⁿ'é sa: Ndúúti chí nguⁿee naaⁿnú yeⁿ'é di nguⁿéé 'áámá parte yeⁿ'é di nduucú.

⁹ Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a Simón Pedro: Señor, nguⁿéé dámaāⁿ ca'á ti ndii ta'á ntúūⁿ ndúúⁿcū tíiⁿ.

¹⁰ Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Du'u chí chíinē nguⁿéé neⁿ'é sa chí naaⁿnu sa cuerpo yeⁿ'e sa ti dámaāⁿ ca'a sa caati tanducueⁿ'é cuerpo yeⁿ'é sa ní deⁿve. Ndis'tií ní 'āā deⁿvé ní 'āā ndáá rá chí nguⁿéé nducyaaca ní.

¹¹ Ti deenú yā du'u chí diíⁿ entregar 'iiⁿyāⁿ ní cáāvā chíiⁿ chí caⁿ'a yā: Nguⁿéé nducyaacá ní deⁿve ní.

¹² Taachí ch'iinu naaⁿnú yā ca'a discípulos, ní sta'á yā catecaí yā nguⁿecundíi ntuúⁿ yā 'cuundi yā. Ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá déénú ní deⁿ'é chí idiíⁿ nduucú ní? ¹³ Ndis'tií ngaⁿ'a ní chí 'úú ní Maestro, chí 'úú ní Señor. N'daācā ngaⁿ'a ní caati 'tíicā 'úú. ¹⁴ 'Úú ní Señor yeⁿ'é ní, 'úú ní Maestro yeⁿ'é ní. 'Úú inaaⁿnú ca'a ní. Ndis'tií canéé ní ntúūⁿ chí naaⁿnu ní 'aama ní ca'a taama ní. ¹⁵ Caneéⁿ chí diíⁿ chuū. Tan'dúúⁿcā chí 'úú chí diíⁿ 'tíicā ní ntúūⁿ diíⁿ ndis'tií. ¹⁶ Cuaacu níiⁿnyúⁿ cuāācū níiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tií: 'Iiⁿyāⁿ chí diíⁿ mandado nguⁿéé 'āā 'naaⁿ ca yā chí 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyūⁿ yeⁿ'é yā. Ndíi nguⁿéé ndúú 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā nguⁿéé 'āā 'naaⁿ cá yā chí 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā 'iiⁿyāⁿ. ¹⁷ Nduuti chí deenu ní taanduvéé dendu'ū ní yeenu taaví ní ndúúti chí diíⁿ ní chuū.

¹⁸ Nguⁿéé ngaⁿ'á yeⁿ'é nducyaaca ndis'tií. 'Úú ní deenú 'iiⁿyāⁿ chí ndeⁿvé. Ní 'iicu canéé chí cuuvi cuaacu chí canéé nguⁿūⁿ. Du'ū chí nge'é pan nduucú, canéé chí caⁿ'á yā contra yeⁿ'é 'úú. ¹⁹ Ndíi maaⁿ 'āā ngaⁿ'á 'aara chí 'āā cuⁿéé cuuvi níiⁿnuúⁿ. Taachi 'āā cho'ōo chuū cuuvi cu'téenu ní chí 'úú. ²⁰ Cuaacu níiⁿnyúⁿ cuāācū níiⁿnyuⁿ 'úú ngaⁿ'á ngii ndis'tií: 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuáaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí 'úú dicho'ó 'cuáaⁿ yā 'úú. Ní 'iiⁿyāⁿ chí 'cuáaⁿ yā 'úú 'cuáaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí dicho'ó yā 'úú.

*Jesús diíⁿ yā anunciar chí Judas diíⁿ yā entregar 'iiⁿyāⁿ
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)*

²¹ Taachí ngaⁿ'ā Jesús chuū ya'ai 'iinú yā na espíritu yeⁿ'é yā ní caⁿ'a cuaacu yā: Cuaacu níiⁿnyúⁿ cuāācū níiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tií chí 'áámá chéé ndis'tií diíⁿ ní entregar 'úú.

²² Tuuⁿ'mi discípulos n'gíinú yā na 'áámá yā na táámá yā. Nguⁿéé tu-umicádiinúⁿ yā du'u yeⁿ'é chí ngaⁿ'a yā. ²³ 'Áámá discípulo, chí nééné neⁿ'é

Jesús, candíítí neeⁿ yā na níⁿnúⁿ Jesús. ²⁴ Simón Pedro ca'a yā señas saⁿ'á 'cūū ní ngaⁿ'a yā saⁿ'á chí natiingúúneeⁿ sa yeⁿ'ē sáⁿ'á chí ngaⁿ'a Jesús. ²⁵ Níícú taachí candiítí neeⁿ yā níⁿnúⁿ Jesús, tuuⁿ mí ngaⁿ'á yā: Señor, ¿du'ū chíi?

²⁶ Nan'gucécútaⁿ'ā Jesús: Caⁿ'á di'caandá pan ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chíiⁿ. Ní di'caandá yā pan ní ca'á yā Judas Iscariote, daiya Simón. ²⁷ Ch'íínú che'e sa pan miiⁿ ní yááⁿnguiinúⁿ ndaa sa na staava yeⁿ'ē sa. Tuuⁿ mí Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'á: Chíi chí neⁿ'e di diiⁿ dí miiⁿ, diiⁿ núúⁿ yiiⁿnu nuuⁿ di.

²⁸ Naati mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí véé na mesa miiⁿ nguéé tuumicadiinúúⁿ yā de'ē chúú chí 'tíicā caⁿ'a yā. ²⁹ N'duuví yā nnacadíinuuⁿ yā chí caati Judas ndéé sa bolsa chí Jesús ní 'āā ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'á: Cuái di chí neⁿ'e yú yeⁿ'e 'viicu o cuica'a di 'téé 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachí snée yā. ³⁰ Ch'íínú che'é yā pan can'dáa núúⁿ Judas chuva'ai ní 'āā chí 'da'a.

Mandamiento chí ngāi

³¹ Taachí Judas miiⁿ can'dáa sa miiⁿ tuuⁿ mí ní ngaⁿ'ā Jesús: Maaⁿ ní canéé chí cuuvi ch'éete Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní Dendyuūs miiⁿ canéé chí ch'éete ndúúcu yā. ³² Ndúúti chí Dendyuūs canéé chí ch'éete yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā chí ch'éete maáⁿ yā. Ní 'cuiinu ní diiⁿ yā chí ch'éete 'iiⁿ'yāⁿ. ³³ N'dií daiya n'gaiyáá 'téé 'téé nuúⁿ cuneé ndúúcu ndis'tií. In'nuúⁿ ní 'úú tan'dúúca chí 'úú chí ngaⁿ'á ngii 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'een: Naachi 'úú caⁿ'á ndís'tií ní nguéé cuuvi ndaa ní. 'Tíicā ngaⁿ'á ndis'tií maaⁿ. ³⁴ 'Áámá ley ngai iteé ndis'tií chí diiⁿ yá'āi 'iinu ní vi'í 'aama ní taama ní tan'dúúca chí idiíⁿ yá'āi 'iinú ndis'tií. 'Tiicá ntúūⁿ diyá'ai 'iinú ní vi'í 'aama ní taama ní. ³⁵ 'Ícú chúú tuumicadiinuuⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ndís'tií ní discípulos yeⁿ'é ndúúti chí neⁿ'é ní 'áámá ní taama ní.

Jesús ngaⁿ'a yā chí Pedro caaⁿ'máⁿ yā chí nguεε n'diichí yā Jesús (Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Tuuⁿ mí ngaⁿ'ā Simón Pedro ngii sa Jesús: Señor, ¿tíí cáⁿ'a di? Nan'gucécútaⁿ'ā Jesús miiⁿ: Naachi 'úú caⁿ'á nguéé cuuvi chíi ndís'tií can'dáa ní 'úú. Naati canéé chí chíi ní can'dáa ní 'úú cuayiivi.

³⁷ Tuuⁿ mí ngaⁿ'ā Pedro miiⁿ: Señor, ¿de'ē cuuvi chí 'āā nteε cuuvi chí can'dáa dii maaⁿ? Vida yeⁿ'é cu'neé lugar yeⁿ'ē di.

³⁸ Nan'gucécútaⁿ'ā Jesús miiⁿ: ¿'Áá 'cuūvi di lado yeⁿ'e 'úú? Cuaacu níinyúⁿ cuāácū níinyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii chí nguéé 'cai tusáⁿ'ā taachí nguéé cueeⁿndiitú di 'úú 'iinū cuuvi vuelta.

14

Jesús ní tan'dúúca yúúni chí candéε 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Chiidá yā

¹ Caⁿ'a Jesús: Nguéé ndii 'úúví staava yeⁿ'é ní. Cu'téenu ní Dendyuūs. Cu'téenu ní 'úú dendu'ū. ² Na vaacu Chiidá véé taavi naachi 'cuεetinée yú. Ndúúti chí nguéé nduudu cuaacu, tuuⁿ mí ní 'úú nguéé caaⁿ'máⁿ 'tiicā. Caⁿ'á nanguain'daí naachi 'cuεetinée ndís'tií. ³ Ndúúti chí naⁿ'á ní nnguain'daí 'áámá cuaaⁿ yeⁿ'ē ndís'tií chí 'cuεetinée ndis'tií, cuchií ntuúⁿ táámá vmnéⁿ'ē ní candéε māaⁿ ndís'tií. Naachí cuneé miiⁿ ndís'tií ní 'cuεetinée ní ntúūⁿ ní. ⁴ Ní déénú ní naachi caⁿ'á mííⁿ, ní n'diichí ní yúúni.

⁵ Tuuⁿ mí ní ngaⁿ'a Tomás ngii sa Jesús: Señor, nguéé déénu 'nū tíí caⁿ'á ní. ¿Táácā n'diichí 'nū yúúni?

⁶ Jesús nan'gucécútaⁿ'a yā yeⁿ'e sa: 'Úú tan'dúúca yúúni, 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu, 'úú teé vida. Nguéé du'ū véε ndaa nanááⁿ Chiidá ndúúti chí nguεε

caávā 'úú. ⁷ Nduúuti chí n'diichí nī 'úú in'diichí nī ntúuⁿ Chiidá. Ní ndii maaⁿ ní n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichí nī ntúuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

⁸ Tuu'mí ngaⁿ'a Felipe miiⁿ ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, 'cuuⁿ'míⁿ nī Chiida yú ní 'cuεεtinéeⁿ 'nū ndúúcuⁿ vaadi yeenu.

⁹ Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Dii Felipe, 'naaⁿ n'dái ntúuⁿ caneeé ndúúcuⁿ ndis'tiī ní ¿'áá nguéeé nin'diichí di 'úú, Felipe? Du'ú 'iiⁿyāⁿ chí n'diichí yā 'úú, n'diichí yā Chiidá. ¿Táácā caaⁿ'maⁿ di: 'Cuuⁿ'míⁿ nī Chiida yú? ¹⁰ ¿'Áá nguéeé i'téenu di chí 'úú ní caneeé ndúúcuⁿ Chiidá ní Chiidá caneeé yā nduucú? Nduudu chí ngaⁿ'á nanaáⁿ ndís'tiī nguéeé ngaⁿ'á yeⁿ'é maáⁿ ti yeⁿ'é Chiidá chí caneeé yā nduucú. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ. ¹¹ Cu'téenu di 'úú ti 'úú caneeé ndúúcuⁿ Chiidá ní Chiidá míⁿ caneeé yā nduucú, o cu'téenu di 'úú caávā ntiiⁿnyuⁿ chí diíⁿ. ¹² Cuaacu níⁿnyúⁿ cuācū ntiiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Du'ú chí i'teenu 'úú, ní ntiiⁿnyuⁿ chí 'úú idiíⁿ, 'tiicá ntúuⁿ diíⁿ yā. Ní ch'εεε ca ntiiⁿnyuⁿ nídiíⁿ yā nguéeé ti chuū caati 'úú ní caⁿ'á nanaáⁿ Chiidá. ¹³ Ní tanducueéⁿ chí caaca nī Chiidá ndúúcuⁿ chí duuchí, chuū 'úú idiíⁿ niicu Chiidá miiⁿ ní 'cuuviⁿ 'cuuⁿ'míⁿ yā poder caavā 'úú. ¹⁴ Nduúuti chí dε'ε chí caaca nī ndúúcuⁿ chí duuchí, 'úú ní diíⁿ.

Jesús caⁿ'a yā dicho'ó yā Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs

¹⁵ Nduúuti chí neⁿ'e nī 'úú, diíⁿ nī chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é. ¹⁶ 'Úú di'cuítu Chiidá ní teé yā taama yā chí teé yā poder ndis'tiī. Ní cuneé yā ndúúcuⁿ nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¹⁷ Espíritu ngaⁿ'a yā vaadi cuaacu. Chiiⁿ chí nguéeé 'cuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdi caati nguéeé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ inaaⁿ yā ní nguéeé ntúuⁿ ní n'diichí yā Espíritu miiⁿ. Naati ndís'tiī n'diichí nī ti Espíritu miiⁿ caneeé ndúúcuⁿ ndís'tiī ní cuneeé ntúuⁿ yeⁿ'e ndis'tiī. ¹⁸ Nguéeé cu'neēⁿ ndís'tiī da'caiya nguá'āa. Ndaá nanaáⁿ ndis'tiī. ¹⁹ Tεε 'téé nūuⁿ 'āā ntéeé snaāⁿ iⁿ'yeēⁿdi 'úú. Ndis'tiī ní snaāⁿ nī 'úú. Caati 'úú ní canduūchí, ní ndís'tiī canduuchi ntúuⁿ nī. ²⁰ Tuu'mí nguuvi miiⁿ ní caneeé chí n'diichí nī 'úú chí caneeé ndúúcuⁿ Chiidá. Ní ndís'tiī caneeé nī nduucú. Ní 'úú caneeé ndúúcuⁿ nī. ²¹ Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí caneeé yā ndúúcuⁿ ley yeⁿ'é ní diíⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí neⁿ'é yā 'úú. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā 'úú, Chiidá neⁿ'e ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'úú ní neⁿ'é ntúuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní 'úú 'cuuⁿ'míⁿ maáⁿ nanaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

²² Tuu'mí ngaⁿ'ā Judas ngii sá Jesús (nguéeé saⁿ'ā Judas Iscariote): Señor, ¿dε'ε véé chí 'cuuⁿ'míⁿ nī nanaáⁿ nús'uu ní nguéeé nanaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdi?

²³ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Dú'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'e yā 'úú, nduudu yeⁿ'é n'giindiveéⁿ yā. Ní Chiidá míⁿ neⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaaⁿ 'nū nanaáⁿ yā. Ní ndaaⁿ 'nū naachi 'cuεεtinéeⁿ 'nū nduucú yā. ²⁴ Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé neⁿ'é yā 'úú ní nguéeé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é. Nduudu chí n'giindiveéⁿ nī nguéeé yeⁿ'é caati yeⁿ'é Chiidá chí dicho'ó yā 'úú.

²⁵ Chuū ngaⁿ'á taachi caneeé ndúúcuⁿ ndís'tiī. ²⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí téé yā poder s'uuúⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Chuū chí dicho'ó Chiidá ndúúcuⁿ chí duuchí. 'Iiⁿ'yāⁿ míⁿ ca'cueeⁿ yā ndís'tiī tanducueéⁿ dendu'ú. Ní nin'gaacú yā ndís'tiī tanducueéⁿ chí caⁿ'á nanaáⁿ ndís'tiī.

²⁷ Chí cuneeé 'diiⁿ cu'neēⁿ ndúúcuⁿ ndís'tiī. Chí cu'neēⁿ 'diiⁿ yeⁿ'é māaⁿ teé ndis'tiī. Nguéeé tan'dúúcā chí iⁿ'yeēⁿdi teé chí 'úú teé ndis'tiī. Nguéeé 'cuūndi daānā yeⁿ'e staaava yeⁿ'é nī, ndíi nguéeé ndúú 'va'a rá nī. ²⁸ Ch'iindiveéⁿ nī chí 'úú ngaⁿ'á: Caⁿ'á ní cuchii ntúuⁿ nanaáⁿ ndís'tiī. Nduúuti chí neⁿ'é nī 'úú, tuu'mi ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí yeenu taavi nī ti ngaⁿ'á chí caⁿ'á nanaáⁿ Chiidá. Ní

Chiidá vmnaaⁿ cá yā ní chi cuuvi 'úú. ²⁹ Maaⁿ ní ngaⁿá yeⁿe chi cuuvi, ní 'iicu taachi chó'ōo chuū cuuvi cu'téenu nī.

³⁰ Áā ntéé 'yaaⁿ caⁿá ndúúcu ndis'tiī caati ndaa saⁿā chi 'iiⁿntyéⁿē yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí 'cūū. Ní nguéé du'u vεε canéé yeⁿe yā nduucú. ³¹ 'Iicu cuuvi cu'téenu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí chi 'úú neⁿ'é Chiidá. Ní tan'dúúca chi Chiidá ca'á yā mandamiento 'úú 'tiicā chi diīⁿ. Ncueeⁿ yú ní caⁿ'a yú maaⁿ.

15

Jesús tan'dúúca 'áamá dii'yu dúnde'e chi cuaacu

¹ Caⁿ'a Jesús: 'Úú tan'dúúca dii'yu dúnde'e chi cuaacu, ní Chiidá diīⁿ yā cuidado yeⁿe dii'yu dúnde'e. ² Tanducuéⁿe duuⁿnē yeⁿ'é chi nguéé de'ē vεε n'gui'i yeⁿ'e 'caaca yā ní divi'i yā. Ní nducuéⁿē duuⁿnē chi véé n'gui'i yeⁿ'e ní didεεvé yā 'iicu cuuvi n'deēe ca n'gui'i yeⁿ'e. ³ Ndis'tiī 'āā deεvé nī cáāvā nduudu chí ngaⁿá. ⁴ Ndis'tiī cunée nī nduucú ní 'úú cunee ndúúcu nī. Tan'dúúca duuⁿne nguéé 'cuεetinéé n'gui'i yeⁿ'e nduuti chí nguεε canéé na dii'yu dúnde'e, 'tiicā ntúūⁿ ndis'tiī nduuti chí nguéé cunée nī nduucú.

⁵ 'Úú tan'dúúca dii'yu dúnde'e ní ndis'tiī ní dúuⁿnē. 'Iiⁿ'yāⁿ chí canéé yā nduucú ní 'úú canéé nduucú yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ néené n'deēe n'gui'i candéε yā. Ndúúti chí nguéé 'úú nduucú yā ní nguéé de'ē vεε cuuvi diīⁿ yā. ⁶ Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε canéé yā nduucú cun'dáa yā tan'dúúca dúúⁿne chí nguéé n'gui'i yeⁿ'e ní nt'i'. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ita'á yā ní ngii yā na yaⁿ'ā. Ní ngiichi.

⁷ Ndúúti chí canéé nī nduucú, ní nduudu yeⁿ'é canéé nduucú nī, caaca nī tanducuéⁿē chí neⁿ'é nī ní cuuvi. ⁸ Taachi candéε nī n'deēe n'dái n'gui'i yeⁿ'é nī, ní ch'iⁿi ní chí discípulos yeⁿ'é tuu'mi ní ndúúcu chuū ní ch'iⁿi ní poder Chiidá. ⁹ Tan'dúúca chí neⁿ'e Chiidá 'úú 'tiicā ntúūⁿ 'úú neⁿ'é ndis'tiī. Cunée nī ndúúcu vaadī neⁿ'e yeⁿ'é. ¹⁰ Ndúúti chí diīⁿ nī tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, tuu'mi cunée nī ndúúcu vaadī neⁿ'e yeⁿ'é. Ní chuū tan'dúúca chí 'úú idiīⁿ nducuéⁿē chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Chiidá ní canéé ndúúcu vaadī neⁿ'e yeⁿ'é yā.

¹¹ Dendú'ū chí 'tuucā ngaⁿ'á. Níicú vaadī yeenú yeⁿ'é cunee nduucú nī. Ní vaadī yeenú yeⁿ'é nī diīⁿ cumplir. ¹² Chuū ley yeⁿ'é chí dineⁿ'é nī vi'i 'aama nī taama nī tan'dúúca chí 'úú neⁿ'é ndis'tiī. ¹³ Mar 'áamá saⁿ'ā nguéé vaadī neⁿ'e chí ch'εεε cá yeⁿ'e chí 'cuuvi 'áamá saⁿ'ā caavā amigo yeⁿ'e sa. ¹⁴ Ndis'tiī ní amigos yeⁿ'é ndis'tiī ndúúti chí diīⁿ nī cosa chí 'úú ngaⁿ'á. ¹⁵ Áā ntéé caaⁿ'máⁿ chí ndis'tiī ní mozos yeⁿ'é tí mozos nguεε deenu sa de'ē chí diīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e sa. Naati ngaⁿ'á chí ndis'tiī ní amigos yeⁿ'é tí tanducuéⁿē chí n'giindiveéⁿ yeⁿ'e Chiidá, ngaⁿ'á ngii ndis'tiī. ¹⁶ Ndis'tiī nguéé ndεεve nī 'úú, naati 'úú nindεεvé ndis'tiī. Ní 'neéⁿ ndis'tiī caati cuuvi candéε nī n'gui'i. Ní n'gui'i yeⁿ'e nī 'áamá cūnee. Ní tanducuéⁿē chí caaca nī Chiidá ndúúcu chí duuchí, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní tée yā ndis'tiī. ¹⁷ Chuū ní ngaⁿ'á ndis'tiī chí dinéⁿ'e nī vi'i 'áamá nī táamá nī.

Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí nguéé n'diichi ndis'tiī

¹⁸ Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí nguéé neⁿ'e yā ndis'tiī 'āā déenu nī chí vmnááⁿ vmnaaⁿ nguéé neⁿ'e yā 'úú. ¹⁹ Ndúúti chí canéé nī ní diīⁿ nī cosas ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí dinéⁿ'e yā ndis'tiī, naati ndis'tiī nguéé yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí ndis'tiī. Ndeεvé ndis'tiī vmnááⁿ yeⁿ'e chí din'dái iⁿ'yeēⁿdí. Cáāvā chuū chí iⁿ'yeēⁿdí nguéé neⁿ'e ndis'tiī. ²⁰ N'gaacu nī yeⁿ'e nduudu chí 'úú ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Nguéé vmnaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ chí diīⁿ mandado

ti 'ii'nyān chi nga'n'a ntiinyu'n. Ndúúti chi 'ii'nyān s'tíi ní can'daa yā 'úú 'tiicá ntúūn can'daa yā ndís'tiī. Nduuti chi dii' yā tan'dúúcā chi nga'n'a 'tiicá ntúūn dii' yā tan'dúúcā chi nga'n'á nī. ²¹ Tanducué'n'ē chuū dii' yā ndúúcū ndís'tiī caavā chi duuchí ti nguéé n'diichí yā 'ii'nyān chi dichó'o yā 'úú.

²² Ndúúti chi nguéé ndaá ndíi nguéé ndúú yaa'ví rá 'ii'nyān tuu'mi 'ii'nyān ní nguéé déenu yā chi véé nuu'ndi ye'n'é yā. Maa'n ní nguéé mar 'áámá yā chi cuuvi caa'mán' yā chi nguéé véé nuu'ndi ye'n'é yā. ²³ 'Ii'nyān chi nguéé ne'n'é yā 'úú 'tiicá ntúūn Chiidá míi' ní nguéé ne'n'é yā 'ii'nyān. ²⁴ Ndúúti chi 'úú nguéé dii' nguaa'n yā ntiinyū'n chi mar 'áámá 'ii'nyān nguéé dii' yā, nguéé déenu yā chi véé nuu'ndi ye'n'é yā. Naati maa'n ní n'diichí yā 'úú, ní nguéé ne'n'é yā 'úú ndúúcū Chiidá. ²⁵ 'Iicu cuuvi cuaacu nduudu chi canéé nguū'n na ley ye'n'é yā: Nguéé de'ē caavā chi nguéé ne'n'é yā 'úú.

²⁶ Naati taachi ndaá yā 'ii'nyān chi Espiritu N'dai ye'n'e Dendyuūs ní téé yā poder s'uuú'n. Ní 'úú ní dicho'ó Espiritu N'dai chi ye'n'é Chiidá. Espiritu N'dai ye'n'e Dendyuūs ní cuaacu ní cuchii ye'n'é Chiidá. Espiritu mii' caa'ma'n cuaacu yā ye'n'é 'úú. ²⁷ 'Iicu ndís'tiī ní caa'ma'n cuaacu ní ye'n'é 'úú caati canéé ní nduucú ndii cuáá'n naachi chi nga'ā.

16

¹ Ca'n'a Jesús: Chuū nga'n'á ngii ndís'tiī 'iicu nguéé nduuví taán nī. ² 'Ii'nyān ní 'cuécú yā ndís'tiī cuaa'n chuva'āi yaacū. Ní taachí ndaá hora chí 'caa'nú'n yā ndís'tiī, nacadiinúú'n yā chí n'daacá idií' yā ntiinyu'n ye'n'é Dendyuūs. ³ Ní 'ii'nyān s'tíi ní 'tiicá idií' yā ti nguéé n'diichí yā Chiidá, ndii nguéé nduu 'úú ra. ⁴ Maa'n ní nga'n'á ngii chuū ndís'tiī caati taachí ndaa hora mii' n'gáácú nī ti 'úú ní 'āa ca'n'á. Chuū ní nguéé ca'n'á ndíi cuaa'n vmnaa'n ti 'úú canéé ndúúcū ndís'tiī.

Ntiinyu'n ye'n'é Espiritu N'dai ye'n'e Ndyuūs

⁵ Ca'n'a Jesús: Naati maa'n ní ca'n'á n'diichí 'ii'nyān chi dichó'o 'úú. Ní mar 'áámá ndís'tiī nguéé ntinguuneé'n ní 'úú: ¿Tíi ca'n'a nī? ⁶ Chii' chí ca'n'á chí 'túucā, ní néené chii ndaachií staava ye'n'é nī. ⁷ 'Úú nga'n'á nduudu cuaacu mii'n: N'daacá cáavā ndís'tiī chí ca'n'á. Ndúúti chí 'úú nguéé ca'n'á tuu'mi ní Espiritu N'dai ye'n'é Dendyuūs chí téé yā poder ndís'tiī nguéé ndai yā nanáá'n ndís'tiī. Ndúúti chí 'úú ca'n'á ní 'úú dicho'ó 'ii'nyān. ⁸ Taachi 'ii'nyān mii' ní ndaa yā, ní caa'n'mán' yā ndúúcū 'ii'nyān ye'n'e i'nyee'di ye'n'é nuu'ndi, ní ye'n'é vaadi cuaacu, ní ye'n'é 'ii'nyān chí dii' juzgar. ⁹ Caa'n'mán' yā ye'n'é nuu'ndi chí nguéé i'téenu yā 'úú. ¹⁰ Caa'n'mán' yā ye'n'e vaadi cuaacu chí 'úú ca'n'á nanáá'n Chiidá ní 'āa ntéé n'diichí yā 'úú. ¹¹ Caa'n'mán' yā nuu'ndi ye'n'e 'áámá 'ii'ntyee'n'é ch'εεte ye'n'e i'nyee'di 'cūū 'āa canéé juzgado sa.

¹² Néené n'deece dendu'ū chí véé chí cuuvi ndís'tiī naati maa'n ní nguéé cuuvi cūnee ná vaanacadiinúú'n ye'n'é nī. ¹³ Taachí ndaá Espiritu ye'n'é vaadi cuaacu, 'ii'nyān mii' ní ca'cuéé'n yā ndís'tiī na tanducué'n'ē vaadi cuaacu. Ní nguéé caa'n'mán' yā ye'n'é maán' yā ti caa'n'mán' yā tanducué'n'ē chí n'giindiveé'n yā. Ní ch'in'í yā ndís'tiī de'ē chí cuchii. ¹⁴ 'Ii'nyān mii' ní ch'in'í yā poder ye'n'é ti cuta'á yā poder ye'n'e 'úú ní ch'in'í yā ndís'tiī. Ní cuuvi cádiinúú'n nī. ¹⁵ Nducué'n'é chí véé ye'n'é Chiidá, chuū ní ye'n'é. Cáavā chuū nga'n'á chí Espiritu ye'n'e vaadi cuaacu cuta'á yā ye'n'é 'úú ní ch'in'í yā ndís'tiī. Ní cádiinúú'n nī.

Chi ndaachií ye'n'é nī ní nduuví vaadi yeenú

¹⁶ Can'a Jesús: Taa 'líní ní 'āā ntéé snaán ní 'úú. Taama vmné'ee, taa 'líní ní snaán ní 'úú ti 'úú ní can'á nanáán Chiidá.

¹⁷ Tuu'mí can'a n'duuví discípulos ye'né yā ngii yā 'áámá yā táámá yā: ¿De'e chi 'tíicā nga'n'a yā ngii yā s'uuún taa'n 'líní ní 'āā ntéé chinaán ní 'úú ní taama vmne'ee taa'n 'líní ní chinaán ní 'úú, ti 'úú ní can'á nanáán Chiidá? ¹⁸ Tuu'mí ní nga'n'a yā. ¿De'e chi 'tíicā taa'n 'líní? Nguéé tuumicadiinuu' yú.

¹⁹ Ní tuumicadíinuu' Jesús chi ne'n'e ntinguunee' sa'n'ā s'ee'n, ní nga'n'a yā: ¿'Áá ntíngúúnee' ví'í ní chi 'túúcā can'á chií taa'n 'líní ní 'āā ntéé chi naa'n ní 'úú, ní taama vmné'ee, taa 'líní ní chi naán ní 'úú? ²⁰ Cuaacu ní'nnyú' cuāācū ní'nnyu' nga'n'á ngii ndis'tií: Maa'n ní cuēecu ní ní ya'ai ní. Ní i'n'yeēndí ní cuuvi yeenu naati ndis'tií ní chi n'daa' chi yá'ai ní ndúúcū vaadi yeenu. ²¹ N'daataá chí canee chí 'āā 'cuundiyāā' daiyā tá, véé vaadi ya'ai ye'n'e ta, ti 'āā chéé ndaa hora ye'n'e tá. Taachi 'āā véé daiya tá 'āā ntéé n'gaacu tá ye'n'e vaadi ya'ai ye'n'e tá chí yeenu tá chí véé 'áámá daiya tá ye'n'e i'n'yeēndí. ²² 'Tiicá ntúū' ndis'tií ní canéé vaadi ndaachií nanáán ní. Naati taama vmné'ee ní n'diichí ntuú' ndis'tií. Ní cuneé ní vaadi yeenu na staava ye'n'é ní. Ní mar 'áámá 'ii'yā' ní nguéé diví yā vaadi yeenu ye'n'é ndis'tií.

²³ Ní nguuvi mii' nguéé ntinguunee' ní du'ū véé ye'n'é. Cuaacu ní'nnyú' cuāācū ní'nnyu' nga'n'á ngii ndis'tií chí tanducué'n'é chí caaca ní Chiidá ndúúcū chí duuchí ní Chiidá téé yā ndis'tií. ²⁴ Ndií maa' nguéé du'ū véé ngiica ní ndúúcū chí duuchí. Caaca ní ní Chiidá téé yā ndis'tií. Ní vaadi yeenu ye'n'é ní cuuvi yeenu taavi.

Jesús chichéé yā ndúúcū i'n'yeēndí

²⁵ Chuū chí nga'n'á ndúúcū cuentas ye'n'é ndúúcū ndis'tií. Maa'n ní ndaa hora chí 'āā ntéé can'á ye'n'é ndis'tií ndúúcū cuentas naati caa'n'má' cuaacu ye'n'é Chiidá. ²⁶ Nguuvi mii' ní caaca ní ndúúcū chí duuchí. Ní 'úú nguéé nga'n'á chí 'úú nídi'cuítú Chiidá cáávā ndis'tií. ²⁷ Maa'n Chiidá neené ne'n'é yā ndis'tií caati ndis'tií ne'n'é ní 'úú. Ní i'teenu ní chí 'úú chíicá ye'n'é Chiidá. ²⁸ Chíicá ye'n'é Chiidá ní ndaa i'n'yeēndí 'cūū. Cu'nee' ntuú' i'n'yeēndí. Ní nan'á n'diichí Chiidá.

²⁹ Tuu'mí nga'n'a discípulos ye'n'é yā: Cun'diichí dí maa' ní nga'n'ā cuaacu dí nguéé ndúúcū cuentas. ³⁰ Maa'n ní tuumicadiinúú' 'nū chí deenu ní tanducué'n'é dendu'ū. Ní nguéé canee ngiinú' ní chí ntinguunee' 'ii'yā' n'dií. Cáávā chuū i'teenu' 'nū chí chíica ní ye'n'é Dendyuú.

³¹ Nan'guēcúta'n'ā Jesús: ¿'Áá i'téenu ní maa'? ³² Cun'diichí ní. Hora mii' ní cuchí. Ní 'āā ndaa chí can'ā 'muu' can'ā mii' ndis'tií na vaacú ní. Ní cu'neé' nūū' ní 'úú dámaaa'. Naati nguéé canee dámaaa' ti Chiidá canéé yā nducú. ³³ Chuū ní nga'n'á ngii ndis'tií chí cucáávā 'úú canee 'diin' ní. I'n'yeēndí ní 'cuenú' ní cuuvi. Cuuvi ch'ētiinú' ní. 'Úú ní chichéé ndúúcū i'n'yeēndí.

17

Jesús ndee yā ndúúcū Chiidá yā caavā discípulos ye'n'é yā

¹ Chuū can'a Jesús ní n'diichí yā cuaa' nanguuvi ní can'a yā: N'dií Chiidá, hora ye'n'é ní 'āā ndaa. Dií' ní dich'ēté ní Daiya ní. 'Tiicá ntúū' 'úú chí Daiya ní cuuvi dich'ēté n'dií. ² Tan'dúúcā chí tee ní poder 'úú chí Daiya ní ye'n'e de'ē chí dií' nducyaaca 'ii'yā' cáávā chí ca'á vida cue'n'e daā'ma' 'ii'yā' chí tee ní 'úú. ³ Chuū chí vida cue'n'e daā'ma' chí n'diichí yā n'dií chí 'áámá n'dya'n'á

Dendyuūs chi cuaacu ní'nyú' ch'í Dendyuūs ndúú'cū Jesucristo ch'í dichó'o nī.

4 'Úú ní dich'et'é n'di' na yá'n'āa 'cū. 'Āa ch'i'inú dí' n'tii'nyu' chi teé nī chi dí'. 5 Maa' ní n'di', Chiidá, dich'et'é nī 'úú, n'di' ndúú'cū maá' nī, ndúú'cū poder chi caneé nduucú maá' taachi 'āa 'cuéé cunee i'yeē'di.

6 Ngan'a cuaacú ye'n'é chi duuchi ye'n'é nī nanáán sa'n'ā s'ee' ye'n'e i'yeē'dí 'cū chi teé yā 'úú. Sa'n'ā s'ee' ye'n'é nī. Ní teé nī 'úú. Ní n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'é nī. 7 Maa' ní déénú yā chi tanducue'n'é dendu'ū chi teé nī 'úú ní ye'n'é nī.

8 Tí ndúú'dú chi teé nī 'úú ní ca'n'ā nanáán 'i'i'yā' ní 'i'i'yā' s'ee' ní n'giindiveé'n yā nduudu mii'n. Ní deenu cuaacu yā chi chí'cā nanáán n'di'. Ní i'téenu yā chi n'di' dichó'o nī 'úú.

9 'Úú ngiicá caavā 'i'i'yā' s'ee'. Nguéé nidi'cuítu cáavā i'yeē'dí ti cáavā 'i'i'yā' chi teé nī 'úú, ti ye'n'é n'di'. 10 Ní taanduv'éé dendu'ū ye'n'é ní ye'n'é nī. Ní taanduv'éé dendu'ū ye'n'é nī ní ye'n'é. Ní chuū ch'i'i' poder ye'n'é.

11 Ní 'āa ntéé cūneé i'yeē'dí naati 'i'i'yā' s'ee' snée yā i'yeē'dí. 'Úú ní cuchíí nanáan nī. N'di' Chiidá chi de'εve, dí' nī cuidado 'i'i'yā' chi teé nī 'úú ndúú'cū chí duuchi nī. Ní chí cuuví 'áamá yā tan'dúú'cā s'uú'ú ní 'áamá yú. 12 Taachí caneé ndúú'cū 'i'i'yā' i'yeē'dí ní dí' cuidado 'i'i'yā' ndúú'cū chí duuchi nī, 'i'i'yā' chí nteé nī 'úú. 'Úú ní dí' cuidado 'i'i'yā' ní mar 'áamá yā nguéé chindāi yā. 'Áamá nū'n sa'n'ā daiya yáá'n'guiinū'n chindai sa. Ní 'iicu naachi cánéé nguū' ní cúv'í cuaacu.

13 Naati maa' ní cuchíí nanáan nī. Ní ngan'á chuū taachi cunee i'yeē'dí 'cū caati vaad'í ye'nu ye'n'é canéé nduucú yā, ní cuuvi yeenu taavi yā.

14 'Úú ní ca'á 'i'i'yā' nduudu ye'n'e nī. I'yeē'dí nguéé diné'n'e 'i'i'yā' tí nguéé ye'n'e i'yeē'dí 'i'i'yā'. 'Tiicá ntúū'n nguéé ye'n'e i'yeē'dí 'úú. 15 Nguéé dí'cuítu chi ndiví nī 'i'i'yā' ye'n'é i'yeē'dí. Dí' nī cuidado 'i'i'yā' s'ee' ye'n'e yáá'n'guiinū'n. 16 Nguéé ye'n'e i'yeē'dí 'i'i'yā' s'ee' tan'dúú'cā chí nguéé ye'n'e i'yeē'dí 'úú. 17 Dí' nī did'εvé nī 'i'i'yā' cucáavā nduudu cuaacu ye'n'é nī. Nduudu ye'n'é nī ní nduudu cuaacu. 18 Tan'dúú'cā chí dichó'o nī 'úú i'yeē'dí 'tiicá ntúū' dichó'o 'i'i'yā' s'ee' i'yeē'dí. 19 Cáavā 'i'i'yā' s'ee' 'úú māa' did'εvé maá'. Ní 'i'i'yā' s'ee' cuuvi yā de'εve na nduudu cuaacu.

20 Nguéé dí'cuítu dámaa' caavā 'i'i'yā' mii'n tí cáavā 'i'i'yā' chí cu'téenu yā 'úú cáavā nduudu ye'n'é 'i'i'yā' s'ee'. 21 Ní nducyaaca yā ní 'áamá nū'n cuuvi yā tan'dúú'cā n'di' canéé nī nduucú, ní caneé nduucú nī. Ní'ícú 'i'i'yā' s'ee' ní canéé ntúū' yā 'áamá nū'n ndúú'cú yú. Ní 'iicu cu'téenu 'i'i'yā' ye'n'e i'yeē'dí chí n'di' dichó'o nī 'úú. 22 Ní poder chí téé nī 'úú, mii' ní ca'á 'i'i'yā'. Ní 'áamá nū'n cuuvi yā tan'dúú'cā chí 'áamá nus'ū. 23 'Úú ní ndúú'cū 'i'i'yā' s'ee'. Ní n'di' ní ndúú'cū 'úú. Ní'ícú 'áamá nū'n chí n'daacā cuuvi yā. Ní i'yeē'dí ní cuuvi deenu chí dichó'o nī 'úú ní chí diné'n'e nī 'i'i'yā' s'ee' tan'dúú'cā chí ne'n'é nī 'úú.

24 N'di' Chiidá, 'i'i'yā' s'ee' chí teé nī 'úú, ne'n'é chí naachi 'úú cunee'n, 'i'i'yā' s'ee' cūneé yā nduucú. Ní cuuvi n'diichí yā poder ye'n'é chí teé nī 'úú caati n'di' ní ne'n'é nī 'úú ndi' taachi 'āa 'cuéé i'yeē'dí. 25 N'di' Chiidá chí de'εve, 'aa ntéé rá chí i'yeē'dí nguéé n'diichí n'di' 'úú n'diichí n'di'. Ní 'i'i'yā' s'tí ní deenu yā chí n'di' dichó'o nī 'úú. 26 'Úú ní ngan'á ye'n'e chí duuchí nī, ní ca'n'ā ngā'n'ā ye'n'e chí duuchí nī. Ní'ícú maa' vaad'í ne'n'e chí né'n'e nī 'úú cuuvi cunee' ndúú'cú yā. Ní 'úú caneé ndúú'cú yā.

18

*Sta'á yá Jesús**(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)*

1 Taachí Jesús ca'ná yá chuü, can'dáa yá ndúúcū discípolos ye'né yá táámá lado yíicú 'líín chi nguuvi Cedrón naachi canéé 'áámá cheēn ye'né naandā. Ní mii'n sndaā Jesús ndúúcū discípolos ye'né yá. 2 Judas chí dii'n sa entregar Jesús ní n'diichi ntúūn sa'nā na cheēn mii'n ti 'āā canéé n'dee cuuvi nduuvíáámá yá Jesús ndúúcū discípolos ye'né yá na cheēn mii'n. 3 Sa'nā chiiduú n'gēté ndúúcū sa'nā fariseos teé yá Judas Iscariote soldados ndúúcū policías ní Judas cue'né sa ndúúcū 'aama taa'n soldados ndúúcū policías. Ndaa yá na cheēn mii'n ndúúcū lámparas, ndúúcū antorchas, ndúúcū armas. 4 Naati Jesús chí déénú yá tanducue'né dendu'ū chí cuchí, cue'né yá ní ndaa yá nanáan 'ii'n'yān s'ee'n ní ca'ná yá: ¿Du'u in'nuún ní?

5 Ní nan'güecutá'n sa ye'né yá: Jesús ye'né yáān Nazaret mii'n. Tuu'mí nga'ná Jesús ngíi yá 'ii'n'yān s'ee'n: 'Úú 'ii'n'yān mii'n. Canéé ntúūn Judas mii'n, sa'nā chí dii'n nca'a sa 'ii'n'yān. 6 Taachí Jesús ca'ná yá: 'Úú 'ii'n'yān mii'n, tuu'mí ní sa'nā s'ee'n ndaacadaamí yá ní ch'ētindiití yá na yá'nā. 7 Nan'güecúné ntuún yá tiinguunee'n yá: ¿Du'u ra in'nuún ní? Ní 'ii'n'yān s'ee'n ní ca'ná yá: Jesús ye'né yáān Nazaret mii'n.

8 Nan'güecutá'nā Jesús: 'Áā nga'ná ngíi ndís'tíi chí 'úú. Ndúúti chí 'úú chí in'nuún ní, 'cuáa'n ní chí na'nā 'ii'n'yān s'tíi.

9 Ní cuuvi cuaacu chí 'úú chí ca'ná: 'Ii'n'yān chí teé ní 'úú, mar 'áámá yá nguéé chí ndai yá. 10 Tuu'mí Simón Pedro chí ndéé sa espada ní tun'dáa sa ní 'nuúcá'ai sa ní chí'ica sa vee'n sa lado tá cuaacu ye'né sá'nā chí dii'n mandado ye'né chiiduú ch'ēte ca. Ní sa'nā mii'n ní nguuví sa Malco. 11 Tuu'mí Jesús nga'ná yá ngíi yá Pedro: N'nuún dí espada vacu. Prueba chí teé Chiidá 'úú, ¿'áā nguéé canéé chí 'cuenú cuuvi ye'né?

*Jesús nanáan chiiduú ch'ēté ca**(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)*

12 Tuu'mí ní 'ii'n'yān ye'né 'áámá taa'n soldado ndúúcū soldado chí yuudu ndúúcū policías ye'né 'ii'n'yān Israel s'ee'n ní sta'á sa Jesús ní cachiichá sa 'ii'n'yān. 13 Ní candéé sa vmnáán vmnān nanáan sa'nā chí nguuvi Anás, tíi sá'nā mii'n ní ncha'nā ndiicú Caifás mii'n. 'Ii'n'yān mii'n ní chiiduú ch'ēte ca nduuyu mii'n. 14 Ní Caifás mii'n ca'a sá consejo sa'nā Israel s'ee'n chí canéé chí 'cuūvī 'aama sa'nā cáávā 'ii'n'yān.

*Pedro canéé yá chuva'ai ye'né Anás**(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)*

15 Ní n'daā Simón Pedro Jesús mii'n ní táámá discípolos. Ní chiiduú ch'ēte ca n'diichi yá discípolos mii'n chí sndaā sa ndúúcū Jesús corredor ye'né va'ai ye'né chiiduú ch'ēte ca mii'n. 16 Naati Pedro mii'n canéé sá cuaa'n dáámí cheendi va'āi. Ní can'dáa taama discípulo chí chiiduú ch'ēte ca n'diichi yá 'ii'n'yān. Ní yaa'ví yá n'daataá chí canéé cheendi va'āi. Ní dii'nyún yá Pedro mí'n ch'ēti va'āi. 17 Tuu'mí ní n'daataá chí dii'n mandado chí canéé cheendi va'āi nga'ná sa: ¿'Áā nguéé díi ntúūn 'áámá discípulo ye'né sa'nā 'cūū? Tuu'mí Pedro nga'ná ta: Nguéé 'úú.

18 Ní chéendii sa'nā chí dichí'vē ndúúcū policías, sa'nā mii'n tiivi sa ya'nā ye'né yíyū ti 'áámá 'iichē. Sa'nā mii'n nga'a tavii'nu sa. Ní canéé ní ntúūn Pedro ndúúcū sa. Ní chéendii sa nga'a tavii'nu sa ca'a sa.

Anás tiinguunéⁿ sa Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 Ní chiiduú ch'eté cá miiⁿ nítiinguuneeⁿ sa Jesús yeⁿe discipulos yeⁿé yā ndúúcu yeⁿe chi Jesús chi'cueéⁿ yā. 20 Jesús nan'guεεcutáⁿa yā yeⁿé sa: 'Úú ní ngaⁿ'á cuaacú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdī. 'Úú ní chi'cueéⁿ na yaācū sinagogas ní na yaacú templo ntūⁿ naachi nduuviaama nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní nguéé dε'ē vεε chi ngaⁿ'a n'de'ái. 21 ¿De'ē tínguúnéⁿ di 'úú? Tínguúnéⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿ'á chíi 'iiⁿ'yāⁿ. N'diichi nī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ déénú yā chí caⁿ'á.

22 Taachi Jesús ch'iinu caⁿ'á yā chuū, 'áamá policía chi canéé miiⁿ ch'éⁿe sa Jesús, ní caⁿ'a sa: ¿'Áá 'tíicā nan'guεεcutáⁿa di yeⁿé chiiduú ch'ete ca?

23 Nan'guεεcutáⁿa Jesús: Ndúúti chi nguεε n'daacā chi ngaⁿ'á caaⁿ'maⁿ di dε'ē chi nguεε n'daacā chi ngaⁿ'á. Ndúúti chi n'daacā, ¿de'ē cuuvi chi n'geⁿ'é di 'úú?

24 Anás miiⁿ ní dichó'o sa Jesús ch'εεchiichí yā nanááⁿ saⁿ'ā chi nguuvi Caifás miiⁿ, saⁿ'ā chí chiiduú ch'eté cá miiⁿ.

Pedro miiⁿ ngaⁿ'a sa taama vmnéⁿ'ēe chí nguéé n'diichi sa Jesús miiⁿ

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 Chééndii Simón Pedro miiⁿ ní nga'a taviⁿu sa saⁿ'ā. Ní nga'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿'Áá nguéé 'tíicā chí díi ní discipulo yeⁿé yā? Pedro cheeⁿdíitu sa ní ngaⁿ'á sa: Nguéé 'úú.

26 'Áamá saⁿ'ā chí diiⁿ mandado yeⁿé chiiduú ch'eté cá ní saⁿ'ā miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe saⁿ'ā chí chiica Pedro miiⁿ veeⁿ sa. Ngaⁿ'a sa ngii sa saⁿ'ā: ¿'Áá nguéé n'diichí dii cheeti chéēⁿ naāndā miiⁿ ndúúcu yā?

27 Taama vmnéⁿ'ēe ní cheeⁿdíitú táaⁿ Pedro: Nguéé 'úú. Ní miⁿniiⁿyu miⁿniiⁿyu ní tusaⁿ'ā chiita tí.

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Ní candéε sa Jesús miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ yeⁿé nanááⁿ Caifás miiⁿ ndii naachi canéé cuarto yeⁿé juzgado. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé chí ndaa yā cuaaⁿ cheeti va'ai ch'ete miiⁿ cáávā chí nguéé neⁿe yā chí cuneedáámí yā nuuⁿndi taachi ché'e yā nguiinú yeⁿé pascua. 29 Tuu'mi ní can'daā Pilato chuva'aī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: ¿De'ē nuuⁿndi yeⁿé saⁿ'a 'cūū vεε?

30 Nan'guεεcutáⁿa yā ní caⁿ'á yā 'iiⁿ'yāⁿ: Ndúúti chí saⁿ'a 'cūū chí nguεε du'ú vεε diiⁿ sa, nguéé teé 'nū saⁿ'ā n'diī.

31 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā Pilato ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuta'á nī 'iiⁿ'yāⁿ. Ní n'diichí yā de'ē nuuⁿndi yeⁿé yā véeⁿ tan'dúúca chí canéé na ley yeⁿ'é nī. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Nús'uu ní nguéé cánéé chí 'caaⁿ'nuⁿ 'nū mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ.

32 Ní cuuví cuaacu chí caⁿ'a Jesús miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chí cadiinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ dε'é vaadi n'gii 'cuuvi yā. 33 Níⁿnuuⁿ ndaa ntūⁿ Pilato cuarto yeⁿé juzgado. Ní 'cái sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿'Áá díi chí Rey yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí judíos?

34 Nan'guεεcutáⁿa Jesús: ¿'Áá ngaⁿ'a dii chuū yeⁿe maⁿ di o 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chí iⁿ'i yā ní ngaⁿ'a yā n'diī yeⁿ'é 'úú?

35 Pilato miiⁿ ní nguεεcutáⁿa sa: ¿'Áá 'úú chí saⁿ'a Israel 'úú? 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nación yeⁿ'é di ndúúcu chiiduú n'geεte nteé yā dii 'úú. ¿De'ē n'diī di?

36 Nan'guεεcutáⁿa Jesús: Cuaaⁿ naachi 'úú chí 'iiⁿ'ntyeⁿ'e nguéé canéé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ndúúti chí yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū naachi caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyúⁿ tuu'mi

ní 'ii'nyān chi diin mandado ye'né ní 'cuu'ma' yā cáávā 'úú ni nguéé nica'á yā 'úú 'ii'nyān Israel s'een. Maa'n ní cuaa'n naachi 'úú chi 'ii'ntyen'e nguéé ye'né i'nyeedí'cūū.

³⁷ Tuu'mi nga'n'a Pilato ngii sa 'ii'nyān: Tuu'mi, ¿'áá díí chi rey mii'n? Nan'guεεcúta'n'ā Jesús: Díí nga'n'ā di chi rey 'úú ní 'tíicā 'úú. 'Úú ní cáávā chuū ch'i'ndiyaán, ní cáávā chuū chi ndaa' i'nyeedí'cūū, caavā chi caa'ma'na cuaacú ye'né nduudu cuacu. Nducyáácá 'ii'nyān chi ye'né vaadi cuacu mii'n, n'giindiveén yā nduudu ye'né.

Jesús canéé chí 'cuūvi yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

³⁸ Tuu'mi nga'n'ā Pilato: ¿Chεε chí vaadi cuacu? Taachi ca'n'a Pilato chúū ní can'dáa ntuún sa nanáán 'ii'nyān Israel s'een ní ca'n'a sa 'ii'nyān Israel s'een: 'Úú ní nguéé ndaācá mar 'áámá nuu'ndi ye'né yā. ³⁹ Naati cáávā costumbre ye'né ndís'tií ní 'úú caneecú'mí' chí in'dεεchí 'áámá sa'n'ā chi preso sa 'viicu ye'né pascua. ¿'Áá ne'né ní chi in'dεεchí Rey ye'né 'ii'nyān Israel s'een?

⁴⁰ Tuu'mi ní 'cai ntúū'n nducyaaca yā, ní nga'n'a yā: Nguéé 'ii'nyān 'cūū ti Barrabás. Níicú sa'n'ā Barrabás mii'n ní neené duucu sa.

19

¹ Tuu'mi ní sta'āa Pilato Jesús mii'n ni ch'e'ne sa 'ii'nyān. ² Ní soldados ní din'dáa sa 'áámá corona ye'né yáán ní chi n'duu sá na tíi' yā. Ní chi'nuún sa 'áámá catecai morado 'ii'nyān. ³ Ní ca'n'a sa: Néené 'náán cānee di in'yeē'ndi, dii, Rey ye'né 'ii'nyān ye'né Israel. Ní n'ge'né sa 'ii'nyān.

⁴ Tuu'mi can'dáa ntuún Pilato chuva'āi. Ní ca'n'ā sa chii sa 'ii'nyān s'een: Cui'n'diichí ní, tun'daa' 'ii'nyān chuva'āi niicu tuumicadiinúún ní chi nguéé n'diichí mar 'áámá nuu'ndi ye'né yā.

⁵ Ní can'daā Jesús chuva'āi. Can'déε yā corona ye'né yáán ndúúcu catecai morado yā. Ní nga'n'a Pilato mii'n: Cun'diichí ní sa'n'ā.

⁶ Taachi n'diichí yā 'ii'nyān tuu'mi ní chiiduú n'ge'té ndúúcu policías n'gai yiicu sa: Cu'néé'nga'á ní 'ii'nyān. Cu'néé'nga'á ní 'ii'nyān. Tuu'mi nga'n'ā Pilato ngii yā 'ii'nyān s'een: Cuta'á ndis'tií 'ii'nyān, ní cu'néé'nga'á ní 'ii'nyān, ti 'úú ní nguéé indaacá mar 'áámá nuu'ndi yē'né yā.

⁷ Nan'guεεcúta'n'ā 'ii'nyān Israel s'een: Nús'uū ní cánéé ley ye'né 'nū. Ní tan'dúúca chi nga'n'a ley mii'n canee chi 'cuu'vi caati ca'n'a yā chí maán yā Daiya Dendyuūs 'ii'nyān.

⁸ Taachi ch'i'ndiveen Pilato chuū dii'yā ca sá chíi. ⁹ Chindáa ntuún sa cuarto ye'né juzgado ní ca'n'á yā chíi yā Jesús: ¿Tíi 'ii'nyān dii? Naati Jesús ní nguéé ca'n'a yā.

¹⁰ Tuu'mi ní ca'n'a Pilato Jesús: Dii, ¿'áá nguεε nga'n'ā di ye'né? ¿'Áá nguéé deenu di chí 'úú ní cúúvi caa'ma'n ntiin'yú'n chí cu'néé'nga'á ní dii, ní cuuvi n'tεechí ntúu'n dii?

¹¹ Nan'guεεcúta'n'ā Jesús mii'n: Nguéé du'ū vεε cuuvi dii'n di ndúúcu 'úú ndúúti chí nguéé du'ū vεε ndii ca'a ye'né di ye'né va'ai chεeti nguuvi. 'Ii'nyān chí tee yā 'úú chí preso 'úú nanáán n'dií, 'ii'nyān mii'n dich'εete ca nuu'ndi yē'né yā.

¹² Ndíi tuu'mi ní ne'né Pilato n'tεechi sa 'ii'nyān. Naati 'ii'nyān Israel s'een n'gai yiicú yā ní nga'n'a yā: Ndúúti chí sa'n'á 'cūū n'tεechi di, nguéé dii amigo ye'né César. Nducyáácá 'ii'nyān chí nga'n'a ye'né yā chí maán yā rey nga'n'a yā contra César.

¹³ Tuu'mí Pilato, taachi ch'iindiveeⁿ sa chuū, candéε sa Jesús chuva'āi. Ní ch'iindi sa ná silla yeⁿe juzgado chi nguuví Enlosado, ní nduudu hebreo neⁿe caaⁿmaⁿ Gabata. ¹⁴ Ní nguuví chí diiⁿ yā ntiinyuⁿ yeⁿē 'viicu yeⁿē pascua, tan'dúúca ndiichúví na nguuví. Tuu'mí ngaⁿa Pilato 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ: Cun'diichí nī Rey yeⁿé nī.

¹⁵ Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caí yā diitú yā: Diví nī 'iiⁿyāⁿ, diví nī 'iiⁿyāⁿ, cu'nééⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ. Tuu'mí ngaⁿa Pilato: ¿Áá rey yeⁿé nī chí cu'nééⁿnga'á nī? Tuu'mí nan'guεεcútaⁿ á saⁿá chiiduú n'gεεtε: Nguéé rey yeⁿe 'nū caati 'āā César nuúⁿ.

¹⁶ Tuu'mí ní Pilato ca'á yā Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'iicu cu'nééⁿnga'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ sta'á yā Jesús miiⁿ ní candéε yā 'iiⁿyāⁿ.

Cu'nééⁿnga'á yā Jesús ní ch'íi yā

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ Ní Jesús candéε yā cruz yeⁿe yā. Ní can'dáa yā na lugar chí 'áamá lado yeⁿe yāⁿ Jerusalén chí nguuví Calavera chí lugar 'Iini Nga'ai Tíiⁿ, 'iicu nduudu hebreo neⁿe caaⁿmaⁿ Gólgota. ¹⁸ Naachí cu'nééⁿnga'á yā Jesús ndúúcu taa na 'uuví yā. 'Áamá yā 'áamá 'áamá lado 'iicu Jesús miiⁿ ní naavtáⁿā canuúⁿ yā. ¹⁹ Ní 'neeⁿ Pilato miiⁿ 'áamá letra chí n'duu sá nanááⁿ cruz ní canéé nguúⁿ miiⁿ, Jesús yeⁿē yāⁿ Nazaret, Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe Israel. ²⁰ Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ch'eeⁿ yā letra 'cūú ti nááchí cu'nééⁿnga'á yā Jesús miiⁿ niiⁿnuúⁿ na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Canéé nguúⁿ miiⁿ na nduudu hebreo ndúúcu nduudu griego ndúúcu nduudu latín. ²¹ Ní ngaⁿa saⁿá chiiduú n'gεεtε yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ngii sa Pilato: Nguéé 'neeⁿ di Rey yeⁿē 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe Israel naati maáⁿ yā ngaⁿa yā: 'Úú Rey yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel 'úú.

²² Nan'guεεcútaⁿ á Pilato saⁿá miiⁿ: Chiiⁿ 'neéⁿ 'āā 'neéⁿ.

²³ Taachi soldados chí'neeⁿnga'ā sa Jesús, sta'á sa catecai yā ní diiⁿ sa repartir catecai yā. Niicu 'áamá 'áamá tááⁿ catecai yā 'aama soldado. Abrigo catecai yā miiⁿ nguéé n'deenyú ndii 'niiⁿnuúⁿ ndíi cuaaⁿ ndiiya. ²⁴ Ní canⁿa sa nguaaⁿ maáⁿ sa: Nguéé 'canuu cuūⁿ yú naati tun'daí yú suerte yeⁿē yú nduúcu. Du'ú yeⁿē cuuvi. Ní 'iicu cuuvi cuaacu naachí canee nguúⁿ chí ngaⁿā:

Nca'á yā catecai nguaaⁿ maáⁿ yā, ní na catecai chíi yā suerte.

Ní soldados ní diiⁿ sa chuū.

²⁵ Ní chεεcuú Jesús miiⁿ canéé yā niiⁿnuúⁿ ná cruz yeⁿe Jesús ndúúcu ví'i chεεcuú yā chí nguuví María chí n'daataá yeⁿē Cleofas, ndúúcu María Magdalena. ²⁶ Taachí n'diichi Jesús chεεcuú yā ndúúcu discípulos chí ya'āi 'iinú yā chí canéé niiⁿnuúⁿ tuu'mi ní Jesús ngaⁿá yā ngii yā chεεcuú yā: N'dii n'daataá, cun'diichí nī daiya nī. ²⁷ Tuu'mi ní ngaⁿa yā ngii yā discípulo: Cun'diichi di, 'íingaā chεεcu di. Ndíi tuu'mi ní discípulo miiⁿ ní dichεεcuú yā 'iiⁿyāⁿ.

Jesús ch'íi yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Cho'ó tanducueⁿé chuū ní déénú Jesús chí tanducueⁿé dendu'ū ní 'āā chii cuaacu. Niicu naachi canéé nguúⁿ níicu cuuvi cuaacu. Ngaⁿa Jesús: Yaacá.

²⁹ Míiⁿ canéé 'áamá vaso ndiitu vinagre. Tuu'mi ní 'áamá soldado dicuutu yā 'áamá esponja ndúúcu vinagre. Ní chí'neeⁿ yā na áamá yáⁿá hisopo. Ní s'neeⁿ yā na cheendi Jesús. ³⁰ Taachí Jesús chí'i yā vinagre, caⁿa yā: Ch'íinú

tanducuéⁿē dendu^u. Ní nadicua^a á yā tiiⁿ yā chi nⁿééⁿ maáⁿ yā espíritu yēⁿe yā.

Soldado nⁿda^ai yā 'iini 'tiicua Jesús ndúú^ucū 'aama lanza

³¹ Tuu^umi ní caati nguuvi viernes chí diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē 'viicu pascua miiⁿ, ní 'iiⁿyāⁿ Israel s^{ee}n di^ucuí^utu sa Pilato chí 'cúu^umāⁿ sa 'íini ca^a saⁿā s^{ee}n ní candé^e sa cuerpo yeⁿé yā. Caati ngué^e neⁿé sa chí cané^e cuerpo yeⁿé yā na cruz nguuvi sá^bado miiⁿ caati sá^bado ní nguuvi ch^εete yeⁿe 'viicu pascua. ³² Ní ndaaⁿ soldados ní ndaa sa nanááⁿ saⁿā chí v^mnaáⁿ v^mnaaⁿ. 'Tíicā 'cuúⁿ sa ca^a sa. 'Tíicā 'cuúⁿ ntú^u sa ca^a taama sa. ³³ Naati taachí ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caati nⁿdiichí yā chí 'āā nⁿdii Jesús ngué^e 'cuúⁿ sa ca^a yā.

³⁴ Naati 'áámá soldado nⁿda^ai sa tiicua^a Jesús ndúú^ucū 'aama lanza ní canⁿdaā yuu^u ndúú^ucū nuūⁿnī. ³⁵ 'Iiⁿyāⁿ chí nⁿdiichí yā ngaⁿá yā nduudu cuaacu. Níicú chíiⁿ chí ngaⁿá yā. Miiⁿ ní cuaacu chíiⁿ. 'Iicu dé^enu yā chí ngaⁿá yā nduudu cuaacu níicú ndís^{ti} ntú^u ní cu^uteenū nī. ³⁶ Níicú chuū cho^oo ní cúú^uví cuaacu chí cané^e nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs: Mar 'áámá 'iini yeⁿé yā ngué^e 'cúúⁿ sa. ³⁷ Ní taama naachi cané^e nguūⁿ ní ngaⁿā: Nⁿdiichí yā 'iiⁿyāⁿ chí cho^oo néⁿ tiicua^a yā.

Sⁿuúⁿ yā Jesús che^eti yáinyāⁿ

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Cho^oo chuū. José yeⁿē yāāⁿ Arimatea chí 'áámá discípulo yeⁿe Jesús nⁿde^ei nⁿde^eí nūⁿ ti 'va^a sa 'iiⁿyāⁿ Israel s^{ee}n, di^ucuí^utu sa Pilato miiⁿ chí cuú^uvi candé^e sa cuerpo yeⁿé Jesús. Ní 'cuūⁿ Pilato saⁿā miiⁿ. Tuu^umi ní ndaa sa ní nadiví sa cuerpo yeⁿé Jesús miiⁿ ní candé^e sa cuerpo miiⁿ. ³⁹ Ndaa ntú^u Nicodemo, saⁿā chí v^mnaaⁿ indaa sá nanááⁿ Jesús miiⁿ 'aama n^gaaⁿ, ní ndé^e sa 'áámá perfume chí ndístaⁿā perfume yeⁿē mirra ndúú^ucū áloes. Ngí tanduu 'áámá ciento libras. ⁴⁰ Sta^a yā cuerpo yeⁿe Jesús ní ch^εécú yā ná tiiⁿūⁿ ndúú^ucū perfume miiⁿ, tanⁿdúú^ucā costumbre yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel s^{ee}n taachí n^giichí yā tinaⁿā. ⁴¹ Ní lugar miiⁿ naachi chíⁿneeⁿnga^a yā, miiⁿ cané^e 'áámá ché^enā naāndā. 'Íicú che^eti ché^enā miiⁿ cané^e 'áámá yáinyāⁿ ngai. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ ngué^e inⁿuúⁿ yā che^eti. ⁴² Cááva chí nguú^uvi viernes chí chíⁿiindiyááⁿ yā yeⁿe 'viicú yeⁿe pascua yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel s^{ee}n, sⁿuúⁿ yā cuerpo Jesús miiⁿ che^eti yáinyāⁿ miiⁿ chí canee níⁿnuúⁿ.

20

Jesús nduuchi yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ 'Áámá domingo chí nguú^uvi v^mnaáⁿ v^mnaaⁿ yeⁿe nde^etē miiⁿ tá María Magdalena nééⁿ 'da^a ca ndaa tá na yáinyāⁿ. Ní nⁿdiichi tá tuū^u miiⁿ chí ndiiví na yáinyāⁿ. ² Tuu^umi ní nⁿdaataá ngé^enū tá nanááⁿ Simón Pedro ndúú^ucū táámá discípulo, 'iiⁿyāⁿ chí dinéⁿe taavi yā Jesús. Tuu^umi ngaⁿā tá ngii tá saⁿā s^{ee}n: 'Āā ndiiví yā Jesús miiⁿ ná che^eti yáinyāⁿ, ní ngué^e deenu yú tí nⁿééⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

³ Ní canⁿdaā Pedro miiⁿ ndúú^ucū taama discípulo ní ndaa yā na yáinyāⁿ. ⁴ Ngé^enū, ngé^enū nduu 'uuví yā. Táámá discípulo diitu cá ché^enu sa ngué^e ti Pedro, ní ndaa v^mnaaⁿ sa na yáinyāⁿ. ⁵ Canⁿdí sa ní nⁿdiichi sa. Ní nⁿdiichi sá chí 'aa dámaaⁿ tiiⁿūⁿ miiⁿ snú^u naati ngué^e chí ndaa sa che^eti yáinyāⁿ. ⁶ Simón miiⁿ ní sndaā sa che^eti yáinyāⁿ. Ní nⁿdiichi sa tiiⁿūⁿ miiⁿ naachi snú^u. ⁷ Niicu pañuelo ch^εete ca tiiⁿ ngué^e dáámá tiiⁿūⁿ lino. Ndé^etíi nduu

cánée táámá cuaaⁿ. ⁸Tuu'mi ní sndaa ntúūⁿ táámá discípulo chi ndaā vmnááⁿ vmnaaⁿ ná yáinyāⁿ ní n'diichí yā ní chí'téenu yā. ⁹Tii nguée déénu yā chí canée nguūⁿ chí Jesús miiⁿ cuuví nduuchi yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. ¹⁰Ní nguēcundíi discípulos na vaacu yā.

Jesús nndaaca yā María Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹Naati tá María canee ta chúva'āi yáinyāⁿ. Neené ngēecu tá. Ní di'cua'ái naaⁿ tá n'diichi tá chēeti yáinyāⁿ. ¹²Ní n'diichí tá na 'uuvi ángeles ndúúcū catecaí yā cué. 'Áámá ángel miiⁿ vεε yā cuaaⁿ tiiⁿ naachi canúūⁿ cuerpo Jesús miiⁿ ní táámá yā vεε yā cuaaⁿ ndiyya. ¹³Ní caⁿ'á yā: Díi n'daataá, ¿de'ē cúúví chí ngēecu di? Tuu'mí ngaⁿ'a tá: Caati candée yā Señor yeⁿ'é, ní nguée deenu tíi s'néen yā 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁴Taachi caⁿ'a tá chuū, ndaacadaami tá. Ní n'diichi ta Jesús chí canée yā miiⁿ naati nguée deenu tá chí Jesús miiⁿ. ¹⁵Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ní ngii yā táⁿ'ā: Díi n'daataá, ¿de'ē cúúví chí ngēecu di? ¿Du'ū in'nuuⁿ di? 'Iicu n'daataá miiⁿ ní nacadiinuⁿ tá chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cúú ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ cuidado yeⁿ'ē chéēⁿ yeⁿ'e naāndā miiⁿ. Ní caⁿ'a tá: Señor, ndúúti chí dii candée di 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi di 'úú tíi chí'neeⁿ dí 'iiⁿ'yāⁿ ní 'úú ní candée 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús miiⁿ: María. Nguēcundíi ntuūⁿ ta ní ngaⁿ'ā ta: Raboní. (Nduudu 'cúú neⁿ'e caaⁿ'maⁿ, Maestro.)

¹⁷Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús: Nguée tuū'ví di 'úú caati 'āa cué caⁿ'á nanááⁿ Chiidá. Naati dii, cuéⁿ'e di n'diichi di hermanos yeⁿ'e yú ní caaⁿ'maⁿ di cuuvi di 'iiⁿ'yāⁿ: Caⁿ'á nanááⁿ Chiidá ní nanááⁿ Chiida yú, nanááⁿ Ndyuūs yeⁿ'é ní nanááⁿ Ndyuūs yeⁿ'é yú.

¹⁸Chēⁿ'e tá María Magdalena nanááⁿ discípulos ní caⁿ'a tá chí n'diichi tá Jesús miiⁿ. Caⁿ'a tá chíi tá discípulos nduudu chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā táⁿ'ā.

Jesús nndaacá yā discípulos

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹Chii chí nguūnū yeⁿ'e maāⁿ nguuvi domingo míiⁿ, nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē ndēete miiⁿ ní naachi snúūⁿ discípulos ní nduudi cheendi va'āi miiⁿ caati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ndaa Jesús miiⁿ. Ní canée yā naavtaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiⁿ ndúúcū ndís'tiī.

²⁰Taachí caⁿ'a yā chuū, ní ch'in'i yā ta'á yā ndúúcū tiicuáá yā. Ní discípulos yeenú taaví yā chí n'diichí yā Jesús. ²¹Tuu'mí ngaⁿ'ā ntúūⁿ Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Cuuvi 'diiⁿ ndúúcū ndís'tiī. Tan'dúúcā chí dichó'o Chiidá 'úú, 'tiicá ntúūⁿ 'úú dicho'ó ndís'tiī.

²²Taachí caⁿ'a yā chuū tiivineen yā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Cuta'á nī Espiritu N'dai yeⁿ'ē Ndyuūs. ²³'Iiⁿ'yāⁿ chí ndís'tiī nadich'εecu ní nuūⁿndi yeⁿ'é yā, ní 'āa nach'εecu yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chíi nguée nadich'εecu ní nuūⁿndi yeⁿ'é yā, 'āa nguée nach'εecu yeⁿ'é yā.

Nguée chí'teenú Tomás

²⁴Naati Tomás 'áámá discípulo chí nguuvi Dídimó chí Gemelo nguée cúnée sá ndúúcū saⁿ'ā s'eeⁿ taachi Jesús miiⁿ ndaá yā. ²⁵Chíi tan'duuvi discípulos miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: N'diichí 'nū Señor miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní nguée cu'teenú ndúúti chí nguée n'diichí, ní nguée tiinguú nduutita'á naachí ch'εechi clavos, ní tiinguú ta'á ná tiicuáá yā.

26 Ch'iinu niini nguuvi vεεε ntúūⁿ discipulos snée yā chεεti va'āi. Míiⁿ canée Tomás ndúúcu yā. Ní nduudí cheendi va'āi miiⁿ. Ndaa ntúūⁿ Jesús miiⁿ. Ní canúⁿ yā naavtaⁿ ā ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiⁿ ndúúcu ndís'tií.

27 Tuu'mí ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā Tomás miiⁿ: Tiingúú nduutitá'a di 'muuⁿ ní n'diichi di ta'á. Ní tiingúú ta'a di ndii 'muuⁿ ní tiingúú ta'ā di tiicuáá. Ní nguée chí nguée cu'téenu dí, canée chí cu'téenu dí.

28 Tuu'mí ní Tomás miiⁿ ní caⁿ'a sa: N'dií Señor yeⁿ'é. N'dií Dendyuūs yeⁿ'é.

29 Tuu'mi ní ngaⁿ'a Jesús miiⁿ: Tomás, díí ní chí'téenu di tí n'diichi di 'úú. N'daí 'iiⁿ'yā chí nguée n'diichi yā 'úú ní chí'téenu yā.

¿De'ε cúúví chí véé libro 'cúú?

30 Ní néené n'deē ca señales chí ch'iⁿ'i Jesús nanááⁿ discipulos yeⁿ'é yā chí nguée canée nguūⁿ na libro 'cúú. 31 Naati chuū ní canée nguūⁿ nícu cuuvi cu'téenu di chí Jesús miiⁿ chí Cristo chí Daiya Dendyuūs. Ní chí cu'téenu di 'iiⁿ'yā ní cunee ndúúcu vida cuen'e daāⁿmaⁿ cáávā chí duuchi yā.

21

Jesús ndaacá yā ndéechē discipulos yeⁿ'é yā

1 Cuayivi chí cho'ōo chuū chiinaāⁿ ntúūⁿ maaⁿ Jesús miiⁿ yeⁿ'é discipulos yeⁿ'é yā niⁿ'nuúⁿ ná yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿā chí nguuvi Tiberias ní 'túucā chiinaāⁿ yā. 2 Ndidaama yā Simón Pedro ndúúcu Tomás miiⁿ chí nguuvi Dídimó chí Gemelo, ndúúcu Natanael saⁿ'ā yeⁿ'e yāⁿ Caná yeⁿ'é yāⁿā Galilea, ndúúcu na 'úúví saⁿ'ā daiya Zebedeo ndúúcu táá na 'uuvi discipulos yeⁿ'e Jesús. 3 Tuu'mí ngaⁿ'a Simón Pedro: Caⁿ'á tungaaⁿ 'yaācā. Tuu'mí ngaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿ'ā: Caⁿ'ā ntúūⁿ nús'uu ndúúcu dí. Ní cuen'e yā ní chindáa yā na 'áámá barco. Nguiūⁿ miiⁿ nguée sta'á yā mar 'áámá tí. 4 Chí deεε táámá nguuvi, Jesús ní canée yā cuaaⁿ 'diitú yā yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿā naati discipulos nguée túúmicadínuuⁿ yā chí Jesús miiⁿ. 5 Ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tií, saⁿ'ā n'gaiyáā? ¿'áá véé chí tungaaⁿ di chí che'e yú? Nan'gueεcutáⁿ a yā yeⁿ'e yā: Nguée.

6 Tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Caⁿ'nuúⁿ ní yaāna lado ta cuaacu yeⁿ'é barco miiⁿ ní ndaacá ní. Tuu'mi ní chí'nuúⁿ yā yaāna tíí ní 'āā nteε ngii díí yā tun'dáa yā chí neené tááⁿ n'gii 'yaācā. 7 Tuu'mi ní discipulo chí neené diya'āi 'íinu Jesús ngaⁿ'ā sa ngii sa Pedro: Señor miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'tií. Ní Simón Pedro, taachi chí'indiveeⁿ sa chí Jesús miiⁿ nuⁿ'nuúⁿ sá catecai sa tí dámaāⁿ ngáaⁿ sa, ní chindáa sa chεεti yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿā. 8 Ní tanduu 'uuvi discipulos ndaa yā ndúúcu barco tí nguée dáanā yaⁿ'āi chí chinée yā yeⁿ'e yāⁿā miiⁿ tí tandúú na cuūⁿ ngeεcu ndiichi metros. Ngí n'daa yā yaāna yeⁿ'e 'yaācā. 9 Taachí n'cheéⁿ yā yáⁿ'āa miiⁿ n'diichi yā n'giichi yáⁿ'ā. Ní 'áámá 'yaācā nduu tí nanááⁿ nduucyáⁿ'ā. Ní n'diichi yā pan. 10 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Teé ní ta n'duuví 'yaācā chí caama sta'á ní maaⁿ.

11 Cucheε Simón Pedro ní nandée sa yaāna na yáⁿ'āa miiⁿ ndiituu 'yaācā n'geεtē, ngii 'áámá ciento 'uuví ngeεcu n'diichi 'íinú, ní yaāna miiⁿ nguée chí teē n'dáá rá chí n'deeε taaví 'yaācā. 12 Tuu'mi Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Cuchíí ní ca'diinú ní. Mar 'áámá discipulo miiⁿ nguée tiinguuneéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Du'u rá díí? Tí 'āā deenú yā chí Jesús miiⁿ. 13 Ndaá Jesús miiⁿ ní sta'á yā pan ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ. 'Tíicá ní ntúūⁿ díí yā ndúúcu 'yaācā.

14 'Āā chí 'iinu cuuvi chí n'geenaāⁿ Jesús yeⁿ'é discipulos yeⁿ'é yā taachí 'āā nduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Ca'a di chi ché'é 'iiti cuūchī ye'n'é

15 Taachí ch'iinu ca'diinú yā, Jesús nga'n'a yā ngii yā Simón Pedro: Simón, dí daiya Jonás, ¿'áá ne'n'e ca di 'úú, ngu'éé ti chuū? Tuu'mí nga'n'a sa ngii sa Pedro: 'Tííca, Señor, n'dií ní déénú nī chi ne'n'é n'dií. Nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Ca'a di 'iiti cuūchi 'lín ye'n'é chí che'é tī.

16 Jesús ní ntiinguunee'n ntuú'n yā ye'n'e sa'n'ā naachi ndii 'uuvī cuuvi: Simón, dí daiya Jonás, ¿'áá ne'n'e di 'úú? Nan'guεεcúta'n'a sa ye'n'e yā: 'Tííca, Señor, n'dií ní déénú nī chi ne'n'é n'dií. Tuu'mí nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Ca'a dí 'iiti cuūchī ye'n'é chí che'é tī.

17 Tuu'mí nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā naachi ndii chí'n ndii 'línú cuuvi: Simón, dí sa'n'ā daiya Jonás, ¿'áá ne'n'e di 'úú? Canéé ndaachi yiinú Pedro chí 'āā naachi ndii chí'n ndii 'línú cuuvi yaa'ví yā sa'n'ā: ¿'Áá ne'n'e di 'úú? Tuu'mí nga'n'a sa ngii sa 'iín'yā'n: Señor, n'dií déénú nī tanducué'n'é dendu'ū. Maa'n ní deenu nī chí ne'n'é n'dií. Tuu'mí nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā: Ca'a dí 'iiti cuūchi ye'n'é, chí che'é tī. 18 Cuaacu ní'n'nyú'n cuāācū nii'nyu'n nga'n'á ngii dí: Taachi sa'n'ā 'lín dí in'nuu'n canúú'n dí catecai di ní che'n'e di naachi ne'n'e di. Naati taachí 'āā cuuvi ndiicú di ndoo tá'a di ní táámá 'iín'yā'n in'nuú'n yā catecai di ní candéε yā díi naachi ngu'éé ne'n'é di.

19 Ní chuū Jesús ca'n'a yā ní ngá'a yā chí cádinuu'n sa de'é vaadī n'gīi díi'n honrar Dendyuūs mii'n. Ch'iinu ca'n'a yā chuū, tuu'mí nga'n'a yā ngii yā Simón Pedro: Can'dáa di 'úú.

Discípulo chi ne'n'e taavi Jesús

20 Nguεεcundí Pedro mii'n n'diichi sá discípulo chí dine'n'é Jesús, discípulo chí cue'n'e sa ndúú'cú Jesús. Sá'n'ā chí candiitínee sa 'iín'yā'n taachi 'āā caama chí che'e nguui'nú yā. Ní 'āā ca'n'a yā chíi yā sa'n'ā: Señor, ¿du'ū chí canéé chí díi'n entregar n'dií? 21 Taachi Pedro mii'n n'diichi sa discípulo mii'n tuu'mí nga'n'a yā ngii yā Jesús: Señor, ¿de'ε idii'n sá'n'ā tíi?

22 Tuu'mí nga'n'ā Jesús ngii yā sa'n'ā: Ndúúti chí 'úú chí ne'n'é chí cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε inee'n di chíi'n? Díi can'dáa di 'úú.

23 Caāvā nduudu 'cūū tuumicadiinuu'n vi'ī s'ee'n chí discípulo mii'n ngu'éé canéé chí 'cuū'vi sa. Naati Jesús ní ngu'éé ca'n'á yā chí ngu'éé 'cuū'vi sa, naati Jesús ca'n'a yā: Ndúúti chí 'úú chí ne'n'é chí cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε inee'n di chíi'n?

24 Sa'n'á 'cūū discípulo chí nga'n'ā cuaacu sa ye'n'é chíuū. Ní idingú'u'n sa chuū. Ní deenu yú chí chíi'n chí nga'n'a sa ní nduudu cuaacu ní cuaacu ní'n'nyú'n chí nduudu cuaacu.

25 Neené n'déee n'dáí cosa chí díi'n Jesús mii'n. Ndúúti chí canéé nguū'n 'áámá 'áámá cosa 'úú nadacadínúú'n chí maa'n rá i'n'yeē'ndí 'cūū ngu'éé tunéé'n libros chí canéé nguū'n ye'n'e chuū. 'Tííca chíi.

CHUŪ CHI DIIⁿ APÓSTOLES

Dendyuūs ca'a yā chi téē yā Espiritu N'dai

¹ Dii Teófilo, taachí vmnááⁿ vmnaaⁿ dinguúⁿ yeⁿe di, caⁿ'á yeⁿe tanducuéⁿē chi 'túucā diiⁿ Jesús ní ca'cueéⁿ yā, ² ndii nguuvi chí cunaⁿ'ā Jesús va'ai cheeti nguuvi. Vmnááⁿ vmnaaⁿ chí cunaⁿ'ā Jesús miíⁿ ch'ínú ca'a yā orden yeⁿ'é yā apóstoles caava Espiritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Jesús ndeévé yā ní dichó'o yā apóstoles. ³ Jesús ch'eenú yā chíí ní ch'íi yā. Cuayiivi taachi 'āā ch'íi yā néené n'deeē nááⁿ chííⁿ ch'íⁿi maáⁿ yā yeⁿ'é yā tan'dúucā chí 'āā cuéē 'cuūvi yā vmnááⁿ apóstoles caati apóstoles cuuvi déénu yā chí cánduuchi ntuuⁿ yā. Canéē yā ndúucū apóstoles yeⁿ'é yā 'uuvi ngeecu nguuvi ní caⁿ'a yā yeⁿ'ē chí Dendyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. ⁴ Taachí ndii dáámá yā tuuⁿmi ní Jesús caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā apóstoles. Nguéé náⁿ'a ní yeⁿ'e yā Jerusalén naati cunee ngínú ní yeⁿ'ē chí caⁿ'a Chiida yú chí téē yā. Chuū chí 'āā ch'iindiveéⁿ ní yeⁿ'ē 'úú. ⁵ Juan cuaacu nííⁿnyúⁿ chí ndúucū nuūⁿnīⁿ cheédinuūⁿnīⁿ sa naati ndís'tií ní cuéédinuūⁿnīⁿ ní ndúucū Espiritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

Jesús cuchéē yā

⁶ Tuuⁿmi ní saⁿ'a chí ndúúvidáámá nitiinguunéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿ'á yā: Señor Jesús, ¿'áá nadicuééⁿ ntuuⁿ ní taama saⁿ'ā Israel chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ Israel maaⁿ nguuví 'cūū? ⁷ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Nguéé ituneeⁿ ndís'tií chí cadíinuūⁿ ní de'ε tiempo o de'ε nguuvi yeⁿ'ē chuū chí Chiida yú s'neeⁿ yā na poder yeⁿ'e maáⁿ yā. ⁸ Naati cutáⁿ á ní poder chí diitú ní taachi 'āā ndaa Espiritu N'dai yeⁿe Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿ'é ní. Ní ndís'tií ní caaⁿ'máⁿ ní nduudu cuaacu yeⁿ'é na yáāⁿ Jerusalén ndii nuuⁿmaⁿ yáⁿ'āa Judea, ndii yáⁿ'āa Samaria, ndii núúⁿmáⁿ iⁿ'yeéⁿdi. ⁹ Ní ch'ínú caⁿ'a yā chuū taachi n'diichi saⁿ'ā s'eeⁿ Jesús cuchéē yā ní che'enaāⁿ sa 'iiⁿyāⁿ ná meéⁿ. Ní 'āā ntéé snaaⁿ saⁿ'a s'eeⁿ 'iiⁿyāⁿ.

¹⁰ Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ní n'gíínú sá nanguuvi. Taachí 'āā cuchéē Jesús, n'diichi sa na 'uuvi saⁿ'ā chí ángel chineé ndúucu sa ndúucū catecai cuéē sa. ¹¹ 'Úuvi 'iiⁿyāⁿ miíⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndis'tií saⁿ'a yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea, ¿de'ε n'gíínú ní nanguuvi? Maāⁿ Jesús chí cunaⁿ'a yā yeⁿ'e ndís'tií nanguuvi 'tíicā ndaa túuⁿ yā tan'dúucā chí n'diichi ní 'iiⁿyāⁿ cuinaⁿ'á yā nanguuvi.

Ndeevé yā saⁿ'ā lado yeⁿ'e Judas

¹² Can'dáa yā ná yiicū 'lín chí nguuvi Olivos chí canéē niiⁿnuⁿ ná yāāⁿ Jerusalén ní ndáá yā na yáāⁿ Jerusalén. Distancia 'cūú chí ngaⁿ'a ley chí cuuvi caacá yā sábadu nguuvi chí ntaavi tuunuúⁿ yā. ¹³ Ndaá yā na yáāⁿ miíⁿ. Cheé yā na cuarto yaacu naachi cānee Pedro, ndúucū Jacobo, ndúucū Juan, ndúucū Andrés, ndúucū Felipe, ndúucū Tomás, ndúucū Bartolomé, ndúucū Mateo, ndúucū Jacobo dáiyā saⁿ'ā chí nguuvi Alfeo, ndúucū Simón Zelote, ndúucū Judas chí 'diínú Jacobo. ¹⁴ Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúucū n'daata s'eeⁿ ndúucū María chí cheecu Jesús ndúucu 'diínu Jesús nduuvidaamá yā ní 'áámá vāādī cadíinuúⁿ yeⁿ'é yā ní ngaⁿ'anguaⁿ'á yā ní di'cuiitú yā Dendyuūs. ¹⁵ 'Iiⁿyāⁿ chí nduuvídaama miíⁿ ngii yā tan'dúucā 'áámá ciento canee ndiicú yā. Hora miíⁿ nacueéⁿ Pedro naavtaⁿ'a yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní caⁿ'a sa: ¹⁶ Ndis'tií hermanos, canee cuuⁿ'miⁿ chí cuuvi cuaacu Escritura chí Espiritu N'dai yeⁿe Ndyuūs caⁿ'a David cuaaⁿ vmnaāⁿ ní David miíⁿ dinguúⁿ

yā ye'n'e Judas. Judas mii'n ch'i'n'i sá du'u chí Jesús. Maa'n níicú chí chita'á yā Jesús. ¹⁷ Judas mii'n ní ndúúcu nús'uu ní dii'n sa ntii'nyu'n ndúúcu nús'uu.

¹⁸ Sá'n'a mii'n ní cái sa 'áámá táán yá'n'aa ndúúcu tuūmí ye'n'e nuu'ndi ye'n'e sa. Ní chin'daā sa dácaā n'díi sa ní nda'ai naavta'n'a cuerpo ye'n'e sa ní tanducue'n'e ngeeti sa ch'iinu cān'daa. ¹⁹ Nducyáácá 'ii'nyān ye'n'e yāān Jerusalén chicadíinuun yā chuū. Ní yá'n'aa mii'n ní 'tíicā canee chi duuchi Acéldama davaacu ye'n'e yā chí ne'n'e caa'n'ma'n campo ye'n'e yuūn'e.

²⁰ Ti canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs naachi chí duuchi Salmos: Naachí navaacu sa míi'n nduuvi díyáái. Ndíi nguéé 'ii'nyān chí 'cuētinéé yā mii'n.

Níicú canéé nguū'n:

Cuta'a taamá yā ntii'nyu'n ye'n'e sa'n'ā ndíi tíi'n.

²¹ 'Ii'nyān sá'n'ā mii'nyā canee cuu'mi'n chí canéé yā ndúúcu 'nū nducue'n'e tiempo chí Señor Jesús canéé yā ndúúcu 'nū. ²² 'Ii'nyān mii'n canee cuu'mi'n chí canéé yā ndúúcu 'nū taachi tucá'a yā che'dinuū'ní Juan ndíi nguuvi chí Jesús cuna'á yā cuaa'n 'nii'nyu'n nanguuvi. 'Túúca canee cuu'mi'n chí 'áámá yā caa'n'ma'n yā ndúúcu nús'uu nduudu cuaacu ye'n'e chí nduuchi Jesús ngaa'n tin'ā. ²³ Ní 'nee'n ndutá'a yā ná 'uuvi 'ii'nyān. 'Áámá sa'n'ā mii'n ní nguuvi sa José Barsabás chí nguuvi Justo ndúúcu taama sa'n'ā mii'n chí nguuvi sa Matías. ²⁴ Ní ca'angua'á yā ní ca'n'a yā: N'díi, Señor Ndyuūs, chí n'diichi nī staava ye'n'e nducyáácá yā, 'cuu'mi'n nī nús'uu 'áámá chéé sán'ā s'ūu'n chí 'āā ndēv'é nī. ²⁵ Níicú cunee ndúúcu sa ntii'nyu'n ndúúcu apóstoles lado ye'n'e Judas. Ní dii'n sa ntii'nyu'n ye'n'e Judas ntii'nyu'n chí nguéé dii'n sa cumplir cucáávā nuu'ndi ye'n'e sa. 'Tíicā ní Judas cúna'n'a sa na lugar naachí tuneen sa'n'ā. ²⁶ Níicú dinguú'n yā na 'úúví caaca ndúúcu 'uuví chí nguuvi 'ii'nyān, José mii'n ndúúcu Matías. Ní tun'dáá yā 'áámá chí nguuvi Matías ní Matías mii'n tuneen. Ní nduuvidaama sa chíi ndicháámá apóstoles chí 'ii'nyān chí dichó'ó Dendyuūs.

2

Ndaa Espíritu N'dai

¹ Nducyáácá yā nduuvidaamá yā taachi ndaā nguuvi ye'n'e Pentecostés chí 'viicu ye'n'e cosecha. ² Tuu'mí nūu'n tucá'á ch'ēēcu ruu'n cuchíi nanguuvi tan'dúúca 'áámá 'yúúné táán chí ngéenū. Ch'iindiveén yā ruū'n mii'n chí chíttú va'āi naachi snéé yā mii'n. Ní 'ii'nyān s'uú'n veēté yā. ³ Ní che'enaáán n'dee n'dai cosas tan'dúúca chí'iyā ye'n'e ya'n'ā n'gaiyā. Ní ch'ēēte ndúúu vmnaa'n ye'n'e 'ii'nyān. ⁴ Níicú canéé yā nducyáácá yā chíitu ndúúcu Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Níicú Espíritu N'dai mii'n dii'n yā chí tucá'a yā ca'n'a yā táámá naa'n davaacu s'ee'n tan'dúúca nduudu chí ca'ā Espíritu N'dai mii'n.

⁵ Tuu'mi ní na yāān Jerusalén ch'ēētinéé 'ii'nyān ye'n'e Israel chí sa'n'ā chí i'téénú Dendyuūs ye'n'e nducyaaca naciones ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū. ⁶ Taachí ndaā chí 'ēēcu ruu'n míi'n nduuvidaamá n'dee n'dái yā ní chidáanā ye'n'é yā ti ca'áámá ca'áámá yā ch'iindiveén yā chí nga'n'ā davaacu ye'n'e maán yā. ⁷ Nducyáácá yā 'áámá che'n'e yiinu yā ní 'áámá nínacadíinuun yā, ní nga'n'ā yā: N'diichi nī, ¿'áá nguéé ye'n'e yá'n'ā Galilea nducyaaca sa'n'ā s'ee'n chí nga'n'ā sa? ⁸ ¿'Taacā chíi'n n'giindiveen yú nduudu ye'n'e yú tan'dúúca naachí chí'indiyaān yú? ⁹ V'éé 'ii'nyān ye'n'e país Partia, 'ii'nyān país Media, país Elam, ndúúcu 'ii'nyān chí snéé yā na país Mesopotamia, 'ii'nyān yá'n'ā Judea, yá'n'ā Capadocia,

yán'āa Ponto, yán'āa Asia, ¹⁰ 'ii'yān yán'āa Frigia ndúúcū país Panfilia, país Egipto, yán'āa s'ee' ye'e Africa chí canee cuaān 'diituú 'áámá lado cuaa' ye'e yán'āa Cirene, ndúúcū 'ii'yān ye'e yāān Roma chí snéé yā mii'n. Tan'dúúcā ntúūn 'ii'yān Israel s'ee' 'tíicá ntúūn 'ii'yān chí 'āā maa' 'ii'yān Israel. ¹¹ Níicú 'ii'yān isla Creta, ndúúcū 'ii'yān país Arabia snéé yā mii'n. Nducyaaca yú n'gíndivee' yú davaacu ye'e yú. Nga'á yā ye'e chí ch'εεte taavi cá ye'e Dendyuūs.

¹² Nducyaaacá yā ní 'áámá che'né ye'e yā, ní ndiini 'uuví yā vaanicadiinuu' ye'e yā. Ní nga'á yā 'aamá yā ndúúcū taamá yā: ¿D'é'é ne'e caa'ma' chuū?

¹³ Taná'n'a yā ní sta'á yā tan'dúúcā 'áámá duuchi ní nga'n'a yā: 'Āā chí'í yā.

Chuū nga'a Pedro vmnáán vmnaa'

¹⁴ Tuu'mi ní Pedro míi'n cheendii sa ndúúcū ndiicháámá yā ní ca'n'a yuudu sá ní nga'n'a sā ngii sa 'ii'yān: Ndí's'tiī sa'n'ā s'ee' ye'e Israel ndúúcū nducyaaca chí snéé yā na yāān Jerusalén. Ní cánéé chí 'cuu'mí' ndí's'tiī ní tumicadiinuu' nī chuū. Ní 'caandivee' nī nduudu ye'e 'úú. ¹⁵ Sá'n'a s'uu' nguéé cúú'ví sá tan'dúúcā chí nadacáadiinúú' ndí's'tiī caati maa' ní n'geεcu nuu' 'yá'n'ā. ¹⁶ Chuū canéé nguū' na libro ye'e Ndyuūs naachi ca'n'a profeta Joel chí nga'n'a chí cuchii:

¹⁷ Ndyuūs ní ca'n'a yā taachi ndaā nguuvi cuayiivi chí cuchii, chí teé Espíritu ye'e vmnaa' nducyaacá 'ii'yān. Ní daiyá nī sa'n'ā ndúúcū daiyá nī n'daataá caa'mán' yā nduudu ye'e. Ní sa'n'ā n'gaiyáā n'deēe náán' chí 'cuu'mí'náān' ye'e sa. Ní 'ii'yān' ndiicúū ye'e nī n'deēe náán' chí 'cuíinu yā.

¹⁸ 'Tíicá ye'e nguuvi mii'n, 'úú teé Espíritu ye'e vmnaa' ye'e sa'n'ā chí dichí'vē 'úú ndúúcū n'daataa chí dichí'vē 'úú. Ní caa'ma' yā nduudu ye'e.

¹⁹ Níicú 'cuu'mí'n' vaadi n'giinu ye'e cuaa' 'nii'nu' nanguuvi, ndúúcū señales ye'e cuaa' ndiiyā na yán'āa, ndúúcū yuūú'n, ndúúcū ya'n'ā, ndúúcū yaa'mí,

²⁰ 'iicu 'yán'ā mii'n nduuvi maāi'n. Níicú 'iiyū míi'n ndúúví yuūú'n, taachi 'aa cuéé ndaa nguuvi ye'e Señor. Nguuvi mii'n ch'εεte ní chí 'cuu'mí'n' yā.

²¹ Níicú nducyaaca 'ii'yān' chí caaca: Señor 'iivú, ní Ndyuūs nanguá'n'ai yā.

²² Ndí's'tiī sa'n'ā ye'e 'ii'yān' Israel, 'caandivee' nī nduudu 'cūū: Jesús ye'e yāān Nazaret ní 'áámá sa'n'ā chí Dendyuūs n'diichí yā chí n'daācā sa nguaa' ndí's'tiī. Ní Dendyuūs díi'n yā vaadi n'gíinú ndúúcū señales ndúúcū ntiin'nyu' ch'εεte cáávā sa'n'ā mii'n nguaa' ndí's'tiī tan'dúúcā ndí's'tiī deenú nī. ²³ Sá'n'a 'cūū Ndyuūs ní ca'a yā sa'n'ā cáávā voluntad ye'e maa' yā tan'dúúcā chí déenú n'dai yā ndíi vmnaa'. Ndí's'tiī ní chiicá nī chí sta'á yā sán'a 'cūū chí'neé'nga'á yā sa'n'ā. Ní chí'ii'n'nú'n yā sa'n'ā cucáávā 'ii'yān' s'ee' chí nguéé n'daacā. ²⁴ Sá'n'a 'cūū Ndyuūs nadacuée'n yā sa'n'ā ye'e nguaa' tinán'ā. Sá'n'a 'cūū nguéé cuuví cunéē sa nguaa' tinán'ā. Cáávā chuū ní Dendyuūs nadacuée'n yā sa'n'ā nguaa' tinán'ā. ²⁵ David ca'n'a sá ye'e sán'a 'cūū:

Ti cue'e daā'ma' inaán' Señor 'iivú Ndyuūs vmnáán' ye'e. Ní canéé yā lado ye'e honor, ní mar 'aamá 'ii'yān' nguéé cuuví dí'vaachí yā 'úú.

²⁶ Cáávā chuū caa'mán' ndúúcū 'áámá vaadi yeenú ye'e staaava ye'e ndúúcū vaadi yeenú ye'e cheendí. 'Iicu cuerpo ye'e 'intaavi tuunúūn' ndúúcū chí canee ngiinú ye'e Ndyuūs.

²⁷ Ti nguéé cu'neé nī alma ye'e na lugar Hades chí lugar ye'e alma. Ní nguéé 'cuaa' nī 'úú chí daiyá nī 'úú chí 'ii'yān' chí nguéé nuu'ndi 'úú chí choó cuerpo ye'e.

28 Diñ nī chí n'diichí chí yúúni cuaacu ye'n'e vida. N'diī dích'εεté nī vaadi yeenu 'úú ti canee nī nduucú.

29 Ndís'tiī ví'í, cuuvi caa"ma" cuaacú ndís'tiī ye'n'e chiida yú David. Ch'ti yā ní ních'εεchí yā na yáinyān. Ní yáinyān ye'n'é yā canee ndúucu yú ndii nguuví 'cūū. 30 Sa"n'a mii" sa"ā profeta mii" chí nga"n' nduudu ye'n'e Dendyuūs. Ní deenū sa chí Ndyuūs nga"n' cuaacú yā ndúúcú nduudu cuaacu chí 'áámá 'iinyān chí cuchí na ndaata ye'n'é yā. Ní Dendyuūs nadacuée" yā Cristo chí 'cuundi yā na trono ye'n'é yā ni caa"ma" ntiinyú" yā. 31 David déenu sa chí caa"n' vmaa" ní ca"n' sa chí Cristo nanduuchí yā ye'n'e nguaa" tinán'ā. Nguéé cunee alma ye'n'é yā na lugar Hades chí lugar ye'n'e alma ní nguéé yúute ye'n'é yā chí choo. 32 Ndyuūs nadin'duuchí yā Jesús ye'n'e nguaa" tinán'ā ní cáávā 'iinyān mii" nducyaaca 'nū cuuvi caa"ma" 'nū nduudu cuaacu ye'n'é yā. 33 Tíicā Jesús canee yā ná yaacu na lado ye'n'e honor ye'n'e Dendyuūs ní diñ yā recibir ye'n'e Chiidá yā mii" ye'n'e chí ca"n' Chiidá yā chí ca'a yā Espíritu N'dai. Chuū ní Jesús teé yā ndís'tiī ní inaán nī ní n'giindiveén nī. 34 Tí David mii" nguéé cuchεε sa nanguuvi; ti maā" sa nga"n' a sa:

Ca"n' Señor chí yā Señor ye'n'é: 'Cuundi dí lado ye'n'e honor,

35 ndíi cu'neén 'iinyān chí táan yā ye'n'e di chí tun'dáá n'dai di ndúucu yā ní cunee yā na poder ye'n'é di.

36 Cuaacu nii"nyu" cádiinuun' nducyáácá 'iinyān ye'n'e ndaata Israel chí Jesús chí ndís'tiī ní chí'née"nga'á nī 'iinyān, Ndyuūs diñ yā chí Señor ní Cristo yā ní 'iinyān' ch'εεte taavi.

37 Taachí chí'indiveén yā chuū ní nééné ya'ai chíi staava ye'n'é yā. Ní ca"n' a yā chíi yā 'iinyān' s'ee" Pedro ndúúcú taa na 'uuví apóstoles: Ndís'tiī sa"n'á ví'í, ¿de'ε diñ 'nū?

38 Pedro mii" nga"n' a sa ngii sa 'iinyān' s'ee": Nguεεcúndií nī ye'n'e nuu"ndi ye'n'é nī ní cuεedinú"nī" ca'áámá ca'áámá nī cucáávā chí chí duuchi Jesús. Níicú Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu"ndi ye'n'e ndís'tiī; nī cuta'á nī chí tee Ndyuūs mii" chí Espíritu N'dai ye'n'é yā. 39 Caati Espíritu N'dai ca"n' Chiida yú chí teé yā cucáávā ndís'tiī ndúúcú daiya nī ní cucáávā nducyaaca 'iinyān chí snée yā ya"ai, ní cucááva nducyaaca 'iinyān chí 'cuaí Señor 'iiví Ndyuūs ye'n'é yú 'iinyān'.

40 Pedro mii" nga"n' á yā nduudu cuaacu nanáán' na 'uuví yā ndúúcú n'dee taavi nduudu ní nga"n' a diitú yā 'iinyān' s'ee" ní nga"n' a yā: Nanguán'ai nī ye'n'e 'iinyān' chí nguéé n'daacá.

41 Tíicā 'iinyān' chí 'cuún' yā nduudu ye'n'e yā chεεdinú"nī" yā, ní chí 'yaán' yā nguuví mii" tan'dúúca 'iinyān' mil 'iinyān'. 42 Ní 'áámá canee yā ndúúcú chí chí'cuee" apóstoles ní nduuvidaama yā ní n'dee yā pan ní ca"n' angua'á yā.

Vida ye'n'e 'iinyān' s'ee" ye'n'e Evangelio ye'n'e Jesucristo vmnáán' vmaa"

43 Ní vaadi 'va'a nındaā nanáán' nducyaaca yā. Nééné n'deēe vaadi n'giinu ndúúcú señales chí diñ' apóstoles chí dich'ó Dendyuūs. 44 Ní nducyaaca yā chí i'téenu yā nduuvidaama yā. Ní nducué'n'e chí véé ye'n'é yā canee ye'n'e nducyaaca yā. 45 Ní n'diicú yā yá"n'aa ye'n'é yā ndúúcú chí vεε ye'n'e yā ní nga'a yā 'téé' 'téé nducyáácá 'iinyān' tuunu tuunu cá chí ngi'vaachí 'iinyān'. 46 'Áámá ninduuvidaama yā na yáacu nguuví nguuví. Ní ninduuvidaama yā ní yeenu taavi yā staava ye'n'é yā ndúúcú 'áámá vaanicidinú"nī" ye'n'e yā tachí n'dee yā pan ní taachí che'ε yā na vaacú yā. 47 'Iinyān' mii" dich'εεté yā Dendyuūs. Ní véé favor ye'n'é yā ndúúcú 'iinyān' ye'n'e yáán' mii". Ní Señor Ndyuūs nguuví nguuví idi'yáa" yā 'iinyān' chí i'teenú yā 'iinyān'.

3

Sa'n'ā chi nguéé ngii ngíicá sá ní nānduūvā ye'n'ē sa

¹ Pedro míiⁿ ndúúucū Juan dáámá cueⁿ'e yā cucheε yā na yaacū templo cuaaⁿ nan'gεεcū 'íiⁿnúⁿ chíinu, hora chi caⁿ'angua'á yā. ² Ní ná'a yā ndéε yā 'áámá sa'n'ā chi ndii dúúvā sá ndíi cheεti cheεcu sa. Sa'n'ā miiⁿ ni nguúvi nguúvi i'néⁿ yā sa'n'ā cheendi yaacū chi nguuví Hermosa o N'dεεvεé. Sa'n'a miiⁿ ngiica sa limosna 'iiⁿ'yāⁿ chi ngeⁿ'e yaacū templo. ³ Sá'n'a 'cūū taachi n'diichī sa Pedro ndúúucū Juan chí chindáa yā yáacū ch'εete, chíica sá limosna 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁴ Pedro ndúúucū Juan ch'εεtinéε yā ch'íinu yā sa'n'ā miiⁿ, ní caⁿ'á yā chíi yā sa'n'ā: Cun'diichi dí nús'uu.

⁵ Tuu'mi ní sa'n'ā miiⁿ ch'íinu sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi canee ngíinu sá dε'ē ca'á yā sa'n'ā. ⁶ Naati Pedro miiⁿ caⁿ'á yā: Nguéé tuūmí 'díiⁿ'ngueε ye'n'ē ní nguéé 'diiⁿ'nguāⁿ ye'n'ē chí canéε ye'n'ē chí teé dii, cucáávā Jesucristo ye'n'e yāāⁿ Nazaret miiⁿ, nacuééⁿ dí ní caaca di.

⁷ Ní sta'á yā ta'á sa lado tá cuaacū sa ní nadacuéⁿ yā sa'n'ā. Hora míiⁿ nūuⁿ ní ndāá ditiinú ca'a sa ndúúucū 'íiⁿí ruundi ca'a sa. ⁸ Ní caī yaacū sa, ní chééndii sá, ní chíicā sa. Sndáa sa ndúúucū Pedro ndúúucū Juan cheεti yaacū templo miiⁿ. Ngiica sá ní ngái yaacū sa ní i'téenu sá Dendyuūs. ⁹ Núúⁿ'máⁿ yāāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ n'diichi yā sa'n'ā chí ngiica sa ní i'téenu sa Dendyuūs. ¹⁰ Ní nntiinaaⁿ yā chí sa'n'ā miiⁿ chí sa'n'ā chí n'gíindī cheendi yaacū templo chí nguuví Hermosa, ní ngiica sa limosna. Ní cheⁿ'e yiinu yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dii'yā yā chíi chí 'tíicā nanduuvā ye'n'ē sa.

Pedro ngan'á yā na corredor chí nguuví Salomón

¹¹ Sa'n'ā chí nguεε ngiica ní chí nduūvā ye'n'ē sa sta'á sa Pedro ndúúucū Juan ní nuuⁿ'maⁿ yāāⁿ yā ngeⁿ'e yiinu yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cueⁿ'é yā na corredor chí nguuví Salomón chí 'áámá corredor ye'n'e yaacū ch'εete. ¹² Taachi Pedro n'diichi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ Pedro nan'gεεcútáⁿ'a sa ye'n'ē 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ: Ndis'tiī sa'n'ā ye'n'e Israel, ¿dε'ē cuuvi chí ngeⁿ'e yiinu ní ye'n'e chúū? O ¿dε'ē cuuví chí n'gíinu ní nús'uū? ¿Áá caava chí diitú 'nū o chí n'dái 'nū chí diiⁿ 'nū chí ngíicá sá'n'a 'cūū? ¹³ Ndyuūs ye'n'e sa'n'ā s'eeⁿ, Abraham ndúúucū Isaac ndúúucū Jacob ní Ndyuūs ye'n'ē chíida yú, Ndyuūs diiⁿ yā honrar Daiyá yā Jesús. Ndis'tiī ní ca'á ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cheeⁿdiitú ní nanááⁿ Pilato miiⁿ taachi Pilato neⁿ'é yā ca'á yā libertad ye'n'ē yā. ¹⁴ Ndis'tiī ní cheeⁿdiitú ní chí Jesús chí n'daaca yā, Jesús chí n'dai taavi yā, ní chíica ní chí canéε libre 'áámá sa'n'ā chí 'niiⁿ'núⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁵ Ní ch'iiⁿ'nuⁿ ní Jesús chí cā'a yā vida ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní nadin'dūuchí Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'ē nguāⁿ tináⁿ'ā ní nús'uú caaⁿ'maⁿ cuaacú 'nū ye'n'ē yā. ¹⁶ Sá'n'a 'cūū chí nguεε ngiica chí ndis'tiī inaáⁿ ní ní n'diichí ní, sá'n'a 'cūū ní ditiinú sa cucáávā chí i'téenu sa Jesús. Nduúucū vaadi i'téenu chí ca'a Jesús, sá'n'a 'cūū 'āā nduuví n'dái sá tan'dúúucā chí n'diichī nducyaacá ndis'tiī.

¹⁷ Naati maaⁿ ní, ndis'tiī vi'í, deenú chí ndis'tiī diiⁿ ní chuū cucáávā chí nguεε déenu ní tan'dúúucā chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿ'a ntiin'yúⁿ yā ye'n'ē ndis'tiī. ¹⁸ Tíicā Dendyuūs ní snuūⁿ ca'a chí caⁿ'a yā vmnááⁿ vmaⁿ caáⁿ vā cheendi nducyaaca profetas chí n'dai chí caⁿ'a nduudu ye'n'e Dendyuūs ye'n'e chí Cristo Daiyá yā. Ní canéε chí Cristo ní 'cuenú yā cuuvi. ¹⁹ Tíicā maaⁿ ní nacadiinuuⁿ ní ní ndaacadáámí ní ye'n'ē nuuⁿ'ndi ye'n'ē ní ní cu'téenu ní. Níicú Ndyuūs nadiví yā nuuⁿ'ndi ye'n'ē ní. Níicú ndaa tiempo chí ntaavi'tuunúúⁿ ní nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs. ²⁰ Ndyuūs ní ndεεvε yā Jesucristo ndíi vmaⁿ níicú caⁿ'a yā chí dichó'o yā Jesucristo tan'dúúucā chí caⁿ'a yā ndíi cuááⁿ vmaⁿ.

21 Cuaacu nínyúⁿ chi 'ii'yāⁿ miiⁿ canee cúúⁿmíⁿ chi canéé yā va'āi chεεti nguuvi ndíi taachi ndáá nguuvi chi Dendyuūs díiⁿ yā taanduvéé dendú'ú chi Dendyuūs caⁿá yā vmnááⁿ vmnāⁿ cucááⁿvā cheendi profetas yeⁿe yā. Profetas chi n'dai caⁿa yā chi cuchii ndíi cuááⁿ vmnāⁿ. 22 Caati Moisés miiⁿ ní caⁿa yā chii yā chiida yú s'eeⁿ ndíi vmnāⁿ: Señor Ndyuūs yeⁿe yú nadacuéeⁿ yā 'áamá profeta nguaaⁿ 'ii'yāⁿ yeⁿe yú tan'dúúⁿcā 'úú. Ní yeⁿe 'ii'yāⁿ miiⁿ 'caandiveéⁿ nī yeⁿe taanduvéé dendu'ú chi caaⁿmaⁿ yā ndúúⁿcú ndís'tiī. 23 Ní cuuví chí nducyaaca yā chi nguéé 'caandiveéⁿ yā yeⁿe 'ii'yāⁿ profeta miiⁿ canéé chí can'dáa yā yeⁿe nguaaⁿ 'ii'yāⁿ.

24 Tanducuéⁿe profetas ní ndii tiempo yeⁿe Samuel ndii tiempo chi cuchí 'yaaⁿ n'dái yā ní caⁿa yā, ní 'áa caⁿa ntúuⁿ yā yeⁿe nguuvi 'cúú. 25 Ndís'tiī daiya profetas chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs ní yeⁿe compromiso chí Dendyuūs caⁿa cuaacú yā ndúúⁿcú chiida yú s'eeⁿ ní caⁿa yā chii yā Abraham: Ná ndaatá yeⁿe di cuchii 'áamá saⁿā cuayiivi, caati sánⁿā miiⁿ cúúⁿví di'viicú sa tanducuéⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cúú. 26 Ndyuūs nadicuéeⁿ yā Daiyá yā vmnááⁿ vmnāⁿ cááⁿvā ndís'tiī. Ní dichó'ó yā 'ii'yāⁿ miiⁿ chí di'viicú yā ndís'tiī chí 'áamá 'áamá nī ndaacadaamí nī yeⁿe nuuⁿndí yeⁿe nī.

4

Pedro ndúúⁿcú Juan nanááⁿ 'ii'ntyéⁿe Concilio

1 Taachi Pedro ndúúⁿcú Juan yaaⁿví yā nanaaⁿ 'ii'yāⁿ miiⁿ chí nduuvídáámá yā tuuⁿmí ndáá nanááⁿ 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chiiduú s'eeⁿ yeⁿe Israel ndúúⁿcú soldados ndíi tiiⁿ yeⁿe soldados chi díiⁿ cuidado yeⁿe yáacú templo yeⁿe 'ii'yāⁿ Israel ndúúⁿcú 'ii'yāⁿ saduceos chí nguéé i'teenú yā chí nduuchí 'ii'yāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. 2 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ya'āi chí yeⁿe staaⁿva yeⁿe yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chíⁿ chí Pedro ndúúⁿcú Juan caⁿa yā chí chí'cuéeⁿ yā 'ii'yāⁿ yáāⁿ miiⁿ. Ní caⁿa yā chí Dendyuūs nadacuéeⁿ yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā cucááⁿvā Jesús miiⁿ. 3 Ch'iinú nguuví míⁿ ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chitaⁿá yā Pedro ndúúⁿcú Juan ní chinuúⁿ yā saⁿa s'eeⁿ vácúú ndíi chidεεvε miiⁿ. 4 Naati nguaaⁿ tanducuéⁿe yā neené 'yaaⁿ yā chí ch'iindiveéⁿ yā ní n'deeⁿ taaví yā chí chí'teenú yā, ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nī ngii yā taanduⁿ nyuⁿ mil.

5 Chidεεvε táámá nguuví miiⁿ nduuvidaamá na yáāⁿ Jerusalén 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ ndúúⁿcú 'ii'yāⁿ ndiicúú chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yáacú ndúúⁿcú maestros yeⁿe ley, 6 ndúúⁿcú chiiduú ch'εεte cá yeⁿe Israel chí nguuví Anás, ndúúⁿcú Caifás, ndúúⁿcú Juan, ndúúⁿcú Alejandro, ndúúⁿcú nducyáácá 'ii'yāⁿ yeⁿe familia chiiduú ch'εεte cá yeⁿe Israel. 7 Ní ch'iinú yā Juan ndúúⁿcú Pedro naavtaⁿá, ní ntiinguunéⁿ yā saⁿā s'eeⁿ: ¿De'ε poder, o de'ε duuchí 'ii'yāⁿ chí teé poder chí díiⁿ nī chuú?

8 Tuuⁿmí ní Pedro miiⁿ ní díituú Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs 'ii'yāⁿ caⁿa yā chii yā saⁿa: Ndís'tiī 'ii'yāⁿ chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúⁿcú 'ii'yāⁿ ndiicúú chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáacú yeⁿe 'ii'yāⁿ Israel; 9 ndúúⁿti chí ndís'tiī maaⁿ ní díiⁿ nī juzgar nús'uu yeⁿe saⁿā chí ngiitā miiⁿ ní n'daacá 'nū ndúúⁿcú sa, ní sánⁿā 'cúú miiⁿ nanduuva yeⁿe sa, 10 cadíiⁿnuuⁿ nducyaaca ndís'tiī ndúúⁿcú nducyáácá 'ii'yāⁿ yeⁿe Israel miiⁿ chí sánⁿā 'cúú chí canéé sá ndúúⁿcú yú nanduuvá yeⁿe sa cucááⁿvā Jesucristo yeⁿe yáāⁿ Nazaret. 'Ii'yāⁿ miiⁿ ndís'tiī ní s'nééⁿngaⁿá nī 'ii'yāⁿ ní Dendyuūs nadicuéeⁿ yā 'ii'yāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. 11 Jesús tan'dúúⁿcā tuūu 'cúú chí ndís'tiī 'ii'yāⁿ chí din'dái va'ai ní nguéé canee yiinú nī, naati maaⁿ ní Ndyuūs chí cu'néeⁿ yā tuuú 'cúú yeⁿe lado tuūu ch'εεte

ye'nē esquina ye'n'e va'ai. ¹² VÉÉ dámaān 'áámá n'dyá'nā sán'a 'cūū chi cuuvi nadanguá'n'ai sa 'aa du'ú nūūn 'ii'n'yān. Ne'n'e chi nguéé ndúúcu 'ii'n'yān mii'n nguéé níngua'nāi yū, ti nguéé táámá 'ii'n'yān ná i'n'yee'dí cūū chi nadanguá'n'ai yā s'uuu'n.

¹³ Tuu'mi ní taachí n'diichi yā chi Juan ndúúcu Pedro ditiinú taavi sa, nguéé di'vá'a sa ní cudéenu yā chi nguéé sa'nā chi deenu sa letra ti tonto sa, che'n'e yiinú yā chií. Ní deenú yā chi sa'nā s'ee'n ch'εetinéé sa ndúúcu Jesús. ¹⁴ Taachí n'diichi yā chi chééndii sa'nā chi 'āā nnduuvá ye'nē ndúúcu 'ii'n'yān s'ee'n nguéé ngíi nga'n'a yā contra ye'n'e sa. ¹⁵ Tuu'mi nga'ná 'ii'n'yān s'ee'n ngíi yā sa'nā s'ee'n mii'n chí nacan'dáa sa nguaa'n 'ii'n'yān s'ee'n. Ní 'ii'n'yān s'ee'n chí nndeé yā nguaa'n maán yā. ¹⁶ Ní nga'n'a yā: ¿De'ē diin yú ndúúcu sa'nā s'ee'n? Cuaacu níi'nyú'n chí ve'e 'aama señal caavá sa'nā s'ee'n diin sa 'tíicā ní cadíinuu'n nducyaaca yā na yáān Jerusalén mii'n. Ní nguéé cuuvi 'cuεcutá'n'a yú ye'n'e chíú. ¹⁷ Naati chí 'aa ntéé caa'n'ma'n sa chí 'yaa'n cá chuū nguaa'n yáā, tuu'mi ní 'ii'n'yān chí nga'n'a ntii'nyú'n yā ye'nē yáān mii'n nga'n'a yā: Yáá'ví yúúdu yú ye'n'e sa'nā s'ee'n chí 'aa ntéé caa'n'ma'n sa mar 'áámá ye'n'e Jesús ndii máān ndíi nguuvi chí cuchíi.

¹⁸ Ní 'cai yā sa'nā s'ee'n ní ca'n'a yúúdu yā chíi yā sa'nā s'ee'n chí 'āā ntéé caa'n'ma'n sa ní 'aa ntéé ca'cuéen sa ye'nē Jesús mii'n. ¹⁹ Naati Pedro ndúúcu Juan nán'guεcutá'n'a sa ye'n'e yā ní ca'nā sa ye'n'e yā: Canéé chí tuumicadiinuu'n nī nanáān Dendyuūs. ¿Áa canéé chí cu'téenu 'nū ye'n'e ndis'ti'í vmnáān vmnaa'n o cu'teenú 'nū ye'n'e Dendyuūs? ²⁰ Ti nguéé cuuvi chí 'aa ntéé caa'n'má'n nús'uú de'ε chí n'diichi 'nū o chíi' chí ch'iindiveé'n 'nū.

²¹ Tuu'mi ní taachi yaa'vi yuúdu yā sa'nā s'ee'n ní nadichó'o yā sa'nā s'ee'n cáávā nducyáácá yā í'téenu yā Dendyuūs cucáávā chíi 'āā chíi. Ní nguéé indaacá yā mar 'áámá nuu'ndi ch'εete ye'n'e sa'nā s'ee'n chí cuuvi diin yā castigar sa'nā s'ee'n cáávā chí 'va'á yā 'ii'n'yān yáān mii'n. ²² Níicú diin yā 'áámá milagro ndúúcu sa'nā mii'n chí nduúvā ye'nē sa. Sa'nā mii'n 'āā ngo'o sá 'uúvi ngεecu nduúyū ye'nē sa.

Ii'n'yān chí i'teenu caacá yā confianza ndúúcu ánimo

²³ Taachí 'āā nduuví yā libre cue'n'é yā nanáān compañeros ye'n'é yā. Tuu'mi ní ca'nā yā nducue'n'é chí nca'n'a chíiduu' n'gεet'é ye'n'e Israel ndúúcu 'ii'n'yān ndi'icúú chí nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yáacú. ²⁴ Ní 'ii'n'yān s'ee'n ní taachí ch'iindiveé'n yā chuū, nduuvidaamá yā ní ca'n'a yā ndúúcu Dendyuūs: N'díi, Señor Dendyuūs chí ch'εete n'dai ca, n'díi 'ii'n'yān chí din'dái nī nanguuvi ndúúcu yá'nāa ndúúcu nuū'n'i'n'yā'nā ndúúcu tanducue'n'é chí véé. ²⁵ Caati ndúúcu cheendi David, sa'nā chí n'díi chí 'āā diin mandado ye'n'é nī ní 'āā ca'n'a nī:

¿De'ē cuchíi chí rebelde 'ii'n'yān chí nguéé 'ii'n'yān ye'nē ndaata Israel? Níicú 'ii'n'yān ye'nē naciones mii'n inacáadiinúú'n yā cosa chí nguéé dichii'vē.

²⁶ Nduuvidaamá reyes ye'n'é yá'nāa 'cúū, 'íicú sa'nā n'gεete chí nga'nā ntii'nyú'n yā nduuvidaamá yā contra ye'n'e Señor Dendyuūs, ndúúcu Cristo ye'n'é yā.

²⁷ Maa'n ní cuaacu níi'nyú'n chí nduuvidaamá yā Herodes ndúúcu Poncio Pilato, ndúúcu 'ii'n'yān chí nguéé 'ii'n'yān ye'nē ndaata Israel ndúúcu 'ii'n'yān ye'n'e Israel na yáān 'cūū contra ye'n'e Jesús chí Daiya nī chí n'dai. Ní n'díi ca'á nī ntii'nyu'n chí diin yā. ²⁸ Ii'n'yān mii'n diin yā chí cuuvi tan'dúúcā chí ne'n'é nī vmnáān vmnaa'n chí cuuvi 'tíicā. ²⁹ Maa'n ní n'díi Señor, n'diichi nī chí tan'dúúcā chí chíiduu' n'gεet'é ye'n'e Israel nga'n'a taān yā ndúúcu nús'uu. N'díi Señor, teé nī nús'uu chí idiin mandado ye'n'é nī chí nguéé 'va'á 'nū ní

caaⁿ máⁿ 'nū nduudu yeⁿé nī. ³⁰ Ch'íⁿí maáⁿ nī chi diitū nī chí 'iⁿyāⁿ diíⁿ yā chí nánduūvā yeⁿe 'iⁿyāⁿ, ní diíⁿ yā seña^{les} ndúú^cū vaadī n'giinu cucáá^vā Daiyá nī chí Jesús chí n'dai taavi.

³¹ Taachi ch'iinu caⁿ'ángua'á yā naachi nduuvídaámá yā, nuⁿ'u va'āi miiⁿ. Ní nducyaaca yā ní chiitu Espí^ritu N'dai yeⁿe Ndyuūs 'iⁿyāⁿ. Nguéé 'va'á yā chí caⁿ'a yā nduudu yeⁿe Dendyuūs.

Nducuéⁿē chi véé yeⁿē nducyáá^cá 'iⁿyāⁿ

³² 'iⁿyāⁿ n'dee n'dái chí ch'iⁿtéenu yā nduuvídaamá yā ní 'áámá staava yeⁿé yā, 'áámá alma yeⁿé nducyaaca yā. Mar 'áámá 'iⁿyāⁿ ngu^eε caⁿ'a yā chí yeⁿé yā dendu'ū chí véε yeⁿé yā ti nducuéⁿē chí véé ní yeⁿē nducyáá^cá yā. ³³ Apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu ndúú^cū poder ch'εε^te yeⁿé Señor Jesús chí nadacuéⁿē yā yeⁿe nguaaⁿ tin'ā. Níicú favor ch'εε^te taavi cá yeⁿé Dendyuūs cánéé nanááⁿ 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ. ³⁴ Mar 'áámá 'iⁿyāⁿ ngu^eε ngii 'vaachi yā. Nducyáá^cá 'iⁿyāⁿ chí véé yeⁿē chiidá yā chí yeⁿe yā ndúú^cū dendu'ū yeⁿé yā ín'diicuí yā. Ní ndéε yā chí ndāāca yā chí n'diicuí yā chiíⁿ. ³⁵ Ní 'neeⁿ yā na ca'a apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní nga'á yā ca'áámá 'iⁿyāⁿ tuunu tuunu ca ngii 'vaachi 'iⁿyāⁿ. ³⁶ Tuu'mi ní José, ní 'iⁿyāⁿ chí s'neeⁿ apóstoles chí duuchi Bernabé (chí neⁿe caaⁿ'ma, 'iⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a 'viich'εtínūⁿ). José miiⁿ 'iⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe levita ní ch'iindiyáaⁿ yā na isla Chipre. ³⁷ 'iⁿyāⁿ miiⁿ véé 'áámá vaadī ngua'áá yeⁿé yā. N'diicuí yā ní ndéε yā tuumi yeⁿē miiⁿ, ní s'neeⁿ yā na ca'a apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs.

5

Ananías ndúú^cū Safira

¹ Véé 'áámá saⁿ'ā chí nduuvi sa Ananías ndúú^cū Safira n'daataá yeⁿē sa chí n'diicuí sá 'áámá vaadī ngua'áá yeⁿē sa. ² Nguéé tanducuéⁿē tuumi chí sta'a sa yeⁿe yáⁿ'āa ndéε sa, ní n'daataá yeⁿē sa chicadínūⁿ tá chuū. Saⁿ'ā miiⁿ ní 'téé nūu ndéε sa chí 'neeⁿ sa na ca'ā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. ³ Tuu'mi ngaⁿ'ā Pedro miiⁿ: Díí, Ananías, ¿de'ē cuuvi chí yááⁿ'guiinūⁿ chistaⁿ'a sa na staavá yeⁿē di, ní nguéé caⁿ'a cuaacú dí nanááⁿ Espí^ritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, ní nguéé ndéε di tanducuéⁿē tuumí yeⁿé yáⁿ'āa miiⁿ? ⁴ Naaⁿ chí cánéé ta'ā di, ¿'áá nguéé yeⁿē di? Ní taachi 'āā n'diicuí di, ¿'áá nguéé yeⁿē di dendu'ū? ¿De'ε cúúví chí chí'neeⁿ di na staava yeⁿē di? Nguéé caⁿ'a di nduudu yaadi miiⁿ ná saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū naati nanááⁿ Dendyuūs.

⁵ Taachi Ananías ch'iindiveeⁿ sa nduudú 'cūū sndεε^ve sá ní ch'ií sa. Ní nducyáá^cá yā chí ch'iindiveeⁿ yā chuū dii'yā taavi yā chií. ⁶ Ní saⁿ'ā da'cáiyāa chí s'neeⁿ miiⁿ nadicuéⁿē sa 'iⁿyāⁿ, ní ch'εε^cu sa tীনūⁿ 'iⁿyāⁿ, ní tun'dáa sa 'iⁿyāⁿ ch'ua'āi. Ní ch'iíchi sá 'iⁿyāⁿ na panteón.

⁷ Cho'ōo tan'dúú^cā 'iⁿnūⁿ hora chí ndāā n'daataá yeⁿē sa ch'εε^ti yaācū. Tán'a 'cūū ní nguéé deenū tá de'ē chí chií. ⁸ Tuu'mi ní Pedro ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: Cuuvi di 'úú, ¿'áá n'déε tuumí sta'a di yeⁿe yáⁿ'āa miiⁿ chí n'diicuí sa? Ní tá miiⁿ ní caⁿ'a tá: 'Tíicā. ⁹ Pedro miiⁿ ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: ¿De'ē cáá^vā chí diiⁿ di ndúú^cū isaⁿ'a yeⁿē di chí chinche'ei di Espí^ritu yeⁿe Señor 'iivú Ndyuūs? N'diicuí di. 'iⁿyāⁿ chí cheⁿ'e chí n'guuchi isaⁿ'a yeⁿē di sneeⁿ yā cheendi yaācū ní cánéé chí tun'dáa ntúūⁿ yā dii. ¹⁰ Tuu'mi ní chí nndεε^vé túūⁿ tá 'cūū na ca'a Pedro ní ch'ií tá. Taachi ndāa saⁿ'ā s'eeⁿ yáacū ní nndaaca sa táⁿ'a 'āā n'dii ntúūⁿ tá. Ní tun'dáa nī ntúūⁿ saⁿ'ā da'cáiyāa s'eeⁿ táⁿ'ā. Ní ch'iíchi sa

tá'nā nīn'nuú'n ná yáinyā'n ye'n'e san'a ye'n'e tá. ¹¹ Nducyáácá 'iīn'yā'n ye'n'e yáacū ndúú'cū 'iīn'yā'n chí ch'iīndiveé'n yā chuū neené dii'yā yā chíi.

N'dee taaví señal s'ee'n ndúú'cū vaadī n'giīnu s'ee'n

¹² Cáávā ta'a apóstoles neené n'dee náá'n señales ndúú'cū vaadī n'giīnu s'ee'n diī'n yā na yáā'n mīi'n. Ní nducyáácá yā 'áámá nduuvidaamá yā corredor chí nguuví Salomón ye'n'e yaacū templo ye'n'e 'iīn'yā'n Israel. ¹³ 'Iīn'yā'n chí nguéé nduuvidaamá yā ndúú'cū 'iīn'yā'n ye'n'e yáacū 'va'á yā chí nduuvídāama yā nduucú yā. Naati 'iīn'yā'n ye'n'e yáā'n mīi'n diī'n yā honrar 'iīn'yā'n ye'n'e yáacū. ¹⁴ 'Iīn'yā'n chí i'téenu Señor 'iivú Ndyuūs chí 'yaa'n cá yā tan'dúú'cā chí 'yaa'n sá'nā 'tiicā ntúū'n n'daataá; ¹⁵ tun'dáa yā 'iīn'yā'n s'ee'n chí ngíta mīi'n cyuuni. Ní sn'duú yā 'iīn'yā'n na cama, ní sn'duú yā 'iīn'yā'n na colchones, ti taachi cho'o Pedro mīi'n ní 'aa cunee 'cuutií ye'n'e Pedro mīi'n ymnaa'n ye'n'e 'áámá chεε 'iīn'yā'n s'ee'n. ¹⁶ Níicú 'iīn'yā'n yáā'n na nīn'nuú'n mīi'n neené 'yáa'n yā ndaá yā yáā'n Jerusalén ndúú'cū 'iīn'yā'n chí ngítā ndúú'cū 'iīn'yā'n chí sta'a 'yúúné chí nguéé n'dāacā ye'n'e yáá'n'nguiinū'n. Nducyáácá yā nduuva ye'n'e yā.

'Iīn'yā'n s'ee'n can'dáa yā chí n'nuu'n cá'ai yā Pedro ndúú'cū Juan

¹⁷ Tuu'mi ní chíiduú ch'εεte ca ye'n'e Israel ndúú'cū 'iīn'yā'n chí snée yā ndúú'cū yā chí ye'n'e saduceo s'ee'n chí nguéé i'téenu yā chí nduuchi 'iīn'yā'n nguaa'n tinán'ā diī'n yā contra ye'n'e 'iīn'yā'n s'ee'n. Ní diī'n nguéé yā. ¹⁸ Ní sta'á yā apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ní s'nuú'n yā sa'nā s'ee'n vácūū ye'n'e yáā'n mīi'n. ¹⁹ Naati 'áámá ángel ye'n'e Señor 'iivú Dendyuūs mīi'n ní nn'guaa'n yā cheendi vácūū mīi'n n'gaa'n, ní tun'dáa yā 'iīn'yā'n s'ee'n ní ca'n'a yā: ²⁰ Cuna'ná nī, ní 'cuetíndií nī na yáacū templo ní caa'ma'n nī tanducué'n'e nduudu ye'n'e vida ngái 'cūū nanáa'n nducyaaca 'iīn'yā'n ye'n'e yáā'n mīi'n.

²¹ Taachi ch'iīndiveé'n yā chuū ní sndaa yā yaacū templo mīi'n tyaa'n tyaa'n ní ca'cuee'n yā. 'Naa'n chí snée yā chεεti yaacū mīi'n ní nduuvídāámá chíiduú ch'εεte ca ye'n'e Israel ndúú'cū 'iīn'yā'n chí snée nduucú yā. Ní 'cai yā 'iīn'yā'n chí nga'n'a ntiīn'nyu'n ndúú'cū nducyaaca 'iīn'yā'n ndicúū ye'n'e 'iīn'yā'n Israel. Ní dichó'ó yā soldado s'ee'n chí ca'nā sa na vácūū chí canguái sa 'iīn'yā'n. ²² Taachi ndāa soldado s'ee'n nguéé indaāca sa 'iīn'yā'n s'ee'n vácūū tuu'mi ní nguεεcundí sa ní yaa'vi sa 'iīn'yā'n s'ee'n. ²³ Ní nga'nā sa: Cuaacu ní'nyúū taachi ndaá 'nū, ní nduudí vácūū ní canéé candado, ní 'iīn'yā'n chí snée cuidado vácūū snée yā cheendi vácūū. Taachi nan'guaa'n 'nū mīi'n, mar 'áámá 'iīn'yā'n nguéé yā chεεti vácūū mīi'n. ²⁴ Taachi chíiduú ch'εεtē ca ye'n'e Israel mīi'n ndúú'cū soldado ndíitiīn ye'n'e soldado s'ee'n chí diīi'n cuidado yaacū templo mīi'n ndúú'cū chíiduú n'gεεte ch'iīndiveé'n yā nduudu 'cūū, néené nadacadínuu'n yā chí chíi chuū. ²⁵ Naati 'áámá 'iīn'yā'n ndaá yā ní chíi yā 'iīn'yā'n s'ee'n chuū: Cun'diichí nī, sá'nā chí s'nuú'n nī vácūū mīi'n yáacū templo snúu'n sa. Ní ngi'cué'n sa 'iīn'yā'n yáā'n.

²⁶ Tuu'mi ní cue'n'e soldado ndíi' tīi'n ye'n'e soldado s'ee'n chí diī'n cuidado ye'n'e yáacū ndúú'cū soldado s'ee'n ní nguéé ndúú'cū vaadī caa'va chí nguái yā sa'nā, ti 'va'á yā chí cuítuū 'iīn'yā'n yáā'n mīi'n. ²⁷ Taachi ndéε yā sa'nā s'ee'n ní diī'n yā presentar sa'nā s'ee'n nanáa'n 'iīn'tyé'n'e ye'n'e concilio tuu'mi ní chíiduú ch'εεte cá ye'n'e Israel mīi'n ntiinguuné'n yā sa'nā s'ee'n.

²⁸ Ní nga'n'a yā sa'nā s'ee'n: ¿Áá nguéé ca'n'a nū chíi 'nū diituú ndís'tií chí nguéé ca'cuee'n nī ye'n'e Jesús? Maa'n ní 'āa dicituū ntúū'n nī na yáā'n Jerusalén ndúú'cū nduudu ná'ná ye'n'e nī. Ní ne'n'e cu'neén nī nuu'ndi nús'uu ndúú'cū nuu'ndi ye'n'e vaadī n'gii ye'n'e sá'n'a 'cūū. ²⁹ Nanguεεcúta'nā Pedro ndúú'cū apóstoles ní ca'n'a yā: Caneé chí diī'n 'nū o cu'téenu 'nū ye'n'e Dendyuūs ymnaa'n

vmnaaⁿ chi 'cuiinu ní cu'téenu 'nū yeⁿ'é saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ³⁰ Dendyuūs yeⁿ'ē chiida yú nadācué^en yā Jesús. Ní ndís'tiī ní ch'iīⁿ'núⁿ nī 'iīⁿ'yāⁿ ní dicuái nī 'iīⁿ'yāⁿ ná 'áámá yáⁿ'á. ³¹ Ndyuūs nadicué^en yā Jesús lado yeⁿ'e honor. Ní ch'iⁿ'néen yā 'iīⁿ'yāⁿ chí ch'εετε ní Salvador chí nadach'εεcu Jesús 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. Ní chuū ní cáávā chí Jesús ca'a yā 'iīⁿ'yāⁿ Israel chí cuuvi ndaacadáámí yā yeⁿ'ē nuuⁿ'ndí yeⁿ'e yā. Níícú Dendyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. ³² Níícú nús'uū ní testigo 'nū yeⁿ'é yā yeⁿ'e cosa 'cūū ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Dendyuūs miiⁿ ca'a yā Espíritu N'dai miiⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí ch'iīndiveéⁿ yā yeⁿ'é yā.

³³ Taachí 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iīndiveéⁿ yā chuū neené nduuvi taáⁿ yā ní neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ. ³⁴ Tuu'mi ní nguaaⁿ 'iīⁿ'ntyén'ē yeⁿ'e concilio ncuéeⁿ 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'é 'iīⁿ'yāⁿ fariseo s'eeⁿ chí nguuvi sa Gamaliel, chí saⁿ'ā chí déénú taavi yeⁿ'ē ley. Saⁿ'ā miiⁿ 'áámá sá chí neené induuvi 'iīⁿ'yāⁿ yáán sáⁿ'ā. Caⁿ'a ntiīⁿ'nyuⁿ sa chí can'daa apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs chuva'ai miiⁿ 'áámá rato 'líí. ³⁵ Tuu'mi ní caⁿ'a sa: Ndis'tiī, 'iīⁿ'yāⁿ Israel, cuin'díichí nī chí dííⁿ nī ndúúcu sáⁿ'a s'eeⁿ. ³⁶ Caati nguuvi chí 'āā chó'oo nācuéeⁿ saⁿ'ā chí nguuvi Teudas chí caⁿ'a sá 'iīⁿ'yāⁿ chí 'áámá 'iīⁿ'yāⁿ ch'εετε. Ní nduuvidaamá 'iīⁿ'yāⁿ ndúúcu saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúca cuuⁿ ciento 'iīⁿ'yāⁿ. Sáⁿ'a 'cūū ní ch'iīⁿ sa, ní 'iīⁿ'yāⁿ chí ch'iīndiveéⁿ yā yeⁿ'é sa, tuunu tuunu ca na vaacú yā cuinán^{'a} yā. Mar 'áámá yā 'āā ntéé ch'εεtinée yā. ³⁷ Chó'oo chúū ní nācuéeⁿ Judas, saⁿ'ā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea taachí nduūví duuché 'iīⁿ'yāⁿ. Ní neené 'yaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ n'dáa yā saⁿ'ā. Saⁿ'ā miiⁿ ní ch'iīⁿ ntúuⁿ sa ní nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ chí ch'iīndiveéⁿ yā cueⁿ'e 'múúⁿ cueⁿ'e miiⁿ yā. ³⁸ Maaⁿ ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Cuvíⁿ nī yeⁿ'e sáⁿ'ā s'eeⁿ. Ní 'āā snée ra sa ti ndúúti chí consejo 'cūū o ntiīⁿ'nyuⁿ 'cūū yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tuu'mi ní nguéé de'ε veε dichí'vε. ³⁹ Nguéé cuuvi dííⁿ nī chí nadituuví nī chuū ndúúti chí yeⁿ'e Dendyuūs ní nguéé dííⁿ nī chí cuuvi cuuⁿ'máⁿ nī ndúúcu Dendyuūs.

⁴⁰ Caneé yiinú yā chí caⁿ'a sa. Ní 'cai yā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ní cheⁿ'é yā saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní yaaⁿ'vi yuudu yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní n'dεεchí yā saⁿ'ā s'eeⁿ. ⁴¹ Saⁿ'ā s'eeⁿ ní nan'dáa sa nguaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ concilio s'eeⁿ, ní yeenú taavi sa caati Dendyuūs 'cuúⁿ yā chí ch'εεnu sa chíi cucáávā Jesús. ⁴² Nguéé i'neeⁿ naaⁿ yā chí ndii ngi'cuéeⁿ yā, ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ cheεti yáacū templo ndúúcu ná vaacú 'iīⁿ'yāⁿ nguuvi nguuvi.

6

Dííⁿ yā votar ndεεchē sáⁿ'ā diáconos

¹ Nguuvi miiⁿ chí'yáán 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ch'iīndiveéⁿ yā nduudú vaadí caaⁿ'va nguáaⁿ yā. 'Iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí griego yā caⁿ'a yā chí 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé dííⁿ yā cuenta ndii nguεε ca'á yā nguuvi nguuvi n'dáátaa nguá'ā chí cuta'á tá cheε chí che'ē tá. ² Tuu'mi ní ndiichúúví apóstoles nadidaama yā nducyáácá 'iīⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesús, ní caⁿ'a yā: Nguéé n'daacá chí cu'neen 'nū chí caaⁿ'máⁿ 'nū yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ní ca'á 'nū chí che'ē 'iīⁿ'yāⁿ. ³ Ndis'tiī hermanos, in'nuúⁿ nī nguaaⁿ s'uúúⁿ ndεεchē saⁿ'ā chí n'daacá vida yeⁿ'e yā ní chí díitú yā ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcu vaadí cadíinūu. Saⁿ'ā s'eeⁿ ca'á yú ntiīⁿ'nyúⁿ 'cūū saⁿ'ā. ⁴ Ní nús'uū 'cuεεtinée 'nū caaⁿ'maⁿ'ngua'á 'nū ní 'cuεεtinée 'nū lado yeⁿ'ē chí caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu yeⁿ'e Dendyuūs.

⁵ Nducyáácá yā ní canee yiinú yā chuū. Ní dííⁿ yā votar Esteban saⁿ'ā chí i'teenu taavi ní ndiitúú ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, ndúúcu Felipe,

ndúúcu Prócoro, ndúúcu Nicanor, ndúúcu Timón, ndúúcu Parmenas, ndúúcu Nicolás 'aama chi i'teenú ye'e yáaⁿ Antioquía ní maaⁿ ní 'āa saⁿā Israel. ⁶Nducyaacá yā chí'neenⁿ yā saⁿā s'eeⁿ ní cueⁿe sa nanáaⁿ apóstoles chí dichó'o Dendyuūs. Ní cuayíivi chí caⁿ'angua'á yā tuu'mi ní sn'dúu yā ta'á yā vmnáaⁿ ye'e saⁿā s'eeⁿ cáávā ntiinyūⁿ chí ca'a yā saⁿā.

⁷Níicú chíi 'yāaⁿ 'ii'yāⁿ chí chí'teenú yā nduudu ye'e Dendyuūs miiⁿ. Ní 'iicu 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Jesús neené chíi 'yaaⁿ taavi sá ná yāaⁿ Jerusalén. Neené 'yāaⁿ chíiduú s'úúⁿ ye'e Israel chí'téenu yā tan'dúúca chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí'téenu yā.

Sta'á yā Esteban

⁸Esteban miiⁿ ní 'áamá 'ii'yāⁿ chí i'teenú taavi yā níicú chí diitú yā ndúúcu poder. Ní neene n'geete vaadi n'giinu ndúúcu señales diiⁿ yā nguaaⁿ 'ii'yāⁿ yāaⁿ. ⁹Tuu'mi ní tanáⁿā 'ii'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaacú sinagoga ye'e yāaⁿ ye'e yā 'ii'yāⁿ chí nguuví Libertos, ndúúcu 'ii'yāⁿ ye'e yāaⁿ Cirene, ndúúcu 'ii'yāⁿ ye'e yāaⁿ Alejandría, ndúúcu dendu'ú 'ii'yāⁿ ye'e yāⁿāa Cilicia, ndúúcu 'ii'yāⁿ ye'e yāaⁿ Asia, 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ch'eeccu cheendi yā ndúúcu Esteban. ¹⁰Naati nguée chí cheé yā ndúúcu Esteban cáávā vaadi deenu ye'e yā ndúúcu chíi Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs caⁿ'a chí caaⁿ'maⁿ Esteban. ¹¹Tuu'mi ní n'de'ei n'de'ei caⁿ'a yā chíi yā náⁿā 'ii'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā chí 'āa n'giindiveeⁿ yā chí Esteban miiⁿ caⁿ'a yuudú yā contra Moisés ndúúcu Dendyuūs. ¹²'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní chicadiinuⁿ yā chí nducyaaca 'ii'yāⁿ ye'e yāaⁿ miiⁿ ní neéne ch'eeccu cheendi yā ní ndástaⁿ vaadi cadiinuúⁿ ye'e 'ii'yāⁿ ndicúú ndúúcu maestros ye'e ley. Ní nducyáacá 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Esteban, ní sta'á yā 'ii'yāⁿ, ní ndéé yā nanáaⁿ 'ii'ntyéⁿē concilio. ¹³Ní 'nēeⁿ yā testigos chí ngaⁿ'a nduudu yaadi ní ngaⁿ'a sa: Esteban 'cūú ní nguée 'i'nēeⁿnaaⁿ sa chí ngaⁿ'a taaⁿ sá ye'e lugar 'cūú ye'e Dendyuūs ní contra ye'e ley. ¹⁴N'giindiveeⁿ 'nū chí ngaⁿ'a sa chí Jesús miiⁿ ye'e yāaⁿ Nazaret nadatuuví yā lugar 'cūú ní ñ'daáⁿ yā costumbre chí teē Moisés s'úúⁿ.

¹⁵Tuu'mi ní nducyaacá 'ii'ntyéⁿē concilio veete yā ní n'diichí yā saⁿā miiⁿ. N'diichí yā naaⁿ sa tan'dúúca naaⁿ ángel chí saⁿā ye'e va'ai cheeti nguuví chí diiⁿ ntiinyūⁿ ye'e Ndyuūs.

7

Esteban caⁿ'á yā ye'e maáⁿ yā nī ch'ii'yā

¹Tuu'mi ní ngaⁿ'ā chíiduú ch'eece cá miiⁿ ye'e Israel: ¿'Áá 'tíicā chuú? ²Ní Esteban miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa: Ndís'tií saⁿā ví'í ndúúcu chíida yú s'tií, 'caandiveeⁿ nī ye'e 'úú: Chíida yú Abraham n'diichí yā Ndyuūs chí deene taavi ca taachi canéé yā na yāⁿāa Mesopotamia taachí 'āa cuéé cuneé yā na yāaⁿ Harán. ³Ní Ndyuūs caⁿ'a yā chíi yā 'ii'yāⁿ: Can'dáa di ye'e yāaⁿ vaacú di ndúúcu ye'e 'ii'yāⁿ ye'e di, ní cuchii di na yāⁿāa chí 'cuuⁿ'mín dii. ⁴Tuu'mi ní Abraham miiⁿ nan'dáa yā ye'e ná yāⁿāa ye'e 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ye'e yāⁿāa Caldea ní canéé yā na yāaⁿ Harán. Cuayíivi chí ch'ii chíidá yā, tuu'mi ní Ndyuūs nadachó'o yā 'ii'yāⁿ miiⁿ ná yāⁿāa 'cūú naachi snée ndís'tií maaⁿ. ⁵Tiempo miiⁿ Ndyuūs nguée ca'a yā Abraham de'e vece chí cuuvi ye'e yā ye'e na yāⁿāa miiⁿ, mar 'aama naachi 'canca'á yā naati caⁿ'a Ndyuūs chí ca'á yā cuayíivi yāⁿāa 'cūú chí ye'e Abraham, ní ye'e daiyá yā chí cuchíica ndíi cuayíivi ca taachi 'āa cuéé daiya yā. ⁶Ní Ndyuūs ní 'túúca caⁿ'a yā chíi yā: Daiyá nī chíi chíi ní 'ii'yāⁿ chí snúúⁿ yúúni caⁿ'á yā yāaⁿ vaacú 'ii'yāⁿ. Ní 'ii'yāⁿ yāⁿāa miiⁿ ní cuta'á yā

daiyá yā chi dichú'í ve 'ii'n'yān yá'n'āa miiⁿ. Ní 'ii'n'yān yá'n'āa miiⁿ ní nguéé n'daacā ti 'cueenu yā cuuvi chεeti cuūuⁿ ciento nduūyū. ⁷ Tuu'mí ca'n'a Ndyuūs: 'Úú ca'á castigo 'ii'n'yān na yá'n'āa chi cuuvi yā mozos ye'n'e yá'n'āa miiⁿ. Ní cuayiivi chí ch'ó'oo chúū, ní nan'dáa yā. Níúú cu'téenu yā 'úú na lugar 'cūū ní díiⁿ yā chεē chí ne'n'é. ⁸ Ní Ndyuūs díiⁿ yā 'áámá compromiso ye'n'e circuncisión ndúúú Abraham. Circuncisión miiⁿ 'áámá señal chí 'caacá yā na cuerpo. Ní Abraham miiⁿ véé daiyá yā chí nguuvi Isaac, ní díiⁿ yā circuncidar daiyá yā Isaac nguuvi chí niini nguuvi sa. 'Tiicá ntūū Isaac ndúúúú daiyá yā Jacob, ní Jacob ndúúúú ndichúúvi daiyá yā chí sa'n'ā patriarcas chí chiida yú s'eeⁿ.

⁹ Ní chiida yú s'eeⁿ chinn'gueé yā ye'n'e 'díinu yā José. Ní n'diicui yā 'díinu yā José miiⁿ na 'ii'n'yān ye'n'e yá'n'āa Egipto. Ní cueⁿ'e José na yá'n'āa Egipto naati Dendyuūs canéé yā ndúúúú yā. ¹⁰ Dendyuūs nadanguá'n'ai yā sa'n'ā ye'n'e tanducueⁿ'é chí ch'eēnu sa chíi na yá'n'āa Egipto. Ní Dendyuūs díiⁿ yā chí rey Faraón ye'n'e yá'n'āa Egipto n'diichí yā José chí sa'n'ā n'dai ní sa'n'ā chí déenu taavi ndúúúú taanduvéé vaadi deenu chí ca'a Dendyuūs. Ní cucááva chúu rey Faraón chí'neeⁿ yā José lado ye'n'e gobernador nanáán ye'n'e yá'n'āa Egipto ndúúúú taanduvéé chí véé na vacúú yā.

¹¹ Ndaā cuicú ní nuu'máⁿ na yá'n'āa Egipto ndúúúú yá'n'āa Canaán, ní nch'eenu n'dái yā chíi. Chiida yú s'eeⁿ ní nguéé indaaca yā chí che'e yā. ¹² Taachí ch'iindiveeⁿ Jacob miiⁿ chí véé trigo ná yá'n'āa Egipto, dichó'o yā daiyá yā chí chiida yú s'eeⁿ ndii vmnáán vmaaaⁿ ní cueⁿ'é yā 'áámá viaje. ¹³ Ndiichi ndii 'úúvi viaje ntiinaaⁿ sá chí José miiⁿ ní 'díinu sa cáávā chí José ch'i'n'i maā sa chí 'díinu sa. Tuu'mí ní rey Faraón miiⁿ ní n'diichí yā ti 'ii'n'yān ye'n'e José sa'n'ā s'eeⁿ. ¹⁴ José miiⁿ ní díiⁿ sa chí ndaā chiidá sa Jacob ndúúúú nducyaaca 'ii'n'yān ye'n'e sa. 'Ii'n'yān ye'n'e sa ní ngii yā 'ii'n'ūn ngeεcu ndítiin'yu yā. ¹⁵ 'Tíicá cueⁿ'e Jacob na yá'n'āa Egipto naachí ch'íi yā ndúúúú chíida yú s'eeⁿ. ¹⁶ Ní cuerpo ye'n'e tiná'n'ā s'eeⁿ candéé yā 'ii'n'yān na yáán Siquem ní ch'iichí yā 'ii'n'yān na yáinyān chí caí Abraham. Abraham miiⁿ ní ndúúúú túumí ye'n'é yā caí yā yá'n'āa miiⁿ na yáán Siquem ye'n'é daiya sa'n'ā s'eeⁿ Hamor ye'n'é yáán Siquem miiⁿ.

¹⁷ Ní taachi 'āā snee nii'nuúⁿ nguuví chí Dendyuūs díiⁿ yā chí cā'a yā chíi yā Abraham, ch'iitá 'ii'n'yān Israel ní chíi 'yáaⁿ yā na yá'n'āa Egipto. ¹⁸ Ní nducueēeⁿ táámá rey na yá'n'āa Egipto chí nguéé in'diichí yā José. ¹⁹ Ní rey miiⁿ ní nguéé n'daacā díiⁿ sa ndúúúú ndaata ye'n'e yú ndúúúú chíida yú s'eeⁿ. Ní chí cu'neeⁿ sa daiyá yā na peligro chí 'cuúvi. Ní nguéé cuuvi 'yáaⁿ yā. ²⁰ Tiempo miiⁿ ní ch'iindiyáān Moisés, ní Ndyuūs n'diichí yā sa'n'ā 'líin chí n'daacā sa. Ch'iitá sá na vacu chiida sa 'ii'nuⁿ 'iiyū taaví yā sa'n'ā. ²¹ Ní taachi chiida Moisés chí cu'neeⁿ yā sa'n'ā 'líin na peligro chí 'cuúvi sa, tuu'mi ní tá'n'ā 'díi daiya rey Faraón chinguaí tá sa'n'ā 'líin ní taaví tá sa'n'ā tan'dúúúú 'áámá daiya tá. ²² Ní Moisés miiⁿ ní ch'eēn sa ye'n'e taanduvéé vaadi deenu ye'n'e yá'n'āa Egipto. Ní díitínú taaví sa ndúúúú nduudu ye'n'e sa ndúúúú ntiin'nyuⁿ ye'n'e sa.

²³ Taachi chíi sá 'uuvi ngeεcu ndúúyū, nacádiinuuⁿ sa na staava ye'n'é sa chí ca'n'a sa n'diichí sa 'ii'n'yān ye'n'e sa chí sa'n'ā Israel miiⁿ. ²⁴ Taachí n'diichí yā 'áámá sa'n'a ye'n'é yá'n'āa Egipto chí nguεε n'daacá idiiⁿ sa ndúúúú 'áámá 'ii'n'yān ye'n'é ndaata ye'n'é yā, Moisés miiⁿ ní díiⁿ yā nadanguá'n'ai yā 'ii'n'yān. Ní ch'e'n'e ca yā ní nuucá'ai yā sa'n'ā Egipto 'cūū ní ch'ii sa. ²⁵ Moisés miiⁿ nacadíinuuⁿ sa chí 'ii'n'yān ye'n'é sa tuumicadíinúúⁿ yā chí Dendyuūs ca'n'á yā ca'a yā libertad 'ii'n'yān s'eeⁿ cáávā ta'ā sa. 'Ii'n'yān s'eeⁿ ní nguéé tuumicadíinúúⁿ yā chí 'tíicá.

26 Táamá nguuvi miiⁿ ní Moisés cuen^e sa naachi ngu^u 'iiⁿyāⁿ yeⁿ sa. Neⁿe sa chi ntun^{daá} n^{daí} yā ndúú^{cū} paz. Ní ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Ndís^{tií} saⁿā 'diinú, ngu^{éé} 'cuuⁿmáⁿ nī, ¿de^é cáávā chi ngu^u nī ndúú^{cū} vi^t? 27 'Áámá saⁿā Israel chí n^{ge}ne^e ví^t lī miiⁿ chingúúⁿ ndaā sa Moisés ní nadiví sa 'iiⁿyāⁿ 'áámá lado ní ngaⁿa sá ngii sa 'iiⁿyāⁿ: ¿Du^ú s^{nee}nⁿ n^{dií} tan^{duú}cā 'iiⁿntyéⁿe o juez nanááⁿ nús^uu? 28 ¿'Áá ne^e nī 'caāⁿnuⁿ nī 'úú tan^{duú}cā chí ch'iiⁿnuⁿ nī saⁿā yeⁿe yáⁿā Egipto 'iicu? 29 Tááchi Moisés chíⁿdivíeéⁿ yā nduudú^{cū}, chéenu yā ní chindaa sa na yáⁿā Madián. Cánéé yā tan^{duú}cā 'áámá sáⁿā canuuⁿ yúúⁿ. Ní ch'iindí na 'uúví daiyá yā.

30 Cho^o 'úúvi nge^{ecu} ndúuyū, ní 'áámá ángel che^{enaá}n yā yeⁿe Moisés ní 'cai yā 'iiⁿyāⁿ naachi ngii^{chi} yaⁿa 'línⁿ na yīcū 'línⁿ chí nguuvi Sinaí. 31 Moisés miiⁿ n^{dií}chí yā ní cueⁿe yīnu yā yeⁿe chí n^{dií}chí yā miiⁿ. Ndaa niiⁿnúⁿ yā chí cuuvi n^{dií}chí yā. Saⁿā miiⁿ chíⁿdivíeéⁿ yā nduudu yeⁿe Dendyuūs miiⁿ chí ngaⁿā: 32 'Úú Ndyuūs yeⁿe chíidā nī s^{ee}n, Ndyuūs yeⁿe Abraham, Ndyuūs yeⁿe Isaac, ní Ndyuūs yeⁿe Jacob. Moisés miiⁿ ní nééⁿ dii^{yá} yā chí n^{dií} 'áá ntééⁿ nēⁿe yā n^{dií}chí yā. 33 Ní caⁿa Señor Ndyuūs chíi yā 'iiⁿyāⁿ: Tun^{daá} ca^a di ndaacuú yeⁿe di caati naachi canéé dí chíi chééndí di nanááⁿ Dendyuūs. 34 Cuaacu níⁿnyuⁿ chí n^{dií}chí chí ch'eēnu taavi chíi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chí snéé yā yáⁿā Egipto. N^{gi}ndivíeéⁿ chí n^{gai} ya^{ái} yā. Ní caⁿ chí nadinguaⁿái 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ ní cuchí di. 'Úú dicho^o dii na yáⁿā Egipto.

35 Moisés miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chí saⁿa diiⁿ sa chí cheenú yā chuva^{ái} yáⁿā miiⁿ taachi caⁿa sa: ¿Du^ú s^{nee}nⁿ n^{dií} tan^{duú}cā 'iiⁿntyéⁿe o juez? Maaⁿ ní Moisés miiⁿ Ndyuūs dichó^o yā chí cuuvi yā saⁿa ntyéⁿe, ní nadinguaⁿái yā 'iiⁿyāⁿ. Dendyuūs diiⁿ yā chí canéé Moisés ndúú^{cū} nduudu yeⁿe yā cucáávā ángel chí che^{enaá}n yā yeⁿe Moisés na yáⁿā 'línⁿ. 36 Moisés cuayiivi taachi diiⁿ yā vaadī n^{gí}núⁿ ndúú^{cū} señales na yáⁿā Egipto, na nuūⁿnīⁿyáⁿā chí nguuvi Cuá^á, ní na yáⁿā cuu^{má}n che^{eti} 'uuvi nge^{ecu} ndúuyū, ní tun^{daá} yā 'iiⁿyāⁿ. 37 Moisés miiⁿ chíiⁿ chí ngāⁿa yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ Israel: Señor Dendyuūs yeⁿe yú caⁿā yā s^{nee}nⁿ yā profeta chí caaⁿmaⁿ nduudu yeⁿe yā nguaaⁿ vi^t yū. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ tan^{duú}cā 'úú. Ní 'caandivíeéⁿ nī yeⁿe 'iiⁿyāⁿ profeta miiⁿ. 38 Sáⁿa 'cūú Moisés 'cūú chí canee sa naati nduuvídaamā yā na yáⁿā cuū^{má}n ndúú^{cū} ángel chí yaa^{vi} yā saⁿā na yīcū chí nguuvi Sinaí, ní canee sa ndúú^{cū} chíida yú. Ní Dendyuūs ca^á yā nduudu yeⁿe vida chí tee sa s^{uu}uⁿ. 39 Chíida yú ní ngu^{éé} chíⁿdivíeéⁿ yā yeⁿe Moisés miiⁿ ní chíⁿnééⁿ yā saⁿā 'áámá lado, ní diví yā vaanicadiiⁿnuⁿ yeⁿe yā, ní neⁿe yā nangu^{ecu}ndíi yā yáⁿā Egipto. 40 Ní caⁿā yā chíi yā Aarón 'iiⁿyāⁿ chí chíida yú: Din^{dái} ní nús^uu Dendyuūs s^{ee}n chí cuuvi caⁿa yā vmnááⁿ yeⁿe yú caati Moisés 'cūú chí tun^{daá} sa nús^uu yeⁿe yáⁿā Egipto, ngu^{éé} deenu yú de^é chíi ndúú^{cū} sa. 41 Tuu^{mi} ní din^{dái} yā 'áámá ídolo 'itiindu 'línⁿ yeⁿe 'díⁿnguāⁿ chí n^{duú}n yā 'iiti ná^{tai} ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti cuū^{chí} 'línⁿ ní ca^a yā ídolo miiⁿ tan^{duú}cā sacrificio. Ní yeenú taaví yā caavā ntiⁿnyuⁿ yeⁿe ta^á saⁿā s^{ee}n. 42 Ní^ícū Ndyuūs chíiⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s^{ee}n. Ní chíⁿnééⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s^{ee}n chí i^{teen}ú yā tanducuéⁿe cosa chí véé nanguuvi tan^{duú}cā 'yáⁿā ndúú^{cū} 'i^{iy}ū, ndúú^{cū} 'íⁿnyúⁿ. 'Tíicā canee ngúūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs naachi ngúūⁿ profetas:

N^{dií} 'iiⁿyāⁿ Israel miiⁿ, ¿'áá tee nī 'úú 'iiti sacrificio chí 'áá 'niiⁿnúⁿ nī ndúú^{cū} dendú^u na yaⁿā cuu^{má}n che^{eti} 'uuvi nge^{ecu} ndúuyū?

43 Ngu^{éé} de^é véé tee nī 'úú. Candéé nī yaācū tíⁿnuⁿ yeⁿe ídolo Moloc, ndúú^{cū} 'íⁿnyúⁿ yeⁿe ndyuūs yeⁿe ní chí nguuvi Renfán, ndúú^{cū} cosa chuū

chíin chi din'dái nī chi cu'téenu nī. Níicú 'úú dichó'ó ndis'tiī táámá lado ye'n'e yá'n'āa Babilonia.

44 Chiida yú s'ee'n ní canéé ye'n'é yā na yáacū tiinūu'n ye'n'é Ndyuūs chi ca'n'ā nduucú yā na yá'n'āa cuu'mán. Ní ca'n'a Ndyuūs chíi yā Moisés mii'n chí din'dái sa yáacū tiinūu'n tan'dúúca chi n'diichi sa. 45 Chíin' yáacū tiinūu'n mii'n ní sta'a chiida yú s'ee'n ní candéé yā ndúúcu Josué tiempo mii'n taachi sta'a yā yá'n'āa ye'n'e 'ii'n'yān chi nguéé 'ii'n'yān ye'n'e ndaata Israel. Ndyuūs nadacaanú yā 'ii'n'yān s'ee'n chi nguéé 'ii'n'yān yé'n'e ndaata Israel nanáán chiida yú s'ee'n. Ní yaācu tíinūu'n snee ndúúcu yā ndii nguuvi ye'n'e David mii'n. 46 David mii'n nandaāca sa favor nanáán Dendyuūs ní chiica sa chi din'dái sa yaācū ch'εεε ye'n'é Ndyuūs chi i'téenu Jacob mii'n. 47 Salomón nídin'dái sa yaācū ch'εεε ye'n'e Dendyuūs. 48 Naati Ndyuūs chi canéé yā na va'ai cheeti nguuvi, nguéé canéé yā na yaācu chi din'dái 'ii'n'yān ndúúcu ta'a yā, ti tan'dúúca chi nga'n'ā profeta nduudu Dendyuūs tiempo chi chó'ōo:

49 Nángúúví míin chí tan'dúúca trono ye'n'é, ní yá'n'āa mii'n ní tan'dúúca banco ye'n'e ca'á. ¿Dé'é va'āi idin'dái di ye'n'é? nga'n'a Señor 'iivú Ndyuūs. O ¿de'ε lugar chi ntaavi'tuūnuu'?

50 ¿'Áa nguéé 'úú din'dai ndúúcu ta'a tanducué'n'e dendu'ū?

51 Chééchi tíin' nī ní cheéchi staava ye'n'é ní ní nduudi veé'n nī. Ndis'tiī ní nguéé dii'n díveén nī ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs cue'n'e daa'ma'n. Tan'dúúca chiida nī 'tiicá ntúūn ndís'tiī. 52 ¿Du'u profeta chi ca'n'a nduudu ye'n'e Dendyuūs chí chiida nī nguéé can'dáa yā chí ya'ái yā 'ii'n'yān? Ní ch'ii'n'nu'n yā 'ii'n'yān chí ca'n'a yā vmnáán vmaan chí cuchii 'ii'n'yān chí n'dai taavi. Ní 'ii'n'yān mii'n chí n'dai taavi ndís'tiī ní sta'a nī 'ii'n'yān ní ch'ii'n'nú'n yā 'ii'n'yān. 53 Ndis'tiī ní sta'a nī ley chí tee ángeles ní nguéé dii'n nī cumplir.

54 Taachi ch'iindivee'n sa'n'ā s'uun chuū chí ca'n'a Esteban nduuvi taa'n n'dái sa na staava ye'n'e sa ní ndiitunuún ngé'é 'dii'yu'n sa contra ye'n'e Esteban. 55 Naati Esteban mii'n ndiitu Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs che'enaán yā nanguuvi ní n'diichi yā Dendyuūs chí neené ngii 'yá'n'ā ní n'diichi yā Jesús mii'n chí canéé yā lado ye'n'e honor ye'n'e Dendyuūs. 56 Tuu'mi ní Esteban ca'n'a yā: Cuin'díichi nī, inaán nanguuvi canda'āi 'íicú Daiyá Dendyuūs canéé lado ye'n'e honor ye'n'e Dendyuūs. 57 Tuu'mi ní 'ii'n'yān s'ee'n ní 'ca'i yicu yā ní n'gaadí yā veé'n yā ní tanducué'n'e yā ndaa yā nanáán Esteban. 58 Ní tun'dáa yā sa'n'ā yáán mii'n ní chíituú yā sa'n'ā. Ní 'ii'n'yān testigos s'néén yā cotón ná ca'a 'áámá sa'n'ā 'dii'n chí nguuvi Saulo. 59 Tuu'mi ní nga'a yā tuūu Esteban. 'Iicu Esteban mii'n ní 'ca'i sá Ndyuūs ní nga'n'ā sa: Señor Jesús, nánguái nī espíritu ye'n'é.

60 Chiintii'ya sá ní 'ca'i yicu sá: Señor, nguéé dii'n cuenta nī núú'ndí 'cūu ye'n'e 'iis'tiī. Ní taachi ca'n'ā sa chuū, ní ch'iī sa.

8

Saulo dii'n sa chí 'ii'n'yān ye'n'e yaācū chéénu yā

1 Ní Saulo mii'n canee yiinú sa chí 'cuūví Esteban mii'n. Nguuvi mii'n n'deeé n'dái 'ii'n'yān ní nduuvi taán yā ye'n'e 'ii'n'yān ná yáacū chí canéé yáān Jerusalén ní nducyaaca yā chí i'teenu Jesús cue'n'é 'muu'n cue'n'é mii'nyā. Chéénu yā cuaa'n na yá'n'āa Judea ndúúcu yá'n'ā Samaria. Dámaan apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs nguéé chéénu yā. 2 Sa'n'ā s'ee'n chí n'dai nanáán Dendyuūs candéé sa Esteban. Ní ch'iichi sá 'ii'n'yān ní cheécu taavi sá yē'n'e yā. 3 Saulo míin ní can'dáa sa 'ii'n'yān chí nge'n'e yaācū chí n'nuū'n cá'ai sa 'ii'n'yān. Che'n'e sa ndúú va'ai nduu va'āi ní candéé sa 'ii'n'yān ndíi n'daataá ndíi sa'n'ā. Ní n'gíi sa 'ii'n'yān vácūu.

Ca'n'a yā ndúúúú ngai na yáān Samaria

⁴ 'Ii'n'yān chi chéenū miiⁿ che'n'é yā nduu yáān nduu yáān ní ca'n'a yā ndúúúú ngai ye'n'e Jesucristo chi evangelio. ⁵ Tuu'mi ní Felipe miiⁿ can'dáa sa na yáān Samaria ní nga'n'a sa ye'n'e Cristo. ⁶ Ní nducyáácá 'ii'n'yān ch'iindiveénⁿ nii'nnyúⁿ yā dē'ε ndu'ú chi nga'n'ā Felipe miiⁿ. Ch'iindiveénⁿ yā ní inaaⁿ yā señales chiiⁿ idiiⁿ sa. ⁷ Neené 'yaaⁿ 'ii'n'yān chí snée yā ndúúúú 'yúúné chi espíritus chi nguεε n'daacá ye'n'e yáān'nguiinūⁿ taachi can'daa 'yúúné na cuerpo ye'n'é yā nééné 'cai espíritus. Ní neené 'yaaⁿ 'ii'n'yān ndúúúú ca'āi chi in'dúúúú cuerpo ye'n'é yā ndúúúú 'ii'n'yān chí nguéé ngíicá ní nducyaacá yā nanduūvā ye'n'é yā. ⁸ 'Ii'n'yān ye'n'é yáān miiⁿ ní yeenú taaví yā.

⁹ Cáneé 'áámá sa'n'ā chí nguuví Simón chí déénu sa magia chí cuaaⁿ vmaaⁿ neené diiⁿ sa na yáān miiⁿ. Ní nginnche'ei sá 'ii'n'yān na yáān Samaria. Nga'n'ā sá ngii sa 'ii'n'yān chí ch'εεε sa. ¹⁰ Ch'i'neeⁿ veeⁿ ndii n'gaiyāā ndii n'gεεε yā 'ii'n'yān miiⁿ. 'Ii'n'yān s'eeⁿ ní ca'n'á yā: Chuū poder ch'εεε ye'n'e Dendyuūs.

¹¹ Ní s'neeⁿ veénⁿ yā ye'n'é sa ti ndúúúú artes magias ye'n'e sa neené 'náán chinnche'ei sá 'ii'n'yān. ¹² Taachi 'ii'n'yān s'eeⁿ ch'i'téenu yā ye'n'e Felipe miiⁿ chí nga'n'á yā ndúúúú ngai ye'n'e chí Ndyuūs nga'n'á yā ntiinnyuⁿ ní ye'n'e ndúúúú ngai ye'n'e Jesucristo miiⁿ, tuu'mí ch'ēdinúūⁿniⁿ ndii n'daataá ndii sá'n'ā 'ii'n'yān. ¹³ S'teenú ntúūⁿ Simón. Ch'ēdinúūⁿniⁿ sa. 'Áámá cánee sa ndúúúú Felipe. Taachi n'diichi sa señales ndúúúú vaadi n'giinu ch'εεε chí diiⁿ Felipe miiⁿ tuu'mi ní che'n'e yiinu sá.

¹⁴ Taachi ch'iindiveénⁿ apóstoles chí dich'ó' Dendyuūs chí snée yā yáān Jerusalén chí 'ii'n'yān ye'n'e yáān Samaria i'téenu yā nduudú ye'n'e Dendyuūs miiⁿ, dicho'ó yā Pedro ndúúúú Juan miiⁿ. ¹⁵ Taachí ndaa 'ii'n'yān s'eeⁿ tuu'mi ca'angua'á yā cáávā 'ii'n'yān s'eeⁿ chí cuuvi diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs, ¹⁶ ti Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs miiⁿ 'āā cuéé ca'n'ā nanáán ndii 'áámá 'ii'n'yān s'eeⁿ. Dámaāⁿ chí ch'ēdinúūⁿniⁿ núuⁿ yā ndúúúú chí duuchi Jesús miiⁿ. ¹⁷ Apóstoles sn'duú yā ta'a yā vmaaⁿ ye'n'e 'ii'n'yān s'eeⁿ ní diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs.

¹⁸ Taachi Simón n'diichi sa chí cáávā chí sn'duu tá'ā apóstoles diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs, tuu'mi ní ca'n'a sa chí ca'a sa tuumí. ¹⁹ Ní ca'n'ā sa: Téé ntúūⁿ ní poder 'cūū 'úú ní 'āā du'ú nūūⁿ chí cun'duū ta'á vmaaⁿ ye'n'e, 'ii'n'yān miiⁿ cunéé yā ndúúúú Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs.

²⁰ Tuu'mi ní Pedro míⁿ ca'n'a sá chí sa 'ii'n'yān: Túumí ye'n'e di 'cuiinú ndúúúú di caati nacadiinuuⁿ di chí regalo ye'n'é Ndyuūs ní ndúúúú tuumí cuai di. ²¹ Nguéé ítoneeⁿ di ndíi nguéé ndúú suerte ye'n'é di na asunto 'cūū ti staava ye'n'e di nguéé n'daacá nanáán Dendyuūs. ²² Ndáácadáámí dí ye'n'e nuu'ndi ye'n'é di, ní caaca di Dendyuūs ti ne'n'e Ndyuūs nadách'εεcú yā ye'n'é di chí nacadiinuuⁿ di na staava ye'n'é di. ²³ Ti 'úú inaán dii ní cunee di na vaadi nguéeé ye'n'é di. Ní n'déε chíichí di ndúúúú nuu'ndi ye'n'é di.

²⁴ Tuu'mi ní Simón nan'guεεcúta'n'ā sa ye'n'é yā ní ca'n'ā sa: N'dií caacá ní Señor caavā 'úú chí nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'é ti mar 'áámá chí nga'n'a ní nguéé chíi nanáán ye'n'é 'úú.

²⁵ 'Ii'n'yān s'eeⁿ ca'n'a cuaacú yā nduudu ye'n'e Ndyuūs miiⁿ. Ní ca'n'a yā ye'n'e evangelio chí ndúúúú ngai ye'n'e Cristo. Ní cue'n'e yā ndíi nééné n'deeé yáān ye'n'e yáān Samaria. Ní ndaa ntúūⁿ yā na yáān Jerusalén miiⁿ.

Felipe ndúúúú sa'n'a ye'n'e yá'n'ā Etiopía

26 'Áámá ángel ye'n'e Señor mii'n yaa'vi yā Felipe ní ca'n'a yā: Nducuéén dí ní cué'n'é dí ndii cuaa'n ndiyya sur na yúúni chi nga'ai ye'n'e yáán Jerusalén ndii yáán Gaza. Yúúni mii'n ní cho'ò na yá'n'aa cuú'mámá'n. 27 Tuu'mi ní Felipe mii'n nducuee'n sá ní cue'n'e sa. Ní chó'òo chí 'áámá sa'n'a ye'n'e yá'n'aa Etiopía canuu'n sa yúúni ní sá'n'á mii'n eunuco. Sa'n'á mii'n chí idiin' sá ntiin'nyu'n ye'n'e n'daataá reina chí duuchi Candace. Sa'n'á mii'n ní diin' sa cuidado nducuéén'e tuúmi ye'n'e reina. Ndaa sa yáán Jerusalén mii'n chí diin' sa chí cu'teenu sá Ndyuús. 28 Nanguεεcunée'n sá yáán ye'n'e yā ní ch'iindí sa na carreta ye'n'e sa. Ní n'gee'n sa libro ye'n'e Ndyuús naachi profeta Isaías chí ca'n'a nduudu Dendyuús tiempo chí chó'òo. 29 Ní Espíritu mii'n ní nga'n'a yā ngii yā Felipe mii'n: Cue'n'e di ní ndaa niin'nū'n di na carreta 'cūū.

30 Ní Felipe mii'n cue'n'e sa ngeēnū sa ni ch'iindivee'n sa chí n'geē'n sa'n'a mii'n naachi dinguū'n profeta Isaías mii'n. Ní ca'n'a sa: ¿'Áá túmícádiinuu'n ní chí n'geē'n ní?

31 Sa'n'á mii'n ca'n'a sa: ¿Taacā cuuvi diin' ti mar 'áámá 'ii'n'yā'n nguéé ngi'cuee'n yā 'úú? Ní ne'n'e sa chí Felipe mii'n caa sa ní 'cuúndi sa ndúúcu sa.

32 Naachi n'geē'n sa ye'n'e Escritura, chuū chii: Tan'dúúcā 'iiti cuūchī líi'n nguéé ngii n'gai tí taachi ngii yā duudú tí 'tíicā nguéé n'dai yā cheendi yā.

33 Caati ndiicuu'n yā 'ii'n'yā'n n'dái yā ní nguéé ca'a sa justicia ye'n'é yā; ¿du'u caa'n'ma'n ye'n'e ndaata yé'n'é yā? Caati divii 'ii'n'yā'n vida ye'n'é yā na j'n'yeē'dí.

34 Sa'n'á eunuco nan'guεεcúta'n'ā sa ní ca'n'a sa chí sa Felipe mii'n: Ngiicā chí cuuvi ní 'úú: ¿Du'ú ye'n'e chí ca'n'a profeta 'túúcā? ¿'Áá ye'n'e maán yā o ye'n'e taama 'ii'n'yā'n?

35 Tuu'mi ní Felipe mii'n nan'guεεcúta'n'ā sa. Tucá'a sa ye'n'e libro 'cūū ní ca'n'a sa ye'n'e evangelio chí ndúúdu ngai ye'n'e Jesús. 36 Canúu'n yā yúúni chí cue'n'é yā ndaá yā naachi vεε nuū'nī'n. Ní ca'n'a sa'n'á eunuco: 'Muu'n ní vεε nuū'nī'n. ¿De'ε cucáávā chí nguéé cuεεdinū'nī'n?

37 Felipe mii'n nga'n'ā sa: Nduuti chí i'téénú ní ndúúcu núú'n'má'n staava ye'n'é ní tuu'mí cuuvi cuεεdinū'nī'n ní. Nan'guεεcúta'n'ā sa ye'n'é yā ní nga'n'ā sa: I'teenú chí Jesucristo mii'n ní Daiyá Dendyuús 'ii'n'yā'n.

38 Ní ca'n'a sa chí cuééndii carreta. Nduu 'uuví yā, Felipe ndúúcu eunuco cue'n'e yā naachi véé nuū'nī'n ní chεεdinū'nī'n sa. 39 Taachi cuícheε yā naachi véé nuū'nī'n Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuús candεε Felipe mii'n. Ní sa'n'á eunuco 'āá ntéé n'diichi sa sa'n'ā. Ní cuina'n'ā sa ní yeenú taavi sa. 40 Felipe mii'n ndaaca sa na yáán Azoto. Cho'o sá nduu yáán nduu yáán ndii ndaā sa yáán Cesarea ní ca'n'a sa ye'n'e evangelio chí ndúúdu ngai ye'n'e Jesucristo nanáán tanducuéén'e 'ii'n'yā'n ye'n'e yáán mii'n.

9

*Saulo ndaacadaami sa ye'n'e nuū'ndí ye'n'e sa ní i'téenu sa
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)*

1 Taachi Saulo taa'n sa ní yāā'vi yuudu sa ye'n'e chí 'cuūvi 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā Señor Jesucristo, ndaa sa nanáán chiidúú ch'εεte cá ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel. 2 Ní chiica sa carta s'ee'n chí 'cuu'n'mi'n sá nanáán 'ii'n'yā'n ye'n'e yaācu sinagogas ye'n'e yáán Damasco chí ndúútí chí ndaācā sa sa'n'ā o n'daataá mii'n ye'n'e Yúúni ye'n'e vaadí i'téénú ye'n'e Jesucristo mii'n cúúví diin' sa nandéε sa 'ii'n'yā'n chí preso yā

ní nndaa yā na yāān Jerusalén. ³ Taachi canúuⁿ sá yúúni míiⁿ taachi 'āā cháā ndaa sa yaāⁿ Damasco dácānaāaⁿ chíiyya 'áámá dεενέ yeⁿ'ē nanguuvi naachi canée sa. ⁴ Taachí sndεενε sá ná yaⁿ'āa miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa 'áámá nduudu chí ngaⁿ'ā: Saulo, Saulo, ζδε'ē cúúví chí nn'daā di 'úú?

⁵ Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: ζDu'ú n'diī, Señor? Tuu'mi ní ngaⁿ'á yā: 'Úú Jesús chí n'daā di. Nguéé n'daacā chí diiⁿ di ti diiⁿ di tan'dúúccā 'iiti chí ca'a ca'a tī na yáⁿ'ā cuiⁿ'nyuⁿ.

⁶ Saulo miiⁿ ní in'duuvi sa, ní 'va'a sa, ní caⁿ'a sa: Señor, ζδε'ē néⁿ'e ní chí diiⁿ? Señor Jesús miiⁿ ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā: Nducueeⁿ dí ní cueⁿ'e di yāāⁿ, ní cuuvi yā dii dε'ē diiⁿ di.

⁷ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuéⁿ'e ndúúccū Saulo neé yā n'giiⁿmu yā. N'giiⁿdiveeⁿ cuaacū yā nduudu ti nguéé du'ú vεε inaaⁿ yā. ⁸ Tuu'mi ní Saulo nducueeⁿ sá ná yáⁿ'āa miiⁿ naachi chí ndεενε sá. Nán'guaaⁿ sa nduutináaⁿ sa naati nguéé inaaⁿ sa. Candéé neeⁿ yā ta'ā sa, ní ndaā sa yāāⁿ Damasco. ⁹ Miiⁿ ní canee sa 'iiⁿ'nūⁿ nguuvi ní nguéé inaaⁿ sa, ní nguéé che'e sa, ní nguéé chí'i sa.

¹⁰ Na yāāⁿ Damasco canéé 'áámá saⁿ'ā chí n'geeⁿ chí i'téénū sa Jesucristo chí nguuvi sa Ananías. Tuu'mi ní Señor Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā na visión yeⁿ'ē sa: Dii Ananías. Ananías miiⁿ nan'guεεcutáⁿ'a sa: Señor, 'úú canee.

¹¹ Ní Señor Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Nadacueeⁿ di ní cueⁿ'e di yúúni chí nguuvi Cuaacū miiⁿ ní in'nuuⁿ dí vaacu Judas. Miiⁿ canéé 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Saulo ní sáⁿ'ā yeⁿ'ē yāāⁿ Tarso. N'diichí ní, saⁿ'ā miiⁿ ngaⁿ'angua'ā sa. ¹² Ní Saulo miiⁿ n'diichí sa na visión yeⁿ'ē sa 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi sa Ananías. Ní Ananías miiⁿ cho'ó sá cuaaⁿ cheεti va'āi ní chí n'duūⁿ sá tá'a sá vmnááⁿ yeⁿ'e Saulo, ní ninguaāⁿ nduutináaⁿ sa. 'Tíicā n'diichí Saulo miiⁿ na visión yeⁿ'ē sa.

¹³ Naati Ananías miiⁿ nan'guεεcutáⁿ'a sa: Señor Jesús, n'giiⁿdiveeⁿ chí neené ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū. Saⁿ'ā miiⁿ ní nguéé n'daacā diiⁿ sa ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénū Jesucristo na yāāⁿ Jerusalén. ¹⁴ Chiiduú n'gεεte yeⁿ'e Israel ca'á yā poder Saulo miiⁿ chí cuta'á sa ní candéε sa vácūū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'angua'á yā ndúúccū chí duuchi Cristo.

¹⁵ Señor miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cunaⁿ'ā di. Saⁿ'ā miiⁿ 'úú ndεενέ saⁿ'ā chí cándεε sa chí duuchí nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel ndúúccū rey s'eeⁿ ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ¹⁶ Ti 'úú 'cuuⁿ'míⁿ naaⁿ sa chí cánéé chí 'cueenu sa cuuvi caavā 'úú.

¹⁷ Tuu'mi ní cueⁿ'e Ananías ní chindaā sa va'ai ní sn'duū sa ta'a sa vmnááⁿ yeⁿ'e Saulo. Ní caⁿ'a sa: Díi, Saulo hermano, Señor Jesús miiⁿ chí che'enaáⁿ yā yeⁿ'e di na yúúni chí cuchíi di. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dichó'o yā 'úú 'íicú cuuvi nanguaaⁿ nduutináaⁿ di. Ní cuuvi cuūtū di ndúúccū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

¹⁸ Hora miiⁿ chíiyya na nduutináaⁿ sa cosa tan'dúúccā diiⁿmán 'yaācā ní inguaāⁿ nduutináaⁿ sa. Nacueeⁿ sá ní cheēdinuūⁿnīⁿ sa. ¹⁹ Taachí che'e sa yuūndū miiⁿ nndaaca tīnū sa. Saulo miiⁿ cánéé sá nguuvi chí ch'εεtinee sa ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'teenū yā Cristo chí snéé yā yāāⁿ Damasco.

Saulo ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu na yāāⁿ Damasco

²⁰ Cuayivi míiⁿ chí'cueéⁿ sa yeⁿ'e Cristo na yaācū sinagoga. Ní ngaⁿ'ā sa 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí Cristo ní Daiya Dendyuūs. ²¹ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yā cheⁿ'e yiinú yā ní ngaⁿ'á yā: ζ'Áá nguéé sáⁿ'a 'cūū chí n'gaā'vā sa ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'angua'á yā ndúúccū chí duuchi Cristo na yāāⁿ

Jerusalén? ¿'Áá nguéé cáávā chíiⁿ chí cuchii sán'a 'cūū chí candéé sa 'ii'yān 'cuεε chíichí yā nanáán chíiduú n'gεεté yeⁿe Israel?

²² Saulo miiⁿ ditiinú taavi sa. Ní véé 'uuví nadacádiinūuⁿ 'ii'yān yeⁿe Israel yeⁿ'e yāāⁿ Damasco. Saⁿ'ā miiⁿ ní ch'iⁿ'i sá chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

Saulo nanguán'ai yā yeⁿ'e 'ii'yān Israel s'eeⁿ

²³ Cheēnū n'deēe nguuví ní 'ii'yān Israel s'eeⁿ nduuvídaamā yā ní nndeē yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Saulo. ²⁴ Saulo 'āā deenu sa dε'ε chí neⁿ'e diiⁿ yā. 'Ii'yān s'eeⁿ ní ch'εεtinéē yā cuidado cheendi va'āi yeⁿ'e pared yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ndii nguuví ndii n'gaaⁿ ti cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā sáⁿ'ā. ²⁵ Tuu'mi ní 'ii'yān s'eeⁿ chí i'teenú yā Cristo ní tun'dáa yā saⁿ'ā chεεti va'ai n'gaaⁿ. Ní s'núuⁿ yā saⁿ'ā chεεti 'áámá 'cuééteε. Tun'dáa yā saⁿ'a na tiiⁿ pared yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ i'cuáa yā saⁿ'ā ndúúcu 'cuééteε.

Saulo na yāāⁿ Jerusalén

²⁶ Taachi ndaā Saulo na yāāⁿ Jerusalén neⁿ'e sa nduuvídaama sa ndúúcu 'ii'yān s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Nducyáácā yā ní 'va'a yā saⁿ'ā ti nguéé i'téenu yā chí i'teenú saⁿ'ā miiⁿ. ²⁷ Tuu'mi ní Bernabé ndáa yā ndúúcu sa nanáán apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní chíi yā 'ii'yān s'eeⁿ táácā n'diichi Saulo miiⁿ Señor Jesús na yúúni. Ní Señor yaa'vi yā saⁿ'ā. Ní 'túuca caⁿ'ā Saulo miiⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesús miiⁿ na yāāⁿ Damasco, ní nguéé ndúúcu vaadi 'va'ā. ²⁸ Saulo miiⁿ canee sa ndúúcu 'ii'yān s'eeⁿ yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. ²⁹ Caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesús nguéé ndúúcu vaadi 'va'ā. Ní n'dee n'dái ngaⁿ'ā sa ndúúcu 'ii'yān chí nguéé ndaata Israel naati 'ii'yān s'uúⁿ nacádiinúuⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Saulo. ³⁰ Taachi hermanos chicádiinuuⁿ yā chuū, candéē yā Saulo ndii yāāⁿ Cesarea, ní dichó'ó yā saⁿ'ā yāāⁿ Tarso.

³¹ Tuu'mi ní nducyaaca yáacú canéé 'diiⁿ tan'dúuca ná yāⁿ'āa Judea ndúúcu yáⁿ'āa Galilea ndúúcu yáⁿ'āa Samaria. Ní ngi'cueeⁿ yā ná nduudu cuaacu ní chí chíicā yā ná vaadi i'teenú yeⁿ'e Señor Jesús miiⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ca'á yā vaadi diituú 'ii'yān s'eeⁿ, ní chí'yaaⁿ yā.

Saⁿ'ā Eneas nanduuvá yeⁿ'e sa

³² Chíi chúu Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e yā nduu cuáāⁿ ndaa yā ntúuⁿ yā naachi snéé 'ii'yān chí i'téenu na yāāⁿ Lida. ³³ Ní ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā chí nguuví sa Eneas. 'Āā níⁿ'níⁿ nduūyū chí canee sa na cama. Ní saⁿ'ā canee sa ndúúcu ca'āi chí in'dúuví cuerpo yeⁿ'e sa. ³⁴ Ní caⁿ'a Pedro miiⁿ: Eneas, Jesucristo miiⁿ ní diiⁿ yā chí nduūyā yeⁿ'é di. Nacueeⁿ di ní cuta'a di yivē yeⁿ'é di. Hora míⁿ nūuⁿ nacueeⁿ sá. ³⁵ Nducyáácā 'ii'yān chí snéē yā na yāāⁿ Lida ndúúcu yāāⁿ Sarón n'diichí yā sáⁿ'a 'cūū. 'Ii'yān s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní chí'téenu yā Ndyuūs Señor.

Nadacuéⁿ yā táⁿ'ā Dorcas yeⁿ'e nguaaⁿ tíná'a

³⁶ Canéé 'áámá n'daataá chí i'teenú Jesucristo na yāāⁿ Jope chí nguuví tá Tabita chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ ndúúcu dávaacu griego Dorcas. Tá 'cūū neenē n'daacā diiⁿ tá ní ca'ā tá limosnas. ³⁷ Nguuví miiⁿ ní chíitā tá ní ch'iⁿ ta. Ch'iinu naaⁿ'nú yā cuerpo yeⁿ'é táⁿ'ā ní chin'diiti yā cuerpo yeⁿ'e táⁿ'ā na 'áámá sala. ³⁸ Yāāⁿ Lida miiⁿ canéé niⁿ'nuúⁿ ná yāāⁿ Jope. 'Ii'yān s'eeⁿ chí i'téenu Jesucristo ch'iindiveeⁿ yā chí Pedro canéé sá miiⁿ. Dichó'ó yā na 'uuví sán'ā chí caⁿ'a sa cuuvi sa Pedro. Nguéé cuuvi 'naaⁿ di ní chíi di naachi snéé 'nú.

³⁹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ndúúcu yā. Taachi ndaā sa miiⁿ candéē yā saⁿ'ā na sala naachi ndúúvídaama nducyaaca n'daataá nguá'āa.

Ngεεcu yā ní n'gi'ní yā ntúuⁿ yā camisas ye'n'e yā ndúúcu vestidos ye'n'é yā chi Dorcas miiⁿ din'dái tá taachí canduūchi tá. ⁴⁰ Tun'dáá Pedro nducyaaca yā chufa'ái. Pedro miiⁿ chiñti'iyá yā ní ca'angua'á yā, ní nguεεcundí yā naachi canéé cuerpo ye'n'e tin'áa ní ca'n'a yā: Tabita, nacuéén di. Ta'n'ā miiⁿ ní nn'guaāⁿ tá nduutinaaⁿ tá ní taachi n'diichi tá Pedro, 'nuūⁿ ndii tá. ⁴¹ Pedro miiⁿ ní ca'a sa ta'á sa tán'ā miiⁿ ní nadacuéeⁿ sa tán'ā. Tuu'mi ní n'gaí sa 'ii'n'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs miiⁿ ndúúcu n'daataá nguá'āa. Ní ch'i'ní sa tán'ā nááⁿ 'ii'n'yāⁿ chi 'āā canduūchi ta. ⁴² Nducyááca 'ii'n'yāⁿ yāā Jope ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní neené 'yaáⁿ yā s'téenu yā Señor miiⁿ. ⁴³ Ní chó'oo chí Pedro miiⁿ canéé yā 'áámá tiempo na yāā Jope na vaacu 'áámá sa'n'ā chi nguuvi Simón chi idicuuⁿnuⁿ sa díí'mán' 'iiti.

10

Pedro ndúúcu Cornelio

¹ Cánéé 'áámá sa'n'ā na yāāⁿ Cesarea chi nguuvi sa Cornelio. Sa'n'ā miiⁿ capitán ye'n'e 'áámá taaⁿ soldado chi nguuvi Italiano. ² Sa'n'ā miiⁿ ní n'dai taavi sa ní i'téenu sa Dendyuūs ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yāⁿ na vaacu sá. Sa'n'ā miiⁿ nééné nga'a sa limosnas ye'n'e 'ii'n'yāⁿ chí nguá'āa ye'n'e na yāāⁿ. Cue'n'é daā'maⁿ nga'angua'ā sa Ndyuūs. ³ Sá'n'a 'cūū ní claro n'diichi cuaacú sa ná 'áámá visión tan'dúúca chí n'gεεcu 'ii'nuⁿ ye'n'e nguuvi miiⁿ. 'Áámá ángel ye'n'e Dendyūs chindáa yā naachi cánéé sa miiⁿ. Ní nga'n'a ángel ngii yā sa'n'ā: Díí, Cornelio.

⁴ Sá'n'ā miiⁿ ní ch'ínú cuaacú sa ndúúcu vaadi 'va'a, ní ca'n'a sa: ¿Du'u n'dií, Señor? Ní nga'n'a ángel ngii yā sa'n'ā Cornelio: Chífⁿ chí nga'angua'a di ndúúcu limosnas chí nga'ā di, Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacú yā dii. ⁵ Ángel nga'n'a yā ngii yā Cornelio: Dicho'ó di 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Jope ní diiⁿ di chí cuchí sa'n'ā Simón chí nguuvi sa Pedro. ⁶ Sá'n'a 'cūū ní canee sa na vaacu sá'n'ā chí nguuvi Simón, sa'n'ā chí idicuuⁿnuⁿ sa díí'mán' 'iiti. Va'ai ye'n'e sa'n'ā miiⁿ canéé niiⁿnuúⁿ na nuūⁿn'i'yá'n'ā. Sa'n'ā miiⁿ cuuvi sa díí de'ε chí diiⁿ di.

⁷ Cue'n'e ángel chí ca'n'a yā ndúúcu Cornelio, nícu Cornelio miiⁿ ní 'cai sa 'uuví sa'n'ā chí diiⁿ mandado ye'n'e sa ndúúcu 'áámá soldado chí i'téenu Dendyuūs chí snéé ndúúcu sa. ⁸ Dichó'o sa 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ yāāⁿ Jope taachí ch'ínú ca'n'a sa tanducuéⁿe chí chó'oo.

⁹ Chidεεve tááma nguuvi taachí snúuⁿ yā yúúní ní taachí snee niiⁿnuúⁿ yā yāāⁿ miiⁿ Pedro miiⁿ ncheε sa tiiⁿ va'ái chí caa'n'ma'ngua'ā sa tan'dúúca chí n'gεεcu ndichúví nguuvi. ¹⁰ Sa'n'ā miiⁿ ndaa cuicú sá. Ní ne'n'e sa che'e sa naati nuu'mán' ne'e chí idin'dái yā chí che'e sa miiⁿ, n'diichi sa 'áámá visión. ¹¹ N'diichi sá nanguuvi chí candá'āí ní cuich'éeⁿ nanguuvi 'áámá cosa tan'dúúca 'áámá tiinūⁿ ch'εεte chí n'déé chiichi nduū cūūⁿ esquinas cuch'éeⁿ cuaacu na yá'āa miiⁿ. ¹² Ní miiⁿ ní n'diichi sa nducyaaca naaⁿ 'iiti chí cuuūⁿ ca'a tī chí véé ná yá'n'āa ndúúcu nducyaaca naaⁿ cúú ndúúcu 'yaada chí véé nanguuvi. ¹³ Ní ndaā 'áámá nduudu ní ca'n'a: Díí Pedro, nducueeⁿ di, 'caa'n'nuⁿ di ní che'e di.

¹⁴ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ca'n'ā sa: Nguéé, Señor. Mar 'áámá chí vaatí ndúúcu chí nguεε n'daacá, nguéé che'é.

¹⁵ Yáá'ví ntuūⁿ nduudu miiⁿ ndiichi ndii 'úúví cuuvi ní nga'n'ā: Chuū chí nadindεεvé Ndyuūs miiⁿ, nguéé caa'n'maⁿ di ye'n'e chí vaatí.

¹⁶ Chuū ní chíi 'ii'nūⁿ cuuvi ní tiinūⁿ miiⁿ cuina'n'ā ntúūⁿ nanguuvi.

¹⁷ Naachí Pedro miiⁿ nadacadínuuⁿ sa ye'n'e visión de'ε chí ne'n'e caa'n'maⁿ,

tuu'mi ní 'ii'nyān s'eeen chi nadicho'ó Cornelio, 'ii'nyān s'eeen itingúúneeen yā tíi va'ai ye'n'e Simón. Ní ndaa yā cheendi va'āi. ¹⁸ Ní 'cai yā ní ntúnguuneen yā: ¿'Áá miin canee Simón chi nguūví sa Pedro? ¹⁹ Taachi 'āā chicadínuu Pedro ye'n'ē visión chí n'diichi sa Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs miin nga'n'a ngii sa'n'ā: Cun'diichí dí. 'Iin'nūn sa'n'ā in'nuun sá dii. ²⁰ Nducueen dí ni nangua'ai di ní nguéé n'deēe nacadínuu di chí ca'n'ā di nducú yā, ti 'úú dicho'ó 'ii'nyān.

²¹ Tuu'mi ní ca'āi Pedro miin ní cue'n'ē sa naachí sneé 'ii'nyān s'eeen chi dicho'ó Cornelio, ní ca'n'a sa: N'diichi ní. 'Úú sa'n'ā chi in'nuún ní. ¿De'ē cáávā chí cuchíí ní?

²² 'Ii'nyān s'eeen ní ca'n'a yā: Cornelio, capitán romano, 'áámá sa'n'ā chi n'dái taavi ní i'téenu sa Dendyuūs. Sá'n'ā miin, 'ii'nyān Israel s'eeen déenu yā chí sa'n'ā miin n'daacā n'dai sa. Sa'n'ā miin ní ca'n'ā 'áámá ángel ye'n'ē Ndyuūs chíi yā sa'n'ā, chí ne'n'e yā chí ndaa ní na vaacú yā ní 'caandiveén yā nduudu ye'n'ē ní.

²³ Tuu'mi ní Pedro miin 'cai yā sa'n'ā na vaacú yā ní canee sa ndúúcu yā. Chidεεεε táámá nguuvi miin nacueen sá ní cue'n'e sa ndúúcu yā. Ní cue'n'e n'duuví hermanos ye'n'e yāā Jope miin ndúúcu sa.

²⁴ Táámá nguuvi míin ndaa yā yāā Cesarea. Ní Cornelio cunee ngiín yā. Ní 'cai yā 'ii'nyān ye'n'e yā ndúúcu nducyaaca 'ii'nyān chí amigo chí n'dai ndúúcu yā ní nduuvidaama nducyaaca yā. ²⁵ Taachí ndaā Pedro miin, can'daā Cornelio miin ní diin yā recibir sa'n'ā s'eeen. Chintii'yá yā na ca'a Pedro míin ní chí'téenu yā 'ii'nyān. ²⁶ Pedro miin nadacuéen sa Cornelio miin ní ca'n'a sá chíi sa 'ii'nyān: Nacueen dí. 'Úú sa'n'ā ntúūn 'úú.

²⁷ Ní ne'n'e chí indee yā ndúúcu sa ní candéε yā sa'n'ā cheeti va'āi. Néené 'yaa' yā nduuvíáámá yā miin. ²⁸ Ní ca'n'ā Pedro: Ndis'tii ní deenu ní chí nguéé n'daacá chí 'áámá sa'n'ā Israel nduuvíáámá sá o ndaa ni'nuún sá ndúúcu 'ii'nyān chí nguéé 'ii'nyān ye'n'ē ndaata Israel. Ndyuūs ní ch'i'i yā 'úú chí nguéé canéé chí caa'ma' yā mar 'áámá sa'n'ā vaatíi sa o chí nguéé n'daacá sa. ²⁹ Taachí Dendyuūs 'cai yā 'úú, núú' ndaa. Maa'n ní intínguuneen ndis'tii: ¿De'ē ne'n'ē ní 'úú chí cuchíi? ³⁰ Tuu'mi ní Cornelio ca'n'á yā: Maa'n cuūn ngūūví chí 'āā hora' cūū nūūn chí n'gεεcu 'ii'nú' chíi nū taachi 'āā cuéé ca'diinú, cucáávā chí nga'angua'á na vaacú. N'díichí 'áámá sa'n'ā. Neené ngii 'yá'n'ā cateca'i sa. ³¹ Ní nga'n'ā sa ngii sa 'úú: Díi Cornelio, chíi' chí ca'angua'á di ndúúcu limosnas ye'n'ē di Dendyuūs n'giindiveén yā ní nan'gaacu yā. ³² Díi, dichó'o di sa'n'ā na yāā Jope ní dii di chí chíi Simón chí nguuvi Pedro miin. Sa'n'ā miin cánéé sa na vaacu sa Simón, sa'n'ā chí idicú'nuun dí'mámá 'iiti. Vaacu sa ni'nuún ná nuū'n'i'yá'n'ā. Taachí ndaa sa'n'ā miin ní yaa'vi sa díi. ³³ Tuu'mi ní Cornelio ngā'n'a yā ngii yā Pedro: Hora miin dicho'ó 'ii'nyān cáávā di. N'dáaca dii di chí cuchíi di. Maa'n ndúcyaacá 'nū ní sneé 'nū muu' ndúúcu Dendyuūs. Ní snee 'nū chí 'caandiveén' nū tanducué'n'ē chí Dendyuūs ca'n'á yā chíi yā dii.

³⁴ Tuu'mi ní Pedro nga'n'a sa ngii sa: Maa'n ní, 'úú tuumicadiinú' chí Ndyuūs ní ne'n'e yā nducyaaca 'ii'nyān daama daama. ³⁵ Nducyáácá 'ii'nyān ye'n'ē nducyaaca yá'n'ā chí i'téenu yā Dendyuūs ní dii' yā n'daacá ní Ndyuūs ní 'cuaán yā 'ii'nyān. ³⁶ Ndyuūs ní dicho'ó yā 'áámá nduudu ye'n'e yā nanáán 'ii'nyān ye'n'ē Israel. Ca'n'a yā nduudú ngai ye'n'ē evangelio ní véé vaadi 'diin' cucáávā Jesucristo. 'Ii'nyān' cūū Señor 'iiví Ndyuūs ye'n'ē nducyáácá 'ii'nyān. ³⁷ Ndis'tii ní déenu ní nduudu chí ca'n'a yā nuu'mámá yá'n'ā Judea. Tucá'a yā ndii yá'n'ā Galilea, cuayiivi chíiinu chí ca'n'a Juan ye'n'e chí cheεdinuū'ní' yā. ³⁸ 'Tíicā Dendyuūs tee yā Jesús ye'n'e yāā Nazaret Espíritu N'dai ndúúcu poder. Jesús

miiⁿ ní chiica yā díiⁿ yā chi n'daacā. Ní díiⁿ yā chi nduuvā yeⁿe nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caneeé yā ndúúcu espíritus yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ caatí Ndyuūs miiⁿ caneeé yā ndúúcu Jesús. ³⁹ Ní nús'uū ní testigo 'nū yeⁿe tanducuéⁿe chí Jesús díiⁿ yā na yáⁿ'āa Judea ndúúcu na yáⁿ'ā Jerusalén. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní ch'iⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'iⁿ'nééⁿnga'á yā 'iiⁿ'yāⁿ na 'áámá yá'á. ⁴⁰ Jesús 'cūū Ndyuūs nadicuéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā ndiichi ndii 'iiⁿ'nūⁿ nguuví miiⁿ ní díiⁿ yā chí che'enaáⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴¹ Nguéé che'enaáⁿ yā yeⁿe nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ caati yeⁿe testigo chí Dendyuūs ndεεεε yā cuááⁿ vmnaaⁿ. Nús'uū ní che'é 'nū ní chí'í 'nū nducú yā cuayíivi taachí nducueeⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. ⁴² Ní dichó'o yā nús'uū chí caaⁿ'máⁿ 'nū evangelio chí nduudú ngai nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ngaⁿ'a cuaacú 'nū chí Cristo miiⁿ ní s'neéⁿ Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ lado yeⁿe Juez yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuchi ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díi. ⁴³ Nducyaaca profeta s'eeⁿ chí caⁿ'a nduudú yeⁿe Dendyuūs caⁿ'a yā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ, véé vaadí nadich'εεcu nuūⁿndí yeⁿe yā cucaavá Jesús miiⁿ.

⁴⁴ Taachi ngaⁿ'ā Pedro nduudú 'cūū, Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní ndaa vmnaaⁿ yeⁿe nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū. ⁴⁵ Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe Israel chí'téenu yā chí ndaa yā ndúúcu Pedro, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'εεtinéé n'giinu yā chí vmnaaⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel, Dendyuūs ca'a ntúūⁿ yā regalo yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, ⁴⁶ caati ch'iindiveéⁿ yā chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tanáⁿ'ā davaacu. Ní ngaⁿ'á yā chí ch'εεte taaví Dendyuūs. ⁴⁷ Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā Pedro: ¿'Áá cúúví chí 'āā du'ú nūūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'cuááⁿ yā yeⁿe nuūⁿníⁿ chí cuεεdinúūⁿníⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā recibí Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs tan'dúúca s'uūⁿ?

⁴⁸ Ní dichó'o yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuεεdinúūⁿníⁿ yā ndúúcu chí duuchi Jesús. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chiica yā Pedro chí cuneeé yā 'áámá tiempo ndúúcu yā.

11

Pedro caⁿ'a yā chuū ná yaācū templo yeⁿe yáāⁿ Jerusalén

¹ Ch'iindiveeⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ndúúcu hermanos chí snée yā na yáⁿ'āa Judea chí 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yéⁿe ndaata Israel chí díiⁿ yā recibí nduudu yeⁿe Dendyuūs. ² Taachí Pedro miiⁿ cucheε sa yáāⁿ Jerusalén, hermanos yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel ch'εεcu cheendí yā ndúúcu Pedro. ³ Ngaⁿ'á yā: ¿D'ε cúúví chí sndáa di va'ai yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní che'ε di ndúúcu yā?

⁴ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tuca'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ táácā chíi. Ní caⁿ'a sa: ⁵ Caneé na yáāⁿ Jope ní ngaⁿ'anguā'á ní nduúchí ní n'diichí 'áámá visión dácaā 'áámá tīnūūⁿ ch'εεtε cuch'éeⁿ nanguuvi n'déé chíichí nduū cúūⁿ esquinas ndaa ndii vmnááⁿ. ⁶ Taachi n'diichí, nacááinúūⁿ. Tuu'mi ní n'diichí yeⁿe icyá'ā 'iiti chí cúūⁿ cá'a tī ndúúcu 'iiti taaⁿ ndúúcu cúú ndúúcu 'yaada yeⁿe nanguuvi. ⁷ Ní ch'iindiveeⁿ 'áámá nduudu chí caⁿ'ā chíi 'úú: Díi Pedro, nacueeⁿ di. 'Caan'nuⁿ dí 'iiti, ní ché'é dí 'iiti. ⁸ Ní caⁿ'á chuū: Señor, nguéé; tí mar 'áámá chí vaatí chí nguεε n'daacá che'é. ⁹ Tuu'mi ní nduudu yeⁿe nanguuvi caⁿ'a ntúūⁿ ndiichi ndii 'úúví: Chíⁿ chí Ndyuūs nááindεεvé yā, nguéé caaⁿ'maⁿ di yeⁿe chí vaatí. ¹⁰ Chuū ní 'iiⁿ'nuⁿ cúúví chíi. Cuinaⁿ'ā ntúūⁿ tanducuéⁿe nandéε yā cuááⁿ 'niiⁿ'nuⁿ nanguuvi. ¹¹ Ní n'diichí ní. Hora miiⁿ ndaa na 'iiⁿ'nuⁿ saⁿ'ā na va'āi naachi 'úú caneé. 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi Cornelio dichó'o yā saⁿ'ā yeⁿe yáāⁿ Cesarea ndíi naachi caneé. ¹² Ní Espíritu

N'dai yeⁿe Ndyuūs ngaⁿa ngii 'úú chi caⁿ'á ndúúcu sa. Ní nguéé de^εε veε nadicádiinúúⁿ. Cheⁿ'é ndúúcu niyaaⁿ hermanos ní sndáa 'nū vaacu Cornelio. 13 Saⁿ'ā miiⁿ caⁿ'a sá chii sá nús'uú, táaca n'diichi sa 'áámá ángel vaacū sa chí cheendii yā ní cāⁿ'a yā: Díi Cornelio, dicho'ó dí saⁿ'ā s'eeⁿ yāāⁿ Jope ní diiⁿ dí chí ndaa sáⁿ'ā Simón chí nguuvi Pedro miiⁿ. 14 Saⁿ'ā miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ sá nduudu chí nanguaⁿ'āi dii ndúúcu nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e dí na vaacu di. 15 Ní taachí tucá'á caⁿ'á, ndaa Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e cuaaⁿ 'niiⁿ'nuⁿ vmaⁿaaⁿ yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dendu'ū, tan'dúúccā chí chii ndúúcu s'uúūⁿ vmaⁿááⁿ vmaⁿaaⁿ. 16 Tuu'mi ní nn'gaacū chí caⁿ'a Señor miiⁿ, chí caⁿ'a yā: Juan miiⁿ che^εdinuūⁿniⁿ yā ndúúcu nuúⁿniⁿ naati ndís'tii ní cue^εdinuūⁿniⁿ ní ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. 17 Nduuti chí Dendyuūs chí ca'a yā regalo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúccā chí teé yā s'uúūⁿ chí i'teenu yú Señor Jesucristo, ¿du'ú 'úú chí dí vaachi yeⁿ'é Dendyuūs miiⁿ?

18 Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ ní ch'εεtinéé 'diiⁿ yā ní cāⁿ'a yā chí ch'εεté yā Ndyuūs, ní caⁿ'a yā: 'Tiicá ntúūⁿ ca'a Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chí ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní ndaāca yā vida cueⁿ'e daaⁿ'maⁿ.

Yáacū yeⁿ'e yāāⁿ Antioquía

19 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'e 'múúⁿ cueⁿ'e miiⁿ yā cucáavā chiiⁿ chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu Esteban, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cho'ó yā ndii yáⁿ'āa Fenicia, ndúúcu isla Chipre, ndii yāāⁿ Antioquía. Ní nguéé cāⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcu nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ, dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ caⁿ'a yā nduucú yā. 20 Nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní snéé saⁿ'ā yeⁿ'e isla Chipre yeⁿ'e yāāⁿ Cirene. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní taachi ndaaⁿ sa yāāⁿ Antioquía yaa'vi sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yéⁿ'e ndaata Israel dendú'ū ní caⁿ'a sa evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'e Señor Jesús. 21 Ní ta'ā Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ canéé ndúúcu sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí'téenu yā Señor miiⁿ. Ní can'dáa yā Señor miiⁿ.

22 Cho'oo chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū chí snéé yā yāāⁿ Jerusalén ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní dichó'o yā Bernabé chí caⁿ'a sa yāāⁿ Antioquía. 23 Sáⁿ'a 'cūū taachi ndaaⁿ sa ní n'diichi sa favor ch'εεte taavi yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, yeenu taavi sa. Ní chí'cueeⁿ sa chí nducyáácá yā 'cueεtinéé yā ndúúcu nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'é yā ndúúcu Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ. 24 Saⁿ'ā Bernabé miiⁿ ní n'dai sa, ní ndiituú saⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní i'téenu sá ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'e sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí'téenu yā Señor miiⁿ.

25 Cuayiivi miiⁿ ní cueⁿ'e Bernabé na yāāⁿ Tarso chí in'nuuⁿ sa Saulo miiⁿ; ní ndaācā sa saⁿ'ā ní nandεε sa saⁿ'ā na yāāⁿ Antioquía. 26 Ní nduuvidaamí yā 'áámá nduuyu na yāacū miiⁿ, ní chí'cuééⁿ yā neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Chíí vmaⁿááⁿ vmaⁿaaⁿ na yāāⁿ Antioquía 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ caⁿ'a yā chí duuchí cristiano s'eeⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenu Cristo.

27 Nguuvi s'uúⁿ tanáⁿ'ā profetas chí ngaⁿ'ā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs can'dáa yā na yāāⁿ Jerusalén. Ndaá yā na yāāⁿ Antioquía. 28 Nadacueeⁿ 'áámá yā chí nguuví yā Agabo ní diiⁿ yā chí inadacádiinūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáavā Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chí ndaa 'áámá cuiicu ch'εεte núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa chí véé 'iiⁿ'yāⁿ. Cho'oo chuū nguuví yeⁿ'e saⁿ'ā Claudio. 29 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu Cristo diiⁿ yā chí dicho'ó yā ofrendas yeⁿ'e hermanos chí snéé yā yāⁿ'āa Judea. 'Áámá 'áámá yā tuunu tuunu ca tan'dúúccā chí cuuvi ca'a yā. 30 Chuū ní diiⁿ yā ní ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū dichó'o yā limosna ndúúcu Bernabé ndúúcu Saulo.

12

Herodes 'caa'nú'n yā Jacobo, ní s'nuú'n yā Pedro vácūū

¹ Tiempo mii'n ní rey Herodes dii'nyu' ta'á yā chí ne'e 'caa'nú'n yā ná'n'á 'ii'n'yā'n chí nge'n'e yaacū. ² Níicú ch'ii'n'nu' rey mii'n ndúú'cū machete chí 'caā'i' ndúú' 'uuvī lados Jacobo chí 'dínū Juan. ³ N'diichi yā chí 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n canee yiinū yā chuū. Dichó'o yā sa'n'a s'ee'n chí cuta'á ntúu'n sa Pedro dendu'ū. Nguuvi mí'n ní nguuvi ye'n'ē pan chí ngu'é yiinū'n levadura mii'n. ⁴ Sta'á yā Pedro ní s'nuú'n yā sa'n'á vácūū naachi snéé cuūu'n taán soldado, 'áámá taán soldado mii'n cuūu'n ngí sa. Soldado s'ee'n cunun'dai sa Pedro ní cho'ó ye'n'ē pascua ní rey Herodes tun'dái yā sa'n'á. ⁵ Cunun'dai sa Pedro mii'n chí canuu'n sa vácūū. 'Ii'n'yā'n chí nge'n'e yaacū mii'n ngá'n'anguá'á yā ní ngí'cá yā Dendyuūs ndii nguuvi ndíi n'gaa'n cucáávā Pedro mii'n.

Nangua'n'ai Pedro ye'n'e vácūū

⁶ Taachi ne'e ntun'dáa Herodes mii'n Pedro mii'n, nguiinū mí'n nūu'n ní cyaadu Pedro mii'n naavta'n'a ye'n'e 'uuvī soldado s'ee'n. Ndeē chíichí sa ndúú'cū 'uuvī cadena s'ee'n. Sa'n'á s'ee'n chí dii'n cuidado vácūū mí'n snéé sa cheendi vacūū mii'n. ⁷ Caandiveé'n nī, ndaā 'áámá ángel ye'n'ē Señor. Ní 'áámá deēvé canéé na vácūū. Tuu'vi yā tíicuaa Pedro ní nanduuchí yā Pedro. Ní ca'n'a yā: Nacuee'n di cániicū di. Cadena s'ūu'n ní chiví na ta'á sa. ⁸ Tuu'mi ní nga'n'a ángel mii'n ní ngii yā sa'n'á: Cu'nee'n di cinto ye'n'ē di ní cunuū'n cá'a di ndaacuú ye'n'ē di ní dii'n chíichí di cinta ye'n'ē. 'Tíicā dii'n sa. Ní ca'n'a yā: Nunúú'n dí catecai vmaana di ní cuchí di, ní can'daā di 'úú.

⁹ Ní n'daa sa ní cue'n'e sa n'daā sa 'ii'n'yā'n. Pedro mii'n ní ngu'éé deenu sa chí cuaacu chí dii'n ángel mii'n. Nadacádiinuu'n sa chí 'áámá visión chí n'gí'nnu' sa nguaa'n na 'yúúduyaā'n ye'n'ē sa. ¹⁰ Cho'ó yā, ye'n'ē 'áámá taán soldado s'ee'n, ní cho'ó yā ndii chíi'n ndii 'úúví táa'n soldado s'ee'n. Ní ndaā yā ná cheendi va'ái cūú chí canéé cuaa'n na yāā'n mii'n. Chíi ní n'anguáá'n máāa'n cheendi va'ai ye'n'ē yā. Can'dáa yā ní cho'ó yā 'áámá yúú'ní, ní ángel mii'n ní chiví yā ye'n'e yā. ¹¹ Tuu'mi ní Pedro mii'n ní nduuchí sa. Ní ca'n'á sa: Maa'n ní ituumicadiinúu'n chí Ndyuūs mii'n nidicho'ó yā ángel ye'n'ē yā ní nanguá'n'ai yā 'úú ye'n'ē ta'a rey Herodes. Níicú ye'n'ē tanducue'n'ē yāā'n chí yāā'n ye'n'ē 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chí snéé ngiinu yā chí 'cuúvi 'úú.

¹² Taachí Pedro nacadíinuu'n yā ye'n'ē chuū cue'n'é yā, ní ndaa yā na vaacu María cheēcu Juan, chí ngúúví ntúū'n sa Marcos, naachí neeni 'yaa'n yā snéé yā chí nduuvídaámá yā ní nga'n'angua'á yā. ¹³ Taachí di'cue'écú Pedro cheendi va'ái ye'n'e patio, can'dáā 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Rode. ¹⁴ Tá 'cūú ní 'naanavee'n tá nduudu ye'n'ē Pedro ní chíi yeenú tá. Ní ngu'éé nn'guaa'n tá cheendi va'ái. Cuna'n'á tá ngeēnū tá cheēti va'ái ní ca'n'a tá chí Pedro mii'n canee sa cheendi va'ái. ¹⁵ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní nga'n'á yā ngii yā tá'n'á: Loca dii. Ta'n'á mii'n dicuaācu tá sa'n'á mii'n. Tuu'mi 'ii'n'yā'n s'ee'n ca'n'a yā: Ángel chí dii'n cuidado sa'n'á.

¹⁶ Pedro mii'n ní iyaa'vi ca sá. Taachí nn'guaa'n yā ní n'diichi yā sa'n'á dii'yá yā chíi. ¹⁷ Pedro mii'n ní ditá'a sa ye'n'ē yā chí 'cuētinéé 'dii'n cheendi yā. Ní chíi sa 'ii'n'yā'n táácā ángel ye'n'e Señor ntun'dáa yā sa'n'á vácūū. Pedro ní ca'n'a sa: Díi'n nī chí cadiinuu'n Jacobo ndúú'cū hermanos. Pedro can'dáa sa ní cue'n'e sa taama lugar.

¹⁸ Chí deēve mí'n ní dii'yā n'dái soldado s'ee'n chí chíi ndúú'cū Pedro. ¹⁹ Herodes mii'n ní n'nuú'n yā sa'n'á. Ngu'éé ndaaca yā sa'n'á. Chíinu maa'n

ní tiinguuneén yā san'ā s'een chí diin cuidado. Can'a yā chí 'cuūvī san'a s'een. Cuayiivi cue'n'e Herodes mii'n yá'n'āa Judea ná yáān Cesarea ní canee yā mii'n.

Ch'iī rey Herodes

²⁰ Herodes mii'n taa'n n'dai yā ye'n'e 'iī'yān' yāān Tiro ndúúcu 'iī'yān' yāān Sidón. Naati 'iī'yān' ye'n'e yāān s'een ní ndaá yā nanáān rey Herodes mii'n chí ne'n'e taavi yā chí canee 'diīn', ti chí nge'é yā chí ye'n'e yá'n'āa ye'n'e rey. Cuta'á yā tan'dúúca amigo ye'n'é yā san'ā chí nguuvī Blasto chí diin cuidado va'ai ye'n'e rey, cuarto naachi cyaadú yā. Ne'n'é yā chí cuuvī caan'ma'n sa ndúúcu rey cáava yā. ²¹ Áámá nguuvī chí diin señalado cáávā chuū, Herodes canuu'n yā catecai rey. Ch'iīndí yā na trono ye'n'é yā ní ca'n'a yā chí yā 'iī'yān' 'áámá nduudu. ²² Ní 'iī'yān' yāān' mii'n 'cai yiicú yā ní ca'n'a yā: Ndúúdu mii'n ye'n'e Dendyuūs, nguéé ye'n'e san'ā i'yeen'dí 'cūū.

²³ Hora mii'n ní 'áámá ángel ye'n'e Señor mii'n n'nuu' cá'ai yā san'ā Herodes caati nguéé ca'n'a sa chí ye'n'e Dendyuūs chí ch'εεεε taavi chí nga'n'a sa. Ní che'é taavi n'dáá rey mii'n ní ch'iī sa.

²⁴ Nduudu ye'n'e Señor Jesucristo mii'n ndíi ch'εεεε ca ní 'iī'yān' chí i'téenu ngíi 'yaa' cá yā.

²⁵ Bernabé ndúúcu Saulo mii'n ndaá ntúu'n yā yáān Jerusalén ti 'āā diī'n yā cumplir ntiī'nyu'n ye'n'é yā. Ndeε ntúu'n yā Juan chí nguuvī Marcos.

13

Bernabé ndúúcu Saulo tuca'n'á yā viaje vmnáān' vmnaa'n

¹ Véé 'iī'yān' profetas chí caan'ma'n nduudu ye'n'e Dendyuūs ndúúcu maestros ye'n'e yaacú ye'n'e yāān Antioquía. 'iī'yān' s'een ní Bernabé, ndúúcu Simón chí nguuvī sa Niger, ndúúcu Lucio ye'n'e yāān Cirene, ndúúcu Manaén san'ā chí dáámá chíita sá ndúúcu rey Herodes, ndúúcu Saulo. ² 'iī'yān' s'een ní taachi snée yā i'téenu yā Señor Jesucristo. Ní taachi 'āā cuéé che'é yā tuu'ní Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs ca'n'a yā: Cu'neen ví'i ní 'āā ví'i Bernabé ndúúcu Saulo cáávā ntiī'nyu'n chí 'úú ca'á san'ā s'een. ³ Taachi 'āā cuéé che'é yā ní nga'n'angua'á yā nícu' sn'duú'n yā ta'á yā vmnaa'n ye'n'e san'ā s'een ní diī'n yā despedir ye'n'e sa.

Apóstoles ca'n'a yā nduudu cuaacu na isla Chipre

⁴ Espíritu N'dai dichó'o yā 'iī'yān' s'een ní cue'n'é yā yāān Seleucia. Ndii mii'n ní cue'n'é yā na barco isla Chipre. ⁵ Ndaá yā na yāān Salamina ní nga'n'a yā nduudu ye'n'e Dendyuūs mii'n na yáacú sinagogas ye'n'e 'iī'yān' Israel s'een. Ní canee ntúu'n yā ndúúcu Juan mii'n chí nginnee sá 'iī'yān'. ⁶ Ní ch'iīnu snee yā che'n'e yā núu'mán yāān ye'n'e isla Chipre ní ndaá yā na yāān Pafos, ní ndaaca'á yā 'áámá san'ā Israel chí nguuvī Barjesús. San'ā mii'n san'ā chí idin'dái magia ní profeta chí nguéé nga'n'ā nduudu cuaacu ye'n'e Dendyuūs nanáān 'iī'yān'. ⁷ Sa'n'ā mii'n canee sá ndúúcu san'ā gobernador Sergio Paulo ní 'áámá san'ā chí déenu sa. Sergio Paulo mii'n ní 'cai sa Bernabé ndúúcu Saulo. Ne'n'e sa 'caandivee'n sa nduudu ye'n'e Dendyuūs. ⁸ Sá'n'ā Elimas (nguuvī sá ne'n'e caan'mā'n davaacu' cūū san'ā chí idin'dái magia) nguéé 'cūū sa sa'n'ā. Ne'n'e sa diví sa chí i'teenu Sergio Paulo chí gobernador. ⁹ Tuu'mi ní Saulo chí nguuvī Pablo dendú'ū, ndiituu sa ndúúcu Espíritu N'dai ní n'gíinu sa san'ā Elimas mii'n. ¹⁰ Pablo ca'n'a sa: Dii, sá'n'ā diitú ye'n'e tanducué'n'e vaadi nginnche'ée ndúúcu nducué'n'e chí nguεε n'daācā, daiya yáān'nguīnu'n ní contra ye'n'e

tanducué'nē vaadi cuaacu. ¿'Áá nguéé cu'nēēn 'naa' di chi di'vááchí di ye'n'e yúúni cuaacu ye'n'e Señor Jesucristo? ¹¹ Maa' ní ta'á Señor mii'n canee contra ye'n'e di ni cúúví nngueenáa' di. Nguéé n'dííchi di 'yá'á 'áámá tiempo. Tuu'mi nūu' chi nngueenáa' sa ní 'áámá chí maái ye'n'e sa. Ní cachiica 'múú'n cachiicá mii' sa ní in'nuū' sa du'ú chí cundéé nee' ta'á sa. ¹² Tuu'mi ní gobernador Sergio Paulo n'diichi sa chí chíi, ní s'teenu sa. Nge'n'e yíúni sá ye'n'e nduudu ye'n'e Señor Ndyuūs.

Pablo ndúúcu Bernabé cuē'n'e yā na yāān Antioquía ye'n'e distrito Pisidia

¹³ Pablo ndúúcu 'ii'yān' chi ndúúcu sa cue'n'é yā na barco ye'n'e yāān Pafos ní cue'n'é yā na yāān Perge ye'n'e país Panfilia. Naati Juan mii'n ní cue'n'e sa ye'n'e yā na yāān Jerusalén. ¹⁴ 'Ii'yān' s'ee' ní cue'n'é yā ye'n'e yāān Perge ní ndaa' yā yāān Antioquía ye'n'e distrito Pisidia. Ní ndaa' yā na yaācu sinagoga nguuví sábadu, 'áámá nguuví chí ntaavi'tuunúú' yā tiempo mii'n. Ní ch'εεté yā na silla. ¹⁵ Cuayiivi chí sa'n'a ch'εεte ye'n'e yaācu sinagoga ch'ee' sa ná libro ye'n'e ley ndúúcu ná libro ye'n'e profetas, sa'n'á ch'εεte dichó'o sa sa'n'á s'ee' chí caā'mān sa ní ca'n'a sa: Ndís'tií sa'n'á ví'í, ndúúti chí canee 'áámá nduudu ye'n'e chí ca'cuee' di 'ii'yān' cūú, caa'n'ma' di.

¹⁶ Tuu'mi ní Pablo mii' ní nacuee' sa. Diīn' sá ndúúcu ta'a sa chí cuuvi 'diīn'. Ní ca'n'a sa: Ndís'tií sa'n'á ye'n'e Israel ndúúcu 'ii'yān' chí i'téénú Ndyuūs, 'caandivé'e' ní. ¹⁷ Ndyuūs ye'n'e 'ii'yān' ye'n'e yú Israel ndεεve yā chiida yú s'ee' ní diīn' yā chí 'ii'yān' ch'εεte. Ní 'ii'yān' s'ee' snéé yā yá'n'áa Egipto tan'dúúca 'ii'yān' snúú'n yúúni. Ní Ndyuūs ndúúcu poder ye'n'e yā ndúúcu ta'á yā ní tun'dáa yā 'ii'yān'. ¹⁸ Ní taandúú 'úúví ngeecu nduúyú diī' yā cuidado 'ii'yān' na yá'n'áa cuū'ma'. Ní chí chéé yā taanduvéé chí 'ii'yān' s'ee' diīn' yā. ¹⁹ Ní taachí Ndyuūs diī' tuuví yā ndεεchē nación ye'n'e 'ii'yān' chí nguéé ndaata Israel na yá'n'áa Canaán, ca'á yā yá'n'áa mii'n chí cuuvi ye'n'e 'ii'yān' Israel. ²⁰ Cho'ó chuū chεεti cuūu' ciento canéé 'uūví ngeecu ndiichi nduúyú ca'a yā juez ye'n'é yā ndii' nguuví profeta Samuel mii'n' chí ca'n'a nduudu Ndyuūs. ²¹ Tuu'mi ní tiempo mii'n' chiica yā rey ní Ndyuūs ní ca'á yā Saúl mii'n' chí cuuvi sa rey. Chεεti' 'uuví ngeecu nduúyú Saúl mii'n' rey mii'n'. Saúl mii'n' sa'n'a daiya Cis, 'áámá sa'n'á ye'n'e 'ii'yān' ye'n'e Benjamín. ²² Divíi' yā sa'n'á ní Ndyuūs nadicué'e' yā táámá rey chí David chí ca'n'a yā nduudu cuaacu ye'n'é yā. Ní Ndyuūs nga'n'á yā: 'Úú ndaacá David daiya Isaí mii'n' 'áámá sa'n'á tan'dúúca chí ne'n'e staava ye'n'é. Sa'n'á mii'n' ní diīn' sa tanducué'n'é chí ne'n'é. ²³ Ye'n'e ndaata sá'n'a 'cūú mii'n' tan'dúúca chí Ndyuūs nga'n'a chí cā'a yā, Ndyuūs nadicué'e' yā Jesús ye'n'e 'ii'yān' Israel lado ye'n'e Salvador chí 'ii'yān' chí nadanguán'ai yā 'ii'yān' ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. ²⁴ Taachí 'aa cuéé ndaa' Jesús mii'n', ca'n'á Juan mii'n' chí cuεεdinuū'nin' yā ye'n'e chí nducyaaca 'ii'yān' ye'n'e Israel ndaacadaamí yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. ²⁵ Juan mii'n' taachi ch'iinu diīn' sa ntíi'nyūn' ye'n'e sa, ca'n'a sa: ¿Du'ú 'úú nadicádiinuun' ndis'tií? Nguéé 'ii'yān' mii'n' 'úú. Cun'diichi ní. Cuchií 'áámá na cuaa' daami 'úú ní 'úú nguéé n'daacá 'úú chí cuuvi diīn' n'daatíi' yí'mán' naa' ndaacuú yé'n'é chí cánúú' ca'a.

²⁶ Ndís'tií sa'n'á ví'í, daiya 'ii'yān' ye'n'e Abraham ndúúcu 'ii'yān' chí snéé yā ndúúcu ndis'tií chí i'téénú yā Ndyuūs, caavā ndís'tií dichó'o Ndyuūs nduudu chí nngua'n'ai 'ii'yān'. ²⁷ 'Ii'yān' chí snéé yā na yāān' Jerusalén mii'n' ndúúcu nducyáácá yā chí nga'n'á ntii'nyu' ye'n'é yā nguéé n'diichi yā Jesús ní nguéé nduudu ye'n'e profetas chí n'gee' yā nducué'n'é nguuví sábadu chí intaavi'tuunúú' yā. Ní 'ii'yān' s'ee' diīn' yā condenar Jesús. ²⁸ 'Ícu ní nguéé

ndaacá yā falta yeⁿe yā chi 'caanⁿnuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. Chiica 'iiⁿyāⁿ nanááⁿ Pilato miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chi Pilato 'caanⁿnúⁿ yā Jesús ní 'cuūvi yā. ²⁹ Taachí ch'iinu chi tánducueⁿē chi canéé nguūⁿ yeⁿ'é yā, 'iiⁿyāⁿ diví yā Jesús na yáⁿ'á cruz ní s'nuúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ na yáinyāⁿ. ³⁰ Ndyuūs nadicueeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā. ³¹ Jesús miiⁿ ch'iⁿ'í maáⁿ yā neéⁿe n'deēe nguuví nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dáámá cuhé^e yā ndúúcu yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ndaaⁿ yā yāāⁿ Jerusalén. 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ testigos yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ.

³² Nús'úú ntuūⁿ ngaⁿ'á 'nū ndúúduⁿ ngai. Chuū chi nduudu chi Ndyuūs ca'a yā chiida yú s'eeⁿ taachi Ndyuūs caⁿ'a yā chi diíⁿ yā. ³³ Chuū chí Ndyuūs miiⁿ ní dicaaacú yā ní Ndyuūs diíⁿ yā cáávā s'uuúⁿ chí 'iiⁿyāⁿ daiyá chiida yú s'eeⁿ yeⁿ'e Israel tááchí Ndyuūs nadacueéⁿ yā Jesús miiⁿ. Chuū chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'ē Ndyuūs naachi nguūⁿ salmo ndii 'úúví chí ngaⁿ'ā: Dii daiyá dīi, maaⁿ nguuví 'úú n'g'iⁿ'í chí daiyá dīi 'tíicā. ³⁴ Ndyuūs nadacueéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. 'Áā nté^e nguεεcunéé choó yā. 'Túúcā caⁿ'a yā: 'Úú teé dīi cosa chí n'dai chí cāⁿ'a chí ca'á David. Chuū chí cuaacu. ³⁵ Cáávā chuū ngaⁿ'á yā na táámá salmo: Nguéé 'cuaáⁿ nī chí Daiyá nī chí n'dai chí nguεεcunéé choó cuerpo yeⁿ'é yā. ³⁶ Cuaacu níⁿnyúⁿ chí David miiⁿ tááchí dichíⁿ've yā 'iiⁿyāⁿ yēⁿ'e yā tan'dúúcā chí neⁿ'e Dendyuūs, ch'iⁿ yā níúcu ch'εéⁿ chí yā naachi ch'εéⁿ chí chiidá yā. Ní choo yā. ³⁷ Naati 'iiⁿyāⁿ chí Dendyuūs nadacueéⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ní nguéé choo yā. ³⁸ Nadacadiinuⁿ nī chuū, ndís'tīi saⁿ'ā ví'í. Caⁿ'a 'nū ndís'tīi nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs nadach'εécú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nī cucáávā 'iiⁿyāⁿ 'cūú. ³⁹ Cucáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ Ndyuūs nadach'εécú yā nducueéⁿ ē nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí i'téénu yā Dendyuūs. 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní diíⁿ yā chí nduuví n'dai dīi nanááⁿ Dendyuūs, naati ley yeⁿ'e Moisés nguéé cuuví nach'εεcu nuuⁿ'ndi yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ. ⁴⁰ Cuin'díichí nī chí nguéé chíi nanááⁿ ndís'tīi chí cánéé nguūⁿ cáávā profetas chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs, nī canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

⁴¹ Cuin'díichí nī ndís'tīi chí taaⁿ nī, ní ngeⁿ'e yiiⁿ'núúⁿ nī, ní 'cuuví nī; caati 'úú ní diíⁿ 'áámá ntiⁿ'nyuⁿ neⁿ'e chí ndís'tīi sné^e nī iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú, 'Áámá ntiⁿ'nyuⁿ chí nguéé i'téénu nī ndúúti chí du'ú 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e chuú.

⁴² Taachí nan'daa yā na yaācū sinagoga yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel di'cuítu yā 'iiⁿyāⁿ, chí cúúví dεεⁿve táámá nguuví sábado, nguuví chí ntaavi'tuunúúⁿ nī chí caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e chuū. ⁴³ Ní taachi 'āā diíⁿ yā despedir 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yaācū sinagoga neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e Israel ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí n'daacā chí 'āā maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, can'dáa yā Pablo ndúúcu Bernabé. Pablo ndúúcu Bernabé ní caⁿ'a yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'áámá 'cuεεtinéé yā na favor ch'εete yeⁿ'é Dendyuūs.

⁴⁴ Chidεεⁿve táámá nguuví sábado, nguuví chí ntaavi'túunúúⁿ yā, nduuví dáámá yā n'dee^e taavi 'iiⁿyāⁿ 'téé nuuⁿ'maⁿ yáaⁿ yā chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs. ⁴⁵ Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ taachi n'diichí yā chí n'dee^e n'daí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ndiitú yā ndúúcu vaadi ngueé^e, caⁿ'a yā chí nguéé n'daacā chí ngaⁿ'ā Pablo miiⁿ. Ní caⁿ'a taáⁿ yā contra yeⁿ'é yā ní contra yeⁿ'e Dendyuūs. ⁴⁶ Tuu'mi ní Pablo ndúúcu Bernabé miiⁿ caⁿ'a yā nguéé ndúúcu vaadi 'va'a caⁿ'a yā: Ndís'tīi cuaacu níⁿnyúⁿ cánéé chí caaⁿ'máⁿ 'nū ndúúcu ndís'tīi nduudu yeⁿ'é Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ naati ndís'tīi ní diví nī yeⁿ'ē veéⁿ nī. Ní túúmícadíinúúⁿ maáⁿ nī chí nguéé n'daacā nī chí tuneⁿ nī vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Cáávā chí diíⁿ nī, Ndyuūs nguéé teé yā ndís'tīi vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ndís'tīi. Cuin'diichí nī. Nguεεcunéé 'nū caⁿ'a ntuúⁿ 'nū ndúúcu

'ii'nyān s'eeen chi nguéeé ye'nē ndaata Israel. ⁴⁷ Caati 'tíicā chidichó'ó Señor 'iivú Ndyuūs mii'n nús'uu, ní Ndyuūs cá'n'a yā chí yā nús'uu:

'Úú chí'neén ndís'ti tan'dúúicā chídeεve ye'nē 'ii'nyān s'eeen chi nguéeé ye'nē ndaata Israel, chí cuuvi caa'má'n ní nduudu chí nanguan'āi 'ii'nyān ndii núú'má'n i'nyee'ndi.

⁴⁸ Taachí ch'iindiveén 'ii'nyān s'eeen chi nguéeé ye'nē ndaata Israel chuū ndiitú yā ndúúicū vaadi yeenú ní ca'n'a yā chí ch'εete taavi Ndyuūs cáávā nduudu ye'nē Señor Ndyuūs mii'n. Ní s'teenú yā nducyáácá 'ii'nyān s'eeen chí Ndyuūs chíndeεve yā ní tee yā vida cue'n'e daā'ma'n. ⁴⁹ Ní nduudu Señor mii'n 'āā chí chíicadiínuu'n 'ii'nyān ti che'n'e núú'má'n yáān estado mii'n. ⁵⁰ Naati 'ii'nyān Israel s'eeen dii'n yā chí nguéeé snéeé 'dii'n yā n'daataá chí n'dai taavi chí n'dááca taavi ndúúicū 'ii'nyān chí nga'n'a ntiinyu'n ye'n'e yáān mii'n. 'Ii'nyān mii'n ndúúicū n'daataá ndúúicū 'iintyén'ē nadacuée'n yā vaadi 'caa'va contra ye'n'e Pablo ndúúicū Bernabé ní ndiví yā 'ii'nyān ye'nē na yáān naachí snéeé yā. ⁵¹ Pablo ndúúicū Bernabé ní n'dáádi yā iyaacá ye'n'e ca'a yā ti 'ii'nyān ye'n'e yáān mii'n ní contra yā. Cue'n'e yā ní ndaa yā yáān Iconio. ⁵² 'Ii'nyān s'eeen chí i'téenu yā Cristo ní yeenú taavi yā ndúúicū vaadi yeenú ndúúicū Espíritu N'dai.

14

Pablo ndúúicū Bernabé na yáān Iconio

¹ Chí na yáān Iconio chí Pablo ndúúicū Bernabé s'ndaa yā daama daama na yaácū sinagoga ye'nē 'ii'nyān Israel s'eeen. Ní 'túúicā ca'n'a yā. Ní neenē n'dai 'ii'nyān Israel s'eeen s'téenu yā. 'Tiicá ntúūn 'ii'nyān s'eeen chí nguéeé ye'nē ndaata Israel. ² Naati 'ii'nyān Israel s'eeen chí nguéeé i'téenu yā, n'gεecu cheendí yā ndúúicū 'ii'nyān s'eeen chí nguéeé ye'nē ndaata Israel ní dii'n yā chí 'ii'nyān s'eeen chí nguéeé ye'nē ndaata Israel nguéeé nacadiínuu'n yā n'daacá ye'n'e 'ii'nyān chí i'téenu yā. ³ Tuu'mi ní Pablo mii'n ndúúicū Bernabé 'naa'n n'dái ch'εetinée yā mii'n ní Señor Jesucristo dii'n yā chí 'ii'nyān s'eeen nguéeé 'va'á yā ca'n'a yā ye'nē Señor Jesucristo. Señor Jesucristo mii'n ní ch'i'n'i yā chí nduudu cuaacu mii'n chí nduudú ye'n'é yā ye'n'é favor ch'εete ye'n'é yā. Ní Señor mii'n dii'n yā chuū ní cá'a yā poder chí Pablo ndúúicū Bernabé dii'n yā señales ndúúicū vaadi n'giinu. ⁴ Níicú 'ii'nyān s'eeen ye'n'é yáān mii'n ní 'uūvī vaanicadiínúūn ye'n'é yā. Ná'n'a yā ní lado ye'n'e 'ii'nyān Israel s'eeen ní taná'n'a yā ní lado ye'n'é apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. ⁵ 'Ii'nyān Israel s'eeen ndúúicū 'ii'nyān s'eeen chí nguéeé ye'nē ndaata Israel ndúúicū 'ii'nyān chí nga'n'a ntiinyū'n in'núūn yā vaadi 'caa'va chí tun'dáa yā Pablo ndúúicū Bernabé ní chí cuituú yā 'ii'nyān s'eeen. ⁶ Taachí chicadiínuu'n sa'n'ā s'eeen chuū, cue'n'é yā ngeenu yā na yáān Listra ndúúicū yáān Derbe chí distrito ye'n'e Licaonia ndúúicū nducyaaca yáān nuu'ma'n ndiiví ná yá'n'āa. ⁷ Ní mii'n ca'n'a yā evangelio chí ndúúicū ngāi ye'n'e Jesucristo mii'n.

Ti'nyán ca'ā tuú yā Pablo na yáān Listra

⁸ Cánéeé 'áámá sa'n'ā ye'n'e yáān Listra chí véé sá ti mar 'áámá fuerza ye'nē ca'a sa. Nguéeé ngiica sa ndí ch'iindiyaān sa. ⁹ Sán'a 'cūū ní ch'iindiveen sa chí ca'n'a Pablo. Ní Pablo mii'n ní n'gíinu yā sa'n'ā mii'n ní nacadiínúūn yā ye'n'é sa'n'ā mii'n ti i'téenu sa chí cuuvi nduūvā ye'n'é sa. ¹⁰ Ní ca'n'a yuudú yā: Nducuee'n cuaacú di ndúúicū ca'a di. Hora mii'n ní sa'n'ā mii'n nducuee'n sa ní chíica sa. ¹¹ 'Ii'nyān chí n'diichí yā chí dii'n Pablo 'cai diitú yā ní ca'n'á yā ndúúicū davaacu ye'n'e yá'n'āa Licaonia chí ndyuūs s'eeen ndáa yā nanáan yā tan'dúúicā sa'n'ā i'nyee'dí cūū.

12 Caⁿa yā yeⁿ'e Bernabé chi Júpiter, ní Pablo miiⁿ ní Mercurio ti Pablo miiⁿ ní chindéε yā nduudu. 13 Yáacū yeⁿ'e Júpiter cánéé chuva'āi yāāⁿ miiⁿ. Chiduú yeⁿ'e Júpiter ndéε yā itiindu s'éeⁿ ndúúcu corona s'eeⁿ yeⁿ'e naāndā nanááⁿ chééndí cheēⁿ yāāⁿ miiⁿ. Ní neⁿ'e yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti chi ca'a yā sacrificios. 'Tiicá ntúūⁿ n'deeε taaví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ neⁿ'e yā diiⁿ yā. 14 Ní naachí ch'iindivéēⁿ apóstoles Bernabé ndúúcu Pablo chuū chíin'cuuⁿ yā catecai yā tí neenē ndachí ní cueⁿ'é yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'cai yā. 15 Ní caⁿ'a yā: Ndís'ti saⁿ'ā, ḡdē'ε cuuvi chi 'túicā idiíⁿ ní? Nús'uū sán'ā ntuuⁿ nús'uu tan'dúúca ndís'ti. Ní ngaⁿ'a 'nū nduudu cuaacu chí diví ní yeⁿ'e nducuéⁿ'e dendu'ū ní cu'téenu ní Ndyuūs chi cánduuchi chi din'dái yā nanguuvi ndúúcu yáⁿ'āa ndúúcu nuūⁿ'ni'yáⁿ'ā ndúúcu nducyáácá dendu'ū chí véé. 16 Nguuvi chí 'āa cho'ōo Ndyuūs s'neeⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cáⁿ'a yā yúúni damaāⁿ yā. 17 Nguéé s'neeⁿ yā ti nguéé cosa chí ch'iⁿ'i dú'ūu 'iiⁿ'yāⁿ yā. Din'daacá yā. Ní teé yā cuuví yeⁿ'e nanguuvi ndúúcu tiempo yeⁿ'e n'deēε taaví n'gui'i o cosecha. Ní di'cuiitá yā staava yeⁿ'e yú ndúúcu vaadī yeenú ti teé yā chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú.

18 Caⁿ'a yā chuū, ngii n'dái naati idiíⁿ yā chí 'iiⁿ'yáⁿ yāāⁿ miiⁿ nguéé idiíⁿ yā sacrificio.

19 Tuu'mi ní ndaā náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Antioquía ní yeⁿ'e yāāⁿ Iconio chí yaa'ví yā nducyáácá yā contra yeⁿ'e Pablo. Ní ca'a tuú yā saⁿ'ā ní chíi n'dai yā saⁿ'ā 'áámá lado chuva'ai yāāⁿ miiⁿ ní 'áácú yā chí 'āa n'dií sa. 20 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní nuuⁿ'maⁿ'ndiiví nanáaⁿ yā. Pablo miiⁿ ní nacueⁿ sá ní nuuⁿ ndáá tuuⁿ sa na yaāⁿ miiⁿ. Ni chidεεε táámá nguuvi cueⁿ'e sa ndúúcu Bernabé na yāāⁿ Derbe.

21 Ní caⁿ'a yā evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'e Jesucristo yāāⁿ miiⁿ. Ní diíⁿ yā chí neéné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenu. Pablo ndúúcu Bernabé nguεεcunée yā yāāⁿ Litra, yāāⁿ Iconio, ndúúcu yāāⁿ Antioquía. 22 Ní diíⁿ yā chí ditiinú yā ndúúcu vaadī i'teenu na alma yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúúcu staava yeⁿ'e yā. Ní ngi'cueéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá cunee yā ndúúcu vaadī i'teenu. Ní caⁿ'a yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cánéé chí neéné n'deēε chí cho'o núuⁿ yú maaⁿ níicú ndaā yú va'ai cheεti nguuvi. 23 S'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiícū chí saⁿ'a ndii tíin' yeⁿ'e 'áámá 'áámá yācū ní caⁿ'angua'á yā taachi 'āa cuεε ca'diinú yā. Ní s'neéⁿ yā na ta'a Señor 'iivú Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu.

Nguéεcundií yā ní cueⁿ'é yā yāāⁿ Antioquía yeⁿ'e yáⁿ'āa Siria

24 Cuayivi chí cho'ó yā distrito yeⁿ'e Pisidia ní ndaā yā yáⁿ'āa Panfilia. 25 Taachi caⁿ'a yā nduudu cuaacú miiⁿ na yāāⁿ Perge cunaⁿ'á yā na yāāⁿ Atalia. 26 Yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ cunaⁿ'á yā na barco na yaāⁿ Antioquía. Miiⁿ ní naachí hermanos s'eeⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ tucá'a yā Pablo ndúúcu Bernabé na ta'a Dendyuūs ndúúcu favor yeⁿ'e Dendyuūs cáāvā ntiin'nyūⁿ chí 'āa diíⁿ yā. 27 Ní ndaā yā na yāāⁿ Antioquía. Ní taachi nduuvidaamā yā na yaacū caⁿ'a yā tanducuéⁿ'e cosa ch'εεε chí 'āa diíⁿ Dendyuūs ndúúcu yā. Ní táácā Dendyuūs cá'á yā permiso 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel chí cu'téenu yā nduudu yēⁿ'e yā. 28 'Nááⁿ tiempo canéé yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo.

15

Concilio na yāāⁿ Jerusalén

1 Tuu'mi ní náⁿ'a yā chí nndaā yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Judea chí'cueéⁿ yā hermanos chuū: Ndúúti chí nguéé diiⁿ di circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúca chí ngaⁿ'a 'áámá

ley ye'n'e Moisés tuu'mi ní nguéé cuuvi níngua'n'ai di. ² Pablo ndúúcu Bernabé ch'εεcu cheendí yā ndúúcu 'ii'yān ye'n'e yāān miin'ya ní néené n'deēe ca'n'a yā. Ní 'ii'yān ye'n'e yāān miin' ca'n'a yā chí ca'n'a Pablo ndúúcu Bernabé ndúúcu tan'duuví 'ii'yān s'ee'n na yāān Jerusalén. Ní ca'n'á yā ní tiinguunee'n yā ye'n'e chuū nanáán 'ii'yān ndiicúu chí 'ii'yān ndíi tiin' ye'n'e yaācū ndúúcu apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

³ 'ii'yān s'ee'n ye'n'e yaācū ch'εεtinúún yúúni yā ndúúcu 'ii'yān s'ee'n. Ní cho'ó yā 'ii'yān s'ee'n na yāān Fenicia ndúúcu yāān Samaria. Ní 'ii'yān s'ee'n ca'n'a yā taacā chí i'teenu 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel. Ní nducyaaca hermanos miin' yeenu taaví yā.

⁴ Ní ndaá yā na yāān Jerusalén. Ní apóstoles ndúúcu 'ii'yān ndiicúu ndúúcu 'ii'yān ye'n'e yaācū miin' diin' yā recibir 'ii'yān s'ee'n. Ní 'ii'yān s'ee'n ca'n'a yā tanducue'n'é chí Dendyuūs diin' yā ndúúcu yā. ⁵ Na'n'a 'ii'yān ye'n'e fariseos chí s'teenu yā ní diin' yā costumbre ye'n'é yā nacuéen' yā ní ca'n'a yā: Canéé chí diin' yú circuncidar 'ii'yān ní canee cúú'min' yā diin' yā chí nga'n'á ley ye'n'e Moisés.

⁶ Ní nduuvidaamá yā apóstoles ndúúcu 'ii'yān ndiicúu chí 'iinntyé'n'e ye'n'e yaācū chí n'diichí yā ye'n'e chuū. ⁷ Ní ch'iinu ca'n'a yā n'deēe n'dái, ní Pedro miin' ní ncueen' sá ní ca'n'á sa: Ndis'tiī, sa'n'á hermanos, deenú nī tan'dúúcā 'āā naa' tiempo chí Dendyuūs ndεεv'é yā 'úú nguaa'n s'uúūn' ní cáāvá cheendí ní 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel chí'indiveén' yā nduudu cuacu ní s'téenu yā. ⁸ Ní Ndyuūs chí inaa'n yā staava ye'n'e yú chí'in'i yā chí i'téenu 'ii'yān s'ee'n. Ní ca'á yā Espíritu N'dai 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel tan'dúúcā s'uúūn'. ⁹ Dáámá nducyaaca yú ndúúcu 'ii'yān s'ee'n ní Ndyuūs nadidεεv'é yā staava ye'n'e 'ii'yān s'ee'n cáāvá chí i'téenu yā. ¹⁰ Maa'n ní ¿de'ē cáāvá chí di'vaachi ní ye'n'e Ndyuūs, ní s'néen' nī na tiin' 'ii'yān s'ee'n chí i'téenu yā Cristo tan'dúúcā 'áámá yugo chí s'uúūn' nguéé cuuvi candεε yú ndii' nguεε chíi candεε yā chíiida yú s'ee'n dendú'ú? ¹¹ Maa'n ní i'téenu yú cucáāvá favor ch'εεte taaví ye'n'e Señor Jesús cuuví nangua'n'āi yú dáámá dáámá ndúúcu 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel.

¹² Tuu'mi ní nducyaaca 'ii'yān s'ee'n 'aa ntéé ca'n'á yā mar 'áámá. Ní chí'indiveén' yā ye'n'e Bernabé ndúúcu Pablo chí ca'n'a yā n'deēe n'dái señales ndúúcu vaadí n'giinu chí Ndyuūs diin' yā cáāvá 'ii'yān miin' nguáān 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel. ¹³ Taachí 'ii'yān s'ee'n miin' snéé 'diin' yā tuu'mi Jacobo nan'guεεcuta'n'á sa ní ca'n'a sa: Ndis'tiī sa'n'á hermanos cu'neen' veen' nī ye'n'é. ¹⁴ Simón miin' 'āā ca'n'a sá táāca Dendyuūs vmnáán vmnaa'n n'diichí yā 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel ní sta'á yā 'ii'yān nguaa'n 'ii'yān s'ee'n chí 'ii'yān ye'n'é yā cáāvá chí i'téenu yā Jesucristo. ¹⁵ Ndúúcu nduudu 'cūū ní ndíi tiempo vmnaa'n cunee yiin' profetas chí ca'n'a chí cuchii' tan'dúúcā chí cunee nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs:

¹⁶ Cho'óo chúū nanguεεcúndíi ní nadin'dai va'ai ye'n'e David chí sndεεve ní nadin'dai to'o ndiicúu, ní va'ai miin' nanguεεcunee nādacuéén' ntuún'.

¹⁷ Ní tanán'a yā 'ii'yān n'núun' ntuún' yā Señor Jesucristo, ní ye'n'e nducyaaca 'ii'yān chí nguéé ye'n'e ndaata Israel miin' chí Dendyuūs ca'n'a yā chí cuuvi déenu yā.

¹⁸ Chuū nga'n'a Señor miin' chí din'dái tuuū ndεεv'é ní dendú'ú diin' yā chí cadiinuun' 'ii'yān chúū ndíi tiempo ndii' cuaa'n vmnaa'n.

¹⁹ Maa'n ní 'úú diin' inacádiinúún' ye'n'e chuū, chí nguéé di'vaachi yú ye'n'e 'ii'yān s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel chí cu'téenu yā Dendyuūs. ²⁰ Míin' dingúún' yú ye'n'e 'ii'yān chí cūvii yā ye'n'e tanducue'n'é chí ye'n'e ídolos ndúúcu

yeⁿē 'áámá saⁿá 'áámá n'daataá chi nguéé sneé yā ndúúcu viⁱ ní nguéé n'giindivaacu yā, ndíí nguéé che'é yā yuūtē yeⁿē 'áámá 'iiti chi idiⁿúú yā daandú ti, ndíí nguéé che'é yā ingée yā yuúúⁿ yeⁿē tī. ²¹ Ndíí tiempo yeⁿē Moisés miiⁿ ní ndíí cuááⁿ vmaⁿ ndíí nducyáácá yááⁿ véé 'aama yā chí ngaⁿ'a yā yeⁿē Dendyuūs na yaācū sinagoga naachí n'geeⁿ yā libro yeⁿe Dendyuūs nguuvi nguuví chí intaaviⁿ tuunúúⁿ yā chí sábadó.

²² Apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ndúúcu 'iⁱn'yāⁿ ndiicúū chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yáacu ndúúcu nducuéⁿē 'iⁱn'yāⁿ na yaācū canéé yíinu yā chí n'daacā chí nínδεεve yā yeⁿē nguááⁿ yā 'uuví saⁿ'á. Ní dicho'ó yā saⁿ'á s'eeⁿ ndúúcu Pablo ndúúcu Bernabé na yááⁿ Antioquía. Ní ndεεve yā Judas chí nguuví sa Barsabás, ndúúcu Silas. Saⁿ'á s'eeⁿ n'geete sá nguaaⁿ hermanos. ²³ Ní dicho'ó yā caaca ndúúcu 'iⁱn'yāⁿ s'eeⁿ. Apóstoles ndúúcu 'iⁱn'yāⁿ ndiicúū ndúúcu hermanos nínguúⁿ yā chuu yeⁿē hermano chí nguéé yeⁿē ndaata Israel chí snée yā na yááⁿ Antioquía, na yáⁿ'áa Siria, ndúúcu na yáⁿ'áa Cilicia: N'dai n'díí. ²⁴ Nús'uú ní n'giindiveéⁿ 'nū chí náⁿ'a yā cueⁿé yā yeⁿ'é 'nū ní díiⁿ yā chí ndís'tií nguéé ch'εεtinéé 'díiⁿ ní ndúúcu nduudu yeⁿ'é yā. Ní nguéé caⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ 'nū chí can'dáa yā. 'Iⁱn'yāⁿ miiⁿ díiⁿ yā chí staⁿ'a yā alma yeⁿ'é ní ní chí'cueeⁿ yā chí díiⁿ circuncidar 'iⁱn'yāⁿ ní díiⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿe Moisés. ²⁵ N'daacā n'dai canéé nus'uú chí 'áa ndúúvidaama nducyáácá 'nū chí δεεve 'nū saⁿ'á s'eeⁿ ní dicho'ó 'nū nanááⁿ ndís'tií saⁿ'á s'eeⁿ ndúúcu Bernabé ndúúcu Pablo, 'iⁱn'yāⁿ s'eeⁿ chí neⁿ'e taavi yú. ²⁶ Saⁿ'á s'eeⁿ n'deēe cuúví cueⁿ'é yā naachi deenú yā chí véε peligro chí 'cuúví yā cáávā Señor Jesucristo yeⁿē yú. ²⁷ Chíiⁿ chí dicho'ó 'nū Judas ndúúcu Silas. 'Iⁱn'yāⁿ s'eeⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'máⁿ yā chí cuuvi deenú ní. ²⁸ Chuú ní n'daacā canee ndúúcu Espíritu N'dai ndúúcu nús'uú díiⁿ 'nū chí nguéé i'neeⁿ 'nū vmaⁿ ndís'tií mar 'áámá carga chí ngo'ó ca ndís'tií caati 'áa chí neⁿ'e nū. ²⁹ Nguéé tuu'ví ní cosa chí nga'a yā na ídolos ndíí nguéé yeⁿe yuúúⁿ ndíí nguéé yuute yeⁿe 'iiti chí nge'e yíicú ndíí nguéé díiⁿ ní chí cunee ní ndúúcu 'áámá 'iⁱn'yāⁿ chí nguéé n'giindivaacu ndúúcu ní. Ndúúti chí díiⁿ ní chuú tuu'mi ní n'daacā idiíⁿ ní. N'dáácá cho'ó ní. Chuú chí ngaⁿ'á.

³⁰ Tíicá chí 'iⁱn'yāⁿ chí dichó'o yā cueⁿ'ē na yááⁿ Antioquía. Ní nduuvidaamá yā ndúúcu nducyaaca hermanos. Ní nica'a yā carta 'iⁱn'yāⁿ. ³¹ Taachí ch'eeⁿ yā carta miiⁿ ní yeenú taavi yā cáávā nduudu 'viich'εεtinúuⁿ. ³² Judas ndúúcu Silas chí profetas ntúūⁿ chí caⁿ'a nduudu yeⁿe Dendyuūs ní ca'a yā 'viich'εεtinúuⁿ ní didiitú yā hermanos ndúúcu neene n'dái nduudu. ³³ Canéé yā 'áámá tiempo miiⁿ ní hermano díiⁿ yā despedir 'iⁱn'yāⁿ ní neⁿ'é yā chí n'daacā canéé yā chí 'cuεεtinéé 'díiⁿ yā ndúúcu vaadí 'díiⁿ. Ní 'iⁱn'yāⁿ miiⁿ nguεεcunéé yā na yááⁿ naachí snée 'iⁱn'yāⁿ chí dichó'o yā. ³⁴ Silas miiⁿ canéé yíinu sa chí canéé sa miiⁿ. ³⁵ Pablo ndúúcu Bernabé miiⁿ canee yā na yááⁿ Antioquía. Ngí'cuéⁿ yā nduudu Dendyuūs miiⁿ ní ngaⁿ'a yā evangelio chí ndúúdu ngaí yeⁿe Jesucristo ndúúcu náⁿ'á 'yááⁿ 'iⁱn'yāⁿ.

Pablo diví yā yeⁿē Bernabé ní cueⁿ'é yā ndii 'uuví viaje

³⁶ Cuayivi chí cho'ó tan'duuví nguuví, Pablo ngāⁿ'a yā ngii yā Bernabé: Nanguεεcunéé ntuūⁿ yú, caⁿ'á yú n'diichi yú hermano s'eeⁿ yeⁿē nducyaaca yááⁿ naachí cheⁿ'e yú, ní caⁿ'a yú nduudu yeⁿē Señor. Ní n'diichi yú táácā snée yā.

³⁷ Ní Bernabé miiⁿ neⁿ'ē sa chí caⁿ'á Juan chí nguuví Marcos ndúúcu sa. ³⁸ Naati Pablo miiⁿ ní nguéé canee yíinu sa chí candée sa 'iⁱn'yāⁿ chí diví yā yeⁿē saⁿ'á s'eeⁿ ndii yáⁿ'áa Panfilia. Ní 'iⁱn'yāⁿ miiⁿ nguéé cheⁿ'é yā chí díiⁿ

yā ntiinnyuⁿ. ³⁹ Nguéé canéé yiinú yā nguuaaⁿ maán yā ní ndaacádaamí yā hermanos Bernabé ndúúcu Marcos ní cueⁿé yā isla Chipre na barco. ⁴⁰ Pablo miiⁿ ní ndeεεve sa saⁿá Silas ní náⁿá hermanos caⁿa yā chíi yā chí vaadí ch'εεte yeⁿe Dendyuūs cunée ndúúcu Pablo ndúúcu Silas miiⁿ. ⁴¹ Ní cuayiivi cho'ó yā yáⁿáa Siria ndúúcu yáⁿáa Cilicia. Ch'εεtinéé chíichi yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaácú.

16

Timoteo cueⁿé yā ndúúcu Pablo ndúúcu Silas

¹ Cuayiivi miiⁿ índaa sa yāā Derbe ndúúcu yāā Lистра, ní 'caandiveén nī. Caneé 'áámá saⁿá discípulo chí ch'eēⁿ chí nguuvi sa Timoteo, daiya 'áámá n'daataá 'iiⁿyāⁿ Israel chí i'téenu tá Dendyuūs, ní chíidá sa miiⁿ nguéé yeⁿe ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel. ² Ní hermanos chí snée yā yāā Lистра ndúúcu yāā Iconio ngaⁿa cuaacú yā yeⁿe sán^a miiⁿ chí neené n'dai sa. ³ Pablo miiⁿ ní neⁿe yā chí caⁿa sa nduucú yā. Ní sta'á yā saⁿá ní díiⁿ yā circuncidar saⁿá miiⁿ caavā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ti déénú yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāā miiⁿ chí saⁿá miiⁿ daiya sa saⁿá chí nguéé yeⁿe ndaata Israel. ⁴ Ní taachi cho'ó yā yāā s'eeⁿ caⁿa yā orden chí nn'gaacú yā chí caⁿa apóstoles chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿa ntiinnyuⁿ yeⁿe yáacú chí snée yā na yāā Jerusalén chí díiⁿ yā nducuéⁿe chuū. ⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yaácú s'eeⁿ áā neé chíichí yā ndúúcu vaadí i'teenu. Ní ngíiⁿ yaaⁿ ca yā 'áámá nguuvi taama nguuvi.

Pablo n'diichí yā na visión yeⁿé yā 'áámá saⁿá yeⁿe yáⁿáa Macedonia

⁶ Ní cho'ó yā yáⁿáa Frigia ndúúcu yáⁿáa Galacia. Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ nguéé 'cuūⁿ chí caⁿá yā caaⁿmán yā nduudu cuaacu na yáⁿáa Asia. ⁷ Ndaá yā yáⁿáa Misia ní neⁿe caⁿa yā yáⁿáa Bitinia naati Espíritu miiⁿ nguéé 'cuūⁿ. ⁸ Ní cho'ó yā 'diituú yáⁿáa Misia ní cueⁿé yā na yāā Troas. ⁹ Nguuinú miiⁿ ní Pablo miiⁿ ní ch'iⁿi 'yúúdiyaaⁿ sán^a na yaā yeⁿe sa. Ní n'diichi sa 'áámá saⁿá yeⁿe yáⁿáa Macedonia chééndii sa ní di'cuítu sa Pablo ní caⁿa sa: Cho'ó dí yáⁿáa Macedonia miiⁿ ní cunnee dí nús'uū. ¹⁰ Ní Pablo miiⁿ taachi n'diichi sa na 'yúúdiyaaⁿ yeⁿe sa, cuayiivi míiⁿ nacadíínuuⁿ 'nū chí caⁿa 'nū yáⁿáa Macedonia. Déénú 'nū chí Dendyuūs ndeεéve yā nús'uu chí caaⁿmaⁿ 'nū yeⁿe evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo.

Cueⁿé yā vácuū na yāā Filipos

¹¹ Chen'é 'nū na barco yeⁿe yāā Troas ní ndaá 'nū yúúni cuaacu na isla Samotracia. Chideεεve táámá nguuvi ní ndaá 'nū yāā Neápolis. ¹² Ndií míiⁿ cueⁿé 'nū na yāā Filipos chí yeⁿe 'iiⁿyāⁿ romanos ní yāā miiⁿ vmnán vmnaaⁿ yeⁿe yáⁿáa Macedonia. Ní ch'εεtinée 'nū 'aama tiempo yāā miiⁿ. ¹³ Áámá nguuvi sábado chí intaavi'tuunuúⁿ yā tan'dúúcā ley yeⁿe yā can'daa 'nu cuaaⁿ dáámí cheendi va'ái yeⁿe yāā miiⁿ niinnuuⁿ yíicú naachi caⁿ'angua'á yā ní ch'εεté 'nū. Ní caⁿa n'deeé 'nū ndúúcu n'daataá chí nduuvidaama.

¹⁴ Miiⁿ canéé 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Lidia. N'diicui tá tínnūⁿ morada cua'áa yeⁿe yāā Tiatira. Ní i'téenu tá Dendyuūs. Táⁿá miiⁿ ní n'giindiveeⁿ tá. Ní Señor miiⁿ ní ndda'ai yā vaanicadiinúⁿ yeⁿe tá chí cu'neeⁿ veeⁿ tá chí caaⁿmaⁿ Pablo. ¹⁵ Ní taachi chεεdinuūⁿ ní tá ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tá, di'cuítu tá nús'uu ní ngaⁿa tá: Ndúúti chí deenu nī chí 'úú 'áámá caneé ndúúcu Dendyuūs, cundáa nī vaacú ní 'cuεεtinée nī. Ní di'cuítu tá nús'uu ní ch'εεtinée 'nū. ¹⁶ Taachí cueⁿe 'nū na lugar chí caⁿ'angua'á 'nū tuu'mi ní ndaacá 'nū

'áamá n'daata líín chi canee tá ndúúcū espíritu ye^{'e} yááan'guiinū^u chi diin adivinar. Ní ndaā tá nanáaⁿ nū. N'daata míín neéné n'deēe idiín tá ganar ye^{'e} 'iivi tá ndúúcū espíritu ye^{'e} chi diin adivinar. ¹⁷ Tá 'cūū ní cán'daā tá Pablo ndúúcū nús'uu ní n'gai yiicu ta ní ca^{'n}a tá: Sa^{'n}ā s'uuⁿ ní sa^{'n}ā chi dichíf'vē Dendyuūs chi ch'εεε n'dai chi canéé na va'ai chεeti nguuvi. Sa^{'n}ā s'eeⁿ n'gi^{'n}i sa yúúni chi nangua^{'n}āi yú.

¹⁸ N'daata miiⁿ diiⁿ tá 'túúcā neené 'yaaⁿ nguuvi. Pablo miiⁿ ní nguéé canéé yiinū sa ní ca^{'n}a sá chii sa espíritu miiⁿ: 'Úú dicho'ó dii ndúúcū chi duuchi Jesucristo chi nan'dáa di ye^{'e} tá 'tū. Ní nan'dáa espíritu miiⁿ hora miiⁿ. ¹⁹ Taachí n'diichí 'iivi tá chi cue^{'e} espíritu ye^{'e} adivinanza chí diiⁿ tá ganar cáava yā, tuu'mi sta'á yā Pablo ndúúcū Silas. Ní candéε yā sa^{'n}ā s'eeⁿ na vaacūyááⁿ nanááⁿ 'iinntyé^{'e}. ²⁰ Ní ch'ín'i yā sa^{'n}ā s'eeⁿ nanááⁿ 'iinntyé^{'e} ní ca^{'n}a yā: Sán'a s'uuⁿ, 'ii^{'n}yāⁿ Israel s'eeⁿ diiⁿ yā chí véé vaadi 'caa'va na yááⁿ ye^{'e} yú. ²¹ Ní ngi'cueeⁿ yā s'uuúⁿ costumbrés chí nguεε 'cuaaⁿ yú ní nguéé canéé chi diiⁿ yú, caati s'uuúⁿ ní 'ii^{'n}yāⁿ romanos s'uuúⁿ.

²² Ní 'ii^{'n}yāⁿ ye^{'e} yááⁿ miiⁿ nduuvadáama yā ndúúcū 'iinntyé^{'e}. Ní 'iinntyé^{'e} s'eeⁿ chíín'cuúⁿ yā catecai sa ní ca'á orden yā chí 'cue^{'e} yā sa^{'n}ā ndúúcū nduucu. ²³ Ch'íínū ch'e^{'e} yā sa^{'n}ā s'eeⁿ n'dee taaví vueltas ní s'nuúⁿ yā sa^{'n}ā s'eeⁿ vácūū. Ní chíi yā sa^{'n}ā chíín idiín yā cuidado chééndi vácūū chí diiⁿ yā cuidado n'daacá sa^{'n}a s'eeⁿ. ²⁴ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū s'nuúⁿ yā sa^{'n}ā s'eeⁿ vácūū chí yáanū ca ní snuuⁿ chíichí yā ca'a sa na cepo.

²⁵ Ma^{'n}a yááⁿ míín taachi Pablo ndúúcū Silas ngán'ángua'á yā ní ngiita yā canciones ye^{'e} Dendyuūs ní 'ii^{'n}yāⁿ chi snúūⁿ vácūū miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā. ²⁶ Hora miiⁿ diituú nu^{'u} yá^{'n}āa ní cimientos ye^{'e} vácūū miiⁿ ní nu^{'u}. Ní hora míín nūuⁿ nducyaaca cheendi vácūū míín ní nánguāⁿ. Ní ndaatí ca'a yā ndúúcū ta'a yā nducyaáacá 'ii^{'n}yāⁿ chi snúūⁿ vácūū. ²⁷ Sa^{'n}ā soldado chi canéé cuidado vácūū miiⁿ taachí nduuchi sa chí cyaadu sa, ní n'diichi sa chí sdá'aī nducyaaca cheendi vácūū. Tuu'mi ní nntun'dáa sa espada ye^{'e} sa ní ne^{'e} sa 'caa^{'n}nuⁿ maaⁿ sa sa^{'n}ā, caati nadacadínnuⁿ sa chí 'ii^{'n}yāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ cheenú yā. ²⁸ Pablo miiⁿ 'cai yiicu sa ní nga^{'n}ā sa: Nguéé diiⁿ di ndúúcū di 'túícā. Nducyaacá nū snéε nū.

²⁹ Tuu'mi ní sa^{'n}ā miiⁿ ngiica sa dεεε. Chindáa sa ngeēnū sa chεeti cuarto miiⁿ. Ní yinduuvi sa ní chínti'ya sa na ca'a Pablo ndúúcū Silas. ³⁰ Ní tun'dáa sa sa^{'n}ā s'eeⁿ ní ca^{'n}a sa: Ndís'ti Señores, ¿táácā diiⁿ ní 'iicu nangua^{'n}ái?

³¹ Sa^{'n}ā s'eeⁿ ní ca^{'n}a sa: Cu'téénú dí Señor Jesucristo nícu nangua^{'n}āi di ndúúcū 'ii^{'n}yāⁿ ye^{'e} di ná vaacu di.

³² Ní ca^{'n}a yā nduudu ye^{'e} Señor sa^{'n}ā miiⁿ ndúúcū nducyaaca 'ii^{'n}yāⁿ ná vaacu sa. ³³ Sa^{'n}ā miiⁿ ní hora míín nūuⁿ ye^{'e} yááⁿ sta'a sa 'ii^{'n}yāⁿ ní naāⁿnū sa chí ya'āi ye^{'e} yā. Cuayiivi miiⁿ ní chεεdinuūⁿnī sa^{'n}ā miiⁿ ndúúcū nducyaaca 'ii^{'n}yāⁿ ye^{'e} sa. ³⁴ Ní candéε sa 'ii^{'n}yāⁿ na vaacu sa ní ca'a sa chí che'e yā. Nducyaáca yā navaacu sa yeenú taavi yā chí s'téenu yā Dendyuūs miiⁿ.

³⁵ Chidεεε táamá nguuví miiⁿ 'iinntyé^{'e} s'eeⁿ dicho'ó yā policía chí yaa'vi sa sa^{'n}ā ní ca^{'n}a sa: N'dεεchi yā sa^{'n}ā s'eeⁿ. ³⁶ Ní sa^{'n}ā soldado chí canee cuidado cheendi vácūū chíi sa Pablo nduudú 'cūū: 'Ii^{'n}tyé^{'e} yaa'vi yā 'úú chí 'úú tun'daá ndís'ti. Maaⁿ ní cho'ó ní ní ca^{'n}ā ní ndúúcū cuidado. ³⁷ Naati Pablo miiⁿ ní nga^{'n}a sa ngii sa 'ii^{'n}yāⁿ: Cuayiivi chí ch'íínū ch'e^{'e} yā nús'uu nanááⁿ 'ii^{'n}yāⁿ ndí nguéé itiinguuneéⁿ yā ye^{'e} asunto miiⁿ de'ε chí caa^{'n}mán

'nū ní candée yā nūs'uu vácūū, ¿'áá ntun'dáá n'de'él yā nūs'uu, ti nūs'uu 'ii'yān romanos s'uuu' ní s'nuú' yā nūs'uu vácūū?

³⁸ Ní soldado s'ee' ní ca'a sa chi cádiinuun 'ii'ntyé'ē. Taachí ch'iindiveén yā chuū ní dii'yá yā chiī taachi chicadiinúu' yā chi romanos 'ii'yān s'ee'. ³⁹ Ní 'ii'ntyé'ē ndaa yā ní di'cuiitú yā 'ii'yān. Ní tun'dáa yā 'ii'yān vácūū. Ní chiī yā sa'n'ā s'ee' chi nan'daa sa na yáā' mii'. ⁴⁰ Tuu'mi ní taachi nan'dáa yā vácūū sndaay na vaacu 'áámá n'daataá chi nguvi Lidia. Ní n'diichí yā hermanos ní chiī yā 'ii'yān chi ca'n'á yā ndúúcu cuidado. Ní cuna'a yā.

17

Nduuvitaá'n yā na yáā'n Tesalónica

¹ Cho'ó yā yáā' Anfípolis, cho'ó yā yáā' Apolonia ní ndaa yā na yáā' Tesalónica. Naachi véé 'áámá yaácú sinagoga ye'ne 'ii'yān Israel s'ee'. ² Ní Pablo mii' ti 'áā ndii ní'nuu' yā chē'e yā naachi snée 'ii'yān. Ní 'ii'nuu' sá'bado chi ntaavi'tuunúu' yā, ca'n'a yā ndúúcu nducyaaca yā nduudú ye'ne Dendyuūs. ³ Chi'cuee' sá ní ca'n'a sa ye'ne chi neené nguū' na Escrituras. Nga'n'ā sa chi canée chi Cristo 'cuūvi yā ní nnduuchí yā nguaa' tiná'ā. Ní Jesús ye'ne chi 'úu chi nga'n'á, Jesús mii' chi Cristo chi Ndyuūs δεεβε yā.

⁴ Ná'n'a 'ii'yān s'ee' s'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúúcu Pablo ndúúcu Silas ndúúcu n'dee n'dái 'ii'yān s'ee' chi nguéé ye'ne ndaata Israel chi 'ii'yān n'dai taavi, ndúúcu n'dee n'dái n'daataá chi n'dái taavi, nguéé duu'ví yā. ⁵ Tuu'mi ní 'ii'yān Israel s'ee' chi nguéé i'téenu yā ní ngueé yā sta'á yā ná'ā sa'n'ā chi nguéé n'daacá sa'n'ā chi 'daān'di. Ní n'deeé nduuvidaamá yā ní nduuvi taá'n yā 'ii'yān yáā' mii' ní ndaa stan'a vaadicadiinuun ye'ne yā. Ní sta'á yā 'ii'yān ye'ne vaacu Jasón. Ní ne'ne yā tun'dáa yā Pablo ndúúcu Silas nanáān 'ii'yān yáā' mii'. ⁶ Naati nguéé nindaāca yā 'ii'yān s'ee'. Candée yā Jasón ndúúcu ná'ā hermanos nanáān 'ii'ntyé'ē ye'ne yáā' mii'. Ní 'cai yiicú yā: Sá'n'ā s'ūū' nidi'vaachi sá nducyááca 'ii'yān ye'ne núu'mán in'yeé'ndi ní ndaa sa ndii 'múu'. ⁷ Ní Jasón mii' snée yā 'ii'yān s'ee' na vaacu sa. Ní nducyaaca yā nguéé idií' yā tan'dúúca chi nga'n'ā César. 'ii'yān s'ee' nga'n'á yā ti véé táámá rey chi Jesús.

⁸ Ní 'ii'yān s'ee' ndúúcu 'ii'ntyé'ē ye'ne yáā' 'cūū nduuvi taá'n yā taachi ch'iindiveén yā chuū. ⁹ Tuu'mi ní sta'á yā tuumi ye'ne Jasón ndúúcu ná'a yā ní n'deéchi yā 'ii'yān.

Pablo ndúúcu Silas na yáā'n Berea

¹⁰ Tuu'mi nūu' hermanos dichó'o yā Pablo ndúúcu Silas ndii yáā' Berea. Ní taachi ndaa yā mii' ní sndaay na yaacú sinagoga ye'ne 'ii'yān Israel s'ee'. ¹¹ 'ii'yān s'uu' n'daacá yā nanáān Dendyuūs nguéé tan'dúúca 'ii'yān chi snée yā na yaā' Tesalónica. Sta'á yā nduudu mii' ndúúcu vaadi yeenu ní ch'ee' yā nguvi nguvi Escrituras. Ne'ne yā n'diichí yā, ¿'áá cuaacu chi 'tíicā? ¹² Neené 'yaa' yā s'téenu yā, n'daataá chi nguéé ye'ne ndaata Israel chi tá'n'ā n'dai taavi ndúúcu neéne 'yaa' sa'n'ā. ¹³ Taachi 'ii'yān Israel s'ee' ye'ne yáā' Tesalónica chicadiinuun yā chi 'ii'yān ye'ne yáā' Berea 'aa deenu ntúu' yā ye'ne nduudu ye'ne Dendyuūs cáávā chi nga'n'a Pablo, tuu'mi ní che'ne yā mii'. 'Tíicá ntúu' ca'á yā vaadi 'caa'va 'yaa' 'ii'yān. ¹⁴ Hora mí' nūu' hermanos dichó'o yā Pablo ndii na nuū'n'nyá'ā. Ní Silas ndúúcu Timoteo ch'εtinée yā mii'. ¹⁵ 'ii'yān chí canée chi can'dáa yā Pablo, candée yā sa'n'a mii' na yáā' Atenas.

Ní Pablo ca'a sa orden 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi dichó'o yā Silas ndúúcu Timoteo naachi cunée sa chinúúⁿ cueⁿé 'nūūⁿ. Ní cueⁿé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

Pablo na yáāⁿ Atenas

¹⁶ Pablo miⁿ canee ngiinu sa 'iiⁿyāⁿ na yáāⁿ Atenas. Ní neené ndaachi ndí espíritu yeⁿé sa taachi n'diichi sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿé yáāⁿ chi néené i'téenu yā ídolos. ¹⁷ Caⁿ'a yā n'dee n'dái ná yaacū sinagoga ndúúcu 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā chi maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Israel. Ní nguuvi nguuvi caⁿ'a ntuúⁿ yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chi sneé yā niiⁿvεε. ¹⁸ Ní náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi ch'eēⁿ chi neené n'dái tiⁿi, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ epicúreos, yeⁿé 'iiⁿyāⁿ estoicos ní n'gεεcú cheendi yā ndúúcu yā. Ní n'dúúví 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'á yā: ¿Dεε neⁿé caaⁿ'maⁿ sáⁿ'a 'cúu chí tá'tiⁿ n'deeé ngaⁿ'á sá? Ní náⁿ'ā yā ní caⁿ'a yā: Ngaⁿ'á sa tan'dúúca chí 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a yeⁿé ndyuūs ngai. Pablo miⁿ caⁿ'a yā yeⁿé evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿé Jesucristo ní yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chí nnduuchi yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. ¹⁹ Ní staⁿ'á yā saⁿ'á ní ndaaⁿ yā nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿé ndúúcu sa yíicú chí nguuvi Areópago. Ní caⁿ'a yā: ¿'Áá cuuvi cádíinuⁿ 'nū dεε chí ca'cueéⁿ ní chí ngai chí ngaⁿ'a ní? ²⁰ Ngaⁿ'a ní denduⁿú chí n'daaⁿ ní neⁿé 'nū cadiinuⁿ 'nū dεε neⁿé caaⁿ'māⁿ chuú.

²¹ (Naati 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ Atenas ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí snúuⁿ yúúni chí sneé yā miⁿ, nguéé tuumicadíinuⁿ yā yeⁿé taama naaⁿ, caati dámaāⁿ neⁿe yā 'caandiveéⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā cosa chí ngai.)

²² Tuuⁿ'mi ní Pablo míⁿ chéendí sa náavtaⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿé yíicú chí nguuvi Areópago, ní caⁿ'a sa: Ndis'tiⁿ san^{'a} yeⁿe yáāⁿ Atenas, 'úu tuumicadiinuⁿ yeⁿe ní chí neené i'téenu ní ndyuūs s'eeⁿ. ²³ Cho^{'o} ní n'diichi lugar naachi cu'téenu ní ndyuūs s'eeⁿ yeⁿé ní. Ndaacá 'áámá na santo naachi canéé nguúⁿ nduudu 'cúu, NDYUŪS CHI NGUΞE N'DIICHI YÚ. Ndyuūs chí ndís'tiⁿ nguéé n'diichi ní ní i'téenu ní, Ndyuūs miⁿ chí 'úu ní ngaⁿ'á.

²⁴ Ndyuūs chí din'dái yā in'yeeⁿdí ndúúcu tanducueⁿé chí véé in'yeeⁿdí, Señor miⁿ chí yeⁿé yā nanguuvi ndúúcu yeⁿé na yáⁿ'āa miⁿ. Ní nguéé canúuⁿ yā yaacū chí nín'dai ta^{'a} 'iiⁿyāⁿ. ²⁵ Ndíi nguéé ndúú chí neⁿé yā dεε vεε yeⁿe 'iiⁿyāⁿ caati 'iiⁿyāⁿ miⁿ ní ca'a yā vida nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿe íⁿyeeⁿdí ndúúcu 'yúúné chí yíicú yā ndúúcu tanducueⁿé denduⁿú.

²⁶ Ndyuūs diⁿ yā chí 'áámá ndaata nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí 'cuεetinée yā vmnaaⁿ yáⁿ'āa. Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ diⁿ yā señalar yáⁿ'āa naachi 'cuεetinée yā ndúúcu tiempo chí 'cuεetinée yā na yáⁿ'āa. ²⁷ Dendyuūs s'neéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ na yáⁿ'āa chí n'núuⁿ yā Dendyuūs miⁿ ndúúti chí cuuvi ndaā niⁿ'núⁿ yā níicú ndaacá yā 'iiⁿyāⁿ, 'áará chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ nguéé yaⁿ'ai canée yā yeⁿe ca'áámá ca'áámá s'uúuⁿ. ²⁸ Ní cucáávā 'iiⁿyāⁿ miⁿ canduuchi yú ní inuⁿú yú ndúúcu yā ní s'uúuⁿ 'cuεetinée yú ndúúcu yā. Tan'dúúca chí caⁿ'a tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ poetas yeⁿé ní: Tí ndáátá yeⁿé Ndyuūs s'uúúⁿ. ²⁹ Caneé yú na ndaata yeⁿé Dendyuūs. Nguéé cánée chí nadacadíinuⁿ yú chí Dendyuūs miⁿ tan'dúúca 'díiⁿnguuaⁿ 'iiⁿyāⁿ, tan'dúúca 'díiⁿnguεε 'iiⁿyāⁿ, tan'dúúca tuúú 'iiⁿyāⁿ, tan'dúúca chí saⁿ'ā din'dái ndúúcu vaadi cadiinuⁿ yeⁿé sa. ³⁰ Tuuⁿ'mi ní Dendyuūs nguéé díiⁿ cuenta yeⁿé tiempo yeⁿe vaadi tonto yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ ní Ndyuūs ca'á yā orden nducyaaca 'iiⁿyāⁿ nducueⁿé cuaaⁿ chí 'iiⁿyāⁿ ndaacadámi yā yeⁿé nuuⁿndí yeⁿé yā. ³¹ Cáávā chuú Dendyuūs 'cuuⁿ'miⁿ yā 'áámá nguúvi chí díiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ yeⁿe in'yeeⁿdí ndúúcu justicia cucáávā saⁿ'ā miⁿ chí ndεεve. Cáávā saⁿ'ā miⁿ Dendyuūs diⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ deenú yā chí cuaacu chí Dendyuūs nadacueⁿé yā saⁿ'ā nguuaⁿ tináⁿ'ā.

32 Taachí ch'iindiveén yā chi nnduuchi yā nguuaⁿ tináⁿā, nánⁿā yā diiⁿ duuchi yā 'iiⁿyāⁿ. Níícú náⁿ'a yā caⁿ'a yā: 'Áā 'caandiveeⁿ ntúuⁿ 'nū yeⁿ'é nī ndii táámá.

33 Pablo miiⁿ nan'daa sa naavtaⁿā yeⁿ'é yā. 34 Nánⁿ'a yā chi'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúúcu Pablo miiⁿ. Nguuaⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee 'áámá saⁿā Dionisio yeⁿ'é 'iiⁿntyéⁿē concilio chi nduuvidaamá yā na lugar Areópago ndúúcu 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Dámaris, ndúúcu táámá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

18

Pablo na yáāⁿ Corinto

1 Cuayivi chí chó'ōo chúu Pablo miiⁿ ní nan'dáa sa yeⁿ'é yáāⁿ Atenas ní cueⁿ'e sa na yáāⁿ Corinto. 2 Ní ndaaca sa 'áámá saⁿā Israel chí nguuvi sá Aquila. Saⁿ'ā miiⁿ yeⁿ'e yánⁿāa Ponto chí cáámá ndaā sa yeⁿ'e yánⁿāa Italia ndúúcu táⁿā sa chí nguuvi Priscila ti Claudio miiⁿ chí rey ch'εεε ní ca'a sa orden chí nan'daā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Roma. Pablo cueⁿ'e sa naachi canéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. 3 Saⁿ'ā miiⁿ ní dáámá diiⁿ sa ntiiⁿnyūⁿ ní canéé sá ndúúcu yā. Dáámá nūu diiⁿ yā ntiiⁿnyūⁿ. Ntiiⁿnyūⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí diⁿdái yā va'ai tínnūⁿ. 4 Ní nguuvi nguuvi sábadó miiⁿ Pablo n'deeé indeé yā na yáacū sinagoga. Ní diiⁿ yā chí nduuvidaamá yā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'é ndaata Israel lado yeⁿ'é yā.

5 Taachi Silas ndúúcu Timoteo ndaá yā yeⁿ'é yánⁿāa Macedonia, Pablo miiⁿ 'aama canéé sá chí ngaⁿ'ā sa nduudu yeⁿ'é Dendyuūs. Ní ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu ní ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí Jesús miiⁿ chí Cristo. 6 Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e Pablo ní 'caa'va yā yeⁿ'é sa. Pablo ch'íidí sa tiinuúⁿ yeⁿ'é sa. Ní Pablo caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿyāⁿ: Ndís'tií ní canéé chí 'āā maán nī can'diícu nī chí cuuvi ndúúcu nī. 'Úú nguéé can'diícu yeⁿ'é chuū. Maaⁿ ní caⁿ'á ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'é ndaata Israel.

7 Nan'dáa sa miiⁿ ní cueⁿ'e sa na vaacu 'áámá saⁿā chí nguuvi Justo chí i'téenu sa Dendyuūs. Vaacu sa canéé sá na niiⁿnuúⁿ na yaācū sinagoga. 8 Níícú saⁿ'ā Crispo saⁿ'ā chí ndii tíiⁿ yeⁿ'é yáacū sinagoga s'téenu sa Señor 'iivú Ndyuūs ndúúcu nducyaacá yā na vaacu sa. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Corinto miiⁿ ch'indiveén yā. Ní s'téenu yā ní cheεdinuūⁿniⁿ yā. 9 Tuu'mi ní Señor caⁿ'a yā ndúúcu Pablo na 'yúúdūyaaⁿ yeⁿ'é sa: Nguéé 'va'a di caāⁿmāⁿ di. Nguéé cunéé 'diiⁿ cheundi di. 10 Caati 'úú canéé ndúúcu di ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé diiⁿ n'gínu yā ndúúcu di. Ti 'úú neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ chí véé ní yeⁿ'é na yáāⁿ 'cūū.

11 Ní canee sá miiⁿ 'áámá nduūyū canee maⁿ'ā. Chí'cueeⁿ sa nduudu yeⁿ'e Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

12 Taachi saⁿ'ā Galión canéé sá 'iiⁿntyéⁿē gobernador yeⁿ'e yánⁿāa Acaya, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní nducueeⁿ yā ti nduuvidaamá yā contra Pablo. Ní candéε yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'e juez miiⁿ. 13 Ní caⁿ'a yā: Saⁿ'a 'cūū ngaⁿ'a sa chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā Dendyuūs nguéé tan'dúúca chí ngaⁿ'a ley.

14 Taachí Pablo miiⁿ ní tuca'a sa caⁿ'a sa, tuu'mi saⁿ'a Galión ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ; Ndís'tií 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, ndúúti chí 'áámá cosa chí ya'ai n'dai chíi o 'áámá tinaⁿ'ā n'dií yā tuu'mi ní cuaacu cuhéé ndúúcu nī. 15 Ndúúti chí vaadi tiinguuneéⁿ yeⁿ'é nduudu yeⁿ'é nī ndúúcu chí duuchi 'iiⁿyāⁿ ndúúcu

yeⁿ'ē ley yeⁿ'ē nī, tuuⁿ'mi ní, ndís'tiī, diīⁿ nī juzgar chuū. Ti 'úu nguéé neⁿ'ē diīⁿ juzgar chi 'túucā.

¹⁶ Tuuⁿ'mi ní tun'dáa yā 'iīⁿ'yāⁿ chuva'aī yeⁿ'e cuarto yeⁿ'e juez. ¹⁷ Tuuⁿ'mi ní nducyaacā 'iīⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel sta'á yā saⁿ'ā Sóstenes chí chééndií vmmāⁿ yeⁿ'ē yáucū sinagoga ní ch'eⁿ'ē yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'ē juez. Naati Galión miiⁿ nguéé diīⁿ yā cuenta yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chuū.

¹⁸ Níicú Pablo miiⁿ neené 'naaⁿ canee sa miiⁿ'ya ní caⁿ'a sa hermanos: Cuidado 'cuetinéē nī. Cueⁿ'e sa na barco na yáⁿ'āa Siria ndúúcu 'áámá tán'ā chí nguuví Priscila ndúúcu 'áámá saⁿ'ā chí nguuví Aquila. Vmnááⁿ vmmāⁿ na yāⁿ Cencrea Pablo miiⁿ 'chiica sa yuūdū tiiⁿ sa ti 'áámá seña chí diīⁿ sa compromiso ndúúcu Dendyuūs. ¹⁹ Tuuⁿ'mi ní ndaa sa yāⁿ Efeso ní Pablo s'neeⁿ sá 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní sndaa maāⁿ sa na yáucū sinagoga miiⁿ. Ní caⁿ'a sa ní n'deéē ndeē sa ndúúcu 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. ²⁰ 'Iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā saⁿ'ā chí 'nááⁿ cune sa ndúúcu yā naati nguéé chí 'tuucā. ²¹ Naatí yaa'vi sá 'iīⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a sa: Cánéé chí nguεεcúndiī na yāⁿ Jerusalén cáávā 'viicu chí cuchí. Nguεεcunéé ntuúⁿ n'diichí ndis'tiī ndúúti chí Dendyuūs neⁿ'e yā. Ní chiica sá yeⁿ'ē yāⁿ Efeso ní cueⁿ'e sa ná barco.

Pablo ndaa yā yāⁿ Antioquía ní cueⁿ'e yā ndii chí 'iīⁿ'nūⁿ viaje

²² Cuchεε sá na yāⁿ Cesarea ní cheⁿ'e sá diīⁿ sa saludar hermanos chí caⁿ'á yā na yaācū. Tuuⁿ'mi ní cueⁿ'e sa na yāⁿ Antioquía. ²³ Canéé sá miiⁿ 'áámá tiempo. Cun'dáa sa ní cueⁿ'e sá na orden yeⁿ'ē nducyaaca yāⁿ'āa Galacia ndúúcu yāⁿ'āa Frigia. Ní s'neeⁿ chiichi sa nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ná vaadi i'teenu.

Apolos nga'á yā nduudu cuaacu na yāⁿ Efeso

²⁴ 'Áámá saⁿ'ā Israel chí nguuví sa Apolos ndaa sa yāⁿ Efeso yeⁿ'e yāⁿ vaacu sa chí nguuví Alejandría. Saⁿ'ā miiⁿ saⁿ'ā chí deenⁿ taavi sa. Neené n'dεεve nduudu yeⁿ'ē sa ní véé valor sa chí caāⁿ'māⁿ sa Escrituras chí canéé nguūⁿ. ²⁵ Saⁿ'ā miiⁿ ní 'áámá 'iīⁿ'yāⁿ chí 'cueéⁿ yā saⁿ'a yúúni yeⁿ'ē Señor miiⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní diīⁿ sa ndúúcu núúⁿ máⁿ espíritu yeⁿ'ē sa. Ní ngaⁿ'a sá ngí'cueéⁿ sa cuéⁿ'e daāⁿ'maⁿ nduudu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, 'áará chí dámaāⁿ deenu sa yeⁿ'ē chí chεεdinuūⁿ nī Juan. ²⁶ Ní Apolos miiⁿ tucá'a sa caⁿ'a sa nguéé ndúúcu vaadi 'va'a chεeti yaācū sinagoga taachí saⁿ'ā Aquila ndúúcu tán'ā sa Priscila chí iindiveéⁿ yā, s'nééⁿ vi'í yā saⁿ'ā ní chí'cueéⁿ cá yā saⁿ'ā más ca yeⁿ'ē yúúni cuaacu yeⁿ'ē Ndyuūs. ²⁷ Apolos neⁿ'e sa cho'o sa yāⁿ'āa Acaya, ní hermanos ní caⁿ'a yā chí caⁿ'ā sáⁿ'ā miiⁿ'ya. Ní hermanos dingúuⁿ yā yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí 'cuaáⁿ yā saⁿ'ā. Tuuⁿ'mi ní ndaa sa miiⁿ ní chinnee taavi sa 'iīⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā cáávā favor ch'εεte yeⁿ'e Dendyuūs. ²⁸ Ndúúcu nducuéⁿ'ē poder n'deéé ch'εécū cheendi sa ndúúcu 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ng'iⁿ'i sa chí Jesús miiⁿ chí Cristo chí nndεεve Dendyuūs cáávā Escrituras.

19

Pablo na yāⁿ Efeso

¹ Taachí canéé Apolos miiⁿ yāⁿ Corinto, Pablo miiⁿ ch'ínúⁿ cheⁿ'e sa yāⁿ'āa yeⁿ'e distrito cuaaⁿ niiⁿ'nuúⁿ ní ndaa sá yāⁿ Efeso. Ní nndaaca sá n'dúúví saⁿ'ā chí i'téenu yā Cristo. ² Ní caⁿ'a sa: ¿'Áá diīⁿ di recibir Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs taachí chí'teenu di? Ní 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā: Nguéé n'giindiveeⁿ 'nū chí véé Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

³ Tuu'mi ní ca'n'a sa: ¿Du'u chεεdinuū'nīn dii? 'Ii'nyā'n s'ee'n ní cā'n'a yā: Chεεdinuū'nīn 'nū cucáávā nduudu Juan.

⁴ Pablo mii'n ní ca'n'a sa: Juan mii'n chεεdinuū'nīn sa chi cuεεdínúu'nín 'ii'nyā'n ye'n'ē chi indaacadaamí yā ye'n'ē nuu'ndi ye'n'e yā, ní Juan nga'n'a sa ngii sa 'ii'nyā'n chi cu'téenu yā 'ii'nyā'n chi cuchii yā cuaa'n dáámí sá. 'Ii'nyā'n 'cúu chi Cristo Jesús mii'n.

⁵ Taachí ch'iindiveén yā chuū chεεdinuū'nīn yā ndúúcu chi duuchi Señor Jesús mii'n. ⁶ Taachí Pablo sn'duun ta'á yā vmaa'n ye'n'e 'ii'nyā'n s'ee'n tuu'mi ní ndaá vmaa'n ye'n'e 'ii'nyā'n s'ee'n Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Ní ca'n'a yā davaacu chi n'dáán ní ca'n'a yā chii'n chi Dendyuūs yaa'vi yā. ⁷ Sa'n'ā s'ee'n ní ngii sa tan'dúúca ndiichúúví sá.

⁸ Sndáá Pablo mii'n na yaácū sinagoga mii'n ní ca'n'a cuaacú sá taandúú cuuvi 'ii'nyā'n 'ii'yū, nguéé ndúúcu vaadí 'va'a. Ní n'cuee'n sa ní nga'n'a sa ndíi ne'n'e sa chi cu'téenu yā ye'n'ē chi Dendyuūs nga'n'a yā ntiinyū'n. ⁹ Naatí dii'n chεεchí ná'n'a yā na staa'a ye'n'ē yā ní nguéé chi'téenu yā. Nguéé ca'n'a yā n'daacá ye'n'e yúúni ye'n'e Dendyuūs mii'n nanaa'n nducyaaca 'ii'nyā'n. Ndaacadaamí Pablo ye'n'ē yā ní snee vi'i sa 'ii'nyā'n chi i'teenú yā Cristo. Ngí'cuee'n sá nguuvi nguuvi ná escuela chi nguuvi Tiranno. ¹⁰ Canéé sá taandu 'úúvi nduúyū. 'Tíicā chi nducyaaca 'ii'nyā'n chi snée yā na yá'n'āa Asia, 'ii'nyā'n Israel s'ee'n ndúúcu 'ii'nyā'n s'ee'n chi nguéé ye'n'ē ndaata Israel ch'iindiveén yā nduudu ye'n'ē Señor Jesús. ¹¹ Dendyuūs mii'n dii'n yā vaadí n'giinu ch'εεε n'dai cáávā ta'a Pablo mii'n. ¹² Manera chi 'tíicā sta'á yā paños ndúúcu delantales chi tuu'vi cuerpo ye'n'e Pablo ní candée yā nanaán 'ii'nyā'n ngiita. 'Iicu ndiiví ca'ai ye'n'ē yā ndúúcu 'yúúné s'ee'n chi nguéé n'daacá ye'n'ē yáán'guiinūu'n.

¹³ Tuu'mi ní ná'n'ā 'ii'nyā'n Israel s'ee'n chi ngiicá yā ndíi mii'n ndíi 'muu'n chí nga'n'a yā ndúúcu espíritu chi nguéé n'daacá ye'n'ē yáán'guiinūu'n ne'n'ē yā caa'n'mán yā chi ye'n'ē Jesús mii'n. Ní nga'n'ā yā: 'Úú ní caacá cáávā Jesús mii'n, 'ii'nyā'n chí nga'n'a Pablo ye'n'ē chi can'daā na cuerpo mii'n.

¹⁴ 'Áamá sa'n'ā chi nguuvi Esceva véé ndεēchē daiya sa chi sa'n'ā s'ee'n. Sa'n'ā mii'n ní sa'n'ā Israel ní sa'n'ā chí nga'n'a ntiinyū'n ye'n'e chiiduu s'ee'n ye'n'ē Israel. Ní daiya sa dii'n yā chuū. ¹⁵ Nan'guεεcúta'n'ā espíritu chi nguéé n'daacá ye'n'ē yáán'guiinūu'n ní ca'n'á yā: 'Úú ní n'diichi Jesús mii'n ní deenú ntúū'n du'ū chi Pablo. Ndís'tií, ¿du'u ndís'tií?

¹⁶ Ní 'iicu sa'n'ā chí canee sa ndúúcu espíritu chí nguéé n'daacá cú'u sá ndúúcu 'ii'nyā'n s'ee'n, ní chícheε sa ndúúcu 'ii'nyā'n s'ee'n ní dii'n ca sá ndúúcu 'ii'nyā'n s'ee'n. 'Ii'nyā'n s'ee'n ní chéenu yā ye'n'ē va'āi mii'n. 'Āa ntéé snúú'n yā catecai vmnáa'n yā ní nca'ái yā. ¹⁷ Chuū chicadiinúu'n nducyaaca 'ii'nyā'n chí snee na yáa'n Efeso, tan'dúúca 'ii'nyā'n Israel s'ee'n 'tiicá ntúū'n 'ii'nyā'n s'ee'n chí nguéé ye'n'ē ndaata Israel. Ní nducyaaca yā dii'yá yā chíi. Ní chíi ch'εεε ca Señor Jesús mii'n.

¹⁸ Neené 'yaa'n yā chí s'téenu yā ní ndaá yā. Ní ca'n'a yā chí véé nuu'ndi ye'n'ē yā. ¹⁹ Neené 'yaa'n 'ii'nyā'n chí ch'ee'n yā cosas magias ndéε yā libros ye'n'ē yā ní chicyá'n'a yā nanaán nducyaaca 'ii'nyā'n. Ntun'dáa yā cuenta ye'n'ē libros ní chicadiinúu'n yā chí ngii 'uúvī ngeεcu ndiichi mil tuúmí ye'n'ē 'díi'ngueε. ²⁰ 'Tíicā chíi 'yaa'n 'ii'nyā'n chí chí'teenú nduudu ye'n'ē Señor 'iivú Dendyuūs mii'n. Ní 'áamá canéé chíichi yā nduudú Dendyuūs mii'n.

²¹ Cho'ōo chúu ní Pablo mii'n nacadiinu sa na staa'a ye'n'ē sa chí cho'ō sa na yá'n'āa Macedonia ndúúcu yá'n'āa Acaya ní cuayiivi ca'n'ā sa na yáán' Jerusalén.

Ní nga'n̄a sa: Cuayivi chí 'āā che'n̄é yāān s'ee'n canee chi n'diichí ntúūn yāān Roma. ²² Ní dicho'o na yā'n̄āa Macedonia 'uūvī sa'n̄a, Timoteo ndúúcu Erasto chí cunnée yā 'ii'n̄yān. Pablo miñ canee sa 'áámá tiempo na yā'n̄āa Asia.

'Caa'vá yā na yāān Efeso

²³ Tiempo miñ ch'iindí 'áámá vaadi 'caa'va ch'εεte ye'n̄é yúúni ye'n̄e Dendyuūs miñ. ²⁴ Caati cunee 'áámá sa'n̄ā chí nguuvi sa Demetrio chí din'dái sa yaácū n'gaiyāā ye'n̄e imagen chí nguuvi Diana. Dámaān 'dii'nguεεe din'dái sa. Ní dii' sa ganar n'dee taaví tuumī ye'n̄é nti'n̄nyu' ye'n̄é sa ndúúcu sa'n̄ā s'ee'n chidin'dái yā yaácū n'gaiyāā s'ee'n. ²⁵ Demetrio mí'n̄ ní dii' sa chí nduuvidaamá sa'n̄ā s'ee'n chí idii' nti'n̄nyu' miñ. Ca'n̄a Demetrio: Ndís'tiī sa'n̄ā, déenu nī chí v̄éé tuumī ye'n̄é yú ye'n̄é nti'n̄nyú'n̄ cūū. ²⁶ Naati inaá'n̄ ní n'giindiveé'n̄ ní chí Pablo 'cūū taanduvéé dii' sa chí neené n'dai 'ii'n̄yān s'téenu yā. Nguéé dámaa'n̄ yāān Efeso ti nuu'ma'n̄ yā'n̄āa Asia. Ní nga'n̄a sa chí nguéé dendyuūs s'ee'n chí din'dái yā ndúúcu ta'á yā. ²⁷ Nguεεe dámaa'n̄ negocio ye'n̄é yú chí v̄éé peligro ye'n̄é chí 'aa ntéé du'ū vεε. 'Tiicá ntúūn yáacū ye'n̄é imagen Diana chí ch'εεte mí'n̄, mar 'áámá 'ii'n̄yān 'āā ntéé ne'n̄e yā. Ní tuca'á yā natuuví yā chí ch'εεte ye'n̄é Diana miñ chí i'teenu nuu'ma'n̄ nación ye'n̄e yā'n̄āa Asia ndúúcu núú'mán̄ i'n̄ yee'dí' cūū.

²⁸ Taachí ch'iindiveé'n̄ yā chuū nduuvi taán̄ yā ní 'cai yā, nga'n̄a yā: Ch'εεte n'dai tá tá'n̄ā imagen Diana ye'n̄e 'ii'n̄yān ye'n̄é yāān Efeso.

²⁹ 'Ii'n̄yān yāān miñ chiidáanā ye'n̄é yā. Ní sta'á yā sa'n̄ā chí nguuvi Gayo ndúúcu sa'n̄ā chí nguuvi Aristarco ní candée yā sa'n̄ā s'ee'n na teatro. Sa'n̄ā miñ ní ye'n̄é yā'n̄āa Macedonia ní compañeros ye'n̄e Pablo. ³⁰ Pablo miñ ne'n̄e sa can'dáa sa nanáān̄ 'ii'n̄yān yāān miñ naati 'ii'n̄yān s'uú'n̄ chí i'téenu yā Cristo nguéé 'cuú'n̄ yā. ³¹ Dendú'ū ná'n̄a 'ii'n̄ntyé'n̄é sa'n̄ā ye'n̄e yā'n̄āa Asia, sa'n̄ā chí amigo ye'n̄é Pablo dichó'o yā caaca ye'n̄é chí nga'n̄á yā chí nguéé ca'n̄ā sa na teatro. ³² Ná'n̄a yā n'gai' yā 'áámá cosa, ná'n̄a yā táámá cosa ti ngiidáanā ye'n̄é yā. Ná'n̄a yā miñ ní nguéé déenu yā dε'ε cáāvā nduuvidaamá yā. ³³ Ní 'ii'n̄yān ye'n̄e Israel tun'dáa yā Alejandro nguaa'n̄ 'ii'n̄yān chí n'dee n'dái. 'Ii'n̄yān Israel s'ee'n ingúúndaí yā sa'n̄ā. Tuu'mi ní Alejandro mí'n̄ ca'a sa ndúúcu ta'a sa chí cunee 'diií'n̄. Ne'n̄e sa caa'n̄ma'n̄ sa ye'n̄é maan̄ sa nanáān̄ 'ii'n̄yān yāān miñ. ³⁴ Taachí tuumicadiinúú'n̄ yā chí sa'n̄a Israel sa'n̄a miñ nducyáácá yā 'caí yā taanduu 'uuvī hora: Ch'εεte n'dai imagen ndyuūs Diana ye'n̄é 'ii'n̄yān ye'n̄e yāān Efeso.

³⁵ Tuu'mi ní sa'n̄ā 'ii'n̄ntyé'n̄é chí idingúū'n̄ dii' sa chí 'caadi' nducyaaca yā cheendi yā ní ca'n̄a sá: Ndís'tiī sa'n̄ā s'ee'n ye'n̄e yāān Efeso, ζdu'lu sa'n̄ā chí nguéé deenu sa chí 'ii'n̄yān ye'n̄e yāān Efeso dii' yā cuidado yaácū ye'n̄e tá'n̄ā ch'εεte n'dai chí imagen Diana ní imagen ye'n̄é tá chí ndaa ye'n̄e nanguuvi? ³⁶ Deenu yú chuū chí mar 'áámá 'ii'n̄yān nguéé cuuvi caa'n̄má'n̄ yā contra ye'n̄e chuū. Ndís'tiī canéé chí 'cuεεtinéé 'dii' nī ní inadacadiinúú'n̄ nī. Ní nguéé dii' nī dε'ε vεε. ³⁷ Naati candée nī sa'n̄ā s'ee'n ti nguéé dii' duucú sá 'áámá cosa ye'n̄é yaácū ndí nguéé ndúú nga'n̄a rá yā chí nguεεe n'daaca lado ye'n̄e imagen dendyuūs n'daataa ye'n̄e yú. ³⁸ Nduuti chí Demetrio miñ ndúúcu taná'n̄ā 'ii'n̄yān chí dii' yā nti'n̄nyu' miñ v̄éé vaadi 'caa'va ndúúcu sa o dendú'ū contra 'áámá 'ii'n̄yān, tuu'mi ní, can'dée yā sa'n̄ā vaacuyāān ní v̄éé sa'n̄a 'ii'n̄ntyé'n̄é. Mí'n̄ ní cuuvi caa'n̄ma'n̄ 'áámá yā táámá yā. ³⁹ Nduúti chí ngiicá nī ye'n̄é táámá naa'n̄ dendu'ū 'ii'n̄ntyé'n̄é s'ee'n cuuvi cāā'n̄ma'n̄ yā chéé chí cuaacu. ⁴⁰ Tí cáandá ye'n̄e yú chí

caaca nuuⁿndí yā yeⁿe yú ní cadiinúúⁿ yā yeⁿe chí 'caí yú 'maaⁿ. Nguéé mar 'áámá nduudu chí caaⁿ'maⁿ yú yeⁿe chí chuū.

⁴¹ Taachí caⁿ'á yā chuū ní dííⁿ yā despedir nducyaaca yā.

20

Pablo cueⁿ'é yā yáⁿ'āa Macedonia ndúúcu yáⁿ'āa Grecia

¹ Taachí canee 'dííⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, yaaⁿ'vi Pablo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Ní taachí Pablo caⁿ'a sa consejo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'cueⁿtinéé n'daāca yā ndúúcu Dendyuūs miiⁿ. Ní dííⁿ sa despedir yeⁿ'é yā ní tuⁿ'maⁿ'á sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Tuuⁿ'mí can'dáa sa ní cueⁿ'é sa yáⁿ'āa Macedonia. ² Cuayiiⁿví miiⁿ cheⁿ'e ntúⁿ sa yáāⁿ s'eeⁿ chí chí cueⁿ'e taavi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndúúcu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ ní ndaā sa yáⁿ'āa Grecia. ³ Cuayiiⁿví taachi 'āā cānee sa 'iiⁿ'nuⁿ 'iiⁿ'yū miiⁿ ní cuayiiⁿví taachí nadicadiíⁿnuuⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí dííⁿ n'gíínu yā ndúúcu sa hora chí neⁿ'e sa tucáⁿ'a sa sndáa sa na barco miiⁿ na yáⁿ'āa Siria, tuuⁿ'mí ní nadacadííⁿnuuⁿ sa chuū chí choⁿ'o ntúⁿ sa na yáⁿ'āa Macedonia. ⁴ Ní sáⁿ'ā s'ūuⁿ cheⁿ'e sá ndúúcu Pablo ndii yáⁿ'āa Asia. Sáⁿ'ā s'uuⁿ ní Sópater yeⁿ'e yáāⁿ Berea, ndúúcu Aristarco ní saⁿ'ā chí nguuví Segundo saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'é yāāⁿ Tesalónica, ndúúcu saⁿ'ā chí nguuví Gayo yeⁿ'e yāāⁿ Derbe, ndúúcu Timoteo, ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Asia chí sáⁿ'ā Tíquico ndúúcu sáⁿ'ā Trófimo. ⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ néé can'dáa naaⁿ yā ní canéé ngíínu yā nús'uuⁿ na yáāⁿ Troas chí niiⁿnuúⁿ nuūⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā. ⁶ Taachí 'aa chó'ōo nguuví yeⁿ'é pan chí nguéé levadura, tuuⁿ'mí cueⁿ'é 'nū na barco yeⁿ'é yāāⁿ Filipos. Cho'ōo nyuⁿ'u nguuví ní ndaá 'nū ní nduuvidaamá 'nū ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é na yáāⁿ Troas. Ní ch'εⁿtinéé 'nū ndεⁿchē nguuví miiⁿ.

Pablo na yaāⁿ Troas

⁷ Nguuví domingo vmnáāⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é ndaata miiⁿ nduuvidaamá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí n'deé yā pan. Pablo miiⁿ ní ngí'cueeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. Canéé chí can'dáa sa nguuví chí cuchí. Ní chí'cueeⁿ sa taandu ndíí maⁿ'a yaaⁿ. ⁸ Ní na cuarto yáacū naachi nduuvidaama yā nééne n'deēe lámparas veε. ⁹ Náá tiempo caⁿ'a Pablo miiⁿ ní 'áámá saⁿ'a 'dííⁿ chí nguuví sá Eutico chí véé sá na ventana, cyaadú n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ chin'dáa sa ndiichí ndii 'iiⁿ'nuⁿ piso. Taachí nadacuéⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ ní 'āā n'dii sa. ¹⁰ Tuuⁿ'mí ní nanguaⁿ'āi Pablo miiⁿ ní tuⁿ'maⁿ'á yā saⁿ'ā ní can'nuu yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a Pablo chíí yā saⁿ'ā s'uuⁿ: Nguéé 'vaⁿ'á ní. Canduuchi ntúⁿ staaⁿ yeⁿ'é sa taama vmnéⁿ'é. ¹¹ Ch'iiⁿu maáⁿ ní Pablo cuindáa tuuⁿ yā cuaaⁿ 'niiⁿ'nuúⁿ. Ní n'dee yā pan. Ní cheⁿ'é yā ndúúcu yā chí candíí yā chí'cueeⁿ ntúⁿ yā nuuⁿ'máⁿ yaaⁿ ndii chídeεve. Níicú cuēⁿ'e yā. ¹² Candé yā saⁿ'ā 'dííⁿ miiⁿ ní candúúchi sa. Ní yéénú n'dai yā ndúúcu 'viich'εⁿtííⁿūⁿ ch'εⁿete.

Cueⁿ'é yā yeⁿ'e yáāⁿ Troas ndii yáāⁿ Mileto

¹³ Nús'uuⁿ ní can'dáa naaⁿ 'nū ní cueⁿ'e 'nū na barco na yáāⁿ Asón chí ndaacá 'nū Pablo yáāⁿ miiⁿ. Pablo miiⁿ 'āā neⁿ'e sa chí caaca sa na yáⁿ'āa. ¹⁴ Taachí Pablo nduuvidaama sa nduucú 'nū na yáāⁿ Asón miiⁿ, ní cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ, ní ndaá 'nū na yáāⁿ Mitilene. ¹⁵ Cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ ní chídeεve táámá nguuví ndaa 'nū niiⁿ'nuúⁿ na isla Quío. Ní chídeεve táámá nguuví chí ndaa 'nū isla Samos. Ní cueⁿ'é 'nū ndaa 'nū na yáāⁿ Trogilio. Ch'εⁿtinéé 'nū nguiiⁿū miiⁿ. Chídeεve táámá nguuví cueⁿ'é 'nū na barco ní ndaa 'nū yáāⁿ Mileto. ¹⁶ Pablo miiⁿ nacadiíⁿnuuⁿ sa chí chó'o sa yáⁿ'āa Asia. Canéé

chi cacyiinu sa chi cunee ngiinu sa nguuvi ye'n'e Pentecostés chi 'viicu ye'n'e cosecha na yáa'n Jerusalén ndúúti chi cuúvi.

Pablo nga'n'a sa nduudu cuaacu ní dii'n sa despedir 'ii'n'yān ye'n'e yáān Mileto

17 Pablo dich'o sa 'ii'n'yān ye'n'e yáān Mileto ndii yáān Efeso chi 'cái yā 'ii'n'yān ndiicū chi nga'n'a ntiin'nyu'n ye'n'e yaācū. 18 Taachí ndaa 'ii'n'yān s'een nanáān Pablo, ca'n'a sá chii sa 'ii'n'yān s'een: Ndis'tiī deenú nī ti ndii nguuví vmnáān vmaān chi ndaa yā'n'āa Asia táacā dii'n ní canee nduucú nī tanducué'n'e tiempo. 19 Dii'n ntiin'nyu'n ye'n'e Señor ndúúcu vaadi ndiicú'n taavi. Ch'eenú chiī taanduvéé chi nguéé n'daacā chi dii'n 'ii'n'yān Israel s'een nduucú. Ch'ēcú nícu tun'daa nuū'nīn' nduutinaān. 20 Ní 'áámá nga'n'a tanducué'n'e dendú'u chi n'daacā ye'n'e ní. Ní chi'cueé'n nanáān nducyaacá 'ii'n'yān nduu va'ai nduu va'āi. 21 Ní ca'n'á nduudu cuaacu 'ii'n'yān Israel s'een ndúúcu 'ii'n'yān s'een chi nguéé ye'n'e ndaata Israel ye'n'e chi ndaacádaamí yā ye'n'é nducué'n'e nuu'ndi ye'n'é yā nanáān Dendyuūs. Ní cu'téenu yā ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'é yū. 22 Maa'n ní cun'diichi nī. Canee chi dii'n cucaava espíritu ye'n'é. Ca'n'á na yáān Jerusalén ní nguéé deenú de'ē 'cueēn' mii'n. 23 Maa'n deenú chi Espiritu N'dai ye'n'e Ndyuūs mii'n nga'n'a yā ngii yā 'úu na nducyáácá yáān chi ca'n'á cunee ngiínú chi 'cueēn' cuuví ní ca'n'á vácū. 24 Naati mar 'áámá naa'n nguéé idií'n cuenta ndii nguéé ndúú ya'ái 'úu vida ye'n'é maán. Canee ngiínú chi di'cuiínú ntiin'nyū'n ye'n'é, ntiin'nyu'n chi teē Señor Jesús 'úu chi caa'n'má'n nduudu cuaacu ye'n'é yā ye'n'e evangelio chí ndúúdu ngai ndúúcu vaadi yeenú. Nduūdú mii'n ye'n'e favor ch'ēte ye'n'é Dendyuūs. 25 Maa'n ní 'caandiveé'n nī. 'Úú ní deenú ti mar 'áámá ndis'tiī nguaa'n 'ii'n'yān naachí chō'o ní ca'n'á ye'n'e chi Dendyuūs nga'n'a yā ntiin'nyu'n mar 'áámá nī 'aa ntéé n'diichi nī naān. 26 Tanducué'n'e chuū nga'n'á ngii ndis'tiī maa'nguuví caati 'úu nguéé canee chi dii'n responder ye'n'é mar 'áámá nī ye'n'e tanducué'n'e vida ye'n'e tanducué'n'e 'ii'n'yān. 27 Nguéé chee'diitú ti ca'n'á tanducué'n'e consejo ye'n'e Dendyuūs ndúúcu ndis'tiī. 28 Tuu'mi ní cundεε nī cuidado ye'n'e maán nī ndúúcu nducyáácá 'ii'n'yān chi i'téenu yā ti Espiritu N'dai ye'n'e Ndyuūs chi'neé'n yā ndis'tiī cáāvā chi cuuvi dii'n nī cuidado ye'n'e 'ii'n'yān chi i'téenu Señor, 'ii'n'yān chi ca'n'á yā yaācú ye'n'e Señor. Señor mii'n ní cai yā 'ii'n'yān ndúúcu yuu'n ye'n'e maán yā. 29 'Úú ní deenú chi cuayiivi taachí 'āa ntéé canduuchi ní ndaa 'ii'n'yān tan'dúúca lobos nguaa'n ndis'tiī ní dii'n yā chi nguéé dii'n n'daacā nī ndúúcu tanducué'n'e 'ii'n'yān. 30 Nguaa'n ndis'tiī nūn' nacuee'n sá'n'ā s'een chi nga'n'a nduudu chi nguéé n'daacā chi cuuvi candéé sa 'ii'n'yān s'een chí i'téenu yā Cristo ndúúcu sa. 31 Cáāvā chuū cuin'diichi n'daacā nī. N'gáácú nī ti cheeti 'ii'n'nyū'n nduuyū ndii nguuvi ndii n'gaa'n nguéé chi'neé'n naān ca'n'á ndúúcu nuū'nīn' nduutinaān 'áámá 'áámá ndis'tiī. 32 Maa'n ní ndis'tiī hermanos, i'neé'n ndis'tiī ye'n'e Dendyuūs ndúúcu nduudu ye'n'e favor ch'ēte taavi ye'n'é yā. Nduudu mii'n diitu ch'ēteé chi 'cuiitá ndis'tiī ní teē ndis'tiī 'áámá cosa chí véé chí cuuví ye'n'e nī ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yān chí Dendyuūs didεév yā. 33 Nguéé dii'n ngueēe ndíí nguéé tuumi 'dií'nguεε ndíí nguéé ndúú tuumi 'dií'nguāa'n ndíí nguéé ndúú catecai 'ii'n'yān. 34 Ndis'tiī ní deenú nī chí ta'á dichí'vē 'úu ndúúcu 'ii'n'yān chí snéé nduucú ye'n'e nducué'n'e chí ne'ē'nū. 35 Tanducué'n'e chuū chí'cueé'n ndis'tiī chí dii'n yú ntiin'nyu'n 'túúca. Canee chí cuuvi cunnee yú 'ii'n'yān chí ngi'vaachí. Ní nn'gaacu yú nduudu ye'n'e Señor Jesús mii'n chí ca'n'a yā: N'daí taavi ca chí ca'a yú nguéé ti chí cuta'ā yú.

³⁶ Taachi ca'n'a yā chuū chiintii'yá yā ní ca'n'angua'á yā ndúúcu nducyaaca 'ii'yā'n s'uú'n. ³⁷ Tuu'mi ní nducyaaca yā chεεcu taaví yā ní tú'ma'n'á yā Pablo, maa'n ní 'nee'n cheendi yā 'ii'yā'n. ³⁸ Nééné y'a'ai taaví yā cáávā nduudu chí ca'n'ā Pablo mii'n chí 'āā ntéé nanguεεcunee n'diichi ní naá'n. Ní cue'n'e yā canguu yúúni yā sa'n'ā ndii na barco.

21

Pablo cue'n'e sa na yáā'n Jerusalén

¹ Cuayivi chí n'daā cá 'nū ye'n'ē 'ii'yā'n s'ee'n, cue'n'e 'nū na barco ní cue'n'e 'nū yúúni cuaacu ní ndaā 'nū na isla Cos. Chidεεve táámá nguuví cue'n'e 'nū na barco ní cho'ó 'nū na isla Rodas ní ndii ye'n'ē isla mii'n ndaā 'nū na yaā'n Pátara. ² Ní ndaaca 'nū 'áámá barco chí ca'n'a na yá'n'āa Fenicia, cuch'és 'nū cue'n'é 'nū na barco. ³ Ní n'diichi 'nū isla Chipre chí snee lado tá 'cueēe. Ní cue'n'é 'nū na yá'n'āa Siria, ní ndii mii'n ndaā 'nū na yaā'n Tiro ti barco mii'n mí'n cu'nee'n carga ye'n'ē. ⁴ Nndaacá 'nū 'ii'yā'n s'ee'n chí i'téénú Cristo ní canéé 'nū mii'n ndεēchē nguuví. 'Ii'yā'n s'ee'n ní nga'n'a yā ngí yā Pablo mii'n cáávā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs chí nguéé ca'n'a sa yáā'n Jerusalén. ⁵ Taachi snuū'n ca'a nguuví mii'n nan'dáa 'nū nducyaaca 'ii'yā'n ndaā yā chí cunee ngíínú yā nús'uu ndúúcu n'daataá ye'n'e yā ndúúcu daiya yā ndii 'áámá lado ye'n'ē yáā'n. Ní nducyaaca yā chiintii'yá yā na 'diituú nuū'ní'n'yá'n'ā. ⁶ Ní tu'ma'n'a 'nū hermanos 'áámá 'nū taama 'nū ní cue'n'é 'nū na barco. Ní 'ii'yā'n s'ee'n ní cuna'n'a yā na vacu yā.

⁷ Nús'uu ní ch'iinu che'n'é 'nū na barco. Cue'n'é 'nū ye'n'ē yáā'n Tiro ní ndáa 'nū yáā'n Tolemaida. Ní taachí yaa'vi hermanos nús'uu ch'εεtineé 'nū ndúúcu yā 'áámá nguuví. ⁸ Chidεεve táámá nguuví mii'n ni Pablo ndúúcu nús'uu chí snéé 'nū ndúúcu sa, can'dáa 'nū. Cue'n'é 'nū na yáā'n Cesarea. Ní sndāa 'nū va'āi ye'n'e Felipe chí nga'n'a sa evangelio chí ndúúdu ngai ye'n'e Jesucristo. Felipe mii'n 'áámá sa'ā naachi ndεēchē diáconos. Ní canéé 'nū ndúúcu sa. ⁹ Sa'n'ā mii'n cuūu'n n'daataá n'gáiyā daiya sa chí nga'n'ā tá chí Ndyuūs yaa'vi yā. ¹⁰ Ch'εεtinéé 'nū n'deeε nguuví. Cuch'ée'n 'áámá sa'n'ā profeta chí caa'n'ma'n chí cuchí chí ye'n'e yá'n'āa Judea. Sa'n'ā mii'n nguuví sa Agabo. ¹¹ Sa'n'ā mii'n ní n'diichi sá nús'uu. Stá'ā sá cinta ye'n'ē Pablo mii'n ní ca'ā chíichi sá ca'a Pablo ndúúcu ta'á yā. Ní ca'n'ā sá: Chuū nga'n'a Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs: 'Tíicā 'ii'yā'n Israel s'ee'n ye'n'e yáā'n Jerusalén ca'ā chíichi yā sa'n'a ye'n'e cinta 'cuū. Ní nca'á yā sa'á ta'a 'ii'yā'n s'ee'n chí nguéé ye'n'ē ndaata Israel.

¹² Taachí ch'iindiveé'n 'nū ndúúcu 'ii'yā'n yáā'n mii'n nducyáácá 'nū chíica 'nū Pablo mii'n chí nguéé cá'n'a sa yáā'n Jerusalén. ¹³ Tuu'mi ní Pablo mii'n nan'guεεcúta'n'ā sa: ¿De'ē cúuví chí ngeεcú ndís'tii ní nééné i'nee'n y'a'ai ní staāvā ye'n'é? Ti 'úú ní nguéé dāmaā'n chí 'caāchiichí yā 'úú caati canéé chí 'cuuví na yáā'n Jerusalén cucáávā Jesús mii'n.

¹⁴ Nguéé cuuvi di'cuítu 'nū 'ii'yā'n chí cu'nee'n 'nū 'ii'yā'n ní nga'n'á 'nū: Cuuví tan'dúúca chí ne'n'e Señor.

¹⁵ Cho'ōo nguúvii mii'n cúcheε 'nū na yáā'n Jerusalén ndúúcu dendu'ū ye'n'é 'nū. ¹⁶ Ní ndaa ntúu'n yā ndúúcu nús'uu ná'n'a yā chí i'téénú Jesucristo ye'n'e yáā'n Cesarea. Ní 'ii'yā'n s'ee'n ndéε yā nús'uu na vacu 'áámá sa'n'ā chí nguuví Mnasón chí ye'n'e isla Chipre. Sa'n'ā mii'n i'teenú sa cuaa'n vmaā'n ní nús'uu ch'εεtineé 'nū ndúúcu sa.

Stá'yā Pablo na yaācū templo

17 Taachí ndaá 'nū na yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeenú taavi yā taachi sndaa 'nū. 18 Chidεεve táámá nguuvi Pablo miiⁿ cueⁿe sa ndúúcu 'nū ní snaaⁿ 'nū Jacobo ndúúcu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndiicúⁿ s'eeⁿ chí 'āā nduuvudaama yā. 19 Taachi diiⁿ sa saludar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, Pablo caⁿa sá chíi sa 'iiⁿyāⁿ ca'áámá ca'áámá nducueⁿē dendu'u chí Dendyuūs diiⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngué^e yeⁿē ndaata Israel caavā itiiⁿnyūⁿ yā. 20 Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí iindiveéⁿ yā chuū, s'téenu yā Dendyuūs ní caⁿa yā chíi yā saⁿā: 'Caandiveéⁿ nī, hermanos. Véé cá 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí s'téenu yā tan'duucā 'yaaⁿ millares. Ní nducyaaca yā ní neené chí'téenu yā ley yeⁿe Moisés. 21 Naati 'āā caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿē ndís'tiī chí ndís'tiī ca'cuééⁿ nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel. Ca'cueéⁿ nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé cánée chí diiⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿē Moisés ndíi nguéé diiⁿ yā circuncidar daiya yā, ndíi nguéé ndúú diiⁿ yā costumbres yeⁿe Moisés. 22 ¿DÉ'ε chíi tuu'mi? Neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ caⁿ'á yā ní nduuvidáámá yā taachi chí'iindiveéⁿ yā chí nndaá nī. 23 Diiⁿ dí chuū chí ngaⁿ'a 'nū ndúúcu dii: Véé cuūuⁿ saⁿ'ā nguaaⁿ nús'uū chí véé compromiso yeⁿē sa ndúúcu Dendyuūs. 24 Candéε dí saⁿ'ā s'eeⁿ. Tan'dúúca costumbre yeⁿe religión yeⁿē di, nínduuví dεεvé di ndúúcu yā yeⁿe nducueⁿē di. Niicú cuayiivi nadíi've di saⁿ'ā chí cuū tiīⁿ sa. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ tuumíadiinúⁿ yā tí nguéé de'ε véε chí caⁿ'á yā cucaavā yeⁿē di. Ní tuumíadiinúⁿ yā chí ngíca cuaacu di ní chí diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley. 25 Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata Israel chí i'téenu yā nguéé canée chí diiⁿ yā chuū. Nús'uū ní ídingúⁿ 'nū chí nguéé du'ū chí canée chí diiⁿ chuū. Dámaaⁿ chí nguéé cuta'á yā yuute yeⁿē 'iiti chí 'caaⁿ'núⁿ yā caavā ídolos, ndíi nguéé ndúú yuuⁿ yeⁿē tí, ndíi nguéé ndúú yuuⁿ yeⁿe 'iiti chí nduuchi díi'nú yā daandu tí. Ní nguéé cánée chí cunée sa ndúúcu 'áámá n'daatā chí nguéé n'daataá yeⁿē sa.

26 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nícāndéε sa 'iis'uūⁿ. Ní chidεεve táámá nguuvi tan'dúúca costumbre yeⁿe yā Pablo 'āā nididεεvé sa maaⁿ sa ndúúcu saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní sndāa yā yaācū templo chí caaⁿ'māⁿ yā chí cúúnú ca'ā nguuvi yeⁿē compromiso yeⁿē yā, chí cánée chí ca'ā yā 'áámá 'aama yā ofrenda yeⁿe yā.

27 Taachi cánée chí cúúnú ca'ā chí ndεēchē nguuvi, taachí 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿē yāⁿ'āa Asia n'diichí yā Pablo chεeti yaācū templo n'gaā'vá yā ndúúcu sa. Ní diiⁿ yā chí nduuví taāⁿ yā nducyaaca yā. Ní sta'á yā Pablo. 28 N'gaī yiiicú yā: Ndis'tiī saⁿ'ā Israel, cúnnéé nī. Sáⁿ'a 'cūú chí nduu cuaaⁿ ngi'cueeⁿ sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ contra yāāⁿ miiⁿ ndúúcu yeⁿē contra yeⁿe ley ndúúcu yeⁿē contra yeⁿe lugar 'cūú. N'déee ca nguéé tí chuū. Ní candéε sa 'iiⁿyāⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata Israel chεeti yaācū templo. Ní divaatí sa yaācū templo chí dεεve.

29 Tii cuááⁿ vmaaaⁿ ní náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā ndúúcu sa sán'ā chí nguuvi Trófimo yeⁿē yāāⁿ Efeso. Ní nadacádínuuⁿ yā chí Pablo miiⁿ nicandéε sa saⁿ'ā chεeti yaācū templo. 30 Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ n'gεεcú cheendí yā ní chíi dáanā yeⁿe yā. Ní din'gínuⁿ yā ní sta'á yā Pablo miiⁿ ní tun'dáa yā saⁿ'ā chεeti yaācū templo. Ní hora míiⁿ nūuⁿ n'gaadí yā cheendi va'ai yācū templo. 31 Ní diiⁿndú yinuⁿ yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Pablo. 'Áámá yā caⁿ'a yā yeⁿē comandante, chí nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ Jerusalén nguεε 'diiⁿ snée yā. 32 Tuu'mi nūuⁿ comandante sta'á yā soldado s'eeⁿ ndúúcu capitán ní chéenu yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ naachi cánée Pablo miiⁿ. Taachí nducyaaca yā n'diichí yā comandante ndúúcu soldado s'eeⁿ tuu'mi s'neeⁿnaaⁿ yā chí n'geⁿ'é yā Pablo miiⁿ. 33 Taachí

ndaā comandante tuu'mi ní sta'á yā Pablo ní ca'n'á yā orden chí ch'εε chiichí sa ndúúcu 'uuvi cadenas. Ní comandante tiinguuneé'n yā: ¿Du'u rá sa'n'á mii'n ní d'ε'ε vεε mii'n ní d'ε'ε idii'n sa? ³⁴ Naachi n'deeé n'dai 'ii'n'yā'n, ná'n'a yā ní n'gai yā 'aama naa'n, ná'n'a yā n'gai yā taama naa'n, ní 'ii'n'yā'n s'ee'n nguéé itumicádiinúú'n yā ye'n'ē sa chí tātī n'gai yā. Ca'á yā orden chí cho'ó yā sa'n'á na vácūū naachi sneé soldado s'ee'n. ³⁵ Taachi Pablo mii'n cúch'εε sa nand'εε, cand'εε yā yaácū soldado s'ee'n sa'n'a cáávā chí taā'n 'ii'n'yā'n s'ee'n ndúúcu sa. ³⁶ Ti n'deeé n'dái 'ii'n'yā'n ye'n'e yaā'n mii'n cue'n'e yā cuaa'n dáámí sa'n'á mii'n ní n'gai yā: 'Cuuvi sa.

Pablo nga'a sa ye'n'ē maa'n sa na yāā'n Jerusalén

³⁷ Taachi tucá'a yā dii'yú yā na vácūū tuu'mi ní Pablo mii'n nga'n'a sa ngii sa comandante: ¿'Áá 'cuáá'n nī chí caa'n'má'n 't'εε ndúúcu n'diī? Ní comandante ca'n'á sa: ¿'Áá déénú dí davaacu griego? ³⁸ ¿'Áá nguéé dí sa'n'á ye'n'e yá'n'aa Egipto chí dii'n di chí nduuvi taā'n yā 'ii'n'yā'n vnnaa'n ye'n'e nguuvi mii'n ní tun'dáa di cuūu'n mil 'ii'n'yā'n chí duucu na yá'n'aa cuu'n'má'n?

³⁹ Tuu'mi ní ca'n'á Pablo: 'Úú ní sa'n'á Israel ye'n'ē yāā'n Tarso, sa'n'á ye'n'ē 'áámá yāā'n ch'εεt'ε ye'n'e yá'n'aa Cilicia. Ngii'cá naná'a'n nī, 'cuaa'n nī chí yaa'ví 'ii'n'yā'n.

⁴⁰ Taachi sa'n'á mii'n ca'a sa lugar, Pablo mii'n ch'ééndii sa nand'εε ní ca'a sa señal 'ii'n'yā'n ndúúcu tá'a sa, ní taachi 'diii'n ní ca'n'a sa ndúúcu davaacu hebreo. Ní ca'n'a sa:

22

¹ Ndis'tī sa'n'á ní ndis'tī ví'í ndúúcu 'ii'n'yā'n ndicúū, 'caandiveé'n nī chí nga'n'á ye'n'ē maá'n nanáá'n ndis'tī.

² Taachi ch'iindiveé'n yā chí nga'n'á sa davaacu hebreo, ch'εεtinéé 'diii'n cá yā. Pablo mii'n ní ca'n'á sa: ³ Cuaacu ní'nyú'n sa'n'á Israel 'úú. Ch'iindiyaá'n na yāā'n Tarso ye'n'ē yá'n'aa Cilicia, naatí ch'iitá na yaā'n 'cūū. Ch'ee'n ndúúcu maestro Gamaliel mii'n. Tan'dúúca chí nga'n'á na ley ye'n'ē chiida yú. 'Úú chí dii'n ndúúcu núú'n'má'n staava ye'n'ē tan'dúúca chí maa'n nducyaaca nī dii'n nī ndúúcu Dendyuūs. ⁴ 'Ii'n'yā'n chí cue'n'ē Yúú'ní 'cūū 'úú can'daá 'ii'n'yā'n mii'n. Ní sta'á ndii n'daataá ndí sa'n'á ní nca'á 'ii'n'yā'n chí cuεεtinúú'n yā vácūū chí 'cuūvi yā. ⁵ 'Tiicá ntúū'n chiiduú ch'εεt'ε cá ye'n'e Israel mii'n testigo ye'n'ē ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yā'n ndicúū. 'Tiicá ntúū'n 'úú sta'á carta ndúúcu orden chí 'cuu'mí'n 'ii'n'yā'n s'ee'n ní cue'n'ē naachi sneé hermanos. Ní cue'n'ē yāā'n Damasco ní cue'n'ē chí cand'εé presos hermano s'ee'n ndii yāā'n Jerusalén. 'Tiicá ntúū'n 'ii'n'yā'n chí sneé yā mii'n ní cuuvi yā castigados.

Pablo nga'n'a yā taacá i'teenú yā (Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Naatí chí taachi yúú'ní canuú'n, ndaá nii'nuú'n yāā'n Damasco tan'dúúca ma'n'a nguuvi dáácánaā'a'n ndaā 'áámá d'εεve ye'n'ē nanguuvi naachi 'úú caneé. ⁷ Ní snd'εεv'ε ná yá'n'aa. Ní ch'iindiveé'n 'áámá nduudu chí nga'n'a ngii 'úú: Saulo, Saulo, ¿d'ε'ε cúú chí nn'daā dī 'úú chí nééné ya'ai 'úú? ⁸ Tuu'mi nan'guεεcuta'n'á: ¿Du'ú n'diī, Señor? Ní ca'n'a yā chí yā 'úú: 'Úú Jesús ye'n'e yāā'n Nazaret mii'n chí n'daā di 'úú ní nguéé ne'n'ē di n'diichi di 'úú. ⁹ 'Ii'n'yā'n chí sneé nduucú cuaacu ní'nyú'n n'diichi yā d'εεve mii'n. Ní dii'yá yā chí. Naatí nguéé ch'iindiveé'n yā nduudu chí nga'n'a Señor Jesús nduucú. ¹⁰ Ní ca'n'á: ¿D'ε'ε dii'n, Señor? Señor mii'n nga'n'á yā ngii yā 'úú: Nducuee'n dí ní cue'n'e di na yāā'n Damasco. Mii'n cadiiinuu'n di tanducue'n'ē chí canee chí dii'n di. ¹¹ 'Úú ní nguéé inaá'n cáávā chí

ch'εεdi nduutinaáⁿ yeⁿ'ē vaadī dεεve ch'εεte ca chi dεεve miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chi snée yā nduucú candéé nee yā ta'á ní ndaá yāáⁿ Damasco.

12 Tuuⁿ'mi ní miiⁿ canee 'áámá saⁿ'ā chi nguuvi Ananías, saⁿ'ā chi diiⁿ sa tan'dúúccā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ. Ní nguuaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā, ngaⁿ'á yā chi saⁿ'ā miiⁿ n'dai taavi sa. 13 Ndaá yā nanaáⁿ ní ndaa niiⁿ'núⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii hermano Saulo, nan'guaāⁿ nduutinaáⁿ di. Ní hora miiⁿ nūuⁿ n'guaāⁿ nduutinaáⁿ ní snaáⁿ. 14 Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a sa: Ndyuūs yeⁿ'ē chiida yú ndεεve yā dii chí cuuvi déénú dí chí neⁿ'e yā. Ní cuuvi n'diichí di Jesús chi n'dai taavi. Ní 'caandiveeⁿ di chí ngaⁿ'a yā. 15 Ti cuuvi di caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'é yā yeⁿ'ē cosa chí 'aa n'diichí di ndúúccū chí 'aa ch'iindiveeⁿ di nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. 16 Maaⁿ ní ¿de'ē ínee ngiinu di? Cuééndii di ní cuεεdinuūⁿnⁿ di ní didεεvé di dii yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē di. Caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'a di nanááⁿ Señor Jesús.

Dicho'ó yā Pablo nanaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel

17 Túúccā chíi. Taachi nanguεεcúndii ná yāáⁿ Jerusalén miiⁿ ní taachi caⁿ'angua'á na yaácū templo n'diichí 'áámá visión, cosa tan'dúúccā chíiⁿ ch'iⁿ'nú. 18 Ní n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'á yā chíi yā 'úú: Diínú yiiⁿ'nu di ní cueenu di yeⁿ'e yāáⁿ Jerusalén, ti nguéé 'cúaaⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é. 19 'Úú ní caⁿ'á: Señor 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ deenú yā yeⁿ'ē nducyááccā yā chí snúuⁿ yā yaácū sinagoga s'eeⁿ ti 'úú ní ch'íi 'iiⁿ'yāⁿ vácūú ní ch'eⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā n'dii. 20 Ní taachi chíi Esteban saⁿ'ā chí caⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é ní, 'úú ntúūⁿ ní canee nanáaⁿ sa. 'Úú ní 'cuúⁿ chí chíi sa. Ní nguain'dai cótón yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí chíiⁿ'nūⁿ saⁿ'ā. 21 Tuuⁿ'mi caⁿ'a Jesús chíi yā 'úú: Cué'é dí, ti 'úú idicho'ó dii yáⁿ'ái n'dai ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel.

Pablo nanááⁿ comandante

22 Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveeⁿ yā ndii nduudú 'cūú tuuⁿ'mi ní caⁿ'a yuudú yā: Diví di sáⁿ'a 'cūú na yáⁿ'āa ti nguéé canéé chí conduuchi sa.

23 Taachí 'cai yā ní chíiⁿ'cuuⁿ yā catecai yā ní chingée yā iyaáccā na 'yúúné, 24 comandante chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ caⁿ'ā sa chí cuⁿ'nuúⁿ yā Pablo vácūú. Ní caⁿ'ā orden chí caⁿ'á yā tiingúúneeⁿ yā Pablo ní ch'eⁿ'é yā Pablo, maaⁿ niicu cadíiⁿ'nuuⁿ yā de'ē cáávā chí n'gāi yā contra yeⁿ'ē sa. 25 Taachí dichichí yā Pablo ndúúccū yiiⁿ'maⁿ, Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa capitán chí sneé yā miiⁿ: ¿'Áá canéé chí 'cueⁿ'é ní 'áámá saⁿ'ā romano ndúúti chí nguéé ndaaca ní nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē sa?

26 Taachí capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cueⁿ'e sa níccú caⁿ'a sa yeⁿ'e comandante ní yaaⁿ'vi sa: N'diichí ní, ¿de'ē díiⁿ ní caati sáⁿ'a 'cūú ní saⁿ'ā romano sa?

27 Ndaa comandante ní caⁿ'a sa: Cuuvi di 'úú. ¿'Áá díi saⁿ'ā romano? Pablo miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Tíicā.

28 Nan'guεεcútaⁿ'ā comandante: 'Úú caí māaⁿ 'úú. N'deéé tuūmī ca'á ní ndii chíi saⁿ'ā romano 'úú. Tuuⁿ'mi ní Pablo miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú ní ch'iindiyááⁿ na yáⁿ'āa romano 'tíicā.

29 Ní cueⁿ'é yā yeⁿ'ē sa 'iiⁿ'yāⁿ chí sta'a orden chí 'cueⁿ'é yā saⁿ'ā. Taachí comandante tuumícadíiⁿ'nuuⁿ sa chí saⁿ'ā romano sa, tuuⁿ'mi dii'yá ntúuⁿ sa chíi, chí dichichí sa Pablo.

Pablo nanááⁿ concilio

30 Chidεεve táámá nguuvi sáⁿ'ā miiⁿ neⁿ'e sa cadíiⁿ'nuuⁿ sa de'ē cáávā chí tun'dáá nuuⁿ'ndi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Diví yā cadenas yeⁿ'ē Pablo miiⁿ ní

ca'a yā orden chi cho'ó yā Pablo nanáán chiiduú n'gɛɛtɛ ye'n'e Israel ndúúcú nducue'ne'e 'ii'ntyé'ne'e ye'n'e concilio. Ní tun'dáa yā Pablo mii'n. Ní ch'i'n'i yā sa'n'ā nanáán 'ii'n'yā'n s'ee'n.

23

¹ Tuu'mi ní Pablo mii'n ch'íínú cuaacu sa sa'n'ā s'ee'n ye'n'e concilio. Ní ca'n'a sa: Ndis'tiī sa'n'ā vi'í, Ndyuūs ní n'diichí yā taanduvéé chi 'úú díí'n ní nguéé díí'n 'uúvī staava ye'n'é ye'n'e cosa chi díí'n.

² Ananías, sa'n'ā chi chiiduú ch'ɛɛtɛ cá ye'n'e Israel ca'n'a yā chii yā 'ii'n'yā'n chi canee daama yā ndúúcu sa chí 'cue'n'e yā cheendi sa. ³ Tuu'mi ní Pablo míí'n ní ca'n'a sa: Ndyuūs 'cue'n'é yā dii, sa'n'ā chi tan'dúúcā 'aama chɛɛti cuéé. ¿'Áá díí'n di juzgar 'úú tan'dúúcā ley mii'n, 'iicu nguéé idii'n di cumplir chi nga'n'ā ley, níícú maa'n ní nga'n'ā di chi 'cue'n'é yā 'úú?

⁴ 'Ii'n'yā'n chi snée yā nanáán Pablo ca'n'a yā: ¿'Áá chiiduú ch'ɛɛtɛ ca ye'n'é Dendyuūs nga'n'ā taa'n di ngii di 'túicā?

⁵ Pablo mii'n ní ca'n'a sa: Ndis'tiī vi'í, 'úú ní nguéé deenú chi sán'a 'cāa chi chiiduú ch'ɛɛtɛ cá ye'n'e Israel. Naati cánéé nguū'n. Nguéé caa'n'ma'n taa'n di ye'n'é 'áámá sa'n'ā ch'ɛɛtɛ ye'n'e Israel ye'n'é 'ii'n'yā'n ye'n'é di.

⁶ Tuu'mi Pablo mii'n tuumicádiinuu'n sa chí 'áámá taa'n yā ye'n'é 'ii'n'yā'n saduceo s'ee'n chi nguéé i'téenu yā chí nanduuchi 'ii'n'yā'n ní táámá táa'n yā ye'n'é 'ii'n'yā'n fariseos chí i'téenu chí nanduuchi 'ii'n'yā'n. Ní 'cai yuudu sa nanáán nducyaaca 'ii'n'yā'n ye'n'é concilio: Ndis'tiī sa'n'ā vi'í, 'úú ní sa'n'ā fariseo 'úú ní daiyá sa'n'ā fariseo 'úú. Díí'n yā juzgar 'úú ye'n'é chi canee ngíínú yā chí nadacuéen yā ye'n'é nguaa'n tiná'n'ā.

⁷ Taachi ca'n'a yā chuū véé 'uuví vaanicadiinū'n ye'n'e sa'n'ā fariseos ndúúcú sa'n'ā saduceos. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní diví yā 'áámá taa'n táámá taa'n. ⁸ Caati 'ii'n'yā'n saduceos nga'n'ā yā chí nguéé iniduuchi 'ii'n'yā'n ndii nguéé nduu ángel ra ndíí nguεε nduu espíritus. 'Ii'n'yā'n fariseos nga'n'ā yā ti véé 'túicā. ⁹ Ní n'dee n'dái ca'n'a yā 'ii'n'yā'n s'ee'n. Ní nacuéen 'ii'n'yā'n chí déenú taavi ley lado ye'n'é fariseos ní ca'n'a yā chí chuū chí cuaacu. Ní nga'n'a yuudu yā: Nguéé de'ε véε chí nguεε n'daacá inndaacá 'nū ye'n'e sa'n'ā mii'n. Ndúúti 'áámá espíritu o 'áámá ángel yaa'vi yā Pablo mii'n nguéé n'daacá chí 'cuu'n'ma'n yú ndúúcú Dendyuūs.

¹⁰ Taachi véé vaadi' caa'va chí ch'ɛɛtɛ ca tuu'mi ní comandante 'va'á yā chí 'caa'n'nú'n yā Pablo. Ní comandante mii'n dicho'ó yā soldado s'ee'n chí cue'n'é sa ní cuta'a sa Pablo mii'n nguaa'n 'ii'n'yā'n s'ee'n ní candéε sa Pablo na vácūū.

¹¹ Táámá nguiínú mii'n ndaā Señor Jesús nanáán yā ní ca'n'a yā: Pablo, nguéé cu'nee'n duuva di. Tan'dúúcā chí nga'n'a di nduudu cuaacu ye'n'e 'úú na yāā'n Jerusalén 'túicá ntúū'n caa'n'ma'n di ye'n'é 'úú na yāā'n Roma.

'Ii'n'yā'n s'ee'n díí'n yā compromiso chí 'caa'n'nú'n yā Pablo

¹² Chideεve táámá nguuví, nán'ā 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n nduuvidaamá yā ní díí'n yā compromiso chí nguéé che'e yā ndíí nguéé cu'ú yā ne'n'e chí 'áá cuéé 'caa'n'nú'n yā Pablo mii'n. ¹³ Ngo'o 'úúví ngeεcu 'ii'n'yā'n chí nduuvidaamá yā ye'n'e chūū. ¹⁴ 'Ii'n'yā'n s'uún ní che'n'é yā nanáán chiiduú n'gɛɛtɛ ye'n'e Israel ndúúcú 'ii'n'yā'n ndiicúú ní ca'n'a yā: Nús'uu ní nduuvidáámá 'nū ní díí'n 'nū compromiso chí díí'n 'nū sufrir ní nguéé du'ú véε 'nuú 'nū che'e 'nū taanduvéé ndíí 'caa'n'nú'n 'nū Pablo. ¹⁵ Maa'n ní ndis'tiī ndúúcú 'ii'n'yā'n ye'n'e concilio, cavyaa'n cáácá yā nanáán comandante chí candéε yā Pablo ní chicuú yā nanáán nús'uū. Díí'n ní

tan'dúúccā chi neⁿe di tiinguuneeⁿ di cosa chi cuaacu yeⁿ'é yā. Niicu nús'uu, 'aa snéé ngiinú 'nū chi 'caaⁿ'núⁿ 'nū saⁿ'ā taachí ndaa sa.

16 Tuu'mi ní 'áámá saⁿ'ā daiya táⁿ'ā vi'l Pablo, taachí ch'iindiveéⁿ sá chí caⁿ'a yā de'ε chí díⁿ yā, cheⁿ'e sa ní chi ndaa sa cheⁿti vácūū miiⁿ ní caⁿ'a sa chíi sa Pablo miiⁿ. 17 Pablo miiⁿ 'cai sa capitán ní caⁿ'a sa: Candéε di saⁿ'ā 'díⁿ 'cūū nanááⁿ comandante ti canéé chí cuuvi sa 'iiⁿ'yāⁿ de'ε chí deenu sa.

18 Saⁿ'ā miiⁿ sta'a sa saⁿ'ā 'díⁿ ní candéε sa saⁿ'ā nanááⁿ comandante ní caⁿ'a sa: Pablo chí canúúⁿ vácūū di'cuítu sā 'úú chí candéε saⁿ'ā 'díⁿ 'cūū nanááⁿ ní. Véé chí déénú sá chí caaⁿ'maⁿ sa ndúúcu ní.

19 Comandante miiⁿ ní sta'a yā ta'a sa ní cueⁿ'é yā taama lado ndúúcu sa ní ntiinguunéⁿ yā saⁿ'ā: ¿De'ε chí cuuvi di 'úú?

20 Ní caⁿ'a sa chíi sá 'iiⁿ'yāⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní chíi yā ní caacá yā nanááⁿ ní chí cavyaaⁿ ní candéε ní Pablo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e concilio. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní itingúuneéⁿ yā Pablo miiⁿ 'áámá chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ yeⁿ'é sa. 21 Naati n'dií, nguéé cu'téenu ní. Ngo'o 'uuvi ngéecu saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí 'cuεtinúú n'de'ei yā 'diituú cyúúni. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaama yā chí díⁿ yā compromiso ní cadíⁿnuuⁿ yā chí nguéé n'daacá chí nguéé ndúú che'e yā ndí nguéé ndúú cu'u ra yā taanduvéé ndii yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo. Maaⁿ ní listas canee yā ní canee ngíⁿú yā cáávā chí caaⁿ'máⁿ n'dií.

22 Tuu'mi ní comandante dich'o sa saⁿ'a 'díⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa cuuvi sa mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é chūū.

Dicho'ó yā Pablo nanááⁿ Félix saⁿ'a gobernador

23 Comandante miiⁿ 'cai yā na 'uuvi capitán. Ní caⁿ'á yā chíi yā saⁿ'a soldados chí nduuvidáamá sá taanduu n'gέecu nuúⁿ yaaⁿ na 'uuví ciento soldado s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'nūⁿ n'gέecu ndiichí soldados chí sndúuⁿ sa 'yúúduu ndúúcu 'uuví ciento soldado chí véé lanza yeⁿ'é yā. Ní cho'ó nducyaaca yā yāⁿ Cesarea. 24 Ní cundiyaáⁿ ní 'iiti tí cunduú Pablo ní candéε ní saⁿ'ā ndúúcu cuidado nanááⁿ Félix chí gobernador. 25 Ní dínguúⁿ sa 'áámá carta ndúúcu nduudú 'cūū:

26 'Úú Claudio Liasias idinguúⁿ yeⁿ'é ní Félix saⁿ'a gobernador chí n'dai taavi: N'dái ní. 27 Saⁿ'a 'cūū ní sta'a 'nū saⁿ'ā caava 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí neⁿ'e 'caaⁿ'nuⁿ yā saⁿ'ā. 'Úú ninguáⁿ'ái saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu soldado s'eeⁿ tí deenu chí saⁿ'á romano saⁿ'á miiⁿ. 28 Ní neⁿ'é deenu de'ε cáávā tun'dáa yā nuuⁿndi yeⁿ'é sa. Candéε saⁿ'ā nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'é yeⁿ'é concilio yeⁿ'é yā. 29 Ní táácá chí tun'dáá nuuⁿndí yā yeⁿ'é sa caavā ley yeⁿ'é yā naati mar 'áámá nuuⁿndi ch'εεε yeⁿ'é sa chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā o cunúúⁿ sa vácūū. 30 Taachí 'úú chicadiinúúⁿ chí nduuvidaamá yā contra yeⁿ'é saⁿ'á 'cūū, hora miiⁿ dicho'ó saⁿ'ā nanááⁿ n'dií. Ní ngaⁿ'á ngí saⁿ'ā chí tun'dáá nuuⁿndi yeⁿ'é sa chí chíi yā nanááⁿ ní. Ní cuuvi yā n'dií de'ε chí canéé yā ndúúcu sa. N'dáácá canéé ní.

31 Soldado s'eeⁿ sta'a yā Pablo tan'dúúccā chí caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā ní nguiinú miiⁿ candéε yā saⁿ'ā ná yāⁿ Antípatris. 32 Chidεεε táámá nguuvi ní soldado chí sndúú 'yúúduu cueⁿ'é yā ndúúcu Pablo ní náⁿ'a yā nguεεcunéε yā na va'ái ch'εεε naachi canéé vácūū. 33 Taachí ndaá yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yāⁿ Cesarea, ca'á yā carta gobernador Félix ní díⁿ yā presentar ntúuⁿ Pablo nanááⁿ gobernador. 34 Gobernador miiⁿ ch'eéⁿ yā carta ní tiinguunéⁿ yā: ¿Tí yáⁿ'ā sa saⁿ'á? Ní tucicadíⁿnuuⁿ yā chí saⁿ'á ní yeⁿ'e yáⁿ'ā Cilicia. 35 Ní caⁿ'a yā chíi yā Pablo: Cu'neeⁿ veéⁿ yeⁿ'é dí taachi ndaa sa chí tun'dáá nuuⁿndi yeⁿ'é di. Ní dicho'ó yā 'áámá saⁿ'á soldado chí diiⁿ cuidado saⁿ'ā na vácūū Herodes naachi diiⁿ juzgar 'iiⁿ'yāⁿ.

24

Pablo ca'a sa ye'n'e maa'n sa nanáán Félix

1 Cho'ō nyu'u nguuvi ní ca'ai chiidú ch'εεte ca ye'n'e Israel chi nguuvi Ananías ndúúcu ná''á 'ii''yān ndiicúu ndúúcu 'áámá sa''ā chi nguuvi sa Tértulo. Sa''ā mii''n neené n'dεεvé indee sa. 'Ii''yān s'ee''n chií yā nanáán gobernador ní caa''má''n yā contra ye'n'e Pablo mii''n. 2 Taachí gobernador Félix 'caí yā Pablo mii''n tuu''mi ní sa''ā chi nguuvi Tértulo ca''a sa nuu''ndí ye''ē Pablo mii''n ní ca''a sa: Déenu 'nū ti cááva nī, n'dī Félix, véé vaadi yeenú 'nū ní 'āā nin'guεεtinée 'nū ndúúcu vaadi 'dīi''n ch'εεte. Néené n'dee n'dái dēndu'ū chi n'dai na yāā''n vaacu 'nū cáávā vaanicadiinu''n n'dái ye''é nī. 3 N'dī, Félix chi n'dai taavi n'dī, nús'uū ní ch'iindiveé''n 'nū nduudu ye''é nī nducué''ē tiempo nducué''ē cuaa'' ní ca''n''á 'nū Ndyuūs nadí''ve n'dī cáávā chi dī''n nī. 4 Chí 'āā ntéé tee 'nū vaadi 'caa''va n'dī 'naa''n tiempo ngiicá nanáán n'dī chi n'dai chí 'caandivee''n nī ye''e 'nū ndúúcu vaadi n'dai ye''é nī. 5 Sá''a 'cūū néené itee sa vaadi 'caā''vā nús'uū yāā''n vaacu 'nū. Nícu ididá''n sa 'ii''yā''n nguaa'' nducyáácá 'ii''yā''n Israel s'ee''n chí snée yā núu''má''n i''yee''ndí. Ní sa''ā mii''n nga''ā nti''nyu''n sa ye''ē 'ii''yā''n chí nazarenos chí i'ténu yā Jesús. 6 Ní ne''e ntú''n sa divaatí sa yaācū templo. Sta'á 'nū sa''ā ní ne''é 'nū cadíinu''n 'nū ye''ē sa tan'dúúca ley ye''é 'nū. 7 Comandante ye''ē 'áámá taa''n soldado chí nguuvi Lisias ndáa sa naachí snée 'nū ní sta''a sa Pablo ndúúcu vaadi diituú ye''ē sa ní diví sa Pablo na ta'á 'nū. 8 Dicho'ó yā sa''ā s'ee''n chí tun'dáa nuu''ndí ye''e Pablo chí ndáa sá nanáán n'dī. Maa''n ní taachi dī''n nī juzgar cadíinu''n nī ye''ē nducué''ē dēndu'ū de'ē cáávā chí tun'dáa 'nū nuu''ndí ye''ē sa.

9 'Ii''yā''n Israel s'ee''n nga''á yā chí 'tíicā chí ca''n''a Tértulo mii''n. 10 Tuu''mi ní ca'a gobernador señal Pablo chí caa''ma''n sa. Pablo mii''n n'guεεcúta''n sa: 'Úú deenú ti 'āā néené 'āā 'naa''n canee nī juez ye''ē nación 'cūū. 'Úú nga''á ye''ē maá''n ndúúcu confianza. 11 Ti ní deenu nī maa''n taandúu ndichúúví nguuvi chí ch'εé na yāā''n Jerusalén chí cuuvi cu'teenú Dendyuūs. 12 Nguéé ndaāca yā 'úú chí ngu''n''ú ndúúcu mar 'áámá 'ii''yā''n, ní nguéé dī''n chí n'dee n'dái 'ii''yā''n nguεε snée 'dīi''n yā, ní nguéé ndúú ná yāacu templo mii''n, ní nguéé ndúú ná yaācū sinagoga, ní nguéé na yāā''n 'cūū. 13 Ní nguéé cuuvi caa''má''n yā chí chuū idií''n. 14 Chuū nga''á ngii''n dīi''. Tan'dúúca chí 'ii''yā''n s'ee''n nga''á yā chí nguéé cuaacu, 'tíicā 'úú i'teenú Ndyuūs ye''ē chiidá 'nū s'éé''n. Ní 'úú i'teenú tanducué''ē dēndu'ū chí cánéé ngu''n na ley ndúúcu nduudu ye''ē profetas chí ca''n''a nduudu ye''e Ndyuūs. 15 Véé chí cānee ngiinú 'áámá cosa ye''é Dendyuūs tan'dúúca 'ii''yā''n s'ee''n canee ngiinú ntú''n yā, chí Dendyuūs nduuchí yā 'ii''yā''n ye''e nguaa''n tina''ā, tan'dúúca 'ii''yā''n chí n'dai taavi ndúúcu 'ii''yā''n chí nguεε n'dai taavi. 16 Cáávā chuū cuen''e daa''ma''n deenú chí nguéé véé nuu''ndí na staava ye''é nanáán Dendyuūs ndíi nguéé ndúú nanáán 'ii''yā''n.

17 Cho'ó 'áámá na 'uuvi nduūyū ndáa ní nga'á limosnas 'ii''yā''n vaācú ní nga'á ofrenda. 18 Cuneé na yaācū templo taachí ná''ā 'ii''yā''n Israel s'ee''n ye''e yā''ā Asia ndáácá yā 'úú ná yaācū templo ndúúcu compromiso chí nadíεεvé tan'dúúca costumbre ye''e religión ye''é. Nguéé dī''n ndúúcu n'dee n'dái 'ii''yā''n ní nguéé n'dee n'dái 'caí 'ii''yā''n s'ee''n. 19 'Ii''yā''n s'ee''n cánéé chí cuuvi yā n'dī ní caa''ma''n yā nuu''ndí ye''é, ndúúti véé de'ē chí cánéé yā nduucú. 20 Ní cánéé cúu''mí''n yā chí caa''má''n maá''n yā ndúúti chí ndaacá yā chí nguéé n'daacá chí dī''n taachí cánéé ndúúcu sa''ā 'ii''ntyé''ē concilio s'ee''n. 21 Ndúúti

chi chuū chi 'caī yiicú, ca'n'á ye'n'ē chi nduuchí yā ye'n'ē nguaa'n tiná'n'ā taachí canee nanaán 'ii'n'yā'n s'ee'n. Caávā chuū maa'nguuví dí'n yā juzgar 'úú.

²² Tuu'mi ní Félix ch'iindiveé'n yā chuū. Déénú cuaacú yā ye'n'ē Yúúni cuaacu ye'n'e Ndyuūs ní s'néé'n ca yā chí caā'n'mā'n sa ní ca'n'a yā: Taachí ndaa Lisias mii'n chí comandante 'cuiinu tuumicádiinuú'n ye'n'ē asunto ye'n'e di.

²³ Félix cho'ó yā chí yá capitán chí dí'i sa s'nee'n sa Pablo preso ní ca'a sa duu'vi libertad ye'n'ē sa naati s'néé'n sa Pablo arrestado. Ní capitán mii'n cuuvi yā Pablo chí cuchii 'ii'n'yā'n ye'n'ē sa nanáán sa ndúú'cú 'ii'n'yā'n chí dichí'v'e yā ye'n'ē sa ní ca'á yā chí ne'n'e sa.

²⁴ N'duuví nguuví cuayiiví ndaā Félix ndúú'cú n'daataá ye'n'é yā chí nguuví Drusila chí ndaataá ye'n'ē Israel. 'Caī sa Pablo ní ch'iindivee'n sa ye'n'e vaadí i'teenu ye'n'ē Jesucristo. ²⁵ Taachí ca'n'a Pablo ye'n'ē nduudu cuaacu ye'n'e chí dí'i yā chí nguéé n'daacā ní ye'n'ē juicio chí cuchii, tuu'mi ní Félix mii'n dí'i'yā sá chíi ní ca'n'a sa: Cuna'n'a dí maa'n. Ní taachí vééé cuaán tuu'mi ní 'cuaí díí.

²⁶ Félix canee ngíunú yā chuū chí Pablo mii'n ní ca'a sa tuūmí ye'n'é yā tuu'mi ní n'deεchi yā sa'n'ā. Caavā chuū chí neene n'deéé cuuvi 'caī yā ní ndaā sa ní ndee sa nduucú yā. ²⁷ Ch'iinu 'uūvī nduuyū mii'n ní nan'daā Félix mii'n ye'n'ē lado gobernador ní sndaā sa'n'ā chí nguuví Porcio Festo. Naati Félix mii'n ní ne'n'e sa cunée sa chí ch'εεε sa lado ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ní snuū'n ntuū'n sa Pablo vácūū.

25

Pablo nga'n'a sa chí ca'n'ā sa nanáán César

¹ Taachí ndaa sa'n'ā Festo na yá'n'āa ye'n'é yā cho'óo 'ii'n'nū'n nguuví ní cuchéé yā ye'n'ē yáán Cesarea ní ndaa yā na yáán Jerusalén. ² Ní 'ii'n'yā'n chiidúú ch'εεε ca ye'n'e chiidúú n'gεεé ye'n'e Israel ndúú'cú 'ii'n'tyé'n'ē ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n che'n'e yā nanáán Festo mii'n ní nga'n'á yā contra ye'n'e Pablo mii'n. Ní chíicá yā sa'n'ā. ³ Nga'n'á yā contra Pablo mii'n ní ngiica yā 'áámá favor chí nandéε yā Pablo na yáán Jerusalén. Ti 'ii'n'yā'n s'ee'n ní canéé listo yā ní nadicadínuu'n yā chí 'caan'nú'n yā sa'n'ā cuaa'n cyúúní. ⁴ Naati Festo mí'n nan'guεεcúta'n'ā sa chí Pablo mii'n canuu'n sa vácūū na yáán Cesarea ní 'úú cáámá can'daá ye'n'ē yáán 'cūū. ⁵ Tuu'mi ní nga'n'ā sa: Ndí's'tī chí ngii dí'n ní, ca'n'á ní nduucú na yáán mii'n ní nduutí chí vééé nuū'ndi ye'n'ē sa'n'á 'cūū tuu'mi caa'n'mán ní chεε nuu'ndi ye'n'ē sa.

⁶ Ní canéé chí Festo cuuvi 'náa'n yā ndúú'cú 'ii'n'yā'n s'ee'n tan'dúú'cā níni nguuví ndíichí nguuví. Ní ndaá yā na yáán Cesarea. Chidεεv'e táámá nguuví ní Festo ch'iindí yā na silla ye'n'ē juez ní ca'n'á yā chí cinguai yā Pablo. ⁷ Sá'n'a 'cūū taachí ndaa sa, 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chí ndaa yā ye'n'ē yáán Jerusalén 'ii'n'yā'n mii'n nanguεεcundíi yā Pablo mii'n ní ca'n'a yā neené n'deéé nuu'ndi ye'n'ē sa. Mar 'áámá 'ii'n'yā'n cuuvi nga'n'a yā chεε chí cuaacu. ⁸ Tuu'mi ní Pablo mii'n ní ca'n'a maā'n sa ye'n'ē sa: Nguεε nuū'ndi ye'n'é mar 'áámá, ndii nguéé ndúú ye'n'ē ley ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ndii nguéé ndúú ye'n'ē costumbre ye'n'ē yaácú templo ndíi nguéé ndúú ye'n'ē rey César.

⁹ Naati Festo mii'n ne'n'e sa ca'n'a sa favor ye'n'ē 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n. Ní nan'guεεcúta'n'ā sa ye'n'ē Pablo, ní ca'n'ā sa: ¿'Áá ne'n'e di ca'n'ā di na yáán Jerusalén ní mí'n 'cuundicaadi ye'n'ē di de'ε ndu'ū mii'n nanáán 'úú níicú cádiinuun de'ε falta ye'n'ē di?

¹⁰ Pablo mii'n ní ca'n'a sa: Nanáán sa'n'ā ntye'n'ē canéé na juzgado ye'n'e César naachi canéé, chí 'cuundicaadi ye'n'ē. 'Ii'n'yā'n Israel s'ee'n nguéé de'ε vεε ndíi'n

ndúúcu yā, tan'dúúcā chi n'dai deenú nī. ¹¹ Caati nduutí chi de'ε chi 'áámá ch'εētē ndiín o n'nii'nú'n tina'nā, nguéé 'va'á chí 'cuūví. Nduúti chi nguéé de'ε vεε ndiín ye'nē chí ngiica 'ii'yā'n s'tíi, mar 'áámá 'ii'yā'n nguéé cuuvi ca'a yā 'úú sa'n'a s'tíi. 'Úú ne'né ca'n'á caa'n'má'n nanaán César.

¹² Tuu'mi ní Festo mii'n taachí ca'n'a sá chíi sa sa'n'ā ntye'n'e ye'nē concilio, ní nguεεcúta'n'a sa: Nga'n'a ntúu'n di chí na'n'a di nanaán César mii'n tuu'mi ní na'n'a di.

Pablo nanáá'n Agripa ndúúcu Berenice

¹³ Cho'ōo 'áámá nduu 'úúví nguuvi ní rey Agripa ndúúcu tán'ā Berenice ndaá yā yāā'n Cesarea chi diín yā saludar Festo. ¹⁴ 'Naa'n 'tεε ch'εetinéé yā ndúúcu Festo mii'n ní Festo mii'n ca'n'a cuáácú sá rey ye'nē nuu'ndi ye'nē Pablo ní nga'n'ā sa: 'Áámá sa'n'ā canúú'n sa vácūū caavā Félix mii'n. ¹⁵ Chuū chi ye'nē sa'n'ā mii'n. Taachí che'n'é na yāā'n Jerusalén tuu'mi ní chiiduú n'gεεtē ye'n'e Israel ndúúcu 'ii'yā'n ndiicūū ye'nē 'ii'yā'n Israel s'ee'n ndaá yā nanaán ní chíica yā chí 'úú diín condenar sa'n'ā. ¹⁶ Nan'guεεcuta'n'á ye'nē 'ii'yā'n s'ee'n. Nguéé costumbre ye'n'e 'ii'yā'n romano s'ee'n chí 'caa'n'nú'n yā 'áámá 'ii'yā'n ne'n'e chí 'āā cuéé 'cuūndicaadí ye'n'é yā ní caa'n'má'n yā ye'n'é maá'n yā nanaán 'ii'yā'n chí ngiica nuu'ndi ye'n'é yā. ¹⁷ Nguéé chí 'naán. Nduuvidaamā yā 'muu'n. Chidεεve táámá nguuvi 'úú ch'iīndí na silla ye'n'e juez ní ca'á orden, ní dicho'ó chí canguaī sa'n'ā mii'n. ¹⁸ 'Āā snéé sa'n'ā chí ngiica nuu'ndi ye'nē sa. Nguéé ca'n'a yā mar 'áámá nuu'ndi tan'dúúcā chí 'úú nacádiinuú'n. ¹⁹ Tí vésē vaadí 'caa'va ye'n'é yā ndúúcu sa lado ye'nē religión ye'n'e 'áámá Jesús chí 'āā n'dií yā. Ní Pablo mii'n nga'n'a cuaacu sa chí nguéé n'dií yā. ²⁰ 'Úú nguéé deenú de'ε ra idiín ye'n'é chuū ní tiinguūnéé sa'n'ā mii'n: ¿'Áá ne'n'e di chí ca'n'a di na yāā'n Jerusalén ní mii'n 'cuūndicaadí yā nuū'ndi ye'n'é di? ²¹ Naati Pablo mii'n chíica sa chí 'cuεetinéé ngiínú sa sa'n'ā Augusto ní sa'n'ā mii'n ní cadíinuú'n sa nuu'ndi ye'n'é sa. 'Úú ní chíica chí cu'núu'n yā sa'n'ā vácūū ne'n'e chí ca'n'á dicho'ó sa'n'ā nanaán César Augusto.

²² Tuu'mi ní Agripa nga'n'ā sa ngii sa Festo: 'Úú ní ne'n'é 'caandiveén ye'nē sa. Sa'n'ā mii'n nga'n'a sa ngii sa sa'n'ā: Cavyaa'n ní 'caandivee'n di.

²³ Chidεεve táámá nguuvi Agripa ndúúcu tán'ā Berenice ndaá yā tan'dúúcā costumbre ye'nē rey. Ní sndaá yā naachi snéé 'ii'yā'n ndúúcu comandante ndúúcu sa'n'ā n'gεεtē ye'n'e yāā'n mii'n. Ní Festo mii'n ca'n'a yā chí dicho'ó yā Pablo mii'n, ní ca'n'á yā nguaí yā sa'n'ā. ²⁴ Tuu'mi ní Festo mii'n ní ca'n'ā sa: N'dií rey Agripa ndúúcu nducyáácá ndis'tíi 'ii'yā'n chí snéé nī nduucú 'nū. 'Muu'n canéé sá'n'a 'cūū. Nducyáácá 'ii'yā'n Israel s'ee'n ye'nē yāā'n Jerusalén ní ye'n'é yāā'n 'cūū ngiicá yā nuū'ndi ye'n'é sá'n'a 'cūū. N'gai yuudú yā chí 'cuūvi sa. Ní 'āā ntéé cunéé sá. ²⁵ Nguéé ndaacá mar 'áámá falta ye'n'é sa chí 'cuūvi sa. Maa'n sa ngiica sa chí ca'n'ā sa nanaán ye'n'é sá'n'ā Augusto César. Ní 'úú dicho'ó sa'n'ā. ²⁶ 'Úú nguéé de'ε vεε chí deenú chí dinguú'n ye'n'é Augusto César ye'n'é sa'n'ā mii'n. Candéé sa'n'ā nanaán ndis'tíi nī vmnáá'n vmnāa'n nanaán n'dií sa'n'ā rey Agripa tí taachí 'cuiinu tascaadí ye'n'é sa, canee chí dinguú'n. ²⁷ Caati deenú chí nguéé n'daacā chí 'úú dicho'ó sa'n'ā ndií nguéé cadíinuú'n nuū'ndi ye'n'e sa chí dii' nguú'n tandii ra.

¹ Tuu'mi ní rey Agripa ngaⁿa sa ngii sa Pablo: Teé lugar chi caaⁿmaⁿ di yeⁿ'é maaⁿ di. Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ndo'ò sa ta'a sa. Tucá'a sa caⁿ'a sa yeⁿ'é maáⁿ sa: ² N'dií rey Agripa, de'ē chúúca n'daacá chi cuuvi caaⁿmaⁿ yeⁿ'é maáⁿ nanáaⁿ ní yeⁿ'é tanducuéⁿe nuuⁿndi chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yā Israel s'eeⁿ. ³ N'dií ní deenú ní tanducuéⁿ'ē costumbre ndúúcu chi itinguuneeⁿ yeⁿ'é chi véé nguuaaⁿ 'iiⁿ'yā Israel s'eeⁿ. Ní ngiicá n'dií chi 'caandiveéⁿ ní yeⁿ'é ndúúcu n'dai.

Vida yeⁿ'é Pablo

⁴ Ndií cuááⁿ vmnaaⁿ ndii saⁿ'ā líín 'úú canéé na yáāⁿ Jerusalén ndúúcu 'iiⁿ'yā Israel. N'diichi 'iiⁿ'yā Israel s'eeⁿ 'úú. ⁵ 'Iiⁿ'yā s'eeⁿ ntúūⁿ déenu yā yeⁿ'é ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ. Ní nduuti chi neⁿ'e yā caaⁿ'maⁿ cuaacu yā, caneé tan'dúúca saⁿ'ā fariseo chi cheⁿchi taavi yeⁿ'é religión yeⁿ'é 'nú ndúúcu costumbre yeⁿ'é 'nú. ⁶ Maaⁿ ní caavā chi 'úú i'teenú chi Dendyuūs caⁿ'á yā nadacuéeⁿ yā 'iiⁿ'yā yeⁿ'e nguuaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúca chi ngaⁿ'a yā ngii yā chiida 'nú 'iiⁿ'yā s'eeⁿ n'gai yā 'úú nanááⁿ juez. ⁷ 'Iiⁿ'yā yeⁿ'e ndiichúúví daiyá yā 'iiⁿ'yā Israel yeⁿ'é 'nú i'teenu yā chi Ndyuūs caⁿ'á yā chi diiⁿ yā. Ní cáávā chuū rey eⁿ daáⁿmaⁿ idiíⁿ yā ntiinnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs ndii nguuví ndii n'gaaⁿ. N'dií rey Agripa, caati cáávā chuū chi cunee ngíínú ntuúⁿ 'iiⁿ'yā Israel ngiicá yā yeⁿ'é. ⁸ ¿De'ē nacadiinúúⁿ ní yeⁿ'é chúú? ¿De'ē cuuvi chí ndís'tií nadacadiinúúⁿ ní chi Dendyuūs nguéé cuuvi nadin'duuchi yā 'iiⁿ'yā yeⁿ'é nguuaaⁿ tináⁿ'ā?

Pablo ditaáⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yā

⁹ 'Úú ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ s'teénú chi cánéé chi n'deé n'dái diiⁿ contra yeⁿ'e Jesús yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret. ¹⁰ Tiicá ntúūⁿ diiⁿ na yáāⁿ Jerusalén. 'Úú ch'íí 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu Jesús vácuū. Chiiduú n'geⁿé yeⁿ'e Israel tee yā poder 'úú. Ní taachi ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'úú caⁿ'á ti 'túca. ¹¹ Néené n'dee cuūvi ch'íí 'iiⁿ'yā s'eeⁿ chi i'teenu na nducyááca yaácú sinagoga na vácuū. Diíⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿmaⁿ yā chi nguéé i'téenu yā Jesús. Neené taaⁿ diiⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yā s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ní can'daá 'iiⁿ'yāⁿ ndíí na yáāⁿ chi nguéé n'diichi.

Pablo caⁿ'a yā taacā chi i'téenu yā (Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² Taachi diiⁿ chuū cueⁿ'é na yáāⁿ Damasco ní candéé caaca ndúúcu orden yeⁿ'é chiiduú n'geⁿé yeⁿ'e Israel. ¹³ N'dií rey, taachi canuúⁿ yúúni taanduu ná maⁿ'a nguuví n'diichi 'áamá deⁿve nanguuvi chi ch'eⁿte n'dái cá deⁿve nguéé tii dééve yeⁿ'é 'yáⁿ'ā. Deⁿvé miiⁿ ní nuuⁿmaⁿ ndiivii 'úú ndíí 'iiⁿ'yāⁿ chi sneé yā nduucú. ¹⁴ Chindeⁿve nducyaaca nús'úu na yáⁿ'ā. 'Úú ch'iindiveéⁿ 'áamá nduudu chi yaá'ví 'úú ndúúcu davaacu hebreo chi ngaⁿ'ā: Saulo, Saulo, ¿de'ē cáávā n'daá di 'úú? Chéchéchi taavi chí diiⁿ di tan'dúúca 'áamá 'iiti ca'a ca'a tí na yáⁿ'ā cuiiⁿ'nyuⁿ. ¹⁵ 'Úú ní caⁿ'á: ¿Du'ú n'dií, Señor? Ní Señor miiⁿ' ní caⁿ'a yā: 'Úú Jesús chí n'daá di. ¹⁶ Naati nacuééⁿ di, ní cuendií di. Cáávā chuū che'enaáⁿ yeⁿ'é di. Ní cu'neéⁿ dii lado yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tiiⁿ chí diiⁿ ntiinnyuⁿ yeⁿ'é ní caaⁿmaⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'e dendú'ú chí n'díichi di yeⁿ'e dendú'ú chí 'úú diiⁿ chí 'cuuⁿ'míⁿ nááaⁿ yeⁿ'é di. ¹⁷ Maaⁿ ní 'úú ní dicho'ó dii nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e di ndúúcu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'é ndaata Israel. Ní taachi neⁿ'é yā sta'a yā dii ní 'úú nneé dii. ¹⁸ Ní cuuvi diiⁿ di chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguⁿe s'eeⁿ yā ní snaaⁿ yā ní ton'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ná maáⁿ ní naⁿ'á yā na deⁿve. Ní tuu'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiinúⁿ ní naⁿ'á yā lado yeⁿ'é Dendyuūs. Ní ndaáca yā 'úú ní 'úú inadach'eⁿcu nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní caavā chí cu'téenu yā yeⁿ'é. Ní véé herencia yeⁿ'é yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí Dendyuūs dindeⁿve yā.

Pablo diiⁿ yā tan'dúúcā visión

¹⁹ Cáávā chuū, n'diī rey Agripa, nguéé diiⁿ chi cheeⁿdiitú diiⁿ n'diichí cosa yeⁿ'ē Dendyuūs. ²⁰ Naati caⁿ'á vmnaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snéé na yāāⁿ Damasco, ní cuayiivi caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu nuuⁿmaⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chí canee cuuⁿmiⁿ yā chí ndaacadaami yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā níúcu cuⁿ'téenu chí Dendyuūs. Ní diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ chí n'daacā n'dai ní ch'íní yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaacadaami yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā. ²¹ Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ sta'á yā 'úú na yāacū templo ní nadacadiiⁿnuuⁿ yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'úú. ²² Ndyuūs chinnee yā 'úú chí chéé ndií maaⁿ ní caⁿ'á nduudu cuaacu ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicūⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā. Nguéé n'deēe cá caⁿ'á yeⁿ'e denduⁿ'ū chí caⁿ'a profetas ndúúcu Moisés yeⁿ'é denduⁿ'ū chí canéé chí chí. ²³ Caati Cristo miiⁿ cánéé chí 'cueenu yā cuuvi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ vmnáⁿ vmnaaⁿ nnduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'e deⁿve nanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'é ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel.

Pablo ngaⁿ'a sa Agripa chí canéé chí cuⁿ'téenu yā

²⁴ Caⁿ'a Pablo chúú cáávā maāⁿ sa. Festo gobernador miiⁿ ní caⁿ'a yuudu sa: Loco dii, Pablo. Cáávā chí n'geēⁿ taavi dí chíⁿ chí nduuví loco di.

²⁵ Naati saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéé loco 'úú, n'diī Festo, chí n'dai taavi. Ngaⁿ'á nduudu cuaacu chí n'dai. ²⁶ Rey Agripa miiⁿ deenú ntúuⁿ yā chuū. 'Úú ngaⁿ'á nduucú yā yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē ndúúcu confianza. 'Úú nadacadiiⁿúⁿ chí déenu yā chuū. Nguéé chó'oo chuū ná n'de'ei. ²⁷ N'diī rey Agripa, ¿'áá i'téenu ní 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs? 'Úú deenú chí i'téenu ní.

²⁸ Tuuⁿ'mi ní Agripa miiⁿ caⁿ'a sa chíi sa Pablo: 'Téé 'téé nūuⁿ diiⁿ di chí cuⁿ'teenú ndaacá Dendyuūs.

²⁹ Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa: 'Úú ngiicá Dendyuūs ndii ta'líiⁿ o ndii ch'ete, nguéé dámaāⁿ n'diī ti 'tiicá ntúuⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí n'güindiveéⁿ yā yeⁿ'é, cuuvi cuⁿ'téenu ntuuⁿ yā Ndyuūs miiⁿ tan'dúúcā 'úú, naati nguéé cuneé yā ndúúcu cadenas 'cū.

³⁰ Taachí caⁿ'a sa chuū ncueeⁿ rey ndúúcu gobernador ndúúcu Berenice ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ³¹ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ cueⁿ'é yā 'áámá lado caⁿ'á yā nguaaⁿ maáⁿ yā: Mar 'áámá nuuⁿndi ch'ete nguéé véé yeⁿ'ē sa 'cū nguéé chí 'caaⁿ'nuⁿ yú saⁿ'ā, ndií nguéé chí caⁿ'a sa vácū.

³² Níúcu Agripa ngaⁿ'ā sa ngii sa Festo: Sá 'cū cúúví nguáⁿ'ai sa nduuti chí nguéé caⁿ'ā sa 'tiicá: 'Úú caⁿ'á nanáⁿ'ā César.

27

Dicho'ó yā Pablo na yaāⁿ Roma

¹ Taachí Festo ca'á yā orden chí cueⁿ'é 'nū na barco na yáⁿ'āa Italia, diiⁿ yā entregar Pablo ndúúcu tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí preso yā capitán chí nguuvi sa Julio. Capitán miiⁿ chí yeⁿ'ē 'áámá taaⁿ soldados chí nguuvi Augusto. ² Cueⁿ'é ntúuⁿ 'nū na 'aama barco yeⁿ'e yāāⁿ Adramitio chí caama cáácá ní caⁿ'ā ná cheendi va'ai s'eeⁿ yeⁿ'ē nuuⁿniⁿ'yáⁿ'ā na yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Asia. Sndaá 'nū na barco ní cueⁿ'é 'nū. Ní canéé sa ndúúcu nús'uu 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi Aristarco yeⁿ'ē yáⁿ'āa Macedonia chí yeⁿ'ē yāāⁿ Tesalónica. ³ Táámá nguuvi ndaa' 'nū cheendi va'ai yeⁿ'e nuuⁿniⁿ'yáⁿ'ā niiⁿnuúⁿ na yāāⁿ Sidón. Julio miiⁿ diiⁿ yā ndúúcu Pablo miiⁿ tan'dúúcā amigo n'dai. 'Cuúⁿ yā chí cueⁿ'e sa naachi

canee amigos yeⁿē sa. Amigos ca'á yā chi neⁿē Pablo miiⁿ. Ní Pablo miiⁿ ntaavi'tuunúⁿ sa. ⁴ Ní cueⁿe ntúⁿ 'nū na barco ní cho'ó 'nū cuaaⁿ ndiyya lado sur yeⁿē isla Chipre caati 'yúúné ní contra yeⁿē barco miiⁿ. ⁵ Taachi cho'ōo cuaacú 'nū nuūⁿnīⁿyáⁿā cueⁿé 'nū niiⁿnuúⁿ yáⁿā Cilicia ndii yáⁿā Panfilia. Ndaá 'nū na yáāⁿ Mira chi 'áámá yáāⁿ yeⁿē yáⁿā Licía.

⁶ Ní capitán chi ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yā ndaaca yā 'áámá barco yeⁿē yáāⁿ Alejandria chi naⁿ'ā yáⁿ'ā Italia. Cuché^é 'nū na barco miiⁿ ní cuinaⁿ'a 'nū. ⁷ Ní ngínū ngiⁿū cueⁿé 'nū na barco chi 'nááⁿ taavi n'deēe nguuví. Ní cueⁿé 'nū ndúú^cú nééné n'deēe peligro na barco niiⁿnuúⁿ ná yáāⁿ Gnido ní 'āā ntéé 'cuúⁿ 'yúúné chí caⁿ'á 'nū cuááⁿ vmnaaⁿ. Tuu'mi ní cueⁿé 'nū na nduu 'uuvi isla, isla Salmón chi canee niiⁿnuúⁿ ndúú^cú isla Creta caati ngué^é 'yúúné taaⁿ miiⁿ. ⁸ Níú^c a fuerza diⁿ' 'nū ndaá 'nū niiⁿnuúⁿ 'áámá yáāⁿ chí nguuví Buenos Puertos ní niiⁿnuúⁿ yáāⁿ miiⁿ canéé yáāⁿ Lasea.

⁹ Taachi cho'ōo 'naaⁿ tiempo cueⁿé 'nū na barco ndúú^cú nééné n'deēe peligro. 'Āā cho'ōo nguuví yeⁿē 'viicu chí ngué^é che'é 'nū. Tuu'mi ní Pablo caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ. ¹⁰ Ní cāⁿ'a yā: Ndís'tiⁿ saⁿ'ā, 'úú inaáⁿ chí 'āā nééné n'deēe peligro cueⁿé ndúú^cú yú chí cuuvi ndaa yú. Ngué^é dámaaⁿ carga yeⁿē barco cuuvi ndái caati ndii s'uuúⁿ cuuvi ndai yú.

¹¹ Naati capitán miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿē saⁿ'ā chí ndeēⁿ barco ndúú^cú saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿē barco miiⁿ ti 'āā chí caaⁿ'maⁿ 'nūú Pablo miiⁿ. ¹² N'deēe n'dái inaáⁿ yā chí 'āā ntéé n'daacā chí canee barco na cheendi va'āi yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ tiempo chí 'iiche. Ní n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nduuvidaamá yā chí caⁿ'a yā nuūⁿnīⁿyáⁿā yeⁿē miiⁿ. Ní neⁿé yā chí ndaá yā na yáāⁿ Fenice chí 'áámá cheendi va'āi yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā yeⁿe isla Creta chí canee cuaaⁿ ndiyya sur, cuaaⁿ naachi n'giyya 'yáⁿā. Ní miiⁿ cánéé tiempo chí 'iiche.

Yúúné tááⁿ na nuuⁿnīⁿyáⁿā

¹³ Ndaá 'yúúné ngiⁿu yeⁿē cuaaⁿ ndiyya tan'dúú^cā chí nacadiinuuⁿ yā chí n'daāca. Candé^é yā anclas cūú chí 'caanu barco miiⁿ ní cueⁿé yā canéé diituú nuūⁿnīⁿyáⁿā niiⁿnuúⁿ isla Creta. ¹⁴ Ngué^é neé 'naaⁿ ndaā táámá 'yúúné taāⁿ taavi chí nguuví Euroclidón tan'dúú^cā ciclón chí contra yeⁿē barco miiⁿ. ¹⁵ Taachi 'yúúné míⁿ diiⁿ chí barco 'āā ntéé cuuvi caⁿ'a barco miiⁿ contra yeⁿē 'yúúné, tuu'mi s'neeⁿ maáⁿ 'nū candé^é 'yúúné barco miiⁿ naachi neⁿē. Ní nús'uu cueⁿé 'nū 'tíicā. ¹⁶ Ndaá 'nū na 'áámá isla chí nguuví Clauda naachi ngué^é véé 'yúúné taaⁿ. 'Āā nééné ngiⁿ'ti candé^é yā barco 'liiⁿ vmnaaⁿ barco ch'εεte ní dichiiⁿ chí yā barco 'líⁿ miiⁿ. ¹⁷ Taachi 'āā chí n'daí yā dichiiⁿ chí yā barco 'líⁿ ndúú^cú 'ii'yú cuaaⁿ náávtaⁿ'ā, tuu'mi ní 'va'á yā chí ndáa yā Sirte chí 'áámá cuaaⁿ cheⁿti nuūⁿnīⁿyáⁿā naachi canéé yáⁿ'āa dúúⁿ naachi 'āā ntéé cuuvi caaca barco miiⁿ. Tuu'mi di'cua'á yā tíⁿūⁿ yeⁿe barco miiⁿ. Tuu'mi ní chí 'néen yā barco miiⁿ chí cueⁿe maāⁿ ntúūⁿ. ¹⁸ Ní diⁿ 'yúúné miiⁿ chí cueⁿé barco ndúú^cú peligro ti 'yúúné tááⁿ. Chidεεve táámá nguuví tucá'a yā ndaavi yaí yā carga yeⁿē barco na nuūⁿnīⁿyáⁿā. ¹⁹ Ndiichí ndii 'íⁿnúⁿ nguuví miiⁿ ndúú^cú ta'á yā chí yā nducuéⁿé dendú'ú chí ndeēⁿ barco na nuūⁿnīⁿyáⁿā. ²⁰ Nguuví nguuví s'eeⁿ 'āā ntéé n'diichí 'nū 'yáⁿ'ā ndii nguεε ndúú 'íⁿnyúⁿ cucáāvā 'yúúné tááⁿ míⁿ chí nuuⁿ'maⁿ ndiiví 'nū. Tuu'mi 'āā ntéé nacadiinuuⁿ 'nū chí nanguáⁿ'ai 'nū.

²¹ 'Āā 'nááⁿ nguuví chí ngué^é nge'é 'nū. Tuu'mi Pablo miiⁿ cheendii yā naavtaⁿ'ā yeⁿē nducyaaca 'nū ní caⁿ'a yā: Ndúúti chí ndís'tiⁿ chí chí'téenu ní

ye'n'é ní ngu'éé cue'n'é yú na barco ye'n'é isla Creta chi cuta'á yú peligro mii'n ndúúcu dendu'ú chi dindεε yú. ²² Maa'n ní cuuvi ndis'tií. Canee cúu'mi'n ní más cá ánimo caati ngu'éé mar 'áámá 'ii'n'yá'n chi dindaí yá vida ye'n'é yá nguaā'n yú, dámaā'n barco mii'n chi cuuvi ndáí. ²³ Caati maa'n nguiinú 'cūu canéé ángel ye'n'e Dendyuūs nduucú. 'Úú ní ye'n'e Dendyuūs 'úú ní 'úú dichii'vé 'ii'n'yá'n. ²⁴ Ca'n'a ángel mii'n chii yá 'úú: Pablo, ngu'éé 'va'á di. Canee chi cuéendii di nanáá'n César. Nducyáácá 'ii'n'yá'n chi ca'n'á yá na barco ndúúcu di cunduúchí 'ii'n'yá'n. ²⁵ N'diichí ní compañeros. Cuneé ngiínú ní ánimo caati 'úú i'teenú Dendyuūs. Canéé chi cuuvi tan'dúúca chi chí yá 'úú. ²⁶ Canéé chí ca'á naa'n yú na 'áámá isla.

²⁷ Chií ndiichí cuūu'n yaa'n nícu tan'dúúca chi cuchí 'nū na nuū'nī'n'yá'n'á chi nguuvi Adriático, ní chúchí ná ma'n'a yaa'n ní sa'n'á s'ee'n chi dii'n manejar barco chí tuumicádínuu'n sa chí 'áā snée 'nū nii'nuú'n na yá'āa. ²⁸ Tuu'mi ní ca'a nuu'n sá sonda ní ndaaca sa ngii ndiicú 'ya'āa chí yáánūu'n ní cho'ō ca ta'lí'n cuaa'n vmnaa'n nnguεεcunée sa ca'a nuu'n ntúu'n sa sonda. Ndaaca ntuu'n sa ndítii'n'yu 'ya'āa chí yáánūu'n. ²⁹ 'Va'á yá chí ca'a naá'n yá na 'vaachí. Tuu'mi ní ca'á nuú'n ya ná cuúu'n ancla cūu ye'n'é cuaa'n dáámí, cosa chí cueendii barco mii'n ní 'áā ntéé caaca. Ní snee ngiínú yá chí cúúv' dεεve. ³⁰ Tuu'mi ní sa'n'á chí dii'n yá manejar barco ch'εeti yaa'n sá chí cáanu sa ye'n'é barco. Ní ca'a nuú'n yá barco 'lí'n na nuū'nī'n'yá'n'á. Dii'n yá tan'dúúca chí cangúu yá ancla cūu ye'n'e cuaa'n vmnaa'n barco mii'n. ³¹ Pablo mii'n ca'n'a yá chí yá capitán: Ndúúti chí sa'n'á s'ee'n ngu'éé canee sa na barco mii'n ndis'tií ní ngu'éé cuuvi nangua'n'ai ní.

³² Tuu'mi ní soldados ch'iica sa lazo ye'n'é barco 'lí'n. Dii'n sá chí cue'n'e maā'n ní chindai.

³³ Taachí caama chidεεve Pablo ca'n'a yá chí yá nducyáácá 'ii'n'yá'n chí che'é yá. Ní ca'n'a yá: Maa'n ní ndiichi cuúu'n nguuvi chí 'áā ntéé ché'e ní ní 'cuεetinée ní ndúúcu cuidado. Ní ngu'éé ché'é ní mar 'áámá yuúndū. ³⁴ 'Úú ngiicá ndis'tií chí ché'e ní maa'n nícu véé fuerza ye'n'é ní ti mar 'áámá yuúdu tií'n ní ngu'éé cuuvi ndai.

³⁵ Taachí ca'n'a yá chuū, sta'á yá pan. Ca'á yá gracia Ndyuūs nanáá'n nducyaaca yá ní taachi n'deé yá pan tucá'a yá che'é yá. ³⁶ Tuu'mi ní nducyaaca yá canee cúu'mi'n yá más ca ánimo ní che'é ntuú'n yá. ³⁷ Nducyáácá 'nū chí snúu'n 'nū na barco tan'dúúca 'uúv' ciento canéé 'ii'nū'n ngεεcu nditii'n'yu 'áámá 'nū. ³⁸ 'Áā nduuví ditiinú yá. Dii'n yá chí nan'daa ca'ái barco mii'n. 'Canuú'n yá trigo chí ndéε barco mii'n na nuū'nī'n'yá'n'á.

Chindai barco

³⁹ Taachí chidεεve táámá nguuvi ngu'éé 'iúntinaá'n 'nū tíí yá'n'āa naachi snée 'nū naati n'diichí 'nū 'áámá lugar naachi veε 'áámá playa o yá'n'āa ndúútií. Nduuvidáámá 'nū ne'n'e 'nū cundaa 'nū na playa mii'n ndúúcu barco. ⁴⁰ Ní chiica ntúu'n yá 'ii'yu ye'n'é cucáávā chí ancla cūu chí canuú'n na nuū'nī'n'yá'n'á. Tuu'mi ní cuaa'n dáámí barco mii'n nadatí yá remos chí tan'dúúca 'áámá tabla chí dii'n guiar barco mii'n. Ní ch'ee'n yá tiínūu'n mii'n ye'n'é cuaa'n vmnaa'n barco mii'n na 'yúúné ní cue'n'é 'nū na playa chí yá'n'āa ndúútií. ⁴¹ Ca'n'a 'naa'n 'nū naachi 'áámá lugar chí 'uúv' nuū'nī'n' ní dii'n yá chí ndaā barco mii'n na yá'n'āa cuaa'n diitúu ch'εeti nuū'nī'n'. Dii'n yá chí nacan'dáa barco 'iicu cuáá'n vmnaa'n ye'n'é barco mii'n chí canúú'n ca nguaa'n nuū'nī'n' 'áā na yá'n'āa canéé chεεchi. Chéendii chí 'áā ntéé chíicā 'iicu cuaa'n dáámí barco mii'n ne'n'e nda'ai ndúúcu fuerza ye'n'é nuū'nī'n' mii'n. ⁴² Tuu'mi ní soldado s'ee'n ca'n'a yá chí 'caa'n'nu' yá

preso s'uuⁿ níicú mar 'áámá yā nguéé cuuvi cáaⁿyuuⁿ yā nuūⁿnīⁿ níicú cunaⁿa yā na yáⁿāa. ⁴³ Naati capitán miiⁿ neⁿe sa dinguáⁿ'ai sa Pablo miiⁿ. Tuu'mí chícataáⁿ yā chí neⁿe soldado s'uuⁿ. Tuu'mi ní capitán chí ngaⁿā ntiⁿnyuⁿ caⁿ'á sa chí nducyáácá yā chí cuuvi 'caaⁿyuuⁿ yā nuūⁿnīⁿ níicú chí cun'daa yā vmaāaⁿ nuūⁿnīⁿ ní 'caaⁿyuuⁿ yā ní nandaá yā na yáⁿāa ní nnguaⁿ'ái yā. ⁴⁴ Níicú tanáⁿa yā ní na tablas yeⁿ'ē barco ndúúcu yáⁿ'á yeⁿ'ē barco cuuvi nacan'dáa yā. 'Tíicá chíi nducyáácá yā nanguáⁿ'ai yā nandáa yā na yáⁿāa cuūⁿmáⁿ.

28

Pablo snée yā na isla Malta

¹ Taachi 'áā nnguaⁿ'ái 'nū chicadínuuⁿ 'nū isla miiⁿ nguuví Malta. ² 'Iiⁿyāⁿ chí snée na isla miiⁿ díiⁿ yā tratar nús'uu n'daacā caati tiiví yā yáⁿ'ā ní díiⁿ yā recibir nducyaaca 'nū cáávā chí 'iiche miiⁿ ndúúcu chí ngeen cúúvī. ³ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nanguáiⁿ yā nduuví táāⁿ dúuⁿnē yáⁿ'á cuuⁿ'maⁿ ní ch'íi yā na yáⁿ'ā. Ní 'áámá cúú cueⁿ'e tī chéenu tī caavā chí 'íiⁿnūⁿ ní chεεcú tī na tá'a Pablo miiⁿ. ⁴ Taachi 'iiⁿyāⁿ chí snée miiⁿyā n'diichí yā cúú can'díicu tī na ta'ā Pablo tuu'mi ní caⁿ'a yā nguááⁿ maáⁿ yā: Nduudu cuáácú sáⁿ'a 'cūū 'níiⁿ'núⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. 'Áárá chí nanguáⁿ'ái sa na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā nguéé 'cuááⁿ chí cunduúchi sa.

⁵ Naati Pablo miiⁿ ch'íidi sa cúú miiⁿ na yaⁿ'ā. Nguéé de'ē veε díiⁿ tī ndúúcu sa. ⁶ 'Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ snée ngíínú yā chí n'diichí yā chí cundiitu ta'ā sa o cundéévé sá chí 'cuúvī. 'Iiⁿyāⁿ s'ééⁿ ní ch'εetinéé ngíínú yā de'ē cuuvi ndúúcu sa. Ní n'diichí yā chí nguεε de'ē veε chíi ndúúcu sa. Tuu'mi ní na'dááⁿ yā vaanicadíiⁿnūⁿ yeⁿ'é yā cucáávā chí n'diichí yā. Tuu'mi ní caⁿ'a yā: Pablo miiⁿ ní dendyuūs saⁿ'ā.

⁷ Na yáāⁿ miiⁿ véé yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿā ntiⁿnyúⁿ yā chí nguúvī yā Publio. 'Iiⁿyāⁿ yáāⁿ miiⁿ díiⁿ yā recibir nus'uu. Ní tee yā naachi ch'εetinée 'nū 'iiⁿnūⁿ nguuví. ⁸ Ní chiida Publio canée yā na cama chí ngíta yā yeⁿ'ē ca'ai 'íiⁿnūⁿ ndúúcu ca'ai yuúúⁿ. Tuu'mí chí ndaa Pablo ní n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'íínú caⁿ'angua'á yā níicu s'nééⁿ Pablo miiⁿ ta'á yā cuerpo yeⁿ'é yā. Níicú nnduuva yeⁿ'é yā. ⁹ Ch'íínú chí díiⁿ yā chuū tuu'mi ní cuchíi tanáⁿ'a yā chí snée yā na isla chí veε ntúúⁿ ca'ai yeⁿ'é yā. Ndaá yā naachi canée Pablo ní nduuva ntúúⁿ yeⁿ'e yā. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ s'úúⁿ dinéⁿ'e yā nús'uu ní díiⁿ yā n'daacā nduucú 'nū. Taachí chí ndaa 'nū na barco tee yā taanduvéé cosa chí neⁿ'e 'nū.

Pablo ndaa yā na yáāⁿ Roma

¹¹ Ch'εetinéeⁿ 'nū 'iiⁿnūⁿ 'iiyu miiⁿ ní cueⁿ'e 'nū na barco chí yeⁿ'ē yáāⁿ Alejandría chí ch'εetinée 'áámá tiempo 'iiche na isla miiⁿ. Barco miiⁿ ní cuaaⁿ vmaāaⁿ canéé imágenes yeⁿ'e Cástor ndúúcu Pólux chí dendyuūs s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. ¹² Ní ndaa ntúúⁿ 'nū na yaāⁿ Siracusa ní ch'εetinée ntuuⁿ 'nū yáāⁿ miiⁿ na 'iiⁿnūⁿ nguuví. ¹³ Yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ cueⁿ'e ntuúⁿ 'nū na barco niiⁿnuúⁿ ná 'diituú nuūⁿnīⁿ'yaⁿ'ā miiⁿ. Ndaa ntúúⁿ 'nū niiⁿnuúⁿ na yaāⁿ Regio. Táámá nguuví cuayiiví chí ndaa 'yúúné yeⁿ'ē cuaaⁿ ndiia sur ní ndii chíiⁿ ndii 'úúvī nguuví ndaa ntúúⁿ 'nū na yáāⁿ Puteoli. ¹⁴ Miiⁿ ní naachi ndaāca 'nū hermanos chí i'téenu yā Cristo dí'cuútu yā nús'uu ní 'cuεetinée 'nū ndúúcu yā ndεēchē nguuví. Ch'íinu ní cueⁿ'e 'nū chíicá 'nū yáāⁿ Roma. ¹⁵ Taachi ch'iindiveeⁿ hermano s'uuⁿ yeⁿ'é 'nū ní can'dáa yā ní díiⁿ yā recibir nús'uu ndii yáāⁿ Apio naachi veε niiⁿvēē ní ndii yáāⁿ chí nguuví Tres Tabernas. Taachí Pablo n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ, ca'á yā gracias Ndyuūs níicú veε ca ánimo yeⁿ'e yā. ¹⁶ Taachí ndaa

'nū yāāⁿ Roma, capitán diiⁿ sa entregar preso s'eeⁿ jefe. Níicú jefe miiⁿ 'cuuⁿ yā chi cunéé 'āā vi'i Pablo ndúú^{cū} 'aama soldado chí diiⁿ sa cuidado 'iiⁿyāⁿ.

Pablo ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu na yāāⁿ Roma

¹⁷ Ch'ínū tá 'iīⁿnūⁿ nguuvi Pablo miiⁿ ní ca'á yā chí cádiinuuⁿ saⁿ'ā n'gēete yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Níicú taachi nduuvídaama sa Pablo miiⁿ caⁿ'á yā chíi yā saⁿ'ā: Ndis'tiī vi'í, 'úú ní nguéé de'ē vee diīⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ ndíi nguéé ndúú contra yeⁿ'e costumbre yeⁿ'e chiidā yú chí yeⁿ'ē ndíi vmnaaⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ diīⁿ yā entregar 'úú ndíi yāāⁿ Jerusalén na ta'ā saⁿ'ā romano s'uuⁿ. ¹⁸ Saⁿ'ā s'eeⁿ, ní taachi tuumicadiinúⁿ sa yeⁿ'é chí nguéé nuūⁿndi ch'ēete yeⁿ'é neⁿ'e sa nn'deēchii sa 'úú caati nguéé indaaca sa mar 'áámá nuūⁿndi yeⁿ'é chí 'cuūvi. ¹⁹ Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ snéé yā contra yeⁿ'é, chíi obligado chí canéé chí caⁿ'á n'diichí saⁿ'ā chí rey César. Nguéé de'ē caavā chí caacá contra 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é. ²⁰ Chíiⁿ chí cucáávā 'úú chiicá n'diichí ndis'tiī maaⁿ níicú snaaⁿ nī, níicú ndee nduucú nī. Caati cucáávā chí canee ngiinⁿ cosa yeⁿ'ē Israel, canéé chí diīⁿ sufrir ndúú^{cū} cadena 'cūū.

²¹ Tuu'mí caⁿ'a sa chíi sa Pablo: Nús'uu ní nguéé ndiīⁿ 'nū recibir carta yeⁿ'e yāⁿ'āa Judea cucáávā dii, ndíi nguéé ndúú chíiⁿ ndaá mar 'áámá vi'í yú chí caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'ē di. ²² Naati neⁿ'é 'nū 'caandiveeⁿ 'nū chí nadicadiinuuⁿ di caati cucáávā chí i'téenu dí. Nús'uu ní déénu 'nū chí nducuéⁿe cuaaⁿ ngaⁿ'a yā contra cosa chí i'téenu di.

²³ Tuu'mí ndeēve yā 'áámá nguuvi ní ndaā taaví 'iiⁿyāⁿ na vaacu sa. Ní Pablo miiⁿ caaⁿ'maⁿ cuaacú yā ní ch'iⁿ'í yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e chí Ndyuūs ngaⁿ'a yā ntiīⁿnyúⁿ yā ndíi naachi ngíi ndeēve ndíi naachi ngíi 'da'a. Ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesús tan'dúú^{cā} chí yeⁿ'ē Moisés. 'Āā 'tíica nuūⁿ yeⁿ'ē profetas chí ca'ā nduudu yeⁿ'é Dendyuūs. ²⁴ 'Iicu náⁿ'a yā ní i'téenu yā chí caⁿ'a sa. Niicu náⁿ'a yā nguéé i'téenu yā. ²⁵ Naati nguéé nduuvídaamā yā. Ní cuindaacadáámí yā naati vmnáⁿ vmnaaⁿ chí cuindaacadamí yā Pablo miiⁿ caⁿ'a sa nduudu 'cūū ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúú^{cā} chí caⁿ'a cuaacu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs cucáávā profeta Isaías ndúú^{cū} chíidā yú. Ní caⁿ'a Espíritu N'dai chuū:

²⁶ Cueⁿ'e di yāāⁿ 'cūū níicú cuuvi di 'iiⁿyāⁿ: N'giindiveeⁿ di ndúú^{cū} veeⁿ di ní nguéé tuumicadiinuuⁿ di; inaaⁿ di ndúú^{cū} nduutináaⁿ di ní nguéé i'téenu di;

²⁷ caati staava yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ 'cūū nééné chēechi, níicú nguéé cuuvi tuumicadiinuuⁿ yā ndúú^{cū} staava yeⁿ'e yā ndúú^{cū} veéⁿ yā nguéé n'dáácā chíiⁿndiveeⁿ yā, ndíi nguéé n'giindiveeⁿ yā ndúú^{cū} veéⁿ yā, nduutináaⁿ yā ní nnduudí maaⁿ, tí nguéé chinaáⁿ yā ndúú^{cū} nduutinaáⁿ yā, ndíi nguéé nanguēcundi yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā caatí 'úú idiīⁿ chí nduuví n'dái yā nanduūvā yeⁿ'é yā.

²⁸ Maaⁿ ní cádiinúⁿ nī chíiⁿ chí Ndyuūs nadach'ēecú yā nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyáácā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel cáávā chí 'tíicā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caandiveeⁿ yā yeⁿ'e chuū.

²⁹ Níicú taachi caⁿ'a sa nduudu 'cūū, 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ caⁿ'a yā. Nééné n'deéé caⁿ'a yā nguaaⁿ maáⁿ yā.

³⁰ Pablo miiⁿ ní canéé yā 'uūvi ndúuyū na 'áámá va'ai chí nadí'vē yā. 'Iiⁿyāⁿ míiⁿ diīⁿ yā recibir ndúcyáácā yā chí ndaā na vaacú yā. ³¹ Caⁿ'á yā yeⁿ'ē chí Dendyuūs ngaⁿ'ā ntiīⁿnyúⁿ yā níicú chí'cueeⁿ yā yeⁿ'ē Señor Jesucristo. Caⁿ'a yā ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé chíicatāaⁿ yā yeⁿ'e yā.

PABLO IDINGUÚⁿ YĀ CARTA 'CŪŪ YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ CHI SNĒE YĀ YĀĀⁿ ROMA

Pablo idinguúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū yeⁿ'e yāāⁿ Roma

1 'Úú Pablo 'úú ní 'úú dichii^{vē} Señor Jesucristo. Ndyuūs yaa^{ví} yā 'úú ní ndεε^{vé} yā 'úú. Ní dichó'o yā 'úú chí cuuví apóstol chí candεé nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí nduudu yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ.

2 Ndyuūs ní caⁿ'a yā n'dee n'dái tiempo chí 'āá chó'oo chí ca'a yā evangelio chí nduudu cuaacu chí nadanguáⁿ'ai yā taachi profetas ngaⁿ'á yā yeⁿ'é. Ní dingúⁿ yā na libro yeⁿ'e Dendyuūs yeⁿ'é chúú. 3 Nduudu 'cūū chí evangelio ní yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí Daiya Dendyuūs. Cristo ní ndāa yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndúú^{cū} cuerpo tan'dúú^{cá} s'uuúⁿ cáávā na ndaata yeⁿ'é rey David. 4 Ní cucááva Espíritu chí n'dai taavi yeⁿ'e Cristo, Cristo dicuaacú yā chí Daiyá Ndyuūs ndúú^{cū} poder yeⁿ'é Ndyuūs chí ch'εε^ε taavi ca taachi nducueéⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. 5 Ní cáávā Cristo miiⁿ Ndyuūs tee yā 'aama favor 'úú tí dicho'o yā 'úú chí 'úú cuuvi apóstol yeⁿ'é yā cáávā chí duuchi Cristo. Ní cáávā chí 'úú cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducueéⁿ nación táácā cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Ní 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e yā. 6 Ní ndís'tiī ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo caati Ndyuūs yaa^{ví} yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'é Cristo ndís'tiī.

7 'Úú idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e nducyáácá ndís'tiī chí sné^e ní na yāāⁿ Roma, ndís'tiī chí Ndyuūs neⁿ'e yā ní yaa^{ví} yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī. Neⁿ'é chí Ndyuūs Chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo té^e yā ndís'tiī vaadí n'dai ca yeⁿ'é yā ndúú^{cū} vaadí 'diīⁿ' yeⁿ'é yā.

Pablo neⁿ'e yā caⁿ'á yā yāāⁿ Roma

8 Vmnaánⁿ vmnaaⁿ ca'á gracias Ndyuūs cáávā Jesucristo cucáávā nducyaaⁿ ndís'tiī caati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿ'dí chí iindiveéⁿ yā tan'dúú^{cá} chí ndís'tiī i'téenu ní Jesucristo ní ngaⁿ'á yā yeⁿ'e ndís'tiī. 9 'Úú ndúú^{cū} nuuⁿ'maⁿ staavā yeⁿ'é dichii^{vé} Ndyuūs. Ní candεé nduudu ngai yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Daiyá yā. Ndyuūs deenu yā chí 'úú cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ nan'gaacú yeⁿ'e ndís'tiī ní taachi ngaⁿ'āngua^{'á} ní ngaⁿ'āngua^{'á} cucáávā ndís'tiī. 10 Ní ngiicá Ndyuūs chí nduuti chí neⁿ'é yā chí té^e yā lugar 'úú chí tiempo 'cūū cuuvi ndaá nanááⁿ ndís'tiī. 11 Neⁿ'e cá snaáⁿ ndís'tiī ní cunneé ndís'tiī ndúú^{cū} Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí cu'téenu cá ní ní 'íicú ndís'tiī diituu 'cuεε^{tiné} ní ndúú^{cū} chí i'téenu ní. 12 Ní 'íicú ndís'tiī ndúú^{cū} 'úú ca'á díttuu yú 'aama yú taama yú ndúú^{cū} chí i'téenu yú tí daama daama i'téenu yú.

13 Nds'tiī hermanos yeⁿ'e, neⁿ'é chí cádiinuuⁿ ndís'tiī chí neené n'dee cuuvi neⁿ'é chíi n'diichi ndís'tiī naati ndii mááⁿ nguéé ngii chí chíi. Neⁿ'é n'diichi ndís'tiī caati tan'dúú^{cá} chí véé n'gui'i yeⁿ'e cosecha 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī cuuvi tan'dúú^{cá} n'gui'i yeⁿ'e cosecha yeⁿ'e ntiinnyuⁿ yeⁿ'é caati 'tíicá véé n'gui'i yeⁿ'é nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. 14 Ní 'úú cáné^e chí cunneé 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones, 'iiⁿ'yāⁿ chí deenu ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé deenū. 15 Ní 'tiicá ntúūⁿ 'úú caneé listo chí caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio chí nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caaⁿ'máⁿ nanááⁿ ndís'tiī chí snee ní na yāāⁿ Roma.

Poder ye'n'e evangelio chí nduudu ngai ye'n'é Cristo

¹⁶ Ní nguéé 'cuinaán' chí caa'n'mán nduudu cuaacu ye'n'e evangelio ti nduudu miñ' ní poder ye'n'é Ndyuūs. Ní nangua'n'āi nducyáácá 'ii'n'yān' chí i'téenu yā Cristo, vmnáán' vmaaa'n' 'ii'n'yān' chí 'ii'n'yān' Israel chí judío s'ee'n. 'Tíicá ntúū'n' 'ii'n'yān' s'ee'n chí nguéé ye'n'e ndaata Israel. ¹⁷ Ní nduudu cuaacu ye'n'e evangelio mii'n' ní n'gi'n'i chí Ndyuūs ní diin' yā aceptar s'uúu'n' chí cuuvi ye'n'é yā s'uúu'n' cáávā chí i'téenu yú Jesucristo, ní dámaa'n' cáávā chí i'téenu yú Jesucristo. 'Tíicá canee nguū'n' na libro ye'n'é Ndyuūs: 'Ii'n'yān' chí Ndyuūs diin' yā aceptar chí cuuvi ye'n'é yā, 'cuεεtineé yā cucáávā chí i'téenu yā.

Núú'ndí ye'n'e 'ii'n'yān' chí snee yā na i'n'yee'ndí 'cūū

¹⁸ Déenu yú chí Ndyuūs ca'á yā castigo chí neené díftūu nducyaaca 'ii'n'yān' chí nguéé n'daacá idiin' yā ndúúcu 'ii'n'yān' chí dinuu'ndí yā. Ní cucáávā nuu'ndí ye'n'é yā nguεε n'gúú'n' chí 'ii'n'yān' cuuví deenú yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Castigo ye'n'é yā ngíicá ndí na va'ai chεεti nguuvi. ¹⁹ Ní 'ii'n'yān' s'ee'n chí deenu n'dái yā cuuvi cadíinuu'n' yā chí ye'n'e Ndyuūs caati Ndyuūs ch'ín'í yā 'ii'n'yān' s'ee'n chuū. ²⁰ Dendu'ū chí ye'n'é Ndyuūs chí nguéé inaa'n' yú cuuvi déenu yú cucáávā nducué'n'é chí Ndyuūs din'dái yā ndúúcu poder ye'n'é yā chí 'áámá cánee. Ní chuū cuuvi snaa'n' 'ii'n'yān' ndii tiempo chí Ndyuūs din'dái yā i'n'yee'ndí. Ní deenú yā chí Ndyuūs ní Ndyuūs nuu'mán' cuaacu. Ní nguéé cuuví caa'n'mán' yā chí nguéé cuuví n'diichí yā Ndyuūs. ²¹ 'Ii'n'yān' s'ee'n n'diichí yā Ndyuūs naati nguéé chí'téenu yā Ndyuūs miñ' chí ch'εεtε yā ní nguéé ca'á yā gracias Ndyuūs. Nguéé 'tíicá diin' yā. Naati nadicadíinuu'n' yā ye'n'e dendu'u chí nguéé dichí'vē chí ye'n'e maā'n'. Ní cáávā chí necio yā ch'εεtineé yā na maā'n'. ²² 'Ii'n'yān' s'ee'n ní nga'n'a yā chí deenu ca yā naati diin' yā chí tonto yā. ²³ Ní n'daa'n' yā vaadi dεεvε ngii ye'n'é Ndyuūs chí canduuchí yā cue'n'e daā'ma'n' cáávā santos ídolos o imágenes chí idin'dái 'ii'n'yān', santos chí tan'dúúcā 'ii'n'yān' chí n'díí. 'Tíicá santos miñ' ndúúcu ídolos ye'n'e 'yáádā, ndúúcu ídolos ye'n'é cúú ndúúcu ídolos ye'n'é 'iiti chí cuūu'n' cá'a tī.

²⁴ Ní cáávā chí 'ii'n'yān' s'ee'n ní nguéé ne'n'e yā tuumicadíinuu'n' yā ní Ndyuūs s'neén' yā chí diin' yā dendu'ū chí nguéé n'daacá chí ne'n'e diin' cuerpo ye'n'é yā. Ní diin' yā ndúúcu cuerpo ye'n'é yā nguáá'n' maá'n' yā dendu'ū chí vaadi 'cuíinuu'n'. ²⁵ Ní diin' yā 'túúcā ti nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu ye'n'e Ndyuūs ti i'téenu yā nduudu yaadi. Ní dich'εεtε yā dendu'ū chí Ndyuūs din'dái yā naati nguéé dich'εεtε yā maá'n' Ndyuūs chí din'dái yā dendu'ū. Nducyáácá 'ii'n'yān' cué'n'é daā'ma'n' canéé chí dich'εεtε yā Ndyuūs. 'Tíicá canee chí diin' yā.

²⁶ Ní cáávā chí diin' yā 'tuucā Ndyuūs diin' yā chí'néén' maá'n' yā 'ii'n'yān' chí diin' yā dendu'ū chí nguεε n'daacá chí 'cuináa'n' yā. Ní n'daataá s'ee'n nguéé ca'n'á yā ndúúcu sa'n'a naati ca'n'á yā ndúúcu n'daataá ní diin' yā tan'dúúcā chí ch'iindivaacú yā ndúúcu v'í. ²⁷ 'Tíicá ntúū'n' sa'n'á s'ee'n nguéé ca'n'á yā ndúúcu n'daataá naati ca'n'á yā ndúúcu sa'n'á ní diin' yā tan'dúúcā chí ch'iindivaacú yā ndúúcu v'í. Diin' yā nguaa'n' maá'n' yā cosas chí vaadi 'cuíinuu'n' ní sta'á yā castigo na cuerpo ye'n'é yā ye'n'e chí nguεε n'daacá chí diin' yā.

²⁸ Ní cáávā chí nguéé ne'n'é yā ntiinaán' yā Ndyuūs, Ndyuūs chí'néén' yā 'ii'n'yān' chí diin' yā nducué'n'é chí 'ii'n'yān' s'ee'n nadacadíinuu'n' yā chí nguεε n'daacá. Ní diin' yā cosas chí nguéé canee chí diin' yā. ²⁹ 'Ii'n'yān' s'ee'n neéén' nadacadiinúú'n' yā ye'n'e nducué'n'é chí nguεε n'daacá. Ní ca'n'á yā ndúúcu n'daataá o sa'n'á chí nguεε ye'n'e yā. Ní neené yaadi'í yā ní diin' yā cosas ye'n'e yáá'n'nguiinuu'n'. Ní ne'n'é yā dendu'ū chí nguεε ye'n'e yā. Ní neene idiin' yā cosa chí nguεε n'daacá

ti neñ'e yā diiñ yā 'tíicā. Ní neené nngueé yā. Ní n'giiñ'núñ yā 'iiñ'yāñ. Ní neené n'gεεcu cheendí yā ndúúcu 'iiñ'yāñ, ní nginnche'etí yā 'iiñ'yāñ. Ní neéné nguεε n'daacā staava yeñ'e yā. Ní neené n'gεεcu cheendí yā yeñ'e chí 'iiñ'yāñ diiñ yā yeñ'e chí nguεε n'daacā. ³⁰ Ngañ'á yā yeñ'e chí nguéé n'daacā yeñ'e taama yā. Nguéé neñ'e yā Dendyuūs. Ngañ'á yā nanaán 'iiñ'yāñ yeñ'e s'uuúñ ní ngii 'cuináñ 'iiñ'yāñ yeñ'e s'uuúñ. Maán yā dich'εεtē yā 'iiñ'yāñ. Ní idiyaadí taaví yā ní nadacadíñuuñ yā cosa chí ngai chí nguεε n'daacā. Ní nguéé i'téenu yā yeñ'e cheécú yā yeñ'e chiida yā. ³¹ Nguéé itúúmicadíñuuñ yā, nguéé idiíñ yā chí ngāñ'a yā chí diíñ yā. Nguéé idinén'e yā 'iiñ'yāñ ní nguéé déenu yā nadach'εεcú yā nuuñndi yeñ'e 'iiñ'yāñ 'áará chí ngañ'a yā chí nadach'εεcú yā yeñ'e yā. Ní nguéé ya'ái 'iinú yā 'iiñ'yāñ. ³² 'Iiñ'yāñ s'een neéné déenu yā chí Ndyuūs ngañ'a yā chí canéé chí diiñ yā. Ní déenu yā chí 'iiñ'yāñ chí nguéé diíñ 'tíicā, tuu'mí chí 'cuúvi yā naati icandíicā yā chí idiíñ yā 'tíicā. Yeenu taaví yā taachi inaañ yā 'iiñ'yāñ chí diíñ yā 'tíicā.

2

Ndyuūs inaañ yā 'iiñ'yāñ yeñ'e nuuñndi ní yeñ'e chí cuaacu

¹ Ndís'tií amigós yeñ'é, ¿'áá n'diichí ní de'ē chí idiíñ taamá yā o 'āā du'ú nūñ 'iiñ'yāñ? Véé nuuñndi yeñ'e maán yā taachi diíñ yā 'tíicā. Taachi n'diichí yā nuuñndi chí idiíñ taamá yā, ní maán yā diíñ yā 'tíicā, tuu'mí ní dich'εεtē maán yā nuuñndi yeñ'é yā. ² Deenu yú chí Ndyuūs diíñ yā cosa chí cuaacu taachi diíñ yā condenar 'iiñ'yāñ chí diíñ yā chí 'túúicā. ³ ¿'Áá 'aacu ní chí Ndyuūs nguéé inaañ yā nuuñndi yeñ'e 'iiñ'yāñ chí idiíñ yā 'túúicā taachi n'diichí yā nuuñndi yeñ'e taamá yā? Nguεε 'tíicā. ⁴ ¿'Áá nguéé inee yiinú ní yeñ'é Ndyuūs cucáávā chí ya'ai 'iinú yā ndís'tií ní ndai yā ndúúcu ndís'tií ní téé yā ndís'tií n'dee n'dái favores yeñ'é yā ndúúcu vaadí 'diiíñ yeñ'e yā? Ní nguéé diíñ ní cuenta chí Ndyuūs tee yā ndís'tií favores yeñ'e yā ní n'giiñ'í yā ndís'tií taaca cuuvi ndaacadaamí ní yeñ'e nuuñndi chí idiíñ ní. ⁵ Naati 'iiñ'yāñ chí diíñ yā 'túúicā ní dich'εεchi yā staava yeñ'e yā. Ní nguéé ndaacadaamí yā yeñ'e nuuñndi yeñ'é yā. Cáávā chí idiíñ yā 'tíicā ní nduuvíidáámá castigo yeñ'e maán yā nguuví taachi Ndyuūs diíñ yā juzgar nuuñndi yeñ'e yú ní téé yā castigo yeñ'é chí diíñ yú ndúúcu vaadí cuaacu. ⁶ Ní Ndyuūs ní ca'a yā ca'áámá cá'aama 'iiñ'yāñ nadí'vē yā yeñ'e chí diíñ yā. ⁷ Ní ca'a yā vida cueñ'e daāñmañ 'iiñ'yāñ chí cheé yā chí diíñ yā nducuéñ'e chí n'daacā, ní n'nuúñ yā, ní diíñ yā nducuéñ'e chí yeñ'e va'ai cheéti nguuví, ní diíñ yā chí honrado yā. ⁸ Naati 'iiñ'yāñ chí neñ'e nducuéñ'e yeñ'e maán yā ní nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeñ'é Ndyuūs naati diíñ yā nducuéñ'e chí nguεε n'daacā, Ndyuūs nguéé canee yiinú yā yeñ'e 'iiñ'yāñ s'een. Ní ca'a yā castigo 'iiñ'yāñ s'een. ⁹ Ní nducyáácá 'iiñ'yāñ chí nguéé n'daacā idiíñ yā canéé chí n'dee n'dái 'cuéénú yā cuuvi, vmnáán vmnáañ 'iiñ'yāñ chí yeñ'e ndaata Israel chí judíos ní cuayiivi ní 'iiñ'yāñ chí nguéé yeñ'e ndaata Israel. ¹⁰ Naati Ndyuūs diíñ yā chí de'ēv' 'iiñ'yāñ ní dich'εεtē yā 'iiñ'yāñ ní ca'a yā vaadí 'diiíñ yeñ'é nducyáácá 'iiñ'yāñ chí diñ'daacá yā, vmnáán vmnáañ 'iiñ'yāñ yeñ'e ndaata Israel ní cuayiivi 'iiñ'yāñ chí nguéé yeñ'e ndaata Israel.

¹¹ Caati nanaán Ndyuūs ní 'āā daamá nūñ nducyaaca 'iiñ'yāñ. ¹² Ní 'iiñ'yāñ chí idinuuñndí yā chí nguéé ndúúcu ley yeñ'e Moisés miiñ ní cuuvi ndái yā nguéé ndúúcu ley miiñ. Ní 'iiñ'yāñ chí idinuuñndí yā ní ndεε yā ley yeñ'e Moisés miiñ tuu'mí ní ley miíñ nūñ ní cuuví yā castigo. ¹³ Caati nguéé cuaán Ndyuūs 'iiñ'yāñ chí dámaañ chí n'diichí yā ley miiñ naati Ndyuūs cuaán yā 'iiñ'yāñ chí

diín yā tan'dúúccā chi ngaⁿa ley miiⁿ. ¹⁴ Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée^e yeⁿ'e ndaata Israel s'eeⁿ ní nguée^e déenu yā yeⁿ'e ley Moisés, naati neⁿ'e yā cadiinúúⁿ yā diíⁿ yā cosa chi cuaacu tan'dúúccā chi ngaⁿa ley miiⁿ, 'áará chí nguée^e ndúúccū ley miiⁿ véé 'aama ley yeⁿ'é yā chi 'āā vi'í cā nguaaⁿ maáⁿ yā. ¹⁵ Ní ch'iⁿ'i yā cáávā chi idiíⁿ yā chi ley yeⁿ'é Ndyuūs tan'dúúccā chi canée nguūⁿ na staava yeⁿ'é yā 'tíicā canée. Ní chiiⁿ chí diíⁿ yā ní 'áámá prueba yeⁿ'e chuū ní chiiⁿ chí nadacadiinúúⁿ yā diíⁿ yā condenar maáⁿ yā o caaⁿ'maⁿ cuaacu yeⁿ'é maáⁿ yā. ¹⁶ Ní taachi ndaá nguuví chi Ndyuūs diíⁿ yā juzgar cáávā Jesucristo miiⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ndúúccū nducueⁿ'é chi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ maáⁿ yā canúúⁿ n'de'ei na staava yeⁿ'é yā, tuu'mi ní Ndyuūs diíⁿ yā chuū ndúúccū nduudu cuaacu yeⁿ'e yā chí nadanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ. Chuū ní nduudu cuaacu chí 'úú Pablo ngaⁿ'á.

'Iiⁿ'yā Israel s'eeⁿ ndúúccū ley yeⁿ'e Moisés

¹⁷ Diíⁿ ní ngaⁿ'a di chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel di. Ní ngaⁿ'a di chí i'téenu dí ley yeⁿ'e Moisés ní dich'etē maāⁿ di dii. Ní dii ngaⁿ'a di chí yeⁿ'é Ndyuūs dii. ¹⁸ ¿'Áá déenu di de'ε chí neⁿ'e Ndyuūs ní ley chí 'cuuⁿ'miⁿ di chí cuuvi in'nuuⁿ di dendu^ū chí n'daacá ca chí diiⁿ di? ¹⁹ ¿'Áá déenu di chí cuaacu chí cuuvi ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenááⁿ o 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée^e de'ε veε deenu, ní ndεε di nduudu chí tan'dúúccā chidεεve nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiica yā na maāⁿ? ²⁰ ¿'Áá i'teenu di chí cuuvi diiⁿ di ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ chí tonto yā ní táácā chí ngi'cueeⁿ di da'caiyáá? ¿Ní ndúúccū ley yeⁿ'e di véé nducueⁿ'é chí diiⁿ chí cuuvi deenu di vaadi cuaacu? ²¹ Díí chí ngi'cueeⁿ di tanáⁿ a yā, ¿de'ε cáávā chí nguée^e ngi'cueeⁿ maāⁿ di dii? Díí chí ngaⁿ'a di 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée^e canée chí diduuccū yā, ¿de'ε cáávā chí diduuccū di? ²² Díí saⁿ'ā o n'daataá chí ngaⁿ'a di chí 'iiⁿ'yāⁿ nguée^e caⁿ'á yā ndúúccū isaⁿ'ā o n'daataá chí nguée^e yeⁿ'é yā, ¿de'ε cáávā chí maaⁿ dí caⁿ'a di ndúúccū n'daataá o isaⁿ'ā chí nguée^e yeⁿ'e di? Díí chí nguée^e ngi n'diichí di santos ídolos, ¿de'ε cáávā chí diduucu di vaadi 'cuiica yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e santos ídolos? ²³ Díí chí ngaⁿ'a maaⁿ di yeⁿ'e di chí ch'εεε di cucáávā chí canee di ndúúccū ley yeⁿ'é Ndyuūs ¿de'ε cáávā chí nguée^e diiⁿ di honrar Ndyuūs? 'Tiicá diiⁿ di caati nguée^e diiⁿ di tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley chí Ndyuūs tee yā dii. ²⁴ Canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tiicā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguée^e yeⁿ'e ndaata Israel nguée^e n'daacá ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chí duuchi Ndyuūs. Ní chuū ní nuuⁿndi yeⁿ'e di.

²⁵ Cuaacu níⁿnyúⁿ chí ley yeⁿ'e circuncisión yeⁿ'e saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní dichí'vε cáávā di nduuti chí diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. Ní ndúúti chí nguée^e diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley miiⁿ, tuu'mi ní canee di tan'dúúccā saⁿ'ā chí nguée^e circuncidado di. 'Tíicā canee di. ²⁶ Ní ndúúti chí 'áámá saⁿ'ā chí nguée^e yeⁿ'é ndaata Israel ní nguée^e circuncidado yā tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés, naati saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa chí ngaⁿ'a ley miiⁿ, saⁿ'ā miiⁿ 'aara chí nguée^e circuncidado sa, Ndyuūs diíⁿ yā cuenta yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ chí tan'dúúccā chí circuncidado, 'tiica sa. ²⁷ Saⁿ'ā chí nguée^e circuncidado na cuerpo yeⁿ'e sa ní diiⁿ sa tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley, saⁿ'ā miiⁿ diiⁿ sa condenar dii chí nguée^e diiⁿ di tan'dúúccā chí ngaⁿ'a ley 'áará chí véé ley yeⁿ'e di ní canee circuncidado di na cuerpo yeⁿ'e di. ²⁸ Cuaacu níⁿnyúⁿ nguée^e nduudu cuaacu chí 'áámá saⁿ'ā ní saⁿ'ā Israel chí ndí sa circuncidado ndúúccū seña na cuerpo yeⁿ'e sa. Ndíí nguée^e ndúú chí nduudu cuaacu chí circuncisión chí seña chí canee na cuerpo yeⁿ'e sa diiⁿ chí Israel sa. ²⁹ Nguée^e 'tíicā. Saⁿ'ā chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí saⁿ'ā Israel miiⁿ, saⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā chí circuncidado na staava yeⁿ'e sa.

Chuū ní circuncisión chi cuaacu níⁿnyúⁿ chi cuaacu. Nguéé tan'dúúcā chi canee nguūⁿ na ley yeⁿe sa naati chi yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Saⁿā chi circuncidado na staava yeⁿe sa, Ndyuūs n'diichinee yā chi saⁿa n'dai sa. Nguéé cuuvi n'diichinee saⁿā s'eeⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí' cūū.

3

1 Tuu'mi ní ¿de'ē chí'vē cáávā chi saⁿā miiⁿ chi saⁿā yeⁿe ndaata Israel? ¿O de'ē dichí'vē nduuti chi saⁿā ní circuncidado sa? 2 N'dáácā n'dai dichí'vē cáávā n'deeē n'dái razones. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ Ndyuūs s'neeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe ley yeⁿe yā vmnaaⁿ ndís'tiī chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel. 3 Ní nduuti chi náⁿā 'iiⁿ'yāⁿ Israel nandaacadaamí yā yeⁿe chi i'téenu yā, ¿'áá cucáávā chíiⁿ chí díiⁿ Ndyuūs chi nguéé dichí'vē chíiⁿ chi Ndyuūs ngaⁿa yā chi caⁿá yā diiⁿ yā? Nguéé 'tíicā. 4 Ndyuūs ní cuaacu ní díiⁿ yā nducuéⁿe chi cuaacu naati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí' cūū ngaⁿa nduudu yaadi. Canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Dendyuūs ní Ndyuūs ngaⁿá yā 'tíicā:

Canee chi 'cuuⁿ'miⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ cáávā nduudu chi ngaⁿa di chí díiⁿ diiⁿ di chi cuaacu ní naachi n'diichí yā dii, deenú yā chí díiⁿ ní diiⁿ di chi cuaacu.

5 Ní taachi diiⁿ yú cosas chi nguēē n'daacā, tuu'mi ní más ca 'cuuⁿ'miⁿ chi Ndyuūs chí cuaacu, ¿de'ē cuuvi caaⁿ'maⁿ yú? ¿'Áá caaⁿ'maⁿ yú chi Ndyuūs nguéé diiⁿ yā cosas chi cuaacu taachi diiⁿ yā castigar s'uūuⁿ? Nguéé 'tíicā. ('Úú ngaⁿá tan'dúúcā chi ngaⁿa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí' cūū.) 6 Nduuti chi Ndyuūs nguéé diiⁿ yā tanducuéⁿe chi n'daacā, ¿táácā cuuvi diiⁿ yā juzgar nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí? Díiⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ caati diiⁿ yā tanducuéⁿe chi n'daacā.

7 Ní ndúúti chi nduudu yaadi miiⁿ yeⁿe yú dichí'vē chi cuuvi dich'εεεε ca yú Ndyuūs, ¿de'ē cúúvī chi Ndyuūs diiⁿ yā juzgar nuuⁿndi yeⁿe yú chi nuuⁿndi yú? 8 ¿De'ē cúúvī chi nguéé ngaⁿa yú 'tíicā? S'uúuⁿ ní diiⁿ yú cosas chi nguēē n'daacā ní cuuvi candεεε cosas chi n'daacā yeⁿe. 'Tíicā ngaⁿa tanáⁿa yā chí s'uúuⁿ ngi'cueeⁿ yú 'tíicā ní nguéé n'daacā yeⁿe yú. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canee chi condenado yā.

Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní dinuuⁿndi yā

9 ¿De'ē tuu'mi ngaⁿa yú? ¿'Áá n'daacā ca s'uúuⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'uúuⁿ nguéé ti 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel? Nguéé 'tíicā. Ndis'tiī deenú ní tan'dúúcā chí ngaⁿá chí s'uúuⁿ dinuuⁿndi yú tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel dinuuⁿndi yā. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndi yā ní na poder yeⁿe nuuⁿndi snée yā. 10 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Dendyuūs 'tíicā: Nguéé 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dái yā, nguéé mar 'áámá yā.

11 Nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí tuumicadínuuⁿ yā, nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuúⁿ yā Ndyuūs.

12 Nducyáácá yā ndaacadaamí yā yeⁿe Ndyuūs, nducyáácá yā diiⁿ yā cosas chí nguēē n'daacā. Nguéé 'áámá yā chí n'daacā idiíⁿ yā, nguéé ndíí mar 'áámá yā.

13 Daandú yā canéé tan'dúúcā 'áámá yáinyāⁿ chí candá'āi, 'tíicā daandú yā; ní nginnche'éi yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū cheendi yā. Ní chεεeti cheendi yā ní snúū tan'dúúcā chí veneno yeⁿe cúú 'tíicā cheendi yā ndúúcū nduudu chí tan'dúúcā veneno, 'tíicā.

14 Dámaāⁿ ngaⁿá yā ndúúúú taaⁿ contra yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū nduudu chí nguéé n'daacā.

15 Ní neene nadacadínuuⁿ yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ.

16 Ní nducuéⁿē cuaaⁿ naachí caⁿ’á yā, díiⁿ yā chi ‘iiⁿ’yāⁿ cunncaá ‘cuenú yā cuuvi ní dituūví yā nducuéⁿē dendu[’]ū ndúú^cū vaadi cadíínūⁿ yeⁿ’é ‘iiⁿ’yāⁿ s’eeⁿ.

17 Ní nguéé déenu yā yeⁿ’e yúúⁿi chi candεε na vaadi ‘diiⁿ yeⁿ’é Ndyuūs.

18 Ní nguéé nadacadíínūⁿ yā chi canee chi ‘va’a yā Ndyuūs.

19 Maaⁿ ní s’uuúⁿ deenu yú chi tanducuéⁿē chi cané nguūⁿ na ley yeⁿ’e Moisés ní cáávā ‘iiⁿ’yāⁿ chi n’gεεtinee yā ndúú^cū ley miⁿ. Ní cáávā ‘iiⁿ’yāⁿ s’eeⁿ ‘āā ntéé caaⁿ’maⁿ yā nanááⁿ Ndyuūs chi nguεε deenu yā yeⁿ’ē. Ní ‘íⁿcú ley miⁿ diiⁿ chi Ndyuūs caⁿ’á yā n’diichi yā nuuⁿndi yeⁿ’é nducyaaca ‘iiⁿ’yāⁿ yeⁿ’e núúⁿ’máⁿ iⁿ’yeēⁿ’dī. 20 Ní Ndyuūs nguéé díiⁿ yā recibir ‘iiⁿ’yāⁿ cáávā chi díiⁿ yā tan’dúú^cā chi ngaⁿ’a ley miⁿ caati ley miⁿ n’g’iⁿ’i s’uuúⁿ chi vée nuuⁿndi yeⁿ’e yú nanááⁿ Ndyuūs.

Ndyuūs nadinguaⁿ’ai yā ‘iiⁿ’yāⁿ caati i’téenu yā Jesucristo

21 Maaⁿ ní nduudu cuaacu yeⁿ’é Ndyuūs n’g’iⁿ’i s’uuúⁿ chi Ndyuūs díiⁿ yā recibir s’uuúⁿ manera chi ‘āā vi’i cá yeⁿ’e ley miⁿ. Ní cané nguūⁿ na libro yeⁿ’é ley yeⁿ’e Ndyuūs yeⁿ’e chuū naachi saⁿ’a profetas ngaⁿ’a yā nduudu cuaacu yeⁿ’e chuū. 22 Ndyuūs díiⁿ yā recibir nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ dámaāⁿ cáávā chi i’téenu yā Jesucristo ní nanááⁿ Ndyuūs nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ yeⁿ’e núúⁿ’máⁿ iⁿ’yeēⁿ’dī ‘āā daamá nūⁿ. Ndyuūs nguéé n’dáaⁿ yā. 23 Ní nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ yeⁿ’e núúⁿ’máⁿ iⁿ’yeēⁿ’dī ní dinuuⁿndi yā ní nguéé cuuvi díiⁿ ‘iiⁿ’yāⁿ s’eeⁿ chi δεεε n’dai tan’dúú^cā Ndyuūs chi δεεε n’dai. 24 Naati Ndyuūs cáávā chi n’dai taaví yā díiⁿ yā recibir ‘iiⁿ’yāⁿ cucáávā Jesucristo chi nadanguáⁿ’ai yā ‘iiⁿ’yāⁿ. Ní Jesucristo nadí[’]ve yā nuuⁿndi yeⁿ’é ‘iiⁿ’yāⁿ lado yeⁿ’é ‘iiⁿ’yāⁿ. 25 Ní Ndyuūs dicho’ó yā Jesucristo iⁿ’yeēⁿ’dī ‘cūū lado yeⁿ’e ofrenda chí ch’iⁿ yā caava nuuⁿndi yeⁿ’e nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ. Ní cáávā chi ch’iⁿ Cristo, Cristo cuuvi nadach’εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ’e nducyaaca ‘iiⁿ’yāⁿ chi i’téenu yā Jesucristo. ‘Tíicā Ndyuūs ch’iⁿ yā ‘iiⁿ’yāⁿ táacā cuuvi ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní tiempo chí chó’oó ní Ndyuūs chí n’dai taaví ch’iⁿ yā ‘iiⁿ’yāⁿ chí Ndyuūs díiⁿ yā cosas chí cuaacu taachi nguéé díiⁿ yā cuenta yeⁿ’e nuuⁿndi yeⁿ’e ‘iiⁿ’yāⁿ taachi ‘āā ‘cuéé dicho’ó yā Cristo. 26 Ní ‘tiicā ntúūⁿ tiempo ‘cūū Ndyuūs cáávā chí nadach’εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ’e ‘iiⁿ’yāⁿ ní ch’iⁿ yā chí caⁿ’á yā chí díiⁿ yā recibir ‘iiⁿ’yāⁿ chí cuuvi yeⁿ’é yā ‘iiⁿ’yāⁿ. ‘Tíicā Ndyuūs ch’iⁿ yā chí cuaacu yā. Ní díiⁿ yā chí nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ chí i’téenu yā Cristo ní yeⁿ’e yā ‘iiⁿ’yāⁿ.

27 Maaⁿ ní ¿d’éⁿ cúúví chí ‘iiⁿ’yāⁿ cuuvi caaⁿ’máⁿ yā chí ch’εεtē yā? Nguéé cuuvi yā. ¿De’ē cáávā? ¿‘Áá cáávā chí díiⁿ yā tan’dúú^cā chí ngaⁿ’a ley miⁿ? Nguéé ‘tíicā. Naati maaⁿ ní Ndyuūs díiⁿ yā recibir s’uuúⁿ dámaāⁿ cáávā chí i’téenu yú Jesucristo. 28 Maaⁿ ní n’diichi yú chí Ndyuūs díiⁿ yā recibir ‘iiⁿ’yāⁿ caati cucáávā chí i’téenu yā Jesucristo ní nguéé caavā chí díiⁿ yā chí ngaⁿ’a ley miⁿ.

29 ¿‘Áá Ndyuūs ní dámaāⁿ Ndyuūs yeⁿ’e ‘iiⁿ’yāⁿ Israel s’eeⁿ chí judíos? ¿‘Áá nguéé Ndyuūs ní yeⁿ’e ‘iiⁿ’yāⁿ chí nguéé yeⁿ’e ndaata Israel? Cuaacu chí Ndyuūs ní Ndyuūs dendú[’]ū yeⁿ’e ‘iiⁿ’yāⁿ chí nguéé yeⁿ’e ndaata Israel. 30 Cuaacu chí vée ‘áámá n’dyáⁿ’ā Ndyuūs. Ní Ndyuūs díiⁿ yā recibir nducyáácá ‘iiⁿ’yāⁿ chí i’téenu yā Cristo ‘iiⁿ’yāⁿ chí Israel s’eeⁿ ní ‘tiicā ntúū ‘iiⁿ’yāⁿ chí nguéé yeⁿ’e ndaata Israel. 31 Maaⁿ ní ¿‘áá cucáávā chí i’téenu yú Jesucristo chí díiⁿ yú chí nguéé ‘caandiveeⁿ yú tan’dúú^cā chí ngaⁿ’a ley miⁿ? Ní ley miⁿ ‘āā vi’i caā yeⁿ’e yú. Ní nguéé dichí[’]vē s’uuúⁿ. Mar ‘áámá naaⁿ, nguεε ‘tíicā. N’giindiveeⁿ ca yú chí ngaⁿ’ā ley miⁿ.

4

Tan'dúúcā chí dii' Abraham

¹ ¿De'ē nga'n'a yú ye'n'e chiida yú Abraham chi chiida ndaata ye'n'e yú? ¿De'ē nndaacá yā nanáá'n Ndyuūs? ² Nduuti chi Ndyuūs dii'n yā recibir Abraham mii'n cáávā cosa chi dii'n yā, tuu'mi ní Abraham cuuvi caa'má'n yā chi ch'εεε maá'n yā. Nguéé cuuvi caa'n'má'n yā chi ch'εεε maá'n yā nanáá'n Ndyuūs. ³ Canéé nguū'n na libro ye'n'e Dendyuūs 'tíicā: Abraham i'téenu yā Ndyuūs ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs dii'n yā recibir Abraham mii'n chi ye'n'é yā 'ii'n'yā'n. ⁴ Maa'n ní 'ii'n'yā'n chi idii'n ntii'nyu'n ní sta'a yā chí'vē ye'n'e ntii'nyu'n ye'n'é yā. Nguéé nadacadíinuun yā chi chí'vē ye'n'e ntii'nyu'n ye'n'é yā ní 'aama regalo naati tan'dúúcā 'áámá cosa chi can'diicú yā. ⁵ Maa'n ní nduuti chi 'áámá 'ii'n'yā'n i'téenu yā Jesucristo ní nguéé cuuvi dii'n yā ntii'nyu'n cáávā chi cuuvi cu'téenu yā. Ní Ndyuūs dii'n yā recibir 'ii'n'yā'n nuu'ndi chi cuuvi ye'n'é yā, tuu'mi ní Ndyuūs dii'n yā recibir 'ii'n'yā'n mii'n caati i'téenu yā Jesucristo. ⁶ 'Tiicā ntúū'n tiempo chí 'āá chó'oo David nga'n'á yā 'tíicā ye'n'e chuū. N'dai sa'n'ā chí Ndyuūs dii'n yā recibir chí ye'n'é yā sa'n'a. Ní sa'n'ā mii'n ní n'dai sa n'dáá rá chí nguéé idii'n sa ntii'nyu'n chí cuuvi ye'n'é Ndyuūs. ⁷ 'Tíicā nga'n'a sa:

De'e chúúcā n'dai 'ii'n'yā'n chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'e yā ní divíi yā nuu'ndi ye'n'é yā chí 'āá ntéé vεε.

⁸ De'ē chúúcā n'dai 'ii'n'yā'n chi Ndyuūs dii'n cuenta yā chí nguεε vée nuu'ndi ye'n'é yā.

⁹ Ní ye'n'e chí nga'n'a David ye'n'e chí de'ē chúúcā n'dai 'ii'n'yā'n, ¿'áá dámaā'n caava 'ii'n'yā'n Israel chí ye'n'e na circuncisión? Nguεε 'tíicā, ti cáávā 'ii'n'yā'n chí nguéé ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel ní nguéé vée ley ye'n'e circuncisión ye'n'e yā. 'Áá nga'n'a 'nū chí canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs 'tíicā. Abraham i'téenu yā Ndyuūs ní cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs dii'n yā recibir Abraham mii'n chí ye'n'é yā 'ii'n'yā'n. ¹⁰ ¿De'ē tiempo chí Ndyuūs dii'n yā recibir Abraham mii'n? ¿'Áá taachi 'āá cuéé cuuvi circuncidado o cuayiivi taachi chíi yā circuncidado? Ndyuūs 'āá dii'n yā recibir 'ii'n'yā'n taachi 'āá cuéé cuuvi yā circuncidado. ¹¹ Cuayiivi chí Abraham i'téenu yā Ndyuūs, tuu'mi ní chíi yā circuncidado. Ní chuū ní 'áámá seña chí Ndyuūs dii'n yā recibir Abraham mii'n cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs. Ní chuū ní dii'n yā chí Abraham mii'n ní cuuvi yā chiidaá nducyáácá 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā Ndyuūs 'áará chí nguéé chíi yā circuncidado. Ní 'tíicā Ndyuūs nga'n'á yā chí dii'n yā recibir 'ii'n'yā'n chí nguéé circuncidado yā. ¹² Cuaacu chí Abraham ní chiidaá 'ii'n'yā'n circuncidado yā chí Israel. Naati 'tíicā chiidaá 'ii'n'yā'n s'ee'n nguéé dámaā'n cáávā chí circuncidado yā naati cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcā chí Abraham chí'téenu yā Ndyuūs vmnáá'n vmnāa'n taachi 'āá cuéé cuuvi yā circuncidado yā.

Compromiso chí dii' Ndyuūs ní chíi cucáávā chí chí'teenú 'ii'n'yā'n

¹³ Ndyuūs ca'n'a yā chíi yā Abraham chí i'n'yee'ndí' cūū cuuvi ye'n'e Abraham ndúúcū 'ii'n'yā'n ye'n'é yā chí chíi cuayiivi ní Ndyuūs ca'n'a yā chíi yā Abraham 'tíicā. Ní nguéé cáávā chí idii'n Abraham chí nga'n'a ley caati cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs. Ní cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs dii'n yā cuenta chí sa'n'ā Abraham mii'n ní ye'n'é yā. ¹⁴ Ní nduuti chí 'ii'n'yā'n chí vée ley ye'n'e yā ní dii'n yā chí nga'n'a ley mii'n ní cuuvi ye'n'é yā chíi chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā, tuu'mi ní nguéé dichí'vē ye'n'e 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā Ndyuūs. Ní nguéé dichí'vē chíi chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā chí cuuvi ye'n'é yā cáávā chí i'téenu yā.

15 Naachi véé ley, véé castigo cáávā 'ii'nyāⁿ chi nguéé diiⁿ yā chiiⁿ chi ngaⁿā. Naachi nguéé véé ley, 'ii'nyāⁿ nguéé cuuvi diiⁿ yā nuuⁿndi chi contra ley.

16 Ndyuūs caⁿa yā chi ca'a yā compromiso yeⁿé yā, compromiso chi n'dai taavi 'ii'nyāⁿ chi cuuvi yeⁿé yā cucáávā chi i'téenu yā Ndyuūs ni nguεε nadiiⁿve yā yeⁿé. Ni 'tíicā seguro cānee chi Ndyuūs caⁿa yā chí ca'a yā chí cuuvi yeⁿe nducyáácá 'ii'nyāⁿ chi yeⁿe ndaata Israel ní nguéé dámaāⁿ caava 'ii'nyāⁿ chí véé ley yeⁿé yā ní diiⁿ yā chí ngaⁿa ley miiⁿ, naati cáávā nducyaaca 'ii'nyāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs tan'dúúcā chí Abraham chí'téenu yā Ndyuūs. 'Tíicā Abraham miiⁿ ní cuuvi chiidaá nducyaaca s'uuúⁿ. 17 Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs 'tíicā. Ndyuūs ngaⁿa yā ngii yā Abraham: Díí Abraham, 'úú idiíⁿ chí díí cuuvi chiidaá 'yaaⁿ n'dái naciones. Ní nanááⁿ Ndyuūs chuū ní n'daacā canee, ní Abraham ní i'téenu yā Ndyuūs chí cuaacu cá'á yā vida 'ii'nyāⁿ chí n'díí. Ní caⁿ'á yā diⁿdai yā cosas chí 'áa cuéé snaacⁿ yú.

18 Abraham miiⁿ taachi 'áa cuéé de'ē veε chí cānee ngínú yā, chí'teenu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs ní diiⁿ yā chí cūnee ngiinú yā yeⁿé chí Ndyuūs caⁿa yā ca'a yā chí cuuvi yeⁿe yā. Ní cáávā chuū ni Abraham miiⁿ ní chíí chiidaá 'yaaⁿ n'dái naciones tan'dúúcā chí Ndyuūs 'áa ngaⁿa yā yeⁿe yā. Ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā: 'Tíicā cuuví 'yaaⁿ taavi ndaata yeⁿé dii. 19 Saⁿ'a Abraham miiⁿ 'áa ngii sa tan'dúúcā 'aama ciento nduūyū yeⁿe sa. Ni 'tiicá ntúūⁿ véé nduūyū yeⁿe Sara chí n'daata yeⁿé sa. Ní canéé yā tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ chí n'dii caati Abraham ndúúcu Sara miiⁿ nguéé ch'iindí daiya tá. 'Áará chí 'tíicā ní nguéé ch'iindi daiya yā Abraham miiⁿ chí'téenu yā Ndyuūs. 20 Ní nguéé diiⁿ yā 'uūvi vaanicadínuūⁿ yeⁿe yā yeⁿe chí Ndyuūs caⁿa yā chí diiⁿ yā cááva yā naati chí'teenu cá yā ní véé ca confianza yeⁿé yā ndúúcu Ndyuūs. Ní dich'εεtε yā Ndyuūs. 21 Ní deenú n'dai yā chí Ndyuūs cuuví diiⁿ yā nducuéⁿé chí caⁿ'a yā chí cuuví diiⁿ yā. 22 Ní cucáávā chí Abraham i'téenu yā 'tíicā Ndyuūs diiⁿ yā chí cuuvi yeⁿé yā 'ii'nyāⁿ.

23 Ní nduudu chí canéé nguūⁿ chí Ndyuūs ngaⁿa yeⁿe Abraham miiⁿ chí diiⁿ yā chí cuuvi yeⁿé yā cáávā chí i'téenu yā Ndyuūs nguéé dámaāⁿ caavā Abraham. 24 'Tíicá ntúūⁿ ní cáávā s'uūuⁿ canéé nguūⁿ. Ndyuūs diiⁿ yā recibir s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿé yā s'uuúⁿ chí cu'téenu yú Ndyuūs chí nadicuéⁿé yā Señor Jesucristo yeⁿe yú yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. 25 Ndyuūs dicho'ó yā Jesucristo caati ch'ií yā cucáávā nuuⁿndi yeⁿe yú. Ní nadicuéⁿé yā Jesucristo yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā caati Ndyuūs cuuví diiⁿ yā recibir s'uuúⁿ ní yeⁿé Ndyuūs s'uuúⁿ.

5

Véé chí cuuvi yeⁿe yú taachi Ndyuūs ngaⁿa yā chí nguéé véé nuuⁿndi yeⁿe yú

1 Maaⁿ ní chí Ndyuūs diiⁿ yā recibir s'uuuⁿ cáávā chí i'téenu yú Jesucristo véé vaadi 'diiⁿ yeⁿe yú ndúúcu Ndyuūs caava Señor Jesucristo yeⁿe yú. 2 Ní cáávā Señor Jesucristo ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ dendu'ū chí n'dai taavi yeⁿé yā. Ní díitú i'téenu yú ndúúcu dendu'ū chí n'dai yeⁿé yā chí itée yā s'uuúⁿ. Ní yeenu n'dai yú ní canéé ngiinú yú chííⁿ chí cuuvi yeⁿe yú na va'ai chεεti nguuvi naachi canéé Ndyuūs chí deεvé n'dai. 3 Ní 'tíicá ntúūⁿ yeenu taavi yú taachi n'geenu yú ngii caati deenu yú chí taachi n'geenu yú ngii ní n'daacá ca yeⁿe yú ti véé cá paciencia yeⁿe yú. 4 Ní taachi chueεε yú yeⁿe nducuéⁿé, tuuⁿmi ní deenu yú chí diiⁿ yú chí Ndyuūs neⁿe yā chí diiⁿ yú 'túúcā. Ní cūnee ngiinú yú chí cuuvi yeⁿe yú chí Ndyuūs caⁿ'á yā téε yā s'uuúⁿ. 5 Ní deenu yú chí cuaacu chí cuuvi yeⁿe yú chí cūnee ngiinú yú. Ní

nguéé 'cuináaⁿ yú caati Ndyuūs 'āā tee yā s'uūuⁿ na staava yeⁿe yú vaadi neⁿe yeⁿe'ē yā cucáāvā Espíritu N'dai yeⁿe'ē yā chí 'āā tee yā s'uūuⁿ.

6 Taachi 'āā cuéé cuuvi nanguaⁿ'āi yú cucáāvā maaⁿ yú, tuu'mi ní Ndyuūs dicho'ó yā Cristo tiempo chí neⁿe yā caati Cristo ch'īi yā cáāvā 'iiⁿ'yāⁿ chí véé nuuⁿ'ndi yeⁿe yā. 7 Nguéé n'gīⁿ'īi chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuūvi yā cucáāvā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé nuuⁿ'ndi yeⁿe yā. Ní n'dáá rá chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ 'cuūvi yā cáāvā táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí n'daāca díⁿ yā, 'áará chí 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu chí n'daāca yā. 8 Ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā chí neⁿe'ē yā s'uūuⁿ taachi dicho'ó yā Cristo iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí ch'īi yā cáāvā s'uūuⁿ caati s'uūuⁿ véé nuūⁿ'ndi yeⁿe yú. 9 Maaⁿ ní Ndyuūs díⁿ yā recibir s'uūuⁿ cáāvā Cristo chí ch'īi yā chí nadanguáⁿ'ai yā s'uūuⁿ. Ní Ndyuūs caⁿ'á yā nadanguaⁿ'ai cá yā s'uūuⁿ yeⁿe castigo cucáāvā Cristo. 10 Ní taachi s'uūuⁿ 'āā cuéé cuuvi n'diichi yú Ndyuūs, Ndyuūs díⁿ yā chí cuuvi yeⁿe'ē yā s'uūuⁿ cáāvā Jesucristo chí ch'īi yā. Maaⁿ ní s'uūuⁿ ní yeⁿe'ē Ndyuūs s'uūuⁿ ní nanguaⁿ'ai cá yú cáāvā chí Cristo cánduuchi yā ní yeⁿe'ē yā s'uūuⁿ. 11 Ní yeenu ca yú nanááⁿ Ndyuūs nguéé damaāⁿ cáāvā chuū tí yeⁿe'ē Ndyuūs s'uūuⁿ cáāvā Señor Jesucristo yeⁿe'ē yú. Ní cáāvā Cristo miiⁿ véé vaadi 'diīiⁿ yeⁿe'ē yú nanááⁿ Ndyuūs.

Yeⁿe saⁿ'ā Adán ndúúcu Cristo

12 Tíicā caati cáāvā 'áámá saⁿ'ā chí duuchi Adán ndaā nuuⁿ'ndi iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní cáāvā nuuⁿ'ndi miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ n'diī yā. Maaⁿ ní chíiⁿ chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní 'cuūvi yā caati nducyáaca yā ní dinuuⁿ'ndi yā. 13 Ní nuuⁿ'ndi miiⁿ canéé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ idinuuⁿ'ndi yā vmaaaⁿ chí ndaā ley yeⁿe Moisés. Ní nguéé díⁿ yā cuenta yeⁿe'ē nuuⁿ'ndi taachi nguéé ley miiⁿ chí ch'iⁿ'i 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe'ē nuuⁿ'ndi. 14 ¿D'É yéⁿe'ē chuū? Ndiī tiempo chí canéé Adán ní dinuuⁿ'ndi sa ndiī tiempo chí canéé Moisés. Ní Moisés ca'á yā ley miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí dinuuⁿ'ndi yā ní canéé chí 'cuūvi yā. Ní ch'īi yā 'áará chí nguéé dinuuⁿ'ndi yā tan'dúúca Adán chí nguéé n'g'iindiveeⁿ yā chí ngaⁿ'a Ndyuūs. Ní cáāvā chí Adán miiⁿ dinuuⁿ'ndi yā, chuū ch'iⁿ'i 'iiⁿ'yāⁿ chí Daiyá Ndyuūs canéé chí cúchi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe'ē Ndyuūs.

15 Ní nguéé cuuvi nduuvíidáámá cosa chí Ndyuūs tee yā s'uūuⁿ ndúúcu nuuⁿ'ndi chí diīⁿ Adán miiⁿ. Cáāvā chí 'áámá saⁿ'ā Adán miiⁿ idinuuⁿ'ndi yā, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí 'cuūvi yā caati condenado yā. Ní cáāvā 'áámá saⁿ'ā Jesucristo, Ndyuūs dátēe yā s'uūuⁿ chí nadinguaⁿ'ái yā s'uūuⁿ ní nguéé nadíⁿ'vē yú yeⁿe'ē yā. Ní chuū chí tee Ndyuūs ní n'daacā ca ní cáāvā n'dēē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ. 16 Ní 'āā v'í cá nuuⁿ'ndi chí diīⁿ Adán yeⁿe'ē chíiⁿ chí Ndyuūs tee yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Cuayiivi chí Adán idinuuⁿ'ndi yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní canéé yā condenado. Maaⁿ ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yeⁿe'ē yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé nadíⁿ'vē yā ní Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dēē n'dái nuuⁿ'ndi idiīⁿ yā. 17 Cuaacu chí 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí 'cuūvi yā cáāvā chí 'áámá saⁿ'ā dinuuⁿ'ndi sa. Ní maaⁿ ní n'daacā ca chí diīⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí Jesucristo miiⁿ. Ní cucáāvā Jesucristo miiⁿ Ndyuūs díⁿ yā recibir 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi yeⁿe'ē yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé nadíⁿ'vē yā yeⁿe'ē chuū. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní véé poder yeⁿe'ē Ndyuūs ndúúcu yā chí 'cuētínéé n'dáaca yā na vida yeⁿe'ē yā chí ngai.

18 Tíicā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ canee condenado yā cáāvā 'áámá saⁿ'ā Adán chí dinuuⁿ'ndi yā. Naati cáāvā Jesucristo miiⁿ chí díⁿ yā chí neⁿe'ē Ndyuūs, Ndyuūs díⁿ yā recibir nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi yeⁿe'ē yā ní véé vida cueⁿe'ē daāⁿ'maⁿ yeⁿe'ē yā. 19 Chuū ní neⁿe'ē caaⁿ'maⁿ 'tíicā. Cáāvā chí 'áámá saⁿ'ā Adán nguéé ch'iindiveeⁿ sa nduudu chí ngaⁿ'a Ndyuūs nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ snéé yā maaⁿ

poder yeⁿe nuuⁿndi. 'Tiicá ntúūⁿ. Cáávā chi 'áámá saⁿ'a Cristo ch'iindiveéⁿ yā nduudu chi ngaⁿ'a Ndyuūs nééné 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs, ní cuuvi yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

²⁰ Ndyuūs tee yā ley miiⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi n'diichi cá yā chi dinuuⁿndi cá yā. Ní taachi dinuuⁿndi cá yā Ndyuūs tee yā vaadī n'dai ca yeⁿ'e yā chí ch'εεte ca chi nadanguaⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ti nuuⁿndi miiⁿ. ²¹ Maaⁿ ní cho'ó chuū caati taachi 'iiⁿ'yāⁿ idinuuⁿndi yā ní canéé chi 'cuuvi yā cáávā poder yeⁿ'e nuuⁿndi. 'Tiicá ntúūⁿ vaadī n'dai ca yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu poder yeⁿ'é yā diiⁿ chí diiⁿ yā aceptar s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní diiⁿ chí véé vida cueⁿ'e daáⁿmaⁿ yeⁿ'e yú cucáávā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

6

N'dii yú cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú naati canduuchi yú cucáávā Cristo

¹ Maaⁿ ní ¿de'é caaⁿ'māⁿ yú? ¿'Áá dinuuⁿndi yú caati Ndyuūs cuuvi téé yā s'uuúⁿ vaadī n'dai ca yeⁿ'é yā? ² Nguéé diiⁿ yú 'tíicá. 'Áā ch'iī yú yeⁿ'e nuuⁿndi chí diiⁿ yú, ¿táácā cuuvi 'cuεεtinéé chiichi yú ndúúcu nuuⁿndi chí diiⁿ yú? ³ ¿'Áá nguéé déénu ndis'tiī chí nducyaaca s'uūuⁿ chí cheεdīnuūⁿ'niⁿ yú cáávā chí s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ, ní véé 'aama parte yeⁿ'e yú ndúúcu Cristo taachi ch'iī yā? ⁴ Ní caavā chí cheεdīnuūⁿ'niⁿ yú tan'dúúca chí daama ch'εεchi yú ndúúcu Cristo, ní tan'dúúca chí ch'iī yú ndúúcu yā caati cuuvi nnduuchi yú yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ndúúcu Cristo. Ní tiicá ntúūⁿ véé vida ngai yeⁿ'e yú ti 'tíicá Cristo nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā cáávā poder chí ch'εεte ca yeⁿ'e Chiida yú.

⁵ Ní nduuti chí tan'dúúca chí daama cueⁿ'e yú ndúúcu yā taachi ch'iī yā, 'tiicá ntúūⁿ cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí dáámá cunee yú ndúúcu yā. Ní nnduuchi yú tan'dúúca chí maáⁿ yā nnduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ⁶ Ní chuū ní deenu yú vida ndiicúu yeⁿ'e yú tan'dúúca chí dáámá ca'neeⁿngá'āa na cruz ndúúcu Señor Jesucristo yeⁿ'e yú caati vida ndiicúu yeⁿ'e yú ndúúcu chí neⁿ'e chí diiⁿ yú ní canee tan'dúúca chí n'dii ndúúcu poder yeⁿ'e nuuⁿndi caati nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ vida yeⁿ'e yú chí dinuuⁿndi yú. ⁷ Deenu yú chí taachi 'iiⁿ'yāⁿ 'āā ch'iī yā 'āā ntéé cuuvi dinuuⁿndi yā. ⁸ Ní nduuti chí s'uuúⁿ ní 'āā ch'iī yú dáámá ndúúcu Cristo miiⁿ, tuuⁿ'mi ní i'téénu yú chí canduuchi yú ní cunee yú ndúúcu Cristo. ⁹ Deenu yú chí taachi Cristo 'āā ch'iī yā ní nnduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'āā ntéé nguεεcunéé yā 'cuuvi yā caati vaadī n'gii miiⁿ nguéé de'ε véε cuuvi diiⁿ ndúúcu yā. ¹⁰ Taachi Cristo ch'iī yā, ch'iī yā 'áámá vmneⁿ'é nūuⁿ ní cáávā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ ní cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní nnduuchi yā ní vida yeⁿ'e yā nnduuchi yā cáávā Ndyuūs. ¹¹ 'Tiicá ntúūⁿ ndis'tiī diiⁿ ní cuenta chí n'diī ní ndúúcu nuuⁿndi yeⁿ'e ní ní maaⁿ ní canduuchi ní cáávā Ndyuūs caati ndis'tiī ní yeⁿ'e Jesucristo ndis'tiī ní Jesucristo ní Señor yeⁿ'e yú.

¹² Ní cáávā chuū ndis'tiī nguéé ca'á ní lugar chí nuuⁿndi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e ní ti ndis'tiī diiⁿ ní nuuⁿndi tan'dúúca chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é ní. ¹³ Ní nguéé nca'á ní cuerpo yeⁿ'e maaⁿ ní na poder yeⁿ'é nuuⁿndi chí cuuvi dinuuⁿndi ní tan'dúúca chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é ní. Nguéé diiⁿ ní 'tíicá. Nca'á ní vida yeⁿ'e maáⁿ ní ndúúcu cuerpo yeⁿ'e maáⁿ ní maaⁿ poder yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúca chí 'āā n'diī ní 'āā nnduuchi ní ndúúcu 'áámá vida ngai. Maaⁿ ní cuuvi din'daacá ní. ¹⁴ Ní nuuⁿndi ní nguéé véé poder yeⁿ'e nanááⁿ ndis'tiī caati nguéé canee ní maaⁿ yeⁿ'e ley miiⁿ naati canee ní maaⁿ nducuéⁿ'é vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

Ye'ne ejemplo ye'ne 'iinyān chi 'áamá idiín yā ntiinyu ye'ne Ndyuūs

¹⁵ ¿Tuu'mi ní de'ē diín yú? ¿'Áá diín yú nuu'ndi caati 'āā ntéé canee yú maa' ley mii' naati canee yú maa' dendu'ū chi n'dai taavi chi ye'ne' Ndyuūs? Nguεε ye'ne' mar 'áamá naa'. ¹⁶ Ndís'tiī ní deenu nī chi nduuti chi ca'á nī vida ye'ne' maá nī na ta'a 'áamá patrón ye'ne' nī ní 'áamá canee nī chi diín nī ntiinyu' chi nga'a 'iiví nī, tuu'mí ndís'tiī ní esclavos ndís'tiī ye'ne' 'iiví nī. Ní canee' chí diín nī nducue'ne' chí nga'a 'iiví nī chi diín nī. 'Tiicá ntúūn nduuti chi diín nī chi nga'a nuu'ndi chí diín nī tuu'mí ní canee nī tan'dúúca chí nuu'ndi mii' patrón ye'ne' nī. Ní cuuvi 'cuūvi nī cue'ne' daā'ma'. Ní nduuti chí diín nī chí nga'a Ndyuūs, tuu'mí ní n'daacā diín nī nanáá Ndyuūs. ¹⁷ 'Úú ní ca'á gracias Ndyuūs caava ndís'tiī caati ndís'tiī 'áará chí tiempo chí chó'oo ní ndís'tiī esclavos ye'ne' nuu'ndi ndís'tiī naati maa' ní ch'iindiveé' nī ndúúcu nuu'ma' staava ye'ne' nī nduudu cuaacu ye'ne' Ndyuūs chí 'iinyān' s'een' 'āā chí cue'ne' yā ndís'tiī. ¹⁸ Ní taachi canee libre nī ye'ne' poder ye'ne' nuu'ndi, tuu'mí ní ndís'tiī diín nī nducue'ne' chí n'daacā cáávā poder ye'ne' Ndyuūs chí nga'a ntiinyu' ye'ne' nī. ¹⁹ Ngan'á ndúúcu ndís'tiī ndúúcu nduudu chí tuumicadiinúú' nī caati ndís'tiī cuuvi tuumicadiinuu' cá nī. Tiempo chí chó'oo ndís'tiī s'neé' nī cuerpo ye'ne' nī cáávā nuu'ndi ní dinuu'ndí nī tan'dúúca chí maa' cuerpo ye'ne' nī ne'ne' chí diín nī. Ní diín cá nī chí nguéé n'daacā. Maa' ní 'āā' neé' nī cuerpo ye'ne' nī cáávā chí diín nī cosa chí n'daacā ní nducue'ne' chí diín nī, diín nī cáávā Ndyuūs.

²⁰ Taachi ndís'tiī canee nī maa' poder ye'ne' nuu'ndi, nguéé cuuvi diín nī dendu'ū chí n'daacā. ²¹ Ní ¿de'ē chí n'daacā chí diín nī aprovechar ye'ne' nuu'ndi chí diín nī chí ngii' 'cuináa' nī ye'ne'? Chí' chí dii' chí ca'á nī 'cuūvi nī cue'ne' daā'ma'. ²² Naati maa' ní nguéé canee nī maa' poder ye'ne' nuu'ndi caati dichí'vε nī Ndyuūs chí diín nī ntiinyu' ye'ne' Ndyuūs. Ní cuayiivi ní véé vida cue'ne' daā'ma' chí ye'ne' nī. ²³ Chí chii'vε ye'ne' nuu'ndi mii' ní diín chí 'iinyān' ch'iī yā cue'ne' daā'ma' naati chii' chí Ndyuūs téé yā 'iinyān' s'een' ní regalo chí vida cue'ne' daā'ma' ti 'iinyān' s'een' ní ye'ne' Jesucristo chí Señor ye'ne' yú.

7

Ejemplo ye'ne 'iinyān chi n'giindivaacu yā

¹ Ndís'tiī hermanos ye'ne' chí véé ley ye'ne' nī, deenu nī chí 'iinyān' canee' chí 'caandiveé' yā ley mii' nuu'má' ne'ne' chí canduuchí yā. ² Maa' ní ca'á 'aama ejemplo. 'Áamá n'daataá chí n'giindivaacu tá ní véé isa'ā ye'ne' tá, n'daataá mii' ní n'daataá ye'ne' isa'ā tá tanducue'ne' tiempo chí canduuchi sa tan'dúúca chí nga'a ley. Ní taachi ch'iī isa'ā ye'ne' tá canee tá libre ye'ne' ley mii' chí nga'a ye'ne' isa'ā ye'ne' tá. ³ Naati taachi canduuchi isa'ā ye'ne' tá ní ca'ā tá ndúúcu táámá sa'ā, tuu'mí ní idinuū'ndí ta. Ní nduuti chí ch'iī isa'ā ye'ne' tá, nguéé canee yā maa' ley ye'ne' 'iinyān' chí n'giindivaacú yā ní cuuvi 'caandavaacú yā ndúúcu táámá sa'ā ní nguéé dinuu'ndi tá.

⁴ Ní 'tiicá ntúūn ndís'tiī hermanos ye'ne' chí ye'ne' Cristo, ley mii' tan'dúúca esposo ye'ne' nī chí 'āā' n'dií, ní 'āā' n'dií ley mii' cáávā ndís'tiī. Ní maa' ní cuuvi ye'ne' táámá yā ndís'tiī ní ye'ne' Cristo ndís'tiī. 'Iinyān' mii' ní nducue'ne' yā ye'ne' nguuaa' tinán'ā ní cucáávā 'iinyān' mii' dichii'vε yú Ndyuūs. ⁵ Ní tiempo chí chó'oo taachi diín yú tan'dúúca chí ne'ne' maa' cuerpo ye'ne' yú tuumicadiinuu' yú chí véé nuu'ndi ye'ne' yú cáávā chí nga'a ley mii' chí diín yú 'tiicá. Ní

nuuⁿndi chi diiⁿ yú diiⁿ chi 'cuūvi yú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ⁶ Naati maaⁿ ní diiⁿ yú cuenta chi n'diī yú yeⁿ'e ley miiⁿ. Ní nguéé canee yú maaⁿ poder yeⁿ'ē ley miiⁿ. Maaⁿ ní libre canee yú chi dichiiⁿ've yú Ndyuūs ndúúcu vida yeⁿ'e yú chi ngai. Ní vida yeⁿ'e yú ní yeⁿ'e Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní nguéé canee yú maaⁿ poder yeⁿ'e ley ndiicū chi canéé nguūⁿ.

Nuuⁿndi chi idiī yú

⁷ Maaⁿ ní ¿de'ē caaⁿmaⁿ yú? ¿'Áá ley miiⁿ chi nuuⁿndi? Nguéé yeⁿ'ē mar 'áámá naaⁿ. 'Úú ní nguéé n'diichí nuuⁿndi nduuti chi nguéé cáávā ley miiⁿ. Ní 'tiicá ntúūⁿ, 'úú ní nguéé deenú chi nuuⁿndi 'úú nduuti chi neⁿ'é dendu'ū chi véé yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nduuti chi ley miiⁿ nguéé 'tíicā ngaⁿ'a: Nguéé dinéⁿ'e nī dendu'ū chi véé yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. ⁸ Ní cáávā ley miiⁿ tuumicadiinúúⁿ nuūⁿndi miiⁿ chi cuuvi neⁿ'é diīⁿ tanducuéⁿ'ē dendu'ū chi nuuⁿndi. Ní ndúúti chi nguéé cáávā ley miiⁿ, nuuⁿndi miiⁿ canéé tan'dúúcā chi n'diī. Ní nguéé deenú yeⁿ'ē. ⁹ Tiempo chi chó'ōo 'úú ní nadacadínuúⁿ chi n'daacā canéé nguéé ndúúcu ley miiⁿ naati taachi n'diichí ley miiⁿ, tuuⁿ'mi n'diichí nuuⁿndi, ní 'úú ní canee tan'dúúcā chi ch'í. ¹⁰ Ní 'tíicā ley miiⁿ ch'iⁿ'i 'iiⁿ'yāⁿ táácā cuuvi cunduuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ, naati cucáávā 'úú ng'iⁿ'i chi idiīⁿ nuuⁿndi tuuⁿ'mi ní cuuvi 'cuūvi cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¹¹ Ní cáávā ley miiⁿ deenú chi nuuⁿndi chi diīⁿ chííⁿ chí chinnche'ei 'úú ti nguéé diīⁿ tan'dúúcā chi ch'iindiveéⁿ ley miiⁿ. Naati cáávā ley miiⁿ, deenú nuuⁿndi chi diīⁿ ní diiⁿ chi ch'í cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

¹² Ní ley miiⁿ ní deεve ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ní mandamiento yeⁿ'e ley miiⁿ 'tiicá ntúūⁿ ní deεve ní cuaacu ní n'dáácā. ¹³ Tuuⁿ'mi ní ley ¿'áá cucáávā chi n'daacā diiⁿ chi 'úú 'cuūvi cueⁿ'e daāⁿmaⁿ? Nguéé 'túúcā. Nuūⁿndi chi diīⁿ, diiⁿ chi 'úú 'cuūvi. Ní 'tíicā cuuvi deenú nuuⁿndi ti nuuⁿndi miiⁿ ch'iⁿ'i chi cuáácú chí nuuⁿndi cáávā ley miiⁿ chi cosa chi n'daacā. Ní cosa chi n'daacā miiⁿ ní mandamiento chi ch'iⁿ'i chi nguεε n'daacā chí nuūⁿndi miiⁿ.

¹⁴ Deenu yú chi ley miiⁿ ní yeⁿ'e Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Naati 'úú ní saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdí 'cū. 'Úú chi dinuuⁿndi ní canee maaⁿ poder yeⁿ'e nuuⁿndi chi idiīⁿ nuuⁿndi. ¹⁵ 'Úú nguéé deenú de'ε cáávā chi diīⁿ chííⁿ chi diīⁿ. 'Úú nguéé diīⁿ chi neⁿ'é diīⁿ naati diīⁿ chi nguéé neⁿ'é diīⁿ ti nguéé neⁿ'é diīⁿ. ¹⁶ Ní nduuti chi nguéé neⁿ'é diīⁿ ní chííⁿ chí diīⁿ, tuuⁿ'mi ní deenú chi ley miiⁿ ní n'dai. ¹⁷ 'Tíicā nguéé 'úú chi diīⁿ, naati nuuⁿndi chi canee nduucú chííⁿ diiⁿ chi dinuuⁿndi. ¹⁸ Caati deenú chi maaⁿ 'úú chi cuerpo yeⁿ'é nguεε veε mar 'áámá dendu'ū chi n'daacā. Cuaacu chi 'úú neⁿ'é diīⁿ chi n'daacā naati nguéé deenú táácā cuuvi diīⁿ chi n'daacā. ¹⁹ Dendu'ū chi n'dai chi neⁿ'é diīⁿ, nguéé diīⁿ naati chi nguéé n'daacā chi nguéé neⁿ'é diīⁿ, chííⁿ chí diīⁿ. ²⁰ Maaⁿ ní nduuti chi diīⁿ chi nguéé neⁿ'é diīⁿ, tuuⁿ'mi nguéé 'úú chi diīⁿ naati nuuⁿndi ndúúcu poder yeⁿ'ē chi canee nduucú chííⁿ diiⁿ chi dinuuⁿndi.

²¹ Ní 'tíicā canee nduucú. Taachi neⁿ'é diīⁿ chi n'daacā miiⁿ, dámaaⁿ chí nguéé n'daacā canee nduucú. ²² Cuáácú chi neⁿ'é diīⁿ chííⁿ chi ngaⁿ'ā ley yeⁿ'é Ndyuūs. ²³ Naati deenú chi véé táámá cosa na cuerpo yeⁿ'é chí nguéé neⁿ'é chí 'úú idiīⁿ cosa chi n'daacā tan'dúúcā chi nadacadíinúúⁿ chí diīⁿ. Chuū ní ley yeⁿ'e nuūⁿndi chí véé na cuerpo yeⁿ'é. Ní 'úú canee tan'dúúcā preso yeⁿ'e ley yeⁿ'e nuuⁿndi. 'Tíicā 'úú.

²⁴ Dε'ε chúúcā nndaachií yeⁿ'é maaⁿ. ¿Du'ú cuuvi nadanguáⁿ'ai 'úú yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é chí diiⁿ chí 'cuūvi cueⁿ'e daāⁿmaⁿ? ²⁵ Maaⁿ ní 'úú ní nc'á'a gracias Ndyuūs chí dámaaⁿ Ndyuūs cuuvi nadinguáⁿ'ai yā 'úú cáávā Jesucristo

Señor yeⁿe yú. 'Úú ní dichíí'vɛ 'úú ley yeⁿe Ndyuūs ndúúçú núúⁿmáⁿ staávā yeⁿe náati cuerpo yeⁿe ní neⁿe dinuuⁿndi cáávā ley yeⁿe nuuⁿndi chi canéé nduucú.

8

Vida chi véé cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs

1 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi yeⁿe Señor Jesucristo nguéeé condenado yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéeé n'gɛɛtineé yā chi dííⁿ yā chíiⁿ chi neⁿe cuerpo yeⁿe maáⁿ yā naati n'gɛɛtineé yā tan'dúúçā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. 2 Caati ley yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chíiⁿ díiⁿ chi véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe Jesucristo. Ní díiⁿ chi 'úú canéé libre yeⁿe nuuⁿndi chi díiⁿ chi ch'íí cueⁿe daāⁿmaⁿ. 3 Ní Ndyuūs dííⁿ yā chíiⁿ chi nguéeé cuuvi díiⁿ ley yeⁿe Moisés miiⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ ní duūvá yā na cuerpo yeⁿe yā. Ní Ndyuūs dííⁿ yā condenar nuuⁿndi chi véé na cuerpo yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū taachi dicho'ó yā 'áámá n'dyáⁿā Daiya yā ndúúçú cuerpo tan'dúúçā s'uúúⁿ cáávā chi divíi yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ. 4 Ní chúū Ndyuūs díiⁿ yā cáávā chi s'uúúⁿ cuuvi ch'ɛtineé yú tan'dúúçā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ ti yeⁿe Espíritu N'dai s'uúúⁿ. Ní nguéeé díiⁿ yú chíiⁿ chi neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yú ti dííⁿ yú tan'dúúçā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

5 'Iiⁿ'yāⁿ chi n'gɛɛtineé yā ní dííⁿ yā chi neⁿe maaⁿ cuerpo yeⁿe yā nacadiinúúⁿ yā ní dííⁿ yā dendu'ū chi neⁿe yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs nadacadiinúúⁿ yā ní dííⁿ yā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. 6 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā ní dííⁿ yā dɛ'ɛ chi cuerpo yeⁿe maáⁿ yā neⁿe, ní 'cuūvi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ naati 'iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā ní dííⁿ yā dendu'ū chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní vɛɛ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe yā ní n'gɛɛtineé yā ndúúçú vaadi 'díiⁿ. 7 'Iiⁿ'yāⁿ chi nadacadiinúúⁿ yā dendu'ū chi yeⁿe cuerpo yeⁿe yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní contra yeⁿe Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéeé neⁿe yā dííⁿ yā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ, ní nguéeé cuuvi dííⁿ yā. 8 Ní cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi dííⁿ yā tan'dúúçā chi neⁿe cuerpo yeⁿe yā Ndyuūs nguéeé inee yiinú yā chííⁿ chí dííⁿ yā.

9 Naati maaⁿ ní ndís'tiī nguéeé dííⁿ nī tan'dúúçā chi neⁿe cuerpo yeⁿe maáⁿ nī naati dííⁿ nī tan'dúúçā chi neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ti maaⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs cánée yā ndúúçú ndís'tiī. Ní nduuti chi 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeé cánée yā ndúúçú Espíritu yeⁿe Cristo, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū nguéeé yeⁿe Cristo 'iiⁿ'yāⁿ. 10 Ní nduuti chi ndís'tiī ní yeⁿe Cristo ndís'tiī, 'áará chi cuerpo yeⁿe nī cuuvi n'diī cucáávā nuuⁿndi yeⁿe nī, tuu'mi ní canduuchí nī cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ caati Ndyuūs dííⁿ yā aceptar ndís'tiī chi yeⁿe yā ndís'tiī. 11 Ní ndúúti chi canéé nī ndúúçú Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi nadacuéⁿ yā Cristo yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā, tuu'mi ní maaⁿ Ndyuūs miiⁿ chi nadacuéⁿ yā Cristo caⁿ'a yā chi téé yā cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi canéé nduucú nī vida ngai na cuerpo yeⁿe nī chi 'áá ndíí.

12 Ní cáávā chuū, ndís'tiī hermanos yeⁿe, véé chi canéé chi díiⁿ yú naati nguéeé 'cuɛtineé yú ní nguéeé díiⁿ yú tan'dúúçā chi neⁿe cuerpo yeⁿe yā. 13 Caati ndúúti chi díiⁿ yú tan'dúúçā chi neⁿe cuerpo yeⁿe maaⁿ yú, tuu'mi ní cuuvi 'cuūvi yú cueⁿe daāⁿmaⁿ. Naati nduuti chi nguéeé díiⁿ yú cuenta chi díiⁿ cuerpo yeⁿe yú, tuu'mi ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi canee ndúúçú yú 'cuɛtineé yú.

14 Ní nducyáá cá 'ii'nyāⁿ chi Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs nga' a yā chi cuuvi díiⁿ yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní daiya Dendyuūs 'ii'nyāⁿ. 15 Ní Ndyuūs 'āā tee yā s'uuúⁿ Espírítu N'dai ye' é yā nguéé cáávā chi díiⁿ yú nti'nyu' ye' é yā chi dí'va' a yú ley cáávā chi condenado yú taama vmnéⁿ ēe naati cáávā chi s'uuúⁿ ní daiya Ndyuūs s'uuúⁿ. 'Ícú cucáávā Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs ní s'uuuⁿ ní cuuvi caaⁿ maⁿ yú: N'díi, Ndyuūs ní Chiidá. 16 Ní maaⁿ Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs nga' á yā ndúúdcū cuaacu ndúúdcū espírítu ye' e yú chi s'uuuⁿ ní daiya Dendyuūs s'uuúⁿ. 17 Ní nduuti chi s'uuuⁿ ní daiyá Ndyuūs s'uuuⁿ, tuu' mi ní véé chi cuuvi ye' e yú chi Ndyuūs ca' a yā chi téé yā s'uuuⁿ. Ní cuta' a yú chi cuuvi ye' e yú ndúúdcū Cristo maáⁿ yā nduuti chi s'uuuⁿ ní 'cueenu yú cuuvi maaⁿ cáávā chi ye' e Cristo s'uuúⁿ. Cuayiivi ní véé parte ye' e yú ndúúdcū Cristo ndúúdcū vaadí dεεεε n'dái taavi ye' é yā.

18 Maaⁿ ní inadacadiinúúⁿ chí dendu' ũ chi n'geenu yú ngii maaⁿ nguéé dé' ē vεε chí ch'εεεε nguéé tan'dúúdcū dendu' ũ chi dεεεε ca ní ch'εεεε ca chi Ndyuūs 'cuuⁿ míⁿ yā s'uuúⁿ. 19 Tanducuéⁿ ē ye' e iⁿ yeeⁿ dī chi din'dái Ndyuūs cuáácú cunee ngiinu tiempo chi cuuvi n'diichi 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chi daiya Ndyuūs. 20 Caati tanducuéⁿ ē chi din'dái Ndyuūs ndāā nguuvi chi 'āā ntéé n'daacā. Ní nguéé cucáávā chi maáⁿ néⁿ e naati cucáávā chi Ndyuūs ne' é yā chi 'tíicā. Ní maaⁿ ní tanducuéⁿ ē tiempo miiⁿ ní tanducuéⁿ ē dendu' ũ cunee ngiinu chi Ndyuūs díiⁿ yā chí canéé n'daacā cáávā ye' e. 21 Ní tanducuéⁿ ē chí din'dái Ndyuūs canéé chí natuuvíi. Naati ndāā tiempo chí nguéé natúúvíi caati véé parte ye' e ndúúdcū libertad chí n'dai taavi chí ye' e 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí daiyá Dendyuūs. 22 Ní s'uuuⁿ ní deenu yú chí ndíi nguuví maaⁿ tanducuéⁿ ē chí din'dái Ndyuūs ní n'gai ya' āi ngeεcū ye' e tan'dúúdcā 'áámá n'daataá ndúúdcū vaadí ya' ai ye' e chí 'cundiyaáⁿ daiya tá. 23 Ní nguéé dámaāⁿ tanducuéⁿ ē chí din'dái Ndyuūs ní n'gai ya' āi naati 'tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ n'geenu yú ngii. 'Áará chí canee yú ndúúdcū Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs chí Ndyuūs datee yā s'uuúⁿ chí vmnááⁿ vmmaaⁿ stá' a yú ye' é Ndyuūs. Ní 'cueenu taavi yú cuuvi 'naaⁿ chí canéé ngiinu yú tiempo chí Ndyuūs cuta' á yā s'uuuⁿ chí daiyá Ndyuūs s'uuúⁿ. Ní nanguaⁿ 'ái yā s'uuuⁿ ye' e cuerpo ye' e yú chí véé maaⁿ. Ní 'āā ntéé véé cuerpo ndíicū yé' e yú naati vεε cuerpo chí n'gai ye' e yú. 24 Ní s'uuúⁿ nguaⁿ 'ai yú cáávā chí canee ngiinu yú chí Ndyuūs ca' a yā chí téé yā s'uuúⁿ. Nduuti chí 'āā inaaⁿ yú dε' ē chí canee ngiinu yú 'āā ntéé canee ngiinu yú ye' e. Chíⁿ chí 'āā inaaⁿ 'ii'nyāⁿ 'āā ntéé canéé ngiinu yā ye' e. 25 Naati nduuti chí canéé ngiinu yú chí 'āā cuéé snaaⁿ yú canéé chí cunee ngiinu yú ndúúdcū 'víich'εεtínūⁿ.

26 Ní Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs nnginnée yā s'uuuⁿ taachi dúuvā yú. S'uuúⁿ nguéé deenu yú táácā canéé chí caaⁿ maⁿ ngua' a yú tan'dúúdcā chí Ndyuūs ne' é yā, ní maaⁿ ní Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs inneé yā s'uuúⁿ taachi ngaⁿ 'angua' a yú nanááⁿ Ndyuūs taachi n'gai ya' á yā ní nguéé cuuvi caaⁿ maⁿ yú chuū ndúúdcū nduudu. 27 Ní Ndyuūs chí n'diichi yā staava ye' e yú deenú yā chí nadacadiinuuⁿ Espírítu N'dai ye' é Ndyuūs caati Espírítu N'dai ye' e Ndyuūs ngiica yā dámaāⁿ ye' e chí ne' e Ndyuūs ní cáávā 'ii'nyāⁿ chí ye' e Ndyuūs.

Cuchεε ca yú ye' e nducuéⁿ ē

28 Ní deenu yú chí Ndyuūs díiⁿ yā chí tanducuéⁿ ē chí chó'ōo ye' e s'uuuⁿ chí ye' e s'uuuⁿ ní cáávā chí n'daacā ye' e yú caati ne' e yú Ndyuūs. Ní Ndyuūs yaa' ví yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi ye' e yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. 29 Ní Ndyuūs ndεεεε yā 'ii'nyāⁿ chí cuuvi ye' e yā ní divíi yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ lado ye' e yā ndii vmnááⁿ

vmnaaⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi daiyá yā tan'dúú^{cā} Daiyá yā Jesucristo. Ní 'tíicú Cristo chi Daiya Ndyuūs ní Daiyá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ nguaaⁿ n'deeⁿ n'dáí vi'i yā.

³⁰ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi Ndyuūs chíndεε^{vε}ε yā ndíí vmnááⁿ vmnaaⁿ Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chí stá'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā ní cuayíivi dich'εε^{té} yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³¹ ¿D'é^ε cuuvi caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'é dendú'ú s'eeⁿ? Dámaāⁿ cuuvi caaⁿ'maⁿ yú chuū. Nduuti chi Ndyuūs canée yā ndúú^{cū} s'uúúⁿ, ¿du'ú cuché^é cūnee contra yeⁿ'e s'uúúⁿ? ³² Ní Ndyuūs ngué^é diya'ái 'íinu yā Daiya yā cáávā s'uúúⁿ naati dicho'ó yā Daiyá yā caati ch'íi Daiya yā caavā nducyaaca s'uúúⁿ. Ní nduuti chi 'tíicā diiⁿ yā ndúú^{cū} Daiya yā, ¿'áá ngué^é tee Ndyuūs tanducuéⁿé s'uúúⁿ daama ndúú^{cū} Daiyá yā ní n'deeⁿ n'dáí yeⁿ'é? ³³ ¿Dú'ú cuuvi caaⁿ'maⁿ nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs ndεε^{vε}ε yā? Ndyuūs maáⁿ yā diiⁿ yā aceptar 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é yā. ³⁴ ¿Dú'ú tuu'mi cuuvi diiⁿ yā condenar s'uúúⁿ? Cristo ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'íi yā cáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú ní nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā. Ní maaⁿ ní Cristo canee yā na lado yeⁿ'e honor yeⁿ'e Chiidá yā. Ní ngaⁿ'angua'á yā cáávā s'uúúⁿ. ³⁵ ¿Du'ú cuuvi divíi yā s'uúúⁿ yeⁿ'e Cristo chi neⁿ'é yā s'uúúⁿ? ¿'Áá chiiⁿ chi n'geenu yú ngii, 'áá cuuvi nadivíi s'uúúⁿ, o dendu'ú chi diiⁿ chi idi'vaachi yú o dendu'ú chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cueenu yú cuuvi o taachi cuuví cuica yú o taachi 'āā nté^é catecai yú o cáánda yeⁿ'e yú o taachi ch'iin'núⁿ yā s'uúúⁿ ndúú^{cū} machete chi 'uúvi lados 'caāiⁿ? ¿'Áá cuuvi diiⁿ nducuéⁿ'é chuū nadivíi s'uúúⁿ ná vaadí neⁿ'e yeⁿ'e Cristo? Ngué^é cuuvi.

³⁶ 'Tíicā canée nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Cáávā chi s'uúúⁿ ní yeⁿ'e di s'uúúⁿ nuuⁿ'maⁿ nguuvi canee yú listo chi 'caaⁿ'núⁿ yā s'uúúⁿ cáávā di. Ní 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ cuenta yā chi s'uúúⁿ tan'dúú^{cā} 'iiti cuúchi chi caⁿ'á yā 'caaⁿ'nuⁿ yā, 'tíicā s'uúúⁿ.

³⁷ Naati yeⁿ'e nducuéⁿ'é dendu'ú cuchεε cá yú cáávā Cristo chi dinéⁿ'e yā s'uúúⁿ. ³⁸ 'Tíicā 'úú ní deenú chi cuaacu chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ngué^é cuuvi divíi yā s'uúúⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chi dinéⁿ'e yā s'uúúⁿ. Ndíí ngué^é ndúú vaadí n'gii, ndíí ngué^é ndúú chi cunduúchi yú, ndíí ngué^é ndúú ángeles, ndíí ngué^é ndúú espíritus chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ ndúú^{cū} poder yeⁿ'e espíritus, ndíí ngué^é ndúú dendu'ú chi vé^é maaⁿ, ndíí ngué^é ndúú dendu'ú chi cuchíi, ³⁹ ndíí ngué^é ndúú yeⁿ'e chi vé^é chí na yáácú, ndíí ngué^é ndúú yeⁿ'e chi vé^é ndii na yáanūⁿ, ndíí ngué^é ndúú táámá naaⁿ chí vé^é, tanducuéⁿ'é chuū ngué^é cuuvi divíi s'uúúⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chí dinéⁿ'e yā s'uúúⁿ caati s'uúúⁿ ní yeⁿ'e Jesucristo s'uúúⁿ.

9

Ndyuūs ndεε^{vε}ε yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos chi cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā

¹ 'Úú Pablo ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu ti 'úú ní yeⁿ'é Cristo 'úú, ní ngué^é ngaⁿ'á nduudu yaadi. Chíiⁿ chí nadacádiinúúⁿ na staava yeⁿ'é ní yeⁿ'e Espíritu N'dái yeⁿ'é Ndyuūs. Cáávā chuū cuaacu níiⁿ'nyúⁿ deenú chí ngaⁿ'á nduudu cuaaca. ² Neené ndaachíi yiinú ní neené ya'ai staava yeⁿ'é cáávā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é, ³ ndíí chí 'úú maáⁿ neⁿ'é chí cuneé condenado 'úú ní canee 'aama lado yeⁿ'e Cristo nduuti chí chiiⁿ cuuvi diiⁿ, ní cuuvi 'cuεε^{tiné}é n'daacā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é, ní cuuví yā yeⁿ'e Cristo 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel. Ní Ndyuūs sta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi daiyá yā. Ní Ndyuūs chí dεε^{vε}ε n'dáí taavi ca canée yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní diiⁿ

yā 'áamá compromiso ndúúcu yā. Ní ca'á yā 'iinyān s'een ley ye'né yā chi ley ye'né Moisés. Ní 'iinyān s'een cané yā ndúúcu ntii'nyu' ye'né yaacū ní ndúúcu compromiso ye'né Ndyuūs chi Ndyuūs ca'nā yā chí ca'a yā 'iinyān s'een. ⁵ Ní 'iinyān s'een ní daiya chiida yú cuáán vmaān ní ye'né ndaata 'iinyān s'een. Ní ye'né ndaata 'iinyān s'een Cristo ní ndaa yā ndúúcu cuerpo tan'dúúca 'iinyān s'een. Ní Cristo mii'n ní Ndyuūs, ní ch'εεε taavi yā ye'né nducué'né. Cue'né daā'ma' dich'εεε yú Ndyuūs. 'Tíicā.

⁶ 'Úú nguéé nga'ná chi compromiso chi nga'nā Ndyuūs nanáán 'iinyān Israel chí nguéé dichii'vē. N'daācā ca chi nga'ná chi nducyaaca 'iinyān ye'né ndaata Israel mii'n cuaacu chí nguéé ye'né 'iinyān Israel. ⁷ Naati nguéé nducyaaca 'iinyān ye'né ndaata Israel ní daiya Abraham 'iinyān. Naati 'túúca nga'nā Ndyuūs: Dii Abraham, cáávā sa'nā daiya di chí nguuví Isaac véé 'iinyān ye'né di cuayii'vi. ⁸ Ní cáávā nduudu chí nga'nā Ndyuūs cuuvi deenú chí mar 'áamá 'iinyān cuuvi daiya Ndyuūs cáávā chí ch'iindyáán yā na ndaata ye'né Abraham. Nguεε 'tíicā. 'Iinyān s'een ní daiya Dendyuūs nduuti chí cucáávā compromiso ye'né Ndyuūs, 'iinyān s'een cuaacu chí daiyá Ndyuūs. ⁹ Nduudú 'cūú nduudu chí canéé nguū'n ye'né compromiso mii'n chí Ndyuūs ca'a yā Abraham: Tiempo chí ch'i'ní, 'úú nndaá ní ch'i'ní poder ye'né ní Sara chí n'daataá ye'né di ní 'cuundi 'aama daiya tá.

¹⁰ Ní nguéé dámaan chuū. Nduu 'uuví daiya tá'nā Rebeca mii'n ní cuaāchí. Ní nguuví yā Esaú ndúúcu Jacob ní ye'né 'áamá chiidaá ní chiidá yā ní Isaac chí ye'né ndaata ye'né 'iinyān vmaān vmaān ye'né yú. ¹¹⁻¹³ Ní taachi daiyā Rebeca mii'n chí cuaāchí 'āā cuéé 'cuεεtiyáan yā ní 'āā cuéé diin yā cosa chí n'daacā o cosa chí nguéé n'daāca, Ndyuūs yaa'ví yā tá'nā Rebeca mii'n 'tíicā: Daiya di chí sa'nā vmaān chí Esaú diin sa servir daiya di chí sa'nā chí cuchii cuayii'vi chí Jacob. Ní chuū ní tan'dúúca chí canéé nguū'n naachí Ndyuūs nga'nā yā 'tíicā: 'Úú dine'né sa'nā Jacob mii'n, naati sán'ā Esaú mii'n 'úú nguéé ne'né. Déenu yú chí canéé cuaacu chí Ndyuūs cuuvi ndεεε yā 'āā du'ú nū'n 'iinyān chí ne'né yā tan'duucá chí ne'né yā. Ní cuuvi yaa'ví yā 'iinyān chí ne'né yā yaa'ví yā chí cuuvi ye'né yā. Ní nguéé diin yā cuenta chíin chí diin 'iinyān chí yaa'ví yā. Ní ndεεε yā Jacob.

¹⁴ ¿De'ē cuuvi caa'ma'n s'uū'n ye'né chí diin Ndyuūs? ¿'Áá diin Ndyuūs cosa chí nguéé cuaacu? Nguéé mar 'áamá naa'. ¹⁵ Ndyuūs ní ca'nā yā chí yā Moisés mii'n 'tíicā: 'Úú ní ya'ái cáávā 'iinyān chí 'úú ne'né chí ca'nā chí ya'ái ye'né yā; ní 'úú ya'āi 'iinú cáávā 'iinyān chí 'úú ne'né chí ca'nā chí ya'āi 'iinú cááva yā. ¹⁶ Maa'n ní nguéé tan'dúúca chí 'iinyān s'een ne'né yā o diin yā chí cuuvi ye'né Ndyuūs 'iinyān, naati dámaān tan'dúúca chí Ndyuūs ya'ai 'iinú yā caava 'āā du'ú nū'n chí ne'né yā chí cuuvi ye'né yā. ¹⁷ Ní canéé nguū'n na libro ye'né Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā rey ye'né yá'nā Egipto 'tíicā: Dii Faraón, 'úú s'neé dii rey caati 'úú cuuvi 'cuu'mi'n poder ye'né cucáávā dii. Ní 'iinyān ye'né núú'mán ín'ye'ndi cuuvi déenú yā chí duuchí ní caa'mán yā chí duuchí. ¹⁸ Ní 'tíicā diin Ndyuūs. Ya'ái yā cáávā 'iinyān s'een chí maán yā ne'né yā, ní tíicā ntúú'n Ndyuūs dich'εεchí yā staava ye'né 'iinyān s'een chí maán yā ne'né yā dich'εεchí yā.

¹⁹ Tuu'mi ní 'aamá nī ca'nā nī chí nī 'úú 'tíicā: Nduuti chí 'tíicā, ¿de'ε cúúv' chí Ndyuūs nga'ná yā chí nuu'ndi ní ye'né sa'nā? Ní ¿dú'ú cuuvi diin cosa chí contra ye'né chí Ndyuūs ne'né yā chí diin? ²⁰ 'Úú ní nga'nā ngāi díí sa'nā: ¿Dú'ú dii chí díí cuuvi n'guεεcúta'nā di ye'né Ndyuūs? ¿'Áá cuaacu chí 'áamá

'cúutīi ye'n'ē íncheētī cuuvi caa'n'ma'ndúú'cū 'ii'n'yā'n chi din'dái yā 'cúutīi mii'n ní caa'n'ma'ntíicā: ¿De'ē cúúvī chi din'dái nī 'úú' túú'cā? 21 Deenu yú chi 'ii'n'yā'n chi din'dái yā 'cúutīi cuuvi din'dái yā ye'n'e íncheētī tan'dúú'cā chi ne'n'é yā din'dái yā. Cuuvi din'dái yā ye'n'e 'áámá taa'n íncheētī 'uúvī 'cúutīi, 'áámá chi ya'n'ai chíi'vē ní táámá chíi ngu'ée ya'n'ai chíi'vē.

22 Ní 'tíicā ntúú'n chi dii'n Ndyuūs. Ndyuūs ne'n'é yā 'cuu'n'mín' yā 'ii'n'yā'n táácā cuuvi dii'n yā castigar 'ii'n'yā'n ní ch'ín'í yā poder ye'n'é yā. Ní n'dee' náá'n tiempo Ndyuūs che'é yā ndúú'cū vaadi ngiinu ye'n'é yā ndúú'cū 'ii'n'yā'n s'ee'n chi ngu'ée n'daacā idií'n yā. Ní Ndyuūs canéé chi dii'n yā castigar 'ii'n'yā'n s'ee'n. Ní Ndyuūs dituúvī yā 'ii'n'yā'n s'ee'n. 23 Ní Ndyuūs ne'n'é yā ch'ín'í yā s'uúu'n chí che'ete ca vaadi de'ev'e taavi ye'n'é yā ní neéné ya'n'ai iin'ú yā cááva s'uúu'n. Ní ndii vmnáá'n vmnáa'n dii'n yā chi s'uúu'n ní véé parte ye'n'e yú ndúú'cū yā ndúú'cū de'ev'e taavi ca ye'n'é yā. 24 Ní Ndyuūs yaa'ví yā s'uúu'n chi cuuvi ye'n'é yā s'uúu'n, ná'a s'uúu'n chi 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chíi judíos s'uúu'n ní taná'n'a s'uúu'n chi ngu'ée 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chíi judíos s'uúu'n. 25 Tan'dúú'cā chi canéé nguú'n na libro ye'n'é Ndyuūs naachi dinguú'n profeta Oseas ní Ndyuūs nga'n'á yā 'tíicā:

'ii'n'yā'n chíi ngu'ée ye'n'e ndaata ye'n'é, 'úú' yaa'ví 'ii'n'yā'n s'ee'n chíi cuuvi ye'n'é; 'ii'n'yā'n chíi ngu'ée dine'n'é vmnáa'n tíi ngu'ée 'ii'n'yā'n ye'n'e 'úú' maa'n ní nga'n'á 'ii'n'yā'n s'ee'n chíi neené ne'n'é 'ii'n'yā'n s'ee'n.

26 Ní lugar mii'n nūu'n naachi Ndyuūs ca'n'a yā chíi yā 'ii'n'yā'n s'ee'n 'túú'cā: Ndis'tií ní ngu'ée 'ii'n'yā'n ye'n'é ndis'tií, mii'n nūu'n ní nga'n'á 'ii'n'yā'n s'ee'n ní chíi duuchi yā daiya Dendyuūs chíi canduuchi.

27 Ní sa'n'a profeta Isaías ca'n'a sá ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel 'tíicā: 'Áará chíi 'ii'n'yā'n ye'n'e ndaata Israel ní n'dee' n'dái yā tan'dúú'cā yá'n'aa ndúú'tií ye'n'ē yiicu dámaa'n n'duu'vi núu'n yā nngua'n'ai yā. 28 Ní Señor Ndyuūs dii'n yā chíi cuuvi cuaacu nduudu chíi 'áa ca'n'a yā ye'n'e yá'n'aa 'cūú ní nuu'n dii'n yā nducue'n'ē. 29 Ní 'tíicā nga'n'a profeta Isaías cuaa'n vmnáa'n:

Nduuti chíi Señor chíi nga'n'a ntiin'nyú'n yā ye'n'e nducue'n'ē ngu'ée s'neén' yā 'ii'n'yā'n ye'n'e yú ndúú'cū yú, tuu'mi ní s'uúu'n canee yú tan'dúú'cā nducuyáácá 'ii'n'yā'n ye'n'e yáa'n Sodoma ndúú'cū yáa'n Gomorra chíi ch'ti yā cucááva nuu'ndi ye'n'é yā. 'Tíicā s'uúu'n.

Ye'n'e 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ní ye'n'ē nduudu cuaacu ye'n'ē evangelio

30 ¿De'ē cuuvi caa'n'ma' yú tuu'mi? 'Tíicā cuuvi caa'n'ma' yú. 'Ii'n'yā'n chíi ngu'ée ye'n'e ndaata Israel chíi judíos 'ii'n'yā'n s'ee'n ngu'ée in'nuú'n yā Ndyuūs ní ngu'ée dii'n yā chíi canee n'daacā yā nanáá'n Ndyuūs. Naati cuayiivi mii'n ní 'ii'n'yā'n s'ee'n canee n'daacā yā nanáá'n Ndyuūs cááva chíi i'téenu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs dii'n yā aceptar 'ii'n'yā'n s'ee'n chíi ye'n'é yā 'ii'n'yā'n s'ee'n. 31 Ngu'ée 'tíicā ndúú'cū 'ii'n'yā'n chíi ye'n'e ndaataá Israel. Caneé yā ndúú'cū ley ye'n'e Moisés chíi cuuvi dii'n chíi n'daacā canee yā nanáá'n Ndyuūs. Ní 'áará chíi ne'n'é yā canee n'daacā nanáá'n Ndyuūs naati ngu'ée cuuvi dii'n yā cumplir chíi' chíi nga'n'a ley mii'n. 32 ¿De'ē cúúvī chíi 'tíicā? 'Tíicā canee, caati 'ii'n'yā'n ye'n'e ndaata Israel ngu'ée n'daacā canee yā nanáá'n Ndyuūs cááva ntiin'nyu'n chíi dii'n yā cááva ley ye'n'é yā, ní ngu'ée ne'n'é yā cu'téenu yā Jesucristo. Ní cááva chuú 'ii'n'yā'n s'ee'n canee tan'dúú'cā chíi candé' ca'a yā ná tuúu chíi Jesucristo chíi dii'n chíi indé' ca'a 'ii'n'yā'n. 33 Ní 'tíicā canee nguú'n na libro ye'n'e Ndyuūs ye'n'e tuúu mii'n:

'Úú Ndyuūs ní cu'neén' na yáa'n Sión 'áámá 'ii'n'yā'n chíi Jesucristo chíi nguuvi tuúu chíi cuunde' ca'a 'ii'n'yā'n ní tuúu mii'n ní 'áámá tuúu ch'ete chíi dii'n chíi

cundεεεε 'ii'nyān; ní nducyááácá 'ii'nyān chi cu'téenu yā 'ii'nyān miiñ, nguéé cuuvi 'cuináa' yā.

10

¹ Ndis'tiī hermanos ye'n'é, ne'n'é ndúúćú núú'mán staava ye'n'é chi nducyaaca 'ii'nyān Israel ye'n'e ndaata ye'n'é cuuvi nngua' ai yā. Ní 'úú ní nga' angua' á cááva yā. ² Deenú chi cuaacu chí 'ii'nyān ye'n'e ndaataá ye'n'é ní ne'n'é yā dich'εεεε cá yā Ndyuūs naati nguéé diín yā tan'dúúćá chí ne'n'e Ndyuūs caati nguéé déénu yā táácá cuuvi diín yā. ³ Ní nguéé déénu yā táácá Ndyuūs diín yā aceptar 'ii'nyān chí cuuvi ye'n'é yā 'ii'nyān. Ní diín yā chεε chí nadacádínuuñ yā chí n'daacá. Ní nguéé ne'n'é yā diín yā tan'dúúćá chí Ndyuūs ne'n'e yā chí diín yā caati n'daacá canee yā nanáán Ndyuūs. ⁴ Ní taachi ndaā Cristo diín yā chí 'áá vi'í cá ley ye'n'e Moisés. Ní maa' ní nducyááácá 'ii'nyān chí i'téenu yā Cristo, 'ii'nyān s'eeñ n'daacá canee yā nanáán Ndyuūs.

⁵ Ní Moisés miiñ dinguuñ yā ye'n'e 'ii'nyān chí ne'n'é yā canee n'daacá yā nanáán Ndyuūs cáávā chí diín yā chí nga'n'a ley miiñ. 'Tíícá dinguuñ yā: 'Ii'nyān chí diín yā tanducué'n'é dendu'ú chí nga'n'a ley ye'n'e Moisés canduuchí yā cue'n'e daā'ma'ñ cucáávā ley miiñ. ⁶ Naati chuū ní nga'n'a ye'n'e 'ii'nyān chí canee n'daacá nanáán Ndyuūs cáávā chí i'téenu yā Jesucristo. Díí nguéé nga'n'a di na staava ye'n'e di 'tíícá: ¿Du'u ca'n'á na va'ai chεεti nguuví? Taachi nga'n'a di 'tíícá, nadicua'ái di Cristo ye'n'é va'ái chεεti nguuví. ⁷ Ní nguéé caa'ma'ñ di na staava ye'n'e di 'tíícá: ¿Du'u cuuvi ca'n'á yā i'nyē'n'dí chí yáanūñ tan'dúúćá chí che'n'e Cristo? Taachi diín di 'tíícá, diín di chí Cristo nadacué'eñ yā ye'n'e nguaa'ñ tiná'n'á. ⁸ Chuū chí canee chí caa'ma'ñ yú: Nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs 'áá niiñnuún canee ye'n'é nī ní canee na cheendí nī ní canee na staava ye'n'é nī. Nduudu cuaacu miiñ ní nduudu chí nga'n'á 'ñū nanáán ndis'tiī cááva chí cuuvi cu'téenu nī. ⁹ Nduuti chí caa'má'ñ ní ndúúćú 'ii'nyān ní nga'n'a nī 'tíícá chí Jesús miiñ chí'íñ chí 'iiví nī ní i'téenu nī ndúúćú núú'mán staava ye'n'é nī chí Ndyuūs nadicué'eñ yā Cristo miiñ ye'n'e nguaa'ñ tiná'n'á, tuu'mi ní díí nanguá' ai di. ¹⁰ Canee chí cu'teenú nī ndúúćú núú'mán staava ye'n'e nī ní Ndyuūs cuaá'ñ yā ndis'tiī. Canee chí caa'má'ñ nī ndúúćú 'ii'nyān ní nga'n'á nī chí i'téenu nī Jesucristo ní cuuvi nangua' ai nī.

¹¹ Ní canee nguūñ na libro ye'n'é Ndyuūs 'tíícá: Nducyááácá 'ii'nyān chí cu'téenu yā Cristo nguéé cuuvi 'cuináa' yā. ¹² Nguéé n'dáa'ñ yā 'ii'nyān Israel s'eeñ ndúúćú 'ii'nyān ye'n'e taná'n'á naciones. Maa'ñ Señor Jesucristo miiñ ní maa'ñ Señor ye'n'e nducyááácá 'ii'nyān. Ní Señor miiñ itée yā ye'n'e nducué'n'é chí n'dai ye'n'é yā nducyaaca 'ii'nyān chí nga'n' angua' á yā nanáán Ndyuūs cáávā chí duuchi yā. ¹³ Caati 'tíícá canee nguūñ na libro ye'n'é Ndyuūs: Nducyááácá 'ii'nyān chí nga'n'a yā ngii yā: "N'díí Señor Jesucristo ye'n'é," ní cuuvi nangua' ai yā. ¹⁴ ¿Táácá cuuvi caa'má'ñ yā ndúúćú Señor miiñ nduuti chí nguεε i'téenu yā 'ii'nyān? ¿Ní táácá cuuvi cu'téenu yā ye'n'e 'áámá 'ii'nyān chí nguéé n'giindivee'n yā ye'n'e yā? ¿Ní táácá cuuvi caandivee'n yā nduuti chí nguéé 'aama 'ii'nyān chí caa'má'ñ yā nduudu cuaacu ye'n'e Ndyuūs? ¹⁵ ¿Ni táácá cuuvi caa'má'ñ yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs miiñ nduuti chí nguéé du'ú vεε dicho'ó? 'Tíícá canee nguūñ na libro ye'n'é Ndyuūs: De'ε chúúćá n'daacá chí ndaā 'ii'nyān s'eeñ chí candεε yā nduudu cuaacu ye'n'e vaadi 'diíñi ni nga'n'á yā nduudu ngai ye'n'é Cristo.

¹⁶ Naati nguéé nducyaaca 'ii'nyān i'téenu yā nduudu cuaacu ye'n'é Cristo. Ní tan'dúúćá chí nga'n'a profeta Isaías ndii cuáá'ñ vmnaa'ñ taachi nga'n'a

'tíicā: N'diī Señor, ¿dú'ū i'téenu nduudu cuaacu chí nga'nā cuaacu yú? 17 'Tíicā tuu'mi, 'ii'yān i'téenu yā nduudu cuaacu ye'e Jesucristo cáávā chí n'giindiveén yā nduudu miī, ní n'giindiveén yā nduudu cuaacu ye'e Cristo.

18 Naati 'úú itiinguuneén ndís'tiī: ¿'Áá cuaacu chí nguéé n'giindiveén yā nduudu cuaacu ye'é Ndyuūs? Cuaacu chí n'giindiveén yā. 'Tíicā canéé nguūn na libro ye'né Ndyuūs:

Nduudu cuaacu chí nga'a yā, nga'a yā na núú'mán ín'ye'e'dī. Ní nduudu ye'né yā ní nga'a yā ní ndiī núú'mán cuaan chí ya'ai ca ye'né ín'ye'e'dī.

19 Táámá vmné'ēe itiinguuneén ndís'tiī: ¿'Áá nguéé diīn cuenta 'ii'yān Israel chí judíos s'ee'n ye'né nduudu cuaacu ye'é Ndyuūs? Moisés miīn, 'ii'yān chí vmnáá' vmaa'n nguεεcuneé yā ye'né chuū, ní 'tíicā canéé nguūn:

'Úú ní diīn chí cuuvi nngueé nī ye'né 'ii'yān ye'né táámá nación chí nguéé véé nación ye'né Ndyuūs. 'Úú ní diīn chí nduuví táa'n ní ndúú'cū 'ii'yān chí nguéé ye'né chí ye'né táámá nación caati ca'ná diīn cosa chí n'daacā nduucú yā.

20 Ní profeta Isaías miīn claro ca chí nga'ná yā ndúú'cū nduudú 'cūū. Ndyuūs nga'ná yā 'tíicā:

'Ii'yān chí nguéé n'nuún yā 'úú ní indaacá yā 'úú. 'Ii'yān chí nguéé itiinguuneén yā ye'né, 'úú ní ch'ín'í maán 'úú nanáa'n yā.

21 Ní taachi Isaías miīn nga'ná yā nanáa'n 'ii'yān ye'né Israel, 'tíicā nga'ná yā: Ndyuūs nga'ná 'tíicā: Nguuvi nguuvi n'doó ta'á ní yaa'ví 'ii'yān chí nguéé n'giindiveén yā nduudu ye'né. Ní chεεchi staava ye'né yā.

11

'Ii'yān ye'né Israel chí nanguá'n'ai yā

1 Maa'n ní intiinguuneén ndís'tiī: ¿'Áá diīn Ndyuūs chí s'neén yā 'ii'yān Israel ye'né ndaata ye'né yā? Nguéé diīn yā 'tíicā. 'Úú Pablo maán 'ii'yān ye'né ndaata Israel 'úú ní ye'né ndaata ye'né Abraham 'úú, ní ye'né 'ii'yān ye'né ndaata Benjamín 'úú. 2 Ndiī cuáán vmaa'n Ndyuūs diīn yā recibir 'ii'yān ye'né ndaata ye'né yā, 'ii'yān Israel chí ndεεvε yā chí cuuvi ye'né yā 'ii'yān. Ní ndís'tiī, ¿'áá nguéé déenu nī ye'né chí canéé nguūn na libro ye'né Ndyuūs naachi profeta Elías nga'angua'á yā ní di'cuiitú yā Ndyuūs contra ye'né 'ii'yān Israel? Ní ca'ná yā 'tíicā: 3 N'diī Señor Ndyuūs, 'ii'yān Israel s'ee'n ní 'niī'n'nú'n yā san'ā profetas ye'né nī ní dituúví yā nátai s'ee'n ye'né nī, n'diī Ndyuūs chí canduuchi. Ní maa'n dámaān 'úú canéé ní 'tiicá ntúūn ne'né yā 'caa'n'nu'n yā 'úú. 4 Naati Ndyuūs nan'guεεcúta'ná yā ye'né profeta Elías miīn, 'tíicā: Canéé lado ye'né ndεεchē mil sa'nā chí nguéé chiintii'yá yā nanáa'n santo ídolo chí nguuvi Baal. 5 Ní 'tiicá ntúūn ye'né tiempo 'cūū canéé duu'ví 'ii'yān ye'né Israel chí i'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs ndεεvε yā 'ii'yān s'ee'n. Ní diīn yā cosa chí n'dai taavi cááva yā. 6 Ní nduuti chí ye'né Ndyuūs 'ii'yān s'ee'n cáávā chí Ndyuūs ní diīn n'dai taavi yā ní ndεεvε yā 'ii'yān s'ee'n, tuu'mi ní nguéé cáávā cosa chí 'ii'yān s'ee'n maán yā cuuvi diīn yā. Ní ndúú'ti chí cáávā cosa chí 'ii'yān s'ee'n cuuvi diīn yā, tuu'mi ní nguéé cáávā vaadi n'dai ye'né Ndyuūs chí ye'né Ndyuūs 'ii'yān.

7 ¿D'éε ra tuu'mi? 'Ii'yān Israel nguéé ndaacá yā de'ε chí in'nuún yā. Naati 'ii'yān chí Ndyuūs ndεεvε yā, 'ii'yān s'ee'n ndaacá yā. Ní taná'a 'ii'yān nguéé n'giindiveén yā nduudu ye'né Ndyuūs ti ndiī chεεchí maán yā 'ii'yān. 8 'Tíicā canéé nguūn na libro ye'né Ndyuūs: Ndyuūs diīn yā chí nguéé tuumicádíinuun yā na staava ye'né yā dendu'ū ye'né Espíritu N'dai ye'né Ndyuūs; ní diīn yā chí

nduutináaⁿ yā nguéé snaaⁿ yā ní veéⁿ yā nguéé 'caandiveéⁿ yā. Ní 'tíicā 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndii tiempo 'cūū. ⁹ Tiicá ntūūⁿ David ngaⁿ'a yā:

'Viicu yeⁿ'ē chi che'é yā ní nduuvi tan'dúúicā tuūvī cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní tiempo chi che'é yā ndaā enemigos yeⁿ'é yā ní nadittuu'ví ya 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'tíicā Ndyuūs cuuvi díiⁿ yā castigar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

¹⁰ Ní nduutinaáⁿ yā tan'dúúicā chi cuuvi ngueēe chí nguéé snaaⁿ yā. Ní dáámí yā 'áámá nūūⁿ can'díi yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel

¹¹ Maaⁿ ní itiinguuneéⁿ ndís'tiī: Taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ candéé ca'a yā chí cundeεve yā caati nguéé i'téenu yā Ndyuūs, ¿'áá 'áámá canee chí chindεεve yā? Nguεε 'tíicā mar 'áámá naaⁿ. Naati chó'ōo chuū caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judíos s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi nanguaⁿ'ai yā. Ní díiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel nngueé yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní cu'téenu cá yā Ndyuūs. ¹² Ní caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs ní chó'ōo chí tuneéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nūū'máⁿ iⁿ'yeeⁿdí chí cuuvi cu'teenú yā Ndyuūs. Ní sta'á yā yeⁿ'e vaadī n'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi cu'téenu yā caava 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, tuu'mi n'deece ca n'daacā ca yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nanguεεcúndíi yā ní cu'téenu yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs taama vmnéⁿ'ēe.

¹³ Maaⁿ ní neⁿ'é caāⁿ'máⁿ nduucú ndís'tiī chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī. Maaⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā 'úú chí 'úú ní apóstol chí candéé nduudu yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel s'eeⁿ. Úú deenú chí ch'εεte ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é. ¹⁴ Ní 'úú neⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é ngueé yā yeⁿ'e ndís'tiī niicu cu'téenu yā Ndyuūs tan'dúúicā chí ndís'tiī i'téenu nī Ndyuūs. Ní 'iicú cuuvi nanguaⁿ'ai n'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é tan'dúúicā ndís'tiī nanguaⁿ'ai nī. ¹⁵ Ní taachi Ndyuūs s'neéⁿ yā 'áámá lado 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ díiⁿ yā 'tíicā caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí nguéé yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel cuuvi cunee 'díiⁿ yā ndúúicú Ndyuūs. ¿Táácá cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ taachi Ndyuūs cuaāⁿ ntúúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ? Ndyuūs nca'á yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā lugar yeⁿ'e vaadī n'gii cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¹⁶ N'giindiveéⁿ nī yeⁿ'e chuū chí caaⁿ'máⁿ: Nduuti chí ca'a yú Ndyuūs 'áámá taaⁿ yeⁿ'e masa yeⁿ'é pan cáávā ofrenda, 'tiicá ntúūⁿ nducuéⁿ'ē masa yeⁿ'e pan miⁿ ní yeⁿ'é Ndyuūs. Ní nduuti chí ca'a yú Ndyuūs cáávā ofrenda diiⁿ'yu yeⁿ'e yáⁿ'á, 'tiicá ntúūⁿ nducuéⁿ'ē yáⁿ'á ní yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs dí'viicú yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel caati 'áá dí'viicú yā 'iiⁿ'yāⁿ vmnááⁿ vmnááⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā.

¹⁷ Náⁿ'á dúúⁿ'nē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo chí canéé na yáⁿ'áa 'iiⁿ'yāⁿ, ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caaca yā ní sta'á yā dúúⁿ'nē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo chí canéé icyáⁿ'ā ní díiⁿ yā chí yeⁿ'e yáⁿ'á olivo yeⁿ'é yā. 'Tíicā ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel. Ní ndís'tiī tan'dúúicā dúúⁿ'nē yeⁿ'e yáⁿ'á olivo yeⁿ'e icyáⁿ'ā miⁿ 'tiicá nī naati maaⁿ ní véé parte yeⁿ'é nī ndúúicú 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí tan'dúúicā yáⁿ'á olivo chí canéé yáⁿ'áa 'iiⁿ'yāⁿ. Ní maaⁿ ní ndís'tiī chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi yeⁿ'é nī nducuéⁿ'ē chí n'dai taavi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí Israel yā. ¹⁸ Maaⁿ ní ndís'tiī chí nguéé Israel nī, nguéé caaⁿ'máⁿ nī chí ch'εεte maáⁿ nī ndís'tiī, caati nguéé 'iiⁿ'yāⁿ chí Israel yā chí tan'dúúicā chí nguéé yeⁿ'e yáⁿ'á. Ní 'iiⁿ'yāⁿ 'caaca yā dúúⁿ'nē miⁿ, 'tíicā yā. Nds'tiī n'gaacú nī chí ndís'tiī ní tan'dúúicā 'áámá dúúⁿ'nē 'tíicā ndís'tiī.

Tan'dúucā dúuⁿnē nguéé ca'a fuerzas yeⁿe diiⁿ'yu yeⁿe yáⁿ'á naati yáⁿ'á ca'a fuerzas yeⁿe dúuⁿnē, 'túicā ndís'tiī. Cuta'á nī fuerzas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā.

19 'Úú nguéé deenú nduuti chi ndís'tiī caaⁿmáⁿ nī 'túicā yeⁿe chuū: 'Iiⁿ'yāⁿ ch'iicā yā dúuⁿnē s'eeⁿ caati 'úú cuuvi caneé lado yeⁿe dúuⁿnē chi ch'iicā yā. 'Úú chi nguéé Israel 'úú caneé lado yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel yā. 20 N'daacā ngaⁿ'a nī naati deenú nī chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúucā dúuⁿnē chi ch'iicā yā, 'túicā yā, ti nguéé i'téenu yā Cristo. Ní maaⁿ ní ndís'tiī tan'dúucā dúuⁿnē yeⁿe yáⁿ'á míiⁿ 'túicā nī caati i'téenu nī Cristo. Maaⁿ ní ndís'tiī nguéé díiⁿ nguée nī naati cundéε nī cuidado táacā chi 'cuεetinéε nī. 21 Caati nduuti chi Ndyuūs nguéé díiⁿ yā perdonar 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi nguéε i'téenu chi tan'dúucā dúuⁿnē yeⁿe yáⁿ'á, nguéé díiⁿ yā nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe ndís'tiī chi vmnááⁿ vmaaaⁿ tan'dúucā dúuⁿnē chi yeⁿe yáⁿ'á yeⁿe icyáⁿ'á nduuti chi nguéé candéé nī cuidado táacā chi 'cuεetineé nī. 22 Cuin'diichi nī, tuuⁿ'mi Ndyuūs ní neené n'dai taavi yā ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā naati neene cheεchi ntúuⁿ yā vaa. Cheεchi yā ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ ti nguéé i'téenu yā. Naati Ndyuūs ní neené n'dai taavi yā ndúucu nī nduuti chi 'áamá cuneé nī chi cu'téenu nī. Ní nduuti chi nguéé díiⁿ nī 'tuucā, tuuⁿ'mi 'túicā ntúūⁿ Ndyuūs caⁿ'á yā díiⁿ yā castigar ndís'tiī tan'dúucā chi ch'iicā yā dúuⁿnē yeⁿe maaⁿ yáⁿ'á. 23 Ní nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel cu'téenu yā Cristo, tuuⁿ'mi ní Ndyuūs ní cuta'á yā ní nguéεcunéé díiⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní táamá vmnéⁿ'éε caneé yā tan'dúucā 'áá dúuⁿnē yeⁿe maaⁿ yáⁿ'á míiⁿ 'túicā yā. Ní véé poder yeⁿe Ndyuūs chi cuuvi díiⁿ yā 'túicā. 24 Ní nduuti chi ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, ní Ndyuūs sta'á yā ndís'tiī tan'dúucā chí n'giicā yā dúuⁿnē yeⁿe táamá yáⁿ'á olivo yeⁿe icyáⁿ'á ní díiⁿ yā chi yeⁿe yáⁿ'á olivo yeⁿ'é yā, 'túicā ndís'tiī maaⁿ. 'Túicā ntúūⁿ n'dáacā n'dai ca díiⁿ Ndyuūs ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi vmnááⁿ vmaaaⁿ tan'dúucā dúuⁿnē yeⁿe yáⁿ'á yeⁿ'é yā, ní cuuvi díiⁿ yā chi táamá vmnéⁿ'éε ní yeⁿ'é maaⁿ yáⁿ'á míiⁿ.

Yeⁿ'e chi nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'e tiempo chi cuchí

25 Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é, neⁿ'é chi ndís'tiī cadíiⁿúuⁿ nī chi canúuⁿ n'de'ei. Ní nguéé nadicadíiⁿuuⁿ nī chi deenu ca nī. 'Áamá tiempo nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel dichεεchi yā staaⁿ yeⁿ'é yā dámaāⁿ 'naaⁿ tiempo taachi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní Ndyuūs ndεεvε yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi neⁿ'é yā chi cuuvi yeⁿ'é yā. 26 Ní taachi cho'óo tiempo miiⁿ nducyáacá 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní caⁿ'a yā cu'téenu yā caati 'túicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs: 'Iiⁿ'yāⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel chíicā yā yeⁿ'e yáāⁿ Sión, ní diví yā nducuéⁿ'é nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

27 Ní 'úú Ndyuūs dicuaacú compromiso yeⁿ'é ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, taachi 'úú nadivií nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

28 Ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e chi nadanguáⁿ'ai yā. Ní maaⁿ ní contra yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, cuuvi yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī. Ní 'áará chi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé i'téenu yā Cristo, Ndyuūs dineⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati Ndyuūs níndεεvé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi vmnááⁿ vmaaaⁿ chi yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā. 29 Ní Ndyuūs nguéé ndaacadaamí yā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi yaa'ví yā chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs dí'viicú ntúūⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 30 Ní tiempo chi chó'oo ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel ndís'tiī, nguéé n'giindiveéⁿ ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs naati maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs yá'ai yā caavā ndís'tiī chi nguéε i'téenu nī. 31 Ní 'túicā ntúūⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu

yeⁿé Ndyuūs ní diíⁿ yá 'tíicá caati cuayiivi Ndyuūs cuuvi ya'ái yá cáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúúicā chi ya'ái yá cáávā ndís'tiī. ³² Ní Ndyuūs 'áā daamá nūuⁿ s'néⁿ yá nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi nguéé ch'iindiveéⁿ yá nduudu yeⁿé yá cáávā chi Ndyuūs cuuvi ya'ái yá caavā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

³³ De'ε chúúicā n'dee^e cá vaadi n'dai yeⁿé Ndyuūs. De'ε chúúicā n'dee^e cá chi tuumicadíinuuⁿ yá ndúúicū chi déenu yā. S'uuúⁿ ní nguéé cuuvi caaⁿmaⁿ yú de'ε cuuvi chi tuumicadíinúⁿ yá 'tíicá; ní nguéé cuuvi tuumicadíinuuⁿ yú chiiⁿ chi diíⁿ yā. ³⁴ Ní 'tíicá canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs: ¿Dú'ú cuuvi túúmíicadíinūⁿ vaadi cadíinūⁿ yeⁿe Señor Ndyuūs? ¿Du'ú cuuvi ca'a consejo Ndyuūs? ³⁵ ¿Du'ú 'iiⁿyāⁿ ca'a yá algo Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ ní cuayiivi Ndyuūs ca'á yá tan'dúúicā chi nadíí^{vε} yá yeⁿé? ³⁶ Tanducuéⁿē dendu'ú chí véé ní Ndyuūs din'dái yá ní tee yá s'uuúⁿ tanducuéⁿe. Ní cucáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ véé tanducuéⁿē dendu'ú chi yeⁿé yā. Maaⁿ ní cueⁿe daáⁿmaⁿ dich'εεε yú Ndyuūs. 'Tíicā.

12

Ca'a yú vida yeⁿe yú Ndyuūs ní diíⁿ yú tanducuéⁿē chi neⁿé yā

¹ Maaⁿ ní ndís'tiī, hermanos yeⁿé, cáávā chi Ndyuūs ya'ai 'iinú yá yeⁿe ndís'tiī, di'cuúitū ndís'tiī chi ca'á ní vida yeⁿe maáⁿ ní tan'dúúicā 'áámá ofrenda chí canduuchi nanááⁿ Ndyuūs cáávā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé Ndyuūs. Ní diíⁿ ní ntiiⁿnyuⁿ chi neⁿé yá chi diíⁿ ní. Chuū chi diíⁿ ní ní cuaacu chi n'dai taavi chí inee yiinú Ndyuūs. Ní canéé chí diíⁿ ní 'tíicá. ² Ní nguéé diíⁿ ní tan'dúúicā chí neⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿyeⁿedí 'cūū naati cuaáⁿ ní lugar Ndyuūs chí n'daáⁿ yá vaanicadíinūⁿ yeⁿe ní ní 'tíicá ntuūⁿ n'daáⁿ yá vida yeⁿé ní. Ní 'tíicú cuuvi deenú ní chεé chí Ndyuūs neⁿé yá chí diíⁿ ní, chεé chí n'daacā, chεé chí cunee yiinú Ndyuūs ní chεé chí n'dai taavi ca.

³ Ní cáávā chí Ndyuūs tee yá 'úú chí n'dai taavi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yá 'úú ní ngaⁿ'á ngī ca'áámá ca'aama ndís'tiī chí nguéé nadacadíinuuⁿ ní chí n'geεεε cá ní ngo'o ca chí canéé chí nadacadíinuuⁿ ní naati nadacadíinuuⁿ ní ní n'diúichí ní yeⁿe maáⁿ ní ndúúicū chí i'téenu ní chí Ndyuūs itée yá ndís'tiī. ⁴ Caati 'tíicá tan'dúúicā 'áámá cuerpo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí neené n'dee^e nááⁿ chí véé yeⁿé ní nguéé dáámá ntiiⁿnyuⁿ chí yeⁿé n'dee^e nááⁿ yeⁿé; ⁵ 'tíicá ntuūⁿ s'uuúⁿ 'áará chí neéné 'yaaⁿ yú ní s'uuúⁿ ní tan'dúúicā chí 'áámá cuerpo ti yeⁿe Cristo s'uuúⁿ, 'tíicá s'uuúⁿ ní s'uuúⁿ ní tan'dúúicā chí nduuvidaama yú 'aama yú taama yú tan'dúúicā chí n'dee^e nááⁿ yeⁿe 'áámá cuerpo yeⁿe maaⁿ yú, 'tíicá s'uuúⁿ.

⁶ Ní Ndyuūs tee yá yeⁿe vaadi n'dai yeⁿé yá ntiiⁿnyuⁿ chí n'daáⁿ ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ tan'dúúicā chí neⁿé yá diíⁿ yā. Ní canee chí diíⁿ yú n'dai ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yú. Ní nduuti chí Ndyuūs tee yá ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yú chí candεε yú nduudu cuaacu yeⁿé yá chí tee yá s'uuúⁿ canéé chí caaⁿmaⁿ yú nduudu miiⁿ tan'dúúicā chí i'téenu yú. ⁷ Ní nduuti chí Ndyuūs tee yá s'uuúⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí nginne^e yú, tanáⁿ'á 'iiⁿyāⁿ canee chí cunnee yú n'daacā ca. Ní s'uuúⁿ chí véé ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yú chí ngí'cueeⁿ yú canéé chí ca'cueeⁿ yú n'daacā. ⁸ S'uuúⁿ chí diíⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí yaaⁿ'vi né^e yú 'iiⁿyāⁿ chí cu'téenu cá yá canéé chí diíⁿ yú n'daacā ca. S'uuúⁿ chí véé ca yeⁿe yú chí cuuvi ca'a yú taama yā, canéé chí ca'a yú ndúúicū núúⁿmaⁿ staava yeⁿe yú. S'uuúⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe tanáⁿ'á s'uuúⁿ canee chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yú n'daacā ca. S'uuúⁿ chí ca'a yú tanáⁿ'á s'uuúⁿ chí nguéé véé necesidades yeⁿé yá canéé chí diíⁿ yú ní yeenu yú.

Yen'e chi canéé chi dii'nyú ti yen'e Cristo s'uuú'

⁹ Canéé chi dine'e yú 'aama yú taama yú ndúúcu núú'má' staava yen'e yú. Ní nguéé dine'e yú cosa chi nguεε n'daācā naati canéé chi dii'nyú tanducué'nē chi n'daacā. ¹⁰ Canéé chi dine'e yú 'aama yú taama yú tan'dúúcā chi 'aama vi'i yú chi cuaacu chi 'áámá yuuu'nyú ní dine'e yú 'aama yú ndúúcu taama yú.

¹¹ Ní n'daacā idii'nyú ca yú ntii'nyú' ní nguéé 'daan'dí yú ní dii'nyú ntii'nyu' yen'e Señor ndúúcu núú'má' staava yen'e yú ti ne'e yú Señor yen'e yú.

¹² Ní cáávā chi Ndyuūs ca'ná yā chi tée yā s'uuú' chi cuuvi yen'e yú canéé chi yeenu yú. Ní taachi n'geenu yú ngii canéé chi cuchéε yú ngiinú ngiinú. Ní cué'né daā'ma' canéé chi caa'n'ma'ngua' yú.

¹³ Ní canéé chi cunnee yú 'ii'nyā' chi i'téenu yā Ndyuūs ni tée yú yen'e necesidades chi nguéé véε yen'é yā. Canéé chi cuaa'nyú 'ii'nyā' chi dii'nyā' yā visitar s'uuú'.

¹⁴ Canéé chi caa'n'ma'nyú: Dé'ε chúúca n'dai yen'é 'ii'nyā' chi nguéé n'daacā idiin'nyā' ndúúcu s'uuú'. Ní ngiica yú Ndyuūs chi di'viicú yā 'ii'nyā' s'een'nyú nguéé taa'nyú nduucú yā.

¹⁵ Ní canéé chi cuuvi yeenu yú ndúúcu 'ii'nyā' chi yeenu yā. Ní canéé chi cuεcu yú ndúúcu 'ii'nyā' chí ngeεcú yā.

¹⁶ Ní 'cuεεtinee yú n'daacā ndúúcu 'áámá yú taama yú. Nguéé nadacádíinu'nyú yé'nē maa'nyú chi ch'εté naati ndiicú'nyú n'dai 'cuεεtinee yú ní nguéé nadacádíinu'nyú yé'nē maa'nyú chi s'uúu'nyú chí deenu yú.

¹⁷ Nguéé nanguεcundii'nyú ní dii'nyú cosa chi nguεε n'daacā ndúúcu 'ii'nyā' chi 'āā diin'nyā' cosa chi nguéé n'daacā ndúúcu yú. Dii'nyú yii'nyu'nyú chí dii'nyú dámaā'nyú chi n'daacā ndúúcu nducyaaca 'ii'nyā'. ¹⁸ Ní dii'nyú nducué'nē chí n'daacā chí cuuvi dii'nyú caati 'dii'nyú cuuvi cunee yú nguaa'nducyaaca 'ii'nyā'.

¹⁹ Ní ndís'tii'nyú hermanos yen'é chí ne'né taavi, nguéé dii'nyú castigar 'ii'nyā' naati cu'nee'nyú nanáá'nyú Ndyuūs ní nguéé cuuvi 'cuinaa'nyú. Ní 'iúcu'nyú Ndyuūs cá'a yā castigo 'ii'nyā'. Canéé nguū'nyú na libro yen'é Ndyuūs 'túca: 'Úú chí Señor ní nga'ná chí 'úú ní dii'nyú castigar 'ii'nyā' yen'e 'úú ní nadí'vε yā yen'e chí nguéé n'daacā chí dii'nyú yā. ²⁰ Naati s'uuú'nyú ní dii'nyú tan'dúúcā chí canéé nguū'nyú na libro yen'é Ndyuūs 'túca: Nduuti chí 'ii'nyā' chí taá'nyú yen'é ní nadich'εcú ní yen'e yā. Nduuti chí cuicu yā, ca'a ní chí che'e yā. Ní nduuti chí yaaca yā, ca'a ní chí cu'u yā. Tí caati dii'nyú ní 'túúca, tuu'mi ní dii'nyú ní chí 'cuinaa'nyú yā yen'e chí dii'nyú yā chí taá'nyú ndúúcu ní. ²¹ Maa'nyú ní cuchéε yú cáávā cosa chí nguεε n'daacā chí dii'nyú naati cuchéε yú yen'e tanducué'nē chí nguεε n'daacā cáávā chí n'daacā chí idiin'nyú.

13

¹ Nducyaaca yú canee chí cu'nee'nyú vee'nyú yé'né 'ii'ntyé'nē caati nguéé véε mar'áámá 'ii'ntyé'nē chí nguéé Ndyuūs ca'a yā 'ii'nyā' chí véε lugar yen'é yā chí 'ii'ntyé'nē. Ní Ndyuūs s'neé'nyú yā nducué'nē 'ii'ntyé'nē chí véε na lugar yen'e yā.

² Ní 'ii'nyā' chí nguéé idiin'nyú yā chí nga'ná 'ii'ntyé'nē 'tiicá ntúū'nyú 'ii'nyā' ní contra yen'e chí Ndyuūs nga'ná ntii'nyú'nyú yā. Ní 'ii'nyā' chí dii'nyú yā 'túúca idinu'ndí yā ní cuuvi yá condenado. ³ Ní 'ii'nyā' chí n'daacā idiin'nyú yā nguéé canee chí di'va'á yā yen'e 'ii'ntyé'nē naati 'ii'nyā' chí nguéé n'daacā idiin'nyú yā 'va'á yā yen'e 'ii'ntyé'nē. ¿'Áá ne'né ní chí nguéé 'va'á ní yen'e 'ii'ntyé'né? Diin'nyú ní chí n'daacā ní 'ii'ntyé'né mii'nyú ní cuuvi nga'ná yā chí n'daacā idiin'nyú ní, ⁴ caati 'ii'ntyé'né chí nga'ná yā ntii'nyu'nyú dichí'vε Ndyuūs cáávā chí cuuvi n'daacā yen'é ní. Naati

nduuti chi idiín nī chi nguée n'daacā, tuu'mi ní di'va'á nī ye'ne 'ii'ntyé'ē. Caati cuaacu chi 'ii'ntyé'ē cuuvi diín yā castigar 'ii'yān tīi 'ii'ntyé'ē ní vée poder ye'e yā. 'Ii'ntyé'ē ní dichíí'vē Ndyuūs ní canée chi diín yā dendu'ū chi cuaacu. Ní diín yā castigar 'ii'yān caati Ndyuūs nguée inee yiinú yā ye'e 'ii'yān chi nguée n'daacā idiín yā. ⁵ Ní cáávā chuū canee chi 'caandiveén nī chi nga'n'a 'ii'ntyé'ē nguée dámaān caavā chi cuuvi ní castigo ti cáávā deenú nī chi n'daacā chi nacadiinúú nī na staava ye'ne nī. ⁶ Ní 'tīicá ntúú' caavā chúú, ca'á nī tuumī cobrador ye'ne gobierno. 'Ii'ntyé'ē mii' dichíí'vē Ndyuūs taachi diín yā ntii'nyu' ye'ne yā.

⁷ Canee yú chi ca'a yú tuumī cobrador ye'ne gobierno. Canee yú chi ca'a yú tuumī ye'e yá'āa ye'ne yú cobrador mii'. Canee yú chi dii' yú chí cu'teenu yú 'ii'yān 'ii'ntyé'ē ní dii' yú estimar 'ii'yān s'ee'n. ⁸ Nguée cun'diicú ní ye'ē mar 'áámá 'ii'yān nguée du'ú vεε. Dámaān canee chi dine'ne yú nducyaaca 'ii'yān. 'Ii'yān chi dine'ne nducyaaca 'ii'yān diín yā tan'dúúca chi nga'n'a ley ye'ne yú. ⁹ Ní mandamiento ye'ne ley ye'ne yú ní chuū chii': Nguée ca'á nī ndúúcu n'daata o isa'n'ā chi nguée ye'ne nī. Nguée 'caa'n'nú' nī 'ii'yān. Nguée diduucú nī. Nguée caa'ma' nī nduudu yaadi ye'ne mar 'áámá 'ii'yān. Nguée diné'ne nī dendu'ū chi vée chi ye'ne táámá yā. Ní nducue'ne mandamiento 'cūú ndúúcu tan'á mandamiento ye'ne ley ye'ne yú chi vée, ní cuuvi cuaacú nduudu ní tuumicádíinuu' yú na nduudú 'cūú. Diné'ne nī 'ii'yān nii'nuú' vaacú nī tan'dúúca chi dine'ne nī maán nī. ¹⁰ 'Ii'yān chi dine'ne yā 'ii'yān nii'nuú' vaacú yā nguée cunncaá idiín yā ndúúcu yā. Ní 'tīicā. Taachi dine'ne yú 'ii'yān dii' yú tan'dúúca chi nga'n'a ley ye'ne yú.

¹¹ N'deeē cá ní nguée dámaān chúú. Nadacádíinuu' yú ye'ne nguuví s'ee'n chi canee yú in'yeed'í cūú. Canéé chi 'cuetineé ngiinú yú caati ye'ne hora chi ngua'ái yú ní 'āā snee nii'nuú' cá ye'ne s'uuú' nguée ti taachi caama i'téenu yú Cristo. ¹² Maa' ní hora mii' tan'dúúca chi 'āā chée cuuvi deεve ní 'āā cūchii' nguuví taachi ndaá Cristo maa'. Ní nguée canee chi dii' yú dendu'ū chi nguεε n'daacā chi dii' yú tan'dúúca chi na maai', naati n'daacā 'cuetinee yú tan'dúúca chi canee yú na deεve ye'ne Ndyuūs ní n'daacā canee cáávā s'uuú'. ¹³ Ní 'cuetinee yú n'daacā tan'dúúca chi canéé chi dii' yú na deεve ye'ne Ndyuūs. Nguée cuuvi cuu'vi yú ní nguée idiín yú 'viicu ye'ne chi che' yú ndúúcu n'deeē n'dái ruido. Ní nguée 'cuáa' yú ca'n'a yú ndúúcu n'daataá o isa'n'ā chi nguée ye'ne yú. Ndíí nguée ndúú canee yú ndúúcu vicio ye'ne yú. Nguée 'caa'va yú ní nguée ngeé yú ye'ne táámá 'ii'yān. ¹⁴ Naati 'cuetinee yú n'daacā ní dii' yú tan'dúúca chi Señor Jesucristo ye'ne yú dii' yā. Ní nguée dii' yú tan'dúúca chi ne'e maa' cuerpo ye'ne yú.

14

Nguée caa'ma' nī ye'ne chi idiín hermano ye'ne ní

¹ Ndís'tií ní cuta'á nī nguaa' ndís'tií hermanos ye'ne yú chí duúva yā ye'ne chí i'téenu yā; ní nguée néené n'deēē caa'mán nī nduucú yā ye'ne chí nadacádíinuu' yā chí nguée ituumicádíinuu' yú ye'ne. ² Ti 'tīicá, vée 'ii'yān chí i'téenu yā Ndyuūs ní nadicadíinuu' yā chí cuuvi che' yā nducue'ne chí vée. Ní ná'n'á 'ii'yān chí nguée i'téenu n'daacā yā ní nguée cuuvi che' yā nducue'ne. Taachi ca'n'á yā che' yā ní'vεε nguée che' yā yuute cáávā religión ye'ne yā. ³ 'Ii'yān chí che' yā tanducue'ne chí vée nguée cánéé chí caa'mán yā ye'ne chí nguεε inee' yiinú yā ye'ne 'ii'yān chí nguée nge' yā nducue'ne. Ní 'ii'yān chí nguée che' yā nducue'ne nguée canéé chí n'diichí yā 'ii'yān chí che'e

tanducueñ'e chi véé caati Ndyuūs sta'á ntúuñ yá 'iñ'yāñ s'eeñ chi cuuvi yeñ'e yá 'iñ'yāñ. ⁴ Ndís'tiñ, ¿du'ū ndís'tiñ chi n'diichí nī chi diñ 'iñ'yāñ chi dichí'vē táámá yá? nduuti chi diñ yá chi n'daacá o chi nguéé n'daacá. Dámaañ 'iiví yá canéé chi n'diichí yá 'iñ'yāñ chi dichí'vē yá. Ní n'daacá cuuvi canee caavá yá, caati Señor Ndyuūs yeñ'e yú cuuvi diñ yá chi canéé n'daacá yeñ'e yá caati Señor Ndyuūs véé poder yeñ'e yá chi inneé yá 'iñ'yāñ chi dichí'vē yá.

⁵ Ní 'tiicá ntúñ, 'áámá 'iñ'yāñ nadacadíñnuñ yá chi 'áámá nguviñ ní ch'εεε ca nguéé ti táámá nguviñ. Táámá 'iñ'yāñ nadacadíñnuñ yá chi 'áá daamá nūñ nducueñ'e nguviñ. Ní ca'áámá ca'aama nī ní canéé nī tan'dúúca chi diitu nadicadíñnuñ nī. ⁶ 'Iñ'yāñ chi diñ yá cuenta chi 'áámá nguviñ ní ch'εεε ca nguéé ti tanáñ'a nguviñ, 'iñ'yāñ miiñ nadicadíñnuñ yá 'túicá cáává chi dich'εεε yá Señor Ndyuūs yeñ'e yá. 'Iñ'yāñ chi nadicadíñnuñ yá dáámá nūñ nducueñ'e nguviñ 'tiicá ntúñ diñ yá cáává chi dich'εεε yá Señor Ndyuūs yeñ'e yá. Ní 'iñ'yāñ chi nguéé che'e yá yeñ'e tanducueñ'e chi véé diñ yá 'túúca cáává chi i'téenu yá Señor ní ca'á yá gracias Ndyuūs cáává chi che'e yá. Ní 'tiicá ntúñ 'iñ'yāñ chi che'e yá yeñ'e tanducueñ'e chi véé diñ yá 'túúca cáává chi i'téenu yá Señor ní 'tiicá ntúñ ca'á yá gracias Ndyuūs cáává chi che'e yá.

⁷ Ní 'túicá mar 'áámá s'uúñ nguéé sñduuchi yú cucáává maañ yú ndíñ nguéé ndúú 'cuúvi yú cucáává maañ yú. ⁸ Ndúúti chi sñduuchi yú, sñduuchi yú cáává nī nduuti chi 'cuúvi yú, 'cuúvi yú cáává Señor. Maañ ní ndúúti chi sñduuchi yú o n'diñ yú yeñ'e Señor s'uúñ. ⁹ Ní Cristo ch'ti yá ní nduuchi ntuúñ yá yeñ'e nguaañ tináñ'a caati cuuvi yá Señor yeñ'e tináñ'a, ní 'tiicá ntuñ yeñ'e 'iñ'yāñ chí sñduuchi.

¹⁰ Maañ ní diñ, ¿de'ē cúúví chí n'díichí nuuñndi yeñ'e hermano yeñ'e di? ¿O dé'ē cúúví chí nguεε neñ'e di hermano yeñ'e di? 'Túicá nducyaaca yú canee chi nañ'a yú nanáañ Cristo. Ní Cristo miiñ cañ'a yá n'diichí yá nuuñndi yeñ'e yú. ¹¹ Canéé nguñ'ñ na libro yeñ'e Ndyuūs 'túicá:

Cuaacu níñnyúñ tan'dúúca chi 'úú chí canduuchi, ngañ'a Señor Ndyuūs, nducyáácá 'iñ'yāñ canéé chí cáánti'yá yá nanáañ 'úú, ní nducyaaca yá canee chí caañ'máñ yá chí 'úú ní Ndyuūs 'úú.

¹² Ní 'túicá vaa. Ca'áámá ca'aama s'uúñ canee chí ca'a yú cuenta nanáañ Ndyuūs yeñ'e chí maañ yú diñ yú.

Nguéé diñ nī chí hermano yeñ'e nī dinuuñndí yá

¹³ Cáává chuñ nguéé canéé chí n'diichi yú yeñ'e chí diñ hermanos yeñ'e yú. Nguéé idiñ yú 'túúca. Canéé chí nadacadíñnuñ nī chí nguéé idiñ nī mar 'áámá naañ chí hermanos yeñ'e ní nguéé cūnee yiinú yá ní cuuvá yá na nuuñndi.

¹⁴ Maañ ní chí 'úú ní yeñ'e Jesucristo 'úú, deenú chí cuaacu chí nguéé véé mar 'áámá dendu'ū chí nguéé n'daacá yeñ'e maañ. Ní nduuti chí 'iñ'yāñ nadacadíñnuñ yá chí 'áámá dendu'ū nguéé n'daacá, tuu'mi ní chuñ ní cáává 'iñ'yāñ miiñ cuaacu chí nguéé n'daacá. ¹⁵ Ní nduuti chí cáává 'áámá dendu'ū chí che'e nī ní diñ nī chí hermano yeñ'e ní cuuvi ya'ái yá, tuu'mi ní nguéé diñ nī 'túúca cáává chí dineñ'e ní hermano yeñ'e nī. Nguéé diñ nī chí cuuvi ndaí hermano yeñ'e ní cáává 'áámá dendu'ū chí che'e ní caati Cristo ní ch'ti yá cáává 'iñ'yāñ miiñ. ¹⁶ Nguéé diñ nī cosas chí 'iñ'yāñ cuuvi caañ'máñ yá yeñ'e chí ndís'ti chí nguéé n'daacá idiñ nī yeñ'e chí ndís'ti deenú nī chí n'daacá.

¹⁷ Naati chíñ chí yeñ'e Ndyuūs chí ngañ'a ntiñnyuñ yeñ'e nguéé yeñ'e chí nge'e yú ndúúcu chí ng'i yú. Ndyuūs ngañ'a ntiñnyuñ yá yeñ'e dendu'ū chí cuaacu ndúúcu vaadí 'diñ ndúúcu vaadí yeenú chí Espiritu N'dai yeñ'e Ndyuūs tee

yā s'uuúⁿ. ¹⁸ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí'vē Cristo ní díiⁿ yā dendú'ū chi 'túucā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ díiⁿ yā tan'dúucā chi neⁿ'e Ndyuūs. 'Tiicá ntuūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿ'a yā chi n'daacā idiiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

¹⁹ Maaⁿ ní 'tíicā canee chi diiⁿ yú. Canéé chi diiⁿ yú dendu'ū cáávā chi 'iiⁿ'yāⁿ 'cuaeⁿtinéé yā ndúucū vaadi 'diiⁿ ní ndúucū chi diiⁿ yú cunnee yú 'aama yú taama yú chi cu'téenu ca yú yeⁿ'e Ndyuūs. ²⁰ Ní nguéé ndituuvi ní dendú'ū ntiiⁿ'nyuⁿ chi diiⁿ Ndyuūs cáávā 'áámá dendu'ū chi nge'é nī. Cuaacu chi tanducuéⁿ'ē dendu'ū ní deεεε naati nguéé n'daacā idiiⁿ yú. Nduuti chi che'e yú 'áámá dendu'ū, ní cáávā chi che'e yú tuu'mi ní diiⁿ yú chi táámá 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿndí yā. ²¹ N'daacā ca chi nguéé diiⁿ yú mar 'áámá dendu'ū chi diiⁿ chi hermano yeⁿ'e yú cuuvi dinuuⁿndí yā o diiⁿ chi nguéé i'téenu yā n'daacā. Nguéé che'e yú yuutē o ngeεε ng'i yú vino o nguéé diiⁿ yú 'áámá dendu'ū chi 'túucā chí diiⁿ chi hermano yeⁿ'e yú nduuví duūva yā yeⁿ'e chi i'téenu yā. ²² Ní yeⁿ'e chi ndís'tií i'téenu nī yeⁿ'e chi ngaⁿ'a maáⁿ nī canéé chi i'téenu nī yeⁿ'e nanááⁿ Ndyuūs. De'ε chúucā n'dai taavi 'iiⁿ'yāⁿ chi staava yeⁿ'é yā nguéé diiⁿ condenar maáⁿ yā cáávā cosa chi diiⁿ yā chi nguéé n'daacā. ²³ 'iiⁿ'yāⁿ chi che'é yā 'áámá dendu'ū ní n'deeé nadicadiínuuⁿ yā yeⁿ'e nduuti chi n'daacā o chi nguéé n'daacā cuuvi yā condenado caati nguéé nge'é yā ndúucū núuⁿmáⁿ staava yeⁿ'é yā. Ní nducuéⁿ'é chi diiⁿ yú taachi nguéé deenu yú nduuti chi n'daacā o nguéé n'daacā, tuu'mi ní dinuuⁿndí yú.

15

Dinéⁿe yú 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿ'nuⁿ ná vaacu yú nguéé dinéⁿ'e yú maáⁿ yú

¹ S'uuúⁿ chi i'téenu ca yú Jesucristo canee chi cunnee yú 'iiⁿ'yāⁿ chi duu'vi i'téenu yā Jesucristo. Ní nguéé diiⁿ yú tan'dúucā chi neⁿ'e maaⁿ yú chi canee n'daacā yú. ² Ní ca'áámá ca'aama yú canéé chi diiⁿ yú chi n'daacā ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ niiⁿ'nuúⁿ vaacu yú cáávā chi n'daacā canéé yā ní cuuvi cu'téenu cá yā. ³ Deenu yú chi ní nguéé Cristo díiⁿ yā chi neⁿ'e maáⁿ yā ti 'tíicā tan'dúucā chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs. Cristo ngaⁿ'á yā yeⁿ'e maáⁿ yā nanááⁿ Ndyuūs: Chíiⁿ chi ngeεε n'daacā chi 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yeⁿ'e dí ní canéé vmnaaⁿ yeⁿ'é. ⁴ Ní nducuéⁿ'é chi vmnááⁿ vmnaaⁿ canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ní canéé nguūⁿ caavā chi 'cueēⁿ yú; ní cáávā chi 'áámá canee yú ndúucū chi i'téenu yú ní cáávā chi diiⁿ animar s'uuúⁿ chi cunee ngiinu yú yeⁿ'e chi cuuvi yeⁿ'e yú. 'Tíicā diiⁿ nduudu yeⁿ'é Ndyuūs cáávā s'uuúⁿ. ⁵ Ndyuūs chi tee yā vaadi yeenú s'uuuⁿ ndúucū chi cunee ngiinu yú chi cuuvi yeⁿ'e yú, Ndyuūs ní inneé yā ndís'tií chi cuuvi 'diiⁿ' 'diiⁿ' 'cuaeⁿtineé ní 'áámá ní ndúucū taama nī tan'dúucā Cristo neⁿ'é yā chi díiⁿ nī. ⁶ Tuu'mi ní nducyáácá nī tan'dúucā chi 'áámá nī cuuvi dich'εté nī Ndyuūs chi chiidá Señor Jesucristo yeⁿ'e yú.

'Iiⁿ'yāⁿ candéé yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel

⁷ Ní 'tíicā 'cuaáⁿ nī ndúucū núuⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī 'áámá nī taama nī tan'dúucā Cristo 'cuúⁿ yā s'uuúⁿ ní 'iicu cuuvi dich'εte yú Ndyuūs. ⁸ Ní chuū maaⁿ ngaⁿ'á ngií ndís'tií. Cristo ndaa yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi dichíí'vé yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní idicuaacú yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'ā yā chiida yú tiempo chi 'áā chó'ōo. Ní 'tíicā Cristo ch'iⁿ'í yā chi Ndyuūs ní diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi caⁿ'a yā chi díiⁿ yā. ⁹ Ní 'tiicá ntúūⁿ ndáí yā cáávā chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cuuvi dich'εté yā Ndyuūs caati Ndyuūs ya'āi 'iinú yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ dendú'ū. Ní 'tiicá ntúūⁿ canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Cáávā chuū 'úú ní dich'εετε n'diī Señor nguaaⁿ na nducyáácá nación, ní 'úú ní caatá canciones chi diíⁿ honrar n'diī.

10 Ní táámá cuaaⁿ naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs ngaⁿa 'tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nducyáácá nación canéé chi yeenú yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs nndεεvέ yā chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

11 Táámá cuaaⁿ yeⁿ'e libro yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿa 'tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nducyáácá nación canee chi dich'εετε yā Ndyuūs, ní nducyáácá yā ngaⁿ'á yā chí n'diī Ndyuūs ní ch'εετε n'dai n'diī.

12 Ní 'tíicá ntúūⁿ canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi profeta Isaías dingúuⁿ yā 'tíicā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí caⁿ'á yā chí dich'ó yā: 'Úú idiíⁿ chi ndaa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e saⁿ'ā Isaías, ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ncuéeⁿ yā chí gobernador chi caaⁿmaⁿ ntiíⁿnyuⁿ yā yeⁿ'é nducuéⁿ'é nación. Ní véé chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cūnee ngiínú yā nanáaⁿ yā cáávā chí caⁿ'a yā chí diíⁿ yā.

13 Ní Ndyuūs chí caⁿ'á yā ndís'tiī chí véé chí cūnee ngiínú ní nanáaⁿ yā, neⁿ'é chí téé yā ndís'tiī n'deeé n'dái vaadi yeenú ndúúcu vaadi 'diíⁿ, ti ndís'tiī ní i'téenu ní Jesucristo. Caati cáávā poder yeⁿ'é Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs cuuvi cá ní cūnee ngiínú cá ní yeⁿ'e chí cuuvi yeⁿ'é ní.

14 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'úú ní deenú chí cuaacu chí ndís'tiī ní diíⁿ ní dendu'ú chí n'dai. Ní ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí deenu ndís'tiī. Ní deenú ní ca'a ní consejo 'áámá ní ndúúcu taama ní. 15 Naati maaⁿ ní na carta 'cūū 'úú diitu idinguúⁿ n'deeé n'dái cá yeⁿ'é ní yeⁿ'e dendu'ú 'cūū caati ndís'tiī ní cuuvi n'gaacu ní yeⁿ'é chí 'āā deenú ní. Chuū ní dinguúⁿ chεεchi caati Ndyuūs chí n'dai taavi nduucú ní tee yā 'úú yeⁿ'e chí n'dai taavi yeⁿ'é yā chí diíⁿ. 16 Ní 'úú ní dich'ú'vé Cristo 'úú nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel yā. Ní nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'úú diíⁿ ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é chí ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Jesucristo chí nadanguáⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'tíicā cuuvi candéé 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel yā nanáaⁿ Ndyuūs tan'dúúca chí ofrenda n'dai yā chí Ndyuūs 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, caati Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs s'néeé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

17 Ní 'úú ní cáávā chí i'teenú Jesucristo, 'úú ní yeenú chí diíⁿ ntiíⁿnyuⁿ n'dai yeⁿ'é Ndyuūs. 18 Tí 'úú ní nguéé du'ú vεε ngaⁿ'á, dámaaⁿ chííⁿ chí Cristo diíⁿ yā cáávā 'úú. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel yā cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Ní chíúú idiíⁿ cáávā nduudu cuaacu chí ngaⁿ'á ní cáávā nducuéⁿ'é chí diíⁿ.

19 Ní 'úú ní ngāⁿ'a cuaacu tanducuéⁿ'é yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Cristo nducuéⁿ'é yāāⁿ taachí ch'ó'ó ndíí yāāⁿ Jerusalén ndii yāāⁿ Ilíríco. Ní diíⁿ ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é ndúúcu poder yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, ndúúcu señales chí inaaⁿ yú ndúúcu vaadi n'giínú. 20 Ní idiíⁿ ca ntiíⁿnyuⁿ caati cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu chí nadanguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ ndii nducuéⁿ'é yāāⁿ naachi 'āā cuéé 'caandivéⁿ'e yā chí duuchi Cristo, caati 'úú nguéé neⁿ'é caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo naachi táámá yā 'āā candéé yā nduudu miiⁿ ní diíⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'e Cristo. 21 Naati neⁿ'é diíⁿ tan'dúúca chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

'Iiⁿ'yāⁿ chí 'aa cuéé ndaa táama yā nanáaⁿ yā chí caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi cadíínuuⁿ yā yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí mar 'áámá vmnéⁿ'é nguéé n'giíndivéⁿ'e yā yeⁿ'e Cristo ní 'caandivéⁿ'e yā ní cuuvi tuumicadíínuuⁿ yā yeⁿ'e yā.

Pablo neⁿ'é yā caⁿ'a yā na yáāⁿ Roma

22 Neené n'dee cuuví nadacadiinúúⁿ chi neⁿ'é chií nanááⁿ ndís'tií naati nguéé chií ndāa. 23 Naati maaⁿ ní 'āā ch'īnū ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é na yāāⁿ s'uuⁿ. Néené n'dee nduūyú chi neⁿ'é ndāá n'diichí ndís'tií. 24 Ní neⁿ'é naⁿ'á ndii yáⁿ'āa España ní taachi caⁿ'á cyúúⁿ ní neⁿ'é n'diichí ndís'tií ní cuneé nduucú ní 'áámá tiempo nūⁿ. Ní cuayīvi chi yeenú chi canéé ndúúⁿcú ndís'tií neⁿ'é chí ndís'tií cunneé ní 'úú taachi naⁿ'á ndii yāāⁿ Roma. 25 Maaⁿ ní caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ní ndéé ofrenda chí cunneé hermanos Israel yeⁿ'e yú chi i'téenu yā Cristo. 26 Caati hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia ndúúⁿcú hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e yáⁿ'āa Acaya maáⁿ yā neⁿ'é yā ca'á yā ofrenda ní nadacadiinuuⁿ n'daaca yā taachi sta'á yā 'aama ofrenda yeⁿ'e tuumī nguaaⁿ yeⁿ'é yā chí dichó'o yā tuumi miiⁿ yeⁿ'e hermanos yeⁿ'e yú chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén, yeⁿ'e hermanos chí pobre yā chí nguéé véé necesidades yeⁿ'e yā. 27 Ní 'tíicá diíⁿ yā naati cuaacu níⁿnyúⁿ hermanos canéé chí cunneé yā hermanos Israel s'eeⁿ chí pobre yā chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén caati hermanos Israel s'uuⁿ ní 'āā diíⁿ yā chí hermanos chí nguéé Israel yā sta'á yā yeⁿ'e dendú'ú chí n'dai chí yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáāvā hermanos Israel yeⁿ'e yú 'túúⁿcá diíⁿ yā hermanos chí nguéé Israel yā ndúúⁿcú chí n'dee n'dái yeⁿ'é yā canéé chí cunneé yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí i'téenu yā Cristo. 28 Maaⁿ ní taachi 'cuíⁿú diíⁿ asunto 'cúú ní taachi nga'á ofrenda 'cúú hermanos Israel, tuu'mi ní naⁿ'á na yáⁿ'āa España. Ní taachi caⁿ'á cyúúⁿ ní ndāá na yāāⁿ yeⁿ'é ní, cho'ó n'diichí ndís'tií. 29 Ní deenú chí taachi ndāá nanááⁿ ndís'tií seguro chí ndāá ndúúⁿcú tanducuéⁿ'ē chí n'dai taavi chí véé chí yeⁿ'e nduudu n'dai yeⁿ'é Cristo.

30 Maaⁿ ní ndís'tií hermanos yeⁿ'é di'cuítú ndís'tií cáāvā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ní cáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí din'eⁿ yā s'uuⁿ chí 'tiicá ntúⁿ ndís'tií caaⁿ'maⁿ'ngua' cá ní cáāvā 'úú. Ní 'úú ngaⁿ'angua'á chí Ndyuūs cunneé yā 'úú. 31 Caaⁿ'maⁿ'ngua'á ní chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e ta'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí snée yā na yáⁿ'āa Judea, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Cristo. Ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á ní chí ntiīⁿnyuⁿ chí diíⁿ cáāvā hermanos chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén, Ndyuūs inee yiinú yā ntiīⁿnyuⁿ chí diíⁿ. 32 Ní 'iícú nduuti chí Ndyuūs neⁿ'é yā, 'úú ní yeenú taachi ndāá nanááⁿ ndís'tií ní cuntaavi'tuūnúú ndúúⁿcú ndís'tií. 33 Neⁿ'é chí Ndyuūs téé yā nducyaaca ndís'tií vaadi 'diíⁿ chí 'cuētineé 'diíⁿ ní. 'Tíicá.

16

Pablo dicho'ó yā, N'dai ndís'tií, hermanos yeⁿ'é yā

1 'Úú ní ngaⁿ'á ngii ndís'tií chí 'cuaáⁿ ní Febe chí hermana yeⁿ'e yú. N'daata miiⁿ dichí'vé yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacú chí canéé na yāāⁿ Cencrea. 2 Ní n'daacá 'cuaáⁿ ní n'daata miiⁿ ndúúⁿcú chí duuchi Señor yeⁿ'e yú, tan'dúúⁿcá chí canéé chí 'cuaáⁿ ní hermanos ndúúⁿcú yeⁿ'e yú chí i'téenu yā Cristo. Ní cunneé ní n'daata miiⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí neⁿ'e tá ti n'daata miiⁿ neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chinnee tá 'iiⁿ'yāⁿ. 'Tiicá ntúⁿ chinnee tá 'úú.

3 Ní n'dís'tií caaⁿ'máⁿ ní hermano Aquila ndúúⁿcú n'daataá Priscila chí n'daata yeⁿ'é yā, N'dai ndís'tií. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ idiíⁿ yā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo dáámá nduucú. 4 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'geenu yā ngii cáāvā 'úú ndíí chí cuuvi 'cuúvi yā cáāvā chí cuuvi nadanguáⁿ'ai yā 'úú. Ní 'úú ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ gracias. Ní nguéé dámaāⁿ 'úú, 'tiicá ntúⁿ diíⁿ nducyaaca hermanos yeⁿ'e yú chí nguéé naⁿ'á yā yaacú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. 5 Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacú chí nduuvidaamá yā na vaacu táⁿ'ā Priscila ndúúⁿcú isáⁿ'ā yeⁿ'é yā chí Aquila: N'dai ndís'tií, caaⁿ'máⁿ ní. Ní Epeneto amigo chí neené neⁿ'é: N'dai

dii, caaⁿ máⁿ nī. Epeneto miiⁿ saⁿa vmnááⁿ vmnaaⁿ chí'teenu sá Cristo na yáⁿ áa Acaya. ⁶ Ní tá María chi neené diiⁿ tá ntiiⁿnyuⁿ nguaaⁿ ndís'tiī: N'daí tá, caaⁿ máⁿ nī. ⁷ Ní saⁿá Andrónico ndúú^{cū} sáⁿá Junias canée yā vácū^ū taachi 'úú canée vácū^ū, ní saⁿá s'eeⁿ ní n'gēēte nguaaⁿ 'iīⁿyāⁿ chi apóstoles. Ní saⁿá s'eeⁿ i'téenu yā Cristo vmnaaⁿ cá nícu 'úú: N'daí ndís'tiī, caaⁿ máⁿ nī.

⁸ Ní sáⁿá Amplias chi neené neⁿ'é ti yeⁿe Señor saⁿa miīⁿ: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī. ⁹ Ní saⁿá Urbano chi dáámá diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Señor nduucú 'nū: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī. Ní saⁿa Estaquis chi neené neⁿ'é: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī. ¹⁰ Ní saⁿá Apeles chi neené ch'eenú yā chiī cáávā chi i'téenu yā Cristo: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī. 'Tiicá ntúūⁿ nducyaaca 'iīⁿyāⁿ yeⁿe vaacu Aristóbulo: N'daí ndís'tiī, caaⁿ máⁿ nī. ¹¹ Ní saⁿá Herodión chi yeⁿe yāāⁿ vaacú: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī. Ní 'iīⁿyāⁿ chi i'téenu yā yeⁿe vaacu Narciso: N'daí ndís'tiī caaⁿ máⁿ nī. ¹² Ní n'daataá Trifena ndúú^{cū} n'daataá Trifosa chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chi ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Señor: N'daí ndís'tiī caaⁿ máⁿ nī. Ní n'daataá Pérsida, hermana yeⁿ'é chi neené neⁿ'é chi n'deeⁿ n'daí ntiiⁿnyuⁿ diiⁿ tá yeⁿ'é ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Señor: N'daí tá, caaⁿ maⁿ nī. ¹³ Ní saⁿá Rufo, chí saⁿá ch'ēēte nguaaⁿ 'iīⁿyāⁿ chi i'téenu yā Cristo ndúú^{cū} chēēcu sa chí tan'dúú^{cā} chēēcú dendú'ú: N'daí ndís'tiī, caaⁿ maⁿ nī. ¹⁴ Ní saⁿá s'eeⁿ Asíncrito ndúú^{cū} Flegonte ndúú^{cū} Hermas ndúú^{cū} Patrobas ndúú^{cū} Hermes ndúú^{cū} tanáⁿá hermanos chí snée yā ndúú^{cū} yā: N'daí ndís'tiī, caaⁿ máⁿ nī. ¹⁵ 'Tiicá ntúūⁿ saⁿa Filólogo ndúú^{cū} n'daataá Julia ndúú^{cū} saⁿá Nereo ndúú^{cū} n'daataá ví'i yā, ndúú^{cū} saⁿa Olimpas ndúú^{cū} nducyáá^{cā} hermanos yeⁿe yú chí snée yā ndúú^{cū} 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ: N'daí ndís'tiī, caaⁿ máⁿ nī.

¹⁶ Maaⁿ ní nguaaⁿ maáⁿ nī chí i'téenu nī Cristo: N'daí dii, caaⁿ máⁿ nī, ní ca'á nī 'áámá beso 'áámá nī ndúú^{cū} taama nī tan'dúú^{cā} costumbre yeⁿ'é nī caati néⁿe nī ví'i. Nducyáá^{cā} 'iīⁿyāⁿ yeⁿe nducyáá^{cā} yaacú: N'daí ndís'tiī ngaⁿa yā.

¹⁷ Maaⁿ ní di'cuiitú ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chí cundéē nī cuidado yeⁿ'é 'iīⁿyāⁿ chí diiⁿ 'úúví vaadi cadíínūⁿ nguaaⁿ ndís'tiī. Ní diiⁿ yā chí ndís'tiī dínuuⁿndí nī. 'Iīⁿyāⁿ s'eeⁿ ní contra yeⁿ'é chí 'iīⁿyāⁿ ca'cueéⁿ yā ndís'tiī. Ní contra yeⁿ'é chí ch'eeⁿ nī. Diví nī 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é nguaaⁿ ndís'tiī. ¹⁸ Caati 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé dichí'vé yā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú ti diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chí neⁿ'e yā. Ní nginnche'í yā staava yeⁿ'e 'iīⁿyāⁿ chí ndiicúūⁿ caati ngaⁿ'á yā ndúú^{cū} nduudu cúuⁿnūⁿ yeⁿ'é yā chí cunee ngíinu yā. ¹⁹ Nducyáá^{cā} 'iīⁿyāⁿ 'āā deenú yā tan'dúú^{cā} chí ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní cáávā chuū 'úú ní yeenú. Neⁿ'é chí ndís'tiī listo canee nī chí diiⁿ nī dendu'ú chí n'daacā. Nguéé chí diiⁿ nī cosa chí nguéé n'daacā. ²⁰ Ní Ndyuūs chí véé nducuéⁿ'é vaadi diiⁿ nduucú yā maaⁿ nch'ēētē cu'néeⁿ yā yááⁿnguiniūⁿ miīⁿ cuaaⁿ mááⁿ ca'á nī. Neⁿ'é chí Jesucristo téē yā nducyáá^{cā} ndís'tiī nducuéⁿ'é vaadi n'dai yeⁿ'é yā.

²¹ Saⁿa Timoteo chí dáámá idiiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ nduucú ndúú^{cū} sáⁿá Lucio ndúú^{cū} sáⁿá Jasón ndúú^{cū} sáⁿá Sosípater chí sáⁿá s'eeⁿ yeⁿ'e yāāⁿ vaacú: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á yā.

²² Ní 'úú, sáⁿá chí nguuvi Tercio chí dinguúⁿ carta 'cūú cáávā Pablo: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á ti yeⁿ'é Cristo s'uuuⁿ.

²³ Ní 'tiicá ntúūⁿ saⁿa Gayo: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á sa. 'Úú ní canée na vaacu sa ní nduuvidaama yā 'iīⁿyāⁿ yeⁿ'e yaacú na vaacu sa. Ní sáⁿá Erasto ntúūⁿ chí sáⁿá tesorero yeⁿ'e yāāⁿ 'cūú, ndúú^{cū} hermano Cuarto: N'daí ndís'tiī, ngaⁿ'á yā.

²⁴ Neⁿ'é chí Señor Jesucristo yeⁿ'e yú di'viicú yā nducyaaca ndís'tiī. 'Tiicá.

'Cuínū carta 'cūū ndúúcū chi dich'εεε yú Ndyuūs

²⁵ Maaⁿ ní dich'εεε yú Ndyuūs. Ndyuūs cuuvi diiⁿ cá yā chi díítūu canee di ndúúcū chi i'téenu di tan'dúúcā chí 'úú caⁿ'á nduudu cuaacu chi Cristo nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī. Ní chi'cueéⁿ ndís'tiī yeⁿ'e evangelio chi nduudu ngai yeⁿ'e Cristo. Chuū chí ngaⁿ'á ní chíⁿ chi Ndyuūs snúúⁿ n'de'éi yā ndii tiempo vmnááⁿ vmmaaⁿ chi canéé iⁿ'yeeⁿdī ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā 'úú nduudu yeⁿ'e Cristo. ²⁶ Ní maaⁿ ní deenu yú chuū cáávā chi profetas dingúuⁿ yā na libro yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'é chuū. Ní diiⁿ yā tan'dúúcā Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'e chuū. Ní Ndyuūs cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canee yā. Ní maaⁿ ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē naciones cáávā chi 'caandiveéⁿ yā ní cu'téenu yā.

²⁷ Cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canee chi dich'εεε yú Ndyuūs chi 'aama n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chi deenú yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní diiⁿ yú 'tíicā cáávā Jesucristo Señor yeⁿ'e yú. 'Tíicā diiⁿ yú.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ CORINTO

Pablo idinguún yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaacū na yāāⁿ Corinto

1 'Úú Pablo 'úú. Dendyuūs yaa'ví yā 'úú chi cuuvi apóstol yeⁿ'ē Jesucristo tan'dúúccā chi Ndyuūs neⁿ'é yā. 'Úú ndúúccū hermano Sóstenes yaa'ví 'nū ndís'tiī. 2 'Úú idinguún carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Corinto. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, Ndyuūs yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ti yeⁿ'e Cristo Jesús. Idinguún dendu'ū yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducyááca yāāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ngaⁿ'angua'á yā ndúúccū Señor Jesucristo. Señor Jesucristo miīⁿ 'iivú Ndyuūs yeⁿ'é yā ndúúccū s'uūuⁿ. 3 Ndyuūs Chiida yú ndúúccū Señor Jesucristo cuuvi téé yā s'uūúⁿ cosa chí n'dááccā n'dai yeⁿ'é yā, ní 'íicú cunée vaadi 'diiīⁿ yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'e yú.

Pablo caaⁿ'maⁿ yā gracias Ndyuūs caava chi Ndyuūs dateé yā 'iiⁿ'yāⁿ

4 Cuen'é daāⁿmaⁿ ngaⁿ'á gracias Ndyuūs cáávā cosa chi n'daacā n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí dátee yā s'uūúⁿ chí yeⁿ'e Jesucristo. 5 Dendyuūs dateé yā tanducuéⁿē dendu'ū chí véé yeⁿ'é yā ti maaⁿ ní ndís'tiī ní yeⁿ'e Cristo ndís'tiī. Ní Ndyuūs chinnee yā ndís'tiī chí caaⁿ'máⁿ ní nduudu yeⁿ'é yā, ní teé yā ndís'tiī vaadi deenu. 6 'Tíicā chiiⁿ chí 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu miīⁿ yeⁿ'ē Jesucristo miīⁿ. Ní ndís'tiī n'giindiveéⁿ ní ní diīⁿ ní 'tíicā, ní chí iⁿ'í ní chí nduudu miīⁿ chí cuaacu. 7 Ní cuuvi yeⁿ'é ní nducuéⁿē chí dateé Ndyuūs, ní ndís'tiī nguéé diīⁿ faltar mar 'áámá. Neⁿ'é chí ndís'tiī 'cuεεtinéé ngiinu ní Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú chí ndaa yā taama vmnⁿ'ēe. 8 Ní Cristo miīⁿ ní téé yā fuerzas ndís'tiī, ní 'cuεεtinéé ní n'daacā ndí nguuvi chí Jesucristo ndaa ntúúⁿ yā. Ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'é ní nguuvi chí ndaa Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. 9 Ndyuūs ní diīⁿ yā chí caⁿ'a yā chí diīⁿ yā. Ní yaa'ví yā ndís'tiī chí 'cuεεtineé ní ndúúccū daiyā yā chí Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

Véé divisiones nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā na yáacū

10 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'úú ngiicá ndís'tiī cáávā chí duuchi Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú chí 'cuεεtinéé ngíinú ní, ní nguéé véé divisiones nguaaⁿ ndís'tiī. N'dááccā n'dai 'cuεεtineé ní ní daama daamá ní ndúúccū 'aama vaanicadiinūⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chí n'daacā ndúúccū tanducuéⁿē chí diīⁿ ní. 11 N'duuví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē familia yeⁿ'e n'daataá Cloé yaa'ví yā 'úú yeⁿ'e ndís'tiī hermanos yeⁿ'é. Ní ngaⁿ'á yā chí ndís'tiī n'gεεcu cheendí ní. 12 Chuū chí yeⁿ'ē chí caaⁿ'máⁿ. 'Áámá 'áámá ndís'tiī ngaⁿ'á ní yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'á 'tíicā. 'Áámá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Pablo; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Apolos; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'ē saⁿ'a Pedro; taamá yā ní ngaⁿ'a yā: 'Úú yeⁿ'e Cristo. 13 ¿'Áá cuaacu chí Cristo yeⁿ'ē yú chí 'yaaⁿ yā? Nguéé 'tíicā. ¿'Áá caⁿ'nee ngá'āa Pablo cáávā nuuⁿndi yeⁿ'ē ndís'tiī? Nguéé. ¿'Áá cheεdinuūⁿ ní ndúúccū chí duuchi Pablo? Nguéé 'tíicā. 14 'Úú cáⁿ'a: Gracias Dendyuūs, ti 'úú chí Pablo, nguéé cheεdinuūⁿ ní mar 'áámá ndís'tiī. Dámaāⁿ cheεdinuūⁿ ní saⁿ'á Crispo ndúúccū saⁿ'á Gayo. 15 Maaⁿ ní mar 'áámá ndís'tiī nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ ní chí ndεεdinuūⁿ ní ndúúccū chí duuchí. 16 Cheεdinuūⁿ ní ntúúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia

ye'n'e sa'n'ā Estéfanos. Ní ye'n'e tanán'a 'ii'n'yān 'úú nguéé deenú chi ndeεdínúū'ní du'ú ca táamá 'ii'n'yān. ¹⁷ Cristo nguéé dichó'o yā 'úú chi cuεdínúū'ní 'ii'n'yān caati dichó'o yā 'úú chí caā'n'má'n nduudu ye'n'e evangelio chí nduudu ngai ye'n'e Cristo. 'Úú nguéé caa'n'má'n ndúúcu nduudu deenu ye'n'e sa'n'ā ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū, ní 'iicu nducué'n'e chi nga'n'á ní ye'n'e poder ye'n'e Cristo chí ch'i'í yā na cruz.

Cristo mii'n ní poder ye'n'e Ndyuūs ndúúcu vaadi deenu

¹⁸ 'Úú deenú chí taachi 'ii'n'yān chí nguéé deenú yā du'ú chí Cristo mii'n ní n'g'iindiveén yā nduudu ye'n'e cruz, 'ii'n'yān mii'n nacadínuu'n yā chí 'áamá cosa chí duuchi. S'uūū'n chí nangua'n'āi yú, deenu yú chí Ndyuūs ch'i'n'í yā poder ye'n'e yā cucáávā nduudu ye'n'e yā. ¹⁹ Naati canéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs ndíi v'mnaa'n chí nga'n'a 'túica:

'Úú dituūví vaadi deenu ye'n'e 'ii'n'yān chí deenu, ní idií'n chí nguéé dichí'vε nduudu ye'n'e 'ii'n'yān chí deenu taavi.

²⁰ ¿De'ε dichí'vε vaadi deenu ye'n'e 'ii'n'yān chí deenu? ¿De'ε dichí'vε vaadi deenu ye'n'e maestro chí deenu taavi? ¿De'ε dichí'vε vaadi deenu ye'n'e 'ii'n'yān chí deenu taavi ní caa'n'má'n yā ndúúcu compañeros ye'n'e yā ye'n'e cosas chí véé i'n'yee'dí 'cūū? Ndyuūs ch'i'n'í yā chí vaadi deenu ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū ní dúú'vī vεε ní nguéé de'ε vεε. ²¹ 'Ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū nguéé cuuvi ndíichí yā Dendyuūs cucáávā vaadi deenu ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū. Ndyuūs canee yiinú yā ní nadangua'n'ái yā 'ii'n'yān chí i'téenu yā nduudu cuaacu ye'n'é yā, naati tanán'ā 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū nga'n'á yā chí nduudu cuaacu mii'n ní tan'dúúca 'áamá cosa chí duuchi.

²² 'Ii'n'yān Israel s'ee'n chí judíos ngiicá yā señales Ndyuūs ní 'iicu 'ii'n'yān griegos ní in'nuu'n cá yā vaadi deenu ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū. ²³ S'uūū'n ní ca'cuee'n yú ye'n'e Cristo chí ca'néé'nga'aa na cruz cáávā nuū'ndi ye'n'e nducyáácá 'ii'n'yān. 'Ii'n'yān Israel s'ee'n nguéé ne'n'e 'caandiveén yā nduudú 'cūū, ní tanán'ā 'ii'n'yān sta'á yā nduudú 'cūū tan'dúúca 'áamá cosa chí duuchi. ²⁴ Nduuti chí 'ii'n'yān Israel s'ee'n o nduuti chí 'ii'n'yān griegos, Ndyuūs yaa'ví yā 'ii'n'yān s'ee'n chí cuuvi ye'n'é yā 'ii'n'yān. Cristo ní poder ye'n'é Ndyuūs ní Cristo mii'n vaadi deenu ye'n'é Ndyuūs cucááva nducyaaca 'ii'n'yān. ²⁵ Nduudu ye'n'é Ndyuūs chí 'ii'n'yān nga'n'á yā chí cosa chí duuchi, nduudu mii'n nduudu déenú ca nguéé tí nduudu ye'n'e sa'n'ā ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū. Ní cosa chí sta'á yā tan'dúúca chí duuvā ye'n'é Dendyuūs chíi'n chí ditiinú ca, nguéé ti ye'n'e 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū. ²⁶ Ndís'ti'i hermanos ye'n'é, nadacádiinúū'n ní ye'n'e maá'n ní. Nguéé 'yaa'n ndís'ti'i 'ii'n'yān chí deenu taavi, nguéé 'yaa'n ndís'ti'i 'ii'n'yān ndíi tiin', ndíi nguéé 'yaa'n ndís'ti'i 'ii'n'yān 'cuiica. ²⁷ Ndyuūs ndeεv'ε yā 'ii'n'yān chí nguεε deenu taavi yā ní 'ícu 'ii'n'yān chí deenu taavi yā cuuvi 'cuináa'n yā. Ní Ndyuūs ndeεv'ε yā 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū chí véé duu'vii fuerzas ye'n'é yā ní 'ícu 'ii'n'yān chí véé fuerza ye'n'é yā cuuvi 'cuináa'n yā. ²⁸ Ndyuūs ndeεv'ε yā 'ii'n'yān chí nguéé du'ú vεε nanaán 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū ní ndeεv'ε yā 'ii'n'yān chí nguéé inuu'ndi ní ya'ai 'iinú yā 'ii'n'yān. Ní 'iicu Ndyuūs dii'n yā chí nguéé de'ε vεε cosa chí ch'εete chí 'ii'n'yān ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū dii'n yā. ²⁹ 'Tíicā Ndyuūs idií'n yā ti mar 'áamá 'ii'n'yān nguéé cuuvi dich'εete yā 'ii'n'yān nanaán Dendyuūs. ³⁰ 'Tíicā Dendyuūs maá'n yā téé yā vida cue'n'e daā'ma'n ye'n'e ndís'ti'i tí i'teenú ní Cristo Jesús. Ndyuūs dichó'o yā Jesucristo i'n'yee'dí 'cūū chí cuuvi deenu yú nducué'n'e cáávā Cristo. Ní cáávā Cristo mii'n nguéé nuu'ndi ye'n'e yú nanaán Ndyuūs ti Cristo mii'n ch'i'i yā na cruz cucáávā nuu'ndi ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yān, ní 'iicu

s'uūuⁿ chi cuuvi ye^{n'}é yā s'uūuⁿ. ³¹ Cāávā chuū canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}é Ndyuūs ndíi vmnaaⁿ 'tíicā: 'Ii^{n'}yāⁿ chi nga^{n'}a chi idich'εεté maán yā 'ii^{n'}yāⁿ, nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Dámaaⁿ canéé chi dich'εεté yā 'iivú Ndyuūs.

2

Nga^{n'}a yā chí Cristo ca^{n'}néé^{n'}nga[']á yā

¹ Ndis'tiī hermanos ye^{n'}é, taachí ndāa ní canéé ndúúcu nī 'tíicā ca^{n'}á nduudu cuaacu ye^{n'}é Dendyuūs. Nguéé ca^{n'}á nduudu miiⁿ ndúúcu núúⁿ máⁿ vadicadíinūuⁿ ye^{n'}e vaadi deenu. ² 'Tíicā nga^{n'}á, ti nguéé ne^{n'}é caa^{n'}maⁿ táámá cosa nanááⁿ ndís'tiī, dámaaⁿ ne^{n'}é caa^{n'}máⁿ ye^{n'}é Jesucristo chí ca^{n'}néé^{n'}nga[']á yā. ³ Taachi canéé ndúúcu ndís'tiī ndii cuūⁿnūⁿ 'úú; ní 'va[']ā 'úú; ní nééné in'duuví vaa. ⁴ Nguéé nga^{n'}á nduudu miiⁿ ndúúcu vaadi deenu chí cadíinuuⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū, naati nga^{n'}á nduudu cuaacu miiⁿ ndúúcu nduudu chí nguéé ngí^{n'}i. Nga^{n'}á chiiⁿ chí Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ch'i^{n'}í yā 'úú ndúúcu poder ye^{n'}é yā chí nduudu cuaacu miiⁿ ní ye^{n'}e Dendyuūs. Níicú 'ii^{n'}yāⁿ cuuvi deenú yā chí nduudu cuaacu miiⁿ ní nduudu ye^{n'}é Dendyuūs. ⁵ 'Tíicā nga^{n'}á ti chíiⁿ chí i'teenu yú nguéé chíicā na vaanicadíinuuⁿ ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū ti ye^{n'}é poder ye^{n'}é Dendyuūs.

Dendyuūs diíⁿ yā chí deenu 'ii^{n'}yāⁿ cucáávā Espíritu N'dai ye^{n'}e yā

⁶ Taachi canéé 'nū nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí i'teenu yā Dendyuūs ní 'áámá canéé yā ndúúcu Dendyuūs, tuu'mi ní nga^{n'}á 'nū ndúúcu nduudu ngi^{n'}i ye^{n'}e vaanicadíinuuⁿ. Nguéé ti vaadi deenu chí nadacadiinuuⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū, 'ii^{n'}yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Dendyuūs ye^{n'}e yú. Ndíi nguéé ti ye^{n'}é sa^{n'}ā chí ndii tíiⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū chí chó'ōo poder ye^{n'}e yā. ⁷ Naati nga^{n'}á 'nū vaadi deenu ye^{n'}é Dendyuūs. Ní nguéé deenú 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū vaadi deenu miiⁿ, ti Ndyuūs ca^{n'}a yā vaadi deenú 'cūū chí ye^{n'}e maán yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chí din'dái yā i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū, ní 'iicu cuuvi nadinguáⁿ'ai yā s'uūúⁿ. ⁸ Mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ n'gεεε ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū déénú yā ye^{n'}e vaadi deenú 'cūū, ti nduuti chí déénu yā, tuu'mi ní nguéé s'nee^{n'}nga[']á yā Señor Jesucristo chí chíica yā ye^{n'}e va'ai chεeti nguūvī. ⁹ Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ná libro ye^{n'}é Ndyuūs 'tíicā:

Nducué^{n'}é chí din'dái Dendyuūs ní ye^{n'}é 'ii^{n'}yāⁿ chí i'teenu 'iivú Ndyuūs, taná^{n'}ā 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū nguéé n'diichí yā Jesucristo, ndíi nguéé n'giindiveéⁿ yā ye^{n'}é yā, ndíi nguéé nadicadiinuuⁿ yā ye^{n'}e dendu'ū chuū na staaⁿ ye^{n'}e yā.

¹⁰ Ndyuūs ch'i^{n'}í yā nducué^{n'}é s'uūúⁿ cucaavā Espíritu N'dai ye^{n'}é yā. Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs ní deenú yā nducué^{n'}é, ní deenú yā nducué^{n'}é vaadi deenu ye^{n'}é Ndyuūs. ¹¹ ¿Du'ú 'ii^{n'}yāⁿ cuuvi deenú yā chí nadacadiinuuⁿ taama 'ii^{n'}yāⁿ? Dámaaⁿ espíritu ye^{n'}e maán yā deénu chí maán yā nadacadiinuuⁿ yā. 'Tíicā ntúūⁿ mar 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ nguεεe cadíinuuⁿ yā chí Ndyuūs nadicadiinuuⁿ yā, ti dámaaⁿ Espíritu N'dai ye^{n'}é Dendyuūs deenu yā ye^{n'}é Dendyuūs. ¹² S'uūúⁿ ní nguéé sta[']ā yú espíritu chí ye^{n'}é i^{n'}yeē^{n'}dí ti sta[']ā yú Espíritu N'dai chí cuchíi ye^{n'}é Ndyuūs. Maaⁿ ní cuuvi deenu yú nducué^{n'}é chí n'daacā n'dai ti Ndyuūs teé yā s'uūúⁿ Espíritu N'dai ye^{n'}é yā. ¹³ Nga^{n'}a ntúūⁿ yú ye^{n'}e nducué^{n'}é chuū. Nguéé nga^{n'}a yú ndúúcu nduudu chí ngi'cueeⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e i^{n'}yeē^{n'}dí 'cūū. Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs ca'cueeⁿ yā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chí canee ndúúcu Espíritu N'dai miiⁿ.

14 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Jesucristo yeⁿ'ē yú nguéé ituumicádiinuuⁿ yā dendu'ū chí yeⁿ'ē Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs, ti sta'á yā nduudu miⁿ tan'dúúca 'áamá cosa chí duuchi. Ní nguéé cuuvi tuumicadiinúúⁿ yā nduudu miⁿ ti canéé chi cadiinúúⁿ yā nduudu miⁿ cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs. 15 'Iiⁿ'yāⁿ chi canéé ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs n'diichi yā tanducuéⁿē dendu'ū, naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo nguéé cuuvi tuumicadiinúúⁿ yā táácā idiⁿ' 'iiⁿ'yāⁿ chí canee ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs. 16 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndíi vⁿnaaⁿ chí ngaⁿ'a tíicā: 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo, ¿táácā cuuvi deenú yā chí nadacadiinúúⁿ 'iivú Ndyuūs? ¿Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi ca'cueéⁿ yā Ndyuūs? S'uuúⁿ chí canee yú ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs snee yú ndúúcu vaanicadiinúúⁿ yeⁿ'é Cristo chí 'iivú Ndyuūs yeⁿ'é yú.

3

S'uuúⁿ ní compañeros yeⁿ'ē yú vi'ī ní diiⁿ yú ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs

1 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ ndúúcu ndís'tiī tan'dúúca chí ndís'tiī ní 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áamá canéé ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yā. Naati caⁿ'a nduucú nī tan'dúúca chí ndís'tiī daiya yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī, tan'dúúca chí ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chí caama i'téenu yā Cristo ndís'tiī. 2 Tan'dúúca da'caīyāa chí ngi'ī leche ti 'āā cuéé cuuvi che'é yā, 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī. Ca'cueéⁿ ndís'tiī ndúúcu dendu'ū nduudu chí nguéé ngiⁿ'iī, tí nguéé diiⁿ nī tan'dúúca chí ngaⁿ'a Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. 3 Naati tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū diiⁿ yā chí neⁿ'e maáⁿ yā, 'tíicā idiⁿ' nī. Ndís'tiī ní 'téé ní nguⁿ'u nī ní nguéé nduuvidaamá nī. Nguéé idiⁿ' n'daacá nī tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'iivú Ndyuūs chí idiⁿ' yā, ti idiⁿ' nī tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'teenú yā 'iivú Ndyuūs chí idiⁿ' yā 'tíicā, ní idiⁿ' 'tíicā nī. 4 Caati náⁿ'ā ndís'tiī ngaⁿ'á nī: 'Úú ní i'teenú tan'dúúca chí ngaⁿ'a Pablo, ní táamá nī ngaⁿ'a nī: 'Úú i'teenú tan'dúúca chí ngaⁿ'a saⁿ'a Apolos. ¿'Áá nguéé ngaⁿ'á nī tan'dúúca chí caⁿ'a nī tiempo chí 'āā chó'ōo taachi 'āā cuéé cu'téenu nī Jesucristo? 5 ¿Du'ú saⁿ'a Pablo 'úú? ¿Du'ú saⁿ'a Apolos miⁿ? ¿'Áá nguéé nús'uu 'iiⁿ'yāⁿ chí dichí'vē Dendyuūs? Ngaⁿ'á 'nū nduudu chí ch'iⁿ'i Dendyuūs nús'uu ní ndís'tiī ní i'teenú nī. 6 'Úú ngaⁿ'á nduudu yeⁿ'é Dendyuūs nanááⁿ ndís'tiī ní diiⁿ tan'dúúca chí chíiⁿū ndaata na staava yeⁿ'é nī. Sáⁿ'ā Apolos miⁿ canee sa ndúúcu nī ní ngi'cueeⁿ sá ndís'tiī ní diiⁿ sa tan'dúúca chí ch'iⁿ'yú sa ndaata miⁿ. Dendyuūs diiⁿ yā chí 'cuiita ndaata miⁿ. 7 Cáávā chuū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'ē Dendyuūs o 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'cueeⁿ nduudu miⁿ nguéé ch'εεtē yā. Dámaaⁿ Ndyuūs chí 'cuiitá yā nduudu miⁿ ní ch'εεtē cá yā. 8 'Iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu miⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ca'cueeⁿ yā nduudu miⁿ, 'āā daamá nūūⁿ diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ miⁿ chíiⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā caavā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yā chí diiⁿ yā. 9 Nús'uu ní daama dáamá nuúⁿ idiⁿ' 'nū ntiⁿ'nyúⁿ ndúúcu Dendyuūs. Ndís'tiī ní tan'dúúca 'áamá campo yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs chidi'cuiitá yā 'tíicā ndís'tiī. Tan'dúúca 'áamá va'ai chí idin'dai Dendyuūs, 'tíicā ndís'tiī. 10 Ndyuūs teé yā 'úú vaadi deenú yeⁿ'é yā nī tan'dúúca 'áamá saⁿ'á deenu din'dai sa cimientu yeⁿ'e va'ai, 'tíicā 'úú. 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu chí tan'dúúca cimientu miⁿ chí din'dai sa. Táamá 'iiⁿ'yāⁿ 'iicandí yā ndúúcu va'ai miⁿ. Ca'áamá ca'aama 'iiⁿ'yāⁿ chí 'iicandí yā nduúcu canéé chí 'iicandí yā ndúúcu va'āi ndúúcu cuidado. 11 Mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi cu'neeⁿ yā táamá cimientu chí n'daaⁿ yeⁿ'ē chí 'úú chí'neéⁿ,

ti tuúu yeⁿē cimientu miiⁿ ní Jesucristo. ¹² 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi 'iicandíí yā vmnaaⁿ cimientu miiⁿ ndúúcu 'dííⁿnguaaⁿ, o ndúúcu 'dííⁿngueε, o ndúúcu tuúu ndεε cheeⁿ, o ndúúcu yáⁿá, o ndúúcu yaáta o ndúúcu 'íⁿvoóo canéé chí cadiinúúⁿ yā, ti chuú chí ngaⁿá. ¹³ Nguuvi chí Jesucristo dííⁿ yā juzgar ntiíⁿnyuⁿ yeⁿē ca'áamá ca'áamá 'iiⁿyāⁿ, ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ cádiínuuⁿ yā de'ē ntiíⁿnyuⁿ chíiⁿ yeⁿē 'áamá 'áamá yā. Ntiíⁿnyuⁿ miiⁿ ní canéé chí cho'óo naavtaⁿā ngiichi yaⁿá ní deenú yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ntiíⁿnyuⁿ yeⁿé yā. ¹⁴ Nduuti chí cunee ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi 'iicandíí yā vmnaaⁿ cimientu miiⁿ, ntiíⁿnyuⁿ chí 'āā chó'óo naavtaⁿā ngiichi yaⁿá ní nguεε chíichi, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ v'éé chí cuuvi yeⁿe yā. ¹⁵ Ndúúti chí cuucu ntiíⁿnyuⁿ chí 'iicandíí yā ndúúcu yaⁿá, tuu'mi ní díⁿcuiínú ntiíⁿnyuⁿ miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nanguáⁿ'ai yā tan'dúúca 'iiⁿyāⁿ chí chéenu yā yeⁿe va'ai yeⁿe yā taachí ngiichi va'ai yeⁿé yā.

¹⁶ ¿Áá nguéé déénu ndís'tií chí i'teenú ní Jesucristo chí cuerpo yeⁿe ní yáacu yeⁿe Dendyuús, ní canéé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuús ndúúcu ndís'tií? ¹⁷ Ndúúti chí 'áamá 'iiⁿyāⁿ dituuví yā yáacu yeⁿé Ndyuús, Ndyuús ní díⁿcuiínú yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Yáacu yeⁿé Ndyuús ní deεve. Ndís'tií ní yáacu yeⁿé Ndyuús ndís'tií.

¹⁸ Mar 'áamá ní ní nguéé nginnche'éeí maáⁿ ní ndís'tií. Taachi 'aamá ndís'tií nadacadiinuuⁿ ní chí nge'e taaví ní yeⁿē vaadi deenu yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūu, tuu'mi ní canee cuuⁿmiⁿ chí dííⁿ ní tan'duucá 'áamá 'iiⁿyāⁿ chí nguéé deenu. Ní cuuvi ndaācā vaadi deenu yeⁿé ní chí yeⁿé Dendyuús. ¹⁹ Vaadi déenu yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūu tan'dúúca 'áamá cosa chí duuchi nanááⁿ Ndyuús. 'Áā canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuús ndíí vmnaaⁿ 'tíicā: Ndyuús dííⁿ yā chí vaadi deenu yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūu dííⁿ chí 'cuuvi 'iiⁿyāⁿ ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee yā tan'dúúca chí cundaí yā na trampa yeⁿe maáⁿ yā. ²⁰ Canéé nguūⁿ ntuuⁿ táamá chí 'tuucā: 'Iivú Ndyuús déénu yā vaanicadiinūuⁿ yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chí deenu yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūu. Nguéé de'ē vεε dichííⁿv'é chí nadacadiinūuⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ²¹ Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā chí dich'εεté yā saⁿá iⁿ'yeeⁿdí 'cūu. Tanducuéⁿé denduⁿú ní yeⁿe ndís'tií. ²² Nduuti chí 'úú chí Pablo, o saⁿá Apolos, o saⁿá Pedro, o nduuti chí yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí, o yeⁿe vida yeⁿé yú, o yeⁿe vaadi n'gii, o yeⁿe cosa chí 'āā vεε o yeⁿé denduⁿú chí caama cuchí, tanducuéⁿé chuú ní yeⁿe ndís'tií. ²³ Ní ndís'tií ní yeⁿe Cristo ndís'tií. Ní Cristo miiⁿ ní yeⁿe Dendyuús chí cánduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

4

Ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe apóstoles

¹ Ndís'tií ní didúché ní nús'uu tan'dúúca 'iiⁿyāⁿ chí idiíⁿ ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿe Jesucristo. Nús'uu ní ngaⁿá 'nū nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuús nanaaⁿ ndís'tií. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ní nguéé chí cadiínuuⁿ ní naati maaⁿ ní cádiinuuⁿ ní nduudu cuaacu miiⁿ. ² 'Iiⁿyāⁿ chí dííⁿ ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe 'iivú Ndyuús canee cuuⁿmiⁿ chí dííⁿ yā cumplir tanducuéⁿé chí caaⁿmaⁿ Ndyuús yeⁿé ntiíⁿnyuⁿ chí dííⁿ yā. ³ Nguéé de'ē vεε tuneé 'úú nduuti chí 'iiⁿyāⁿ dííⁿ yā juzgar 'úú, o nduuti chí ndís'tií, o táamá 'iiⁿyāⁿ o 'úú maáⁿ n'diichi nuuⁿndi yeⁿé. ⁴ 'Áará chí staava yeⁿé ng'éé dííⁿ condenar 'úú cááva chííⁿ chí dííⁿ, 'úú nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ chí nguéé nuuⁿndi yeⁿé. Dámaāⁿ Señor Jesucristo dííⁿ yā juzgar 'úú, ní caaⁿmáⁿ yā nuuⁿndi yeⁿé. ⁵ Ndís'tií nguéé dííⁿ ní juzgar 'iiⁿyāⁿ. Taachí ndáá Señor Jesucristo yeⁿé yú taama vmnéⁿéε tuu'mi 'cuuⁿmíⁿ yā tanducuéⁿé chí

cadiinuuⁿ yú 'aama 'aama yú ndii na staava ye^{n'}ē yú. Tiempo miiⁿ ní 'iivú Ndyuūs téē yā s'uuúⁿ chí cuuvi ye^{n'}ē yú caavā ntiiⁿnyuⁿ chí díiⁿ yú.

⁶ 'Úú nga^{n'}á ye^{n'}ē chí 'úú ndúú^{cū} sa^{n'}ā Apolos díiⁿ 'nū. Ní 'íicú ndís'tiī cuuvi 'cueéⁿ ní tan'dúú^{cā} chí cuuvi díiⁿ ní tan'dúú^{cā} chí canéé nguúⁿ ndíiⁿ vmnaaⁿ na libro ye^{n'}e Ndyuūs. Ndís'tiī nguéé n'diichi ní 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé caa^{n'} máⁿ ní chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεte ca yā nguéé tí táámá yā. ⁷ ¿D'ē cuuvi chí nga^{n'}a ní chí na^{n'}a 'iiⁿyāⁿ chí ch'εεte yā? ¿'Áá nguéé tee Ndyuūs tanducué^{n'}ē chí vεε ye^{n'}é ní? ¿D'ē cuuvi chí nga^{n'}a ní chí tanducué^{n'}ē chí vεε chí ye^{n'}é ní ní maáⁿ ní sta'á ní, ní nguéé díiⁿ ní cuenta ye^{n'}ē chíiⁿ chí tee Ndyuūs ndís'tiī?

⁸ Ndís'tiī ní nadacadíiⁿuuⁿ ní chí deenú ní nducué^{n'}ē chí ye^{n'}e nduudu ye^{n'}e Dendyuūs. Ní díiⁿ ní tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica. Taachi nguéé ch'εεtineé 'nū ndúú^{cū} ndís'tiī, tuu'^mi ní ndís'tiī díiⁿ ní tan'dúú^{cā} chí reyes ndís'tiī. Nduuti chí ndaa tiempo chí ndís'tiī caa^{n'} máⁿ ní ntiiⁿnyuⁿ tí rey ndís'tiī, tuu'^mi ní nús'uu caa^{n'} máⁿ ntiiⁿnyúⁿ 'nū nduucú ní. ⁹ Tan'dúú^{cā} chí 'úú nadacadíiⁿúⁿ, nús'uu chí apóstoles ní candéε 'nū nduudu ye^{n'}e Ndyuūs. Ndyuūs s'neéⁿ yā nús'úú lughar chí ndii na n'gíiⁿū ye^{n'}e fila. Ní nús'uu canéé 'nū tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí niiⁿnuúⁿ cánee nguuvi chí 'cuúvi yā, ní niiⁿnuúⁿ canéé nguuvi chí chí 'iiⁿnúⁿ yā nús'uu. 'Tíicā snéé nús'uu. 'Iiⁿyāⁿ ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūú ndúú^{cū} ángeles ye^{n'}ē nanguuvi n'gíiⁿu yā nús'uu. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūú nga^{n'}á yā chí nús'uu tonto 'nū tí ne^{n'}é 'nū Cristo, naati nga^{n'}á yā tí ndís'tiī ní sa^{n'}ā deenu ndís'tiī. Nga^{n'}á yā tí nús'uu ní 'va'á 'nū naati ndís'tiī ní ditiinú ní. Nga^{n'}á yā chí nús'uu ní nguéé n'dááca 'nū naati ndís'tiī ní n'dááca ní. ¹¹ Ndií nguuvi miiⁿ ní cuiicu 'nū ní yaaca 'nū va. Ní 'áá ntéé n'deeε catécai 'nū chí n'daacá. Ní 'iiche ye^{n'}é 'nū. Ní 'iiⁿyāⁿ ch'e^{n'}é yā nús'uu. Ní díiⁿ yā chí chéénú 'nū ndii míⁿ ní ndii 'múúⁿ ní nguéé vaacu 'nū. ¹² Ní díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ ndúú^{cū} ta'á 'nū chí cuuvi che'é 'nū. Taachi 'caa'va yā ye^{n'}é 'nū tuu'^mi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ di'viicú yā nús'uu. Díiⁿ yā chí nééé ch'eenu 'nū chíi ní nús'uu ní chí chéé 'nū ye^{n'}é nducué^{n'}ē. ¹³ Ca^{n'}a yā cunncaá ye^{n'}é 'nū ní chéε 'nū ndúú^{cū} vaadi ngiinu. Ndií nguuvi miiⁿ 'iiⁿyāⁿ nacadiinúⁿ yā chí nús'uu tan'dúú^{cā} deεcúú ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūú 'tíica nús'uu.

¹⁴ 'Úú nguéé idinguúⁿ ye^{n'}e dendu'ú 'cūú ye^{n'}e ndís'tiī caati chí cuuvi 'cuinaaⁿ ní. Yaa'ví ndís'tiī ye^{n'}e nducué^{n'}ē chuú tí ndís'tiī tan'dúú^{cā} daiyá chí nééé ne^{n'}é, 'tíicā ndís'tiī. ¹⁵ 'Áará chí véé ndiichi mil maestros chí ngi'cueéⁿ yā ndís'tiī ye^{n'}e Cristo, nguéé nééé 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā tan'dúú^{cā} chíidá ní. 'Úú ní tan'dúú^{cā} chíidá ní na ndaata ye^{n'}é Dendyuūs, tí candéé evangelio chí nduudu cuaacu chí ngai ye^{n'}é Cristo nanááⁿ ndís'tiī. Ní ndís'tiī ní chí'téénu ní ní chí'iidiyááⁿ ntúⁿ ní na ndaata ye^{n'}é Ndyuūs. ¹⁶ Cáávā chíiⁿ 'úú idi'cuítú ndís'tiī. Díiⁿ ní tan'dúú^{cā} chí 'úú idiíⁿ.

¹⁷ Cáávā chuú dicho'ó Timoteo nanááⁿ ndís'tiī. Sa^{n'}ā miiⁿ tan'dúú^{cā} daiyá, 'tíica sa. Ní sa^{n'}a chí ne^{n'}é. Sa^{n'}ā miiⁿ ní 'áámá canee sa ndúú^{cū} 'iivú Ndyuūs. Sa^{n'}ā miiⁿ ní ca'cueeⁿ sa ndís'tiī ye^{n'}e Cristo. Ní n'gaacu ní ye^{n'}ē tanducué^{n'}ē chí cuuvi díiⁿ ní maaⁿ chí i'teenú ní Cristo tan'dúú^{cā} chí 'úú ngi'cueéⁿ nduu cuaaⁿ nducué^{n'}ē yáacú va. ¹⁸ Maaⁿ ní deenú chí ná^{n'}ā ndís'tiī nga^{n'}a ní chí n'gεεte ndai maaⁿ ní. Ní nadacadíiⁿuuⁿ ní chí 'úú ní 'aa ntéé ndaaⁿ naachi canéé ní. ¹⁹ Ndaa nuúⁿ ye^{n'}é ndís'tiī nduuti chí Ndyuūs ne^{n'}é yā chí ndaa. Taachi ndaa tuu'^mi 'úú cadiinúⁿ ye^{n'}e chí 'iiⁿyāⁿ chí nga^{n'}a maáⁿ yā chí n'gεεte yā. Cadiinúⁿ nduuti chí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ díiⁿ yā tan'dúú^{cā} chí Ndyuūs ne^{n'}é yā chí díiⁿ yā. ²⁰ Nducué^{n'}ē ye^{n'}e naachi Ndyuūs nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ yā nguéé dámaāⁿ ye^{n'}e

chi ngaⁿa yā, ti chiiⁿ chi diiⁿ yā ti poder yeⁿé Ndyuūs. ²¹ De'ē neⁿé ndís'tiī. ¿'Áá neⁿe nī chi taachi ndaá ní diiⁿ regañar ndís'tiī, o taachi ndaá caaⁿmáⁿ nduucú ndís'tiī ndúú^{cū} vaadi néⁿé?

5

Ngaⁿa yā nuuⁿndi yeⁿé 'áámá saⁿa chi caⁿá yā na yaacū

¹ N'giindiveéⁿ 'nū chi nguááⁿ ndís'tiī véé 'áámá saⁿā chí diiⁿ nuuⁿndi ca tí canee sa ndúú^{cū} n'daataá chi nguéé yeⁿé sa. Nguéé 'tíicá nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ gentiles chi nguεε i'téenu yā Jesucristo. N'giindiveéⁿ 'nū chi saⁿā miiⁿ sta'a n'daataá yeⁿé chiida sa ní canee sá ndúú^{cū} tá. ² Ní ndís'tiī ngaⁿa maáⁿ nī yeⁿe nī chi n'gεεte nī n'dáará chí idiīⁿ saⁿā miiⁿ nuuⁿndi 'tíicā. ¿De'ē cuuvi chí nguéé divií nī saⁿā miiⁿ na yaacū yeⁿé Ndyuūs yeⁿé yú? ³ N'dáará chí 'úú nguéé canee ndúú^{cū} ndís'tiī inacádiinúúⁿ yeⁿé ndís'tiī. 'Úú ní caaⁿmáⁿ nuuⁿndi yeⁿe saⁿā miiⁿ yeⁿe dendú'u chí idiīⁿ sa tan'dúú^{cā} chí 'úú canee ndúú^{cū} ndís'tiī. ⁴ Taachí nduuvíidáámá ndís'tiī ná chí duuchi Señor Jesucristo tuuⁿmi ní poder yeⁿé Señor Jesucristo canee ndúú^{cū} ndís'tiī. Ní diiⁿ nī tan'dúú^{cā} chí 'úú canee ndúú^{cū} ndís'tiī. ⁵ 'Tíicá nadacádiinúúⁿ chí ndís'tiī canee cuuⁿmiⁿ chí diiⁿ nī. Divií nī saⁿā miiⁿ nguaaⁿ ndís'tiī ti saⁿā miiⁿ ní canee sa yeⁿé na poder yeⁿe yááⁿnguīnūⁿ. 'Tíicā castigo yeⁿé sa. Ní cuuvi cadíinuuⁿ sa yeⁿe alma yeⁿe sa. Ní cuuvi nanguaⁿai alma yeⁿé sa nguuvi chí ndaa ntúⁿ Señor Jesucristo yeⁿé yú.

⁶ Nguéé n'dáácā ndís'tiī ní ngaⁿá nī chí n'dái ndís'tiī, ní véé 'iiⁿyāⁿ chí idiīⁿ yā nuuⁿndi nguaaⁿ ndís'tiī. ¿'Áá nguéé deenú nī ti ta 'líiⁿ chuundi levadura ichéé ndúú^{cū} tanducueⁿé yaāchī? ⁷ Saⁿā miiⁿ tan'dúú^{cā} levadura 'tíicá sa. Ndís'tiī divií nī saⁿā miiⁿ ní cūnee n'dáácā nī. Cuneé nī tan'dúú^{cā} yaāchī chí nguéé levadura yeⁿé, tan'dúú^{cā} pan chí che'e yā yeⁿé pascua. 'Iiⁿyāⁿ ch'iīⁿnúⁿ yā Cristo. Ní Cristo miiⁿ ní tan'dúú^{cā} 'iiti cuūchī chí ch'iīⁿnúⁿ yā cáávā 'viicu pascua. Cáávā s'uūⁿ ní Cristo miiⁿ ní sta'á yā lugar yeⁿé 'iiti cuūchī yeⁿe 'viicu pascua ti ch'iī yā cucáávā s'uūⁿ. ⁸ Maaⁿ ní nguéé dich'εεte yú 'viicu yeⁿe pascua miiⁿ tan'dúú^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿé yā ti nguéé yeⁿe Cristo 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní nguéé dich'εεte yú ndúú^{cū} vaadi n'ginu na staava yeⁿé yú o ndúú^{cū} cosa chí nguéé n'daacā, ti chuū ní tan'dúú^{cā} levadura 'tíicā. Dich'εεte yú pascua miiⁿ dámaāⁿ ndúú^{cū} nducueⁿé chí n'daacā na staava yeⁿé yú ti tan'dúú^{cā} pan chí nguéé levadura yeⁿé, 'tíicā canee yú.

⁹ 'Áá dinguúⁿ yeⁿe ndís'tiī chí nguéé cáⁿa nī ndúú^{cū} saⁿā chí canee sa ndúú^{cū} n'daataá chí nguεε yeⁿé sa ndíí nguéé cáⁿa nī ndúú^{cū} n'daataá miiⁿ.

¹⁰ 'Úú nguéé ngaⁿá chí nguéé n'diichí nī sáⁿā chí véé n'daataá yeⁿé sa, o n'daataá chí véé saⁿā yeⁿé tá, o 'iiⁿyāⁿ chí nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ, o 'iiⁿyāⁿ chí duūcú, o 'iiⁿyāⁿ chí i'teenú yā ídolos. Ndís'tiī nguéé cuuvi cuneé nī na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní nguéé n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¹¹ Naati maaⁿ ní 'āā dinguúⁿ yeⁿé ndís'tiī chí nguéé cáⁿa nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿá yā chí hermanos yeⁿé nī ní nguéé n'daacā idiīⁿ yā, ti saⁿā chí canee ndúú^{cū} n'daataá chí nguεε yeⁿe sa, o n'daataa chí canee ndúú^{cū} saⁿa chí nguεε yeⁿé tá. Ndií nguéé cáⁿa nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí i'teenú yā ídolos. Ndií nguéé cáⁿa nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿá yā nduudu yaadi, o ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ, o ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí ngii cuuⁿ'vi, o ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ chí duucu. Ní nguéé che'é nī ndúú^{cū} 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ¹² ¿De'ē cúvíví chí 'úú n'diichí nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo yeⁿé yú? Chuū ní nguéé ntiīnyuⁿ yeⁿé

ti yeⁿé Dendyuūs. Ndis'tiī canee chi n'diichi nī nuuⁿdi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi caⁿ'á yā yaacū ndúúcu nī. ¹³ Jesucristo n'diichi yā nuuⁿdi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs. Maaⁿ ní ndis'tiī divíi nī saⁿ'á miīⁿ nguaaⁿ ndis'tiī.

6

Tiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo naⁿ'á yā nanááⁿ juez ndúúcu vaadi 'caaⁿ'va yeⁿ'é yā

¹ Nduuti chi 'aama chéé ndis'tiī véé vaadi 'caaⁿ'va ndúúcu taama chéé ndis'tiī, ¿deⁿé cúúví chí caⁿ'á nī nanááⁿ juez yeⁿe yaāⁿ vaacú nī, ní nguéé caⁿ'á nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi chéé vmnaaⁿ yeⁿe yáacū yeⁿ'é nī? ² ¿'Áá nguéé deenu ndis'tiī ti s'uuúⁿ chi i'teenu yú Jesucristo ndáá nguuvi chí cuuvi n'diichi yú nuuⁿdi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū? Nduuti chí ndis'tiī caⁿ'á nī n'diichi nī nuuⁿdi chí idiīⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ¿'Áá nguéé cuuvi n'diichi nī ta 'línⁿ nuuⁿdi yeⁿe nī chí nguaaⁿ ndis'tiī? ³ ¿'Áá nguéé deenu ndis'tiī chí s'uuúⁿ caⁿ'a yú n'diichi yú nuuⁿdi yeⁿe ángeles? Ní nduuti chí cuuvi diīⁿ yú 'tíicā tuuⁿ'mi ní cuuvi n'diichi yú dendu'ū nuuⁿdi chí véé yeⁿe yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁴ Nduuti chí canéé chí n'diichi nī dendu'ū vaadi 'caaⁿ'va nguaaⁿ ndis'tiī, n'daacā chí caⁿ'á nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaacū 'aara chí nguéé 'iiⁿyāⁿ chí duūⁿ'ví néⁿe yā víⁿ. ⁵ Ngaⁿ'á chuū chí cuuvi 'cuinaáⁿ nī. ¿'Áá cadiinuuⁿ nī chí nguéé véé mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguaaⁿ ndis'tiī, mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí nguéé cuuvi n'diichi yā du'u hermano chí véé nuuⁿdi yeⁿe yā? ⁶ Nduuti chí véé 'aama hermano chí deenu ca nguaaⁿ ndis'tiī, ¿deⁿé cúúví chí ngeⁿ'e hermanos ndúúcu vaadi 'caaⁿ'va yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú?

⁷ Cuaacu níⁿnyúⁿ nguéé n'giⁿ'i ndis'tiī chí yeⁿe Ndyuūs ndis'tiī ti véé vaadi 'caaⁿ'va yeⁿe 'áámá nī táámá nī ndúúcu víⁿ. ¿Deⁿé cúúví chí nguéé ichéé nī nguaaⁿ ndis'tiī dendu'ū chí ngeⁿ'e n'daacā chí hermano diīⁿ yā nduucú nī? N'daacā n'dai chí ichéé nī tanducueⁿ'é ní nguéé caⁿ'á nī nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ cucáávā hermanos chí idiīⁿ yā ndúúcu nī. ⁸ Ndis'tiī, hermanos, ní nguéé n'daacā idiīⁿ nī chí nginnche'éi nī 'áámá nī ndúúcu taama nī chí hermano yeⁿ'e nī.

⁹ Ndis'tiī nguéé 'caandiveéⁿ nī chiiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā chí cuaacu ní nguéé cuaacu. ¿'Áá nguéé deenu nī chí 'iiⁿyāⁿ chí nguéé idin'daacá yā nguéé ndaa yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā? Ní nguéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndiiⁿ ngeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí sta'á yā n'daataá yeⁿ'e taama sa, o isaⁿ'á yeⁿ'e taama ta, ní nguéé n'daataá chí n'diichi tá saⁿ'á chí nguéé yeⁿ'e tá, ní nguéé saⁿ'á chí n'diichi sa n'daataá chí nguéé yeⁿ'e sá, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí i'teenu ídolos chí santos, ndúúcu saⁿ'á chí iduuchinéⁿ víⁿ sa. ¹⁰ 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ duucu, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí neⁿ'e cá yā dendu'ū chí véé yeⁿ'e taama 'iiⁿyāⁿ, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí ngiiⁿ cúú'ví, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a taán yā yeⁿ'é taama 'iiⁿyāⁿ, ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí itá'á yā yeⁿ'é taama yā. Nducueⁿ'é 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi nndaá yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā. ¹¹ 'Tiicá ntúūⁿ diīⁿ ndis'tiī. Dinuuⁿndí nī tiempo chí 'āā chó'oo naati maaⁿ ní Ndyuūs n'diichi yā ndis'tiī tan'dúúcā chí 'āā ntéé veⁿ nuuⁿdi yeⁿ'é nī cáávā Jesucristo. Maaⁿ ní ndis'tiī ní diīⁿ nī nducueⁿ'é chí n'daacā ti yeⁿ'é Jesucristo ndis'tiī. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'é yú canéé ndúúcu nī.

Yeⁿ'e chí n'daacā chí diīⁿ yú

¹² Tanducueⁿ'é chí nguéé nuuⁿdi cuuvi diīⁿ, naati nducueⁿ'é chí n'daacā nguéé neⁿ'é diīⁿ, ti nguéé n'dai chí diīⁿ. Cuuvi diīⁿ tanducueⁿ'é chí neⁿ'é chí n'daacā, naati nguéé necio canéé yeⁿ'é mar 'áámá dendu'ū. ¹³ Cuaacu chí

yúutē chi che'e yú ní caavā cheeti yú. Cheeti yú ní ne'e che'e yuutē. Naati Ndyuūs di'cuiinú yā yuutē chi che'e yú ndúúcū cuerpo ye'e yú ndúúcū chi véé ye'nē. Nguéé cuuvi caa'ma' yú chi Ndyuūs teé yā cuerpo ye'e yú chi n'daataá n'diichí yā sa'nā. Ndyuūs díi' yā chi s'uúu' chi cuuvi ye'e yā ní cuerpo ye'nē yú ní ye'né Dendyuūs. ¹⁴ Jesucristo chi 'iivi yú, Ndyuūs nducuee' yā ye'nē nguaa' tiná'a. 'Tiicá ntúū' Ndyuūs nadacuee' ntúū' yā s'uúu' ndúúcū poder ye'né yā.

¹⁵ ¿'Áá nguéé deenu ndís'tiī chi cuerpo ye'né nī ní ye'né Cristo? ¿'Áá cuta'á nī 'áamá sa'nā chi ye'né Cristo ní díi' nī chí sa'nā mii' ye'né 'áamá n'dáátāa chi 'yaa' sa'nā ye'né tá? Ndyuūs nguéé 'cuáa' yā chí 'tíicā. ¹⁶ ¿'Áá nguéé deenu ndís'tiī chi sa'nā chi ca'nā sa ndúúcū n'daataá chí 'yaa' sa'nā ye'né tá nduuví 'aama nú yā? 'Iivú Ndyuūs nga'a yā ndii cuáá' vmnaa' naachi canéé nguū' na libro ye'né yā 'tiicā: Naachí na'uuví yā ní nduuví 'aama cuerpo núú yā. ¹⁷ S'uúu' chi 'i' teenu yú Jesucristo chí 'iivi yú canee yú ndúúcū dáámá espíritu chí ye'né Jesucristo.

¹⁸ Ndís'tiī n'daataá, nguéé ca'nā nī ndúúcū sa'nā, o sa'nā nguéé ca'nā nī ndúúcū n'daataá, chi idinuu'ndí nī ti idii' nuu'ndí nī ndúúcū cuerpo ye'né maá' nī. Castigo ye'né nuu'ndí mii' 'áamá cūnee na cuerpo ye'né nī. Taná'a ca nuu'ndí chí idií' nī ní nguéé contra cuerpo chí ye'né maá' nī. ¹⁹ ¿'Áá nguéé deenu ndís'tiī chí cuerpo ye'né nī chíi' chí yaacū ye'né Espíritu N'dai ye'né Ndyuūs chí canéé ndúúcū ndís'tiī? Ndyuūs tee yā Espíritu N'dai ye'né yā ndís'tiī. Maa' nī cuerpo ye'né nī nguéé ye'né maá' nī ti ye'né Espíritu N'dai chí ye'né Ndyuūs. Ní Ndyuūs tee yā ndís'tiī Espíritu N'dai ye'né yā. ²⁰ Chuū ní cáávā Jesucristo cái yā ndís'tiī ndúúcū 'áamá precio chí néené ya'ai chíi'vē. Cáávā chuū dich'eté nī Dendyuūs ndúúcū nuu'má' cuerpo ye'né nī ti ndís'tiī ní ye'né Ndyuūs ndís'tiī.

7

Pablo cá'yā consejo 'iiv' yā chí n'giindivaacu yā

¹ Maa' ní idinguú' ní nan'guεεcútā'a ye'né preguntas chí dingúu' nī ye'né. N'daacá chí 'aama sa'nā nguéé 'caandavaacu sa. ² Naati 'tíicā. Deenu chí sa'nā ne'e sa cūnee sa ndúúcū n'daataá. Cáávā chuū n'dááca chí 'caandavaacu sá ní véé n'daataá ye'né sa. 'Tiicá ntúū' chí 'aama n'daataá 'caandavaacu tá ní véé sa'nā ye'né tá. 'Tiicá ní nguéé díi' yā nuu'ndí. ³ Sa'nā ní canéé chí cun'diití sá ndúúcū n'daataá ye'né sa. 'Tiicá ntúū' n'daata mii' canéé chí cun'diití tá ndúúcū sá'nā ye'né tá. ⁴ N'daataá chí n'giindivaacu tá, cuerpo ye'né tá nguéé ye'né tá dáama' tá ti ye'né sa ndúúcū tá. 'Tiicá ntúū' sa'nā mii'. Cuerpo ye'né sa nguéé ye'né sa dáama' sa ti ye'né sa ndúúcū tá. ⁵ Díi' nī cumplir ndúúcū n'daata ye'né nī o isa'nā ye'né nī. Nduuti chí nduu 'uuví nī canee yiinú nī ye'né 'áamá tiempo chí 'áamá caa'ma'ngua'á nī ní ndeé nī ndúúcū 'iivú Ndyuūs, tuu'mí chuū ní chí díi' nī cumplir tiempo 'cūū. 'Cuiinú caa'ma'ngua'á nī ndúúcū 'iivú Ndyuūs, tuu'mí ní díi' nī cumplir ndúúcū isa'nā o n'daataá ye'né nī. Nduuti chí nguéé díi' nī 'tuucá, tuu'mí ní cuuvi ne'né nī ca'nā nī ndúúcū táámá sa'nā o n'daataá. Ní yáá'n'guinūu' n'diichínēē sa ndís'tiī ne'né chí nguéé díi' nī cumplir ndúúcū isá'nā o n'daataá ye'né nī. Ní cuuvi díi' nī nuu'ndí.

⁶ 'Úú nguéé caa'má' ndís'tiī chíi' chí díi' nī, ndís'tiī chí ne'né nī 'caandavaacu nī. Nguéé teé chuū tan'dúúcā 'áamá ley. ⁷ Ti ne'né chí nducyaaca sa'nā nguéé 'caandavaacu sa ní cūnee sa dáama' sa tan'dúúcā chí 'úú canee,

naati nguεε cuuvi chi 'tíicā. 'Úú deenu chi Ndyuūs ca'á yā 'áámá 'áámá 'iī'yān chiiⁿ chí cuuvi diīⁿ yā.

⁸ 'Úú nga'ná ngī sa'ná n'gaiyáa o n'daataa n'gaiyáa ndúúúú n'daataa n'guá'āa chi n'daacā chí 'iī'yān s'eeⁿ nguéé 'caandavaacú yā ní cunee yā dámaán yā tan'dúúúca chí 'úú caneé. ⁹ Nduuti chí nguéé cuuvi 'cuεetinée yā dámaán yā, tuu'mi ní 'caandavaacú yā. Ti n'daacā chí 'caandavaacú yā ní nguéé cūnee yā ndúúúú deseó chí sa'ná n'gaiyáa o n'daataa o n'daataa ne'e tá sa'ná.

¹⁰ Chuū nga'ná ye'né 'iī'yān chí n'giindivaacu yā. Sa'ná miiⁿ nguéé divíi sa n'daataa ye'né sa, o tán'ā miiⁿ nguéé divíi tá isá'ná ye'né tá. Chuū chí ley ye'né Ndyuūs. ¹¹ Nduúti chí 'áámá n'daataa divíi tá ye'né isa'ná ye'né ta caati nguéé yaaⁿ yiinú tá ndúúúú isa'ná ye'né tá, tuu'mi ní 'āá ntéé 'caandavaacu tá ndúúúú taama sá'ná. 'Tiicá ntúūⁿ sa'ná ye'né tá nguéé cu'neeⁿ sá n'daataa ye'né sa cucáávā taama n'daataa.

¹² Maaⁿ ní chuū chí nga'ná ngī taná'ná 'iī'yān ni cosa tan'dúúúca chí deenú chí n'daacā cááva yā. Ní chuū ní nguéé ley ye'né Ndyuūs. Nduuti chí 'áámá sa'ná chí i'teenu Ndyuūs ní n'daataa ye'né sa ní nguéé i'teenu tá, tuu'mi nguéé cu'neeⁿ sa n'daataa ye'né sa nduuti chí tán'ā miiⁿ n'daacā caneé tá ndúúúú sa. ¹³ 'Tiicá ntúūⁿ, n'daataa chí i'teenu tá ní sa'ná ye'né tá nguéé i'téenu sa ní n'dáaca caneé tá ndúúúú sa, tuu'mi nguéé cu'neeⁿ tá isá'ná ye'né tá. ¹⁴ Sá'ná ye'né tá chí nguéé i'téenu sa ní cuuvi ye'né Jesucristo sa'ná miiⁿ cucáávā n'daataa ye'né sa chí i'teenu tá. 'Tiicá ntúūⁿ, n'daataa chí nguéé i'teenu tá ní cuuvi ye'né Jesucristo n'daataa miiⁿ cucáávā isa'ná ye'né tá chí i'teenu sa. Nduúti chí nguéé 'tíicā, tuu'mi ní nguéé cuuvi ye'né Jesucristo daiyá yā. Naati 'tíicā, tuu'mi ní cuuvi ye'né Jesucristo daiyá yā. ¹⁵ Naati nduuti chí sa'ná o n'daata chí nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo nguéé cūnee n'dáaca sa'ná miiⁿ ndúúúú n'daataa ye'né sa, o n'daataa miiⁿ ndúúúú isa'ná ye'né tá chí i'téenu yā Señor Jesucristo, tuu'mi ní cuuvi divíi yā ye'né ví'i. 'Iī'yān chí i'téenu yā Jesucristo nguéé a fuerza chí cunee yā ndúúúú 'iī'yān chí nguεε i'téenu yā Señor Jesucristo. Ndyuūs ne'né yā chí 'iī'yān chí i'téenu yā Señor Jesucristo cunee n'dáaca yā ndúúúú vaadi 'diīⁿ. ¹⁶ Ndís'tii 'iī'yān chí i'téenu ní Señor Jesucristo, 'táácā cuuvi deenú ní nduuti chí cuuvi dinguán'ai ní isa'ná ye'né ní o n'daata ye'né ní? Nguéé cuuvi deénu ní chuū chí 'tíicā.

¹⁷ Ndyuūs ye'né yú yaa'ví yā s'uúúⁿ chí ye'né yā s'uúúⁿ. Ní tee yā 'áámá 'áámá s'uúúⁿ ntiīnyuⁿ s'uúúⁿ chí ye'né yā chí ituneeⁿ s'uúúⁿ. Ní 'íicú véé ntiīnyuⁿ ye'né Ndyuūs ye'né 'áámá 'áámá s'uúúⁿ. Ní caneé chí 'cuεetinée yú n'daacā tan'dúúúca Ndyuūs ne'né yā chí diīⁿ yú. 'Tíicā nga'ná ntiīnyuⁿ 'úú ye'né nducyáácá yáacú. ¹⁸ Nduuti chí Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá sa'ná ye'né ndaata Israel chí cuuvi ye'né yā ní 'iī'yān 'āá diīⁿ yā circuncidar cuerpo ye'né sa'ná miiⁿ ndii chí 'líiⁿ sa tan'dúúúca chí nga'ná ley ye'né 'iī'yān ndaata Israel, 'āá caneé sa 'tíicā. Nduúti chí Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá sa'ná chí cuuvi ye'né yā ní sa'ná miiⁿ nguéé ye'né ndaata Israel ní nguéé diīⁿ yā circuncidar cuerpo ye'né sa'ná miiⁿ, 'āá caneé sa 'tíicā. ¹⁹ Nguéé de'ε véε nanáán Ndyuūs nduuti chí diīⁿ yā circuncidar cuerpo ye'né sa'ná o nguéé. Dámaán dichíi'vé nduuti chí cu'teenu yú Jesucristo ní diīⁿ yú tan'dúúúca chí Ndyuūs ne'né yā. ²⁰ Tan'dúúúca chí ndís'tii 'āá caneé ní taachí Ndyuūs yaa'ví yā 'áámá 'áámá ndís'tii 'tiicá ntúūⁿ cunee ní. ²¹ Taachi Ndyuūs yaa'ví yā ndíi chí cuuvi ye'né yā, nduuti chí ndíi canee ní tan'dúúúca chí canee 'iī'yān chí canee caadi 'iiyu ní nguéé cuuvi na'ná yā nguéé nacááiiinúúⁿ ní de'ε véε ye'né chūū. Ní nduuti chí cuuvi caneé libre ndís'tii, chí diīⁿ ní ntiīnyuⁿ caadi 'iiyu tuu'mi ní ca'ná ní. Ní cunee

nī libre. ²² Taachí Ndyuūs yaa'ví yā 'ii'nyāⁿ chi canéé caadi 'iiyu ní 'ii'nyāⁿ miiⁿ i'téenu yā Jesucristo, 'ii'nyāⁿ canéé yā tan'dúúcā chi libre, tī canee libre yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 'Ii'nyāⁿ chi canéé libre taachí Ndyuūs yaa'ví yā 'ii'nyāⁿ, 'ii'nyāⁿ miiⁿ nguéé libre ti dichí'v_E yā Ndyuūs. ²³ 'Iivú Ndyuūs ní cá yā ndís'tiī ndúúcū 'áámá precio chi néené yaⁿ'ai chí'v_E tī yuuuⁿ yeⁿ'e daiyá yā. Maaⁿ ní ndís'tiī ní yeⁿ'e Ndyuūs ndís'tiī. Ní diiⁿ ní ntiinyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Nguéé diiⁿ ní tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nguéé i'téenu yā Jesucristo ngaⁿ'a yā chí diiⁿ nī. ²⁴ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, ca'áámá ca'áámá ndís'tiī canéé nī ndúúcū Ndyuūs. Naachi canéé nī míⁿ canéé Dendyuūs ndúúcu nī.

²⁵ 'Úú ca'á 'áámá consejo yeⁿ'e n'daataá chi nguéé n'giindivaacu tá. Deenu chi ngaⁿ'á tan'dúúcā chí Dendyuūs néⁿ'é yā, naati chuū ní nguéé ley yeⁿ'é yā. 'Úú Pablo 'úú chi i'teenú Ndyuūs. Ní Ndyuūs ch'iⁿ'í yā 'úú chíⁿ chí 'úú diiⁿ ní ngaⁿ'á. ²⁶ 'Úú nadacadiinuúⁿ chi n'daacā chi saⁿ'ā s'eeⁿ 'cuεetinée sa damaāⁿ sa. Tī maaⁿ ní deenu yū chí ndaā tiempo chi n'geenu yú ngii. ²⁷ Ndís'tiī saⁿ'ā chí v_Eé n'daataá yeⁿ'é nī, nguéé cu'neeⁿ nī táⁿ'ā. Ndís'tiī saⁿ'ā chí nguéé n'daataá yeⁿ'é nī nguéé iⁿ'nuúⁿ nī n'daataá chí cuuvi yeⁿ'é nī. ²⁸ Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā chí iindivaacu sa, nguéé dinuúⁿndí sa. Nduuti chí n'daataá míⁿ' caandavaacú tá, nguéé dinuúⁿndí tá. 'Úú nadacadiinuúⁿ chí 'ii'nyāⁿ chí chí iindivaacu yā ní 'cueenu cá yā cuuvi. Nguéé neⁿ'é chí ndís'tiī 'cueenu cá nī cuuvi.

²⁹ Chuū ngaⁿ'á ngii ndís'tiī hermanos yeⁿ'é: Nguéé 'naaⁿ tiempo 'cuεetinée yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Saⁿ'ā chí v_Eé n'daataá yeⁿ'e sa ndiⁿ sa ntiinyuⁿ yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs v_mnaáⁿ v_mnaaⁿ nguéé tī neⁿ'e n'daataá yeⁿ'e sa. ³⁰ Nguéé diiⁿ nī cuenta yeⁿ'e de'ē v_Eε chí chó'ōo yeⁿ'é nī. Nduuti chí ngεεcú nī yeⁿ'e 'aama tináⁿ'ā nguéé 'naaⁿ tiempo cuεεcú nī. Nduuti chí yeenú nī tī v_Eé 'áámá 'viicu nguéé 'naaⁿ tiempo cunéé vaadi yeenú nanáaⁿ nī. Nduuti chí ngái nī tuu'mi ní ngáácú nī chí nguéé 'naaⁿ tiempo cunee. ³¹ Ní ndís'tiī chí v_Eé negocio yeⁿ'é nī yeⁿ'e cosa chí v_Eé ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nguéé 'cuεetinée nī dámaāⁿ yeⁿ'e chuū, tī iⁿ'yeeⁿdí ndúúcū nducuéⁿ'ē chí v_Eε yeⁿ'e ní chó'ōo.

³² 'Úú neⁿ'é chí nguéé nadacadiinuúⁿ nī yeⁿ'é dendu'ū chí v_Eé. Saⁿ'ā s'eeⁿ chí nguéé n'giindivaacu sa ndéε sa cuidado yeⁿ'e dendu'ū chí yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs. Ní idiⁿ sa tan'dúúcā chí neⁿ'é Ndyuūs. ³³ Saⁿ'ā chí n'giindivaacu sa ndéε sa cuidado yeⁿ'e chí v_Eé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū táácā cuuvi cunee yíⁿū nū n'daataá yeⁿ'e sa. ³⁴ 'Tiicá ntúūⁿ idiⁿ n'daataá chí n'gíindiváacu tá. 'Áámá n'daataá chí nguéé n'giindivaacu tá ndéε tá cuidado yeⁿ'e dendu'ū yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs. Ní diiⁿ tá ndúúcū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'e tá nducuéⁿ'ē chí neⁿ'e Ndyuūs. Nguéé 'tíicā idiⁿ n'daataa chí n'gíindivaacu tá. Ndéε tá cuidado yeⁿ'e nducuéⁿ'ē yeⁿ'e vaacu tá ní táácā chí cuuvi cunee yíⁿū isaⁿ'ā yeⁿ'e tá.

³⁵ Ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chuū: Nguéé chí nguéé 'caandavaacú nī tī neⁿ'é chí ndís'tiī ní cuuvi cunee n'daacā cá nī. Neⁿ'é chí ndís'tiī diiⁿ nī ndúúcū nuuⁿ'maⁿ staava yeⁿ'e nī chíⁿ chí cuuvi dichí'v_E ca Ndyuūs. Ní cu'neéⁿ nī nducuéⁿ'ē chí v_Eé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí cuuvi nī.

³⁶ Nduuti chí 'áámá saⁿ'ā nadacadiinuúⁿ sa chí n'daacā chí daiya sa chí n'daataa cuiinu 'caandavaacu tá tī v_Eé nduuyu yeⁿ'e tá tuu'mi ní cuuvi diiⁿ sa n'daacā caava tá. Ní 'caandavaacú tá. Chuū ní nguéé nuuⁿndi. ³⁷ Nduuti chí táámá saⁿ'ā miiⁿ nguéé neⁿ'e sa chí daiya sa 'caandavaacu tá tī canéé ditiini sa na staava yeⁿ'e sa chí nguéé neⁿ'e sa 'caandavaacu tá, tuu'mi ní cunee libre sa. Ní cuuvi diiⁿ sa chεε chí neⁿ'e sa. Ní diiⁿ sa cuidado táⁿ'ā daiya sa. Ní n'daacā idiⁿ sa. ³⁸ Saⁿ'ā chí ngaⁿ'a sa chí n'gíindivaacu tá, o saⁿ'ā chí nguéé neⁿ'e sa chí

'caandavaacú tá, nduu 'uuví saⁿ'á miiⁿ din'daacá sa. Naati n'daacā ca idiiⁿ saⁿ'á chi nguéé neⁿ'e sa chi 'caandavaacú tá.

³⁹ N'daataá chi n'gíídívaacu tá canéé chi 'cuεεtinee tá ndúúcu isaⁿ'ā yeⁿ'ē tá núúⁿ máⁿ neⁿ'e chí cándúúchi sá. Ndúúti chi 'cuúvī saⁿ'ā yeⁿ'e tá tuuⁿ'mi ní cuuvi 'caandavaacu tá ndúúcu táámá saⁿ'ā chi i'téenu sa Jesucristo. ⁴⁰ 'Úú inadacádiinúúⁿ chí n'daacā ca yeⁿ'ē tá chí 'aa ntéé 'caandavaacu tá. Chuū chí ngaⁿ'á nguéé dámaāⁿ yeⁿ'e chí 'úú nadicádiinúúⁿ ti tan'dúúcā chí neⁿ'e Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs.

8

Yeⁿ'e yuūtē chí 'iiⁿ'yāⁿ cá'a yā yeⁿ'ē nátaí yeⁿ'e ídolos

¹ Maaⁿ ní idinguúⁿ taama chí yeⁿ'e yuūtē yeⁿ'e 'iiti chí 'iiⁿ'yāⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā ní cá'a yā yuūtē miiⁿ yeⁿ'ē nátaí cáávā ídolos. Deenu yú chí nducyaaca yú deenu yú 'tεε yeⁿ'e chuū. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nadacadiinúúⁿ yā chí deenú cá yā cuuvi dich'εεté maáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā Ndyuūs ní neⁿ'é yā hermanos, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ néⁿ'é yā chí tanáⁿ'ā hermanos chí cuuvi déenu cá yā yeⁿ'e Ndyuūs. ² 'Iiⁿ'yāⁿ chí nadacádiinúúⁿ yā chí deenu yā nguéé tanducuéⁿ'ē deenu yā tan'dúúcā chí canéé chí cuuvi deenu yā. ³ Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ dinéⁿ'e yā Ndyuūs, tuuⁿ'mi ní Ndyuūs inaaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. ⁴ Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chí cadiiinúúⁿ ní yeⁿ'e yuūtē chí 'iiⁿ'yāⁿ cá'a yā yeⁿ'e nátaí yeⁿ'e ídolos. Deenu yú chí ídolos nguéé cánduuchi. Deenu yú ti 'áámá n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chí vεε yā ní nguéé ca táámá yā. ⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí nééné véé cá ídolos na yáⁿ'āa 'cúú nícu nanguuvi váá. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chí cosa s'eeⁿ ní dendyuūs s'eeⁿ. ⁶ S'uúúⁿ deenu yú chí véé 'áámá nuúⁿ Ndyuūs yeⁿ'ē yú. Ndyuūs Chiida yú chí din'dái yá tanducuéⁿ'ē denduⁿ'ū. Ní Ndyuūs diiⁿ yā chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uúúⁿ. Véé 'áámá n'dyáⁿ'ā 'iivú Ndyuūs yeⁿ'ē yú chí Jesucristo. Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Jesucristo daiyá yā din'dái yā tanducueⁿ'ē denduⁿ'ū chí véé. Jesucristo yeⁿ'ē yú tee yā vida yeⁿ'ē yú cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ.

⁷ Nguéé nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo deenú yā chí 'aama n'dyáⁿ'ā Dendyuūs vεε yā. Ndií maaⁿ ní náⁿ'a yā ní i'téenu yā chí canduuchi ídolos. Taachi 'iiⁿ'yāⁿ cá'a yā yuūtē yeⁿ'ē nátaí yeⁿ'e ídolos, ní i'téenu yā chí cá'a yā yuūtē nátaí yeⁿ'e dendyuūs s'eeⁿ. Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí duuⁿ'ví deenú yā yeⁿ'e Ndyuūs cheⁿ'é yā yuūtē yeⁿ'e nátaí s'eeⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadacádiinuuⁿ yā chí véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā. ⁸ Ndyuūs nguéé diiⁿ cuenta yā yeⁿ'e s'uúúⁿ nduuti chí nge'e yú yuūtē miiⁿ o nguéé. Nduuti chí nge'e yú yuūtē miiⁿ nguéé idiiⁿ chí n'daacā ca yú. Nduuti chí nguéé cheⁿ'e yú nguéé idiiⁿ chí nguéé n'daacā ca yú. ⁹ Ndís'tií chí déenu ní cheε chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diiⁿ ní, 'caandiveéⁿ ní. Nguéé diiⁿ ní dε'ε vεε chí 'iiⁿ'yāⁿ chí duuⁿ'ví déénú yā yeⁿ'e Jesucristo cuuvi nacádiinuuⁿ yā chí vεε nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā. ¹⁰ 'Úú ngaⁿ'á ngī ndís'tií chí canee diituu cá ní chí i'téenu cá ní Ndyuūs. Deenú ní chí nguéé véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'e ní taachi chí snéé na mesa yeⁿ'e ní'vεε yeⁿ'e yaácū yeⁿ'e ídolos. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí duuⁿ'ví déenu yā yeⁿ'e Jesucristo cuuvi n'düüchí yā ndís'tií, tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí nadacádiinúúⁿ yā chí ndís'tií 'tεε 'tεε i'téenu ní ídolos. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi diiⁿ yā tan'dúúcā ndís'tií idiiⁿ ní. Caⁿ'á yā cheⁿ'é yā yuūtē miiⁿ ní diiⁿ yā sentir chí véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. ¹¹ 'Áará chí cuuvi cheⁿ'é ní yuuté 'cúú ní nguéé véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é ní nguéé neⁿ'é ní chí hermanos chí duuⁿ'ví deenú yā yeⁿ'e Jesucristo diiⁿ yā 'tíicā, caati nguεεcúndii yā ní 'tεε 'tεε i'téenu yā ídolos. Ní 'tíicā idiiⁿ hermanos ní Cristo ch'ti yā na cruz ntúúⁿ caavá yā. ¹² Taachi

diin nī 'tuucā 'tīcā idinuuⁿndi nī contra Cristo níicú contra yeⁿe hermano chi duū'vi déenu yā yeⁿe Jesucristo. Caati hermanos miiⁿ 'tēē 'tēē i'téenu yā ídolos, ní véé nuūⁿndi yeⁿe yā. ¹³ 'Úú nacádiinúúⁿ yeⁿe chuū 'tīcā. Nduuti chi 'úú che'é yuūtē miiⁿ, ní 'úú diiⁿ chi hermano chi duu'vi deenu yā yeⁿe Jesucristo che'é yā ní véé nuuⁿndi yā, tuu'mi ní 'āā ntéé che'é yuūtē miiⁿ.

9

Pablo ca'á yā orden ti 'áámá apóstol yeⁿe Jesucristo

¹ ¿'Áá nguéé 'úú Pablo 'áámá apóstol 'úú ní cuuvi diiⁿ nducueⁿe chi nguéé nuuⁿndi? ¿'Áá nguéé 'úú nnguaⁿāi 'úú? 'Úú n'diichí Señor Jesucristo yeⁿe yú. 'Úú candéé nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs. Ní ndís'tiī i'téenu nī nduudu miiⁿ caavā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe. ² Nduuti chi tanáⁿa yā nguéé i'téenu yā chi 'úú apóstol 'úú, ndís'tiī i'téenu nī chi cuaacu. Ndís'tiī ní tan'dúúcā sello 'tīcā nī, ti i'téenu nī Señor Jesucristo. Ní deenu nī chi 'úú 'aama apóstol yeⁿe Señor Jesucristo. Ndís'tiī ní yeⁿe Jesucristo caavā chi 'úú candéé nduudu miiⁿ.

³ 'Iiⁿyāⁿ chi itínguuneeⁿ yā 'úú yeⁿe chi 'úú chi 'aama apóstol, 'túúcā nan'guēcútaⁿá yeⁿe yā. ⁴ Nús'uu chi apóstoles ¿'áá nguéé tuneéⁿ 'nū chi ché'é 'nū ní cú'ú 'nū ndúúcū ndís'tiī na vaacu ní? ⁵ ¿'Áá nguéé tuneéⁿ 'nū chi 'áámá 'áámá 'nū candéé 'nū n'daataá yeⁿe 'nū taachi caⁿa 'nū cuaaⁿ cyúúni? 'Túúcā diiⁿ tanáⁿā apóstoles, ndúúcū hermanos chi yeⁿe Jesucristo, ndúúcū hermano Pedro. ⁶ Dámaāⁿ 'úú ndúúcū Bernabé diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ cáávā chi ché'é 'nū. ⁷ ¿Du'ú soldado diiⁿ sa gastar tuumi caavā gastos yeⁿe sa taachi diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ? ¿Du'ú saⁿā ngiichi sa dí'yú uvas ní 'áá nguéé cuuvi ché'é sá yeⁿe? ¿Du'ú 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ cuidado 'áámá taaⁿ 'iiti cuūchí ní 'áá nguéé cuuvi cu'ú yā leche yeⁿe 'iiti miiⁿ? ⁸ 'Úú nguéé ngaⁿá chuū tan'dúúcā chi ngaⁿa saⁿa chi ca'a orden. Ngaⁿá chuū, ti 'tīcā ngaⁿa ley yeⁿe Moisés miiⁿ. ⁹ Caneé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs chi ley chi Moisés dinguúⁿ yā chi 'tīcā: Nguéé cu'nuúⁿ nī yaana duutú tī chi inde'ei nuúⁿ tī nguaaⁿ trigo chi nguéé cuuvi ché'é tī: ¿'Áá ndēē cuidado Ndyuūs dámaāⁿ 'iiti? Nguéé 'túúcā. ¹⁰ Cáávā nús'uu, ní cuaacu níiⁿnyúⁿ canéé nguūⁿ 'tīcā: 'Iiⁿyāⁿ chí di'cuūndú yā 'iiti ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi yiinenaáⁿ yā 'iiti chi inde'ei nuúⁿ tī nguaaⁿ trigo, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cunee ngiinú yā cosechā yeⁿe yā. ¹¹ Candéé 'nū nduudu yeⁿe Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī taachi 'āā cuéé 'caandiveéⁿ nī nduudu miiⁿ. ¿'Áá nguéé téē nī nús'uu necesidades yeⁿe 'nū? ¹² Nduuti chi tanáⁿā apóstoles cuuvi cuta'á yā necesidades yeⁿe yā yeⁿe ndís'tiī, ¿'áá nguéé cuuvi cuta'á 'nu necesidades yeⁿe 'nū dendú'ú? Nguéé caaⁿmáⁿ 'nū chí ndís'tiī téē ní necesidades yeⁿe 'nū naatí chi ché'é 'nū nducueⁿe dendú'ú, caati 'iiⁿyāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu yeⁿe 'iivú Ndyuūs. ¹³ ¿'Áá nguéé déénú ndís'tiī chuū ndii tiempo chi 'aa chó'ōo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaacú templo? 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ che'é yā comida yeⁿe yaacú. 'Tīcā ntúūⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe nátai, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ che'é ntúūⁿ yā chí véé nátai chí 'iiⁿyāⁿ ndéē yā ndaa yā nátai. ¹⁴ 'Tīcā ngaⁿa Señor 'iivú Ndyuūs yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí candéé yā nduudu yeⁿe evangelio chí nduudu ngai yeⁿe Jesucristo. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ 'cuēctinée yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Señor Jesucristo, ní ca'á yā 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ chí che'é yā. ¹⁵ 'Úú nguéé sta'á túumí yeⁿe nī, ní nguéé che'é de'ē véē, ti téé túumí ndís'tiī. Nguéé dinguúⁿ chuū chí 'tīcā diiⁿ nī nducú. N'dáácā ca yeⁿe chí 'cuúví ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿmaⁿ yā chí 'úú candéé ndúúdu cuaacu yeⁿe Dendyuūs cáávā chí nadíi'vé yā 'úú.

16 'Áará chi ngaⁿ'á evangelio chí ndúúúú ngai yeⁿ'é Jesucristo 'úú nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ chí 'úú chí ch'eté. Canéé chí caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é evangelio, ti cáávā chuū chííⁿ chí Ndyuūs dicho'ó yā 'úú. Néééⁿ 'cuenú cuuvi nduuti chí nguéé caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é evangelio. 17 Ndúúti chí caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é evangelio ti dííⁿ buscar ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ tuuⁿ mi ní Ndyuūs nadííⁿve yā 'úú, naati nguεε 'tíicā. Cáávā chuū canéé chí caaⁿ'máⁿ evangelio chí ndúúúú ngai yeⁿ'é Jesucristo. 18 ¿De'é ndaacā yeⁿ'é 'úú? Nguéé de'ε veε ndaacā yeⁿ'é. Cáávā 'úú nadííⁿve yeⁿ'é chííⁿ chí ngaⁿ'á ndúúúú ngai. 'Úú caaⁿ'máⁿ nduudu ngai yeⁿ'é Jesucristo ní yeenú taavi 'úú ti nguéé cutaⁿ'á dendú'ū yeⁿ'é nī. Nguéé caaⁿ'máⁿ chí ndís'tíi tee nī 'úú de'ε veε cáávā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é 'aara chí cuaacu chí canéé chí dííⁿ nī.

19 N'daacā canéé 'tíicā. Nguéé du'ū veε cuuvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é, ti 'iiⁿyāⁿ nguéé nadííⁿve yā 'úú. 'Úú dichííⁿve nducyáácá 'iiⁿyāⁿ 'iicu cuuvi cu'téenu yā Jesucristo yeⁿ'é yú. 20 'Áará chí maaⁿ nguéé costumbre yeⁿ'é chí idiíⁿ tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Moisés, naati taachi canéé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ hebreo s'eeⁿ chí dííⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é Moisés, 'tíicā idiíⁿ dendú'ū. Idiíⁿ 'tíicā ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ hebreo s'eeⁿ cuuvi cu'téenu yā Jesucristo. 21 Taachi 'úú canéé ndúúúú 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā vi'i cá ley yeⁿ'é yā nguéé ti ley yeⁿ'é Moisés miiⁿ, 'úú idiíⁿ tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Naati nguéé idiíⁿ cosa chí Ndyuūs nguεε neⁿ'é yā chí 'úú dííⁿ. 'Tíicā idiíⁿ, ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi cu'téenu yā Jesucristo. 22 Taachi canéé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí duūvā tuuⁿ mi 'úú idiíⁿ tan'dúúcā 'aama chí duūvā, ní 'iicu cuuvi cu'téenu yā Jesucristo. Nduu cuaaⁿ naachi caⁿ'á 'úú idiíⁿ nducuéⁿ'é tan'dúúcā chí idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'úuⁿ. Idiíⁿ 'tíicā ní 'iicu dííⁿ chí nanguáⁿ'ai náⁿ'a yā. 23 'Úú idiíⁿ tanducuéⁿ'é chuū chí 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuuvi cuta'a yú cosa chí n'dai chí Ndyuūs téé yā s'úuūⁿ.

24 ¿'Áá nguéé déénu ndís'tíi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngéenu yā na juego? Nducyaaca yā ngéenu yā na juego naati 'áámá núuⁿ yā chí dííⁿ yā ganar ní ndaacā regalo yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní ndís'tíi dííⁿ nī tan'duucā 'aama chí ngéenu yā ní dííⁿ nī ganar. 'Tíicā dííⁿ nī chííⁿ chí Ndyuūs neⁿ'é yā, ní tunéé ndís'tíi chí cuuvi yeⁿ'é ní cheε chí Ndyuūs téé yā ndís'tíi. 25 Ca'áámá ca'aama saⁿ'ā chí ngeénú sa nguéé cuuvi dííⁿ sa nducuéⁿ'é chí neⁿ'é sa. Dámaāⁿ idiíⁿ sa cosas chí n'daacā caavā sa cucáávā chí ditíimú sa. 'Tíicā idiíⁿ sa ní cuuvi ndaacā sa 'áámá corona yeⁿ'é naāndā chí ngo'o yéⁿ'é. S'úuūⁿ ní idiíⁿ cá yú tan'dúúcā chí Dendyuūs neⁿ'é yā chí dííⁿ yú, ní ndaacā yú 'áámá corona chí nguéé tuvíi yeⁿ'é chí Dendyuūs téé yā s'úuūⁿ. 26 'Úú idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs tan'dúúcā 'áámá chí ngeenu na juego ní dííⁿ yā ganar. 'Úú idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ díítu tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguⁿ'ú yā ndúúúú taamā yā, nguéé tan'duucā chí nguⁿ'ú yā ní ngéⁿ'é yā na 'yúúné. 27 'Úú idiíⁿ sufrir cáávā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, ní dííⁿ n'dai cá ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ. 'Tíicā idiíⁿ, ti nguéé neⁿ'é chí cuayiivi chí caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu miiⁿ, Ndyuūs cuuvi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'é 'úú chí nguéé n'daacā dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā.

10

Pablo ca'á yá consejo chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé canee chí i'teenú yā ídolos

1 Ndís'tíi hermanos yeⁿ'é, neⁿ'é chí ndís'tíi nan'gáácú ní yeⁿ'é tiempo chí 'āā chó'oo. 'Iiⁿ'yāⁿ hebreos dííⁿ yā segur 'áámá meéⁿ chí ngíicá nanguuvi. Ndyuūs dicho'ó yā méééⁿ miiⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ n'diichí yā tíi cueⁿ'é méééⁿ miiⁿ. Ní ngíicá yā ní cho'ó yā naavtaⁿ'ā yíicú chí nuūⁿníⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Roja naachí Ndyuūs dííⁿ yā chí nduūvi cuuⁿmáⁿ 'áámá yáanū yeⁿ'é

caavá yā. ²Nducyaaca 'ii'nyān ní cue'né yā ndúúcu Moisés. Ní meéén mii' ch'i'n'í yúúni 'ii'nyān s'ee'. Ní cho'ó yā naavta'n'ā nuū'nī'yā'n'ā ndúúcu Moisés mii'. Chuū ní tan'dúúca chí Ndyuūs chεεdínuū'nī' yā 'ii'nyān s'ee' ndúúcu Moisés mii'. ³Nducyáácá yā che'é yā pan chí Ndyuūs dich'o'. Ní pan mii' chí chíicā ndii nanguuvi. ⁴Ndyuūs ca'a yā 'ii'nyān s'ee' nuū'nī' chí can'daā na tuūu, ní nducyáácá yā chí'i yā nuu'nī' mii'. Ní tuūu mii' ní tan'dúúca chí Cristo mii', 'tíicā. Espíritu ye'n'é Cristo cue'n'é ndúúcu yā naachi cue'e yā. ⁵Ndyuūs nguéé canee yīinú yā tan'dúúca chí idii' n'deéé n'dai 'ii'nyān ti nguéé chí'indiveé'n yā ye'n'é Ndyuūs. Ní 'ii'nyān s'ee' ch'īi yā cuaa' naachi nguéé 'ii'nyān na yā'n'āa cuū'má'n.

⁶Dendú'ū chuū chí chó'oo ní 'íicú n'diichi yú, 'íicú s'uūú' nguéé ne'n'e yú ye'n'é dendú'ū chí nguéé n'daacā tan'dúúca 'ii'nyān s'ee' chí idin'é'n'e yā. ⁷Cáavā chuū nguéé idii' yú 'viicu cáavā ídolos, tan'dúúca chí idii' tanán'ā 'ii'nyān tiempo chí 'āā chó'oo. Canéé nguū' ndii cuáán vmnaa' na libro ye'n'é Ndyuūs 'tíicā: 'Ii'nyān s'ee' dii' yā 'viicu cáavā ídolos, ní ch'εεt'é yā, ní che'e yā, ní chí'í yā ní chí'īnu chuū, ní nacuee' yā, ní nde'ei yā. Cuayiivi ní sa'n'a s'ee' n'diichi yā n'daataa s'ee' ní dinuu'ndí yā. ⁸Nguéé n'diichi yú 'áamá sá'n'ā o 'aama n'daataa taachi 'āā cuéé 'caandavaacu yú ndúúcu yā, tan'dúúca chí idii' tanán'ā 'ii'nyān s'ee'. Ní cáavā nuu'ndi ye'n'é yā, na 'áamá nguuvi nuū' n'diicu 'íinú mīl 'ii'nyān ch'īi yā ná yā'n'āa cuū'má'n naachi nguéé 'ii'nyān. ⁹Nguéé dii' yú chí tuu'vī yú Ndyuūs, ti ne'n'e yú n'diichi yú nduuti chí Ndyuūs dii' yā castigar s'uūú' tan'dúúca chí Ndyuūs dii' yā ndúúcu tanán'ā 'ii'nyān. Ní Ndyuūs dich'o' yā cúu taa' chí che'é tī 'ii'nyān s'ee' ní ch'īi yā. ¹⁰Ní nguéé caa'ma' taa' yú ye'n'é Ndyuūs tan'dúúca chí dii' tanán'ā 'ii'nyān s'ee'. Cáavā chuū ní Ndyuūs dich'o' yā ángel ye'n'é yā ní ch'īi yā.

¹¹Tiempo chí 'āā chó'oo ndíi cuáán vmnaa', chó'oo tanducue'n'é chuū ní canéé nguū' na libro ye'n'é Ndyuūs. Maa' ní s'uūú' cuuvi deenu yú ye'n'e 'ii'nyān s'ee' ní nguéé dii' yú tan'dúúca chí dii' yā. ¹²Cáavā chuū 'ii'nyān chí nadacadiinú' yā chí i'teenu diitú yā Ndyuūs canee chí nadacadiinú' yā chεε chí dii' yā, ní nguéé 'cuūvá yā na nuu'ndi. ¹³Ndís'tīi 'caandiveé'n nī ye'n'é. Mar 'áamá cosa chí nguéé n'daacā nguéé ndaā nanáán ndís'tīi nduuti chí nguéé ndaā nanáán tanán'ā ca 'ii'nyān. Ndyuūs ní n'dai ca yā ndúúcu ndís'tīi, ní nguéé 'cuū' yā chí ndaā nanáán ndís'tīi dendu'ū chí nguεε cuuvi cuchéε nī. Taachi ndaā dendu'ū chí nguéé n'daacā nanaa' ndís'tīi Ndyuūs teé yā fuerzas ndís'tīi chí nguéé dii' nī dendu'ū chí nguéé n'daacā. Ní 'íicú cuuvi cuchéε nī.

¹⁴Cáavā chuū ndís'tīi hermanos chí ne'n'é taavi, divíi nī ye'n'é nducyaaca ídolos. ¹⁵'Úú nga'n'á ngīi ndís'tīi chí 'ii'nyān chí deenu, ní ndís'tīi cuuvi deenu nī ye'n'é chíi' chí nga'n'ā nduuti chí nduudu cuaacu o nguéé. ¹⁶Taachi dii' yú 'viicu ní che'e yú Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo ní sta'a yú taza chí cu'u yú vino, tuu'mi ní caa'ma' yú gracias Ndyuūs chí di'viicu yā vino mii'. Dii' yú chuū ti maa' ní chí'i' yú chí ye'n'é Cristo s'uūú'. Ní véé vida ye'n'é yú cue'n'e daā'ma' cucáavā yuūú' ye'n'é Cristo chí n'gee'. Pan ye'n'é Santa Cena chí n'dee yú, n'dee yú ti maa' ní ye'n'é Cristo s'uūú'. Ní cuerpo ye'n'e yā ca'néé'ngá'āa na cruz cáavā s'uūú'. ¹⁷S'uūú' ní 'yaa' yú ní nducyaacu yú che'e yú ye'n'é 'áamá pan nūu'. 'Tíicā s'uūú' ní tan'dúúca 'áamá cuerpo nūu' ti ye'n'é Cristo s'uūú'.

¹⁸Cuin'diichi ní 'ii'nyān ye'n'é ndaata Israel tiempo chí 'āā chó'oo. 'Ii'nyān s'ee' 'caa'nú' yā 'iiti ní tee yā yuūtē vmnaa' nátaí ye'n'e Ndyuūs. Ní i'téenu yā 'iivú Ndyuūs ye'n'e yú. Cuayiivi ní che'é yā yuūtē mii'. 'Tíicā 'ii'nyān chí'í chí ye'n'é Ndyuūs. ¹⁹Ne'n'é caa'má' ye'n'é yuūtē chí 'ii'nyān che'é yā maa' chí ye'n'e

nátaí ye'n'e ídolos. Nguéé v'éé poder ye'n'e ídolos. Nguéé v'éé poder ye'n'e yuútē miiⁿ. ²⁰ Chúú ní nga'n'á. 'Ii'n'yān chi ch'i'i'n'núⁿ yā 'iiti s'ee'n ní tee yā yuútē nátaí ye'n'e ídolos díiⁿ yā chuú cáávā yáá'n'guiinúⁿ s'ee'n. Ní nguéé díiⁿ yā cáávā 'iivú Ndyuūs. 'Úú nguéé ne'n'é chi che'é ní yuútē miiⁿ ye'n'e nátaí miiⁿ, ní ndís'tií ní nguéé ca'n'á ní lado ye'n'e yáá'n'guiinúⁿ. ²¹ Ndís'tií nguéé cuuvi cu'ú ní vino ye'n'e taza ní ye'n'e chi v'éé na mesa ye'n'e Santa Cena ye'n'e Jesucristo nduuti chi cu'ú ní ye'n'e chi v'éé na mesa ye'n'e yáá'n'guiinúⁿ. Nguéé cuuvi ye'n'é Ndyuūs ndís'tií nduuti chi ye'n'é yáá'n'guiinúⁿ ndís'tií. ²² ¿'Áá ne'n'e ní 'cuun'miⁿ ní 'iivú Ndyuūs chi ca'á ní lado ye'n'e yáá'n'guiinúⁿ? ¿'Áá ditiinú cá ndís'tií nguéé ti 'iivú Ndyuūs ti Ndyuūs nguéé díiⁿ yā castigar ndís'tií?

Ye'n'e chi 'ii'n'yān cuuvi díiⁿ yā ti i'teenú yā Jesucristo ní canee yā ndúúcu vaadi ne'n'e ye'n'é Ndyuūs

²³ Cuuvi díiⁿ yú tanducuén'e chi n'daacā, naati nguéé díiⁿ yú cosa chi nguéé n'daacā ti nguéé v'éé nuu'ndi ye'n'é yú. Nguéé nducuén'e chi n'daacā chi díiⁿ yú nginnee s'uuúⁿ chi ye'n'e Cristo. Ní dendu'ú miiⁿ chi n'daacā, nguéé n'daacā cá caavā s'uuúⁿ chi i'téenu yú 'iivú Ndyuūs. ²⁴ Mar 'áámá 'ii'n'yān chi ye'n'e Cristo daamaⁿ yā nadacadíinuuⁿ yā déndu'ú chi ye'n'e maáⁿ yā, naati nadacadíinuuⁿ ntúuⁿ yā ye'n'e chi ne'n'e taná'n'á 'ii'n'yān.

²⁵ Yúútē chi 'ii'n'yān in'diicuí yā ní'v'ēē cuuvi che'é ní. Ní nguéé itínguuneeⁿ ní ye'n'e yuútē miiⁿ. 'Tíicā díiⁿ ní ní nguéé dinuu'ndí ní. ²⁶ Ní yá'n'āa ndúúcu nducuén'e chi v'éé vmnaaⁿ ye'n'é ní ye'n'e 'iivú Ndyuūs.

²⁷ Nduuti chi 'aama 'ii'n'yān chi nguéé i'téenu yā Jesucristo díiⁿ yā invitar ndís'tií chi che'é ní ndúúcu yā, ní nduuti chi ne'n'é ní tuu'mi ní ca'n'á ní ndúúcu yā. Tanducuén'e chi cun'duú yā na mesa ní che'é ní. Nguéé tiinguuneeⁿ ní de'ē v'ee ye'n'e chi che'é ní. 'Tíicā ngu'ee dinuu'ndí ní. ²⁸ Nduuti chi 'áámá 'ii'n'yān nga'n'a yā ngii yā ndís'tií chuu: Yúúte 'cūú ní canéé vmnaaⁿ nátaí ye'n'e ídolos, tuu'mi ní nguéé ché'e ní yuútē miiⁿ. Ní nguéé díiⁿ ní chi 'ii'n'yān miiⁿ cuuvi nadacadíinúⁿ yā chi dinuu'ndí ní. Ní yá'n'āa ndúúcu nducuén'e chi v'éé vmnaaⁿ ye'n'e ní ye'n'é 'iivú Ndyuūs. ²⁹ 'Úú nga'n'á ngii ndís'tií chuú. Nguéé che'é ní yuútē miiⁿ chi ye'n'e nátaí taachi 'ii'n'yān nga'n'á yā chi che'é ní yuútē miiⁿ, ti 'ii'n'yān nadacadíinúⁿ yā chi v'éé nuu'ndi ye'n'é ní taachi che'é ní yuútē miiⁿ. 'Úú deenú chi cuuvi che'é yuútē miiⁿ ní nguéé idinuu'ndí. 'Ii'n'yān chi duu'vi déenu yā ye'n'e Jesucristo nguéé cuuvi che'é yā. 'Túúca yúúte 'cūú, ní díiⁿ yā juzgar cosa chi nguéé ituneeⁿ yā. 'Úú deenú chi nguéé v'éé poder ye'n'e ídolos. 'Úú ca'n'á, gracias Ndyuūs caava yuútē miiⁿ, ní che'é yuútē miiⁿ.

³⁰ Ndúúti chi ca'n'á, gracias Ndyuūs cáávā yuútē chi che'é, ¿de'ē cuuvi chi cunncā nga'n'a yā ye'n'e 'úú ye'n'e chi che'é? ³¹ Díiⁿ ní tan'dúúca chi nga'n'á. Ní nduuti chi nge'e ní, o ngi'í ní, o ye'n'é táámá cosa chi díiⁿ ní, ndís'tií díiⁿ ní tanducuén'e cucáávā chi cuuvi dich'et'et' n'dai ní Ndyuūs. ³² Nguéé díiⁿ ní cosa chi 'ii'n'yān Israel s'ee'n o 'ii'n'yān s'ee'n chi nguéé ndaata Israel, o 'ii'n'yān s'ee'n chi i'téenu yā Jesucristo ye'n'e yú cuuvi nadacadíinuuⁿ yā chi v'éé nuu'ndi ye'n'é ní. ³³ 'Áá tíi nūuⁿ lugar taachi 'úú canee, 'úú idiíⁿ tanducuén'e chi cunéé yiinu 'ii'n'yān na lugar miiⁿ. Nguéé idiíⁿ cosa chi ne'n'é maáⁿ, ti díiⁿ tanducuén'e ní 'iicu cuuvi nanguá'n'ai 'ii'n'yān.

11

¹ Ndís'tií ní díiⁿ ní tan'dúúca chi 'úú idiíⁿ ti 'úú idiíⁿ tan'dúúca chi Cristo chi'cueeⁿ yā 'úú.

Yen'e n'daata s'één chí ca'ná yā yaācū

2 'Úú nga'ná n'daacā yen'e ndís'tiī hermanos yen'é ti n'gaacú nī yen'e 'úú, ndúúcu tanducue'n'e dendu'ū. Ní dií'n nī tan'dúúca chí 'úú ngi'cueé'n ndís'tiī. 3 'Úú ne'n'é chí cadíinū'n ndís'tiī chí Cristo mií'n ní nga'ná ntií'nyú'n yā yen'e nducyaaca sa'ná. 'Ícú sa'ná ní nga'ná ntií'nyu'n sa yen'e n'daataá yé'n'e sa. 'Ícú Ndyuūs Chída yú nga'ná ntií'nyú'n yā yen'e Cristo mií'n. 4 Nducyaáca sa'ná chí nga'ángua'a sa o nga'ná sa nduudu yen'é Ndyuūs ndúúcu sndií'n yen'e sa chí canúú'n tií'n sa, ngíí 'cuináa'n sa. 5 Nducyaáca n'daataa chí nga'angua'a tá o nga'ná tá nduudu yen'é Ndyuūs ní nguéé ndeεcu paño yen'e tá tií'n tá, ngíí 'cuináa'n tá ti idii'n tá tan'dúúca chí ndíí tií'n ta. 6 Nduúti chí nguéé ndeεcu paño yen'e tá tií'n tá tuu'mi ní cuū tá yuudū tií'n tá. Nduuti chí 'aama n'dáataá ngíí 'cuináa'n tá chí ndíí tií'n tá, tuu'mi ní canéé chí cheεcu paño yen'e tá tí'n tá. 7 Sa'ná ní nguéé cánéé chí caa'ma'n sa nduudu yen'é Ndyuūs ndúúcu sndií'n yen'e sa chí canuu'n tií'n sa, ti Ndyuūs din'dái yā sa'ná tan'dúúca maá'n yā chí caa'ma'n ntií'nyu'n sa, 'tíicá. Sa'ná s'uúu'n, sa'ná ní dií'n sa ntií'nyu'n yen'e Ndyuūs. N'daataa nguéé 'tíicá. Idii'n tá chíí'n chí nga'ná isan'á yen'e tá, ti sa'ná mií'n caa'ma'n ntií'nyu'n sa yen'e n'daata mií'n. 8 Ti Ndyuūs nguéé din'dái yā sa'ná yen'e n'daataa naati din'dái yā n'daataa yen'e sán'á. 9 Ti Ndyuūs nguéé din'dái yā sa'ná chí dichíí'vε sa n'daataa, naati din'dái yā n'daataa chí dichíí'vε tá sa'ná. 10 N'daataa ní canéé chí ndeεcu paño yen'e tá tí'n tá ti chí'i'n tá chí nguéé caa'ma'n ntií'nyu'n tá. 'Tiicá ntuū'n ángel s'ee'n ní chí canuú'ni tīnuú náa'n yā taachi canéé yā nanáá'n 'iivú Ndyuūs. 11 Ndyuūs dií'n yā chí sá'ná nguéé canéé sa dāmāa'n sa, ndíí nguéé n'daataa canéé tá dámaā'n tá. Ndyuūs dií'n cuenta chí sa'ná ní n'daataa daama daamá yā nanaá'n yā ti Jesucristo chí'i yā cucáávā nduu 'uuví 'ií'n'yā'n s'uu'. 12 Vmnaá'n vmnaa'n n'daata mií'n ní yen'e sa'ná. Maa'n ní sa'ná chí'iindiyáa'n sa yen'e n'daataa naati tanducue'n'e dendu'ū ní yen'é 'iivú Ndyuūs.

13 ¿De'e nadacadiinú'u'n nī yen'e chuū? ¿Áá n'daacā chí n'daata caa'ma'ngua'a tá ndúúcu Ndyuūs 'aara chí nguéé ndeεcuú paño yen'e tá tií'n tá? 14 Nducyaáca 'ií'n'yā'n deenú yā chí sa'ná chí n'géénūu yuudū tí'n sa ti 'cuináa'n sa. 15 Nduuti chí n'daata n'géénūu tií'n tá n'daacā yen'e tá. Ní yuudū tií'n tá n'daacā chí in'díí tií'n tá chí tan'dúúca 'áamá paño. 16 Nduuti chí 'ií'n'yā'n ne'n'e caa'ma'n taán yā yen'e chuū, 'úú nguéé cuuvi caā'n'ma'n cá yen'e ti 'tíicá costumbre yen'e yú. 'Tiicá ntuū'n costumbre yen'e nducyaaca 'ií'n'yā'n chí i'téenu yā Jesucristo.

Cosas chí nguε n'daacā idií'n yā taachi che'é yā Santa Cena yen'e Señor Jesucristo

17 Maa'n ní 'úú idinguú'u'n yen'é ndís'tiī ti nguéé n'daacā dií'n nī. Taachi nduuvidaamá nī nguéé n'daacā ca idií'n nī ti cunncaā ca idií'n nī. 18 'Úú n'giindiveé'n chí ndís'tiī nguéé daama vaadī cadiiinu'u'n yen'e nī taachi nduuvidaamá nī ná yaācū. Véé 'téé chí i'teenú chí cuaacu chí chí'iindiveé'n. 19 Canéé chí véé chí nduuvidaamá 'āá ví'í caā ndís'tiī chí i'téenu nī Jesucristo, ti cuuvi deenú nī che'é hermanos nguaa'n ndís'tiī chí 'áamá canéé yā chí i'téenu cá yā. 20 Taachi 'āá ví'í caā nduuvidaamá nī ní che'é nī Santa Cena yen'e Señor Jesucristo nguéé che'é ní Cena mií'n tan'dúúca chí Jesucristo ca'ná ntií'nyú'n yā. 21 Ndís'tiī nguéé canéé ngíínú nī taachí ndaa nducyaaca hermanos naati ca'áamá ca'aamá nī dií'n núú'n yiinu nī ní ca'ná nī na yāacū ní che'é nī Cena yen'e nī. Ní taachi ndaa tiempo chí che'é nī Santa Cena ná'ná nī ní cuíicu

nī. Taná'n'a nī ní cuu'vi nī. ²² ¿D'é'ē chuū? ¿'Áá ngu'éé véé va'ai ye'n'e nī naachi cuuvi che'e nī ní cu'u nī? Nduuti chí ngu'éé ne'n'é nī repartir Cena ye'n'é nī, ¿d'é'ē cuuvi chí cand'éé nī Cena ye'n'é nī ch'eti yaacū? Ngu'éé n'daacā idiín nī taachi nduuvidaamá nī na yaacū ye'n'e 'iivú Ndyuūs. Díi'n nī cosa chí cuuvi 'cuináá'n 'ii'yā'n chí ngu'éé véé chí che'e yā. ¿D'é'ē ne'n'é nī chí 'úú caa'n'mán ndúúcu ndís'tiī ye'n'e chuū? ¿'Áá ne'n'é nī chí 'úú caa'n'mán ndúúcu ndís'tiī chí n'daacā idiín nī? Ngu'éé cuuvi caa'n'mán 'tiicā.

*Chuū historia ye'n'ē Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)*

²³ 'Iivú Señor Jesucristo chí yā 'úú chíi'n chí 'úú ca'cueé'n ndís'tiī. Nguinū mii'n chí 'āā cuéé nca'a Judas Iscariote mii'n Jesucristo chí ndíi yā preso na ta'á 'ii'ntyé'n'ē, Jesús mii'n ní sta'a yā pan. ²⁴ Ch'iinu Jesús nca'a gracias Ndyuūs cáāvā pan mii'n, tuu'mi ní n'deé yā pan. Ní Jesús ní ca'n'a yā chíi yā discípulos ye'n'e yā: Nds'tiī cuta'á nī ní che'e nī. Pan 'cūū chí 'úú n'deé tan'dúúca cuerpo ye'n'é 'tíicā. Ní cuerpo ye'n'é ca'á chí n'deé cucáāvā ndís'tiī. Nadiín nī chuū, ní taachi nache'é ní pan mii'n ní nan'gaacū nī ye'n'ē 'úú cue'n'e daā'ma'n. ²⁵ Cuayivi chí che'é nī pan 'cūū Jesús sta'a ntúu'n yā taza chí s'née'n vino ní nga'n'a yā: Vino ch'eti taza 'cūū ní tan'dúúca yuuú'n ye'n'é 'tíicā. Nduúcu yuuú'n ye'n'é idiín 'áámá compromiso chí ngai. Nadiín nī chuū ní taachi nang'i'í ní vino mii'n nan'gáácū nī ye'n'ē 'úú cue'n'e daā'ma'n. ²⁶ Maa'n ní taachi che'é nī pan 'tíicā, ní cu'ú nī vino ye'n'e taza 'tíicā, tuu'mi ní ch'i'n'í nī 'ii'yā'n chí Jesucristo ch'i'i yā caavā ndís'tiī. Nadiín nī Cena 'cūū ndii tiempo chí ndaa Jesucristo taama vmné'n'ē.

Ye'n'e táacā cuuvi che'e yú Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo

²⁷ 'Ii'yā'n chí nge'é yā pan ye'n'e Cena 'cūū ní ng'i'í ntúu'n yā vino ye'n'e taza ye'n'e Santa Cena ye'n'ē Jesucristo, canéé chí canéé ndúúcu staava ye'n'é yā d'εεve nanáá'n Dendyuūs. Nduuti chí ngu'éé d'εεve staava ye'n'é yā nanáá'n Dendyuūs taachi che'é yā Cena mii'n, tuu'mi ní díi'n nuu'ndí yā contra cuerpo ye'n'e Señor Jesucristo ndúúcu yuuú'n ye'n'e yā dendu'ú, ti ngu'éé díi'n yā respetar Jesucristo. ²⁸ Caava chúū 'áámá 'áámá 'ii'yā'n chí ne'n'é yā che'é yā ye'n'ē Santa Cena ye'n'ē Señor Jesucristo, canéé chí n'diichi maá'n yā ndúúti chí d'εεve staava ye'n'é yā nanáá'n Dendyuūs. Taachí d'εεve staava ye'n'é yā nanáá'n Dendyuūs tuu'mi ní cuuvi che'e yā pan ye'n'e Santa Cena ye'n'ē Señor Jesucristo, ní cu'ú yā vino ye'n'e taza ye'n'ē Cena 'cūū. ²⁹ 'Ii'yā'n chí nge'é yā ní ng'i'í yā ye'n'e Cena ye'n'ē Señor Jesucristo ní ngu'éé nacádiinúú'n yā ye'n'e cuerpo ye'n'e Jesús chí ch'i'i caava s'uúú'n, Dendyuūs díi'n yā castigar 'ii'yā'n mii'n. Véé nuu'ndi ye'n'é yā nanáá'n 'iivú Ndyuūs. Maá'n yā dinuu'ndí yā ní díi'n yā chí cuuvi castigado yā. ³⁰ Cáávā chí díi'n ní 'túúca, 'yaa'n n'dái ndís'tiī ní duuva nī, ní ná'n'a nī ní ngíta nī, taná'n'ā ní ch'i'i nī nguaa'n ndís'tiī. ³¹ Nduúti chí s'uúú'n n'diichi maa'n yú chí n'daacā canee yú nanáá'n Ndyuūs ye'n'ē yú, Ndyuūs ngu'éé díi'n yā castigar s'uúú'n. ³² Taachi 'iivú Ndyuūs n'diichí yā nuu'ndi ye'n'ē yú ní ngu'éé d'εεve staava ye'n'ē yú taachi che'é yú Santa Cena ye'n'ē Jesucristo, tuu'mi ní teé yā 'aama castigo s'uúú'n. Nícu nadacadíinuu'n yú ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yú. Ní 'íicú ngu'éé canee yú condensado tan'dúúca taná'n'ā 'ii'yā'n ye'n'e i'nyee'ndí 'cūū chí ngu'éé i'téenu yā 'iivú Ndyuūs.

³³ Maa'n ní ndís'tiī hermanos ye'n'é, taachi nduuvidaamá nī ní che'é nī Santa Cena ye'n'e Jesucristo 'cuεεtinee ngiinú nī ti ndaa taná'n'ā hermanos ye'n'é nī. ³⁴ Nduuti chí 'áámá 'ii'yā'n cuiicú yā, canéé chí ch'é'é yā na vacú yā. Tuu'mi

ní nducyaaca nī nduuvidaama nī na yaācū ní che'é nī Santa Cena ye'n'e Señor Jesucristo. 'Tíicā cuuvi che'é nī pan ní ngí'í nī vino ní díi' nī respetar Señor Jesucristo. Ní n'diichí Ndyuūs chi ngu'éé véé nuu'ndi ye'n'é nī. Tan'dúúca tanán'ā chi véé 'úú caa'n'mán ye'n'é taachi ndaá ní cuneé ndúúcu nī.

12

Ye'n'é nducué'n'é chi Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs téé yā s'uúú'n ti ye'n'é Señor Jesucristo

¹ Maa'n ní 'úú ne'n'é idinguún ye'n'e chi nca'a Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs s'uúú'n. Ne'n'é chi cadíinuun nī chuū. ² Ndis'tií chi ngu'éé 'i'nyā'n ye'n'e ndaata Israel ndis'tií, ti taachi 'āā cuéé i'teenú nī Señor Jesucristo díi'n nī tan'dúúca costumbre ye'n'é nī ní st'éenu nī ídolos chi ngu'éé cuuvi caa'n'ma'. ³ Ne'n'é chi ndis'tií cadíinuún nī chuū. 'Ii'nyā'n chi canee ndúúcu Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'é Dendyuūs, ngu'éé cuuvi caa'n'mán yā contra ye'n'e Jesucristo. 'Ii'nyā'n chi nga'n'á yā chi Jesucristo ní 'iivú Ndyuūs ye'n'e yā, nga'n'a yā 'túúca ti Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs díi'n yā chi 'túúca chí nga'n'a yā.

⁴ Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs tee yā nti'nyu'n s'uúu'n chí 'āā vi'i caā nti'nyu'n ye'n'é 'áámá 'áámá s'uúu'n. Ní tee yā poder s'uúú'n chi cuuvi díi'n yú nti'nyu'n mii'n chí 'āā vi'i caā. Niicu véé 'áámá n'dyá'n'ā Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. ⁵ Idi'nyā'n yú n'dee náán nti'nyu'n chí 'āā vi'i caā chí ye'n'e 'iivú Ndyuūs, naati nducyaaca nti'nyu'n mii'n ní ye'n'e 'áámá n'dyá'n'ā 'iivú Ndyuūs. ⁶ N'dee náán nti'nyu'n ye'n'e Dendyuūs véé chí idi'nyā'n yú ní Ndyuūs ngínnee yā 'áámá 'áámá s'uúú'n. ⁷ Ndyuūs tee yā Espíritu N'dai ye'n'é yā s'uúú'n ní Espíritu mii'n nginnee s'uúú'n. Ní s'uúú'n cuuvi cunnee yú nducyaaca 'i'nyā'n chí i'téenu yā Señor Jesucristo chí 'iivi yú. ⁸ Espíritu N'dai mii'n ní cunnee tanán'ā 'i'nyā'n chí nga'n'a n'dáaca yā nduudu ye'n'é Ndyuūs. Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs nginnee na'n'a 'i'nyā'n chí cuuvi caa'n'ma' yā ndúúcu vaadi deenú ca. Dámaān 'áámá n'dyá'n'ā Espíritu N'dai mii'n díi'n chuū. ⁹ Ní Espíritu N'dai mii'n ní nginnee nducyaaca 'i'nyā'n chí i'téenu cá yā Dendyuūs. Ní Espíritu N'dai nginnee ná'n'ā 'i'nyā'n ní ca'á poder mii'n 'i'nyā'n s'uú'n chí 'i'nyā'n s'uú'n cuuvi díi'n yā chí nduúvā ye'n'é 'i'nyā'n chí ngiitā. ¹⁰ Espíritu N'dai mii'n ca'á na'n'a 'i'nyā'n chí idi'nyā'n yā vaadi n'giinuú ní nga'a poder ná'n'ā 'i'nyā'n chí cuuvi candéé yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. Espíritu N'dai mii'n ní díi'n chí ná'n'ā 'i'nyā'n cuuvi déenu yā cheé 'i'nyā'n nga'n'á yā caavá Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs o cááva espíritu ye'n'e yáán'nguiinuún. Ní Espíritu N'dai ca'a ná'n'a yā poder chí caa'n'ma' yā n'dee náán' dávaacu, ní ná'n'a yā chí ca'n'a yā chí'n chí ne'n'e caa'n'ma' nduudu mii'n. ¹¹ 'Áámá n'dyá'n'ā Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs tee yā poder 'áámá 'áámá s'uúú'n chí cuuvi díi'n yú nti'nyu'n ye'n'é yā tan'dúúca chí né'n'e yā.

S'uúú'n ní tan'dúúca chí s'uúú'n ní 'áámá cuerpo nūu'n s'uúú'n

¹² 'Tíicā véé 'áámá cuerpo ye'n'é yú ní neéné n'dee náán' chí véé ye'n'é. Ní ndúúcu n'dee náán' chí véé ye'n'é, ní ye'n'é 'áámá cuerpo nūu'n, 'túúca. Cucáávā chí ye'n'e Jesucristo s'uúú'n, tuu'mi s'uúú'n ní tan'dúúca chí s'uúú'n ní 'áámá cuerpo nūu'n s'uúú'n. Ní cuerpo mii'n ní Jesucristo mii'n. ¹³ Ti cááva Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs mii'n' ngu'edinuún' nī yú ní maa'n ní s'uúú'n ní ye'n'é 'áámá cuerpo s'uúú'n. Nduuti chí 'i'nyā'n Israel chí judíos s'uúú'n, o 'i'nyā'n griegos s'uúú'n o 'i'nyā'n chí snéé caadi 'i'nyā'n s'uúú'n, o 'i'nyā'n chí díi'n nti'nyu'n cáávā maán' yā s'uúú'n, nducyaaca s'uúú'n ní ye'n'é 'áámá Espíritu N'dai ye'n'é Dendyuūs.

14 'Tíicā cuerpo yeⁿē yú, ní nguéé 'áámá n'dyáⁿā nūuⁿ ti 'yaaⁿ n'dái yeⁿē. 15 Ndúúti chi ca'a yú chí ngíi ngaⁿa ní miiⁿ ní caāⁿmaⁿ: Caati 'úú nguéé 'áámá ta'á 'úú nguéé yeⁿe cuerpo yeⁿe yú. ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chi cáávā chiiⁿ chí caⁿ'a ca'a yú, ní ca'a yú nguéé yeⁿe cuerpo yeⁿe yú? Nguéé 'tíicā. 16 Ndúúti chí veeⁿ yú chí ngíi ngaⁿa ní miiⁿ ní caāⁿmaⁿ: Caati 'úú ní nguéé 'áámá nduutináaⁿ 'úú nguéé yeⁿe cuerpo yeⁿē yú. ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chí cáávā chiiⁿ chí caⁿ'a veeⁿ yú, ní veeⁿ yú nguéé yeⁿē cuerpo yeⁿe yú? Nguéé 'tíicā. 17 Nduuti chí nuuⁿmaⁿ cuerpo yeⁿē yú ní 'áámá nduutinaaⁿ yú tuuⁿmi ní ¿taacā cúúví 'caandiveeⁿ yú? Ní ndúúti chí nuuⁿmáⁿ cuerpo yeⁿē yú ní veeⁿ yú tuuⁿmi ní ¿táácā cuuvi 'táaⁿ'nuⁿ yú? 18 Dendyuūs s'néeⁿ yā ca'áámá ca'áámá chí canee yeⁿē cuerpo yeⁿē yú na lugar naachi canee yiinú yā. 19 Nduuti chí cuerpo yeⁿē yú ní 'áámá parte nūuⁿ ¿tíi canéé nducuéⁿē cuerpo yeⁿē yú? 20 'Tíicā Dendyuūs din'dái yā 'áámá cuerpo yeⁿē yú chí n'deeé nááⁿ chí vεε naati véé 'áámá cuerpo yeⁿē yú.

21 Nduuti chí nduutinaaⁿ yú chí ngíi ngaⁿa ní miiⁿ ní caāⁿmaⁿ yeⁿe ta'á yú 'tíicā: Dii ta'ā, nguéé dichííⁿvē di. 'Tíicā ntúūⁿ tiiⁿ ra yú ní caaⁿmaⁿ yeⁿē ca'ā yú 'tíicā: Díi ca'á, nguéé dichííⁿvē dii. Nguéé cuuvi 'tíicā. 22 Dendúⁿ chí snée na cuerpo yeⁿe yú chí duúvā ní 'líiⁿ chí nguéé diiⁿ yú cuenta yeⁿē, chíiⁿ chí neené dichííⁿvē s'uúuⁿ. 23 Dendúⁿ chí yeⁿe cuerpo yeⁿē yú chí nacadiiinuⁿ yú chí nguéé importante, chuū ní diiⁿ yú cuidado yeⁿē tan'dúúccā chí ch'εεε ca. Dendúⁿ chí yeⁿe cuerpo yeⁿe yú chí nguéé neⁿe yú chí 'iiⁿyāⁿ n'diichi yā chí n'díi yú ndúúccū catecai yú. 24 Tanáⁿā parte yeⁿe cuerpo yeⁿe yú 'āā n'daacā canee 'āā tiini caā. Dendyuūs diiⁿ yā cuerpo yeⁿe yú ní diiⁿ yā chí cundεε ca yú cuidado yeⁿē nducuéⁿē chí nadacadiínuuⁿ yú chí nguéé importante yeⁿe cuerpo yeⁿe yú. 25 Chuū ní diiⁿ Dendyuūs chí nducuéⁿē parte yeⁿe cuerpo n'daacā diiⁿ ntiⁿnyūⁿ yeⁿē cuerpo yeⁿe yú. Ní nducuéⁿē cuerpo yeⁿe yú diiⁿ yú cuidado 'áámá parte yeⁿē yú ndúúccū táámá parte yeⁿe yú. 26 Nduuti chí diiⁿ yú cuidado yeⁿe 'áámá dendúⁿ nūuⁿ yeⁿe cuerpo yeⁿe yú ti diiⁿ sufrir, tuuⁿmi ní nuuⁿmaⁿ ch'εεε cuerpo yeⁿe yú diiⁿ sufrir. Nduuti chí dich'εεε yā 'áámá dendúⁿ yeⁿe cuerpo yeⁿē yú tuuⁿmi ní núúⁿmáⁿ cuerpo yeⁿe yú ní yeenú taavi.

27 Chuū chí caaⁿmáⁿ. Maaⁿ ní nducyaaca ndís'tíi ní yeⁿe cuerpo yeⁿe Cristo Jesús. Ní ca'áámá ca'áámá ní véé parte yeⁿe cuerpo yeⁿe Cristo Jesús. 28 Ndyuūs tee yā ntiⁿnyuⁿ ca'áámá ca'áámá s'uúuⁿ chí i'teenu yú Jesucristo. Vmⁿááⁿ vmⁿaaⁿ ca'a yā ntiⁿnyuⁿ chí ch'εεε ca chí ntiⁿnyuⁿ yeⁿe apóstoles chí dich'óó Dendyuūs. Cuayiivi ní tee yā tanáⁿā yú ntiⁿnyuⁿ yeⁿe profetas chí ndεε yú nduudu yeⁿē 'iivú Ndyuūs. Cuayiivi ní tee yā tanáⁿā yú ntiⁿnyuⁿ chí maestros yeⁿe nduudu yeⁿé Ndyuūs. Ní tanáⁿā yú Ndyuūs tee yā ntiⁿnyuⁿ s'uúuⁿ chí diiⁿ yú vaadi n'giinu. Tuuⁿmi ní tee yā tanáⁿā yú ntiⁿnyuⁿ chí diiⁿ yú chí induúvā yeⁿē 'iiⁿyāⁿ. Tee yā tanáⁿā yú ntiⁿnyuⁿ chí caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ yú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí cunnéé yā 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs. Ní teé yā ntiⁿnyuⁿ tanáⁿā yú chí ngaⁿa yú n'deeé 'nááⁿ davaacu. 29 ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chí nducyaaca yú apóstoles? ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chí nducyaaca yú profetas chí ndεε nduudu yeⁿe 'iivú Ndyuūs? ¿'Áá nadacadiínuuⁿ nī chí nducyaaca yú maestros yeⁿē nduudu yeⁿé Ndyuūs? ¿'Áá nducyaaca yú diiⁿ yú vaadi n'giinu? 30 ¿'Áá nducyaaca yú cuuvi diiⁿ yú chí nduuvā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ? ¿'Áá nducyaaca yú

nga'a yú n'deeē 'naa' davaacu? ¿'Áá nducyaaca yú cuuvi caa'ma' yú chi ne'e caa'ma' táámá davaacu? Nguéé 'tíicā. ³¹ Canéé chi dii' yú ntii'nyu' ye'n'é Dendyuūs tan'dúúicā chi Dendyuūs ne'n'é yā chi dii' yú. Ní caavā s'uuú' ní ntii'nyu' mii' ní n'daacā ca. Maa' ní 'úú' cuu'mí' n'ís'tī táacā cuuvi chí dii' yú chí más cā n'daacā ca.

13

Ye'n'e vaadī ne'n'e chí ch'εεε n'dai

¹ Nduuti chí s'uuú' caa'ma' yú tan'dúúicā chí nga'a 'ii'yā' chí deenu, o tan'duucā chí nga'a ángeles, ní nguéé ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā', tuu'mi ní nduudu ye'n'e yú tan'duucā 'áámá cūū' líi' chí n'gεεcu, o tan'dúúicā 'áámá cu'u lata chí di'cuεécú yú. ² Nduúti chí Ndyuūs tee yā ntii'nyu' s'uuú' chí cuuvi caa'ma' yú dendú'ú chí cuchíi, ní nduuti chí cadii'nuu' yú nducué'ē chí ye'n'é Ndyuūs chí nguεε deenu taná'na yā, ní nducué'ē vaadī deenu chí ye'n'é i'nyee'dí' cūū, ní nguéé ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā', tuu'mi ní chíi' chí dii' yú nguéé dichí'vē nanáá' Dendyuūs. Ní nduuti chí i'teenu ca yú Dendyuūs chí cuuvi caa'ma' yú ye'n'é 'áámá yīicū' 'tíicā: N'dii' yīicū, divíi ní ye'n'é 'muu', ní yīicū mii' ca'ā taama lado. Ní nduuti chí nguéé ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā', tuu'mi ní chíi' chí dii' yú nguéé dichí'vē nanáá' Dendyuūs. ³ Nduúti chí ca'a yú nducué'ē chí véé ye'n'e yú 'ii'yā' chí nguéé ye'n'é yā, ní 'áará chí ca'a yú maa' cuerpo ye'n'e yú chí 'ii'yā' cuucú yā s'uuú' cuacáavā chí nga'a yú nduudu cuaacu, ní nguéé ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā', tuu'mi ní nguéé de'ē vεε chí dii' yú chí dichí'vē nanáá' Dendyuūs.

⁴ Nduúti chí s'uuú' ní ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā' ní nguéé caa'ma' taa' yú ndúúicū 'ii'yā' ní cuchεε yú tanducué'ē tuu'mi ní neene n'dai yú. Nduúti chí s'uuú' ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā' ní nguéé ngeue yú chíi' chí naa' yú chí véé ye'n'e 'ii'yā'. Ní nguéé nadacadíi'nuu' yú chí ch'εεε n'dai yú. Ní nguéé maa' yú caa'ma' yú chí ch'εεε n'dai maa' yú. ⁵ Nduúti chí s'uuú' ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā' nguéé a fuerza dii' yú dámaā' chíi' chí ne'n'e yú. Ní nguéé nadacadíi'nuu' yú dámaā' ye'n'e maa' yú, naati nginee yú 'ii'yā' chí di'vaachi. Ní cuchεε yú taachí 'ii'yā' s'ee' dí'vaachí yā s'uuú'. Ní nguéé nadacadíi'nuu' yú ye'n'é chí nguéé n'daacā. ⁶ Nduuti chí s'uuú' ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā' nguéé yeenu yú taachi táámá 'ii'yā' dii' yā chí nguεε n'daacā, ti yeenu yú taachi 'ii'yā' dii' yā dendu'ú chí n'daacā. ⁷ Nduuti chí s'uuú' ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā' tuu'mi ní cuchéé yú tanducué'ē dendu'ú chí chó'ōo ndúúcu yú. Ní nguéé i'teenu yú tanducué'ē dendu'ú chí n'giindivee' yú chí 'ii'yā' nga'a ye'n'e táámá 'ii'yā' ye'n'e chí nguéé n'daacā idi' yā. Ní cunee yīinu yú nducué'ē chí n'daacā. Ní cuchéε yú ye'n'é tanducué'ē dendu'ú chí diitu n'dái taachí chó'ōo ye'n'é yú.

⁸ Nduuti chí s'uuú' ne'n'e yú nducyaaca 'ii'yā', tuu'mi ní 'áámá canee yú ndúúicū vaadī ne'n'e ye'n'é Dendyuūs chí 'áámá cūneé ndúúcu yú. Ndaā tiempo chí profetas chí nga'a nduudu ye'n'é Dendyuūs 'āā ntéé caa'ma' yā 'tíicā. Ní 'ii'yā' chí nga'a yā n'deeē 'náá' davaacu 'āā ntéé caa'ma' yā 'tíicā. Ní vaadī déenú ntúū' chí 'ii'yā' nga'a ní cho'ōo yé'n'é. Dámaā' canee vaadī ne'n'e. ⁹ Maa' ní caa'ma' yú nduudu ye'n'é Dendyuūs tan'dúúicā chí n'gi'í yā s'uuú' naati Ndyuūs nguéé ch'i'í yā s'uuú' vaadī déenú ye'n'é tanducué'ē. ¹⁰ Taachi chó'ōo tanducué'ē dendu'ú chí canéé chí cuchíi tuu'mi ní deenu yú nducué'ē, nguéé dámaā' 'téé nūu'.

¹¹ Taachí sa'na 'líi' 'úú, nga'á tan'dúúicā chí nga'a da'cáiyāa ní nadacadíi'nuu' tan'duucā da'cáiyāa. Taachí chí ch'εεε 'úú' 'āā ntéé dii'

tan'dúucá da'cáiyāa. ¹² Maaⁿ ní inaaⁿ yú tanducuéⁿē tan'dúucá chi inaaⁿ yú chεeti 'áamá espejo yaāⁿ yáāiⁿ, ní nguéé inaaⁿ yú n'daacá. Cuayiivi miiⁿ ní n'diichi yú 'iivú Señor Jesucristo dánaaⁿ dánaaⁿ yú. Maaⁿ ní 'téé nuúⁿ deenu yú. Cuayiivi miiⁿ ní snaaⁿ yú tan'dúucá 'iivu Señor Jesucristo n'diichi yá s'uúúⁿ. 'Tíicā snaaⁿ yú. ¹³ Ná vida yeⁿe s'uúúⁿ véé 'iinū chi n'daacá. Véé chi i'teenu yú Dendyuūs, ní véé chi canee ngiinu yú chi diiⁿ Dendyuūs ndúucū yú, ní véé chi neⁿe yú Dendyuūs. Nduu 'iinū naaⁿ chuū ní chiiⁿ chi ch'εεtē n'dai, ní chíiⁿ chi neⁿe yú 'iivú Dendyuūs ní neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

14

Yeⁿē chi 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'a yā táámá davaacu

¹ Nducuéⁿē chi diiⁿ yú canéé chi diiⁿ yú chi n'daacá, ti neⁿe yú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Véé ntiⁿnyuⁿ ch'εεtē yeⁿé Ndyuūs. Ntiⁿnyuⁿ miiⁿ chuū chi vmnáaⁿ vmnáaⁿ chi ndís'tiī cuuvi neⁿé nī chí diiⁿ nī. Ní chí caaⁿmáⁿ nī nduudu cuaacu chi Ndyuūs ch'iⁿ'í yā ndís'tiī. ² 'Áámá hermano yeⁿe yú chi ngaⁿ'a táámá davaacu chi n'dááⁿ chi nguéé deēnū yú, hermano miiⁿ nguéé ngaⁿ'a sa ndúucū 'iiⁿyāⁿ ti ngaⁿ'a sa ndúucū Ndyuūs. S'uúúⁿ nguεε n'giindiveeⁿ yú nduudu miiⁿ, naati Ndyuūs n'giindiveeⁿ yā, ní hermano miiⁿ ngaⁿ'a sa yeⁿe espíritu yeⁿē maaⁿ sa. ³ 'Iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿé Ndyuūs na veedi diiⁿ yā chi hermanos chi i'téenu cá yā Ndyuūs. Ní ca'cueeⁿ yā hermanos. Ní cá'a yā 'viich'εεtínūⁿ hermanos. ⁴ 'Iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu chi n'dááⁿ chi nguéé deenú tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ngi'cueeⁿ maáⁿ yā. Ní 'iiⁿyāⁿ chi candéε nduudu yeⁿé Ndyuūs chí n'giindiveeⁿ tanáⁿ'a yā, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ngi'cueeⁿ yā tanáⁿ'a yā chí snūⁿ yaācū.

⁵ Neⁿé chi nducyaaca ndís'tiī cuuvi caaⁿmáⁿ nī tanáⁿ'ā davaacu chi n'dááⁿ naati n'daacá ca chí caaⁿmáⁿ nī nduudu yeⁿé Ndyuūs na veedi ní n'giindiveeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a yā tanáⁿ'a davaacu chí n'dááⁿ chí nguéé deenu yú, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ca'cueeⁿ yā s'uúúⁿ. Dámaāⁿ n'giindiveeⁿ yú nduuti chí táámá yā caaⁿmáⁿ yā de'é neⁿē caaⁿmaⁿ nduudu miiⁿ. ⁶ Ndís'tiī hermanos yeⁿé, ndúuti chí 'úú ndaá ní caaⁿmáⁿ ndúucū táámá davaacu chí n'dááⁿ chí nguéé n'giindiveeⁿ nī, ¿táácā cuuvi cunnee ndís'tiī? Naati nduuti chí caaⁿmáⁿ na veedi tuuⁿmi ní cuuvi caaⁿmáⁿ yeⁿé cosas chí cuchii, o yeⁿē nduudu cuaacu chí n'dai chí yeⁿé Ndyuūs. Tuuⁿmi ní cuuvi 'cuεetinée nī tan'dúucá chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿé Ndyuūs, ní ca'cueeⁿ ndís'tiī.

⁷ Taachí 'iiⁿyāⁿ itiiⁿ'ví yā 'áámá flauta, o tuuⁿ'ví yā 'áámá guitarra, ní nguéé n'daaⁿ tono chí itiiⁿ'ví yā, o tuuⁿ'ví yā tuuⁿmi ní ¿táácā cuuvi deenú tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ de'ε música chí itiiⁿ'ví yā o tuuⁿ'ví yā? ⁸ Nduuti chí 'áámá soldado itiiⁿ'ví yā trompeta yeⁿe música yeⁿe caanda, ní nguεε n'daaⁿ tono chí itiiⁿ'ví yā, ¿táácā cuuvi deenú tanáⁿ'ā soldados ní cuundiyaáⁿ yā chí 'āā ndaá caanda? ⁹ 'Tíicā ntúūⁿ. Nduuti chí ndís'tiī ní caaⁿmaⁿ nī ndúucū nduudu chí nguéé deenu tanáⁿ'a yā ¿táácā tuumicadiinúⁿ yā chí ngaⁿ'a ní? Ndís'tiī ní diiⁿ nī tan'dúucá chí ngaⁿ'a nī na 'yúúné. ¹⁰ Nééne n'dee 'nááⁿ davaacu véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní 'iiⁿyāⁿ cuuvi caaⁿmáⁿ yā maaⁿ na nduudu yeⁿe yā nducuéⁿē chí neⁿé yā ní tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe yā. ¹¹ Nduuti chí 'úú nguεε n'giindiveeⁿ nduudu yeⁿe tanáⁿ'a 'iiⁿyāⁿ tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canéé yā tan'dúucá 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí canúúⁿ yúúné. 'Tíica ntúūⁿ, 'úú ní canéé tan'dúucá 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí canúúⁿ yúúné tí nguéé n'giindiveeⁿ yā nduudu yeⁿé. ¹² Ndís'tiī chí neⁿé nī diiⁿ nī ntiⁿnyuⁿ ch'εεtē yeⁿé Ndyuūs, ngiicá nī Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs chí téé yā ntiⁿnyuⁿ ndís'tiī, ntiⁿnyuⁿ chí cuuvi

ca'cué^en nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déénu ca yā yeⁿ'e Ndyuūs.

13 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi caaⁿ'maⁿ yā táámá davaacu chi n'dááⁿ canéé chi ngiicá yā Ndyuūs de'ε chi neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ nduudu chí caⁿ'a yā. Ní cuuvi caaⁿ'máⁿ yā tanáⁿ'a yā nduudú miiⁿ. 14 Nduuti chi 'úú caaⁿ'máⁿngua'á ndúúú táámá davaacu chí n'dááⁿ ní nguéé deenú chíⁿ chí caaⁿ'máⁿ tuuⁿ'mi ní dámaāⁿ espíritu yeⁿ'é caaⁿ'maⁿ. Ní 'úú ní nguéé tuumicadiinúúⁿ dé'ε veε chi caaⁿ'máⁿ. 15 ¿De'ε diiⁿ tuuⁿ'mi? Caaⁿ'maⁿngua'á ndúúú nduudu na veedi ní espíritu yeⁿ'é ní túúmícadíinúúⁿ chíⁿ chí diiⁿ. Ní caatá ndúúú nduudu na veedi ní espíritu yeⁿ'é ní túúmícadíinúúⁿ chíⁿ chí caatá dendu'ú. 16 Nduúti chí ndís'tií caaⁿ'maⁿngua'á nī ndúúú táámá davaacu chí n'dááⁿ ní ngaⁿ'á nī 'tíicā: N'dií Ndyuūs, gracias, ní diiⁿ nī ndúúú espíritu yeⁿ'é nī, tuuⁿ'mi ní 'táácá cuuvi caaⁿ'maⁿ tanáⁿ'a yā chí 'tíicá chíⁿ chí ngaⁿ'a nī? 17 'Áará chí n'daacā ngaⁿ'a nī, nguéé cunnee nī 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaācū. 18 'Úú Pablo nca'á gracias Ndyuūs yeⁿ'e yú chí ngaⁿ'á cá n'deee 'nááⁿ davaacu chí n'dááⁿ ndúúú espíritu yeⁿ'é nguεε ti ndís'tií. 19 Taachí ngaⁿ'á na yaācū n'daacā ca chí caaⁿ'máⁿ nyuⁿ'u nduudu na veedi chí 'úú cadíinúúⁿ ní 'iicu ca'cué^en tanáⁿ'a yā, ti 'úú ngaⁿ'á ta ndíichi mil nduudu táámá naaⁿ davaacu chí n'dááⁿ chí nguéé itúúmícadíinuuⁿ tanáⁿ'a yā.

20 Nds'tií hermanos yeⁿ'é, nguéé nadacadiinuuⁿ nī tan'dúúú dá'caiyā, o tan'dúúú 'áámá da'cuá'áa chí nguéé inadacadiinuuⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā 'tíicá nī. Maaⁿ ní nducueⁿ'e chí diiⁿ nī ní nadacadiinuuⁿ nī yeⁿ'e tan'dúúú saⁿ'ā n'geεε nadacadiinuuⁿ sa. 21 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ 'tíicā: 'Úú chí 'iivú Ndyuūs ngaⁿ'á chuū. 'Úú dicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ chí canúúⁿ yúúni chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é ndúúú táámá naaⁿ davaacu. Ndaa yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé neⁿ'é yā 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é. 'Tíicá ngaⁿ'a Ndyuūs. 22 Cáávā chíⁿ ní Ndyuūs ca'á yā poder 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā n'deee 'naaⁿ davaacu chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé tuumicadiinuuⁿ yā. Ní chíⁿ chí n'g'iⁿi Ndyuūs ní 'aama seña chí poder yeⁿ'e yā cááva 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā Ndyuūs. Nguéé caavā s'uuúⁿ chí i'téénu yú. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ca'cué^en yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngaⁿ'a yā cáávā s'uuúⁿ chí i'teenu yú nguéé ti cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā Dendyuūs yeⁿ'e yú. 23 Nduúti chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā 'iivú Ndyuūs, o 'iiⁿ'yāⁿ chí canúúⁿ yúúni, ndaa yā na yaácu nī nduuvíadamá yā ndúúú yú ní nducyaaca yú ngaⁿ'a yú davaacu chí n'dááⁿ. ¿'Áá nguéé caaⁿ'máⁿ yā chí s'uuúⁿ ní loco yú? 24 Nduúti chí nducyaaca ní ca'cué^en nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs na veedi ní ndaa 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chεεti yaācū, 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téénu yā 'iivú Ndyuūs o nguéé déénu yā 'iivú Ndyuūs yeⁿ'e yú, tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cuuvi diiⁿ yā sentir nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. Ní nadacadiinúúⁿ yā yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā na staava yeⁿ'é yā. 25 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuuvi deenú yā de'ε chí maáⁿ yā nadacadiinúúⁿ yā na staava yeⁿ'e yā chí nguεε cuuvi n'diichi yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cundiitⁿ' dií yā ní cu'téénu yā Ndyuūs. Ní ngaⁿ'á yā 'tíicā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ Ndyuūs canéé yā ndúúú ndís'tií.

Diiⁿ n'daacá nī tanducueⁿ'e ndúúú orden

26 Nds'tií ní 'tíicá diiⁿ nī taachi nduuvíadáámá nī. Naⁿ'a ndís'tií ní candéε nī 'aama canción. Ní naⁿ'a ní ch'eeⁿnee listo nī chí ca'cué^en nī tanáⁿ'a yā. Naⁿ'á ní ní ch'eeⁿnee listo nī chí caaⁿ'máⁿ nī 'áámá nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Naⁿ'á nī ní caaⁿ'máⁿ nī táámá naaⁿ davaacu chí n'dááⁿ naati n'nuúⁿ nī vmnaaⁿ vmnaaⁿ 'áámá hermano chí cuuvi caaⁿ'máⁿ de'ε chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu

s'ee'n chi n'dáán. 'Tíicā cuuvi, ní cu'téenu cá nī ye'n'é 'iivú Ndyuūs. ²⁷ Damaān 'uuvī o 'iinú nī 'aama 'aamá nī caa'n'mán nī ndúúcū naa'n davaacu, nduudú chí n'dáán, naati táámá nī ch'ee'nee listo chí caa'n'mán nī de'ē ne'n'é caa'n'mān nduudu s'ee'n chí n'dáán. ²⁸ Nduuti chí ngu'éé véé 'áámá yā nguaa'n ndís'tī chí cuuvi caa'n'ma' de'ē ne'n'é caa'n'mān nduudu s'ee'n chí n'dáán tuu'mi 'iin'yān ngu'éé cuuvi caa'n'mán yā ndúúcū davaacu chí n'dáán naachi nduuvidaamá nī. Naati 'iin'yān mii'n cuuvi ndeé yā cúūnū cúūnū ndúúcū Dendyuūs ndúúcū davaacu chí n'dáán. ²⁹ Taachí nduuvidaamá nī, 'uuvī nī o 'iinu nī candéε nī nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ní ca'aama ca'aama nī caa'n'mán nī nduudu na veedi ní tana'á yā nadacadíinuu'n yā ye'n'e nduudu chí nga'a nī. ³⁰ Nī nduuti Ndyuūs ní n'gi'nī yā 'áámá ndís'tī chí véε nī 'áámá nduudu ye'n'é yā chí caa'n'mán nī, tuu'mi ní 'iin'yān chí candéε yā nduudu mii'n canéé chí téε yā lugar chí caa'n'mán nī nduudu ye'n'é Ndyuūs. ³¹ 'Tíicā nducyaaca nī cuuvi caa'n'mán nī nduudu ye'n'é Ndyuūs ca'áámá ca'áámá nī. Taná'a nī n'giindiveén nī. Ní 'tíicā ní cuuvi déenu cá nī ye'n'é Ndyuūs ní cu'téenu cá nī ye'n'é yā. ³² 'Iin'yān chí caa'n'mán yā nduudu ye'n'é Ndyuūs deenu yā de'ε tiempo chí caa'n'mán yā. ³³ Ndyuūs ne'n'é yā chí véε orden ch'eti yáacū ye'n'é yā ní véé vaad' diin'. 'Tíicā ní ch'ee'neé 'diin' nī dendu'ū na staava ye'n'é nī. 'Tíicā cānee tanducué'nē yāacū ye'n'é Ndyuūs. ³⁴ Taachi nduuvidaámá nī n'daataá ngu'éé cuuvi candéε tá nduudu ye'n'e Dendyuūs, naati 'diin' 'diin' nūu'n 'cuεεtinéé cheendí tá. 'Tíicā canéé nguū'n na ley ye'n'é Ndyuūs. ³⁵ Nduuti chí 'áámá n'daataá ngu'éé tuumicadíinuu'n tá ye'n'e nducué'nē chí nga'a yā ch'eti yāacū, tuu'mi taachi ndaa tá ná vaacu tá cuuvi nítinguunee'n ta isa'ā ye'n'e tá. Nduuti chí 'áámá n'daataá candéε tá nduudu ye'n'é Ndyuūs ch'eti yāacū, tuu'mi 'cuináa'n tá.

³⁶ ¿'Áá ngu'éé ne'n'é nī 'caandiveén nī chí dinguún ye'n'e nī? ¿Dé'ε ra tuu'mi? ¿'Áá ye'n'e ndís'tī nduudu ye'n'e Ndyuūs o ndaā dāmáān nanáán ndís'tī nduudu mii'n? ³⁷ Nduuti chí 'áámá sa'ā nguaa'n ndís'tī nadacadíinuu'n sa chí cuaacu chí ntiin'nyu'n ye'n'é sa chíin' chí caa'n'ma'n sa nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs, ní Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ca'cueén yā sa'a mii'n, tuu'mi ní cuuvi deenu sa chíin' chí idinguún tan'dúúcā chí Ndyuūs ch'in'í yā 'úú. ³⁸ Nduuti chí sa'ā mii'n ngu'éé 'caandivee'n sa nduudu ye'n'é, tuu'mi ní ndís'tī ngu'éé 'caandiveén nī nduudu ye'n'é sa.

³⁹ 'Tíicā diin' nī, ndís'tī hermanos ye'n'é. Caa'n'mán nī nduudu cuaacu ní ca'á nī lugar chí 'iin'yān caa'n'mán yā táámá davaacu chí n'dáán. ⁴⁰ Diin' n'daacá nī tanducué'nē ndúúcū orden.

15

Jesucristo 'āā nnduuchi yā ye'n'é nguaa'n tiná'ā

¹ Nds'tīi hermanos ye'n'é, maa' ní chuū nga'a cuaacū ngi' ndís'tīi nduudu ye'n'e evangelio chí ndúúdú ngai ye'n'é Jesucristo. Chíin' 'āā nga'á, ní ngi'cueén ndís'tīi. Ní ndís'tīi ní n'giindiveén nī ní s'téenu nī. Ní 'aama canee n'daacá nī ná nduudu 'cūū. ² Cáāvā nduudu cuaacu ye'n'é Dendyuūs ndís'tīi ní nnguá'n'ai nī ye'n'é nuu'ndi ye'n'é nī nduuti chí 'áámá cānee na staava ye'n'é nī chíin' chí ca'cueén ndís'tīi. Nduuti chí ndís'tīi ngu'éé i'teenú ní ngu'éé dichí'vē nduudu mii'n cáāvā ndís'tīi.

³ Vmnáán' vmnaa'n ní chí'cueén ndís'tīi ch'ε chí más ca importante tan'dúúcā chí Cristo chí'cueén yā 'úú. Chuū chíin' chí Cristo ní ch'īi yā cáāvā nuu'ndi ye'n'é yú tan'dúúcā chí canéé nguū'n ndii' cuáán' vmnaa'n na libro ye'n'é Ndyuūs.

4 'Ii'nyān ní ch'iichi yā Cristo ní cho'ōo ndii 'íínú nguuvi ní Dendyuūs nadin'duuchí yā Cristo ye'n'e nguaan tiná'nā tan'dúúcā chi canéé nguūn na libro ye'n'é Dendyuūs. 5 Cuayiivi chí Cristo nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā sa'nā Pedro n'diichi sá Cristo. Cuayiivi chí cho'ōo chuū ní ndichuuvi apóstoles n'diichi yā Cristo. 6 Cuayiivi mii' ní 'áámá tiempo nuūn nyu'u ciento hermanos nduuvidaamā yā ní n'diichi yā Cristo chí 'āā nduuchi yā ye'n'é nguaan tiná'nā. N'deeé cá yā ye'n'e nyu'u ciento hermanos nduuchi yā ndíi maa'n, naati duu'ví yā n'díi yā. 7 Cuayiivi mii' ní Jacobo, apóstol chí ndēē nduudu ye'n'é Dendyuūs n'diichi ntúu'n yā Cristo. Ní cuayiivi ní nducyaaca apóstoles n'diichi yā Cristo.

8 Cho'ōo 'yáán n'dai nguuvi ní 'úú, Pablo, n'diichi ntuú'n Cristo, 'áará chí 'úú nguéé intiinaán Cristo taachi cánéé yā in'yee'dí cūū. 9 'Úú, Pablo, nacadiinúú'n chí 'úú nguéé n'daacā 'úú, tan'dúúcā ye'n'e taná'nā apóstoles chí candéé yā nduudu ye'n'é Ndyuūs. 'Úú nguéé canéé chí cuuví apóstol ti vmnáán vmnaa'n can'daá 'ii'nyān ye'n'e yaácū ye'n'é Dendyuūs, ti ne'n'é chí 'ii'ntyé'n'é ca'á yā orden chí 'caan'nú'n yā 'ii'nyān chí na'ná yā yaacū ye'n'é Ndyuūs. 10 Maa'n ní 'úú 'aama apóstol 'úú ti Ndyuūs dii'n yā n'daacā n'dai nduucú. Caati Ndyuūs dii'n yā n'daacā n'dai nduucú maa'n ní 'úú idií'n ntiin'nyu'n ye'n'é yā. Ní chíi'n chí Ndyuūs dii'n yā nduucú dichíi'vē. Nguéé dámaa'n 'úú chí dii'n ca ntiin'nyu'n ye'n'é yā ti Ndyuūs. Ndyuūs chí dii'n yā n'daacā n'dai nduucú ní canéé yā nduucú ní nginnee yā 'úú. 11 Nguéé de'ē veē ndii nduuti chí 'úú o nán'a yā chí candéé nduudu ye'n'é Ndyuūs, tí nús'úú nga'n'a 'nū nduudu mii'n. Ní ndís'tií ní i'téenu ní nduudu mii'n.

Ti'nyān ca'ná yā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā

12 Ndís'tií ní i'téenu ní chí nga'n'a 'nū chí Cristo nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā. ¿Táácā cuuvi chí nga'ná ní chí nguéé nnduuchi 'ii'nyān s'ee'n ye'n'e nguaan tiná'nā? 13 Nduuti chí nguéé nnduuchi 'ii'nyān s'ee'n ye'n'e nguaan tiná'nā Cristo ntúū'n ní nguéé 'āā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā. Ní cuerpo ye'n'e Cristo canee na yáinyān ndíi maa'n. 14 Ndúúti chí Cristo nguéé 'āā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā tuu'mi ní nduudu chí nga'ná 'nū nguéé dichíi'vē. 'Tiicá ntúū'n nguéé dichíi'vē chíi' chí i'téenu 'nū ye'n'e Cristo. 15 'Tiicá ntuū'n chíi' chí nga'ná 'nū chí nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs, tuu'mi ní nduudu yaadi nduuti chí nguéé 'tiicā. Naati nga'n'a cuaacú 'nū chí Ndyuūs dii'n yā chí 'āā nduuchi Cristo ye'n'e nguaan tiná'nā. Nduuti chí nguéé nnduuchi taná'nā 'ii'nyān ye'n'e nguaan tiná'nā 'tiicá ntuū'n nguéé 'āā nduuchi Ndyuūs Cristo ye'n'e nguaan tiná'nā. 16 Ndúúti chí taná'nā 'ii'nyān nguéé nnduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā, 'tiica ntúū'n, Cristo nguéé 'āā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā. 17 Nduuti chí Cristo nguéé 'āā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā nguéé dichíi'vē chí i'téenu yú Ndyuūs. Ní s'uúú'n canee yú condensado ndúúcū nuū'ndi ye'n'e yú. 18 Nduuti chí 'tiicā, tuu'mi ní 'ii'nyān chí 'āā i'téenu yā Cristo, ní maa'n ní 'āā n'díi yā, 'āā chindái yā ndúúcū nuu'ndi ye'n'é yā. 19 Nduuti chí nguéé nduuchi Cristo ye'n'e nguaan tiná'nā tuu'mi ní s'uúú'n chí i'teenu yú Cristo, núú'má'n ne'n'e chí snéé yú na in'yee'dí cūū neenē ndaachi yíinu yú nguéé ti taná'nā 'ii'nyān.

20 Naati cuaacu chí Cristo mii'n 'āā nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā. Ní Cristo mii'n ní 'ii'nyān vmnáán vmnaa'n chí nduuchi yā ye'n'e nguaan tiná'nā ye'n'e nducyáácá 'ii'nyān chí n'díi. 21 Ti cáávā nuu'ndi ye'n'e 'áámá sa'nā Adán, canéé chí nducyaaca yú 'cuūvi yú. Ní cáávā chí dii'n 'aama sa'nā Cristo míi'n, canéé chí nduuchi yú ye'n'e nguaan tiná'nā. 22 S'uúú'n ní ye'n'e Adán chí dii'n nuu'ndi sa.

S'uuúⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nuuⁿndi s'uuúⁿ. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ nuuⁿndí yā tuuⁿ'mi canee chí 'cuūvi yā. S'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ ní 'cuēeti nduuchi yú. ²³ Ti 'áámá 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúca chí itunéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Cristo 'āā nduuchi yā vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní cuayiivi taachi ndaá Cristo na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū taama vmnéⁿ'ēe, tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí chí yeⁿ'e Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'á yā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ²⁴ Tuuⁿ'mi ní ndaaⁿ nguuvi chí 'cuūnū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuayiivi taachi chó'ōo tanducuéⁿ'ē chí Dendyuūs Chiida yú neⁿ'é yā chí chó'ōo. Ní Cristo caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tiiⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcu poder yeⁿ'ē. Tuuⁿ'mi ní Cristo ncaⁿ'á yā Chiidá yā tanducuéⁿ'ē chí yeⁿ'e chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā. ²⁵ Ti maaⁿ ní Cristo miiⁿ canee yā tan'dúúca 'áámá Rey. Ní taachi chí cuché^e yā yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē enemigo yeⁿ'e yā, tuuⁿ'mi ní enemigos yeⁿ'é yā canéé yā tan'dúúca chí canéé yā mááⁿ ca'a Cristo; ²⁶ tuuⁿ'mi ní chí 'cuiinu enemigo yeⁿ'e Cristo chí vaadí n'gii. Ní Cristo chiché^e yā yeⁿ'ē. ²⁷ Dendyuūs 'āā ca'a yā nducuéⁿ'ē dendu'u na ta'ā Cristo ní Cristo ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Ní nducuéⁿ'ē canee tan'dúúca chí canee maaⁿ ca'a Cristo. Cristo miiⁿ nguéé ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'ē Chiidá yā naati Chiidá yā 'āā ná yā Cristo tanducuéⁿ'ē. ²⁸ Taachí Cristo ché^e yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē, tuuⁿ'mi ní Cristo, chí daiya Dendyuūs, ca'a yā nducuéⁿ'ē na ca'a Dendyuūs chí Chiidá yā. Ní Cristo miiⁿ maáⁿ yā canéé yā maaⁿ poder yeⁿ'ē Chiidá yā.

²⁹ ¿Deⁿ'e rá tuuⁿ'mi? Nduuti chí nguéé nduuchi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, ¿deⁿ'e cúúví chí diiⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ndéédínūⁿ'ni yā cáávā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'díí? ¿Deⁿ'e cáávā idiíⁿ yā 'tíica? Nduuti chí nguéé i'téenu yā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí caⁿ'á yā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā.

³⁰ 'Tíica dendu'u. ¿Deⁿ'e cúúví chí 'úú cuneé ndúúcu cáándá chí 'iiⁿ'yāⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú ndii hora miiⁿ? ³¹ Cuáácú chí nguuvi nguui 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ yā 'úú cucáávā chí i'teenú Cristo. Cuáácú chí yeenu, ti cáávā Señor Jesucristo chí Señor yeⁿ'e yú ndís'tíi i'téenu nī Jesucristo ti 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesucristo nanááⁿ ndís'tíi. ³² ¿Deⁿ'e chí cuuvi yeⁿ'é chí cuché^e yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yááⁿ Efeso chí diiⁿ yā nduucú tan'dúúca 'iiti taaⁿ nduuti chí nguéé nduuchi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā? Tuuⁿ'mi ní ngaⁿ'a yú 'tíica: Cheⁿ'e yú vaa, cu'u yú vaa, ti cavyaaⁿ ní 'cuūvi yú.

³³ Nguéé diíⁿ nī chí 'iiⁿ'yāⁿ canche'éí yā ndís'tíi. Nduuti chí caⁿ'á nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacá idiíⁿ yā tuuⁿ'mi ndís'tíi cuuvi diiⁿ nī tan'dúúca chí idiíⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé n'daacá chí diiⁿ nī 'tíica. ³⁴ Nadacadíinuⁿ nī che^e chí diiⁿ nī. Ní diiⁿ nī cosa chí n'daacá. Ní nguéé dinuuⁿndí nī. Tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé deenu yā yeⁿ'e Dendyuūs. Chuū ní ngaⁿ'á yeⁿ'e ndís'tíi ní cuuvi 'cuiináⁿ nī.

Yeⁿ'e tan'dúúca chí 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā

³⁵ Nduuⁿ'ví 'iiⁿ'yāⁿ ní cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chuu. ¿Táácá chí 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā tináⁿ'ā chí nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā? Ní ve^e cuerpo ngai yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ¿táácá canéé? ³⁶ Ndís'tíi chí ngaⁿ'a nī 'túúca nguéé nadacadíinuⁿ nī yeⁿ'e chí ngaⁿ'a nī. Ndís'tíi chí ngiinu nī ndaata deenu nī chí ndaata miiⁿ canéé chí n'dii vmnááⁿ vmnaaⁿ chí dichí'vē ní ndeē n'gui'i yeⁿ'ē. ³⁷ Ndaata miiⁿ chí ndís'tíi ngiinu nī. ¿'Áá nguéé tan'dúúca 'áámá planta chí cuchí, nduuti chí trigo, o nduuti chí nīiⁿ'nu, o deⁿ'e ve^e ndaata chí véé? ³⁸ Dendyuūs diíⁿ yā chí 'cuiita ca'áámá ca'áámá ndaata miiⁿ tan'dúúca chí neⁿ'e yā, nī 'āā ví'i cá ca'áámá ca'áámá yaata naaⁿ yeⁿ'ē ndaata miiⁿ. ³⁹ 'Tíica ntúūⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nguéé dáámá cuerpo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. 'Áā ví'i cá cuerpo yeⁿ'e 'iiti, 'āā ví'i

caā cuerpo yeⁿe 'yáadá, ní 'āā vi'í caā cuerpo yeⁿe 'yáacā. ⁴⁰ Vées cuerpo yeⁿe cosa s'eeⁿ chí véé nanguuvi. Ní véé cuerpo yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ chí canéé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuerpo yeⁿe cosa chí véé nanguuvi ní δεενε. Ní 'aa vi'í caā cuerpo chí δεενε yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁴¹ Tiicá ntūūⁿ 'yán'ā, ní 'iⁿ'yū, ní 'iⁿ'nyūⁿ, ní nducyaaca ní δεενε cá ní 'āā vi'í caā. Nguaaⁿ 'iⁿ'nyuⁿ s'eeⁿ chí δεενέ, nguεε dáamá tí 'āā vi'í caā. ⁴² Tiicá ntūūⁿ cuerpo yeⁿe yú, chí iⁿ yú ní choó cuerpo yeⁿe yú, naati taachi nnduuchi yú yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'āā ntéé nuuⁿndi yú. ⁴³ Maaⁿ ní idinuuⁿndi yú ní 'cuináⁿ yú cáávā cuerpo yeⁿe yú. Naati taachi nnduuchi yú yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā, tuu'mi ní cuerpo yeⁿe yú ní δεενε, ní n'daacā canéé. ⁴⁴ Maaⁿ ní cuerpo yeⁿe yú ní yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'cuūvi yú. Ní taachi nnduuchi yú yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā, tuu'mi ní cuerpo yeⁿe yú ní yeⁿe espíritu. Nduuti chí véé cuerpo yeⁿe yú chí yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, tuu'mi ní véé cuerpo yeⁿe yú chí yeⁿe espíritu.

⁴⁵ Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿe Dendyuūs 'tíicā: Dendyuūs din'dái yā cuerpo yeⁿe saⁿ'ā Adán chí sáⁿ'ā chí cunduuchi sá vmnááⁿ vmnaaⁿ. Naati táámá Adán chí cuayiivi ní nguuvi yā Jesucristo. Ní Jesucristo miiⁿ ní yeⁿe vida chí espíritu chí canduuchi. Ní Jesucristo ca'á yā vida 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí vida chí yeⁿe espíritu. ⁴⁶ Nadacadíinuⁿ ní yeⁿe chíu. Vmnááⁿ vmnaaⁿ véé cuerpo tan'dúúcā cuerpo yeⁿe s'uúū, ní cuayiivi véé cuerpo chí yeⁿe espíritu. ⁴⁷ Dendyuūs din'dái yā Adán chí saⁿ'ā vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe yaⁿ'á 'cūū. Naati saⁿ'ā cuayiivi miiⁿ chíicā sa ná va'ai cheeti nguuvi ní saⁿ'ā miiⁿ chí Jesucristo. ⁴⁸ Nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū canéé ndúúcū cuerpo tan'dúúcā 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ chí yeⁿe Cristo cuuvi canéé ndúúcū cuerpo tan'dúúcā cuerpo yeⁿe Jesucristo chí yeⁿe va'ai cheeti nguuvi. ⁴⁹ Maaⁿ ní cuerpo yeⁿe yú tan'dúúcā cuerpo yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Cuayiivi ní ndaacā yú 'áámá cuerpo yeⁿe yú tan'dúúcā chí véé na va'ai cheeti nguuvi.

⁵⁰ Maaⁿ ní chuū ngaⁿ'á ngii ndís'tiī hermanos yeⁿe: Ndúúcū cuerpo yeⁿe yú ndúúcū yuūtē yeⁿe ndúúcū yuūⁿ yeⁿe nguéé cuuvi ndaa yú na va'ai cheeti nguuvi. Ndíi nguéé véé 'áámá cuaaⁿ dendú'ū chí nchoo ndúúcū chí nguéé nngoō. ⁵¹ Cuin'diichí ní. 'Úú ní ngaⁿ'á n'giⁿ'í ndís'tiī yeⁿe 'áámá cosa chí 'iⁿ'yāⁿ nguεε deenu yā. Nguéé nducyaaca yú 'cuūvi yú. Naati Ndyuūs téε yā nducyaaca s'uúū 'áámá cuerpo chí ngai tan'dúúcā cuerpo yeⁿe yā chí yeⁿe espíritu. ⁵² Ní 'áámá tiempo 'líiⁿ 'líiⁿ nūⁿ tan'dúúcā chí 'áámá ingaaⁿ 'áámá in'gaadi nduutinaaⁿ yú, mááⁿ n'cheeté nūⁿ, ní n'daaⁿ cuerpo yeⁿe yú, taachi 'cuεεcú trompeta chí ndii na 'cuiinu. Ní taachi 'cuεεcu trompeta miiⁿ, tuu'mi ní 'iⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Señor Jesucristo chí maaⁿ ní 'āā tináⁿ'ā ní nducueéⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā ndúúcū cuerpo ngai yeⁿe yā chí 'āā ntéé choo. Ní 'tiicá ntūūⁿ. S'uúūⁿ chí i'teenu yú Jesucristo ní canduuchi yú, ní n'daaⁿ cuerpo yeⁿe yú. ⁵³ Cuerpo yeⁿe yú chí ngoō. Ní Ndyuūs canéé chí n'daaⁿ yā cuerpo yeⁿe yú ní téε yā s'uúūⁿ táámá cuerpo chí nguéé nchoo. Cuerpo yeⁿe yú chí n'gī, Ndyuūs canéé chí téε yā s'uúūⁿ táámá cuerpo chí 'āā ntéé ndaa nguuvi chí 'cuūvi. ⁵⁴ Taachí cuerpo yeⁿe yú chí n'gī ní ngoo, 'āā n'daaⁿ cuerpo yeⁿe chí nguéé cuuvi n'gī ndíi nguéé cuuvi chóō. Tuu'mi cuuvi cuaacu chí canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs 'tíicā: Vida cueⁿe daaⁿmaⁿ miiⁿ ní chicheé yeⁿe vaadi n'gii miiⁿ tí 'āā ntéé chí 'iⁿ'yāⁿ. ⁵⁵ Vaadi n'gii ní 'āā chó'ōo. ¿Táácá cuuvi cuchéé vaadi n'gii yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ chí nguéé cuuvi 'cuūvi yá? ¿Táácá cuuvi diiⁿ vaadi n'gii miiⁿ tan'dúúcā chí 'áámá 'iiti chí nga'a tí 'iⁿ'yāⁿ ní n'gii yá? Nguéé cuuvi. ⁵⁶ Nuūⁿndi miiⁿ chí diiⁿ yú, chíiⁿ chí tee lugar

vaadi n'gii, ní n'gii yú. Ní vaadi n'gii miiⁿ diiⁿ tan'dúúcā chí nga'a tī 'iiⁿyāⁿ ní n'gii yā. Ley miiⁿ chíiⁿ chí diiⁿ chí 'iiⁿyāⁿ deenu yā chí véé nuuⁿndi yeⁿe yā. ⁵⁷ Nca'a yú gracias Ndyuūs, tí nginneé yā s'uuuⁿ chí ichεε yú yeⁿe nducuéⁿe chí yeⁿe yáá'n'guinuūⁿ cáávā Señor Jesucristo yeⁿe yú. ⁵⁸ Cáávā chuū ndís'tiī hermanos yeⁿe chí neⁿe taaví, 'cuεεtinééⁿ n'daaca nī ndúúcu chíiⁿ chí i'téenu nī. Ní nguéé n'daaⁿ chíiⁿ chí i'téenu nī. Ní cueⁿe daaⁿmaⁿ diiⁿ nī ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú. Ní deenú nī chí ntiⁿnyuⁿ miiⁿ ní véé chíiⁿvε.

16

Yeⁿe ofrenda caavā hermanos

¹ Maaⁿ ní neⁿe caaⁿmáⁿ ndís'tiī yeⁿe ofrenda yeⁿe nī chí ca'a nī 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo cáávā 'iiⁿyāⁿ ndaachí snée yā ní nguéé dendu'ū yeⁿe. Diiⁿ nī tan'dúúcā chí 'úú ngaⁿ'á ngiī 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tanáⁿ'ā yáacū s'een na yáⁿ'āa Galacia. ² Tíicā diiⁿ nī. Nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe ndεεtē chí domingo miiⁿ, ca'áámá ca'áámá ndís'tiī ní cu'néeⁿ nī 'āá vi'í caá parte yeⁿe nī chí tunéⁿ Ndyuūs chí yeⁿe nducuéⁿe chí Ndyuūs tee yā ndís'tiī. Ní ndís'tiī ca'a nī ofrenda yeⁿe nī na ta'a 'iiⁿyāⁿ chí nga'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yáacū. Ní taachi 'úú ndaa nguéé canéé chí ca'a nī ofrenda yeⁿe nī. ³ Ní taachi ndaa, 'úú dicho'ó 'iiⁿyāⁿ chí ndís'tiī ne'én nī chí candéε yā ofrenda yeⁿe nī ndíi yááⁿ Jerusalén. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ candéε yā carta yeⁿe ndúúcu ofrenda yeⁿe nī. ⁴ Nduuti chí 'úú canéé chí ca'a yááⁿ Jerusalén tuu'mi 'iiⁿyāⁿ s'een ca'a yā nduucú.

Pablo ca'a yā chí ca'a yā yááⁿ s'een

⁵ Caneé chí cho'ó na yáⁿ'āa Macedonia. Ní taachi cho'ó na yáⁿ'āa miiⁿ cuayiivi ní ndaa na yááⁿ Corinto ní cuneé ndúúcu ndís'tiī. ⁶ Neⁿe chí cūnēe ndúúcu ndís'tiī tiempo chí 'iichεε. Ní cuayiivi ní ndís'tiī cuuvi ca'a nī nduucú 'téé nūuⁿ naachi 'úú naⁿ'á cuaaⁿ cyúúni. ⁷ Nguéé neⁿe n'diichí ndís'tiī taachi cho'ó yááⁿ vaacū nī, naati canéé ngiinú chí ndaa n'diichí ndís'tiī 'áámá tiempo nduuti chí Ndyuūs téε yā lugar 'úú. ⁸ Naati cuneé na yááⁿ Efeso ndii tiempo yeⁿe 'viicu yeⁿe Pentecostés. ⁹ Miiⁿ ní véé n'dee ca ntiⁿnyuⁿ chí diiⁿ. Ní yááⁿ Efeso miiⁿ tan'dúúcā 'áámá cheendi va'āi chí ch'εεte n'dai ní ndεεvéé n'dai caavā 'úú, tí véé cá ntiⁿnyuⁿ chí diiⁿ. Miiⁿ ntúūⁿ neene véε 'iiⁿyāⁿ chí induuvi táaⁿ yā yeⁿe.

¹⁰ Ndúúti chí ndaa saⁿ'ā Timoteo nanááⁿ ndís'tiī, canéé chí diiⁿ nī recibir saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúcā 'áámá saⁿ'ā chí diiⁿ ntiⁿnyuⁿ sa yeⁿe Ndyuūs, tí saⁿ'ā miiⁿ ní idiī sa ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs tan'dúúcā 'úú. ¹¹ Mar 'áámá ndís'tiī nguéé diiⁿ nī ndúúcu Timoteo tan'dúúcu chí saⁿ'ā chí nguεε n'daacá, ní nguéé deenu sa. Cuaviivi taachi dicho'ó nī Timoteo miiⁿ cuaaⁿ cyúúni, dicho'ó nī saⁿ'ā miiⁿ ndúúcu n'dai. Caneé ngiinú chí ndaa sa ndúúcu tanáⁿ'ā hermanos nanááⁿ 'úú.

¹² 'Úú neⁿe chí hermano Apolos ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī taachi ndaa tanáⁿ'ā hermanos. Apolos miiⁿ nguéé neⁿe sa ndaa sa maaⁿ, naati ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī taachi véé yaaⁿ sa.

Pablo diiⁿ yā saludar hermanos

¹³ 'Cuεεte n'daacá nī ndúúcu cuidado. Ní 'cuεεtinéé n'daacá nī ndúúcu chí i'téenu nī chí yeⁿe Ndyuūs. Ní tan'dúúcā saⁿ'ā n'gεεte diiⁿ yā ní 'tíicā diiⁿ nī. Ní cunéé diitú nī. ¹⁴ Tanducuéⁿe chí diiⁿ nī, ní diiⁿ nī tí neⁿe nī Ndyuūs.

¹⁵ Ndís'tiī ní deenú nī chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe va'āi saⁿ'ā Estéfanos s'téenu yā Jesucristo vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi snee yā na yáⁿ'āa Acaya. 'Úú yaa'vi ndís'tiī

chi 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ne'é yā diíⁿ yā ntii'nyuⁿ chi nginnee nducyaaca 'ii'nyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo ye'n'ē yú. ¹⁶ 'Úú ngiicá ndís'tiī hermanos ye'n'ē, chi 'caandiveéⁿ nī ye'n'e chi nga'n'ā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ye'n'e va'ai Estéfanos ní cunneé nī 'áámá 'áámá 'ii'nyāⁿ chí idiíiⁿ ntii'nyuⁿ ye'n'ē Dendyuūs. ¹⁷ Yeenú chi ndaa hermano Estéfanos ndúúcū hermano Fortunato ndúúcū hermano Acaico. N'daacā chi canée yā ndúúcu nī na lugar ye'n'ē. ¹⁸ 'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ní nduūvi n'daí yā na espíritu ye'n'ē ní ca'n'á yā nduūvi n'daí yā na espíritu ye'n'e nī dendú'ū. Canée chi diíⁿ nī aceptar taná'n'ā 'ii'nyāⁿ chi diíⁿ yā tan'dúúcā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ.

¹⁹ 'Ii'nyāⁿ ye'n'e yaácū ye'n'e yá'n'āa Asia dicho'ó yā saludos ye'n'ē nī: N'daí nī, nga'n'a yā. Sa'n'a Aquila ndúúcū n'daataá Priscila ndúúcā 'ii'nyāⁿ ye'n'e yaácū chi snée yā ndavaacú yā dicho'ó yā saludos ye'n'e nī: N'daí nī, nga'n'a yā. ²⁰ Nducyáácá hermanos ní dicho'ó yā saludos ye'n'e nī: N'daí nī, nga'n'a yā. Ndís'tiī ní caa'n'ma nī 'tíicā ye'n'e hermanos: N'daí yā, nga'n'a nī. Ní ca'á nī ta'a nī taachi diíⁿ nī saludar hermanos ti ndís'tiī ní ne'n'ē nī Dendyuūs.

²¹ 'Úú Pablo dinguún carta miiⁿ ndúúcū ta'á, ní: N'daí nī, nga'n'á.

²² Nduuti chi 'áámá sa'n'ā nguéé idiné'n'e yā Señor Jesucristo ye'n'e yú 'āa cuuví yā condenado. Nii'nuⁿ nii'nuⁿ canee tiempo chi Señor Jesucristo ye'n'ē yú cuuvi ndaa ntúuⁿ yā.

²³ Ní Señor Jesucristo ye'n'e yú téé yā ndís'tiī nducué'n'ē chi n'daacā ye'n'e yā.

²⁴ 'Úú ne'n'ē ndís'tiī ti ndís'tiī ní ye'n'e Cristo Jesús ndís'tiī. 'Tíicā.

CARTA CUAYIIVI YEⁿE 'IIⁿYĀⁿ CHI SNĒE YĀ YĀĀⁿ CORINTO

Pablo idinguún yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaacū na yāāⁿ Corinto

¹ 'Úú Pablo 'úú. Ní Ndyuūs neⁿ'é yā chi 'úú cuuvi 'áámá apóstol chi candéé nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo. 'Úú ndúúcu Timoteo chi hermano yeⁿ'e yú idinguún carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Corinto chi caⁿ'á yā yāacū yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs, ní yeⁿ'é nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi i'teenú yā Jesucristo, 'iiⁿyāⁿ chi snéé yā na núú^máⁿ yáⁿ'āa yeⁿ'e Acaya. ² Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo cuuvi téé yā s'uuúⁿ cosa chi n'daacā yeⁿ'é yā ní 'ícu cunéé vaadi 'diiⁿ yeⁿ'é yā na staaava yeⁿ'e yú.

Pablo ch'eenú yā chií

³ Dich'εετε yú Ndyuūs ti nééné n'dai Ndyuūs Chiida yú chi Chiida Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ndyuūs Chiida yú ya'ai 'iinú yā s'uuúⁿ ní tee yā 'viich'εεtínūⁿ s'uuúⁿ. ⁴ Ndyuūs yeⁿ'e yú itee yā 'viich'εεtínūⁿ nús'uu yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chi n'geenú 'nū ngii ti nús'uu ní cuuvi ca'á 'nū dáámá 'viich'εεtínūⁿ 'iiⁿyāⁿ chi n'geenú yā ngii ndúúcu dáámá 'viich'εεtínūⁿ chi Ndyuūs tee yā nús'uu. ⁵ Nús'uu ní n'geenú 'nū ngii n'dee ca cáavā chi idiíⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo. Ní Señor Jesucristo tee ca yā 'viich'εεtínūⁿ nús'uu. ⁶ Maaⁿ ní, nduuti chi n'geenú 'nū ngii, chuu ní cáavā ndís'tií cuuvi cuta'á ní 'viich'εεtínūⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní cuuvi nnguaⁿ'ai ní. Ní nduuti chi Ndyuūs tee yā nús'uu 'viich'εεtínūⁿ, chuū ní cáavā ndís'tií cuuvi cuta'á ní 'viich'εεtínūⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, ní cuuvi nnguaiⁿ'ai ní. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tií cuuvi cuchéε ní nducuéⁿ'é chi n'geenu ní ngii tan'dúúca chi nús'uu n'geenú 'nū ngii. ⁷ Ní canee ngiinú 'nū yeⁿ'e ndís'tií chi cunee n'daaca ní. Ti deenú 'nū ti taachi ndís'tií ngeenu ní ngii tan'dúúca nús'uu 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs tee yā, 'viich'εεtínūⁿ ndís'tií tan'dúúca chí tee yā nús'uu.

⁸ Ní ndís'tií hermanos yeⁿ'é 'nū. Neⁿ'é 'nū chi cadiinuuⁿ ní yeⁿ'e tanduvéé vaadi caa'va chí cho'ō nuúⁿ 'nū na yáⁿ'āa yeⁿ'e Asia. Chíⁿ chí ch'eenú taavi 'nū chií ní nééné n'dee ca, ní nadicadiinúⁿ 'nū chí nguéé fuerzas yeⁿ'é 'nū chí cuchéé 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'é ti cuuvi 'cuuvi 'nū. ⁹ Nacadiinúⁿ 'nū chí ca'á yā orden chí 'cuuvi 'nū naati chuū ní chíí chí ch'in'i nús'uu chí cut'éenu cá 'nū Ndyuūs chí nadacuéⁿ'é yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinán'ā. Ní nguεε i'téenu 'nū yeⁿ'e maáⁿ 'nū. ¹⁰ 'Tiicá Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā nús'uu yeⁿ'e peligro chí 'āā chéé 'cuuvi 'nū. 'Tiicá ntúūⁿ cunee ngiinú 'nū Ndyuūs chí nadanguáⁿ'ai yā nús'uu yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí n'geenú 'nū ngii ní yeⁿ'é chí ch'εεte n'dai. ¹¹ Ní ndís'tií ní nginnee ntúūⁿ ní nús'uu ti ngaⁿ'anguáⁿ'ā ní caavā nús'uu. Caati ndúúti chí 'yááⁿ ca hermanos ngaⁿ'anguáⁿ'ā yā yeⁿ'é 'nū, tuu'mi ní ca'á yā gracias Ndyuūs, ti Ndyuūs diíⁿ yā n'dai ca cáavā nús'uu.

Pablo chí'naaⁿ yā chí ndaá yā na yāāⁿ Corinto

¹² Ní yeenú 'nū ti deenú 'nū na staaava yeⁿ'é 'nū chí chíiⁿ chí idiíⁿ 'nū ní cáavā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní n'daacá diíⁿ 'nū. Ní n'daacá diíⁿ 'nū cáavā ndís'tií. Ndyuūs chí n'dai taavi chíinneé yā nús'uu chí 'túúca din'daacá 'nū. Chuū nguéé cuuvi diíⁿ 'nū cáavā vaadi deenu yeⁿ'e maáⁿ 'nū. ¹³ Chíⁿ chí dinguún 'nū yeⁿ'e ndís'tií ní ndís'tií ní cuuvi 'cueéⁿ ní ní intiinaáⁿ ní. Cunee ngínú

'nū chi túúmíkáadiinúún nī nducueⁿē. ¹⁴ Tan'dúúccā chi ndís'tiī túúmíkáadiinúún nī 'téé maaⁿ naati taachi ndaa Señor Jesucristo taama vmnéⁿēe tuu'mí ndís'tiī cuuvi yeenú nī cáávā nús'uu tan'dúúccā chi cuuvi yeenú 'nū cáávā ndís'tiī.

¹⁵ Caati véé confianza yeⁿé 'nū ndúúccū ndís'tiī, vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacáadiinúún chí chíi ní ndaa ní canee nduuccū ní 'áámá tiempo ní cuayiivi ndaa taama vmnéⁿēe ní cuneé nduuccū nī chí cuuvi yeenu cá nī. ¹⁶ Nadacáadiinúún chí cho'ó yaá'ví ndís'tiī taachi caⁿ'á na yáⁿ'āa Macedonia. Ní cuayiivi míiⁿ taachi n'daa yáⁿ'āa Macedonia miiⁿ tuu'mí ní nandaa ntuúⁿ yaa'ví ndís'tiī ní cuneé ndúúccū nī. Ní taachi caⁿ'daa yeⁿe nī, ndís'tiī cuuvi cunnee nī 'úú ndúúccū necesidades yeⁿé caati caⁿ'á yáⁿ'āa Judea. ¹⁷ 'Tíicā nadacáadiinúún chí díiⁿ. 'Úú nguée díiⁿ tan'dúúccā 'iiⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā tan'dúúccā chí maáⁿ yā neⁿe yā. Ní ngaⁿ'a yā: Júūⁿ, júūⁿ chuú chí díiⁿ, ní cuayiivi ngaⁿ'á yā chí nguée díiⁿ yā tí díiⁿ yā tan'dúúccā chí neⁿ'é yā. ¹⁸ Naati Ndyuūs deenu yā nduudu chí ngaⁿ'á 'nū chí nguée ngaⁿ'á 'nū 'tíicā idiíⁿ 'nū ní cuayiivi nguée idiíⁿ 'nū 'tíicā. ¹⁹ Tí taachi 'úú ndúúccū saⁿ'ā Silvano ndúúccū Timoteo candéé 'nū nduudu cuaacu yeⁿe Señor Jesucristo chí Daiya Dendyuūs nguée ngaⁿ'á 'nū chí Jesucristo miiⁿ ngaⁿ'á yā chí júūⁿ 'tíicā, ní cuayiivi nguée 'tíicā díiⁿ yā. Cristo ní ngaⁿ'á yā ní díiⁿ yā tanducueⁿē dendu'ū chí cuaacu. ²⁰ Tí Cristo miiⁿ ngaⁿ'á yā chí 'tíicā, yeⁿe nducueⁿē chí Ndyuūs Chiida yú caⁿ'á yā chí téé yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúccū s'uuúⁿ chí i'téenu yú Ndyuūs. Cáávā chuú idich'εεεε yú Ndyuūs tí cucáávā Cristo caⁿ'a yú chí 'tíicā. ²¹ Ní Chiida yú díiⁿ yā chí ndís'tiī ndúúccū nús'uu cunee díitu ca yú ndúúccū chí i'teenu yú yeⁿe Cristo. Ní Ndyuūs nadideεεε yā s'uuúⁿ chí díiⁿ yú ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿé yā. ²² Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ 'áámá sello yeⁿé yā na cuerpo yeⁿe yú tí yeⁿé yā s'uuúⁿ. Tee yā Espíritu N'dai yeⁿé yā na staava yeⁿe yú. Ní cáávā Espíritu N'dai yeⁿé yā deenu yú chí cuuvi yeⁿe yú chíiⁿ chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí téé yā s'uuúⁿ.

²³ Nguée cueⁿ'é yááⁿ Corinto tí neⁿ'é yaa'vi neéⁿ ndís'tiī ní nguée neⁿ'é 'caa'vá cucáávā chí 'cueεtinéé ya'ai nī. Maaⁿ ní Ndyuūs deenu yā staava yeⁿé ní testigo yeⁿ'é. ²⁴ Nguée neⁿ'é 'nū caaⁿ'máⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é nī yeⁿ'é chíiⁿ chí canee chí i'téenu nī tí 'áá canee díitú nī ndúúccū chí i'téenu nī. Naati neⁿ'é 'nū cunnee 'nū ndís'tiī. Nús'uu díiⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúccū ndís'tiī ní cuuvi yeenú nī. Ní ndís'tiī snéé n'daaca nī caavā chí i'teenú nī Jesucristo.

2

¹ 'Úú nadicáadiinúún māaⁿ chí nguée ndaa nanááⁿ ndís'tiī chí cuuvi ndaachi nī. ² 'Úú nguεε neⁿ'é ndaa nanááⁿ ndís'tiī nduuti chí 'úú idiíⁿ chí ngii ndaachi yiinú ndís'tiī. ¿De'ε cúúví chí díiⁿ chí ngii ndaachi yiinú ndís'tiī tí nguée du'ū chí cuuvi tee yā 'úú vaadi yeenú nduuti chí ndaachi yiinú ndís'tiī? ³ Chuú idinguúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī tí taachi ndaa nguée cuⁿ'neeⁿ ndaachi nuúⁿ cucáávā ndís'tiī tí ndís'tiī cuuvi tee ní 'úú vaadi yeenú. Véé 'viich'εεtiinúúⁿ 'cúú nanááⁿ nducyáácá ndís'tiī chí vaadi yeenu chí véé yeⁿ'é, maaⁿ vaadi yeenú miiⁿ cunee ndúúccū nducyaaca nī. ⁴ Ní taachi dingúúⁿ yeⁿ'é ndís'tiī neené di'vaachi 'úú ndii ná staava yeⁿ'é ndíi tuunu cheεcú. Nguée díiⁿ 'tuucā tí cuⁿ'neeⁿ ndaachi yiinú ndís'tiī tí neⁿ'é chí ndís'tiī cuuvi déenu ní chí neené neⁿ'é taavi cá ndís'tiī.

Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ

⁵ Ndúútí chí 'aama 'iiⁿ'yāⁿ díiⁿ yā 'aama cosa chí véε de'ε cáávā chí cuⁿ'neeⁿ ndaachi yiinú náⁿ'ā ndís'tiī 'úú ntúúⁿ cuⁿ'neeⁿ ndaachi yiinú 'úú ndúúccū nducyáácá ndís'tiī dendu'ū 'téé nūuⁿ. 'Úú nguée neⁿ'é caaⁿ'máⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ

miiⁿ chi véé cá nuuⁿndi yeⁿ'é yā yeⁿ'ē chi dinuuⁿndí yā. ⁶ Deenú ntúūⁿ chi n'deēe cá ndís'tiī 'āā n'diichí nī nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní nadacádiinúúⁿ chi 'āā véé castigo yeⁿ'ē 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ, ní nguéé díiⁿ nī más ca ndúúⁿcú 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ. ⁷ Maaⁿ ní canéé chi nca'á nī 'viich'εεtiⁿūⁿ 'iīⁿ'yāⁿ 'cúū ní nadach'εεcú yā yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ 'cúū ní nguéé neené taaⁿ cu'neenⁿ ndaachi yīinú yā. ⁸ Caavā chuūⁿ chi ngaⁿ'á chí ndís'tiī 'cuuⁿ'mīⁿ nī chi dinéⁿe ca nī 'iīⁿ'yāⁿ 'cúū. ⁹ Níicu taachi idinguúⁿ chuū yeⁿ'e ndís'tiī yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ 'cúū neⁿ'é cadiinúúⁿ ní n'diichí nduuti chí ndís'tiī ní díiⁿ nī ndúúⁿcu yā tan'dúúⁿcā chí 'āā ngaⁿ'á ngī ndís'tiī na carta yeⁿ'é. ¹⁰ Úú dendúⁿ'ū caⁿ'á inadich'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'e 'āā de'é nūⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí ndís'tiī nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní taachi 'úú nadich'εεcú yeⁿ'é yā, ní 'túúca díiⁿ cucáāvā ndís'tiī ní nanááⁿ Cristo. ¹¹ Nduuti chí díiⁿ yú 'túúca tuuⁿ'mī ní yááⁿ'nguiniūⁿ nguéé cuuvi cuchéε sa yeⁿ'ē yú ti deenu yú de'ē chí nginnche'ei sá.

Pablo nguεε yeenú yā chí ndaa yā na yáāⁿ Troas

¹² Taachi cueⁿ'é cuaaⁿ cyuuni ní ndaaⁿ ní yáāⁿ Troas chí caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Cristo, tuuⁿ'mī ní Ndyuūs nn'guaáⁿ yā yáāⁿ miiⁿ tan'dúúⁿcā chí nn'guaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ 'áámá cheendi va'āī. 'Tíicā díiⁿ Ndyuūs cucaavā 'úú chí caaⁿ'máⁿ nduudu yeⁿ'ē evangelio. ¹³ Ní neené nadacádiinúúⁿ na staava yeⁿ'é tí nguéé nndaácā saⁿ'ā Tito, hermano yeⁿ'ē yú. Cáāvā chuū díiⁿ despedir 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní chíicā ní cueⁿ'é na yáⁿ'āa Macedonia.

Chεε yú yeⁿ'e nducuéⁿ'ē ti yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ

¹⁴ Úú ní ca'á gracia Ndyuūs caati Ndyuūs caⁿ'á yā nduucú 'nū 'āā tí nūⁿ lugar naachi caⁿ'á 'nū caati nús'uuⁿ cuuvi chεé 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'ē cucáāvā s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. Níicú Ndyuūs díiⁿ yā cáāvā nús'uuⁿ chí deenu 'nū yeⁿ'ē Cristo chí cuuvi caaⁿ'máⁿ 'nū yeⁿ'e Cristo nanááⁿ nducyaaca 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿdī. Ní 'iīⁿ'yāⁿ cuuvi deenú yā yeⁿ'ē Cristo dendúⁿ'ū. Ní chuū ní tan'dúúⁿcā 'áámá cosa chí n'dēεvεε ngééⁿ chí véé nducuéⁿ'ē yáāⁿ naachi cueⁿ'é 'nū. ¹⁵ S'uuúⁿ tan'dúúⁿcā 'áámá cosa chí n'dēεvεε ngééⁿ chí incienso nanááⁿ Dendyuūs. 'Tíicā s'uuúⁿ chí i'teenu yú Cristo. 'Tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ nanááⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā cu'téenu yā Jesucristo ní caⁿ'á yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní nanááⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā ní caⁿ'á yā ná vaadi ngii cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ, ¹⁶ s'uuúⁿ tan'dúúⁿcā 'áámá cosa chí ngééⁿ chí n'díi chí 'āā nteε n'dáaca, 'tíicā s'uuúⁿ nanááⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo. Ní chuū chí iⁿ'i chí caⁿ'á yā 'cuúvi yā cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Ní s'uuúⁿ ní tan'dúúⁿcā 'áámá cosa chí n'dēεvεε ngééⁿ tí véé vida yeⁿ'e. 'Tíicā s'uuúⁿ nanááⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā cu'téenu yā Jesucristo ní caⁿ'á yā na va'ai chεeti nguuvi. ¿Dúⁿ'ū cuuvi díiⁿ yeⁿ'e chuū 'tuucá? ¹⁷ Nús'uuⁿ ní nguéé caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí 'iīⁿ'yāⁿ nadííⁿ've yā nús'uuⁿ, tan'dúúⁿcā chí díiⁿ n'deēe n'dái 'iīⁿ'yāⁿ. Naati Ndyuūs dichó'o yā nús'uuⁿ ní nús'uuⁿ ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu miiⁿ ndúúⁿcú núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é 'nū. Ní Ndyuūs inaáⁿ yā nús'uuⁿ tí díiⁿ 'nū tan'dúúⁿcā chí Cristo neⁿ'é yā chí díiⁿ 'nū, tí yeⁿ'é Cristo nús'uuⁿ.

3

Yeⁿ'ē Nduudu Ngai yeⁿ'é Ndyuūs

¹ Taachi dinguúⁿ 'nū chuū, ¿'áá nadacádiinúúⁿ nī chí nús'uuⁿ caaⁿ'maⁿ cá 'nū chí n'daacá idiíⁿ 'nū? O ¿'áá canee chí ndéé 'nū taama carta chí ndéé recomendación, nanááⁿ ndís'tiī, o 'áámá carta chí dinguúⁿ nī chí ngíicā ní recomendación yeⁿ'é ní tan'dúúⁿcā chí ndéε tanáⁿ'ā 'iīⁿ'yāⁿ? Nguεε 'tíicā.

2 Ndis'tiī ní tan'dúúccā carta yeⁿ'é 'nū 'tíicā ndís'tiī ti yeⁿ'é Cristo ndís'tiī. Ní ndís'tiī tan'dúúccā chí carta yeⁿ'é 'nū chí canéé nguūⁿ na staava yeⁿ'é 'nū 'tíicā ndís'tiī. Ní 'tíicū nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi 'cueeⁿ yā níicú cadíinuuⁿ yā chí ndís'tiī i'téénu nī Jesucristo. 3 Ní nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ deenú yā chí ndís'tiī ní tan'dúúccā 'áámá carta chí dingūūⁿ Cristo ní tee yā nús'uu 'tíicā ndís'tiī cáávā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é Cristo chí diiⁿ 'nū nanááⁿ ndís'tiī. Carta miiⁿ nguéé cánéé nguūⁿ ndúúccū tinta ndí nguéé ndúú tan'dúúccā chí Ndyuūs diiⁿ nguūⁿ yā ley na tabla yeⁿ'e tuū ti Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí canduuchi dingūūⁿ carta 'cūū staava yeⁿ'é yú.

4 Ní seguro chí Ndyuūs ndεεve yā ndís'tiī ní véé 'viich'εεtiinūⁿ yeⁿ'é 'nū caati Jesucristo innee yā 'úú. Ní deenú chí dichííⁿve Ndyuūs ndúúccū ntiīⁿnyuⁿ n'daacā chí diiⁿ cucááva Cristo. 5 Nguéé nadacadiinúⁿ 'nū chí cuuvi cundεε yú cuidado yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí diiⁿ yú. Ndyuūs nginnee yā nús'uu ní téé yā poder nús'uu ní cuuvi diiⁿ 'nū nducuéⁿ'é. 6 Ndyuūs tee yā nús'uu ntiīⁿnyuⁿ chí candεé 'nū táámá compromiso yeⁿ'é yā chí ngai. Ní compromiso chí ngai miiⁿ nguéé yeⁿ'e ley yeⁿ'e yú chí canéé nguūⁿ ti yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Dendyuūs. Nduudu yeⁿ'e ley yeⁿ'e yú diiⁿ chí condenado s'uuúⁿ ní 'cuúvi yú naati Espíritu N'dai miiⁿ itee vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ s'uuúⁿ.

7 Ley yeⁿ'é yú chí Ndyuūs dingúúⁿ yā na tabla yeⁿ'e tuū nanááⁿ Moisés ní dichííⁿve chí deenu yú chí véé nuuⁿndi yeⁿ'e yú, ní chíndai yú. Ní taachi ndaā ley miiⁿ chí dεεve n'dai ca yeⁿ'é Ndyuūs tuuⁿ'mi ní ngii na naaⁿ Moisés miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel nguéé cuuvi n'diichi yā naaⁿ Moisés miiⁿ cáávā chí neené dεεve ngii naáⁿ yā, naati dεεvé miiⁿ na naáⁿ yā 'āā nuūvī. 8 Taachi ndaā ley miiⁿ ní dεεvé cá ngii ní chó'ōo dεεve yeⁿ'e ζ'áá nguéé cuuvi ch'εεte n'dái cá ngii ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs nguéé ti ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e ley miiⁿ? 9 Ní nduuti chí ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e ley miiⁿ chí dεεvéé n'dai ní diiⁿ condenar 'iiⁿ'yāⁿ chí ndai yā, tuuⁿ'mi ní ζ'áá nguéé más cá ch'εεte taavi cá ngii ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'é nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ndúúccū Espíritu N'dai ti diiⁿ yā aceptar 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ti ley miiⁿ? 'Tíicā váá. 10 Caati 'aara chí dεεvé n'dai ley miiⁿ nguéé dεεvé chí chí cuuvi tan'dúúccā chí dεεvé n'dai ca yeⁿ'é Ndyuūs. Maaⁿ ní ley miiⁿ canee tan'dúúccā chí nguéé dεεvéé n'dai. 11 Caati chí ley miiⁿ chí dεεvéé ní cunee 'áámá tiempo nūⁿ tuuⁿ'mi ní chuunee dεεvéé taavi cá nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chííⁿ chí 'áámá cūnee.

12 Cáávā chuū deenú 'nū chí compromiso chí ngai canéé cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní 'tíicā cuuvi. Maaⁿ ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu ngai yeⁿ'é Ndyuūs ní nguéé 'va'a 'nū mar 'áámá. 13 Nguéé diiⁿ 'nū tan'dúúccā chí diiⁿ Moisés taachi sндуú yā 'áámá velo naáⁿ yā ti 'iiⁿ'yāⁿ Israel nguéé cuuvi snáaⁿ yā naaⁿ Moisés miiⁿ cucáávā dεεve yeⁿ'e Ndyuūs chí canéé na náaⁿ yā. Dεεvé miiⁿ nguéé chíí 'naaⁿ. 14 Ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé tuumicadiinúⁿ yā yeⁿ'e dεεvéé chí canéé nááⁿ Moisés miiⁿ. Ndiī nguuví cūū taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ch'eeⁿ yā compromiso ndiicū miiⁿ, nguεε cuuvi deenú yā caati canéé yā tan'dúúccā chí canéé 'aama velo na naáⁿ yā. Velo miiⁿ Cristo diiⁿ chí chó'ōo yeⁿ'é. 15 Ndiī nguuví cūū taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'cueeⁿ yā ley yeⁿ'e Moisés, cunee velo miiⁿ ti nan'gaadí vaanícadíinūⁿ yeⁿ'e yā. 16 Ní ndiī taachi cu'téénu yā Señor Jesucristo Daiyá Dendyuūs tuuⁿ'mi ní velo miiⁿ ní cuavii. 17 Señor miiⁿ ní Espíritu yeⁿ'e Cristo. Ní naachi véé Espíritu miiⁿ yeⁿ'e Señor miiⁿ tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé libre yā. 18 Maaⁿ ní cáávā chuū nducyaaca yú nguéé snee yú tan'dúúccā chí véé 'áámá velo na naaⁿ yú. Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ n'diichi yā dεεve yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú na vida yeⁿ'e yú ti s'uuúⁿ tan'dúúccā 'áámá espejo, 'tíicā s'uuúⁿ. Ní taachi

n'diichi yú Señor Jesucristo ye'n'é yú tuu'mi ní n'daa'n vida ye'n'e yú chi cuuvi tan'dúúcā vida ye'n'é Cristo. Ní cūnee ngiinu yú chí n'daa'n vida ye'n'e yú tan'dúúcā chí ch'εεε ca δεεεε vida ye'n'é Señor Jesucristo ye'n'é yú. Chuū chí idií'n Espíritu ye'n'e Cristo cáávā s'uúú'n.

4

¹ Deenu yú chi Señor Jesucristo tee yā s'uúú'n cosas chi n'dai ca. Cáávā chuū díi'n 'nū ntií'nyu'n ye'n'é yā ní caa'n'mán 'nū nduudu cuaacu ye'n'é yā ní nguεε cuuvi cúunū 'nū. ² Maa'n ní nguεε díi'n 'nū cosas chi nguεε n'daacā chí cuuvi snáá'n 'ií'n'yā'n, cosa chí díi'n 'nū chí 'cuínáa'n 'nū nanáá'n 'ií'n'yā'n. Ní nguéé cachiicá 'nu nginnche'ée' 'nū 'ií'n'yā'n. Ní nguéé ndasta'má 'nū nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ndúúcu nduudu yaadi. 'Tíicā idií'n 'nū ní caa'n'ma'n 'nū dámaā'n nduudu cuaacu ye'n'é Dendyuūs ní cuuvi deenú nducyaaca 'ií'n'yā'n, ní Dendyuūs n'diichi yā nús'uu. ³ Nduuti chí 'ií'n'yā'n nguéé ituumicádiinuu'n yā nduudu cuaacu chí nga'n'á 'nū tuu'mí ní 'ií'n'yā'n mii'n nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo ye'n'é yú ní cuuvi ndái yā. ⁴ 'Ií'n'yā'n nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo caati ndyuūs ye'n'é i'n'yee'dí 'cūū chí yáá'n'guinū'n n'gaadi sá ná vaadi cadiinúú'n ye'n'e yā, caati yaa'n'guinū'n nguéé n'gúú'n sá chí n'diichi yā δεεεε ye'n'e Dendyuūs. Maa'n ní 'iicu 'ií'n'yā'n nguéé snaa' yā δεεεε n'dai ye'n'e nduudu ye'n'e Cristo chí δεεεε. Ní s'uúú'n taachi inaa' yú Cristo mii'n inaa' yú Ndyuūs. ⁵ Ní taachi nga'n'á 'nū nduudu ye'n'e Dendyuūs nguéé nga'n'á 'nū nduudu ye'n'e maá 'nū tí nga'n'á 'nū chí Jesucristo mii'n ní Señor ye'n'é yú. Tíi nús'uu ní dichí'vε 'nū ndís'tíi cucáávā chí Cristo ne'n'é yā nducyaaca 'ií'n'yā'n. ⁶ Ní taachi Ndyuūs din'dái yā i'n'yee'dí nga'n'a yā 'tíicā: Ye'n'e naachí maai'n mii'n canéé δεεεε. Maa'n Ndyuūs mii'n ní díi'n yā chí δεεεε mii'n canéé na staava ye'n'é 'nū. Ní ndúúcu δεεεε mii'n cuuvi deenú 'nū vaadi deenu ye'n'é Ndyuūs chí n'dai taavi ca. Ní nús'uu n'diichi 'nū δεεεε ye'n'é Ndyuūs taachi n'diichi 'nū naa'n Jesucristo mii'n.

Vida ye'n'é 'ií'n'yā'n chí i'téenu yā Jesucristo

⁷ Ní nduudu cuaacu ye'n'e Ndyuūs chí i'téenu 'nū canéé na staava ye'n'e 'nū tan'dúúcā tesoro 'tíicā. Ní 'áará chí cuerpo ye'n'é 'nū tan'dúúcā 'cuutí yá'n'āa chí nguεε δεεεéé, nús'uu ch'i'n'í 'nū cáávā ntií'nyu'n chí díi'n 'nū chí poder chí cānee nduucú 'nū ní ch'εεε ca ní ye'n'é Ndyuūs. Ní nguéé ye'n'é nús'uu. ⁸ 'Áará chí nduū cuaa'n n'geenú 'nū ngii mar 'áamá naā'n nguéé díi'n chí dúú'va 'nū. 'Áará chí n'dee náá'n inadacádiinúú'n 'nū deenú cheε chí díi'n 'nū. ⁹ 'Áará chí 'ií'n'yā'n ní n'daa yā chí ne'n'e 'caa'n'nú'n yā nús'uu Dendyuūs canee yā nduucú 'nū. 'Áará chí 'ií'n'yā'n cun'dáa yā nús'uu na yá'n'āa nguεε 'cuūvi 'nū. ¹⁰ 'Áá tíi nū'n cuáá'n naachi ca'n'á 'nū cue'n'e daā'ma'n canee na staava ye'n'é 'nū chí cuuvi 'cuūvi 'nū tan'dúúcā chí chí Señor Jesucristo ye'n'e yú. Ní 'íicú 'ií'n'yā'n cuuvi n'diichi yā chí Jesucristo nadanguá'n'ai yā nús'uu. Ní cuuvi deenú yā chí Jesucristo canduuchí yā. ¹¹ Ní nducue'n'e tiempo chí sduuchí 'nū na i'n'yee'dí 'cūū deenú 'nū chí cuuvi 'cuuvi 'nū cucáávā chí nús'uu díi'n 'nū ntií'nyu'n ye'n'e Cristo. Ní 'íicú 'ií'n'yā'n cuuvi n'diichi yā chí poder ye'n'e Cristo Jesús canéé ndúúcu nús'uu. ¹² 'Tíicā ní vaadi n'gii díi'n ntií'nyu'n ye'n'é na vida ye'n'é 'nū 'tíicā ntuū'n vida cue'n'e daā'ma'n díi'n ntií'nyu'n ye'n'é na vida ye'n'é ndís'tíi.

¹³ 'Tíicā canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs ndii cuáá'n vmnaa'n: 'Úú i'teenú, ní cáávā chíi' chí nga'n'á. Ní 'tíicā ntuū'n nús'uu i'téenu 'nū ní cáávā chuū nga'n'á 'nū. Ní daama chí'téenu 'nū ndúúcu yā. ¹⁴ Caati deenu yú chí 'ií'n'yā'n

chi nadacuéⁿ yā Señor Jesucristo yeⁿe nguaaⁿ tinaⁿā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadacuéⁿ ntūⁿ yā s'uuuⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. Ní Dendyuūs candéé yā nús'uu ndúú^{cū} ndís'tī nanááⁿ Jesucristo. ¹⁵ Nducuéⁿe chí diiⁿ 'nū ní cucáá^{vā} chí ndís'tī cuuvi cuta'á nī tanducuéⁿē chí n'dai. Ní 'íicú n'deeē 'nááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cuta'á yā cosa chí n'dai yeⁿé Dendyuūs. Ní n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'maⁿngua'á yā, ní ca'a yā gracia, Dendyuūs, ní cuuvi ch'εεε cá yā Dendyuūs chí dεεεε taavi ca.

¹⁶ Cáá^{vā} nducuéⁿē chuū nguéé ngii cúunu yú 'aara chí cuerpo yeⁿe yú n'gii nééⁿ nguuví nguuví naati Dendyuūs téē yā fuerzas s'uuuⁿ nguuví nguuví. ¹⁷ Níicú chuū chí n'geenú yú ngii na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé ch'εεε ní nuuⁿ nūuⁿ chó'ōo, ní diiⁿ cáá^{vā} s'uuuⁿ chí véé yeⁿe yú 'aama lugar chí n'dεεεε n'dai ca ní n'deeē ca chí 'áámá cunee cueⁿe daāⁿmaⁿ. ¹⁸ Maaⁿ ní nguεε diiⁿ yú cuenta yeⁿe dendu'ū chí inaaⁿ yú ti chííⁿ chí inaaⁿ yú ní ngo'o yéⁿē. Naati chííⁿ chí nguéé inaaⁿ yú cunee cueⁿe daāⁿmaⁿ.

5

¹ Maaⁿ ní deenu yú chí cuerpo yeⁿe yú 'cuiinu ti tan'dúú^{cā} 'áámá va'ai chí nguéé 'áámá cūnee 'tíicā cuerpo yeⁿe yú naati Ndyuūs idin'dái yā 'aama va'āi yeⁿe yú ná va'ai chεεti nguuví chí 'áámá cūnee. Ní nguéé saⁿ'ā yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū din'dái sa ndúú^{cū} ta'a sa va'ai miiⁿ. ² Maaⁿ ní chí n'dai yiinu yú ti nééné neⁿé yú n'daaⁿ yú cuerpo yeⁿe yú ní snee yú na va'ai chεεti nguuví ndúú^{cū} cuerpo ngai ní dεεεε chí yeⁿe va'ai chεεti nguuví. ³ Nguuví miiⁿ ní Ndyuūs ca'á yā chí téē yā 'aama cuerpo ngai yeⁿe yú chí tan'dúú^{cā} chí 'aama vestido. Ní Ndyuūs nguéé cuuvi ndaacá yā s'uuuⁿ chí nguéé chí dεεεε cuerpo yeⁿe yú. ⁴ Neⁿe chí snée yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū na va'ai yeⁿe yú chí cuerpo yeⁿe yú, nandái yiinu yú ti n'geenu yú ngii. Nguéé cucaavā chí neⁿe yú chí cuerpo ndiicū yeⁿe yú 'cuūví naati neⁿe yú chí Ndyuūs téē yā chí'caadi na cuerpo yeⁿe yú chí ngai chí tan'dúú^{cā} chí catecai ngai yú. Ní 'iicú cuerpo ndiicū yeⁿe yú yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'cuiinu ti snée yú ndúú^{cū} cuerpo chí ngai ní véé vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe yú. ⁵ Ní cáá^{vā} chuū ní Ndyuūs ch'iindiyaáⁿ yā yeⁿe yú cuerpo chí ngai ní tee yā Espíritu N'dai yeⁿe yā s'uuuⁿ chí cuuvi deenu yú chí cuaacu chí tee yā chuū chí cuuvi yeⁿe yú.

⁶ 'Tíicā rā va, cueⁿe daāⁿmaⁿ véé confianza yeⁿe yú ndúú^{cū} Dendyuūs. Deenu yú chí neⁿe chí snée yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúú^{cū} cuerpo ndiicū yeⁿe yú nguéé cuuví cunee yú ndúú^{cū} Señor yeⁿe yú na va'ai chεεti nguuví. ⁷ Maaⁿ ní chíiⁿ chí diiⁿ yú, diiⁿ yú ti i'teenu yú Jesucristo ní nguéé idiⁿ yú cucáá^{vā} chí n'diichi yú cosa chí yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁸ 'Íicú véε confianza yeⁿé yú. Neⁿe yú caⁿ'a yú yeⁿé vaacu yú chí cuerpo ndiicū yeⁿe yú ní cunee yú ndúú^{cū} cuerpo ngai yeⁿe yú na va'ai chεεti nguuví ndúú^{cū} Señor yeⁿé yú. ⁹ Cáá^{vā} chuū neⁿe yú diiⁿ yú cueⁿe daāⁿmaⁿ chíiⁿ chí Ndyuūs neⁿé yā chí diiⁿ yú nduuti chí snée yú na va'āi yeⁿe yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū o nduuti chí snée yú na va'āi yeⁿe yú na va'āi chεεtí nguuví ndúú^{cū} Señor Jesucristo. ¹⁰ Tí 'tíicā nducyaaca yú canee chí naⁿ'a yú nanááⁿ juez chí Cristo ní 'íicú ca'aama ca'aama s'uuuⁿ cuuvi cuta'á yú chuu chí cuuvi yeⁿé yú tan'dúú^{cā} chí diiⁿ yú ntiⁿnyuⁿ yeⁿé yā neⁿe chí snee yú na cuerpo ndiicū yeⁿe yú na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nduuti chí ntiⁿnyuⁿ chí n'daacā o nguεε n'daacā.

Nduudu cuaacu yeⁿe vaadi 'diiⁿ

¹¹ Nús'uu ní deenú 'nū chí Señor Jesucristo caⁿ'á yā n'diichí yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní neⁿé 'nū diiⁿ 'nū n'daacā. Ní cáá^{vā} chuū ní nús'uu diitu diiⁿ 'nū

nducueⁿē chi ch'iⁿí 'nū 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿá 'nū nduudu cuaacu yeⁿe Señor Jesucristo. Ndyuūs déenu yā chiiⁿ chi diiⁿ 'nū ní cunee ngiinú 'nū chi ndís'tiī cuuvi déenu nī chuū dendu'ū. ¹² Nguéé ngaⁿá 'nu taama vmnéⁿēe yeⁿe vida yeⁿe 'nū nanááⁿ ndís'tiī naati ca'á 'nū 'áámá lugar ndís'tiī ti cuuvi caaⁿmáⁿ nī chi n'daacá idiíⁿ 'nū. Ngaⁿá 'nū nduudu cuaacu nanááⁿ ndís'tiī. Maaⁿ ní 'iicu ndís'tiī cuuvi nan'gucécútá'a nī yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí itinguuneéⁿ nī, 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa yā yeⁿe maáⁿ yā chí n'daacá yā tan'dúúcā chí tanán'ā 'iiⁿyāⁿ snaaⁿ yā, ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguéé nacádiinúúⁿ yā yeⁿe chíⁿ véε na staava yeⁿe yā. ¹³ Ní nduuti chí nadacadiinúúⁿ nī chí nús'uu tan'dúúcā loco nús'uu, 'tíicā ngaⁿá 'nū ní diiⁿ 'nū chí Ndyuūs ní ch'εéⁿté yā nanááⁿ ndís'tiī. Ní nduuti chí nguéé loco 'nū ní cáávā chí diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs cucáávā ndís'tiī. ¹⁴ Jesucristo ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe 'nū tí neⁿé yā nús'uu. Deenu yú chí cuaacu chí 'áámá saⁿa chí Cristo ch'iī sa, ní cucáávā saⁿá miiⁿ ní tan'dúúcā chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní ch'iī. ¹⁵ 'Tíicā Cristo ch'iī yā cucáávā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chí snéé yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé snéé yā cucáávā vida yeⁿe maáⁿ yā caati snéé yā yeⁿe Jesucristo chí ch'iī yā ní nduuchi ntuuⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tinán'ā cucáávā 'iiⁿyāⁿ. ¹⁶ Maaⁿ ní cáávā chuū chí ch'ó'ōo nús'uu nguéé inaáⁿ 'nū 'téé yeⁿe 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā tanán'ā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Tiempo chí 'āā ch'ó'ōo nús'uu inaáⁿ 'nū Cristo ndúúcū yeⁿe chí diiⁿ yā taachi canee yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati maaⁿ ní nguεε inaáⁿ 'nū 'tíicā. Inaáⁿ 'nū chí Cristo ní Ndyuūs. ¹⁷ 'Tíicā ní 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní yeⁿe Cristo. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ 'áámá 'iiⁿyāⁿ ngai. Cosas chí diiⁿ yā vmnaaⁿ nguéé diiⁿ yā maaⁿ ti nducueⁿē chí diiⁿ yā ní yeⁿe vida ngai yeⁿe yā.

¹⁸ Ní tanducueⁿē chúū ní Ndyuūs diiⁿ yā. Cucáávā Cristo miiⁿ ní Ndyuūs diiⁿ yā chí s'uuúⁿ ní yeⁿe yā s'uuúⁿ ní nguéé contra yeⁿe yā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe 'nū chí caaⁿmáⁿ 'nū nduudu yeⁿe yā chí 'iiⁿyāⁿ na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuuvi yeⁿe yā 'iiⁿyāⁿ. ¹⁹ 'Tíicā canee chí caaⁿmáⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿe Cristo chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi yeⁿe yā 'iiⁿyāⁿ. Ní cucáávā Cristo miiⁿ Ndyuūs diiⁿ yā chí véé vaadī 'diiⁿ nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ nduucú yā. Ní nguéé diiⁿ Ndyuūs cuenta yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Níicu Ndyuūs tee yā nús'uu ntiiⁿnyuⁿ chí caaⁿmáⁿ 'nū nduudú 'cūū yeⁿe yā chí vaadī 'diiⁿ. ²⁰ Maaⁿ ní 'tíicā ndáá 'nū nanááⁿ ndís'tiī ndúúcū nduudu yeⁿe Cristo ní caaⁿmáⁿ 'nū nduudu miiⁿ na lado yeⁿe Ndyuūs. Ní tan'dúúcā chí Cristo ngaⁿá yā chí ndaacadaamí nī, cáávā chuū nús'uu ngiicá 'nū ndís'tiī cááva Cristo chí ndaacadaamí nī yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe nī ní 'íicú véé vaadī 'diiⁿ yeⁿe ndís'tiī ndúúcū Ndyuūs. ²¹ Cristo nguéé dinuuⁿndí yā mar 'áámá. Caati cucáávā s'uúuⁿ Ndyuūs diiⁿ cuenta yā ní diiⁿ yā tan'dúúcā chí Cristo dinuuⁿndí yā. Ní 'íicú taachi yeⁿe Cristo s'uuúⁿ Ndyuūs n'diichí yā s'uuúⁿ chí nduuví n'dai vida yeⁿe yú nanáaⁿ yā.

6

¹ 'Tiicá ntúūⁿ nús'uu diiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ tan'dúúcā chí ntiiⁿnyuⁿ chí neⁿe Ndyuūs. Ngicá 'nū ndís'tiī chí cuta'á ní vaadī n'dai chí itée Ndyuūs chí vaadī n'dai chí Ndyuūs ch'iⁿí yā s'uuúⁿ. ² Caati 'tíicā Ndyuūs ngaⁿa yā. Ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿe yā:

'Úú ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿe nī tiempo chí n'daacā. Ní chinneé ndís'tiī nguuví chí nanguaⁿái nī.

Nguuví 'cūū ní 'áámá nguuví chí cuuvi n'dai cáávā ndís'tiī, nguuví 'cūū ní nguuví chí cuuvi nanguaⁿai nī.

³ Maaⁿ ní nguéé dííⁿ 'nū mar 'áámá cosa chí dí'vaachí 'iiⁿ'yāⁿ tí 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chí ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chí dííⁿ 'nū nguéé n'daacā. ⁴ Naati dííⁿ 'nū nducuéⁿ'ē ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ chí n'daacā tí neⁿ'é 'nū ch'iⁿ'í 'nū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ntiiⁿ'nyuⁿ chí dííⁿ 'nū ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ní cucáávā ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ chí cheé 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí ch'eenú 'nū chíi nguuvi nguuvi. Ní néené n'deēe dendu'ū chííⁿ chí dí'vaachi nús'uu ndúúcu chí vεε necesidades yeⁿ'é 'nū ndúúcu vaadi 'caa'va. ⁵ Ní ch'eⁿ'é yā nús'uu chí cu'néé yā nús'uu na vacū. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduuvidaamá yā yeⁿ'e chí neⁿ'e 'cuen'e yā nús'uu. Ní dííⁿ 'nū n'deēe n'dái ntiiⁿ'nyuⁿ chí néené díítū. Ní cho'ōo 'nāáⁿ nguuvi chí nguéé cheetiyaadú 'nū, ní nguéé che'e 'nū va. ⁶ Níícu nducuéⁿ'ē dendu'ū chuú ní ch'iⁿ'í 'nū 'iiⁿ'yāⁿ chí vida yeⁿ'é 'nū ní n'daacā. Ní ch'iⁿ'í 'nū chí deenú 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Ní dííⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ ndúúcu vaadi ngiⁿú ní ndúúcu vaadi n'dái. Ní dííⁿ 'nū nducuéⁿ'ē cucáávā Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs canee nduucú 'nū. Dííⁿ 'nū túúca tí cuaacu nííⁿ'nyuⁿ dineⁿ'é 'nu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. ⁷ Ní ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu cucáávā poder yeⁿ'e Ndyuūs chí canee nduucú 'nū ní caavā chí n'daacā canee 'nū nanááⁿ Ndyuūs. 'Tíicā dííⁿ 'nū. Ní dííⁿ 'nū defender nús'uu ndúúcu vaadi cuaacu. Ndúúcu vaadi cuaacu miiⁿ ní tan'dúúca chí ndéé 'nū 'áámá machete chí 'uúvi lados 'caáiⁿ ní dííⁿ 'nū defender nús'uu nduucú. 'Tíicā dííⁿ 'nū. ⁸ Ní nán'ā 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chí n'dái 'nū ní tanán'a yā ngaⁿ'á yā chí nguéé n'dái 'nū. Ní nán'ā 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á n'daacā yeⁿ'é 'nū ní tanán'a yā nguéé ngaⁿ'a n'daacā yeⁿ'é 'nū. 'Áámá tiempo ní dííⁿ yā tratar nduucú 'nū tan'dúúca chí ngaⁿ'á 'nū nduudu yaadi ní taama tiempo tan'dúúca chí ngaⁿ'á 'nū chí cuaacu. ⁹ Ní 'áámá tiempo 'iiⁿ'yāⁿ dííⁿ yā tan'dúúca chí nguéé n'diichí yā nús'uu 'tíicā dííⁿ yā, ní táamá tiempo dííⁿ yā tan'dúúca chí nús'uu amigos yeⁿ'é yā, 'tíicā dííⁿ yā. Ní n'deēe n'dái tiempo cuuvi 'cuúvi 'nū ní nguéé 'cuúvi 'nū. Ní tee yā nús'uu 'áámá castigo chí neené díítū n'deēe n'dái tiempo naati nguεε 'caaⁿ'núⁿ yā nús'uu. ¹⁰ 'Áará chí dí'vaachí yā nús'uu, nús'uu ní yeenú 'nū. 'Áará chí pobre nús'uu, dííⁿ 'nū ntiiⁿ'nyuⁿ ní n'deēe n'dái 'iiⁿ'yāⁿ véé vaadi 'cuiica yeⁿ'é yā. 'Áará chí nguéé de'ē vεε véé yeⁿ'é 'nū nducuéⁿ'ē chí véé ní yeⁿ'é 'nū.

¹¹ Ndís'tií hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e yāáⁿ Corinto, dinguúⁿ 'nū nduudu yeⁿ'é 'nū yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí véé tan'dúúca chí véé ca. Ní nduudu miiⁿ cachiica yeⁿ'é staava yeⁿ'é 'nū tí neⁿ'é 'nū ndís'tií. ¹² Nús'uu ch'iⁿ'í 'nū nducuéⁿ'ē chí canee na staava yeⁿ'é 'nū naati ndís'tií nguéé dííⁿ ní 'túúca nduucú 'nū tí nguéé ch'iⁿ'í ní nús'uu chí neⁿ'é ní nús'uu ndúúcu núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é ní. ¹³ Nús'uu ngiica 'nū ndís'tií tan'dúúca 'áámá chiida ngiica yā daiya yā 'tíicā ngiica 'nū ndís'tií tí cuuvi dinéⁿ'e ní nús'uu ndúúcu núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é ní. Ní ndís'tií cuuvi caaⁿ'máⁿ ní nduudu cuaacu yeⁿ'e nducuéⁿ'ē tan'dúúca chí nús'uu dííⁿ 'nū ndúúcu ní.

Cuerpo yeⁿ'e yú miiⁿ ní yáacū yeⁿ'é Ndyuūs chí canduuchi

¹⁴ Ndís'tií, nguéé caⁿ'á ní ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Jesucristo tí nguéé cuuvi dííⁿ ní dáámá ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúcu yā. Ní dííⁿ ní tan'dúúca 'áámá yunta chí nguεε daamá tí, 'tíicā dííⁿ ní. ¿Áá cuuvi cuuvi dáámá chí n'daacā ndúúcu chí nguεε n'daacā? O ¿áá daama canee chí dεεve ndúúcu chí maáiⁿ? Nguéé cuuvi. ¹⁵ ¿Áá cuuvi nduuvidaamá Cristo ndúúcu Satanás? O ¿áá daama vεε parte yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā Cristo? Nguéé cuuvi. ¹⁶ ¿Áá nduuvidaama templo yeⁿ'e Ndyuūs

ndúúcu ídolos? Nguéé cuuvi. Cuerpo ye'n'e ndís'tiī ní yaacū ye'n'é Ndyuūs. Ndyuūs maán yā nga'n'a yā na libro ye'n'é yā 'tíicā:

'Úú Ndyuūs canee nduucú 'ii'n'yān ye'n'é ní cachiicá nguaa'n 'ii'n'yān ye'n'é. 'Úú ní cuuvi Ndyuūs ye'n'é yā ní 'ii'n'yān cuuvi 'ii'n'yān ye'n'é.

17 Cááva chuū Ndyuūs nga'n'á yā ní canee nguūn 'tíicā:

Nan'dáa nī nguaa'n 'ii'n'yān s'ee'n ní divíi nī ye'n'e 'ii'n'yān s'ee'n. 'Tíicā nga'n'a Señor 'iivú Ndyuūs. Nguéé tuu'ví nī dendu'ú chí vaatī. Ní 'iicu 'úú Ndyuūs díi'n aceptar ndís'tiī.

18 Ní 'úú Ndyuūs cuuví Chiidá nī. Ní ndís'tiī cuuvi daiyá ndís'tiī, 'tíicā nga'n'a 'iivú Ndyuūs caati nducué'n'é poder chí véé ní ye'n'é yā.

7

1 'Tíicá ndís'tiī hermanos ye'n'é chí neené ne'n'é. Nducué'n'é chuū ní promesa chí Ndyuūs téé yā s'uūu'n. Cááva chuū canee ntúūn chí dii'n yú ndúúcu cuerpo ye'n'é yú ní ndúúcu espíritu ye'n'é yú nducué'n'é chí n'daacā 'iicu ní deεve yú. Ní nguéé dii'n yú mar 'áámá cosa chí nguéé n'daacā ti vεε nuū'ndi ye'n'é yú. Ní né'n'é chí canduuchi yú na i'n'yee'dí 'cūū canee chí dii'n yú chí deεve ca yú tan'dúúca chí ne'n'e Ndyuūs. 'Tíicá dii'n yú ti 'va'a yú Ndyuūs.

Ii'n'yān chí i'teenú yā Cristo na yáān Corinto nanguεεcunéé yā din'daacá yā

2 Maa'n ní ngiica 'nū ndís'tiī chí 'cuáa'n nī nduudu ye'n'é 'nū na staava ye'n'é nī. Nús'uu' nguεε dii'n daño 'nū ye'n'é mar 'áámá nī, ndíi nguéé dii'n 'nū chí dii'n nuu'ndí nī ndíi nguéé nginnche'éi 'nū mar 'áámá 'ii'n'yān. 3 'Úú nguεε nga'n'á chuū ti dii'n condenar ndís'tiī chí nguéé n'daacá nī. Naati tan'dúúca chí nga'n'á vmnáán vmnaa'n, ne'n'é taavi ndís'tiī. Ní canee yú tan'dúúca chí daama sneé yú. 'Tíicá ntúū' ní canduuchi yú daama vida ye'n'é yú na i'n'yee'dí 'cūū ní dáámá 'cuuvi yú. 4 Vεε 'viich'εétiinúū' n'dai ye'n'é ndúúcu nī ní yeenú ye'n'e nī. Ní maa'n ní ndúúcu nducué'n'é chí ch'eenú chii nguéé di'vaachi 'úú ti néené véé vaadi yeenú ye'n'é.

5 Ní ndíi tiempo taachi ndaá 'nū na yá'n'āa Macedonia nguéé ntaaví'tuūnuú'n cuerpo ye'n'é 'nū naati n'geenú 'nū ngíi nducué'n'é cuaa'n. Ní ngu'u 'ii'n'yān nduucú 'nū ní di'va'á 'nū na staava ye'n'é 'nū. 6 Naati Ndyuūs chí ca'a yā 'viich'εétiinúū' 'ii'n'yān chí chicuūnū, maa'n Ndyuūs ní tee yā 'viich'εétiinúū' nús'uu taachi ndaá sa'n'ā Tito hermano ye'n'é 'nū. 7 Nguéé dámaā'n caavá chí ndaá sa'n'ā Tito mii'n ti cáávā chí chii'n sá chí ndís'tiī ca'a nī 'viich'εétiinúū' sa'n'ā mii'n. Ní sa'n'ā mii'n yaa'vi sá nús'uu chí ndís'tiī neené ne'n'é nī n'diichi ní nús'uu, ní neene dindaachí nī ye'n'é 'nū ndii ná stááva ye'n'é nī. Ní neené ne'n'é nī dii'n nī nducué'n'é chí 'úú ne'n'é chí dii'n nī. Ní cucáávā chíi'n ní yeenú taavi ca.

8 Vmnaán vmnaa'n dii'n sentir ye'n'e carta chí dinguú'n ye'n'é nī. 'Aara chí s'nee'n ndaachi yiinu nī cáávā carta mii'n. Maa'n ní nguéé dii'n sentir ye'n'e chí dinguú'n ye'n'é nī. Vmnaa'n vmnaa'n nduuti chí s'nee'n ndaachí núú'n nī, deenú chí carta mii'n dii'n chí ch'εetinéé ndaachí nī 'áámá tiempo nūu'n. 9 Maa'n ní véé vaadi yeenú ye'n'é. Nguéé cucáávā chí s'nee'n ndaachí núú'n nī naati s'nee'n ya'ai 'iinú nī taanduvéé ní ndaacadaami nī ye'n'e nuu'ndi chí dii'n nī. Ní ndís'tiī s'nee'n ndaachí nī tan'dúúca chí Ndyuūs ne'n'e yā chí dii'n nī ní 'íicú nús'uu nguéé dii'n 'nū mar 'áámá chí cuuvi ndái nī cucáávā nús'uu. 10 Caati chíi'n chí dii'n Ndyuūs chí inee ya'ai 'iinu yú ní dii'n chí ndaacadaami yú ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yú ní nngua'n'ai yú. Ní 'íicú cáávā chuū nguéé dii'n yú chí cunéé ya'ai 'íinu yú ye'n'e chí nadacadaami yú ye'n'e nuu'ndi ye'n'e yú. 'Ii'n'yān chí nguéé i'téenu

yā Ndyuūs ní ndaachi canee yā na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní 'cuūvi yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.
 11 Naati ndís'tii cucheεε nī chi inéé ndaachi nī. N'diichí nī maaⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e
 vaadi ndaachi táacā idiiiⁿ na vida yeⁿ'é nī. ¿'Áá diiiⁿ chi nadacadiinúúⁿ nī
 n'daacā yeⁿ'e nuuⁿndi chi diiⁿ nī ní caaⁿ'máⁿ nī chi nguεε n'daacā idiⁿ nī?
 ¿'Áá diiiⁿ chi ndís'tii nguéé canee yiinú nī yeⁿ'e chíiⁿ chi diiⁿ nī? ¿'Áá 'va'á nī
 cúcááva nuuⁿndi chi diiⁿ nī? Cuayiivi ní neⁿ'é nī n'diichí nī 'úú ní neⁿ'é nī chi
 ca'a castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā. Ní yeⁿ'e nducueⁿ'é chuū ch'iⁿ'í nī
 ndúúcu chíiⁿ chi diiⁿ nī chi ndís'tii diiⁿ nī chíiⁿ chí n'daacā. 12 'Tiicā taachi
 dinguúⁿ carta miiⁿ yeⁿ'e ndís'tii, nguéé dinguúⁿ cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndi
 o cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'eenú yā chíi caavā nuuⁿndi miiⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e nī
 ti ndís'tii cuuvi deenú nī chí nús'uu ní n'g'iⁿ'í 'nú chi véé cuidado yeⁿ'é 'nú
 ndúúcu ndís'tii nanááⁿ Dendyuūs. 13 Ní cáávā chuū sta'á 'nú 'viich'εtíinúuⁿ
 yeⁿ'é ndís'tii. Nguéé dámaāⁿ chí sta'á 'nú 'viich'εtíinúuⁿ yeⁿ'é ndís'tii naati saⁿ'ā
 Tito miiⁿ diiⁿ sá chí yeenú taavi 'nú taachi yaaⁿ'vi sá nús'uu yeⁿ'é nī tan'dúúca
 ndís'tii diiⁿ nī ndúúcu sa. Ní yeenú taavi sá. 14 'Úú ngaⁿ'á ngi saⁿ'ā Tito miiⁿ
 chí ndís'tii ní n'daacā nī ní 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e carta miiⁿ. Ní nguεε
 'cuinaáⁿ cucáávā chí ngaⁿ'á 'tuucā yeⁿ'é nī ti 'túicā diiⁿ nī. Nducueⁿ'é chí ngaⁿ'á
 'nú ndúúcu ndís'tii nī nduudu cuaacu. 'Tiicā ntuūⁿ nduudu chí ngaⁿ'á 'nú ngi
 'nú Tito miiⁿ yeⁿ'é ndís'tii ní chíiⁿ chí n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e carta miiⁿ
 ní 'túicā diiⁿ nī. 15 'Tiicā ntúūⁿ Tito miiⁿ dineⁿ'e cá sa ndís'tii taachi nan'gaācu sa
 yeⁿ'é ndís'tii tan'dúúca ndís'tii ch'iindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'é sa ní diiⁿ nī 'tuucā.
 Ní ndís'tii ní 'cuúⁿ nī saⁿ'ā miiⁿ ní din'daaca nī caati 'va'á nī. 16 Cáávā chuū véé
 'viich'εtíinúuⁿ yeⁿ'é ndúúcu ndís'tii yeⁿ'e tanducueⁿ'é dendu'ú chí diiⁿ nī.

8

Tiⁿ'yāⁿ ca'á yā n'dee n'dai ofrenda

1 Ndís'tii, hermanos yeⁿ'é, maaⁿ ní caaⁿ'máⁿ 'nú ndís'tii ti deenú nī yeⁿ'e
 vaadi n'dai ch'ετεε yeⁿ'é Dendyuūs ní táacā chí diiⁿ 'nú ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é na
 nducueⁿ'é yaacū yeⁿ'é Ndyuūs chí snee na nducueⁿ'é yáⁿ'āa yeⁿ'e Macedonia.
 2 'Aara chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáacū s'eeⁿ diitū n'dái n'geenú yā ngi cucáávā chí
 chó'ōo yeⁿ'e yā yeenú taavi cá yā. Ní 'áará chí pobre yā ca'á yā n'dee n'dái
 ofrenda tan'dúúca chí 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuiica, 'túica diiⁿ yā caava hermanos
 chí snee yā na yáⁿ'āa Judea. 3 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Nduúcu
 núuⁿ'máⁿ staava yeⁿ'é yā ca'á yā ofrenda, ní ca'á yā nducueⁿ'é chí cuuvi yeⁿ'e
 yā. Ní ndii ca'á yā más cā chí cuuvi yeⁿ'e yā. 4 Caⁿ'a diitū yā ndúúcu 'nú chí
 'cuaaⁿ 'nú ofrenda chí 'áamá ayuda yeⁿ'e chí cuuvi yeⁿ'e hermanos yeⁿ'é yú
 chí nguéé véé yeⁿ'e yā ní ca'á 'nú hermanos s'uuúⁿ. 5 Ní diiⁿ yā más cā chí
 cunee ngiinú 'nú chí diiⁿ yā. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ ca'á yā vida yeⁿ'e maáⁿ yā
 na ta'a Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ní cuayiivi, tan'dúúca chí Ndyuūs neⁿ'é yā
 chí diiⁿ yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ téé yā vida yeⁿ'é yā nús'uu chí diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ cáávā
 nús'uu. 6 Nducueⁿ'é chuū vmnaáⁿ vmnaaⁿ cuuvi 'nú Tito ní dicho'ó 'nú saⁿ'ā
 chí caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e ofrendá yeⁿ'é ndís'tii. 'Tiicā ntúūⁿ maaⁿ ní dicho'ó 'nú
 Tito chí 'cuíinu ntiⁿ'nyuⁿ miiⁿ ní cutá'a sa ofrenda yeⁿ'é nī chí ntiⁿ'nyuⁿ chí
 n'dai taavi chí yeⁿ'é Ndyuūs. 7 Ní ndís'tii ní tan'dúúca chí 'cuiicā nī 'tiicā nī ti
 i'téenu cá nī Ndyuūs. Ní ngaⁿ'a cá nī nduudu cuaacu, ní déenu cá nī. Ní nééne
 neⁿ'é nī cunnee nī nús'uu, ní neⁿ'é nī nús'uu. Maaⁿ ní neⁿ'é 'nú chí ndís'tii ní
 ca'a cá nī ofrenda yeⁿ'é nī ní din'dai ca ntiⁿ'nyúⁿ 'cūú chí cunnee nī hermanos
 yeⁿ'e yú.

⁸ 'Úú nguéé ca'á orden ye'n'é chuū. Dámaān ne'n'é chi deenú nī tan'dúúcā chi diin taná'nā hermanos ye'n'e yá'n'āa ye'n'e Macedonia ní 'íicú cuuvi deenú chi cuaacu chí ndís'tiī diné'n'e nī Ndyuūs caavā ofrenda chi ca'á nī. ⁹ Ní ndís'tiī ní 'āa deenú nī chéé chí vaadi n'dai taavi ca ye'n'é Señor Jesucristo ye'n'ē yú. Cristo miiñ 'āa 'cuiicá yā naati diin yā chí pobre yā cucáāvā chí né'n'e yā s'uuuñ. Ní 'íicú ndís'tiī cuuvi cuta'á nī vaadi 'cuiica ye'n'ē yā cáāvā Cristo chí diin yā chí pobre yā.

¹⁰ Ní ye'n'ē ofrenda 'cūū 'úú yaa'vi neén ndís'tiī chuū. N'daacā ca chí 'cuiinú nī chεε chí diin nī nduuyu chí 'āā chó'ōo. Ndís'tiī ní vmnáán vmnāa 'ii'n'yān chí diin yā 'tuucā ní 'tíicā ní ne'n'é chí di'cuiinú nī ye'n'e ofrenda miiñ nguuvi chí cuchii. ¹¹ Maañ ní diin nī 'tíicā ní di'cuiinú nī ntiin'nyuñ ye'n'e nī chí 'āā ne'n'é nī tan'dúúcā chí cuchii ní diin nī ndii cuáán vmnāa. Ní ca'á nī ofrenda chεε chí cuuvi diin nī. ¹² Ní nduuti chí 'áámá ndís'tiī cuaacu níi'nyuñ ne'n'é ní ca'á nī ofrenda, tuu'mi ní Ndyuūs diin yā aceptar ofrenda ye'n'é nī ní diin cuenta yā ye'n'ē chí véé ye'n'é nī nguéé ye'n'e chí nguéé véé ye'n'é nī.

¹³ 'Úú nguéé ne'n'é chí ndís'tiī ca'á nī más cā ofrenda chí cuuvi nī ní 'āā ntéé véé necesidades ye'n'é nī cucáāvā chí inneé nī ná'nā hermanos. ¹⁴ Maañ ní véé ca ye'n'é nī ní cuuvi diin nī completar ofrenda ye'n'é nī ní ca'á nī 'ii'n'yān chí nguéé véé ye'n'é yā. Ní cunnee ní 'ii'n'yān. Ní cuuvi ca'á nī daamá nduucú yā. Cuayiiví ní taachi nguéé véé ye'n'é nī ní 'ii'n'yān s'eeñ ca ye'n'é yā, 'ii'n'yān s'eeñ cuuvi téé yā ofrenda ye'n'é nī ní téé yā ofrenda ndís'tiī. Ní nginnee yā ndís'tiī. 'Tíicā ca'á nī daama ndúúcu yā. ¹⁵ 'Tíicā canee nguūñ na libro ye'n'e Ndyuūs ndii cuáán vmnāa: 'Ii'n'yān chí véé cá ye'n'é yā nguéé nacaáva ye'n'é yā. 'Ii'n'yān chí duū'ví vεε ye'n'é yā nguéé chíi faltar ye'n'é yā.

Ye'n'é sa'nā Tito ndúúcu compañeros ye'n'é yā

¹⁶ Maañ ní 'úú ca'á gracias Ndyuūs ti Ndyuūs chí neén yā na staava ye'n'e Tito chí ne'n'e yā cunnee cá yā ndís'tiī tan'dúúcā chí nús'uū diin 'nū. ¹⁷ Ní ne'n'é yā diin yā tan'dúúcā chí nga'n'á 'nū nduucú yā ye'n'ē ndís'tiī. Ní neéné ne'n'é yā nginnee yā ndís'tiī caati ne'n'é yā n'diichí yā ndís'tiī.

¹⁸ Ní dicho'ó 'nū ndúúcu Tito miiñ táámá hermano ye'n'e yú ní nducyáácá 'ii'n'yān ye'n'e nducyáácá yāacū nga'n'á yā chí hermano miiñ ní neenē n'dai diin sa ntiin'nyuñ. Ní nga'n'a sa nduudu cuaacu ye'n'e evangelio chí nduudú ngai ye'n'e Jesucristo. ¹⁹ Nguéé damáān chuū idiiñ sa'nā miiñ ti nducyáácá 'ii'n'yān ye'n'e nducyáácá yāacū s'eeñ naachi ca'n'á 'ii'n'yān chí i'teenú yā Señor Jesucristo ye'n'ē yú nndéévé yā sa'nā miiñ chí ca'n'a sa ndúúcu nús'uu caati cuuvi cunnee sa nús'uu ndúúcu ofrenda chí cuuvi cunnee hermanos. Ní 'íicú hermanos cuuvi yā dich'εεε cá yā Señor ye'n'ē yú. Ní cuuvi 'cuun'miñ 'nū hermanos chí ndís'tiī ne'n'é nī cunnee ní hermanos. ²⁰ 'Tíicā ní 'ii'n'yān nguéé cuuvi caa'mañ neeñ yā nús'uū ye'n'e chí diin 'nū ndúúcu ofrenda miiñ chí cuta'á 'nū ye'n'e hermanos. ²¹ Ní 'tíicā ne'n'é 'nū diin 'nū nducué'n'e n'daacā nanáán Ndyuūs ní 'tíicā ntúūñ nanáán nducyáácá 'ii'n'yān.

²² Maañ ní dicho'ó 'nu taama hermano ye'n'e yú ndúúcu Tito miiñ. Ní 'āā diin 'nū probar hermano miiñ n'deeē n'dái naañ ní chí'iñ sa'nā miiñ n'deeē n'dái naañ chí ne'n'e sa nginnee sa nús'uu. Maañ ní sa'n'a miiñ neenē ne'n'e sa nginnee sa ndís'tiī ti vεε 'viich'εεtiinūñ ca ye'n'é 'nū ndúúcu ndís'tiī. ²³ Ní ndúúti chí 'áámá 'ii'n'yān ítiinguuneéñ yā ye'n'e sa'nā Tito miiñ tuu'mi ní ndís'tiī caa'máñ nī chí sa'nā miiñ compañero ye'n'é. Ní diin sa ntiin'nyuñ dáámá nduucú ní diin sa ntiin'nyuñ chí dichí'lvē ndís'tiī. O nduuti chí ítiinguuneéñ yā ye'n'e taná'nā

hermanos chi dicho'ó tuu'mi ní ndís'tiĩ caa'ma nĩ chi 'ii'yān ye'nē nducyaaca yaācū s'ee'n dichó'ó yā hermanos s'ee'n. Ní hermanos ní dich'εετ cá yā Cristo ye'nē yú. ²⁴ Ca'á nĩ ofrenda ye'né nĩ ní 'tíicá cuuvi deenú 'ii'yān ye'nē yaacu s'ee'n chi dine'né nĩ hermanos chi dicho'ó. Nds'tiĩ ní 'cuu'mi' nĩ nducyáacá 'ii'yān cáāvā ofrenda ye'né nĩ chi cuaacu nii'nyú'n ne'né nĩ hermanos. Ní nús'uu deenú 'nū chi ca'á nĩ diĩ'n ní 'tíicā. Ní yeenú 'nū cucáāvā ndís'tiĩ. Ní 'ii'yān cuuvi deenú yā chii'n chi nga'á ye'nē nĩ ní cuaacu.

9

Ofrenda cáāvā hermanos ye'nē yú

¹ Nds'tiĩ hermanos ye'né nguéé canee chi dinguú'n ye'nē ndís'tiĩ ye'nē ofrenda chi nga'a nĩ hermanos chi l'teenu yā Jesucristo ye'nē yú. ² Úú tuumicadiinú'n chi ndís'tiĩ ne'né nĩ cunneé nĩ hermanos. Ní yeenú cucáāvā ndís'tiĩ taachi 'úú yaa'ví 'ii'yān ye'nē yá'āa ye'nē Macedonia ye'nē ndís'tiĩ chi snée nĩ na yá'āa Acaya táácā idiĩ'n nĩ. Ní 'úú yaa'ví 'ii'yān s'ee'n chi ndís'tiĩ canee yaa'n nĩ ndii nduuyu chi chó'oo chi nginneé nĩ hermanos ye'nē yú. Ní maa'n ní n'dee 'náá'n hermanos ye'nē yá'āa Macedonia ne'né yā nginneé yā hermanos cáāvā chi ndís'tiĩ ca'á nĩ chi ca'a nĩ ofrenda ye'né nĩ. ³ Ní cáāvā chuū dicho'ó Tito ndúú'cū 'uuví hermanos. Ní nguéé cúúví chó'oo 'áámá cosa chi nguéé cuaacu ye'né nĩ ye'nē chi 'úú yaa'ví 'ii'yān s'ee'n ye'nē tan'dúú'cā chi ndís'tiĩ n'daacā diĩ'n nĩ ye'nē ofrenda 'cūū. Ní ndís'tiĩ 'cuεεti yaá'n nĩ ofrenda ye'nē nĩ chi cunneé nĩ hermanos. ⁴ Nguéé deenú nduuti chi na'a 'ii'yān ye'nē yá'āa Macedonia ca'á yā nduucú. Ní taachi ndaá 'nū nanáá'n ndís'tiĩ nguéé véé yaá'n nĩ ndúú'cū ofrenda ye'né nĩ. Ní nús'uu cuuvi 'cuinaá'n 'nū ti yaa'ví 'nū hermanos ye'nē yá'āa Macedonia ti véé 'viich'εεtíinu' ch'εεte ye'né 'nū nduucú nĩ. Ní ndís'tiĩ cuuvi 'cuinaá'n nĩ dendú'ū. ⁵ Ní caavā chíi'n 'úú nadíicadiinú'n chi chíicá hermanos chi chíi yā vmnáá'n vmnaa'n nanáá'n ndís'tiĩ ní cuné yā nduucú nĩ. Ní 'íicú ndís'tiĩ ca'a nĩ ofrenda ye'nē nĩ hermanos chi dicho'ó. Níicú cuuvi cunneé nĩ hermanos ye'nē yá'āa Judea ndúú'cū ofrenda ye'nē nĩ, ofrenda mii'n chi nga'a nĩ chi ca'a nĩ. 'Tíicá níicú 'cuεεti yaá'n nĩ ndúú'cū ofrenda ye'nē nĩ ní ch'í'n'í nĩ 'ii'yān s'ee'n chi cuaacu chi ne'né nĩ ca'á nĩ ofrenda ye'nē nĩ. Ní nguéé a fuerza canéé chi ca'á nĩ ofrenda.

⁶ Maa'n ní ndís'tiĩ ní n'gaacú nĩ ye'nē chuū chí caa'má'n. 'Ii'yān chi duu'ví cá ngīnu yā cuta'á yā duu'ví ca cosecha ye'né yā ní 'ii'yān chi n'deeé ca ngīnu yā cuta'á yā n'deeé cá cosecha ye'né yā. ⁷ Ca'áámá cá'áámá nĩ ca'á nĩ ofrenda ye'né nĩ tan'duucá chi nacáadiinu' nĩ chi diĩ'n nĩ na staava ye'nē nĩ. Nguéé ca'á nĩ nduuti chi nguéé ne'nē nĩ, ní nguéé a fuerza ca'a nĩ. Ndyuūs ne'né yā 'ii'yān chi ca'a yā ofrenda ye'né yā tí yeenú yā chi ca'á yā. ⁸ Ní Ndyuūs ní cuuví téé yā ndís'tiĩ n'deeé cá ye'nē nducué'né chi n'dai taavi ca. Ní 'tíicá ndís'tiĩ ní cuuví 'cuūndi necesidades ye'né nĩ. Ní cuuvi cunneé nĩ hermanos ndúú'cū nducué'né necesidades ye'né yā. ⁹ Ní canéé nguū'n na libro ye'né Ndyuūs ndii cuáá'n vmnaa'n 'tíica: Nduuti chí 'ii'yān ca'á yā n'deeé cá ye'nē 'ii'yān chi pobre yā; tuu'mi ní vεε ca ye'nē maá'n yā chi cuuvi ca'á yā 'ii'yān ní 'áámá cāneé yā 'tíicā.

¹⁰ Ní Ndyuūs chí nga'á yā ndaata chi 'ii'yān cuūnu yā ndaata mii'n, nga'a ntuú'n yā pan chi che'é yā. Maa'n ní Ndyuūs mii'n téé yā ndaata ndís'tiĩ nducué'né chi cuūnu nĩ. Ní diĩ'n yā chí véé ca cosecha ye'nē ntiinyu' chi n'daacā chi diĩ'n nĩ. ¹¹ 'Tíicá ntúū'n ndís'tiĩ cuuvi cuta'á nĩ ye'nē nducué'né vaadi 'cuiica ní 'íicú cuuvi ca'a cá nĩ ofrenda ye'nē nĩ. Ní cucáāvā nús'uu, ca'a yā ofrenda

yeⁿé nī hermanos, tuu'mi ní hermanos ngaⁿá yā: Ndyuūs nadí^ve n'diī cáávā ofrenda miiⁿ. ¹² Ní ndúúcu ofrenda yeⁿe nī chi ca'a nī nguéé damāān ca'a nī ti véé yeⁿe hermanos naati diíⁿ nī chi hermanos ca'a yā n'deeé cá gracias Ndyuūs. ¹³ Ní 'íicú hermanos dich'eté yā Ndyuūs nduuti chi ndís'tiī ch'iⁿí nī hermanos chí i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿe Cristo. 'Tiicá ntúūⁿ hermanos dich'eté yā Ndyuūs ti ndís'tiī ca'a cá ní ofrenda yeⁿe ní cáávā hermanos miiⁿ ní caavā tanáⁿā hermanos. ¹⁴ 'Tiicá ntúūⁿ hermanos ngaⁿangua'á yā caavā ndís'tiī. Ní dineⁿe cá yā ndís'tiī. 'Tíicá diíⁿ yā ti Ndyuūs s'neéⁿ yā na staava yeⁿe ní chi ndís'tiī diíⁿ nī cosa chí n'daacā. ¹⁵ Maaⁿ ní ca'a yú gracias Ndyuūs tí tee yā s'uuúⁿ nducueⁿé chí vaadi n'dai ca yeⁿe yā chí ch'etete taavi cá chí nguéé cuuvi caaⁿmaⁿ yú yeⁿe nducueⁿé.

10

Pablo caaⁿmán yā chí cuaacu chí apóstol yā yeⁿe Señor Jesucristo

¹ 'Úú Pablo di'cuiitú ndís'tiī chuū. 'Úú ní ndiicuúⁿ ní véé cá paciencia yeⁿe ní tan'dúúca Cristo ngaⁿa yā, 'tiicā ngaⁿá. 'Iiⁿyāⁿ ngaⁿa yā yeⁿe 'úú chí 'úú 'aama saⁿā ndiicuúⁿ taachi canee nduucú ndís'tiī ní naati nguéé canee nduucú ndís'tiī tuu'mi ní cheechí yaa'ví ndís'tiī. ² 'Úú di'cuítú ndís'tiī chí diíⁿ n'daacā nī ti taachi ndaa' n'diichí ndís'tiī nguéé canee chí caaⁿmán nduudu cheechi ndúúcu ndís'tiī. Náⁿā 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿá yā yeⁿe 'nū chí nús'uu diíⁿ 'nū ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs tan'dúúca chí neⁿé 'nū diíⁿ 'nū. 'Úú véé yaán chí nandaacā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caaⁿmaⁿ taán nduucú yā. ³ Cuaacu chí neⁿe chí nús'uu ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nús'uu diíⁿ 'nū ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs. Nguéé diíⁿ 'nū ntiíⁿnyuⁿ cucáávā chí véé chí cuuvi yeⁿe 'nū na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúúca chí diíⁿ tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí nguéé i'téenu yā Cristo. ⁴ Caati ntiíⁿnyuⁿ chí diíⁿ 'nū nguéé diíⁿ 'nū ndúúcu vaadi deenu yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tí diíⁿ 'nū ndúúcu poder yeⁿe Ndyuūs. Ní Ndyuūs nginneé yā s'uuúⁿ chí cuuvi dituúví 'nū dendu'ū chí yeⁿe enemigo yeⁿe 'nū chí yáán'nguiinūⁿ miiⁿ. ⁵ 'Tíicā chuū cuuvi diíⁿ 'nū. Dituuví 'nū nducueⁿé vaanicadíⁿnuⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿe Ndyuūs. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi nadacadíⁿnuⁿ yā yeⁿe Cristo ní cuuvi cu'téenu yā yeⁿe yā. ⁶ Maaⁿ ní taachi ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī nduudu chí ngaⁿá tuu'mi ní nús'uu canee yaán 'nū chí diíⁿ 'nū castigar nducyáácā nī chí nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu chí ngaⁿá.

⁷ Nds'tiī ní n'diichí nī dendu'u chí véé tan'duucā chí cánéé. Ní ndúúti chí 'áámá yā yeⁿe ndís'tiī deenu yā chí seguro chí yeⁿe Cristo 'iiⁿyāⁿ miiⁿ, tuu'mi canee cúúⁿmíⁿ yā chí nadacadíⁿnuⁿ yā chí nús'uu ntúūⁿ ní yeⁿe Cristo nús'uu. Tan'dúúca yā 'tiicá ntúūⁿ nús'uu. ⁸ 'Áará chí 'úú Pablo ngaⁿá chí 'úú ch'eté 'úú na ntiíⁿnyuⁿ yeⁿe Señor Jesucristo nguéé 'cuinaán cáávā chí caaⁿmán 'túúca. Deenu 'nū chí Señor yeⁿe yú tée yā nús'uu ntiíⁿnyuⁿ chí diíⁿ 'nū ndúúcu poder yeⁿe yā ti ndís'tiī cuuvi cu'téenu ca nī Ndyuūs, ní nguéé cáávā chí diíⁿ chí nguéé i'téenu nī Ndyuūs. ⁹ 'Úú nguéé neⁿé chí ndís'tiī nadacadíⁿnuⁿ nī chí dinguúⁿ carta yeⁿe ní cucaavā chí candí ndís'tiī chí 'va'á nī. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ ngaⁿa yā chí cartas yeⁿe chí nguúⁿ ní neené ditiíⁿnu nduudu yeⁿe ní taachi canee nanáán ndís'tiī ní 'úú ní duúvā 'úú. Ní nduudu chí ngaⁿá ní nguéé de'ē véé yeⁿe. ¹¹ Neⁿé chí 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿa yā 'túúca yeⁿe, cadíⁿnuⁿ yā chuū. 'Túúca tan'dúúca chí dinguuⁿ 'nū na cartas ti ya'ai canee 'nū yeⁿe nī, 'tiicá ntúūⁿ taachi ndaa' 'nū nanáán ndís'tiī ngaⁿá 'nū ndúúcu yā ní dáámá diíⁿ 'nū ndúúcu yā.

¹² Nguéé caaⁿ máⁿ 'nū chi nduuvidaamá 'nū ndúúcu tanáⁿ a yā chi ngaⁿ á yā chi maáⁿ yā ní n'gεεté yā. 'Iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ á yā tan'dúúca chi tonto yā tí dicaadi maáⁿ yā ndúúcu 'áamá yā táamá yā hermanos. ¹³ Nús'uu ní nguεε caaⁿ máⁿ 'nū yeⁿe ndúcuéⁿe chi n'gεεte chi nguéé candéé 'nū cuidado yeⁿe. Ndyuūs ch'iⁿ í yā nús'uu naachi cuuvi cuchiicá 'nū ní díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā. Ní ch'iⁿ í yā chi nús'uu cho'ó 'nū nanááⁿ ndís'tií chi snéé na yāā Corinto. ¹⁴ Cáávā chuū ní deenú 'nū chi nguéé cueⁿé 'nū mar 'áamá yáⁿ āa nduuti chi Ndyuūs nguéé ch'iⁿ í yā nús'uu chi caⁿ á 'nū miiⁿya. Ní cáávā chuū ndaá 'nū nanááⁿ ndís'tií ní candéé 'nū nduudu cuaacu chi nduudu ngai yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú. ¹⁵ Nguéé ngaⁿ á 'nū chi n'gεεte ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe táamá yā tan'dúúca chi nús'uu díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā. Dámaāⁿ ngaⁿ á 'nū yeⁿe ntiiⁿnyuⁿ chi díiⁿ 'nū. Cuneé giinú 'nū chi ndís'tií cu'téenu cá nī ní nús'uu cuuvi díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ chi más cā ch'εεte ca nguaaⁿ ndís'tií, naati dámaāⁿ díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ naachi Ndyuūs ch'iⁿ í yā nús'uu chi díiⁿ 'nū. ¹⁶ Cuayiivi miiⁿ ní neⁿe 'nū caⁿ á 'nū táamá cuaaⁿ chí táamá lado yeⁿe ndís'tií chi cuuvi caaⁿ máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs. Ní nguéé cánéé chí caaⁿ máⁿ yeⁿe ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe táamá yā tan'dúúca chi nús'uu díiⁿ 'nū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā.

¹⁷ Ní nduuti chí 'áamá 'iiⁿ yāⁿ neⁿe yā caaⁿ máⁿ yā yeⁿe cosa chi ch'εεte ca tuuⁿ mi ní canee chi caaⁿ máⁿ yā chí Ndyuūs díiⁿ yā chíiⁿ chi ch'εεte ca. ¹⁸ Nduuti chí Ndyuūs deenu yā chí 'áamá 'iiⁿ yāⁿ ní n'daacá idiíⁿ yā tuuⁿ mi ní cuaacu. Nduuti chí maáⁿ yā ngaⁿ a yā chí n'daacá chí díiⁿ yā tuuⁿ mi ní ζdu'ū deenu chí cuaacu?

11

Pablo ndúúcu 'iiⁿ yāⁿ chi ngaⁿ á chi apóstoles 'iiⁿ yāⁿ ní nguéé cuaacu

¹ Neⁿe chí ndís'tií cuchéε nī yeⁿe 'aara chí nadacadiinúⁿ nī yeⁿe chí duuchi ngaⁿ á nduucú nī. ² Caati 'úú ní neⁿe ndís'tií tan'duucá chí Ndyuūs neⁿe yā ndís'tií. Ní 'úú ngaⁿ á ngii ndís'tií chí yeⁿe Jesucristo yeⁿe yú chí ndís'tií caⁿ á nī lado yeⁿe Cristo. Ní neⁿe chí ndís'tií cunée nī nanááⁿ Ndyuūs. Ní tan'dúúca 'áamá n'daataá chí cuínú chí caⁿ a 'caandavaacu tá ndúúcu 'áamá saⁿ á nuūⁿ. 'Tíicá ndís'tií nanááⁿ Ndyuūs. ³ Ní 'úú 'va'á cáávā ndís'tií. Caati tan'dúúca chí 'áamá cúu chinnche'éi tí táⁿ ā Eva ndúúcu nduudu yaadi yeⁿe tí chí nduudu yeⁿe yááⁿ n'guiinuūⁿ, 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ yāⁿ canche'éi yā ndís'tií níicú divíⁿ yā vaadi cadiinúⁿ yeⁿe nī ní nguéé dineⁿé nī Jesucristo ndúúcu nuuⁿ maⁿ staava yeⁿe nī. ⁴ Caati ndís'tií ca'á nī lugar 'āā du'ú nuūⁿ 'iiⁿ yāⁿ chí caaⁿ máⁿ yā nduudu chí n'dááⁿ yeⁿe Jesucristo yeⁿe yú nguéé tan'dúúca nduudu cuaacu chí caⁿ a 'nū nanááⁿ ndís'tií. Ní ndís'tií ní n'giindiveéⁿ nī yeⁿe taama espíritu chí n'dááⁿ ní nguéé n'giindiveéⁿ nī yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí sta'á nī yeⁿe Ndyuūs taachi ngaⁿ a 'nū nduudu cuaacu nanááⁿ ndís'tií. Ní ch'iindiveéⁿ nī nduudu chí n'dááⁿ chí ngaⁿ á yā yeⁿe chí nadinguáⁿ ai yā. Nguéé tan'dúúca nduudu cuaacu chí nús'uu caⁿ á 'nū nguaaⁿ ndís'tií. Ní yeenú nī yeⁿe chuū. ⁵ 'Úú nadacadiinúⁿ chí nguéé n'gεεte ca tanáⁿ á 'iiⁿ yāⁿ chí ngaⁿ á yā chí apóstoles naati nguεε 'tíicá. N'dááⁿ yā nduudu yeⁿe Cristo ní ndís'tií cu'teenú nī yeⁿe yā. ⁶ 'Áará chí nguεε caⁿ á nduudu cuaacu yeⁿe Cristo ndúúcu nduudu deenu ca, deenú ca, yeⁿe nduudu chí ngaⁿ á. 'Tíicá ch'iⁿ í 'nū ndís'tií yeⁿe nducueⁿé ntiiⁿnyuⁿ chí díiⁿ 'nū nguááⁿ ndís'tií.

⁷ O nguéé n'daacá díiⁿ chí ngaⁿ á nduudu cuaacu yeⁿe Cristo nanááⁿ ndís'tií ní nguéé nadííⁿ ve nī 'úú caavā ntiiⁿnyuⁿ chí díiⁿ. Nguéé nadicadiinúⁿ yeⁿe

maán naati ne' é chi ndís'tiī cuuvi n'geeté nī. ⁸ Úú ní nguée chita'á tuumi ye' e 'iī' yān ye' e taná' ā yaacū cucáāvā chi cuuvi diīn ntiīnyu' n ye' é Cristo nguaa' n ndís'tiī. ⁹ Ní ne' e chi canee' ndúúcu ndís'tiī ní véé necesidades ye' é tuu' mi ní hermanos ye' e yú ndaá yā ye' e yá' āa Macedonia ní tee yā 'úú chii' n chi nguεε véε ye' é. 'Tíicā nguée' dī' vaachí mar 'áámá ndís'tiī caavā necesidades ye' é ní nguée ndaá dī' vaachí ndís'tiī tiempo chí cuchí. ¹⁰ Neené seguro chi nduudu cuaacu ye' e Cristo canee' nduucú. Ní 'íicú mar 'áámá 'iī' yā' n cuuvi diī' n yā chí nguεε cuuvi caa' má' n nduudu cuaacu mii' n na nú' n má' n yá' āa Acaya caati nguée' sta' á tuumī cáāvā ntiīnyu' n chí diī' n. ¹¹ ¿De' ē cáāvā chí caa' má' n 'túúca? ¿Áá cáāvā chí nguée' ne' é ndís'tiī? Nguée' 'tíicā. Ndyuūs deenú yā chí neené ne' é ndís'tiī.

¹² Ní ntiīnyu' n chí diī' n canee' chí diī' n naati nguée' cuta' á tuu' mi ye' e ntiīnyu' n chí diī' n. Ní 'íicú 'iī' yā' n chí ne' e caa' má' n yā chí ntiīnyu' n ye' é yā chí dáámá ndúúcu ntiīnyu' n chí diī' n 'nū nguée' lugar chí cuuví caa' má' n yā chí 'tíicā tí sta' á yā tuumi ye' e ntiīnyu' n chí diī' n yā. ¹³ 'Iī' yā' n mii' n nguée' apóstoles ye' e Cristo tí apóstoles chí falso yā. Ní nginche' éi yā 'iī' yā' n ní diī' n yā tan' dúúca chí maá' n yā apóstoles ye' e Jesucristo chí candé' yā nduudu ye' e Cristo. ¹⁴ Ní nguée' nadacadíinuu' n yú ye' e chí véε ca apóstoles chí falso yā na i' n yee' dí' cūū. Maa' n yáá' n' guiinū' n mí' n ní diī' n sa chí maá' n sa ní tan' dúúca 'áámá ángel ye' e Ndyuūs. 'Tíicā diī' n sa. ¹⁵ Cáāvā chuū ní nguée' cosa chí ch' ēte chí 'iī' yā' n diī' n yā ntiīnyu' n ye' e yáá' n' guiinū' n tan' dúúca chí ntiīnyu' n ye' e Ndyuūs. Taachí ' cuiinu' n i' n yee' dí' cuū ca' á yā cuta' a yā chí cuuvi ye' é yā.

Pablo néené ch'eenú yā chí cáāvā chí apóstol ye' e Jesucristo

¹⁶ Maa' n ní taama vmné' n' ēe ne' é caa' má' n ndúúcu ndís'tiī ní nguée' nadacadíinuu' n ní chí 'úú nga' n' á tan' dúúca chí 'aama chí loco yā, tí nga' n' á chí ch' ēte maá' n. Ní 'aara chí nadacadíinuu' n ní ye' é 'tíicā, ¿'áá 'tíicā 'caandiveé' n ní ye' é? ¹⁷ Úú nguée' ca' n' á chuū chí Señor Jesucristo ye' e yú yaa' ví yā 'úú chí ca' n' á 'tíicā. Caati ca' n' á tan' dúúca 'aama chí loco 'tíicā ca' n' á. Ní 'íicú māa' n cuuvi caa' má' n chí dich' ēte 'úú. ¹⁸ Ní n' deee' n' dáí 'iī' yā' n nga' n' á yā ye' é maá' n yā chí ch' ēte yā cucáāvā chíi' n chí diī' n yā na i' n yee' dí' cūū. Ní maa' n 'úú ntúū' n nga' n' á chí 'úú ní ch' ēte maá' n. ¹⁹ Ní ndís'tiī ní nadacadíinuu' n ní chí deenu cá ní ní chiché' é ní ye' e 'iī' yā' n chí nga' n' á yā chí maá' n yā ch' ēte yā tan' dúúca chí loco yā, ní yeenú yā. ²⁰ Ní chiché' é ní ye' é 'iī' yā' n s' ee' n ní ch' iīndiveé' n ní ye' e yā ní diī' n ní tan' dúúca chí 'iī' yā' n s' ee' n nga' n' á yā chí a fuerza diī' n nī. Ní tan' dúúca chí s' neé' n yā 'áámá trampa 'tíicā diī' n yā ndúúcu ndís'tiī. Ní n' diichi yā ndís'tiī tan' dúúca 'iī' yā' n chí nguée' du' ū véε 'tíicā ndís'tiī. Ní caa' má' n yā chí ch' ēte maá' n yā. Ní ch' e' n' é yā naa' n nī. Ní cuché' e ní ye' e nducue' n' ē. ²¹ Nús' uu nguée' cuuvi diī' n 'nū ndúúcu ní 'tíicā 'aara chí nadacadiinúú' n ní chí n' daacā diī' n yā ndúúcu ní 'tíicā. Maa' n ní 'áárá chí 'cuinaá' n ye' e chí caa' má' n, 'tíicā caa' má' n. Nús' uu diī' n 'nū chí duūva 'nū ní 'iicu cuuvi diī' n 'nū ntiīnyu' n ye' é 'nū. Maa' n ní caa' má' n tan' dúúca chí loco 'úú. Ní 'úú ní caa' má' n chí ch' ēte maá' n ye' e ntiīnyu' n chí diī' n tan' dúúca chí taná' ā 'iī' yā' n chí nga' n' a yā chí ch' ēte yā maá' n yā cáāvā ntiīnyu' n chí diī' n yā. ²² ¿'Áá 'iī' yā' n hebree' os 'iī' yā' n s' ee' n? 'Tiicā ntúū' n 'úú. ¿'Áá 'iī' yā' n s' ee' n ye' e ndaata Israel? 'Tiicā ntúū' n 'úú. ¿'Áá 'iī' yā' n s' ee' n ye' e ndaata Abraham? 'Tiicā ntúū' n 'úú. ²³ ¿'Áá 'iī' yā' n s' ee' n 'iī' yā' n chí idiī' n ntiīnyu' n ye' e Cristo? Deenú chí caa' má' n tan' dúúca 'iī' yā' n chí loco yā taachi caa' má' n 'tíicā. 'Úú idiī' n más ca ntiīnyu' n ye' e Cristo nguée' tí 'iī' yā' n s' ee' n. Ní canee' taavi yaātū na cuerpo ye' é chí ch' e' n' é yā 'úú. Neené n' deee' cuuví che' n' é

vácū. Ní neené n'deeē cuūví chí 'āā cháá 'caan'núñ yā 'úú. ²⁴ Ní cho'ó nyu'n'u cuuvi chí 'ii'yān Israel s'eeñ ch'eñ'é yā ndiicu ndíitii'nyu' cuūñ vuelta 'úú ndúúcu cuarta. ²⁵ Ní cho'ó 'iīñū tiempo chí ch'eñ'é yā 'uu ndúúcu nduucu. Ní 'áámá cuuvi nūñ chíítuú yā 'úú. Ní cho'ó 'iīñū cuuvi chí chεεchi barco naachi cueñ'é na nuū'nīñ'yáñ'ā. Ní 'áámá vññéñ'ēē cánéé nguāñ nuū'nīñ'yáñ'ā nūñ'máñ yāñ nūñ'máñ nguuvi. ²⁶ N'deeē n'dái cuūví cachíicá ní ndiichi peligos yeñ'é, peligos yeñ'e yíicú, ndúúcu peligos cáávā 'ii'yāñ chí duucu yā, ndúúcu peligos nguāñ 'ii'yāñ yeñ'e yāñ yeñ'é ní yeñ'e 'ii'yāñ yeñ'e táámá yāñ, ndúúcu peligos taachi cánéé ná yāñ n'gεεε, ní taachi caneé na yāñ'āa cuū'máñ naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yāñ, ní taachi cachíicá na barco vññāñ nuū'nīñ'yáñ'ā. Ní chó'oo peligos yeñ'é taachi caneé nguāñ 'ii'yāñ chí ngan'a yā chí hermanos yeñ'e n'ū ní nguéé 'tíicā yā. ²⁷ 'Úú díiñ ntii'nyu' chí nééñ díitū ndúúcu vaadí 'caavā ní chicuūñū 'úú. Ní n'deeē taaví nguūñū nguéé chíi cyaadú, ní cho'oo n'deeē taaví cuuvi chí ch'eenú chíi ti 'āā ntéé che'ē ní 'āā ntéé chíi' nuū'nīñ va. Ní 'āā 'iiche yeñ'é ní nguéé catecaí.

²⁸ Ní 'āā vi'í cā yeñ'e nducueñ'ē chuū chí chó'oo na cuerpo yeñ'é, vεε más cā dendu'ū ti nguuvi nguuvi candéé cuidado yeñ'é nducyáácá 'ii'yāñ yeñ'e nducyáácá yaacū. ²⁹ Ní nduuti chí 'áámá 'ii'yāñ duūvā yā ní 'úú ntúñ díiñ tan'dúúcā chí duūva 'úú. Ní nduuti chí 'áámá 'ii'yāñ díiñ yā chí taama 'ii'yāñ dinuū'ndí yā, 'úú ntúñ n'geenú ngii ní 'cuināñ 'úú, ní nduuví taáñ. ³⁰ Maañ ní nduuti chí caneé chí dich'εεté yeñ'ē maáñ, tuu'mí dich'εεté yeñ'ē maáñ yeñ'e nducueñ'ē chí chó'oo yeñ'é níicu 'cuu'míñ ti duūva 'úú. ³¹ Dendyuūs chí Chiidá Señor Jesucristo yeñ'ē yú ní n'dai taaví cá yā cueñ'e daā'mañ. Ndyuūs ní deenú yā chí nguéé ngan'a nduudu yaadi. ³² Chó'oo chí taachi caneé na yāñ Damasco chí gobernador chí maañ poder yeñ'e rey Aretas, gobernador miiñ s'neeñ yā soldados na cheendi va'ai s'eeñ chí n'gεεε yeñ'ē yāñ Damasco miiñ caati neñ'e sa cuta'a sa 'úú ní candεε sa 'úú chí preso 'úú. ³³ Naati hermanos yeñ'ē yú s'nuūñ yā 'úú chεεti 'áámá 'cuééteεε ch'εεte ní dicua'ái yā 'úú na 'áámá ventana yeñ'e nchεēti yeñ'e yāñ miiñ ní 'tíicā ca'ái na ta'a soldado s'eeñ caati yāñ miiñ ní nuu'mañ ndiivi caneé nchεēti chí yaacū tan'dúúcā coral.

12

Visión yeñ'e Pablo ndúúcu chí n'diichi yā

¹ Cuaacu níñ'nyúñ chí nguεε d'ε'ε vεε n'daacá chí caan'máñ yeñ'ē 'úú maáñ chí 'úú ch'εεté 'úú. N'dáaca ca chí 'úú caan'máñ yeñ'e n'deeē náñ chí caneé chí snaáñ yeñ'e Señor Jesucristo ní yeñ'e chí canuūñ n'd'e'ei chí n'g'iñ'í yā 'úú. ² Cuayíivi chí i'teenú Cristo chó'oo ndiichi cúñ nduuyúú chí n'diichi 'áámá visión tan'dúúcā chí chíiñú. Ní 'aama 'ii'yāñ candéé yā 'úú ndii va'ái chεεti nguuvi. Nguéé deenú nduuti chí candεε yā cuerpo yeñ'é o nguéé. Dámaañ Ndyuūs deenú yā chuū. ³ Naati chíi ní nguεε deenú nduuti chí cueñ'é ndúúcu cuerpo yeñ'é o nguéé ndúúcu cuerpo yeñ'é naati dámaañ Ndyuūs deenú yā táácā cueñ'é. ⁴ 'Úú deenú chí candéé yā 'úú ní cueñ'é ndii paraíso chí va'ai chεεti nguuvi. Ní 'úú n'giindiveéñ nduudu chí nguéé tan'duucá nduudu yeñ'e 'ii'yāñ yeñ'e iñ'yeeñdí 'cūū ti yeñ'e Ndyuūs. Nguéé vée permiso chí cuuvi caan'máñ yeñ'ē chí n'giindiveéñ. ⁵ 'Úú cuuvi caan'máñ chí 'úú ní ch'εεte maáñ yeñ'ē chí Ndyuūs díiñ yā nduucu. 'Úú nguéé caan'máñ yeñ'e maáñ chí ch'εεté maáñ. Dámaañ caan'máñ chí duūvā 'úú. ⁶ 'Áará chí caan'máñ chí 'úú ch'εεté maáñ nguéé caan'máñ tan'dúúcā chí zonso 'úú ti caan'máñ nduudu cuaacu yeñ'é

naati nguée caa'n má'n 'tíicā ti nguée ne'n'é chi mar 'áámá 'i'n'yā'n nadacadiínuu'n yā chi 'úú ch'εετε ca 'úú. Ne'n'é chi 'i'n'yā'n mii'n nadacadiínuu'n yā ye'n'e 'úú tan'dúúcā chi n'diichí yā 'úú, ní n'giindiveén yā nduudu ye'n'é.

7 Chuū chi Cristo ch'i'n'í yā 'úú ní 'áámá visión chi ch'εετε ní δεεβε τααυι ca. Ní Cristo tee yā 'úú 'áámá ya'ai na cuerpo ye'n'é chi 'áámá canéé ní tan'dúúcā chi 'áámá yáá'n chi cata'āi na cuerpo ye'n'é. Ní chiī tan'dúúcā chi yáá'n'guiinūu'n s'nee'n sa yáá'n mii'n chi ne'n'e sa chí 'cuenú cuuvi. Ní Ndyuūs tee yā permiso chi 'úú canee ndúúcū dolor mii'n cáávā chi nguée cuuvi caa'n má'n ye'n'e maá'n chi ch'εετέ 'úú. 8 Ní 'iīnū cuuvi chiicá Señor Jesucristo ye'n'e yú chi divíi yā vaadi ya'ái 'cūú ye'n'é. 9 Naati Señor ye'n'e yú nga'n'á yā ngii yā 'úú 'tíicā: Vaadi ne'n'e ye'n'é ní tūnee'n di ní nguée más ca ne'n'e ní ti chuū. Ní poder ye'n'é chuū chi n'g'i'n'í cá taachí 'i'n'yā'n chi duūva cuerpo ye'n'é yā. Maa'n ní cucáávā chi yaa'ví Señor 'úú 'túúcā, 'úú yeenú ti 'úú duūvá 'úú ti Cristo cuuvi 'cuu'mí'n yā poder ye'n'é yā ti canée yā na cuerpo ye'n'é. 10 Cáávā chuū ní yeenú ti duūvá. Ní yeenú 'aara chí 'i'n'yā'n nga'n'a taa'n yā ye'n'é, ní nguée véé necesidades ye'n'é, ní 'i'n'yā'n diī'n yā chi n'geenú ngii. Ní ye'n'e dendú'ū díítūu chí cho'oo ye'n'é ní n'geenú ngii nducué'n'é chuū cáávā Cristo. 'Tíicā rā va. Taachi duūvá cuerpo ye'n'é tuu'mi ní más ca ditiīnu 'úú.

Pablo nadacadiinuu'n cá yā ye'n'e 'i'n'yā'n ye'n'e yaacū ye'n'e yáá'n Corinto

11 'Úú deenú chi nga'n'á tan'dúúcā chi loco 'úú taachi nga'n'á ye'n'é maá'n naati ndís'tiī diī'n ní chi a fuerza canee chí caa'n má'n ye'n'e maá'n ti ndís'tiī nguεe nga'n'á ní ye'n'é 'túúcā. N'daacā ca chí ndís'tiī caa'n ma'n n'dáácā ní ye'n'é. 'Úú nguée duu'ví 'úú ye'n'é taná'n'ā 'i'n'yā'n chí nga'n'á yā chí apóstoles ní nguée 'tíicā 'aara chí 'úú nguée de'ε veε 'úú. 12 Ní taachi canée nduucú ní ch'i'n'í ndís'tiī chí cuaacu chí 'úú 'áámá apóstol ye'n'e Jesucristo 'úú ndúúcū vaadi n'giinu ch'εετε chí diī'n ní ndúúcū ntiī'nyu'n ch'εετε chí diī'n ní nduūcū vaadi n'giinu n'dai chí diī'n. 13 De'ε veε chí nguée diī'n ndúúcu ndís'tiī taachi canée ndúúcu ní tan'dúúcā chí diī'n ndúúcū nducyaaca 'i'n'yā'n ye'n'é taná'n'ā yaacū. 'Áā daamá nūu'n idiī'n nduucú nī. Deenú chí nguée ngiicá ndís'tiī chí cunnee ní 'úú caavá necesidades ye'n'é. Maa'n ní nadich'εεcú ní ye'n'é caavá falta 'cūú ti nguée diī'n daamá ndúúcu nī.

14 Maa'n ní veε yaá'n chí ndaá nanáá'n ndís'tiī ndiichi ndii 'íínú cuuvi, ní taachi ndaá nguée di'vaachí ndís'tiī. Ní nguée ne'n'é de'ε véé ye'n'e ní chí maá'n ní in'núu'n ní naati 'úú ne'n'é ndís'tiī. Deenu yú chí 'i'n'yā'n chí chiidá yā canéé chí in'núu'yā yā necesidades ye'n'é daiyá yā, nguée ti daiyá yā in'núu'yā yā necesidades ye'n'é chiidá yā. 15 Ní 'úú diī'n gasta tuūmí ye'n'é chí diī'n ntiī'nyu'n cáávā ndís'tiī ní ndíí chí cuūnū 'úú cáávā almas ye'n'e ní níicú 'cuεεtinéé n'daacā nī. 'Áará chí ne'n'e cá ndís'tiī ní nguée ti ndís'tiī ne'n'é ní 'úú.

16 Ní 'áará chí 'úú nginneé ndís'tiī, ná'n'ā 'i'n'yā'n nguaa'n ndís'tiī chí deenú yā chí nguée sta'á tuumi ye'n'é ní, nga'n'á yā chí 'úú nginnche'éi 'i'n'yā'n s'ee'n.

17 ¿'Áá nginnche'éi ndís'tiī cucáávā 'i'n'yā'n s'ee'n chí dicho'ó nanáá'n ndís'tiī? Nguεε 'tíicā. 18 'Úú chiicá san'ā Tito chí na'n'á yā. Ní dicho'ó Tito ndúúcū táámá hermano ye'n'e yú nanáá'n ndís'tiī. ¿'Áá cuaacu chí Tito mii'n chinnche'éi yā ndís'tiī? Nguεε 'tíicā. O ¿'áá cuaacu chí 'úú ndúúcū 'i'n'yā'n mii'n nguée diī'n 'nū dáámá ntiī'nyu'n nguaa'n ndís'tiī ní nguée ndúúcū dáámá sentido ye'n'é 'nū? Nguεε 'tíicā.

19 Maa'n ní ndís'tiī, ¿'áá nadacadiinuu'n ní chí nga'n'a 'nū chí chíín chí diī'n 'nū ní cuaacu caatí chí idiī'n 'nū defender ntiī'nyu'n ye'n'é 'nū? Nguée 'tíicā.

Nga'ná 'nū nanáán Ndyuūs nduudú 'cū cāávā chi nús'uu ní ye'né Jesucristo. Ní nducué'né chi díin 'nū, díin 'nū ti ndís'tiī hermanos chi ne'né 'nū cuuvi cu'téenu cá nī Ndyuūs. ²⁰ Ní 'úú ní 'va'á ti taachi ndaá nanáán ndís'tiī 'úú nguéé nndaācā chi ndís'tiī díin nī tan'dúúca chi 'úú ne'né chi díin nī. Ní ndís'tiī nguéé nndaācā nī 'úú tan'dúúca chi ne'né nī chi 'úú idíin tí canéé chi 'caa'vá ndúúcu ndís'tiī. Ní nndaācā ndís'tiī tan'dúúca chi nguéé canéé chi 'cucetinee nī. Ní nndaācā chi véé nguaa'n ndís'tiī 'iin'yā'n chi n'gεεcu cheendí yā, ndúúcu 'iin'yā'n chi ne'né yā cosas tan'dúúca chi véé ye'né taama yā ndúúcu 'iin'yā'n chi nduuvu taá'n yā. Ní 'iin'yā'n s'ee'n chí 'caa'vá yā ndúúcu táamá hermano ní maá'n yā diví yā ye'né yā ti ne'né yā nga'ná yā chi ch'εεε maá'n yā. Ní 'iin'yā'n nga'ná yā contra ye'né taama yā. Ní 'iin'yā'n nééne ne'né caa'n má'n yā ye'né chí díin taama yā. Ní 'iin'yā'n nga'ná yā chí maá'n yā ní ch'εεé yā, ní nguéé véé vaadí 'diín nguaa'n ndís'tiī. ²¹ Ní 'va'á chí 'cuinaán nanáán Ndyuūs cáávā ndís'tiī taachi ndaá nanáán ndís'tiī taama vmné'ée. Ní taachi canéé ndúúcu nī ngii ya'āi 'iinú ye'né 'yáán ndís'tiī chí dinuun'dí nī ní nguéé nadaacadaamí nī ye'né nuu'ndí nī chí díin nī ye'né chí ne'né cuerpo ye'né nī. Ní díin nī cosas chi nguεε n'daacā. Chíin ní díin nī chí sán'ā sta'a sa n'daataa ye'né táama sa'nā.

13

Pablo dinguún diitú yā ye'né 'iin'yā'n ye'né yáān Corinto ní nga'ná yā: N'dai ndís'tiī

¹ Chuū ní ndii 'iinú cuuvi chí ca'ná ndaá nanáán ndís'tiī ní taachi ndaá nduuti chí 'iin'yā'n caa'n'ma'n nuu'ndí ye'né táamá 'iin'yā'n canéé chí véé 'uūví o 'iinú testigo ndúúcu yā. Ní cunee n'daacā nduudu mi'n tan'dúúca chí canéé nguū'n na libro ye'né Ndyuūs. ² 'Āā nga'ná cuáán vmnaa'n taachi cānee nduucú nī ndúúcu 'iin'yā'n chí dinuun'dí yā ní ndúúcu nducyaacá nī. Maa'n ní chí canee ya'ái ye'né ndís'tiī dinguún taama vmné'ée ye'né chúu tan'dúúca chí nga'ná cuaa'n vmnaa'n nanáán ndís'tiī. Taachi ndaá nanáán ndís'tiī taama vmné'ée n'diichi nuu'ndí ye'né nducyaaca hermanos. ³ Ní 'úú idíin tí ndís'tiī cadiinuu'n nī nduuti chí Cristo ye'né yú ch'in'í yā 'úú nduudu chí nga'ná o nguéé. Ní Cristo ye'né yú nguéé duūvā taachi díin yā tratar nduucú nī. Ca'ná yā ch'in'í yā chí ditiinú yā nguéé tí ndís'tiī. ⁴ Cuáacú chí 'iin'yā'n chí'néénga'á yā Cristo tan'dúúca chí Cristo ní 'aama 'iin'yā'n chí duuvā, naati maa'n ní Cristo miin canduuchí yā ye'né nguaa'n tiná'nā cucáávā poder ye'né Ndyuūs. 'Tiicá ntúū'n nús'uu ní ye'né Cristo. Nús'uu ní duūvā 'nū naati poder ye'né Ndyuūs canee ndúúcu 'nū. Ní cáávā chuū cuuví n'diichi 'nū nuu'ndí ye'né nī ní dichí've 'nū ndís'tiī.

⁵ Maa'n ní ndís'tiī n'diichi maá'n nī nduuti chí ndís'tiī 'āā canee diitú nī ndúúcu chí i'téenu nī ye'né Cristo. N'diichi maá'n nī chí cuaacu chí i'téenu nī. ¿Áá nguéé déénu ndís'tiī nduuti chí Cristo canee nduucú nī o nguéé? Ní nduuti chí cuaacu chí nguéé i'téenu nī cáávā nuu'ndí ye'né nī tuu'mi ní nguéé ye'né Ndyuūs ndís'tiī. ⁶ Ne'né chí ndís'tiī cadiinúu'n nī chí nús'uu ní dichí've 'nū Ndyuūs ní ti ye'né Ndyuūs nús'uu. Nguéé falso 'nū. ⁷ Maa'n ní nga'n'angua'á 'nū Ndyuūs caavā ndís'tiī chí ndís'tiī nguéé dinuun'dí nī ye'né mar 'áámá chí nguéé n'daacā. Ne'né 'nū chí ndís'tiī ní díin nī nducué'né chí n'daacā. Nguéé tí cuuvi 'cuu'mín 'nū chí díin 'nū ntiinyu' chí n'daacā. 'Iin'yā'n ní cuuvi n'diichi yā ntiinyu' ye'né 'nū, ní caa'n má'n yā chí nguéé n'daacā idíin 'nū. Dámaā'n ne'né 'nū chí ndís'tiī din'daacá nī. ⁸ Nús'uu ní nguéé de'ē vεε díin 'nū chí contra ye'né nduudu cuaacú naati nducué'né chí díin 'nū ní ye'né nduudu

cuaacu miiⁿ. ⁹ Cáávā chuū nús'uu ní yeenú taaví 'nū taachi duūva 'nū ní taachi ndís'tiī ditiinú nī ndúúcū chi i'téenu nī. Ní nga'angua'a cá 'nū ní ngiicá 'nū Ndyuūs chi ndís'tiī cuuvi diíⁿ nī chi n'daacā n'dai ní 'cuεetineé nī tan'dúúcā chi Jesucristo neⁿ'é yā chi diíⁿ nī. ¹⁰ Idingúuⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī vmnaaⁿ taachi 'āā cuéé ndaá 'nū nanááⁿ ndís'tiī caati taachi ndáa 'nū nanááⁿ ndís'tiī nguéé cheεchi caaⁿ'máⁿ ndúúcu nī cucáávā poder chi Señor Jesucristo tee yā 'úú. Ní Señor yeⁿ'é yú tee yā poder 'úú caavā chi ndís'tiī ní cuuvi cu'téenu cá nī nguéé caava chi cuuvi ndái nī.

¹¹ Maaⁿ ní 'cuiīnū carta yeⁿ'é. Ni na carta yeⁿ'é ní ngaⁿ'á ti n'dai taavi ndís'tiī ní diíⁿ nī chi 'cuεetinéé n'daacá nī ndúúcū vaadi 'diiⁿ na vida yeⁿ'e nī. Níicú cunée nī ndúúcū dáámá vaanicádiinūⁿ yeⁿ'é nī ní Ndyuūs chi véé vaadi 'diiⁿ yeⁿ'e yā ní dinéⁿ'e yā ndís'tiī Ndyuūs miiⁿ canee nduucú nī. ¹² Ní nguaaⁿ maáⁿ nī diíⁿ nī saludar 'áámá nī ndúúcū taamá nī. Caaⁿ'máⁿ nī chi n'dai hermano yeⁿ'é nī ní túú'ví nī cheendi hermano yeⁿ'é nī tan'dúúcā costumbre yeⁿ'é nī ti yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī. ¹³ Nducyáácá 'ii'yāⁿ chi i'teenú yā Jesucristo yeⁿ'e yú dichó'o yā saludos na carta 'cūū yeⁿ'é nī ní ngaⁿ'á yā: N'dai ndís'tiī.

¹⁴ Ní neⁿ'é chi Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī vaadi n'dai taavi yeⁿ'é yā. Ní vaadi neⁿ'e yeⁿ'é Ndyuūs ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs canéé nduucú nī. Chuū carta chi 'úú Pablo dingúuⁿ yeⁿ'e nī. 'Tíicā chii.

CARTA YEⁿE 'IIⁿYĀⁿ YEⁿE YĀⁿĀA GALACIA

Pablo idinguúⁿ yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi caⁿ'á yā yaācū s'eeⁿ na yāⁿāa Galacia

¹ Úú Pablo 'úú ní 'úú 'áámá apóstol chi dichó'ó Ndyuūs. Mar 'áámá saⁿ'ā nguéé dichó'o sa 'úú chi 'úú ngaⁿ'á nduudu yeⁿe Ndyuūs, ndíí nguéé ndúú ndεεve sá 'úú, ti Ndyuūs Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo dichó'o yā 'úú. Ní Chiida yú nadacuéeⁿ yā Jesucristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tinán'ā. ² Nducyaaca vi'i yú s'tiī chi 'cuεεtinée yā yāāⁿ miiⁿ ndúúcū 'úú, idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿe ndís'tiī chi i'téenu nī Jesucristo ní caⁿ'á nī yaācū s'eeⁿ na yaⁿ'āa Galacia. ³ Neⁿ'é chi Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú tée yā s'uuúⁿ dendú'ū chi n'dai. Ní ndís'tiī canee nī ndúúcū vaadi 'diīⁿ chi Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ. ⁴ Jesucristo miiⁿ ca'a yā vida yeⁿe maáⁿ yā cucááⁿ nuuⁿndi yeⁿe yú. Maaⁿ ní nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿe dendu'ū chi nguéé n'daacā chi véé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. 'Tíicā neⁿ'e Ndyuūs Chiida yú. ⁵ Cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ canee Ndyuūs ndúúcū δεεve yeⁿ'é yā. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ canee chi dich'εεte cá yā Ndyuūs chi δεεve cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. 'Tíicā.

Nguéé véé táámá nduudu yeⁿe chi Cristo nanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ

⁶ Neenē nge'e yiinú chi ndís'tiī neenē niiⁿ'nuúⁿ nūūⁿ idivií nī yeⁿ'e Ndyuūs chi n'gai yā ndís'tiī, ní yeⁿ'e cosas chi n'dai ca chi Cristo tee yā ndís'tiī. Ní n'giindiveéⁿ nī nduudu chi nguéé cuaacu yeⁿ'ē táámá 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a nduudu miiⁿ tan'dúúcā chi táámá evangelio. ⁷ Cuaacu chí nguéé véé táámá evangelio chí nduudu yeⁿ'e Dendyuūs naati véé n'dúúví yā chi idi'vaachí yā ndís'tiī. Ní neⁿ'e yā n'daaⁿ yā evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Cristo. ⁸ 'Aara chi s'uuúⁿ o 'áámá ángel chi ndaa yeⁿ'e va'ai chēēti nguuvi ngaⁿ'a yā táámá evangelio chí n'daaⁿ nguéé tan'dúúcā chi caⁿ'a 'nū chii 'nū ndís'tiī, tuuⁿ'mi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi yā condenado. ⁹ 'Āa caⁿ'á chuū maaⁿ ní neⁿ'é caaⁿ'maⁿ ntuúⁿ táámá vmnéⁿ'ēe: Nduuti chi 'áámá 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā táámá evangelio chí n'daaⁿ nguéé tan'dúúcā chi caⁿ'a 'nū chii 'nū ndís'tiī, tuuⁿ'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi yā condenado.

¹⁰ Taachi ngaⁿ'á chuū, ¿de'ē inadacadiínuuⁿ nī nduucú? Nguéé neⁿ'é chi cunee yiinú nī yeⁿ'e caati neⁿ'é chi Ndyuūs cunee yiinú yā yeⁿ'é. O ¿'áá canee chi 'úú idiíⁿ chi cunee yíinū saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū? Nduuti chi 'úú idiíⁿ chiiⁿ ti inee yíinū saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, tuuⁿ'mi ní nguéé idiíⁿ ntiíⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Cristo.

Taacā chí chī Pablo apóstol

¹¹ Úú ngaⁿ'á cuaacu ní ngii ndís'tiī hermanos yeⁿ'é. Nduudu ngai chi evangelio yeⁿ'e Jesucristo chí 'úú ngaⁿ'á, nguéé yeⁿ'ē mar 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. ¹² Ti 'úú nguéé sta'a nduudu miiⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā, ndíí nguéé ndúú ch'eeéⁿ yeⁿ'ē mar 'áámá saⁿ'ā caati Jesucristo ch'iⁿ'i yā 'úú nduudu cuaacu yeⁿ'é yā.

¹³ Ndís'tiī ch'iindiveéⁿ nī tan'dúúcā chi 'úú i'teenú tiempo chi chó'ōo ní canee chεεchi na religión yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ judíos chi Israel. Ní deenú nī taacā chí diíⁿ. Ní diíⁿ chí dícaānū 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo ti caⁿ'á yā na yaācū yeⁿ'é Ndyuūs. Ní diíⁿ chuū ti neⁿ'é can'daá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e nducyáácá yaācū yeⁿ'é Ndyuūs ti neⁿ'é di'cuiínū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ¹⁴ Ní chí'teenú más ca yeⁿ'e religión yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí ndaata yeⁿ'e Israel s'eeⁿ nguaaⁿ nducyaaca yā

chi dáamá ndaata ye^{n'}é ndúúcu yā ti ne^{n'}é díiⁿ nducue^{n'}ē tan'dúúccā chi diiⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ndiicūu chi 'āā n'díí. ¹⁵ Naatí Ndyuūs ndeεεve yā 'úú taachi 'āā cuéé 'cuundiyaáⁿ. Ní taachi ndaa tiempo chi Ndyuūs ne^{n'}e yā, Ndyuūs yaa'ví yā 'úú cáāvā chi ne^{n'}é yā 'úú chi 'úú n'giindiveéⁿ nduudu ye^{n'}é yā ní cu'teenú Ndyuūs. ¹⁶ Ní Ndyuūs yaa'ví yā 'úú ye^{n'}é Daiyā yā Jesucristo chi 'úú i'teenú 'yā, ti 'úú ní caa^{n'}máⁿ ndíitii^{n'}yuⁿ nguuví. ¹⁹ Yāāⁿ miiⁿ nguéé n'diichí táámá apóstol chi dichó'ó Ndyuūs. Dámaāⁿ n'diichí Jacobo sa^{n'}ā 'diinú Jesús miiⁿ. nguεε ye^{n'}e ndaata Israel. Ndíí tuu'mi nguéé tiinguuneéⁿ mar 'aama sa^{n'}ā ye^{n'}e nduudu ye^{n'}é Cristo. ¹⁷ Ndíí nguéé ndúú ndaa na yāāⁿ Jerusalén chi intiinguuneéⁿ apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs vmaaaⁿ chi dichó'o yā 'úú, naati 'úú che^{n'}é na yā^{n'}āa Arabia. Ní cuayiivi miiⁿ ní nguεεcuneé na yāāⁿ Damasco.

¹⁸ Cuayiivi chi cho'ó 'iinū nduuyū ndii tiempo chi 'āā i'teenú Jesucristo tuu'mí ní cue^{n'}é yāāⁿ Jerusalén tuu'mí n'diichí Pedro tí 'āā cuéé n'diichí sa^{n'}ā. Ní canel ndúúcu sa ndíitii^{n'}yuⁿ nguuví. ¹⁹ Yāāⁿ miiⁿ nguéé n'diichí táámá apóstol chi dichó'ó Ndyuūs. Dámaāⁿ n'diichí Jacobo sa^{n'}ā 'diinú Jesús miiⁿ. ²⁰ Chuū idinguúⁿ ye^{n'}e ndís'tií. 'Cuin'díichí ndís'tií. 'Úú nguéé nga^{n'}á nduudu yaadi ti Ndyuūs n'diichí yā 'úú ní deenú yā chi cuaacu nga^{n'}á.

²¹ Cuayiivi ní ndaa na yā^{n'}āa ye^{n'}e Siria ndúúcu yā^{n'}āa Cilicia. ²² 'Ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yā^{n'}āa Judea chi cue^{n'}é yā na yaācū naachi nge^{n'}é yā ye^{n'}e Cristo nguéé iitiinaáⁿ yā 'úú ti nguéé i^{n'}diichí yā 'úú. ²³ 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ dámaāⁿ n'giindiveéⁿ yā ye^{n'}é 'úú cuááⁿ vmaaaⁿ 'tíicā, 'ii^{n'}yāⁿ chí can'dáa yā s'uuuⁿ ti ne^{n'}é yā d'í cuinú yā s'uuuⁿ maaⁿ ní nga^{n'}á yā nduudu cuaacu ye^{n'}e Jesucristo. Cuááⁿ vmaaaⁿ nguéé ne^{n'}é yā chí 'ii^{n'}yāⁿ i'téenu yā nduudu cuaacu ye^{n'}e Jesucristo. ²⁴ Ní ye^{n'}é chúū 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ dich'εεtē yā Ndyuūs caavā chí maaⁿ ní 'úú i'teenú Jesucristo.

2

Taná^{n'}ā apóstoles diiⁿ yā aceptar Pablo chi 'áamá apóstol ndúúcu yā

¹ Cho'ōo ndiichi cúūuⁿ nduuyúū chí 'úú che^{n'}e ntuúⁿ yāāⁿ Jerusalén. Che^{n'}é ndúúcu sa^{n'}ā Bernabé chí compañero ye^{n'}é ndúúcu sa^{n'}ā Tito. ² Ní ndaa ti Ndyuūs chí^{n'}i yā 'úú chí canéé chí ca^{n'}á. Vmnááⁿ vmaaaⁿ ca^{n'}á nanááⁿ apóstoles chí n'geεε ye^{n'}e yaācū miiⁿ. Ní chíí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ taacā chí nga^{n'}á nduudu ngai ye^{n'}e Cristo nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ gentiles chí nguéé ye^{n'}e ndaata Israel. Chuū díiⁿ chí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā chí dichí^{n'}vē ntiin^{n'}yuⁿ ye^{n'}é Ndyuūs chí díiⁿ nguaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ gentiles. Ní apóstoles n'geεε nguéé ca^{n'}a yā chí nguéé 'cuúⁿ yā 'úú. ³ Ní apóstoles n'geεε ní canee yiinú yā ndúúcu nduudu chí nga^{n'}á. Ní sa^{n'}ā Tito chí sa^{n'}ā griego chí canéé sa nduucú, nguéé canee chí cuuvi circuncidar Tito tan'dúúccā chí nga^{n'}a ley ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ti nguéé ye^{n'}é ndaata Israel. ⁴ Chuū díiⁿ ti naachi nduuvidaama yú chí ndaa n'dé'éí 'ii^{n'}yāⁿ chí díiⁿ yā tan'dúúccā chí hermanos ye^{n'}é yú 'yā, naati nguéé 'tíicā. Ní ndaa yā chí n'diichí yā s'uuuⁿ caati 'āā cuéé diiⁿ yú tan'dúúccā chí nga^{n'}á ley ye^{n'}e circuncisión ti s'uuuⁿ ní ye^{n'}e Cristo s'uuuⁿ ní diiⁿ yú chí nga^{n'}a Cristo. Ne^{n'}é yā chí diiⁿ yú tan'dúúccā chí nga^{n'}a ley ye^{n'}e Moisés miiⁿ. ⁵ Nús'uu ní nguéé díiⁿ 'nū tan'dúúccā chí 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ne^{n'}é yā ye^{n'}e ley ye^{n'}e circuncisión caati ne^{n'}é 'nū chí nduudu cuaacu chí 'āā nga^{n'}á 'nū ye^{n'}e evangelio ye^{n'}e Señor Jesucristo, ní 'áamá cūnee ndúúcu ndís'tií. 'Tíicā díiⁿ 'nū.

⁶ Apóstoles n'geεε ye^{n'}e yaācū miiⁿ nguéé de'ε vεε más cā ca'cueéⁿ yā 'úú ye^{n'}é chí 'úú caa^{n'}máⁿ. 'Áará chí n'geεε n'dai yā nguéé de'ε vεε tuneen 'úú ti Ndyuūs ne^{n'}e yā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ 'āā daamá nūuⁿ. ⁷ Apóstoles n'geεε ye^{n'}é yaācū 'āā deenú yā chí Ndyuūs dicho'ó yā 'úú. 'Úú, Pablo, nga^{n'}á nduudu ngai ye^{n'}e

Cristo nanáán 'ii'nyān chi nguée ye'n'e ndaata Israel. 'Tiicá ntúūn deenú yā chi Ndyuūs dicho'ó yā Pedro chi nga'á yā nduudu ngai ye'n'e Cristo nguaa' 'ii'nyān ye'n'e ndaata Israel. ⁸ Ti Ndyuūs ye'n'e yú ní nginnee yā Pedro mii' chi nga'a nduudu cuaacu ye'n'é yā nguaa' 'ii'nyān Israel s'ee' chi díin yā tan'dúúca chi nga'á ley ye'n'e circuncisión. Maa' Señor mii' nginnee yā 'úú chi caa'mán' nduudu ye'n'é yā nguaa' 'ii'nyān chi nguée ye'n'e ndaata Israel. Ní nguée véé ley ye'n'e circuncisión ye'n'é yā.

⁹ Apóstoles n'gēete ye'n'e yaācū chi Jacobo ndúúcū Pedro ndúúcū Juan ní deenu ntúūn yā chi Ndyuūs din'daacá yā nduucú chi 'úú idiin' ntiinyu' ye'n'e apóstol nguaa' 'ii'nyān chi nguée ye'n'e ndaata Israel. Tuu'mi ní sta'á yā tá'a cuaacú 'nū ní nduuvidaamá nduudu yú nanáán' Ndyuūs ti 'úú ndúúcū Bernabé ní caa'mán' 'nū nduudu cuaacu ye'n'é Jesucristo nanáán' 'ii'nyān gentiles ní 'ii'nyān s'ee' nanáán' 'ii'nyān ye'n'e ndaata Israel. ¹⁰ Ní nga'á yā ngii yā nús'uu chi n'gáácú 'nū ye'n'é hermanos chi véé necesidades ye'n'é yā. 'Úú ntúūn ní nga'á, tíicā.

Pablo ca'n'a cheēchi yā ndúúcū Pedro

¹¹ Ndaá 'nū na yāā' Antioquía ní taachi ndaa Pedro mii' na yāā' Antioquía 'úú ní ca'n'a cheēchí ndúúcū sa yáāvēnaa' sa nanáán' 'ii'nyān s'ee' ti Pedro mii' nguée idiin' sa tan'dúúca chi deenu sa chi canee chi díin' sa. ¹² Ti taachi 'āā cuée ndaa sa'n'a s'ee' chi dichó'ó Jacobo ye'n'e yāā' Jerusalén, Pedro mii' ní che'é sa ndúúcū 'ii'nyān gentiles chi hermanos ye'n'e yú. Ní taachi ndaa sa'n'a s'ee' tuu'mi 'āā ntéé che'e sa ndúúcū 'ii'nyān gentiles chi hermanos ye'n'e yú ti 'va'a sá ye'n'é 'ii'nyān ye'n'e sa chi ye'n'é ndaata Israel chi díin' yā tan'dúúca chi nga'á ley ye'n'e circuncisión. ¹³ Ní tanán'a hermanos chi ye'n'e ndaata Israel díin' yā tan'dúúca chi idiin' Pedro mii'. 'Tiicá ntúūn Bernabé díin' yā chi maa' ní 'āā ntéé che'é yā ndúúcū 'ii'nyān gentiles. 'Tiicā nducyaacá yā díin' yā 'áará chi deenú yā chi n'daacá chi che'é yā ndúúcū 'ii'nyān gentiles. ¹⁴ Taachi n'diichí chi 'ii'nyān s'ee' nguée din'daacá yā ti nguée che'é yā ndúúcū 'ii'nyān gentiles chi hermanos ye'n'e yú tan'dúúca chi nga'a nduudu cuaacu ye'n'e Cristo, tuu'mi ní 'úú Pablo ca'n'a chí Pedro mii' nanáán' nducyaaca yā 'túúca: Díí chi sa'n'a Israel, díí chí maa' ní nguée díin' di tan'dúúca chi nga'a ley ye'n'e Israel ti maa' ní i'téenu di Cristo, táácá cúúví chí nguée che'e di ndúúcū hermanos ye'n'e yú chí 'ii'nyān gentiles ní díin' di chí 'ii'nyān s'ee' nadacadíinuu' yā chí cánéé chí díin' yā tan'dúúca chí nga'a ley ye'n'e 'ii'nyān Israel chí judíos.

Ti'nyān Israel s'ee' dáámá yā ndúúcū tanán'a 'ii'nyān ye'n'e i'nyeedí 'cūū nángua' ai yā caavā chí i'téenu yā Jesucristo

¹⁵ Ní s'uuún' ní 'ii'nyān Israel s'uuún' ti 'tíicā ch'ēstiyáa' yú ní nguée díin' nuu'ndí yú daama tan'dúúca chí díin' tanán'a 'ii'nyān gentiles chi nguē ye'n'e ndaata ye'n'e yú. ¹⁶ Ní s'uuún' chí 'ii'nyān Israel deenu yú chí Ndyuūs nguée nadach'ēcú yā nuu'ndí ye'n'e yú ti idiin' yú dámaa' chí nga'a ley ye'n'e yú. 'Tiicá ntúūn Ndyuūs nguée nadach'ēcú yā nuu'ndí ye'n'e nducyaaca 'ii'nyān ye'n'e i'nyeedí 'cūū ti díin' yā dámaa' tan'dúúca chí nga'a ley ye'n'e Moisés. Ndyuūs nadach'ēcú yā nuu'ndí ye'n'e 'ii'nyān chí i'téenu yā Jesucristo. Cáávā chuú s'uuún' ní i'teenu yú Jesucristo ní Ndyuūs nadach'ēcú yā nuu'ndí ye'n'e yú. Ti cucávā ley ye'n'e yú mar 'áámá 'ii'nyān chí díin' yā chí nga'a ley mii' cuuví yā perdonado, ti nguée nadach'ēcú ley mii' nuu'ndí ye'n'é yā.

¹⁷ S'uuún' ní i'téenu yú Jesucristo chí Jesucristo mii' nadach'ēcú yā nuu'ndí ye'n'e yú. 'Tíicā s'uuún' ní chí i'n'i yú chí dinuu'ndí yú tan'dúúca tanán'a 'ii'nyān

ye'n'e i'n'ye'e'ndí 'cūū. Maa'n ní, ¿'áá cuaacu chi Cristo ngingnee' yā s'uūū'n ti idinuu'ndi yú? Nguéé 'tíicā. ¹⁸ Nduuti chi s'uūū'n nadi'tuuví yú 'áámá cosa chi ley ye'n'e yú ní 'cuiinu'u ní nadin'dái ntuū'n yú ley mii'n chi n'giindivee'n yú ye'n'e, tuu'mi ní dinuu'ndi yú. ¹⁹ Vmnaán' vmnaa'n idii'n yú tan'dúúicā chi nga'a ley ye'n'e yú naati nguéé ngii idii'n yú nducue'n'e ye'n'e. Ní ley mii'n dii'n condenar s'uūū'n. Ní caanee yú tan'dúúicā 'ii'n'yā'n chi 'āā ví'í cā ye'n'e ley ye'n'e yú. Cáávā chuū ní maa'n ní ch'εεtinéé yú tan'dúúicā chi ne'n'e Ndyuūs. Ní Ndyuūs nadach'εεcú yā ye'n'e yú ye'n'e nuū'ndí ye'n'e yú. Ní cáávā chuū cunduuchi yú cue'n'e daā'ma'n. ²⁰ Taachi ca'nee'nga'á yā Cristo, tuu'mi ní cánéé tan'dúúicā chi 'úú ntúū'n ca'nee'nga'á nduucú yā. Maa'n ní nguéé idii'n tan'dúúicā chi 'úú ne'n'é ti idii'n chii'n chi ne'n'é Jesucristo ti Jesucristo chi daiya Ndyuūs caanee yā na staava ye'n'é. Ní maa'n ní 'úú canduuchí ti i'teenú Daiyá Ndyuūs mii'n. Cristo mii'n diné'n'e yā 'úú ní ca'a maán yā vida ye'n'e maán yā ní ch'i'i yā caavá 'úú. ²¹ 'Uú nguéé cuta'á vaadī n'dai ye'n'e Ndyuūs tan'dúúicā 'áámá cosa chiduuchi. Nduuti chi ley mii'n cuuví nach'εεcú nuu'ndi ye'n'e yú tuu'mi ní nguéé ch'i'i Cristo cucáávā s'uūū'n.

3

¿'Áá i'teenú yú ley mii'n o i'teenú yú Cristo?

¹ Ndis'tiī 'ii'n'yā'n ye'n'e yá'n'āa Galacia, de'ε chúúicā cheεchi tiī'n nī. ¿Dú'ú chi nche'ei ndís'tiī chi maa'n ní nguéé n'giindivee'n nī nduudu cuaacu? Nga'a'á nduudu cuaacu nanáán' ndís'tiī ní ndís'tiī déenu ní chi ii'n'yā'n chi'nee'nga'á yā Jesucristo na cruz cucáávā nuu'ndi ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yā'n. ² Chuū ne'n'é chi 'cuuvi nī 'úú: ¿'Áá sta'á nī Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs cucáávā chi dii'n nī tan'dúúicā chi nga'a ley ye'n'é Moisés, o cucáávā chi n'giindivee'n nī nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ní i'téenu nī? ³ ¿De'ε chúúicā cheεchi tiī'n nī? 'Áā i'téenu nī nduudu ye'n'é Ndyuūs ní sta'á nī Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. Maa'n ní ne'n'é nī ndúúicū fuerzas ye'n'e maán nī dii'n nī tan'dúúicā chi nga'a ley caati Ndyuūs cuuvi n'diichi yā chi n'daacā idii'n nī. ⁴ 'Áā ch'eenu taaví nī chiī cucáávā chi i'téenu nī Cristo. Maa'n ní chuū nguéé dichí'vε ndís'tiī nduuti chi 'cueεtinéé nī ndúúicū Cristo. ⁵ Ndyuūs tee yā ndís'tiī Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní dii'n yā vaadī n'giinu nguaa'n ndís'tiī. ¿'Áá dii'n Ndyuūs chuū caati ndís'tiī 'āā dii'n nī tan'duucā chi nga'a ley? Nguεε 'tíicā. Ndyuūs dii'n yā vaadī n'giinu nguaa'n ndís'tiī caati i'téenu nī nduudu cuaacu ye'n'é yā.

⁶ Ndiī cuáán' vmnaa'n nduudu ye'n'é Ndyuūs nga'a ye'n'e Abraham chi 'āā n'dii. Abraham chi'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs dii'n cuenta yā chi'téenu Abraham ní nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'é yā. ⁷ Cáávā chuū deenu nī chi 'ii'n'yā'n chi i'téenu yā nduudu ye'n'é Ndyuūs, cuaacu ní'nyū'n ní ye'n'e ndaata Abraham, caati i'téenu yā tan'dúúicā chi'téenu Abraham mii'n. ⁸ Ndiī cuaa'n vmnaa'n cánéé nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs chi Ndyuūs ca'a yā nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'e 'ii'n'yā'n gentiles chi nguéé ye'n'e ndaata Abraham o Israel nduuti chi i'téenu yā Ndyuūs. Chuū Ndyuūs nga'a yā ngii yā Abraham ndii tiempo chi 'āā chó'ōo, vmnaa'n chi dii'n yā. 'Tíicā nga'a Ndyuūs ndúúicū Abraham: 'Úú caa'n'má'n chi d'viicú 'ii'n'yā'n ye'n'e nuu'má'n i'n'ye'e'dí nduuti chi cu'téenu yā 'úú tan'dúúicā chi dii' i'téenu di 'úú. ⁹ Tan'dúúicā Abraham chi'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs ca'a yā Abraham vaadī n'dai ye'n'é yā ní 'tiicā ntúū'n Ndyuūs ca'a yā vaadī n'dai ye'n'é yā nducyáácā 'ii'n'yā'n chi cu'téenu yā Ndyuūs.

¹⁰ Nducyáácá 'i'n'yān chi nadacadínnuun yā na staava ye'n'e yā chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'e yā ti dii'n yā tan'dúúcā chi nga'n'a ley mii'n 'i'n'yān s'ee'n nan'dai yā ní cánée yā condenado, ti mar 'áámá 'i'n'yān cuuvi dii'n yā nducué'n'ē chi nga'n'a ley mii'n. Canée nguū'n ndii cuáán vmnaa'n na libro ye'n'é Ndyuūs 'tiicā: 'I'n'yān chi nguéé dii'n yā tanducué'n'ē chi canée nguū'n na ley ye'n'e Moisés chí yā condenado. ¹¹ S'uuú'n ní deenu yú chi Ndyuūs nguéé nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'é 'i'n'yān caava chi dii'n yā chi nga'n'a ley ti 'tíicā canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs: Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'é 'i'n'yān chi i'téenu yā ní ca'a yā 'i'n'yān s'ee'n vida cue'n'e daā'ma'n. ¹² Ní ley ye'n'e Moisés mii'n ní nguéé nga'n'a chi 'i'n'yān cu'téenu yā Jesucristo caati 'tíicā canée nguū'n na libro ye'n'e Dendyuūs ndii cuáán vmnaa'n: 'I'n'yān chi dii'n tanducué'n'ē dendu'tū chi nga'n'a ley mii'n 'cuetinée yā ndúúcu vida cue'n'e daā'ma'n.

¹³ Cucáávā ley mii'n deenu yú chi dii'n yú nuu'ndi ní canee yú condenado. Ní nguéé canee yú condenado cáávā ley mii'n ti Jesucristo dii'n yā tan'dúúcā chí canee yā condenado. Ní sta'á yā lugar ye'n'e nducyaaca 'i'n'yān chi véé nuu'ndi ye'n'é yā ní can'diícú yā na cruz. 'Tíicā canée nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs: Condenado taanduvéé 'i'n'yān chi ch'i'i tí can'diícú yā na 'áámá yā'n. ¹⁴ Chuū chí chíi. Maa'n níicú 'i'n'yān gentiles cuuvi dii'n yā recibir vaadi n'dai ye'n'é Dendyuūs tan'dúúcā Ndyuūs ca'n'a yā ndúúcu Abraham, ní chi ca'a yā nducyaaca 'i'n'yān gentiles chi i'téenu yā Jesucristo. 'Íicú s'uuú'n ndúúcu 'i'n'yān gentiles chi i'teenu yú Jesucristo cuta'a yú Espiritu N'dai ye'n'e Ndyuūs chí Ndyuūs ca'n'a yā chi ca'a yā 'i'n'yān.

Ley ye'n'e Moisés ndúúcu compromiso chi Ndyuūs ca'a yā

¹⁵ Ndís'tiī hermanos ye'n'é, n'diichí ní tan'dúúcā 'aama ejemplo ye'n'e 'i'n'yān ye'n'e i'n'yee'ndí 'cū tan'dúúcā chí idiin yā taachi véé papel chí cuaacu ye'n'ē 'áámá compromiso ye'n'é yā. Canee ngiinú yā ní dingúun yā 'aama papel chí cuaacu. Maa'n ní chi canée nguū'n ní cuaacu chí mar 'áámá 'i'n'yān nguεε nadiví yā ndíi nguéé ndúú íntiinee ra yā chíi'n chí canée nguū'n. ¹⁶ 'Tiicā ntúū'n, Ndyuūs ndii vmnáán vmnaa'n ca'a yā promesa Abraham ndúúcu nducyaaca 'i'n'yān ndaata ye'n'e yā chí cuchii cuayii'vi. Canée nguū'n na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā: Nguéé nga'n'a ye'n'é ndaata chi n'dee n'dái ye'n'e Abraham tan'dúúcā chí 'yaa' yā ti nga'n'a tan'dúúcā chí ye'n'e 'aama 'i'n'yān ye'n'e Abraham ní 'i'n'yān mii'n chí Jesucristo. ¹⁷ Chuū nga'n'á cuaacu ye'n'e compromiso chí idi' cuaacu yā cáávā Cristo: Ndyuūs dii'n yā 'áámá compromiso ndúúcu Abraham chí canée nguū'n. Cho'ōo cuū'n ciento canee ndiicú ndiíchí nduuyū ní Ndyuūs ca'a yā ley Moisés. Ley mii'n nguéé cuuví diví 'aama lado compromiso ye'n'e Ndyuūs chí ca'a yā vmnáán vmnaa'n ní dii'n chí nguéé dichí'vē compromiso ye'n'é yā. ¹⁸ Ndúúti chí Ndyuūs téé yā chí cuuvi ye'n'é yú cáávā chí dii'n yú tan'dúúcā chí nga'n'a ley mii'n tuu'mi ní 'āā ntéé téé yā chí cuuvi ye'n'ē yú cáávā compromiso. Ndyuūs ca'a yā Abraham chí cuuvi ye'n'é yā cáávā compromiso chí dii'n yā ndúúcu yā.

¹⁹ ¿D'ē dichí'vē ley tuu'mi? Ndyuūs ca'a yā 'i'n'yān ley mii'n chí cuuvi deenu yú chí véé nuu'ndi ye'n'e yú. Ní ley mii'n canee ndii tiempo chí ndāā Cristo Daiya Dendyuūs i'n'yee'ndí 'cū. Cristo mii'n 'i'n'yān ye'n'e compromiso chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā. Ndyuūs dichó'o yā ángeles chí ca'a yā ley Moisés. Moisés mii'n ní sa'n'ā chí canee naavta'n'ā ye'n'é 'i'n'yān ndúúcu Ndyuūs. ²⁰ Taachi Ndyuūs ca'á yā compromiso ndúúcu Abraham, nguéé cānee 'aama sa'n'ā naavta'n'ā ye'n'é yā ndúúcu Abraham, nguéé ti tan'dúúcā Moisés mii'n.

Ye'n'e chi dii'n ley ye'n'e Moisés

21 ¿'Áá ley mii'n contra compromiso ye'n'e Dendyuūs? Nguεε 'tíicā. Nduuti chi Ndyuūs cuuvi ca'a yā 'áámá ley chí cuuvi ca'a vida cue'n'e daā'ma'n 'ii'n'yā'n, tuu'mi ní 'āá ntéé vεε nuu'ndi ye'n'é 'ii'n'yā'n caavā ley mii'n. 22 Naati canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs chi nducyáácá 'ii'n'yā'n véé nuu'ndi ye'n'e yā ti nguéé dii'n yā cumplir ley mii'n. Cáāvā chuū canéé chí i'téenu yú Jesucristo ní Ndyuūs cuuvi téé yā s'uuú'n vida cue'n'e daā'ma'n cucáāvā compromiso mii'n.

23 Taachi 'āā cuéé ndaā Jesucristo caavā chi cuuvi cu'téenu yú Jesucristo, tuu'mi ní ch'εεtinéé yú maa'n poder ye'n'e ley. 'Tíicā ch'εεtinéé yú ndíi tiempo chi Ndyuūs dichó'o yā Jesucristo na i'n'yee'dí 'cūū ní 'íicú cuuvi cu'téenu yú Jesucristo. 24 Ley mii'n canee tan'dúúcā criada ye'n'e s'uuú'n chí dii'n cuidado s'uuú'n ndíi tiempo chi ndaā Cristo. Maa'n ní cucáāvā chí i'téenu yú Jesucristo tuu'mi ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuu'ndi ye'n'e yú. 25 Ní taachi ndaā Jesucristo mii'n ní i'teenu yú 'yā, nguéé canee yú maa'n poder ye'n'e ley mii'n chí ley mii'n nguéé dii'n cuidado s'uuú'n.

26 Maa'n ní nducyaaca yú ní daiya Dendyuūs s'uuú'n caavā chí i'teenu yú Jesucristo. 27 Caati nducyaaca yú chí ch'εεdínuū'ní ti i'teenu yú Jesucristo, s'uuú'n ní canee yú tan'dúúcā chí véé vestido ngai ye'n'é yú ní canee yú tan'dúúcā Jesucristo ti ye'n'é yā s'uuú'n. 'Tíicā s'uuú'n. 28 Maa'n ní nguéé de'ē vεε ndíi nduuti chí s'uuú'n ní 'ii'n'yā'n ye'n'e ndaata Israel, o 'ii'n'yā'n ye'n'e ndaata griego, o criada chí ye'n'é 'áámá patrón, o 'ii'n'yā'n chí libre yā, o sa'n'ā o n'daataá ti nducyaaca s'uuú'n ní tan'dúúcā 'áámá s'uuú'n nūu'n cucáāvā chí i'teenu yú Jesucristo ní ye'n'é Cristo s'uuú'n. 29 Ndúúti chí s'uuú'n ní ye'n'é Cristo s'uuú'n tuu'mi ní s'uuú'n ní ye'n'e ndaata Abraham s'uuú'n, ní véé chí cuuvi ye'n'e yú ye'n'é compromiso ti 'tíicā Ndyuūs ca'n'a yā ndúúcu Abraham chí téé yā s'uuú'n.

4

1 Maa'n ní ne'n'é caa'n'mán' chuū ndís'tiī ye'n'e 'áámá sa'n'ā n'gaiyāā chí véé chí cuuvi ye'n'e sa. Taachi sa'n'ā 'líi'n sa canee sa tan'dúúcā 'aama mozo ní idiī'n sa chíi'n chí nga'n'ā 'ii'n'yā'n chí ch'εεtinéé yā ná vaacu sa. 'Áará chí vεε chí cuuvi ye'n'e sa nducué'n'é. 2 Sa'n'ā 'líi'n sa canee sa ndúúcū 'ii'n'yā'n chí dii'n cuidado ye'n'é sa ní ndúúcū 'ii'n'yā'n chí nga'n'a ntiī'nyu'n ye'n'e nducué'n'é chí ye'n'é sa. 'Tíicā canee sa ndíi tiempo chí nga'n'ā chíida sa ní véé nduuyy ye'n'é sa. Tuu'mi ní 'ii'n'yā'n ca'a yā nducué'n'é chí cuuvi ye'n'é sa. 3 'Tiicā ntúū'n s'uuú'n Taachi nguéé deenu yú ye'n'e Cristo, tuu'mi ní canee yú tan'dúúcā n'gaiyāā yú chí nguéé iincheenaan yú. Ní canee yú maa'n poder ye'n'e ley ye'n'e yú ní dii'n yú chí nga'n'ā ley ye'n'e yú ndúúcū costumbre ye'n'e yú. 4 Taachi snuū'n ca'ā nguuyi mii'n Ndyuūs dichó'o yā Daiya yā i'n'yee'dí 'cūū. Ní ch'iindiyáa'n yā ye'n'é 'áámá n'daataá chí ye'n'é ndaata Israel, ye'n'é 'ii'n'yā'n chí dii'n yā chí nga'n'a ley ye'n'e Moisés. 5 Ní sa'n'ā mii'n ní ndaā sa ní nadanguán'ai sa s'uuú'n chí 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chí snéé yú ndúúcū ley ye'n'é Ndyuūs ndúúcū 'ii'n'yā'n gentiles ndúúcū costumbres ye'n'é yā, 'ii'n'yā'n s'ee'n chí nguéé ye'n'é ndaata Israel, níicú nducyaaca yú cuuvi daiya sa s'uuú'n.

6 Maa'n ní nducyaaca s'uuú'n ní daiya Ndyuūs s'uuú'n. Ní Ndyuūs dicho'ó yā Espíritu ye'n'é Daiya yā chí Cristo na staava ye'n'e yú. Espíritu mii'n chíi'n chí dii'n chí cuuvi caa'n'ma'n yú 'tíicā: N'díi Ndyuūs Chiidá. 7 Maa'n ní s'uuú'n nguéé tan'dúúcā mozos s'uuú'n ti daiyá Dendyuūs s'uuú'n. Ní ndúúti chí daiyá yā s'uuú'n tuu'mi Ndyuūs ca'n'a yā ca'a yā s'uuú'n chí cuuvi ye'n'e yú tan'dúúcā chí nga'n'a yā ti i'teenu yú Cristo.

Pablo idiín yā cuidado ye'n'e 'iín'yān chi i'téenu Jesucristo

⁸ Vmnáán vmnaaⁿ taachi nguεε n'diichí nī Ndyuūs, ndís'tiī chi nguée ye'n'e 'iín'yān ye'n'e ndaata Israel diín nī ntiinyuⁿ caavā ídolos chi nguée dendyuūs s'eeⁿ. ⁹ Maaⁿ ní chi n'diichí nī Ndyuūs o más cā n'daacā chi caaⁿmáⁿ chi Ndyuūs chi n'diichí yā ndis'tiī chi ye'n'é yā taacā chi maaⁿ ní nguεεcúndii ntúuⁿ ní ní ne'n'é nī diín nī dendúúⁿ cosas chi nguée cuuvi nanguaⁿai yú. Dé'ē cuuvi chi ne'n'é nī cunee ní tan'duucā 'áámá mozo ye'n'e cosas chi 'tíicā. ¹⁰ Ndís'tiī ní di'viicú ní nguuví s'eeⁿ, ndúúⁿcú 'iyyū, ndúúⁿcú tiempo, ndúúⁿcú nduūyū ti ne'n'é nī caⁿ'á nī favor ye'n'é Ndyuūs. ¹¹ Ndís'tiī hermanos ye'n'é, 'va'á ye'n'e ndís'tiī ti nguée dichíí'vē nduudu cuaacu chi ngaⁿ'á nguaaⁿ ndís'tiī.

¹² Ndís'tiī hermanos ye'n'é di'cuiitú nī chi diín nī tan'dúúⁿcā chi 'úú idiín, ní diví nī ye'n'e ley ti 'úú diví ye'n'e ley miiⁿ ti ne'n'é diín tan'dúúⁿcā ndís'tiī chi nguée deenú ní ley. Taachí ngaⁿ'á nduudu cuaacu nguaaⁿ ndís'tiī, ndís'tiī ní diín'dái nī nduucú. ¹³ Ndís'tiī deenu nī chi vmnáán vmnaaⁿ chi'cueéⁿ ndís'tiī nduudu ye'n'é Ndyuūs ní ngíítā 'úú. ¹⁴ Ndís'tiī nguée taanduvéé diín nī nduucú chi nguée ne'n'é nī 'úú cáávā ca'ai chi canuuⁿ 'úú chi idiín sufrir. Ní 'cuuⁿ nī 'úú ní sta'a nī 'úú tan'dúúⁿcā chi 'úú 'áámá ángel ye'n'é Dendyuūs chi ndaā nanáán ndís'tiī. Ní sta'a nī 'úú tan'dúúⁿcā chi 'úú ní Cristo 'úú. ¹⁵ ¿De'ē cuuvi chi maaⁿ ní nguée yeenú nī nduucú ní nguée ne'n'é nī 'úú? 'Úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu chi vmnáán vmnaaⁿ ne'n'é nī 'úú ti nduuti chí cuuvi tun'dáa nī nduutinaán nī maán nī chi téⁿ 'úú. ¹⁶ Maaⁿ ní 'áá enemigo ye'n'é nī 'úú ti ngii chεεchi ndís'tiī nduudu cuaacu.

¹⁷ Véé 'iín'yān chi ndaā nguaaⁿ ndís'tiī chi ngaⁿ'á yā chi ne'n'é yā ndís'tiī naati nguεε n'daacā idiín yā. Ne'n'é yā chi ndaacadáámí ndís'tiī ye'n'e nduudu cuaacu ní 'caandiveéⁿ nī ye'n'e 'iín'yān. ¹⁸ N'dáácā chi 'iín'yān ngaⁿ'a yā chi ne'n'e yā ndís'tiī nduuti chi diín yā chi n'daacā ndúúⁿcú nī. Ní 'iín'yān s'eeⁿ nī diín yā 'túúⁿcā nguée dámaāⁿ taachi 'úú caneé nguaaⁿ ndís'tiī. ¹⁹ Ndís'tiī hermanos ye'n'é, ndís'tiī tan'dúúⁿcā daiyá 'tíicā ndís'tiī. Ti taachi ngaⁿ'á nduudu cuaacu nanáán ndís'tiī, 'úú diín sufrir tan'dúúⁿcā 'aama n'daataa diín tá sufrir taachi ch'iindiyāāⁿ dacuá'áa. 'Tíicā idiín ndii tiempo chi i'téenu nī Jesucristo ní ye'n'é yā ndís'tiī. 'Tíicā idiín sufrir taama vmnéⁿ'ēe ti ne'n'é chi ndís'tiī ch'iín'yā nī chi cuaacu ní'nyúⁿ i'téenu nī Cristo. ²⁰ Maaⁿ ní ne'n'é cunee ndúúⁿcú ndís'tiī ní cunee ndís'tiī ti nguée deenú táácā cuuvi diín nduucú ndís'tiī taachi yaⁿ'ái caneé ye'n'e nī.

'Áámá ejemplo chi historia ye'n'e n'daataa Agar ndúúⁿcú n'daataa Sara

²¹ Ndís'tiī chi ne'n'é nī canee nī ndúúⁿcú ley ye'n'e Moisés, 'cuuvi nī 'úú: ¿'Áá nguée déenu nī chi ngaⁿ'a ley miiⁿ? ²² Canee nguūⁿ na libro ye'n'é Ndyuūs chi Abraham ní véé 'uūv'í daiya yā. 'Aama daiya yā ní ye'n'e táⁿ'ā chi canee caadi 'iyyū. Ní táámá daiya yā ní ye'n'e n'daataa ye'n'e yā chi nguée criada. ²³ Daiya yā chi ye'n'e táⁿ'ā chi canee caadi 'iyyū ch'iindiyāāⁿ sa ti Abraham ne'n'e yā daiya yā. Naati táámá daiya táámá n'daataa chi n'daataa ye'n'é yā, ch'iindiyāāⁿ sa cucáávā compromiso chi diín Ndyuūs. Ní maaⁿ níicú chí compromiso chí caⁿ'a Ndyuūs chí ca'a yā daiya Abraham. ²⁴ Chuū ní 'áámá historia ní 'áámá comparación ye'n'e táⁿ'ā criada miiⁿ ndúúⁿcú táⁿ'ā chi n'daataa ye'n'e Abraham. Ndyuūs diín yā contratar cucáávā nduu 'uuvi cosas chí Ndyuūs canee yiinú yā chí diín yā. Táⁿ'ā criada miiⁿ ní nguuví tá Agar ní 'áámá seña tan'dúúⁿcā chi Ndyuūs canee yiinú yā ní ca'a yā ley Moisés miiⁿ na 'cuεeti Sinaí. Nducyaaca 'iín'yān chi canee yā maaⁿ poder ye'n'e ley miiⁿ tan'dúúⁿcā criada ye'n'e ley 'tíicā

yā. Ní tan'dúucā criada Agar ndúucū daiyá yā canéé caadi 'iyyu, 'tíica yā. ²⁵ Ndyuūs ch'in'í yā s'uúúⁿ chi Agar miiⁿ ní 'áamá seña tan'dúucā chi 'cuēeti Sinaí na yáⁿ'āa Arabia 'tíica yā. 'Tíicā ntúūⁿ táamá seña tan'dúucā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi ye'e yāāⁿ Jerusalén ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén miiⁿ canéé yā maaⁿ poder yeⁿ'e ley yeⁿ'e Moisés. Ní canéé yā tan'dúucā criados yeⁿ'ē ley miiⁿ. ²⁶ Naati Ndyuūs ch'in'í yā s'uúúⁿ chi n'daataá chi nguuvi Sara chi nguéé criada ní 'áamá seña tan'dúucā chi yāāⁿ Jerusalén chí ngai chí canee na va'ai cheeti nguuvi. Ní yāāⁿ yeⁿ'e nducyaaca yú chi i'teenu yú Jesucristo. ²⁷ Canéé nguūⁿ ndii cuááⁿ vmaaaⁿ na nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, 'tíicā:

Ndís'tiī n'daata s'eeⁿ chi nguéé chíndi daiyá ní cuuvi yeenu taavi ní. Ní 'cuai ní ní caaⁿ'máⁿ ní ndúucū vaadi yeenu 'aara chí nguéé véé daiya ní. Ti ndís'tiī chi libre chí nguéé daiyá ní cuuvi más ca daiyá ní nguéé ti n'daataá criada chí véé daiyá yā yeⁿ'e isaⁿ'ā yeⁿ'é ní.

²⁸ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, 'tíicā s'uúúⁿ tan'dúucā daiya chí nguuvi Isaac chí yeⁿ'ē Abraham ndúucū Sara 'tíicā s'uúúⁿ. Ní Ndyuūs tee yā compromiso s'uúúⁿ ti 'tíicā Ndyuūs ngaⁿ'a yā chí ca'a yā Abraham miiⁿ daiyá yā Isaac miiⁿ tí Isaac miiⁿ ní yeⁿ'é compromiso, 'tíicā s'uúúⁿ. ²⁹ 'Tíicā tiempo chí 'āa chó'ōo Ndyuūs idiīⁿ yā chí saⁿ'ā daiya criada chí daiya Abraham caati neⁿ'e yā daiya yā, daiya criada miiⁿ can'dáa sa saⁿ'ā daiya Sara caati daiya Sara ndúucū Abraham ní yeⁿ'e compromiso chí diiⁿ Ndyuūs ndúucū Abraham. 'Tíicā maaⁿ ní, 'iiⁿ'yāⁿ chí cānee yā maaⁿ poder yeⁿ'e ley yeⁿ'e Moisés ní nguéé yeⁿ'ē Señor Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā s'uúúⁿ ní diiⁿ yā chí diiⁿ yú sufrir ti i'teenu yú Jesucristo. Ní canéé yú ndúucū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs cáavā compromiso yeⁿ'é yā. ³⁰ Naati canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs ndii cuááⁿ vmaaaⁿ 'tíicā: Cuaaⁿ chuva'āi i'neēⁿ táⁿ'ā chí canéé caadi 'iyyū ndúucū daiya tá ti nguéé de'ē veē chí tuneē daiya táⁿ'ā chí canéé caadi 'iyyū yeⁿ'é chí cuuvi yeⁿ'e saⁿ'ā chí daiya táⁿ'ā Sara chí libre. ³¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, cáavā chuū s'uúúⁿ ní nguéé tan'dúucā chí daiya táⁿ'ā chí canéé caadi 'iyyū s'uúúⁿ, ti s'uúúⁿ tan'dúucā chí daiya táⁿ'ā chí libre 'tíicā s'uúúⁿ.

5

Cunéé diitū yú ndúucū chí i'teenu yú ti libre yú

¹ Maaⁿ ní Cristo nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ yeⁿ'e maaⁿ poder yeⁿ'e ley. Caavā chúú 'cuēetinéé n'daaca yú caati i'teenu yú Cristo. Ní nguéé nguēecunéé yú ní diiⁿ yú tan'duucā chí ngaⁿ'a ley. Ní nguéé canee yú tan'dúucā 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé caadi 'iyyū.

² Ndís'tiī 'caandiveéⁿ ní. 'Úú, Pablo, ngaⁿ'á ngī ndís'tiī. Nduuti chí ndís'tiī saⁿ'ā ca'a ní lugar chí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā circuncidar ndís'tiī tuuⁿ'mi ní nguéé cuuvi cuta'á ní yeⁿ'é vaadi n'dai chí Cristo neⁿ'é yā téé yā ndís'tiī. ³ Ngaⁿ'á ntuūⁿ chí nducyaaca saⁿ'ā chí canéé sá circuncidado canéé chí diiⁿ sa cumplir nducueⁿ'ē chí ngaⁿ'a ley miiⁿ. ⁴ Nduuti chí nadacadiiⁿuuⁿ ní chí ndís'tiī nanguáⁿ'ai ní yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e ní cucáavā ley miiⁿ tuuⁿ'mi ní 'āa divií ní Cristo 'áamá lado. Ní Cristo miiⁿ nguéé téé yā ndís'tiī dendú'ū chí n'dai ca yeⁿ'e yā cucáavā chí dineⁿ'e cá yā s'uúúⁿ. ⁵ Ti s'uúúⁿ chí i'teenu yú Jesucristo canéé yú ndúucū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí nginne s'uúúⁿ. Ní canee ngiinu yú chí nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'e yú nanaáⁿ Ndyuūs. ⁶ S'uúúⁿ chí saⁿ'ā s'uúúⁿ nguéé dichí'vē nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā circuncidar s'uúúⁿ o nguéé. Chuū dichí'vē chí i'teenu yú Jesucristo. Ní cáavā chuū neⁿ'e yú 'iiⁿ'yāⁿ.

⁷ Nguuvi chi chó'ōo ndís'tiī n'daacā i'téenu nī Jesucristo naati maaⁿ ní nguεε 'tíicā. ¿Du'ú di'vaachi yeⁿe nī chi nguεε n'giindiveéⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿe Cristo? ⁸ Ndyuūs nguéé di'vaachi yā ndís'tiī ti Ndyuūs miīⁿ yaa'ví yā ndís'tiī chi cuuvi yeⁿe yā ndís'tiī. ⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ chi di'vaachi yā ndís'tiī ní tan'duucā ta 'líiⁿ chúúndí levadura chí nadicuéeⁿ tanducuéⁿe yaāchī, 'tíicā yā. ¹⁰ Véeé confianza yeⁿe ndúúcu Señor Jesucristo ní 'úú ní deenú chi ndís'tiī nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí di'vaachi yā ndís'tiī. Ndyuūs diiⁿ yā castigar 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí di'vaachi ndís'tiī.

¹¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿe, nduuti chi ndíi maaⁿ 'úú ngaⁿ'á chi saⁿ'ā gentiles canee chí canéé circuncidado tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí judío s'eeⁿ nguéé can'dáa yā 'úú chí ya'āi 'úú. Nguéé 'tíicā. 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ can'dáa yā 'úú ti 'úú ngaⁿ'á chí Jesucristo nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ ti ch'iī yā na cruz cáāvā nuuⁿ'ndi yeⁿe yā. ¹² N'daacā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí di'vaachi yā ndís'tiī divi yā yeⁿe nguuaaⁿ ndís'tiī.

¹³ Ndís'tiī hermanos yeⁿe, Ndyuūs yaa'ví yā s'uuúⁿ ní nguéé canéé yú maaⁿ poder yeⁿe ley ti libre yú. Maaⁿ ní chí libre yú nguéé diiⁿ yú dendu'ū chí neⁿe yú yeⁿe cosas chí véé iⁿ'yeeⁿdī, naati dineⁿe yú 'aama yú ndúúcu taama yú. Ní cunnee yú vi'ī cucáāvā chí neⁿe yú vi'ī. ¹⁴ S'uuúⁿ cuuvi diiⁿ yú nducuéⁿe chí ngaⁿ'a ley ndúúti chí diiⁿ yú tan'dúúca chí ngaⁿ'a 'tíicā: Dinéⁿe yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ tan'duucā chí dinéⁿe yú maāⁿ yú. ¹⁵ Ndúúti chí nguéé neⁿe yú 'aama yú taama yú tuu'mi ní diiⁿ yú tan'dúúca chí che'e yú 'aama yú taama yú; cuin'diichi yú ti cuuvi ituuvi yú 'aama yú taama yú.

Lo que chí neⁿe yú diiⁿ yú ndúúcu chí neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí diiⁿ yú

¹⁶ 'Caandiveéⁿ nī chuū chí ngaⁿ'á: Canee yú chí 'cuεeti chiicá yú tan'dúúca chí Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ch'iⁿi s'uuúⁿ. Ní nguéé diiⁿ yú tan'dúúca chí neⁿe cuerpo yeⁿe yú. ¹⁷ Ti chíiⁿ chí neⁿe cuerpo yeⁿe yú chí diiⁿ yú nguéé tan'dúúca chí neⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí diiⁿ yú. Ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ndúúcu chí neⁿe diiⁿ cuerpo yeⁿe yú nguéé neⁿe 'aama taama na staa va yeⁿe yú. Chíiⁿ chí nguéé cuuvi diiⁿ yú ní chíiⁿ chí neⁿe yú diiⁿ yú. ¹⁸ Nduuti chí s'uuúⁿ idiīⁿ yú tan'dúúca chí ch'iⁿi Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní nguéé canee yú maaⁿ poder yeⁿe ley.

¹⁹ Ti nuuⁿ'ndi yeⁿe cuerpo chí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā ní inaaⁿ yú, ní chúú: 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindivaacú yā ngaⁿ'á yā ndúúcu n'daataá o saⁿ'ā yeⁿe taama yā. Saⁿ'ā da'caiyāa caⁿ'á sa ndúúcu 'áámā n'daataá chí duuchi nēe sa taⁿ'ā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā dendu'ū chí nguéé n'daacā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé nadacadíinūuⁿ yā taacā chí diiⁿ yā. ²⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ i'teenú yā ídolos ndúúcu cosas chí nguéé Ndyuūs ndúúcu nducueⁿe chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿe chingatu. 'Iiⁿ'yāⁿ nduuvitaáⁿ yā ní n'díite yā. Ní taáⁿ yā ní in'nuúⁿ yā vaadi 'caa'va. 'Iiⁿ'yāⁿ 'iiⁿ'nuⁿ cheendí yā ní 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā chí véé divisiones nguuaaⁿ vi'ī yā. Ní diiⁿ yā chí véé vaadi 'caa'va. ²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ neⁿe yā cosas tan'dúúca chí véé yeⁿe tanáⁿ'a yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ n'giīⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cúú'ví ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí n'deeé n'dái nge'e ní idiīⁿ yā dendú'ū chí nguéé n'daacā chí tan'dúúca chuū. 'Úú ní ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí divi ní yeⁿe dendu'ū chuū tan'dúúca chí 'āā ngaⁿ'á nguuvi chí 'āā cho'ōo. 'Iiⁿ'yāⁿ chí idiīⁿ yā s'tuucā nguéé de'ē véε cuuvi yeⁿe yā naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā.

²² Naati nduuti chí 'cuεeti chiicá yú tan'dúúca chí ch'iⁿi Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní dineⁿe yú 'iiⁿ'yāⁿ. Ni yeenú taavi yú. Ní canéé vaadi

'diiiⁿ na staava yeⁿe yú. Ní cuchεε yú yeⁿe tanducueⁿē chi n'gεεnu yú ngii. Ní din'daaca yú ndúúcu vi'ī ní diiⁿ yú nducueⁿē chi n'dai ndúúcu vi'ī. Ní 'áámá canee yú ndúúcu chi i'teenu yú. ²³ Ní canee yú ndiicúúⁿ. Ní diiⁿ yú cuidado chi diiⁿ yú cosas chi n'daacā. Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs nginnee s'uuúⁿ chi diiⁿ yú nducueⁿē chuū chí n'daacā. Ní ley yeⁿe Moisés miiⁿ nguéé ngaⁿa chi nguéé cuuvi diiⁿ yú s'túúca. ²⁴ S'uuúⁿ chi 'āā i'teenu yú Señor Jesucristo yeⁿe yú nguéé diiⁿ yú tan'duucā chi neⁿe cuerpo yeⁿe yú. Ní canee yú tan'dúúca chi 'āā ca'neeⁿga'ā yú nducueⁿē chi nguéé n'daacā chi neⁿe diiiiⁿ cuerpo yeⁿe yú, 'tíicā canee yú. ²⁵ Nduuti chi candúúchí yú ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs tuu'mi ní canéé chí 'cuεεti chiicá yú tan'dúúca chi n'giⁿi Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs s'uuúⁿ.

²⁶ Nguéé canéé chi din'gεεte yú chi véé vaadī 'caa'va nguaaⁿ s'uuúⁿ. Ní nguéé nguee yú 'aama yú taama yú.

6

S'uuúⁿ cunnee yú 'aama yú ndúúcu taama yú

¹ Ndis'tiī hermanos yeⁿé chi diiⁿ nī tan'dúúca chi ch'iⁿi Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs, nduuti chi 'áámá hermano yeⁿe yú 'āā diiⁿ yā nuuⁿndi ndís'tiī canéé chí cunnee nī hermano miiⁿ. Diiⁿ n'daacā nī ndúúcu yā. Ní ch'iⁿi nī hermano miiⁿ chεε nuuⁿndi chí diiⁿ yā caati cuuvi nguεεcúndi yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā. Ndis'tiī ntúūⁿ 'cuεεtinéé nī cáácá nī ndúúcu cuidado ti nguéé dinuuⁿndi nī. ² Cunnée yú 'aama yú taama yú ní ya'āi 'iinu yú hermanos caava dendu'ū vaadī ya'āi chí yeⁿé 'aama yú taama yú. 'Tíicā ní diiⁿ yú tan'dúúca chí Cristo caⁿa ntiinyúⁿ yā s'uuúⁿ.

³ Nduuti chí 'áámá saⁿā nadacadíinuⁿ sa chí neené ch'εεte sa ní nguεε 'tíicā, saⁿā miiⁿ nginche'éi máaⁿ sa saⁿā. ⁴ Ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ ní canee chí tuumicadíinuⁿ yú nducueⁿē chí diiⁿ yú. Tuu'mi ní cuuvi yeenu yú ti n'daacā cosas chí diiⁿ yú. Ní nguéé nadacadíinuⁿ yú yeⁿé ntiinyuⁿ yeⁿé taama 'iiⁿyāⁿ táácá chí diiⁿ yā. ⁵ Caati ca'áámá ca'aama s'uuúⁿ canee chí cuchεε yú yeⁿe nducueⁿē chí chó'oo yeⁿé maaⁿ yú ní diiⁿ yú cuenta yeⁿé maaⁿ yú yeⁿe chí diiⁿ yú nguéé yeⁿé taamá yā.

⁶ 'Iiⁿyāⁿ chí n'geēⁿ nduudu yeⁿé Ndyuūs canéé chí cunnée yā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí ngi'cueeⁿ nduudu miiⁿ.

⁷ Ndis'tiī nguéé canee chí canche'éi nī maaⁿ nī. Ndyuūs n'diichí yā ndís'tiī ní nguéé cuuvi canche'éi nī Ndyuūs. Nducueⁿē cosa chí idiⁿ saⁿā tan'dúúca chí cúunū sa, ní chiīⁿ ntúūⁿ cūta'ā sa cosecha yeⁿé sa. ⁸ Nduuti chí diiⁿ yú tan'dúúca chí neⁿe cuerpo yeⁿé yú chí dinuuⁿndi yú tuu'mi ní dindai yú ní canee yú tan'dúúca 'áámá cosecha chí ngiū chí ngo'oó yeⁿé. Naati nduuti chí diiⁿ yú cosas chí ch'iⁿi Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs s'uuúⁿ tuu'mi ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs téé yā s'uuúⁿ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ. Ní dendu'ū tan'dúúca cosecha yeⁿé chí diiⁿ yú téé yā s'uuúⁿ. ⁹ Cáāvā chuū nguéé canee chí cuuvi 'daān'di yú chí diiⁿ yú nducueⁿē chí n'daacā. ti ndaá nguuvi yeⁿé chí cuuvi cūta'a yú cosecha yeⁿé chí n'daacā idiⁿ yú nduuti chí nguéé cuūnu yú. ¹⁰ Tan'dúúca chí véé yaaⁿ yú din'daacā yú ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. 'Tiicā ntúūⁿ din'daacā ca yú ndúúcu hermanos yeⁿe yú chí i'téenu yā Jesucristo.

Consejo yeⁿe Pablo ndúúcu saludos yeⁿé 'iiⁿyāⁿ

¹¹ N'diichí nī 'téé chεεte 'áámá caaca dinguúⁿ yeⁿé nī ndúúcu ta'á. ¹² 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿa yā ndís'tiī chí canéé chí cuuvi nī circuncidado, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ

diín yā 'túúcā, ti ne'n'é yā ca'n'á yā favor ye'n'e 'ii'n'yān judíos chi Israel chi ye'n'e circuncisión chi canéé ndúúcū ley ye'n'e yā. Ní ngu'éé ne'n'é yā chí 'cueenu yā cuuvi cáávā Jesucristo chí ch'íi yā na cruz. ¹³ Sa'n'a Israel s'ee'n chí 'áá circuncidado yā ní mar 'áámá yā ngu'éé cuuvi diín yā tanducuén'e chi canéé nguūn na ley ye'n'é yā. Ne'n'é yā chí ndís'tiī sa'n'ā cuuvi nī circuncidado. Ní 'ii'n'yān s'ee'n cuuvi yeenú yā ní nga'n'á yā chí dich'εεε yā maa'n yā 'ii'n'yān tí ndís'tiī ntúūn diín nī tan'duucā chí diín yā, ní candεεε nī marca ye'n'e circuncisión na cuerpo ye'n'e nī. ¹⁴ 'Úú ngu'éé ne'n'é caa'n'mán chí ch'εεε ye'n'ē mar 'áámá dendu'ū ye'n'ē i'n'yee'n'dí 'cūū. Ne'n'é caa'n'mán chí Jesucristo ch'íi yā na cruz caava nuu'nndi ye'n'ē nducyáácá 'ii'n'yān. Taachi Cristo ch'íi yā na cruz, 'tíicā tan'duucā chí cuerpo ye'n'é ch'íi ntúūn. 'Tiicā ntúūn ní caavā 'úú nducuén'ē chí ye'n'e i'n'yee'n'dí canee tan'duucā chí n'díi. ¹⁵ Maa'n ní s'uuún sa'n'ā chí i'teenu yú Señor Jesucristo ye'n'e yú ngu'éé dichí'vε chí 'ii'n'yān ngaī s'uuún ní v'éé vida ngaī ye'n'e yú tan'dúúcā chí nuu'ma'n ch'iindiyáān ntúūn yú táámá. ¹⁶ Nducyaaca yú chí 'cuεεti chiicá yú tan'dúúcā chí ch'i'n'í ndís'tiī tuu'mi ní Ndyuūs téε yā vaadi 'diiīn na staava ye'n'e yú. Ní Ndyuūs ya'ai iinú yā caavā ndís'tiī. Ní nducyaaca s'uuún chí i'teenu yú Jesucristo, s'uuún ní ye'n'é ndaata ye'n'e Ndyuūs chí cuaacu ní'nnyún ndaata ye'n'e 'ii'n'yān Israel chí judíos.

¹⁷ Ndíi maa'n ndíi cuaa'n chí cuchiī ngu'éé ne'n'é chí mar 'áámá 'ii'n'yān díi'n nndú'u yā 'úú, caati 'úú ndéé yaātū na cuerpo ye'n'é naachi 'ii'n'yān ch'en'é yā 'úú, ti 'úú idiīn ntiinnyu'n ye'n'ē Señor Jesucristo ye'n'ē yú.

¹⁸ Ndís'tiī hermanos ye'n'é, Señor Jesucristo ye'n'e yú canéé yā nduucú nī ní cue'n'e daā'ma'n itéε yā ndís'tiī nducuén'ē chí n'daacā n'dai ye'n'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ EFESO

Pablo idinguúⁿ yā carta 'cūu yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chi naⁿ'á yā yāacū na yāāⁿ Efeso

¹ 'Úú Pablo 'úú, ní 'úú apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo caavā chi 'tíicā neⁿ'e Ndyuūs chi dichó'o yā 'úú. 'Úú idinguúⁿ carta 'cūu yeⁿ'e nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Efeso, 'iⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs ní i'téenu yā Señor Jesucristo. ² Ndyuūs Chiida yú ndúucū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ngingnee yā ndís'tiī ní tée yā cosas chi n'daacā n'dai, ní tée yā ndís'tiī vaadi 'diiⁿ' yeⁿ'é yā.

Yeⁿ'e dendu'ū chi n'daacā n'dai chi Cristo ca'á yā 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā

³ Nducyaaca yú canee chi dich'εεté yú Ndyuūs chi Chiidá Señor Jesucristo. Maaⁿ ní caavā chi s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ, Ndyuūs tée yā s'uuúⁿ dendú'ū yeⁿ'é yā chí n'dai taavi ca yeⁿ'e nducueⁿ'é chi n'dai tan'dúucā chi s'uuúⁿ snee yú na va'ai chεεti nguuvi. ⁴ Ní 'tíicā Ndyuūs nadidεεvé yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ ní cuuvi yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ ndíi taachi 'āā 'cuéé din'dái yā iⁿ'yeēⁿdī. Ní nduuví n'dai yú ní i'teenu n'daacā yú Cristo ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'e yú nanáaⁿ yā. ⁵ Ní Ndyuūs 'āā deenu yā chiiⁿ chi neⁿ'é yā diiⁿ yā cáāvā chi neⁿ'é yā s'uuúⁿ. Cáāvā chi neⁿ'é yā chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ, sta'á yā s'uuúⁿ chí cuuvi daiyá yā s'uuúⁿ cucáāvā Cristo Jesús. ⁶ Cucáāvā chuū cueⁿ'e daāⁿmaⁿ dich'εεté taavi yú Ndyuūs chí itée yā s'uuúⁿ dendu'ū chí ch'εεte n'dai yeⁿ'é yā caati maaⁿ ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. Ndyuūs diiⁿ yā recibir s'uuúⁿ caati neⁿ'e taavi cá yā Cristo. ⁷ Ní cáāvā Ndyuūs neⁿ'e taavi cá yā nducyaaca yú dichó'o yā Daiya yā chí ch'īi yā cáāvā s'uuúⁿ. Ní Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú cáāvā yuūⁿ yeⁿ'é Cristo. Ní cáāvā chí Ndyuūs 'tíicā neⁿ'é yā s'uuúⁿ itée yā dendu'ū chí n'daacā yeⁿ'é yā. ⁸ Níicú Ndyuūs ch'iⁿ'í yā s'uuúⁿ chí neⁿ'e taavi cá yā s'uuúⁿ. Ní diiⁿ yā chí deenu yú taanduvéé vaadi n'dai yeⁿ'é yā ní tuumicadiiⁿnuuⁿ yú nducueⁿ'é. ⁹ Ní Ndyuūs 'āā diiⁿ yā chiiⁿ chí neⁿ'é yā diiⁿ yā. Ní diiⁿ yā chí n'diichi yú chiiⁿ chí canúúⁿ n'de'ei yeⁿ'é yā ndii cuááⁿ vmnaaⁿ cucááva Cristo. ¹⁰ Ní chuū chí canuuⁿ n'de'ei yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí diiⁿ yā chí cuuvi taachi ndaa tiempo yeⁿ'e, Ndyuūs caⁿ'a yā chí diiⁿ yā chí Cristo ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e nducueⁿ'é chí snée nanguuvi ndúucū chí snée ná yāⁿ'āa. Ní Ndyuūs caⁿ'á yā chí nduuvidaamá tanducueⁿ'é dendu'ū nanáaⁿ Cristo.

¹¹ Ndyuūs diiⁿ yā chí nducueⁿ'é chí chó'ōo ní chó'ōo tan'dúucā chí neⁿ'e yā. Ní Ndyuūs nndεεvé yā s'uuúⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ níicú chí cuuvi yeⁿ'e yú cosas chí caⁿ'a yā chí tée yā s'uuúⁿ, caati s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. ¹² Ní Ndyuūs 'tíicā diiⁿ yā tí neⁿ'é yā chí nús'uu ní ch'iⁿ'í 'nū vaadi dεεve ca yeⁿ'é Ndyuūs nanáaⁿ 'iⁿ'yāⁿ tí nús'uu ní yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ Israel nús'uu chí vmnáaⁿ vmnaaⁿ i'téenu 'nū Cristo. ¹³ Chuū dendú'ū ní yeⁿ'e ndís'tiī chí nguéé yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ tí taachi chí iindiveéⁿ ní nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio chí ndúúdú ngai yeⁿ'e Cristo chí nadanguaⁿ'āi ndís'tiī ní s'téenu ní yeⁿ'e. Tuu'mi ní canée 'áámá sello yeⁿ'é Ndyuūs ndúucu ní. Ní sello miiⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chí 'áámá compromiso chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí tée yā s'uuúⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. ¹⁴ Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní 'áámá seña chí cuta'á yú chí cuuvi yeⁿ'e yú chiiⁿ chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí tée yā chí cuuvi yeⁿ'e yú. Ní Ndyuūs yaa'vi yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. Taachi ndaa nguuvi chí neⁿ'e Ndyuūs, Ndyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā chí s'uuúⁿ tan'dúucā maáⁿ yā 'tíicā s'uuúⁿ.

Ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ní 'áamá seña yeⁿé chuū. Ní 'íicú nducyaaca yú ndúú^c 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi cu'téenu yā Cristo cuuvi nadich'εεε yú Ndyuūs cucáāvā chi ch'εεé n'dai yā.

Pablo ngiicá yā Ndyuūs chi ca'á yā vaadi deenu 'iiⁿ'yāⁿ chi cu'téenu yā Cristo

¹⁵ Cucaavā chuū, taachi 'uú Pablo ch'iindiveéⁿ chi ndís'tiī i'téenu nī Señor Jesucristo ní dinéⁿe nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo 'iivú Ndyuūs, ¹⁶ tuu'mi ní nguéé ngí 'daan'dí chi ca'á gracias Ndyuūs cucáāvā ndís'tiī. Ní taachi in'gaacú yeⁿe ndís'tiī, tuu'mi ní ngan'angua'á cucáāvā ndís'tiī. ¹⁷ Ní ngiicá Ndyuūs yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú chi Ndyuūs miiⁿ chi Chiida yú chi δεεεε taavi ca, ní ngiicá Ndyuūs chi téε yā ndís'tiī vaadi deenu yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs, ní 'íicú cuuvi déénu cá nī ní 'iintiinaáⁿ nī chíiⁿ chí neⁿe Ndyuūs. ¹⁸ Ní ngiicá Ndyuūs chi diiⁿ yā chi cuuvi déénu nī ní cadíinuⁿ nī chεεε chi cūnee ngiinu yú chi Ndyuūs téε yā s'uuúⁿ, ti ndεεεε yā s'uuúⁿ. Ní deenú nī de'ē chuúca n'dai ca ní δεεεε ca chi cuuvi yeⁿé nī chi Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe yā. ¹⁹ Ní ngiicá Ndyuūs chi cuuvi deenú nī chí poder chí ch'εεεε taavi ca chi yeⁿe Ndyuūs. Ní nguéé mar 'áamá dendu'ú chi Ndyuūs nguεεε cuuvi diiⁿ yā. Ní Ndyuūs diiⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ caavā s'uuúⁿ chi i'teenu yú 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní diiⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ ndúú^c poder yeⁿé yā cáāvā s'uuúⁿ, ní ch'iⁿ'í yā poder yeⁿé yā chí ch'εεεε ní ndúú^c fuerzas yeⁿé yā. ²⁰ 'Tíicá Ndyuūs ch'iⁿ'í yā maaⁿ poder yeⁿé yā taachi nadicuéⁿ yā Cristo yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní s'néeⁿ yā Cristo na va'ai chεεeti nguuvi ní Cristo ch'iindí yā lado tá cuaacu yeⁿé Ndyuūs chiidá yā chí lado yeⁿé honor. ²¹ Ní ca'á yā Cristo nducueⁿé poder tan'dúú^c 'áamá 'iiⁿ'nyéⁿé chí caaⁿ'maaⁿ ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿe tanáⁿ'ā 'iiⁿ'nyéⁿé ndúú^c yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ngan'a ntiíⁿnyúⁿ yā ndúú^c yeⁿ'ē nducueⁿé poder chí véé yeⁿe nducyaaca patrón chí ngan'a ntiíⁿnyúⁿ yā. Ní Cristo ní más ca ch'εεεε ca yeⁿe nducueⁿé chí véé chí cuuvi caaⁿ'maaⁿ yú yeⁿ'ē, nguéé dámaaⁿ yeⁿ'ē chí véé mááⁿ, 'tiicá ntúūⁿ yeⁿe nducueⁿé chí cuchí. ²² Ní Ndyuūs s'néeⁿ yā tanducueⁿé dendu'ú maaⁿ poder yeⁿe Cristo. Ní Ndyuūs s'néeⁿ yā Cristo lugar más cá ch'εεεε. Ní Cristo miiⁿ tan'duucā chí tiíⁿ yā yeⁿe nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā ní cáⁿ'a yā yaacú yeⁿe Cristo, 'tíicá Cristo miiⁿ. ²³ 'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'duucā cuerpo yeⁿé Cristo, 'tíicá yā. Ní cuaacu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿe Cristo. Ní Cristo miiⁿ ní n'daacā taavi yā ní canéé yā yeⁿe tanducueⁿé dendu'ú ndúú^c tanducueⁿé cuaaⁿ.

2

Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ ti neⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ

¹ Nguuvi chí chó'ōo ndís'tiī dinuuⁿndí nī ní sneé nī tan'dúú^c 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díi caavā nducueⁿé dendu'ú chí diiⁿ nī chí nguεεε n'daacā. Naati maaⁿ ní Ndyuūs tee yā ndís'tiī vida cueⁿe daaⁿ'maaⁿ dáámá ndúú^c Cristo caati nadacuéⁿ yā Cristo yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. ² Ní nguuvi chí chó'ōo ndís'tiī diiⁿ ní nuuⁿndí ní dinuuⁿndí ní ndúú^c tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní diiⁿ nī tan'dúú^c chí neⁿe espíritu chí nguéé n'dai. Espíritu miiⁿ ní yááⁿ'nguiniūⁿ ní espíritu chí canéé na 'yúúné nī ngan'ā ntíiⁿ'nyúⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí ní ngan'ā ntíiⁿ'nyúⁿ yeⁿe nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'ē Ndyuūs. ³ Ní nducyaaca s'uuúⁿ 'tíicá diiⁿ yú nguuvi chí chó'ōo ní diiⁿ yú tan'dúú^c chí neⁿe yú ní diiⁿ yú tan'dúú^c chí neⁿe cuerpo yeⁿe yú ní tan'dúú^c chí nadicadiinuⁿ yú. Ní cáāvā chuū nducyaaca yú canéé chí

cuta'a yú ndúúçú taná'n'ā 'i'in'yān castigo chi diitu n'dái chi ca'a Ndyuūs 'i'in'yān chi dinuu'ndí yā. ⁴ Naati Ndyuūs ní nééné ya'āi 'i'inu cá yā nducyaaca 'i'in'yān ní ne'e taavi cá yā s'uuú. ⁵ Ní 'áará chí n'dií yú cucáávā chi dinuu'ndí yú Ndyuūs itée yā vida cue'e daā'ma' ye'e yú dáámá dáámá ndúúçú Jesucristo caati nadacué'e yā Cristo ye'e nguaa' tiná'n'ā. Maa' ní ninngua' ai yú caavā chi Ndyuūs ní 'dai taavi cá yā ní ne'e cá yā s'uuú. ⁶ Ndyuūs dií' yā chi nanduuchí yā s'uuú' dáámá dáámá ndúúçú Cristo ti s'uuú' ní ye'e Cristo s'uuú. Ní 'tíicá ntúū' dií' yā chi s'uuú' tan'dúúçá chí snee yú ná va'ai cheeti nguuví ndúúçú Jesucristo 'tíicá s'uuú. ⁷ Ní Ndyuūs dií' yā 'tuucá chi cuuvi 'cuu'mi' cá yā s'uuú' nguuví chi cuchíi tan'dúúçá chí dine'e taavi cá yā s'uuú' ndúúçú n'dee n'dái dendu'ú chí n'dai taavi chí itée yā s'uuú', ti ye'e Cristo Jesús s'uuú. ⁸ Ní cucáávā chí Ndyuūs ní ne'e taavi cá yā s'uuú', ndís'tií ní ninngua' ai ní tí i'téenu ní Cristo. Nds'tií nguéé dií' ní mar 'áámá chí nangua' ai ní naati Ndyuūs chí datée yā vida cue'e daā'ma' ye'e ní. ⁹ Ní nguéé nangua' ai ní cucáávā ntií'nyu' chí dií' ní caati nguéé cuuvi caa'má' ní chí ch'εεε n'dái ní maá' ní cucáávā chí dií' ní. ¹⁰ Taachi Ndyuūs nadinguá' ai yā s'uuú' dií' yā chí s'uuú' ní ye'e Jesucristo s'uuú' ní cuuvi dií' yú ntií'nyu' chí n'daacá. Ndyuūs 'āá ch'iindiyaá' yā ntií'nyu' chí canéé chí dií' yú ndii cuáá' vmaaa'.

Véé vaadi 'dií' ye'e yú cucáávā Cristo

¹¹ Maa' ní n'gaacú ní tan'dúúçá chí snee ní nguuví chí 'āá chó'ōo. Nds'tií ní nguéé 'i'in'yān ye'e ndaata Israel naati 'i'in'yān gentiles ndís'tií. Ní 'i'in'yān ye'e ndaata Israel dií' yā circuncidar ca'áámá ca'áámá sa'n'ā ní 'caacá yā 'áámá seña na cuerpo ye'e sa'n'ā s'ee'. Ní canéé na cuerpo ye'e sa'n'ā s'ee' seña 'cúu chí sa'n'ā s'ee' ní ye'e ndaata ye'e Ndyuūs. Cáávā chuú 'i'in'yān ye'e ndaata Israel nguuví yā maá' yā 'i'in'yān circuncidado yā, ní ca'a yā ye'e ndís'tií chí nguuví ní 'i'in'yān chí nguéé ndí ní circuncidado, ní ca'a yā ye'e ní chí nguéé 'i'in'yān ye'e Ndyuūs ndís'tií. ¹² Ní tiempo mií' ní ndís'tií nguéé déenu ní ye'e Cristo, ní canéé ní tan'dúúçá 'i'in'yān chí canúú' yúúni. Ní nguéé ndís'tií ye'e 'i'in'yān Israel ndís'tií. Ndyuūs nndεεε yā 'i'in'yān chí cuuvi ye'e yā 'i'in'yān. Nguéé véé 'áámá parte ye'e ní ndúúçú 'i'in'yān chí nndεεε yā ní ca'á yā compromisos ndúúçú promesas nduucú yā. Nds'tií chí ch'εεtinée ní na i'ye'e'dí 'cúu nguéé ndúúçú dε'ε vεε chí caanee giínu ní chí cuuvi ye'e ní. Ní nguéé chí εεtinée ní ndúúçú Ndyuūs ndís'tií. ¹³ Nds'tií chí ya' ai canéé ní ye'e Ndyuūs cuáá' vmaaa' naati maa' ní 'āá nduuvidaamá ní nduucú yā caavā chí ch'ií Cristo cucáávā nuu'ndi ye'e yú. Ní maa' ní ndís'tií ní ye'e Cristo ndís'tií. ¹⁴ Ní cáávā Cristo mií' véé vaadi 'dií' ye'e yú. Ní Cristo dií' yā chí 'i'in'yān ye'e ndaata Israel ndúúçú 'i'in'yān chí nguéé ye'e ndaata Israel nduuvidaamá yā tan'dúúçá 'áámá raza nūu'. Ní Cristo mií' diví yā vaadi 'caa'va chí canéé nguaa' 'i'in'yān Israel s'ee' ndúúçú taná'n'ā 'i'in'yān s'ee' chí nguéé 'i'in'yān Israel yā. Vaadi 'caa'va chí εεε mí' chí cu'néé yā ní tan'dúúçá 'áámá chεεtí náávta'a 'i'in'yān s'ee', 'tíicá. ¹⁵ Ní cucáávā chí Cristo maá' yā chí yā tuu'mi ní diví yā ley ye'e 'i'in'yān Israel ndúúçú mandamientos ye'e ndúúçú reglas ye'e. Cristo mí' dií' yā chí naachi nduu 'uuví clase ye'e 'i'in'yān nadáámá yā ní véé 'áámá clase nūu' 'i'in'yān, ní 'i'in'yān s'ee' ní ye'e Cristo. 'Tíicá dií' Cristo chí véé vaadi 'dií'. ¹⁶ 'Tíicá dií' Cristo taachi chí yā na cruz. Ní dií' yā chí 'āá nteε véé vaadi 'caa'va nguaa' 'i'in'yān s'ee'. Ní dií' yā chí véé vaadi 'dií' nguaa' 'i'in'yān s'ee' ndúúçú Ndyuūs. 'Tíicá Cristo dií' yā chí véé 'áámá clase nūu' 'i'in'yān.

17 Cristo ndaá yá na i'n'yee'dí 'cūū ní maaⁿ ní cuuvi deenú nī ye'n'ē vaadi 'diiⁿ, ndís'tiī chí nguée 'ii'n'yāⁿ ye'n'e ndaata Israel chí ya'n'ai ch'εεtinée nī ye'n'e Cristo. Tiicá ntúūⁿ cuuvi deenú 'ii'n'yāⁿ ye'n'ē ndaata Israel chí ch'εεtinée nīi'nuⁿ yā. 18 Ní cucáávā Cristo miiⁿ nducyaaca yú nduuti chí 'ii'n'yāⁿ Israel s'uuúⁿ o nguée 'ii'n'yāⁿ Israel s'uuúⁿ, nducyaaca yú, cucáávā Cristo miiⁿ cuuvi cundáa yú nanaáⁿ Ndyuūs Chiida yú ndúúⁿ 'áámá Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs. 19 Ní ndís'tiī chí nguée ye'n'ē ndaata Israel chí ndaata ye'n'ē Ndyuūs, maaⁿ ní 'āā ntée 'ii'n'yāⁿ chí snúúⁿ yā yúúⁿí ndís'tiī ní snée nī na yá'n'āa chí nguée ye'n'ē nī. Maaⁿ ní dáámá snée nī ndúúⁿcū 'ii'n'yāⁿ chí ye'n'e Ndyuūs. Ní ndís'tiī ní ye'n'e ndaata ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yāⁿ chí ye'n'ē Dendyuūs. 20 Ní ndís'tiī ní tan'dúúⁿcā 'áámá va'ai ch'εεte taavi ca chí 'ii'n'yāⁿ din'dái yā 'tíicā ndís'tiī. Ní ye'n'ē va'ai ch'εεte miiⁿ Cristo miiⁿ ní tan'dúúⁿcā tuūu ch'εεte ye'n'e esquina, 'tíicā yā. Ní apóstoles chí candéⁿ yá nduudu ye'n'ē Ndyuūs ndúúⁿcū profetas chí ngaⁿ'a yā nduudu ye'n'ē Ndyuūs 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúúⁿcā tuūu ye'n'e cimientu ye'n'e va'āi miiⁿ, 'tíicā yā. Ní ndís'tiī ní tan'dúúⁿcā tuūu vmnaaⁿ tuūu ch'εεte ye'n'ē esquina, 'tíicā nī. 21 Ní vmnaaⁿ tuūu ch'εεte ye'n'e esquina chí Cristo miiⁿ nducuéⁿ'ē tuūu ní ye'n'e va'āi ch'εεte chí din'dái Cristo. Ní Cristo diíⁿ yā chí n'daacā canee nducuéⁿ'ē na lugar ye'n'ē cucáávā chí dichíⁿ'vε Ndyuūs. Ní Cristo diíⁿ yā chí va'āi ch'εεte taavi ca ní 'áámá templo ye'n'ē 'iivú Ndyuūs. 22 Tiicá ntúūⁿ, ndís'tiī chí ye'n'e Cristo nduuvidaamá nī ndúúⁿcū tanáⁿ'ā 'ii'n'yāⁿ chí ye'n'e Cristo ní tan'dúúⁿcā 'áámá va'ai naachi Ndyuūs canee yā cucáávā Espíritu N'dai ye'n'e yā, 'tíicā nducyaaca 'ii'n'yāⁿ chí ye'n'e Cristo.

3

Ndyuūs dichó'o yā Pablo chí ngaⁿ'a yā evangelio chí nduudu ngai ye'n'e Jesucristo nanaáⁿ 'ii'n'yāⁿ chí nguée ye'n'e ndaata Israel

1 Cáávā chuū 'úú Pablo canee preso ná vácúū ti dichíⁿ'vε 'úú Jesucristo ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu ye'n'ē yā cucáávā ndís'tiī chí nguεε ye'n'e 'ii'n'yāⁿ ye'n'ē ndaata Israel. Ní ngaⁿ'angua'á cáávā ndís'tiī. 2 Cuaacu níi'nyúⁿ 'āā deenú nī chí Ndyuūs chí n'dai taavi cá yā dichó'o yā 'úú chí ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chí Ndyuūs ne'n'e taavi cá yā ndís'tiī. 3 Ndyuūs ch'ín^{'i} yā 'úú dendu'ū ye'n'e yā chí canúúⁿ n'de'ei ní diíⁿ yā chí deenú chí canúúⁿ n'de'ei tan'dúúⁿcā chí 'āā dinguúⁿ ye'n'ē nī ndúúⁿcū duú^{'v}i nduudu. 4 Ní taachi ndís'tiī ch'éeⁿ nī caacá 'cūū chídinguúⁿ tuu^{'m}i ní cuuvi deenú nī chí 'úú deenú chíiⁿ chí canúúⁿ n'de'ei ye'n'ē Ndyuūs, chíiⁿ chí ye'n'ē Jesucristo. 5 Ní tiempo chí 'āā chó'ōo Ndyuūs nguée ch'ín^{'i} yā mar 'áámá 'ii'n'yāⁿ nduudu ye'n'ē yā chí canúúⁿ n'de'ei naati tiempo miiⁿ Ndyuūs ch'ín^{'i} yā chuū apóstoles chí didεεv'ē yā ye'n'e nuu^{'n}di ye'n'ē yā ndúúⁿcū profetas chí ngaⁿ'a nduudu ye'n'ē yā cucáávā Espíritu N'dai ye'n'ē yā. 6 Ní chuū chí canúúⁿ n'de'ei cáávā nduudu cuaacu chí nduudu ngai ye'n'e Jesucristo. 'Ii'n'yāⁿ chí nguée ye'n'ē ndaata Israel chí ye'n'e Jesucristo, 'ii'n'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi ye'n'ē yā dáámá dáámá ndúúⁿcū chí cuuvi 'ii'n'yāⁿ ye'n'e Israel. Ní dáámá canée yā ndúúⁿcū 'ii'n'yāⁿ Israel. Ní snée yā tan'dúúⁿcā 'áámá cuerpo ye'n'e Cristo. Ní véeⁿ 'áámá parte ye'n'ē yā ye'n'e compromiso chí Ndyuūs diíⁿ yā. 7 Ní 'úú nguée n'daacā ca 'úú naatí Ndyuūs tee yā privilegio 'úú chí caa^{'n}mán nduudu ye'n'e yā cucáávā poder ye'n'ē yā. 8 Ní 'úú chí 'lín^{'i} chuundi nguaaⁿ nducyáácá 'ii'n'yāⁿ chí ye'n'ē Ndyuūs naati Ndyuūs tee yā 'úú privilegio 'cūū chí 'úú ngaⁿ'á nduudu cuaacu ye'n'ē yā nanaáⁿ 'ii'n'yāⁿ chí nguée ye'n'ē ndaata judíos chí Israel. Ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu ye'n'ē n'dee n'dái vaadi 'cuiica taavi ca ye'n'e Cristo. Ní nguée cuuvi diíⁿ yú cuenta ye'n'e vaadi 'cuiica miiⁿ.

⁹ Ní ngaⁿá nduudu cuaacu yeⁿé yā. Ní 'íícú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi deenu yā tan'dúúccā Ndyuūs caⁿá yā diiⁿ yā yeⁿe chi canúúⁿ n'deⁿei yeⁿé yā. Ní Ndyuūs chí din'dái yā nducuéⁿē chí véé ní chí'neeⁿ n'deⁿéí yā chuū nducuéⁿē tiempo chí 'āā chó'ōo. ¹⁰ Ní 'tíicā diiⁿ Ndyuūs caati maaⁿ ní nducyááccā chí canéⁿ na va'ai chεεti nguuvi chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ o chí 'iiⁿ'ntyéⁿē cuuvi n'diichi nducuéⁿē vaadi deenu yeⁿé Ndyuūs cucáávā vaadi n'giinu yeⁿé Ndyuūs chí diiⁿ yā ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní caⁿá yā yaācū yeⁿé yā. ¹¹ Ní 'túúccā diiⁿ Ndyuūs tí tan'dúúccā chí neⁿé yā diiⁿ yā ndii vnnááⁿ vnnaaⁿ. Ní diiⁿ yā chí cuaacu yeⁿé cucáávā Jesucristo chí 'iivi yú. ¹² Ní caavā chí s'uuúⁿ ní yeⁿe Cristo s'uuúⁿ ní cáávā chí i'teenu yú Jesucristo, cuuví ndaā yú nanááⁿ Ndyuūs ndúúccū confianza. ¹³ Cáávā chuū 'úú dí'cuíftū ndís'tiī chí nguéé cuuvi ngáaⁿ nī cucaavā chí 'úú n'geenú ngii tí chuū chí n'geenu ngii ní cosa chí n'daacā chí cuuvi ndís'tiī ní canee chí yeenú nī.

Cristo neⁿé yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ

¹⁴ Ní cucaavā chuū 'úú ca'á gracias Ndyuūs ní 'úú ní ngiintii'yá nanááⁿ Ndyuūs Chiidá Señor Jesucristo yeⁿé yú. ¹⁵ Ndyuūs ní Chiida nducyaaca yú ní cuaacu Chiida nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé yā chí snéé nanguuvi, 'tíicā ntúūⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé yā chí snéé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¹⁶ Caⁿ'angua'á ní ngiicá Ndyuūs Chiida yú chí yeⁿé nééné n'deeⁿ n'dái chí n'daacā yeⁿé yā ní téé yā ndís'tiī fuerza na staava yeⁿé nī chí ditiinú nī cucáávā Espiritu N'dai yeⁿé yā. ¹⁷ Ní ngiicá Ndyuūs chí Cristo canéⁿ yā na staava yeⁿé nī cáávā chí i'téenu nī Cristo. Ní 'íícú ndís'tiī snee diitú nī ndúúccū vaadi neⁿe yeⁿe Cristo. Ní snee ní tan'dúúccā chí véé diiⁿ'yu na yáⁿ'āa yeⁿé 'áámá yáⁿ'á. 'Tíicā cunéé vaadi neⁿe yeⁿé Cristo na staava yeⁿé nī. 'Tíicā snee nī. ¹⁸ Tuu'mí ndís'tiī ndúúccū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Cristo n'daacā cuuvi cádiinuuⁿ nī yeⁿé chí vaadi neⁿe yeⁿé Cristo ní tan'dúúccā Cristo neⁿé taavi cá yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁹ Ní ngiicá Ndyuūs chí ndís'tiī ní cádiinuuⁿ nī chεε chí vaadi neⁿe yeⁿé Cristo, 'áárá chí ch'εεε taavi ca chí nguéé cuuvi deenu yú nducuéⁿē yeⁿé. Ní ngiicá chí staava yeⁿe ndís'tiī ní canee diitú ndúúccū nducuéⁿē chí n'daacā n'dai taavi caavā chí ndís'tiī ní yeⁿe Ndyuūs ndís'tiī.

²⁰ Ní Ndyuūs yeⁿe yú cuuvi diiⁿ yā tanducuéⁿē ní n'deéⁿ ca cuuvi diiⁿ ya ní nguéé tí chí ngiica yú o chí tuumicádiinuuⁿ yú. Tan'dúúccā chí n'deeⁿ n'dái idiīⁿ yā cucáávā poder yeⁿé yā 'tíicā idiīⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yā ndúúccū s'uuúⁿ. ²¹ Maaⁿ ní nducuéⁿē tiempo ní cueⁿe daāⁿmaⁿ canéⁿ Ndyuūs chí ch'εεε taavi ca ní deεve taavi cá yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿá yā yaācū yeⁿé yā. 'Tíicā ntúūⁿ nanááⁿ Cristo.

4

Nduuvidaama yú cucáávā Espiritu N'dai yeⁿé Ndyuūs

¹ 'Úú Pablo chí preso canéé vácuū caati diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé 'iivú Ndyuūs. Ní 'úú dí'cuíftú ndís'tiī chí n'daacā n'dai diiⁿ nī nducuéⁿē tan'dúúccā Ndyuūs neⁿé yā chí diiⁿ nī caati yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿe yā. ² 'Úú ngiicá chí 'cucεεtinéⁿē nī chí maáⁿ nī ndiicúúⁿ nī. Ní diiⁿ nī nducuéⁿē ndúúccū 'vi-ich'εεtíinūⁿ ndúúccū 'aama nī taama nī ní cucheé ní yeⁿe nducuéⁿē tí dinéⁿe nī 'áámá nī taama nī. ³ Ní cucáávā Ndyuūs iteé yā vaadi 'diiⁿ' yeⁿé yā chí diiⁿ chí nduuvidaamá nī, 'úú ngiicá chí cueⁿe daāⁿmaⁿ diiⁿ nī nducuéⁿē chí cuuvi nī chí nduuvidaamá nī caati Espiritu N'dai yeⁿé Ndyuūs nginneé yā ndís'tiī. ⁴ Véé 'áámá cuerpo nūⁿ ndúúccū 'áámá nūⁿ Espiritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. 'Tíicá

ntúūn Ndyuūs yaa'ví yā s'uuún chi cuuvi yú ye'né yā ní ndúúćú 'áámá nūn chi cunee ngiinu ye'né yú. ⁵ Ní véé 'áámá nūn Señor Jesucristo chí 'áámá nūn 'ii'yān chí i'teenu yú, ní véé 'áámá nūn chí duuchi chí ngeēdínūn'ni 'ii'yān. ⁶ Véé 'áámá nūn Ndyuūs chí Chiidá nducyáácá 'ii'yān ní 'iivú Ndyuūs mii'n nga'ná ntiinyú'n yā ye'né nducué'nē. Ní dii'n yā ntiinyu' cucáávā nducue'nē, ní canee yā ndúúćú nducué'nē.

⁷ Naati Ndyuūs tee yā ca'áámá ca'áámá s'uuún vaadi n'dai ye'né yā cáávā ntiinyu' ye'né yú tan'dúúćá chí deenu yā chí cuuvi dii'n yú, ní ntiinyu' mii'n ní chíi'n chí tee Cristo ca'áámá ca'áámá s'uuún. ⁸ Níćú canee nguū'n na libro ye'né Ndyuūs ndii cuáán vmnaa'n 'tíicā:

Chiché yā ye'né enemigos ye'né yā ní cuiché yā ná va'ai chēeti nguuvi, ní candé yā n'dee n'dái 'ii'yān ye'né yā chí snū'n yā vácúū, ní ca'á yā regalos 'ii'yān s'een ye'né yā.

⁹ ¿D'é ne'né caa'n'ma'n nduudú 'cūū chíi'n chí chéé yā? Nduudú 'cūū ne'né caa'n'ma'n chí vmnáán vmnaa'n 'ii'yān mii'n ca'ná yā 'áámá cuaa'n yáánūn ca chí chēeti yá'náa. ¹⁰ 'Ii'yān chí cá'nā mii'n maán 'ii'yān mii'n cuchéé yā cuaa'n naachi yaacu taavi ca chí va'ai chēeti nguuvi caati maán yā cuuvi canee yā tanducué'nē dendú'ū cuaa'n. ¹¹ Ní itée yā ca'áámá ca'áámá s'uuún ntiinyu' chí cuuvi dii'n yú. Itée yā na'ná yú ntiinyu' ye'né apóstoles chí candé yú nduudu ye'né Ndyuūs. Ní itée yā na'ná yú ntiinyu' chí caa'n'ma'n yú nduudu chí sta'a yú ye'né Ndyuūs. Ní itée yā ntiinyu' na'ná yú chí nga'ná yú nduudu chí nangua'n'ai 'ii'yān. Ní itée yā ntiinyu' na'ná yú chí candé yú nduudu ye'né yā na yaācū. Ní itée yā na'ná yú ntiinyu' chí maestro ye'né nduudu ye'né yā. ¹² 'Tíicā dii'n Ndyuūs chí chí'cueén yā nducyaaca 'ii'yān chí i'téenu yā Cristo ní 'íćú 'ii'yān s'een cuuvi dii'n yā ntiinyu' chí tunée'n yā. Ní nducyaacá yā chí ye'né cuerpo ye'né Cristo cuuvi cu'téenu cá yā Ndyuūs. ¹³ Ní nducyaaca s'uuún ní cuuvi nduuvidaama yú ti maa'n ní s'uuún ní tan'dúúćá chí 'aama yú ndúúćú chí i'teenu yú ní ndúúćú chí deenu yú ye'né Cristo chí Daiya Dendyuūs. Ní nguuvi nguuvi cuuvi diitū ca yú ndúúćú chí i'teenu yú ndúúćú vaanicadiinūn ye'né yú ndíi tiempo chí s'uuún din'daaca yú ní tan'dúúćá Cristo 'tíicā s'uuún. ¹⁴ 'Áā ntéé dii'n yú tan'dúúćá da'caiyā dii'n yā chí chí'indiveén yā ye'né 'aamá yā taamá yā chí ca'cueén yā cosa chí n'dáán ní dii'n yā tan'dúúćá chí 'yúné candé 'ii'yān 'múú'n mii'n. Ní nguéé canee chí i'téenu yú nduudu ye'né 'ii'yān chí nginche'ei yā s'uuún. 'Ii'yān s'een ne'né yā candé yā s'uuún lado ye'né yā chí i'téenu yú chíi'n chí nguéé cuaacu. ¹⁵ Nguéé dii'n yú 'túúćá naati canee chí caa'n'ma'n yú nduudu cuaacu ye'né Ndyuūs ti ne'né yú 'ii'yān ndúúćú núú'mán staava ye'né yú. Ní cuuvi cu'teenu ca yú ní dii'n yú nducué'né chí n'daacā tan'dúúćá chí dii'n Cristo chí tíi'n 'áámá cuerpo ye'né nducyaaca yú. Ní s'uuún tan'dúúćá cuerpo ye'né yā, 'tíicā s'uuún. ¹⁶ Ní nducyaaca yú ní canee yú maa'n poder ye'né Cristo chí tíi'n nducyaaca yú. Ní canee yú n'daacā na lugar chí tuneen yú ti ye'né Cristo s'uuún. Ní nducué'né coo ye'né cuerpo ye'né yā n'daacā n'dai snéé ní 'áámá 'áámá coo ní inu'n'u tan'dúúćá chí canee chí dii'n. 'Tíicā s'uuún chí ye'né Cristo canee chí dii'n yú ntiinyu' chí tuneen yú cáávā chí n'giita yú, ní ditiinu yú, ní dine'né yú nducyaaca 'ii'yān.

Véé vida ngai ye'né 'ii'yān chí ye'né Cristo

¹⁷ Maa'n ní 'úú nga'ná cáávā Señor Jesucristo ní nga'ná chí din'daacā ní. Nguéé 'cuētinée ní tan'duucā tanán'ā 'ii'yān chí nguē i'téenu yā Ndyuūs.

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nadacadíínuuⁿ yā yeⁿe dendu'ū chi nguεε dichíí'vē. ¹⁸ Ní chiiⁿ chi nadicadíínuuⁿ yā ní yeⁿe ná maāíⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé véeⁿ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ yeⁿe yā chi Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿe yā ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caneeⁿ yā ndúú^cū staaⁿva yeⁿe yā chí chεεchi. Ní cáāvā chuū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caneeⁿ yā chi nguéé deenú yā Ndyuūs. ¹⁹ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'āā ntéé diíⁿ yā sentir chí cuuvi 'cuinaāⁿ yā caavā nuuⁿndi chí diíⁿ yā. Ní diíⁿ yā tan'dúú^cā chí véeⁿ vicio yeⁿe yā. Ní diíⁿ yā nducueⁿe dendu'ū chi nguεε n'daacā. Ní nguéé nadacadíínuuⁿ yā yeⁿe chí diíⁿ yā. ²⁰ Naati ndís'tií nguéé 'tiicā ch'éeⁿ nī yeⁿe Cristo. ²¹ Nduuti chí cuaacu chí ch'iindiveeⁿ nī nduudu yeⁿe Cristo ní Cristo chí cueeⁿ yā ndís'tií ní i'téenu nī nduudu cuaacu chí yeⁿe Cristo, tuu'mi ní nduudu cuaacu yeⁿe yā cūnee ndúú^cū nī. ²² Maaⁿ ní 'āā ntéé diíⁿ nī tan'dúú^cā chí diíⁿ nī vmaaⁿ chí i'téenu nī. Divií ní yeⁿe nducueⁿe chí diíⁿ nī tiempo chí chó'ō caati chuū nginnche'éi ndís'tií ndúú^cū nducueⁿe chí neⁿe chí diíⁿ nī chí nguéé n'daacā. ²³ Nds'tií ní canee chí nadíngai nī espíritu yeⁿe nī ndúú^cū vaanicadíínuuⁿ yeⁿe maāⁿ nī. ²⁴ Ní canee chí cuta'á nī vida ngai yeⁿe Cristo tan'dúú^cā chí 'áámá vestido ngai ní cunúⁿ nī vestido ngai. Ní diíⁿ nī nducueⁿe tan'dúú^cā chí Ndyuūs neⁿe yā chí diíⁿ nī. Ní 'tiicā vida yeⁿe maāⁿ nī ní cuaacu nííⁿnyúⁿ chí n'daacā ní dεεvε.

²⁵ Cáāvā chuū nguéé caaⁿ máⁿ nī nduudu yaadi. Ca'áámá ca'áámá s'uúúⁿ ní caaⁿmaⁿ yú nduudu cuaacu ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ na niiⁿnuúⁿ va'āi. Caati s'uúúⁿ ní yeⁿe 'áámá cuerpo nuuⁿ ti yeⁿe Cristo s'uúúⁿ.

²⁶ Ní nduuti chí nduuvi taāⁿ nī, nguéé ca'a nī lugar chí vaadi taaⁿ yeⁿe nī diiíⁿ chí dinuuⁿndi nī. Ní nguéé 'naaⁿ tiempo nduuvi taāⁿ nī. ²⁷ Nguéé ca'á ní mar 'áámá lugar yááⁿguuiiⁿūⁿ chí cuuvi tuu'vi sa vida yeⁿe nī.

²⁸ Ní ndís'tií chí diduucú nī 'āā ntéé diduucú nī. Diíⁿ nī ntiíⁿnyuⁿ n'daacā caati véeⁿ yeⁿe nī. Ní 'íicú cuuvi ca'á nī 'iiⁿyāⁿ chí pobre yā chí nguéé véeⁿ yeⁿe yā.

²⁹ Nguéé caaⁿ máⁿ nī nduudu yaadi 'yāa, dámaaⁿ caaⁿ máⁿ nī nduudu chí n'daacā chí diíⁿ chí cu'téenu cá yā ní diíⁿ chí cuneeⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chí 'caandiveeⁿ yā nduudu yeⁿe nī. ³⁰ Nds'tií nguéé diíⁿ nī dendu'ū chí cuuvi ndaachii Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ti maaⁿ Espíritu yeⁿe Ndyuūs miiⁿ chí véeⁿ yeⁿe yú ní diiíⁿ chí sellado nī chí yeⁿe Ndyuūs s'uúúⁿ. Ní diiíⁿ chí cuuvi cuaacu chí Ndyuūs nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ.

³¹ Ní ndís'tií 'āā ntéé cuneeⁿ nī ndúú^cū vaadi taaⁿ, ní nguéé diíⁿ nī chí nguéé neⁿe nī 'iiⁿyāⁿ, ndíí nguéé 'cuaí taāⁿ nī, ndíí nguéé caaⁿ máⁿ nī dendu'ū chí nguεε n'daacā yeⁿe taamá yā, ndíí nguéé diíⁿ nī yeⁿe taama yā cosas chí nguεε n'daacā. ³² Caati diíⁿ n'daacā nī ní diya'ai 'íinu nī 'aamā nī taamá nī v'íi, ní nadích'εεcú nī nuuⁿndi yeⁿe nī yeⁿe 'áámā nī taamá nī v'íi tan'dúú^cā Ndyuūs nadách'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿe ní ti yeⁿe Cristo ndís'tií.

5

Táácā canee chí 'cuestinéé 'iiⁿyāⁿ chí daiya Ndyuūs

¹ Cuaacu chí ndís'tií ní daiya Dendyuūs ndís'tií. Maaⁿ ní cáanu nī diíⁿ nī tan'dúú^cā Ndyuūs diíⁿ yā. ² Ní dinéⁿe nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ tan'dúú^cā Cristo dinéⁿe yā s'uúúⁿ ní ca'a maāⁿ yā vida yeⁿe maāⁿ yā cáāvā s'uúúⁿ. Ní diíⁿ yā tan'dúú^cā chí maāⁿ yā ní 'áámā 'íiti cuúchí chí 'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti chí ofrenda yeⁿe yā ní ca'á yā nátai nanááⁿ Ndyuūs. Ní Cristo maāⁿ yā ofrenda chí n'dεεvε ngééⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Ní yeenú Ndyuūs ndúú^cū ofrenda miiⁿ chí Cristo miiⁿ.

³ Maaⁿ ní chi ndís'tiī ní yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tiī nguéé canee chí caaⁿ'máⁿ nī mar 'áamá yeⁿ'e nuuⁿndi chí saⁿ'á n'diichi sa n'daataá. Ní nguéé canee chí caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e táámá dendu'ū chí nguéé n'daacá ní nguéé deⁿve, ndíí nguéé dínngueé nī yeⁿ'e chí véé chí yeⁿ'e taamá yā. ⁴ Ndíí nguéé canee chí caaⁿ'máⁿ nī dendu'ū chí cuuvi 'cuinaáⁿ nī, ndíí nguéé caaⁿ'máⁿ nī nduudu tonto o nduudu chí nguéé n'daacá, caati nducuéⁿ'é chuū ní nguéé n'daacá yeⁿ'é nī. Naati ndís'tiī nī canee chí caaⁿ'máⁿ nī Ndyuūs 'tíicā: Gracias n'diī Ndyuūs. ⁵ Ní ndís'tiī 'āā deenú nī chí saⁿ'á chí caⁿ'a sá ndúú^cū n'daataá chí nguéé yeⁿ'e sa o n'daataá chí caⁿ'a tá ndúú^cū saⁿ'á chí nguéé yeⁿ'e ta, o 'iīⁿ'yāⁿ chí diīⁿ dendu'ū chí nguéé n'daacá o 'iīⁿ'yāⁿ chí dínngueé yā yeⁿ'e chí véé yeⁿ'e taama yā ti tanducuéⁿ'é chuū ní tan'dúú^cā chí i'téenu yā santos ídolos. Nducyááca 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé véé parte yeⁿ'é yā naachi Cristo ndúú^cū Ndyuūs ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā. ⁶ Nguéé caⁿ'á nī lugar chí caaⁿ'maⁿ 'iīⁿ'yāⁿ chí canche'éi yā ndís'tiī ndúú^cū nduudu chí tonta ti ngaⁿ'á yā chí cuuvi diīⁿ nī nducuéⁿ'é chí nguéé n'daacá. Caati cáávā nducuéⁿ'é chuū ní Ndyuūs diīⁿ yā diituu cá castigar 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé n'gíindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs. ⁷ Ní ndís'tiī nguéé nduuvidaamá nī ndúú^cū 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé diīⁿ nī mar 'áamá chí diīⁿ yā.

⁸ Ndís'tiī ní tiempo chí 'āā chó'ōo ch'εetinée nī ndúú^cū yááⁿ'nguiinūⁿ na maaiⁿ, naati maaⁿ ní chí ndís'tiī ní yeⁿ'é Señor Jesucristo, ndís'tiī canéé nī na chidεεve yeⁿ'e Señor miīⁿ. Ní maaⁿ ní cuεeti chiicá nī na chidεεve miīⁿ tan'dúú^cā chí ndís'tiī ní daiyá Ndyuūs ndís'tiī. ⁹ Ní chuū 'iīⁿ'yāⁿ diīⁿ yā taachi snée yā chidεεve yeⁿ'é Ndyuūs. Tanducuéⁿ'é chí n'daacá ndúú^cū tanducuéⁿ'é chí cuaacu diīⁿ yā. Ní ch'iīⁿ'í yā na vida yeⁿ'e maáⁿ yā chí n'daacá yā. Chuū ní tan'dúú^cā n'gui'i yeⁿ'e yáⁿ'á ti n'gui'i yeⁿ'e chidεεve miīⁿ ní 'tíicā. ¹⁰ Ní caanú nī diīⁿ nī ca'cueéⁿ nī nducuéⁿ'é chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diīⁿ nī. ¹¹ Ní ndís'tiī nguéé diīⁿ nī mar 'áamá chí nguéé dichí'vε ndúú^cū 'iīⁿ'yāⁿ chí chiicá yā na maaiⁿ naati caaⁿ'máⁿ nī 'iīⁿ'yāⁿ chí chiicá yā na maaiⁿ chéé chí nguéé n'daacá chí diīⁿ yā nanaáⁿ Dendyuūs. ¹² S'uuúⁿ cuuvi 'cuinaaⁿ yú nduuti chí caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'e dendu'ū nuuⁿndi ch'εete chí 'iīⁿ'yāⁿ diīⁿ yā taachi din'dé'ei yā. ¹³ Ní taachi ngaⁿ'á nī 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chí nguéé n'daacá chí diīⁿ yā tuu'mi ní canéé na chidεεve. Ní Ndyuūs ch'iīⁿ'í yā 'iīⁿ'yāⁿ nducuéⁿ'é tan'dúú^cā chí diīⁿ yā, ti 'āā ntéé canúúⁿ n'de'ei. ¹⁴ Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs. Cáávā chuū ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā 'tíicā:

Ndís'tiī 'iīⁿ'yāⁿ chí ch'iī; nadacuéⁿ nī yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, ní 'íicú Cristo chí chidεεve ní téé yā chidεεve ndís'tiī.

¹⁵ Cáávā chuū ndís'tiī ní nadacadíinuuⁿ n'daacá nī yeⁿ'e chí diīⁿ nī. Nguéé diīⁿ nī tan'duucā chí ndís'tiī 'iīⁿ'yāⁿ zonzo ndís'tiī naati diīⁿ nī tan'duucā chí ndís'tiī 'iīⁿ'yāⁿ deenu ndís'tiī. ¹⁶ Ní diīⁿ nī aprovechar tiempo chí véé yeⁿ'é nī chí din'daacá nī caati tiempo 'cūū 'iīⁿ'yāⁿ diīⁿ yā dendu'ū chí nguéé n'daacá. ¹⁷ Nguéé diīⁿ nī tan'dúú^cā 'iīⁿ'yāⁿ chí nguéé tuumicadíinuuⁿ yā ti zonzo yā naati diīⁿndúú yīiⁿnuⁿ nī maaⁿ níicú tuumicadíinuuⁿ nī chεε chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diīⁿ nī. ¹⁸ Nguéé cuuvi cuu'ví nī ti diiīⁿ chí cuuvi ndái nī, naati itée nī lugar chí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs cuuví cūnee nducúⁿ nī. ¹⁹ Ní ndéé nī 'áamá nī ndúú^cū taama nī ndúú^cū salmos, ndúú^cū himnos, ndúú^cū canciones chí ngaⁿ'a yeⁿ'é Ndyuūs. Ní ngiitá nī ní dinéⁿ'e nī Señor Jesucristo yeⁿ'é yú ndúú^cū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī. ²⁰ Ní cueⁿ'e daaⁿ'maⁿ ncaⁿ'á nī gracias Ndyuūs Chiida yú ndúú^cū chí dúú^chí Señor Jesucristo yeⁿ'é yú caava nducuéⁿ'é chí véé.

Yeⁿ'e vida yeⁿ'e familia s'eeⁿ chí yeⁿ'e Jesucristo

²¹ Nguéé dich'εεté nī maán nī. Diné'ne nī vi'ī 'áámá nī ndúúcu taama nī caati 'āā dií' nī respetar Ndyuūs.

²² Ní ndís'tiī tá'n'ā chí ch'iindivaacu canee chí 'caandiveé' nī ye'n'e isa'n'ā ye'n'é nī tan'dúúca chí ch'iindiveé' nī nduudu ye'n'é Ndyuūs ti isa'n'ā ye'n'é nī tan'duucá 'iiví nī, 'túicá sa. ²³ Caati isa'n'ā ye'n'é nī ní tan'dúúca tíi' nī ye'n'e familia, 'túicá sa. 'Tiicá ntúū' tan'dúúca Cristo ní tíi' 'ii'n'yā' chí i'téenu yā 'yā, Cristo ntúū' 'ii'n'yā' chí nadanguá' ai yā nducyaaca 'ii'n'yā' chí i'téenu yā 'yā. Ní nducyaáacá 'ii'n'yā' chí i'téenu yā Cristo, 'ii'n'yā' s'ee' tan'duucá cuerpo ye'n'e Cristo, 'tiicá yā. ²⁴ Ní tan'duucá 'ii'n'yā' chí i'téenu yā Cristo canee yā maa' poder ye'n'e Cristo 'tiicá ntúū' tá'n'ā canee tá maa' poder ye'n'e isa'n'ā ye'n'e tá nī canee chí 'caandivee' tá ye'n'é sa.

²⁵ Ní ndís'tiī chí isa'n'ā chí ch'iindivaacu canee chí ne'n'é nī n'daataá ye'n'é nī tan'duucá Cristo ne'n'é yā 'ii'n'yā' ye'n'e yaacu ye'n'é yā. Ní Cristo nca'a maán yā vida ye'n'e maán yā ní ch'ī yā cáávā 'ii'n'yā' chí ye'n'é yā. ²⁶ Ní 'túicá chí i'ī Cristo caati s'uuú' cuuvi 'ii'n'yā' ye'n'é yā s'uuú' caavā ntii'nyu' chí dií' yā. Ní Cristo didεεv'é yā 'ii'n'yā' cucáávā nuū'nī' ní cucáávā nduudu ye'n'é yā. ²⁷ Ní Cristo candεε yā 'ii'n'yā' chí ye'n'é yā nanáá' Ndyuūs. Ní 'ii'n'yā' s'ee' ní ngii' n'gai ní δεεvε yā. Ní nguéé falta ye'n'é yā, ndíí nguéé véé mar 'áámá nuu'ndi ye'n'é yā, ndíí nguéé 'áámá dendu'ú chí nguéé cuaacu na vida ye'n'é yā, ndíí nguéé véé mar 'áámá dendu'ú chí 'túúca. Ní 'ii'n'yā' chí ye'n'é yā ní nuú'má' yā ní ye'n'é Cristo. Ní nguéé véé mar 'áámá chí nguéé n'daacá ye'n'é 'ii'n'yā' s'ee'. ²⁸ Ní isa'n'ā chí ch'iindivaacú canéé chí diné'ne sa n'daataá ye'n'é sa tan'dúúca chí ne'n'e sa maa' sa cuerpo ye'n'e sa, 'túicá n'daataá ye'n'é sa. Ní sa'n'a chí diné'ne sa n'daataá yé'n'é sa ne'n'e maa' sa sa'n'ā. ²⁹ Nguéé véé mar 'áámá 'ii'n'yā' chí nguéé ne'n'é maán yā cuerpo ye'n'é yā, naati nga'a maán yā chíi' chí n'daacá chí cuuvi ye'n'é yā. Ní maán yā dií' yā cuidar cuerpo ye'n'e maán yā. 'Tiicá ntúū' Cristo diné'ne yā ní dií' yā cuidar nducyaaca 'ii'n'yā' chí i'téenu yā 'yā. ³⁰ 'Túicá dií' Cristo tí 'ii'n'yā' s'ee' chí ye'n'é yā ní tan'dúúca cuerpo ye'n'é yā 'túicá 'ii'n'yā' s'ee'. Ní s'uuú' ní tan'dúúca 'áámá parte ye'n'e cuerpo ye'n'e Cristo 'túicá s'uuú'. ³¹ Ní 'tiicá ntúū' sa'n'ā i'nee' sa chεεcu sa ndúúcu chíida sa ní nduuvidaama sa ndúúcu n'daataá ye'n'é sa ní nduu' uuví yā nduuvidaama yā ní dií' yā tan'dúúca chí 'áámá cuerpo nuū'. ³² Chuū ní 'áámá vaadi cuaacu na libro ye'n'é Ndyuūs, ní nga'n'á ngii' ndís'tiī ye'n'e chíuū. Nduudu mii' nga'n'á ye'n'e Cristo ndúúcu 'ii'n'yā' chí i'téenu yā Cristo ní ye'n'é yā 'ii'n'yā' s'ee'. ³³ Maa' ní ne'n'é caa'mán' ca'áámá cā'aama ndís'tiī chí sa'n'ā chí 'nín'ivaacu, canee chí ne'n'e nī n'daataá ye'n'e nī tan'dúúca chí ne'n'é nī maán nī. Ní ndís'tiī n'daataá canéé chí diné'ne nī isa'n'ā ye'n'é nī ní 'caandiveé' nī ye'n'e sa.

6

¹ Nds'tiī da'caiyá chí i'téenu nī Cristo, canee chí 'caandiveé' nī ye'n'e chíidá nī caati chuū chí cosa chí n'daacá chí dií' nī. ² Ní mandamiento ye'n'e Ndyuūs chí vmnáá' vmnaa' chí Ndyuūs teé yā compromiso ye'n'é ní chuū: Cu'téenu nī chíidá nī ndúúcu chεεcu nī, ³ ní 'iicu nduuti chí dií' nī 'túicá cuuvi yeenu nī níúcu cuneé nī na i'n'yee'dí' cūū n'dee' n'dái nduuyu.

⁴ Ní ndís'tiī sa'n'ā chí véé daiyá nī, nguéé dií' nī chí nduuvi taa' daiyá nī naati di'cuitá nī daiyá nī ní yaa'ví nī daiyá nī taachi nguéé din'daacáá ní ca'cuéé' nī daiyá nī ye'n'e Señor Jesucristo caati cuuvi cu'téenu yā ye'n'é yā.

⁵ Ní ndís'tiī 'ii'n'yā' chí dii' ntii'nyu' ndúúcu 'iiví nī, 'caandiveé' nī ye'n'e 'iiví nī chí véé na i'n'yee'dí' cūū. Ní dií' nī respetar 'iiví nī ní 'va'á nī ye'n'e yā. Ní

diín nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā ndúú^cú núúⁿmáⁿ staava yeⁿe nī. Ní diín nī nducuéⁿē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é yā tan[']duucā chí diín nī caavā Cristo. ⁶ Ní diín nī n[']dai ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é yā nguéé dāmáāⁿ taachi 'iiví nī inaáⁿ yā ndís[']tī caati n[']daacā caneé nī ndúú^cú yā. Naati diín nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é yā tan[']duú^cā chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é Cristo chí diín nī ní ndúú^cú núúⁿmáⁿ staava yeⁿe' é nī. Chuú ní chíiⁿ chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diín nī. ⁷ Ní dinéⁿ'e nī din[']daacā nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é yā tan[']duú^cā chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é Señor Jesucristo chí diín nī, nguéé tan[']duú^cā chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe' é 'iinyāⁿ yeⁿe' é i[']yeeⁿdí 'cūū. ⁸ Ní nducyáá^cá nī ní déenu nī nduuti chí 'iinyāⁿ chí diín ntiiⁿnyuⁿ caadi 'iivy o nduuti chí 'iinyāⁿ libre yā nducyáá^cá yā cuta'á yā yeⁿe' é Señor Jesucristo chí 'iivi yú chíiⁿ chí tée yā 'iinyāⁿ caavā ntiiⁿnyuⁿ n[']daacā chí diín yā.

⁹ Ní ndís[']tī chí 'iivi yeⁿe' é 'iinyāⁿ, 'tiicá ntúūⁿ din[']daacā nī ndúú^cú 'iinyāⁿ chí dichí[']vē ndís[']tī. Nguéé caaⁿmáⁿ nī chí ca[']á nī 'cue[']é nī 'iinyāⁿ chí dichí[']vē ndís[']tī. N[']gaacu nī chí ndís[']tī ndúú^cú 'iinyāⁿ chí dichí[']vē ndís[']tī ní snée nī na poder yeⁿe' é 'iivú Señor Jesucristo chí caneé na va'ai cheeti nguuvi. Ní 'āā daamā nūⁿ nducyáá^cá 'iinyāⁿ nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿe' é yú.

Armas yeⁿe' é Espíritu N[']dai yeⁿe' é Ndyuūs cáava 'iinyāⁿ chí i[']téenu yā Ndyuūs

¹⁰ Maaⁿ ní ndís[']tī hermanos yeⁿe' é diín nī chí ditiinúⁿ 'cuetinée nī nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿe' é yú ndúú^cú nducuéⁿē poder chí véé yeⁿe' é Cristo. ¹¹ Ní cuuvi diín nī defender maáⁿ nī ndúú^cú nducuéⁿē armadura chí tan[']duú^cā armadura catecai soldados chí Ndyuūs dátee yā s[']uúúⁿ chí yeⁿe' é Cristo. Ní 'íicú cuuvi cuché[']é nī yeⁿe' nducuéⁿē dendu[']ú chí diín yááⁿ'nguiinūⁿ taachi ngínche[']ei sa ndís[']tī. ¹² Nguéé 'cuu[']maⁿ yú contra 'iinyāⁿ chí nguéé n[']daacā naati 'cuu[']maⁿ yú ní contra fuerzas yeⁿe' é espíritus chí nguéé n[']daacā chí caneé na 'yúúné ndúú^cú espíritus chí 'iinyé[']é yeⁿe' é taná[']nā espíritus chí ca'a orden yeⁿe' é espíritus chí nguéé n[']dai ndúú^cú nducuéⁿē yeⁿe' é i[']yeeⁿdí chí caneé na maa[']n chí yeⁿe' é yááⁿ'nguiinūⁿ. ¹³ Cáavā chuú tan[']duú^cā 'áamā soldado cuta'a sa catecai yeⁿe' é soldado ní maa[']n ní cuta'á nī nducuéⁿē armadura chí tan[']duú^cā catecai nī chí Ndyuūs dátee yā ndís[']tī. Ní 'íicú cuuvi cuché[']é nī contra enemigo nguuvi taachi ndaa nanááⁿ nī nducuéⁿé dendu[']ú chí nguéé n[']daacā. Ní taachi chiché[']é nī yeⁿe' nducuéⁿē chí nguéé n[']daacā ndí chí 'cuinū, tuu[']mí ní cuuvi 'cuetinée diitú nī ndúú^cú chí i[']téenu nī. ¹⁴ Ní caneé diitú nī ndúú^cú armadura yeⁿe' é Ndyuūs. Cáavā caandaá 'tiicá ntúūⁿ ndís[']tī cuta'á ní cinturón ní chíichi cunée cinturón yeⁿe' é nī chí armadura yeⁿe' é Ndyuūs chí vaadi cuaacu. Ní véé fuerzas yeⁿe' é nī. Ní diín n[']daacá nī caati caneé diitú nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís[']tī cuta'á nī chaleco cūū yeⁿe' é Ndyuūs chí vaadi cuaacu. Ní caneé chí diín nī nducuéⁿē chí n[']daacā caati cuuvi diín nī proteger pecho maáⁿ nī yeⁿe' é nducuéⁿē chí nguéé n[']daacā chí dardos yeⁿe' é enemigo. ¹⁵ 'Tiicá ntúūⁿ ndís[']tī snúúⁿ ca'a nī zapatos chí yeⁿe' é Ndyuūs chí yeⁿe' é vaadi 'diin. Ní 'cuetinée listo nī chí caa[']maⁿ nī 'iinyāⁿ nduudu cuaacu yeⁿe' é Jesucristo ní 'íicú cuuvi cunée vaadi 'diin yeⁿe' é yā. ¹⁶ 'Tiicá ntúūⁿ ndís[']tī sta'á nī escudo yeⁿe' é Ndyuūs chí vaadi i[']teenu. Ní 'íicú diitú caneé nī ndúú^cú chí i[']téenu nī. Ní diín nī protejer maáⁿ nī yeⁿe' é dardos chí ngiichi yeⁿe' é yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní yááⁿ'nguiinūⁿ nguéé cuuvi cuché[']é sá yeⁿe' é ndís[']tī ndúú^cú cosas yeⁿe' é sa chí nguéé n[']daacā. ¹⁷ 'Tiicá ntúūⁿ ndís[']tī sta'á nī cachucha cūū yeⁿe' é Ndyuūs chí vaadi ngua[']n ai yeⁿe' é nī chí diín proteger tíiⁿ nī. Ní n[']gáácú nī chí Jesucristo nadanguá[']n ai yā ndís[']tī ní itée yā fuerzas ndís[']tī chí nguéé 'va'á nī ní nguéé véé 'uuví vaanicadiinuuⁿ yeⁿe' é nī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís[']tī sta'á nī espada yeⁿe' é Ndyuūs chí Espíritu N[']dai yeⁿe' é Ndyuūs. Ní Espíritu N[']dai yeⁿe' é Ndyuūs

ndúúcu Nduudu Cuaacu yeⁿé Ndyuūs inneé yā ndís'tiī chi nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿe yáá'n'guiinūⁿ naati yáá'n'guiinūⁿ caⁿ'a sa caanu sa yeⁿé nī. ¹⁸ Ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē chuū. Ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ di'cuiitú nī Ndyuūs cucáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā, ní ngiicá nī caati cuuvi cuta'á nī yeⁿ'ē poder yeⁿ'e Ndyuūs. Ní 'íicú cuuvi diíⁿ nī nducuéⁿ'ē chuū. Ní canee listo nī. Ní nguéé cuuvi cúunu nī. Ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī caavā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs. ¹⁹ Ní caⁿ'ngua'á nī caavā 'úú dendu'ū ti Ndyuūs téé yā nduudu yeⁿ'é yā 'úú taachi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní 'íicú 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu miiⁿ ndúúcu valor caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déenu yā nduudu chí ngaⁿ'á táácá chi cuuvi nanguáⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ, nduudu chi canéé n'de'ei cuááⁿ vmnaaⁿ. ²⁰ Ndyuūs yeⁿ'e yú ní dichó'o yā 'úú tan'dúúca chi 'úú embajador yeⁿ'é yā 'úú chi 'úú caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní cááva chuū ní 'úú ní preso 'úú ní maaⁿ canuúⁿ vácūū. Ní ndís'tiī ní caⁿ'ngua'á nī caavā 'úú chi 'úú cuuvi caaⁿ'máⁿ nduudu cuaacu miiⁿ ndúúcu valor tan'dúúca chi 'úú canéé chí caaⁿ'máⁿ.

Saludos yeⁿe Pablo naachi ch'iinū carta 'cuū

²¹ Hermano Tíquico, chi neⁿ'e nducyaaca s'uuúⁿ, ní n'daacā diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo nduucú. Ní saⁿ'ā miiⁿ caaⁿ'maⁿ sa ndúúcu ndís'tiī yeⁿ'e 'úú ní yeⁿ'ē chi 'úú idiíⁿ. ²² Cáāvā chuū dicho'ó hermano Tíquico nanááⁿ ndís'tiī ti caaⁿ'maⁿ sa táácá snéé 'nū ní 'iicu diiⁿ sa chí diituu 'cuεtinéⁿ nī na staava yeⁿ'é nī.

²³ Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ca'á yā nducyaaca hermanos yeⁿ'é vaadi 'diiíⁿ na staava yeⁿ'é yā. Ní neⁿ'é chí Ndyuūs diíⁿ yā chí ndís'tiī cu'téenu cá nī Ndyuūs, ní dineⁿ'e cá nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁴ Ní neⁿ'é chí Ndyuūs ca'á yā vaadi n'dai yeⁿ'é yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu nííⁿ'nyúⁿ neⁿ'é yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. Ní 'áamá neⁿ'é yā, ní nguéé n'daáⁿ yā. Tiicá cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ FILIPOS

Taachi Pablo canúuⁿ yā vácūu idingúuⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Filipos, 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo

1 'Úu Pablo ndúúcū Timoteo ní nús'луу ní dichí'vε 'nū Jesucristo. Maaⁿ ní idingúuⁿ 'nū carta 'cūu yeⁿ'ε nducyáácá hermanos chi i'téenu yā Jesucristo ndúúcū obispos chi saⁿ'ā ndí tīiⁿ yeⁿ'ε 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo ndúúcū diáconos chi nginneé yā obispos, nducyaaca yā chi snee yā na yāāⁿ Filipos.

2 Neⁿ'é 'nū chí Ndyuūs Chiida yú ndúúcū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú téé yā ndís'tiī yeⁿ'e vaadi n'dai taavi yeⁿ'é yā ní 'cuεetinée nī ndúúcū vaadi 'diiⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

Pablo ngaⁿ'angua'á yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo

3 'Úu nca'á gracias Ndyuūs yeⁿ'ε yú ca'áámá ca'áámá vuelta taachi n'gaacú yeⁿ'ε ndís'tiī. 4 Ní taachi caⁿ'anguā'á, nducueⁿ'ε tiempo caⁿ'anguā'á yeⁿ'ε nducyaaca ndís'tiī ndúúcū vaadi yeenú. 5 Caati ndís'tiī ní nduucú ní dáámá diiⁿ yú ntiiⁿ'nyuⁿ ti inneé nī 'úu chi 'úu candéé nduudu yeⁿ'ε evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'ε Cristo, ndii nguuví chi i'téenu nī Jesucristo ndíi maaⁿ.

6 Ní deenú chi seguro canee chiiⁿ chi yeⁿ'ε Ndyuūs ti Ndyuūs chi tuca'á yā diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ n'daacā n'dai na vida yeⁿ'ε ndís'tiī ní idiīⁿ yā chi ndís'tiī 'cuεetinée nī diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ chi n'daacā nguuví nguuví ndíi nguuví chí ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'εe. 7 Ní 'tíicā chi n'dai chí 'úu nacádiinúuⁿ chūu yeⁿ'ε nducyaaca ndís'tiī caati neⁿ'é taavi ndís'tiī. Ní nducyaaca ndís'tiī ní véé parte yeⁿ'é nī nduucú yeⁿ'ε nducueⁿ'ε chi n'dai taavi chí Ndyuūs itée yā s'uuúⁿ. Ní ndís'tiī nginneé nī 'úu 'áará chí canuúⁿ vácūu o 'áará chí canee nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ε 'úu ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'ε nduudu ngai yeⁿ'é Cristo chi cuaacu chí 'tíicā. 8 Ní Ndyuūs yeⁿ'ε yú ní deenú yā chí 'úu neⁿ'é ndís'tiī tan'dúúcā chí Cristo neⁿ'é yā s'uuúⁿ. 9 Ní 'úu ngiicá Ndyuūs chí ndís'tiī cuuvi dinéⁿ'ε ca ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuuvi deenu cá nī yeⁿ'ε nduudu cuaacu ní cuuvi nadacadíinuuⁿ n'daacā nī yeⁿ'ε nducueⁿ'ε chí cuaacu. 10 Caati cuuvi ndεεvε nī nducueⁿ'ε tiempo chéé chí n'daacā taavi ca. Ní 'tíicā cuuvi 'cuεetinée nī n'daacā n'dai. Ní taachi ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'εe nguéé véé mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'é nī. 11 Ní neⁿ'é chí Jesucristo ndaacá yā ndís'tiī chí 'cuεetinée n'daacá nī cucáávā poder yeⁿ'ε Cristo ní diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ε evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'ε Cristo. Ní 'íicú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chí ch'εεε taavi Ndyuūs. Ní diiⁿ yā honrar Ndyuūs.

Cáávā 'úu vida yeⁿ'é ní Cristo

12 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, neⁿ'é chí cadíinuuⁿ nī chí tanducueⁿ'ε chí ch'eenú chiiⁿ ní diiⁿ chí 'yaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ ngíi n'giindiveén yā nduudu cuaacu chí ngai yeⁿ'ε Cristo. 13 'Tíicā chiiⁿ chí taanduvéé soldados chí diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ na palacio yeⁿ'ε César ndúúcū taanduvéé 'iiⁿ'yāⁿ, nducyaaca yā deenu yā chí 'úu canee preso na vácūu cucáávā chí diiⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ε Cristo. 14 Ní nééné 'yaaⁿ hermanos chí i'téenu yā Señor Jesucristo taachi cadíinuuⁿ yā chí canee vácūu nguéé di'va'á yā naati neⁿ'é yā caaⁿ'maⁿ cá yā nduudu ngai chí nduudu cuaacu yeⁿ'ε Ndyuūs ndúúcū confianza nanááⁿ Cristo miiⁿ.

15 Cuaacu chí náⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā nduudu ngai yeⁿ'ε Cristo cáávā chí dingueéé yā yeⁿ'é ní cáávā chí neⁿ'é yā 'caa'va yā nduucú. Ní tanáⁿ'a yā ní

nga'ná yā nduudu ngai miiⁿ ti cuaacu chi ne'né yā dííⁿ yā ní ne'né yā cunnee yā 'úú. ¹⁶ Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ vmnaaⁿ nguεε nga'n'a yā nduudu ngai ye'n'e Cristo ndúú^cū nuu^mmaⁿ staava ye'n'é yā naati dííⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ caⁿa yā ndúú^cū yā. Dííⁿ yā ti ne'né yā chí 'úú ní nguεε ye'n'é yā. Ní cadííuuⁿ yā chí dííⁿ yā chí 'úú n'geenú ngii ca taachi canuúⁿ vácū. ¹⁷ Ní 'iiⁿyāⁿ cuayiivi ní nga'ná yā nduudu ngai miiⁿ ti ne'né yā 'úú. Ní deenú yā chí Ndyuūs tee yā 'úú ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é yā chí nga'ná nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿē táácā chí dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é Ndyuūs ní nga'ná nduudu cuaacu ye'n'e evangelio chí nduudu ngai ye'n'e Cristo. ¹⁸ Naati ¿de'ē ituneéⁿ? 'Áā 'tuucá nūⁿ nduuti chí 'iiⁿyāⁿ caaⁿmáⁿ yā nduudu ngai miiⁿ ndúú^cū nuu^mmáⁿ staava ye'n'é yā o cáávā chí nguεé ne'n'é yā 'úú, nducyaacá yā nga'n'a yā nduudu ngai ye'n'e Cristo. Ní cáávā chuū 'úú ní yeenú, ní yeenú taavi cá.

¹⁹ Caati deenú chí ye'n'e nducuéⁿē chí chó'ōo ye'n'é, n'daacā cuuvi ye'n'é caati ndís'tíi ní nga'angua'á ní cáávā 'úú. Ní Jesucristo nginneé yā 'úú cucáávā Espíritu ye'n'é yā. ²⁰ Ní maaⁿ chuū chí ne'n'é chí dicuaacu chí cuuvi dííⁿ. Nguéé 'cuinaaⁿ ye'n'é mar 'áámá naaⁿ naati nga'ná nduudu ngai ye'n'e Cristo cueⁿe daāⁿmaⁿ ndúú^cū nducuéⁿē confianza tan'dúú^cā chí dííⁿ maaⁿ, 'tiicá ntúūⁿ cuuvi dííⁿ cueⁿe daāⁿmaⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi n'diichi cá yā Cristo chí ch'εεⁿ ca yā cucáávā 'úú, 'áará chí 'úú cunduūⁿ chí o 'áará chí 'úú 'āā n'dií. ²¹ Ní cuacaavā 'úú, vida ye'n'é ní Cristo níicú nduuti chí 'cuúví 'āā dííⁿ ganar caati 'úú caneé ndúú^cū Cristo. ²² Ní nduuti chí candíí ca cuneé ca na iⁿyeenú díⁿ cūū ndúú^cū cuerpo ye'n'é, tuuⁿmi ní cuuvi dííⁿ ca ntiiⁿnyuⁿ ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'é yú. Ní candéé nduudu ye'n'e yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ níicú 'iiⁿyāⁿ cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Maaⁿ ní nguéé deenú de'ē chí n'daacā ca chí ndεεvé cáávā 'úú ²³ caati 'úú canuúⁿ nguaaⁿ nduu 'uuví vaanicadííⁿ nūⁿ. Ní ne'n'é chí 'cuúví níicú caⁿá cunē ndúú^cū Cristo caati deenú chí neené n'daacā caavā 'úú. ²⁴ Naati cáávā ndís'tíi ní n'daacā ca chí 'úú cuneé ca na cuerpo ye'n'é 'tεε 'téé ndúú^cū ndís'tíi. ²⁵ Seguro caneé maaⁿ ye'n'e chuū. Ní deenú ti 'úú cuneé ca 'tεε 'téé ndúú^cū ndís'tíi caati ndís'tíi cuuvi 'cuεεtinéé ní n'daacā ca ní yeenu taavi ní caati i'téenu ní Ndyuūs. ²⁶ Túúⁿcā cuneé 'tεε 'téé ndúú^cū ndís'tíi ní taachi ndaa nanááⁿ ndís'tíi tuuⁿmi ní ndís'tíi cuuvi yeenu cá ní nducúⁿ ti s'uuúⁿ ní ye'n'e Cristo s'uuúⁿ.

²⁷ Dí'cuuítú ndís'tíi chí dámaāⁿ diiⁿ núú yiiⁿnuⁿ ní chí 'cuεεtinéé n'daacā ní taanduvéé chí n'daacā tan'dúú^cā chí nga'n'a nduudu n'dai ye'n'e Cristo. Níicú ndúúⁿti chí ndaa n'diichi ndís'tíi o ndúúⁿti chí caneé yaⁿai ye'n'é ndís'tíi ne'n'é 'caandiveéⁿ ye'n'é ndís'tíi. Ne'n'é chí 'iiⁿyāⁿ cuuvi yaa'ví yā 'úú ye'n'é ndís'tíi chí ndís'tíi ní n'daacā sneé ní. Ní nduuvídaamá ní ndúú^cū 'áámá espíritu nūⁿ ndúú^cū 'áámá vaanicadííⁿ nūⁿ ye'n'é ní. Ní 'áámá dííⁿ ní ntiiⁿnyuⁿ ye'n'é Ndyuūs ní nga'ná ní nduudu ngai ye'n'e Cristo chí evangelio caati 'iiⁿyāⁿ cuuvi cu'téenu yā Cristo. ²⁸ Ne'n'é 'caandiveéⁿ ye'n'é ní chí nguéé dí'va'á ní mar 'áámá ye'n'é 'iiⁿyāⁿ chí contra ye'n'e ní. Caati chuū ní 'áámá seña ye'n'é yā chí nguéé i'téenu yā Cristo ní caⁿá yā infierno. Naati chuū ní 'áámá seña ye'n'é ní chí ndís'tíi ní cuuvi ninguaⁿ 'ái ní ye'n'e infierno caati chuū ní ye'n'é Ndyuūs. ²⁹ Ní Ndyuūs dííⁿ yā 'áámá favor ndúú^cū ndís'tíi caati nguéé dámaāⁿ chí cu'téenu ní Cristo naati caneé chí 'cuenú ní cuuvi caavā chí i'téenu ní Cristo. ³⁰ Ní ndís'tíi ndúú^cū 'úú 'āā daamá nūⁿ sneé yú chí n'geenu yú ngii cucáávā chí nga'n'a yú nduudu cuaacu ye'n'é Cristo. Ndís'tíi 'āā n'diichi ní cuááⁿ vmnaaⁿ tan'dúú^cā chí dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní ch'eenú chíi. Ní maaⁿ ní n'giindivééⁿ ntúⁿ ní tan'dúú^cā chí dííⁿ ntiiⁿnyuⁿ ní tan'dúú^cā chí n'geenú ngii.

2

Cristo ní ndiicúúⁿ yā ní cuayiivi chich'εεtē yā

¹ Ndis'tiī hermanos ye^{n'}é, nduuti chi Cristo diīⁿ yā animar ndis'tiī ní nduuti chi Cristo tee yā 'viich'εεtíūūⁿ ndis'tiī ti ne^{n'}é yā ndis'tiī ní nduuti chi Espíritu N'dai ye^{n'}é Ndyuūs canée yā ndúú^{cū} ndis'tiī ní nduuti chi ne^{n'}é ní nducyaaca 'iīⁿyāⁿ ní ya'ai 'iīnū ní 'iīⁿyāⁿ tuu'mi ní 'tiicā diīⁿ nī. ² Diīⁿ nī chi cuuvi yeenú taavi cá caati snée nī 'túú^{cā}. N'dáá^{cā} 'cuεetinée nī ndúú^{cū} 'aama vaadi cadíūūⁿ ye^{n'}é nī. Ní ne^{n'}é ní dáámá nūⁿ 'aama ní ndúú^{cū} taama ní tan'dúú^{cā} Cristo ne^{n'}é yā s'uúūⁿ. Ní 'tiicā ntúūⁿ ne^{n'}é ní vi'ī 'aama ní ndúú^{cū} taama nī. Ní nduuvidaamá nī ndúú^{cū} 'áámá espíritu ye^{n'}é ní ndúú^{cū} 'áámá staava ye^{n'}é nī. ³ Ní nguéé diīⁿ nī dendu'ū chi ne^{n'}e maáⁿ nī o caavā chi ne^{n'}é ní ch'εεtē maáⁿ ní caati ndiicúúⁿ 'cuεetinée nī. Maaⁿ ní ca'áámá ca'aamā ní canée chí nadacadíūūⁿ nī ye^{n'}e hermanos ye^{n'}é ní chi nééné n'dai ca hermanos ye^{n'}é ní nguéé ti maáⁿ nī. ⁴ Ní mar 'áámá nī nguéé n'nuúⁿ ní dendu'ū chi cuuvi ye^{n'}é maáⁿ ní caati n'nuúⁿ ní ntúūⁿ dendu'ū chi n'daacā chi cuuvi ye^{n'}e tanáⁿ'ā hermanos ye^{n'}é nī.

⁵ Ní nguaaⁿ ndis'tiī ní tan'dúú^{cā} chi Cristo nadacadíūūⁿ yā ye^{n'}é maáⁿ ya 'tiicā ntúūⁿ ndis'tiī canee chi nadacadíūūⁿ nī ye^{n'}e maaⁿ nī. ⁶ Ní n'dáá rá chí Cristo miiⁿ ti Ndyuūs 'yā, Cristo nguéé 'āā fuerza diīⁿ yā chi cuuvi daamá yā ndúú^{cū} Ndyuūs Chiidá yā. ⁷ Naati Cristo s'neeⁿ yā chi ch'εεtē ye^{n'}é yā tanducué^{n'}e chi canée na va'ai chεeti nguuvi. Ní tan'dúú^{cā} s'uúūⁿ 'tiicā yā. Ní tan'dúú^{cā} 'áámá sa^{n'}'ā chi dichí'vē 'iīⁿyāⁿ, 'tiicā núúⁿ yā. Ní ch'iīndiyāaⁿ yā tan'dúú^{cā} 'áámá sa^{n'}'a ye^{n'}é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁸ Ní taachi canee yā tan'dúú^{cā} sa^{n'}'a na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndiicúúⁿ n'dai diīⁿ yā ní ch'iīndiveéⁿ yā taanduvεε chi nga^{n'}'ā Chiidá yā chi canee na va'ai chεeti nguuvi. 'Áárá chí ch'ti yā na cruz, ch'iīndiveéⁿ yā nduudu ye^{n'}e Chiidá yā ní ca'á yā lugar 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ chi 'caaⁿ'núⁿ yā 'iīⁿyāⁿ. ⁹ Ní cáávā chi diīⁿ Jesús, Ndyuūs diīⁿ yā chí Jesús ní ch'εεtē cundaá yā na va'ai chεeti nguuvi. Ní Ndyuūs ca'á yā 'áámá chí duuchí yā chí ch'εεtē n'dai nguéé ti tanáⁿ'ā 'iīⁿyāⁿ ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¹⁰ Ní nducyáácá yā canee chí caántii'yā yā taachi 'caandiveéⁿ yā chí duuchi Jesús miiⁿ. 'Tiicā ntúūⁿ nducyaacá yā chí snee yā na va'ai ch'εeti nguuvi. 'Tiicā ntúūⁿ nducyaaca yā chí snee yā na yáⁿ'āa. 'Tiicā ntúūⁿ nducyaaca yā chí snee yā na infierno. ¹¹ 'Tiicā ntúūⁿ canee chí caaⁿ'maⁿ cuaacú yā chí Jesucristo miiⁿ ní 'iivú Ndyuūs. Ní caaⁿ'maⁿ cuaacú yā chí nééné ch'εεtē n'dai Ndyuūs chí Chiida yú.

'Iīⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo ní tan'duucā chí dεεvε ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'tiicā yā

¹² Maaⁿ ní ndis'tiī hermanos ye^{n'}é chí ne^{n'}e taavi, tan'dúú^{cā} chí cue^{n'}e daáⁿ'maⁿ i'téenu ní nduudu ye^{n'}é Ndyuūs taachi canee ndúú^{cū} ndis'tiī, maaⁿ ní i'téenu ní taachi 'āā ya'ai canee ye^{n'}é ndis'tiī. Maaⁿ ní 'va'á ní Ndyuūs. Ní ndis'tiī diīⁿ n'daacā ní ti Ndyuūs nadinguáⁿ'ai yā ndis'tiī ní diīⁿ n'daacā ní ndúú^{cū} cuidado ye^{n'}e nducué^{n'}é. ¹³ Cuaacu chí Ndyuūs diīⁿ yā chí ndis'tiī ne^{n'}é ní diīⁿ ní nducué^{n'}é chí n'daacā. Ní Ndyuūs cunnee yā ndis'tiī chí diīⁿ nī. Ní 'cuiinú nī chiiⁿ chí diīⁿ ní tan'dúú^{cā} chí ne^{n'}é yā chíúⁿ chí n'daacā n'dai.

¹⁴ Maaⁿ ní ndis'tiī diīⁿ ní nducué^{n'}é ní nguéé cue^{n'}ndiitú nī ndíí nguéé 'cuuⁿ'máⁿ nī. ¹⁵ Ní ndúú^{cū} chí diīⁿ ní 'tuucā mar 'áámá 'iīⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿ'ndi ye^{n'}é ní o nguéé n'daacā idiīⁿ ní caati deenú yā chí ndis'tiī daiyá Dendyuūs ndis'tiī. Ní nguéé véeⁿ nuuⁿ'ndi ye^{n'}é ní nguaaⁿ 'iīⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs ní nguéé n'daacā idiīⁿ yā. Ní tan'dúú^{cā} 'áámá

'iínnyuⁿ ngíi yáⁿáa taachi maáin 'tiicá nī. ¹⁶ Ní candéé nī nduudu cuaacu yeⁿe Cristo nanáán 'iín'yāⁿ ti nduudu miiⁿ diiⁿ chí 'iín'yāⁿ cuuvi cunduuchí yā cueⁿe daáⁿmaⁿ caati 'úú ní cuuvi yeenú taavi nguuví chí ndaa Cristo taama vmnéⁿé. Ní deenú chí nguéé tandii rá diiⁿ ndu'ú 'úú ndíi nguéé nduu tandii rá diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī. ¹⁷ Nduúti chí nca'á vida yeⁿe maáⁿ ní chí'íi caavá ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs, tuu'mi ní cáávā chí 'áá itéenu nī Ndyuūs ní diiⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā, tanducuéⁿe chuū ní tan'dúúca 'áámá ofrenda nanáán Ndyuūs 'tiicá. Ní 'úú ní yeenú, ní cuuvi yeenú ndúúcu nī. ¹⁸ 'Tiicá ntúūⁿ cáávā chuū ndís'tiī cuuvi yeenú nī. Ní cuuvi yeenú ntúūⁿ nī nduucú.

Yeⁿe hermano Timoteo ndúúcu hermano Epafrodito

¹⁹ Nduuti chí Señor Jesucristo neⁿe yā chí 'úú idiíⁿ chíiⁿ chí nadacadíinuúⁿ chí diiⁿ, tuu'mí ní caⁿ'á dicho'ó Timoteo nanáán ndís'tiī nguuví chí cuchii. Maaⁿ núúcu cuuvi yeenú taachi cadíinuúⁿ ní cuuvi deenú táácá snee ndís'tiī. ²⁰ Ti nguéé véé táámá compañoero yeⁿe chí dáámá nadacadíinuúⁿ sa nduucú tan'dúúca Timoteo miiⁿ. Ní n'daacā idiíⁿ sa cuidado yeⁿe ndís'tiī. ²¹ N'dee n'dái 'iín'yāⁿ i'nuúⁿ yā chí n'daacā yeⁿe maáⁿ yā ní nguéé diiⁿ yā dendu'ú chí ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo Jesús. ²² Naati ndís'tiī ní deenú nī yeⁿe Timoteo chí n'daacā canee sa yeⁿe nducuéⁿe. Ní deenú nī chí saⁿ'a miiⁿ tan'dúúca daiyá chí dichí^ívē sa 'úú, 'tiicá sa taachi ngaⁿ'á 'nū evangelio chí nduudu ngai yeⁿe Cristo. ²³ Sáⁿ'a 'cūū nadacadíinuúⁿ chí dicho'ó saⁿ'á nanáán ndís'tiī naati neⁿe cadíinuúⁿ vmnaaⁿ táácá 'cueenú asuntos yeⁿe núúⁿ niiⁿyūⁿ. ²⁴ Maaⁿ ní véé confianza yeⁿe ndúúcu Ndyuūs chí núúⁿ niiⁿyūⁿ cuuví ndaa maáⁿ ní n'diichí ndís'tiī.

²⁵ Ní nadacadíinuúⁿ ntúūⁿ chí dicho'ó yeⁿe ndís'tiī hermano Epafrodito. Saⁿ'á miiⁿ idiíⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ nduucú ní diiⁿ sá luchar nduucú. Saⁿ'á miiⁿ ndís'tiī maáⁿ nī dicho'ó nī saⁿ'á nanáán chí cuuvi cunnee sa 'úú ndúúcu necesidades yeⁿe. ²⁶ Saⁿ'á miiⁿ neené neⁿe sa n'diichí sa nducyaaca ndís'tiī ní neené nadacadíinuúⁿ sa yeⁿe ndís'tiī caati ndís'tiī n'giindiveéⁿ nī chí ngíitā sa. ²⁷ Cuaacu níⁿnyuⁿ chí néené ya'ai chíitā sa ti 'áá cháa 'cuūví sa. Naati Ndyuūs ní ya'ái iinú yā saⁿ'á ní nguéé dámaāⁿ saⁿ'á miiⁿ caati ndúúcu 'úú ti 'úú nguéé cunee ndaachí yiinú cá de'ē ca chí cané yeⁿe. ²⁸ Ní cáávā chuū neⁿe cá dicho'ó saⁿ'á Epafrodito nanáán ndís'tiī ní ndís'tiī cuuvi yeenú nī taachi snaaⁿ nī taama vmnéⁿé saⁿ'á. Ní 'tiicá ntúūⁿ 'úú nguéé nadacadíinuúⁿ ndaachí yeⁿe nī. ²⁹ Ní taachi ndaa sa nanáán ndís'tiī, 'cuáaⁿ nī Epafrodito ndúúcu vaadi yeenú caati saⁿ'á miiⁿ hermano yeⁿe nī ti i'téenu sa Señor Jesucristo yeⁿe yú. Ní diiⁿ nī honrar tanáⁿ'a yā chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs tan'dúúca saⁿ'á miiⁿ. ³⁰ Caati 'áará chí néené chíitā sa nī 'áá cháa 'cuūví sa cucáávā chí diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo, nguéé nadacadíinuúⁿ sa yeⁿe vida yeⁿe maáⁿ sa ndúúcu peligro chí cuuvi 'cuūví sa caati dichí^ívē sa 'úú. Ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chí ndís'tiī maáⁿ nī neⁿe nī diiⁿ nī naati nguéé cuuvi diiⁿ nī.

3

Pablo ya'ví yā contra yeⁿe 'iín'yāⁿ Israel chí necio yeⁿe ley yeⁿe yā

¹ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿe ngaⁿ'á ngíi ndís'tiī chí canéé chí cuuvi yeenú nī ti yeⁿe Señor Jesucristo ndís'tiī. Ní cáávā 'úú nguéé de'ē véé chí di'vaachi 'úú taachi dinguúⁿ yeⁿe ndís'tiī táámá vmnéⁿé chí cuuvi yeenú nī, ti canéé chí diiⁿ nī cáávā chí cho'ōo n'dai yeⁿe nī. ² Nds'tiī ní diiⁿ nī cuidado yeⁿe 'iín'yāⁿ chí tan'dúúca 'yaānā ti 'tiicá yā ti neⁿe yā circuncidar cuerpo

yeⁿe saⁿ'a chi nguée saⁿ'ā Israel sa. Nguée n'daacā diíⁿ yā chi nadacadíínuuⁿ yā chi canee chi dií yā circuncidar cuerpo yeⁿe saⁿ'ā s'eeⁿ. ³ Ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ s'uuúⁿ ní tan'dúúca chi 'āa circuncidado s'uuúⁿ caati s'uuúⁿ dich'εεε yú Ndyuūs ndúúcu espíritu yeⁿe maāⁿ yú. Ní s'uuúⁿ ní yeenu yú ti yeⁿe Señor Jesucristo s'uuúⁿ. Ní nguée véé confianza yeⁿe yú yeⁿe tan'dúúca chi 'āa circuncidado cuerpo yeⁿe yú. ⁴ Ní 'úú dendu'ú cuuvi cuneé ndúúcu confianza na vida yeⁿe nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tí 'úú canee circuncidado. Ní nguεε vεε mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi cuuvi nadacadíínuuⁿ cá yā yeⁿe nducueⁿ'ē chuū ndúúcu confianza tan'dúúca chi cuuvi 'úú. ⁵ Caati taachi chií níⁿ'niⁿ nguuvi chi ch'iidiaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā circuncidar 'úú ní 'caacá yā seña na cuerpo yeⁿe tan'dúúca chi diíⁿ yā ndúúcu nducyaaca saⁿ'ā 'lííⁿ yeⁿe ndaata Israel chí judíos. Ní 'úú ní yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Benjamín 'úú. Ní 'úú ní saⁿ'ā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ hebreo o Israel 'úú ndíí taachi ch'íindiaáⁿ caati chiidá ní saⁿ'ā hebreo yā. Ní 'úú ní saⁿ'a fariseo 'úú ní diíⁿ ndúúcu núúⁿ máⁿ staava yeⁿe chíiⁿ chi ngaⁿ'a ley yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe. ⁶ Ní 'úú ní neené necio 'úú chi diíⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿe yaácú yeⁿe ndaata yeⁿe. Ní 'úú iⁿ'nuuⁿ ca'ái 'iiⁿ'yāⁿ chi ngeⁿ'e yaácú yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Cristo. Ní diíⁿ nducueⁿ'ē chi ngaⁿ'a ley yeⁿe yú. Ní 'iiⁿ'yāⁿ nguée cuuvi caaⁿ máⁿ yā chi véé nuuⁿdi yeⁿe. ⁷ Naati nducueⁿ'ē chuū chí nadacadíínuuⁿ chi cosas chi ch'εεε chi neené dichíⁿ vε caavā 'úú, ní nducueⁿ'ē dendu'ú yeⁿe 'āa chíⁿ neéⁿ. Ní maaⁿ ní dichíⁿ vε 'úú chí i'teenú Jesucristo. ⁸ Ní nguée nadacadíínuuⁿ cá yeⁿe nducueⁿ'ē dendu'ú yeⁿe chí 'úú chíⁿ neéⁿ ti diíⁿ cuenta chí dindaí nducueⁿ'ē dendu'ú yeⁿe cáávā chí n'dai taavi ca chí maaⁿ ní i'teenú Jesucristo chí iivú. Ní diíⁿ cuenta chí nducueⁿ'ē dendu'ú yeⁿe ní tan'dúúca yaácá, tíicá vεε, cáávā chí n'daáⁿ nducueⁿ'ē dendu'ú yeⁿe cáávā chí i'teenú Cristo. Ní sta'á Cristo tan'dúúca chí iivú tíicá yā. ⁹ Ní tíicá idiíⁿ ti maaⁿ ní 'úú ní yeⁿe Cristo 'úú. Maaⁿ ní canee n'daacā nanááⁿ Ndyuūs. Nguée cucáávā chí neⁿ'é canee n'daacā nanááⁿ Ndyuūs cucáávā ley miiⁿ naati cucáávā chí i'teenú Cristo. Ní 'úú ní n'daacā ca 'úú nanááⁿ Ndyuūs caati neⁿ'é Jesucristo. ¹⁰ Níicú 'úú ní dámaāⁿ neⁿ'e chí 'úú snaáⁿ Cristo ní canee cuuⁿ'miⁿ chí canee ndúúcu maaⁿ poder chí diíⁿ chí nduuchi Cristo yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. Níicú cuuvi daamā nduucú yā chí i'cuenú cuuvi tan'dúúca chí Cristo ch'eenú yā chí ndíí cuuvi 'cuuvi tan'dúúca Cristo ch'íi yā. ¹¹ Ní tíicá ntúūⁿ 'úú cuuvi deenú chí 'āa cuuvi nnduuchi yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā.

Diíⁿ yú luchar cáávā premio chí Ndyuūs caⁿ'a yā téé yā s'uuúⁿ

¹² 'Úú nguée neⁿ'é caaⁿ máⁿ ndís'tíí chí 'āa tuneéⁿ tanducueⁿ'e chuū caati 'āa cuée ndaa n'daacā 'úú. Naati 'úú candíí cá cuááⁿ vmnaaⁿ ndúúcu chí i'teenú ní ngiínú ndíí taanduvéé tuneéⁿ yeⁿe premio chí cuuvi yeⁿe. Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ Cristo miiⁿ diíⁿ yā chí 'úú ní yeⁿe yā 'úú, caati cuuvi cuta'á premio miiⁿ. ¹³ Ní ndís'tíí hermanos yeⁿe, 'úú máaⁿ nguée nacadíínuúⁿ chí 'āa tuneéⁿ dendu'ú 'cūū. Naati chuū idiíⁿ chí cuuvi naáⁿ nducueⁿ'ē chí 'āa diíⁿ nguuvi chí chó'ōo. Ní diíⁿ chí cuuvi tuneé nducueⁿ'ē chí cuuvi yeⁿe nguuvi chí cuchíí. ¹⁴ Ní 'íicú 'úú cuuvi diíⁿ nducueⁿ'ē caati cuuvi diíⁿ ganar vida cueⁿ'e daāⁿ maⁿ chí premio chí cuuvi yeⁿe chí cuneé na va'ai ch'εεti nguuvi yaa'ví yā s'uuúⁿ chí dátee yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿe yú vida cueⁿ'e daāⁿ maⁿ caati s'uuúⁿ ní yeⁿe Cristo s'uuúⁿ.

¹⁵ Ní nducyaaca yú chí n'daacā snéé yú ndúúcu chí i'teenú yú, canee cuuⁿ'miⁿ chí nadacadíínuuⁿ yú tíicá chí nguée tuneéⁿ yú. Ní nduuti chí tanáⁿ'a ndís'tíí nguée nadacadíínuuⁿ ní tíicá, tuuⁿ'mi ní Ndyuūs ní 'cuuⁿ'míⁿ yā ndís'tíí

chεε̄ chi cuaacu. ¹⁶ Níícú chuū ní nééné neⁿe cunéé chí dáámá nūⁿ cadíīnuuⁿ yú n'daacá ní 'cuεεtinee yú n'daacā ndúúćú chí 'āā deenu yú yeⁿ'é Ndyuūs.

¹⁷ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é diīⁿ ní tan'dúúćā chí 'úú idiīⁿ. Ní nadacadíīnuuⁿ n'dai ní yeⁿ'e 'iīⁿyāⁿ chí 'cuεεtinee n'daacá yā tan'dúúćā chí ch'íⁿ'í 'nū 'iīⁿyāⁿ ní 'tíicá ntúūⁿ ch'íⁿ'í 'nū ndís'tiī. ¹⁸ Ní nééné n'deeε cuuvi caⁿ'á ndís'tiī chí véé 'yaaⁿ taavi 'iīⁿyāⁿ chí neⁿ'é yā diīⁿ yā tan'dúúćā chí maáⁿ yā neⁿ'é yā. Ní nguéé neⁿ'e yā Cristo chí maáⁿ yā ch'tiī yā na cruz. Maaⁿ ní ngaⁿ'á chuū taama vmnéⁿ'ēe ní nééné ya'āi 'iīnu ndíí chí ngeεcú yeⁿ'ē. ¹⁹ Ní cáávā 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaā tiempo chí ndái yā. 'Iīⁿyāⁿ s'eeⁿ ní dámaāⁿ neⁿ'é yā n'nuuⁿ yā chí che'e yā ndúúćú nducuéⁿ'ē chí neⁿ'e yā. Ní dich'εεtε maáⁿ yā 'iīⁿyāⁿ taachi canee chí 'cuinaáⁿ yā caavā chí diīⁿ yā. 'Iīⁿyāⁿ s'eeⁿ dámaāⁿ nadacadíīnuuⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē vicio chí véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ²⁰ Naati s'uúúⁿ chí yeⁿ'e Cristo ní yāāⁿ vaacu yú ní va'ai chεεti nguuvi. Ní snéε ngiīnu yú Señor Jesucristo yeⁿ'e va'ai chεεti nguuvi chí ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe ní nadinguáⁿ'ái yā s'uúúⁿ. ²¹ Ní taachi Cristo ndaa yā, tuuⁿmi ní n'dááⁿ yā cuerpo yeⁿ'e yú chí cuerpo ndúúćú nuūⁿndi ndii cuerpo ngai yeⁿ'e yú chí tan'dúúćā cuerpo yeⁿ'é yā chí dεεve n'dai, 'tíicā cuerpo s'uúúⁿ. Ní 'tíicā Cristo caⁿ'a yā chí diīⁿ yā ndúúćú dáámá poder yeⁿ'ē maáⁿ yā chí yeⁿ'ē chí ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e taanduvéé chí véé.

4

Canee chí yeenu yú nducuéⁿ'ē tiempo ti s'uúúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uúúⁿ

¹ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chí neⁿ'é cáávā nducuéⁿ'ē chuū neené neⁿ'é n'diīchí ndís'tiī. Ndís'tiī ní diīⁿ ní chí 'úú ní yeenu ní véé premio yeⁿ'é tan'dúúćā chí corona yeⁿ'é caati ndís'tiī ní i'téenu ní Jesucristo. Canee diitú ní ndúúćú chí i'téenu ní yeⁿ'e 'iivu yú chí Cristo. 'Úú yaaⁿ'ví ndís'tiī 'tíicā ti neⁿ'é taavi ndís'tiī.

² 'Úú di'cuítú tán'a Euodias ní di'cuítú tán'a Síntique chí diīⁿ yā chí dáámá nūⁿ cuuvi vaanicadíīnuuⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúćā chí canee chí diīⁿ hermanos chí i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. ³ Ní di'cuítú n'diī, saⁿ'ā chí 'áámá canee nduucú na ntiīⁿnyuⁿ chí cúnnee ní n'daataá hermanas chí diīⁿ yā ntiīⁿnyuⁿ nduucú. N'daataá s'eeⁿ ní dich'íⁿ've yā 'úú naachi 'úú ngaⁿ'á nduudu ngai yeⁿ'é Cristo chí nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca 'iīⁿyāⁿ. Ní cúnnee ní saⁿ'ā Clemente ndúúćú tanáⁿ'a yā chí nginneé yā 'úú ní 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ chí duuchí yā ní canéε nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi canéε nguūⁿ chí dúúchí nducyáácá 'iīⁿyāⁿ chí canduuchi yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

⁴ Ndís'tiī canéé chí yeenu ní nducuéⁿ'ē tiempo caati ndís'tiī ní yeⁿ'e Señor Jesucristo ndís'tiī. Ní 'tíicā caaⁿ'máⁿ ntuúⁿ taama vmnéⁿ'ēe chí canee chí cuuvi yeenu ní. ⁵ Ní nducyaaca 'iīⁿyāⁿ cuuvi snaáⁿ yā ndís'tiī chí 'iīⁿyāⁿ n'dái taavi ndís'tiī. Ní ndís'tiī deenu ní chí ntiīⁿnuúⁿ canee Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú.

⁶ Ní nguéé de'ε veε nadicadíīnuuⁿ ní yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Ní taachi caaⁿ'maⁿnguaⁿ'á ní cuuvi ní Ndyuūs nducuéⁿ'ē chí neⁿ'é ní. Ní taachi caacá ní Ndyuūs cucáávā chíⁿ chí neⁿ'é ní ní ca'a ntuúⁿ ní gracias Ndyuūs. ⁷ Tuuⁿmi ní Ndyuūs téε yā vaadi 'diiīⁿ yeⁿ'é yā chí ch'εεtε ca chí nguéé cuuvi tuumi-cadíīnuuⁿ ní yeⁿ'ē. Níícú vaadi 'diiīⁿ miiⁿ ní nguáin'dai ní na staava yeⁿ'é ní ndúúćú vaanicadíīnuuⁿ yeⁿ'é ní caati ndís'tiī ní yeⁿ'e Cristo ndís'tiī.

Nadacadíīnuuⁿ ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí n'daacā

⁸ Ní ndís'tiī ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē dendú'ū nadacadíīnuuⁿ ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí nduudu cuaacu, ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí n'dai chí diīⁿ yú respetar, ní yeⁿ'e

nducueñ'ē vaadi cuaacu, ní yeñ'e nducueñ'ē chí δεεεε, ní yeñ'e nducueñ'ē chi neñ'e Ndyuūs chi nadacadiñuuñ nī, ní yeñ'e nducueñ'ē chi 'iñ'yāñ deenu n'dái yā chi n'daacā. Ní nadacadiñuuñ nī yeñ'e tanducueñ'ē chí n'daacā ca chi cuuvi nī caañ'máñ nī yeñ'e 'tíicā, de'ε chúucā n'daacā chuū.

⁹ Níicú diñ nī dendu'ū chí ch'eeñ nī yeñ'ē tan'dúucā chí ch'iñ'í ndís'tiī. Ní diñ nī tan'dúucā chí ch'iñdivééñ nī yeñ'ē chí n'geéñ ndís'tiī ní tan'dúucā chí n'diichí nī chí 'úú idiñ. Diñ nī nducueñ'ē chuū. Ndyuūs chí canee ndúucū vaadi 'diñ yeñ'ē yā ní canee yā ndúucū ndís'tiī ndúucū vaadi 'diñ yeñ'ē yā.

Tiñ'yañ yeñ'e yáañ Filipos ca'á yā ofrendas Pablo

¹⁰ Úú ní yeenu taavi ti yeñ'ē Señor Jesucristo ní caati ndís'tiī ní 'āñ n'gaacu ntúuñ nī ní nadicadiñuuñ nī yeñ'ē 'úú. Deenu chí ndís'tiī 'āñ n'gaacú nī yeñ'e tiempo chí chó'oo naati nguéé cuuvi cunneé nī 'úú, 'áará chí neñ'ē nī. ¹¹ Ní 'úú nguéé ngañ'á ndís'tiī yeñ'ē chí nguεε véé yeñ'ē caati maañ ní 'āñ deenu chí cuuvi yeenu ndúucū de'ē chí véé yeñ'ē. ¹² Ní 'āñ deenu táacā chí diñ taachi pobre 'úú, ní 'āñ deenu táacā chí diñ taachi véé cá yeñ'ē. Ní 'āñ deenu ntúuñ táacā chí cuneé ndúucū 'āñ de'ε nūuñ chí cúchii yeñ'ē, nduuti chí véé cá chí che'ē o nduuti chí nguéé véé chí che'ē, o nduuti chí véé taavi ca yeñ'ē o nduuti chí nguéé de'ε véε yeñ'ē. Ní yeñ'ē taanduvéé chuū ní deenu táacā cuuvi diñ. ¹³ Ní 'úú ní cuuvi diñ tanducueñ'ē chí cho'ō yeñ'ē caati Cristo itée yā fuerzas 'úú. ¹⁴ Ní ndís'tiī ní n'daacā idiñ nī chí chinnee nī 'úú taachi n'geenuñ ngii.

¹⁵ Ní ndís'tiī 'iñ'yāñ yeñ'e yáañ Filipos deenu n'daacā nī taachi cho'ō na yáñ'āñ Macedonia ní tuca'á cáñ'a nduudu yeñ'e Cristo chí nadanguañ'ai yā 'iñ'yāñ na yáñ'āñ Macedonia miiñ. Deenu nī chí taachi can'daá cuen'ē chí dámaañ ndís'tiī chí yeñ'ē yaacū Filipos tee nī 'úú tuumi chí ofrenda yeñ'e yaacū yeñ'ē nī chí nnee nī 'úú. ¹⁶ Ní taachi 'úú canee na yáañ Tesalónica, ndís'tiī ní tee ní 'áamá 'uūví cuuvi ayuda ndúucū tuumí taachi 'āñ véé necesidades yeñ'ē. ¹⁷ Nguéé dámaañ nacadiñuuñ yeñ'e chí cuta'á de'ε tuumí chí ndís'tiī téé nī 'úú naati neñ'ē chí snāñ chí cuuvi véé cá yeñ'e ndís'tiī, chiiñ chí Ndyuūs cañ'á yā téé yā ndís'tiī cucáavā chí ndís'tiī nnee nī 'úú. ¹⁸ 'Úú ní yaa'ví ndís'tiī chí 'āñ sta'á nducueñ'ē chí tee nī 'úú ní ngo'ō ca cáavā necesidades yeñ'ē. Ní maañ ní chí sta'á yeñ'e hermano Epafrodito dendu'ū ofrenda chí dicho'ō ndís'tiī. Ndúucū chuū ní véé cá yeñ'ē. Ní nducueñ'ē ofrenda chí dicho'ō ndís'tiī 'úú, ní chuū ní 'áamá ofrenda chí n'dai taavi nanáañ Dendyuūs. Ní tan'dúucā 'áamá ofrenda chí ca'á ní Ndyuūs, tíicā ofrenda yeñ'ē nī. Ní ofrenda miiñ cosas chí Ndyuūs neñ'e taavi yā. ¹⁹ Ní maañ ní Ndyuūs yeñ'ē yú téé yā ndís'tiī nducueñ'ē dendu'ū chí necesidades yeñ'ē nī yeñ'ē vaadi 'cuiica n'dai chí véé yeñ'ē yā chí n'dee taavi ca. Chuū ní Ndyuūs diñ yā ti s'uuúñ ní yeñ'ē Cristo Jesús s'uuúñ. ²⁰ Maañ ní caañ'mañ yú chí Ndyuūs Chiida yú, ní ch'εεε ca ní ndεéεvē n'dái cá caati cuen'e daañ'mañ 'tiicā yā.

Cuiñū carta miiñ ndúucū saludos

²¹ Maañ ní ngañ'á ndúucū nducyaaca ndís'tiī chí i'téenu nī Jesucristo: N'dai nī, ngañ'á. Hermanos yeñ'ē yú chí canee nducuc: N'dai ndís'tiī, ngañ'a yā. ²² Ní nducyaácá 'iñ'yāñ chí snée yá 'muuñ nducucú ní i'téenu yā Cristo: N'dai ndís'tiī, ngañ'a yā. 'Tiicā ntúuñ 'iñ'yāñ chí snée na va'ai yeñ'e César chí emperador yeñ'e Roma: N'dai ndís'tiī, ngañ'á yā.

²³ Ní Jesucristo yeñ'e yú itée yā nducyaaca ndís'tiī nducueñ'ē chí n'dai taavi ca yeñ'ē yā. 'Tiicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ COLOSAS

Pablo idinguúⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi naⁿ'a yāacū na yāāⁿ Colosas

¹ 'Úú Pablo 'úú ní 'úú apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo caati 'tíicā neⁿ'é Ndyuūs. ² 'Úú ní ndúúcū hermano Timoteo idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs ní i'téenu yā Jesucristo, 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Colosas. Neⁿ'é chi Ndyuūs Chiida yú téé yā ndís'tiī vaadī n'dai ca yeⁿ'é yā ndúúcū vaadī 'diiⁿ'e yeⁿ'é yā.

Pablo ngaⁿ'angua'á yā caava 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo

³ Taachi ngaⁿ'angua'á 'nū, 'úú ndúúcū Timoteo cueⁿ'e daāⁿmaⁿ' ca'á 'nū gracias Ndyuūs Chiidá Señor Jesucristo yeⁿ'e yú caavā ndís'tiī. ⁴ 'Tíicā diiⁿ' 'nū ti caati náⁿ'ā hermanos yeⁿ'e yú ndaá yā nanááⁿ nús'uu 'āā yaa'ví yā yeⁿ'é ndís'tiī tan'dúúcā chi i'téenu nī Cristo Jesús ní tan'dúúcā chi dineⁿ'e nī nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Ndyuūs. ⁵ Chuū ní cucáāvā chí snée nginú nī chiiⁿ chí cuuvi yeⁿ'é nī chí Ndyuūs nguáín'dai yā na va'ai chεeti nguuvi cáāvā ndís'tiī. Ní 'āā ch'iindiveéⁿ nī nduudu cuaacu chí yeⁿ'é Cristo. Ní nduudu cuaacu miiⁿ ní cuuvi nanguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ ní véeⁿ chí cuuvi yeⁿ'é nī. ⁶ Ní nduudu miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā nanááⁿ ndís'tiī, ní maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snee núúⁿ máⁿ iⁿ'yeēⁿdī. Ní tan'dúúcā 'áámá cosecha chí véeⁿ n'gui'i yeⁿ'é, 'tíicā nduudu miiⁿ caati n'giita nduudu miiⁿ. 'Tíicā ntúūⁿ nduudu miiⁿ 'cúita na staava yeⁿ'e ndís'tiī ndii nguuvi chí ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'é. Ní tuumicadiínuuⁿ cá nī chεē chí cuaacu yeⁿ'e vaadī n'dai yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'é yú chí Ndyuūs tee yā s'uuúⁿ ní taacá Ndyuūs dineⁿ'é yā s'uuúⁿ. ⁷ Chuū ní ch'éeⁿ nī yeⁿ'e saⁿ'ā Epafraⁿ chí saⁿ'ā chí neené neⁿ'e yú. Ní dáámá nginneⁿ sa s'uuúⁿ. Ní 'áámá canee sa na ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Cristo. Ní diiⁿ sa ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'e Cristo nguaaⁿ ndís'tiī. ⁸ Saⁿ'ā miiⁿ ní ndaa sa nanááⁿ nús'uu ní ngaⁿ'a cuaacu sa yeⁿ'e ndís'tiī. Ní ngaⁿ'a sa chí ndís'tiī dineⁿ'é nī 'iiⁿ'yāⁿ caati Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs canee yā ndúúcū ndís'tiī.

⁹ Ní cáāvā chuū ntúūⁿ nús'uu ndii tiempo chí ch'iindiveéⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī nguéeⁿ s'neeⁿ naaⁿ 'nū caⁿ'angua'á 'nū caavā ndís'tiī. Ngiicá 'nū chí maaⁿ Ndyuūs ch'iⁿ'í yā ndís'tiī nducuéⁿ'é chí neⁿ'é yā chí diiⁿ nī. Ní ngiicá 'nū Ndyuūs chí Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs téé yā ndís'tiī nducuéⁿ'e vaadī deenu ndúúcū vaanicadiínūⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs. ¹⁰ Ngaⁿ'angua'á 'nū chí ndís'tiī cuuvi 'cúetinéeⁿ n'daacá nī nanááⁿ Jesucristo ti yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. Ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ diiⁿ nī tan'dúúcā chí neⁿ'e Señor yeⁿ'e yú. Ní 'íicú véeⁿ n'gui'i yeⁿ'é nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chí n'daacá chí idiíⁿ nī. Ní cuuvi 'cueēⁿ ca nī yeⁿ'e vaadī deenu chí yeⁿ'e Dendyuūs. ¹¹ Ngiicá 'nū Ndyuūs chí téé yā ndís'tiī poder yeⁿ'é yā chí ch'εete ca chí cuuvi diiⁿ nī ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é nī ndúúcū poder chí yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'íicú ndúúcū paciencia cuuvi cucheéⁿ nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'é chí 'iiⁿ'yāⁿ diiⁿ yā ndúúcū nī. Ní yeenú nī. ¹² Ní ndís'tiī canee chí ca'á nī gracias Ndyuūs Chiida yú caati Ndyuūs diiⁿ yā ndúúcu yú chí véeⁿ parte yeⁿ'e yú naachi cuuvi yeⁿ'e yú ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Ní caⁿ'a yā chí téé yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'e yú ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yeⁿ'é yā taachi ndaa yā na lugar chí dεεve ca naachi Ndyuūs nginúⁿ a ntiíⁿnyuⁿ yā yeⁿ'é. ¹³ Canee chí ca'á nī gracias Ndyuūs caati nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'e maaⁿ. Ní Ndyuūs dicho'ó yā s'uuúⁿ naachi canee Jesucristo chí ngaⁿ'ā ntiíⁿnyuⁿ yā.

Jesucristo ní Daiyá Ndyuūs chi Ndyuūs nen'e taaví yā. ¹⁴ Níícú Jesucristo cuai yā s'uúúⁿ ndúúú^c precio chi yuúúⁿ yeⁿ'é yā taachi ch'íi yā na cruz cucáá^vā s'uúúⁿ. Ní cáá^vā chuū Ndyuūs nadach'εε^cú yā s'uúúⁿ yeⁿ'e nuūⁿndí yeⁿ'e yú.

Chi nduuvidaama yú ndúúú^c Ndyuūs cucáá^vā chi Cristo ch'íi yā

¹⁵ Jesucristo ní tan'dúú^ca Ndyuūs chiida yú chi nguéé inaaⁿ yú, 'tiicá yā. Ní Cristo miiⁿ 'āā canéé yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chi din'dái yā núúⁿ máⁿ iⁿ'yeeⁿdí. ¹⁶ Ní Ndyuūs yeⁿ'e yú ndúúú^c Cristo miiⁿ din'dái yā tanducuéⁿ'ē dendu'ú chi véé. Din'dái yā tanducuéⁿ'ē dendu'ú chi véé nanguuvi. 'Tiicá ntúūⁿ na yáⁿāa yeⁿ'e chi inaaⁿ yú ndúúú^c yeⁿ'e chi nguéé inaaⁿ yú. N'dáá rá chi véé ángeles chi yeⁿ'e Ndyuūs ndúúú^c ángeles chi yeⁿ'e yááⁿ'guinūⁿ chi ngaⁿ'ā ntiⁿ'nyuⁿ na 'yúúné ndúúú^c 'iⁿ'ntyéⁿ'ē chi ngaⁿ'á yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē naciones na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúú^c 'iⁿ'ntyéⁿ'ē ndúúú^c poder yeⁿ'e yā, tanducuéⁿ'ē ní Cristo miiⁿ din'dái yā ní 'iivi yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. ¹⁷ Cristo miiⁿ ní ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ú. Ní Cristo miiⁿ díⁿ yā chi tanducuéⁿ'ē dendu'ú chi véé canéé lugar yeⁿ'e ndúúú^c orden. ¹⁸ Ní Cristo miiⁿ ní tíⁿ yā yeⁿ'e cuerpo chi yaā^cū yeⁿ'e yā chi nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ chi i'téénu yā Cristo. Ní ca'á yā vida 'iⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā. Ní Cristo miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ chi nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, caati lugar chi vmnááⁿ vmnaaⁿ cuuvi yeⁿ'é yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē dendu'ú chi véé. ¹⁹ Ní Ndyuūs Chiida yú neⁿ'é yā chi Cristo miiⁿ canéé yā ndúúú^c nducuéⁿ'ē poder chi yeⁿ'é Ndyuūs. ²⁰ Ní cucáá^vā Cristo miiⁿ Ndyuūs Chiida yú neⁿ'é yā díⁿ yā chi cuuvi yeⁿ'é Cristo tanducuéⁿ'ē dendu'ú taama vmnéⁿ'ē tan'dúú^cā tanducuéⁿ'ē chi véé vmnááⁿ vmnaaⁿ na va'ai chεε^ti nguuvi. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi yeⁿ'é yā tanducuéⁿ'ē chi véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní díⁿ yā chi véé vaadi 'diíⁿ cáá^vā yuúúⁿ yeⁿ'e Jesucristo chi can'daá taachi ch'íi yā na cruz.

²¹ Ní tiempo chi 'āā chó'ōo ndís'tíi ní tan'dúú^cā 'iⁿ'yāⁿ chi snúⁿ yā yúúní 'tíicá ndís'tíi. Ní nguεε deenú nī Ndyuūs caati díⁿ nī cosas chi nguéé n'daāca. Ní ndís'tíi ní contra yeⁿ'e Ndyuūs ndís'tíi. Ní nguéé n'daacá staava yeⁿ'é nī. Naati maaⁿ ní Ndyuūs nch'εε^cú yā nuuⁿndi yeⁿ'e ndís'tíi. Maaⁿ ní amigos yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tíi. ²² Ní díⁿ yā chi nduuvidaamá nī ndúúú^c Ndyuūs cáá^vā chi cuerpo yeⁿ'e Jesucristo ch'íi na cruz. Ní Jesucristo ch'íi yā caavā s'uúúⁿ chi ndaa yā ndúúú^c s'uúúⁿ nanááⁿ Ndyuūs Chiida yú. Ní Cristo ch'íiⁿ'í yā chi s'uúúⁿ ní yeⁿ'é Ndyuūs s'uúúⁿ ní dεε^ve vida yeⁿ'e yú. Níícú 'āā ntéé caaⁿ'maⁿ Ndyuūs chi véé nuuⁿndí yeⁿ'e yú. ²³ Maaⁿ ní canee chi i'téénu n'daacá nī nduudu cuaacu ní cunee diitú nī ndúúú^c chi i'téénu nī chi yeⁿ'e Cristo. Ní cu'téénu cá nī nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesucristo chi ch'íiⁿ'i chéé chi cuuvi yeⁿ'e yú ní yeⁿ'e chi cunee ngiinu yú. Ní nguéé divíi nī yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesucristo ti n'daacá canee nī nanááⁿ yā ní cunee ngiinu cá nī. Nduudu cuaacú 'cūū yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ maaⁿ ní 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cheⁿ'e yā candεε yā chí cuuvi yeⁿ'e nducyáá^c 'iⁿ'yāⁿ chi snéé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní nduudu cuaacu miiⁿ chiⁿ'i chí 'úú Pablo ngaⁿ'a caati 'tíicá ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é.

Pablo nginneé yā 'iⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e Jesucristo

²⁴ Maaⁿ ní yeenú taaví yeⁿ'e chi n'geenú ngii cucáá^vā ndís'tíi chi i'téénu nī nduudú 'cūū. Ní 'tíicá maaⁿ ní yeenú taaví chi 'cueenú cuuvi na cuerpo yeⁿ'e tan'dúú^cā chi ch'eeⁿú chíi Cristo na cuerpo yeⁿ'e yā cucáá^vā 'iⁿ'yāⁿ chi i'téénu yā 'iⁿ'yāⁿ ní yeⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yā. Ní 'tíicá díⁿ cumplir vaadi ya'ai yeⁿ'e Cristo cucáá^vā 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā. ²⁵ Ndyuūs tee yā ntiⁿ'nyuⁿ 'cūū yeⁿ'é chi díⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yaacú yeⁿ'é yā. Ní díⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tíi chi nguéé

yeⁿē ndaata Israel caati 'tíca cuuvi cuaacu nduudu yeⁿe Ndyuūs chi ngaⁿa ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. ²⁶ Ní nduudú 'cūū nguéé deenú 'iiⁿ'yāⁿ caati canúúⁿ n'de'ei ndii tiempo chi 'āā 'cuéé 'iiⁿ'yāⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, naati maaⁿ ní chuū ch'íⁿi Cristo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé yā. ²⁷ Níicú Ndyuūs neⁿé yā chi nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿé yā, 'iiⁿ'yāⁿ chi Israel s'eeⁿ yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé Israel s'eeⁿ yā, nducyaaca yā cuuvi deenú yā vaadi 'cuiica yeⁿe chí canúúⁿ n'de'ei. Chuū nī secreto miiⁿ. Cristo canéⁿ yā ndúú^cū ndís'tiī chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ Israel yā. Ní ndúú^cū Cristo miiⁿ snee ngiinú nī chi caⁿ'á nī na va'ai chεeti nguuvi.

²⁸ Nús'uu ní ngaⁿ'á 'nū nduudu cuaacu yeⁿé Cristo nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nducuéⁿē ngí'cueéⁿ 'nū 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū vaadi deenu caati cuuvi deenú n'daacá yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs. Ní cuuvi yeⁿé Cristo 'iiⁿ'yāⁿ ní n'daacá canéⁿ yā nanááⁿ Jesucristo. ²⁹ Ní cáávā chuū 'úú idiīⁿ ntiīⁿnyúⁿ 'cūū, ní díīⁿ díituu taavi nducuéⁿē tiempo ndúú^cū nducuéⁿē poder chi Ndyuūs itée yā 'úú.

2

¹ 'Úú neⁿé chi ndís'tiī cadíinuuⁿ nī chí díituu díīⁿ ntiīⁿnyuⁿ caavā ndís'tiī ní cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí sneé na yāāⁿ Laodicea, ní cáávā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'diichi tandii yā naáⁿ. ² Neⁿé chi nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúú^cū ndís'tiī cuuvi díitú nī ndúú^cū staava yeⁿé nī. Ní nguéé 'va'á nī. Ní dáámá nadacadíinuuⁿ nī, ní dineⁿé nī 'aamá nī taama nī. Ní deenu cá nī yeⁿe nducuéⁿē vaadi cuaacu, ní díituu canéⁿ nī ndúú^cū chí i'téenu nī. Ní 'íicú cuuvi deenu cá nī chíiⁿ chí Ndyuūs cunuūⁿ n'de'ei yā chí yeⁿe maaⁿ Jesucristo miiⁿ. Ní 'íicú cuuvi díituu cá nī ndúú^cū chí i'téenu nī yeⁿe Jesucristo. ³ Caati ndúú^cū Cristo miiⁿ tanducuéⁿē chí véé yeⁿe vaadi deenu ndúú^cū vaadi cadíinuuⁿ ní yeⁿé yā ndúú^cū nducueⁿē cosa chí cunúúⁿ n'de'ei yeⁿe nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴ Ní nducuéⁿē chuū ngaⁿ'á chí nguéé du'ū vεε canche'ei ndís'tiī ndúú^cū nduūdū yaadi yeⁿé yā. ⁵ Ní chuū ngaⁿ'á caati 'áará chí nguεε canéⁿ ndúú^cū ndís'tiī cuuvi deenú nī chí nadacadíinuuⁿ taavi yeⁿe ndís'tiī. Ní yeenú taavi 'úú taachi n'giindiveéⁿ chí n'daacá idiīⁿ nī ní díituu canéⁿ nī ndúú^cū nduudu cuaacu yeⁿe Cristo chí i'téenu nī.

⁶ Maaⁿ ní tan'dúú^cā chí i'téenu nī Señor Jesucristo yeⁿe yú 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī chí yeⁿé Cristo canéⁿ chí n'gεetinéⁿ n'daacá nī cáávā Señor Jesucristo yeⁿe yú nginnee yā ndís'tiī. ⁷ Ní canéⁿ chí díiⁿ n'daacá nī ndúú^cū nducuéⁿē caati cu'téenu cá nī Jesucristo. Ní cu'téenu cá nī nguuvi nguuvi tan'dúú^cā chí ch'eēⁿ ndís'tiī. Ní nguéé ndaacadaamí nī yeⁿe chí i'teenú nī. Ní cuéⁿé daāⁿmaⁿ ngaⁿ'á nī, gracias Ndyuūs ti yeⁿé yā ndís'tiī.

Yeⁿé vida ngai yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿe Cristo

⁸ Maaⁿ ní díiⁿ nī cuidado ndís'tiī yeⁿe maáⁿ nī chí mar 'áámá saⁿ'ā nguéé castaⁿ'a sa ndís'tiī caavā vaanicadíinuuⁿ ch'εéte yeⁿe sa ndúú^cū nduudu yaadi yeⁿé sa. Ní nguéé canche'ei sa ndís'tiī caati nduudu yeⁿe sa chí sta'a sa yeⁿe vaanicadíinuuⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ní yeⁿe costumbre yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí. Ndíí nguéé sta'a sa yeⁿe vaanicadíinuuⁿ yeⁿé Cristo.

⁹ Caati nducuéⁿē chí véé ní yeⁿe Ndyuūs ndúú^cū daiya yā Jesucristo. Jesucristo miiⁿ ní Ndyuūs 'yā ní dáámá yā ndúú^cū chíidá yā. 'Tíica yā. ¹⁰ Ní nducuéⁿē chí véé ní yeⁿe ndís'tiī caati ndís'tiī ní yeⁿe Cristo ndís'tiī. Jesucristo miiⁿ ní ndíí tiīⁿ yā yeⁿe tanducuéⁿē 'iiⁿ'yāⁿ ní yeⁿe tanducuéⁿē 'iiⁿ'ntyéⁿē yeⁿe tanducuéⁿē nación ní yeⁿe tanducuéⁿē poder yeⁿe yááⁿ'nguiinuuⁿ chí véé na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¹¹ Ndís'tiī nguéé 'iiⁿ'yāⁿ circuncidado yā na cuerpo yeⁿé

yā. Naati cáávā chi ndís'tiī ní ye^{n'e} Jesucristo ndís'tiī, Cristo ní diín yā cuenta chi ndís'tiī tan'dúúccā 'ii^{n'}yāⁿ chí circuncidado yā ndís'tiī taachi Jesucristo nadanguá^{n'}ai yā ndís'tiī ye^{n'e} poder ye^{n'e} nuuⁿndi chí véé na cuerpo ye^{n'e} ní. ¹² Ní taachi che^εdinuūⁿni^{n'} yā ndís'tiī, tuuⁿ'mi ní canee ní tan'dúúccā chí ch'ε^εchi ní na yáinyāⁿ ndúúccū Cristo ní canee ní tan'dúúccā chí nadacueé^{n'} ní ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'}ā ndúúccū Cristo. 'Tíica rá váá caati i'téenu ní poder ye^{n'e} Ndyuūs chí diín chí nacueeⁿ Jesucristo ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'}ā. ¹³ Ní tiempo chí chó'oo espíritu ye^{n'e} ndís'tiī ní n'diī cucáávā nuuⁿndi chí diín ní. Ní nguéé ndís'tiī 'ii^{n'}yāⁿ circuncidado yā ndís'tiī. Naati maaⁿ ní Ndyuūs tee yā vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ ndís'tiī dáámá dáámá ndúúccū Cristo ti Ndyuūs nadanch'ε^εcú yā ye^{n'e} tanducueé^{n'} nuuⁿndi ye^{n'e} ní. ¹⁴ Cuáánⁿ vmaaaⁿ canee yú ndúúccū nducueé^{n'} cuenta ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} yú ti nguεε diín yú tan'dúúccā chí nga^{n'}a ley ye^{n'e} Ndyuūs. Ní cáávā ley miiⁿ ní cuenta ye^{n'e} nuuⁿndi ye^{n'e} yú diín condenar s'uuúⁿ. Naati Cristo nadí^{n'}ve yā 'áámá vmné^{n'}ēe cuenta ye^{n'e} nuuⁿndi yú taachi ch'iī yā na cruz cáávā s'uuúⁿ. Ní cáávā chí ch'iī yā cáávā s'uuúⁿ ní tan'dúúccā chí nadatuūví yā ley miiⁿ ti nguéé cuuvi condenar s'uuuⁿ. ¹⁵ Ní taachi Cristo ch'iī yā na cruz chue^ε yā ye^{n'e} nducueé^{n'} 'iiⁿntyé^{n'}ē ye^{n'e} espíritu chí nguéé n'daacá ndúúccū poder ye^{n'e} yā. Ní diín yā chí 'cuinaaⁿ espíritu s'eeⁿ nanááⁿ nducyáácá espíritus. Ní Cristo ch'i^{n'}i yā nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ chí chéε yā ye^{n'e} espíritus.

In'nuúⁿ ní nducueé^{n'} chí ye^{n'e} va'ai che^εsti nguuvi

¹⁶ Maaⁿ ní nguéé nacadínuuⁿ ní ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ chí diín yā condenar ndís'tiī caavā dendu'u chí nguéé chí nge'é ní ndúúccū chí ngi'i ní o ndúúccū ye^{n'e} chí diín ní taachi véé 'viicu s'eeⁿ ndúúccū 'viicu ye^{n'e} 'iiyú ngai ndúúccū 'viicu ye^{n'e} sábadó chí nguuvi chí ntaavíⁿtuunúūⁿ 'ii^{n'}yāⁿ. ¹⁷ Nducueé^{n'} 'viicu ndúúccū chí diín 'ii^{n'}yāⁿ ní ch'i^{n'}i ye^{n'e} Cristo chí cuchíi, naati nducueé^{n'} chuū cuaacu ní^{n'}nyúⁿ nga^{n'}ā chí ye^{n'e} Cristo miiⁿ. ¹⁸ Nguéé nadacadínuuⁿ ní ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ chí diín yā condenar ndís'tiī caati nga^{n'}a yā chí n'diichí yā visiones. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nadacadínuuⁿ yā chí n'gεεte maáⁿ yā caavā cosas chí n'diichí yā. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nga^{n'}a yā chí canee chí ndiicuúⁿ ní maáⁿ ní ní dich'ε^εte ní ángeles. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ diín yā cosas chí nguéé deenu yā ye^{n'e} ní n'gεεte maáⁿ yā caavā chí nadacadínuuⁿ yā ye^{n'e} cosas chí candεε ye^{n'e} maaⁿ tíⁿ yā. ¹⁹ 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ nguéé canee yā ndúúccū nduudu cuaacu ye^{n'e} Jesucristo. Cristo miiⁿ ní tiiⁿ ye^{n'e} cuerpo ye^{n'e} yā chí 'ii^{n'}yāⁿ chí i'téenu yā 'yā. Ní Cristo miiⁿ ní diín yā chí nducueé^{n'} 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yā ní n'giita yā caati i'téenu cá yā ye^{n'e} yā. Ní Cristo miiⁿ diín yā chí nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yā canee yā tan'dúúccā chí nduuvi daamá yā tan'dúúccā cuerpo ye^{n'e} yú nduuvidaama ye^{n'e} ndúúccū 'iini ndíi nduú. 'Tíica diín Cristo tan'dúúccā chí ne^{n'} Ndyuūs.

²⁰ Maaⁿ ní ndís'tiī 'āá ch'iī ní taachi ch'iī Jesucristo. Ní canee ní libre ye^{n'e} reglas ye^{n'e} i^{n'}yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ ní, ¿d'é^ε cuuvi chí n'gεεtinéé ndís'tiī tan'dúúccā chí ye^{n'e} i^{n'}yeeⁿdí 'cūū ndís'tiī? ¿D'é^ε cuuvi chí i'téenu ní reglas ye^{n'e} i^{n'}yeeⁿdí 'cūū chí nga^{n'}a 'tíica? ²¹ Nguéé tuuⁿ'ví ní chuū, nguéé che^ε ní cosa 'cūū, ní nguéé cuta'á ní cosa 'cūū na ta'á ní. ²² Ní reglas miiⁿ chíⁿ chí 'ii^{n'}yāⁿ din'dái yā ní chíⁿ chí ca'cueeⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ. Nducueé^{n'} reglas 'cūū nguéé dichí^{n'}vε caati Ndyuūs ca'á yā 'ii^{n'}yāⁿ cosas caati cuuvi che^ε yā ye^{n'e}. ²³ Cuaacu chí 'ii^{n'}yāⁿ sta'á yā reglas miiⁿ tan'dúúccā chí ch'i^{n'}i chí ye^{n'e} vaadi deenu ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ. Reglas miiⁿ ch'i^{n'}i chí ye^{n'e} religión chí nga^{n'}ā chí 'ii^{n'}yāⁿ canee chí dich'ε^εte yā ángeles. Ní reglas miiⁿ ch'i^{n'}i chí 'ii^{n'}yāⁿ canee chí ndiicuúⁿ yā maáⁿ yā ní ch'i^{n'}i chí 'ii^{n'}yāⁿ canee

chí 'cureenú yā cuuvi na cuerpo ye'n'e yā. Naati nguéeé dichí'vē mar 'áámá regla ye'n'e chí diiⁿ ayudar 'iiⁿyāⁿ caati nguεε dinuuⁿndí yā tan'dúúcā chi ne'n'e diiⁿ cuerpo ye'n'e yā.

3

1 Maaⁿ ní chi ndís'tiī ní 'āā nduuchí nī ye'n'e nguaaⁿ tináⁿ'ā dáámá ndúúcū Jesucristo, ndís'tiī in'nuúⁿ nī dendu'ū chí ye'n'e va'ai cheeti nguuví naachi Cristo veé yā lado ye'n'e honor ye'n'e Ndyuūs chí lado tá cuaacú yā. 2 Ní nadacadínnuⁿ nī ye'n'e nducueⁿ'e chí ye'n'e Ndyuūs ní nguéeé ye'n'e nducueⁿ'e chí véé iⁿyeeⁿdí cūū. 3 'Tíicā ndís'tiī ní ch'iī nī dáámá ndúúcū Cristo ní caneeⁿ nī tan'duucā chí ch'iī cuerpo ye'n'e nī. Maaⁿ ní canúūⁿ n'de'ei vida ye'n'e nī ndúúcū Cristo nanááⁿ Ndyuūs. 4 Maaⁿ vida ye'n'e yú ní cuaacu chí Cristo. Ní taachi ndaa Cristo taama vmnéⁿ'ēe tuu'mi ní s'uuuⁿ ndaa yú nduucú yā ní véé parte ye'n'e yú nduucú yā na va'ai cheeti nguuví.

Ye'n'e vida ndiicū yé'n'e yú ní ye'n'e vidā ngai ye'n'e yú

5 Maaⁿ ní diiⁿ yú cuenta chí ch'iī cuerpo ye'n'e yú ní 'āā ntéé diiⁿ yú nuuⁿndi. N'diichí nī, véé nuuⁿndi nguaáⁿ nī. Ne'n'é nī 'áámá saⁿ'ā o 'aama n'daataá chí nguéeé ye'n'e nī. Ní ne'n'é nī diiⁿ nī cosa chí nguéeé ye'n'e Ndyuūs. Ní ne'n'é nī n'diichí nī 'áámá n'daataá o 'áámá sáⁿ'ā chí nguéeé ye'n'e nī. Ní ne'n'é nī dendu'ū chí nguéeé ye'n'e nī. 'Tiicā nī. Ní caneeⁿ nī tan'dúúcā chí i'téenu nī ídolos chí imágenes. 6 Nducueⁿ'e chhuū ní nuuⁿndi. Ní Ndyuūs diiⁿ yā castigar nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí nguéeé diiⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a yā. 7 'Tíicā 'āā dinuuⁿndí ndís'tiī tiempo chí 'āā chó'ōo. 8 Maaⁿ ní 'āā ntéé diiⁿ nī nuuⁿndi. Nguéeé ditaáⁿ nī, nguéeé caaⁿ'maⁿ taáⁿ nī. Nguéeé diiⁿ nī cosas chí nguεε n'daācā 'aamá nī ndúúcū taamá nī. Nguéeé caaⁿ'máⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chíiⁿ chí nguéeé n'daāca chí maáⁿ yā diiⁿ yā. Nguéeé caaⁿ'máⁿ nī mar 'áámá nduudu chí nguéeé n'daācā. 9 Nguéeé caaⁿ'máⁿ nī nduudu yaadi 'aama nī ndúúcū taama nī. Nguéeé diiⁿ nī 'túúcā caati 'āā dicuenta ní tan'dúúcā chí 'āā ch'iī cuerpo ye'n'e nī ndúúcū nducueⁿ'e chí nguéeé n'dáāca chí 'āā diiⁿ nī. 10 Ní maaⁿ ní cuerpo ye'n'e nī ní tan'dúúcā cuerpo chí ngai chí Ndyuūs din'dái yā. Ní nguuví nguuví diiⁿ yā chí ndís'tiī cuuví nī tan'dúúcā Ndyuūs, 'tiicā nī. Ní 'íicú Ndyuūs diiⁿ yā chí cuuvi deenu cá nī ye'n'e Ndyuūs. 11 Caati nanááⁿ Jesucristo miiⁿ nguéeé de'ē vεε nduuti chí 'iiⁿyāⁿ nguéeé ye'n'e ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel o 'iiⁿyāⁿ chí ye'n'e ndaata 'iiⁿyāⁿ Israel. Nguéeé de'ē vεε nduuti chí 'iiⁿyāⁿ ní circuncidado yā o nguéeé circuncidado yā. Nguéeé de'ē vεε nduuti chí 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā chí snéé yúúni, o nduuti chí 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā chí 'iifi 'cueti. Nguéeé de'ē vεε nduuti chí 'iiⁿyāⁿ chí dichí'vē 'iivi ye'n'e yā, o 'iiⁿyāⁿ chí snéé libre yā. Dámaaⁿ dichí'vē chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ye'n'e Cristo ní Cristo caneeⁿ yā nduucú yā.

12 Nds'tiī ní ye'n'e Ndyuūs ndís'tiī. Ní Ndyuūs dineⁿ'é yā ndís'tiī ní nndeεve yā ndís'tiī chí cuuvi ye'n'e yā ndís'tiī. Maaⁿ ní ndís'tiī caneeⁿ chí diya'ái nī 'iiⁿyāⁿ ní din'daāca cá nī. Nguéeé dich'εεtē nī maáⁿ nī naati diiⁿ nī nducueⁿ'e ndúúcū vaadi ndiicúúⁿ. 13 Ní nginneé nī 'aamá nī taama nī. Ní cucheé nī ye'n'e nducueⁿ'e. Ní nadach'εεcú nī 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā 'áámá falta ndúúcū nī. Ní tan'dúúcā chí Cristo nadach'εεcú yā nuuⁿndi ye'n'e nī, 'tiicā ntúūⁿ nadach'εεcú nī ye'n'e 'aama nī ndúúcū taama nī. 14 Nguaaⁿ nducueⁿ'e chí diiⁿ nī, dineⁿ'e taavi cá nī 'iiⁿyāⁿ ní taachi diiⁿ nī 'túúcā caneeⁿ nī tan'dúúcā chí nduuvuidamaá nī ye'n'e nducueⁿ'e chí véé. Ní diiⁿ nī cumplir nducueⁿ'e dendu'ū. 15 Ní vaadi 'diiⁿ chí Ndyuūs itée yā ndís'tiī na staava ye'n'e nī caneeⁿ chí ch'iⁿ'ī ndís'tiī nducueⁿ'e chí diiⁿ nī caati Ndyuūs yaa'ví yā nducyáácá ndís'tiī chí cuuvi ye'n'e

nī vaadi' diiⁿ miiⁿ. Ní nducyáácá nī ní canee nī tan'dúúccá 'áámá cuerpo nūuⁿ, 'tiicá nī. Maaⁿ ní ca'á nī gracias Ndyuūs caavā chuū.

¹⁶ Ní 'áámá canee nī daacā na staava yeⁿ'é nī nducueⁿ'ē nduudu cuaacu chí nī daacā taavi ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ca'cueéⁿ nī ní ch'iⁿ'í nī 'áámá nī taama nī ndúúccū nducueⁿ'ē vaadi' deenu. Ngii^{tá} nī salmos ndúúccū himnos ndúúccū canciones chí ngaⁿ'á yeⁿ'é Ndyuūs. Ní ndúúccū núú^m'máⁿ staava yeⁿ'é nī nca'á nī gracias Ndyuūs. ¹⁷ Níicú nducueⁿ'ē cosa chí diiⁿ nī 'áará chí caaⁿ'máⁿ nī o diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ, diiⁿ nī nducueⁿ'ē caavā Señor Jesús ní nca'á nī gracias Ndyuūs Chiida yú cáávā Cristo.

Tan'dúúccá chí canee chí diiⁿ yú ti yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ

¹⁸ Nds'itī nī daataá chí 'nínívaacu, cu'teenú nī yeⁿ'e isaⁿ'á yeⁿ'é nī caati 'tíicá canee chí diiⁿ nī ti yeⁿ'é Ndyuūs ndís'tī. ¹⁹ 'Tíicá ntúūⁿ isaⁿ'a yeⁿ'é yā, dinéⁿ'e nī n' daataá yeⁿ'é nī ní nguéeⁿ nduuví taáⁿ nī ndúúccū n' daataá yeⁿ'é nī. ²⁰ Nds'itī daiyá yā chí yeⁿ'e Cristo 'caandiveeⁿ nī yeⁿ'e chiidá nī ní chεεcu nī yeⁿ'e tanducueⁿ'ē caati 'tíicá neⁿ'e Ndyuūs. ²¹ Ní ndís'tī chí véé daiyá nī, nguéeⁿ diiⁿ nī chí nduuví táaⁿ daiyá nī caati cuayiiⁿ ní nguéeⁿ cu'téenu yā chεε chí caaⁿ'máⁿ nī yeⁿ'e yā. ²² Nds'itī chí dichíⁿ'vē 'iiⁿ'yāⁿ, 'caandiveeⁿ nī yeⁿ'e tanducueⁿ'ē chí ngaⁿ'á 'iiví nī yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Nguéeⁿ diiⁿ nī tan'dúúccá chí neⁿ'é yā dámaaⁿ taachi nanáaⁿ yā ndís'tī. Ní 'iiví nī cuuvi deenu yā chí n' daacá idiíⁿ nī, naati diiⁿ nī nducueⁿ'ē ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúccū núú^m'máⁿ staava yeⁿ'é nī. Ní 'va'á nī Ndyuūs. ²³ Ní tanducueⁿ'ē chí diiⁿ nī, diiⁿ nī ndúúccū núú^m'máⁿ staava yeⁿ'é nī. Ní diiⁿ nī ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ tan'dúúccá chí ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní nguéeⁿ ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é 'iiví nī. ²⁴ Ní ndís'tī deenu nī chí cuuvi cuta'á nī yeⁿ'e chí véé yeⁿ'é nī chíⁿ' chí tée Cristo ndís'tī. Cuaacu chí ndís'tī dichíⁿ'vē nī Jesucristo ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ Cristo ní 'iiví nī. ²⁵ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ n' daaca idiíⁿ yā caⁿ'á yā cuta'á yā ná díⁿ'vē yā yeⁿ'e chí diiⁿ yā chí nguéeⁿ n' daacá. Ndyuūs 'āa daamá nūuⁿ diiⁿ yā tratar ndúúccū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

4

¹ Nds'itī patrones chí véé mozos yeⁿ'é nī, diiⁿ nī chí cuaacu ndúúccū chí n' daacá ndúúccū mozos yeⁿ'é nī. N'gaacú nī chí véé 'iiví nī chí canee na va' ai chεεti nguuví.

² Nducueⁿ'ē tiempo caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī ní 'cuεεti nduuchí nī. Ní ca'á nī gracias Ndyuūs. ³ Caaⁿ'maⁿ'ngua'á ntuúⁿ nī yeⁿ'e nús'uu ti Ndyuūs téé yā lugar nús'uu chí cuuvi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní nduudu miiⁿ ní yeⁿ'e Cristo. Ní nguéeⁿ déenu 'iiⁿ'yāⁿ naati maaⁿ ní ngaⁿ'a 'nū nduudu miiⁿ. Ní cucáávā nduudu miiⁿ maaⁿ 'úú canuúⁿ vácūū ndúúccū cadena 'cūū. ⁴ Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī cáávā 'úú chí cuuvi caaⁿ'máⁿ n' daacá nduudu miiⁿ tan'dúúccá chí canee chí caaⁿ'máⁿ.

⁵ Maaⁿ ní ndís'tī 'cuεεtinéé n' daacá nī ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ i'téenu yā Ndyuūs. Diiⁿ nī n' daacá nducueⁿ'ē tiempo. ⁶ Cuéⁿ'é daaⁿ'maⁿ caaⁿ'máⁿ nī chí n' daacá ndúúccū nduudu n' dai. Ní canee chí déenu nī táácá chí cuuvi nan'guεεcuta'á nī ca'áámá ca'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

'Cuiñu carta miiⁿ ndúúccū saludos

⁷ Hermano Tíquico chí neⁿ'e yú, 'áámá canee sa chí diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Jesucristo ní diiⁿ sa dáámá ntiiⁿ'nyuⁿ nduucú. Saⁿ'á miiⁿ cuuvi sa ndís'tī tan'dúúccá chí 'úú canee ní diiⁿ. ⁸ Ní cáávā chiiⁿ dicho'ó Tíquico nanáaⁿ ndís'tī caati cuuvi sa ndís'tī táácá n' gεεtineé 'nū. Ní téé sa 'viich'εεtínūuⁿ na stava yeⁿ'é nī. ⁹ Ní dicho'ó ntúūⁿ hermano Onésimo, saⁿ'á chí neⁿ'e yú, ní 'áámá canee

sa chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní yeⁿ'e 'áámá chεε ndís'tiī. Hermanos s'eeⁿ yaa'ví yā ndís'tiī tanducuéⁿ'é chi diiⁿ 'nū 'muuⁿ.

¹⁰ Saⁿ'ā Aristarco chi canúúⁿ vácūū nduucú idichó'o sa: N'dai ndís'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ dicho'o saⁿ'ā Marcos chi dácūū saⁿ'ā Bernabé. Ní ndís'tiī 'āā sta'á nī orden chi 'cuaaⁿ nī hermano Marcos miiⁿ nduuti chi ndaa sa nanááⁿ ndís'tiī.

¹¹ 'Tiicá ntúūⁿ Jesús chi nguuví Justo dicho'o sa: N'dai ndís'tiī. Dámaāⁿ saⁿ'ā s'uuⁿ chi yeⁿ'é ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní i'téenu yā Jesucristo diiⁿ yā ntiⁿnyuⁿ nduucú yeⁿ'é naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿnyúⁿ yā. Saⁿ'ā s'uuⁿ ntée ca yā 'viich'εεtíinūⁿ 'úú. ¹² Saⁿ'ā Epafras ntúūⁿ chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Cristo ní yeⁿ'e 'áámá chεε ndís'tiī dicho'o sa: N'dai ndís'tiī. Saⁿ'ā miiⁿ neené nga'angua'ā sa yeⁿ'e ndís'tiī chi ndís'tiī 'áámá caneé nī ndúúⁿcū chi i'téenu nī níúⁿcú chi dámaāⁿ neⁿ'é nī diiⁿ nī tanducuéⁿ'é tan'dúúⁿcā chi Ndyuūs neⁿ'e yā chi diiⁿ nī. ¹³ 'Úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'e Epafras miiⁿ. Neené inadacadíinuuⁿ sa yeⁿ'é ndís'tiī ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yáāⁿ Laodicea ndúúⁿcū yáāⁿ Hierápolis.

¹⁴ Saⁿ'ā Lucas chi doctor chi neⁿ'e yú ndúúⁿcū saⁿ'ā Demas dicho'o yā: N'dai ndís'tiī, ngaⁿ'á yā.

¹⁵ Maaⁿ ní ndís'tiī dicho'o nī: N'dai ndís'tiī, nga'á nī hermanos chi snée na yáāⁿ Laodicea. Dicho'o nī: N'dai ndís'tiī, n'daataá Ninfas ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo ní nduuvidaamá yā na vaacu tá chi yaácū yeⁿ'é yā. ¹⁶ Ní taachi 'cuiinū n'geéⁿ nī carta 'cūū nguuaⁿ ndís'tiī dicho'o nī carta 'cūū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Laodicea chi 'cueéⁿ yā na yaacū yeⁿ'é yā. Ní canee chi 'cueéⁿ nī ntúūⁿ 'áámá carta chi dicho'o 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Laodicea. ¹⁷ Ní ndís'tiī cuuvi nī saⁿ'ā Arquipo chi 'úú caaⁿ'máⁿ 'tíicā: Díí Arquipo, diiⁿ di cuidado chi diiⁿ n'daacā di ní 'cuiinu di ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor chí Señor tee yā díí.

¹⁸ 'Úú, Pablo, dingúúⁿ saludos 'cūū ndúúⁿcū ta'á ndúúⁿcū letras yeⁿ'é. N'gaacú nī yeⁿ'é chi canúúⁿ vácūū. Neⁿ'é chí Ndyuūs itée yā vaadi n'dai yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀⁿ TESALÓNICA

Pablo ndúúcu compañeros yeⁿ'é yā idinguúⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū na yāāⁿ Tesalónica

¹ Úú, Pablo, idinguúⁿ carta 'cūū ndúúcu saⁿ'a Silvano ndúúcu saⁿ'ā Timoteo yeⁿ'e hermanos yeⁿ'e yú chi caⁿ'á yā na yaācū yeⁿ'e yāāⁿ Tesalónica, 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs Chiida yú nícu yeⁿ'é Señor Jesucristo. Neⁿ'é 'nū chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī nducuéⁿ'ē vaadi n'dai yeⁿ'é yā, ní vaadi 'diiⁿ'n yeⁿ'é yā canee na staava yeⁿ'é nī.

'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Tesalónica din'daacá yā ní diitu i'téenu yā Jesucristo

² Caⁿ'á 'nū gracias nanááⁿ Ndyuūs caāvā nducyaaca ndís'tiī ní taachi caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á 'nū inin'gáácú 'nū yeⁿ'e ndís'tiī. ³ Ní taachi ngaⁿ'anguaⁿ'á 'nū nanááⁿ Ndyuūs Chiida yú, ngaⁿ'anguaⁿ'á 'nū yeⁿ'e ntiiⁿ'nyuⁿ chi diiⁿ'n nī caati i'téenu cá nī ní chí neⁿ'e cá nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní chí nginnee yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuchéε nī yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē. Ní 'áámá canee nī ndúúcu chi i'téenu nī caati cūnee ngiinū nī chi Señor Jesucristo yeⁿ'é yú caⁿ'á yā téé yā chiiⁿ'n chi cuuvi yeⁿ'é nī. ⁴ Ndís'tiī, hermanos yeⁿ'é 'nū, Ndyuūs neⁿ'é yā ndís'tiī. Ní ndéenu 'nū chi Ndyuūs ndeεve yā ndís'tiī chi ndís'tiī cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī. ⁵ Taachi ngaⁿ'a 'nū nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs nanááⁿ ndís'tiī nguεε dámaāⁿ ngaⁿ'á 'nū nduudu miiⁿ'n ndúúcu nduudu yeⁿ'é 'nū ti ndúúcu poder yeⁿ'é Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní deenu 'nū chi nduudu cuaacu miiⁿ'n ní cuaacu. Ndís'tiī ní deenu nī duⁿ'u saⁿ'ā nús'uu taachi canee 'nū ndúúcu ndís'tiī ní táácú diiⁿ'n 'nū caati maáⁿ nī cuuvi 'cúεetinéε n'daacá nī.

⁶ Ní ndís'tiī ní 'āā diiⁿ'n nī tan'dúúca chi nús'uu diiⁿ'n 'nū ní tan'dúúca chi diiⁿ'n Señor Jesucristo yeⁿ'é yú. Ní i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní yeenú nī ndúúcu vaadi yeenú chi Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs tee yā ndís'tiī 'áará chí ch'eenú nī chiī cucáāvā chi i'téenu nī. ⁷ Ní cucáāvā chi diiⁿ'n nī 'tuucá nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e núúⁿ'máⁿ yáⁿ'ā Macedonia ndúúcu núúⁿ'máⁿ yáⁿ'ā Acaya cuuvi cutaⁿ'á ndís'tiī tan'dúúca 'áámá ejemplo ní diiⁿ'n yā tan'dúúca chi diiⁿ'n nī. ⁸ Ní ndís'tiī diiⁿ'n nī chi tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi déenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor. Nguεε dámaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'ā Macedonia ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'ā Acaya naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē cuaāⁿ 'āā deenu yā chi ndís'tiī i'téenu nī Ndyuūs. Ní nguεε canee chi caaⁿ'maⁿ cá 'nū dε'ε vεε yeⁿ'e nī ti n'daacá i'téenu nī. ⁹ Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā nús'uu yeⁿ'e visita yeⁿ'é 'nū taachi canee 'nū nguaaⁿ ndís'tiī. Ní ngaⁿ'a yā tan'dúúca chi ndís'tiī s'néε nī ídolos caavā chí cu'téenu nī Ndyuūs chí canduuchi, Ndyuūs chí cuáácú chi Ndyuūs. Ní tucaⁿ'á nī diiⁿ'n nī ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. ¹⁰ Tiicá ntúūⁿ ngaⁿ'a yā chi ndís'tiī cūnee ngiinū nī chi Jesucristo chí Daiya Ndyuūs ní ndaa yā taama vmnéⁿ'ēε yeⁿ'é va'ai chεeti nguuvi. Ndyuūs nada'cueeⁿ yā Jesús miiⁿ'n yeⁿ'é nguaaⁿ tináⁿ'ā. Nícu Jesús miiⁿ'n ní 'iiⁿ'yāⁿ chí nadanguaⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'é castigo chí neené díftū yeⁿ'e tiempo chí cuchii.

2

Ntiiⁿ'nyuⁿ chí diiⁿ'n Pablo naachi canee yā na yāāⁿ Tesalónica

1 Ndís'tiī, hermanos ye'n'e yú, deenú nī chi tiempo chi canéé 'nū nguaa'n ndís'tiī chi nguεε tandii rá díi'n 'nū ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs. 2 'Āā deenú nī chi 'āā cue'n'é 'nū yāā'n Filipos vmaā'n chí ndaá 'nū nanáá'n ndís'tiī. Ní déenu nī chí 'ii'n'yā'n mii'nyā nguεε n'daacā díi'n yā nduucú 'nū. Ní nga'n'a taá'n yā ye'n'é 'nū chí ch'eenú 'nū chíi. Níicú taachi ndaá 'nū nanáá'n ndís'tiī, nguεε 'va'á 'nū chí caa'n'má'n 'nū nduudu cuaacu chí ngai ye'n'e Cristo 'áará chí deenú 'nū chí vεε cá 'ii'n'yā'n chí contra ye'n'e nús'uu, 'ii'n'yā'n chí nguéé n'daacā díi'n yā nduucú 'nū. 3 Caati deenú 'nū chí nga'n'á 'nū nduudu cuaacu mii'n nguéé ndúúcu vaanicadínuu'n ye'n'é 'nū chí nguéé n'daacā ndíi nguéé ndúú nginnche'éi 'nū 'ii'n'yā'n. 4 Naati Ndyuūs n'diichí ya vida ye'n'é 'nū chí n'daacā n'gεεtineé 'nū. Ní tee yā ntii'nyu'n nús'uu chí caa'n'má'n 'nū nduudu cuaacu ye'n'é chí cuuvi nanguá'n'ai 'ii'n'yā'n ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. Ní nguεε díi'n 'nū ntii'nyu'n mii'n chí cūnee yíinū 'ii'n'yā'n naati díi'n 'nū chíi'n chí ne'n'e Ndyuūs chí snaa' yā nducué'n'é chí vεε na staava ye'n'e yú. 5 Ní ndís'tiī deenú nī chí nguéé nga'n'á 'nū nduudu cuaacu mii'n ndúúcu n'dee n'dái nduudu chí n'dai taavi chí cūnee yíinú nī ye'n'é 'nū. Ní nguéé nga'n'á 'nū cáávā chí díi'n 'nū ganar tuūmī. Ndyuūs ní deenú yā ye'n'é 'nū ye'n'e chí díi'n 'nū. 6 Mar 'áámá vmné'n'ēe díi'n 'nū ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs caavā chí 'ii'n'yā'n cuuvi caa'n'má'n yā chí n'gεεt'é 'nū. Ní nguéé nanáá'n ndís'tiī, ndíi nguεε nduu nanáá'n taná'n'a yā. Ní deenú 'nū chí cuuvi chí'i'n'í 'nū 'ii'n'yā'n chí chí'εεte maá'n 'nū caati Cristo dichó'o yā nús'uu chí díi'n 'nū ntii'nyu'n ye'n'e apóstoles ní candéé 'nū nduudu ye'n'é yā. 7 Naati 'tíicā díi'n 'nū ndúúcu nī tan'dúúcā chí ndís'tiī da'caiyāā daiyá 'nū. Níicu tan'dúúcā chí díi'n 'áámá n'daataá ndúúcu daiyá yā taachi idi'cuiitá yā ní díi'n yā cuidado daiyá yā, 'tíicā díi'n 'nū ndúúcu nī. Ní n'daacā nga'n'á 'nū ndúúcu nī ndúúcu vaadi n'giinu. 8 Ní 'tíicā ne'n'e cá 'nū ndís'tiī chí ne'n'é 'nū tee 'nū ndís'tiī nguéé dámaā'n nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs, naati 'tíicā ntuū'n ne'n'é 'nū 'cuuvi 'nū cáávā ndís'tiī caati 'āā ne'n'e taavi cá 'nū ndís'tiī. 9 Ndís'tiī hermanos ye'n'e yú, n'gaacu nī ye'n'é ntii'nyu'n chí díi'n cá 'nū ní nga'n'á 'nū nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs nanáá'n ndís'tiī. Ní díi'n 'nū ntii'nyu'n ndúúcu ta'á 'nū ndíi nguuvi ndíi n'gaa'n cáávā chí v'éé necesidades ye'n'é 'nū. Ní nguéé di'vaachí 'nū ndís'tiī ye'n'é dé'ε vεε. 10 Ní ndís'tiī ní testigos ye'n'é 'nū. 'Tíicā ntúū'n Ndyuūs ní testigo ye'n'é 'nū tan'dúúcā chí 'cūεεtineé n'daacā 'nū ní díi'n 'nū denu'ū chí cuaacu taachi canéé 'nū nguaa'n ndís'tiī chí i'téenu nī Señor Jesucristo. Ní nguéé mar 'áámá 'ii'n'yā'n cuuvi caa'n'ma'n yā chí nguéé n'daacā díi'n 'nū. 11 Ní 'tíicā ntúū'n ndís'tiī deenú nī tan'dúúcā chí díi'n 'nū ndúúcu ca'áámá ca'áámá ndís'tiī. Ní díi'n 'nū tan'dúúcā chí nús'uu ní chíiídā nī ní ndís'tiī ní daiyá 'nū ní tee 'nū consejo ndís'tiī ndúúcu 'viich'εεtíinū'n. 12 Ní chí'i'n'í 'nū ndís'tiī tan'dúúcā chí cuuvi n'gεεtineé n'daacā ní nanáá'n Ndyuūs caati ndís'tiī ní ye'n'é Ndyuūs ndís'tiī. Ní Ndyuūs ní yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi ndaa nī naachi Ndyuūs nga'n'a ntii'nyu'n yā. Ní v'éé nducué'n'é cosas chí n'dai ye'n'é nī. 13 Níicú cáávā nducué'n'é chuū cue'n'e daā'ma'n ní ca'á 'nū gracias Ndyuūs caati taachi ndís'tiī ní chí'iinniveé'n nī nduudu ye'n'é Ndyuūs chí nga'n'á 'nū nanáá'n ndís'tiī, chí'téenu nī nduudu mii'n chí nduudu ye'n'é Ndyuūs ní nguéé nduudu chí ye'n'e 'ii'n'yā'n. Ní cuaacu chí nduudu mii'n ní ye'n'é Ndyuūs caati díi'n ntii'nyu'n na vida ye'n'é ndís'tiī chí i'téenu nī. 14 Ndís'tiī, hermanos ye'n'é 'nū. Dáámá cho'o ye'n'e ndís'tiī taachi n'geenú nī ngii cucáávā chí díi'n 'ii'n'yā'n Israel chí paisanos ye'n'é nī ndúúcu nī. Chó'ōo ntúū'n ye'n'e 'ii'n'yā'n chí na'n'á yā yaácū naachi 'ii'n'yā'n i'téenu yā Jesucristo na yá'n'āa Judea caati 'tíicā díi'n 'ii'n'yā'n Israel chí paisanos ye'n'é yā ndúúcu yā. 15 Maa'n 'ii'n'yā'n paisanos chí 'ii'n'yā'n Israel chí'i'n'nu'n yā Señor Jesucristo ye'n'é

yú tan'dúúccā chi diín yā ndúúccū profetas chi nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n can'dáa yā s'uuú'n ní dii'n chi n'geenu yú ngii. Ní ngu'éé dii'n yā chii'n chi Ndyuūs ne'n'é yā chi dii'n yā ní contra yā nducyaaca 'ii'n'yā'n. ¹⁶ Ní taachi ne'n'é 'nū nga'n'á 'nū nduudu cuaacu nanáá'n 'ii'n'yā'n chi ngu'éé ye'n'e ndaata ye'n'é yā caati cuuvi nngua'ai yā, 'ii'n'yā'n s'ee'n chi paisanos ye'n'é ní ngu'éé n'guú'n yā chi nga'n'á 'nū. 'Tíicā ní v'éé cá nuu'ndi ye'n'é yā. 'Tíicā dii'n yā maa'n naati cuayiivi Ndyuūs ca'n'á yā chi ca'a yā 'ii'n'yā'n s'ee'n 'áámá castigo chi neen'é diitū ca.

Pablo ne'n'é yā ca'n'á yā taama vmné'n'ēe ní n'diichi yā 'ii'n'yā'n ye'n'e yáā'n Tesalónica

¹⁷ Ndís'tiī hermanos ye'n'e yú 'áará chí maa'n ní ya'n'ai snée 'nū ye'n'e ndís'tiī ní ngu'éé cuuvi naá'n 'nū ndís'tiī nadacadiinúu'n 'nū ye'n'e ndís'tiī. Néené ne'n'é 'nū cunée 'nū ndúúccū ndís'tiī ní n'diichi 'nū ndís'tiī. ¹⁸ Ní dii'n 'nū nducuen'é chi cuuvi 'nū ti cuuvi ndaa' 'nū nanáá'n ndís'tiī. Ní 'úú Pablo 'naa' tiempo canee listo chi na'n'á naati yáá'n'guiinūu'n dii'n sa chi nguεε cuuvi ndaa'. ¹⁹ ¿De'ē cáávā chi snée ngiinu 'nū ní yeenú 'nū? Snée ngiinu 'nū ní yeenú 'nū ti cuuvi candéé 'nū ndís'tiī nanáá'n Jesucristo taachi ndaa yā taama vmné'n'ēe. ²⁰ Cuaacu ní'nyú'n chi ndís'tiī chi i'téenu nī ní dii'n chi néené yeenú 'nū cáávā chi dii'n 'nū ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs nguuaa'n ndís'tiī.

3

¹ Ní taachi 'āā ntéé cuchéé 'nū chi ngu'éé ndaa 'nū nanáá'n ndís'tiī, tuu'mi ní nadicadíinuu'n 'nū chi n'daacā chi maá'n 'nū n'gεεtineé 'nū na yáā'n Atenas. ² Ní dicho'ó 'nū Timoteo chi hermano ye'n'e yú chi cuuvi n'diichi sa ndís'tiī taacā snée nī. Sa'n'ā mii'n 'āā dii'n sa ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs daama nduucú 'nū ní nga'n'a sa nduudu cuaacu ye'n'é Cristo chi dii'n chi nadinguá'n'ai 'ii'n'yā'n. Sa'n'ā mii'n ní cuuvi cūnee sa ndís'tiī ní tée sa 'viich'εεtíinūu'n ndís'tiī. Ní cuuvi cūnee diitu cá nī ndúúccū chi i'téenu nī. Cáávā chuú dichí'ó 'nū Timoteo. ³ Nguεε ne'n'é 'nū chi ndís'tiī ndaacadaamí nī ye'n'e Jesucristo chi nguεε i'téenu nī Jesucristo cucáávā chi n'geenú nī ngii. 'Áā deenú nī chi canee chi 'cuenú nī cuuvi caati i'téenu nī Jesucristo. ⁴ Ní cuaacú taachi ch'εεtineé 'nū ndúúccū ndís'tiī chii 'nū ndís'tiī chi ndaa tiempo chi canéé chi 'cuenú yú cuuvi tan'dúúccā chi chó'ōo ye'n'é nī. Chuū nī ndís'tiī déenu nī. ⁵ Ní cáávā chuú taachi 'āā ntéé chéé chi ngu'éé n'giindiveén' ye'n'é ndís'tiī cho'ó hermano Timoteo chi 'úú cuuvi deenú táácā snee nī ndúúccū chi i'téenu nī. Caati 'úú 'va'á chi yáá'n'guiinūu'n dii'n chi ngu'éé i'téenu nī ní maa'n ní ngu'éé dichí'vē ntii'nyu'n chi 'āā dii'n 'nū nguuaa'n ndís'tiī.

⁶ Naati maa'n ní Timoteo chi chíica sá ye'n'e ndís'tiī chi snee na yáā'n Tesalónica ndaa sa nanaá'n 'nū. Ní yaa'vi sa nús'uu'n chi n'daacā n'dai snee nī ti i'téenu nī Ndyuūs. Ní nga'n'a ntúū'n sá chi ne'n'e nī nducyaaca 'ii'n'yā'n. Ní yaa'vi sa nús'uu chi cue'n'e daa'ma'n n'gaacu nī ye'n'é 'nū ní ne'n'é nī nús'uu. Ní néené ne'n'é nī n'diichi nī nús'uu. Ní nús'uu ne'n'e ntúū'n 'nū n'diichi 'nū ndís'tiī. ⁷ Ní ndís'tiī hermanos ye'n'é 'nū cucáávā chi n'giindiveén' 'nū ye'n'e ndís'tiī chi díttū canee nī ndúúccū chi i'téenu nī ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'e yú maa'n ní v'éé 'viich'εεtíinūu'n ye'n'é 'nū ye'n'é tanducué'n'é chi ch'eenú 'nū chí. ⁸ Ní snée 'nū tan'dúúccā chi v'éé vida ngai ye'n'é 'nū ti n'giindiveén' 'nū chí n'daacā n'dai canee nī maa'n chi ndís'tiī ní ye'n'e Señor Jesucristo ndís'tiī. ⁹ Maa'n ní gracias cuuvi nca'á 'nū Ndyuūs Chiida yú cucáávā ndís'tiī ní cucáávā chi ndís'tiī dii'n nī chi yeenu taaví 'nū taachi nga'n'angua'á 'nū caavā ndís'tiī ndúúccū Ndyuūs Chiida

yú. ¹⁰ Ní ngañ'angua'á 'nū ndíí nguuví ndíi n'gaañ chi Ndyuūs díiñ yā chi ndaa' 'nū naachi snéé nī. Níicú cūnnee 'nū ndís'tií níicú cuuvi cu'téenu cá nī ye'e Señor Jesucristo ye'e yú.

¹¹ Ne'e 'nū chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo ye'e yú cūnnee yā nús'uu caati cuuvi ndaa 'nū nanááñ ndís'tií. ¹² Ní Señor Jesucristo ye'e yú cūnnee yā ndís'tií caati cuuvi ne'e cá nī nducyáácá 'iñ'yāñ. Ní dine'e taavi cá nī tan'dúúca nús'uu ne'e taavi cá 'nū ndís'tií. ¹³ Ní Ndyuūs cuuvi cūnnee yā ndís'tií chi 'áámá canéé vaadi ne'e ye'e yā na staava ye'e nī. Ní nguée véé nuuñdi ye'e nī. Ní canéé deεεε staava ye'e nī nanááñ Ndyuūs Chiida yú taachi ndaa Señor Jesucristo ye'e yú ndúúcu nducyáácá 'iñ'yāñ chi i'téenu yā 'yā.

4

Ye'e tan'dúúca chi Ndyuūs ne'e yā chi 'cúεεtinee yú

¹ Maañ ní di'cuítu ca 'nū ndís'tií hermanos ye'e yú ní ngiicá 'nū ndís'tií nanááñ Jesucristo chi díiñ nī chuū. Tan'dúúca chi ca'cúeéñ 'nū ndís'tií táácá chi cuuvi n'gεεtinee nī tan'dúúca Ndyuūs ne'e yā, 'tíicá 'aa díiñ nī. Ní 'tiicá ntúñ díiñ cá nī cueñ'e daañmañ ní ngo'o cá díiñ nī.

² Ndís'tií ní deenú nī tan'dúúca chí ch'cúeéñ 'nū nanááñ ndís'tií caati Ndyuūs dicho'ó yā nús'uu. ³ Ní Ndyuūs ne'e yā chi ndís'tií n'gεεtinee n'daacá nī. Ní nducuéñ'e chí díiñ nī, díiñ nī ti ye'e Ndyuūs ndís'tií. Ní nguée cañ'a nī ndúúcu 'iñ'yāñ chí nguée isañ'a o n'daataa ye'e nī. ⁴ Ní ca'áámá ca'aama ndís'tií chí sañ'a canee chí déenu nī tan'dúúca chí cuuvi cuta'á nī n'daataa ye'e nī nī 'caandavaacú nī. Ní canee n'daacá nī ndúúcu n'daataa ye'e nī. Ní dinéñ'e nī n'daataa ye'e nī. ⁵ Nguée díiñ nī cosa chí nguée n'daacá ndúúcu cuerpo ye'e tá tan'dúúca chí díiñ tanáñ'a 'iñ'yāñ chí nguée ye'e n'daataa 'iñ'yāñ Israel, 'iñ'yāñ chí nguée déenu yā Ndyuūs. ⁶ Ní mar 'áámá yú chí sáñ'a nguée cañ'a sa ndúúcu n'daataa chí nguée ye'e sa o n'daataa nguée cañ'a tá ndúúcu 'áámá isáñ'a chí nguée ye'e tá caati Señor Jesucristo ye'e yú ca'á yā 'iñ'yāñ miiñ 'áámá castigo chí ch'εεte caavā nuuñdi chí 'tíicá ye'e yā. Ní ye'e chíu 'aa n'diichi yú na vida ye'e hermanos ye'e yú chí díiñ yā 'túúca chí nginñche'éi yā hermano ye'e yā. Ní nguée n'daacá chuū. ⁷ 'Tíicá Ndyuūs yaa'ví yā s'uuúñ chí cuuvi ye'e yā s'uuúñ cáávā chí díiñ yú nducuéñ'e chí n'daacá nguée caavā chí díiñ yú cosas chí nguée n'daacá. ⁸ 'Tíicá 'iñ'yāñ chí nguée díiñ yā tan'dúúca chí ngi'cúeéñ 'nū. Ndís'tií nguée idi'vaachí yā mar 'áámá 'iñ'yāñ. Damaañ di'vaachí yā Ndyuūs caati Ndyuūs téé yā Espíritu N'dai ye'e yā s'uuúñ. ⁹ 'Úú nguée canéé chí dinguúñ ye'e ndís'tií tan'dúúca chí canee chí ne'e nī nducyaaca 'iñ'yāñ chí ye'e Cristo chí hermanos ye'e yú. Deenú chí Ndyuūs maañ yā ngi'cúeéñ yā ndís'tií tan'duucá chí canee chí dineñ'e nī 'áámá nī ndúúcu taama nī. ¹⁰ Cuáácú chí ne'e nī nducyaaca hermanos ye'e yú chí snéé na yāñ'aa Macedonia naati maañ ní di'cuítu cañ'a 'nū chí dinéñ'e ca nī hermanos ye'e nī. ¹¹ Ngíicá 'nū chí ch'εεtinee n'daacá nī nguañ nducyaaca nī ndúúcu vaadi 'diiñ. Ní díiñ nī n'tiinyuñ ye'e maañ nī ndúúcu ta'á nī tan'dúúca chí n'gñ'i 'nū ndís'tií. ¹² Ní díiñ nī 'tuucá caati 'iñ'yāñ chí nguée i'téenu yā Jesucristo ye'e yú cuuvi díiñ yā respetar ndís'tií ní véé necesidades ye'e nī.

Ye'e chí ndaa Jesucristo taama vñéñ'e

13 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū, nguéé neⁿ'é 'nū chi nguéé cadíinuuⁿ nī yeⁿ'e chi cuchii yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'díí caati nguéé cuuvi ndaachii nuuⁿ nī tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé cunee ngiinú yā chí ndaa Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe. 14 Ní 'tíicā tan'duucā chi i'teenu yú chí Jesucristo ch'ti yā nī nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā, 'tiicá ntúūⁿ i'teenu yú chi taachi Ndyuūs dicho'ó yā Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe, Cristo miiⁿ ní ndeε yā ndúúcu yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā n'díí ní 'āā i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. 15 Ní cáāvā chuū yaa'ví 'nū ndís'tiī chuū tan'dúúca chi Señor chi'cueéⁿ yā nús'uu. S'uuúⁿ chi canduuchi yú ní canee yú na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndíí ndaa Señor yeⁿ'e yú nguéé can'dáánaaⁿ yú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā n'díí. 16 Caati maaⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nch'éeⁿ yā yeⁿ'e va'ai chεεti nguuvi taachí Ndyuūs ca'á yā orden. Ní ángel chí ch'εεε ca ní caaⁿ'máⁿ yā ní dí'cuεεcú yā trompeta yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi 'āā n'díí chí chí'téenu yā Jesucristo taachi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snée yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní snuuⁿ yā maaⁿ yáⁿ'āā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. 17 Tuu'mi ní s'uuúⁿ chi sндуuchi yú chí snee yú na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, Cristo míiⁿ cuta'á yā s'uuúⁿ na 'yúúné. Ní ndaa yú na meēⁿ ndúúcú tanáⁿ'a yā chí 'āā n'díí, ní nducyaaca yú ní dáámá ndaa yú nanááⁿ Jesucristo na 'yúúné. 'Tíicā ní 'áámá cūnee yú ndúúcú Señor yeⁿ'e yú. 18 Níicú cáāvā chíiⁿ chi nca'a nī 'viich'εεtíinūⁿ 'áámá nī taama nī ndúúcú nduudu 'cūū.

5

1 Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é 'nū, nguéé canee chí dinguúⁿ 'nū yeⁿ'e ndís'tiī yeⁿ'e chεε fecha o dε'ε tiempo nduuti chí tiempo 'iiche o 'íi'nūⁿ taachi ndaa Señor Jesucristo taama vmnéⁿ'ēe. 2 'Āā deenu n'daacā nī chí nguuvi chí ndaa Señor Jesucristo ní nguuvi chí nguéé du'ū vεε deenu. Hora miiⁿ tan'dúúca hora yeⁿ'e n'gaaⁿ chí ndaa 'áámá duucu chí 'iiⁿ'yāⁿ nguéé déenu yā. 3 Níicú taachi 'tíicā ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ: Maaⁿ ní véeε vaadi 'diiⁿ ndúúcú yú ní seguro chí n'daacā canee yú tuu'mi dácanaaⁿ ní ndaa nanááⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tiempo chí dí'cuiinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní tiempo miiⁿ ndaa tan'dúúca chí ndaa vaadi ya'āi ngii yeⁿ'e 'áámá n'daataá taachí 'cuundiyaāⁿ daiya tá. Ní yeⁿ'e tiempo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé cuuvi nánguⁿ'ai yā yeⁿ'e. 4 Naati ndís'tiī hermanos yeⁿ'é nguéé canee nī tan'duucā chí nguéé deenu nī yeⁿ'e chuū, ní ndaa tiempo miiⁿ tan'dúúca tiempo chí ndaa 'áámá chí duucu. 5 Ní nducyaaca s'uuúⁿ ní yeⁿ'e dεεvε s'uuúⁿ ní s'uuúⁿ yeⁿ'e nguuvi s'uuúⁿ. Nguéé yeⁿ'e n'gaaⁿ s'uuúⁿ ndíí nguéé yeⁿ'e na maāiⁿ s'uuúⁿ. 6 Ní cáāvā chuū nguéé ch'εεtinee yú tan'dúúca chí 'cuεεti yaadu yú tan'dúúca tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguεε cūnee ngiinú yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú naati 'cuεεti nduuchi yú, níicú cadíinuuⁿ yú. 7 'Iiⁿ'yāⁿ chí cyaadu ní cyaadú yā n'gaaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ngii cúú'ví, ní cuuvi cúú'ví yā n'gaaⁿ. 8 Naati s'uuúⁿ chí yeⁿ'e nguuvi s'uuúⁿ ní 'cuεεtinée yaaⁿ yú nguuvi chí ndaa Señor yeⁿ'e yú. Ní diiⁿ yú cuidado s'uuúⁿ chí 'aama canee yú lado yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā chí i'teenu yú. Ní canee chí neⁿ'e yú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ yú tan'dúúca 'áámá soldado diiⁿ yā defender maáⁿ yā ndúúcú armadura yeⁿ'é yā. Ní canee yú cūnee ngiinú yú nguuvi chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e castigo. Ní chuū ní tan'dúúca 'aama soldado sta'á yā cachucha yeⁿ'e cūū yeⁿ'é yā ní diiⁿ yā defender tiíⁿ yā nduucú. 9 Ní Ndyuūs nguéé yaa'ví yā s'uuúⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ caati téε yā s'uuúⁿ castigo chí díitú naati caati nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ yeⁿ'e castigo cucáávā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. 10 Níicú Jesucristo ch'ti yā na cruz cucááva s'uuúⁿ caati maaⁿ ní cuuvi caⁿ'a yú 'cuεεtinée yú nduucú yā taachi ndaa yā 'áará chí n'gεεtinee yú na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū o 'áará chí 'āā chí iī

yú. ¹¹ Ní cáávā chuū ndís'tiī ní nca'á nī 'viich'εεtíínūuⁿ ndís'tiī ní dí'cuiítu nī 'aamá nī ndúúcu taamá nī tan'dúúca chí maaⁿ 'āā idiīⁿ nī 'aamá nī ndúúcu taamá nī.

Pablo nca'á yā consejo hermanos chí yeⁿe yáāⁿ Tesalónica

¹² Ní dí'cuiítu 'nū ndís'tiī chí 'caandiveéⁿ nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ ntiīⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs nguaaⁿ ndís'tiī caati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'a ntiīⁿnyúⁿ yā ní itée yā consejo ndís'tiī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs dichó'o yā nanááⁿ ndís'tiī. ¹³ Ní canee chí n'giindiveéⁿ nī ní dineⁿe cá nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cucáávā chí diīⁿ yā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs. Maaⁿ ní 'cuεεtinéé n'daacá nī 'aamá nī ndúúcu taama nī ndúúcu vaadī' diiīⁿ.

¹⁴ Ní dí'cuiítu cá 'nū ndís'tiī hermanos yeⁿe yú chí diīⁿ nī chuū tan'dúúca chí idinguūⁿ 'nū. Caaⁿ'máⁿ nī cuuvi nī 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿe diiⁿ ntiīⁿnyuⁿ ní cunnee nī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'va'a. Ní ca'á nī 'viich'εεtíínūuⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí duúvá yā. Ní canéé chí véé paciencia yeⁿe nī ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁵ Ní n'diichí nī chí din'daacá nī ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé din'daacá yā nduucú nī. Naati 'tíicá diiⁿ núⁿú yiiⁿnuⁿ nī chí din'daacá nī 'áamá nī ndúúcu taamá nī ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁶ Nducuéⁿe tiempo ní yeenú nī. ¹⁷ Cueⁿe daāⁿmaⁿ ngaⁿ'angua'á nī. ¹⁸ Níicú ca'á nī gracias Ndyuūs caava nducuéⁿe chí cho'ō nuúⁿ nī caati 'tíicá neⁿe Ndyuūs yeⁿe yú chí diiⁿ nī ti maaⁿ ní i'téenu nī Cristo Jesús.

¹⁹ Nguεε diiⁿ nī chí nguéé n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. ²⁰ Ní nguéé diiⁿ nī despreciar nduudu yeⁿe Ndyuūs chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ, nduudu chí Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ. ²¹ N'diichínee nī nducuéⁿe dendu'ū nduuti chí n'daacá o nguéé. Níicú cuta'á nī yeⁿe nducuéⁿe chí n'daacá ní din'daacá nī. ²² Ní divíⁿ nī yeⁿe nducuéⁿe chí n'diichi nī chí nguéé n'daacá.

²³ Ní maaⁿ ní Ndyuūs yeⁿe yú tee yā vaadī' diiīⁿ s'uuúⁿ ní didεεvε n'daacá yā ndís'tiī. Ní candée yā cuidado ndís'tiī ndúúcu espíritu yeⁿe nī ndúúcu alma yeⁿe nī ndúúcu cuerpo yeⁿe nī ndúúcu nducuéⁿe vida yeⁿe nī. Ní 'íicú 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi caaⁿ'máⁿ yā chí nguεε véé mar 'áamá nuuⁿndi yeⁿe nī taachi ndaa Señor Jesucristo yeⁿe yú taama vmnéⁿ'ēe na iⁿ'yééⁿdi 'cūū. ²⁴ Níicú Ndyuūs chí yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿe yā ndís'tiī diiⁿ yā chí véé confianza yeⁿe yú ndúúcu yā. Ní Cristo miiⁿ ntúūⁿ diiⁿ yā cumplir nducuéⁿe chí ngaⁿ'a yā chí cuuvi diiⁿ yā.

Pablo ca'a yā saludos 'iiⁿ'yāⁿ ní neⁿe yā chí Ndyuūs ca'a yā cosas n'dai yeⁿe yā

²⁵ Ndís'tiī hermanos yeⁿe yú ngaⁿ'angua'a ndís'tiī cáávā nús'uu.

²⁶ Caaⁿ'máⁿ nī nducyaaca hermanos yeⁿe yú: N'dai ndís'tiī. Ní ituu'ví nī cheendī yā taachi diiⁿ nī saludar hermanos yeⁿe yú tan'dúúca costumbre yeⁿe yú ti yeⁿe yú Ndyuūs.

²⁷ 'Úú ndúúcu poder yeⁿe Señor ngaⁿ'á ngī chí 'cueéⁿ nī carta 'cūū nanááⁿ nducyaaca hermanos yeⁿe yú.

²⁸ Neⁿe chí Señor Jesucristo yeⁿe yú tée yā ndís'tiī nducueⁿe cosas chí n'daacá taavi ca yeⁿe yā. 'Tíicá cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YEⁿ'E 'IIⁿ'YĀⁿ YEⁿ'E YĀĀⁿ TESALÓNICA

Pablo ndúúcu compañeros yeⁿ'é yā idinguún yā carta 'cūu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Tesalónica, 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs

¹ Úú Pablo idinguún carta 'cūu ndúúcu hermano Silvano ndúúcu hermano Timoteo. Ní idinguún yeⁿ'e hermanos chi caⁿ'á yā na yaācū yeⁿ'e yāāⁿ Tesalónica. Ní hermanos ní yeⁿ'e Ndyuūs Chiida yú ní yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. ² Neⁿ'é chi Ndyuūs Chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo cuuvi téé yā ndís'tīi cosas chí n'daacā n'dai yeⁿ'é yā ndúúcu vaadi 'diiⁿ' yeⁿ'e yā.

Ndyuus caⁿ'á yā diiⁿ' yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā taachi ndaa Cristo taama vmnéⁿ'é

³ Ndís'tīi hermanos yeⁿ'e yú, cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ canéé chi ca'á 'nū gracias Ndyuūs cucáāvā ndís'tīi caati n'daacā chi diiⁿ' 'nū 'tīicā. Caati deenú 'nū chi nguuví nguuví ca'áámá ca'áámá ndís'tīi ní i'téenu ca ní ní neⁿ'e cá ní nducyaaca ní 'aamá ní ndúúcu taama nī. ⁴ Níicū taachi ngaⁿ'á 'nū ngii 'nū hermanos yeⁿ'e yú yeⁿ'e ndís'tīi, tuu'mi ngaⁿ'á 'nū chi yeenú 'nū caati ch'εtineé n'daacā ní nducyaaca ní chi caⁿ'á ní na yaācū yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'é yú, ní cáāvā chi ndís'tīi ní ch'iⁿ'í ní ndúúcu nducueⁿ'é chi n'geenú ní ngii ní ndúúcu cosas chí díttūu chí chó'oo yeⁿ'é ní chí véé paciencia yeⁿ'é ní. Ní n'daacā i'teenú ní. ⁵ Ní chuū ní cuaacu ch'iⁿ'í chí Ndyuūs ní diiⁿ' yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu vaadi cuaacu caati Ndyuūs diiⁿ' yā chí ndís'tīi ch'iⁿ'í ní chí n'dai taavi ní chí cuuvi ndaa ní naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā. Ní cáāvā chuū chíiⁿ' chí ndís'tīi ní n'geenú ní ngii.

⁶ Caati n'daacā nduucú Ndyuūs chí Ndyuūs nadíiⁿ'vé 'iiⁿ'yāⁿ chí idiⁿ' chí ndís'tīi n'geenú ní ngii ndúúcu chí 'cueenú yā cuuvi. ⁷ Tiempo taachi Señor Jesucristo miⁿ' ngiicá yā yeⁿ'é va'ai ch'εti nguuví ndúúcu ángeles yeⁿ'é yā ndúúcu poder yeⁿ'e yā, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaa yā ná nguuchi yaⁿ'ā. Ní tiempo miⁿ' Ndyuūs téé yā ndís'tīi chí 'āā ntéé 'cueenú ní cuuvi. 'Tīicā ntúūⁿ ní téé yā nús'uu chí 'āā ntéé 'cueenú ní cuuvi. ⁸ Ní ndaa yā chí ca'a yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'ndiichí yā Ndyuūs ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e evangelio yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. ⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi yā castigados ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ Ndyuūs diⁿ'cuiinú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs s'neeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yaⁿ'ai yeⁿ'é yā. Ní nguéé cuuvi n'diichí yā naaⁿ Ndyuūs. Ndíi nguéé ndúú cuuvi n'diichí yā dεεve taavi ca yeⁿ'é yā ndúúcu poder yeⁿ'é yā. ¹⁰ Ní tiempo chí ndaa Jesucristo miⁿ' nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā i'téenu yā Jesucristo ní caⁿ'a yā dich'εté yā Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ntúūⁿ caⁿ'a yā dich'εté yā Ndyuūs caati i'téenu ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí ngaⁿ'a 'nū nanaáⁿ nī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngeⁿ'e yiiⁿ'nuⁿ yā.

¹¹ Ní cáāvā chuū cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ngaⁿ'angua'á 'nū caavā ndís'tīi. Ní ngiicá 'nū Ndyuūs yeⁿ'e yú chí diiⁿ' cuenta yā chí ndís'tīi ní n'daacā ti yaaⁿ'ví yā ndís'tīi chí cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tīi. Ní ngiicá 'nū Ndyuūs chí diiⁿ' yā ndúúcu ndís'tīi ndúúcu poder yeⁿ'é yā chí ndís'tīi ní cuuvi diiⁿ' ní nducueⁿ'é chí n'daacā. Ní cuuvi diiⁿ' ní cumplir ntiiⁿ'nyuⁿ n'dai chí diiⁿ' ní cáāvā chí i'téenu ní Jesucristo. ¹² Ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi dich'εté yā Señor Jesucristo yeⁿ'é yú cáāvā chíiⁿ' chí

diiⁿ ndís'tiī. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā ndís'tiī caati Ndyuūs yeⁿ'ē yú ndúúćú Señor Jesucristo nginneé yā ndís'tiī.

2

Yeⁿ'é 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndi yā

1 Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é di'cuuítú 'nū ndís'tiī chi cūnee ngiinú nī yeⁿ'e tiempo chí nindaa Señor Jesucristo ní yeⁿ'e taachi nduuvidaama yú ndúúću yā. 2 Di'cuuítú 'nū chi nguéé na'daaⁿ nī chíiⁿ chi nadacádíiⁿnuuⁿ nī. Nguéé diiⁿ 'va'á nī yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā chí Cristo 'āā ndaá yā taama vnnéⁿ'ēe ti ngaⁿ'á yā tan'dúúćā chí cáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs, naati nguéé 'tíicā. Ndíi nguéé ndúú 'va'a nī yeⁿ'e táámá nduudu chí n'giindiveéⁿ nī yeⁿ'e chuū. Ndíi nguéé ndúú caavā carta chí sta'á nī chí tan'dúúćā chí dinguúⁿ 'nū yeⁿ'e nī naati nguéé 'tíicā. Ní yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chuū ní chíiⁿ chí ngaⁿ'á chí 'āā ndaa Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú, nguéé 'va'á nī. 3 Nguéé ca'á nī lugar 'iiⁿ'yāⁿ chí cuuvi canche'éi yā ndís'tiī mar 'áámá vnnéⁿ'ēe. Vmnaaⁿ chí ndaa tiempo chí cuuvi nindaa Jesucristo taama vnnéⁿ'ēe, 'iiⁿ'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿndi 'cūū canéé chí ndaacadaamí yā yeⁿ'e Señor ní canee yā contra yeⁿ'e Señor. Tuu'mi ní ndaa 'áámá Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi, saⁿ'ā chí Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí 'āā condenado sa ní caⁿ'a sa infierno. 4 Saⁿ'ā miiⁿ ní caaca taaⁿ sa ní contra nducuéⁿ'ē chí yeⁿ'é Ndyuūs ndúúćú nducuéⁿ'ē chí 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā. Saⁿ'ā miiⁿ ní dich'εεte sa maaⁿ sa nguéé tan'dúúćā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaa sa cuaaⁿ cheⁿeti yaāćú templo yeⁿ'é Ndyuūs ní 'cuūndi sa. Ní máaⁿ sa sta'a sa lugar yeⁿ'é Ndyuūs. Ní diiⁿ sa máaⁿ sa chí cu'téenu 'iiⁿ'yāⁿ saⁿ'ā. Ní diiⁿ sa tan'dúúćā Ndyuūs saⁿ'ā.

5 ¿'Áá nguéé n'gaacú nī ndís'tiī yeⁿ'e tiempo chí canee nduucú nī ní caⁿ'á chíi ndís'tiī nduudú 'cūū? 6 Maaⁿ ní 'āā deenú nī de'ε idiiⁿ chí 'āā 'cuéé ndaa saⁿ'ā miiⁿ caati cuuvi ndaa saⁿ'ā miiⁿ taachi ndaa tiempo yeⁿ'e sa chí ndaa sa. 7 Niicu maaⁿ poder yeⁿ'e nuuⁿ'ndi chí idiiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ dinuuⁿ'ndi yā ní 'āā ngii. Chíiⁿ chí diiⁿ chí Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi nguéé cuuvi 'cuuⁿ'miⁿ sa maaⁿ sa chí Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi. 'Tíicā rá vaa ndiiⁿ tiempo chí 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ chí nguéé cuuvi 'cuuⁿ'miⁿ Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā táámá lado. 8 Tuu'mi ní ndaa Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi n'diichí yā saⁿ'ā níicú Señor Jesucristo caⁿ'á yā 'caaⁿ'núⁿ yā Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi ndúúćú 'yúúné chí candaā yeⁿ'e cheendí yā ní di'cuuínú yā Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi miiⁿ ndúúćú deεvé yeⁿ'é yā taachi nndaa yā. 9 Ní Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi miiⁿ ndaa sa ndúúćú n'dee n'dái poder yeⁿ'e Satanás chí yááⁿ'nguiinūⁿ. Ní diiⁿ sa vaadi n'giinu ndúúćú milagros chí nguéé vaadi cuaacu. 10 Ní ndúúćú nducuéⁿ'ē chí nguéé n'daacá idiiⁿ sa ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e sa ní nginnche'ei sa 'iiⁿ'yāⁿ caati cuuvi diiⁿ sa ganar 'iiⁿ'yāⁿ lado yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā infierno. Ni chó'ōo nducuéⁿ'ē chuū caati 'iiⁿ'yāⁿ nguéé neⁿ'é yā 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chí diiⁿ chí ninguáⁿ'ai yā. 11 Níicú cucáāvā chí diiⁿ yā 'túúćā, Ndyuūs caⁿ'á yā diiⁿ yā ndúúćú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cu'téenu yā nduudu yaadi yeⁿ'e Saⁿ'ā Nuⁿ'ndi. 12 Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿ'é yā cu'téenu yā nduudu cuaacu caati neⁿ'e ca yā cosas chí nguéé n'daacā ní cuuvi yā condenado.

Ndyuūs ndεεvé yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ

13 Níicú ndís'tiī hermanos yeⁿ'e yú, Señor neⁿ'é yā ndís'tiī. Ní nús'uu ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ ca'á 'nū gracias Ndyuūs cucáāvā ndís'tiī caati Ndyuūs ndεεvé yā ndís'tiī vnnááⁿ vnnaaⁿ chí cuuvi nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī cucáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā. Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs miiⁿ ní cuuvi didεεve ndís'tiī caati

ndís'tiī cuuvi cu'téenu nī nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. ¹⁴ Ní Ndyuūs yaa'vi yā ndís'tiī chi cuuvi ye'n'é yā ndís'tiī cucáāvā nduudu cuaacu ye'n'é yā chi n'giiḡndiveéⁿ nī ní diiⁿ chi cuuvi nanguáⁿ'ai nī. Ní nduudu cuaacu miⁿ nús'uu ngaⁿ'á 'nū nanááⁿ ndís'tiī. Ní Ndyuūs ne'n'é yā chi ndís'tiī tunéeⁿ nī chi cuuvi canee nī tan'dúúca Señor Jesucristo ye'n'e yú.

¹⁵ Tíicā maaⁿ ní cu'εεtinéé n'ndaacá nī ndúúcu chi i'téenu nī. N'gaacú nī ye'n'e chi ngi'cueéⁿ 'nū ndís'tiī taachi sneé 'nū nduucú nī ní ye'n'e chi idinguúⁿ 'nū ye'n'é nī. ¹⁶ Maaⁿ Señor Jesucristo ye'n'e yú ndúúcu Ndyuūs Chiida yú din'eⁿ yā s'uuúⁿ caati Ndyuūs ní n'dai taavi. Ní cue'n'e daāⁿmaⁿ itée yā s'uuúⁿ 'viich'εεtíinūⁿ ní canee ngiinu yú vaadi n'dai taavi ye'n'é Ndyuūs chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi tée yā s'uuúⁿ. ¹⁷ Ne'n'é chi Ndyuūs ní tée yā 'viich'εεtíinūⁿ ndís'tiī na staava ye'n'é nī ní tée yā fuerzas n'dís'tiī caati ndís'tiī ní cuuvi diiⁿ nī nducuéⁿ'ē chi n'daacá ní caaⁿ'máⁿ nī dámaāⁿ nduudu chi n'daacá.

3

Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī caavā nús'uu

¹ Maaⁿ ní ye'n'e nducuéⁿ'ē, ndís'tiī hermanos ye'n'é 'nū caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī cucáāvā nús'uu chi niiⁿnúúⁿ nūⁿ cuuvi candεé 'nū nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs na núúⁿmáⁿ cuaaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu cuaacu miⁿ ní cuuvi diⁿ'daacá yā ní diiⁿ yā chiiⁿ chi Ndyuūs ne'n'é yā tan'dúúca chi ndís'tiī diiⁿ nī. ² Caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī ntúūⁿ chi cuuvi nadanguáⁿ'ai 'nū ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ n'daacá idiⁿ yā chi perverso yā caati nguéeⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ i'téenu yā Señor Jesucristo. ³ Naati Señor Jesucristo ní dámaāⁿ n'daacá diiⁿ yā ní nducuéⁿ'ē tiempo nginneé yā ndís'tiī chi 'áamá canee nī ndúúcu chi i'téenu nī. Ní candεε yā cuidado ndís'tiī ye'n'e dendu'ū chi nguεε n'daacá. ⁴ Ní véeⁿ 'viich'εεtíinūⁿ ye'n'é 'nū ndúúcu Señor ndúúcu ndís'tiī caati ndís'tiī ní idiⁿ nī nducuéⁿ'ē chi caⁿ'a 'nū nduucú nī chi canee chi diiⁿ nī ní 'tíicā caⁿ'á nī diiⁿ nī. ⁵ Ne'n'é 'nū chi Señor Jesucristo cunnee yā ndís'tiī chi cuuvi deenú nī na staava ye'n'é ní de'ē chi vaadi ne'n'e ye'n'é Ndyuūs. Ní cuuvi ye'n'e nī maaⁿ 'viich'εεtíinūⁿ chi ye'n'e Cristo. Ní cuuvi cuchéé nī ye'n'e tanducuéⁿ'ē chi cuchii.

Canee chi diiⁿ yú ntiⁿ'nyuⁿ

⁶ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos ye'n'e yú, itée 'nū orden ndís'tiī ndúúcu chi dúúchí Señor Jesucristo chi diviⁿ nī ye'n'e hermanos ye'n'e yú chi nguéeⁿ ne'n'é yā diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ ní nguéeⁿ diiⁿ yā tan'dúúca chi nús'uu chi'cueéⁿ 'nū 'iiⁿ'yāⁿ. ⁷ Nds'tiī ní deenú nī tan'dúúca chi cánée chi ch'εεtineé nī. Ní diiⁿ nī ntiⁿ'nyuⁿ tan'dúúca chi diiⁿ 'nū taachi sneé 'nū ndúúcu nī ní diiⁿ 'nū ntiⁿ'nyuⁿ. ⁸ Ní nguéeⁿ sta'á 'nū pan ye'n'e mar 'áamá ndís'tiī chi nguéeⁿ cáⁿ 'nū. Naati 'tíicā diiⁿ 'nū. Diiⁿ 'nū ntiⁿ'nyú ndii nguuvi ndíⁿ g'aaⁿ chi nguéeⁿ di'vaachi 'nū mar 'áamá ndís'tiī. ⁹ Ní 'áará chí cuuvi ngiicá ndís'tiī chi tée nī necesidades ye'n'é 'nū nguεε diiⁿ 'nū 'tíicā. Idiⁿ 'nū ntiⁿ'nyúⁿ chi ne'n'é 'nū cu'neéⁿ 'nū cáāvā 'áamá ejemplo nanááⁿ ndís'tiī caati cuuvi diiⁿ nī tan'dúúca chi diiⁿ 'nū. ¹⁰ Ní taachi ch'εεtineé 'nū ndúúcu ndís'tiī caⁿ'a 'nū nduucú nī nduudú 'cūū. 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ ne'n'é yā diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ nguéeⁿ che'é yā. ¹¹ Ch'iindiveéⁿ 'nū chi duu'vi 'iiⁿ'yāⁿ chiicá yā nguaaⁿ ndís'tiī nguéeⁿ chiicá n'daacá yā ti nguéeⁿ idiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ ní neené n'dee n'dái diiⁿ yā cosas chi nguéeⁿ dichí'vε. ¹² 'Iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ 'tíicā, ca'á 'nū orden ní di'cuítu 'nū 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu chi duuchi Señor Jesucristo ye'n'é yú chi diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ ndúúcu vaadi yeenú. Níicú diiⁿ yā ganar cáāvā gastos ye'n'é yā.

¹³ Ndís'tiī hermanos ye'n'é 'nū nguéé cánéé chi cuuvi 'daan'dí nī chi diiⁿ nī dendu'ū chi n'daacā. ¹⁴ Nduútí chi 'áámá 'ii'yāⁿ nguéé cu'neeⁿveeⁿ yā nduudu chí idinguúⁿ 'nū na carta 'cūū, n'diichí nī du'u chí 'ii'yāⁿ miiⁿ ní nguéé diiⁿ nī de'ē vεε ndúúcu yā. 'Tíicā ní cuuvi 'cuináaⁿ yā. ¹⁵ Ní nguéé diiⁿ nī ndúúcu yā tan'dúúcā chí contra ye'n'é nī naati ca'á nī consejo 'ii'yāⁿ miiⁿ tan'dúúcā chí 'diiⁿ nī 'ii'yāⁿ.

Ye'n'e vaadī n'dai ye'n'é Ndyuūs

¹⁶ Ne'n'é chí maaⁿ Señor Jesucristo chí vεε vaadī 'diiⁿ ye'n'é yā cue'n'e daāⁿ maⁿ itée yā ndís'tiī vaadī 'diiⁿ nducuéⁿ'ē tiempo ní nducuéⁿ'ē cuaaⁿ. Señor miiⁿ ní cunéé yā ndúúcu nducyaaca ndís'tiī.

¹⁷ 'Úú Pablo idinguúⁿ nduudu 'cūū ye'n'e carta 'cūū ndúúcu ta'á ní canéé letra ye'n'é. 'Tíicā dinguúⁿ ní 'tíicā diiⁿ firmar nducuéⁿ'ē cartas ye'n'é. ¹⁸ Ne'n'é chí Señor Jesucristo ye'n'e yú téé yā nducyáácá ndís'tiī nducuéⁿ'ē vaadī n'dai ye'n'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAⁿ'Ā TIMOTEO

1 'Úú Pablo 'úú. Ní 'úú apóstol yeⁿ'e Señor Jesucristo caati Ndyuūs ndúú^{cū} Señor Jesucristo dichó'o yā 'úú. Ní snéé ngiinu yú 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ yeⁿ'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ. 2 'Úú ngiicá compañero yeⁿ'é chi idingúúⁿ yā carta 'cūú yeⁿ'e dii Timoteo chi saⁿ'ā chi cuaacu níⁿ'nyúⁿ i'téenu sa Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. Ní alumno yeⁿ'é. Ní tan'dúú^{cā} chi daiyā 'tíicā di. Neⁿ'é chi Ndyuūs chiida yú ndúú^{cū} Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú téé yā dii vaadi n'dai yeⁿ'é yā ndúú^{cū} vaadi ya'ai 'iinú yeⁿ'é yā. Ní téé yā dii vaadi 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

Ngan'á yā yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chi nguée n'daācā ngi'cueeⁿ yā

3 Dii, Timoteo, 'úú neⁿ'é chi cūnee di yāā Efesio tan'dúú^{cā} chi 'āā yaa'vi dii taachi cueⁿ'é yāⁿaa Macedonia ti véé 'iⁿ'yāⁿ chi chi'cueeⁿ doctrina chi n'dááⁿ. Yaa'vi di 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée ngi'cueeⁿ doctrina chi n'dááⁿ. 4 Ní yaa'vi di 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāā miiⁿ chi nguée 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'e cuentos yeⁿ'é yā chi falsos. Ndii nguée ndúú 'caandiveéⁿ yā nduudu chi chi'cueeⁿ 'iⁿ'yāⁿ ndiicúú. Nduudu miiⁿ ní nguée dichí'vē. Dámaāⁿ diiiⁿ chi 'iⁿ'yāⁿ ch'εecu cheendí yā ní nguée nginnee 'iⁿ'yāⁿ tan'dúú^{cā} chi Ndyuūs neⁿ'é yā. Caati Ndyuūs dichó'o yā orden chi 'iⁿ'yāⁿ ngi'cueeⁿ yā cáāvā chi tanáⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu cá yā Ndyuūs.

5 Ní ngaⁿ'a yú tan'dúú^{cā} Ndyuūs neⁿ'é yā taachi ngi'cueeⁿ yú ndúú^{cū} vaadi neⁿ'e chí ngiicá ná staava yeⁿ'ē yú chi Ndyuūs 'āā didεεvé yā. Tanducueⁿ'ē ní diiⁿ yú ndúú^{cū} vaanicadíinuⁿ yeⁿ'e yú chi ndεεve. Ní i'teenu yú Ndyuūs ndúú^{cū} núú^máⁿ staava yeⁿ'ē yú. 6 Nan'a 'iⁿ'yāⁿ ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní ngiindiveéⁿ yā nduudu chi nguée dichí'vē. Ní n'gεecu cheendí yā. Ní cuuvi ndái yā. 7 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'é yā ca'cueeⁿ yā ley yeⁿ'é Ndyuūs naati nguée tuumicadíinuⁿ yā nduudu chi ngaⁿ'a yā, ndii nguée ndúú nduudu chi ca'cueeⁿ yā 'áará chí diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chi déenu yā tanducueⁿ'ē.

8 S'uúúⁿ ní deenu yú chi ley yeⁿ'e Moisés ní n'dai ndúú^{tí} chi cu'téenu n'daāca yú yeⁿ'ē. 9 Deenu yú chi ley miiⁿ nguée dámaāⁿ caavā 'iⁿ'yāⁿ chi din'daacā yā naati caavā 'iⁿ'yāⁿ chi nguée diiⁿ yā tan'dúú^{cā} chí ngaⁿ'ā ley, caavā 'iⁿ'yāⁿ chi nguée ngiindiveéⁿ yā chiiⁿ chi ngaⁿ'ā ley, núú^c caavā 'iⁿ'yāⁿ chi nguée n'daacā, caavā 'iⁿ'yāⁿ chí idinuunⁿdi, caavā 'iⁿ'yāⁿ chí nguée diiⁿ yā respetar Ndyuūs ndii nguée diiⁿ yā respetar religión, ní caavā 'iⁿ'yāⁿ chí n'giiⁿ'núⁿ yā chεεcú yā o chiidá yā, ní cáāvā 'iⁿ'yāⁿ chí n'giiⁿ'núⁿ yā 'iⁿ'yāⁿ. 10 Ley miiⁿ ní caavā saⁿ'ā chí caⁿ'a sa ndúú^{cū} n'daataá o n'daataá chí caⁿ'a tá ndúú^{cū} saⁿ'ā ní nguée yeⁿ'e yā vī'í ní cáāvā saⁿ'ā chí caⁿ'a sa ndúú^{cū} saⁿ'a chí duuchineeⁿ sa ndúú^{cū} sa chí vī'í, ní cáāvā 'iⁿ'yāⁿ chí duucú yā 'iⁿ'yāⁿ caati cuuvi dichí'vεe yā táamā 'iⁿ'yāⁿ ní cáāvā 'iⁿ'yāⁿ chí indeē ndúú^{dú} yaadi, ní caavā 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā chí cuaacu chiiⁿ chí ngaⁿ'a yā ní n'gai yā: “Por Dios”, chí 'tíicā, ní nguée 'tíicā. Ní ley miiⁿ ní caavā 'iⁿ'yāⁿ chí ngi'cueeⁿ yā nducueⁿ'ē chí nguée n'daācā ní nguée tan'dúú^{cā} Ndyuūs chí'cueeⁿ yā 'iⁿ'yāⁿ. 11 Naati chuū chí ngi'cueeⁿ chí nduudu n'dai yeⁿ'e evangelio ní n'dεεve n'dai chí nanguaⁿ'āi 'iⁿ'yāⁿ, ní yeⁿ'é Ndyuūs chí n'dai taavi. Ní Ndyuūs dichó'o yā 'úú chí caaⁿ'máⁿ nduudu miiⁿ.

Caan'maⁿ yú, gracias Ndyuūs ti ya'ai 'iinú yā s'uúúⁿ

12 'Úú ní ca'á gracias Señor Jesucristo ye'n'é yú chi itée yā fuerzas 'úú chi dii'n ntiinyu' ye'n'é yā. Ní s'neé'n yā 'úú tan'dúúca 'áámá 'ii'yā'n chi véé valor ye'n'é yā. Ní s'neé'n yā 'úú na ntiinyu' ye'n'é yā. 13 Ní vmnáá'n vmaaa'n chi Jesucristo yaa'ví yā 'úú chi cuuvi ye'n'é yā, 'úú ní neené caa'n'ma'n taá'n ye'n'e Jesucristo ní cachiicá can'daá 'ii'yā'n chi i'téenu yā Jesucristo ti ne'n'é i'nuu'n cá'ai 'ii'yā'n. Ní canee' taa'n contra Jesucristo. Naati Ndyuūs ya'ai 'iinú yā 'úú 'áámá chi dii'n 'túúca taachi 'āa cuéé cu'teenú 'ii'yā'n, ní nguéé deenú de'ē cáávā chi dii'n 'tíicā. 14 Ní Señor dii'n n'dai cá yā nduucú, ní 'úú i'teenú Jesucristo, ní ne'n'é Jesucristo caati maa'n ní 'úú ní ye'n'é Jesucristo 'úú.

15 Ní nduudu 'cūú ní nduudu cuaacu chi Cristo Jesús ndaa' yā i'n'yéé'di 'cūú chi nadanguá'n'ai yā nducyaaca 'ii'yā'n caati idinuu'ndí yā, ní n'dái taavi chi nducyaaca 'ii'yā'n cu'téenu yā nduudú 'cūú. Ní deenú chi 'úú ní ch'εεε cá nuu'ndi ye'n'é nguéé ti taná'n'a yā. 16 Naati cucáávā chi véé nuu'ndi ye'n'e 'úú Ndyuūs ya'ai 'iinú yā 'úú caati Señor Jesucristo ch'i'n'í yā 'úú tanducué'n'é vaadi n'dái taavi ye'n'é yā, 'úú chi ch'εεε cá nuu'ndi ye'n'é. 'Tíicā ní Ndyuūs véé paciencia ye'n'é yā nduucú vmnáá'n vmaaa'n ní s'neé'n yā 'úú chi 'úú tan'dúúca 'áámá ejemplo ye'n'e taná'n'ā 'ii'yā'n chi cuayiivi ca'n'á yā cu'téenu yā Cristo ni véé vida cue'n'e daā'n'ma'n ye'n'e yā. 17 Cáávā nducué'n'é chuū cue'n'e daā'n'ma'n ca'a yú Ndyuūs honra ní dich'εεε ca yú Ndyuūs chi rey chi 'áámá canee cue'n'e daā'n'ma'n ní nguéé n'gii yā. Ní maa'n ní nguéé cuuvi snaa'n yú Ndyuūs chi 'áámá n'dyá'n'ā Dendyuūs ye'n'e yú. 'Tíicā rā vaa.

18 Maa'n ní, dii Timoteo chi tan'dúúca daiyá, i'neé'n encargo 'cūú ndúúcú dii. Ní encargo 'cūú chíi'n chi tiempo chi 'āā chó'oo 'ii'yā'n profetas ca'n'a yā ye'n'é di ye'n'é chi ca'n'á di dii'n di. Maa'n ní cuchéé di ye'n'é tanducué'n'é ní dii'n di tan'dúúca chi dii'n 'áámá soldado chi ngu'n'u n'daacā sa. 'Tíicā dii'n di tan'dúúca chi profetas ca'n'a yā ye'n'é di tiempo chi 'āā chó'oo. 19 Dii ní cu'téenu n'daacā di ní dii'n n'daacā di ndúúcú vaanicadíinūu'n ye'n'é di chí n'dai. Nán'ā 'ii'yā'n ni nguéé dii'n n'daacā yā caati vaanicadíinūu'n ye'n'é yā ní nguéé n'dai. Ní cáávā chuū nguéé i'téenu yā Señor Jesucristo maa'n ní canee yā tan'dúúca chi ya'n'ai ye'n'e Ndyuūs. 20 'Túúca chó'oo ye'n'e sa'n'ā Himeneo ndúúcú sa'n'ā Alejandro ní 'úú deenú chí canee yā a cuenta ye'n'e yáá'n'guiinūu'n maa'n. Ní 'íicú cuuvi deenú yā chí 'āā ntéé cuuvi caa'n'má'n yā ní nguéé dii'n yā ofender Ndyuūs ye'n'e yú.

2

Ye'n'e chí cuuvi caa'n'ma'ngua'a yú

1 Vmnáá'n vmaaa'n ngiicá dii Timoteo chi caa'n'ma'ngua'ā di cáávā nducyáácá 'ii'yā'n ní ca'a di gracias Ndyuūs cáávā nducyáácá 'ii'yā'n. 2 Ní canee cuu'mi'n chi caa'n'ma'ngua'a di cáávā sa'n'ā reyes níicú cáávā nducyáácá 'ii'yā'n 'ii'ntyé'n'é caati cuuvi 'cuεεtinee yú n'daacā ni nguéé ndúúcú vaadi 'caa'va ti 'cuεεtinee yú ndúúcú vaadi 'diii'n. Ní dii'n yú tanducué'n'é tan'dúúca chi Ndyuūs ne'n'é yā chí dii'n yú. Ní 'cuεεtinee yú n'daacā ye'n'e nducué'n'é ndúúcú 'ii'yā'n. 3 Ti chuū ní n'daacā nanáá'n Ndyuūs ní inee' yiinūu taavi yā taachi dii'n yú 'tíicā. Ndyuūs ye'n'é yú nadanguá'n'ai yā s'uuú'n. 4 Ní ne'n'é yā chi nducyaaca 'ii'yā'n ninguan'ai yā ní tuumicadíinuu'n yā chéé chí nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. 5 Deenu yú chí véé 'áámá Ndyuūs. Ní véé 'áámá 'ii'yā'n chí caa'n'má'n yā na lugar ye'n'é yú nanáá'n Ndyuūs. Ní 'ii'yā'n mii'n ní Sa'n'ā chí Daiyá yā chí Señor Jesucristo ye'n'é yú. 6 Ní Jesucristo ca'á yā vida ye'n'e maá'n yā chí ch'i'i yā cáávā chí nadí'vε yā nuu'ndi ye'n'é nducyáácá 'ii'yā'n ní 'iicu

cuuvi nadinguán'ai yā nducyaaca 'ii'nyān. Chuū ní Cristo diín yā tiempo chi n'daacā 'íicú 'cuu'mi' yā chi Ndyuūs ne'é yā chi nducyaaca 'ii'nyān cuuvi ningua'nāi. ⁷ Ní cáávā chuū Ndyuūs dichó'lo yā 'úú chi 'úú cuuvi apóstol ye'né yā. Ní 'úú ca'cueén 'ii'nyān nduudu cuaacu ye'né Ndyuūs nanáán 'ii'nyān gentiles chi nguéé ye'né ndaata 'ii'nyān Israel. 'Úú nga'ná nduudu cuaacu ye'né Ndyuūs ní 'íicú 'ii'nyān cuuvi cu'téenu yā. Nguéé nga'ná nduudu yaadi.

⁸ Ne'né chi ndii nducué'né cuaa'nducyáácá 'ii'nyān cáán'mán'ngua'a yā ndúú'cū nuu'ma'n' staava ye'né yā chi deεve. Ní nguéé nduuvi taán yā, ndíí nguéé ndúú 'cuu'ma'n' yā. ⁹ Ní 'tiicá ntúū'n' n'daataá canéé chí cunúu yā catecai yā chi n'daacā chi nguéé ya'nāi ca chíi'vε ní nguéé neené n'dεεveé. Ní nguéé canéé chí dich'εete yā maán yā. Ní nguéé diín yā 'aama peinada tíi'n yā chi nguéé n'daacā. Ní nguéé snuu'n yā vmnaa'n cuerpo ye'né yā n'dee n'dái 'dii'nguáa'n ndíí nguéé ndúú perlas. Ní nguéé cunúu' yā tíi'núu' chi ya'n'ai chíi'vε. ¹⁰ Naati n'daata s'ee'n canee chi din'daacā yā nanáán 'ii'nyān tan'dúú'cā chi Ndyuūs ne'né yā ní tan'dúú'cā chi canee chi dii'n nducyaaca n'daataá chi cuaacu chi i'téenu yā 'iivú Ndyuūs. ¹¹ Ní n'daataá s'ee'n canee chi n'gee'n yā chíi'n chi n'giindivee'n yā ní cuneé yā chi ndiicú'u' yā. ¹² Nguéé ne'né chí n'daataá ca'cuee'n yā sa'nā chεeti yaacū ní nguéé cunee yā lado ye'né 'ii'ntyé'né chí caa'n'ma'n' n'tiín'nyu'n yā ye'né sa'nā. Ní nguéé canéé chí caa'n'ma'n' n'daataá s'ee'n chεeti yaacū. ¹³ Caati Ndyuūs vmnáán' vmnaa'n din'dái yā sa'nā Adán ní cuayiivi mii'n ní din'dái yā n'daataá Eva. ¹⁴ Ní yáán'ngiinúu'n' nguéé chinnche'ei sa Adán mii'n' naati chinnche'ei sa n'daataá Eva mii'n' ní dinuu'ndi tá. ¹⁵ De'ε chíú'cā n'dai 'áámá n'daataá chí véé daiyá tá. Cuuvi nguá'n'ai tá nduuti chí 'áámá cunee tá ndúú'cū chí i'teenu tá, ní nduuti chí diné'né tá nducyaaca 'ii'nyān. Ní chí'i'n' tá chí ye'né Ndyuūs, ní dii'n ta cosas chí seria.

3

Ye'né tan'dúú'cā chí canee chí dii'n sa'nā chí obispo

¹ Chuū chí nga'ná maa'n ní cuaacu. 'Áā du'ú nūu'n sa'nā chí ne'né sa cuuvi sa obispo ní cundεε sa cuidado ye'né 'ii'nyān ye'né yaacū canee sa chí dii'n sa n'tiín'nyu'n chí n'daacā. ² Ní cáávā chuū sa'nā chí dii'n sa n'tiín'nyu'n ye'né obispo canee chí cuεεtinee sa n'daacā caati 'ii'nyān s'ee'n nguéé cuuvi caa'n'mán' yā chí véé nuu'ndi ye'né yā. Ní sa'nā mii'n, sán'ā chí 'áámá nūu'n' n'daataá ye'né sa. Ní sa'nā mii'n canéé cuu'mi'n' chí serio sa ní dii'n sa cue'né daā'ma'n' n'tiín'nyu'n' chí n'daacā ndúú'cū orden. Sa'nā mii'n canee chí 'cuaa'n' sa na vaacu sa 'ii'nyān' chí canú'u' yúú'ní. Ní canee chí ca'cuee'n' sa n'dai. ³ Sa'nā mii'n' nguéé cuuvi 'cúú'ví sá ní nguéé in'nuu' sa vaadi 'caa'va chí 'caa'va sa. Ndíí nguéé ndúú ne'né sa dii'n sa ganar tuūmí manera chí nguéé n'daacā cáávā vicio ye'né sa. Sá'nā obispo mii'n' canee chí dii'n sa 'tíicā. Canee chí manson sa ní nguéé ne'né sa 'cuu'ma'n' sa ndúú'cū 'ii'nyān, ndíí nguéé ndεε sa 'aama vicio ye'né tuūmí. ⁴ Sa'nā mii'n' canee chí nga'nā n'tiín'nyu'n' sa chí n'daacā na vaacu sa ní dii'n sa chí daiya sa 'caandivee'n' yā ye'né sa ní daiya sa dii'n yā respetar chíidá yā. ⁵ Ní ndúú'ti chí 'áámá sa'nā nguéé déénu sa caa'n'ma'n' n'tiín'nyu'n' sa na vaacu sa tuu'mi ní ζtáácā cuuvi dii'n' sa cuidado ye'né dendu'ú chí ye'né yáacū ye'né Ndyuūs? ⁶ Sa'nā obispo mii'n' nguéé canee sa tan'dúú'cā 'áámá sa'nā chí caama i'téenu sa Jesucristo caati cuuvi nacadínuu'n' sa chí ch'εete maa'n sa ní nguéé dinuu'di sa tan'dúú'cā chí dii'n' yáán'ngiinúu'n'. ⁷ Ní sa'nā obispo mii'n' canee ntúū'n' chí din'daacā sa nanáán' 'ii'nyān' chí nguεε i'téenu yā Señor Jesucristo ye'né yú caati 'ii'nyān' s'ee'n dii'n' yā honrar sa'nā mii'n'. Ní 'íicú sa'nā obispo mii'n'

nguéé cúúví cunee sa ndúúcu vaadi 'cuiinuú chi ca'a sa lugar chi nginnche'ei yáá'n'guinūu sa'n'ā mii'n.

Ye'n'e chi canéé chi dii'n sa'n'ā chi diáconos

⁸ Maa'n ní nga'n'á ye'n'e sa'n'ā diáconos chi cūnnee sa ndúúcu ntii'nyu'n ye'n'e yáacū. 'Tiicá ntúūn sa'n'a sa diáconos canee chí dii'n sa ntii'nyu'n chí n'daācā ndúúcu orden. Ní canéé cuu'mi'n chí sa'n'ā serio sa. Ní canéé chí dii'n sa cumplir chíi'n chí nga'n'ā sa. Sa'n'ā mii'n ní nguéé cuuvi 'cúú'ví sá. Ndií nguéé ndúú ne'n'e sa dii'n sa ganar tuūmī manera chí nguéé n'daācā cáávā vicio ye'n'e sa. ⁹ Sa'n'ā diácono canéé chí deenu sa n'daācā n'dai nducue'n'ē enseñaanza ye'n'e chí i'teenu sa ye'n'e chí Ndyuūs chí'cueé'n yā s'uuú'n. Ní canee sa ndúúcu vaanicadínūu ye'n'e sa chí dεεve. ¹⁰ Sa'n'ā diácono ní sa'n'ā chí 'ii'n'yā'n' āā n'diichí yā chí n'daācā chí dii'n sa. Ní nduuti chí nguéé véé falta ye'n'e sa tuu'mi ní cuuvi dii'n sa ntii'nyu'n ye'n'e sa'n'ā diáconos. ¹¹ Níicú 'tiicá ntúūn n'daataá ye'n'e sa sa'n'ā diácono canee chí tán'ā seria ta ní din'daācā tá. Nguéé canee chí caa'n'ma'n tá ye'n'e 'ii'n'yā'n. Ní canee chí din'dáacaá tá ye'n'e tanducue'n'ē chí dii'n tá. ¹² Níicú sa'n'ā diácono mii'n ní sa'n'ā chí 'áámá nūu'n n'daataá ye'n'e sa. Ní canee chí nga'n'ā ntii'nyu'n sá chí n'daācā na vaacu sa ní dii'n sa chí daiya sa n'giindiveé'n yā ye'n'e sa. ¹³ Caati sa'n'ā mii'n chí dii'n n'daācā ntii'nyu'n ye'n'e diácono, sa'n'ā mii'n dii'n sa ganar lugar ye'n'e 'ii'n'yā'n chí honrado yā. Ní véé cá confianza ye'n'e sa chí cuuvi caa'n'ma'n sa ye'n'e Señor Jesucristo tan'dúúca chí i'téenu sa ye'n'e nduudu ye'n'é yā.

Ye'n'e chí 'ii'n'yā'n' nguéé deenú yā chí ye'n'e Ndyuūs

¹⁴ Cunee ngiinú chí ndaa nuú'n n'diichí dii naati maa'n ní chuū idinguú'n ye'n'e di. ¹⁵ Ní nduuti chí nguéé nndaa nuú'n tuu'mi cuuvi tuumicadínūu'n di táacā chí cuuvi 'cuetinéé' 'ii'n'yā'n' s'ee'n taachi i'téenu yā ní ye'n'é Ndyuūs 'ii'n'yā'n' s'ee'n. Caati nducyaaca s'uuú'n chí i'teenu yú Señor Jesucristo ní ye'n'é Ndyuūs s'uuú'n. Ní s'uuú'n ní yáacū ye'n'e Ndyuūs chí canduuchi, 'tiicá s'uuú'n. Ní s'uuú'n tan'dúúca cimiento ndúúcu pilar ye'n'e yáacū, 'tiicá s'uuú'n ti nga'n'a yú nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs nanáán nducyáacá 'ii'n'yā'n'. ¹⁶ Níicú mar 'áámá 'ii'n'yā'n' nguéé cuuvi caa'n'má'n yā ye'n'e enseñanzas ye'n'é Ndyuūs ye'n'é yú chí nguéé ch'εεte taavi ca, enseñanzas chí Ndyuūs chí'cueé'n yā s'uuú'n:

Ndyuūs ye'n'e yú ndaa yā na i'n'yeen'di 'cūū ndúúcu cuerpo tan'dúúca s'uuú'n.

Ní ch'i'n'í Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs chí Cristo ní cuaacu yā. Ní ángeles ye'n'e va'ai ch'εeti nguuvi n'diichí yā Cristo. Ní 'ii'n'yā'n' candéé yā nduudu cuaacu ye'n'é Cristo nanáán 'ii'n'yā'n' ye'n'e tanducue'n'ē país ye'n'é i'n'yeen'dí 'cūū. Ní 'ii'n'yā'n' ye'n'e tanducue'n'ē cuaa'n ye'n'e i'n'yeen'dí 'cūū ní chí'téenu yā Cristo. Ní Cristo cuna'n' a ntuú'n yā na va'ai ch'εeti nguuví.

4

Ye'n'e 'ii'n'yā'n' chí nguéé 'áámá cunee yā ndúúcu chí i'téenu yā

¹ Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs nga'n'a cuaacu ye'n'e nguuvi chí cuchí taachi nga'n'a chí na'n'a 'ii'n'yā'n' ca'n'a yā ndaacadaamí yā ye'n'e nduudu cuaacu ní cu'nee'veé'n yā nduudu ye'n'e espíritus chí nginnche'ei 'ii'n'yā'n', espíritus chí ngi'cuee'n cosas chí nguéé cuaacu. Ní yáá'n'guinūu'n dichó'o sa espíritus. ² Ní 'ii'n'yā'n' s'ee'n 'caandiveé'n yā nduudu ye'n'e 'ii'n'yā'n' chí nga'n'á yā chí i'téenu yā Ndyuūs ye'n'é yú, ní nguéé nduudu cuaacu. Ní ca'n'á yā n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'e 'ii'n'yā'n' chí nga'n'a nduudu yaadi. Níicú 'ii'n'yā'n' chí nguéé n'daācā idiín yā canee yā ndúúcu vaanicadínūu'n ye'n'é yā chí nguéé n'daācā. Ní nguéé ya'ái yā ye'n'e

chi diín yā taachi diín yā cosas chi nguée n'daacā. ³ 'Ii'yān s'ee' nguée n'guu' yā chi ch'iindivaacu 'ii'yān. Ní nguée n'guu' yā chi nge'e 'ii'yān tanducué'ē chi nge'e yú. Deenu yú chi Ndyuūs din'dái yā tanducué'ē chi nge'e yú. Cáávā chi nducyáácá 'ii'yān chi i'téenu yā Ndyuūs ndúúć 'ii'yān chi deenu yā nduudu cuaacu ye'ē yā cuuvi che'ē yā tanducué'ē. Ní nducyaaca 'ii'yān chi che'ē yā canee chi caa'n'má' yā gracias Ndyuūs cáávā chí che'e yā. ⁴ Deenu yú chi nducué'ē chi din'dái Ndyuūs chi che'e yú ní n'daacā. Ní 'ii'yān nguée canee chi cu'nee' yā 'áámá lado mar 'áámá caati canée chi cuta'á yā ní caa'n'má' yā gracias Ndyuūs. ⁵ Caati tanducué'ē dendu'ú 'cūū ní n'daacā ní 'ii'yān cuuvi che'ē yā chuū ti Dendyuūs nga'n'á yā 'tíicā ye'ē na libro ye'ē yā. Maa'n ní ngiica yú Ndyuūs chi Ndyuūs diín yā bendecir chuū chi che'e yú.

'Ii'yān idii'n ntiinyu' yā chí n'dai ye' e Jesucristo

⁶ Nduuti chi dii, Timoteo, ca'cuee' dí dendu'ú 'cūū nanáán 'ii'yān chi i'téenu Señor Jesucristo tuu'mi ní dichí'vē ca di Señor Jesucristo. Ní taachi ca'cuee' di nduudu n'dái 'cūū ye'ē Jesucristo ní 'cuεtinee di tan'dúúćā chi nga'n'a nduudú 'cūū tuu'mi ní idii'n di chí dii maa'n di chí n'giindivee' di nduudu ye'ē di ní cu'téenu ca di ye'ē Ndyuūs. ⁷ Nguée cu'nee'vee' di ye'ē cuentos zonzos chí ye'ē ín'yee'di, cuentos chí nguée ngíicá ye'ē Ndyuūs caati nguée dichí'vē chí caa'n'ma' yú chuū nanáán 'ii'yān. Ní tanducué'ē chí dii' di, cue'ē daá'ma'n dii' di tan'dúúćā Ndyuūs ne'ē yā chí dii' di. ⁸ Deenu yú chí taachi dii' yú ejercicios cáávā cuerpo ye'ē yú taa' 'lín' chuundi dichí'vē s'uuú'n. Níicú taachí dii' yú chí' chí ne'ē Ndyuūs tanducué'ē dichí'vē yú caati dii' yú chí n'daacā cáávā s'uuú'n nguuví s'ee' chí canee yú in'yee'di 'cūū níicú cucáávā nguuví chí cuchíi. ⁹ Nduudú 'cūū ní cuaacu chí cuaacu, níicú nducyáácá 'ii'yān canéé chí cu'téenu yā nduudú 'cūū. ¹⁰ Ní cáávā nduudú 'cūū ní dii' yú ntiinyu'. Ní n'geenu yú ngii ti 'ii'yān nga'n'a taán yā ye'ē yú. 'Tíicā chó'ō ye'ē yú caati i'teenu yú Jesucristo ní canéé ngiinu yú Ndyuūs chí canduuchi chí cuuvi nadanguá'ai yā nducyaaca 'ii'yān ní nadanguá'ai yā nducyaaca 'ii'yān chí i'téenu yā yā.

¹¹ Níicú diín, Timoteo, 'úú nga'n'á chí canee chí ca'cuee' di nduudú 'cūū.

¹² Nguée 'cuaa' di lugar chí 'ii'yān nguée ne'ē yā dii cucáávā chí duū'vi nguuví ye'ē di. Din'daacā di ndúúćū tanducué'ē chí dii' di, ye'ē chí nga'n'a di, ye'ē chí dii' di. Ní dine'e di nducyáácá 'ii'yān. Ní diitu canee di ndúúćū chí i'téenu di. Ní dii' di chí vida ye'ē di ní n'daacā nanáán nducyáácá 'ii'yān. Ní vida ye'ē di canee tan'dúúćā 'áámá ejemplo. ¹³ Níicú 'naa' tiempo chí 'āā cuée' ndaá nanáán di 'cuee' di libro ye'ē Ndyuūs nanáán 'ii'yān. Ní yaa'vi di 'ii'yān chí 'caandivee' yā nduudu ye'ē Ndyuūs. Ní ca'cuee' di 'ii'yān tanducué'ē chí ye'ē Ndyuūs ne'ē chí ndaá. ¹⁴ Ní dii' di tanducué'ē chí cuuvi di ye'ē ntiinyu' chí Ndyuūs tee yā dii taachi sa'n'ā chí 'cuee' nduudu ye'ē Ndyuūs nga'n'á yā ye'ē chí dii' di. Ní sa'n'ā chí nga'n'a ntiinyu' ye'ē yáacú s'núun yā ta'a yā ná tii' di cáávā chí chó'ó yā dii chí dii' di ntiinyu' ye'ē Ndyuūs.

¹⁵ Canéé chí dii' di nducué'ē chí nga'n'á dii ní dii' di tan'dúúćā chí 'āā 'cuee' di. Ní 'íicú 'ii'yān cuuvi deenu yā chí cu'téenu ca di nguuví nguuví. ¹⁶ Ní dií, Timoteo, cundéε di cuidado ye'ē maa'n di, ní ye'ē tanducué'ē chí dii' di, ní ye'ē chí ca'cuee' di 'ii'yān. Caati nduuti chí dii' di 'túúćā nadinguá'ai maā'n di dii ndúúćū 'ii'yān chí n'giindivee' yā nduudu ye'ē di.

5

Ye'e tan'dúucā chi cuuvi dii' di ndúucū 'ii'yā' chi i'téenu yā Ndyuūs

¹ Nguéé dii' di repretender mar 'áámá sa'nā ndiicū naati ca'a di consejo sa'nā mii' tan'dúucā chi chiida di. Ní dii' di tratar ndúucū sa'nā da'caiyāá tan'dúucā chi sa'nā s'ee' ní 'diinū di. Ní canéé chí dii' di nducué'nē chi n'daacā. ² Ní dii' di tratar ndúucū n'daataa ndiicū tan'dúucā chi chεεcu di. Ní dii' di tratar ndúucū ta'nā dá'caiyāa tan'dúucā chi ví'i di. Ní canéé chí dii' di tanducué'nē n'daacā ndúucū 'ii'yā'.

³ Ní innee di n'daataa nguá'āa chi cuaacu ní'nyū'n véeé necesidades ye'e yā. ⁴ Naati nduuti chi n'daataa nguá'āa véeé daiya tá o daiya yiinu tá da'caiyāa s'éé' canéé chí din'daacá yā ní canéé chí dii' cumplir obligaciones ye'é yā ndúucū 'ii'yā' ye'e familia ye'é yā. Ní da'caiyāa s'éé' ní canéé chí dii' yā cosas chi n'daacā cáávā chεεcū yā ndúucū chiidá yā ní cáávā chí ne'e ca yā chiidá yā ndúucū chεεcū yā caati chuū ní cosa chi n'daacā, ní cosa chí Ndyuūs ne'e yā chí da'caiyāa s'éé' dii' yā. ⁵ Ní nduuti chi cuaacu ní'nyū'n chí n'daataa nguá'āa ní dámaā' ta, canéé chí i'téenu tá Ndyuūs ndúucū confianza ní caa'ma'ngua'a tá nanáá' Ndyuūs ndii nguuvi ndii n'gaa'. ⁶ Ní nduuti chí n'daataa nguá'āa dii' tá tan'dúucā chí maā' tá ne'e tá, 'áará chí canduūchi tá canéé tá tan'dúucā chí n'dii tá nanáá' Ndyuūs. ⁷ Tiicā ntúū' ca'cuee' di nducué'nē chuū nanáá' 'ii'yā' ye'e yaácū ní taná'ā' 'ii'yā' nguéé cuuvi caa'mán yā chí véeé nuu'ndi ye'e yā. ⁸ Nduuti chí 'ii'yā' s'ee' nguéé candεε yā cuidado ye'e 'ii'yā' ye'e familia ye'é yā ndúucū chεεcū yā ndúucū chiidá yā tuu'mi ní 'ii'yā' s'ee' ndaacadaami yā ye'e chí i'téenu yā ní ndii cunncaá cá nguéé ti 'ii'yā' chí nguεε i'téenu yā.

⁹ Cuuvi dingúū' di na lista ye'e n'daataa nguá'āa ca'áámá n'daataa nguá'āa chí 'āā ngii tá 'iinu ngεεcu 'áámá nduūyū ní 'áámá nūu' isa'nā nduūcū ta. ¹⁰ Ní n'daataa nguá'āa mii' canee chí 'āā ch'εεtinee n'daacā tá ní taavi n'daacā tá daiya tá. Ní canéé chí n'guu' tá na vaacu tá 'ii'yā' chí snúū' yā yúúni, ní 'āā naa'nu tá ca'a 'ii'yā' chí i'téenu yā Ndyuūs tan'dúucā costumbre ye'é 'ii'yā' ye'e ndaata ye'e yā. Ní chinnee ta'ā tá 'ii'yā' chí ngiitā, ní dii' tá 'āā de'ε nūu' ntiinyū' chí n'daacā.

¹¹ Nguéé dingúū' di na lista ye'e n'daataa nguá'āa 'áámá n'daataa nguá'āa na'nā chí nguéé nduuyu ye'e tá caati cuuvi ne'e ta 'caandavaacu tá ní nguéé ne'e tá dii' tá ntiinyū' ye'e Cristo. ¹² Ní cuayivi mii' ní n'daataa nguá'āa mii' véeé culpa ye'e tá chí nguéé dii' tá cumplir compromiso ye'e tá chí dii' tá ntiinyū' ye'e Cristo. ¹³ Ní más cá cuuvi dii' n'daataa nguá'āa s'ee'. 'Ícū cuuvi 'daān'di ntúū' ta taachi nge'nē tá 'áámá va'ai táámá va'ai. Níicū nguéé dámaā' chí 'daān'di tá ti neenē ne'e nandeē tá ye'e 'ii'yā' ndúucū nduudu chí nguéé cánéé chí caa'ma' tá ní diyaadí ta. Ní ca'a tá mii' ca'a tá 'mūu' ní dii' tá cosas chí nguéé itunee' tá'ā. ¹⁴ Cáávā chuū ne'e chí n'daataa nguá'āa chí da'caiyā ta 'caandivaacu tá ní taavi tá daiya tá ní caa'ma' ntiinyū' tá na vaacu tá. 'Tíicā ní 'ii'yā' chí nguéé i'téenu yā Ndyuūs nguéé caa'ma' cunncaá yā ye'é tá. ¹⁵ Caati n'duuví n'daataa nguá'āa chí da'caiyā tá 'āā ndaacadaami tá ye'e Cristo ní cue'e tá lado ye'e yáán'guiinūu'.

¹⁶ Ní nduuti chí 'áámá n'daataa o sa'nā chí i'téenu yā Jesucristo ye'e yú ní vεε n'daataa nguá'āa chí 'ii'yā' ye'e yā, canéé chí ca'a yā n'daataa nguá'āa de'ε chí ne'e tá. 'Tíicā ní nguéé canéé chí ca'a 'ii'yā' ye'e yaácū n'daataa nguá'āa mii'. 'Tíicā ní cúvú' ca'a 'ii'yā' ye'e yaácū taná'ā' n'daataa nguá'āa chí cuaacu ní'nyū' chí véeé necesidades ye'e tá.

17 Maaⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ chi ngaⁿ'a ntiⁱnnyuⁿ n'dai yeⁿ'e yaācū ndúúcuⁿ saⁿ'ā chi ca'cueeⁿ nduudu yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcuⁿ saⁿ'ā chi candεε nduudu yeⁿ'e Ndyuūs cuuvi cuta'a sa honor chi doble yeⁿ'e 'iⁱn'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū. 18 'Tiícá canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Nguéé cu'nūu di yaānā duutu 'yúúduu o 'itiindu chí inde'ei nuúⁿ tī nguaaⁿ trigo ní 'íicú cuuvi che'é tī yeⁿ'ē. Ní canéé nguūⁿ táámá. Saⁿ'ā chí nídiⁿ ntiⁱnnyuⁿ cuuvi cuta'ā sa chí'vē yeⁿ'ē sa.

19 Nguéé cu'téenu di 'iⁱn'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'e saⁿ'ā chí ngaⁿ'a ntiⁱnnyuⁿ yeⁿ'e yaācū nduuti chí nguéé véé 'uuví ndúú 'iinu testigos yeⁿ'é yā. 20 Naati canee chí diiⁿ di reprinter nanááⁿ nducyáácá 'iⁱn'yāⁿ yeⁿ'e yaācū 'iⁱn'yāⁿ chí nadinuⁿndí yā. Ní 'íicú tanáⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ ní dí'va'á yā. 21 Maaⁿ ní 'úú Pablo ngaⁿ'á ngī dii Timoteo chuū nanááⁿ Dendyuūs ní nanááⁿ Señor Jesucristo ní nanááⁿ ángeles chí Ndyuūs ndεεve yā. Diiⁿ di nducuéⁿ'ē chuū ní nguéé nadacadínuuⁿ di chí 'áámá yā chí ch'εεtε cá yā nguéé tī táámá yā. Ní 'āā daamá nūuⁿ diiⁿ di ndúúcuⁿ nducyaaⁿ 'iⁱn'yāⁿ. 22 Nguéé ndεεve nuuⁿ di 'áámá saⁿ'ā chí caaⁿ'maⁿ ntiⁱnnyuⁿ sa yeⁿ'e yaācū nduuti chí nguéé n'diichí di saⁿ'ā miiⁿ 'naaⁿ tiempo. Ní nguéé véé 'áámá parte yeⁿ'ē di ndúúcuⁿ saⁿ'ā miiⁿ taachi dinuuⁿndi sa. Diví di yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí nguéé n'daacā ní nguéé dinuuⁿndí maāⁿ di.

23 Maaⁿ ní taachi ya'āi chεeti di nguéé cu'u di dámaāⁿ nuūⁿnīⁿ caati cuuvi cu'u di 'téé vino. Ní taama vmnéⁿ'ēe chí ya'āi cuerpo yeⁿ'ē di cu'u di 'téé vino.

24 Ní nuuⁿndi chí diiⁿ náⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ, ní deenu yú tī n'diichi yú vmnaaⁿ chí ndaā nguuvi chí Ndyuūs n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. Níicú nguéé deenu yú nuuⁿndi chí diiⁿ tanáⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ naati cuayiivi míⁿ taachi n'diichi Ndyuūs nuuⁿndi yeⁿ'e yú tuu'mi ní snaaⁿ yú nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 25 'Tiícá ntúūⁿ snaaⁿ yú nducuéⁿ'ē chí n'daacā chí diiⁿ 'iⁱn'yāⁿ. Ní 'áará chí nguéé inaaⁿ yú maaⁿ chíiⁿ chí n'daacā chí diiⁿ yā cuayiivi ní Ndyuūs idiiⁿ yā chí cadínuuⁿ yú táácā yeⁿ'é 'iⁱn'yāⁿ s'eeⁿ.

6

1 Nducyaaⁿ 'iⁱn'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo chí diiⁿ ntiⁱnnyuⁿ yeⁿ'e criado o criada ní 'áámá canéé yā na ntiⁱnnyuⁿ yeⁿ'ē 'iivi yā chí esclavo yā, canéé yā tan'dúúca chí véé 'áámá yugo na daandú yā. Ní 'iⁱn'yāⁿ esclavos canee chí diiⁿ ca yā respetar 'iivi yā. Níicú 'iivi yā nguéé cuuvi cunncaá caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ndíi nguéé ndúú yeⁿ'ē chí ca'cueeⁿ yú. 2 Ní saⁿ'ā esclavos chí i'téenu sa ní véé 'iivi sa chí 'tiicá ntúūⁿ i'téenu yā, canéé chí diiⁿ ca sa respetar 'iivi sa tan'dúúca chí 'aama 'iivi sa chí nguéé i'téenu yā. Naati canee chí diiⁿ sa servir mās cá 'iivi sa chí i'téenu yā caati 'iivi sa ní hermano ndúúcuⁿ sa caati yeⁿ'é Ndyuūs nduu 'uuví yā. Ní hermanos neⁿ'e sa 'iivi sa. Tanducuéⁿ'ē dendu'ū dii, Timoteo, ngi'cueeⁿ di ní ngaⁿ'a di.

'Iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo ní véé vaadīyeenú yeⁿ'é yā

3 Níicú nduuti chí 'áámá 'iⁱn'yāⁿ ngi'cueeⁿ yā táámá nduudu chí n'dááⁿ ní nguéé tan'dúúca nduudu n'dai yeⁿ'ē Señor Jesucristo, ndíi nguéé ndúú tan'dúúca nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí ngi'cueeⁿ yú yeⁿ'ē chí 'cuεεtinee yú n'daacā tan'dúúca chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí diiⁿ yú, 4 tuu'mi ní 'iⁱn'yāⁿ miiⁿ ní nadacadínuuⁿ yā chí maaⁿ yā ch'εεtε yā, ní nguéé de'ē veε deenu yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ch'εεcu cheendí yā. Ní diiⁿ yā chí náⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ ngu'u yā ní ngue'éi yā ní 'caa'vá yā ní ngaⁿ'a taáⁿ yā yeⁿ'e 'iⁱn'yāⁿ. Ní 'iⁱn'yāⁿ miiⁿ diiⁿ yā chí náⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ nguéé véé 'viich'εεtííuūⁿ ndúúcuⁿ tanáⁿ'ā 'iⁱn'yāⁿ. 5 Ní 'iⁱn'yāⁿ miiⁿ diiⁿ yā chí nducyaaⁿ 'iⁱn'yāⁿ dámaāⁿ n'gεεcu cheendí yā, ní nguéé n'daacā nadacadínuuⁿ yā. Ní nguéé deenú yā nduudu yeⁿ'e Cristo. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nadacadínuuⁿ yā

chi diinⁿ yā ganar tuumī caati chi'téenu yā ní nga'n'a yā nduudu ye'n'e Cristo. Diví di ye'n'e tanducué'n^e 'ii'n'yān chi 'tíicā. ⁶ Deenu yú chi 'ii'n'yān chi i'téenu yā Jesucristo canee n'daacá yā ndúucū chi véε ye'n^e yā ní yeenu yā. Chiinⁿ chi i'téenu yā ní tan'dúucā vaadi 'cuiica ca ye'n^e yā. 'Tíica rā vaa. ⁷ Deenu yú chi nguéé de'ε véε ndeε yú taachi ch'iindiyaān yú i'n'yeedí'cūū. Ní nguéé de'ε véε ntúūn candεε yú ye'n^e i'n'yeedí'cūū taachi 'cuūví yú. ⁸ Ne'n^e chí snee yú i'n'yeedí'cūū nduuti chi véé chi nge'e yú ndúucū catecai yú, ní ndúucū chuū nūuⁿ cānee chi yeenu yú. ⁹ Caati 'ii'n'yān chi ne'n^e yā 'cuiicá yā taachi yáá'n'guiinūuⁿ n'diichi neeⁿ sa 'yā cuuvi diinⁿ yā dendú'ū chi nguεε n'daacā. Ní canee yā ndúucū vicio zonzo ye'n^e yā chi nguεε n'daacā. Ní nguéé dichí'vε. Ní diinⁿ chi dinuuⁿndí yā níicú diinⁿ chi ca'ná yā infierno. ¹⁰ Chí'n chí diinⁿ chi 'ii'n'yān dinuuⁿndí yā ní chuū. 'Ii'n'yān ne'n^e cá yā tuumī. Ní in'nuuⁿ cá yā tuumī chí 'āā ntéε véé tiempo chi cu'téenu yā. Ní maánⁿ yā diinⁿ yā chí ya'āi n'geenu taaví yā ngii.

Ye'n'e chi cuuvi din'daacá yú maaⁿ chi i'teenu yú

¹¹ Maaⁿ ní dii, Timoteo, sa'n^a chi ye'n^e Ndyuūs dii, diví di ye'n'e nducué'n^e chuū chí nguεε n'daacā. Ní diinⁿ di nducué'n^e chí n'daacā. Dich'εεte di Ndyuūs ní cu'téenu ca di. Diné'e ca di nducyaaca 'ii'n'yān ní diinⁿ di nducué'n^e ndúucū paciencia. Ní canee di ndúucū staava ye'n'e di chí n'dai. ¹² Ní taachi 'cueenu di cuuvi cáávā chí i'téenu di Ndyuūs canee diitu di ndúucū chí i'téenu di ye'n^e Ndyuūs ye'n^e yú. Ní diitu diinⁿ di caati chí cuuvi ye'n^e di vida cue'n^e daā'maⁿ chí cuuvi cuta'a di ye'n'e Ndyuūs ti Ndyuūs yaa'ví yā dii chí cuuvi ye'n^e yā dii. Ní dii 'āā nga'n'a di chí i'téenu di Ndyuūs nanáánⁿ 'yaaⁿ n'dái 'ii'n'yān. ¹³ Maaⁿ ní 'úú yaa'ví dii nanáánⁿ Ndyuūs chí testigo ye'n^e yú, Ndyuūs chí itée yā vida ye'n^e nducué'n^e chí véé, ní nanáánⁿ Jesucristo chí 'āā nga'n'a yā nduudu cuaacu ye'n^e Ndyuūs chiidá yā nanáánⁿ gobernador Poncio Pilato. ¹⁴ 'Úú yaa'ví dii chí 'caandiveeⁿ di ní diinⁿ di nducué'n^e chí ca'á orden ye'n^e di. Ní nguéé n'daaⁿ orden ye'n^e caati nguéé ne'n^e chí 'ii'n'yān caaⁿ máⁿ yā contra ye'n^e di caavā cosa chí diinⁿ di. Diinⁿ di 'tíicā ndii tiempo chí ndaa Señor Jesucristo ye'n^e yú táámá vmné'n^eε. ¹⁵ Níicú tiempo taachi Ndyuūs ne'n^e yā, Ndyuūs ca'ná yā dicho'ó yā Jesucristo chí n'dai taavi nanáánⁿ 'ii'n'yān taama vmné'n^eε. Ní Cristo miiⁿ maánⁿ yā ní 'áámá n'dyá'n^a 'ii'n'yān nūuⁿ chí nga'n'a ntiin'nyuⁿ yā ye'n^e nducue'n^e chí véé, ní Rey chí ch'εεte taavi ca nguéé ti taná'n^a reyes. Ní 'iivi yú chí ch'εεte taavi ca nguéé ti taná'n^a sa'n^a chí 'iivi. ¹⁶ Dámaāⁿ Ndyuūs miiⁿ ní 'áámá canduuchí yā cue'n^e daā'maⁿ. Ní canduuchí yā ná chidεεve chí nguéé cuuvi indaa mar 'áámá 'ii'n'yān. Ní nguéé n'diichi mar 'áámá 'ii'n'yān Ndyuūs miiⁿ ndii nguéé cuuvi snaaⁿ ra yā. Maaⁿ ní cué'n^e daā'maⁿ canee cuuⁿmiⁿ yú dich'εεte yú Ndyuūs ti tanducué'n^e poder chí véé ní ye'n^e yā. 'Tíica rā vaa.

¹⁷ Maaⁿ ní dii, Timoteo, cuuvi di 'ii'n'yān 'cuiica chí nguéé nadacadíinuuⁿ yā chí ch'εεte n'dái yā. Ní nguéé cunee ngiinú yā ye'n'e chí véé ye'n'e yā caati cosa chí nguéé seguro chí 'áámá cūnee ndúucu yā. N'dáácā ca nduuti chí 'ii'n'yān s'eeⁿ cu'téenu yā Ndyuūs chí canduuchi ní Ndyuūs ca'á yā n'deeε n'dái dendu'ū ye'n'e nducué'n^e chí véε caati cuuvi cuta'a yú ní yeenu yú. ¹⁸ Níicú díi yaa'ví di 'ii'n'yān 'cuiica chí din'daacá yā ní diinⁿ yā n'deeε táávi ntiin'nyuⁿ chí n'daacā. 'Íicú canee listo yā chí cuuvi ca'á yā taná'n^a 'ii'n'yān chí nguéé véé ye'n^e yā ní inneε yā 'ii'n'yān s'eeⁿ. ¹⁹ 'Tíicā cuuvi ye'n^e 'ii'n'yān s'eeⁿ vaadi 'cuiica ye'n^e yā chí vida cue'n^e daā'maⁿ chí Ndyuūs ca'ná yā chí ca'a yā 'ii'n'yān ye'n^e yā.

Pablo ca'á yā últimas órdenes Timoteo ti 'cuiñū carta maa"

²⁰ Díiⁿ, Timoteo, cundéε di n'daacā cuidado yeⁿ'e encargo chi 'iiⁿ'yāⁿ 'āā tee yā dii. Nguéé cu'neeⁿveeⁿ di n'deeε n'dáí nduudu chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e cosa yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū o yeⁿ'ē nduudu chi nguéé dichíí'vē o yeⁿ'ē chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chi nduudu deenu ní nguéé 'tíicā. ²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndáácadaami yā yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní maáⁿ yā ní nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. Maaⁿ ní 'úú neⁿ'é chi Ndyuūs téε yā dii tanducuéⁿ'ē chi n'daacā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YEⁿE TIMOTEO

1 'Úú Pablo 'úú ni 'úú apóstol yeⁿe Jesucristo caati Ndyuūs neⁿé yā chi 'úú cuuvi apóstol yeⁿé yā, ní dichó'o yā 'úú. Ní chuū chi Ndyuūs diiⁿ yā ní tan'dúúca chi ngaⁿa yā chi ca'a yā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿe Jesucristo. 2 'Úú dinguúⁿ carta 'cūū yeⁿe di, Timoteo, chi tan'dúúca daiyá 'túicā dii caati neⁿé taavi dii. Neⁿé chi Ndyuūs chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo yeⁿe yú téé yā dii cosas chi n'dai, ní ya'āi 'iinú yā dii, ní téé yā dii vaadi 'diiⁿ na staava yeⁿé di.

Caaⁿmaⁿ di nduudu yeⁿe Cristo nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ

3 Maaⁿ ní ca'á Ndyuūs gracias caavā chi 'úú dichiiⁿvé Ndyuūs ndúúcu vaanicadiínuⁿ yeⁿé chi n'daacā tan'dúúca chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yú tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní ndii nguuvi ndii n'gaanⁿ taachi ngaⁿ'anguā'a, 'úú ca'á Ndyuūs gracias, ní cueⁿe daāⁿmaⁿ 'úú ngaⁿ'anguā'a caavā dii, Timoteo. 4 Nééné neⁿé snaáⁿ dii, Timoteo, taachi n'gaacú yeⁿé nuūⁿnīⁿ nduutinááⁿ di taachi caneé 'áámá lado yeⁿé di. Ní taachi cuuvi n'diichi dii tuuⁿmi ní yeenú taavi. 5 Ní n'gaacú chi i'téenu di Ndyuūs ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿé di. Vmnaaⁿ chi i'teenu di Jesucristo táⁿā Loida chi chicuⁿu di ní tán'ā Eunice cheⁿeu di i'téenu yā Jesucristo. Maaⁿ ní seguro caneé chi cuaacu chi dii ntúūⁿ i'téenu di.

6 Cáávā chi i'téenu di Ndyuūs neⁿé chi n'gaacu di chi cuéⁿé daāⁿmaⁿ diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ chi Ndyuūs 'āā teé yā dii ndíi tiempo chi 'úú sn'duū ta'á vmnaaⁿ tiiⁿ di. 7 Ndyuūs nguéé 'āā teé yā s'uuúⁿ 'áámá staava yeⁿé yú chi 'va'ā yú naati 'āā teé yā s'uuúⁿ 'áámá staava yeⁿe yú chi véé poder yeⁿé yú. Ní 'íicú cuuvi dinéⁿe yú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní cuuvi nadicadiínuⁿ yú n'daacā. 8 Maaⁿ ní nguéé 'cuináaⁿ di chi caaⁿmaⁿ di nduudu cuaacu yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ndíi nguéé ndúú 'cuináaⁿ di yeⁿe 'úú caati canuúⁿ vácūū cáávā chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿe Cristo. Naati n'daacā ca diiⁿ di chi cuchéⁿe di yeⁿe nducuéⁿé chi 'cuenú di cuuvi ntúūⁿ cáávā chí ngaⁿ'a di nduudu yeⁿe Cristo chí nadanguáⁿāi 'iiⁿyāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā yeⁿe di. Diiⁿ di tanducuéⁿé ndúúcú fuerzas chi Ndyuūs itée yā dii. 9 Ndyuūs nadinguáⁿai yā s'uuúⁿ ní yaa'ví yā s'uuúⁿ chi diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yā chí n'daacā. Nguéé nadinguáⁿai yā s'uuúⁿ cáávā ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ yú chí n'daacā. Naati Ndyuūs diiⁿ yā 'túúca ndúúcu s'uuúⁿ ti 'túicā neⁿé yā diiⁿ yā. Níicú neené neⁿe yā s'uuúⁿ. Ní maaⁿ ní s'uuúⁿ 'āā nduuvi daama yú ndúúcu Cristo Jesus. Níicú Ndyuūs neⁿe yā s'uuúⁿ cuááⁿ vmnaaⁿ chi 'āā cuéé iⁿ'yeéⁿdi. 10 Maaⁿ ní Ndyuūs ch'iⁿí yā chí neⁿe taavi yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ taachi dichó'o yā Jesucristo yeⁿé yú iⁿ'yeéⁿdi 'cūū. Jesucristo ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chi nadanguáⁿai yā s'uuúⁿ. Ní nduudu cuaacu yeⁿé evangelio chi yeⁿe vida yeⁿe Cristo ch'iⁿi s'uuúⁿ chi nguéé 'aama 'cuúvi yú. Níicú cáávā chi nadanguáⁿai yā s'uuúⁿ cuuvi cunduuchi yú cueⁿe daāⁿmaⁿ.

11 Níicú Ndyuūs nidéevé yā 'úú chí caaⁿmáⁿ nduudu cuaacu yeⁿé yā ní dichó'o yā 'úú lado yeⁿe apóstol yeⁿé yā chí 'úú caaⁿmáⁿ nduudu cuaacu yeⁿé yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi nguéé yeⁿe ndaata Israel. 12 Níicú cáávā chi 'úú apóstol yeⁿé yā tanducuéⁿé n'geenú ngii chi canuúⁿ vácūū. Ní nguéé ngii 'cuináaⁿ caati deenú du'ū chí Cristo chí i'teenu. Ní deenú chi cuaacu chí Cristo miiⁿ ní véé poder yeⁿé yā chí diiⁿ cuenta yā yeⁿe nducuéⁿé ntiiⁿnyuⁿ chí tee yā 'úú ndíi nguuvi chí diiⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ.

¹³ Dii, Timoteo, diiⁿ di ndúúcu nduudu chi serio nducueⁿē tan'dúúca chi 'úú chi'cueéⁿ dii. Ní cunee di n'daacā ndúúcu chi i'teenu di Dinéⁿe di nducyaaca 'iiⁿyāⁿ caati mááⁿ ní s'uúúⁿ ní yeⁿe Jesucristo s'uúúⁿ. ¹⁴ Ní cunde di cuidado chi diiⁿ di ntiiⁿnyuⁿ chi Ndyuūs teé yā dii. Ní tee di lugar chí Espiritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi canee ndúúcu yú cunneé yā dii.

¹⁵ Dii ní deenu di chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo chi yeⁿe yāⁿāa Asia, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi canee yā nduucú nguuví chí chó'ōo, maaⁿ ní ndaacadaamí yā yeⁿe 'úú. Ní nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canee saⁿā Figelo ndúúcu saⁿā Hermógenes. ¹⁶ Naati 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿe saⁿā Onesíforo nguée 'cuináaⁿ yā 'úú yeⁿe chí canuúⁿ vácūū. Saⁿā miiⁿ ndaa sa n'diichi sa 'úú chí nnee sa 'úú. Neⁿé chí Señor Jesucristo ca'á yā vaadí ya'ai yeⁿe yā saⁿā miiⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia yeⁿe sa. ¹⁷ Nguée diiⁿ saⁿā Onesíforo tan'dúúca chí diiⁿ tanáⁿa yā caati taachi canee sa na yāā Roma neenē na nuūⁿ sa 'úú ndí taachi nndaācā sa 'úú. ¹⁸ Neⁿé chí Ndyuūs ya'ai 'iinú yā saⁿā miiⁿ nguuví chí Señor Jesucristo yeⁿe yú diiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí cūū. Ní dii ní neenē n'dai deenú di tan'dúúca chí chinnee sa s'uúúⁿ taachi snéé yú na yāā Efeso.

2

'Áamá soldado yeⁿe Señor Jesucristo chí din'dáaca sa

¹ Díí, Timoteo, chí tan'dúúca daiyá, cuta'a di fuerzas yeⁿe nducueⁿē vaadí n'dai chí cuuvi yeⁿe yú caati maaⁿ ní yeⁿe Jesucristo s'uúúⁿ. ² Ní tanducueⁿē chí n'giindiveeⁿ di yeⁿe 'úú chí ngaⁿá nanááⁿ n'deeé n'dái 'iiⁿyāⁿ, chuū ní ca'cueeⁿ di saⁿā s'eeⁿ chí i'téenu sa chí 'áamá cūnee sa n'daacā ndúúcu chí i'téenu sa, ní saⁿā s'eeⁿ ní cuuvi ca'cueeⁿ sa tanáⁿa 'iiⁿyāⁿ.

³ Ní taachi canee chí 'cueenu dí cuuvi tuu'mi ní n'geenu di ngii tan'dúúca 'áamá soldado chí n'daacā sa. 'Tíicā diiⁿ di caati dii ní 'áamá soldado yeⁿe Señor Jesucristo. ⁴ Deenu di tan'dúúca chí 'áamá soldado chí canee na servicio nguée diiⁿ sa tan'dúúca tanáⁿa saⁿā chí nguée canee na servicio caati canee sa diiⁿ sa cumplir tanducueⁿē chí ngaⁿa comandante yeⁿe sa. ⁵ 'Tiicá ntúūⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chí caⁿá na cancha nguée cuuvi cuta'yā mar 'áamá premio nduuti chí nguée diiⁿ yā cumplir reglas yeⁿe. ⁶ 'Tiicá ntúūⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ na campo yeⁿe yā cuuvi cuta'á yā caavā maáⁿ yā cosecha yeⁿe yā chí vmnááⁿ vmnaaⁿ. ⁷ Dii, Timoteo, nadacádínūūⁿ di yeⁿe chí ngaⁿá nícu Señor yeⁿe yú diiⁿ yā chí cadíinuūⁿ di tanducueⁿē.

⁸ N'gáacú dí ti Jesucristo yeⁿe yú ní yeⁿe ndaata yeⁿe David 'iiⁿyāⁿ, ní nduuchi yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. 'Túúca ngaⁿā nduudu cuaacu chí nadinguáⁿāi 'iiⁿyāⁿ. ⁹ Níicú cáavā chí ngaⁿā nduudu cuaacu yeⁿe yā neene n'geenú ngii ní canuúⁿ vácūū ndúúcu cadenas tan'dúúca chí 'iiⁿnúⁿ 'iiⁿyāⁿ naati nduudu yeⁿe Ndyuūs nguée cuuvi 'cūēē chíichí ndúúcu cadenas. ¹⁰ Ní cáavā nducueⁿē chuū 'úú cucheé yeⁿe tanducueⁿē chí n'geenú ngii caavā 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs nndεεve yā chí cuuvi yeⁿe yā 'iiⁿyāⁿ. Ní 'íicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi cu'téenu yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs cuuvi nadanguaⁿai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā cáavā Jesucristo. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuvi ndaaca yā vida n'dai chí vida cueⁿe daāⁿmaⁿ.

¹¹ Nduudú cūū ní cuaaca chí ngaⁿa 'iiⁿyāⁿ:

Nduuti chí diiⁿ yú cuenta chí 'āá n'dii yú ndúúcu Cristo tuu'mi ní diiⁿ yú cuenta chí cunduuchi ntúūⁿ yú ndúúcu yā.

¹² 'Tiicá ntúūⁿ. Nduuti chí n'geenú yú ngii cáava yā ndúúcu nducueⁿē dendu'ú tuu'mi ní caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ yú ndúúcu yā. Ní nduuti chí cueeⁿdiitu yú

ye'n'e Cristo tuu'mi ní Cristo ca'n'á yā caa'n'ma'n yā chi s'uúu'n ngu'éé ye'n'e yā s'uúu'n.

13 Nduuti chi n'daa'n yú ní ngu'éé 'aama canee yú ndúúcu chi i'teenu yú ye'n'e Jesucristo tuu'mi ní Jesucristo ngu'éé n'daa'n yā ti 'tííca yā ní 'áámá canee yā caati Cristo mii'n ngu'éé cuuvi cuee'n'diitú yā ye'n'e maá'n yā.

14 Maa'n ní dii, Timoteo, n'gaacú di ye'n'e nducue'n'é dendu'ú. Yaa'vi di 'ii'n'yā'n s'ee'n nanáá'n 'iivú Ndyuūs ye'n'é yú chi canéé chi dii'n yā 'túúca. Yaa'vi di 'ii'n'yā'n s'ee'n chi ngu'éé cuuvi 'cuu'n'má'n yā ndúúcu cheendí yā caati nduudu ye'n'é yā ngu'éé dichí'vē. Nduudu s'ee'n dámaā'n dii'n chi taná'n'ā 'ii'n'yā'n nadacadiínuu'n ca yā ye'n'e chi ch'iindiveé'n yā ye'n'e nduudu ye'n'é yā. 15 Ní díi dii'n di tanducue'n'é chi n'daacā chi cuuvi di caati taachi ndaa di nanáá'n Dendyuūs cuuvi di 'cuu'mi'n di chi n'daacā dii'n di n'tiinyu'n ye'n'é yā. Ní n'daacā ngi'cuee'n di nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs nanáá'n 'ii'n'yā'n. Ní ngu'éé cuuvi 'cuiná'a di nanáá'n Ndyuūs. 16 Diví di ye'n'e 'ii'n'yā'n chi nga'n'a n'dee'e n'dái nduudu chi ngu'éé dáámá ndúúcu nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs caati ngu'éé dichí'vē. 'Ii'n'yā'n chi nga'n'a yā 'túúca dii'n cá yā nuu'ndi. 17 Níicú nduudu chi ngu'éé n'daacā chi 'ii'n'yā'n s'ee'n ca'cuee'n yā 'ii'n'yā'n ní ngéenu tan'dúúca chi ca'ai gangrena ní tan'dúúca chi nge'e 'áámá n'daa. 'Tíicā dii'n nduudu ye'n'e sa'n'ā Himeneo ndúúcu sa'n'ā Fileto. 18 Sá'n'ā s'ee'n ní diví yā ye'n'e nduudu cuaacu ní nga'n'a yā chi 'ii'n'yā'n ngu'éé nnduuchí yā ye'n'é nguaa'n tiná'n'ā. Ní ná'n'ā 'ii'n'yā'n 'āā ntéé i'téenu yā nducue'n'é nduudu cuaacu. 19 Naati chíi'n chi Ndyuūs 'āā dii'n yā mar 'áámá 'āā ntéé cuuvi nadin'nú'u yā. Ní 'āā canéé nguū'n na libro ye'n'é yā ní chíichi canéé tan'dúúca 'áámá sello. 'Tíicā nduudu mii'n: Señor Jesucristo ye'n'e yú deenu yā du'u 'ii'n'yā'n chi ye'n'é yā. Níicú nducyaaca 'ii'n'yā'n chi nga'n'a yā chi ye'n'e Señor ye'n'e yú canéé chi diví yā ye'n'e nuu'ndi.

20 Taachi ca'n'a yú cuaa'n cheeti va'ai chí ch'ete taavi ca n'diichi yú ngu'éé dámaā'n platos ndúúcu 'cuútu ye'n'e 'dii'nguuaa'n o 'dii'nguuee naati n'diichi yú ntúū'n 'cuútu ye'n'e yá'n'á ní ye'n'e íncheeti. N'duuví 'cuútu 'ii'n'yā'n cuta'á yā cáávā n'tiinyu'n especiales ní ná'n'ā 'cuútu ní 'ii'n'yā'n sta'á yā chí 'cuí yā cosas chí ngu'éé dichí'vē. 21 Ní taachi 'aama yú ne'n'e yú dii'n yú n'tiinyu'n ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'é yú canee chí 'cuetinéé n'daacā yú ní diví yú ye'n'e tanducue'n'é chí ngu'éé dichí'vē. 'Tíicā dii'n yú maa'n níicú cuuvi dii'n yú 'āā de'é nūu'n n'tiinyu'n chí n'daacā.

22 'Tiicá ntúū'n. Dii, Timoteo, diví di ye'n'e vicios ye'n'e sa'n'ā n'gaiyáá. Cunée di n'daacā ní dii'n di tanducue'n'é chí n'daacā. Cu'téenu ca di Ndyuūs, diné'n'e di nducyaaca 'ii'n'yā'n, ní cunée di ndúúcu vaadi 'dii'n ndúúcu nducyáácá 'ii'n'yā'n chí Ndyuūs nadideevé yā ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā. Ní maa'n ní nga'n'angua'á yā ndúúcu 'ii'n'yā'n chí ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'e yú. 23 Ní dii, Timoteo, ngu'éé dii'n di cuenta ye'n'e 'ii'n'yā'n chí n'dee'e n'dái ne'n'é yā caa'n'má'n yā ndúúcu di ndúúcu nduudu chí zonga caati nguuee déenu yā. 'Áā déenu di chí naachi 'cuinū nduudu mii'n ní ndaacā vaadi 'caa'va. 24 Deenu di chí mar 'áámá 'ii'n'yā'n chí dichí'vē Señor Jesucristo ye'n'e yú ngu'éé cánéé chí 'cuu'n'má'n yā ndúúcu 'ii'n'yā'n naati canéé chí ndíicúu'n yā ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yā'n. Ní canee chí ngi'cuee'n n'dáácá yā. Ní canee chí dii'n yā tanducue'n'é ndúúcu paciencia. 25 Ní canee chí díi di componer 'ii'n'yā'n chí yáadi'yāa ndúúcu núu'má'n staava ye'n'e di. Ní 'ii'n'yā'n mii'n canee chí cunee ngiinū yā chí Ndyuūs n'daa'n yā vida ye'n'e 'ii'n'yā'n rebelde caati cuuvi deenu yā nduudu chí cuaacu. 26 'Tíicā ní 'ii'n'yā'n s'ee'n canéé yā tan'dúúca chí cyaadú yā níicú cuayiivi ní canduuchí yā ní 'íicú cuuvi ngéenu yā tan'duucā chí dii'n yā cuá'n'ai yā ye'n'e trampa ye'n'e yáá'n'guinūu'n.

Ní nguéé preso yá yeⁿe yááⁿn'guinūⁿ chi yááⁿn'guinūⁿ cuuvi diiⁿ sa chiiⁿ chi neⁿe sa nduucú yá. Ní maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi diiⁿ yá chíiⁿ chí neⁿe Ndyuūs.

3

Tan'dúúcā chi 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā diiⁿ yā nguuvi chí cúchī

1 Dii, Timoteo canee chi déenu ntūⁿ di chuū. Nguuvi chi cuchī vée cosas chi ngiⁿ'i. 2 'Iiⁿ'yāⁿ ní neⁿ'é yā maáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní dinéⁿ'e taavi yā tuūmī. Ní caaⁿ'máⁿ yá chi neené n'geete maaⁿ yā ní nacadíínuuⁿ yā chi neené n'daacā maáⁿ yā, ní nguéé n'daacā dináⁿ yā yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ngiiⁿ taaⁿ yā contra yeⁿ'e Ndyuūs. Ní nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e chiidá yā ndúúcu chεεcú yā. Ní nguéé ngaⁿ'a yā 'tíicā: N'dii Ndyuūs, gracias. Ní nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. 3 Ní nguéé dinéⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chi canéé chi dineⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndíi nguéé ndúú yā'āi 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Caaⁿ'máⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé 'tíicā. Ní nguéé diiⁿ yā chi n'daacā caati neⁿ'é yā caⁿ'á yā ndúúcu n'daataa ó saⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'é yā. Ní neené taaⁿ yā. Ní nguéé cuuvi ndiichí yā cosa chi n'daacā. 4 Nééné neⁿ'e yā vaadi 'caaⁿ'va ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ. Nguéé 'va'a yā 'āā de'é nūuⁿ chi diiⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ Ní neené nadacadíínuuⁿ yā chi n'dεεve maáⁿ yā. Nééné neⁿ'e yā diiⁿ yā taanduvée vicio chí vée in'yeeⁿdi' cūū. Ní nguéé nadacadíínuuⁿ yā yeⁿ'e Ndyuūs. 5 Nééné n'giⁿ'i yā chí i'téenu yā Ndyuūs naati nguéé diiⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Díi, Timoteo, divíi di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí 'tíicā.

6 Caati náⁿ'ā saⁿ'ā s'eeⁿ ní ngeⁿ'e yā ndúú yā'ai nduu yā'ai yeⁿ'e n'daataá chi nguéé diiⁿ n'daacā yā. Ní caⁿ'ueeⁿ sa nduudu chí nguéé n'daacā. Ní n'daataa s'éeⁿ nguéé cuuvi ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 7 N'daataa s'eeⁿ ní nguuvi nguuvi n'geeⁿ yā nduudu miiⁿ naati nguéé cuuvi tuumicadíínuuⁿ yā nduudu miiⁿ. 8 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí diiⁿ 'tíicā ní contra yeⁿ'e nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní tan'dúúcā chí diiⁿ saⁿ'ā ngaatū Janes ndúúcu Jambres taachi contra yeⁿ'e Moisés tiempo chí 'āā chó'ōo, 'tíicā maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé n'daacā nadacadíínuuⁿ yā. Ní nguéé cuaacu chí i'téenu yā Ndyuūs. 9 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi 'cueeⁿ cá yā caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ deenu yā táácā idiiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí tonto yā tan'dúúcā chí 'tíicā ntūⁿ deenu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ taacā chí diiⁿ ngaatū Janes ndúúcu Jambres tiempo chí 'āā chó'ōo.

Cuááⁿ ná ch'iinu ní Pablo dingúⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e Timoteo

10 Díi, Timoteo, 'āā diiⁿ di nducuéⁿ'e tan'dúúcā chí chí'cúeéⁿ dii. Ní tan'dúúcā chí 'úú canee n'daacā, 'tíicā ntūⁿ cunee di n'daacā. Ní diiⁿ di tanducuéⁿ'e tan'dúúcā chí 'úú diiⁿ nducuéⁿ'e cáávā chí i'teenu yú Ndyuūs. 'Tíicā diiⁿ di. Ní i'téenu di tan'dúúcā chí 'úú i'teenú. Ní yā'ai 'iinu di 'iiⁿ'yāⁿ ní dineⁿ'e di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní chεε di yeⁿ'e nducuéⁿ'e. Tan'dúúcā chí diiⁿ 'tíicā ntūⁿ diiⁿ di. 11 Ní deenu di tanducuéⁿ'e chí ch'eenú chíi cáávā chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nduucú ní táácā chí ch'eenú na yāā Antioquía ndúúcu yāā Iconio ndúúcu yāā Listra. Ní chicheé tanducuéⁿ'e chí ch'eenú chíi naati Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ní nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e nducuéⁿ'e chúū. 12 'Tíicā ní cuaacu. Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā 'cuεetinée n'daacā vida yeⁿ'é yā cááva Jesucristo ní caⁿ'á yā 'cúeenú yā cuuvi. 13 Naati 'iiⁿ'yā chí nguéé n'daacā ní nginnche'éei yā 'iiⁿ'yāⁿ. Dach'εεte dách'εεte cá diiⁿ yā. Ní nginnche'éei yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní ndíi maáⁿ yā nginnche'éei yā 'iiⁿ'yāⁿ.

14 Naati dii, Timoteo, canee n'daacā di yeⁿ'e chí ch'eeⁿ di caati cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí deenu di chí cuaacu ní deenu di du'ú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí chí'cúeéⁿ

di 'túucā. ¹⁵ Ndíí taachi 'lín dii chicadíínnuuⁿ di yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáávā nduudu miiⁿ chi ca'cueeⁿ di cuuvi cadíínnuuⁿ di táácā cuuvi ninguaⁿ'āi di cáávā chi i'téenu di Señor Jesucristo. ¹⁶ Ní nducueⁿ'ē chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní dichíí'vē chi ca'cueeⁿ yú 'iiⁿ'yāⁿ ní cuuvi yú 'iiⁿ'yāⁿ chεε chi nguéé n'daacā chi diiⁿ yā. Ní cuuvi yú 'iiⁿ'yāⁿ táácā chi cuuvi din'daacā yā. Ní ca'cueeⁿ yú táácā chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi 'cueεtinéé n'daacā yā nanáán Ndyuūs. ¹⁷ Caati 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'én Ndyuūs ní dichíí'vε yā Ndyuūs ní cuuvi diiⁿ yā nducueⁿ'ē ntiⁿ'nyuⁿ chi n'daacā.

4

¹ 'Úú yaa'ví dii nanáán Ndyuūs ní nanáán Señor Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'á yā chi ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe tan'dúucā rey. Ní ndaa yā ní diiⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ chi sндуuchí ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā n'dii caati ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā yeⁿ'e nducueⁿ'ē naachi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā. ² Ní 'úú yaa'ví dii chi ngaⁿ'a di nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo nanáán 'iiⁿ'yāⁿ. Ní caaⁿ'maⁿ di nducueⁿ'ē tiempo chi cuuvi diiⁿ di ní 'aara chi tiempo chi nguéé cuuvi diiⁿ di ní diiⁿ di. Caaⁿ'maⁿ yuudu di caati 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā. Ní caaⁿ'maⁿ di nanáán 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿ'ndi yā chi 'āā ntéé dinuuⁿ'ndi yā 'tíicā. Ní ca'a di consejo 'iiⁿ'yāⁿ, ní ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ di tanducueⁿ'ē ndúucū n'dai, ní ca'cueeⁿ di nduú 'cuaaⁿ. ³ 'Tíicā diiⁿ di caati ndaa tiempo chi 'iiⁿ'yāⁿ nguéé 'caandiveéⁿ yā nduudu chi n'dai. Naati caⁿ'á yā in'nuúⁿ yā n'dee n'dái maestros chi ca'cueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúucā chi neⁿ'é yā 'caandiveéⁿ yā. Ní tan'dúucā vaanicadíínnuⁿ yeⁿ'e maán yā 'tíicā neⁿ'e yā chi ca'cueeⁿ yā. ⁴ Ní ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nduudu cuaacu ní nguéé 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'ē. Ní 'caandiveéⁿ yā cuentos chi nguéé n'daacā. ⁵ Naati dii ní canee chi candεε di cuidado yeⁿ'é tanducueⁿ'ē dendu'ú tanducueⁿ'ē tiempo. Ní chuché di yeⁿ'e nducueⁿ'ē chi 'cueueⁿ di cuuvi. Diiⁿ di ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs ní caaⁿ'maⁿ di nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi diiⁿ chi nguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Canéé chi diiⁿ di cumplir ntiⁿ'nyuⁿ chi Ndyuūs tee yā dii.

⁶ 'Úú deenú chi ca'á vida yeⁿ'é cáávā Cristo ní 'iiⁿ'yāⁿ caⁿ'á yā 'caaⁿ'nuⁿ yā 'úú. 'Āā canéé niiⁿ'nuuⁿ nguuvi chi 'cuūví. ⁷ Naati deenú chí diiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é tan'dúucā 'áámá soldado chí idiiⁿ sa caandaá n'daacā. 'Tíicā diiⁿ. Ch'iiⁿú ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ní 'áámá canéé n'daacā ndúucū chi i'teenú yeⁿ'e Ndyuūs. ⁸ Cáávā chuú cunee ngiinú 'aama corona chi Señor Jesucristo chí juez chí diiⁿ nducueⁿ'ē chí cuaacu, caⁿ'á yā chí tée yā 'úú ndúucū 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí n'daacā idiiⁿ yā. 'Tíicā cuuvi nguuvi chí Cristo ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe. Ní nguéé tée yā corona dámaān 'úú naati ca'a yā corona nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí neⁿ'é yā Jesucristo ní cūnee ngiinú yā Jesucristo ní neⁿ'é yā chí ndaa Jesucristo taama vmné'ēe.

Pablo ca'á yā instrucciones ca'áámá cā'aama 'iiⁿ'yāⁿ

⁹ Dii, Timoteo, diiⁿ núúⁿ yiiⁿ'nu di chí chíi di n'diichi di 'úú. ¹⁰ Saⁿ'ā Demas miiⁿ ní ndaacadaamí sá yeⁿ'e 'úú caati neⁿ'e ca sa cosas chí vεé iⁿ'yeeⁿdi 'cūú ní cheⁿ'ē sa yāāⁿ Tesalónica. Saⁿ'ā Cresente cheⁿ'ē sa yáⁿ'āa Galacia ní saⁿ'ā Tito cheⁿ'ē sa yáⁿ'āa Dalmacia. ¹¹ Dámaān Lucas canee sa nduucú maaⁿ. Ní yaa'ví di Marcos chí caⁿ'a sa ndúucū dii. Ní candεε di sán'ā ndúucū di caati Marcos cuuvi cunnee ca sá 'úú na ntiⁿ'nyuⁿ chí diiⁿ. ¹² 'Úú 'āā dicho'ó saⁿ'ā Tíquico na yāāⁿ Efeso. ¹³ Ní taachi chuii di, nandεε di cotón yeⁿ'é chí s'neéⁿ na vaacu saⁿ'ā Carpo na yāāⁿ Troas. Nandεε di ntúūⁿ libros yeⁿ'é ndúucū caaca chí neⁿ'e niiⁿ'nyuⁿ.

14 Saⁿá Alejandro chí 'viichi cūū ní nééné n'deeε cosas chi nguéé n'daacā diiⁿ sa nduucú. Ndyuūs caⁿ'á yā nadí^{vε} yā saⁿ'ā caavā tanducuéⁿ'ē chi nguεε n'daacā diiⁿ sa nduucú. 15 Cundéε di cuidado yeⁿ'e saⁿ'ā miⁿ caati neené taaⁿ ngaⁿ'a sa yeⁿ'e chi ngi'cueeⁿ yú ti contra yeⁿ'e chi ngi'cueeⁿ yú.

16 Vmnaáⁿ vmnaaⁿ taachi 'úú cheⁿ'é nanaaⁿ juez mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cheⁿ'e yā nduucú naati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ diví yā yeⁿ'e 'úú. 'Úú ngiicá nanááⁿ Ndyuūs chi nadach'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iis'tii. 17 Naati Señor nginneé yā 'úú ní teé yā fuerzas 'úú cáávā chi 'úú ngii ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata 'iiⁿ'yāⁿ Israel, nduudu chí diiⁿ chí nnguaⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'íícú nducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi 'caandiveéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'tíicā Señor yeⁿ'e yú nadanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní chuū ní tan'dúúcā chí ningúáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e cheendi 'yáⁿ'yāaⁿ cuá'āa. 'Tíicā diiⁿ yā nduucú. 18 Níícú Señor Jesucristo ní nadanguaⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē cosas chí nguεε n'daacā chí 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'é yā diiⁿ yā nduucú. Ní Señor Jesucristo candεε yā cuidado yeⁿ'e vida yeⁿ'é chí cuuvi naⁿ'á na va'ai chεεti nguuvi naachi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyúⁿ yā. Señor Jesucristo miⁿ ní dich'εεε yú 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. 'Tíicā.

'Cuiñū carta ndúúcū saludos ndúúcū vaadi n'dai yeⁿ'e Ndyuūs

19 Lado yeⁿ'é: N'dái yā ngaⁿ'á, caaⁿ'maⁿ di taⁿ'ā Prisca ndúúcū isaⁿ'ā tá chí Aquila ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e familia yeⁿ'e saⁿ'ā Onesíforo. 20 Saⁿ'ā Erasto canee sá na yáāⁿ Corinto. Ní saⁿ'ā Trófimo chí ngiitā sa, 'úú s'neéⁿ saⁿ'ā na yáāⁿ Mileto. 21 Maaⁿ ní diiⁿ núúⁿ yiiⁿ'nu di cuchii dí n'diichi di 'úú taachi 'āā 'cuéé ndaa tiempo chí 'iichε. Saⁿ'ā Eubulo ndúúcū saⁿ'ā Pudente ndúúcū saⁿ'ā Lino n'dúúcū n'daataá Claudia ndúúcū nducyaaca vi'í yú: N'dái ndís'tii ngaⁿ'á yā.

22 Neⁿ'é chí Señor Jesucristo yeⁿ'e yú canee yā ndúúcū dii hermano yeⁿ'é níícú Ndyuūs téε yā dii yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí n'dai yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿ'E SAⁿ'Ā TITO

¹ 'Úú Pablo chi apóstol yeⁿ'é Señor Jesucristo ní diín ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ndyuūs dichó'o yā 'úú chi cuuvi inneé 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi Ndyuūs nndεεεεεε yā chi cuuvi yeⁿ'é yā 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caati cu'teenu cá yā yeⁿ'e religiún yeⁿ'e yú. ² Ní cūnee ngiinú yā ndúú^c s'uuúⁿ chi Ndyuūs téé yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ s'uuúⁿ chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi ca'a yā 'iíⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'e yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'āā cuéé cūnee iⁿ'yeeⁿdí' cūū. Ndyuūs miiⁿ ní nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi. ³ Ní taachi ndaa tiempo chi neⁿ'e Ndyuūs, Ndyuūs ch'iⁿ'i yā nduudu cuaacu yeⁿ'é yā cucáá^vā 'iíⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní Ndyuūs yeⁿ'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ dichó'o yā 'úú chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. ⁴ Maaⁿ ní dinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'é dii, Tito. Ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ díí ní tan'dúú^cā daiyá chi ngaⁿ'á nduudu cuaacu nanááⁿ dii, nduudu chi i'teenu yú. Neⁿ'é chi Ndyuūs chiida yú ndúú^c Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chi nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ itée yā dii nducuéⁿ'é chi n'dai taavi yeⁿ'é yā ní ya'ai 'iinu yā dii. Ní tan'dúú^cā chi ya'ai 'iinú Ndyuūs 'iíⁿ'yāⁿ 'tiicā ntúūⁿ diiⁿ di. Ní Ndyuūs téé yā dii vaadi 'diiⁿ yeⁿ'é yā.

Ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'e Tito na yáⁿ'āa Creta

⁵ Ní cáá^vā ntiíⁿnyuⁿ chi canee chi diiⁿ di 'úú chi'neéⁿ dii na isla Creta. Canéé chi dicuaacú di cosas chi nguεε n'daacā. Ní cu'neeⁿ dí 'iíⁿ'yāⁿ n'gεεεεεε chi ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'é yaācū na 'áámá 'áámá ciudad. 'Úú dicho'ó dii chi diiⁿ di ntiíⁿnyuⁿ 'cūū. ⁶ Ní 'iíⁿ'yāⁿ chi ndεεεεεε dí canee chi 'cuεεtinéé n'daaca yā manera chi nguéé cuuvi caaⁿ'maⁿ tanáⁿ'ā 'iíⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní véé 'áámá nūuⁿ n'daataa yeⁿ'e yā. Ní daiyá yā canéé chi i'téenu yā Ndyuūs, ní nguéé da'caiyāa chi travieso yā chi nguéé n'daacā idiíⁿ yā, ní nguéé da'caiyāa chi yaadi'yāa. ⁷ 'iíⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs canee chi candéé yā cuidado yeⁿ'e ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cáá^vā chuū 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canee chi 'cuεεtinéé n'daaca yā. Nguéé cuuvi 'iíⁿ'yāⁿ chi necio yā, ní nguéé 'iíⁿ'yāⁿ chi nduuvi taáⁿ yā, ndíí nguéé ndúú 'iíⁿ'yāⁿ chi ngii cuu'ví yā va ní in'nuuⁿ yā vaadi 'caa'va. Ní nguéé cuuvi 'iíⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā diiⁿ yā ganar tuūmī cáá^vā ntiíⁿnyuⁿ chi diíⁿ yā chi nguéé n'daacā. ⁸ Naati 'tíicā canee chi diíⁿ yā. Canéé chi diíⁿ yā recibir na vaacú yā 'iíⁿ'yāⁿ chi canúúⁿ yúúni. Canéé chi neⁿ'e yā chi din'daaca yā ní n'daacā nadacadíuⁿuⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'é chi caⁿ'á yā diiⁿ yā, ní diíⁿ yā chiiⁿ chi cuaacu. Ní dεεεεεε vida yeⁿ'e yā, ní nguéé canee chi taamá yā ca'a yā consejo 'iíⁿ'yāⁿ. ⁹ Ní cundéé n'daaca yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chi ch'eeⁿ yā ní 'tíicā cuuvi ca'cueéⁿ yā nduudu cuaacu miiⁿ. Ní cuuvi diíⁿ yā cuhéé yā ndúú^c 'iíⁿ'yāⁿ chi contra yeⁿ'e nduudu cuaacu ní cuuvi ch'iⁿ'í yā 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nduudu cuaacu miiⁿ ní cuaacu.

¹⁰ Neene n'dái 'iíⁿ'yāⁿ nguaaⁿ 'iíⁿ'yāⁿ judíos s'eeⁿ nguéé neⁿ'e yā cu'téenu yā nduudu cuaacu miiⁿ. 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā cosas chi nguéé dichí'vε ní nginnche'éi yā 'iíⁿ'yāⁿ. ¹¹ Canee chi diíⁿ yú chi 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi candεε yā nduudu yeⁿ'é yā caati ndástaⁿ'á yā vaadi cadínūuⁿ yeⁿ'é 'iíⁿ'yāⁿ. Ní diíⁿ yā chi nducyaaca 'iíⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'áámá va'āi yeⁿ'e táámá va'āi cu'téenu yā nduudu yeⁿ'é yā. Ní ngi'cueéⁿ yā cosas chi nguéé n'daacā cucáá^vā chi neⁿ'é yā diiⁿ yā ganar tuūmī manera chi nguéé n'daacā.

¹² Ní 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e isla Creta chi profeta yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ngaⁿ'a sa 'túú^cā yeⁿ'e 'iíⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ vaacú sa. Ngaⁿ'a sa chi 'iíⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Creta ní

nééné yaadí yā, ní nééné táá yā, ní nééné 'daan'dí yā, ní nééné 'n'deēe nge'e yā. ¹³ Ní sa'n'ā mii'n ní nga'a sa nduudu cuaacu ye'n'e 'ii'yā'n. Níicú cáávā chuū canee chi yaa'ví dí 'ii'yā'n s'ee'n ndúú'cū nduudu chεεchi caati cuuvi cu'téenu n'daacá yā nduudu cuaacu mii'n. ¹⁴ Ní ngu'éé díi'n yā cuenta ye'n'e nduudu ye'n'e 'ii'yā'n judíos chi nginnche'ei yā 'ii'yā'n ndúú'cū nduudu chi maá'n yā nadacadíinnuun yā ní nga'a yā. Ndúú ngu'éé n'giindiveé'n yā orden chi nga'a 'ii'yā'n s'ee'n chi ndaacadaamí yā ye'n'e nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs.

¹⁵ Ní 'ii'yā'n chi Ndyuūs didεεvε yā staava ye'n'é yā chí dεεvε nacadíinnuun yā dámaā'n ye'n'e dendu'ū chi dεεvε ní sta'á yā nducuén'ē tan'dúú'cā chí dεεvε. Naati 'ii'yā'n chí ngu'éé i'téenu yā Ndyuūs nadacadíinnuun yā ye'n'e cosas chí ngu'éé n'daacā. Ní mar 'áámá cosa ní ngu'éé dεεvε ye'n'e 'ii'yā'n mii'n. 'Tiicá ntúū'n ní vaanicadíinnuun ye'n'é yā ní ngu'éé dεεvε. Ní nducuén'ē chí vée' na staava ye'n'é yā ní ngu'éé dεεvε. Ndúú ngu'éé ndúú chí inadacadíinnuun yā chí dεεvε. ¹⁶ 'Ii'yā'n s'ee'n nga'a yā chí n'diichi yā Ndyuūs naati dendu'ū chí díi'n yā chí 'i'n'í chí ngu'éé cuaacu. 'Ii'yā'n s'ee'n ngu'éé ne'n'é yā 'ii'yā'n ní ngu'éé ne'n'é yā díi'n yā chí nga'a 'ii'yā'n. Ngu'éé n'daacā yā. Ní ngu'éé díchí'vε chí díi'n yā mar 'áámá cosa chí n'daacā.

2

Canéé chí ca'cuee'n di dendu'ū chí cuaacu

¹ Díi, Tito, nducuén'ē chí caa'n'ma'n di canee chí caa'n'ma'n di ndúú'cū nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs. ² Yaa'ví di sa'n'ā ndiicúú chí nga'n'a ntiin'nyu'n ye'n'e yaácú naachi 'ii'yā'n i'téenu yā Jesucristo chí canéé chí serio yā. Ní canéé chí nadacadíinnuun yā n'dai ní ngu'éé díi'n yā dendu'ū chí nguεε n'daacā. Canéé chí cu'téenu yā dámaā'n nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ní diné'n'e yā nducyaaca 'ii'yā'n. Ní canéé chí cuchéε yā ye'n'e nducuén'ē ndúú'cū paciencia. ³ 'Tiicá ntúū'n yaa'ví di n'daataa s'ee'n chí nge'n'e yā na yaácú ye'n'é 'ii'yā chí i'téenu yā Jesucristo chí 'cuεεtinéé n'daacā yā tan'dúú'cā 'ii'yā'n dεεvε chí ye'n'é Ndyuūs. Ngu'éé caa'n'má'n yā ye'n'é mar 'áámá 'ii'yā'n chí nduudu yaadi ní ngu'éé cuu'ví yā va. Ní canee chí díi'n n'daacá yā caati taná'n'ā 'ii'yā'n cuuvi cuta'á yā ejemplo ye'n'é n'daataa s'ee'n. ⁴ Ní 'íicú cuuvi ca'cuee'n yā taná'n'ā n'daataa da'cáiyā tan'dúú'cā chí canéé chí diné'n'e yā isa'n'ā ye'n'é yā ní diné'n'e ntúū'n yā daiya yā. ⁵ Ní n'daataa s'ee'n cuuvi nadacadíinnuun yā chεε chí n'daacā ní díi'n yā chuū. Ní díi'n yā nducuén'ē chí ne'n'e Ndyuūs. Ní din'dai cá yā na vaacú yā ní n'giindiveé'n yā isa'n'ā ye'n'e yā. 'Tiicá ní mar 'áámá 'ii'yā'n ngu'éé cuuvi cunncaá caa'n'ma'n yā ye'n'é nduudu ye'n'é Ndyuūs.

⁶ 'Tiicá ntúū'n yaa'ví di sa'n'ā n'gaiyāá chí nadacadíinnuun yā n'daacā vmaan' chí díi'n yā de'ε vεε. ⁷ Ní díi, Tito, díi'n di n'daacā nducuén'ē chí díi'n di ní 'íicú 'ii'yā'n cuuvi cuta'á yā vida ye'n'é di tan'dúú'cā 'áámá ejemplo. Ní taachi ca'cuee'n di 'ii'yā'n, díi'n di ndúú'cū núú'má'n staava ye'n'é di ní canee di serio di. ⁸ Ní ca'cuee'n di ndúú'cū nduudu chí n'daacā ní 'iicu mar 'áámá 'ii'yā'n ngu'éé cuuvi caa'n'má'n yā de'ε vεε ye'n'e chí nga'n'a di. Ní 'ii'yā'n chí contra ye'n'é di cuuvi 'cuinaá'n yā caati ngu'éé cuuvi caa'n'má'n yā mar 'áámá contra ye'n'é di.

⁹ Ní yaa'ví di 'ii'yā'n chí 'áámá canee chí díi'n yā ntiin'nyu'n, canéé chí n'giindiveé'n yā nducuén'ē ye'n'é 'iivi yā. Ní cunee yiinú yā ye'n'é nducuén'ē ye'n'é 'iivi yā. Ní ngu'éé canee chí nguεεcúta'n'á yā ye'n'e 'iivi yā. ¹⁰ Ní ngu'éé canéé chí diduucú yā ye'n'é 'iivi yā naati canee chí díi'n n'daacá yā ndúú'cū 'iivi yā ní chí'n'í yā chí dámaā'n díi'n yā cosas chí n'daacā cáávā 'iivi yā. Ní 'íicú ndúú'cū

nducuéⁿē chi diiⁿ yā cuuvi ch'iⁿi'í yā 'iivi yā ní 'iivi yā cuuvi caaⁿmaⁿ n'daacá yā yeⁿe nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs chi nanguaⁿāi yú.

¹¹ Ndyuūs ch'iⁿi'í yā chi díneⁿe yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'iⁿi'í yā vaadi n'dai taavi yeⁿé yā caati cuuvi nadanguáⁿai yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. ¹² Níicú vaadi n'dai taavi yeⁿé Ndyuūs ngi'cueeⁿ s'uúúⁿ chi canee chi divíi yú yeⁿe nducuéⁿē chi nguεε n'daacá ndúú^c nducuéⁿē vicio chi véé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi neⁿe yú diiⁿ yú. Ní canee chi nadacaiinuⁿ yú n'daacá yeⁿe nducuéⁿē vⁿmnááⁿ chi diiⁿ yú. Ní 'cuεεtinéé n'daacá yú ní diiⁿ yú tanducuéⁿē chi neⁿe Ndyuūs 'naaⁿ chi canee yú iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ¹³ Ní vaadi n'dai taavi yeⁿé Ndyuūs ngi'cueeⁿ s'uúúⁿ chi 'cuεεtinéé n'giiⁿnu yú nguuvi ch'εεte taachi Cristo diiⁿ yā cumplir nduudu chí ngaⁿa yā. Ní taama vⁿmnéⁿēe ndaa ntúūⁿ Jesucristo yeⁿe yú chi Ndyuūs chí ch'εεte taavi ca chi nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ. ¹⁴ Ní ca'á yā vida yeⁿe maáⁿ yā chi ch'i'i yā cáávā s'uúúⁿ chi nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ yeⁿe nducuéⁿē nuuⁿndi yeⁿé yú. Ní nadidεεvé yā s'uúúⁿ yeⁿe nducuéⁿē nuuⁿndi chi diiⁿ yú chi cuuvi yeⁿé yā s'uúúⁿ. Ní 'íicú 'áámá cunee yú diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ chi n'daacá.

¹⁵ Nducuéⁿē chuū ní canee chi ca'cueeⁿ di. Ní ca'a di orden ti dii tan'dúú^cā 'iiⁿntyéⁿē dii. Cunnee di 'iiⁿyāⁿ chi dí'vaachi yā. Ca'a di consejo 'iiⁿyāⁿ chi nguεε n'daacá idiⁿ yā. Din'daacá di yeⁿe nducuéⁿē caati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ cuuvi cunncáá caaⁿmáⁿ yā yeⁿé di.

3

Yeⁿe chi canéé chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿe yú

¹ Cúúvⁱ dii 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo chi n'gaacu yā chí canéé maaⁿ poder yeⁿe gobernador ndúú^c tanáⁿā 'iiⁿntyéⁿē ní canee chi n'giindiveéⁿ yā yeⁿe yā. Ní 'áá vεε yaáⁿ yā chí diiⁿ yā nducuéⁿē nⁿtiⁿnyuⁿ chí n'daacá. ² Ní nguéé canéé chi caaⁿmaⁿ taaⁿ yā yeⁿe mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ. 'Tíicā canee chí 'cuεεtinéé 'diiⁿ yā ndúú^c 'iiⁿyāⁿ ní din'dai yā ndúú^c yā. Ní canéé chí ch'iⁿi'í yā tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ ndúú^c tanducuéⁿē chí diiⁿ yā ndúú^c yā chí maaⁿ yā ndiicuuⁿ yā.

³ Tiicá ntúūⁿ s'uúúⁿ tiempo chí ch'ó'ōo taachi tonto yú ní nguéé n'giindiveeⁿ yú nduudu yeⁿé Ndyuūs ní nguéé n'daacá idiⁿ yú. Ní canee yú tan'dúú^cā saⁿa esclavo caati yeⁿe chí neⁿe cuerpo yeⁿe yú ní diiⁿ yú ndúú^c nducuéⁿē vicio yeⁿe chí véé, 'tíicā diiⁿ yú. Ní diiⁿ taáⁿ yú, ní neⁿe ca yú cosas tan'dúú^cā chí véé yeⁿé tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé neⁿe yú 'iiⁿyāⁿ. Ndíi nguéé ndúú neⁿé yā s'uúúⁿ. Ní nguéé neⁿe yú 'aama yú taama yú. ⁴ Naati taachi Cristo chí n'dai taavi yā ní neⁿé yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndaa yā nanáaⁿ yú, Cristo chí nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ, ⁵ tuuⁿmi ní nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ. Nguéé nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ cáávā chí diiⁿ yú cosas chí n'daacá naati caati ya'āi 'iinú yā s'uúúⁿ ní nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ caavā chí naaⁿnú yā s'uúúⁿ. Ní chuū neⁿe caaⁿmaⁿ chí ch'iindiyaaⁿ yú ndúú^c vida ngai cucáávā Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. Ní Espíritu miiⁿ tee yā s'uúúⁿ 'áámá vida chí ngāi. ⁶ Ní 'tíicā cuuvi cucáávā Señor Jesucristo yeⁿe yú chí nadanguáⁿai yā s'uúúⁿ, Ndyuūs tee yā núúⁿmáⁿ ch'εεte Espíritu N'dai yeⁿe yā s'uúúⁿ. ⁷ Ní cucáávā Ndyuūs ca'á yā nducuéⁿē chí n'dai yeⁿé yā, diiⁿ yā chí s'uúúⁿ nguεε 'iiⁿyāⁿ nuuⁿndi yú nanáaⁿ yā ti didεεvé yā s'uúúⁿ. Ní maaⁿ ní diiⁿ yā acceptar s'uúúⁿ ní caⁿá yā chí téé yā s'uúúⁿ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ chí cuuvi yeⁿe yú. Ní cunee ngiiⁿnuⁿ yú vida 'cūū chí cuuvi yeⁿe yú.

⁸ Nduudú 'cūū chi nga'á ní nduudu cuaacu ní 'áámá cūnee. Ne'é chi diitū cunee di ndúúcu nduudu 'cūū ní diitu caa'ma' di va. Ní 'íicú nduudú 'cūū cūnee 'ii'yā' chi i'téenu yā Ndyuūs, ní 'ii'yā' s'ee' ca'á yā dii' yā ntii'nyu' chí n'daācā. Nduudú 'cūū ní n'daacā ní dichí'vē 'ii'yā'. ⁹ Nguéé cu'nee'vee' di nduudu chi nguéé dichí'vē chi n'dee' n'dái chi n'guεεcúta'n'ā 'ii'yā'. Ní nguéé cu'nee'vee' ca di nduudu chi canéé nguū' ye'e 'ii'yā' ye'e ndaata ye'e di. Ndíi nguéé ndúú cu'nee'vee' di ye'e 'ii'yā' chi nguú' yā ye'e nduudu ye'e ley. Nduudú 'cūū nguéé de'ε vεε ní nguéé dichí'vē. Naati cu'nee'vee' cá di nduudu cuaacu ye'é Ndyuūs.

¹⁰ Nduuti chi 'áámá 'ii'yā' dii' yā chi véé divisiones nguaa' 'ii'yā' ye'e yaācū ye'e 'ii'yā' chi i'téenu yā Cristo, yaa'vi di 'ii'yā' mii' 'áámá cuuvi o 'uūvi cuuvi. Ní ndúúti chi nguéé n'giindiveé' yā ye'e di tuu'mi ní tun'dāa di 'ii'yā' mii' ye'e yaācū. ¹¹ Deenu di chi 'ii'yā' mii' nguéé n'daacā vaanicadíinūu' ye'e yā ní dinuu'ndí yā. Ní nuu'ndí chi dii' yā ní caa'ma' chi condenado yā.

Pablo ca'cueé' yā Tito ye'e' chi canee chi dii' yā

¹² Taachi dicho'ó hermano Artemas o hermano Tíquico nanáán di, dii' di chi dii'núú' yii'nu di chíi di naachi canee na yāā' Nicópolis caati ne'é cūneé yāā' mii' tiempo chi 'iiche. ¹³ Cunnee di Zenas chi abogado ndúúcu Apolos chi ca'á yā na yúúni. Ní ca'a di 'ii'yā' s'uu' nducué'ē necesidades ye'e yā cáāvā viaje ye'e yā caati nguéé dii' yā falta mar 'áámá. ¹⁴ Ní yaa'vi di hermanos ye'e yú chí i'téenu yā Jesucristo chí 'cuee' yā taacā chi canee chi din'daacā yā nducué'ē tiempo ní cunneé yā 'ii'yā' chi véé necesidades ye'e yā caati 'tíicā dichí'vē vida ye'e yā.

'Cuīnū carta ndúúcu saludos ndúúcu vaadī n'dai ye'e' Ndyuūs

¹⁵ Nducyaaca hermanos chi snée yā nduucú: N'dai dii, ngā'a yā. Ní díi nga'a di: N'dai yā, nducyaaca 'ii'yā' chi i'téenu yā Ndyuūs, hermanos chi dine'e yú 'ii'yā'. Ne'é chi Ndyuūs téé yā ndís'tiī nducué'ē chi n'dai taavi ye'e yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿE SAⁿĀ FILEMÓN

1 'Úú Pablo, saⁿā chi canuúⁿ vácūū cáávā chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿē Jesucristo. 'Úú ndúú^cū hermano Timoteo idingú^u 'nū carta 'cūū yeⁿē dii Filemón chi nééné neⁿe 'nū dii compañero yeⁿe yú vīⁱ chi dáámá idiiⁿ yú ntiⁿnyuⁿ ndúú^cū vīⁱ. 2 Ní idinguúⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿe yaācū chi nduuvídaamá yā ná vaacu di ní yeⁿē hermana Apia ní yeⁿē hermano Arquipo chi diiⁿ sa luchar nducú^u 'nū na ntiⁿnyuⁿ chi diiⁿ 'nū. 3 Neⁿé chi Ndyuūs chiida yú ndúú^cū Señor Jesucristo téé yā ndís'tiī nducuéⁿē dendu'ū chi n'dai taavi yeⁿé yā ndúú^cū vaadi 'diiⁿ.

Filemón dinéⁿe yā 'iiⁿ'yāⁿ ni i'téenu yā Ndyuūs

4 Cueⁿe daāⁿmaⁿ 'úú ca'á gracias Ndyuūs taachi n'gaacú yeⁿe di 'naaⁿ chi ngaⁿ'āngua'á. 5 Caati hermanos yeⁿe yú ngaⁿ'a yā yeⁿe di tan'dúú^cā chi neⁿe di Señor Jesucristo yeⁿe yú ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿé Jesucristo, ní tan'dúú^cā chi i'téenu di Señor Jesucristo. 6 'Úú ngiicá Ndyuūs caava 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā caati candεε di nduudu cuaacu yeⁿé Jesucristo nanáⁿ yā. Ní ngiicá chi cuuvi tuumicadíinuⁿ yā yeⁿe tanducuéⁿē chi n'daacā chi Jesucristo itée yā s'uuúⁿ. 7 Ní 'úú yeenu taavi ní véé 'viich'εεtínūⁿ yeⁿé caati dinéⁿe di nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ca'a di consuelo 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs.

Pablo ngiicá yā 'áámá favor caavā esclavo Onésimo

8 'Áará chí cuuvi dicho'ó orden yeⁿē di caati 'úú apóstol 'úú chí candεé nduudu yeⁿé Ndyuūs, 9 naati neⁿé di'cuiitú dii cucáávā chi neⁿe yú Cristo. 'Úú Pablo 'āā ndiicúú maaⁿ ní canuúⁿ vácūū cucáávā chi diiⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Cristo. 10 Ní ngiicá 'áámá favor caavā Onésimo chi tan'dúú^cā daiyá cucáávā chi i'téenu sa nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs chi 'úú ngaⁿ'á taachi canuúⁿ vácūū.

11 Tiempo chi chó'oo sáⁿ'a 'cūū 'áámá esclavo yeⁿē di. Ní chéenū sa yeⁿē di. Ní nguéé de'ε véε dichíí'vē sa dii naati maaⁿ ní dichíí'vē sa dii tan'dúú^cā chi dichíí'vē sa 'úú. 12 'Úú dicho'ó sáⁿ'a 'cūū nanáⁿ dii. Dii ní 'cuáⁿ di sáⁿ'a 'cūū tan'dúú^cā chi máⁿ 'úú. 13 'Úú neⁿé chi cunee sa nduucú caati cuuvi sa dichíí'vē sa 'úú lado yeⁿé di neⁿe chi canuúⁿ vácūū cucáávā chi idiíⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿé Ndyuūs. 14 Naati nguéé de'ε véε neⁿé chi a fuerza canee chi diiⁿ di nduuti chi nguéé neⁿe di. Naati neⁿé chi dii cunee yīnū di. Neⁿé chi diiⁿ di 'áámá favor nducú, nguéé 'aama cosa chi di'cuiitú dii naati cosa chí maaⁿ di neⁿe di diiⁿ di. 15 Nééné dívī sa yeⁿe di 'áámá tiempo nūⁿ caati cuuvi cuta'a di saⁿ'á 'cūū chi dichíí'vē sa dii cueⁿe daāⁿmaⁿ. 16 Naati maaⁿ ní nguéé cuta'a di saⁿ'á 'cūū tan'dúú^cā esclavo chi 'áámá cānee sa dichíí'vē sa dii naati tan'dúú^cā chi 'aama saⁿ'ā n'daacā ca, nguéé ti 'aama esclavo caati maaⁿ ní Onésimo 'cūū 'áámá hermano yeⁿe yú chí neené neⁿé 'nū. 'Úú neⁿé taavi hermano Onésimo naati dii canee chí dinéⁿe taavi ca di saⁿ'ā. Nguéé dámaāⁿ chi saⁿ'ā esclavo naati chí hermano yeⁿe yú ti saⁿ'ā miiⁿ ntúūⁿ ní yeⁿe Señor Jesucristo yeⁿe yú.

17 Maaⁿ ní nduuti chí dii sta'a di 'úú chí compañero yeⁿe di tuu'mi ní 'cuaaⁿ di Onésimo tan'dúú^cā chí 'úú nūⁿ. 18 Ní nduuti chí véε chí nguεε n'daacā idiiⁿ sa ndúú^cū di o nduuti chí can'díicu sa yeⁿe di tuu'mi ní cu'neeⁿ dí cuenta yeⁿé 'úú. 19 'Úú maáⁿ idinguúⁿ carta yeⁿe di ndúú^cū ta'á ní ndúú^cū letra

ye^{n'}é. 'Úú nadii'vé ye^{n'}ē di. Nguéé canee chi 'cuuví dii ti maaⁿ vida ye^{n'}ē di can'diicu di ye^{n'}é cáávā chi ca^{n'}á nduudu cuaacu ye^{n'}ē di. ²⁰ Maaⁿ ní dii Filemón, di'cuítu ca dii chi diiⁿ di favor 'cūū nduucú chi 'cuaaⁿ di Onésimo caati s'uuúⁿ hermanos ye^{n'}e yú vi'ī cucáávā chi i'téenu yú Señor Jesucristo. Tée di 'viich'εtínūuⁿ na staava ye^{n'}é tan'dúúcā hermano ye^{n'}e yú vi'ī chi ye^{n'}e Cristo.

²¹ Maaⁿ ní idinguúⁿ ye^{n'}ē di ti seguro cāneé chi n'giindiveeⁿ di nduudu ye^{n'}é. 'Úú ní deenú chi idiíⁿ di ní n'daacā ca idiíⁿ di nguéé ti chi ngiicá dii. ²² Ní taachi 'úú ndaá cu'neeⁿ yaaⁿ di 'aama cuarto ye^{n'}é. Cunee ngiinú chi Ndyuūs ca^{n'}á yā dííⁿ yā chiiⁿ chi nga^{n'}angua'á nī cáávā 'úú ní Ndyuūs ne^{n'}e yā chi chíí ní n'diichí ndís'tiī.

'Cuiñū carta ndúúcū saludos ndúúcū vaadī n'dai ye^{n'}e Jesucristo

²³ Sa^{n'}ā Epafra^s chi ye^{n'}e Jesucristo ní compañero ye^{n'}é ní canee sa vácūū nduucú: N'dai di, nga^{n'}a sa. ²⁴ 'Tiicá ntūūⁿ hermanos Marcos ndúúcū Aristarco ndúúcū Demas ndúúcū Lucas, hermanos chi dííⁿ yā dáámá ntiiⁿnyuⁿ nduucú: N'dai di, nga^{n'}á yā.

²⁵ Ne^{n'}é chi Señor Jesucristo ye^{n'}e yú téé yā vaadī n'dai ye^{n'}é yā nducyaaca ndís'tiī. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿE 'IIⁿ'YĀⁿ HEBREOS

Ndyuūs dich'ó yā daiyá yā chi caaⁿ máⁿ yā lado yeⁿé yā

¹ Tiempo chi 'āā chó'ōo, Ndyuūs caⁿa yā n'deeē cūūví tiempo ndúúūcū neenē n'deeē náān taachi profetas chi candēé yā nduudu yeⁿe Ndyuūs ngaⁿá yā lado yeⁿé yā. ² Ní maaⁿ ní tiempo 'cūū Ndyuūs dich'ó yā daiyá yā Jesucristo chi ngaⁿá yā ndúúūcū s'uuūn. Ní Ndyuūs ndúúūcū daiyá yā din'dái yā tanducuéⁿē chi véé ní Ndyuūs ca'á yā tanducuéⁿē chi yeⁿé daiyá yā. ³ Ní daiyá Dendyuūs miiⁿ ní ngíi n'gai yā yeⁿé chidēé vé n'dai yeⁿé Ndyuūs. Ní tan'dúúūcā Ndyuūs miiⁿ 'āā 'tiicá nūuⁿ daiyá yā. Daiyá yā ní ndúúūcū nduudu chi ngaⁿa yā, díiⁿ yā chi tanducuéⁿē dendu'ū snéē na lugar yeⁿé. Ní cuayiivi chi daiyá yā díiⁿ yā chi nadach'ēcū yā yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿé yā tuu'mi ní ch'iindi yā ná va'ai chēēti nguuví na lado tá cuaacú chiidá yā chi lado yeⁿe honor. Ndyuūs miiⁿ ní poder chi ch'ēēte ca yeⁿé tanducuéⁿē poder.

Daiya Ndyuūs ní ch'ēēte ca nguéé ti ángeles

⁴ Ní daiya Dendyuūs ní neenē ch'ēēte ca nguéé ti ángeles. Ní chi duuchí yā ndúúūcū chi véé yeⁿé yā ní neenē ch'ēēte ca nguéé ti ángeles. ⁵ Caati mar 'áámá vmnéⁿēe nguéé caⁿa Ndyuūs ndúúūcū mar 'áámá ángel tan'dúúūcā chi ngaⁿa yā ndúúūcū daiyá yā Jesucristo:

Díi ní daiyá; maaⁿ ca'á vida yeⁿé nī.

Ní nguéé caⁿa yā ndúúūcū mar 'áámá ángel 'tiicā:

'Úú ní chiida di 'úú; niicu díi ní daiyá dii. ⁶ Ní taachi Ndyuūs dich'ó yā 'áámá n'dyaⁿá daiyá yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ngaⁿa yā 'tiicā:

Nducyaaca ángeles yeⁿé Ndyuūs canéé chi dich'ēēte yā daiya Ndyuūs. ⁷ Ní Ndyuūs ngaⁿa yā yeⁿe ángeles yeⁿe yā 'tiicā:

'Úú díiⁿ chi ángeles yeⁿé ní tan'dúúūcā espíritu s'eeⁿ, 'tiicá yā. Ní díiⁿ chi ángeles dichí'vé yā 'úú. Ní tan'dúúūcā 'áámá nguuchi yaⁿá 'tiicā ángeles yeⁿé.

⁸ Naati Ndyuūs ngaⁿá yā yeⁿe daiya yā Jesucristo 'tiicā:

Dii Ndyuūs, trono yeⁿe di ní 'áámá cūnee. Ní ngaⁿa ntiinⁿyuⁿ di yeⁿé tanducuéⁿē ndúúūcū vaadi cuaacu.

⁹ Dii ní neⁿe di cosas chi cuaacu, ní nguéé neⁿe di chēē chi nguéé cuaacu. Cucáāvā chuū Ndyuūs yeⁿe di chí chiida di ní tee yā dii vaadi yeenu taavi nguéé ti ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿé nī. ¹⁰ 'Tiicá ntúūn Ndyuūs ngaⁿa yā yeⁿé daiyá yā Jesucristo:

Díi, Señor, ndii cuáán vmnaaⁿ s'núūn di cimientu yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní din'dái di nanguuvi ndúúūcū ta'a di.

¹¹ Iⁿ'yeeⁿdí ndúúūcū nánguuví ní dí'cuiinu naati díi 'áámá cūnee di. Ní tanducuéⁿē chuū cuuvi ndiicūū tan'dúúūcā catecai yú, 'tiicā ndiicūū.

¹² Ní díiⁿ nī n'cánnduu nī nducuéⁿē tan'dúúūcā 'iiⁿ'yāⁿ díiⁿ yā chí n'cánnduu yā catecaí yā. Ní n'daaⁿ di nducuéⁿē tan'dúúūcā 'iiⁿ'yāⁿ n'daaⁿ yā catecaí yā. Naati dii Jesucristo daiyá Ndyuūs 'āā daamá nūuⁿ canee di nduuyu nduuyu. Ní 'áámá cūnee di cueⁿe daāⁿmaⁿ. ¹³ Ndyuūs nguéé caⁿá yā mar 'áámá ángel mar 'áámá vmnéⁿēe tan'dúúūcā chí ngii yā daiyá yā Jesucristo 'tiicā:

'Cuūndí di lado ta cuaacú ndíi 'úú díiⁿ chi nducyaacá yā chí taán yā yeⁿé di canéē yā maaⁿ ca'a di tan'dúúūcā 'áámá banco 'líi 'tiicá yā chí chēé di

ye'n'é yā. ¹⁴ Nducyáácá ángeles ní espíritu s'ee'n chí diín yā ntiinnyu'n ye'n'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs dichó'o yā ángeles chí innee yā 'iin'yā'n na in'yee'dí 'cūū chí Ndyuūs nadinguá'n'ái yā.

2

Canéé chí diín yú cuidado ye'n'e chí Ndyuūs nadanguá'n'ai yā s'uúú'n

¹ Ní cucáávā chí Cristo nadanguá'n'ai yā s'uúú'n canéé chí candεε yú cuidado ye'n'é nduudu cuaacu chí n'giindivee'n yú ti nguéé i'nee'n yú cucáávā nduudu chí n'daa'n ní maa'n ní nguéé ca'n'a yú táámá yúúni. ² Nduudu cuaacu chí 'āā nga'n'a ángeles ní nduudu chí ch'in'i nanáán 'iin'yā'n chí cuaacu níinnyú'n chí nduudu cuaacu. Ní 'iin'yā'n chí nguéé n'giindivee'n yā nduudu cuaacu mii'n ní véé nuu'ndi ye'n'é yā 'āā cūneé yā na castigo caati 'tíicā cuuvi. ³ Ní maa'n ní ζtáácā cuuvi nanguan'ái s'uúú'n ye'n'e castigo nduuti chí nguéé diín yú cuidado ye'n'é chí nadanguá'n'ai yā s'uúú'n? Vmnaán vmnaa'n Señor Jesucristo nga'n'á yā chí nadanguá'n'ai yā 'iin'yā'n. Cuayiivi mii'n ní 'iin'yā'n chí ch'iindivee'n yā nduudu mii'n diín yā ch'in'i yā s'uúú'n ndúúú'cū pruebas chí nduudu mii'n ní nduudu cuaacu. ⁴ 'Tíicā ntúū'n tiempo maa'n Ndyuūs ch'in'i yā s'uúú'n chí cuaacu chí nduudu mii'n ní cuaacu caati diín yā señas ndúúú'cū vaadi n'giinu chí ch'εεε. Ní ch'in'i yā poder ye'n'é yā ní diín yā milagros. Ní ca'a yā n'dee n'dái ntiinnyu'n ye'n'é Espíritu N'dai ye'n'é yā 'iin'yā'n chí ye'n'e yā caati 'tíicā ne'n'é yā diín yā.

Jesucristo ch'iindiyá'a yā tan'dúúú'cā 'áámá sa'n'a ye'n'e in'yee'di

⁵ Ndyuūs nguéé cuuvi s'neé'n yā chí ángeles mii'n nga'n'á yā ntiinnyu'n ye'n'e in'yee'di chí cuayiivi ca'n'a yā din'dái yā. Ní ye'n'e in'yee'di mii'n chíin chí nga'n'a yú. ⁶ Nguéé diín yā 'tíicā. Ná libro ye'n'e Ndyuūs chí canéé nguū'n ní 'áámá yā nga'n'a yā 'tíicā:

N'dii, Ndyuūs, ¿d'é'ε chí sa'n'a s'ee'n chí snéé na in'yee'dí 'cūū chí nan'gaacu nī ye'n'é sa? ¿d'é'ε chí sa'n'a s'ee'n chí snéé na in'yee'dí 'cūū chí diín nī cuidado ye'n'e sa'n'a s'ee'n?

⁷ Ta 'líin' tiempo nū'n n'dii, Ndyuūs, s'neé'n nī sa'n'a Daiyá nī chí nguéé ch'εεε cá yā tan'dúúú'cā ángeles. Ní téé nī sa'n'a daiyá nī chí ch'εεε yā ndúúú'cū honra ye'n'é yā tan'dúúú'cā chí sa'n'a rey 'tíicā yā. Ní chí'néé'n nī sa'n'a mii'n chí caa'n'ma'n ntiinnyu'n yā ye'n'e tanducué'n'é chí nadin'dái nī.

⁸ Ní s'neé'n nī tanducué'n'é dendu'ū maa'n ta'á yā.

Ní 'tíicā rā va ti Ndyuūs s'neé'n yā tanducué'n'é dendu'ū chí sa'n'a mii'n caa'n'má'n yā ntiinnyu'n ye'n'é. Maa'n ní nguéé inaa'n yú chí sa'n'a mii'n nga'n'a ntiinnyú'n yā ye'n'e tanducué'n'é. ⁹ Naati maa'n ní snaa'n yú chí Ndyuūs diín yā chí Jesucristo nguéé ch'εεε yā tan'dúúú'cā ángeles dúú'ví tiempo nū'n. Ní Ndyuūs neene ya'ai 'iin'ú yā 'iin'yā'n ye'n'e in'yee'di 'cūū chí ne'n'é yā chí Jesucristo ch'i'i yá lugar ye'n'e nducyaaca yú. Maa'n ní véé dεεvé ye'n'e Jesucristo ní véé honra ye'n'é yā cucáávā chí ch'i'i yā na cruz.

¹⁰ Ní Ndyuūs din'dái yā tanducué'n'é dendu'ū ní diín yā cuidado ye'n'é. Ní n'daacā diín Ndyuūs taachi diín chí Jesucristo mii'n ní sa'n'a perfecto yā chí chichéé yā ye'n'e nducué'n'é chí n'geenu yā ngii. Ní Ndyuūs n'diichí yā chí n'daacā idiín yā. 'Tíicā diín Ndyuūs caati cuuvi ye'n'é yā n'dee n'dái daiyá yā. Ní cuuvi ca'a yā 'iin'yā'n s'ee'n parte chí cuuvi ye'n'é yā ndúúú'cū vaadi dεεvé n'dai ye'n'é yā. Jesucristo ní sa'n'a chí nadanguá'n'ai yā 'iin'yā'n ye'n'e in'yee'di 'cūū.

¹¹ Ní Jesucristo ní didεεvé yā 'iin'yā'n ye'n'e nuu'ndi ye'n'é yā ní 'iin'yā'n chí ndúúú'v

δεεῖ yā ní tan'dúúcā Jesucristo miiⁿ. Véé 'áámá nū^un chiida nducyaaca 'iiⁿ'yā. Cáávā chuū Jesucristo nguéé 'cuinaáⁿ yā chi caaⁿ'máⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní víⁱ' yā. ¹² Ní 'tíicā Jesucristo ngaⁿ'á yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canéé nguūⁿ:

N'diī Ndyuūs, 'úú caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é n'diī nanááⁿ hermanos yeⁿ'é ní caatá himnos chí cantos chí ngaⁿ'ā chí ch'εεté nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é nī taachi nduuvidaamā yā. ¹³ Taama vmnéⁿ'ēe Jesucristo caⁿ'a yā 'tíicā:

'Úú ní canéé confianza yeⁿ'é ndúúcū Ndyuūs.

Ní táámá caⁿ'a yā:

'Muuⁿ canéé ndúúcū daiyá chí Ndyuūs tee yā 'úú.

¹⁴ 'Tíicā, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'áámá familia ní 'áámá yuūtē yeⁿ'é yā ní 'áámá yuūuⁿ ntúūⁿ va. Ní 'tíicā ntúūⁿ Jesucristo miiⁿ ch'iindiyáaⁿ yā ndúúcū cuerpo ndúúcū yuūúⁿ tan'dúúcā s'uuúⁿ. Ní 'tíicā ntúūⁿ Jesucristo ch'ti yā caati cuuvi di'cuuinú yā yááⁿ'nguiinūⁿ caavā chí diiⁿ sa chí nducyaaca yú ní n'gii yú. ¹⁵ 'Tíicā ntúūⁿ Jesucristo diiⁿ yā chí nguéé 'va'a yú yeⁿ'e tiempo chí 'cuūvi yú. ¹⁶ Cuaacu chí Jesucristo nguéé ndaá yā nanááⁿ ángeles chí chíinnee yā ángeles naati nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e Abraham cáávā chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁷ Cáávā chuū Jesucristo canéé chí ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúúcā nducyaaca hermanos yeⁿ'é yā ní 'íicú maáⁿ yā cuuvi cūnee yā chíidúú ch'εεte ca chí 'áámá cānee yeⁿ'e ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Ndyuūs. Ní ya'ai 'iinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'íicú cuuvi nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ tí nadíⁿ've yā nducueⁿ'é nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁸ Ní Jesucristo maáⁿ yā chí'eenú yā chíi ní chichεε yā taachi ndaá yááⁿ'nguiinūⁿ chí n'diichineeⁿ sa 'yā. Ní cáávā chuū maaⁿ ní Jesucristo cuuvi cūnee yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi n'geenú yā ngii ní nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ taachi ndaa sa n'diichineeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

3

Jesucristo ní ch'εεte taavi cá yā nguéé ti Moisés

¹ Ndí^s'tíi, hermanos yeⁿ'e yú chí Cristo didεεvé yā ní ndís'tíi ntúūⁿ Ndyuūs yaaⁿ'ví yā ndís'tíi chí cuuvi yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní nadicadínuuⁿ n'dai nī yeⁿ'e Jesucristo chí apóstol chí dichí'o Ndyuūs tí Jesucristo miiⁿ ní chíidúú ch'εεte cá yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Jesucristo tan'dúúcā s'uuúⁿ. ² Jesucristo miiⁿ 'áámá canéé yā ndúúcū Ndyuūs ní diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí Ndyuūs dineⁿ'é yā. Ní tan'dúúcā Moisés din'daacá yā ntiiⁿ'nyuⁿ chí Ndyuūs ca'a yā, 'tíicā ntúūⁿ Jesucristo din'daacá yā tanducuéⁿ'ē ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e va'ai yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs ca'a yā. ³ Ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái yā 'aama va'āi ní ch'εεte cá yā nguéé tí va'āi miiⁿ. 'Tíicā Jesucristo ní ch'εεte taavi cá yā nguéé tí Moisés. ⁴ Deenu yú chí véé 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái yā ca'áámá cā'aama va'āi naati Ndyuūs din'dái yā nducueⁿ'ē dendu'ū chí véé. ⁵ Moisés miiⁿ dichíⁿ've yā Ndyuūs ní n'dááca taavi idiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e vaacu Ndyuūs. Ní Moisés diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ chí ngaⁿ'a yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí caaⁿ'máⁿ yā cuayiivi. ⁶ Naati Cristo chí daiyá Dendyuūs ní 'áámá diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ tí 'iiⁿ'yāⁿ ndii tíiⁿ yā yeⁿ'e vaacu Dendyuūs. Ní s'uuúⁿ tan'dúúcā vaacu Ndyuūs 'tíicā s'uuúⁿ nduuti chí canéé diitu yú ndúúcū chí i'teenu yú. Ní yeenu yú ndúúcū chí cuuvi yeⁿ'e yú ndíi tiempo chí 'cuūvi yú.

Véé tiempo chí ntaavi'tuunūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'e Ndyuūs

⁷ Ní chuū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ngaⁿ'a yā 'túúcā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

Maaⁿ'nguuví miiⁿ nduuti chí ndís'tíi 'caandiveéⁿ ní nduudu yeⁿ'e Ndyuūs:

8 Nguéé dichεεchí nī staava ye'né nī chí ditaán nī tan'dúúcā chí díñ 'ii'yān tiempo chí 'āā chó'ōo taachi 'ii'yān s'ee'n díñ yā n'diichineén yā Ndyuūs ndúúcu nuu'ndi chí díñ yā na yá'āa cuu'mán naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān. 9 Ní Ndyuūs nga'á yā ngī yā 'ii'yān:

Tiempo chí chó'ōo na yá'āa cuu'mán naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān, 'ii'yān s'ee' ye'né ndaata ye'né nī n'diichinéén ntúu' yā 'úú 'áará chí n'diichí yā nducuén'é chí 'úú díñ ndúúcu yā 'naa chí 'uúvi ngεεcu nduuyú.

10 Ní cáāvā chuú 'úú, Ndyuūs, ditaán ndúúcu 'ii'yān s'ee'n. Ní 'túúca nga'á ngī 'ii'yān s'ee'n: Ndis'tiī, nducuén'é tiempo nguéé n'daacā nadacadínnuun nī na staava ye'né nī. Ní nguéé n'diichí nī yúúni ye'né.

11 Ní cáāvā chí díñ 'ii'yān s'ee'n 'úú ní nguéé canee yiinú ye'né yā ní ca'n'a 'túúca: Cuáácú chí 'ii'yān s'ee'n nguéé cuuvi ndaa yā naachi canéé chí ntaavi'tuunúun 'ii'yān ye'né ndaata ye'né nī.

12 Maa' ní ndís'tiī, hermanos ye'né, cundéé nī cuidado chí nguéé 'áámá ndís'tiī chí nguéé n'daacā staava ye'né nī chí nguéé i'téenu nī ní nguéé divíi nī ye'né Ndyuūs chí canduuchi. 13 Ní ndís'tiī ní yaa'ví nī ví'i nī 'áámá nī taama nī nguuvi nguuvi taachi maa'nguuvi ní 'íicú mar 'áámá ndís'tiī nguéé dichεεchí nī staava ye'né nī cáāvā nuu'ndi chí nginnche'eī ndís'tiī. 14 Ní véé 'áámá cuaa' ye'né yú ndúúcu Cristo nduuti chí s'uuún ní 'áámá canee yú ndúúcu chí i'téenu yú vmnáán vmnaa' ye'né Cristo ndíi tiempo chí 'cuúvi yú.

15 Tíicá canéé nguu' na libro ye'né Ndyuūs:

Nguéé dichεεchí nī staava ye'né nī chí ditaán nī tan'dúúcā chí díñ 'ii'yān na yá'āa cuu'mán naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān tiempo chí chó'ōo taachi n'diichineén yā 'úú chí Ndyuūs. 16 ¿Du'ú 'ii'yān chí ch'iindiveén yā nduudu ye'né Ndyuūs ní cuayíivi nduuvitaán yā? 'Túúca díñ nducyaaca 'ii'yān chí cue'né yā ndúúcu Moisés ye'né yá'āa Egipto. Nducyaacá yā nduuvitaán yā. 17 ¿Du'ú 'ii'yān chí Ndyuūs nguéé yiinú yā nduucú yā 'uúvi ngεεcu nduuyú? 'Túúca nguee yiinú yā ndúúcu 'ii'yān chí dinuu'ndi yā ní ch'íi yā na yá'āa cuu'mán naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān. 18 ¿Du'ú 'ii'yān chí Ndyuūs nga'á yā caavā maa' chí duuchí yā chí 'ii'yān s'ee'n nguéé cuuvi cundaa yā lugar naachi ntaavi'tuunúun 'ii'yān ye'né yā? 'Túúca nga'á yā ye'né 'ii'yān chí nguéé n'giindiveén yā nduudu ye'né yā. 19 Maa' ní deenu yú ti 'ii'yān s'ee'n nguéé cuuvi cundaa yā lugar ye'né Ndyuūs ti nguéé i'téenu yā Ndyuūs.

4

1 Maa' ní Ndyuūs tee yā promesa s'uuún chí cuuvi cundaa yú lugar ye'né yā ní cuuvi ntaavi'tuunúun yú ndúúcu Ndyuūs. Canéé chí candεε yú cuidado caati 'aatī 'aama chéé ndís'tiī nguéé cucheé nī tanducinéé dendu'ú ní nguéé cuuvi cundaa ní lugar mii'n. 2 Caati 'ii'yān ye'né Jesucristo ndéé yā nduudu cuaacu ye'né Jesucristo nanáán s'uuún, 'tíicá ntúu' nanáán 'ii'yān s'ee'n chí ch'íi yā na yá'āa cuu'mán naachi nguéé ch'εεtinéé 'ii'yān. Ní nguéé dichí'vē nduudu cuaacu ye'né Ndyuūs nguaa' 'ii'yān s'ee'n ti taachi ch'iindiveén yā nduudu mii'n nguéé s'téenu yā ye'né. 3 Naati s'uuún chí i'teenu yú nduudu mii'n, s'uuún ní cuuvi ndaa yú naachi ca'n'a Ndyuūs chí ntaavi'tuunúun yú ndúúcu yā. 'Tíicá nga'n'a Ndyuūs na libro ye'né yā naachi canéé nguú'n:

Cáāvā chí díñ 'ii'yān s'ee'n 'úú nguéé yiinú ye'né yā. Ní cuaacú nga'á nduudu ndúúcu maáán chí duuchí. Nguéé cuuvi ndaa yā nduucú na lugar ye'né naachi ntaavi'tuunúun.

Ní Ndyuūs di'cuinú yā ntiin'nyu' ye' é yā taachi din'dái yā i'n'yee'dí c'ūū. ⁴ Ní 'áámá cuaa' ye' ē libro ye' é Ndyuūs naachi canéé nguū' ní nga' a ye' ē ndíí chí ndēēchē nguuvi chí ntaavi'tuunúū' 'ii'nyā':

Ndyuūs ní ndíí chí ndēēchē nguuvi ntaavi'tuunúū' yā ye' ē tanducué' ē ntiin'nyu' ye' é yā. ⁵ Ní canee táámá vmne' ēe na libro ye' e Ndyuūs 'tíicā:

'Ii'nyā' s'ee' nguéé cuuvi cūndaā yā ní ntaavi'tuunúū' yā nduucú. ⁶ Maa' ní vée' n'duuví 'ii'nyā' chí canéé chí cūndaā yā na lugar naachi ntaavi'tuunúū' 'ii'nyā'. Naati 'ii'nyā' chí vmnáá' vmnāa' n'giindiveé' yā nduudu cuaacu mii' nguéé sndaā yā ti nguéé s'téenu yā Ndyuūs. ⁷ Taama vmné' ēe Ndyuūs s'neé' yā 'áámá nguuvi ní nga' a yā chí nguuvi ní maa'nguuví. Ní Ndyuūs nga' a yā ye' ē nduudu mii' cuayiivi taachí 'āā chó'ōo chuū. 'Āā' naa' tiempo nguuvi chí David nga' a sa ye' ē. Ní 'tíicā canéé nguū' na libro ye' é Ndyuūs ye' ē nguuvi mii':

Maa'nguuví nduuti chí ndís'tií 'caandiveé' nī nduudu chí Ndyuūs nga' á yā: Nguéé dichēē chí nī staava ye' é nī. ⁸ Ní nduuti chí sa' ā Josué chí sa' ā ndíí tii'nyā' ye' e 'ii'nyā' Israel s'ee' cuuvi sa ca' a sa 'ii'nyā' Israel s'ee' chí ntaavi'tuunúū' yā tuu' mī ní Ndyuūs nguéé canee chí caa' m'á' yā taama vmné' ēe ye' ē táámá nguuvi. ⁹ Maa' ní cáávā chuū vée' chí ntaavi'tuunúū' 'ii'nyā' chí ye' é Ndyuūs. ¹⁰ Ní 'ii'nyā' chí sndaá yā naachi Ndyuūs ntaavi'tuunúū' yā 'āā ntéé idií' yā ntiin'nyu' tan'dúú'cā chí Ndyuūs 'āā ntéé idií' yā ntiin'nyu'. ¹¹ Maa' ní canéé chí di'cuí' tu yú chí cuuvi cūndaā yú lugar naachi ntaavi'tuunúū' yú ní 'aatī taná' ā yú dii' yú chí nguéé i'téenu yú tan'dúú'cā 'ii'nyā' s'ee' chí nguéé chí'téenu yā.

¹² Ní nduudu cuaacu ye' é Ndyuūs ní canduuchi ní neené ditiinú. Ní vee' ca 'caāi' ye' ē nguéé ti 'áámá machete chí 'caāi' nduu 'uuví lados. 'Tíicā nduudu cuaacu ye' é Ndyuūs. Ndaā na coo ye' e cuerpo ye' e yú naachi canee alma ye' e yú ndúú'cū espí'ritu ye' e yú ndíí túú' tē ye' e yú. Ní déénu chēē chí tumicadiínuu' yú ndúú'cū chēē chí ne' e yú dii' yú chí ngīcā ye' e staava ye' e yú. ¹³ Nguéé de' ē vee' chí vée' chí cuuvi cunúú' n'de'ei yde' é Ndyuūs. Ndyuūs din'dái yā tanducué' ē dendu' ū chí vée' ní inaá' n' yā nducué' ē tan'dúú'cā chí canee nanáa' yā. Ní canéé chí ca' a yú cuenta ye' e vida ye' e yú taachi ndaa yú nanáa' yā.

Jesús ni chiiduú ch'ēte taavi ca ye' e yú

¹⁴ Jesús chí daiyá Dendyuūs ní chiiduú ch'ēte taavi ca ye' e yú. Ní cuna' a yā va' ai chēeti nguuvi ní ndaā yā nanáa' Ndyuūs. Ní cáávā chuū canee chí 'áámá canee yú ndúú'cū chí i'teenu yú Ndyuūs. ¹⁵ Ní chiiduú ch'ēte taavi ca ye' e yú ya' ai 'iinú yā s'uuú' taachi n'geenu yú ngii caati Jesús mii' ní ch'eenú yā chí tanducué' ē tan'dúú'cā s'uuú' naati nguéé dinuu' ndí yā mar 'áámá vmné' ēe. ¹⁶ Ní cáávā chuū cuuvi ndaa yú nanáa' trono ye' é Ndyuūs ye' e yú ndúú'cū confianza ti dine' é yā s'uuú'. Ní 'íicú Ndyuūs cuuvi ya' ai 'iinú yā ye' e s'uuú' ní cunnee yā s'uuú' taachi, vée' necesidades ye' e yú. Ní itée yā s'uuú' dendu' ū chí n'daacá n'dai ye' é yā.

5

¹ Tiempo chí chó'ōo 'ii'nyā' chí snée yā i'n'yee'dí c'ūū ndēēv' é yā ca'áámá cā'aama chiiduú ch'ēte chí canéé chí dii'nyā' yā ntiin'nyu' ye' é Ndyuūs cucáávā 'ii'nyā' s'ee'. Ní ca' á yā ofrendas ní 'caa' n'nú' yā 'iiti chí candēē 'ii'nyā' s'ee'

ti ofrenda caavā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. ² Ní chiiduú ch'εετε ca ní dinuuⁿndí yā tan'dúúccā nducyááca 'iiⁿ'yān. Ní cáávā chuū véé paciencia yeⁿ'é yā ndúúccū 'iiⁿ'yān chí tonto ní ndúúccū 'iiⁿ'yān chí dinuuⁿndí yā. ³ Ní chiiduú ch'εετε ca cáávā chí dinuuⁿndi yā canéé chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti chí ofrenda yeⁿ'e maáⁿ yā cáávā nuuⁿndi yeⁿ'e maáⁿ yā tan'dúúccā chí díiⁿ tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ cáávā nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁴ Ní mar 'áámá saⁿ'ā cuuví díiⁿ sa nombrar maaⁿ sa lado yeⁿ'ē chiiduú ch'εετε ca cáávā chí maáⁿ sa neⁿ'e sa ti Ndyuūs yaaⁿ'ví yā saⁿ'ā chí cuuvi chiiduú ch'εετε ca chí díiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā tan'dúúccā chí yaaⁿ'ví yā saⁿ'ā Aarón chí cuuvi chiiduú ch'εετε ca tiempo chí 'āā chó'ōo. ⁵ Tiicá ntúūⁿ chó'ōo yeⁿ'e Cristo. Cristo miiⁿ nguéé díiⁿ yā nombrar maáⁿ yā chí cuuvi chiiduú ch'εετε ca. Ndyuūs yaaⁿ'ví yā Cristo chí cuuvi chiiduú ch'εετε ca. Ní 'túicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs:

Dii ní daiyá, 'úú ní chiida di ní cuaacu chí díi ní daiyá. ⁶ Ngaⁿ'a ntúūⁿ táámá ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'túicā:

Díi ní daiyá ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canee di chiiduú ch'εετε ca. Tan'dúúccā chí tiempo chí 'āā chó'ōo chiiduú ch'εετε ca chí nguuvi Melquisedec 'tiicá nī ti yeⁿ'ē ndaata yeⁿ'é yā. ⁷ Ní taachi Jesús canee yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū caⁿ'anguaⁿ'á yā nanaáⁿ Ndyuūs chiidá yā ní ngaⁿ'a yā: N'díi Ndyuūs díiⁿ nī chíiⁿ chí neⁿ'é nī. Ní 'caí diitú yā neⁿ'e chí chεεcú yā: N'díi, Ndyuūs, cuuvi nadanguáⁿ'ai nī 'úú chí nguéé 'cuuví nduuti chí neⁿ'e nī díiⁿ nī 'túicā. Ní Ndyuūs ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Jesús taachi ngaⁿ'anguaⁿ'á yā ti dich'εεté yā Ndyuūs. Ní Ndyuūs caⁿ'á yā fuerzas Jesús. ⁸ Ní 'áará chí Jesús miiⁿ ní daiyá Dendyuūs ch'eeⁿ yā cáávā denduⁿ'ú chí canéé chí ch'eenú yā chíi ní ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e nducueⁿ'ē. ⁹ Ní taachi Ndyuūs n'diichineéⁿ yā Jesús, Jesús miiⁿ ní díiⁿ yā nducueⁿ'ē chí neⁿ'e Ndyuūs. Ní 'fúú Jesús miiⁿ cuuví yā nadanguáⁿ'ai yā nducyaaca s'uuúⁿ chí n'giindiveeⁿ yú yeⁿ'e yā. ¹⁰ Ní Ndyuūs díiⁿ yā chí Jesús cuuvi chiiduú ch'εετε ca tan'dúúccā tiempo chí chó'ōo chiiduú ch'εετε ca chí nguuvi Melquisedec, 'tiicá yā.

Véé peligro yeⁿ'e yú chí ngaⁿ'a yú chí 'āā ntéé i'teenu yú Jesucristo

¹¹ Maaⁿ ní véé cá chí neⁿ'é 'nú caaⁿ'máⁿ 'nú yeⁿ'e Melquisedec chí chiiduú ch'εετε ca naati ngii n'dái caaⁿ'máⁿ 'nú yeⁿ'ē ti ndís'tíi ní nguéé ituumicadi-inuuⁿ nī. ¹² 'Āā chó'ōo tiempo chí ndís'tíi 'āā s'téenu nī ní maaⁿ ní ndís'tíi canéé chí ca'cueéⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ naati ndíi maaⁿ 'āā neⁿ'é nī taama vmnéⁿ'ēe chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ca'cueéⁿ yā ndís'tíi denduⁿ'ú chí vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní ndís'tíi ní 'āā débil nī. Ní tan'dúúccā dacuáⁿ'āa chí neⁿ'e leche ní nguéé neⁿ'e comida chí ditiimú, 'tiicá nī. ¹³ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí dámaāⁿ ng'i leche ní tan'dúúccā dacuáⁿ'āa 'tiicá yā. Ní nguéé deenú yā de'ē chí n'daacā o de'ē chí nguéé n'daacā. ¹⁴ Ní comida chí ditiinu ní cheⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ n'geēté chí 'āā deenú yā in'nuú yā chéé chí n'daacā o chéé chí nguéé n'daacā caati 'túicā costumbre yeⁿ'é yā chí díiⁿ yā.

6

¹ Maaⁿ ní i'téenu ca yú ní 'caandiveeⁿ ca yú cosas chí chεεchi chí 'iiⁿ'yāⁿ ca'cueéⁿ yā s'uuúⁿ. Ní nguéé neⁿ'e yú 'caandiveeⁿ yú taama vmnéⁿ'ēe tan'dúúccā chí ng'i'cueéⁿ yā s'uuúⁿ ndii vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi cáámá i'teenu yú nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo. Ní nguéé ngaⁿ'a yú táámá vmnéⁿ'ēe chí s'neeⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yú chí nguéé n'daacā chí díiⁿ chí 'cuuvi yú ti maaⁿ ní i'teenu

yú Jesucristo. ² Ní nguéé ca'cueeⁿ ca yú yeⁿé chi ngeédínūⁿni, ní nguéé yeⁿé chi s'nuuⁿ yú ta'a yú nanáánⁿ tiíⁿ 'iiⁿyāⁿ, ní nguéé yeⁿé chi nduuchí 'iiⁿyāⁿ chi yeⁿe Cristo yeⁿé nguaaⁿ tináⁿā, ní nguéé yeⁿé nguuvi chi Cristo dííⁿ yā juzgar nducyaa ca 'iiⁿyāⁿ. ³ Ca'cueeⁿ ca yú más cā yeⁿe chi i'téenu yú yeⁿe Cristo. Ní chuū ná dííⁿ yú nduuti chi Ndyuūs neⁿe yā.

⁴ Ní ḡde'ē yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi 'āā sta'á yā deēve chi Cristo, ní sta'á yā cosas chi n'dai taavi chi Cristo ca'a yā, ní 'āā sta'á yā Espíritu N'dai yeⁿe Cristo, ⁵ ní deēnū yā nduudu cuaacu chí n'dai chí yeⁿé Ndyuūs ndúúⁿcū poder chi yeⁿe táámá iⁿ'yeeⁿdi chi cuchíi? ⁶ Ní nduuti chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā yeⁿe Cristo ní dinuūⁿndí yā, nguéé cuuvi dííⁿ yā ndaa yā nanáánⁿ Cristo chí nadach'ēecú yā nuūⁿndi yeⁿé yā, tí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ dííⁿ yā tan'dúúⁿcā chí s'nééⁿnga'á yā daiyá Ndyuūs miiⁿ taama vmnéⁿēe. Ní dííⁿ yā chí Cristo miiⁿ 'cuiináaⁿ yā nguaaⁿ 'yáánⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ. ⁷ Ndyuūs dííⁿ yā ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúúⁿcā chí dííⁿ yā ndúúⁿcū yáⁿāa taachi n'deeⁿ cuuvi ngeeⁿ cuūvi vmnáánⁿ yáⁿāa ní yáⁿāa sta'ā nuūⁿnīⁿ miiⁿ 'áámá 'áámá vmnéⁿēe chí ngeeⁿ cúúⁿvī. Ndyuūs ca'á yā yáⁿāa miiⁿ cosecha chí n'dai 'iiⁿyāⁿ chí ngiinú yā ndaataá. ⁸ Naati nduuti chí yáⁿāa miiⁿ ní ngii yáánⁿ yeⁿe ndúúⁿcū yaata chí nguéé dichíⁿvē tuuⁿmi ní nguéé dichíⁿvē. Ní Ndyuūs nguéé ca'á yā cosecha n'dai yeⁿé níⁿcú cuayiivi 'iiⁿyāⁿ ní neeⁿ yáⁿa yā yáⁿāa miiⁿ.

Véé chí cuuvi yeⁿe yú chí nnee s'uuúⁿ chí 'áámá cunee yú

⁹ Maaⁿ ní 'áára chí ngaⁿ'á 'nū 'tíicā yeⁿe ndís'tií, hermanos, deenu 'nū chí véé cosas chí n'dai taavi ca yeⁿé ní ti yeⁿé Cristo ndís'tií ní Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tií. ¹⁰ Ndyuūs dámaāⁿ dííⁿ yā dendo'u chí cuaacu. Nn'gaacú yā yeⁿé ntiiⁿ'nyuⁿ chí dííⁿ nī ní táacā nneeⁿ nī hermanos yeⁿe yú caati dineⁿé nī hermanos chí i'téenu yā Jesucristo. Ní 'tíicā ní dííⁿ nī nguuvi nguuvi. ¹¹ Maaⁿ ní neⁿé 'nū chí ca'áámá ca'áámá ndís'tií daamá nūⁿ idiiⁿ ní ndúúⁿcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿé nī tan'dúúⁿcā chí dííⁿ nī taachi cáámá i'téenu nī. Ní dííⁿ nī ndíi tiempo chí ch'ií nī. Ní 'tíicā cuuvi cuaacu chí véé chí cuuvi yeⁿé nī. ¹² Nguéé neⁿé 'nū chí nduuví 'daan'di nī naati neⁿé 'nū chí din'daacá ní tan'dúúⁿcā tanáⁿ'a cā 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā. Ní cunee ngiinú yā yeⁿe vaadi n'dai chí Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí cuuvi yeⁿé yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

¹³ 'Áā 'náánⁿ tiempo chí chó'oo Ndyuūs dííⁿ yā 'áámá compromiso ndúúⁿcū Abraham ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā cáávā chí duuchi maánⁿ yā chí 'tíicā caⁿ'á yā dííⁿ yā caati nguéé cá táámá 'iiⁿyāⁿ chí ch'ēete cá yā ti Ndyuūs. ¹⁴ Ní caⁿ'a yā: Díí, Abraham, cuaacu níⁿ'nyúⁿ di'viicú díi ní dííⁿ chí cuuvi n'deeⁿ n'dái daiyá 'iiⁿyāⁿ yeⁿé di cuaaⁿ naachi cuchíi. ¹⁵ Abraham cūnee ngiinú yā compromiso yeⁿé Ndyuūs ndúúⁿcū vaadi ngiinú ní tunéⁿ yā compromiso chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí ca'á yā Abraham miiⁿ. ¹⁶ Maaⁿ ní taachi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdi 'cūú ngaⁿ'á yā chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ caⁿ'á yā dííⁿ yā, ngaⁿ'á yā “Por Dios” cucáávā 'áámá yā chí ch'ēete cá yā nguéé ti 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Níⁿcú taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí 'tíicā caⁿ'á yā dííⁿ yā cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí ch'ēete ca tuuⁿmi ní nguéé véé más cā chí cuuvi caaⁿ'máⁿ yā yeⁿé. ¹⁷ Ní 'tíicā Ndyuūs neⁿé yā ch'iⁿ'í yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe Abraham chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ dííⁿ yā cumplir compromiso yeⁿé yā. Ní nguéé n'daaⁿ mar 'áámá nduudu yeⁿé yā. Ní cáávā chuū ngaⁿ'á yā cucáávā chí duuchi maánⁿ yā. ¹⁸ Ní cáávā chuū véé 'úúvī dendu'u chí nguéé cuuvi n'daaⁿ. Ndyuūs ní nguéé cuuvi cu'neéⁿ yā táámá cosa lugar yeⁿé 'uuví compromiso yeⁿé Ndyuūs ndúúⁿcū chí ngaⁿ'á yā chí caⁿ'á yā dííⁿ yā cáávā chí duuchi maánⁿ yā. Ndyuūs nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā nduudu yaadi. Ní ndúúⁿcū

compromiso yeⁿé yā, Ndyuūs tee yā s'uuūⁿ 'viich'εεtínūⁿ ch'εεte yeⁿe yú caati s'uuūⁿ n'nuuⁿ yú Ndyuūs ní i'téenu yú 'yā ní yeⁿé chi Ndyuūs tée yā chi cuuvi yeⁿé yú. ¹⁹ Chíⁿ chí i'téenu yú cáávā alma yeⁿe yú ní tan'dúú^{cā} 'áámá ancla yeⁿe barco ti i'nēēⁿ díⁿ barco chi 'āā ntéé ínuⁿu. 'Tíicā s'uuūⁿ ndúú^{cū} chí i'téenu yú cuuvi ndáá niⁿnuⁿ yú nanááⁿ Ndyuūs. ²⁰ Jesucristo 'āā ndaá yā nanááⁿ Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿé s'uuūⁿ. Ní maaⁿ ní cááva yā cuuvi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní maaⁿ ní Jesucristo miⁿ ní chiiduú ch'εεte ca yeⁿe yú chi 'áámá cūnee ná ntiⁿnyuⁿ miⁿ. Ní tan'dúú^{cā} chiiduú ch'εεte ca Melquisedec chí 'áámá cūnee na ntiⁿnyuⁿ 'āā tiicā nūⁿ Jesucristo.

7

Yeⁿe Jesús chi chiiduú ch'εεte ca tan'dúú^{cā} Melquisedec chí chiiduú ch'εεte ca

¹ 'Iiⁿyāⁿ Melquisedec ní rey yeⁿé yāāⁿ Salem ní chiiduú ch'εεte ca yeⁿe Ndyuūs chí ch'εεte n'dai. Tiempo chí 'āā 'nááⁿ chó'oo, saⁿā Abraham ní taachi cuchí sa chí cheⁿe sa ná caandaá naachi ch'iⁿnuⁿ sa reyes, saⁿā Abraham miⁿ ndaaca sa nanááⁿ chiiduú ch'εεte ca Melquisedec ní Melquisedec di'viicú yā Abraham. ² Ní Abraham miⁿ ní ca'ā sa Melquisedec 'áámá ndiichí parte yeⁿé nducuéⁿé chí diví yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe reyes cucáávā caāndā. Ní chí duuchi chí Melquisedec vmnááⁿ vmnaaⁿ neⁿé caaⁿmāⁿ rey chí yeⁿe vaadi cuaacu. Ní cuayiiⁿ ní neⁿe caaⁿmāⁿ rey yeⁿe yāāⁿ Salem, ní chí duuchi yā neⁿe caāⁿmaⁿ rey yeⁿé vaadi 'diⁿiⁿ. ³ Nguéé canee nguūⁿ chεε chí chεεcú Melquisedec, chεε chí chiidá yā ndíi nguéé ndúú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿé yā yeⁿe chí chiicá yā. Nguéé canee nguūⁿ yeⁿe tiempo chí ch'iⁿdiyāāⁿ yā ndíi nguéé ndúú yeⁿe tiempo chí ch'iⁿ yā. Ní cucáávā chuū Melquisedec miⁿ tan'dúú^{cā} daiyá Ndyuūs 'tiicá yā ti 'áámá chiiduú ch'εεte ca chí 'áámá cūneeⁿ na ntiⁿnyuⁿ cueⁿé daāⁿmaⁿ.

⁴ Maaⁿ ní nadacádíⁿnuuⁿ ní chí ch'εεte n'dai saⁿā Abraham 'cūū. Abraham ca'a yā 'áámá ndiichi parte yeⁿé nducuéⁿé chí diví yā yeⁿe reyes taachi cuⁿu yā na caāndaá. ⁵ 'Tíicā ngaⁿā ley yeⁿe Ndyuūs chí Moisés dingúⁿ yā: Nducyaaⁿ chiiduú chí yeⁿe ndaata yeⁿé 'iiⁿyāⁿ Leví canéé chí cuta'á yā ndiichí parte yeⁿe nducuéⁿé chí véé yeⁿe nducyáá^{cā} 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿe Abraham ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿé yā, ti 'iiⁿyāⁿ Leví miⁿ ní yeⁿé ndaata Abraham. ⁶ Naati chiiduú ch'εεte ca Melquisedec miⁿ ní nguéé yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Leví naati sta'á yā ndiichí parte yeⁿe Abraham. Ní Abraham miⁿ ní saⁿā chí Ndyuūs díⁿ yā compromiso ndúú^{cū} sa chí véé chí cuuvi yeⁿe sa. Ní chiiduú ch'εεte ca Melquisedec di'viicú yā Abraham. ⁷ Maaⁿ ní Melquisedec chí di'viicú yā Abraham ní ch'εεte cá yā nguéé ti Abraham chí di'viicú yā 'yā. ⁸ Maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Leví chí ita'á yā chí ndiichí parte yeⁿe nducuéⁿé chí véé yeⁿe yú, ní 'iiⁿyāⁿ chí caⁿá yā 'cuuvi yā. Naati canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Dendyuūs 'tíicā chí chiiduú ch'εεte ca Melquisedec chí sta'á yā ndiichi parte yeⁿé 'iiⁿyāⁿ ní nguéé ngaⁿ'ā chí n'dí yā. ⁹ Ní chuū ní neⁿe caaⁿmāⁿ chí taachi Abraham ca'á yā ndiichi parte yeⁿé yā chiiduú ch'εεte ca Melquisedec, maaⁿ tiempo nūⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Leví chí yeⁿé ndaata Abraham ní 'iiⁿyāⁿ chí sta'á yā ntúūⁿ chí ndiichi parte yeⁿé yā. 'Tiicá ntúūⁿ ca'a yā chí ndiichi parte yeⁿé yā chiiduú ch'εεte ca Melquisedec. ¹⁰ Ní 'áará chí saⁿā Leví miⁿ 'āā cuéé 'cuundiyaāⁿ sa, Abraham miⁿ díⁿ yā chuū cáávā 'iiⁿyāⁿ yeⁿé yā chí 'āā cuéé 'cuundiyaāⁿ yā taachi ndaā^{cā} sa chiiduú ch'εεte ca Melquisedec cuaaⁿ na yúúⁿi, ní ca'á yā chí ndiichi parte miⁿ.

11 Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel sta'á yā ley yeⁿ'é yā yeⁿ'ē chiiduú s'eeⁿ chí yeⁿ'ē ndaata Leví. Ní 'iiⁿ'yāⁿ Leví s'eeⁿ ní yeⁿ'e ndaata Aarón. Ní nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ Leví s'eeⁿ cuuvi díiⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi 'cuεεtinéé n'daacá yā ní nguée nuuⁿndi yeⁿ'é yā, ¿de'ē cáávā chí neⁿ'é yā táámá chiiduú ch'εεte ca chí 'āā ví'í cá ní nguée yeⁿ'é ndaata chiiduú Aaron? Naati tan'dúúca chiiduú ch'εεte ca Melquisedec, 'tíicá yā. 12 Caati naachi n'daaⁿ yā chiiduú ch'εεte ca yeⁿ'ē táámá ndaata yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel 'tíicá ntúūⁿ canee chí n'daa yā ley. 13 Ná libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā canéé nguūⁿ yeⁿ'e Señor yeⁿ'e yú. Señor ní yeⁿ'ē táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e chiiduú chí díiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē nátai naachi 'caan'núⁿ yā 'iiti cáávā yeⁿ'e ofrenda yeⁿ'e Ndyuūs. 14 Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní déénu yā chí Señor Jesucristo yeⁿ'é yú ch'iindiyáaⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Judá. Ní Moisés nguée ngaⁿ'a yā de'ē vεε yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Judá taachi cāⁿ'a yā yeⁿ'e chiiduú yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e yā.

15 Ní neené cuaacu ca canee taachi ndaa táámá chiiduú chí tan'dúúca chiiduú ch'εεte ca Melquisedec, 'tíicá yā. 16 Ní táámá chiiduú miiⁿ nguée díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē chiiduú cáávā ley chí ngaⁿ'a chí chiiduú miiⁿ canee chí cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e chiiduú. Naati táámá chiiduú miiⁿ díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē chiiduú cáávā chí véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā ní véé poder yeⁿ'é yā. 17 'Tíicā canee nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e yā 'tíicá:

Díi ní 'áámá chiiduú chí cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ 'áámá cūnee na ntiiⁿnyuⁿ. Tan'dúúca chiiduú ch'εεte ca Melquisedec 'tíicá ní. 18 Maaⁿ ní ley yeⁿ'e Moisés ní nguée ley yeⁿ'ē maaⁿ caati nguée dichí'vε. 19 Ley yeⁿ'e Moisés nguée cuuvi díiⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cuεεtinéé n'daacá yā chí nguée nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Naati maaⁿ ná lugar yeⁿ'ē ley miiⁿ véé 'viich'εtííuⁿ chí n'daacá ca chí cuuvi yeⁿ'é yú chí Ndyuūs tee yā s'uúⁿ. Ní cáávā chuū ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs.

20 Ní Ndyuūs, cáávā chí duuchi maáⁿ yā, caⁿ'a yā chí díiⁿ yā chí Jesucristo chiiduú ch'εεte ca. Tanáⁿ'ā ca chiiduú díiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ tan'dúúca chí ngaⁿ'a reglas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ nguée cáávā mar 'áámá nombre yeⁿ'é Ndyuūs. Naati yeⁿ'ē táámá chiiduú ch'εεte ca chí Jesucristo, Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e Jesucristo ndúúcu chí duuchi maáⁿ yā chí canéé yā 'áámá chiiduú ch'εεte ca. 21 'Tíicā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs naachi Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē taama yā:

Señor Ndyuūs ngaⁿ'á yā ndúúcu chí duuchi maáⁿ yā ní nguée n'dáaⁿ yā chí ngaⁿ'a yā. Díi ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ canéé dí chí díi ní 'áámá chiiduú díi tan'dúúca chiiduú ch'εεte ca Melquisedec 'tíicá dí. 22 Maaⁿ ní cucáávā chí Ndyuūs díiⁿ yā chuū, Jesús ní díiⁿ yā chí seguro canee compromiso yeⁿ'é Ndyuūs. Ní n'daacá ca nguée tí chí vmnááⁿ vmnaaⁿ chí yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 23 'Tíicá dendu'ū neené 'yaaⁿ chiiduú vεε naati nguée ch'εεtinéé yā ndúúcu ntiiⁿnyuⁿ caati ch'íi yā. 24 Naati Jesucristo miiⁿ nguée ch'íi yā tí 'áámá canee yā. Ní nguée ca'á yā táámá 'iiⁿ'yāⁿ ntiiⁿnyuⁿ chí yeⁿ'é yā. 25 Maaⁿ ní Jesucristo cuuvi nadanguáⁿ'ai yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaa yā nanááⁿ Ndyuūs cáávā Jesucristo miiⁿ. Níicú Jesucristo miiⁿ canduuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní ngaⁿ'angua'á yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí yeⁿ'é yā.

26 'Tíicá Jesús miiⁿ ní chiiduú ch'εεte ca chí itéé yā necesidades yeⁿ'e yú. Ní deεvε yā. Ní nguée díiⁿ yā cosas chí nguée n'daacá. Ní nguée díiⁿ yā mar 'áámá nuuⁿndi. Jesucristo miiⁿ 'āā ví'í ca yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndí yā. Ní cueⁿ'é yā yaacu cá nguée tí nanguuvi. 27 Ní Jesucristo chí chiiduú ch'εεte ca

nguéé canéé chí dííⁿ yā tan'dúúcā tanáⁿā chiiduú n'gēete ca chi 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti nguuví nguuví cáávā nuuⁿndi yeⁿe maáⁿ yā ní cuayíivi cáávā nuuⁿndi yeⁿe tanáⁿā ca 'iiⁿyāⁿ. Jesús miíⁿ 'áámá vmnéⁿēe dííⁿ yā chuū taachi nca'a vida yeⁿe maáⁿ yā taachi ch'íi yā cáávā nuuⁿndi yeⁿe yú. ²⁸ Cáávā ley yeⁿe Moisés 'iiⁿyāⁿ i'néⁿe yā chiiduú n'gēete ca chi 'iiⁿyāⁿ chí véé nuuⁿndi yeⁿe yā. Chó'ōo 'naa' tiempo ní cuayíivi ní Ndyuūs ngaⁿā yā cáávā chí duuchi maáⁿ yā chí daiyá yā ní chiiduú ch'ēete ca chí dííⁿ yā chíiⁿ chí Ndyuūs neⁿé yā chí dííⁿ yā. Ní 'áámá cūnee yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

8

Jesucristo ní abogado yeⁿē táámá compromiso

¹ Chuū chí caⁿa 'nú ní ch'ēete ca yeⁿe tanducuénⁿē chí ngaⁿá 'nú chí 'tíicā. Chiiduú ch'ēete ca yeⁿe yú chí Jesucristo ní véé yā ná va'ai ch'ēeti nguuví na lado yeⁿē honor yeⁿe trono yeⁿé Ndyuūs chí canéé na va'ai ch'ēeti nguuví.

² Ní Jesucristo dííⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē chiiduú ch'ēete ca na yaácū na va'ai ch'ēete nguuví chí cuaacu níⁿnyuⁿ chí yeⁿé Ndyuūs. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé díⁿdái yā yaácū miíⁿ tí Señor Jesucristo maáⁿ yā díⁿdái yā. ³ 'Iiⁿyāⁿ s'neéⁿ yā ca'áámá cā'aama chiiduú ch'ēete ca chí canéé chí ca'á ofrenda ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti cáávā nuuⁿndi yeⁿé 'iiⁿyāⁿ. Cáávā chuū Jesucristo canéé chí véé yeⁿé yā chí cuuví ca'a yā chí vida yeⁿe maáⁿ yā. ⁴ Ní ndúúⁿtí chí Cristo miíⁿ cuné^e yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū nguéé cuuví chiidúú yā caati véé chiiduú s'eeⁿ chí nga'a yā ofrendas nanááⁿ Ndyuūs tan'dúúcā chí ngaⁿa ley yeⁿe Moisés. ⁵ Ní chiiduú s'eeⁿ ní dííⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yā ní dííⁿ yā tan'dúúcā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yaácū chí canéé na va'ai ch'ēeti nguuví. Deenú 'nú chí dííⁿ yā copiar ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé Ndyuūs tí taachi Moisés neⁿé yā díⁿdái yā yaácū chí va'ai tínūⁿ, Ndyuūs caⁿa yā chíi yā Moisés ní ngaⁿa yā:

Dii, Moisés, candé^e nī cuidado yeⁿē tanducuénⁿē chí diiⁿ di. Ní diiⁿ di tan'dúúcā chí ch'iⁿí dii taachi canee di na cuéⁿtí. ⁶ Naati Cristo chí chiiduú ch'ēete ca yeⁿe yú dííⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí ch'ēete taavi ca nguéé tí yeⁿe chiiduú n'gēete ca yeⁿé iⁿ'yeeⁿdí 'cūū caati Ndyuūs dííⁿ yā compromiso chí Cristo canéé yā naavtaⁿā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúⁿcū Ndyuūs. Maaⁿ ní s'uuúⁿ cuuví ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs cáávā Cristo miíⁿ. Ní compromiso miíⁿ ní ch'ēete ca tí yeⁿe tanducuénⁿē chí n'daacā taavi ca.

⁷ Ní nduuti chí compromiso chí vmnááⁿ vmaaaⁿ chí yeⁿé Ndyuūs ní n'daacā taavi ca tuuⁿmi ní nguéé canee chí dííⁿ yā ndiichí ndii 'úúví compromiso. ⁸ Naati Ndyuūs n'diichí yā chí nguéé n'daacā dííⁿ 'iiⁿyāⁿ tiempo chí 'āa chó'ōo. Ní ngaⁿá yā ngī yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿé yā 'tíicā:

'Tíicā ngaⁿa Señor: Tiempo chí cuchii 'úú ní dííⁿ 'áámá compromiso ngaí ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel ní ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Judá.

⁹ Ngué^e idiíⁿ tan'dúúcā chí dííⁿ ndúúⁿcū chíidá yā taachi diví 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáⁿāa Egipto. 'Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ nguéé dííⁿ yā tan'dúúcā chí 'úú yaaⁿví 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ. Ní cáávā chuū nguéé dííⁿ cuenta yeⁿé yā.

¹⁰ Cuayíivi chí chó'ōo nguuví s'eeⁿ ní maaⁿ ní chuū chí compromiso ngaí chí caⁿá dííⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nación Israel. Ngaⁿa Señor: Cuⁿneéⁿ leyes yeⁿé na vaanicadínūⁿ yeⁿé yā ní dinguúⁿ leyes yeⁿé na staava yeⁿé yā. Ní 'úú cuuví Ndyuūs yeⁿé yā, ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cuuví 'iiⁿyāⁿ yeⁿé.

- 11 Ní mar 'áámá yā canee chi ca'cueén yā 'iín'yān ye'n'e nación ye'n'é yā 'tíicā. Ndis'tiī n'diichí nī Señor miiⁿ, caati nducyáacá yā ní n'diichí yā 'úú ndíi 'iín'yān chí nga'n'ā ntiī'nyúⁿ yā ndii taná'ā 'iín'yān.
- 12 Ní 'úú ní nadach'εεcú nuuⁿndi chí diín yā ní 'āā ntéé nn'gaacú nuuⁿndi ye'n'é yā. 13 Ní Ndyuūs nga'n'a yā ye'n'é compromiso chí ngai ti caati compromiso chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní 'āā ndiicúū tuu'mi ní deenu yú chí dendú'ú chí 'āā ndiicúū ní 'āā nuúⁿ 'cuínu.

9

Ye'n'e yáacū na iⁿ'yeedí 'cūū ní ye'n'é yáacū na va'ai chēeti nguuví

1 Cuáacú chí véé reglas ye'n'e compromiso chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ndúúcū yaācū chí 'iín'yān s'eeⁿ din'dái yā naachi dich'εεte yā Ndyuūs. 2 Din'dái yā yaācú ye'n'e tīnūⁿ ndúúcū 'uuví cuartos. Cuarto chí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní nguuví Lugar DεεVE. Ní chēeti cuarto miiⁿ véé 'áámá candelero ndúúcū 'áámá mesa, ní vmnaaⁿ mesa véé pan chí ofrenda ye'n'é Ndyuūs. 3 Ná cuarto chí yaānūⁿ táámá lado ye'n'e cortina ye'n'e tīnūⁿ nguuví Lugar DεεVE N'dai Ca Ye'n'é Ndyuūs. 4 Na cuarto miiⁿ véé 'áámá nátaí ye'n'e 'dii'nguāaⁿ naachi chiidúú ch'εεte ca ngí'í yā cú'n'úyaa. Ní míⁿ canéé 'áámá caja chí ye'n'é compromiso. Nducuéⁿē lados ye'n'e caja miiⁿ ní candúū 'dii'nguāaⁿ vmnááⁿ ye'n'é. Chēeti caja miiⁿ véé chífé ye'n'é 'dii'nguāaⁿ ní miiⁿ snúūⁿ pan chí nguuví maná. Ní chēeti caja ntúūⁿ canéé nduucu chí nanguaaⁿ nu chí ye'n'e Aarón ndúúcū 'úúví tablas ye'n'é tuū naachi canéé nguūⁿ ley chí diín Ndyuūs. 5 Vmnaaⁿ caja miiⁿ canéé 'uúví querubines tan'dúúcā ángeles ndúúcū ngeεchí yā. Ní miiⁿ Ndyuūs canéé yā. Ní canéé 'cutií ye'n'e ngeεchí yā ye'n'é vmnaaⁿ cuaaⁿ naachi Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿndi ye'n'é nducyaaca 'iín'yān. Maaⁿ ní ye'n'é chuū nguéé cuuvi caaⁿ'mán ye'n'é tanducuéⁿē maaⁿ.

6 'Tíicā chiidúú s'eeⁿ idiíⁿ yā nducuéⁿē. Nguuví nguuví chiidúú s'eeⁿ ngéⁿe yā na cuarto vmnááⁿ vmnaaⁿ ní diín yā ntiī'nyuⁿ ye'n'é yaācú ye'n'é Ndyuūs. 7 Ní na cuarto chí yaānūⁿ miiⁿ chí ndii 'úúví dámaaⁿ chiidúú ch'εεte ca indaa yā 'áámá vmne'éeⁿ nūⁿ ca'áámá ca'áámá nduuyū. Ní canéé chí candéé yā yuúⁿ ye'n'e 'iiti chí ca'a yā ofrenda Ndyuūs cáávā nuuⁿndi ye'n'é yā ní cáávā nuuⁿndi ye'n'é taná'n'ā 'iín'yān. 8 Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs chí iⁿ'í yā s'uuúⁿ chí nguéé cuuvi ndaa yú nanaáⁿ Ndyuūs néⁿé chí canéé yaācú ye'n'e tīnūⁿ caati yaacu tīnūⁿ miiⁿ ní ye'n'e compromiso chí vmnááⁿ vmnaaⁿ. 9 Ní nducuéⁿē chuū chí diín chiidúú s'eeⁿ ní canee tan'dúúcā 'áámá ejemplo ye'n'é tiempo ye'n'e yú. Chiidúú s'eeⁿ ní ca'a yā ofrendas nanaáⁿ Ndyuūs ndúúcū 'iiti chí n'giiⁿ'núⁿ yā cáávā ofrendas ye'n'é nuuⁿndi ye'n'é yā. Chuū ní ne'n'é caaⁿ'maⁿ chí ofrendas ndúúcū 'iiti chí n'giiⁿ'núⁿ yā ní ca'a yā Ndyuūs nguéé cuuvi diín chí staava ye'n'e 'iín'yān s'eeⁿ ní dεεVE ne'n'e chí 'tíicā chí nga'a yā ofrendas nanaáⁿ Ndyuūs. 10 'Iín'yān s'eeⁿ dich'εεté yā Ndyuūs dámaaⁿ ndúúcū cosas chí che'ē yā ndúúcū cosas chí cu'u yā ndúúcū chíiⁿ chí diín yā chí cuuvi dεεVé yā staava ye'n'é yā. Nducuéⁿē chuū ní reglas chí diín yā ní canee chí diín yā 'tíicā ndii tiempo chí Ndyuūs n'daaⁿ yā dendu'ú ye'n'é.

11 Cristo ní 'āā ndāa yā iⁿ'yeedí 'cūū. Ní maaⁿ ní Cristo miiⁿ ní chiidúú ch'εεte ca ye'n'e dendú'ú chí n'dai taavi ca. Ní yaācū naachi Cristo diín yā ntiī'nyuⁿ ní ch'εεte taavi ca ní n'daacá ca nguéé ti yaācú ye'n'e tīnūⁿ chí ye'n'é iⁿ'yeedí 'cūū. Ní 'iín'yān s'eeⁿ nguéé n'dái yā yaācú chí ch'εεte ca. 12 Ní Cristo ndāa yā chēeti yáacū ndíi cuarto yaānūⁿ chí nguuví Lugar DεεVE N'dai Ca Ye'n'é Ndyuūs. Nguéé sndéé yā ndúúcū yuúⁿ ye'n'e 'iiti chí chivo o daiyā vaca

chi n'giiⁿnuⁿ yā naati ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e maáⁿ yā. Ní 'tíicā sndāa yā dámaāⁿ 'aama vmnéⁿ'ēe na Lugar DEEVE N'dai Ca Yeⁿ'é Ndyuūs cáávā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ní maaⁿ ní nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ chí cuuvi yeⁿ'é yā s'uúúⁿ cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¹³ Cuáácú chí yuúúⁿ yeⁿ'e itiindu ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e chivo ndúúcuⁿ yaiyáá yeⁿ'e daiya vaca chí 'āā ngiichi vmnaaⁿ nátaī ní chiiduú s'eeⁿ ch'eeⁿ ndái yā vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí v'éé nuuⁿndi yeⁿ'é yā ti yuúúⁿ cuuvi nadiveeve 'iiⁿ'yāⁿ cáávā ley yeⁿ'é yā. ¹⁴ Ní chuū ní cuaacu. Maaⁿ ní nééné n'daacā ca chí cuuvi diiⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo nguéé ti yuúúⁿ yeⁿ'é 'iiti. Cucáávā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí canduuchi cueⁿ'é daāⁿmaⁿ, Cristo diiⁿ yā ofrecer cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'yā cáávā ofrenda yeⁿ'é Ndyuūs, ofrenda chí n'daacā yeⁿ'é. Ní yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo ní cuuvi didēeve staava yeⁿ'é yú yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí nadacadínuuⁿ yú chí nguéé n'daacā. Ní 'íicú cuuvi s'uúúⁿ ní dichíⁿ'vē yú Ndyuūs chí canduuchi.

¹⁵ Cáávā chí Jesucristo diiⁿ yā 'áamá compromiso chí ngai, Jesucristo canéé yā naavtáⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ndúúcuⁿ Ndyuūs. Ní maaⁿ ní cuuvi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní cáávā chí ch'ii Cristo, Cristo ní cuuvi nadach'ēecú yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí cuneé yā mááⁿ compromiso chí vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí Ndyuūs yaaⁿ'vī yā chí cuuvi yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi cutaⁿ'ā yā chí cuuvi yeⁿ'é yā chí 'áamá cūnee chí Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ cucáávā Cristo. ¹⁶ Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'neeⁿ yā escrito yeⁿ'e herencia yeⁿ'é yā chí caⁿ'ā yā ca'á yā taamá yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee chí 'cuuvi yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chí dichíⁿ'vē chiiⁿ chí canéé nguūⁿ. Chuū ní tan'dúúca 'áamá compromiso chí diiⁿ yā. ¹⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí s'neeⁿ escrito yeⁿ'e herencia yeⁿ'é yā chí caⁿ'ā yā ca'á yā taama yā, nguéé dichíⁿ'vē escrito yeⁿ'é yā neⁿ'e tiempo chí canduuchí yā. Naati taachí 'āā n'dii yā tuuⁿ'mī ní dichíⁿ'vē chuū. Ní tan'dúúca 'áamá compromiso chí diiⁿ yā 'tíicā escrito miiⁿ. ¹⁸ Ní 'tíicā chíⁿ chí dichíⁿ'vē compromiso chí diiⁿ Ndyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ nduuti chí v'éé yuúúⁿ ti ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiti. ¹⁹ Moisés caⁿ'ā sa chíi sá nducyaaca mandamiento yeⁿ'e ley. Cuayiivi ní 'iiⁿ'yāⁿ caaⁿ'núⁿ yā 'iiti ní Moisés staⁿ'ā sa yuúúⁿ yeⁿ'é daiya vaca ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'é chivo ní ndástaⁿ'ā sa nuūⁿ'nīⁿ ndúúcuⁿ yuúúⁿ. Cuayiivi ní staⁿ'ā sa yuúúⁿ ndúúcuⁿ duúdu 'iiti cuuchí ndúúcuⁿ 'áamá yaatā chí duuchi hisopo. Ní s'neéⁿ yā yuúúⁿ vmnaaⁿ libro yeⁿ'e ley ní vmnaaⁿ yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ dendúⁿ'ū. ²⁰ Ní ngaⁿ'ā Moisés 'tíicā: Chuū ní yuúúⁿ chí 'áamá sello yeⁿ'e chí cuuvi cuaacu compromiso chí Ndyuūs ca'á yā orden chí ndís'tiī canee chí diiⁿ nī 'tíicā. ²¹ 'Tiicá ntúūⁿ Moisés s'neeⁿ sa yuúúⁿ miiⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e yaācū yeⁿ'e tীনūⁿ ní vmnaaⁿ yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē denduⁿ'ū chí itueeⁿ na ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. ²² Cuaacu chí tan'dúúca chí ngaⁿ'ā ley 'téé 'téé nguéé nducuéⁿ'ē ní yuúúⁿ diiⁿ chí canéé dēeve nducuéⁿ'ē. Ní Ndyuūs nguéé nadich'ēecú yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā nduuti chí nguéé ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'é 'iiti chí 'caaⁿ'núⁿ chiiduú s'eeⁿ.

Jesucristo ca'á yā maaⁿ cuerpo yeⁿ'é yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ yā 'yā lado yeⁿ'e ofrenda

²³ 'Tíicā nducuéⁿ'ē dendúⁿ'ū yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū canéé chí ndúúví dēeve ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e 'iiti. 'Téé 'téé nduuví dēeve tan'dúúca dēeve na va'ai chēeti nguuví. 'Tiicá ntúūⁿ cuuvi ndaa yú na va'ai chēeti nguuví nduuti chí dēeve yú ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e táámá yā chí Cristo chí ch'ēete taavi ca nguéé ti ndúúcuⁿ yuúúⁿ yeⁿ'e 'iiti. ²⁴ Cristo nguéé cueⁿ'é yā sndaa yā na 'áamá yaacú chí dēeve taavi ca chí nin'dái saⁿ'ā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Yaācū yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'téé 'téé tan'dúúca yaācū chí dēeve taavi ca chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí yaācū yeⁿ'e

Ndyuūs. Cristo cueñ'é yā sndaa yā na va'ai chεεti nguuvi ní miiñ canee yā nanááñ Ndyuūs lado yeñ'e s'uúúñ. ²⁵ Sañ'ā chiiduú ch'εεε ca yeñ'e iñ'yeeñdí 'cūū chi yeñ'e ndaata judíos chi Israel nduuyu nduuyu ndaá yā na Lugar Δεεε N'dai Ca ndíí ná yañūñ yeñ'e yaācū yeñ'e Ndyuūs ní ca'á yā Ndyuūs ofrenda chi yuúñ yeñ'e 'iiti, ní nguéé yuúñ yeñ'e yā chi ca'a yā. Naati Cristo ca'á yā vida yeñ'e maáñ yā caavā ofrenda 'áámá vmneñ'éé nūñ. ²⁶ Nduuti chi Cristo canee chi díñ yā tan'dúúca chi idiíñ chiiduú ch'εεε ca tuu'mi ní canee chi 'cuūvi yā n'dee n'dái cuuvi ndíí tiempo chi Ndyuūs din'dái yā iñ'yeeñdí 'cūū ndíí chi 'cuíñ iñ'yeeñdí. Naati nguéé díñ Cristo 'tíicā. Caati tiempo chi Ndyuūs s'neéñ yā ní Jesucristo 'áámá vmneñ'éé nūñ ch'iñ yā ní ndāa yā nanááñ Ndyuūs chi nadach'εεcú yā nuuñdi yeñ'e nducyaaca 'iñ'yāñ cucáávā chi ca'a maáñ yā cuerpo yeñ'e yā chi 'iñ'yāñ s'eeñ n'giiñ'núñ yā 'yā cáávā ofrenda. ²⁷ 'Tíicā ntúñ nducyaaca 'iñ'yāñ yeñ'e iñ'yeeñdí 'cūū canee chi 'cuūvi yā 'áámá vmneñ'éé. Níicú cuayiivi ní Cristo cañ'á yā n'diichí yā nuuñdi yeñ'e 'iñ'yāñ s'eeñ. ²⁸ Ní 'tíicā Cristo 'áámá vmneñ'éé ca'á yā cuerpo yeñ'e maáñ yā cáávā ofrenda chi nadich'εεcú yā nuuñdi yeñ'e nducyaaca 'iñ'yāñ. Ní taachi cañ'á yā ndaa yā taama vmneñ'éé nguéé ndaa yā cucáávā chi cañ'á yā nadíí'vé yā nuuñdi yeñ'e nducyaaca 'iñ'yāñ. Naati cañ'á yā nadanguáñ'ai yā nducyaaca s'uúúñ chi caneeñ ngiñu yú chi ndaa yā ndiichi ndíí 'úúví cuuvi. Ndaa yā chi nadanguáñ'ai yā s'uúúñ.

10

¹ Ní ley yeñ'e Moisés ní tan'dúúca 'daā'núñ nūñ 'tíicā ti nguéé 'áámá cūnee. Ní nguéé dáámá dáámá ndúúccū nducueñ'é vaadí cuaacu chi n'daacá chi cuchí. Tí cáávā chi ngañ'a ley miiñ 'iñ'yāñ s'eeñ nduuyu nduuyu caañ'núñ yā 'iiti cáávā ofrenda cucáávā nuuñdi yeñ'é yā. Ní cáávā chuū, ¿táácā cuuvi ley miiñ díñ chi 'iñ'yāñ s'eeñ caneeñ n'daaca yā nanááñ Ndyuūs? ² Tí nduuti chi ley miiñ díñ chi 'iñ'yāñ s'eeñ caneeñ n'daaca yā nanááñ Ndyuūs ní nguéé nuuñdi yeñ'é yā nanááñ Ndyuūs, tuu'mi ní 'āá ntéé 'caañ'núñ yā 'iiti cáávā nuuñdi yeñ'é yā. Ní nguéé nadacadíñnuñ yā yeñ'e chí chidεεvé yā yeñ'e nuuñdi yeñ'é yā. ³ Ní 'tíicā díñ ley miiñ. Taachi n'giiñ'núñ yā 'iiti nduuyu nduuyu tuu'mi ní nan'gáácú yā yeñ'e nuuñdi yeñ'é yā. ⁴ Tí ndúúccū yuúñ yeñ'e 'itíñdú ndúúccū yuúñ yeñ'e chívo 'iñ'yāñ s'eeñ nguéé cuuvi dídeεvé yā yeñ'e nuuñdi yeñ'é yā.

⁵ Ní cucáávā chuū taachi ndaá Cristo na iñ'yeeñdí 'cūū ngañ'á yā ngíñ yā yeñ'e nduudu yeñ'é Ndyuūs chí caneeñ nguñ 'tíicā:

Díí, Ndyuūs, nguéé neñ'e di chí 'iñ'yāñ 'caañ'núñ yā 'iiti lado yeñ'e ofrenda ndíí nguéé ndúú chí ca'á yā 'iiti cáávā ofrenda yeñ'e di naati din'dái di 'áámá cuerpo yeñ'e chí ch'iñdiyañ.

⁶ Ní nguéé neñ'e di ofrendas yeñ'e chí nguuchí yā cuerpo yeñ'e 'iiti nátaí, ní nguéé yeñ'e chí 'caañ'núñ yā 'iiti cáávā chí Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuñdi yeñ'é yā.

⁷ Díí Ndyuūs, 'úú ndaá iñ'yeeñdí 'cūū chí cuuvi díñ chεε chí neñ'e di chí díñ caati 'tíicā caneeñ nguñ yeñ'e 'úú na libro yeñ'e Ndyuūs naachi caneeñ nguñ ley. ⁸ Vmñáñ vmñaañ ngañ'a Cristo: Díí Ndyuūs nguéé neñ'e di ní nguéé yeenú di ndúúccū ofrendas yeñ'e chí n'giiñ'núñ yā 'iiti, ní nguéé yeñ'e 'iiti chí tee yā díí. Ndíí nguéé ndúú yeñ'e chí n'giiñ'núñ yā 'iiti ní ngíichí yā yuútε yeñ'e 'iiti cáávā chí nadach'εεcú di nuuñdi yeñ'é yā. 'Tíicā ngañ'a Cristo 'áará chí 'iñ'yāñ s'eeñ díñ yā tan'dúúca chí ngañ'a ley miiñ yeñ'e ofrenda chí caneeñ chí ca'á yā Ndyuūs. ⁹ Ní cuayiivi ngañ'á

Cristo: Dii, Ndyuūs, 'úú ndaá na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi cuuvi díiⁿ chεē chi neⁿ'e di chi díiⁿ. Maaⁿ ní nducueⁿ'ē chuū neⁿ'e caaⁿ'maⁿ 'tíicā. Ndyuūs divíi yā 'áámá lado ofrenda yeⁿ'e 'iiti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā. Ní na lugar yeⁿ'e ofrenda miiⁿ Ndyuūs ca'á yā Cristo chí ch'íi yā. ¹⁰ Maaⁿ ní Ndyuūs didεεv'é yā s'uuúⁿ cáávā Jesucristo díiⁿ yā nducueⁿ'ē chi Ndyuūs neⁿ'é yā chí díiⁿ yā. Ní 'áámá vmnéⁿ'ee nūuⁿ Jesucristo ca'á yā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā cáávā ofrenda chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā cáávā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ.

¹¹ Ca'áámá cá'aama chiidúú judío chí Israel nguuvi nguuvi díiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ ní cheendii yā ní nga'á yā ofrenda dáámá daama nūuⁿ nééné n'deēe cuvíi 'áará chí ofrenda miiⁿ chí n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti nguéé cuuvi divíi nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ mar 'áámá vmnéⁿ'ee. ¹² Naati Jesucristo 'áámá vmnéⁿ'ee nūuⁿ ca'á yā maaⁿ cuerpo yeⁿ'é yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā caavā ofrenda yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nducyáácú 'iiⁿ'yāⁿ. Ní cuayiivi cueⁿ'é yā na va'ai chεeti nguuvi ní ch'iindí yā na lado yeⁿ'e honor yeⁿ'é Ndyuūs chí lado tá cuaacu. ¹³ Maaⁿ ní Jesucristo canee ngiinú yā chí ndaa tiempo chí Ndyuūs idiíⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿ'é yā canéⁿ yā maaⁿ ca'á Jesucristo tan'dúúcā chí 'áámá banco 'líiⁿ 'tíicā yā chí Jesucristo cuchéε yā yeⁿ'e yā. ¹⁴ Ní cáávā chí Cristo ca'á yā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'núⁿ yā 'yā 'áámá vmnéⁿ'ee nūuⁿ cáávā ofrenda tuuⁿ'mí ní Cristo díiⁿ yā chí dáámá cuuvi dεεv'é 'iiⁿ'yāⁿ ti nadach'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs cueⁿ'e daáⁿ'maⁿ. ¹⁵ Ní Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngaⁿ'a ndúúcu yú chí nducueⁿ'ē chuū ní cuaacu. Vmnááⁿ vmaaⁿ ngaⁿ'a Ndyuūs chuū:

¹⁶ Chuū chí díiⁿ prometer chí díiⁿ caavá yā cuayiivi chí chó'ōo nguuvi s'eeⁿ, ngaⁿ'a Ndyuūs. Cuⁿ'eéⁿ ley yeⁿ'é na staava yeⁿ'é yā. Ní dinguúⁿ ley yeⁿ'é na vaanicadínūuⁿ yeⁿ'é yā. ¹⁷ Ní cuayiivi ngaⁿ'á yā:

'Āā ntéé nan'gaacu nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā ní nguéé nducueⁿ'ē chí díiⁿ yā chí nguéé n'daacā. ¹⁸ Níicú taachi Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuuⁿ'mí ní 'āā ntéé canéé chí ca'á yā ofrendas chí 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti cáávā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yā.

Canéé chí nan'gaacu yú yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e yú

¹⁹ 'Tíicā ní hermanos yeⁿ'é maaⁿ ní cuuvi nandaa yú nanááⁿ Ndyuūs na cuarto chí Dεεvε N'dai Ca na yaácū yeⁿ'é Ndyuūs ti v'éé 'viich'εεtínūuⁿ yeⁿ'é yú nanááⁿ Ndyuūs cáávā yuúúⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo. ²⁰ Ní Jesucristo nn'guaaⁿ yā 'áámá yúúni chí n'dai ní canduuchi taachi chíiⁿ nteeⁿ yā tínūuⁿ yeⁿ'e yaácū. Tíinūuⁿ miiⁿ ní neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí tan'dúúcā cuerpo yeⁿ'e maáⁿ Cristo taachi ch'íi yā, 'tíicā va. Maaⁿ ní cuuvi ndaa yú na cuarto chí yaānūuⁿ nanááⁿ Ndyuūs caavá yā. ²¹ Ní Jesucristo ní chiidúú ch'εete ca yeⁿ'e yú ní díiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yaácū yeⁿ'e Ndyuūs. ²² Maaⁿ ní canéé chí indaa yú nanááⁿ Ndyuūs ndúúcū núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'e yú ní 'áámá canee yú ndúúcū chí i'téenu yú. Cristo miiⁿ 'āā didεεv'é yā staava yeⁿ'e yú yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yú caati nguéé nadacadínūuⁿ ca yú yeⁿ'e castigo yeⁿ'e nuuⁿ'ndi chí díiⁿ yú. Ní nadidεεvε yā cuerpo yeⁿ'é yú ndúúcū nuūⁿ'niⁿ dεεvε. ²³ Maaⁿ ní diiⁿ yú chí 'áámá canee yú ndúúcū chí ngaⁿ'a yú chí i'téenu yú caati deenu yú chí Ndyuūs caⁿ'á yā díiⁿ yā cumplir compromiso yeⁿ'e chí caⁿ'a yā chí tée yā s'uuúⁿ. ²⁴ Ní s'uuúⁿ canéé chí inadicadínūuⁿ yú táácā cuuvi cunnee yú 'aama yú taama yú ní dineⁿ'e yú 'aama yú taama yú ní diiⁿ yú dendu'ú chí n'daacā. ²⁵ Ní nguéé diiⁿ yú chí nguéé nduuvidaama yú chεeti yaácū tan'dúúcā chí diiⁿ náⁿ'a yā. Naati ca'a yú

consejo 'aama yú taama yú caati deenu yú chi nguuvi chi ndaa Cristo taama vmnéⁿēe 'āā snee niiⁿnuuⁿ.

26 Ní nduuti chi idiin yú nuuⁿndi caati maaⁿ yú neⁿe yú cuayiivi chi 'āā deenu yú nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs tuuⁿmi ní 'āā nteε véé taama ofrenda chi cuuvi ca'a yú Ndyuūs cáāvā nuuⁿndi yeⁿe yú chi Ndyuūs divíi yā nuuⁿndi yeⁿe yú. 27 Dámaāⁿ 'va'a yú neⁿe chi cunee ngiinu yú yeⁿe chi cuchii. Cristo caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿe yú ní ndúúcu yāⁿā ngiichi chi cuucu tanducuéⁿē 'iiⁿ'yāⁿ chi contra yeⁿé Ndyuūs. 28 Deenu yú yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé diín yā cuenta yeⁿe ley yeⁿe Moisés. Nduuti chi véé 'uuvī o 'iinū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿe falta yeⁿé yā tuuⁿmi ní ch'i 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní nguéé ya'ai 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi ch'i yā.

29 Maaⁿ ní nadacadiínuuⁿ yú yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé diín yā cuenta yeⁿe yuúúⁿ yeⁿe Cristo chí cuuvi deεve 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a taán yā yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. ¿De'ē chúúca n'deeε ca castigo véé yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ? 30 Deenu yú chi Señor ní ngaⁿ'a yā 'tíicā: 'Úú canéé chí ca'á castigo 'iiⁿ'yāⁿ. 'Úú idiin chi 'iiⁿ'yāⁿ nadíí'vε yā chiiⁿ chi diín yā chi nguéé n'daacā. Chuú dendu'ū ngaⁿ'a Señor miiⁿ: Señor miiⁿ caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé yā. 31 De'ē chúúca ya'āi yeⁿe yú. Nééne 'va'a yú chi ndaa yú nanááⁿ Ndyuūs chi cānduuchi chi diín yā castigar s'uuúⁿ nduuti chi nguéé n'daacā idiin yú.

32 Maaⁿ ní n'gaacú ní yeⁿe nguuvi s'eeⁿ chi 'āā chó'ōo chí caama n'diichí ní ní s'téenu ní Jesucristo, ní cuayiivi chí cheé ní ch'eenú ní chíi yeⁿe tanducuéⁿē dendu'ū cucáāvā chí diín ní luchar yeⁿe chí i'téenu ní. 33 Náⁿa ní ch'eenú ní chíi ní 'cuináaⁿ ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ sta'á yā ndís'tií ní ngaⁿ'a taán yā yeⁿe ndís'tií ní ch'eⁿé yā ndís'tií nanááⁿ n'deeε n'dái 'iiⁿ'yāⁿ. Ní taachi 'tíicā diín yā ndúúcu náⁿā hermanos yeⁿe yú neⁿé ní 'cuenú ní cuuvi nduucú yā. 34 Ní taachi náⁿā hermanos ch'eenú yā chíi chí canéé yā vácūú, ndís'tií ní ya'ái ní hermanos s'eeⁿ. Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ sta'á yā nducuéⁿē chí véé yeⁿe ní ndís'tií ní chichεε ní yeⁿe nducuéⁿē. Ní yeenu ní caati deenu ní chí véé chí cuuvi yeⁿé ní chí n'dai taavi ca ná va'ai cheεti nguuvi chí cueⁿe daāⁿmaⁿ 'áamá cūnee yeⁿe ní. 35 Maaⁿ ní nguéé di'vaachí ní ti nguéé véé confianza yeⁿé ní ndúúcu Ndyuūs caati ndúúcu chí i'téenu ní cuuvi diín ní ganar cosas chí n'daacā taavi ca. 36 Ní ndís'tií ní canéé chí chuchéé ní yeⁿe nducuéⁿē ní diín ní nducuéⁿē chí Ndyuūs neⁿé yā chí diín ní. Ní 'íicú cuuvi cuta'á ní yeⁿe chí véé yeⁿé ní chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí tée yā ndís'tií. 37 Canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs 'tíicā: 'Āā nteε 'nááⁿ tiempo ní Señor chí canéé chí ndaa ní ndaa yā. Ní 'āā ntéε cuuvi 'náaⁿ yā. 38 Ní ngaⁿ'a yā 'tíicā:

'Iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿé ní deεvé yā tí i'téenu yā 'úú ní canduuchi yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. Ní nduuti chí 'aama yā ndaacadaamí yā yeⁿé tuuⁿmi ní 'úú nguéé yeenu yeⁿe yā. 39 Maaⁿ ní s'uuúⁿ ní nguéé tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaacadaamí yā yeⁿe Cristo ní chindai yā. Nguéé 'tíicā s'uuúⁿ. S'uuúⁿ ní i'téenu yú Cristo ní Cristo nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

11

Yeⁿe chí i'teenu yú Jesucristo

1 Cáāvā chí i'teenu yú Ndyuūs deenu yú chí seguro chí cuta'a yú yeⁿe chí canee ngiinu yú. Ní deenu yú chí cuuvi cuaacu yeⁿe dendu'ū chí nguéé inaaⁿ

yú. ² Ní tiempo chi 'āā chó'ōo 'ii'nyān nga'n'á yā chi 'ii'nyān chi diín yā ntii'nyu'n ye'n'e Ndyuūs ní n'dáaca yā nanáán Ndyuūs ti i'téenu yā Ndyuūs.

³ Ní deenu yú cucáávā chi i'teenu yú Ndyuūs, chí chiín chí inaa'n yú ní cáávā chi Ndyuūs din'dái yā í'n'yeen'dí ní nguéé d'ε'ε vεε.

⁴ Ní cáávā chi sa'n'ā Abel ní i'téenu sa Ndyuūs, ca'a sa 'áámá ofrenda chí n'daacā ca nguéé ti sa'n'a Caín mii'n. Ní Ndyuūs n'diichi yā chi ofrenda ye'n'e Abel mii'n ní n'daacā ca ní sta'á yā ofrenda mii'n. Ní Ndyuūs n'diichi yā chi Abel ní n'daacā sa. Ní cáávā chi Abel i'téenu sa Ndyuūs 'áará chí ch'ii sa'n'ā mii'n ndíi maa'n ní nga'n'a 'ii'nyān ye'n'e vaadi i'téenu ye'n'e sa.

⁵ Cáávā chi sa'n'ā Enoc i'téenu sa Ndyuūs, nguéé ch'ii sa ti Ndyuūs candéε yā sa'n'ā mii'n na va'ai chεeti nguuvi. 'Ii'nyān ye'n'é yā 'āā ntéε ndaacá yā sa'n'ā mii'n ti Ndyuūs candéε yā sa'n'ā mii'n nduucú yā. Canéε nguūn na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā: Taachi 'āā cuéé candéε Ndyuūs sa'n'ā mii'n, Ndyuūs canee yiínú yā chí idii'n sa. ⁶ Mar 'áámá 'ii'nyān nduuti chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs, Ndyuūs nguéé cunee yiínú yā 'ii'nyān. Nduuti chi 'ii'nyān ne'n'é yā ndaa yā nanáán Ndyuūs canee chí cu'téenu yā chí véé Ndyuūs. Ní Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā chí véé chí cuuvi ye'n'é 'ii'nyān chí n'n'uún yā Ndyuūs.

⁷ Ní cáávā sa'n'ā Noé i'téenu sa Ndyuūs ní n'giindivee'n sa nduudu ye'n'e Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā cosas chí ca'n'á yā diín yā. 'Áará chí nguéé inaa'n sa cosas mii'n n'giindivee'n sa nduudu ye'n'é Ndyuūs ní din'dái sa 'áámá arca chí barco ch'εεε ní 'íicú cuuví nanguáán'āi 'ii'nyān ye'n'e sa na vaacú sa. 'Túúcā Noé dii'n sa condenar 'ii'nyān ye'n'e i'n'yeen'dí' cūū caati i'téenu sa Ndyuūs. Ní Ndyuūs didεεv'ε yā Noé chí cuuvi ye'n'é yā caati i'téenu sa Ndyuūs.

⁸ Ní cáávā sa'n'ā Abraham i'téenu sa Ndyuūs, ch'iindivee'n sa nduudu ye'n'e Ndyuūs taachi Ndyuūs yaa'ví yā Abraham. Ní yaa'ví yā sa'n'ā chí canéé chí ca'n'a sa táámá yá'n'āa chí ca'n'a Ndyuūs chí cuuvi ye'n'é sa. Ní s'nee'n sa yáán vaacú sa ní cué'n'e sa. Ní nguéé déenu sá tíi ndíi ca'n'a sa. ⁹ Ní cáávā chí Abraham i'téenu sa Ndyuūs, canee sa na yá'n'āa chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā. Ní mii'n canee sa tan'dúúcā 'ii'nyā chí canúún yúúní. Ní canúún sá va'āi tíínūn' ndúúcú daiya sa chí Isaac ndúúcú Jacob. Ní 'āā daamá nūn' cuuvi ye'n'é yā ye'n'é chí cuuvi ye'n'e Abraham mii'n. ¹⁰ Abraham mii'n ní cūnee ngíínu sa yáán chí Ndyuūs 'āā din'dái yā tan'dúúcā chí Ndyuūs nadacádínnuun' yā. Yáán mii'n chí 'áámá cūnee cimientó ye'n'e ní va'ai chεeti nguuvi.

¹¹ Ní cáávā chí Sara i'téenu tá Ndyuūs, ní ditiínú ca tá chí taavi tá daiya tá. Sta'a tá poder ye'n'e Ndyuūs ní ch'iindí daiya tá taachi 'āā ndiicúū ta ti i'téenu tá chí Ndyuūs diín yā cumplir nduudu chí nga'n'a yā. ¹² Ní 'tíicā Abraham mii'n 'āā ndiicúū ca yā chí cuuvi chiidá ye'n'e daiya yā. Ní n'daataá ye'n'é yā chí Sara mii'n 'āā ndiicúū ca ntúun' tá. Naati ná 'ii'nyān ye'n'é yā ichii n'dee n'daí 'ii'nyān tan'dúúcā 'íi'nyūn' ye'n'e nanguuvi ní tan'dúúcā yá'n'ā ndúutíi chí véé cuaa'n 'diitúu' yíicú chí s'uuú' nguéé ngjí iduuche yú.

¹³ Nducyaa ca 'ii'nyān s'ee'n ch'ii yā naati i'téenu yā Ndyuūs. Nguéé sta'á yā cosas chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā naati i'téenu yā ní n'diichi chí ya'n'ái yā cosas chí Ndyuūs ca'n'a yā chí ca'a yā. Ní yeenu yā. Ní 'ii'nyān s'ee'n nga'n'a yā chíi yā nducyáácā 'ii'nyān chí tan'dúúcā 'ii'nyān chí snúún yúúní, 'tíicā yā 'naa'n tiempo chí snéε yā i'n'yeen'dí' cūū. ¹⁴ Ní nducyaa ca 'ii'nyān chí nga'n'á yā 'tíicā ch'í'n'í yā chí in'nuún' yā táámá naciún chí n'dai chí cuuvi ye'n'e yā. ¹⁵ Ní nduuti chí nn'gaacú yā ye'n'e yá'n'ā naachi chíicá yā tuu'mi ní cuuvi nguεεcunée yā ní ndaa yā na yáán mii'n. ¹⁶ Naati 'ii'nyān s'ee'n ne'n'é yā táámá naciún chí n'daacā ca chí ye'n'e va'ai chεeti nguuvi. Ní cáávā chuū Ndyuūs nguéé 'cuinán' yā taachi

'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿa yā 'túicā: N'diī Ndyuūs ní Ndyuūs yeⁿ'ē yú. Ndyuūs 'āā véeⁿ yaáⁿ yā 'áámá yāāⁿ chi cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

17 Ní cáávā chi Abraham miiⁿ i'téenu yā Ndyuūs, n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e Ndyuūs taachi Ndyuūs n'diichinéⁿ yā Abraham. Ní Abraham ní caⁿ'á yā ca'á yā daiyá yā Isaac cáávā lado yeⁿ'e ofrenda chi 'caaⁿ'núⁿ yā daiyá yā. Ní canee listo yā chi ca'á yā 'áámá n'dyaⁿ'ā daiyá yā lado yeⁿ'e ofrenda miiⁿ 'áará chí Ndyuūs ca'á yā 'áámá compromiso chí 'túicā: 18 Díí, Abraham, cáávā daiya di Isaac 'úú ní teéⁿ dii n'deeⁿ n'dái taavi cuuvi ndaata yeⁿ'e di. 19 Ní Abraham miiⁿ tuumicádíínuuⁿ yā chi Ndyuūs cuuví nadacuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Abraham déenu sa chi Ndyuūs cuuvi nadacuéeⁿ yā daiya sa yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā, naati nguéeⁿ ch'íi sa. Abraham miiⁿ candéⁿ sa daiya sa na vacú sa.

20 Ní cáávā chi Isaac i'téenu sa Ndyuūs, ngaⁿ'a sa chi caⁿ'a sa di'viicú sa daiya sa Jacob ndúú^c saⁿ'ā Esaú. Ní ngaⁿ'ā sa yeⁿ'e cosas n'dai chi cuchíi. 21 Ní cáávā chi Jacob i'téenu sa Ndyuūs, taachi 'āā cháā 'cuuvi sa di'viicu sa ca'áámá ca'áámá daiya yeⁿ'ē daiya José. Ní cuayiivi ní dich'εεte sá Ndyuūs neⁿ'e chí sta'ā sa in'daacú^u yeⁿ'ē sa. Ní yiin'diicúneeⁿ sa na in'daacú^u yeⁿ'ē sa. 22 Ní cáávā chi José i'téenu sa Ndyuūs taachi 'āā cháā 'cuuvi sa ngaⁿ'a sa yeⁿ'e tiempo chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel nan'dáa yā ná yáⁿ'āa Egipto. Ní yaaⁿ'vi sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e chí canéé chí diiⁿ yā ndúú^c 'iini yeⁿ'e sa taachi tináⁿ'ā sa.

23 Ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs chiida sa ní cheεcu sa Moisés, taachi ch'iindiyāā Moisés miiⁿ chinuun'déⁿei yā saⁿ'ā 'líiⁿ miiⁿ na 'iinu 'iiyū. N'diichi yā daiyá yā chí Moisés miiⁿ saⁿ'ā 'líiⁿ sa neené n'dεεvεε sa. Nguéeⁿ di'vá'a yā yeⁿ'e orden yeⁿ'e rey chí canéé chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā 'líiⁿ miiⁿ. 24 Cáávā chí Moisés i'téenu sa Ndyuūs, ní tááchí ch'εεtε sa nguéeⁿ 'cuūⁿ sa chí 'iiⁿyāⁿ ngaⁿ'á yā chí Moisés ní daiya n'daataa daiyá rey yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto. 25 Naati Moisés miiⁿ neⁿ'e sa 'cueenu ca sá cuuvi ndúú^c 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿ'e Ndyuūs. Ní nguéeⁿ 'cuūⁿ sa chí yeenú sa 'áámá tiempo ndúú^c vaadi yeenú chí dinuun'di sa. 26 Ní Moisés miiⁿ nadacádíínuuⁿ sa chí n'daacā ca chí 'cueenu sa cuuvi tan'dúú^c chí ch'eenú Cristo chíi na yáⁿ'āa 'cúú ní nguéeⁿ ti chí cuuvi yeⁿ'e sa tanducuéⁿ'ē vaadi 'cuiica chí véeⁿ na yáⁿ'āa Egipto. Ní 'túicā nacádíínuuⁿ sa caati deenu sa chí Ndyuūs caⁿ'á yā ca'a yā chí véeⁿ chí cuuvi yeⁿ'e sa. 27 Ní cáávā chí Moisés i'téenu sa Ndyuūs, nan'dáa sa yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto ní nguéeⁿ 'va'a sa chí nduuví taaⁿ rey. Ní díitu canee sa chí i'téenu sa Ndyuūs tan'dúú^c chí n'diichi sa Ndyuūs 'áará chí nguéeⁿ inaaⁿ sa Ndyuūs.

28 Ní cáávā chí Moisés i'téenu sa Ndyuūs s'neeⁿ sa orden yeⁿ'e 'viicu pascua chí 'iiⁿyāⁿ canéé chí s'neéⁿ yā yuúúⁿ yeⁿ'e 'iiti cuúchi na cheendi va'ai yeⁿ'é yā caati taachi ndaa ángel chí n'giiⁿ'nuⁿ yā nducyaaca da'caiyāa saⁿ'ā chí vmnáāⁿ vmaaⁿ, nguéeⁿ cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā da'caiyāa chí yeⁿ'é ndaata yeⁿ'é Israel. 29 Ní cáávā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel i'téenu yā Ndyuūs, chicho'ó yā naavtaⁿ'ā yeⁿ'e mar chí nguuví Rojo ní ngiicá yā ndii yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ. Ní cuayiivi ní taachi cho'o 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto tuuⁿ'mi ní chí'i nuūⁿnīⁿ 'iiⁿyāⁿ ní nducyaaca yā ch'íi yā tá nduuvidaāⁿmáⁿ nuūⁿniⁿ.

30 Ní cáávā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel i'téenu yā Ndyuūs, cheⁿ'e yā nuuⁿmaⁿ ndiivi cheētí yeⁿ'e yáāⁿ Jericó ndεēchē nguuvi. Tuuⁿ'mi ní chíiinu miiⁿ ní chindεεvε cheētí yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ. 31 Ní cáávā chí Rahab i'téenu tá Ndyuūs, ní 'áará chí cueⁿ'e tá ndúú^c saⁿ'ā s'eeⁿ, nguéeⁿ chíiⁿ tá ndúú^c 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ yeⁿ'e tá chí nguéeⁿ i'téenu yā Ndyuūs; ti n'daata miiⁿ ní sta'a tá saⁿ'ā s'eeⁿ

ye'n'e Israel. Ní n'daacā idiiⁿ tá ndúúcū sa'n'a s'eeⁿ chi 'díín' 'díín' ndaá yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e tá chi cuuvi deenú yā táácā canee 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e tá.

³² Maaⁿ ní ¿de'ē cá cuuvi caaⁿ'máⁿ ndís'tií? Nguéé véé tiempo chi cuuvi ndís'tií ye'n'e sa'n'a Gedeón ní ye'n'e sa'n'a Barac, ní ye'n'e sa'n'a Sansón, ní ye'n'e sa'n'a Jefeé, ní ye'n'e sa'n'a David, ní ye'n'e sa'n'a Samuel, ní ye'n'e sa'n'a profetas chi candee nduudu ye'n'e Ndyuús. ³³ Nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cáávā chi i'téenu yā Ndyuús idiiⁿ caandá yā ní cuchéé yā ye'n'e ná'n'a países. Ní n'daacā nga'n'a ntiiⁿnyuⁿ yā ye'n'e tanán'a yāāⁿ. Ní tuneéⁿ yā chí Ndyuús nga'n'a yā chíín chí ca'a yā. Ní díín yā chi nduūdi cheendi 'yáíⁿyāaⁿ cuá'áá. ³⁴ Ní ya'n'a chi diitu n'dái ngiichi nguéé cuuvi 'tuuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Ndyuús. Ní n'géenu yā ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ chi ne'n'é yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'yā ndúúcū machete chi 'caāiⁿ ndúú 'uuvi lados. Ní 'áará chí duúvā yā ditiinú yā. Ní taachi diiⁿ caandá yā ní ditiinú yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā. Ní ch'ee yā ye'n'e n'deeⁿ n'dái soldados ye'n'e enemigos ye'n'é yā. ³⁵ Ní cáávā chi n'daataa s'eeⁿ i'téenu yā Ndyuús, nta'á yā tinán'a chi n'dii ye'n'e familia ye'n'é yā taachi 'áā nduuchí yā ye'n'e nguaaⁿ tinán'a. Ní ná'n'a 'iiⁿ'yāⁿ ch'éenu yā chíi ní ch'i yā. Ní nguéé 'cūuⁿ yā chí nnguaⁿ'ai yā ti ne'n'é yā n'diichí yā táámá vida chi n'daacā ca. ³⁶ Ná'n'a yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ duuchí yā ye'n'e yā ní ch'e'n'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ná'n'a yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'ēé chíichí yā ndúúcū cadenas ní ch'e'n'é yā vácúú. ³⁷ Ní ná'n'a yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ca'a tuúú yā 'iiⁿ'yāⁿ ní ch'i yā. Ní ná'n'a yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'deé yā nduu 'uuvi taan' yā ndúúcū cierra. Ní ná'n'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū machete chí 'úúví lados 'caāiⁿ. Ná'n'a yā ní ch'ēé chíicá yā ndíi 'muuⁿ ndíi miiⁿ ndúúcū catecai yā ye'n'e 'iiti cuūchí ní ye'n'e diiⁿ'maⁿ chivo. Ní pobre yā ní ch'eenú yā chíi. Ní nguéé din'daacá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcu yā. ³⁸ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'eenú yā chíi cáávā chí i'téenu yā Ndyuús, 'iiⁿ'yāⁿ ye'n'e iⁿ'yeen'dí nguéé n'daacā ca chí cuuvi cūneé yā ndúúcu yā. 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā nge'n'é yā 'muuⁿ nge'n'é yā miiⁿ ní tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé vaacú yā, 'tiicá yā. Chíicá yā yá'āa cuuⁿ'maⁿ naachi nguéé ch'ētineé 'iiⁿ'yāⁿ. Ní chíicá yā na cuééti ní ná yíivi yáávā ye'n'e 'iiti o yíivi yá'āa naachi 'cuéétiñeé yā. ³⁹ Cáávā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Ndyuús, n'dai yā ndúúcū nducuéⁿ'e chí Ndyuús 'cūuⁿ yā chí n'geenu yā ngii ndíi tiempo chí ch'i yā. 'Áā cuéé cuta'a yā chí cuuvi ye'n'e yā chí Ndyuús ca'n'a yā chí ca'a yā, ⁴⁰ caati Ndyuús nadacadíinuuⁿ yā chí ca'n'á yā diiⁿ yā chí n'daacā ca cáávā yā ní cáávā s'uúú. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé cuuvi cuta'á yā chí cuuvi ye'n'é yā ndíi tiempo chí s'uúú cuuvi cuta'a yú chí cuuvi ye'n'e yú.

12

Cueⁿ'e daā'maⁿ snaaⁿ yú ye'n'e Jesús

¹ Maaⁿ ní deenu yú cáávā vida ye'n'e n'deeⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'i yā ti chíiⁿ'í yā s'uúú táácā cuuvi cu'teenu ca yú Ndyuús. Ní cáávā chuū canee chí cū'neeⁿ yú tanducuéⁿ'e dendu'ū chí di'vaachi s'uúú ndúúcū nuuⁿndi chí diiⁿ yú caati nuuⁿndi míiⁿ diiⁿ chí cuuvi ndai yú. Ní caānu yú ndúúcū ngiūn carrera ye'n'e vida ye'n'é yú chí Ndyuús itée yā s'uúú. ² Ní cueⁿ'e daā'māⁿ snaaⁿ yú Jesús tí díiⁿ yā chí cuuvi i'téenu yú 'yā. Ní díiⁿ yā chí n'daacā ca cuuvi cu'teenu yú. Jesucristo ní ch'eenú yā chíi taachi ch'i yā na cruz. Ní nguéé diiⁿ yā cuenta chí 'cuinaán chí cucáávā chí ch'i yā tan'dúúca chí n'giiⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ caati deenú yā chí yeenú yā cuayíivi tí cuuvi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní véé yā na lado ye'n'e honor ye'n'e trono ye'n'e Ndyuús.

³ Ndís'tií, nadacadíinuuⁿ nī tan'dúúca Jesucristo chí ejemplo ye'n'e yú. Ch'eenú yā chíi cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí dinuuⁿndi yā. Ní 'íicú ndís'tií nguéé

cuuvi 'daandí nī ní nguéé s'neén nī chiiⁿ chi i'téenu nī. ⁴ Nds'tiī ní 'āā chicheε nī ndúúcu nūⁿndī ní nguéé ch'eenú nī chii ndíí chi 'āā n'dīi nī. ⁵ ¿'Āā nguéé n'gaacú nds'tiī consejo chi Ndyuūs ca'á yā nds'tiī chi daiyá yā? Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíicā:

Díí, daiyá, nguéé nadacadíinuⁿ nī chi nguéé de'ε vεε taachi Ndyuūs díiⁿ yā castigar nds'tiī caati cuuvi deenú nī chi nguéé n'daacā idiíⁿ nī. Ní nguéé ndaacadáámí nī yeⁿ'é yā taachi díiⁿ yā castigar nds'tiī.

⁶ Señor yeⁿ'e yú yaa'vineéⁿ yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi neⁿ'é yā ní díiⁿ yā castigar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi sta'á yā chi cuuvi daiyá yā. ⁷ Maaⁿ ní cuchée nī castigo chi Ndyuūs itée yā nds'tiī ti Ndyuūs ní chiidá nī. Taachi n'geenú nī ngii tuu'mí ní deenú nī chi díiⁿ yā ndúúcu nds'tiī tan'dúúcā chi nds'tiī ní daiyá yā. 'Tíicā díiⁿ yā. ¿Dú'ū daiyá yā vεε chi chiidá yā nguéé idiíⁿ yā castigar? ⁸ Nduuti chi Ndyuūs nguéé díiⁿ yā castigar nds'tiī tan'dúúcā chi díiⁿ yā castigar nducueⁿ'é daiyá yā, tuu'mí ní nds'tiī nguéé maaⁿ daiyá yā ti nds'tiī ní daiyá yeⁿ'e táámá yā. Ní nguéé daiya Dendyuūs nds'tiī. ⁹ Ní 'tíicā ntúūⁿ chiida yú chi yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū díiⁿ yā castigar s'uuúⁿ tan'dúúcā chi neⁿ'é yā. Ní s'uuúⁿ ní dinéⁿ'e yú chiida yú. N'daacā ca chi díiⁿ yú chiiⁿ chi neⁿ'e Ndyuūs chi canéé na va'ai cheeti nguuvi ní s'nduuchi yú. ¹⁰ Chiida yú chi yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū díiⁿ yā castigar s'uuúⁿ dúu'vī nduuyū nūⁿ tan'dúúcā chi tumicadíinuⁿ yā chi n'daacā caavá s'uuúⁿ. Ndyuūs yeⁿ'e yú ní díiⁿ yā castigar s'uuúⁿ ti cuáácú chí n'dai caavá s'uuúⁿ ti s'uuúⁿ ní cuuvi din'dai ca yú tan'dúúcā chi Ndyuūs ní n'dai cá yā. ¹¹ Cuaacu chi nguéé yeenu yú taachi téé yā castigo s'uuúⁿ naati yá'ai yú. Cuayiivi ní 'iiⁿyāⁿ chi tumicadíinuⁿ yā yeⁿ'e castigo yeⁿ'é yā ní véé chi n'daacā yeⁿ'e castigo. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ din'daacā cá yā ní canéé 'diiⁿ vida yeⁿ'é yā.

Véé peligro yeⁿ'e yú nduuti chi nguéé n'giindiveeⁿ yú nduudu yeⁿ'é Ndyuūs

¹² Maaⁿ ní Ndyuūs 'āā tee yā castigo nds'tiī ní maaⁿ ní cuta'á nī fuerzas ndúúcu ta'á nī ní dicuaacú nī duūⁿntií'yá nī chi ndicuūnū. ¹³ Cachiicā nī ná yúúni cuaacu maaⁿ ní 'íicú cuuvi nanduūvā yeⁿ'é nī ca'a nī chi ndíí dúúvā yeⁿ'e nī.

¹⁴ Maaⁿ nds'tiī ní díiⁿ nī chi 'diiⁿ 'cuεεtinée nī ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní díiⁿ nī nducueⁿ'é chi n'daacā ca caati deεvε canéé vida yeⁿ'é nī. 'Iiⁿyāⁿ chi nguéé deεvε vida yeⁿ'é yā nguéé cuuvi n'diichi yā Señor Ndyuūs. ¹⁵ Cundée nī cuidado chi mar 'áámá nds'tiī nguéé diví nī yeⁿ'e Ndyuūs ti nguéé cuuvi innéé yā nds'tiī. Ní nguéé cúúvī cunee 'aamá ní nguaaⁿ nds'tiī chi tan'dúúcā 'áámá dii'yu yaatā yaāa chi díiⁿ daño yeⁿ'e nducueⁿ'é dii'yu yaatā. 'Tíicā cuuvi díiⁿ daño 'áámá nī tan'dúúcā chi veneno nguaaⁿ nds'tiī. ¹⁶ Candée nī cuidado chi mar 'áámá nds'tiī nguéé caⁿ'á nī ndúúcu n'daataá o saⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'e nī. Ní nguéé díiⁿ nī cuenta yeⁿ'e nducueⁿ'é chi yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tíicā díiⁿ saⁿ'ā Esaú ti cáávā 'áámá comida nūⁿ n'diicuí sá chi cuuvi yeⁿ'e sa ti saⁿ'ā vmnaaⁿ. ¹⁷ Ní nds'tiī deenú nī yeⁿ'e saⁿ'ā Esaú taachi neⁿ'e sa cuta'a sa yeⁿ'e chiidá sa chi cuuvi yeⁿ'e sa ti saⁿ'ā daiya vmnaaⁿ, naati nguéé 'cuūⁿ chiida sa. Ní Esaú cheεcū taavi sá ní n'nuuⁿ sa manera chi nduuvi n'daacā chi 'āā díiⁿ sa naati nguéé ndaacā n'daacā sa.

¹⁸ Maaⁿ ní nds'tiī nguéé ndáa nī na yiícū chi ngiichi chi díiⁿ nī sentir ngiichi miiⁿ, tan'dúúcu chi díiⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel tiempo chi 'āā chó'ōo. Ndíí nguéé díiⁿ nī sentir maāiⁿ, ndíí nguéé ndúú meēeⁿ, ndíí nguéé ndúú 'áámá cheeⁿ cúúvī

dítũu. ¹⁹ Ní nguéé n'giindiveéⁿ nī chi ch'εεcũ trompeta miiⁿ ní nguéé nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chi caⁿ'a yā ndúú^cú 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs chiica yā Ndyuūs chi 'āa ntéé caaⁿ'maⁿ cá yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ²⁰ 'Tíicā ngaⁿ'a yā ti nguéé cuuvi chεε yā chi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā ti 'tíicā: Ndúúti chi 'áámá 'iiti nindaá tī na yīicu 'cūū canee chi cuiitúú yā 'iiti ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti. ²¹ Ní maaⁿ Moisés miiⁿ ní taachi n'diichí yā yīicu 'cūū ní ch'iindiveéⁿ yā nducuéⁿ'ē, 'tíicā ngaⁿ'á yā: Nééne 'va'á ní yiin'duuvi 'úú.

²² Maaⁿ ní nguéé 'tíicā ti ndís'tiī ndaa nī 'áámá yīicū chi nguuvi Sión chi yāāⁿ yeⁿ'e Ndyuūs chi cánduuchi chí yāāⁿ Jerusalén chí va'ai chεeti nguuvi naachi n'dee n'dái miles ángeles snée yā. ²³ Ní nduuvidaamá yā chí dich'εεté yā Ndyuūs. Ní miiⁿ canee nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí daiyá Ndyuūs. Ní chí duuchí yā canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi. Nducyaaca nī ndaa nī nanááⁿ Ndyuūs chí diiⁿ yā juzgar nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndís'tiī chí yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní ndaa nī nanááⁿ espíritu s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí dεεve ca chí Ndyuūs diiⁿ yā chí nguéé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. ²⁴ Ní ndaa nī nanááⁿ Jesucristo chí abogado chí canúuⁿ yā naavtaⁿ'ā compromiso chí ngai chí yeⁿ'é Ndyuūs ndúú^cú 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaa nī nanááⁿ Cristo chí chingéé yā yuúúⁿ yeⁿ'é yā cucáávā s'uuúⁿ. Yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo ní n'daacā ca nguéé ti yuúúⁿ yeⁿ'e Abel. Ndúú^cú yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo, Ndyuūs nadich'εεcú yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Naati cáávā 'díinu Abel ch'iiⁿ'núⁿ Abel tuuⁿ'mí ní Ndyuūs ca'a yá castigo 'díinu Abel.

²⁵ Ní cáávā nducuéⁿ'ē chuū candéé nī cuidado chí n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e Ndyuūs chí ngaⁿ'á yā ngīi yā ndís'tiī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e Cristo taachí snée yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū nguéé nguaⁿ'ái yā yeⁿ'ē nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. Ní 'tεε cá s'uuúⁿ chí cuuvi nguaⁿ'ái yú nduuti chí ndaa-cadaami yú yeⁿ'é Cristo chí canee na va'ai chεeti nguuvi ní ngaⁿ'á yā ndúú^cú s'uuúⁿ yeⁿ'e chí cuchiiⁿ. ²⁶ Tiempo chí chó'ōo taachi Ndyuūs ngaⁿ'á yā yeⁿ'e yīicū nuⁿ'u yāⁿ'āa. Maaⁿ ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'tíicā: Taama vmnéⁿ'ēe inuⁿ'ú yāⁿ'āa ndúú^cú nanguuvi. ²⁷ Maaⁿ ní taachi ngaⁿ'a Ndyuūs taama vmnéⁿ'ēe nūⁿ'u deenu yú chí nducuéⁿ'ē chí din'dái Ndyuūs ní caⁿ'á yā din'núⁿ'u yā ní divíi yā. Ní nducuéⁿ'ē chí nguéé din'núⁿ'u yā ní cūnee. ²⁸ Canéé chí ca'a yú gracias Ndyuūs caati v'éé yāāⁿ yeⁿ'e yú, lugar naachi Ndyuūs ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā. Ní nguéé cuuvi nuⁿ'u lugar miiⁿ. Canee chí dich'εεte yú Ndyuūs ní i'teenu yú Ndyuūs. Ní 'va'a yú yeⁿ'é yā ní diiⁿ yú tan'dúú^cá chí neⁿ'e yā. ²⁹ Ndyuūs yeⁿ'e yú tan'dúú^cá 'áámá nguuchi yáⁿ'ā chí dituúví nducuéⁿ'ē chí nguéé n'daacā. Tiicá yā.

13

Yeⁿ'é chí diiⁿ yú chí cunee yīinuú Ndyuūs

¹ Canéé chí dineⁿ'e yú 'aama yú taama yú caati hermanos s'uuúⁿ ní yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ. ² Nan'gaacu yú chí canee chí ca'a yú va'āi yeⁿ'e yú 'iiⁿ'yāⁿ chí canúúⁿ yúúni. N'duuvi yā ní diiⁿ yā 'túú^cá ní sta'á yā va'ai yā ángeles ní nguéé déénu yā chí ángeles.

³ Nan'gaacu yú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí snúúⁿ yā vácūū. Diiⁿ yú cuenta chí s'uuúⁿ snuúⁿ yú vácūū nducú yā. Nan'gaacu yú yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí n'geenu yā ngii na cuerpo yeⁿ'é yā ní diiⁿ yú cuenta chí s'uuúⁿ ní n'geenu yú ngii na cuerpo yeⁿ'e yú nducú yā.

⁴ Diiⁿ yú respetar 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindivaacú yā ti nguéé dinuuⁿ'ndi yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'giindivaacú yā canee chí caⁿ'á yā dámaaⁿ ndúú^cú isaⁿ'ā o n'daataá yeⁿ'e

yā. Ndyuūs ní n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi véé nuuⁿndi yeⁿe' é yā ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi n'giindivaacú yā ní caⁿ'á yā ndúú^cū táamá n'daataa o saⁿ'á.

5 Nguéé dineⁿe yú tuūmī naati yeenú yú ndúú^cū chi véé chi yeⁿe yú ti Ndyuūs ngaⁿ'á yā 'túicā: 'Úú nguéé cuⁿ'neéⁿ ndís'tiī ní nguéé diiⁿ abandonar ndís'tiī. 6 Ní 'túicā cuuvi caaⁿ'maⁿ cuaacu yú ndúú^cū confianza:

Señor ní nginnee yā 'úú. 'Úú nguéé 'va'á yeⁿe chi 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi diiⁿ yā nduucú.

7 Nan'gaacú nī yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ n'gēete yeⁿe yaācū chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yā nanááⁿ ndís'tiī ní ngaⁿ'á yā ngii yā ndís'tiī nduudu cuaacu yeⁿe' é Ndyuūs. Nadacadiinuⁿ nī táaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā ní n'gēetineé yā ní ch'iī yā. Maaⁿ ní candéé ní cuidado chi diiⁿ nī tan'dúú^cā 'iiⁿ'yāⁿ n'gēete chi i'téenu yā Ndyuūs diiⁿ yā ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ejemplo yeⁿe' é nī.

8 Jesucristo miiⁿ ní 'āā 'tiicā nūⁿ tan'duucá yā 'iicu, 'tiicā ntúuⁿ yā maaⁿ'nguuvi. 'Āā 'tiica nuúⁿ yā cueⁿe daāⁿ'maⁿ. 9 Cuin'diichí nī ndís'tiī. Nguéé 'caandiveéⁿ nī ndúú^dú 'naⁿ'a chi n'dááⁿ ndúú^cū yeⁿe' é chi che'e yú. N'daacā ca chi staava yeⁿe' é nī canéé n'daacā chi cuuvi cuta'á nī fuerzas yeⁿe' é nducuéⁿ é chi n'dai taavi chi Ndyuūs itée yā ndís'tiī. Staava yeⁿe' é 'iiⁿ'yāⁿ nguéé diiⁿ aprovechar nduuti chi chiindiveéⁿ yā nduudu n'dááⁿ ndúú^cū yeⁿe' é chi che'e yú.

10 Deenu yú chi chiiduú s'eeⁿ chi diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe' yaācū yeⁿe' é yā nguéé cuuvi che' é yā yuūtē yeⁿe' é nátaⁿ yeⁿe' 'iiti chi ch'iiⁿ'núⁿ yā cáávā ofrenda yeⁿe' é yú ti ofrenda yeⁿe' é yú ní 'āā ví'í caā ti i'teenu yú Jesucristo. Ní Jesucristo miiⁿ ní ch'iī yā chi lado yeⁿe' é ofrenda yeⁿe' é yú. 11 Chiiduú ch'ēete ca yeⁿe' é judíos chi Israel s'eeⁿ taachi ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiti cáávā ofrenda yeⁿe' é nuuⁿndi candéé yā yuūⁿ yeⁿe' é 'iiti chēeti cuarto chi nguuvi Dēēve naati cuerpo yeⁿe' é 'iiti miiⁿ ní ngiichí yā 'áamá lado yeⁿe' é yāāⁿ yeⁿe' é yā. 12 Ní 'tiicā ntúūⁿ Jesucristo ch'iī yā cuaaⁿ dáámí cheendi va'āi yeⁿe' é yāāⁿ Jerusalén ní 'íicú cuuvi dēēvé yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe' é nuuⁿndi yeⁿe' é yā ndúú^cū yuuúⁿ yeⁿe' é maāⁿ yā. 13 Maaⁿ ní caⁿ'a yú tan'dúú^cā chi cueⁿe Jesús 'áamá lado yeⁿe' é yāāⁿ ní 'cueenu yú cuuvi tan'dúú^cā chi ch'eenú yā chiī ní cuuvi 'cuinaaⁿ yú tan'dúú^cā chi 'cuinaáⁿ yā. 14 Caati nguéé véé 'áamá yāāⁿ chi 'áamá cūnee cáávā s'uuúⁿ naati in'nuuⁿ yú 'áamá yāāⁿ ch'ēete chi 'áamá cūnee chi véé tiempo chi cuchii. 15 Ní cáávā chuū canee yú chi dich'ēete yú Ndyuūs cucáávā Jesucristo. Ní taachi dich'ēete yú Ndyuūs chuū ní ofrenda chi canee chi ca'a yú Ndyuūs. Ní canéé chi ca'a yú gracias Ndyuūs cáávā Jesucristo ndúú^cū nduudu yeⁿe' é yú. 16 Nguéé cuuvi 'náaⁿ nī chi din'daacá nī ní nneeⁿ nī 'aamá nī taamá nī caati chuū ní ofrenda yeⁿe' é nī chi 'túú^cā Ndyuūs neⁿe' é yā.

17 Cuⁿ'neevéⁿ nī nduudu yeⁿe' é 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe' é nī. Cu'téenu nī yeⁿe' é yā chi ngaⁿ'a yā caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diiⁿ yā cuidado yeⁿe' é staava yeⁿe' é nī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canéé chi nca'á yā cuenta nanááⁿ Ndyuūs yeⁿe' é ntiⁿ'nyuⁿ chi diiⁿ yā. Diiⁿ núúⁿ yiiⁿ'nu nī chi ngaⁿ'a yā caati yeenú yā diiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe' é yā. Ti nduuti chi nguéé diiⁿ nī 'túú^cā nguéé yeenú yā ní nguéé diiⁿ nī aprovechar yeⁿe' é ntiⁿ'nyuⁿ chi diiⁿ yā cáávā ndís'tiī.

18 Maaⁿ ní caaⁿ'maⁿ'ngua'á nī cáávā nús'uu ti nadacadiinuúⁿ 'nū n'daacā na staava yeⁿe' é 'nū ní neⁿ'é 'nū 'cuēetinéé n'daacá 'nū yeⁿe' é nducuéⁿ é dendu'ū. 19 'Úú ngiicá ndís'tiī chi taachi ngaⁿ'angua'á nī, ngiicá nī Ndyuūs chi tée yā lugar 'nū chi niiⁿ'nuúⁿ nūⁿ cuuvi nandaá ní cuneé ndúú^cū ndís'tiī.

Di'viicú yā ndís'tiī ní dicho'ó yā, n'dai ndís'tiī

²⁰ Maaⁿ ní Ndyuūs ní ye^{n'}ē vaadi 'diīⁿ, maaⁿ Ndyuūs miiⁿ nadin'duuchí yā Jesucristo ye^{n'}ē yú ye^{n'}ē nguaaⁿ tiná^{n'}ā chi Jesucristo miiⁿ Pastor chi ch'εεε n'dai chi diīⁿ yā cuidado s'uuúⁿ chi tan'dúúcā 'iiti cuūchī ye^{n'}ē yā. Ní Jesucristo ye^{n'}ē yú ndúúcū yuūúⁿ ye^{n'}ē yā diīⁿ yā chi 'áamá cūnee compromiso chi Ndyuūs diīⁿ yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ. ²¹ Ne^{n'}é chi Ndyuūs ye^{n'}e vaadi 'diīⁿ téé yā ndís'tiī nducué^{n'}ē chi n'dai ye^{n'}ē yā chi nguéé ye^{n'}ē nī. Ní cuuvi n'dai nī ti ndís'tiī cuuvi diīⁿ nī chiiⁿ chi ne^{n'}é Ndyuūs chi diīⁿ nī. Ní ne^{n'}é chi Ndyuūs diīⁿ yā cáávā nducyaaca yú nducué^{n'}ē chi ne^{n'}é yā diīⁿ yā cáávā Jesucristo. Ca^{n'}a yú chi ch'εεε ca canéé Cristo ní n'dεεvé ngii yā cué^{n'}é daāⁿmaⁿ cue^{n'}e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā. ²² Ndís'tiī hermanos ye^{n'}é ngiicá ndís'tiī chí cucheé nī ndúúcū nduudu chi ngi'cueéⁿ ti nguéé 'yaaⁿ idinguúⁿ na carta miiⁿ ye^{n'}é ndís'tiī. ²³ Yaa'ví ndís'tiī chi cadiinúúⁿ nī chi Timoteo hermano ye^{n'}ē yú 'āā ntéé canee sa vácūū. Ní ndúúti chi niiⁿnuⁿ niiⁿnuⁿ ndaa sa nanáaⁿ 'úú tuu'mi 'úú ní candéé san'ā taachi ndaá nanáaⁿ ndís'tiī ní n'diichí ndís'tiī.

²⁴ Maaⁿ ní caa^{n'}máⁿ nī 'iiⁿyāⁿ chi nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é nī ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo: N'dai ndís'tiī, caa^{n'}máⁿ nī. 'Iiⁿyāⁿ ye^{n'}e país Italia: N'dai ndís'tiī, nga^{n'}a yā.

²⁵ Ne^{n'}é chi Ndyuūs téé yā nducyaaca ndís'tiī nducué^{n'}ē vaadi n'dai ye^{n'}ē yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YEⁿE SANTIAGO

Santiago idinguúⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi s'nééⁿ 'muuⁿ s'nééⁿ miiⁿ

¹ Úú Santiago 'úú ní 'úú idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe Señor Jesucristo. Idinguúⁿ carta 'cūū ní dicho'ó: Ndaí ndís'tiī ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndu'ū ndiichúúví tribus chi familias chi yeⁿe ndaata Israel chi s'nééⁿ 'muuⁿ chi s'nééⁿ miiⁿ ndii núúⁿmáⁿ íⁿyeⁿeⁿdí.

Ndyuūs ca'á yā vaadī deenu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā yā

² Ndís'tiī hermanos yeⁿe, canéé chi yeenu ní taachi ndaā n'dee n'dáí chi idi'vaachí yeⁿe ní. ³ Caati déénu ní chuū chi taachi ndaā n'dee n'dáí chi idi'vaachí yeⁿe ní ní ndaaca idiíⁿ ní, ch'iⁿí ní chi i'téenu ní Jesucristo ní ch'iⁿí ntúuⁿ ní chi cuuvi cuchéé ní yeⁿe tanducuéⁿe ndúú^cū paciencia. ⁴ Ní canéé chi candéé ní cuidado chi cuchéé ní yeⁿe nducuéⁿe chí di'vaachi ndís'tiī ní cuuvi 'cúeetinéé n'daacá ní ní diiⁿ cá chí n'daaca ní. Ní 'āá véé nducuéⁿe necesidades yeⁿe ní. Ní Ndyuūs téé yā ndís'tiī cosas chí n'dai yeⁿe yā.

⁵ Ndúú^ti chí 'áamá ndís'tiī deenu ní chi nguéé deenu ní tuu'mi ní canéé chí caacá ní Ndyuūs chí itéé yā vaadī deenu. Ndyuūs ca'a yā n'dee n'dáí vaadī deenu yeⁿe yā nducyáacá 'iiⁿyāⁿ. Ní nguéé n'gaa'vá yā ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chí n'dee vueltas caaca yā Ndyuūs. ⁶ Canéé chí caacá ní Ndyuūs ní cu'téenu ní Ndyuūs chí ca'á yā téé yā ndís'tiī. Taachi nguéé cu'téenu ní chí Ndyuūs nguéé ca'á yā ca'a yā chíiⁿ chí ngiicá ní tuu'mi ní ndís'tiī tan'dúú^cā nuuⁿní'yáⁿá taachi olas yeⁿe indéé yaacū chí candéé 'yúúⁿe cuaaⁿ lácū^u cuaaⁿ lácā, 'tíicā ndís'tiī. ⁷ Áamá 'iiⁿyāⁿ chí ngiica yā Ndyuūs ní nguéé cu'téenu yā chí Ndyuūs ca'á yā téé yā de'ē véé, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguéé cūnee ngiún^u yā chí Ndyuūs ca'á yā téé yā 'iiⁿyāⁿ de'ē véé. ⁸ 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ véé 'uúvī vaanicadínūⁿ yeⁿe yā. Maaⁿ ní neⁿe yā diiⁿ yā 'áamá cosa, cuayiivi ní taama cosa. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ nguéé canéé yā ndúú^cū 'áamá vaanicadínūⁿ yeⁿe yā.

⁹ Ní hermano yeⁿe yú chí nguéé ch'ete ca ní canéé chí yeenu yā taachi Ndyuūs nginneé yā 'iiⁿyāⁿ. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuiicá yā canéé chí yeenu yā taachi Ndyuūs diiⁿ yā chí nguéé 'cuiicá yā. 'Iiⁿyāⁿ chí 'cuiica miiⁿ ní tan'dúú^cā naandā yeⁿe yaatā chí 'cuiinu, 'tíicá yā. ¹¹ Taachi can'dāá 'yáⁿá ní 'áamá 'íⁿūⁿ tuu'mi ní tíⁿí yaatā ní naandā yeⁿe chingééⁿ ní 'āá ntee véé naandā tí ch'iⁿu. 'Tíicā ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica ní 'cuiinú yā ndúú^cū vaadī 'cuiica yeⁿe yā.

Canéé chí cuchéé yú yeⁿe nducuéⁿe

¹² De'ē chúú^cā yeenu 'iiⁿyāⁿ chí ichéé yā tanducuéⁿe taachi n'geenu yā ngii. Taachi chéé yā yeⁿe tanducuéⁿe tuu'mi ní Ndyuūs téé yā 'iiⁿyāⁿ chí canduuchí yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. 'Tíicā Ndyuūs ngaⁿá yā chí ca'á yā ca'a yā 'iiⁿyāⁿ vida cueⁿe daāⁿmaⁿ tan'dúú^cā chí 'aama corona yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí dinéⁿe yā Ndyuūs. ¹³ Taachi ndaā nanááⁿ ndís'tiī cosa chí diiⁿ chí di'vaachi ndís'tiī chí neⁿe ní diiⁿ ní chí nguéé n'daācā, nguéé canéé chí nadacadínūⁿ ní chí Ndyuūs diiⁿ yā chuū caati mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ cuuvi di'vaachí yā yeⁿe Ndyuūs chí Ndyuūs diiⁿ yā cosa chí nguéé n'daācā. Ndíí nguéé ndúú^cū cuuvi dinuuⁿndí Ndyuūs. Ndíí nguéé ndúú^cū Ndyuūs di'vaachí yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā cosa chí nguéé n'daācā. ¹⁴ Taachi 'iiⁿyāⁿ inacadínūⁿ yā chí maáⁿ yā neⁿe yā diiⁿ yā cosa chí nguéé n'daācā tuu'mi ní véé nuuⁿndi yeⁿe yā ní diiⁿ yā chí

ngueε n'daacā. ¹⁵ Ní taachi díín yā chiiⁿ chi neⁿ'é yā diiⁿ yā chi nguée n'daacā tuuⁿ'mi ní dinuuⁿ'ndí yā. Ní taachi ch'εεε ca nuuⁿ'ndi miiⁿ tuuⁿ'mi ní 'cuiinū ní díiⁿ chí 'cuūvi yā cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ.

¹⁶ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'e taaví. Nguée ca'a nī lugar 'iiⁿ'yāⁿ chi canche'éi yā ndís'tiī chí dinuuⁿ'ndí nī. ¹⁷ Nducuéⁿ'é chí n'daacā ní dεεε chí Ndyuús itée yā s'uuúⁿ chíiⁿ ní ngúicá cuaaⁿ 'niiⁿ'nuⁿ. Chíiⁿ ní yeⁿ'e Ndyuūs. Ndyuūs din'dái yā tanducuéⁿ'é dεεε yeⁿ'ē nanguuvi. Ndyuūs nguée n'daaⁿ yā tan'dúúca 'áámá 'daaⁿ'nūⁿ chí n'daaⁿ. ¹⁸ Ní Ndyuūs tee yā vida s'uuúⁿ cáávā chí i'teenu yú nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní díiⁿ yā tan'dúúca chí maáⁿ yā neⁿ'e yā diiⁿ yā. Ní 'íicú s'uuúⁿ chí i'teenu yú, tan'dúúca 'áámá cosecha chí vnnááⁿ vnnaaⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'é chí din'dái yā 'tíicā s'uuúⁿ.

Yeⁿ'e vaadī cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs

¹⁹ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos chí neⁿ'e taaví 'aama 'aamá nī canee chí 'cúεεtinée yaáⁿ ní chí 'caandiveéⁿ nī naati nguée maaⁿ n'chεεε caaⁿ'máⁿ nī. Ní nguée maaⁿ n'chεεε nūuⁿ nduuvi taáⁿ nī. ²⁰ 'Iiⁿ'yāⁿ chí induuvi taáⁿ yā nguée n'daacā díiⁿ yā yeⁿ'e chí vaadī cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. ²¹ Ní cáávā nducuéⁿ'é chuū canee chí díviⁿ nī yeⁿ'é tanducuéⁿ'é chí nguεε n'daacā chí nadacádíiⁿnuuⁿ nī. Ní nguée díiⁿ nī cosa chí nguεε ndaacā. Ní 'caandiveéⁿ nī nduudu cuaacu chí i'téenu nī ní canee na staava yeⁿ'é nī. Ní ndiicuⁿ nī. Ní véé poder yeⁿ'e nduudu cuaacú 'cūū chí cuuvi dinguáⁿ'ai alma yeⁿ'é nī.

²² Naati canéé chí díiⁿ nī chíiⁿ chí ngaⁿ'ā nduudu cuaacu miiⁿ. Nguée dámaaⁿ chí 'caandiveéⁿ nī ní nguεε díiⁿ nī. Ní nguée canche'éi maáⁿ nī ndís'tiī. ²³ Nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ n'güindiveéⁿ yā nduudu cuaacu miiⁿ ní nguée díiⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'ā tuuⁿ'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúca 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí inaáⁿ yā maáⁿ yā na 'aama espejo, 'tiicá yā. ²⁴ Inaáⁿ yā maáⁿ yā tan'duucá yā 'tíicā. Ní cuayiivi nguée nn'gaacu yā tan'duucá yā 'áará chí n'diichí yā maáⁿ yā na 'áámá espejo. ²⁵ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí nn'gaacú yā chíiⁿ chí n'güindiveéⁿ yā ní nadacádíiⁿnuuⁿ n'daacá yā yeⁿ'e ley chí nduudu cuaacu miiⁿ yeⁿ'é Ndyuūs, tuuⁿ'mi ní nduudu cuaacu miiⁿ cuuvi nadinguáⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canéé chí 'caandiveeⁿ cá yā nguuvi nguuvi. Ní nguée dámaaⁿ n'güindiveéⁿ yā naati díiⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'ā, tuuⁿ'mi ní cuuvi yeenu yā ndúúcu chí díiⁿ yā.

²⁶ Ní nduuti chí 'aama ndís'tiī ngaⁿ'á ní chí i'téenu nī Ndyuūs ní nguée candéé nī cuidado yeⁿ'e chí ngaⁿ'á ní tuuⁿ'mi ní nginnche'ei maáⁿ nī ndís'tiī. Ní nguée dichí'vε chí ngaⁿ'á ní chí i'téenu nī Ndyuūs. ²⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí neené i'téenu yā ní didεεεε staava yeⁿ'é yá ní nguée véé nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Ndyuūs chiida yú ní 'tíicá díiⁿ yā. Nginneé yá da'cáiyāa nguá'āa ndúúcu n'daataá nguá'āa taachi n'geenu yá ngii. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní nguée díiⁿ yā cosas yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí nguée n'daacā.

2

'Cuaáⁿ nī nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí daama daamá nūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ

¹ Ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chí maaⁿ ní i'téenu nī Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí dεεε ngii yeⁿ'é yā, ndís'tiī canéé chí díiⁿ nī chí 'āā dáámá daamá nūuⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ nī. ² N'diichí nī. Taachi ndaaⁿ 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ ndís'tiī taachi nduvidaaⁿ nī ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canúúⁿ nduu tá'a yā 'áámá chí ntá'āa yeⁿ'e 'díiⁿ'nguāaⁿ ní n'daacā catecai yā, ní 'tíicá ntúūⁿ ndaaⁿ táámá 'iiⁿ'yāⁿ chí ndaachíⁿ yā ní ndiicúū catecai yā, ³ ní neⁿ'e cá nī 'iiⁿ'yāⁿ chí n'daacā catecai yā, ní ngaⁿ'á ní ngii nī 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ: N'dii cun'dií nī lugar chí n'daacā ca; ní

nga'ná nī ngii nī sa'mā chi ndaachī: N'diī cuééndiinú nī cuaa'n la'tiī o 'cundiī nī na yivε, ⁴ tuu'mi ní nguéé diī'n nī chi dáámá daamá nūu'n 'ii'yā'n nguaa'n ndís'tiī. Ní n'diichí nī 'ii'yā'n s'ee'n chεε chi n'daacā, ní nguéé n'daacā chii'n chi nadacádíinu'u'n nī.

⁵ Nds'tiī hermanos ye'n'é chi ne'n'é taavi, 'caandiveé'n nī chii'n chi nga'ná. Ndyuūs ndεεvέ yā 'ii'yā'n ye'n'é i'n'yee'dí 'cūū chi pobre yā chi cuuvi 'cuiicá yā ndúúcu chi i'téenu yā. Ní vέé chi cuuvi ye'n'é yā naachi Ndyuūs caa'má'n ntii'nyú'n yā ti chuū Ndyuūs nga'ná yā chi ca'á yā nducyaaca 'ii'yā'n chi ne'n'é yā Ndyuūs. ⁶ Maa'n ní ndís'tiī maá'n nī s'née'n nī 'ii'yā'n chi ndaachii yā chi nguéé vέé ye'n'e yā ná lugar chi nguéé n'daacā. ¿'Áá nguéé 'ii'yā'n 'cuiica chí idi'vaachi yā ndís'tiī ní icandεε yā ndís'tiī nanáá'n 'iinty'é'né? ⁷ ¿'Áá nguéé 'ii'yā'n s'ee'n chi cunnccāa nga'n'a yā ye'n'é chi duuchi ye'n'e Cristo chí n'daacá? Ní Cristo ye'n'e yú yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi ye'n'é yā ndís'tiī.

⁸ Nduuti chí ndís'tiī cuacuac ní'nyú'n diī'n nī tanducué'n'é chi nga'n'a ley ye'n'é Ndyuūs chí 'tíicā canéé nguū'n na libro ye'n'é yā: Din'é'né di 'ii'yā'n nui'nuu'n vaacu di tan'dúúccā chí ne'n'e dī maa'n dī, tuu'mi ní n'daacā idiī'n dī. ⁹ Ní ndúúti chí ndís'tiī nguéé dáámá daamá nūu'n din'é'né nī nducyaaca 'ii'yā'n tuu'mi ní dinuu'ndi nī. Ní nguéé diī'n nī tan'dúúccā chí nga'ná ley ye'n'é Ndyuūs. Ley mii'n ngi'n'i chí ndís'tiī ní vέé nuu'ndi ye'n'é nī. ¹⁰ Ní ndúúti chí 'áámá 'ii'yā'n nguéé diī'n yā chí nga'ná 'áámá 'líi'n chuundi ye'n'e ley ye'n'é Ndyuūs tuu'mi ní canéé yā tan'dúúccā chí nguéé diī'n yā mar 'áámá chí nga'ná ley mii'n. ¹¹ Ndyuūs chí nga'n'a yā 'tíicā: Nguéé ca'ná di ndúúcu n'daataá o sá'ná chí nguéé ye'n'e di, Ndyuūs mii'n 'tíicā ntúū'n nga'n'a yā: Nguéé 'caa'n'nu'n di 'ii'yā'n. Maa'n ní nduuti chí 'aama 'ii'yā'n nguéé ca'ná yā ndúúcu n'daataá o sa'ná chí nguéé ye'n'e yā naati ch'ii'n'nú'n yā 'ii'yā'n 'āā nguéé diī'n yā chí nga'n'a ley ye'n'é Ndyuūs. ¹² Ní ndís'tiī ní canéé chí caa'má'n nī n'daacā ní din'daacā nī tan'dúúccā chí nga'n'a ley ye'n'é Ndyuūs ti ley mii'n n'diichi s'uúu'n. Ní ley mii'n diī'n chí cuuvi nanguá'n'āi s'uúu'n. ¹³ 'Ii'yā'n chí nguéé ne'n'e ya'ai 'iinú yā 'ii'yā'n 'tíicā ntúū'n Ndyuūs nguéé ne'n'e ya'ai 'iinú yā 'ii'yā'n s'ee'n taachi n'diichí yā nuu'ndi ye'n'é yā. 'Ii'yā'n chí ya'ai 'iinú yā 'ii'yā'n ichéε yā taachi Ndyuūs n'diichí yā nuu'ndi ye'n'é nducyaaca 'ii'yā'n.

'Ii'yā'n chí i'téenu yā Ndyuūs diī'n yā ntii'nyu'n ye'n'é Ndyuūs

¹⁴ Nds'tiī hermanos ye'n'é, ¿de'ε dichí'vε 'áámá 'ii'yā'n chí nga'ná yā chí i'téenu yā Jesucristo ní nguéé diī'n yā cosas chí n'daacā? ¿'Áá cuuvi nangua'n'ai yā nduuti chí nga'ná yā chí i'téenu yā 'tíicā? ¹⁵ Maa'n ní nadacádíinu'u'n yú ye'n'e 'áámá hermano o hermana ye'n'é yú chí nguéé vέé catecai yā ní nguéé vέé chí che'e yā. ¹⁶ Nduuti chí n'diichi yú hermano o hermana mii'n ní nga'n'a yú ngii yú 'yā: Dii cue'n'e di ndúúcu vaadi 'dii'n. Nan'guεεcundii di ní che'e di. Ní nguéé ca'a yú hermano o hermana mii'n ye'n'e yú chí che'é yā o catecai caavā chí diī'n yā tapar, tuu'mi ní, ¿de'ε chí'vε chí nga'n'a yú ngii yú hermano o hermana ye'n'e yú 'tíicā? ¹⁷ Ní 'tíicā ntúū'n ye'n'e chí chii'n chí i'teenu yú Ndyuūs. Nduuti chí 'áámá 'ii'yā'n nguéé din'daacā yā cáávā chí i'téenu yā Cristo tuu'mi ní chí'n chí i'téenu yā tan'dúúccā chí cosa chí n'díí.

¹⁸ Nduuti chí 'áámá yā nga'ná yā ngii yā s'uúu'n 'tíicā: Díí nga'n'a di chí i'téenu di Ndyuūs naati 'úú idiī'n nducué'n'é chí n'daacā. 'Úu nga'ná ngii 'ii'yā'n mii'n: Dii ch'i'n'i di 'úú tan'dúúccā chí cuuvi cu'téenu yú Ndyuūs ní nguéé n'daacā cuuvi diī'n yú. 'Úú ch'i'n'i di chí i'teenu Ndyuūs caavā chí n'daacā idiī'n. ¹⁹ 'Áā i'téenu di chí vέé 'áámá n'dyá'n Ndyuūs. N'daacā chí i'téenu di 'tíicā. 'Tíicā

ntúūn 'yáán'nguiniūu n'itéenu sa ní n'duuvi sa ti 'va'ā sa. ²⁰ Díí 'ii'nyān chi chεεchí tīiīn chi nguée ne'e di cu'téenu di. Nduuti chi 'áámá 'ii'nyān i'téenu yā Ndyuūs ní nguée din'daacá yā tuu'mi ní dii' yā tan'dúúccā chi nguée i'téenu yā. Ní vaadi i'teenu ye'né yā cūnee tan'dúúccā chi n'díí 'tíicā cunée. ²¹ Maa'n ní nadacadínuu nī ye'e tiempo chi 'āā chó'ōo ye'e chiida yú chi nguuvi Abraham chi ye'né ndaata ye'né yú. Ndyuūs inadach'εεcú yā nuu'ndi ye'né yā cáávā ntiī'nyu' chi dii' yā taachi ca'á yā daiyá yā Isaac lado ye'né ofrenda nanáá'n na nátaī cáávā chi 'caa'n'nú'n yā daiyá yā naati nguée ch'īi sa. ²² ¿'Áá nguée deenú nī chi Abraham i'téenu yā Ndyuūs ní ch'in'í yā 'ii'nyān chi i'téenu yā caavā chii' chi dii' yā? Ní Abraham nééné i'téenu yā Ndyuūs caavā chi dii' yā. ²³ Ní chii' cuaacu chi canée nguū'n na libro ye'né Ndyuūs 'tíicā: Abraham s'téenu yā Ndyuūs ní Ndyuūs ní dii' yā cuenta chi Abraham ní n'daaca yā. Ní Ndyuūs sta'á yā Abraham chi cuuvi ye'né yā cáávā chi i'téenu yā Ndyuūs. Ní 'ii'nyān s'ee'n nga'n'á yā chi Abraham mii' ní amigo ye'né Ndyuūs.

²⁴ Maa'n ní cuuvi n'diichí nī chi Ndyuūs cuta'á yā 'ii'nyān chi cuuvi ye'né yā nguée dámaā'n caava chi i'téenu yā 'yā naati 'tíicā ntúūn caavā chi din'daāca yā. ²⁵ 'Tíicā ntúūn tá'n'ā Rahab chi ndúúcu tá 'yaa' sa'n'ā. Ndyuūs ní dii' yā cuenta ye'né tá chi n'daacā tá. Ní Ndyuūs sta'á yā tá'n'ā chi cuuvi ye'né yā caava chi n'daacā dii' tá. N'daata mii' 'cuu' tá sa'n'ā s'ee'n chi ndaa' n'de'ei n'de'ei sa'n'ā chi Ndyuūs dichó'ō yā. Ní tá'n'ā mii' dicho'ō tá sa'n'ā s'ee'n táámá yúúni taachi véé' peligro ye'né sa. ²⁶ Ní tan'dúúccā cuerpo ye'né yú taachi nguée canée espíritu ye'né yú ndúúcu ní n'díí, 'tíicā ntúūn taachi i'téenu yú Ndyuūs ní nguée n'daacā idiī' yú, chii' chi i'téenu yú cunée tan'dúúccā chi n'díí.

3

Ye'né chiiya yú

¹ Ndís'tīi hermanos ye'né nguée canée chi cuuvi 'yaa' maestros ye'né yaacū nguua'n ndís'tīi. Deenú nī chi Ndyuūs diitu n'diichí yā nuu'ndi ye'né maestros mii' nguée ti ndís'tīi. ² Nducyaacu yú idiī' yú n'dee n'dái faltas. Ní nduuti chi 'áámá 'ii'nyān nguée caa'n'mán' yā mar 'áámá falta tuu'mi ní 'ii'nyān mii' ní neené n'daacā. Ní cuuvi nga'n'á ntiī'nyu' yā ye'né nuu'ma' cuerpo ye'né maán' yā. ³ Cuin'diichí nī. Cu'nuū'n yú frenos naa' 'yúúddūu ní cu'téenu tī ye'né yú. Ní nuu'ma' cuerpo ye'né tī cuuvi dii' tan'dúúccā chi ne'né yú. ⁴ Maa'n ní nadacadínuu' yú ye'né barco. 'Áará chí ch'εεte ní 'yúúné taa'n ngéenu ní 'ii'nyān cuuvi dii' yā manejar barco mii' cáávā 'áámá yán'á 'līi' ye'né barco mii' chi canúú'n chεεti nuū'n'nyā'n'ā. Ní barco mii' ngiicā naachi ne'né yā. ⁵ 'Tíicā ntúūn chiiya yú. 'Áará chi 'áámá chí 'līi' chi ye'né cuerpo ye'né yú naati nga'n'á yú ye'né n'dee n'dái cosas chi n'geεεe ndúúccū chiiya yú. Ní cuin'diichí nī ta 'līi' chuundi ya'n'á cuuvi caacyán'ā 'áámá icyán'ā ch'εεte. ⁶ Ní chiiya yú tan'dúúccā 'áámá nguuchi ya'n'á 'tíicā chiiya yú. Ní tanducuén'ē tan'dúúccā 'áámá i'n'yee'ndi chí ndiituú ndúúccū nducuén'ē chí nguεε n'daacā, 'tíicā cuerpo ye'né yú cáávā chiiya yú. Ní dii' chi núú'má' cuerpo ye'né yú véé' nuu'ndi ye'né. Ní tan'dúúccā infierno chí ngiichi ya'n'á 'tíicā dii' chiiya yú. Ní ya'n'á mii' ní dii' tan'dúúccā chí ngiichi nducuén'ē vida ye'né yú 'naa' chí canee yú i'n'yee'ndi' cūū. ⁷ Ca'áámá ca'áámá naa' 'iiti chí véé' i'n'yee'ndi' cūū ye'né 'iiti' yúúddūu, ye'né 'yaada, ye'né cūú, 'iiti chí snúū'n chεεti nuū'n'nyā'n'á ní nducyaaca tī sa'n'á cuuvi dii' sa amansar ní 'āā dii' sa amansar 'iiti s'ee'n. ⁸ Naati mar 'áámá 'ii'nyān nguée cuuvi dii' yā chí amansar chiiya maán' yā. Nga'n'á yú cosas chí nguée n'daacā

'aara chi nguée ne'e yú. Ní ndúúcu chiya yú ngaⁿa yú n'dee n'dái chi nguée n'daacá yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. Ní diiⁿ yú chi cuuvi 'cuuvi yā. ⁹ Ní ndúúcu maaⁿ chiya yú dich'εete yú Ndyuūs chiida yú ní ngaⁿa taaⁿ yú yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi Ndyuūs din'dái yā chi tan'dúúca maáⁿ Ndyuūs 'tiicá din'dái yā 'iiⁿyāⁿ. ¹⁰ Yeⁿe maaⁿ cheendi ntúuⁿ yú ngaⁿa yú chi Ndyuūs n'daacá yā ní ngaⁿa taaⁿ yú ndúúcu 'iiⁿyāⁿ. Ndís'tiī hermanos yeⁿe, nguée canéé chi cuuvi 'tíicā. ¹¹ ¿'Áá yeⁿe 'áámá nduutinaaⁿ nuūⁿnīⁿ can'dáā nuūⁿnīⁿ yaāa ndúúcu nuūⁿnīⁿ yaādī? Nguée cuuvi. ¹² Ndís'tiī hermanos yeⁿe, ¿'áá cúúví 'áámá yáⁿ'á yeⁿe n'guiidī yááⁿ nguuvi cuuvi aceitunas yeⁿe? Nguée cuuvi. O 'aama yáⁿ'á 'líiⁿ yeⁿe uvas ¿'áá cuuvi n'guiidī yááⁿ nguuvi cuuvi yeⁿe? Nguée cuuvi. 'Tiicá ntúuⁿ yeⁿe 'aama ndúútinááⁿ nuūⁿnīⁿ nguée cuuvi can'dáā nuūⁿnīⁿ diini ndúúcu nuūⁿnīⁿ yaadi.

Yeⁿe vaadī deenu chi cuaacu níⁿnyúⁿ chi vaadī deenu

¹³ Nduuti chi véé saⁿā chi cadiinuuⁿ sa ní chi deenu nguaaⁿ ndís'tiī canéé chí cuuⁿmiⁿ sa 'iiⁿyāⁿ chi cuaacu chi deenu sa ní ndiicuuⁿ sa cáávā nduudu n'dai yeⁿe sa ndúúcu ntiiⁿnyuⁿ n'daacá chi diiⁿ sa. ¹⁴ Naati nduuti chi véé vaadī nguee chi ch'εete ndúúcu vaadī 'caaⁿva na staava yeⁿe ní ndís'tiī ní nadacádíinuⁿ ní na staava yeⁿe ní chi caⁿ'á ní diiⁿ ní nducuéⁿe caavā maáⁿ ní diiⁿ ní aprovechar, tuuⁿmi ní nguée cuuvi nadacádíinuⁿ ní chi n'gεete ní. Ndíi nguée cuuvi caaⁿmaⁿ ní nduudu yaadi chi contra yeⁿe nduudu cuaacu. ¹⁵ Ní vaadī deenú 'cúu yeⁿe ní nguée vaadī deenu chí yeⁿe Ndyuūs naati vaadī deenú 'cúu ní yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cúu ní yeⁿe chí nadacádíinuⁿ yā ní yeⁿe yááⁿnguiinuⁿ. ¹⁶ Naachi 'iiⁿyāⁿ chí dínngueé yā ní diiⁿ yā nducuéⁿe caava maáⁿ yā neⁿ'é yā diiⁿ yā aprovechar, tuuⁿmi ní miⁿ canéé 'iiⁿyāⁿ chí nguée véé orden yeⁿe yā. Ní diiⁿ yā tanducuéⁿe denduⁿ chí nguée n'daacá. ¹⁷ Naati 'iiⁿyāⁿ chí véé vaadī deenu yeⁿe yā chí yeⁿe Ndyuūs, tuuⁿmi ní vmnááⁿ vmaaaⁿ canéé chí ch'εetinéé n'daacá yā ndúúcu vida yeⁿe yā chí deεve. Cuayiivi ní diiⁿ yā chí véé vaadī 'diiⁿ. Ní ndiicúuⁿ yā, ní amigo yā. Ní ya'ai 'iinú yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ní dámaāⁿ diiⁿ yā tanducuéⁿe chí n'daacá. 'Áa daamā nuūⁿ 'cuaaⁿ yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní nguée nadacádíinuⁿ yā yeⁿe chí nguée ndaacá, ní nguée diiⁿ yā denduⁿ chí nguée n'daacá. ¹⁸ Ní 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ yā chí véé vaadī 'diiⁿ ní diiⁿ yā tan'dúúca chí cuuⁿnú yā ndaata yeⁿe nducuéⁿe chí cuaacu. 'Tíicā diiⁿ yā. Ní n'guiⁿi yeⁿe nducueⁿe chí cuaacu ní vaadī cuaacu.

4

Yeⁿe ndís'tiī amigos yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguée i'téenu yā Jesucristo

¹ ¿Tií ngiica cosas chí caandaá chí 'tíica nguⁿú ní nguaaⁿ maáⁿ ní? Ngiiicá yeⁿe ná vaanicadíinuⁿ yeⁿe maáⁿ ní neⁿ'e ní diiⁿ ní cosas chí nguée n'daacá. ² Ndís'tiī neⁿ'é ní cosas ní nguée véé yeⁿe ní. Ní cáávā chuū neⁿ'é ní 'caaⁿnúⁿ ní 'iiⁿyāⁿ. Neⁿ'é ní denduⁿ chí inaáⁿ ní ní nguée cuuvi cutaⁿ'á ní. Ní cáávā chuū nguⁿú ní ní diiⁿ ní caandaá. Ní nguée ndaacá ní chíⁿ chí neⁿ'é ní ti nguée ngiicá ní Ndyuūs deⁿ'ε chí neⁿ'e ní. ³ Ní taachi ndís'tiī ngiicá ní Ndyuūs deⁿ'ε chí neⁿ'e ní, Ndyuūs nguée téé yā chíiⁿ chí neⁿ'e ní ti ngiicá ní dámaāⁿ caavā maáⁿ ní caati cuuvi yeenú ní. Ní nguée n'daacá chí ngiica ní 'tíicā. ⁴ Ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chí nguée 'áámá cunee ní ndúúcu chí i'téenu ní, ¿'áá nguée deenu ndís'tiī chí taachi caⁿ'á ní ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguée i'téenu yā Jesucristo ní diiⁿ ní denduⁿ chí yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cúu tuuⁿmi ní canéé ní enemigos yeⁿe Ndyuūs? 'Tiicá ní. ⁵ ¿'Áá nadacádíinuⁿ ndís'tiī chí diiⁿ ní chí nguée dichíⁿve

nduudu yeⁿe libro yeⁿé Ndyuūs naachi canéé nguūⁿ 'tíicā?: Ndyuūs s'neeⁿ yā Espíritu N'dai yeⁿé yā chεεti staava yeⁿe yú. Ní Espíritu miiⁿ ní neⁿe ca chí s'uuúⁿ canee yú dámaaⁿ yeⁿe Ndyuūs s'uuúⁿ. ⁶ Naati Ndyuūs nginnée yā s'uuúⁿ ní itée yā s'uuúⁿ vaadi n'dai yeⁿé yā s'uuúⁿ. Canéé nguūⁿ na libro yeⁿé Ndyuūs 'tíicā: Ndyuūs nguée caⁿ'á yā lado yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí idin'gεεε maáⁿ yā naati ca'a yā vaadi n'dai yeⁿé yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúúⁿ. ⁷ 'Tíicā canee chí s'neeⁿ ní vida yeⁿe maáⁿ ní na ta'á Ndyuūs. Nguée ca'á ní lugar yááⁿ'guiinūⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ sa yeⁿe ndís'tiī ní yááⁿ'guiinūⁿ ní cuεεvii sá yeⁿe nanááⁿ ndís'tiī. ⁸ Ndaa ní nanááⁿ Ndyuūs ní Ndyuūs ní chí nndaa ntúūⁿ yā nanááⁿ ndís'tiī. Nds'tiī 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿ'ndí nadidεεvé ní vida yeⁿé ní. Nds'tiī chí véé 'uúvī vaanicadíinūⁿ yeⁿé ní, nadidεεvé ní staava yeⁿé ní. ⁹ Nds'tiī 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿ'ndí di'vaachi maáⁿ ní ní cuεεcú ní ní ya'ái 'iinú ní yeⁿé chí diiⁿ ní. Nguée canee chí n'gííⁿ'nyuⁿ ní naati canee chí cuεεcú ní. Nguée canéé chí yeenú ní naati canee chí di'vaachí maaⁿ ní. ¹⁰ Ní 'cuεεtinéé ndiicuuⁿ ní nanááⁿ Señor yeⁿe yú ní Señor yeⁿe yú ní diiⁿ yā chí n'gεεε ní.

Yeⁿe chí n'diichi yú nuuⁿ'ndí yeⁿe hermanos yeⁿe yú

¹¹ Nds'tiī hermanos yeⁿé, nguée caaⁿ'maⁿ cúnncaa ní yeⁿe 'aama ní taama ní hermanos yeⁿe yú. 'Áa du'ú ndís'tiī chí ngaⁿ'a contra 'áámá hermano yeⁿe yú o n'diichi ní nuuⁿ'ndí yeⁿe hermano yeⁿe yú, ndís'tiī ngaⁿ'a ntúūⁿ cúnncaa ní contra ley yeⁿé Ndyuūs ní n'diichi ní yeⁿe ley miiⁿ. Ní naachi n'diichí ní yeⁿe ley miiⁿ tuuⁿ'mí ní diiⁿ ní ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿe juez ní nguée diiⁿ ní chí ngaⁿ'a ley miiⁿ. ¹² Dámaaⁿ véε 'áámá n'dyáⁿ'á chí Ndyuūs chí ca'á yā ley miiⁿ ní 'tíicá ntúūⁿ Ndyuūs ní juez. Maáⁿ yā cuuvi nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ o cuuvi di'cuiinú yā 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní ndís'tiī, ¿du'u ndís'tiī chí n'diichi ní de'ē idiiⁿ táámá 'iiⁿ'yāⁿ?

Nguée deenu yú de'ε chí cuuvi ndúúcu yú ndii cavyaaⁿ

¹³ Maaⁿ ní 'caandiveéⁿ ní nduudu chí ngaⁿ'á ngii ndís'tiī chí ngaⁿ'a ní 'tíicā. Maaⁿ'nguuví o cavyaaⁿ caⁿ'á táámá yáāⁿ ní canéé miiⁿ 'áámá nduūyū, ní diiⁿ negocio ní diiⁿ ganar. ¹⁴ Nds'tiī ní nguée de'ε véε déénu ní chí de'ε cuuvi cavyaaⁿ. ¿De'ε vida yeⁿe ndís'tiī? Vida yeⁿé ní ní tan'dúúca 'áámá meēⁿ chí ngo'otí 'áámá nch'εté ní n'giinu. ¹⁵ Nds'tiī ní canéé chí caaⁿ'máⁿ ní 'tíicā. Nduuti chí Ndyuūs neⁿé yā chí cunduúchí tuuⁿ'mí ní diiⁿ chuú o diiⁿ cháā. ¹⁶ Naati nguée diiⁿ ní 'tíicā. Nds'tiī ngaⁿ'á ní yeⁿe cosas n'gεεε chí diiⁿ ní. Ní yeenú ní yeⁿe nducueⁿé 'cūū chí ngaⁿ'a ní chí n'gεεε. Ní nguée n'daacā chí diiⁿ ní 'tíicā. ¹⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí déénu yā yeⁿe chí cuuvi diiⁿ yā chí n'daacā ní nguée idiiⁿ yā chuú tuuⁿ'mí ní dinuuⁿ'ndí yā.

5

Yaa'v' 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuiica chí candéé yā cuidado

¹ 'Caandiveeⁿ ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cuiica. Cuεεcú ní ní 'cuaí ní caati 'cuenú ní cuuvi dendu'ū chí díttūu chí cuchii nanááⁿ yeⁿe ndís'tiī. ² Vaadi 'cuiica yeⁿé ní ní nchōō ní catecai n'daí ní n'dáá ní che'é tí. ³ Ní 'diiⁿ'nguāāⁿ ndúúcu 'diiⁿ'ngueε yeⁿé ní ní che'ε yáⁿ'āa. Ní chiiⁿ chí nche'ε yáⁿ'āa miiⁿ ní canéé tan'dúúca 'áámá lado yeⁿe testigo chí caaⁿ'maⁿ contra yeⁿé ní. Ní chiiⁿ chí diiⁿ tan'dúúca chí cacyáⁿ'á cuerpo yeⁿé ní nduucú yáⁿ'ā. Ní vaadi 'cuiica yeⁿé ní ní nguáin'daí ní ní maaⁿ ní tiempo chí cuuvi 'cuiinu íⁿ'yeēⁿdi. ⁴ N'diichi ní. 'Áa cuée nadí'vé ní 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ ní sta'á yā cosecha yeⁿé ní. Ní chí'vε miiⁿ canéé tan'dúúca 'áámá testigo contra yeⁿe ndís'tiī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'caí yā contra yeⁿe ndís'tiī ní Señor chí ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿe nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ 'āa n'giindiveéⁿ

yā chiiⁿ chi 'caí yā. ⁵ Ndis'tiī 'iiⁿyān 'cuiica, maán nī ch'εεtineé nī ndúúcu tanducuéⁿe chí neⁿé nī ní yeenú nī. Ní dichεεtē nī cáávā nguuví chí 'cuuví nī tan'dúúca chí diíⁿ nī ndúúcu 'áámá cuuchí chí cuuví 'viiché tī nífcú ndaa 'áámá nguuví chí 'caaⁿnúⁿ nī 'iiti miiⁿ. ⁶ Ní ndís'tiī 'áā diíⁿ nī condenar saⁿá chí n'dai ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'giiⁿnúⁿ yā saⁿá. Ní nguéé diiⁿ sa mar 'áámá chí nadanguáⁿ'ai sa maaⁿ sa.

Yeⁿ'e 'viich'εεtíinuⁿ yeⁿ'e yú ní yeⁿ'e chí ngaⁿ'anguaⁿ'a yú

⁷ Ní cáávā nducuéⁿe ngaⁿ'á ndís'tiī hermanos yeⁿ'é canéé chí diíⁿ nī nducuéⁿe ndúúcu vaadi 'diiíⁿ nanáaⁿ nī ní nanáaⁿ Señor yeⁿ'é yú ndii tiempo chí ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe. Cuiⁿdiichí nī. 'Iiⁿyāⁿ chí diíⁿ yā ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e campo canee chí cūnee ngíⁿú yā chí ndaáca n'daáca cosecha yeⁿ'e yā. Ní cūnee ngíⁿú n'dai yā chí cueeⁿ cuuvi vmnáaⁿ vmnaaⁿ. Ní taachi cho'ōo chí cueeⁿ cúⁿvi cuayiivi tuuⁿ'mi ní cutaⁿ'á yā cosecha yeⁿ'e yā. ⁸ 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī véé paciencia yeⁿ'é nī ní canee diitú nī ndúúcu chí i'téenu nī na staava yeⁿ'é nī caati tiempo chí ndaa Señor yeⁿ'e yú 'áā snee niiⁿnuúⁿ. ⁹ Ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é nguéé caaca nuuⁿndi nī 'aama nī contra taama nī ní nguéé cuuvi n'diichi Ndyuūs nuuⁿndi 'cūú chí yeⁿ'e nī. Ndyuūs chí juez ní niiⁿnuúⁿ nūⁿ ndaa yā. ¹⁰ Maaⁿ ní hermanos yeⁿ'é nadacádíinuⁿ nī yeⁿ'e tiempo chí 'áā chó'ōo tan'dúúca chí diiⁿ profetas chí candεε yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní n'dee n'dái ch'eenú yā chí. Ní véé paciencia yeⁿ'é yā. Tan'dúúca chí diíⁿ yā 'tiicá ntúūⁿ canee chí diíⁿ nī. ¹¹ Deenu yú chí yeenú profetas s'eeⁿ taachi ch'eenú yā chí. Ndis'tiī ní ch'iindiveén nī yeⁿ'e saⁿá Job ní tan'dúúca chí véé ca paciencia yeⁿ'é sa taachi ch'eenú sa chí. 'Áā n'diichí nī ntúūⁿ tan'dúúca Señor yeⁿ'e yú diíⁿ yā cáávā saⁿá Job miiⁿ taachi ch'iinu ch'eenú sa chí. Maaⁿ ní Señor yeⁿ'e yú ní nééné neⁿ'é yā s'uuúⁿ ní nééné ya'ai yā s'uuúⁿ.

¹² Ní yeⁿ'e tanducuéⁿe hermanos yeⁿ'é, nguéé caaⁿ'maⁿ nī deⁿ'ε chí neⁿ'e diíⁿ nī ndúúcu nduudu “por Dios” chí caⁿ'á nī diíⁿ nī 'tíicá o nguéé caⁿ'á nī diíⁿ nī 'tíicá. Ní nguéé caaⁿ'máⁿ nī “caavā nanguuvi”, ndíí nguéé ndúú cáávā “iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú”, ndíí nguéé ndúú caavā táámá naaⁿ. Damaāⁿ caaⁿ'máⁿ nī, “tíicá idiíⁿ” o “nguéé 'tíicá idiíⁿ” caati Ndyuūs nguéé cuuvi diíⁿ yā condenar ndís'tiī.

¹³ Ndúúti chí 'áámá chεε ndís'tiī chí n'geenu nī ngii, canéé chí caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á nī Ndyuūs. Nduuti chí canee 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí diyeenú, cánéé chí caatá yā chí Ndyuūs ní ch'εεtē yā. ¹⁴ Nduuti chí 'áámá chεε ndís'tiī ní ngíta nī canéé chí yaaⁿ'ví nī 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'e yaācū chí cuchí yā ní 'cuεendáa yā aceite na cuerpo yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ngíta yā ní caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á yā nanáaⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú cáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ngíta yā. ¹⁵ Ní taachi ngaⁿ'anguaⁿ'á nī, i'téenu nī chí Jesucristo cuuvi diíⁿ yā chí nduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā, ní Señor Jesucristo miiⁿ ní nadicúeeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngiitā ní nduūvā yeⁿ'é yā. Ní nduuti chí véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā Señor Jesucristo nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e yā. ¹⁶ Cáávā chuū ní caaⁿ'máⁿ nī nuuⁿndi chí diíⁿ nī contra hermanos yeⁿ'é nī ní cuuví nī hermanos. Ní caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á nī 'áámá nī táámá nī ní cuuvi nduūvā yeⁿ'é nī. 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'dai taavi taachi caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á yā véé poder yeⁿ'e Ndyuūs na staava yeⁿ'é yā taachi caaⁿ'maⁿ'nguaⁿ'á yā. ¹⁷ Deenu yú chí saⁿá Elías chí profeta ní 'áámá saⁿ'á tan'dúúca s'uuúⁿ 'tíicá sa. Taachi caⁿ'anguaⁿ'a sa chí chíica sa Ndyuūs chí diíⁿ yā chí nguéé cueeⁿ cuūⁿvi tuuⁿ'mi ní nguéé cheeⁿ cuūⁿvi vmnaaⁿ yáⁿ'áa 'iinu nduūyū canéé maⁿ'á. ¹⁸ Ní cuayiivi miiⁿ ní caⁿ'anguaⁿ'a ntúūⁿ sa táámá vmnéⁿ'ēe chí cueeⁿ cuūⁿvi ní cheeⁿ cuūⁿvi vmnaaⁿ yáⁿ'áa ní chíi taavi cosecha yeⁿ'e.

19 Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é, nduuti chi 'áámá ndís'tiī ngíí divíi nī yeⁿ'ē nduudu cuaacu ní táámá yā idiíⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanguεεcunée yā ní i'téenu yā nduudu cuaacu, 20 tuumi ní canée chi cadíínuuⁿ nī chuū. 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ yā chi táámá 'iiⁿ'yāⁿ chi dinuuⁿndí yā nacuεεcúndii yā ní cuvíi yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ vmnaaⁿ nadanguáⁿ'ai yā alma chi n'diī yeⁿ'ē taamá yā. Ní diiⁿ chi Ndyuūs nadach'εεcú yā n'dee n'dái nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAN PEDRO

Pedro idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'ē hermanos chi i'téenu yā Jesucristo hermanos chi s'nééⁿ 'muuⁿ chi s'nééⁿ miiⁿ

¹ 'Úú Pedro 'úú ni 'úú 'áámá apóstol yeⁿ'e Jesucristo. Ní Cristo dich'ó yā 'úú chi 'úú candéé nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs. 'Úú idingúuⁿ carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo ní nguéé chí ch'εετιnéé yā na yāāⁿ yeⁿ'e yā tí cheⁿ'e 'nééⁿ 'múuⁿ cheⁿ'e 'nééⁿ miiⁿ yā ndii yāⁿ'āa yeⁿ'e Ponto, yeⁿ'e Galacia, yeⁿ'e Capadocia, yeⁿ'e Asia, ndúúcu Bitinia. ² Ní idingúuⁿ yeⁿ'e ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ chi Ndyuūs ndεεεε yā tan'dúúca chí Ndyuūs deenú yā chí caⁿ'a yā diiⁿ yā ndíi vmnááⁿ vmnaaⁿ. Ní Espiritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní nadidεεvé yā ndís'tiī cáávā chí n'giindiveéⁿ ní yeⁿ'e yā ní cáávā yuuuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo chí nadidεεvé yā ndís'tiī. Neⁿ'é chí Ndyuūs téé yā ndís'tiī n'deeé n'dái vaadi n'dai yeⁿ'é yā ní vaadi 'diiⁿ cuuvi ch'εεε nguaaⁿ ndís'tiī.

³ Dich'εεε ca yú Ndyuūs chí chiida Señor Jesucristo caati néené ya'ai 'iinú yā s'uuuⁿ chí diiⁿ yā chí ch'iindiyāāⁿ ngai yú. Chuū diiⁿ yā caati nadacuéeⁿ yā Jesucristo yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Maaⁿ ní cucáávā Ndyuūs tee yā s'uuuⁿ 'áámá vida ngai yeⁿ'e yú ní véé esperanza yeⁿ'e yú. ⁴ Ní cūnee ngiinú yú yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē vaadi n'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs ngaⁿ'á yā chí téé yā s'uuuⁿ chí cuuvi yeⁿ'e yú. Ní Ndyuūs nanguáín'dai yā cáávā s'uuuⁿ chíiⁿ chí cuuvi yeⁿ'e yú na va'ai chεεti nguvi naachi nguéé cuuvi chíō. Ní nguéé cuuvi 'cueε, ndíi nguéé cúúvī chó'oo yeⁿ'ē. ⁵ Ní chuū chí Ndyuūs nguáín'dai yā ní cáávā ndís'tiī tí ndís'tiī i'téenu ní Jesucristo. Ní Ndyuūs diiⁿ yā cuidado ndís'tiī ndúúcu poder yeⁿ'é yā 'naaⁿ chí cūnee ngiinú ní chí nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī chí cuuvi déenu ní yeⁿ'e chuū tiempo chí cuchii.

⁶ Ní canee chí yeenú ní yeⁿ'e chuū 'aara chí dindaachí ní duu'vi tiempo nūuⁿ 'naaⁿ chí n'geenú ní ngii n'deeé n'dái cosas chí ngii. ⁷ Cáávā chí i'téenu ní Jesucristo vaadi i'téenu yeⁿ'é ní ní tan'dúúca 'diiⁿ'nguāāⁿ, 'tiicā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí n'diichineeⁿ 'diiⁿ'nguāāⁿ ndúúcu yaⁿ'ā caati cuuvi deenú yā chí dámaāⁿ 'diiⁿ'nguāāⁿ. Ní 'tiicā ntúūⁿ vaadi i'téenu yeⁿ'é ní 'iiⁿ'yāⁿ canéé chí n'diichineeⁿ yā. Ní vaadi i'téenu yeⁿ'é ní nduuti chí ichéé yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē taachi 'iiⁿ'yāⁿ n'diichineeⁿ yā yeⁿ'ē, tuu'mi ní cuaacu chí i'téenu ní ní 'áámá cūnee vaadi i'téenu yeⁿ'é ní nguéé tí 'diiⁿ'nguāāⁿ chí n'giinu. Cuayiivi taachi ndaa Jesucristo tuu'mi ní dich'εεé yā ndís'tiī ní diiⁿ yā honrar ndís'tiī ní diiⁿ yā chí n'dεεvé ngii ndís'tiī cáávā chí n'daacá ca i'téenu ní Jesucristo.

⁸ 'Áará chí nguéé n'diichí yā Jesucristo dineⁿ'é ní 'iiⁿ'yāⁿ. Ní i'téenu ní 'iiⁿ'yāⁿ 'áará chí nguéé inaáⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní neené yeenú ní ndúúcu vaadi yeenú chí ch'εεε taavi ca. Ní nguéé véé nduudu yeⁿ'é ní chí cuuvi caaⁿ'máⁿ ní yeⁿ'ē. ⁹ Ní neⁿ'é ní tunéeⁿ ní nguvi chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā almas yeⁿ'e ní. Ní cáávā chuū chí i'téenu ca ní Ndyuūs.

¹⁰ Tiempo chí 'āá chó'oo 'iiⁿ'yāⁿ profetas chí candéé yā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs neené n'dai n'nuuⁿ yā yeⁿ'e chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní itínguuneeⁿ yā yeⁿ'e chuū. Profetas ní 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā yeⁿ'e chí Ndyuūs caⁿ'á yā chí téé yā ndís'tiī yeⁿ'e chí n'dai taavi ca yeⁿ'é yā. ¹¹ Ní profetas ní neⁿ'é yā deenu yā yeⁿ'e tiempo 'cūū ní táácā cuuvi chó'oo yeⁿ'e tiempo 'cūū taachi Cristo 'cuenú yā cuuvi ní cucheε yā. Ní cuayiivi cuchii chí dεεvé ngii

yeⁿ'é Cristo caati Espíritu yeⁿ'e Cristo chi canee ndúúcu profetas 'āā ch'iⁿ'í yā profetas yeⁿ'e chuū. ¹² Naati Ndyuūs ch'iⁿ'í yā profetas chi tiempo yeⁿ'e Cristo yeⁿ'e chi ngaⁿ'a yā nguéé cuuvi n'diichí profetas naati ndís'tiī ní 'āā n'diichí nī. Profetas ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'e chi cuchī naati ndís'tiī 'āā n'giindiveén nī chi 'āā chó'ōo chíiⁿ chí caⁿ'a yā. Ní cáāvā 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā ngii yā ndís'tiī nduudu cuaacu chí Jesús nadanguáⁿ'ai yā 'iⁿ'yāⁿ ndúúcu poder yeⁿ'ē Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní Ndyuūs dichó'ō yā Espíritu N'dai yeⁿ'é yā yeⁿ'ē va'ai chεeti nguuvi nanááⁿ s'uuúⁿ. Ní nducuéⁿ'ē chuū ní ángeles maáⁿ yā neⁿ'e yā snaaⁿ yā dendu'ū.

Ndyuūs yaa'ví yā 'iⁿ'yāⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā ní n'daacā ca cuuvi yā

¹³ Maaⁿ ní cáāvā nducuéⁿ'ē chuū nadacadiⁿnuuⁿ nī n'daacā yeⁿ'e chi caⁿ'á nī diiⁿ nī ní 'cuεetinéé n'daacā nī. Ní cunee ngiinú nī dámaāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chí n'dai taavi chí Señor Jesucristo caⁿ'á yā téé yā ndís'tiī taachi ndaa yā taama vmnéⁿ'ēe. ¹⁴ Ndís'tiī ní 'caandiveén nī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ti daiya Ndyuūs ndís'tiī. Ní nguéé diiⁿ nī tan'dúúca chí diiⁿ nī nducuéⁿ'ē chí neⁿ'e maáⁿ nī taachi 'āā cuéé n'diichí nī Ndyuūs. ¹⁵ Maaⁿ ní 'cuεetinéé n'daacā nī chí nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'é ní caati Ndyuūs chí yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī ní dεεve yā. ¹⁶ Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíica: Canéé chí diiⁿ n'daacā nī chí dεεve nī caati 'úú, Ndyuūs, ní dεεve 'úú.

¹⁷ Nduuti chí ndís'tiī ní ngaⁿ'á nī chí Ndyuūs ní chiidá nī ní caacá nī Ndyuūs chí cunee yā ndís'tiī, canéé chí 'cuεetinéé n'daacā nī ní 'va'á nī Ndyuūs neⁿ'e chí cunee nī iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndyuūs yeⁿ'e yú 'āā daamá nūuⁿ n'guúⁿ yā nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ. Ní n'diichí yā ca'áámá cá'aama yā tan'dúúca chí ch'εetineé yā ndúúcu ntiⁿ'nyuⁿ chí diiⁿ yā. ¹⁸ Deenú nī chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī yeⁿ'e vida chí nguéé n'daacā chí sta'á nī yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é nī. Ní n'dáácā ca deenú nī chí nadií'vε yeⁿ'e chí nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī. Nguéé cuái yā ndúúcu dendu'ū chí nchōo tan'duuccá 'diⁿ'nguāⁿ o 'díⁿ'nguεε. ¹⁹ Naati Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā ndís'tiī ndúúcu yuúúⁿ chí yaⁿ'ai chí'vε ti yuúúⁿ yeⁿ'e Cristo. Cristo ní ca'a yā maáⁿ yā cuerpo caavā ofrenda chí 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'caaⁿ'núⁿ ya 'yā. Ní Cristo miiⁿ tan'dúúca 'áámá 'iiti cuúchí chí nguéé n'gai tī ní nguéé de'ε véε ndíi yeⁿ'e tī, 'tíica yā. ²⁰ Ní Ndyuūs ndεεvé yā Cristo chí maáⁿ yā cuerpo yeⁿ'é yā cuuvi ofrenda ndíi vmnááⁿ vmnaaⁿ taachi 'āā cuéé din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Naati maaⁿ ní nguuvi s'eeⁿ Ndyuūs ch'iⁿ'i yā Cristo nanááⁿ ndís'tiī ní caavā ndís'tiī. ²¹ Ní cucáāvā Cristo miiⁿ ní ndís'tiī i'téenu nī Ndyuūs chí nadacuéeⁿ yā Cristo yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Ndyuūs dich'εεté yā Cristo ndúúcu honor. Ní ndís'tiī 'āā i'téenu nī Ndyuūs ní cūnee ngiinú nī yeⁿ'ē chí Ndyuūs caⁿ'a yā chí téé yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'é nī.

²² Maaⁿ ní chí 'āā i'téenu nī nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo cucáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs 'āā didεεvé nī staava yeⁿ'é nī chí dineⁿ'é nī hermanos yeⁿ'e yú. Canéé chí dineⁿ'é taavi cá nī 'aama nī taama nī hermanos ndúúcu staava yeⁿ'é nī chí dεεve. ²³ Ndís'tiī ní 'āā ch'iindiyáaⁿ nī taama vmnéⁿ'ēe nguéé yeⁿ'é 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí 'cuúvi yā naati yeⁿ'e nduudu yeⁿ'é Ndyuūs, nduudu chí canduuchi ní 'áámá cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ²⁴ Caati canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'é Ndyuūs 'tíica:

Tanducuéⁿ'ē 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní tan'dúúca yaātā ní tanducuéⁿ'ē chí n'gεεte ca yeⁿ'é 'iⁿ'yāⁿ ní tan'dúúca naāndā yeⁿ'e yaātā, 'tíica yā. Yaātā miiⁿ ní t'i'í ní naandā miiⁿ ní n'geeⁿ,

²⁵ naati nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ní 'áámá cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Ní nduudu cuaacú 'cūu ye'n'e evangelio chíí'n chi candéé 'ii'n'yā'n nanáá'n ndís'ti.

2

1 Maa'n ní cáávā chuū diví nī 'áámá lado nducué'n'ē chi díi'n nī chi nguéé n'daācā ní nguéé canche'éi nī. Ndíí nguéé caa'má'n nī dendu'ū chi nguéé cuaacu. Ndíí nguéé ndúú díi'n nguéé nī ye'n'e taama 'ii'n'yā'n. Ndíí nguéé ndúú nga'a nī nduudu yaadī ye'n'é 'ii'n'yā'n. 2 Ní ndís'tiī tan'dúúcā chi dacua'aá chi caama 'niindiyā'n ní ne'n'e leche, 'tíicā ndís'tiī. Díi'n nī ní ne'n'é nī leche chi nduudu n'dai ye'n'ē nduudu cuaacu. Ní cuuvi cu'téenu cá nī ndúúcū nduudú 'cūu tan'dúúcā dacua'aá cuuvi 'cuiitā yā ndúúcū leche n'dai. 3 'Tíicā cuuvi díi'n nī nduuti chi cuaacu ní'n'nyú'n n'diichínee'n nī Señor Jesucristo chí n'dai yā.

Jesucristo ní tan'dúúcā tuūu ch'εεε chí canduuchi

4 Ndís'tiī canéé chi ndaa ní'n'nuú'n nī nanáá'n Señor Jesucristo ti tan'dúúcā 'áámá tuūu ch'εεε chí canduuchi 'tíicā nī. 'Ii'n'yā'n ye'n'e i'n'yee'dí 'cūu nguéé 'cuú'n yā tuúú mii'n ti nadacadínnuu'n yā chi nguéé dichíí'vē naati Ndyuūs ndεεve yā tuūu mii'n chí ya'n'ai chíí'vē chí Cristo. 5 Ní ndís'tiī ntúū'n tan'dúúcā tuūu cánduuchi 'tíicā nī ti Ndyuūs 'āā teé yā ndís'tiī vida ngai. Ca'a nī lugar Ndyuūs chí cuta'á yā vida ye'n'e ndís'tiī ní din'dái yā ye'n'e cuerpo ye'n'e ndís'tiī 'áámá yaācū ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. Ní ndís'tiī canéé chí díi'n nī ntií'nyu'n ye'n'e chíiduú ye'n'e yaacú 'cūu ní ca'á nī ofrendas nanáá'n Ndyuūs ndúúcū chí duuchi Jesucristo, ofrendas chí Ndyuūs cuuvi 'cuáa'n yā. 6 Ní 'tíicā canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs cáávā chuū:

Cuin'diichí nī. 'Úú Ndyuūs cu'neé'n yāā'n Sión 'áámá tuūu ch'εεε ye'n'e cimientu ye'n'e esquina ye'n'e yaācū. Tuūu mii'n n'dεεvé ní ya'n'ai chíí'vē. 'Ii'n'yā'n chí i'téenu yā Señor ye'n'e yú chí tuūu ch'εεε mii'n nguéé cuuvi 'cuinaā'n yā ye'n'e Señor ye'n'e yú.

7 Ní tuūu mii'n ní neené véé chíi'vē cucáávā ndís'tiī chí i'téenu nī Cristo naati nguéé 'tíicā tuūu mii'n nanáá'n 'ii'n'yā'n chí nguéé i'téenu yā. 'Tíicā canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs:

Tuūu mii'n nūu'n chí 'ii'n'yā'n chí din'dái yā yaācū nguéé 'cūu'n yā ti nadacadínnuu'n yā chí nguéé dichíí'vē. Tuúú 'cūu nūu'n ní tuūu ch'εεε ye'n'ē cimientu ye'n'e esquina.

8 Ní canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs táámá chí 'tíicā:

Tuúú 'cūu ní díi'n chí cuundi ca'a 'ii'n'yā'n ní tuūu mii'n chíi'n chí cundεεve 'ii'n'yā'n. Cuaacu chí indéé ca'a yā ti nguéé n'giindiveé'n yā nduudu cuaacu ní Ndyuūs díi'n yā chí 'tíicā canee chí díi'n 'ii'n'yā'n s'ee'n.

Ye'n'e 'ii'n'yā'n chí ye'n'e Ndyuūs

9 Ndís'tiī ní ye'n'e 'ii'n'yā'n chí Ndyuūs ndεεvé yā. Ndís'tiī ní chíiduú ye'n'e Ndyuūs chí Rey. Ndís'tiī ní ye'n'e ndaata dεεvé. Ndís'tiī ní ye'n'e Ndyuūs ndís'tiī. 'Tíicā díi'n Ndyuūs caati ndís'tiī cuuvi caa'má'n nī chí ch'εεε n'dai chí díi'n Ndyuūs. Ndyuūs n'gai yā ndís'tiī ye'n'e na maai'n ní ndaa nī nanáa'n yā ná déévé chí n'dεεvé n'dai ye'n'e maā'n yā. 10 Ndís'tiī ní tiempo chí chó'oo ní nguéé ye'n'e Ndyuūs ndís'tiī naati maa'n ní 'tíicā nī. Tiempo chí chó'oo Ndyuūs nguéé ya'ai 'iinú yā ndís'tiī naati maa'n ní 'tíicā déénu nī chí Ndyuūs ya'ai 'iinú yā ndís'tiī ti ye'n'é Ndyuūs ndís'tiī.

Ii'n'yā'n chí 'áámá díi'n yā ntií'nyu'n ye'n'e Ndyuūs

11 Ndís'tiī hermanos ye'n'é chí ne'n'é taavi, 'úú idi'cuiitú ndís'tiī chí tan'dúúcā 'ii'n'yā'n chí snúú'n yúúni 'tíicā nī ne'n'e chí snéé nī i'n'yee'dí 'cūu ndís'tiī. Nguéé

diín nī nuuⁿndi tan'dúúccā chi neⁿe cuerpo yeⁿ'é nī chi diín nī caati chiiⁿ chi neⁿe cuerpo yeⁿ'é nī ní cueⁿ'e daāⁿmaⁿ contra yeⁿ'é chi neⁿe staava yeⁿ'é nī. ¹² 'Cuεεtinéé n'daaca nī nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chi nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'áará chí ngaⁿ'á 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ contra yeⁿ'e ndís'tiī tan'dúúccā chí ndís'tiī nī 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daacā, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi snaaⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā ca chí idiīⁿ nī. Ní cuuvi 'caaⁿmáⁿ yā chí ch'εεε ca Ndyuūs nguuvi chí Ndyuūs ndaa yā taama vnnéⁿ'ēe ní nguai yā cuenta yeⁿ'e nuūⁿndi yeⁿ'e yú.

¹³ Canéé chí diín nī tan'dúúccā chí ngaⁿ'ā 'iiⁿntyéⁿ'ē 'āā du'ú nūuⁿ chí vée nduuti chí saⁿ'ā rey o chí 'iiⁿntyéⁿ'ē ch'εεε. Ní n'daacā canee nī nanáaⁿ yā caavā chí ndís'tiī ní yeⁿ'é Señor Ndyuūs yeⁿ'e yú ndís'tiī. ¹⁴ Ní diín nī chí ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ 'iiⁿntyéⁿ'ē chí Ndyuūs s'neéⁿ yā miiⁿ caati 'iiⁿntyéⁿ'ē cuuvi ca'a yā castigo 'iiⁿyāⁿ chí nguéé n'daacā idiīⁿ yā ní cuuvi caaⁿmáⁿ yā chí ch'εεε 'iiⁿyāⁿ chí n'daacā idiīⁿ yā. ¹⁵ Ti chuū nī chiiⁿ chí Ndyuūs neⁿ'e yā chí diín nī. Ní cáāvā chí ndís'tiī din'daacá nī, 'iiⁿyāⁿ chí zonzó yā ní nguéé deenu yā nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā dε'ε vεε contra yeⁿ'e ndís'tiī.

¹⁶ Ní 'cuεεtinéé nī tan'dúúccā 'iiⁿyāⁿ chí canéé libre yā. Nguéé diín nī chiiⁿ chí nguεε n'daacā cucáāvā chí canéé libre nī, ní ngaⁿ'á nī chí cuuvi diín nī 'túúccā. N'daacā ca chí 'cuεεtinéé n'daacá nī ti ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ chí 'áámá canee chí dichíⁿ'vε Ndyuūs. ¹⁷ Ní diín nī honrar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní dinéⁿ'e nī nducyaaca hermanos yeⁿ'e yú. 'Va'á nī Ndyuūs ní diín nī honrar emperador chí 'iiⁿntyéⁿ'ē.

Yeⁿ'e chí Cristo n'geenu yā ngiī chí ejemplo yeⁿ'e yú

¹⁸ Ndís'tiī 'iiⁿyāⁿ criados chí chííⁿvε, diín nī respetar patrón yeⁿ'é nī ní diín nī tan'dúúccā chí ngaⁿ'a patrón yeⁿ'e nī, nguéé dámaāⁿ patrón yeⁿ'é nī chí din'daacá ní n'dai yā naati patrón yeⁿ'é nī chí nguéé din'daacā yā ní taaⁿ yā. ¹⁹ Caati n'daacā ca chí cucheε nī taachi n'geenu nī ngiī cáāvā cosas chí nguéé n'daacā chí diín 'iiⁿyāⁿ chí contra yeⁿ'é nī. Ní cucheε nī ti deenu nī chí n'daacā idiīⁿ nī. 'Tíicā Ndyuūs neⁿ'e yā chí diín nī. ²⁰ ¿Dε'ε ch'εεε chuū nduuti chí n'geenu nī ngiī ti vée nuuⁿndi yeⁿ'é nī ní 'tíicā castigo yeⁿ'é nī, ní ichéε nī? Nguéé ch'εεε chuū. Naati nduuti chí n'geenu nī ngiī ti n'daacā idiīⁿ nī ní ngiīnū ngiīnū cucheε nī tuuⁿ'mí ní Ndyuūs nadiⁿ'viicú yā ndís'tiī. ²¹ Ní yaaⁿ'ví yā ndís'tiī caavā chí diín nī 'tíicā. Cristo 'āā ch'eenú yā chíí cáāvā s'uuúⁿ ní s'neéⁿ yā 'áámá ejemplo yeⁿ'e yú. Ní s'uuúⁿ canéé chí 'tíicā nūuⁿ diín yú tan'dúúccā chí diín yā. ²² Cristo miiⁿ nguéé diín yā mar 'áámá chuundi 'liiⁿ nuuⁿndi ní nguéé chinnche'éí yā mar 'áámá. ²³ Ní taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a taán yā yeⁿ'e Cristo, Cristo miiⁿ nguéé ngaⁿ'a taán yā yeⁿ'e yā. Ní taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ diín yā chí Cristo ya'ai ch'eenú yā chíí nguéé caⁿ'ā cúnnaa yā yeⁿ'e yā. Naati cūnee ngiīnū yā nanááⁿ Ndyuūs chí cuaacu chí Ndyuūs caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs diín yā cosa chí cuaacu. ²⁴ Cristo maán yā candεε yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú na cuerpo yeⁿ'e maán yā taachi ch'iī yā na cruz. Ní 'íicú s'uuúⁿ ní cuuvi diín yú tan'dúúccā chí n'dii yú yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú. Ní maaⁿ ní 'cuεεtinee yú yeⁿ'e nducueⁿ'ē chí n'daacā. Ní 'āā nnduuvā yeⁿ'é yú yeⁿ'e castigo yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yú cáāvā chí Cristo naca'ái yā cáāvā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. ²⁵ Tiempo chí chó'oo s'uuúⁿ ní tan'dúúccā 'iiti cuūchī chí nindai ti 'tíicā s'uuúⁿ naati maaⁿ ní ndaa yú nanááⁿ Cristo chí candεε yā cuidado s'uuúⁿ tan'duuccā 'áámá pastor. Cristo ní candεε yā cuidado alma yeⁿ'e yú.

3

Yen'é 'iinyān chí níndívaacu chí canéé chí 'caandiveé'n yā yen'é ví'

¹ Tiicá ntúūn ndís'tiī n'daataá chí 'níndívaacu tá, canéé chí diīn nī chí nga'nā isa'nā yen'é nī. Ní nduuti chí isa'nā yen'é nī nguéé i'téenu sa Cristo, cuuvi cu'téenu sa Cristo cáávā n'daataá yen'e sa tí n'daacā n'g'εεtinée tá. 'Áará chí nguéé nga'nā ta mar 'áámá nduudu yen'e Cristo tuu'mi ní cuuvi cu'téenu sa Cristo. ² Caati n'diichi sa chí n'daataá yén'e sa yen'e nducué'nē chí idiīn tá ní n'daacá ní diīn tá respetar isa'nā tá. ³ Ní n'daataá chí n'dai tá chí v'éé isa'nā yen'e tá nguéé canéé chí sta'a tá cosas ní s'nuu'n tá cosas mii'n na cuerpo yen'e tá chí diīn chí n'dεεvεε maa'n tá. Ní nguéé neené n'dεεv'éé diīn tá tii'n tá o sta'a tá cosas yen'e 'dii'nguān o catecai chí ya'ai chíí'vē chí snee tá chí cuuvi dich'εεté maa'n tá tá'nā. ⁴ Naati n'dεεv'éé chí yen'e tá canee chí cūnee yen'e maa'n tá ní canéé chí n'dεεvεε tá ndúúcu espíritu yen'é tá chí ndiicúūn. Ní canee 'diiīn tá. Chuū ní dichíí'vē nanáán Ndyuūs. ⁵ Caati tiempo chí chó'ōo 'tíicā idiīn n'daataa s'ee'n chí yen'é Ndyuūs, n'daataa chí i'téenu ca Ndyuūs ní s'teenu tá chí nga'nā isa'nā yen'e tá. ⁶ Ní tá'nā Sara 'tiicá ntúūn diīn tá. S'teenu tá isa'nā yen'e tá chí nguuvi Abraham. Ní nga'nā tá isa'nā yen'e tá: N'dii ní señor yen'é. Maa'n ní ndís'tiī cuuvi diīn nī tan'dúúccā chí ndís'tiī daiya Sara ndís'tiī nduuti chí n'daacā idiīn nī ní nguéé 'va'á nī yen'é mar 'áámá.

⁷ Ní 'tiicá ntúūn ndís'tiī sa'nā chí v'éé n'daataá yen'é nī. 'Cuεεtinée nī ndúúcu tá ní diīn nī respetar n'daataa yen'é nī. Ní diīn nī honrar n'daataa yen'e nī tan'dúúccā chí deenu nī chí n'daacá ti n'daataa mii'n nguéé v'éé fuerzas yen'e tá tan'dúúccā 'áámá sa'nā. Ní 'tiicá ntúūn Ndyuūs yen'e vaadi n'dai yen'é yā ca'a yā vida yen'e tá daama daama tan'dúúccā chí tee yā ndís'tiī sa'nā. Ní ndís'tiī sa'nā diīn nī 'túúccā ní nguéé du'ū vεε chí di'vaachí ndís'tiī yen'e chí diīn nī taachi nga'n'angua'á nī.

Yen'e chí n'geenu yú ngii caavā chí n'daacā idiīn yā.

⁸ Ní yen'e nducué'nē canéé chí dáámá nūu'n nadacadíinuu'n nī nducyaaca ndís'tiī ní dáámá nūu'n nadacadíinuu'n nī na staava yen'é nī. Diné'nē nī 'aama nī taama nī tan'dúúccā chí cuáácú chí ví'í nī. Ní ya'ai 'iinú nī 'aamá nī taama nī. Ní diīn chí ndiicúūn nī 'aamá nī ndúúcu taama nī. ⁹ Taachi 'iinyān nguéé n'daacá idiīn yā ndúúcu nī nguéé idiīn nī chí nguéé ndaacā ndúúcu yā. Ní taachi 'iinyān nguéé n'daacā caa'n'mán yā yen'é nī nguéé cunncāā caa'n'mán nī yen'e yā. Ndaacá ca diīn nī ní caa'n'mán nī ndúúcu 'iinyān s'tiī ní di'viicú nī 'iinyān s'tiī. 'Tíicā Ndyuūs cuuvi di'viicú yā ndís'tiī. Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yen'é yā ti diīn yā 'tíicā nduucú nī. ¹⁰ Canéé nguū'n na libro yen'é Ndyuūs 'tíicā: 'Iinyān chí ne'n'e chí yeenú yā ndúúcu vida yen'é yā ní ne'n'é yā chí v'éé nduuyu yen'é yā, 'āā ntéé canéé chí caa'n'mán yā dendu'ū chí nguéé n'daacá. Ní nguéé caa'n'mán yā nduudu yaadi. ¹¹ Canéé chí diví yā yen'e nducue'nē chí nguéé n'daacá ní dámaān diīn yā chí n'daacā. Canéé chí ne'n'é yā vaadi 'diiīn ní diīn yā nducué'nē chí v'éé vaadi 'diiīn yen'e yā. ¹² Señor Ndyuūs yen'e yú maán yā 'iinyān chí din'daacá yā. Ní cue'n'e daā'ma'n n'giindiveé'n yā chí 'iinyān s'ee'n nga'n'angua'á yā. Ní Señor yen'e yú ní contra yen'e 'iinyān chí nguéé n'daacá idiīn yā.

¹³ ¿Du'ú 'iinyān chí nuuccá'ai yā ndís'tiī nduuti chí ndís'tiī nducué'nē tiempo diīn nī chí n'daacā? Nguéé diīn yā 'tíicā. ¹⁴ Ní nduuti chí ndís'tiī n'geenu nī ngii cáávā chí n'daacā idiīn nī tuu'mi ní yeenú nī. Nguéé diīn 'va'a nī yen'é mar 'áámá 'iinyān ní nguéé di'yáá nī cuuvi. ¹⁵ Canéé chí dich'εεté nī Cristo na

staava yeⁿé nī ní 'cuaáⁿ nī lugar Cristo chi 'iiví nī. Ní canéé listo nī chi cuuvi nan'guεεcútaⁿá nī 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chi intiinguuneeⁿ ndís'tiī 'tíicā: Ndís'tiī dε'ē cáávā chi cūnee ngínú nī yeⁿe Ndyuūs yeⁿé nī. Ní taachi nan'guεεcutaⁿá nī yeⁿe yā diíⁿ nī chi ndiicúúⁿ n'dai nī. Ní diíⁿ nī respetar 'iiⁿyāⁿ. ¹⁶ 'Cuεεtinéé n'daaca nī chi nguéeé véé chi nadacadíinuⁿ nī yeⁿé chi nguéeé n'daacā chi diíⁿ nī. Ní 'iiⁿyāⁿ chi cunncāā ngaⁿ'a yā yeⁿe chi n'daacā chi diíⁿ nī caavā chi i'téenu nī Cristo, cuuvi 'cuinaaⁿ yā cáávā chi ngaⁿ'á yā. ¹⁷ N'dáácā ca chi 'cueenu yú cuuvi cáávā cosas chi n'daacā idiíⁿ yú nduuti chi Ndyuūs neⁿé yā 'tíicā, nguéeé ti cáávā cosas chi nguéeé n'daacā idiíⁿ yú.

¹⁸ Cristo miiⁿ maáⁿ yā ch'eenú yā chií chi ch'ti yā cáávā nuuⁿndi yeⁿe yú ní 'áámá vmnéⁿ'ēe ch'ií Cristo cáávā nuuⁿndi yeⁿe nducyaaca 'iiⁿyāⁿ, ní nguéeé nuuⁿndi yeⁿé yā. Ní ch'ti yā caati cuuvi candéε yā s'uuúⁿ nanááⁿ Ndyuūs. Cuáácú ch'ií cuerpo yeⁿé yā naati espíritu yeⁿé yā nduuchi. ¹⁹ Ní espíritu yeⁿe Cristo cuayiivi chi ch'ti yā cheⁿe yā ní can'a yā nduudu cuaacu yeⁿé Ndyuūs nanááⁿ espíritu s'eeⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi n'dií. Ní espíritu s'eeⁿ ní preso yā na lugar yeⁿe espíritu s'eeⁿ. ²⁰ Espíritu s'eeⁿ ní yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nguéeé ch'iindiveéⁿ yā Ndyuūs 'áámá tiempo chi 'āā chó'ōo. Ní Ndyuūs canee ngíinu yā ní 'diíⁿ canéé yā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā 'naaⁿ tiempo chi saⁿ'ā Noé diⁿ'dái sa 'áámá arco chí barco ch'εεε. Ní chεεti barco miiⁿ n'duuví 'iiⁿyāⁿ, dámaāⁿ niini yā, ní nguaⁿ'ai yā yeⁿe nuūⁿnīⁿ. ²¹ Ní nuūⁿnīⁿ miiⁿ ní tan'dúúca nuūⁿnīⁿ chi ngeεdínuūⁿnīⁿ yú chi nanguaⁿ'āi s'uuúⁿ. 'Tíicā nuuⁿnīⁿ miiⁿ. Taachi ngeεdínuūⁿnīⁿ yú nguéeé caavā chí naaⁿnu cuerpo yeⁿe yú naati cáávā chi 'áámá compromiso yeⁿe yú nanááⁿ Ndyuūs. Ní n'daacā diíⁿ yú chuū ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿe yú. Ní Ndyuūs nadanguaⁿ'ai yā s'uuúⁿ chi i'téenu yú Cristo cáávā Cristo nducueeⁿ yā yeⁿé nguaaⁿ tináⁿ'ā. ²² Ní Cristo miiⁿ cunaⁿ'á yā na va'ai chεεti nguuvi ní maaⁿ canee yā lado yeⁿe honor yeⁿe Ndyuūs chi lado tá cuaacu. Ní Cristo ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿé ángeles ndúúcu 'iiⁿntyéⁿ'ē ní yeⁿe poderes chi véé.

4

Canee chi dichíⁿ've yú Ndyuūs tan'dúúca chi Ndyuūs tee yā fuerzas s'uuúⁿ

¹ Tan'dúúca Cristo ch'eenú yā chií ní diíⁿ yā sentir na cuerpo yeⁿé yā 'tiicá ntúūⁿ ndís'tiī canéé chi cuta'á nī fuerzas yeⁿé nī cáávā tiempo chi can'a nī 'cuenú nī cuuvi. Maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ch'eenú yā chií ní diíⁿ yā sentir na cuerpo yeⁿé yā 'āā ntéé neⁿ'é yā dinuuⁿndi yā. ² Ní ndií maaⁿ ndís'tiī canee chi diíⁿ nī tanducuéⁿ'ē chi neⁿe Ndyuūs chi diíⁿ nī tanducuéⁿ'ē nguuvi yeⁿe nī. Ní nguéeé diíⁿ nī tan'dúúca chi maaⁿ cuerpo yeⁿé nī neⁿe chi diíⁿ nī. ³ Tiempo chi 'āā chó'ōo ní diíⁿ yú tan'dúúca 'iiⁿyāⁿ chi nguéeé yeⁿe ndaata Israel chi nguéeé i'téenu yā Ndyuūs. Tiempo miiⁿ ní diíⁿ yú cosas chi nguéeé n'daacā. Ní diíⁿ yú nuuⁿndi tan'dúúca chi neⁿe cuerpo yeⁿe yú chi diíⁿ yú. Ní 'cuūⁿ'vi yú ní cho'o nee che'e yú taachi véé fiesta yeⁿ'ē chi che'e yú. Ní cu'u ca yú vino. Ní s'teenu yú santo s'eeⁿ chí ídolo s'eeⁿ. ⁴ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeé i'téenu yā Cristo, ¿Dε'ē cáávā chí nadacadíinuⁿ yā chí ndís'tiī nguéeé nduuvidaamá nī ndúúcu yā, ní nguéeé idiíⁿ nī ndúúcu yā cosas chí nguéeé n'daacā? Ní chíⁿ chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cunncāā ngaⁿ'a yā yeⁿé nī. ⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ canéé chí nga'a yā cuenta yeⁿe vida yeⁿe maáⁿ yā nanááⁿ Cristo chí diíⁿ yā juzgar nducyaaca 'iiⁿyāⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí canduuchi ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí n'dí. ⁶ Ní cáávā chuū Cristo ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿe maáⁿ yā nanááⁿ espíritus yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí n'dí caati espíritus yeⁿé yā cuuvi canduuchi tan'dúúca chí Ndyuūs canduuchi yā. Ní Ndyuūs n'diichi

yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi ch'εεtineé yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tan'dúúcā chi n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi snee yā iⁿ'yeeⁿdi 'cūū.

⁷ 'Āā cháā snee niⁿ'nuúⁿ nguuví chi 'cuiinu tanducueⁿ'é dendu'ū. Ní cáávā chuū 'cuεεtinee n'daaca ní ní 'āā dε'έ ora nūuⁿ ní cuuvi caaⁿ'maⁿngua'á ní. ⁸ Ní yeⁿ'é tanducueⁿ'é dineⁿ'e cá ní 'aama ní taama ní caati taachi dineⁿ'e cá ní tuuⁿ'mí ní inadīch'εεcú ní nuuⁿndi yeⁿ'é 'áámá ní taama ní. ⁹ 'Cuaáⁿ ní 'áámá ní taama ní na vaacu ní ní nguéé 'cuεεcu cheendí ní. ¹⁰ Ní ca'áámá ca'aama ní ní díiⁿ ní servir taamá ní ndúúcū ntiiⁿ'nyuⁿ chi Ndyuūs itée yā chi díiⁿ ní. Ní canée chi díiⁿ n'daaca ní ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é ní chi Ndyuūs itée yā ca'aama ca'aamá ní ti Ndyuūs itée yā ndís'tiī nducueⁿ'é chi n'dai taavi yeⁿ'e yā. ¹¹ Nduuti chi 'áámá ní candεε ní nduudu cuaacu canée chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Nduuti chi 'aamá ní díiⁿ ní ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yaācū canée chi díiⁿ yā ndúúcū nducueⁿ'é fuerzas yeⁿ'é yā chi Ndyuūs ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ miīⁿ. Ní yeⁿ'e tanducueⁿ'é chi ndís'tiī díiⁿ ní canée chi díiⁿ ní chi cuuvi dich'εεté ní Ndyuūs cucáávā Jesucristo. Ní yeⁿ'é Ndyuūs chí ngúí dεεve yeⁿ'e yā ní veε poder yeⁿ'é yā tanducueⁿ'é tiempo. 'Tíica yā.

Canée chi n'geenu yú ngii ti yeⁿ'e Cristo s'uuúⁿ

¹² Ndís'tiī hermanos chi neⁿ'é taavi nguéé nadicadíinuⁿ ní chi cosa chí díitū nguéé canée chí chó'ōo yeⁿ'é ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ n'diichineeⁿ cá yā ndís'tiī chí ya'ai n'geenu ní ngii ti canée chí chó'ōo yeⁿ'é ní 'tíicā. ¹³ Naati canée chí cuuvi yeenu ní taachi n'geenu ní ngii tan'dúúcā Cristo ch'eenú yā chíi. Ní cuayiívi cuuvi yeenu cá ní taachi Cristo ndaa yā taama vmnéⁿ'é ní 'cuuⁿ'míⁿ yā chí ch'εεte n'dai ngiichí yā tan'dúúcā dεεve ngiichí ch'εεte. ¹⁴ Nduuti chi 'iiⁿ'yāⁿ n'gaa'vá yā ndúúcu ní cucáávā chí i'téenu ní Cristo tuuⁿ'mí ní yeenu ní. Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí dεεvé ngii canée ndúúcū ndís'tiī. 'Áará chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cunncaā ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Cristo, ndís'tiī ní díiⁿ ní honrar Cristo. ¹⁵ Ní nduuti chí 'áámá chéé ndís'tiī n'geenu ní ngii 'úú nguéé neⁿ'é chí 'cuenú ní cuuvi caati ch'iiⁿ'núⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ o ididuucú ní o nguéé díiⁿ ní tan'dúúcā chí ngaⁿ'á ley yeⁿ'é Ndyuūs chí ch'εεte ca. ¹⁶ Ní nduuti chí 'áámá cheε ndís'tiī n'geenu ní ngii cáávā chí i'téenu ní Cristo nguéé cuuvi 'cuinaáⁿ ní naati canee chí dich'εεté ní Ndyuūs caati 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a yā chí díi ní yeⁿ'e Cristo díi.

¹⁷ 'Āā ndaa tiempo chí Cristo caⁿ'á yā n'diichi yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní vmnááⁿ vmnaaⁿ caⁿ'á yā n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní nduuti chí vmnááⁿ vmnaaⁿ n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e yú, ¿táácā cuuvi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé i'téenu yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs cuayiívi taachi n'diichí Cristo nuuⁿndi yeⁿ'e yā? ¹⁸ Ní nduuti chí ngí'i chí 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai cuuvi nanguaⁿ'ai yā, ¿dε'ε cuuvi ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā díiⁿ yā ní ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿndí yā ní nguéé i'téenu yā? ¹⁹ Ní 'tíicā canee chí díiⁿ yú. Taachi n'geenu yú ngii caavā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí díiⁿ yú 'tíicā, canée chí díiⁿ yú nducueⁿ'é chí n'daacā. Ní canée chí ngaⁿ'a yú vida yeⁿ'e yú na ta'a Ndyuūs caati Ndyuūs din'dái yā s'uuúⁿ ní 'indεε yā cuidado s'uuúⁿ. Ndyuūs ní díiⁿ yā chíiⁿ chí ngaⁿ'a yā chí caⁿ'a yā díiⁿ yā.

5

Yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs

¹ 'Úú Pedro ca'á consejo 'iiⁿ'ntyen^{'é} yeⁿ'e yaācū chí snéε nguaan ndís'tiī. 'Úú 'tíicā ntūū 'iiⁿ'ntyen^{'é} 'úú. 'Úú ngaⁿ'á yeⁿ'e Cristo tan'dúúcā chí ch'eenú yā chíi ní n'diichí nduucú nduutinaáⁿ maáⁿ. Ní 'tíicā ntūūⁿ véé parte yeⁿ'é vaadi dεεve

ngii chi Ndyuūs 'cuu'n'mín yā s'uúu'n cuayiivi. ² Nds'itī 'i'nntyen'e ye'n'e yaācū, idiīn nī ntiī'nyu'n ye'n'é nī tan'dúúca 'áamá pastor chi indεε yā cuidado ye'n'e 'iiti cuūchī. 'Tíicā diīn nī ndúúcu 'i'i'yān chi ye'n'é Ndyuūs chi ca'n'á yā yaācū naachi ndís'tiī ní 'i'i'nntyé'n'é. Nguéé diīn nī ntiī'nyu'n ye'n'e nī chi canéé chi diīn nī naati diīn nī ti maán nī ne'n'e nī diīn nī caati 'tíicā ne'n'e Ndyuūs. Nguéé diīn nī caavā chi cuta'á nī tuūmī naati diīn nī ndúúcu nuu'ma'n staava ye'n'é nī chi n'dai. ³ Nguéé diīn nī ndúúcu 'i'i'yān chi maa'n cuidado ye'n'é nī tan'dúúca chi ndís'tiī ní 'i'iví ye'n'é yā naati 'cuεεtinéé n'daacá nī nícu 'i'i'yān cuuvi n'diichí yā ndís'tiī ní diīn yā tan'dúúca chi ndís'tiī diīn nī. ⁴ Ní 'íicú taachi ndaa Jesucristo chi 'i'i'yān chi ndíi tīi'n chí ícandεε yā cuidado ye'n'e 'i'i'yān ye'n'é yā tan'dúúca 'áamá pastor chi ndii tīi'n chí ícandεε yā cuidado 'iiti ye'n'é yā, tuu'mi ní ndís'tiī cuuvi cuta'á nī 'áamá corona chi nguéé 'cuūinu dεεv'é ye'n'é. Nguéé corona ye'n'e yaāta chi ítuuvi.

⁵ 'Tíicā ntúū'n ndís'tiī sa'n'á da'caiyāā canéé chí diīn nī tan'dúúca chi nga'n'a 'i'nntyen'e ye'n'e yaācū. Nducyaaca nī canéé chí ndiicuu'n nī ní cunnee nī 'aama nī taama nī caati canéé nguū'n na libro ye'n'é Ndyuūs 'tíicā: Ndyuūs nguéé ne'n'e yā 'i'i'yān chi nacadínuu'n yā chí maán yā ch'εεte yā naati ca'á yā nducue'n'é chi n'dai ye'n'e yā 'i'i'yān chi ndiicúu'n.

⁶ Maa'n nī nducyaaca ndís'tiī ndiicúu'n n'dai 'cuεεtinéé nī maa'n poder ye'n'é Ndyuūs ti Ndyuūs cuuvi dich'εεté yā ndís'tiī tiempo chi ne'n'é yā. ⁷ Ca'á nī nducue'n'é cuidado chi díftūu ye'n'e nī na ta'a Cristo caati Cristo candεé yā cuidado ye'n'e ndís'tiī.

⁸ Canéé listo nī ní nguéé 'cuεεtiyaadú nī. Cundéε nī cuidado chi n'daacā 'cuεεtinéé nī ti yáá'n'guiinūu'n mii'n chí contra ye'n'e nī chíicá sá ní n'diichi sa ndii 'muu'n ní ndii mii'n. Ní tan'dúúca 'áamá 'yá'yāa cuá'áa n'gai tī ní cachiiicá tī ní l'nuú'n tī du'u chi cuuvi che'é tī 'tíicā diīn yáá'n'guiinūu'n mii'n. ⁹ Nguéé ca'a nī lugar yáá'n'guiinūu'n 'cūū naati 'áamá cūnee nī ndúúcu chí i'téenu nī. Ní déenu nī chí 'āā daamá nūu'n n'geenu yú ngii tan'dúúca nducyaaca hermanos chí s'néen yā na núu'má'n í'n'ye'e'di tī i'téenu yā Cristo. ¹⁰ Ní cuayiivi chí ch'eenú nī chíi duu'vi tiempo nūu'n tuu'mi ní Ndyuūs diīn yā chí ndεεve canéé vida ye'n'e nī. Ní diituu canéé nī ndúúcu chí i'téenu nī Ndyuūs. Ní Ndyuūs ca'á yā fuerzas ye'n'e nī ní diīn yā chí seguro canéé nī ndúúcu chí i'téenu nī. Maa'n Ndyuūs mii'n ní teé yā nducue'n'é chí n'dai. Ní maán yā yaa'ví yā s'uúu'n chí cuuvi ye'n'é yā s'uúu'n cáávā chí v'éé parte ye'n'e yú ndúúcu dεεve ngii ch'εεte ye'n'é yā caati s'uúu'n ní ye'n'e Cristo s'uúu'n. ¹¹ Caa'ma'n yú chí Ndyuūs ní ch'εεte n'dai yā ní ye'n'é yā v'éé nducue'n'é poder chí v'éé ní cue'n'e daa'ma'n cue'n'e daa'ma'n 'tíicā.

'Cuūinu carta mii'n ní yaa'ví yā 'i'i'yān chí n'dai ndís'tiī

¹² 'Téé nūu'n idinguú'n carta 'cūū ye'n'e ndís'tiī ní hermano Silvano nginnee sa 'úu. Nadicadínuú'n chí Silvano mii'n ní hermano chí n'dai taavi. 'Úu teé consejo ndís'tiī chí seguro canee ndís'tiī chí nducue'n'é chí Ndyuūs itée yā ndís'tiī ye'n'e vaadi n'dai ye'n'é yā ní ye'n'é nī ti ne'n'é yā ndís'tiī. Maa'n ní 'cuεεtinéé n'daacā nī ní diituu canee nī ní cuchéε nī ye'n'e tanducue'n'é chuū.

¹³ 'I'i'yān ye'n'e yaācū chí canéé na yáá'n Babilonia chí Ndyuūs didεεv'é yā tan'dúúca s'uúu'n: N'dai ndís'tiī, nga'n'a yā. 'Tíicā ntúū'n Marcos chí tan'dúúca daiyá: N'dai ndís'tiī, nga'n'a sa. ¹⁴ Nds'tiī hermanos: N'dai nī, nga'n'a nī 'aama nī taama nī ti ne'n'é nī 'aama nī taama nī ti ye'n'é Cristo ndís'tiī. Ní Ndyuūs téé yā vaadi 'diīn ye'n'é yā nducyaaca ndís'tiī chí ye'n'e Cristo. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YEⁿ'E SAN PEDRO

Pedro idinguún yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iīⁿyāⁿ chi i'téenu yā Cristo

¹ 'Úú Simón Pedro 'úú ní 'úú ní apóstol yeⁿ'e Jesucristo. Ní candéé nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ti Ndyuūs dichó'o yā 'úú. Ní 'úú dichíí'vē Jesucristo. Dinguún carta 'cūū yeⁿ'e 'iīⁿyāⁿ chi 'āā i'téenu n'dai yā Jesucristo tan'dúúcā nū'suu. 'Tíicā diīⁿ Ndyuūs ndúúcū Salvador chi Jesucristo ti cuaacu yā. ² 'Úú neⁿ'é chi ndís'tiī cuta'á ní nducueⁿ'é vaadi n'dai ndúúcū vaadi 'diīⁿ chi Ndyuūs téé yā ndís'tiī, ní cáávā chi deenū n'daacá ní yeⁿ'é Ndyuūs chiida yú ndúúcū Jesucristo yeⁿ'e yú.

Yeⁿ'é vida yeⁿ'e 'iīⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesucristo

³ Ndyuūs cáávā poder yeⁿ'é yā 'āā tee yā s'uuúⁿ tanducueⁿ'é caati cuuvi 'cuεεtinéé n'daacā yú ní cuuvi dich'εεte yú Ndyuūs. Ní 'tíicā cuuvi diīⁿ yú ti deenu yú Jesucristo chi ch'εεte maáⁿ yā ní diīⁿ yā vaadi n'giinu. Ní Jesucristo yaa'ví yā s'uuúⁿ chi cuuvi yeⁿ'é yā s'uuúⁿ. ⁴ Ní Cristo 'āā tee yā s'uuúⁿ promesas chí n'dεεvεé n'dai ní ng'εεte ca. Ní cucáávā promesas miiⁿ ndís'tiī ní cuuvi cuta'á ní yeⁿ'e vida ngai chí yeⁿ'e Ndyuūs. Ní cuuvi nnguaⁿ'ai ní yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nuuⁿndí chi maaⁿ cuerpo yeⁿ'e yú neⁿ'e chí diīⁿ yú. ⁵ Maaⁿ chí i'téenu ní Jesucristo candéé ní cuidado chí n'daacā ca 'cuεεtineé ní. Ní taachi n'daacā ca 'cuεεtineé ní tuu'mi ní ca'cueéⁿ ní caati cuuvi deenu cá ní. ⁶ Ní taachi déenú cá ní tuu'mi ní ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ ní yeⁿ'e maaⁿ cuerpo yeⁿ'é ní. Ní taachi diīⁿ ní chí ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ ní yeⁿ'e maaⁿ cuerpo yeⁿ'é ní tuu'mi ní cuchεε ní yeⁿ'e maaⁿ cuerpo yeⁿ'é ní. Ní taachi cuchεε ní yeⁿ'e maaⁿ cuerpo yeⁿ'é ní tuu'mi ní diīⁿ ní tan'dúúcā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diīⁿ ní. ⁷ Ní taachi 'āā diīⁿ ní tan'dúúcā chí Ndyuūs neⁿ'é yā chí diīⁿ ní tuu'mi ní dineⁿ'é ní 'áámá ní taama ní. Ní taachi dineⁿ'é ní 'áámá ní taama ní tuu'mi ní 'áámá dinéⁿ'e ní 'iīⁿyāⁿ.

⁸ Ní yeⁿ'é tanducueⁿ'é chuū, nduuti chí ndís'tiī diīⁿ ní ní n'dai n'dai diīⁿ ní tuu'mi ní cuuvi diīⁿ ní ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. Ní dichíí'vε ní Señor yeⁿ'e yú. Ní chuū diīⁿ chí dichíí'vε chí deenu n'daacā cá ní Señor Jesucristo yeⁿ'e yú. ⁹ Ní nduuti chí 'áámá ní nguéé diīⁿ ní tanducueⁿ'é chuū tuu'mi ní ndís'tiī ní tan'dúúcā 'áámá 'iīⁿyāⁿ chí ngueenááⁿ 'tiicā ní ti nguéé cuuvi snaaⁿ ní chí yaⁿ'ai. Ní nguéé n'gaacu ní chí nduuvi dεεvε ní yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e ní chí diīⁿ ní cuáán vmnaaⁿ taachi caama i'téenu ní Jesucristo. ¹⁰ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é cáávā nducueⁿ'é chuū candεε cá ní cuidado chí 'aama canéé n'daacā ní ndúúcū chí i'téenu ní. Ní canee ní seguro chí Ndyuūs yaa'ví yā ndís'tiī chí cuuvi yeⁿ'é yā ndís'tiī. Ní ndεεvε yā ndís'tiī. Ní nduuti chí diīⁿ ní dendu'ū chí 'túúcā tuu'mi ní 'āā ntéé de'ē cáávā chí diīⁿ ní nuuⁿndi. ¹¹ Ní taachi diīⁿ ní 'túúcā Jesucristo téé yā lugar ndís'tiī chí cuuvi ndaa ní naachi canee Señor Jesucristo chí nadanguaⁿ'ai yā s'uuúⁿ ní naachi cueⁿ'é daāⁿmaⁿ ngaⁿ'a ntiīⁿnyuⁿ yā yeⁿ'e.

¹² Ní cáávā chuū 'úú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ idiīⁿ chí ndís'tiī n'gaacu ní yeⁿ'e tanducueⁿ'é chuū 'áará chí deenū n'dai ní yeⁿ'e. Ní n'gεεtinéé n'daacā ní ní n'giindivééⁿ n'daacā ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. ¹³ 'Úú nadacádiinúúⁿ chí n'daacā ca neⁿ'e chí canduuchi cá chí 'tíicā diīⁿ chí ndís'tiī cuuvi nan'gaacu ní yeⁿ'e tanducueⁿ'é chuū. ¹⁴ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú 'āā chí'ní yā 'úú, Pedro,

'tíicā. 'Āā ntéé 'nááⁿ canduuchí ní 'cuūví. ¹⁵ Tiicá ntúūⁿ idiíⁿ chí ndís'tiī n'gaacu nī cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ yeⁿ'e dendu'u 'cūū taachi 'āā n'dií.

Tiⁿ'yāⁿ n'diichí yā deεve ngii yeⁿ'e Cristo

¹⁶ Chííⁿ chí nús'uu ca'cueéⁿ 'nū ndís'tiī yeⁿ'e Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí ndaa ntuúⁿ yā ndúú^c poder yeⁿ'é yā nguéé yeⁿ'e vaanicadínūⁿ yeⁿ'e 'iíⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. 'Tíicā nús'uu 'āā n'diichí 'nū ndúú^c nduutinaáⁿ maáⁿ 'nū Señor Jesucristo yeⁿ'e yú chí neené ch'εεε. ¹⁷ Ní n'diichí 'nū chí Cristo ní neené ch'εεε yā taachi Ndyuūs chiida yú dich'εεé yā Jesucristo ní ca'a yā Cristo chí deεvé taavi ngii yā. Caati Ndyuūs chí deεve ngii ca' ngaⁿ'ā yā yeⁿ'e Cristo ní n'güindiveéⁿ 'nū nduudú 'cūū. Chuū caⁿ'a Ndyuūs: Sáⁿ'a 'cūū chí daiyá chí neⁿ'e taaví ní 'úú néené yeenú yeⁿ'é daiyá. ¹⁸ Ní nús'sūū maáⁿ 'nū ch'iindiveéⁿ 'nū nduudu 'cūū chí chíica yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi taachi cueⁿ'é 'nū ndúú^c Jesucristo na yīcū chí duuchi N'dεεvé N'dai.

¹⁹ Maaⁿ ní cu'téenu cá 'nū chí nduudu cuaacu chí 'iíⁿ'yāⁿ profetas candéε yā tiempo chí 'āā chó'oo ní cuaacu. N'daacā ca chí ndís'tiī i'neeⁿ'veéⁿ nī nduudú 'cūū. Nduudú 'cūū tan'dúú^cá 'áámá chidεεve chí ngii yaⁿ'ā na 'áámá cuaaⁿ chí maáiⁿ. 'Tíicā yeⁿ'é, ní chidεεve ní ngii ndii tiempo chí ndaá nguuvi ní can'daā 'iíⁿ'nyúⁿ chí nguuvi 'yuudi chí nduudu cuaacu ní canee na staava yeⁿ'é nī. ²⁰ Neⁿ'é chí ndís'tiī vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacadínuuⁿ nī yeⁿ'e chuū. Mar 'áámá nduudu yeⁿ'e libro yeⁿ'é Ndyuūs chí ngaⁿ'ā yeⁿ'e 'áámá dendu'ū chí cuchii ndís'tiī nguéé dámaaⁿ maáⁿ nī cuuvi deenú nī yeⁿ'é. ²¹ Ní nduudu cuaacu chí ngaⁿ'ā profetas tiempo chí chó'oo nguéé ngaⁿ'ā yā yeⁿ'e chí nadacadínuuⁿ yā maáⁿ yā naati Espírítu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs yaa'ví yā profetas nduudu cuaacu chí caⁿ'a yā. Ní nduudu yeⁿ'é yā ngiica yeⁿ'é Ndyuūs ti 'áámá dííⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

2

Yeⁿ'é 'iíⁿ'yāⁿ chí nguéé ca'cueéⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs

¹ Tiempo chí chó'oo nguaaⁿ 'iíⁿ'yāⁿ Israel véé 'iíⁿ'yāⁿ profetas chí nguéé ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. 'Tiicá ntúūⁿ tiempo maaⁿ caⁿ'a n'dai maestros yeⁿ'e yaācū nguaaⁿ ndís'tiī chí nguéé caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní candéε n'de'ei yā nduudu chí nguéé cuaacu chí dííⁿ chí nguéé i'téenu nī Cristo. Ní 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e Jesucristo chí nadanguáⁿ'ai yā 'iíⁿ'yāⁿ. Ní chííⁿ chí dííⁿ yā dííⁿ chí 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nīiⁿ'nuuⁿ nīiⁿ'nuúⁿ nūⁿ 'cuiinú maáⁿ yā. ² 'Áárá chí nguéé 'tíicā chíiⁿ chí ngaⁿ'a 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'yaaⁿ 'iíⁿ'yāⁿ ní 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'e 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní dííⁿ yā chí nguεε n'daacā tan'dúú^cá chí dííⁿ 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní nguéé n'daacā ngaⁿ'a 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yúyúⁿ cuaacu chí evangelio chí nduudu ngai yeⁿ'e Jesucristo. ³ Ní 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ca'cueéⁿ yā nduudu chí ngiica yeⁿ'e chí maáⁿ yā nadacadínuuⁿ yā ti neⁿ'é yā tuumí chí ndís'tiī ca'á nī 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Āā 'naaⁿ tiempo chí Ndyuūs 'āā n'diichí yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā ní 'āā ngaⁿ'ā yā chí 'iíⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'āā condenado yā.

⁴ Deenu yú chí Ndyuūs nguéé nadich'εecú yā yeⁿ'e ángeles chí dinuuⁿ'ndi yā naati s'neéⁿ yā cuaaⁿ chuva'ai na infierno ní s'neéⁿ yā naachi maaíⁿ. Ní dichiichí yā ángeles ndúú^c cadenas. Ní ángeles cūnee yā miiⁿ ndii nguuvi chí Cristo caⁿ'ā yā n'diichí yā nuuⁿ'ndi. ⁵ Ní deenu yú chí Ndyuūs 'āā idi'cuiinú yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndúú^c 'iíⁿ'yāⁿ yeⁿ'é taachi dííⁿ yā chí chee cúúví vmnááⁿ iⁿ'yeeⁿ'dí ndúú^c 'iíⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā idiíⁿ yā. Ndyuūs dámaaⁿ

nadinguaⁿ'ai yā saⁿ'a Noé chi candée sa nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndúúcu táamá ndēēchē 'iiⁿ'yāⁿ. Tanaⁿ'a cá yā ní ch'iⁿ yā. ⁶ Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs díiⁿ yā condenar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāⁿ Sodoma ndúúcu yāⁿ Gomorra. Ní di'cuinú yā yāⁿ s'eeⁿ chi nduuví yāiyāá cáávā chi dicho'ó yā nguuchi yáⁿ'ā vmaⁿ'ā yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'íicú Ndyuūs s'neeⁿ yā ejemplo 'cūū chi 'iiⁿ'yāⁿ chi cuchiiⁿ cuayiivi, ní nguéⁿ'é n'daácā idiⁿ' yā, cuuvi deenú yā táácā cuuvi chó'oo yeⁿ'e yā. ⁷ Naati Ndyuūs nadanguaⁿ'ai yā yeⁿ'e yāⁿ s'eeⁿ saⁿ'a Lot chi saⁿ'ā n'dai, saⁿ'ā chi ch'eenu sa chiī caavā chi díiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéⁿ'é n'daaca. ⁸ Ní Lot miiⁿ chi n'dai sa canéé sá nguaⁿ' 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní nguuví nguuví n'diichi sa ní n'giindiveeⁿ sa nducuéⁿ'é chi díiⁿ yā chi nguéⁿ'é n'daaca. Ní n'geenu sa ngii na staava yeⁿ'e sa. ⁹ Ní nduuti chi Ndyuūs díiⁿ yā 'túúca tiempo chi 'āā chó'oo 'tiicá ntúūⁿ Ndyuūs deenú yā táácā chi nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéⁿ'é n'daaca idiⁿ' yā chí n'diichineeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā. 'Tiicá ntúūⁿ Ndyuūs deenú yā táácā ca'á yā testigo 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéⁿ'é n'daaca ndíi taachi ndaa nguuví chi n'diichi yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁰ 'Tiicá Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ chi díiⁿ yā nuuⁿ'ndi tan'dúúca chi neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā. Ní nguéⁿ'é n'giindiveeⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'e 'iivú Ndyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéⁿ'é 'va'á yā chi caaⁿ'maⁿ yā cosas chi nguéⁿ'é ndaaca yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'é. Ní nguéⁿ'é 'va'á yā yeⁿ'e mar 'áamá. Ní díiⁿ yā nducuéⁿ'é nuuⁿ'ndi chi neⁿ'e yā. ¹¹ Ní ángeles nguéⁿ'é 'tíica yā. 'Áará chi ditiinu cá yā nguéⁿ'é ti 'iiⁿ'ntyéⁿ'é s'eeⁿ ti taachi ndaa yā nanááⁿ Señor Jesucristo yeⁿ'e yú nguéⁿ'é cunncaá ngaⁿ'a ángeles contra yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'é s'eeⁿ. ¹² 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ díiⁿ yā tan'dúúca 'yúduu taáⁿ díiⁿ tī ní nguéⁿ'é nadacadíinuⁿ tī. 'Tíica díiⁿ yā. Ní tan'dúúca 'iiti taaⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ n'nuúⁿ yā ní n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiti, 'tíica 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cunncaá ngaⁿ'a yā yeⁿ'e dendu'ū chi nguéⁿ'é ituumicadíinuⁿ yā. Ní 'cuuví yā tan'dúúca 'áamá 'iiti taaⁿ. ¹³ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheenú yā chii caati 'āā díiⁿ yā chí tanáⁿ'a yā ch'eenu yā chii. Maⁿ' ní yeenú yā chí dinuuⁿ'ndi yā tan'dúúca chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'é yā. Ní nduuti chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā ndúúcu nī ní che'é yā ndúúcu nī taachi véé 'viicu yeⁿ'e nī tuuⁿ'mi ní nadacadíinuⁿ yā chí nginnche'éi yā ndíⁿ'tī. Ní chuū ní cosa chí cuuvi 'cuinaáⁿ yā yeⁿ'e.

¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ taachi n'diichi yā 'áamá n'daataa neⁿ'é yā caⁿ'á yā ndúúcu n'daataa miiⁿ. Dámaⁿ neⁿ'é yā dinuuⁿ'ndi yā ní nginnche'éi yā 'iiⁿ'yāⁿ chí debil staava yeⁿ'é yā chí dinuuⁿ'ndi yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ deenu n'dai yā na staava yeⁿ'é yā chí neⁿ'é yā dendu'ū chí nguéⁿ'é n'daaca. Ní Ndyuūs ngaⁿ'a yā yeⁿ'e yā 'tíica: De'ε chúú cá ya'ai yeⁿ'é yā tíi condenado yā. ¹⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diví yā yeⁿ'e yúúni cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs ní chiicá yā yúúni chí neⁿ'e maáⁿ yā. Díiⁿ yā tan'dúúca chí díiⁿ profeta Balaam chí daiya saⁿ'ā Beor. Tiempo chí chó'oo Balaam miiⁿ neⁿ'e sa díiⁿ sa ganar tuumí yeⁿ'e chí nguéⁿ'é n'daaca chí díiⁿ sa. ¹⁶ Ní taachi cueⁿ'e sa ndúúcu burro yeⁿ'e sa, burro yeⁿ'e sa ngaⁿ'á tíi ndúúcu nduudu yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ní díiⁿ tíi reppender saⁿ'ā Balaam miiⁿ yeⁿ'e nuuⁿ'ndi chí díiⁿ sa. Ní 'āā ntéé díiⁿ sa nuuⁿ'ndi miiⁿ tiempo miiⁿ.

¹⁷ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúúca vaacu nuuⁿ'nī díyaāi 'tiicá yā. Tan'dúúca meéⁿ chí candéⁿ'é 'yúúni taaⁿ 'tiicá yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní condenado yā ní caⁿ'á yā chó'ó yā naachi díituu n'dái maáⁿ. Ní miiⁿ canee yā cueⁿ'e daáⁿmaⁿ. ¹⁸ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā nduudu n'geete chí nguéⁿ'é dichíⁿ'vé. Ní ndúúcu vicio yeⁿ'e yā, ndúúcu nducuéⁿ'é nuuⁿ'ndi chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yā, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní neⁿ'e yā díiⁿ yā chí tanáⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā nduuvideevé yā ní 'āā ntéé caⁿ'á yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿ'ndi yā ní tanáⁿ'a yā neⁿ'é yā nanguεcúndii ntúⁿ' yā ní dinuuⁿ'ndi yā taama vmnéⁿ'é. ¹⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nginnche'éi yā

'iin'yān ngaⁿá yā chi ca'á yā 'iin'yān s'eeⁿ chi libre yā. 'Iin'yān s'eeⁿ maáⁿ yā ní canéé yā prisioneros yeⁿ'e nuuⁿndi chi diíⁿ yā. Ní ca'áamá ca'aama 'iin'yāⁿ chi nguéé libre yā ní canéé yā maaⁿ poder nuuⁿndi ní nguéé cuuvi cuchéε yā yeⁿ'ē. ²⁰ Ní 'iin'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú ní yeⁿ'é yā, ní Cristo 'āā nadanguáⁿai yā 'iin'yāⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi nguéé n'daacá yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní cuayivi miiⁿ nduuti chi 'iin'yāⁿ nanguεcunéε yā taama vmnéⁿ'ēε ní diíⁿ yā dendú'ū nuuⁿndi chi yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tuuⁿmi ní cunncaá ca canee yā nguéé ti tiempo chi 'āā cuéé i'téenu yā Jesucristo. ²¹ N'dáácā ca chi 'iin'yāⁿ s'eeⁿ nguéé n'diichí yā yúúni cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ti taachi 'āā n'diichí yā yúúni cuaacu tuuⁿmi ní ndaacádaamí yā yeⁿ'e ley yeⁿ'é Ndyuūs chi Ndyuūs ca'a yā 'iin'yāⁿ s'eeⁿ. ²² Ní cho'óo yeⁿ'e 'iin'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca chi ngaⁿ'a 'áámá nduudu cuaacu 'tíicā: 'Yaānā nguεcunéε tī che'e tī chí ndaachi tī ní cuuchí chi 'iin'yāⁿ naaⁿnú yā chi deεve tī ní nguεcunéε tī ngeⁿ'e tī nguεcundāa tī nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ ncheētí.

3

Jesucristo ndaa yā taama vmnéⁿ'ēε

¹ Nds'tiī hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'e taavi, carta 'cūū ní ndii chíⁿ ndii 'úúví chi idinguúⁿ yeⁿ'e nī. Ní na 'uuví carta chi idinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī, neⁿ'é diíⁿ chi nadacadínuuⁿ nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi deεvé n'dai. Ní teé consejo ndís'tiī chi n'gaacú nī yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi idinguúⁿ. ² Neⁿ'é chi n'gaacu nī yeⁿ'e tiempo chi chó'ōo yeⁿ'e profetas chi deεve ní ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu. Ní n'gaacú nī yeⁿ'e tiempo maaⁿ yeⁿ'e mandamiento yeⁿ'e Señor chi nadanguáⁿai yā s'uuúⁿ. Mandamiento yeⁿ'é yā ní apóstoles chi 'cueeⁿ yā ndís'tiī.

³ Ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nadacadínuuⁿ nī yeⁿ'e chuū chí nguuvi s'eeⁿ chi 'cuiñū iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Véé 'iin'yāⁿ chi duuchinéⁿ yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chi yeⁿ'é Ndyuūs. Ní 'iin'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā nuuⁿndi tan'duucā chi maáⁿ yā neⁿ'e yā. ⁴ Ní ngaⁿ'á yā: ¿Tíí cánéé promesa chi ngaⁿ'a chi Cristo canéé chi ndaa yā táámá vmnéⁿ'ēε? Ndií tiempo chi 'āā chó'ōo taachi ch'i 'iin'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e yú. 'Āā daamá nuuⁿ canéé tanducuéⁿ'ē ndíí taachi Ndyuūs din'dái yā iⁿ'yeeⁿdí. ⁵ 'Iin'yāⁿ chi ngaⁿ'á yā 'tíicā nguéé neⁿ'e yā diíⁿ yā cuenta yeⁿ'e tiempo chi 'naaⁿ tiempo chi chó'ōo. Tiempo miiⁿ Ndyuūs ngaⁿ'á yā ní ndúúcu nduudu yeⁿ'é yā din'dái yā nánguuvi ndúúcu iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní iⁿ'yeeⁿdí 'cūū can'daā ná nuūⁿnīⁿ. Ní iⁿ'yeeⁿdí 'cūū canee na lugar yeⁿ'e cáávā nduudu yeⁿ'é Ndyuūs.

⁶ Ní iⁿ'yeeⁿdí yeⁿ'e tiempo chi chó'ōo ní chiituú nuūⁿnīⁿ ní ndai naāaⁿ yeⁿ'é cáávā chi cheeⁿ taaⁿ cúúví. ⁷ Ní nanguuvi ndúúcu yáⁿāa chi véé maaⁿ Ndyuūs ca'á yā orden yeⁿ'e chi canéé chí candéé yā cuidado yeⁿ'e ndii tiempo chi cuucu ndúúcu yaⁿā. Ní taachi ngiichi yáⁿāa miiⁿ tuuⁿmi ní Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'é 'iin'yāⁿ. Ní Ndyuūs diíⁿ yā chi 'cuiñū 'iin'yāⁿ chi nguéé n'daacā.

⁸ Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos yeⁿ'é chi neⁿ'e taavi, nguéé cuuvi naaⁿ ní chi nanááⁿ Ndyuūs 'áámá nguuvi ní tan'dúúca chi 'áámá mil nduūyū ní 'áámá mil nduūyū ní tan'dúúca chi 'áámá nguuvi. 'Tíicā canéé nanááⁿ Ndyuūs. ⁹ Ní Señor Jesucristo yeⁿ'é yú nguéé cuuvi 'naa yā yeⁿ'e chí ngaⁿ'a yā chí diíⁿ yā tan'dúúca chi nadacadínuuⁿ tanáⁿā saⁿā. Naati Ndyuūs ní véé paciencia yeⁿ'e yā ndúúcu s'uuúⁿ caati nguéé neⁿ'é yā chí 'aama yú cuuvi ndai yú ti neⁿ'é yā chí nducyaaca s'uuúⁿ ní ndaacadaami yú yeⁿ'é nuuⁿndi yeⁿ'e yú.

¹⁰ Ní nguuvi chí ndaa Señor Jesucristo taama vmnéⁿ'ēε, nguuvi miiⁿ ndaa tan'dúúca chí 'áama duucu chí indáá n'gaaⁿ. Ní nguéé canéé ngiinu yú yeⁿ'é nguuvi 'cūū taachi Ndyuūs nadi'tuúví yā nanguuvi yuudu n'dái 'cuεcú. Ní

tanducuéⁿē chi véé nanguuvi ní cuūcū ní 'cuiīnū ndúú^cū ngiichi yaⁿā chi 'iiⁿnuⁿ taaⁿ. Ní yáⁿāa ntúūⁿ va ndúú^cū tanducuéⁿē dendu'ū ní cuūcū.

¹¹ Deenu yú chi tanducuéⁿē dendu'ū chí 'túú^cā 'cuiīnu tuví. Ní ¿táácā cuuvi 'cuεεtineé nī? Ndís'tiī canee chi ca'á nī núú^máⁿ staava yeⁿé nī na ta'a Ndyuūs ní dich'εεtē nī Ndyuūs. Ní 'cuεεtineé nī dámaāⁿ tan'dúú^cā chi Ndyuūs neⁿé yā. ¹² 'Tíicā 'cuεεtineé nī 'naaⁿ chi canee ngiinu yú ndii nguuvi chí ndāa Señor Jesucristo taama vmnéⁿēe. Ní diiⁿ yú nducuéⁿē ntiīⁿnyuⁿ yeⁿe Señor caati niiⁿnuúⁿ niiⁿnuuⁿ cuuvi ndaa yā. Nguuvi chí ndaa yā nánguuvī ní cuūcū ní 'cuiīnu ndúú^cū tanducuéⁿē chí véé yeⁿē. Ní 'cuiīnu ntuví cáāvā nguuchi yaⁿā. ¹³ Naati s'uuúⁿ ní canéé ngiinu yú chí snaaⁿ yú 'áámá nanguuvi chí ngai ndúú^cū 'áámá iⁿyeāⁿdī chí ngai naachi véé dámaāⁿ nducuéⁿē chí cuaacu ní nducuéⁿē ní n'daacā n'dai. 'Tíicā Ndyuūs ngaⁿá yā chí téē yā s'uuúⁿ.

¹⁴ Ní cáāvā chuū ndís'tiī hermanos chí neⁿé taavi, 'naaⁿ tiempo chí cunee ngiīnū nī dendu'ú 'cūū candεε cá nī cuidado chí 'diiⁿ 'diiiⁿ 'cuεεtineé nī ní nguéé dinuuⁿndí nī. Ní 'tíicā nguéé véé culpa yeⁿe nī nanááⁿ Ndyuūs taachi Cristo ndaa yā. ¹⁵ Diīⁿ nī cuenta chí Señor Jesucristo yeⁿe yú ndúú^cū ngiīnū n'dái diīⁿ yā ndúú^cū yú caati neⁿé yā chí nanguaⁿ'ai yú. 'Tiicā ntúūⁿ Pablo, hermano yeⁿe yú chí neenē neⁿe yú, 'āā dinguúⁿ yā yeⁿé ndís'tiī 'áámá carta ndúú^cū vaadī deenu chí Ndyuūs nca'á yā Pablo miiⁿ. ¹⁶ Ní Pablo miiⁿ ngaⁿá yā yeⁿe nducuéⁿe 'cūū ndúú^cū vaadī deenu yeⁿé Ndyuūs na nducyáácā carta chí dinguúⁿ yā. Ní naⁿ'a carta yeⁿé yā duūⁿ'vi dendu'ū ní n'gíⁿ'i n'dái chí cuuvi déénu yú. Ní 'iiⁿyāⁿ chí nguéé deenu yā ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ chí duuⁿ'vi i'téénu yā nguéé ngaⁿá yā nduudu cuaacu yeⁿe dendu'ū chí ngii ní yeⁿe 'tεε chí canéé nguūⁿ. Ní caavā chí ngaⁿá yā chí nguéé cuaacu ní diīⁿ yā chí canéé chí ntuví maáⁿ yā.

¹⁷ Naati ndís'tiī hermanos yeⁿé chí neⁿé taavi, 'āā deenū nī dendu'ú 'cūū. Cundéε nī cuidado chí nguéé 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguéé diīⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿé Ndyuūs iiⁿyāⁿ chí candεε yā ndís'tiī lado yeⁿé yā tí ndís'tiī nguéé 'cuεεtineé nī daacā ndúú^cū chí i'téénu nī. ¹⁸ Maaⁿ ní ndís'tiī cu'téénu cá nī Señor Jesucristo yeⁿe yú chí nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. Ní itée yā s'uuúⁿ nducuéⁿē chí n'dai taavi yeⁿé yā ndúú^cū vaadī deenu yeⁿé yā. Ngaⁿ'a yú chí Jesucristo miiⁿ ní ch'εεtē cá yā maaⁿ ndúú^cū nguuvi chí cúchī ní cueⁿe daāⁿmaⁿ. 'Tíicā cuuvi.

CARTA VMNÁÁⁿ VMNAAⁿ YEⁿ'E SAN JUAN

Nduudu cuaacu yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ

1 Chiiⁿ chí ndii vmnaaⁿ, chiiⁿ chí ch'iindiveéⁿ 'nū, chiiⁿ chí n'diichí 'nū ndúúcu nduutináaⁿ 'nū, chiiⁿ chí n'gíinú 'nū, níicú chiiⁿ chí tuu'ví 'nū ndúúcu ta'á 'nū chiiⁿ ní Nduudu yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 2 Ch'iⁿ'i yā ní naáⁿ 'nū chiiⁿ chí vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Níicú n'diichí 'nū ní caaⁿ'maⁿ cuaacu 'nū, ní yaa'ví 'nū yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí canéé ndúúcu chiidá yā. Ní chiidá yā ch'iⁿ'i yā nús'uu vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ miiⁿ. 3 Chiiⁿ chí n'diichí 'nū ní ch'iindiveéⁿ 'nū, chíiⁿ chí ngaⁿ'á 'nū yeⁿ'e vida caati ndis'tíi ní canee cúú'miⁿ ní chí nduuvidaama ní ndúúcu nús'uu. Níicú cuaacu níⁿnyúⁿ nduuvidaama yú ndúúcu chiida yú ní ndúúcu daiya yā Jesucristo. 4 Cosa chuu ní dingúuⁿ 'nū yeⁿ'e ndis'tíi caati vaadi yeenú yeⁿ'é ní cuuvi cuaacu cá.

Dendyuūs ní deεεve ngii

5 Chuū ní nduudu chí ch'iindiveéⁿ 'nū yeⁿ'é yā. Chíiⁿ chí ngaⁿ'a 'nū chí Dendyuūs ní chidεεve. Níicú mar 'áámá maāiⁿ nguéé ndúúcu yā. 6 Ndúúti chí s'uuúⁿ ngaⁿ'á yú chí ndiidaama yú ndúúcu yā níicú na maāiⁿ cachiica yú tuu'mí nduudu yaadi ngaⁿ'á yú, níicú nguéé idiiⁿ yú chí ngaⁿ'a nduudu cuaacu. 7 Nduuti chí cachiica yú na chidεεve tan'dúúcā chí Jesucristo canéé yā na chidεεve tuu'mi ní nduuvidaama yú 'aama yú ndúúcu taama yú. Yuuúⁿ yeⁿ'e Jesucristo daiya Dendyuūs inaaⁿnu yā s'uuúⁿ yeⁿ'é tanducuén^{'é} nuuⁿndi yeⁿ'é yú. 8 Nduuti chí ngaⁿ'á yú chí nguéé nuuⁿndi yú maāⁿ yú nginnche'ei yú s'uuúⁿ ní nguéé canee nduudu cuaacu ndúúcu yú. 9 Nduuti chí natúmmiⁿnu yú nuuⁿndi yeⁿ'é yú tuu'mí Jesucristo miiⁿ ní n'dai yā ní díiⁿ yā dácaā chí caaⁿ'máⁿ yā ní nguéé n'daáⁿ yā caati nadachεεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yú. Níicú naaⁿnu yā s'uuúⁿ yeⁿ'é tanducuén^{'é} nuuⁿndi yeⁿ'é yú. 10 Nduuti chí ngaⁿ'á yú chí nguéé nuuⁿndi yú tuu'mi ní idiiⁿ yú chí Jesucristo ngaⁿ'a yā nduudu yaadi, níicú nduudu yeⁿ'é yā nguéé canéé ndúúcu yú.

2

Cristo ní caaⁿ'máⁿ yā lado yeⁿ'e yú

1 Ndis'tíi daiya n'gaiyáá, chuū dingúuⁿ yeⁿ'e ndis'tíi caati nguéé idiiⁿ ní nuuⁿndi. Níicú nduuti chí 'áámá yā díiⁿ yā nuuⁿndi véé táámá yā chí Jesucristo chí neené n'dai chí caaⁿ'maⁿ yā yeⁿ'e yú ndúúcu Ndyuūs chiida yú. 2 Níicú Jesucristo ca'á maāⁿ yā vida yeⁿ'e maaⁿ yā ní ch'iⁿ'i yā cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e yú. 'Iicu nguéé dámaaⁿ yeⁿ'e s'uuúⁿ naati cucáávā nuuⁿndi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'é nús'máⁿ iⁿyeēⁿdi.

3 Chuū chí deenu nús'uu chí n'diichí 'nū 'yā ndúúti chí díiⁿ 'nū tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā. 4 Du'ū chí ngaⁿ'a chí n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ ní nguéé díiⁿ yā tan'dúúcā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā tuu'mi ní nduudu yaadi chí ngaⁿ'a yā. Níicú nguéé cánéé nduudu cuaacu ndúúcu yā. 5 Du'ū chí n'giindiveeⁿ nduudu yeⁿ'e yā cuaacu níⁿnyúⁿ cánéé n'dai vaadi neⁿ'e yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcu yā. Chiiⁿ chí deenu yú chí canee yú nduucú yā. 6 Du'ū chí ngaⁿ'á chí canee nduucú yā, cánéé chí cuchiicā tan'dúúcā chí cáchiicā yā.

Ley chí ngai

7 Ndís'tiī vi'í, nguéé dinguúⁿ mar 'áámá ley chí ngai, tii ley ndiicúū chí 'āā canee ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ, ley ndiicúū ní ndúúúú chí ch'iindiveéⁿ nī ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ. 8 Dinguúⁿ táámá vmnéⁿ ēe ley ngai yeⁿ'é ndís'tiī chí cuaacu chí nduucú yā ní nduucú nī. Caati maāiⁿ míiⁿ 'āā cho'ōo níúúú chídeεεve míiⁿ ní cuaacu ní ngiichi.

9 Du'ū chí ngaⁿ'a chí cachiica na chídeεεve ní nguéé ngíi n'diichi vi'í, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cachiica núúⁿ yā na maāiⁿ ndíí maaⁿ. 10 Du'ū chí neⁿ'e vi'í cánéé ná chídeεεve ní nguéé idiíⁿ yā chí cundεε ca'a yā yeⁿ'e taamá yā. 11 Naati du'ū chí nguéé ngii n'diichi yā vi'í cánéé ná maāiⁿ níúúú cachiica ná maāiⁿ, ní nguéé deenú yā tíí cuaaⁿ cachiicá yā caati chí maāiⁿ miiⁿ ní nguéé diiⁿ chí inaaⁿ yā.

12 Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī daiya n'gaiyáá, caati nuuⁿndi yeⁿ'é nī ních'εεcu cáávā chí dúúúchī Jesucristo. 13 Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chiida s'ééⁿ caati 'āā n'diichi ní 'iiⁿ'yāⁿ ndii cuááⁿ vmnaaⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī saⁿ'ā ngaiyáá caati cuchéé nī ndúúúú chí nguéé n'daacá. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī daiya n'gaiyáá caati 'āā n'diichi nī chiida yú. 14 'Úú dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chiida s'ééⁿ caati 'āā n'diichi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí canee ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ. Dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī saⁿ'ā ngaiyáá caati ditiinú nī. Níúúú nduudu yeⁿ'e Dendyuūs chí cánéé nduucú nī níúúú cuchéé nī ndúúúú chí nguéé n'daacá.

15 Nguéé dinéⁿ'e nī iⁿ'yéⁿ'dī ndíí nguéé dendu'ū chí véé na iⁿ'yéⁿ'dī. Du'ū chí dineⁿ'e iⁿ'yéⁿ'dī vaadi neⁿ'e yeⁿ'e Dendyuūs nguéé canéé nduucú yā. 16 Caati nduucúⁿ'é chí véé na iⁿ'yéⁿ'dī chí neⁿ'e cuerpo yeⁿ'e yú ndúúúú chí neⁿ'e ndautináaⁿ yú, níúúú vaadi ingueéé yeⁿ'e vida yeⁿ'e iⁿ'yéⁿ'dī ní nguéé yeⁿ'e chiida yú, tíí ní yeⁿ'e iⁿ'yéⁿ'dī. 17 Iⁿ'yéⁿ'dī nínchó'ōo ndúúúú taanduvéé yeⁿ'e ndúúúú vaadi neⁿ'e chí nguéé n'daacá. Naati du'ū 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí neⁿ'e Dendyuūs, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cunéé yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Yeⁿ'e nduudu cuaacu ní yeⁿ'e nduudu yaadi

18 Ndís'tiī daiya n'gaiyáá, 'āā chéé 'cuiinu hora tan'dúúúú chí ndís'tiī ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'e chí anticristo miiⁿ ní ndaa yā. 'Tiicá ntúūⁿ chí caama véé chí n'deeé n'dáí 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'á yā chí anticristo yā. Tii ní cucáávā chí s'uuúⁿ deenu yú chí 'āā chéé 'cuiinu hora. 19 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā yeⁿ'e yú naati nguéé yeⁿ'e yú yā. Nduuti chí yeⁿ'e yú 'áámá canéé yā nduucú yú naati can'dáa yā ní cueⁿ'é yā. Ní chíiⁿ ní cuuⁿ'miⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé yeⁿ'e yú yā.

20 Naati ndís'tiī ní véé yeⁿ'é nī chí ca'á Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Ní ndís'tiī nín'diichi nī tanducuéⁿ'ē dendu'ū. 21 Nguéé idinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī tan'dúúúca chí nguéé deenú nī nduudu cuaacu, ti idinguúⁿ tan'dúúúú chí 'āā deenú nī ti nguéé véé ndii 'áámá nduudu yaadi chí yeⁿ'e nduudu cuaacu.

22 ¿Du'ū chí yaadi míiⁿ? 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā chí nguéé Jesús chí Cristo ní yaadi yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí anticristo chí caaⁿ'máⁿ yā chí nguéé i'téenu yā Dendyuūs chíida yú ndúúúú daiyá yā. 23 Du'ū chí nguéé i'téenu yā daiyá yā ní nguéé canéé yā ndúúúú chiidá yā. Du'ū chí i'téenu yā daiyá yā canéé yā ndúúúú chiidá yā.

24 Tuu'mi ní chíiⁿ chí ch'iindiveéⁿ nī ndíí vmnaaⁿ 'tíicá canee cúuⁿ'míⁿ chí canéé ndúúúú ndís'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī ní yeⁿ'e daiyá yā ní yeⁿ'e chíida yú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 25 Chuū compromiso chí diiⁿ yā ndúúúú nús'uu chí cunee yú ndúúúú vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

26 Dinguúⁿ chuū yeⁿ'e ndís'tiī chí yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí nginnche'éí yā ndís'tiī. 27 Naati chíiⁿ chí yeⁿ'é Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs chí ndís'tiī sta'á nī yeⁿ'é yā,

chuū canéé ndúúcu ndís'tiī. Nguéé canee cúuⁿmín chi du'ū vεε iiⁿyāⁿ ca'cueeⁿ yā ndís'tiī, naati Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs maáⁿ yā ngi'cuééⁿ yā ndís'tiī nducuéⁿ'ē dendú'ū. 'Tíicā chuū ní nduudu cuaacu, nguéé nduudu yaadi. Tan'dúúccā chí chi'cueéⁿ yā ndís'tiī, 'túúccā canéé diitú nī ndúúcu nduudu miiⁿ.

²⁸ Maaⁿ ndís'tiī daiya n'gaiyáa, cunée nī chi yeⁿ'é nī caati taachi Cristo ndaa yā véé nduudu yeⁿ'é yú nducúú yā. Ní nguéé 'cuináaⁿ yú nanáaⁿ yā taachi ndaa yā. ²⁹ Ndúúti chí ndís'tiī déenu nī chí Cristo miiⁿ ní n'dai yā, 'tíicā ntúūⁿ deenu ndís'tiī chí du'ū chí diiⁿ chí n'daacā ch'iindiyáaⁿ táamá yeⁿ'é yā.

3

Tiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi daiyá Dendyuūs

¹ Cun'díichí ndís'tiī vaadi néⁿe chí tee chiida yú s'uuúⁿ chí yaa'vi yā s'uuúⁿ chí daiyá Dendyuūs s'uuúⁿ. Cáávā chuū chí iⁿ'yeeⁿdí nguéé in'diichi s'uuúⁿ caati nguéé in'diichi Cristo. ² Ndís'tiī chí neⁿ'e taavi, maaⁿ ní daiya Dendyuūs s'uuúⁿ. Ní nguéé ngii yā s'uuúⁿ táácā chí cūnee yú. Caati deenu yú taachi ndaa yā iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní tan'dúúca yā 'tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ, caati n'diichi yú iiⁿ'yāⁿ taacá yā. ³ Du'ū chí canee ngíínú yā chuū ní nadεεvé yā tan'dúúccā chí Ndyuūs miiⁿ ní dεεvé yā.

⁴ Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi nguéé diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'a ley. Níicú nuuⁿndi ní chiiⁿ chí nguéé diiⁿ yā chí ngaⁿ'a ley. ⁵ Ndís'tiī déenu nī chí Dendyuūs ní ndaa yā chí divi yā nuuⁿndi yeⁿ'é yú. Níicú nguéé véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. ⁶ Du'ū chí yeⁿ'é yā nguéé idiiⁿ nuuⁿndi. Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi nguéé n'diichí yā iiⁿ'yāⁿ. ⁷ Ndís'tiī daiya n'gaiyáa nguéé canche'éi nī mar 'áamá iiⁿ'yāⁿ. Du'ū chí idiiⁿ dendu'ū chí n'daacā tuu'mi ní n'dai tan'dúúccā iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní n'dai yā. ⁸ Du'ū chí idiiⁿ nuuⁿndi ní yeⁿ'e yááⁿ'nguinūⁿ caati yááⁿ'nguinūⁿ diiⁿ nuuⁿndi sa ndii vmnaaⁿ. Cáávā chuū ndaa daiya Dendyuūs cucáávā chí nadituuvi yā chí diiⁿ yááⁿ'nguinūⁿ.

⁹ Du'ū chí ch'iindiyáaⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe ní yeⁿ'e Dendyuūs ní nguéé idiiⁿ yā nuuⁿndi caati ndaata yeⁿ'é Ndyuūs canéé ndúúcu yā. Ní nguéé ngii diiⁿ yā nuuⁿndi caati ch'iindiyáaⁿ yā taama vmnéⁿ'ēe ní yeⁿ'é Dendyuūs. ¹⁰ Níicú chuū chí n'giⁿ'i chεε chí daiya Dendyuūs. Níicú n'giⁿ'i chεε chí daiya yááⁿ'nguinūⁿ. Du'ū chí nguéé idiiⁿ n'daacā ní nguéé neⁿ'e vi'ī, ní nguéé yeⁿ'e Dendyuūs.

Dineⁿ'e yú 'aama yú taama yú

¹¹ Chuū ní nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs chí ndís'tiī ch'iindiveéⁿ nī ndii vmnaaⁿ, chí dineⁿ'e yú 'aama yú ndúúcu taama yú. ¹² Nguéé tan'dúúccā san'ā Caín chí yeⁿ'é yááⁿ'nguinūⁿ. Saⁿ'ā ch'iiⁿ'nuⁿ sá 'diīnū sa. ¿Íicú dε'ε cáávā chí ch'iiⁿ'nuⁿ sá 'diīnū sa? 'Tíicā diiⁿ sa caati chíiⁿ chí maaⁿ sa diiⁿ sa ní nguéé n'daacā. Níicú chíiⁿ chí diiⁿ 'diīnū sa ní n'daacā.

¹³ Ndís'tiī vi'í, 'áá nguéé n'diichí nī chí iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí nguéé neⁿ'é yā ndís'tiī. ¹⁴ 'Áā cho'o yú vaadi n'gii ní 'āā n'geetinéeⁿ yú ndúúcu vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. S'uuúⁿ déenu yú ti neⁿ'e yú vi'ī yú. Du'ū chí nguéé neⁿ'e vi'ī, iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cánéé vaadi n'gii ndúúcu yā. ¹⁵ Du'ū chí nguéé n'diichi vi'ī 'caaⁿ'núⁿ yā iiⁿ'yāⁿ. Níicú deenu yú chí iiⁿ'yāⁿ chí n'giīⁿ'nūⁿ iiⁿ'yāⁿ nguéé canéé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ndúúcu yā. ¹⁶ Ní ndúúcu chuū n'diichi yú vaadi neⁿ'e, caati ch'ii Jesús cáávā s'uuúⁿ. 'Tíicā ntúūⁿ s'uuúⁿ canee chí 'cuūvi yú lado yeⁿ'é vi'ī yú. ¹⁷ Naati du'ū chí véé yeⁿ'é tanducuéⁿ'ē chí vεε yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū níicú naáⁿ yā vi'ī yā chí nguéé yeⁿ'é yā, ní nguéé neⁿ'e yā ca'á yā iiⁿ'yāⁿ, ¿táácā cūnee vaadi neⁿ'e

yeⁿ'e Dendyuūs nduucú yā? ¹⁸ Ndis'tiī daiya n'gaiyáa, nguéé dineⁿ'e yú ndúúcu nduudu yeⁿ'e yú ndúúcu chi caaⁿ'maⁿ yú naati ndúúcu ntiiⁿ'nyuⁿ chi diiⁿ yú ndúúcu vaadi cuaacu.

Véé confianza yeⁿ'e yú nanáaⁿ Ndyuūs

¹⁹ Ndúúcu chuū ní deenu yú chí vaadi cuaacu ní ndúúcu yú. Níicú staava yeⁿ'e yú seguro canéé nanáaⁿ yā. ²⁰ Ndúúti chi staava yeⁿ'e yú caaⁿ'maⁿ nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yú, ch'εεε cá Dendyuūs nguéé ti staava yeⁿ'e yú. Níicú déenu yā nducuéⁿ'ē dendu'ū. ²¹ Ndis'tiī chí neⁿ'é, ndúúti chí staava yeⁿ'e yú nguéé caaⁿ'maⁿ nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yú tuuⁿ'mi ní véé confianza yeⁿ'e yú ndúúcu Dendyuūs. ²² Nducuéⁿ'ē chí caaca yú Ndyuūs, itée yā yeⁿ'e yú caati diiⁿ yú chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā níicú idiⁿ yú cosa chí n'daacā nanáaⁿ yā. ²³ Chuū chí ley yeⁿ'é yā, chí t'iteenu yú chí duuchi daiyá yā Jesucristo, ní dineⁿ'e yú 'aama yú ndúúcu taama yú, tan'dúúca chí ngaⁿ'á yā nduucú yú. ²⁴ Du'ū chí diiⁿ chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'é yā canéé ndúúcu Ndyuūs, níicú Dendyuūs canee yā ndúúcu. Ní chuū chí deenu yú chí 'áamā cūneé yā ndúúcu yú cáavā Espiritu N'dai yeⁿ'é yā chí tee yā s'uuuⁿ.

4

Yeⁿ'e Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní yeⁿ'e espíritu chí contra yeⁿ'e Cristo

¹ Ndis'tiī chí neⁿ'é, nguéé cu'téenu ní tanducuéⁿ'ē espíritu naati n'díichineeⁿ ní tanducuéⁿ'ē espíritu cheé chí yeⁿ'e Dendyuūs caati néené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Dendyuūs. ² Caati 'tíicā ní cuuvi deenu ní Espiritu chí yeⁿ'e Dendyuūs 'yā. Tanducuéⁿ'ē espíritu chí ntúmiⁿ'nuⁿ chí Jesucristo ní ndaá yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní yeⁿ'e Dendyuūs. ³ Niicu tanducuéⁿ'ē espíritu chí nguéé ntúmiⁿ'nuⁿ chí Jesucristo ní ndaá yā iⁿ'yeeⁿ'dí tan'dúúca s'uuuⁿ nguéé yeⁿ'e Dendyuūs 'yā. Chíⁿ chí espíritu yeⁿ'e anticristo. 'Áā chíiⁿdivééⁿ ní yeⁿ'e espíritu yeⁿ'e anticristo chí canéé chí ndaa ní maaⁿ 'āā canéé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū.

⁴ Ndis'tiī ní daiyá yeⁿ'e Dendyuūs ndis'tiī. Níicú 'āā chicheé ní yeⁿ'e espíritu chí canéé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí espíritu yeⁿ'e anticristo caati 'iiⁿ'yāⁿ chí canéé ndúúcu ní ch'εεε cá yā nguéé ti espíritu chí canéé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. ⁵ Ní espíritus ní yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, caavā chíiⁿ chí ngaⁿ'á yā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e. ⁶ S'uuuⁿ ní yeⁿ'é Dendyuūs s'uuuⁿ. Du'u chí n'diichí Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yú. Du'u chí nguéé yeⁿ'e Dendyuūs, nguéé n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yú. Caati ndúúcu chuū ní n'diichi yú Espiritu yeⁿ'e nduudu cuaacu ní espíritu chí nguéé yeⁿ'e nduudu cuaacu.

Ndyuūs ní vaadi neⁿ'e

⁷ Ndis'tiī chí neⁿ'e taaví, dineⁿ'ē yú 'aama yú taama yú caati vaadi neⁿ'e ní yeⁿ'e Dendyuūs. Nducyáacá 'iiⁿ'yāⁿ chí ya'ái 'íinú yā 'iiⁿ'yāⁿ ní yeⁿ'e Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ miⁿ, ní n'diichi yā Dendyuūs. ⁸ Du'u chí nguéé idinéⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé in'diichí yā Dendyuūs, ti Dendyuūs ní vaadi neⁿ'e. ⁹ Níicú chuū chí chíiⁿ'í yā nanáaⁿ yú ní vaadi neⁿ'e yeⁿ'e Dendyuūs. Níicú chuū chí Dendyuūs dichó'o yā 'áamā n'dyáⁿ'á daiya yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū caati cuuvi 'cuεeti nduuchi yú cáavā 'iiⁿ'yāⁿ míⁿ. ¹⁰ Níicú chuū ní chíiⁿ chí canéé vaadi neⁿ'e. Nguéé chí s'uuuⁿ chí dinéⁿ'e yú Dendyuūs miⁿ, ti Dendyuūs míⁿ chí idinéⁿ'e yā s'uuuⁿ, níicú dichó'o yā daiyá yā chí chíiⁿ yā lado yeⁿ'e yú cucáavā nuūⁿ'ndi yeⁿ'e yú.

¹¹ Ndis'tiī chí neⁿ'é, ndúúti chí 'tíicā neⁿ'e Dendyuūs s'uuuⁿ 'tíicā ntúūⁿ s'uuuⁿ canéé chí dinéⁿ'e yú 'aama yú taama yú. ¹² Mar 'áamā 'iiⁿ'yāⁿ nguéé

n'diichí yā Dendyuūs. Ndúúti chi idinéⁿe yú 'aama yú taama yú, Dendyuūs ní canée yā ndúúcu yú. Níicú vaadī neⁿe n'daacā n'dai canée ndúúcu yú. ¹³Ndúúcu chuū ní deenu yú chi canee yú nduucú yā ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nduucú yā s'uuúⁿ cáávā chi tee yā Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs s'uuúⁿ. ¹⁴S'uuúⁿ in'diichí yú ní ngaⁿa yú nduudu cuaacu chí chiida yú dichó'o yā daiya yā. Ní daiya yā nadangá'ai yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tanducueⁿē nuuⁿndi chí vées yeⁿe yā yeⁿē iⁿ'yeēⁿdí 'cūū. ¹⁵Du'ū chí intúmiⁿ'nuⁿ chí Jesús ní daiyá Dendyuūs 'yā, Dendyuūs canée yā nduucú yā, ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canée yā ndúúcu Dendyuūs.

¹⁶Níicú s'uuúⁿ nin'diichi yú ní i'teenu yú chéé chí vaadī neⁿe chí Dendyuūs dineⁿé yā s'uuúⁿ. Vaadī neⁿe miiⁿ ní Dendyuūs. Níicú 'iiⁿyāⁿ chí neⁿé yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ní yeⁿe Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ. Níicú Dendyuūs canée yā nduucú yā. ¹⁷Ní chuū ní vaadī neⁿe chí n'dai taavi chí vées yeⁿe yú. Níicú vées nduudu yeⁿe yú nduucú yā nguuvi chí ndaa juicio. Tan'dúúcā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ 'tíicá ntúūⁿ s'uuúⁿ canée yú iⁿ'yeēⁿdí. ¹⁸Vaadī neⁿe ní nguées vaadī 'va'ā. Naati chíiⁿ chí n'dáacā taavi yeⁿe vaadī neⁿe i'neéⁿ 'áámá lado vaadī 'va'ā ti vaadī 'va'a ngíi chí 'cuínáaⁿ yú. Du'ū chí 'va'a nguées canée vaadī neⁿe n'daacā ndúúcu.

¹⁹S'uuúⁿ ní idinéⁿe yú 'yā ti 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dinéⁿe yā s'uuúⁿ vmnaaⁿ. ²⁰Du'ū chí ngaⁿa: 'Úú idineⁿé Dendyuūs, níicú nguées in'diichí yā vi'í yā, ní yaadī yā. Caati dú'u chí nguées idinéⁿe yā vi'í chí n'diichí yā, ztáácá cuuvi dinéⁿe yā Dendyuūs chí nguées in'diichí yā? ²¹Níicu s'uuúⁿ ní canee yú ndúúcu ley yeⁿé yā. Du'u chí idinéⁿe Dendyuūs, 'tiicá ntúūⁿ idinéⁿe yā vi'í yā.

5

S'uuúⁿ cuuvi cuchéε yú yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí

¹Ndycyáácá yā chí i'téenu yā chí Jesús chí Cristo miiⁿ tuuⁿmi ní ch'iindiyáaⁿ yā táámá yeⁿé Dendyuūs. Ndycyáácá yā chí dinéⁿe yā chiida yú, idinéⁿe ntúūⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí daiyá yā. ²Ndúúcu chuū ní deenu yú chí idinéⁿe yú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí daiya Dendyuūs miiⁿ taachi idinéⁿe yú Dendyuūs ní diiⁿ yú chí ngaⁿa ley yeⁿe yā. ³Caati chuū chí vaadī neⁿe yeⁿe Dendyuūs chí s'uuúⁿ ní diiⁿ yú chí ngaⁿa ley yeⁿe yā. Ní ley yeⁿe yā nguées cosa chí 'cuinaaⁿ yú yeⁿē. ⁴Ndycyáácá yā chí ch'iindiyáaⁿ táámá ní yeⁿé Dendyuūs ní cuuvi cuchéε yā yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí. Ní chuū chí diiⁿ chí cuchéε yú yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí, ní chuū chí i'teenu yú Dendyuūs. ⁵¿Du'ū chí cuuvi cuchéε yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí? 'Iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā chí Jesús ní daiyá Dendyuūs 'yā ní cuchéε yā.

Nduudu cuaacu yeⁿe Daiyá Ndyuūs

⁶Ní chuū ní Jesucristo chí ndaa ndúúcu nuūⁿnīⁿ ndúúcu yuuúⁿ. Nguées dámaāⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ caati ndúúcu nuūⁿnīⁿ ndúúcu yuuúⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ngaⁿa nduudu cuaacu yeⁿe yā caati Espíritu miiⁿ ní vaadī cuaacu. ⁷Caati 'iinu yā ngaⁿa yā nduudu cuaacu na va'ai chεeti nguuvi, Dendyuūs chiida yú ndúúcu Nduudu ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs. Níicú naachi ndii 'iinú yā vεε 'áámá núúⁿ yā. ⁸Vées 'iinu yā chí ngaⁿa yā nduudu cuaacu ná iⁿ'yeēⁿdí 'cūū ní Espíritu N'dai yeⁿé Ndyuūs ndúúcu nuūⁿnīⁿ ndúúcu yuuúⁿ. Ní naachi ndúú 'iinu yā ní vées 'áámá núúⁿ yā. ⁹Ndúúti chí cu'teenu yú nduudu cuaacu yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeēⁿdí 'cūū ch'εεte ca nduudu cuaacu yeⁿé Dendyuūs nguées ti 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Caati chúū chíiⁿ chí nduudu cuaacu yeⁿé Dendyuūs, Ndyuūs ngaⁿa yā nduudu cuaacu yeⁿe daiyá yā. ¹⁰Du'ū chí i'teenu daiyá Dendyuūs vées nduudu cuaacu ndúúcu

maān. Du'ū chi nguée i'teenu Dendyuūs, diiⁿ yā chi Dendyuūs ní yaadi yā caati nguée i'téenu yā nduudu cuaacu chí Dendyuūs chiida yú nga'ⁿá yā yeⁿ'ē Daiyá yā. ¹¹ Níicú chuū chi nduudu cuaacu ní chuū chí Dendyuūs tée yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ s'uuúⁿ. Níicú vida cueⁿ'e daaⁿmáⁿ 'cūū ní yeⁿ'ē daiya yā. ¹² Du'ū chi i'teenu daiya yā véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'e yā. Du'ū chi nguée yeⁿ'e daiya yā nguée véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā.

Ch'iinū carta ndúucū consejos

¹³ Chuū ní dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tiī chi i'téenu nī chí Cristo ní daiyá Dendyuūs caati maaⁿ ní cuuvi cádiinuuⁿ nī chí véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é nī. Níicú cu'téenu nī chí Cristo ní daiyá Dendyuūs miiⁿ.

¹⁴ Ní chuū ní confianza chi véé yeⁿ'e yú ndúucu yā. Nduuti chi s'uuúⁿ caaca yú 'yā tan'dúucā chi neⁿ'é yā chí caaca yú 'yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'ē yú. ¹⁵ Nduuti chi deenu yú chí n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'e yú yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí caaca yú 'yā, tuu'mi ní 'āā deenu yú chí itée yā s'uuúⁿ chiiⁿ chí 'āā chiica yú 'yā.

¹⁶ Du'ū chí n'diichi chí dinuuⁿndi vi'i nuuⁿndi chí nguée yeⁿ'e vaadi n'gii, canéé chí caacá yā Dendyuūs chí Dendyuūs ca'á yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. Nga'ⁿá yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée dinuuⁿndi yā yeⁿ'e vaadi n'gii. Véé nuuⁿndi chí yeⁿ'e vaadi n'gii. Ní yeⁿ'e chuū nguée caacá chí caacá nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ nuuⁿndi yeⁿ'e vaadi n'gii. ¹⁷ Tanducuéⁿ'ē chí nguée yeⁿ'e nduudu cuaacu ní nuuⁿndi, naati véé nuuⁿndi míiⁿ chí nguée yeⁿ'e vaadi n'gii.

¹⁸ 'Āā deenu yú du'u 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiyáaⁿ yā táamá ní yeⁿ'e Dendyuūs ní nguée idinuuⁿndi yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ candéε yā cuidado yeⁿ'e maáⁿ yā. Ní yááⁿ'n'guinūⁿ nguée cuuvi tuneen 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

¹⁹ Déenu yú ti yeⁿ'e Dendyuūs s'uuúⁿ, ní taná'ⁿā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdi canéé yā lado yeⁿ'e yááⁿ'n'guinūⁿ.

²⁰ Déenu yú ti daiya Dendyuūs miiⁿ ní ndaá yā. Ní tee yā chí cadiinuuⁿ yú, ní 'íicú n'diichi yú 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu yā. Ní s'uuúⁿ ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu yā ní yeⁿ'e daiya Dendyuūs chí Jesucristo. Dendyuūs miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cuaacu, 'iiⁿ'yāⁿ chí véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. ²¹ Ndís'tiī daiyá cundéε nī cuidado ti nguée cu'téenu nī santos ídolos. 'Tíicā cuuvi.

CARTA CUAYIIVI YEⁿE SAN JUAN

Yeⁿe nduudu cuaacu ní yeⁿē vaadī neⁿe

¹ 'Úú Juan chi saⁿá chi ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yaācū idinguúⁿ yeⁿē n'daataá chí Ndyuūs ndεεεε yā ndúúcu daiya yā chí cuaacu níⁿnyúⁿ neⁿé. Ní nguée 'úú dámaāⁿ neⁿé ti 'tiicá ntúūⁿ nducyáácá yā chí n'diichí yā nduudu cuaacu.

² Ní cáávā chí véeⁿ vaadī cuaacu yeⁿe yú ní caavā nduudu cuaacu chí canéé ndúúcu yú, 'áamá cūnee tandíí ndúúcu yú. ³ Neⁿé chí canéé ndúúcu ndís'tiī vaadī n'dai yeⁿé Ndyuūs ndúúcu vaadī ya'ai 'iinu yeⁿe yā ndúúcu 'diiⁿ yeⁿe Dendyuūs chiida yú ndúúcu Señor Jesucristo chí daiya Dendyuūs chí chiida yú. Tanducuéⁿē chuū canéé ndúúcu nī ndúúcu nduudu cuaacu ndúúcu vaadī neⁿe.

⁴ 'Áā 'áamá yeenú caati chí nindaācá daiya di chí diiⁿ yā chiiⁿ chí cuaacu tan'dúúca s'uuúⁿ chí sta'a yú ley yeⁿē chiida yú. ⁵ Maaⁿ ní idi'cuítú n'diī n'daatā chí dinéⁿe yú 'áamá yú táamá yú. Chuū nguée tan'dúúca chí idinguúⁿ 'áamá ley ngaī caati ley yeⁿē yú chíⁿ chí canee ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ. ⁶ Níicú chuū chí vaadī neⁿe ní chíⁿ chí cachiica yú tan'dúúca chí caaⁿmaⁿ ley yeⁿe yā. Ley yeⁿe yā ní chuū chí cachiicá ní ndúúcu vaadī neⁿe tan'dúúca chí n'giindiveéⁿ nī ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ.

Tiⁿyāⁿ chí nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ

⁷ N'deeⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ 'āā nginnche'éi yā 'iiⁿyāⁿ na iⁿyeedí 'cūū. Nguée natumiⁿnúⁿ yā chí Jesucristo ní ndaá yā tan'dúúca s'uuúⁿ. 'Tiⁿyāⁿ chí 'tíicā nginnche'éi yā, 'tiicá ntúūⁿ anticristo yā. ⁸ Cundεε nī cuidado yeⁿē maáⁿ nī ní nguée dindai yú tanducuéⁿē ntiⁿnyuⁿ chí diiⁿ yú ti s'uuúⁿ ní cuuvi cuta'a yú tanducuéⁿē chí yeⁿe yú.

⁹ Du'ū chí diiⁿ nuuⁿndi ní nguée 'áamá canéé yā ndúúcu nduudu cuaacu yeⁿe Cristo, nguée yeⁿe Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ. Du'ū chí 'aama canéé ndúúcu nduudu cuaacu yeⁿē Cristo, tuu'mí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní yeⁿe chíida yú Dendyuūs ndúúcu daiyá yā. ¹⁰ Du'ū chí ndaa vaacú nī chí nguée ngaⁿ'a nduudu cuaacú 'cūū nguée 'cuaáⁿ nī chí cunée yā na vaacú nī. Ní nguée caaⁿmaⁿ nī, n'daacā chí ndaá yā va'āi yeⁿe nī. ¹¹ Du'ū 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'á yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí n'daacā chí ndaá yā va'āi yeⁿé yā tuu'mí ní induuvidáámá yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí idiⁿ chí nguée n'daacā.

Ch'iinu carta maaⁿ

¹² 'Áamá vée cá yeⁿé chí neⁿé dinguúⁿ yeⁿe ndís'tiī ní nguée neⁿé dinguúⁿ na caaca 'cūū ndúúcu tinta, caati neⁿé chí n'diichí ndís'tiī ní caaⁿmaⁿ ndúúcu nī ní ndís'tiī nduucú. Níicú vaadī yeenú yeⁿe yú ní cúúví cuaacu.

¹³ Véeⁿ daiya tá yeⁿé n'daataá chí Ndyuūs indεεεε yā táⁿā. Daiya tá idicho'ó yā: N'dai n'diī, ngaⁿ'a yā. 'Tíicā cuuvi.

CARTA NDÍÍ 'IINŪ YEⁿ'E SAN JUAN

Yeⁿ'e saⁿ'ā Gayo chi n'dai

¹ 'Úú Juan, saⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yáacū idinguúⁿ carta 'cūū yeⁿ'e saⁿ'ā Gayo chi cuaacu níⁿ'yúⁿ neⁿ'e taavi saⁿ'ā.

² Díí saⁿ'ā Gayo chi neⁿ'é, 'úú neⁿ'é chi cáavā maaⁿ di tanducuéⁿ'ē chi véé yeⁿ'ē di ní n'dai taavi. Níícú véé vaadī 'viicheé yeⁿ'ē di tan'dúúccā chi alma yeⁿ'e di véé vaadī 'viicheé yeⁿ'ē. ³ Nduudu cuaacu chi neene yeenú taachi ndaā vi'ī yú chi caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'ē di chi n'daācā diiⁿ di, tan'dúúccā chi 'áámá idiiⁿ di chiiⁿ chi cuaacu. ⁴ Nguéé ch'εεε ca vaadī yeenu yeⁿ'é chi ch'iindiveéⁿ chí daiyá diiⁿ yā chiiⁿ chi cuaacu.

⁵ Dii chi neⁿ'é, tanducuéⁿ'ē chi diiⁿ di, n'daacā n'dai diiⁿ di ndúúccū vi'ī yú ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiica ná yúúní. ⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'e vaadī neⁿ'e yeⁿ'e di nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ yaācū. Nduuti chí cunnéé dí 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúccā chí canéé chí diiⁿ di ní tan'dúúccā chí neⁿ'e Dendyuūs chí diiⁿ di, tuuⁿ'mi ní n'daacā idiiⁿ di. ⁷ Caati 'iiⁿ'yāⁿ cueⁿ'é yā 'muuⁿ cueⁿ'é yā miiⁿ cucáavā chí neⁿ'é yā caaⁿ'máⁿ yā yeⁿ'e Cristo. Nguéé dε̄ε vεε sta'á yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata yeⁿ'é yā. ⁸ S'uuúⁿ ní canee chí 'cuaaⁿ yú 'iiⁿ'yāⁿ s'tī. Níícú cuuvi cunéé yā ndúúccū yú 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e vaadī cuaacu.

Saⁿ'a Diótrefes nguéé n'daacā diiⁿ sa

⁹ 'Úú nidinguúⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū caati Diótrefes nguéé 'cuaaⁿ sa nús'uu ti néⁿ'é sa caaⁿ'maⁿ ntiⁿ'nyuⁿ sá yeⁿ'é yā. ¹⁰ Cáavā chuū taachi 'úú chí ndaā tuuⁿ'mi ní nin'gaacú tanducuéⁿ'ē chí diiⁿ sáⁿ'ā miiⁿ. Taatiⁿ caⁿ'ā sa yeⁿ'e s'uuúⁿ ndúúccū nduudu taaⁿ chí nguéé n'daacā taatiⁿ 'caā'vā sa contra yeⁿ'e s'uuúⁿ. Ní nguéé yeenú sá ndúúccū dendu'ū. Nguéé n'guuⁿ sa vi'ī yú. Ní nguéé neⁿ'e sa chí tanáⁿ'a yā chí 'cuaaⁿ yā vi'ī yā. Níícú tun'dáa sa 'yā cheeti yaācū.

¹¹ Díí chí neⁿ'é, nguéé diiⁿ di chiiⁿ chí n'diichi di chí nguéé n'daacā. Diiⁿ di chí n'daacā. Du'ū chí dín'daacā ní yeⁿ'ē Dendyuūs. Du'ū chí nguéé n'daacā nidiiⁿ ní nguéé n'dííchí Dendyuūs.

Saⁿ'a Demetrio, n'daacā idiiⁿ sa

¹² Nducyáácá yā ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'e saⁿ'ā Demetrio. 'Āā 'tiicá nūūⁿ nduudu cuaacu n'gíⁿ'i vida yeⁿ'é yā. 'Tiicá ntúūⁿ s'uuúⁿ ngaⁿ'a yú ndúúccū cuaacu yeⁿ'e yā. Ní ndís'tīí deenú ní chí ngaⁿ'á yú nduudu cuaacu yeⁿ'é yā.

Ch'iinū carta maaⁿ

¹³ Nééné véé yeⁿ'é chí neⁿ'é dinguúⁿ yeⁿ'e ndís'tīí naati nguéé neⁿ'é dinguúⁿ ndúúccū tinta ndúúccū pluma.

¹⁴ Caati neⁿ'é n'diichí ndís'tīí núúⁿ niⁿ'yūⁿ ní caaⁿ'máⁿ ndúúccū di ní ndís'tīí nduucú.

¹⁵ 'Diiⁿ canéé ndúúccū di. Amigos yeⁿ'e s'uuúⁿ dichó'o yā: N'daí n'dī, ngaⁿ'a yā. Dii dichó'o di: N'daí ndís'tī, yeⁿ'ē amigos yeⁿ'e s'uuúⁿ taachi yaa'vi di 'iiⁿ'yāⁿ ca'áámá ca'áámá yā caavā chí duuchí Cristo. 'Tíicā cuuvi.

CARTA YE'N'E JUDAS

Judas idinguún carta 'cūu ye'ne 'iinyān chi Ndyuūs yaa'ví yā chi cuuvi ye'né yā

1 'Úú sa'nā Judas ní sa'nā chi dichí'vē Jesucristo. 'Úú 'diinú Jacobo ní 'úú idinguún carta 'cūu ye'ne 'iinyān s'een chi Ndyuūs chiida yú diné'e yā ní didεεvé yā. Ní Cristo yaa'ví yā 'iinyān s'een chi cuuvi ye'né yā. Ní Cristo candεé yā cuidado 'iinyān s'een cáávā chi ye'né yā 'iinyān s'een. ² Ne'né chi Ndyuūs téé yā ndís'tií n'deεe cá ye'né yā ye'ne vaadi ya'ai ní ye'né vaadi 'diini ní ye'né vaadi ne'ne caati cuuvi 'yaa'nducuémē chuú nguuaa'ndís'tií.

Ye'né 'iinyān chi nguée nga'nā nduudu cuaacu

3 Ndís'tií hermanos ye'né chi ne'ne taavi, neené ne'né idinguún ye'ne ndís'tií ye'né chi Ndyuūs nadanguá'nai yā s'uúú. Maa' ní cadiinuún chi canee chi idinguún carta 'cūu ye'ne nī caati cuuvi yaa'ví ch'εεchi ndís'tií chi canéé chi diin nī luchar n'dai cáávā chii'n chi i'téenu nī Ndyuūs. Ndyuūs 'áamá vmné'ēe ca'á yā vaadi i'téenu ye'né yā 'iinyān chi ye'né yā. ⁴ Nā'nā 'iinyān chi nguée ye'né Ndyuūs ní nduuvidaamá yā ndúúú nī. Ndií nguée deenú nī chuú. 'Iinyān s'een ní nguée n'daacā. Ní canéé nguú'n na libro ye'né Ndyuūs ndii cuáán vmnaa' ye'né yā 'tíicā: Condenado yā ní 'cuúvi yā. Ní 'iinyān s'een dámaā'n sta'á yā nduudu cuaacu ye'né Ndyuūs chi taná'nā 'iinyān nguée cuuvi tuumicádíinuú' yā ye'ne chi maán yā diin yā chi nguée n'daacā. 'Iinyān s'een nga'nā yā contra ye'ne Ndyuūs ye'ne yú chi 'áamá n'dyá'nā Ndyuūs chi 'iivu yú, ní contra ye'ne Señor Jesucristo ye'ne yú dendú'ú.

⁵ 'Áará chi 'áá deenú nī ye'né Señor 'iivú Ndyuūs taachi nadanguá'nai yā 'iinyān Israel ní diví yā 'iinyān s'een ye'ne yá'nā Egipto, ne'né chi ndís'tií n'gaacú nī chuú. Cuayiivi mí'n Ndyuūs di'cuinú yā 'iinyān na yá'nā mii'n, 'iinyān chi nguεε s'téenu yā yā. ⁶ Ní n'gaacú nī ye'ne ángeles chi nguée diin yā tan'dúúú chi Ndyuūs nga'nā ntii'nyu' yā ángeles mii'n. Ní Ndyuūs canéé chí diví yā ye'ne lugar ye'né yā. Maa' ní Ndyuūs s'née' yā ángeles chi presos ye'né yā na maai'n chi yáanuú'. Mii'n canee yā ndíí chiichi yā ndúúú cadenas chi 'áamá canee ndii tiempo chi Ndyuūs n'diichi yā nuu'ndi ye'ne ángeles mii'n. ⁷ Ní n'gaacú nī ye'ne yáá'n Sodoma ndúúú yáá'n Gomorra ndúúú yáá'n chi snéε cuaa'ndiituú. 'Tíicā ntúū' nguée n'daacā idiin 'iinyān ye'ne yáá'n s'een tan'dúúú chi diin ángeles. 'Iinyān s'een ní cue'né yā ndúúú n'daataá o isanā chi nguée ye'né yā. Ní n'daataá nguuaa' n'daataá yā induuchinee' tá n'daataa ndúúú ví'i. Ní sa'nā nguuaa' sa'nā yā induuchiné' sa sa'nā ndúúú ví'i. 'Iinyān s'een cáávā castigo ye'ne yā 'áamá cunée yā cue'ne daā'ma' na nguuchi ya'nā. Ní chuú ní ch'i'ni s'uúú chi cuuvi chó'oo ye'ne yú nduuti chi diin yú chi nguée n'daacā.

⁸ 'Tíicā ntúū' nguuvi nguuvi sa'nā s'een n'gíinu sa tan'dúúú chi taachi cyaadu sa ye'ne dendú'ú chi cuuvi diin sa chí dinuu'ndi sa ndúúú maa'n cuerpo ye'ne sa. Ní nguée ne'ne sa chi Ndyuūs nga'nā ntii'nyu' yā ye'ne sa. Ní cunnacá nga'nā yā ye'ne 'iinyé'ne chi diin ntii'nyu' ye'né Ndyuūs. ⁹ Ní nguée 'tíicā diin ángel Miguel chí ndíí tii'n taachi diin caandaá ndúúú yáá'n'guuinū' ní nga'nā yā ye'ne cuerpo ye'ne Moisés. Ángel Miguel mii'n nguée diin yā condenar yáá'n'guuinū' mii'n ní nguée cuuvi nga'nā taán yā chí yáá'n'guuinū' chi cuuvi condenado yā. Dámaā'n nga'nā yā 'túúú. Señor ní diin yā repretender

dii ye'n'e nuu'ndi chi dii' di. ¹⁰ Sa'n'ā s'ee'n ní ngu'éé n'daacā nga'n'a sa ye'n'e dendú'ū chi ngu'éé deenu sa. Ní taachi sa'n'ā s'ee'n ye'n'e chi maa'n sa deenu sa nga'n'a sa tuu'mí ní canee sa tan'dúú'cā chi 'iiti s'ee'n chi maa'n tī deenu tī. 'Tíicā sa'n'ā s'ee'n. Dendú'ū mii'n ní dii'i'n chi dituuví maā'n sa'n'ā s'ee'n.

¹¹ Dē'ε chúúca ya'ai ye'n'e sa'n'ā s'ee'n caati dámaā'n chi ne'n'ē sa dii'n sa tan'dúú'cā chi dii'n sa'n'ā Caín. Ní sa'n'ā s'ee'n cáávā chi ne'n'ē sa tuūmī, dinuu'ndi sa tan'dúú'cā chi dii'n sa'n'ā Balaam. Ní ch'i'i sa caati ngu'éé dii'n sa chi nga'n'a Ndyuūs, tan'dúú'cā sa'n'ā Coré chi ngu'éé dii'n sa chi nga'n'a Ndyuūs taachi ngu'éé ch'iindivee'n sa chi nga'n'a Moisés. ¹² Maa'n ní 'ii'n'yā'n chi 'tíicā, taachi nduuvidaamá yā ní che'é yā ní cu'ú yā ndúú'cū ndís'ti'i taachi véé 'viicu ná va'ai ye'n'ē ní ye'n'ē chi dine'n'ē ní 'áámá ní taama ní, tuu'mí ní chuū ní cosa chí cuuvi 'cuinaá'n ní. 'Ii'n'yā'n s'ee'n ngu'éé 'va'á yā ye'n'ē mar 'áámá. Dámaā'n candεε yā cuidado ye'n'e maá'n yā. 'Ii'n'yā'n s'ee'n tan'dúú'cā meē'n chi ngu'éé nuū'nī'n ye'n'ē chi cuee'n cuuví ní tan'dúú'cā 'yúúné candεε 'muu'n ni candεε mii'n 'tíicā yā. 'Ii'n'yā'n s'ee'n tan'dúú'cā yā'n'á chí ngu'éé véé n'gui'l' ye'n'ē 'tíicā yā. Ní yā'n'á mii'n ní ngu'éé dichí'vē caati ngu'éé n'gui'l' ye'n'ē ní n'dii tan'dúú'cā tiempo ye'n'ē 'iicheε. Ní 'ii'n'yā'n tíicú yā yā'n'á mii'n ndii dí'yú. 'Tíicā 'ii'n'yā'n s'ee'n. ¹³ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní tan'dúú'cā nuū'nī'n'yā'n'á chí ngii yú yaacu ndúú'cū ngii yá'n' inaa'n cucáávā 'yúúné taan. Ní nducue'n'ē chi ngu'éé n'daacā chí dii'n yā ye'n'ē chí cuuvi 'cuinaá'n yā ní tan'dúú'cā ngii yá'n' inaa'n ye'n'e nuū'nī'n mii'n chí inaa'n yú 'táácá idií'n yā. 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní tan'dúú'cā 'íi'nyú'n chí ngíicá, 'tíicā yā. Ndyuūs nguáin'dai yā 'áámá lugar ye'n'e 'ii'n'yā'n s'ee'n chí díftuu taavi ca maá'n ndii yaānū'n naachi canéé yā cue'n'e daā'nma'n.

¹⁴ 'Tíicā ntúū'n, sa'n'a Enoc chí ndíí ná ndēēchē ngiini familia ye'n'e sa'n'a Adán, ní Enoc mii'n cáávā Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs ca'n'a sa chíi sa 'ii'n'yā'n ye'n'e dendu'ū chí cuchí ye'n'ē yā. Ní ca'n'a sa 'tíicā: Cuin'diichí ní Señor Jesucristo mii'n ní cuchii yā ndúú'cū n'deeε n'dái mil 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā 'yā. ¹⁵ Señor Jesucristo ndaa yā chí n'diichí yā nuu'ndi ye'n'e nducyaaca 'ii'n'yā'n. Ní caa'n'ma'n yā chí condenado yā nducyaaca 'ii'n'yā'n nuu'ndi chí ngu'éé i'téenu yā 'yā caavā nducue'n'ē nuu'ndi chí dii'n yā ndúú'cū nduudu chí nga'n'a yā chí ngu'éé n'daacā chí contra Ndyuūs. ¹⁶ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní nééné n'gεεcu cheendí yā tan'dúú'cā chí 'téé nū'n taán yā ní nga'n'á yā ye'n'e chí ngu'éé ne'n'ē yā ye'n'ē chí táámá yā idií'n yā. Ní dii'n yā chí nguεε n'daacā caati maá'n yā ne'n'e yā. Ní ndúú'cū nduudu chí n'gεεε nga'n'á yā ye'n'e taamá yā chí ch'εεté yā taachi 'ii'n'yā'n s'ee'n ne'n'ē yā dii'n yā aprovechar dendu'ū cáávā maá'n yā.

Judas nga'n'a yā ye'n'e chí 'ii'n'yā'n chí ye'n'e Cristo canéé chí dii'n yā

¹⁷ Ndís'ti'i, hermanos chí neene ne'n'ē, maa'n ní ne'n'ē chí ndís'ti'i ní n'gaacú ní ye'n'e nduudu chí apóstoles ye'n'e Señor Jesucristo ye'n'e yú taacá chí ca'n'a yā. ¹⁸ 'Tíicā ca'n'a yā chíi yā ndís'ti'i: Taachí 'āā canéé nii'nnuú'n nguuví chí ndaa Señor Jesucristo taama vnné'n'ēε tuu'mí ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní diduuchineé'n yā ye'n'e ní ndúú'cū tanducue'n'ē chí ye'n'e Ndyuūs. Ní nducue'n'ē chí 'ii'n'yā'n s'ee'n ne'n'ē yā dii'n yā chí nguεε n'daacā, chuū ní dii'n yā. ¹⁹ 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní diví yā ye'n'ē nguaa'n ndís'ti'i. 'Ii'n'yā'n s'ee'n ní dinuu'ndi yā tan'dúú'cā chí ne'n'e yā ní ngu'éé canéé Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs ndúú'cū yā.

²⁰ Maa'n ní ndís'ti'i hermanos ye'n'ē chí neene ne'n'ē, cu'téenu cá ní nguuví nguuví ye'n'ē vaadi i'teenu chí Ndyuūs itée yā ndís'ti'i. Taachi caa'n'ma'ngua'á ní dii'n ní ndúú'cū poder ye'n'ē Espíritu N'dai ye'n'ē Ndyuūs. ²¹ 'Cuεεtineé ní ní dii'n ní nducue'n'ē ndúú'cū vaadi ne'n'e chí Ndyuūs itée yā ndís'ti'i 'naa'n chí cūnee

ngiinú nī nguuvi chi Señor Jesucristo yeⁿe yú chí n'dai taavi caⁿ'á yā téé yā vida cueⁿe daāⁿmaⁿ ndís'tiī.

²² Ndís'tiī n'deeē cá ngaⁿ'a nī ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé n'daacā i'téénu yā. ²³ Ní 'tíicā nadanguáⁿ'ai nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e chi nguéé i'téénu yā tan'dúúcā chi tun'dáa nī 'iiⁿ'yāⁿ nguááⁿ nguuchi yaⁿ'ā, 'tíicā diíⁿ nī. Ya'ai 'iinú nī yeⁿ'e tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ naati diíⁿ nī ndúúcū cuidado, ndíí nguéé cuuvi caⁿ'a nī ndúúcu yā chi dinuuⁿndí nī.

Judas ngaⁿ'angua'á yā ní dich'εεté yā Ndyuūs

²⁴ Maaⁿ ní 'úú chi'neéⁿ ndís'tiī na ta'a Ndyuūs chi cuuvi candεε yā cuidado yeⁿ'e ndís'tiī chi nguéé dinuuⁿndí nī. Ní Jesucristo cuuvi 'cuuⁿ'míⁿ yā nanááⁿ Ndyuūs chi δεεve ngii n'dai ndís'tiī chi nguéé nuuⁿndi yeⁿ'é nī. Ní neené yeenu nī. ²⁵ Dich'εεte yú Ndyuūs chi 'áamá n'dyáⁿ'ā Ndyuūs chi deenu nducuéⁿ'ē ní nadanguáⁿ'ai yā s'uúúⁿ cáávā Señor Jesucristo chi 'iivi yú. Caati yeⁿ'é yā ní véé δεεvé ngii n'dai ndúúcū n'gεεε n'dai ndúúcū poder ch'εεε n'dai ndúúcū poder yeⁿ'e 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'é yā nguuvi chi chó'ōo ndúúcū nguuvi maaⁿ ní cuéⁿ'é daāⁿmaⁿ. 'Tíicā cuuvi.

APOCALIPSIS, NDUUDU CHÍ CH'IⁿI NDUYUŪS YEⁿ'E JESUCRISTO

Yeⁿ'e chi Jesucristo ch'íⁿi yā

¹ Na libro 'cūu canéé nguūⁿ chuū chi ch'íⁿi Jesucristo. Ní Nduyū^s ch'íⁿi yā Jesucristo chuū caati 'cuuⁿmíⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí dichí^í'vē Nduyū^s dendú[']ū chí 'āā ntéé 'náán chí ndaa yeⁿ'ē. Ní Jesucristo ch'íⁿi yā chuū Juan chí dichí^í'vē Nduyū^s cáāvā 'áámá ángel chí dichó[']o yā nanáaⁿ yā. ² Juan miiⁿ caⁿ'a cuaacú yā nduudu cuaacu yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chí n'diichí yā. Chuū ní nduudu cuaacu yeⁿ'e Nduyū^s. Ní chuū ní nduudu cuaacu chí Jesucristo ch'íⁿi yā Juan miiⁿ.

³ Dē'ε chúúca yeenú 'iiⁿ'yāⁿ chí n'geeⁿ yā libro 'cūu chí yeⁿ'é Nduyū^s. Ní dē'ε chúúca yeenú 'iiⁿ'yāⁿ s'uuuⁿ chí n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'e libro 'cūu ní i'téenu yā yeⁿ'e chí ngaⁿ'ā, ti ngaⁿ'ā yeⁿ'e dendu[']ū chí cuchii ti tiempo miiⁿ chí canee chí chó[']ōo 'āā snee niiⁿnuúⁿ.

Juan idingúuⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndu[']u ndēεchē yaācū.

⁴ 'Úú Juan idingúuⁿ cartas yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndēεchē yaācū chí snéé na yáⁿ'āa Asia. Neⁿ'é chí Nduyū^s téé yā ndís'tiī dendú[']ū chí n'dai yeⁿ'é yā ndúú[']cū vaadí 'diiⁿ' yeⁿ'é yā. Ní Nduyū^s ní 'áámá canee yā tiempo chí chó[']ōo, ní maaⁿ ní 'tíica yā, ní caⁿ'á yā ndaa yā. Maaⁿ ní neⁿ'é chí yeⁿ'e ndu[']u ndēεchē espíritus chí snéé yā nanáaⁿ trono yeⁿ'é Nduyū^s, espíritus téé yā ndís'tiī vaadí n'dai yeⁿ'e Nduyū^s. ⁵ Ní 'tiicá ntúūⁿ neⁿ'é chí Cristo téé yā ndís'tiī vaadí n'dai yeⁿ'é yā, Jesucristo chí cuéⁿ'é daāⁿ'maⁿ ngaⁿ'a cuaacú yā. Ní Cristo miiⁿ ní daiyá Nduyū^s ní 'iiⁿ'yāⁿ chí vmnáaⁿ vmnaaⁿ nacueeⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a ntiíⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e nducyáácá reyes chí vésé iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní Cristo díneⁿ'é yā s'uuúⁿ ní nadēεvé yā s'uuúⁿ yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'e yú ndúú[']cū yuuúⁿ yeⁿ'e maáⁿ yā. ⁶ Ní Cristo díⁿ' yā chí s'uuúⁿ reyes s'uuúⁿ ní chiiduú s'uuúⁿ chí dichii[']vē yú Nduyū^s chí chiidá yā. Maaⁿ ní vaadí dēεvε ngii ní yeⁿ'é yā ndúú[']cū nducuéⁿ'é poder chí yeⁿ'é yā cuuvi yeⁿ'é yā cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. 'Tíicā.

⁷ Cuin'diichí nī. Cristo miiⁿ cuchii yā nguááⁿ meēeⁿ ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi snaaⁿ yā ndúú[']cū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí dichó[']ōo tíicūa Cristo ndúú[']cū machete chí 'uúvī lados 'caāiⁿ. Ní nducyaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nducyaaⁿ yāāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū cuεεcú yā taachi n'diichí yā Cristo. 'Tíicā rā va. Cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí 'tíicā.

⁸ Señor Nduyū^s chí vésé tanducuéⁿ'é poder dendu[']ū yeⁿ'é yā chí 'áámá canee yā tiempo chí chó[']ōo, ní maaⁿ ní 'tíica yā, ní caⁿ'á yā ndaa yā. Señor miiⁿ ngaⁿ'a yā: 'Úú chí 'iiⁿ'yāⁿ vmnáaⁿ vmnaaⁿ 'úú, ní 'úú ndíí cuááⁿ naachí 'cuiinu 'úú. Tan'dúúca letras A ndii Z yeⁿ'e alfabeto 'tíicā 'úú.

Yeⁿ'e chi Juan n'diichí yā Cristo chí dēεvε n'dai taavi yā ndii túúⁿ'núⁿ ngii 'yáⁿ'a yā

⁹ 'Úú apóstol Juan 'úú ní hermano yeⁿ'e ndís'tiī. Ní caati 'úú ní yeⁿ'e Jesús 'úú, 'úú dáámá ch'eenú chii ndúú[']cū ndis'tiī ní dáámá nduucú ní yeⁿ'e naachi Nduyū^s ngaⁿ'a ntiíⁿ'nyúⁿ yā, ní dáámá nduucú ní yeⁿ'e vaadí 'diiⁿ' chí Jesucristo itée yā s'uuúⁿ. 'Úú caneeé preso 'úú na isla Patmos cáāvā chí candéé nduudu cuaacu yeⁿ'é Nduyū^s ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesucristo. ¹⁰ Ní taachi 'úú caneeé miiⁿ 'áámá domingo chó[']ōo chí 'úú ní caneeé maaⁿ poder yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'e Nduyū^s. Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu ch'εεε cuaaⁿ

daami tan'dúúcā chi n'gεεcú 'áámá trompeta. ¹¹ Ní 'tíicā nga'n'ā ngii 'úú: 'Úú 'ii'yān chi vmnáán vmnān 'úú, 'úú ndíi cuáán naachí 'cuiinu 'úú. Tan'dúúcā letras A ndii Z ye'n'e alfabeto 'tíicā 'úú. Dii, Juan, idingúuⁿ di na 'áámá libro cosa chi inaaⁿ di ní dichó'o di libro miiⁿ nanáán 'ii'yān ye'n'e ndu'u ndεēchē yaācū chi snēe na yá'n'āa Asia. Yáacū s'eeⁿ ní ye'n'e yáán Efeso, ní ye'n'e yáán Esmirna, ní ye'n'e yáán Pérgamo, ní ye'n'e yáán Tiatira, ní ye'n'e yáán Sardis, ní ye'n'e yáán Filadelfia, ndúúcū ye'n'e yáán Laodicea.

¹² Tuu'mi ní 'úú nan'guaacúndii ní n'diichí du'ū chi yaā'vi 'úú. Taachi n'diichí cuaaⁿ daami n'diichí ndεēchē candeleros ye'n'e 'díi'nguāaⁿ. ¹³ Ní náávtaⁿ'a ye'n'e ndu'u candeleros miiⁿ 'áámá yā cheendii yā tan'dúúcā 'aama sa'n'ā daiyá 'ii'yān iⁿ'yeeⁿndí 'cūū. Canúuⁿ yā 'áámá catecai chi ngεε yā chi ndaa ndii ná daandu ca'a yā. Ní ndéε chiichí 'áámá cinta ye'n'e 'díi'nguāaⁿ cuaaⁿ 'nii'núⁿ yā. ¹⁴ Ní tíiⁿ yā ndúúcū yundutiíⁿ yā ní cuéε tan'dúúcā duudū 'iiti cuūchí cuéε, ní 'tiicá ntúūⁿ cuéε tan'dúúcā yaāⁿ. Ní nduutiináⁿ yā tan'dúúcā 'áámá nguuchi ya'n'ā. ¹⁵ Ní ca'a yā tan'dúúcā cūū cuáán chi ndís'tií 'āā ngiichí nī chεeti 'áámá horno ní dεεvé diiⁿ nī. Ní nduudu ye'n'é yā ní tan'dúúcā chí n'gεεcú 'yaa n'dái yíicú. ¹⁶ Ní ndεε yā na ta'a cuaacú yā ndεēchē 'íi'nyúⁿ. Ní na cheendí yā miiⁿ canéé 'áámá machete chí 'caaiⁿ nduu 'uuví lados. Ní núú'máⁿ naaⁿ yā ngii n'gāi tan'dúúcā chí n'gāi 'yá'n'ā taachi néené iniguaaⁿ náán.

¹⁷ Ní taachi 'úú snaaⁿ 'ii'yāⁿ miiⁿ sndεεvé na ca'a yā tan'dúúcā chí ch'íi. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ s'neéⁿ yā ta'ā cuaacú yā vmnāaⁿ ye'n'é 'úú ní ca'n'a yā chíi yā 'úú: Nguéé 'va'a di. 'Úú chí vmnáán vmnāaⁿ, 'úú ndíi cuaaⁿ naachí 'cuiinu 'úú. ¹⁸ 'Úú 'áámá canduuchí. Cuáácú ch'tií naati cuin'diichí nī maaⁿ ní 'úú canduuchí cue'n'e daā'maⁿ 'tíicā. 'Úú ní ndéε llaves ye'n'e vaadi n'gii chí ye'n'e lugar naachi snéé 'ii'yāⁿ chí n'díi ní nguéé chí'téenu yā Ndyuūs. ¹⁹ Maaⁿ ní dii dingúuⁿ di dendu'ū chí 'túúcā chí n'diichí di ndúúcū dendu'ū chí 'tíicā ndúúcū dendu'ū chí ndaa cuayiivi. ²⁰ Maaⁿ ní 'úú n'giⁿ'í dii dε'ε ne'n'e caa'n'maⁿ ndεēchē 'ii'nyúⁿ miiⁿ chí n'diichí di na ta'ā cuaacú ní ye'n'e chí ndεēchē candeleros ye'n'e 'dii'nguāaⁿ miiⁿ. Ndu'u ndεεchē 'ii'nyúⁿ miiⁿ chíiⁿ chí du'ū ndεēchē 'ii'yāⁿ chí ndíi tíiⁿ ye'n'e ndu'ū ndεēchē yaācū miiⁿ. Ní ndu'ū ndεēchē candeleros chí n'diichí di chíiⁿ chí ndεēchē yáacū miiⁿ.

2

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū ye'n'e 'ii'yāⁿ ye'n'e yáán Efeso

¹ Díi, Juan idingúuⁿ di chuū ye'n'e 'ii'yāⁿ chí ndíi tíiⁿ ye'n'e yáacū ye'n'e yáán Efeso. 'Ii'yāⁿ chí ndéε yā ndu'u ndεēchē 'íi'nyúⁿ na tá'ā cuaacú yā ní chiicá yā nguāaⁿ ndεēchē candeleros ye'n'e 'díi'nguāaⁿ, 'ii'yāⁿ miiⁿ nga'n'ā yā dendu'ū chí 'túúcā: ² 'Úú ní deenú ntiínyuⁿ chí diiⁿ di. Deenú chí díitūu n'dái diiⁿ di ntiínyuⁿ ní véé paciencia nanáaⁿ di. Ní deenú chí ichεε di ye'n'e 'ii'yāⁿ chí nguεε n'daācā idiíⁿ yā. Ní deenú ntúūⁿ chí ndεē di cuidado ye'n'e 'ii'yāⁿ chí nga'n'a chí apóstoles ní nguéé 'tiicá yā. Ní dii deenu di chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguéé apóstoles 'ii'yāⁿ. Ní deenu di chí yaadi yā. ³ Ní dii véé paciencia nanáaⁿ di ní n'geenu di ngii. Ní diiⁿ di n'deeé n'dái ntiínyuⁿ cáávā 'úú. Ní nguéé chicúuⁿnuⁿ di ye'n'e dendu'ū. ⁴ Naati véé 'téé contra ye'n'é di. Nguéé dineⁿ'e di 'úú tan'dúúcā chí vmnáán vmnāaⁿ dineⁿ'e ca di. ⁵ Ní cáávā chuū nn'gáácú di ye'n'e chí diiⁿ di chí nguéé dineⁿ'e ca di 'úú ní ndaacadaami di ye'n'é. Ní dineⁿ'e ca di 'úú tan'dúúcā chí diiⁿ di vmnáán vmnāaⁿ. Ní nduuti chí nguéé 'túúcā diiⁿ di, 'úú ní ndaa nii'nuúⁿ ní divíi candelero ye'n'e di ye'n'e naachi snéé. ⁶ Ní chuū chí

vée favor yeⁿe di. Nguéé inee yiinu di ntiinyuⁿ chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe grupo yeⁿe Nicolaítas. Ní 'úú ntúūⁿ nguεε neⁿ'é chi diiⁿ yā. ⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chi vée veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chi ngaⁿ'ā Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yáacū s'eeⁿ. 'Úú ngaⁿ'á chi 'iiⁿ'yāⁿ chi cuchéε yā yeⁿ'e dendu'ū, 'úú ca'á 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi che'é yā n'gui'i yeⁿ'e yán'á yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ' chí cánéé naavtaⁿ'ā yeⁿ'e paraíso chi jardín yeⁿ'e Ndyuūs.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Esmirna

⁸ Díí, Juan, idingúuⁿ di yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi ndíí tīiⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e yāāⁿ Esmirna. Dendu'u chi 'túúcā ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ chi vmnáāⁿ vmnaaⁿ ndii chí 'cuiinu, 'iiⁿ'yāⁿ chi 'āā n'dīi yā ní maaⁿ ní 'āā canduuchi ntúúⁿ yā. ⁹ 'Úú deenú ntiinyuⁿ chi diiⁿ di. Deenú chi n'geenu di ngii ndúúⁿcū dendu'ū chi cheεchí n'dai yeⁿ'e di. Deenú chi nguéé de'ε vεε yeⁿ'e di naati cuaacu níⁿ'nyúⁿ chi 'cuiica di. 'Úú deenú yeⁿ'e chi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'á yā chi judíos yā chi Israel ya ní nguéé diiⁿ yā tan'dúúⁿcā chi 'iiⁿ'yāⁿ judíos yā. Ní deenú chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé n'daacā ngaⁿ'á yā yeⁿ'e di. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿ'e yāāⁿ'nguiinūⁿ. ¹⁰ Nguéé 'va'a di yeⁿ'e dēndú'ū chi canee chi 'cueenu di cuuvi. 'Caandiveeⁿ di yeⁿ'é. Yāāⁿ'nguiinūⁿ cutá'a sa náⁿ'ā ndís'tīi ní cu'nuuⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ vácūū caati n'diichineeⁿ sa nducyaaca ndís'tīi. Ní canee chi 'cueenú nī cuuvi ndiichí nguuvi. Naati 'áámá canee nī ndúúⁿcū chi i'téenu nī ndii chí 'cuuvi nī ní 'úú téé ndís'tīi 'áámá corona chi vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ'. ¹¹ 'Iiⁿ'yāⁿ chi vée veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chi ngaⁿ'ā Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáacū s'eeⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chi cuchéε yā yeⁿ'e tanducueⁿ'é dendu'ū nguéé cuuvi 'cueenú yā cuuvi yeⁿ'e ndii 'úúví vaadi n'gii chi inferno.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Pérgamo

¹² Díí, Juan, idingúuⁿ di ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tīiⁿ chi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e yāāⁿ Pérgamo: Chuū ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ chi vée machete chi 'uúvī lados 'caāiⁿ. ¹³ Chuū ngaⁿ'a yā. 'Úú ní deenú tanducueⁿ'é chi diiⁿ di. Deenú chi canee di naachi yāāⁿ'nguiinūⁿ ngaⁿ'a ntiinyuⁿ sa. Ní 'áará chí 'tíicā 'áámá canee di lado yeⁿ'é nguéé ndaacádaami di yeⁿ'e chi i'téenu di 'úú. Ní 'tīicā ntúūⁿ diiⁿ di nguuvi chí chó'ō taachi nguaaⁿ ndís'tīi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iiⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā Antipas chí 'áámá caⁿ'ā sa nduudu cuaacu yeⁿ'é na yāāⁿ naachi canee yāāⁿ'ngiinūⁿ. ¹⁴ Naati vée n'duuvī dendu'ū yeⁿ'e chí contra yeⁿ'e di. Na yāāⁿ Pérgamo chí yāāⁿ yeⁿ'e di vée nguaaⁿ ndís'tīi náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿ'é yā s'neéⁿ yā yeⁿ'e chí i'téenu yā chí 'cueeⁿ Balaam. Ní Balaam mīiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí chí'cueéⁿ yā saⁿ'ā Balac táácā cuuvi diiⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel dinuuⁿndí yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e Israel dinuuⁿndí yā taachi che'é yā dendu'ū yeⁿ'e chí 'iiⁿ'yāⁿ cáávā ofrenda ca'a yā nátai yeⁿ'e santos chí ídolos, ní taachi caⁿ'ā yā ndúúⁿcū 'aama n'daataá o 'aama isáⁿ'ā chí nguéé yeⁿ'é yā. ¹⁵ Ní 'tīicā ntúūⁿ vée nguaaⁿ ndís'tīi 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé neⁿ'é yā s'neeⁿ yā yeⁿ'e chí i'téenu yā chí ca'cueéⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e grupo yeⁿ'e nicolaítas. Ní 'úú nguéé inee yiinú yeⁿ'e chuū. ¹⁶ Ndaacadáámí dí yeⁿ'e nducueⁿ'é chuū. Nduuti chí nguéé diiⁿ di 'túúⁿcā ndaa nuūⁿ naachi canee di ní 'cuuⁿ'máⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúⁿcū machete chí 'uúvī lados 'caāiⁿ chí canéé cheendí. ¹⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí vée veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chí ngaⁿ'ā Espiritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yáacū s'eeⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuchéε yā yeⁿ'e tanducueⁿ'é 'úú ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ pan chí duuchi maná chí canúúⁿ n'de'ei. Ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá tuūū cuéε naachi canéé nguūⁿ

'áamá chi duuchi chi ngai. Mar 'áamá 'ii'yān nguée deenú yā chi duuchi miiⁿ, dámaān 'ii'yān chi cuta'á yā tuūu cuéé miiⁿ deenú yā chi duuchi miiⁿ.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūu yeⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿe yáāⁿ Tiatira

¹⁸ Díí, Juan, idingúuⁿ di yeⁿe 'ii'yāⁿ ndíí tiiⁿ yeⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿe yáacū yeⁿe yáāⁿ Tiatira: Daiyá Ndyuūs chi véé nduutináaⁿ yā tan'dúúca nguuchi yaⁿā ní ca'a yā tan'dúúca cūu cuaaⁿ chi deevé n'dai ngaⁿ'á yā 'tíicā. ¹⁹ 'Úú deenú nducueⁿē chi diiⁿ di. Deenú chi dineⁿe di 'úú, chí i'téenu di 'úú, ní dichiiⁿvē di 'úú. Ní véé paciencia nanáaⁿ di. Deenú chi maaⁿ diiⁿ ní ntiinyuⁿ chi n'dee n'dái nguée tí ntiinyuⁿ yeⁿe ní chí vmnaaⁿ. ²⁰ Naati véé duúⁿví dendu'ū contra yeⁿe di. Ndís'tií ní 'cuaáⁿ ní tán'ā Jezabel chi ngaⁿ'a tá chí chííⁿ chí ngaⁿ'a tá ní nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs. Nginncheⁿei tá 'ii'yāⁿ chí dichííⁿvē 'úú ndúúcu chí ng'cueeⁿ tá. Ní ngaⁿ'a tá chí 'ii'yāⁿ cuuvi caⁿ'á yā ndúúcu n'daataá o isaⁿ'ā chí nguée yeⁿe yā ní cuuvi ché'e yā dendu'ū chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ cáavā ofrenda ca'a yā nátai yeⁿe santos chí ídolos. ²¹ 'Úú ní ca'a lugar tán'ā miiⁿ chí ndaacadaami tá yeⁿe chí diiⁿ tá chí nguée n'daacā naati nguée 'cuūⁿ ta ndaacadaami tá yeⁿe nducueⁿē chí diiⁿ tá chí nguée duúⁿví ndaacā. Ní neⁿe tá chí tanáⁿ'ā 'ii'yāⁿ dinuuⁿndí yā ndúúcu tá. ²² Maaⁿ ní 'úú diiⁿ chí néené ngiitá tá miiⁿ ní nducyáácá isaⁿ'ā chí diiⁿ yā tan'dúúca chí ng'cueeⁿ tá neené 'cueenu yā cuuvi. 'Tíicā maaⁿ ní diiⁿ ndúúcu nducyáácá yā nduuti chí nguée ndaacadáámí yā yeⁿe chí ng'cueeⁿ n'daataá mííⁿ. ²³ 'Tiicā ntúūⁿ 'úú ní 'caāⁿnúⁿ nducyaaca 'ii'yāⁿ chí diiⁿ yā tan'dúúca chí chí'cueeⁿ tá. Ní nducyaaca 'ii'yāⁿ yeⁿe nducyáácá yaacū caⁿ'á yā cadíínuuⁿ yā chí 'úú chí n'diichí de'ē véé chí 'ii'yāⁿ nadicadíínuuⁿ yā ndii na staava yeⁿe yā. Ní 'úú nadiiⁿvé ndís'tií tuunu tuunu ca dendu'ū chí diiⁿ ní. ²⁴ Chuū ngaⁿ'á ngíi ndís'tií ndúúcu tanáⁿ'ā 'ii'yāⁿ chí i'téenu yā Ndyuūs ní chí snée yā na yáāⁿ Tiatira chí nguée diiⁿ yā tan'dúúca chí ng'cueeⁿ tán'ā miiⁿ. Ní nguée déenu ní de'ē chí nuuⁿndi s'eeⁿ chí ch'ete chí yeⁿe yáāⁿnguiinūⁿ. Tan'dúúca chí ngaⁿ'a nán'ā 'ii'yāⁿ 'úú ngaⁿ'á chí nguée cu'neéⁿ táámá dendu'ū chí díttūu nanááⁿ ndís'tií. ²⁵ Naati chííⁿ chí 'āā véé yeⁿe ní cundéé ní cuidado yeⁿe ndii 'úú nindaá nanááⁿ ní. ²⁶ 'Ii'yāⁿ chí cuchéé yā yeⁿe tanducueⁿē dendu'ū ní nguuvi nguuvi diiⁿ yā tan'dúúca 'úú neⁿe ndíí cuaaⁿ ná n'giinu, 'úú ní ca'a ntiinyuⁿ 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí 'iintyeⁿē yeⁿe nducueⁿē naciones. ²⁷ Ní caⁿ'a ntiinyúⁿ yā yeⁿe 'ii'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca chiidá tee yā poder 'úú chí 'úú ngaⁿ'a ntiinyúⁿ yeⁿe nducueⁿē naciones ndúúcu 'áamá nduucu cūu yeⁿe. Ní ndúúcu nduucu cūu miiⁿ 'cuen^eé naciones chí chícheiyei tan'dúúca chí naciones ní 'aama vaso yeⁿe yáⁿ'āa chí 'cueeⁿ. ²⁸ Ní 'ii'yāⁿ chí cuchéé yā yeⁿe tanducueⁿē 'úú ní ca'a 'ii'yāⁿ miiⁿ 'iinyúⁿ yeⁿe nguēetiyyaaⁿ. ²⁹ 'Ii'yāⁿ chí véé veéⁿ yā 'caandiveéⁿ yā chí ngaⁿ'á Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ngii 'ii'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yaacū s'eeⁿ.

3

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūu yeⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿe yáāⁿ Sardis

¹ Díí Juan, idingúuⁿ di yeⁿe 'ii'yāⁿ ndíí tiiⁿ yeⁿe 'ii'yāⁿ yeⁿe yáacū yeⁿe yáāⁿ Sardis: Chuū ngaⁿ'a Cristo chí véé ndēēchē espíritus yeⁿe Ndyuūs ndúúcu ndēēchē 'iinyúⁿ s'eeⁿ. 'Úú deenú chííⁿ chí diiⁿ di. Ní deenú chí 'áará chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ deenú yā dii cáavā cosas chí diiⁿ di tí cánduuchi di naati nanááⁿ 'úú dii canéé dí tan'dúúca chí n'díí di cucáavā nuuⁿndi yeⁿe di. ² Nandúúchí dí. Cunéé díttū di ní cu'téenu ca di yeⁿe cosas chí véé caati vmnááⁿ vmnaaⁿ nguée diiⁿ di cuidado yeⁿe nducueⁿē. Cu'téenu ca di ní nguée cuuvi cho'ōo yeⁿe chí

vée chi yeⁿe di. Ní 'úú n'diichí ntiⁿnyuⁿ chi diiⁿ di. Ní ngu^éé n'daacá ca nanááⁿ Ndyuūs. ³ N'gaacú di yeⁿe chi n'giindiveeⁿ di chí 'iiⁿ'yāⁿ chí 'cueeⁿ yā dii. Maaⁿ ní diiⁿ di tan'dúú^cā chí 'cueeⁿ di ní ndaacadaami di yeⁿe chí diiⁿ di chí ngu^éé n'daacá. Ní nduuti chí ngu^éé diiⁿ di cuidado tuuⁿ'mi ní 'úú ndaá tan'dúú^cā 'áámá chí duucu ní ngu^éé cadíⁿnuuⁿ di hora chí ndaá nanááⁿ dii. ⁴ Véeⁿ duuⁿ'vi 'iiⁿ'yāⁿ nguuaaⁿ ndísⁿ'tí chí snée yā na yāáⁿ Sardis, 'iiⁿ'yāⁿ chí ngu^éé dinuuⁿ'ndí yā tan'dúú^cā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí dinuuⁿ'ndí yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā nduucú ndúú^cū catecai cuéⁿ yā tí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní n'dai taaví yā chí cuuvi 'túú^cā ndúú^cū yā. ⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuⁿché yā yeⁿe tanducueⁿ'ē nndaāca yā catecai cuéⁿ yā. Ní 'úú ngu^éé nadatuⁿ'ví chí duuchi yā naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe vida cueⁿe daāⁿmaⁿ. Ní 'úú ní caaⁿ'máⁿ chí duuchí yā nanááⁿ chiidá ní nanááⁿ ángeles dendúⁿ'ū. ⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí véeⁿ veéⁿ yā 'caandiveeⁿ yā chíⁿ' chí ngaⁿ'ā Espíⁿritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yaācū s'eeⁿ.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāáⁿ Filadelfia

⁷ Díí, Juan, idingúuⁿ ntúūⁿ di yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndiiⁿ tíiⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yaācū yeⁿe yāáⁿ Filadelfia. Denduⁿ'ū chí 'túú^cā ngaⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ chí deεεε taavi ca yā ní cuaacu yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí ndéε yā llave yeⁿe David, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ taachi nn'guaaⁿ yā puerta mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ngu^éé cuuvi nn'gaadí yā. Ní taachi nn'gaadí yā 'túú^cā ntúūⁿ mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ngu^éé cuuvi nn'guaaⁿ yā. ⁸ 'Úú n'diichí tanducueⁿ'ē chí diiⁿ di. 'Úú n'neéⁿ cucááⁿvā di 'áámá cheendi va'āi chí maaⁿ ní cánda'āi ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ngu^éé cuuvi nn'gaadí yā cheendi va'āi miiⁿ. 'Áárá chí véeⁿ duuⁿ'vi fuerzas yeⁿe di ch'iindiveeⁿ di nduudu cuaacu yeⁿe ní ngu^éé ndaacadaami di yeⁿe. ⁹ 'Caandiveeⁿ di yeⁿe. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní yeⁿe yááⁿ'nguiinūⁿ tí ngaⁿ'á yā nduudu yaadi. Ngaⁿ'á yā chí 'iiⁿ'yāⁿ judíos yā chí Israel yā ní ngu^éé 'túú^cā diiⁿ yā tan'dúú^cā 'iiⁿ'yāⁿ judíos yā. Cuin'diichi di. 'Úú idiⁿ' chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ndaá yā nanaaⁿ di ní caantii'yā yā nanááⁿ ca'a di ní cu'ténu yā dii. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuvi cadíⁿnuuⁿ' yā chí 'úú ní neⁿ'é dii. ¹⁰ Dii ní ndéε di cuidado yeⁿe nuuⁿ'ndi chí ngaⁿ'á yeⁿe chí cuⁿché di, ní cuⁿché di. Ní cááⁿvā chuū 'úú ndéε cuidado yeⁿe dii yeⁿe tiempo chí cuⁿchí chí caaⁿmaⁿ ndaá cosas chí n'diichineeⁿ yā dii. Ní cosas miiⁿ ndaa yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeēⁿ'dī. Ní n'diichineeⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí s'neéⁿ yā na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. ¹¹ Cuin'diichi di. Niiⁿ'nuⁿ ndaá nanááⁿ dii. Cundéε ca di cuidado yeⁿe chí véeⁿ yeⁿe di ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cuta'á yā corona chí cuuvi yeⁿe di. ¹² 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuⁿché yā yeⁿe tanducueⁿ'ē, 'úú idiⁿ' chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'áámá caneeⁿ yā na yaācū yeⁿe tan'dúú^cā 'áámá pilar yeⁿe yaācū yeⁿe Ndyuūs, 'túúca yā. Ní 'āá ntéé can'daa yā yeⁿe yaācū miiⁿ. Ní 'úú idingúuⁿ ncheⁿéⁿ yā chí dúúⁿ'chí Ndyuūs yeⁿe ndúú^cū chí duuchi yeⁿe yāáⁿ yeⁿe Ndyuūs yeⁿe. Ní yāáⁿ miiⁿ nguuvi Jerusalén chí ngai chí ndaá yeⁿe va'ai cheⁿeti nguuvi ní yeⁿe Ndyuūs yeⁿe. ¹³ 'Iiⁿ'yāⁿ chí véeⁿ veéⁿ yā 'caandiveeⁿ yā chí ngaⁿ'ā Espíⁿritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ngii 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yaācū s'eeⁿ.

Juan idingúuⁿ yā carta 'cūū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāáⁿ Laodicea

¹⁴ Díí, Juan, idingúuⁿ di yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ ndiiⁿ tíiⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yaācū yeⁿe yāáⁿ Laodicea: Nduudú 'cūū ní yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi yā Amén chí neⁿe caaⁿ'maⁿ chí cuaacu yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chí testigo yā ní ngaⁿ'ā cuaacu yā cueⁿe daāⁿmaⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní yeⁿe yā tanducueⁿ'ē chí Ndyuūs din'dái yā. ¹⁵ 'Úú deenú tanducueⁿ'ē chí diiⁿ di. Ní díí canee di tan'dúú^cā chí ngu^éé ndúú 'iiⁿ'nūⁿ di ndí ngu^éé ndúú 'iiche di. De'ε chúú^cā n'daacá cááⁿvā dii ndúúⁿ'tí chí 'iiⁿ'nūⁿ

di o 'iiche di. ¹⁶ Cáávā chi dii ní cuūtū di, ní nguéé 'ii'n'nūn di, ndíi nguéé ndúú 'iiche di, 'úú ní diín ndúúúú di tan'dúúúú chi caachi dii ye'n'e na cheendí ti dii tan'dúúúú chi nuū'nīn daaí' dii, ní 'tíicā dii'. ¹⁷ Díi ní 'túúúú nga'a di chi 'cuiica di ní nguéé de'ē vεε ne'n'e di ti neené n'deēe dendu'ū ye'n'e di véé. Naati díi nguéé deenu di chi nguéé de'ē vεε ye'n'e di. Ní ndaachi canéé di caati canéé di tan'dúúúú chi díi ní pobre di ní nguéé catecai di, ní ngeenáa di. 'Tíicā canéé di. ¹⁸ 'Úú ní teé consejo dii. Cuai di ye'n'e 'úú 'díi'nguāa chi 'ii'yān din'dái yā cáávā nguuchi ya'n'ā ní 'íicú cuuvi cuaacu chi 'cuiica di. Ní cuai di catecai cuéé chi cu'nuu di cuerpo ye'n'e maa di ní nguéé cuuvi 'cuináa di caavā chi nguéé catecai di. Ní cuai di yīicū ní cu'nee di na nduutináa di ní 'íicú cuuvi snaa di. ¹⁹ 'Úú yaa'vineé nducyaaca 'ii'yān chi idine'é ní diín castigar 'ii'yān s'ee'n. Maa ní canéé chi nndáácádáámí dí ye'n'e chi dii di chi nguéé n'daacā. Ní serio canee di ndii staava ye'n'e di. ²⁰ Cuin'diichi di. 'Úú ní canéé cheendi va'āi ní 'cuai 'ii'yān. Nduuti chi 'áámá 'ii'yān 'caandiveén yā nduudu ye'n'é ní nn'guaa yā cheendi va'āi caavā 'úú, tuu'mi ní 'úú cho'ó cuaa cheeti va'āi ní n'diichí 'ii'yān mii'n. Ní che'é ndúúúú yā ní 'ii'yān mii'n che'é yā nduucú. ²¹ 'Ii'yān chi cuchεε yā ye'n'e tanducué'n'e dendu'ū 'úú ní cá'á lugar ye'n'e yā chi 'cuūndí yā ndúúúú 'úú na trono ye'n'é tan'dúúúú chí 'úú chichεε ye'n'e tanducué'n'e dendu'ū ní ch'iindí ndúúúú chiidá na trono ye'n'é yā. ²² 'Ii'yān chi véé veén yā 'caandiveén yā chi nga'n'ā Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ngii nducyaaca 'ii'yān ye'n'e yaácú s'ee'n.

4

Nducyáácá yā chi snée yā na va'ai cheeti nguuvi dich'εt'é yā Ndyuūs

¹ Chó'óo dendu'ū chi 'túúúú ní cuayiivi ní 'úú n'diichí cuaa ní'n'nú' ní mii'n canéé 'áámá cheendi va'āi ye'n'e va'ai cheeti nguuvi chi canéé candá'āi. Ní ch'iindiveén 'áámá nduudu chi tan'dúúúú chi n'gεεcu trompeta. Ní nduudu mii'n dáámá ndúúúú nduudu chi ch'iindiveén vmnáán vmnaa'n. Ní nduudu mii'n ní ca'n'a nduucú 'tíicā: Dii cuchεε dí 'múú' ní 'úú ní 'cuu'n'mí' dii dendu'ū chí cuchii cuayiivi.

² Hora mii'n nūu 'úú canéé maa poder Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs ní n'diichí 'áámá trono na va'ai cheeti nguuvi. Ní Ndyuūs véé yā na trono mii'n. ³ 'Ii'yān chi véé yā na trono mii'n ní núu'mán cuerpo ye'n'é yā naán yā tan'dúúúú 'áámá tuū chi 'áámá ngí n'gai tan'dúúúú tuū jaspe ndúúúú tuū sardio. 'Tíicā cuerpo ye'n'é yā. Ní nuu'ma' ndiivií cuaa 'diituú trono mii'n canee 'áámá cun'gúú'n'dí tan'dúúúú color ye'n'e tuū esmeralda. ⁴ Ní nuu'ma' ndiivií cuáán 'diituú trono mii'n n'diichí ndiicu cuūu tronos ye'n'e 'iintyén'ē s'ee'n naachi véé yā. Ní nducyáácá yā véé catecai yā chí cuéé. Ní nducyáácá yā snúú' tíi' yā 'áámá corona ye'n'e 'díi'nguāa. ⁵ Ní ye'n'e trono chí naavta'n'ā can'dáá 'cuai ndúúúú dεεve ndúúúú nduudu. Ní nanáán trono mii'n canéé ndúúúú ndεεchē ya'n'ā ngiichi chí ndεεchē espíritus ye'n'e Ndyuūs. ⁶ Ní canéé ntúū nanáán trono mii'n 'áámá cosa tan'dúúúú nuū'nīn'yā'n'ā tan'dúúúú 'áámá vidrio chí ngii dεεve n'dai. Ní naavta'n'ā ye'n'e trono mii'n ní nuu'ma' ndiivií cuaa 'diituú ye'n'e trono mii'n snée cuūu 'ii'yān ye'n'é va'ai cheeti nguuvi chí snée 'yaa' n'dái nduutináa yā ndii cuáán vmnaa yā ndii cuáán daamí yā. Ní ndiituú nduutináa yā núu'má' ch'εεte cuerpo ye'n'é yā. ⁷ 'Ii'yān ye'n'e va'ai cheeti nguuvi chí vmnáán vmnaa tan'dúúúú 'áámá 'yáí'yāa cuá'áá 'tíicā yā. Ndií chí' ndii 'uuví yā tan'dúúúú 'áámá itiindu 'líi' 'tíicā yā. Ní 'ii'yān ndii chí' ndii 'iinū mii'n véé naán yā tan'dúúúú naán 'ii'yān 'tíicā yā. Ní ndii

chíⁿ ndii cuū^u 'ii'yāⁿ ní tan'dúúcā í'yāa chi nge'e tī na 'yúúné 'tiicā yā. ⁸ Ní nduu cuū^u 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ní véé niyaaⁿ ngεεchi yā 'áámá 'aamá yā ní núú^m máⁿ cuááⁿ 'diituú yā ní cuaaⁿ nááⁿ ngεεchi yā ní ndiitúú nduuti nááⁿ yā. Nguéé intaavi'tuunuúⁿ yā ndíí nguéé ndúú nguuvi ndíí nguéé ndúú n'gaaⁿ chí caⁿa yā:

De'ē chúúcā deεve yā, de'ē chúúcā deεve yā, de'ē chúúcā deεve yā, Señor Ndyuūs, chí véé tanducuén^{'ē} poder ye^{n'}é yā. 'Ii'yāⁿ chí canéé ndii vmnááⁿ vmaaaⁿ 'ii'yāⁿ chí maaⁿ canéé yā, ní 'ii'yāⁿ chí canéé chí ndaa yā.

⁹ Ní ca'áámá ca'áámá vmné^{'ēe} chí 'ii'yāⁿ s'eeⁿ dich'εεté yā 'ii'yāⁿ miiⁿ chí véé yā na trono miiⁿ ní dííⁿ yā honrar 'ii'yāⁿ miiⁿ ní ca'á yā gracias 'ii'yāⁿ miiⁿ chí candúúchí yā cue^{n'}e daāⁿmaⁿ 'tíicā dííⁿ yā. ¹⁰ Ndu'u ndiicú cuū^u 'ii'ntyé^{'ē} candiitín'díí yā nanááⁿ 'ii'yāⁿ miiⁿ chí véé yā na trono miiⁿ ní dich'εεté yā 'ii'yāⁿ chí 'áámá canéé yā cue^{n'}e daāⁿmaⁿ. Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ s'neeⁿ yā coronas ye^{n'}e yā nanááⁿ trono miiⁿ ní caⁿ'a yā 'túúcā:

¹¹ Díí Señor chí Ndyuūs ye^{n'}e yú, díí ní n'dai taavi di chí dich'εεté yā díí, ní dííⁿ yā honrar díí, ní nga^{'á} yā chí tanducuén^{'ē} poder ní ye^{n'}e di caati díí ní díⁿ'dáí di tanducuén^{'ē} dendu'ū chí véé. Ní cáávā chí maaⁿ di ne^{n'}e di díⁿ'dáí di tanducuén^{'ē} dendu'ū, 'tíicā dííⁿ di.

5

Libro ndúúcu 'iiti cuúchí

¹ Ní n'diichí na ta'a cuaacú yā 'ii'yāⁿ chí véé yā na trono miiⁿ 'áámá libro chí tan'dúúcā 'áámá rollo caaca naachi canéé nguūⁿ cuááⁿ chεεti ndii cuaaⁿ dáámí. Ní libro miiⁿ nduudi ndúúcu ndεεchē sellos. ² Ní n'diichí 'áámá ángel chí véé poder ye^{n'}é yā. Ní yuudu n'dái 'cai yā ní caⁿ'a yā 'túúcā. ¿Dú'ū chí n'dai taavi ca chí cuuvi nn'guaaⁿ libro 'cūū ní ndivíí sellos chí nduudíí?

³ Naati mar 'áámá 'ii'yāⁿ ye^{n'}e va'ai chεεti nguuvi ndíí nguéé mar 'áámá 'ii'yāⁿ ye^{n'}e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ndíí nguéé ndúú mar 'áámá 'ii'yāⁿ chí canúúⁿ maaⁿ yáⁿ'āa cuuvi nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ ndíí nguéé ndúú cuuvi n'diichí yā libro miiⁿ. ⁴ Ní 'úú Juan neené chεεcu taavi ti nguéé ndaaca yā mar 'áámá 'ii'yāⁿ chí n'dai taavi cá yā chí cuuvi nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ ní 'cuee^{n'} yā ye^{n'}ē. Ndíí nguéé ndúú cuuvi snaaⁿ yā libro miiⁿ. ⁵ Tuu'mi ní 'áámá 'ii'ntyé^{'ē} caⁿ'a yā chíí yā 'úú: Díí nguéé cuεεcu di. Cuin'dííchí dí. Jesucristo chí duuchi 'yáí'yāaⁿ cuá'áa, chí ye^{n'}e ndaata ye^{n'}e 'ii'yāⁿ Judá chí ye^{n'}e 'ii'yāⁿ ye^{n'}e ndaata David, 'ii'yāⁿ miiⁿ chichéé yā ye^{n'}e tanducuén^{'ē} ní cuuvi nan'guaaⁿ yā libro miiⁿ ní cuuvi cáánteéⁿ yā ndu'u ndεεchē sellos.

⁶ Tuu'mi ní n'diichí chí naavtaⁿ'ā ye^{n'}e trono miiⁿ ní naavtaⁿ'ā ye^{n'}e ndu'u cuū^u 'ii'yāⁿ miiⁿ ní naavtaⁿ'ā ye^{n'}e 'ii'ntyé^{'ē} s'eeⁿ n'diichí 'áámá 'ii'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuúchí chí chééndii yā. Ní n'diichí chí véé seña na cuerpo ye^{n'}e yā chí 'ii'yāⁿ ch'ii'núⁿ yā yā. Ní 'ii'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuúchí miiⁿ véé ndεεchē duuⁿ'níⁿ yā ní ndεεchē nduutináaⁿ yā chí ndεεchē espíritus ye^{n'}é Ndyuūs chí Ndyuūs dicho'ó yā núú^m máⁿ íⁿ'yeeⁿ'dí. ⁷ 'Ii'yāⁿ miiⁿ ní cue^{n'}é yā ní ndaa yā ní sta'á yā libro miiⁿ ye^{n'}e ta'ā cuaacú yā 'ii'yāⁿ chí véé yā na trono miiⁿ. ⁸ Ní taachi sta'á yā libro miiⁿ ní ndúú cuū^u 'ii'yāⁿ miiⁿ ndúúcu ndiicú cuū^u 'ii'ntyé^{'ē} chintii'yā yā nanááⁿ 'ii'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuúchí miiⁿ. Ní ca'áámá ca'áámá 'ii'ntyé^{'ē} s'eeⁿ candεε yā arpas ye^{n'}e yā. Ní ndéé yā chíite ye^{n'}e 'díínguāaⁿ ndiituú ndúúcu cúⁿ'úyaa. Ní 'yaaⁿmiⁿ ye^{n'}e cúⁿ'úyaa miiⁿ chííⁿ chí ngaⁿ'anguá'āa 'ii'yāⁿ na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, 'ii'yāⁿ chí ye^{n'}e Ndyuūs. ⁹ Ní chíitá yā 'áámá canto chí ngai chí 'tíicā:

Díi ní n'dai taavi di chi cuta'a di libro miiⁿ ní cáánte^e di sellos yeⁿé caati 'iiⁿyāⁿ ch'iiⁿnúⁿ yā dii. Ní dii cáávā yuúúⁿ yeⁿe di cái di nús'ūú chi cuuví 'nū yeⁿe Ndyuūs nús'uu. Ní nús'uu ní yeⁿe nducyáácá raza yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, ní yeⁿé tanducuéⁿé idioma ní yeⁿé tanducuéⁿé yáán, ní yeⁿe tanducuéⁿé nación. "Tíicā nús'uu.

10 Ní dii ní din'dái di nús'uu ní diiⁿ di chi reyes nús'uu, ní diiⁿ di chi chiiduú nús'uu cucáávā Ndyuūs yeⁿe yú. Ní 'iicú cuuvi caaⁿmaⁿ ntiⁿnyuⁿ 'nū nanáán 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūú.

11 Ní cuaaⁿ 'niiⁿnúⁿ n'diichi ní ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿé 'yaaⁿ n'dái ángeles chi snée yā cuaaⁿ 'diituú yeⁿe trono miiⁿ ní yeⁿe nduu cuúuⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ, ní yeⁿe 'iiⁿntyéⁿé 's'eeⁿ. Ní ángeles ní n'deeⁿ n'dái yā chi ngii yā ndiichi millares ndii chíiⁿ cuuvi millares ndúúú millares ndúúú millares. 12 Ní yuudu n'dai caⁿ'a nducyaaca 's'eeⁿ:

'Iiⁿyāⁿ chi nguuvi 'iiti cuúchī chi 'iiⁿyāⁿ ch'iiⁿnúⁿ yā ní n'dai taavi cá yā chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ dich'εεté yā. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ sta'á yā tanducuéⁿé dendu'ú poder ndúúú tanducuéⁿé vaadi 'cuiica ndúúú tanducuéⁿé vaadi deenu ndúúú tanducuéⁿé fuerzas ndúúú tanducuéⁿé honra ndúúú tanducuéⁿé vaadi δεεε ngii ndúúú chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ dich'εεté yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

13 Ní ch'iindiveéⁿ ntuúⁿ nduudu yeⁿe nducyaaca chi snée na va'ai cheεti nguuvi ndúúú nducyaaca chi snée vmaaⁿ yáⁿ'āa 'cūú ndúúú nducyaaca chi snée maaⁿ yáⁿ'āa ndúúú nducyaaca chi snée ná nuúⁿnīⁿ yáⁿ'ā, nducyaaca chi véé yeⁿe nducueⁿé chi véé ní ngiita yā 'tíicā:

Cueⁿe daāⁿmaⁿ cueⁿ'e daāⁿmaⁿ dich'εεté 'nū dii ní diiⁿ 'nū honrar dii. Ní caⁿ'a 'nū chi vaadi δεεε ngii ndúúú poder ní yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní yeⁿé 'iiⁿyāⁿ chi nguuvi 'iiti cuúchī.

14 Ní ndu'u cuúuⁿ 'iiⁿyāⁿ 's'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Tíicā cuuvi. Ní ndu'u ndiichi cuúuⁿ 'iiⁿntyéⁿé chintii'yá yā ní s'téenu yā 'iiⁿyāⁿ chi 'áámá canée yā cueⁿe daāⁿmaⁿ.

6

Yeⁿe ndεēchē sellos

1 Cuayiiⁿ ní n'diichi taachi 'iiⁿyāⁿ chi nguuvi 'iiti cuúchī nan'guáaⁿ yā 'áámá chéé sello yeⁿe chi naachi ndεēchē sello yeⁿe libro miiⁿ. Ní ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿe 'áámá chéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chi cuúúⁿ yā chi canduuchi. Ní neené diitūu n'gai yā tan'dúúú daavi ní caⁿ'a yā: Cuchí di ní n'diichi di.

2 'Úú ní n'diichi ní miiⁿ cánéé 'yúúúú cuéé ndúúú 'áámá saⁿ'ā candúu sa 'iiti miiⁿ. Ní ndεε sa 'áámá arco na ta'a sa. Ní ca'a yā 'áámá corona saⁿ'ā miiⁿ ní can'daā sa chi 'cuuⁿ'miiⁿ sa. Ní diiⁿ sa chí cucheε sa yeⁿe enemigo yeⁿe sa.

3 Ní taachi 'iiⁿyāⁿ chi nguuvi 'iiti cuúchī nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndii 'úúví sello yeⁿe libro miiⁿ ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿe ndii chíiⁿ ndii 'uuvi 'iiⁿyāⁿ chí naachi cuúúⁿ yā, ní caⁿ'a yā: Cuchí di ní n'diichi di.

4 Tuu'mi ní n'diichi. Can'daā táámá 'yúúúú chi cuá'a tī ndúúú 'áámá saⁿ'ā candúu sa 'iiti miiⁿ. Ní saⁿ'ā miiⁿ sta'a sa 'áámá machete chí ch'εεε chí 'uúví lados 'caāiⁿ chí táámá yā ca'a sa. Ní saⁿ'ā miiⁿ ndεε sa poder chí diitūú miiⁿ chí divi sa vaadi 'diiⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūú ní 'íúú 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūú caⁿ'á yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'áámá yā taama yā.

5 Ní taachi 'iiⁿyāⁿ chí nguuvi 'iiti cuúchī nan'guaaⁿ yā ndii chíiⁿ ndii 'íúú sello ch'iindiveéⁿ nduudu yeⁿe ndii chíiⁿ ndii 'íúú 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí caⁿ'a yā 'túúú: Cuchí di ní n'diichi di. Ní n'diichi 'áámá 'yuúúú cuāⁿ. Ní saⁿ'ā chí

candúu sa 'yuūdūu miiⁿ ndεε sa 'áámá cūū caadi na ta'a sa. ⁶ Ní ch'iindiveén nduudu naavtán^a yeⁿe na cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí caⁿ'a 'túicā: 'Áámá kilo yeⁿe trigo ní nditiiⁿ'yuⁿ caadi, ní 'iiⁿ'nū kilos yeⁿe e cebada ní nditiiⁿ'yuⁿ caadi. Nguéé diiⁿ di' daño yeⁿe aceite, ndíí nguéé ndúú yeⁿe vino ti nduu 'uuvi naaⁿ ní nduuví n'deeⁿ n'dái.

⁷ Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī miiⁿ nan'guaaⁿ yā ndii chííⁿ ndíí cúūuⁿ sello miiⁿ ch'iindiveén nduudu yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí ndii chííⁿ ndíí cuūuⁿ 'iiti miiⁿ chí caⁿ'a 'túicā: Cuchíí di ní n'diichi di.

⁸ N'diichí ní snaáⁿ 'áámá 'yuūdūu cuaaaⁿ dεεvé ndúúcuⁿ saⁿ'á chí cundúu sa 'yuūdūu miiⁿ. Saⁿ'á miiⁿ ní nguuví sa vaadí n'gii. Ní cuaaⁿ daami sa cuchíí taama saⁿ'á chí mensajero yeⁿe vaadí n'gíí chí tá'āa ní nguain'dai almas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí. Tuuⁿ'mí ní 'iiⁿ'yāⁿ ca'á yā poder saⁿ'á s'eeⁿ yeⁿe 'áámá cuarto parte yeⁿe yáⁿ'āa yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí saⁿ'á s'eeⁿ diiⁿ sa caandaá s'eeⁿ. Ní 'íicú ch'iīⁿ'nū sa 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcuⁿ machete chí 'uūví lados 'caāiⁿ ní ndúúcuⁿ 'áámá vaadí cuiicu ní ndúúcuⁿ ca'ai ní ndúúcuⁿ 'iiti taaⁿ. Ní 'túicā saⁿ'á s'eeⁿ ch'iīⁿ'nū sa 'iiⁿ'yāⁿ.

⁹ Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī nan'guaaⁿ yā ndii chííⁿ ndii nyuⁿ'u sello miiⁿ, n'diichí mááⁿ nátaí ní n'diichí almas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ch'iīⁿ'nū yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs ní cáávā chí ngaⁿ'a cuaacu yā yeⁿe Ndyuūs. ¹⁰ Ní almas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yuudu n'dái 'caí yā ní caⁿ'a yā: N'dii Señor chí véé tanducuéⁿ'é poder yeⁿe ní, n'dii chí dεεve ní ní cuaacu ní, ¿ndíí dε'ε tiempo caⁿ'á ní n'diichí ní nuuⁿ'ndi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní diíⁿ ní castigar 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chí ch'iīⁿ'nū yā nú'suu?

¹¹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ca'á yā 'áámá 'áámá yā catecai cuéε yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túicā: Ndís'tií ní ntaavi'tuunúúⁿ ní 'tεε 'téé cá ndíí taachi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū 'caaⁿ'núⁿ yā tanáⁿ'á ca 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ yeⁿe Cristo, 'iiⁿ'yāⁿ chí hermanos yeⁿ'é ní. Ní canéé chí 'cuūvi yā tan'dúúca ndís'tií ch'ií ní.

¹² Ní n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī taachi nan'guaaⁿ yā ndii chííⁿ ndii niyaaⁿ sello miiⁿ. Ní n'diichí chí díitūu n'dái nuⁿ'u yáⁿ'āa yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní n'diichí 'yáⁿ'á miiⁿ chíí tan'dúúca chí cuáiⁿ catecai yá chí cuáiⁿ yeⁿ'é luto. Ní 'iiyū miiⁿ ní nduuví cua'āa tan'dúúca yuūúⁿ. ¹³ Ní 'íiⁿ'nyúⁿ s'eeⁿ yeⁿe nanguuvi ní sn'daā ndii na yáⁿ'āa. Ní tan'dúúca chí ingéé tá'ā n'gui'i yáⁿ'á yeⁿ'e n'guíídi taachi ndaā 'áámá 'yuūné tááⁿ 'túicā sn'daā 'íiⁿ'nyúⁿ s'eeⁿ. ¹⁴ Ní nanguuvi ní ch'iinu yeⁿ'é ní nduuví 'líiⁿ tan'dúúca chí n'gεεcu yú 'áámá caaca. Ní 'áámá 'áámá yīicú ndúúcuⁿ 'áámá 'áámá isla ní nuⁿ'u yeⁿ'e na lugar yeⁿ'é. ¹⁵ Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, reyes ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεεε ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cuiica ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ comandantes ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí véé poder yeⁿ'é yā ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá diíⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e 'iiví yā ndúúcuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí libre yā, nducyáácá yā chεεti núúⁿ n'de'ei yā na yīivi yáává ní nguááⁿ na tuūu yeⁿ'e yīicú. ¹⁶ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā chíí yā icyáⁿ'ā ndúúcuⁿ tuūu: Ndís'tií icyáⁿ'ā ndúúcuⁿ tuūu, cun'dáá ndúú ní vmnaaⁿ yeⁿ'e nús'uu ní custūūⁿ n'dé'ei ní nús'uu yeⁿ'é nanaáⁿ Ndyuūs chí véε yā na trono miiⁿ ní yeⁿ'e castigo chí neené díitūu n'dái chí Jesucristo chí nguuví 'iiti cuūchī téε yā nús'uu.

¹⁷ Caati 'āā ndaā nguuví ch'εεεε miiⁿ taachi Ndyuūs ca'a yā castigo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ¿Du'ū cuuvi cuchéé castigo 'cūū?

7

Yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí señalado yā yeⁿ'e tribus yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel

1 N'diichí dendú'ū chi 'túucā, ní cuayivi 'úú n'diichí cuūuⁿ ángeles chi chééndii yā ndu'u cuuúⁿ esquinas ye'n'ē iⁿ'yee'dí' cūū. Ní ángeles s'eeⁿ índεεnee yā ndii chííⁿ ndii cuuúⁿ 'yúúné ye'n'e yáⁿ'āa 'cūū. Ní 'íícú 'yúúné s'eeⁿ nguéé chéenū diituú na yán'āa ndii nguéé ndúú vmnaaⁿ mar 'áámá nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, ndii nguéé ndúú vmnaaⁿ mar 'áámá yáⁿ'á. 2 Ní n'diichí ntuúⁿ táámá ángel chi cuchii yā naachi can'daa 'yáⁿ'ā. Ní ndεε yā na ta'a yā 'áámá sello ye'n'é Ndyuūs chí canduuchi. Ní ángel miiⁿ yúúúú n'dái ngaⁿ'a yā ndu'u cuūuⁿ ángeles chi sta'á yā poder chi ditīnú yā chi diiⁿ yā daño na yáⁿ'āa 'cūū ndúúúú ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

3 Ní ángel miiⁿ ngaⁿ'á yā 'túucā: Ndís'tīí ángeles, nguéé diiⁿ nī daño ye'n'e yáⁿ'āa 'cūū, ndii nguéé ndúú ye'n'e nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā, ndii nguéé ndúú ye'n'e yáⁿ'á ndii taachi s'nuúⁿ 'nú 'áámá sello ye'n'e Ndyuūs na nch'εεtē 'iⁿ'yāⁿ chi dichíí'vē Ndyuūs ye'n'e yú.

4 Ní ch'iindiveéⁿ chi duuchi 'iⁿ'yāⁿ chi chíi sellado yā ní ngii yā 'áámá ciento 'uūví ngεεcú cuūuⁿ mil 'iⁿ'yāⁿ chi 'iⁿ'yāⁿ ye'n'e nducuéⁿ'ē tribus ye'n'e ndaata ye'n'e 'iⁿ'yāⁿ Israel. 5 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Judá ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Rubén ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Gad ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 6 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Aser ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Neftalí ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Manasés ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 7 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Simeón ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Leví ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Isacar ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 8 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Zabulón ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā José ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil. 'Iⁿ'yāⁿ ye'n'e tribu ye'n'e ndaata saⁿ'ā Benjamín ní ndii yā sellado yā ndiichúúví mil.

Nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ chi véé catecai cuéε yā

9 Cuayivi ní n'diichí n'deeε n'dái 'iⁿ'yāⁿ ye'n'e tanducuéⁿ'ē nación, ye'n'e tanducuéⁿ'ē raza, ye'n'e 'iⁿ'yāⁿ ye'n'e tanducuéⁿ'ē daveedi ndúúúú tanducuéⁿ'ē davaacu chi n'dááⁿ, ye'n'e tanducuéⁿ'ē yáāⁿ ye'n'e tanducuéⁿ'ē 'iⁿ'yāⁿ chi véé na iⁿ'yee'dí' cūū. Ní nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chééndii yā nanááⁿ trono miiⁿ ní nanááⁿ 'iⁿ'yāⁿ chi nguuví 'iiti cuūchī. Ní mar 'áámá 'iⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi didúúché yā. Nducyáácá yā véé catecai yā cuéε ní ndéε yā yiiⁿ'nyúⁿ na ta'á yā.

10 Ní nducyáácá yā 'cai yā yiicú yā ní caⁿ'a yā 'tíicā:

Ndyuūs chi véε yā na trono miiⁿ ndúúúú Cristo chi nguuví 'iiti cuūchī nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. 11 Ní nducyaaca ángeles s'eeⁿ ní ch'εεte yā núúⁿ'máⁿ 'diituú ye'n'e trono miiⁿ ndúúúú ndu'ū ndiicú cuūuⁿ 'iⁿ'ntyéⁿ'ē ndúúúú ndu'u cuūuⁿ 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní nducyaaca yā candiitín'dii yā nanááⁿ 'iⁿ'yāⁿ chi véε yā na trono miiⁿ ní dich'εεtē yā Ndyuūs. 12 Ní 'tíicā caⁿ'a yā:

'Tíicā va. Di'ch'εεte yú Ndyuūs chí dεεve ngii yā chí deenu yā tanducuéⁿ'ē dendu'ū chí véé. Caⁿ'a yú gracias Ndyuūs. Ní diiⁿ yú honrar 'iⁿ'yāⁿ. Ní nducuéⁿ'ē poder ndúúúú nducuéⁿ'ē fuerzas ní ye'n'e yā. Ní 'tíicā canéε Ndyuūs ye'n'e yú cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. 'Tíicā.

13 Cuayivi ní 'áámá 'iⁿ'ntyéⁿ'ē nan'guεεcútaⁿ'a yā ní itinguuneéⁿ yā 'úú: ¿Dú'u rá 'iⁿ'yāⁿ chí véé catecai cuéε yā ní tíi chíicá yā?

14 Ní 'úú ní nga'ná: N'dii, Señor, deenú nī ye'n'e yā. Tuu'mi ní 'ii'ntyé'n'e mii'n ca'n'a yā: 'Ii'nyā'n s'ee'n ní chiica yā ye'n'e chi ch'eenu taaví yā chií ní 'āā deεv'é yā catecai yā ndúúcu yuúú' ye'n'e Cristo chi nguuvi 'iiti cuúchī. 15 Ní cáávā chuú 'ii'nyā'n s'ee'n snée yā nanáán Ndyuūs chi véε yā na trono ye'n'é yā. Ní dichí'v'e yā Ndyuūs ndii nguuvi ndii n'gaa'n na yáacú ye'n'e yā. Ní 'ii'nyā'n chi véε yā na trono mii'n ní canée yā mii'n ní candéε yā cuidado nducyaaca 'ii'nyā'n s'ee'n. 16 Ní 'ii'nyā'n s'ee'n 'āā ntéε cuuvi cuiicú yā, ní 'āā ntéε cuuvi yaacá yā. Ní 'āā ntéε cundáā ya'nā vmnaa'n ye'n'e yā ndíi nguéε ndúú cuuvi cuucu 'ii'nyā'n ndúúcu ya'nā. 17 Caati 'ii'nyā'n chi nguuvi 'iiti cuúchī chi véε yā na trono mii'n ní díi'n yā cuidado 'ii'nyā'n s'ee'n tan'dúúca chi 'ii'nyā'n s'ee'n ní 'iiti cuúchī ye'n'é yā. 'Tíicā díi'n yā. Ní can'dáá naa'n yā ní 'cuu'n'mí'n yā 'ii'nyā'n s'ee'n naachí candaā nuū'nī'n ye'n'e vida cue'n'e daā'ma'n. Ní Ndyuūs nadidεv'é yā tanducué'n'e nuū'nī'n nduutináa'n yā.

8

Sello chi ndii chíi'n ndíi ndéεchē ndúúcu incensario ye'n'e 'díi'nguāa'n

1 Ní taachi 'ii'nyā'n chi nguuvi 'iiti cuúchī nan'guaa'n yā ní diví yā ndii chíi'n ndíi ndéεchē sellos mii'n ye'n'e libro mii'n tuu'mi ní chó'ōo tan'dúúca ma'n'a hora chí chií 'díi'n canée na va'ai cheεti nguuvi. 2 Tuu'mi ní n'diichí chi ndu'u ndéεchē ángeles chi chééndii yā nanáán Ndyuūs. Ní ángeles sta'á yā 'áámá trompeta 'áámá 'aamá yā ye'n'e 'ii'nyā'n mii'n chi ca'á yā trompetas. 3 Ní cuayiivi táámá ángel chi ndεε yā 'áámá incensario ye'n'e 'díi'nguāa'n ní ndaa yā nanáán nátai ye'n'e 'díi'nguāa'n ní chééndii yā mii'n. Ní ángel mii'n ní sta'á yā n'deeε n'dái cú'nyaa. Ní ca'á yā cáávā ofrenda dáámá ndúúcu chi nga'angua'á yā 'ii'nyā'n chi ye'n'é Ndyuūs. Ní s'née'n yā incienso nanáán nátai ye'n'e 'díi'nguāa'n chi canée nanáán trono mii'n. 4 Ní 'yáán'mí'n ye'n'e cú'nyaa chí canée na ta'á ángel mii'n ndúúcu ye'n'e chi nga'angua'á 'ii'nyā'n ye'n'e i'n'yee'dí 'cūú chi ye'n'e Ndyuūs ní dáámá cuheε nanáán Ndyuūs. 5 Tuu'mi ní ángel mii'n sta'á yā incensario ye'n'e 'díi'nguāa'n chiitú yā ndúúcu nducya'nā ye'n'e nátai mii'n. Ní chingée yā vmnaa'n yá'nāa ye'n'e i'n'yee'dí 'cūú. Ní ndaa daavi chí diituu n'gεεcúú ndúúcu deεv'e ye'n'e 'cuai ndúúcu chí 'nu'n'ú yá'nāa.

Ye'n'e trompetas

6 Ní ndu'u ndéεchē ángeles chí ndéε yā trompetas ch'εetinée yaá'n yā chí di'cuεεcú yā trompetas ye'n'é yā.

7 Ní ángel chí vmnáán vmnaa'n di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní chingée vmnaa'n yá'nāa yuūu'n ndúúcu nguuchi ya'nā ndístán'ā ndúúcu yuūú'n. Ní chiichi 'iinū parte ye'n'e yá'nāa ye'n'e i'n'yee'dí 'cūú ndúúcu 'iinū parte ye'n'e yá'nā chí véε. Dáámá chiichi ndúúcu 'iinū parte ye'n'e yá'nā ndúúcu nducué'n'e yaātā cueēε yé'n'é.

8 Tuu'mi ní ndii chíi'n ndii 'úúv'í ángel di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní n'diichí 'áámá cosa tan'dúúca 'áámá yiicú ch'εeté chí ngiichi chí 'áámá 'ii'nyā'n cheεcú yā ye'n'e va'ai cheεti nguúvi. Ní sndaá vmnaa'n ye'n'e nuū'nī'n'yá'nā. Ní ye'n'e i'n'yee'dí 'cūú ná 'iinū parte ye'n'e nuū'nī'n'yá'nā nduuvi yuúú'n. 9 Ní ch'ii 'áámá 'iinū parte ye'n'e 'iiti chí véε cheεti nuu'nī'n'yá'nā mii'n ndúúcu 'iinū parte ye'n'e nducué'n'é barcos chí chiica vmnaa'n nuū'nī'n'yá'nā ní ntuúv'í.

10 Tuu'mi ní ángel ndii chíi'n ndii 'iinū mii'n di'cuεεcú yā trompeta ye'n'e yā ní sn'daá 'áámá 'íi'nyú'n ch'εete ca ye'n'é nanguuvi tan'dúúca 'áámá táán yáacá chí ngiichi. Ní sn'daá vmnaa'n ye'n'e 'iinū parte ye'n'é yíicú s'ee'n ndúúcu nuū'nī'n chí can'daá chí véε na i'n'yee'dí 'cūú. 11 Ní 'íi'nyú'n ch'εete ca mii'n ní chí duuchi

Ajenjo chí neⁿe caaⁿmaⁿ chí yaaá. Ní 'iinū parte yeⁿe nuūⁿnīⁿ yeⁿe yiīcū ndúú^cū nuūⁿnīⁿ chí canⁿdaā ní nduū^vi Ajenjo chí yaaá. Ní neenē 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chⁿti yā chí chíⁿi yā nuūⁿnīⁿ miiⁿ ti neenē yaaá nuūⁿnīⁿ miiⁿ.

¹² Tuuⁿ'mi ní ángel ndii chíⁿ ndii cuūⁿ diⁿ'cuεεcú yā trompeta yeⁿe yā ní 'iinū parte yeⁿe 'yāⁿ'ā ncaⁿ'ái ndúú^cū 'iinū parte yeⁿe 'īyū ndúú^cū 'iinū parte yeⁿe 'īnyúⁿ. Ní 'íⁿúⁿ 'iinū parte yeⁿe denduⁿ'ú chí 'túú^cā ní chíi maāiⁿ. Ní nguéé canuuⁿ deεε yeⁿe na 'iinū parte yeⁿe nguuví. 'Tíⁿcā ntúūⁿ n'gaaⁿ.

¹³ Tuuⁿ'mi ní n'diichí 'áámá ángel tanⁿ'dúú^cā 'íⁿ'yāa ní n'giindiveéⁿ chí n'gaí yā naachi cueⁿe yā naavtaⁿ'ā nanguuvi. Ní ngaⁿ'a yuudú yā 'tíⁿcā: Deⁿ'ē chúú^cā yaⁿ'āi, deⁿ'ē chúú^cā yaⁿ'āi yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chí snéⁿe yā na yāⁿ'āa yeⁿe chí cuuvi taachi táⁿ'iinū ángeles caⁿ'ā yā diⁿ'cuεεcú yā trompetas yeⁿe yā.

9

¹ Cuayivi ní n'diichí ndíⁿ nyuⁿ'u ángel miiⁿ diⁿ'cuεεcú yā trompeta yeⁿe yā ní n'diichí 'áámá 'íⁿ'nyúⁿ chí chíⁿcā nanguuvi ní chíiⁿya na yāⁿ'āa. Ní 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ndéε yā llave yeⁿe abismo chí 'áámá yiive yāⁿ'āa chⁿ'εεtē chí nanⁿ'guāⁿ yāⁿ'nūⁿ n'dái. Ní 'áámá ángel chí nguéé n'daacā ca'a yā llave miiⁿ na ta'a 'íⁿ'nyúⁿ miiⁿ. ² Ní ángel miiⁿ n'gaaⁿ yā yiive yāⁿ'āa ní canⁿ'dáá 'yaaⁿ'miⁿ yeⁿe tanⁿ'dúú^cā 'yaaⁿ'miⁿ chí canⁿ'daā yeⁿe 'áámá horno chⁿ'εεtē. Ní 'yaaⁿ'miⁿ miiⁿ chí canⁿ'daā yeⁿe yiivé miiⁿ ní diiⁿ'i chí nduuví maāiⁿ na 'yāⁿ'ā ndúú^cū 'yúúⁿé. ³ Ní yeⁿe 'yaaⁿ'miⁿ miiⁿ canⁿ'daā langostas na yāⁿ'āa. Ní 'iiti s'eeⁿ ní taāⁿ tī, ní chingaā tī. Ní tanⁿ'dúú^cā 'iiti dáⁿ'āi diiⁿ tī, 'tíⁿcā cuuvi diiⁿ tī. ⁴ Ní 'iiⁿ'yāⁿ dichóⁿ o yā langostas chí nguéé diiⁿ tī daño yeⁿe yaātā chí véé na yāⁿ'āa ndúú^cū mar 'áámá naaⁿ chí yaātā cueéⁿ ndíⁿ mar 'áámá yāⁿ'ā, naati dámaāⁿ cuuvi diiⁿ tī daño 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé ndεε yā sello yeⁿe Ndyuūs ná nchεεtē yā. ⁵ Naati canⁿ'ā yā chíi yā langostas chí nguéé cuuvi 'caaⁿ'núⁿ tī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ naati cuuvi diiⁿ tī chí 'cueenu yā cuuvi chí ya'ai cá yā chεεti nyúⁿ'ú 'íyú. Ní diiⁿ tī chí ya'ai cá yā tanⁿ'dúú^cā chí ya'ai ca 'iiⁿ'yāⁿ taachi cā'a 'iiti daⁿ'āi 'iiⁿ'yāⁿ. ⁶ Ní nguuvi s'eeⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū inⁿ'nuúⁿ yā taacā chí cuuvi 'cuū^vi yā tī neⁿe yā chí 'cuū^vi yā, naati nguéé cuuvi 'cuū^vi yā.

⁷ Ní langostas miiⁿ ní tanⁿ'dúú^cā 'aama 'yúú^dūu chí canee listo tī chí 'cuuⁿ'māⁿ tī 'tíⁿcā langostas miiⁿ. Na tíⁿ tī cánduūu cosa tanⁿ'dúú^cā corona yeⁿe 'díⁿ'nguāⁿ. Ní naāⁿ tī ní tanⁿ'dúú^cā náāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. ⁸ Ní yuú^dūu tíⁿ tī tanⁿ'dúú^cā yuú^dūu tíⁿ n'daataa. Ní 'diiⁿ'yuⁿ tī tanⁿ'dúú^cā 'diiⁿ'yuⁿ 'yáiⁿ'yāⁿ cuáⁿ'aá. ⁹ Ní snúⁿ cuerpo yeⁿe tī catecai tanⁿ'dúú^cā catecai cūū chí armadura cūū yeⁿe soldado. Ní n'g'éécú ngeεchi tī tanⁿ'dúú^cā chí n'g'εεcu 'yaaⁿ n'dái carros ndúú^cū 'yaaⁿ n'dái 'yúú^dūu chí ngéénu tī ndεε tī carro yeⁿe tī tanⁿ'dúú^cā chí ngéénu tī cueⁿe tī neⁿe chí 'cuuⁿ'māⁿ yā. ¹⁰ Ní véé nduucudaⁿ'ai tī tanⁿ'dúú^cā nduucudaⁿ'ai 'iiti daⁿ'āi ní véε 'iini ch'εεtē na nduucudaⁿ'ai tī. Ní ndúú^cū 'iini ch'εεtē yeⁿe nduucudaⁿ'ai tī chí diiⁿ tī daño chí ch'eeⁿu yā chíi chεεti nyúⁿ'ú 'íyú. ¹¹ Ní canéé 'áámá ángel ndíⁿ tiiⁿ yeⁿe 'iiti s'eeⁿ, chíⁿ chí ángel yeⁿe yiivé yāⁿ'āa miiⁿ. Ní ángel miiⁿ chí duuchi Abadón na nduudu hebreo, ní Apolión ná nduudu griego chí neⁿe caaⁿmaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nadaⁿ'tuū^vi tanducúⁿ'ē.

¹² Maaⁿ ní chóⁿ'ōo 'áámá vaadí yaⁿ'āi chí canéé chí chóⁿ'ōo naati véé na 'uū^vi vaadí yaⁿ'āi chí canéé chí chóⁿ'ōo.

¹³ Tuuⁿ'mi ní ndii chíⁿ ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ idiⁿ'cuεεcú yā trompeta yeⁿe yā ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chí cuchii naavtaⁿ'ā yeⁿe chí cuūⁿ níⁿ'niⁿ tī chí adorno yeⁿe nátai yeⁿe 'diiⁿ'nguāⁿ chí canéé nanáāⁿ Ndyuūs naachi

dich'εετέ yā Ndyuūs. ¹⁴ Ní nduudu miiⁿ cañ'a chií ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ chi ndεé yā trompeta yeⁿ'é yā: Dii, ángel, n'daatí di ndu'u cuūⁿ ángeles chi snée i'yúú yā niiⁿnuúⁿ na yíúú ch'εετε chí nguuvi Eufrates.

¹⁵ Ní nín'daatí yā ndú'ú cuūⁿ ángeles s'eeⁿ caati cuuvi 'cañ'nuⁿ yā 'iinū parte yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. Ní canée listo yā hora yeⁿ'ē. ¹⁶ Ní ch'iindiveéⁿ chí cheε dúúché yā soldados chí sndúu sa 'yuúdūu chí ngii sa tan'dúúca 'uuví ciento millones.

¹⁷ Ní 'tíicā n'diichí 'yuúdūu s'eeⁿ taachi 'úú, Juan, cueⁿ'é ndúúcu espíritu yeⁿ'é. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chí sndúu yā 'yúúúúu s'ééⁿ véé catecaí yā chí armadura yeⁿ'e pecho yeⁿ'é yā ní color cuá'á tan'dúúca chí nguuchi yaⁿ'ā ndúúcu color cueéé nanguuvi ndúúcu color cuaaáⁿ. Ní 'yúúúúu s'eeⁿ ní tíⁿ tī tan'dúúca tíⁿ 'yáíⁿ'yāⁿ cuá'áá. Ní na cheendí tī ican'daa nguuchi yaⁿ'ā ndúúcu 'yaaⁿ'miⁿ ndúúcu azufre. ¹⁸ Ní yeⁿ'e 'iinū naaⁿ dendu'ú s'túúca chí can'daa yeⁿ'e cheendí tī ní 'áámá 'iinū parte yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ch'i yā ndúúcu nguuchi yáⁿ'ā miiⁿ ndúúcu 'yaaⁿ'miⁿ miiⁿ ndúúcu azufre miiⁿ. ¹⁹ Ní chí ditiínú yeⁿ'e 'yúúúúu s'ééⁿ canúⁿ cheendí tī ndúúcu nduucudaⁿ'ai tī tī nduucudaⁿ'ai tī miiⁿ ní yaaaⁿ ní tan'dúúca tíⁿ cúú, 'tíicā nduucudaⁿ'ai tī. Ní ndúúcu cheendí tī ndúúcu nduucudaⁿ'ai tī díⁿ tī daño 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

²⁰ Tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí nguée ch'i yā yeⁿ'e daños nguée ndaācādaamí yā yeⁿ'e dendu'ú chí díⁿ yā chí nguée n'daacā. Ní i'téenu yā espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ndúúcu santos ídolos yeⁿ'e 'díⁿ'nguāⁿ ndúúcu santos ídolos yeⁿ'e 'díⁿ'nguεε ndúúcu santos ídolos yeⁿ'e cúú cuaaáⁿ ndúúcu santos ídolos yeⁿ'e tuū ndúúcu santos ídolos yeⁿ'e yāⁿ'á. Dendu'ú santos ídolos nguée cuuvi inaaⁿ, ní nguée cuuvi n'giindiveéⁿ, ndíi nguée cuuvi ngiicá. ²¹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'tíicā ntúūⁿ nguée ndaācādaamí yā yeⁿ'e chí n'giiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndíi nguée ndúú yeⁿ'e ngaatu chí díⁿ yā, ndíi nguée ndúú yeⁿ'e chí caⁿ'á yā ndúúcu isan[']ā o n'daataa chí nguée yeⁿ'é yā, ndíi nguée ndúú yeⁿ'e chí duucu yā.

10

Yeⁿ'e ángel ndúúcu libro 'líiⁿ

¹ Cuayiivi ní n'diichí 'áámá ángel chí véé n'dee n'dái poder yeⁿ'e yā. Ní chiicá yā yeⁿ'e va'ai cheeti nguuvi ní chiíyá yā. Ní véé catecaí yā yeⁿ'e meéⁿ. Ní vmnaaⁿ tíⁿ yā canée cuuⁿ'ngúúⁿ'ndí yeⁿ'e nanguuvi. Ní naáⁿ yā tan'dúúca dεεvε yeⁿ'e 'yáⁿ'ā, 'tíicā ngii naáⁿ yā. Ní ca'á yā ní tan'dúúca columnas chí nguuchi yaⁿ'ā. ² Ní na ta'á yā ndεε yā 'áámá libro 'líiⁿ chí canda'āi. Ní ángel miiⁿ s'neeⁿ yā ca'á yā lado ta cuaacú yā vmnaaⁿ na nuⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā. Ní s'neeⁿ yā ca'á yā lado tá 'cuae yā vmnaaⁿ na yáⁿ'āa. ³ Tuu'mi ní yuudu n'dái 'caí yā tan'dúúca chí n'gaí 'áámá 'yáíⁿ'yāⁿ cuá'áá. Ní ch'íínú 'cai yā ní ndεεchē daavi ní caⁿ'ā ndúúcu nduudu yeⁿ'ē. ⁴ Taachí ch'íínú ngaⁿ'ā ndu'ú ndεεchē daavi míⁿ 'úú ní canée listo chí dinguúⁿ chíiⁿ chí n'diichí taachi ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu yeⁿ'e ná va'ai cheeti nguuvi chí caⁿ'a chíi 'úú: Nguée dinguuⁿ di nduudu chí ngaⁿ'ā ndu'ú ndεεchē daavi miiⁿ naati canúúⁿ n'de'ei di na staava yeⁿ'e di nduudu miiⁿ.

⁵ Ní ángel miiⁿ chí n'diichí chí chéendii vmnaaⁿ na nuⁿ'niⁿ'yáⁿ'ā ndúúcu vmnaaⁿ na yáⁿ'āa ch'εé yā ta'a yā lado ta cuaacú yā ndíi nanguuvi. ⁶ Ní díⁿ yā 'áámá compromiso ní ngaⁿ'a yā: “Por Dios”, Ndyuūs chí canduuchi cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ, Ndyuūs chí din'dái yā nánguuvi ndúúcu tanducuéⁿ'ē dendu'ú chí vεε yeⁿ'ē, ndúúcu yáⁿ'āa ndúúcu tanducuéⁿ'ē dendu'ú chí vεε yeⁿ'ē, ndúúcu

nuuⁿnīⁿyáⁿā ndúú^cū tanducueⁿē dendu^u chi veε yeⁿē. Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā: 'Āā ntéé tiempo chi cuuvi 'naaⁿ. ⁷ Ti nguuvī taachi ndii chííⁿ ndii ndeεchē ángeles ní tucá'a yā 'cuεεcú yā trompetas yeⁿ'e yā tuu[']mi ní chíiⁿ chi Ndyuūs cunee n'de'éei yā ní 'cuiinu. Ní Ndyuūs tucá'a yā díiⁿ yā tanducueⁿē chi ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ profetas chi dichíí[']ve yā Ndyuūs.

⁸ Tuu[']mi ní nduudu chi ch'iindiveⁿ ndii nanguuvī caⁿ'a ntúuⁿ yā ndúú^cū 'úú táámá vmneⁿ'ēe ní caⁿ'a 'tíicā: Dii, Juan, cueⁿ'e di ní cuta'a di libro 'líiⁿ chi ngaadi chi ángel miiⁿ ndéε yā na ta'á yā, ángel chi chééndii yā vmnaaⁿ na nuūⁿnīⁿyáⁿā ndúú^cū vmnaaⁿ na yáⁿ'āa.

⁹ Ní cheⁿ'é nanááⁿ ángel miiⁿ ní caⁿ'á chíí ángel: Díí, ángel, tee di libro 'líiⁿ 'úú. Ní teé yā libro 'líiⁿ 'úú. Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chíiyā 'úú: Cuta'a di ní ché'é dí libro 'líiⁿ. Ní cuuvi yaadi na cheendi di tan'dúú^cā ndi'i naati nduū^vī yaáá ná cheētī di.

¹⁰ Tuu[']mi ní sta'á libro 'líiⁿ míiⁿ chi canéé na ta'a ángel miiⁿ ní che'é. Ní chíi yaadi cheendi tan'dúú^cā ndi'i. Taachi 'āā ch'ínú che'é ní nduū^vī yaáá yeⁿ'e cheētī. ¹¹ Angel miiⁿ ní níiⁿnúúⁿ nūuⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Díí, Juan, taama vmnéⁿ'ēe canéé chí caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs yeⁿ'e n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^cū 'yaaⁿ n'dái naciones ndúú^cū 'yaaⁿ taavi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a davaacu s'eeⁿ chi n'dááⁿ ní ndúú^cū reyes.

11

Uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu

¹ Tuu[']mi ní ángel miiⁿ tee yā 'aama taaⁿ nduu 'úú ti tan'dúú^cā áámá nduucu chi dicaadi yā, 'tíicā. Ní ángel miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Cuééndii di ní dícaadi dí yáacū yeⁿ'e Ndyuūs ndúú^cū nátaí. Ní díduuche di chεeti yaacū 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs. ² Naati chuya'āi yeⁿ'e yáacū di patio miiⁿ nguéé dícaadi dí miiⁿ ti chíiⁿ ní caⁿ'á 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Ndyuūs. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'caanca'a yā nducueⁿ'é yāāⁿ miiⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs 'uū^vī ngeεcú 'uū^vī 'iiyū. ³ Ní ngaⁿ'á yā 'tíicā. 'Úú ní dicho'ó 'uū^vī 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'é, chí caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é 'áámá mil canee 'uū^vī ciento ndúú^cū 'iiⁿ ngeεcu nguuvī. Ní catecai yā ní 'iiⁿ'yāⁿ chi luto yā.

⁴ Ná 'uū^vī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní tan'dúú^cā 'uū^vī yáⁿ'á yeⁿ'e olivas ndúú^cū 'uū^vī candeleros chí snéé nanááⁿ Señor chí 'iivi yeⁿ'e yáⁿ'āa. ⁵ Ní nduuti chí 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nen'e yā díiⁿ yā dañó 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a cuaacu yeⁿ'é tuu[']mi ní can'dáā nguuchi yaⁿ'ā na cheendi 'uū^vī 'iiⁿ'yāⁿ ní ch'íinū 'iiⁿ'yāⁿ chí contra yeⁿ'e yā. Ní 'tíicā cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí nen'é yā díiⁿ yā dañó 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, canéé chí 'cuū^vī yā ndúú^cū nguuchi yaⁿ'ā. ⁶ 'Uuvi 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'maⁿ cuaacu yeⁿ'é ní véé poder yeⁿ'e yā chí cuuvi nn'gaadi yā nanguuvī ní 'íúú nguéé cueeⁿ cúú^vī 'naaⁿ tiempo chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs. Ní cuuvi yā díiⁿ ntúuⁿ yā chí nuuⁿnīⁿ nduuvī yuúúⁿ. Ní díiⁿ yā chí ndáá n'dee n'dái ca'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū, ní díiⁿ yā chuū 'āā de'é nūuⁿ tiempo taachi nen'e yā. ⁷ Ní cuayiivi taachi 'cuiinu caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs tuu[']mi 'iiti taaⁿ chí nguuvī monstruo ní can'dáā tī yeⁿ'e yiivε yáⁿ'āa ní díiⁿ caandaá tī ndúú^cū 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cucheε tī yeⁿ'e yā ní 'caaⁿ'núⁿ tī 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁸ Ní cuerpo yeⁿ'e 'uū^vī tináⁿ'ā s'eeⁿ cunéé na yúúni yeⁿ'e yāāⁿ ch'εete miiⁿ chí dáámá yāāⁿ miiⁿ naachi 'iiⁿ'yāⁿ ca'nééⁿnga'á yā Señor Jesucristo yeⁿ'e yú na cruz. Ní ndúú^cū táámá nduudu yāāⁿ ch'εete miiⁿ tan'dúú^cā yāāⁿ Sodoma o yáⁿ'āa Egipto tī 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé n'daacā ch'εetinée yā miiⁿ. ⁹ Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ s'eeⁿ ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ

ndaataa s'eeⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e n'dee^e n'dáí dawaacu chi ñ'dááⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e 'naaⁿ naciones caⁿ'á yā n'diichi yā 'uú^{wi} cuerpo chi tináⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dií ché^εti na 'ínú nguuvi cané^e maⁿ'a. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngué^e 'cuaáⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ 'cu^εεchi yā cuerpos yeⁿ'e tináⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dií miiⁿ. ¹⁰ Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'ε^εtiné^e yā na yáⁿ'āa ní neen^e cuuvi yeⁿenú yā chi n'dií nduu 'uú^{wi} profetas. Ní diíⁿ yā 'viicu. Ní dicho'ó yā regalo^s yeⁿ'e 'aamá yā taama yā caati 'uuvi profetas chi ngaⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'e Ndyuús diíⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ néⁿé^e ch'eenu yā chií. ¹¹ Naati cuayiivi chi chó'ōo 'iinu nguuvi cané^e maⁿ'a Ndyuús nadacuéeⁿ yā nduu 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ di'va'a yā yeⁿ'e chi n'diichi yā. ¹² Ní cuayiivi míⁿ 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā 'áamá nduudu yuudu n'dáí yeⁿ'e ná va'ai ch'ε^εti nguuvi chi caⁿ'á: Ndís'tií, cuché^ε nī 'muuⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuché^ε yā na va'ai ch'ε^εti nguuvi na 'áamá meéⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi taaⁿ yā yeⁿ'e yā n'diichi yā chuū. ¹³ Ní hora míⁿ nūⁿ 'nuⁿ'u taaⁿ yáⁿ'āa ní 'áamá ndiichi parte yeⁿ'e yāⁿ miiⁿ chi n'daá ní ndé^εchē mil 'iiⁿ'yāⁿ ch'ií yā taachi n'nuⁿ'u yáⁿ'āa miiⁿ. Tanáⁿ'a yā ní di'vá'a yā ní dich'ε^εté yā Ndyuús chi cané^e na va'ai ch'ε^εti nguuvi.

¹⁴ Chó'ōo ndii 'uuvi vaadi yáⁿ'āi naati ní ndii chíⁿ ndii 'iinu miiⁿ ndaa núⁿ.

Yeⁿ'e ángel chí di'cu^εé^{cú} yā ndíí ndé^εchē trompeta

¹⁵ Ní ndii chíⁿ ndii ndé^εchē ángel miiⁿ di'cu^εé^{cú} yā trompetas yeⁿ'e yā ní ch'iindiveéⁿ 'naaⁿ nduudu yuudu na va'ai ch'ε^εti nguuvi chi ngaⁿ'a:

Maaⁿ ní Señor Ndyuús yeⁿ'e yú ndúú^{cū} Cristo ní vé^e poder yeⁿ'é yā tiempo maaⁿ chi caaⁿ'maⁿ ntiíⁿnyuⁿ yā cueⁿ'e daaⁿ'maⁿ yeⁿ'e nducuéⁿ'é 'iiⁿ'ntyéⁿ'é yeⁿ'e íⁿ'yeeⁿ'dī ndúú^{cū} naachi ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā ti nducuéⁿ'é ní yeⁿ'e Cristo maaⁿ. ¹⁶ Tuu'mi ní nduⁿ'u ndiicú cuūⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'é chi vé^e yā na trono yeⁿ'e yā nanááⁿ Ndyuús ch'ε^εti ndiitín'dí yā ndúú^{cū} naaⁿ yā na yáⁿ'āa nanááⁿ Ndyuús ní dich'ε^εté yā Ndyuús. ¹⁷ Ní ngaⁿ'a yā:

N'dií Señor Ndyuús chi vé^e tanducuéⁿ'é dendu'ū poder yeⁿ'e nī, n'dií chi cané^e nī tiempo maaⁿ ní cané^e nī tiempo ndíí vmnaaⁿ ní cané^e nī ndíí tiempo chi cuchí. Teéⁿ nūⁿ gracia n'dií, Ndyuús, ti n'dií ní sta'á nī poder chi yeⁿ'é ní chí ch'ε^εte n'dai. Ní n'dií ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ ní maaⁿ.

¹⁸ Ní maaⁿ ní ndaa tiempo chi dituú^{wi} nī 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi idituú^{wi} yā íⁿ'yeeⁿ'dī. 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e naciones chi ngué^e i'téⁿu yā ní nduuvi taáⁿ yā ti ndaá nguuví chi ca'á nī castigo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní hora chi cuuvi n'diichi ní nuuⁿ'ndi yeⁿ'e tináⁿ'ā s'eeⁿ. Ní ca'á nī premio 'iiⁿ'yāⁿ profetas chi dichíⁿ'vé n'dií ní ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é nī. Ní ca'á nī nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'e yā n'dií ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi dich'ε^εté yā n'dií, 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ yā ndúú^{cū} tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ, nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téⁿu yā Ndyuús.

¹⁹ Tuu'mi ní 'áamá yā n'guaaⁿ yā cheendi va'āi yeⁿ'e yáacū yeⁿ'e Ndyuús, yáacū chi cané^e na va'ai ch'ε^εti nguuvi. Ní míⁿ cané^e arca chi caja naachi cané^e compromiso yeⁿ'e Ndyuús. Ní cané^e ch'ε^εti yáacū miiⁿ. Ní n'diichi 'cuāi ndúú^{cū} n'dee^e n'dáí ruido ndúú^{cū} daavi n'nuⁿ'u na yáⁿ'āa ndúú^{cū} 'aama cúú^{wi} yuúⁿ.

12

N'daataá ndúú^{cū} 'iiti dragón

¹ Tuu'mi ní vé^e 'áamá seña chi néⁿé^e ch'ε^εte chi ch'iⁿ'i na va'ai ch'ε^εti nguuvi. N'diichi 'áamá n'daataá chi canuuⁿ tá catecai tan'dúú^{cū} 'yáⁿ'ā. Ní 'iiⁿ'nyuⁿ

miiⁿ ní canéé maaⁿ ca'a tá. Ní canúūⁿ tiíⁿ tá 'áámá corona ndúú^{cū} ndichuuví 'iíⁿnyuⁿ. ² Ní hora míⁿ nūⁿ ní cuuvi 'cuundi^{yáā} daiya tá ní 'cāi yīcu tá ndúú^{cū} vaadí ya'ai chí cuuvi 'cuundi^{yáā} daiya tá. Neené ch'eenu tá chí ní 'āā 'cuéé 'cuundi^{yáā} daiya tá. ³ Ní níⁿnuúⁿ nūⁿ véé táámá seña chí néené ch'εεte chí ch'íⁿ nanguuvi. N'diichí 'áámá 'iiti cuá'āa chí ch'εεte ca chí nguuví dragón. Ní véé ndεεchē tiíⁿ tí ní ndiichí duuⁿniiⁿ níⁿ tí. Ní canduu tiíⁿ tí ndεεchē coronas 'áámá 'áámá ca'áámá cā'aama tiíⁿ tí. ⁴ Ní dragón miiⁿ ndúú^{cū} ndúú^{cū}daⁿ'ai tí díⁿ tí chín'daā na 'iinu parte yeⁿe 'iíⁿnyúⁿ yeⁿe nanguuvi ní chíiya ndii na yáⁿ'āa. 'Iiti dragón miiⁿ chééndí tí nanáāⁿ n'daataá chí 'cuundi^{yáā} daiya tá ní 'íicú cuuvi che'é tí daiya tá miiⁿ taachi 'cuundi^{yáā}. ⁵ Tuuⁿ mí ní n'daataá miiⁿ ní ch'iíⁿndiyáāⁿ 'áámá saⁿ'ā lííⁿ. Saⁿ'ā lííⁿ miiⁿ canéé chí diituu caaⁿ'ma ntiíⁿnyuⁿ sa yeⁿe tanducuéⁿ'ē naciones yeⁿe íⁿ'yeēⁿdí ndúú^{cū} 'áámá nduucu cū. Ní níⁿnuúⁿ nūⁿ 'áámá yā sta'a yā saⁿ'ā lííⁿ míⁿ ní cunaⁿ'á yā ndúú^{cū} dacuá'āa miiⁿ na va'ai chεεti nguuví naachi canéé Ndyuūs chí véε yā na trono yeⁿe yā. ⁶ N'daata miiⁿ ní chéénū ta na yáⁿ'āa cuūⁿmaⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iíⁿyāⁿ ní miiⁿ nūⁿ Ndyuūs din'dái yā 'áámá lugar cáávā táⁿ'ā miiⁿ. Ní miiⁿ Ndyuūs ca'á yā chí che'ε tá 'áámá mil canee 'uūví ciento nduuyu canéé 'iínū ngeεcu nguuví.

⁷ Cuayívi ní véé 'aama caandaá ch'εεte na va'ai chεεti nguuví. Angel Miguel chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ ndúú^{cū} ángeles yeⁿ'é yā 'cuⁿ'u yā contra yeⁿe 'iiti dragón. Ní 'iiti dragón miiⁿ ndúú^{cū} ángeles yeⁿ'é tí 'cuⁿ'u tí ndúú^{cū} ángel Miguel miiⁿ. ⁸ Naati 'iiti dragón miiⁿ nguéé díⁿ tí ganar caandaá ch'εεte miiⁿ. Ní 'āā ntéé véé lugar cáávā tí na va'ai chεεti nguuví. ⁹ 'Áámá 'iíⁿyāⁿ ch'εεcú yā 'iiti dragón miiⁿ ndúú^{cū} nducyaaca ángeles yeⁿ'é tí ndíⁿ íⁿ'yeēⁿdí 'cū. 'Iiti dragón miiⁿ chí ch'εεte ní 'iiti cúú miiⁿ ndíⁿ vmnáāⁿ vmnaaⁿ chí yááⁿ'nguiínūⁿ chí Satanás. 'Iiti cúú miiⁿ ní chinche'éí tí nūⁿ'máⁿ íⁿ'yeēⁿdí.

¹⁰ Tuuⁿ mí ní ch'iíⁿndiveéⁿ 'áámá nduudu chí díitū n'dai yeⁿe na va'ai chεεti nguuví chí ngaⁿ'a 'tíicā: Maaⁿ ní ndaā tiempo chí Ndyuūs yeⁿe yú nadanguáⁿ'ai yā 'iíⁿyāⁿ yeⁿ'é yā. Ní ch'íⁿ'í yā poder yeⁿ'é yā chí rey yā. Ní ngaⁿ'a ntiíⁿnyúⁿ yā yeⁿe tanducuéⁿ'ē dendu'ū yeⁿe yā. Ní Cristo ch'íⁿ'í yā chí 'iíⁿntyéⁿ'é yā caati saⁿ'ā miiⁿ chí Satanás chí ca'a sa nuuⁿndi yeⁿe hermanos yeⁿe yú ndíⁿ nguúví ndíⁿ n'gááⁿ nanáāⁿ Ndyuūs, 'iíⁿyāⁿ ch'εεcú yā saⁿ'ā miiⁿ ndíⁿ va'ai chεεti nguuví ndíⁿ na yáⁿ'āa. ¹¹ Ní hermanos yeⁿe yú chichéé yā yeⁿe yááⁿ'nguiínūⁿ cáávā yuūⁿ yeⁿe Cristo chí nguuví 'iiti cuūchí, ní cáávā chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs, ní cáávā chí nguéé 'va'á yā yeⁿe vida yeⁿe maáⁿ yā chí ch'íⁿ ya cáávā Señor Jesucristo yeⁿe yú. ¹² Ndís'tí chí canéé na va'ai chεεti nguuví yeenú ní, naati de'ē chúúca ya'ái yeⁿ'é nducyaaca chí snéé na yáⁿ'āa 'cúú ndúú^{cū} nducyaaca chí snéé na nuūⁿníⁿ'yáⁿ'ā caati yááⁿ'nguiínūⁿ ndaa sa nanáāⁿ yā. Ní neené taaⁿ sa tí deenu sa chí 'āā ntéé cuuvi 'naaⁿ sa na íⁿ'yeēⁿdí.

¹³ Taachi 'iiti dragón miiⁿ ní chicadíⁿnuuⁿ tí chí 'āā candiití tí ndíⁿ na yáⁿ'āa, cheⁿ'e tí can'dáa tí n'daataá chí ch'iíⁿndiyáāⁿ daiya tá chí 'cueenu tá cuuvi.

¹⁴ Naati 'áámá yā ca'a yā n'daata miiⁿ 'uūví ngeεchí tá tan'dúú^{cā} ngeεchí 'íí'yāa chí ch'εεte ca. Ní 'iicú cuuvi caavā tá nanguuvi ní caⁿ'a tá lugar yeⁿe tá naachi nguéé 'iíⁿyāⁿ. Ní yaⁿ'ai canee tá yeⁿe 'iiti cúú chí yááⁿ'nguiínūⁿ. Ní 'iíⁿ'yāⁿ ca'á yā chí che'ε tá 'iínū ndúuyí canéé maⁿ'a. ¹⁵ Ní cúú miiⁿ tan'dáa tí na chééndí tí n'dee n'dái nuūⁿníⁿ tan'dúú^{cā} nuūⁿníⁿ yeⁿe 'áámá yíicú. Ní nuūⁿníⁿ miiⁿ ní nduuvi yíicú chí cuuvi candεε táⁿ'ā miiⁿ tí 'tíicā neⁿ'e cúú miiⁿ.

¹⁶ Naati yáⁿ'āa miiⁿ chinnee n'daataá míⁿ tí n'da'ai tan'dúú^{cā} 'iíⁿ'yāⁿ n'da'ái

yā cheendí yā ní yá'n'āa mí'n chí'i nuū'nī'n mii'n ní cheēnū nuū'nī'n mii'n ch'ēeti yá'n'āa, nuū'nī'n chí 'iiti dragón mii'n tun'dáa tī ndúú'cū cheendí tī. ¹⁷ Ní ndúú'cū chuū 'iiti dragón mii'n neené taa'n n'dáí tī ndúú'cū n'daataa mí'n ní ché'n'e tī cu'n'ú tī ndúú'cū taná'n'ā 'i'i'yā'n ndaata ye'n'ē n'daataa mii'n, 'i'i'yā'n chí dí'n yā chí nga'n'a mandamiento ye'n'ē Ndyuūs. Ní 'áámá caneé yā ndúú'cū nduudu cuaacu ye'n'e Jesucristo.

13

Ye'n'e 'uūvī 'iiti taa' chi nguuvī monstruo

¹ Tuu'mi ní taachi chééndí vmnaa'n yá'n'āa ndúú'tī ye'n'e nuū'nī'n'yá'n'ā mii'n n'diichí chí can'daa 'áámá 'iiti chí ch'ēete taavi ca ye'n'e nuū'nī'n'yá'n'ā. 'Iiti mii'n ní nguuvī monstruo ní véé ndēēchē tí'n tī ndúú'cū ndiichí duu'nii'ní'n tī. Ní vmnaa'n 'áámá 'aama duu'nii'ní'n tī sndúū'n 'áámá corona. Ní canéé nguū'n ca'áámá cā'aama tí'n tī chí duuchi chí nguéé inee yí'nū Ndyuūs. ² 'Iiti chí monstruo chí ch'ēete mí'n chí n'diichí ní tan'dúú'cā 'iiti chí leopardo, 'tiicá tī. Ca'a tī ní tan'dúú'cā ca'a oso, 'tíicā ca'a tī. Cheendí tī ní tan'dúú'cā cheendí 'yá'n'yā'n cuá'aá, 'tíicā cheendí tī. 'Iiti dragón mii'n ca'á tī poder ye'n'ē tī ndúú'cū trono ye'n'ē tī na ta'a 'iiti monstruo chí ch'ēete mii'n chí nga'n'a ntii'nyú'n tī. ³ Ní n'diichí chí 'áámá chéé tí'n 'iiti monstruo chí ch'ēete taavi ca ní tan'dúú'cā chí nca'āi 'áámá 'iiti chí n'díí ní nduū'vā ye'n'ē tī, 'tíicā 'áámá tí'n tī. Ní nducyáácá 'i'i'yā'n ye'n'e i'n'yee'dí 'cūū néené che'n'e yí'nú yā ye'n'e chuū. Ní cue'n'ē yā ndúú'cū 'iiti monstruo mii'n. ⁴ Ní nducyáacá yā s'téenu yā 'iiti dragón mii'n cáávā chí ca'á tī poder ye'n'ē tī táámá 'iiti chí monstruo chí ch'ēete taavi ca. Ní 'i'i'yā'n 'tiicá ntúū'n chí'téenu yā 'iiti monstruo mii'n. Tuu'mi ní ca'n'a yā: ¿Du'u véé poder ye'n'ē tan'dúú'cā 'iiti monstruo 'cūū? ¿Du'u cúúví 'cuu'ma'n ndúú'cū 'iiti monstruo 'cūū ní chueēē ndúú'cū 'iiti 'cūū?

⁵ Ní 'iiti dragón ca'á tī poder 'iiti monstruo mii'n chí caa'má'n tī dendu'ū chí ch'ēete. Ní cunn'cāā nga'n'a tī contra ye'n'e Ndyuūs. Ní di'tiinuú tī chí nga'n'a ntii'nyu'n tī 'túú'cā chéé'ti 'uūvī ngeēcu 'uūvī 'iyū. ⁶ Ní 'tíicā idii'n 'iiti monstruo. Ní cunn'cāā nga'n'a tī contra ye'n'e Ndyuūs ní nga'n'a tī cunn'cāā contra ye'n'e chí duuchi Ndyuūs ní contra ye'n'e va'ai ch'ēeti nguuvī naachi Ndyuūs ch'ēetinée yā ní contra ye'n'e 'i'i'yā'n chí snée yā ndúú'cū Ndyuūs. ⁷ Ní 'tiicá ntúū'n 'iiti dragón ca'á tī poder 'iiti monstruo mii'n chí dí'n tī vaadi 'caa'va ndúú'cū 'i'i'yā'n chí ye'n'ē Ndyuūs ndíí chí ch'ēē tī ndúú'cū 'i'i'yā'n s'ee'n. Ní ca'á tī poder 'iiti monstruo chí nga'n'a ntii'nyú'n tī ye'n'e tanducué'n'ē raza ye'n'e 'i'i'yā'n ye'n'e tanducué'n'ē yáā'n ndúú'cū ye'n'e tanducué'n'ē davaacu ndúú'cū ye'n'e tanducué'n'ē nación. ⁸ Ní nducyáácá 'i'i'yā'n chí snée yā na yá'n'āa cu'téenu yā 'iiti monstruo mii'n. 'Tíicā né'n'e Ndyuūs. Ní nguéé canéé nguū'n chí duuchi 'i'i'yā'n s'ee'n na libro ye'n'e vida cue'n'e daā'ma'n chí ye'n'e 'i'i'yā'n chí duuchi 'iiti cuūchī. Ní 'i'i'yā'n s'ee'n ch'i'i'n'nú'n yā Cristo ndíí tiempo chí Ndyuūs din'dái yā i'n'yee'n'dí.

⁹ Nduuti chí 'áámá 'i'i'yā'n véé veé'n yā 'caandiveé'n yā nduudu 'cūū. ¹⁰ 'I'i'yā'n chí can'daa yā 'i'i'yā'n chí cuuvi preso yā, 'tiicá ntúū'n ma'á'n yā canéé chí cuuvi preso yā. 'I'i'yā'n chí n'gii'n'nu'n yā 'i'i'yā'n ndúú'cū machete 'uūvī lados 'caāi'n canéé chí cuuvi ntúū'n yā 'tíicā. Ní cáávā chuū 'i'i'yā'n chí ye'n'ē Ndyuūs canéé chí véé 'viich'ē'tí'nū'n ndúú'cū yā ní canéé chí i'téenu yā Ndyuūs.

¹¹ Cuayivi ní n'diichí táámá 'iiti monstruo chí ch'ēete ca chí can'dáa tī nguuaa'n yá'n'āa mii'n. Véé 'uūvī duu'nii'ní'n tī tan'dúú'cā 'áámá duu'nii'ní'n 'iiti cuūchī 'tiicá tī. Ní 'iiti monstruo ndii 'uūvī indeé tī tan'dúú'cā 'áámá 'iiti

dragón. ¹² Ní véé tanducuéⁿē poder yeⁿe 'iiti monstruo chi ndii 'uuvi chi ch'εεte taavi ca tan'dúúca poder yeⁿe 'iiti monstruo ch'εεte ca chí vmaaaⁿ. Ní diiⁿ tī chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū ní cu'téenu yā 'iiti vmaaaⁿ vmaaaⁿ chí 'iiti monstruo chí naca'ái tī ní nduūvā yeⁿe'ē tī. ¹³ Ní 'iiti chí monstruo chí ndii 'uūvī diiⁿ tī vaadi n'giinu ch'εεte n'dai. Diiⁿ tī chí can'daa yaⁿā yeⁿe'ē nanguuvi ndii vmaaaⁿ yáⁿā 'cūū ní n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ n'diichi yā chuū. ¹⁴ Ní caavā vaadi n'giinu chí diiⁿ tī taachi cheendií tī nanááⁿ 'iiti monstruo chí vmaaaⁿ vmaaaⁿ chí teé tī lugar chí diiⁿ tī 'túúca, tuu'mi ní chinnche'éi tī 'iiⁿyāⁿ chí ch'εetinée yā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ní ca'a tī orden 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí din'dái yā 'áamá santo ídolo tan'dúúca 'iiti monstruo chí nca'ái tī ndúúcu machete 'uūvī lados 'caaiⁿ ní cunduuchi tī chí cuuvi santo yeⁿe'ē yā. ¹⁵ Ní 'iiti monstruo chí vmaaaⁿ vmaaaⁿ ní ca'á tī poder 'iiti monstruo chiiⁿ ndii 'uuvi tī chí ca'á tī vida santo 'iiti ídolo miiⁿ. Ní 'iicú 'iiti santo tī cuuvi 'caan'máⁿ tī ní diiⁿ tī chí 'cuūvi nducyááca 'iiⁿyāⁿ chí nguéé i'téenu yā 'iiti santo miiⁿ. ¹⁶ Ní cuayiiivi ní 'iiti monstruo chí ndii 'uūvī ní diiⁿ tī ntúūⁿ chí nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúcu tanáⁿ'a 'iiⁿyāⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí 'cuiica ndúúcu 'iiⁿyāⁿ pobre yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí libre yā ní ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí 'áamá dichiiⁿve yā 'iivi yā, 'iiti monstruo miiⁿ diiⁿ tī chí nducyaaca yā canéé chí ndεε yā 'áamá sello na ta'a cuaacú yā o nchεεté yā. ¹⁷ Ní diiⁿ ntúūⁿ tī 'túúca. Mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi cuái yā o n'diicui yā nduuti chí nguéé ndεε yā sello yeⁿe'ē 'iiti monstruo ndii 'uūvī o chí duuchi tī o número yeⁿe'ē chí duuchi tī. ¹⁸ Ní chuū ní 'iiⁿyāⁿ chí déenu yā cuuvi diiⁿ yā. 'Iiⁿyāⁿ chí déenu yā caⁿ'á yā ngaⁿ'a duuchi yā chí dúúchí 'iiti monstruo ndii 'uūvī miiⁿ tī número miiⁿ ní lado yeⁿe'ē chí duuchi 'áamá saⁿ'ā. Ní número miiⁿ ní ngii jaāⁿ ciento canduū 'iinu ngeεcu jaaⁿ.

14

Ngiitá 'iiⁿyāⁿ chí 'áamá ciento canéé 'uūvī ngeεcu cuūuⁿ mil yeⁿe'ē chí nan-guaⁿ'ai yā

¹ Cuayiiivi ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchí chí chéendii yā ná yiūcú chí nguuvi Sión. Ní nduucú yā canéé 'áamá ciento 'uūvī ngeεcu cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ chí ndεε yā chí duuchi yā ndúúcu chí duuchi chiidá yā chí canee nguūⁿ nchεεté yā. ² Ní ch'iindiveéⁿ 'áamá nduudu chí ngeⁿ'ē na va'ai cheeti nguuvi. Ní nduudu miiⁿ tan'dúúca chí yuūdūu n'geεte chí chí yā n'dai nuūⁿniⁿ o tan'dúúca chí n'geεcu 'áamá daavi ch'εεte; ní nduudu miiⁿ ní tan'dúúca chí n'geεcu n'dee n'dái arpas chí idi'cuéécú 'iiⁿyāⁿ. 'Túúca nduudu miiⁿ. ³ Ní 'iiⁿyāⁿ chí n'dee n'dái miiⁿ chí snée yā nanááⁿ trono miiⁿ ní nanááⁿ ndu'u cuūúⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nanááⁿ 'iⁿ'ntyéⁿē miiⁿ ní ngiitá yā 'áamá canto chí ngai. Ní mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé ngii n'geeⁿ yā canto miiⁿ, dámaaⁿ ndu'u chí 'áamá ciento 'uūvī ngeεcu cuūuⁿ mil 'iiⁿyāⁿ chí Ndyuūs nadanguáⁿ'ai yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe'ē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ⁴ Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí saⁿ'ā chí nguéé ngaⁿ'á yā ndúúcu mar 'áamá n'daataá ní nguéé n'giindivaacú yā. Ní caⁿ'a yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchí 'áá tii nūuⁿ cuaaⁿ naachi caⁿ'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ Ndyuūs yaa'ví yā chí cuuvi yeⁿe'ē yā yeⁿe'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'iiⁿyāⁿ chí vmaaaⁿ vmaaaⁿ chí ch'i yā cáavā chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe'ē Ndyuūs ní yeⁿe'ē 'iiⁿyāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchí. ⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé ngaⁿ'á yā mar 'áamá nduudu yaadi ní nguéé véé nuuⁿndi yeⁿe'ē yā nanááⁿ trono yeⁿe'ē Ndyuūs.

Yeⁿe'ē chí ngaⁿ'ā 'iitū ángeles

6 Tuu'mi ní n'diichí táama ángel ngaá yā naavta'nā nanguuvi. Ní ángel mii'n ní ndéε yā nduudu chí canéé cue'n'e daā'ma'n chí nduudu ngai chí nangua'n'ai 'ii'n'yā'n. Ní nga'n'á yā nduudu ngai mii'n nanáán nducyaaca 'ii'n'yā'n ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū, nanáán nducué'n'ē naciones ndúúcu nducué'n'ē tribus ye'n'e 'ii'n'yā'n ndúúcu nducyaaca davaacu ye'n'e tanducué'n'ē 'ii'n'yā'n ndúúcu nducyaaca 'ii'n'yā'n chí snéε yā na yá'n'āa 'cūū. 7 Ní ángel mii'n ca'n'á yā ndúúcu 'áámá nduudu díttūu: Ndís'tī 'va'á nī Ndyuūs, dich'εεtē nī 'ii'n'yā'n ti 'āā ndaa hora chí dii'n yā juzgar nducyaaca 'ii'n'yā'n. Dich'εεtē nī 'ii'n'yā'n chí din'dái yā nanguuvi ndúúcu yá'n'āa ndúúcu nuū'n'n'yá'n'ā ndúúcu naachí icān'daa nuū'n'n'.

8 Ní n'diichí taama ángel can'dáa yā ángel mii'n ní nga'n'á yā: Yáān Babilonia 'āā ntuūvii. Yáān Babilonia chí yāā ch'εεtē mii'n 'āā ntuūvii ti 'ii'n'yā'n ye'n'e yáān mii'n ní dii'n yā chí tanán'ā 'ii'n'yā'n ye'n'e nducué'n'ē nación dinuu'ndi cá yā ní ca'n'á yā ndúúcu n'daataa ó isa'n'ā chí nguéé ye'n'é yā ti dii'n yā nuu'ndi tan'dúúca chí dii'n 'ii'n'yā'n s'ee'n.

9 Ní cuayiivi ní n'diichí ndii 'línú ángel mii'n can'dáa yā ángel s'ee'n ní ca'n'a yuudu yā: Nduuti chí 'áámá 'ii'n'yā'n cu'téenu yā 'iiti monstroo mii'n ndúúcu 'iiti santo chí dáámá ndúúcu 'iiti mii'n ní 'ii'n'yā'n ndéε yā sello ye'n'é ti nchεεtē yā o na ta'á yā, 10 canéé chí cuta'á yā neené taa'n castigo chí Ndyuūs ca'n'á yā ca'a yā 'ii'n'yā'n mii'n. Ní castigo mii'n tan'dúúca 'áámá copa diituu ndúúcu vaadi taa'n ye'n'e Ndyuūs. 'Tíicā va. Ní castigo mii'n ní chii'n chí 'ii'n'yā'n s'ee'n cuuvi yá'ái ye'n'é yā ndúúcu nguuchi yá'n'ā ní ndúúcu tuū chí nguuvi azufre chí nguuchi ya'n'ā ní cuuvi chó'ōo chuū nanáán ángeles ye'n'é Ndyuūs ní nanáán 'ii'n'yā'n chí duuchi 'iiti cucu'hi. 11 Ní 'yáá'n'mi'n ye'n'é nguuchi yá'n'ā mii'n chí castigo mii'n ngεε cue'n'e daā'ma'n ye'n'e lugar chí n'geenu yā ngii. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n chí n'geenu yā ngii ní i'téenu yā 'iiti monstroo mii'n chí ch'εεtē taavi ca ndúúcu 'iiti chí santo ye'n'é tī. Ní ndéε yā seña ye'n'é chí duuchí tī na cuerpo ye'n'é yā. 'Ii'n'yā'n s'ee'n nguéé ntaavi'tuunúú'n yā ye'n'e chí ya'ái yā ndí nguéé nguuvi ndí nguéé n'gaa'n. 12 Ní cáávā chuū 'ii'n'yā'n chí ye'n'e Ndyuūs ní n'giindiveé'n yā mandamiento ye'n'é yā ní 'áámá canéé yā chí i'téenu yā Cristo ní canéé chí vεε paciencia ye'n'é yā.

13 Cuayiivi ní 'úú ch'iindiveé'n 'áámá nduudu ye'n'e va'ai cheeti nguuvi chí nga'n'a ngii 'úú 'tíicā: Díj, Juan, dingúu'n di chuū. De'ε chúúca yeenu 'ii'n'yā'n chí ca'n'á yā 'cuūvi yā tiempo 'cūū ndí tiempo chí cuchii, 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā Señor. Ní 'tíicā cuuvi nga'n'a Espíritu N'dai ye'n'é Ndyuūs. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ntaavi'tuunúú'n yā ye'n'e nti'nnyu'n ye'n'é yā ní candéε yā ndúúcu yā ye'n'e chí dii'n yā.

Cosecha ye'n'e yá'n'āa 'cūū

14 Cuayiivi mii'n ní n'diichí 'áámá meē'n cuéε. Ní 'áámá 'ii'n'yā'n vεε yā vmaaa'n meē'n mii'n ní tandúúca Jesucristo chí duuchi Sá'n'ā chí Daiya 'Ii'n'yā'n ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū. Canduu ti'n yā 'áámá corona ye'n'e 'dí'nguāa'n ní na ca'á yā ní ndéε yā 'áámá hoz chí 'caāi'n. 15 Ní n'diichí táámá ángel can'dáa yā ye'n'e yaācū mii'n ye'n'e Ndyuūs ní yuudu ca'n'a yā ndúúcu 'ii'n'yā'n chí vεε yā na meéé'n mii'n. 'Cáácá dí cosecha ndúúcu hoz ye'n'e di ti maa'n ní 'āā tiempo ye'n'e chí dii'n di cosechar ti cosecha ye'n'ē yá'n'āa mii'n 'āā n'daacā.

16 Ní'n'uú'n nūu'n 'ii'n'yā'n chí vεε yā na meē'n mii'n ch'iicá yā cosecha ye'n'e yā chí canéé na yá'n'āa ní nta'á yā.

17 Tuu'mi ní táámá ángel can'dáa yā ye'n'e yaācū mii'n chii'n canéé na va'ai cheeti nguuvi. Ní 'tíicā ntūu'n ángel mii'n ndéε yā 'áámá hoz chí 'caāi'n. 18 Ní táámá ángel chí candéε yā cuidado ye'n'e nguuchi ya'n'ā vmaaa'n náta'i ye'n'e

yaacū miiⁿ can'dáa yā yeⁿe nátaī ní caⁿa yuudu yā ángel chi ndεε yā hoz chí 'caāiⁿ. Dii 'caaca di ndúúcu hoz 'caāiⁿ yeⁿe di duuⁿnē 'líiⁿ yeⁿe yá'á 'líiⁿ miiⁿ ndúúcu n'gui'i chi uvas chi canéé na yá'áa ní cuta'a di uvas miiⁿ ti n'gui'i yeⁿe 'āā n'daacā maaⁿ.

¹⁹ Tuu'mi ní ángel miiⁿ ndúúcu hoz 'caāiⁿ yeⁿe yā ch'iica yā duuⁿne 'líiⁿ yeⁿe yá'á chí snéé ndúúcu n'gui'i uvas yeⁿe chí canee vmnaaⁿ yá'á. Ní nta'á yā n'gui'i uvas ní s'nééⁿ yā n'gui'i uvas miiⁿ na trapiche naachi cuta'á yā nuūⁿnīⁿ uvas miiⁿ chí vino. Ní trujal miiⁿ ní tan'dúúca castigo chí ch'εεε n'dai chí Ndyuūs caⁿa yā chí ca'a yā 'iiⁿyāⁿ. ²⁰ Ní trapiche naachi cuta'á yā nuūⁿnīⁿ yeⁿe uvas miiⁿ canéé 'áámá lado yeⁿe yāáⁿ miiⁿ. Ní yeⁿe trapiche can'daa n'deeé n'dái yuūⁿ chí yaacu. Ní yuūⁿ miiⁿ tan'dúúca 'áámá yíicú ch'εεε yuūⁿ chí ngii caadi 'iīnū ciento kilómetros yeⁿe. Ní yaacu n'dái indáá ndii na freno yeⁿe 'yúudu.

15

Angeles ndúúcu tá ndεēchē yá'āi

¹ Cuayiiwi ní n'diichi táámá señaal na va'ai cheeti nguuvi chí ch'εεε n'dai ní cheⁿe yiinú yeⁿe. Ní v'éé ndεēchē ángeles ndúúcu ndεēchē chí cuuvi 'nuūcá'ai chí 'cuiinu. Ní ndúúcu ndεēchē chí cuuvi 'nuūcá'ai chí 'cuiinu, ndúúcu chuū nuūⁿ 'cuiinū tiempo chí Ndyuūs nduuvi taáⁿ yā.

² Tuu'mi n'diichi 'áámá nuūⁿnīⁿyá'ā chí tan'dúúca vidrio ndístaⁿa ndúúcu nguūchí yá'á. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí chεé yā cuⁿu yā ndúúcu 'iiti monstroo miiⁿ ndúúcu 'iiti chí santo yeⁿe tí ndúúcu 'iiⁿyāⁿ chí canéé chí duuchi tí ní número yeⁿe tí na cuerpo yeⁿe yā, 'iiⁿyāⁿ chí ichéé yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chééndii yā nīⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿyá'ā chí vidrio miiⁿ, ní ndεε yā arpas chí Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ³ Ní chiitá yā canto yeⁿe Moisés, chí saⁿá chí dichíⁿve sa Ndyuūs. Ní chiitá yā canto yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchī. Ní 'tíicā nduudu chí chiitá yā:

Dii Señor Ndyuūs chí v'éé tanducuéⁿe dendu'ū poder ndúúcu di. N'geεε taavi ca dii ní ngeⁿe yiinú yú yeⁿe tanducuéⁿe dendu'ū chí diiⁿ di. Dii rey yeⁿe tanducuéⁿe nación ní yúuní yeⁿe di ní cuaacu.

⁴ Díi, Señor, ¿du'ū nguéé 'va'á dii? ¿Du'ū nguéé caaⁿmaⁿ chí dii ní neené ch'εεε dii tí dámaaⁿ dii chí dεεve di? Ní ndaa 'iiⁿyāⁿ yeⁿe tanducuéⁿe naciones nanááⁿ dii chí dich'εεé yā dii caati nducyáácá 'iiⁿyāⁿ n'diichi yā chí diiⁿ di tanducuéⁿe dendu'ū chí cuaacu ní n'daacā n'dai.

⁵ Ní cuayiiwi ní n'diichi chí nanguaaⁿ cheendi va'āi yeⁿe yáacū chí canéé na va'ai cheeti nguuvi, ní cheeti yaacū miiⁿ, miiⁿ canéé cuarto chí yaānūu naachi canéé tuū ch'εεé chí canéé nguūⁿ ley yeⁿe Moisés. ⁶ Ní yeⁿe yaacū miiⁿ can'dáa ndεēchē ángeles. Ní ndεε yā ndu'u ndεēchē chí n'nuu cá'ai yā. Ní v'éé catecai yā yeⁿe tīnūⁿ chí nguuvi lino chí cuéé ní dεεve. Ní n'dεē chíichí nīⁿnuⁿ yā ndúúcu cinta yeⁿe 'díiⁿnguāⁿ. ⁷ Núúⁿmáⁿ cheeti nūⁿ 'áámá 'iiⁿyāⁿ naachi na cuuúⁿ yā ní ca'a yā ndu'u ndεēchē ángeles ndεēchē 'cuutí yeⁿe 'díiⁿnguāⁿ ca'áámá ca'áámá yā 'áámá 'cuutí chí ndiitú yeⁿe castigo chí neene taaⁿ chí yeⁿe Ndyuūs chí canduuchi cueⁿe daāⁿmaⁿ. ⁸ Ní yaacū miiⁿ ndiitú 'yaaⁿmiⁿ chí can'daa yeⁿe vaadi ch'εεε taavi ca yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe poder yeⁿe yā. Ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ cuuvi cundaa yā na yaacū miiⁿ ndii taachi chó'oo ndεēchē vaadi ya'ai chí ndεε ndu'u ndεēchē ángeles.

16

Ndeēchē 'cuutií ye'ne vaadī ya'ai

1 Tuu'mi ní ch'indiveéⁿ 'áámá nduudu neene díitūu chi can'daā ye'ne yaacu miiⁿ ní ngaⁿ'a ngii ndu'u ndeēchē ángeles miiⁿ: Ndís'tií ángeles, cueⁿ'é ní ní n'daaviyái nī vmnaaⁿ yáⁿ'áa ye'ne chí snúūⁿ cheēti 'cuutií ye'ne nī chí castigo chí neené díitūu chí Ndyuūs ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ.

2 Ní ángel vmnááⁿ vmnaaⁿ cheⁿ'e yā n'daaviyái yā chí snúūⁿ 'cuutií ye'ne yā vmnaaⁿ yáⁿ'áa ní vmnaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ndéε yā sello ye'ne 'iiti monstroo na cuerpo ye'ne yā, 'iiⁿ'yāⁿ chí it'éenu yā 'iiti santo ye'ne é tī. Ní can'dáá n'dúú'ví n'gēεtē chí neené ya'ai na cuerpo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

3 Tuu'mi ní ndii chííⁿ ndii 'uúvī ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií ye'ne yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ní nduuví yuuúⁿ tan'dúúⁿcā yuuúⁿ ye'ne 'aama tináⁿ'ā. Ní tanducuéⁿ'ē 'iiti chí sduuchí cheēti nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā miiⁿ ch'ti tī.

4 Ní ndii chííⁿ ndii 'ínú ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií ye'ne yā vmnaaⁿ ye'ne yíícú ní vmnaaⁿ ye'ne náachi can'daā nuūⁿnīⁿ miiⁿ. Ní nducuéⁿ'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ nduuví yuuúⁿ. 5 Ní niiⁿ'nuúⁿ nūuⁿ ch'iindiveéⁿ ángel ye'ne nuūⁿnīⁿ miiⁿ chí ngaⁿ'a yā: Dii Señor, 'āá canéé dí cuááⁿ vmnaaⁿ, ní canee di maaⁿ. Dii ní cuaacu di ti n'diichi di nuūⁿndi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 6 Ní 'tíicā diiⁿ di caati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'iiⁿ'núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ye'ne di ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí 'áámá díiⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ ye'ne di ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chí can'a nduudu cuaacu ye'ne di. Ní maaⁿ ní dii nca'a di yuuúⁿ ye'ne nuūⁿnīⁿ miiⁿ chí cu'ú yā caati 'tíicā chí n'daacā chí cu'ú yā yuuuⁿ miiⁿ cucááⁿvā chí diiⁿ yā chí nguéé n'daacā.

7 Ní ch'iindiveéⁿ nduudu ye'ne 'áámá ye'ne nátaí chí ngaⁿ'a ngii Ndyuūs, ní ngaⁿ'a: Dii, Ndyuūs, chí v'éé tanducuéⁿ'ē dendu'ú poder ndúúⁿcū di, cuaacu níiⁿ'nyúⁿ n'diichi di nuuⁿndi ye'ne 'iiⁿ'yāⁿ. Ní diiⁿ di chí cuaacu ní n'dai taavi.

8 Ní n'diichí ndii cuūuⁿ ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií ye'ne yā vmnaaⁿ ye'ne 'yáⁿ'ā. Ní ca'á yā poder 'yáⁿ'ā miiⁿ chí 'neeⁿ 'yáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúⁿcū 'yáⁿ'ā ye'ne. 9 Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ní chíichi yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'núⁿ taáⁿ ye'ne 'yáⁿ'ā miiⁿ. Ní neené taaⁿ ya'ai ye'ne é yā. Ní cunncaá caⁿ'a yā ye'ne chí duuchi Ndyuūs chí v'éé poder ye'ne é ye'ne é ndeēchē cá'ai 'cūú. Naati 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nguéé ndaacadaamí yā ye'ne nuuⁿndi ye'ne é yā ní nguéé dich'εεté yā Ndyuūs.

10 Ní n'diichí ndii nyuⁿ'u ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií ye'ne yā vmnaaⁿ ye'ne trono ye'ne 'iiti monstroo miiⁿ ní vmnaaⁿ ye'ne tanducuéⁿ'ē chí ngaⁿ'á tī ntiⁿ'nyuⁿ ye'ne é ní canéé ná 'áámá maáiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cheⁿ'enée yā chíiya yā cááⁿvā chí ya'ai yā. 11 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cunncaá caⁿ'a yā ye'ne Ndyuūs chí canéé yā na va'ai cheēti nguuví cucááⁿvā chí ya'ai ye'ne yā ndúúⁿcū n'duu'vi ye'ne é yā. Ní nguéé nandaacadaamí yā ye'ne nuuⁿndi ye'ne é yā.

12 Tuu'mi ní ndii chííⁿ ndii niyaaⁿ ángel miiⁿ n'daaviyái yā 'cuutií ye'ne é yā vmnaaⁿ yíícú ch'εεte chí nguuví Eufrates ní nuūⁿnīⁿ ye'ne yíícú ch'εεte miiⁿ nti'i. Ní n'guaáⁿ 'aama yúúni ní 'iicu 'iiⁿ'yāⁿ reyes cuuvi cuchii yā cuaaⁿ náachi can'daā 'yáⁿ'ā na yúúni miiⁿ.

13 Tuu'mi ní n'diichí chí can'daā 'iinū espíritus ye'ne yááⁿ'nguiniūⁿ chí tan'dúúⁿcā sapo, 'tíicā espíritus. Ní can'daā ye'ne é cheendi 'iiti dragón miiⁿ ní ye'ne é cheendi 'iiti monstroo chí ch'εεte taavi cá tī ní ye'ne é cheendi profeta chí ngaⁿ'a yā chí ye'ne é Ndyuūs 'yá, ní nguéé ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu ye'ne mááⁿ yā. 14 Espíritus ndúúⁿcū espíritus ye'ne yááⁿ'nguiniūⁿ ní díiⁿ yā señas ye'ne vaadī n'giinu. Ní cueⁿ'e yā nanááⁿ nducyááⁿcá reyes ye'ne é núúⁿ'máⁿ iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūú chí nadaama yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí cuuvi 'cuuⁿ'maⁿ yā nguuví chí

ch'εετε chi yeⁿ'é Ndyuūs chi vέέ nducueⁿ'ē dendu'u poder yeⁿ'e yā. ¹⁵ Ní Cristo ngaⁿ'á yā. Cuin'diichí nī. 'Úú ní cuchíí tan'dúúcā 'áámá chíduucu. De'ē chúúccā n'dai 'iⁿ'yāⁿ chi sндуuchí yā ní snúuⁿ yā catecai yā ní nguéé 'cuεεtinéé yā chi chíica yā chi yuucu yā chi 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ inaáⁿ yā ní 'íicú cuuvi 'cuináaⁿ yā. ¹⁶ Ní espíritus nduuvidaami yā reyes yeⁿ'e yáⁿ'āa na 'áámá lugar chi nguuvi Armagedón na davaacu hebreo.

¹⁷ Tuu'mi ní ndii chííⁿ ndii ndεεchē ángel miiⁿ n'daaviyai yā 'cuutií yeⁿ'e yā na 'yúúné. Ní yeⁿ'e yáacū miiⁿ chi canéé na va'ai chεεti nguuvi mííⁿ can'daā 'áámá nduudu neene díítūu lado yeⁿ'e trono miiⁿ chí ngaⁿ'á 'túúccā: Āā tunééⁿ nducueⁿ'ē.

¹⁸ Tuu'mi ní vέέ 'cuaí ndúúccū nduudu s'eeⁿ ndúúccū daavi ndúúccū chi diituu n'dái n'nuⁿ'u yáⁿ'āa. Ní ch'εετε ca nguéé ti tan'dúúccā chi cunee ndii tiempo chi 'iⁿ'yāⁿ canéé yā iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū. ¹⁹ Ní yāāⁿ ch'εεte chi yāāⁿ Babilonia miiⁿ chí 'iⁿ'ū taaⁿ ní nducueⁿ'ē yāāⁿ yeⁿ'ē iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū ní sndεεve. Ní Ndyuūs nn'gáácú yā yeⁿ'e yāāⁿ ch'εεte chi yāāⁿ Babilonia miiⁿ. Ní ca'á yā 'iⁿ'yāⁿ chi canéé na yāāⁿ s'eeⁿ chi cu'ú yā vino yeⁿ'é yā chi vino yeⁿ'e vaadi taaⁿ yeⁿ'é Ndyuūs. Ní vino miiⁿ chi ca'á yā ní castigo chi neené díítūu. ²⁰ Ní tanducueⁿ'ē yáⁿ'āa islas ndúúccū tanducueⁿ'ē yīicū n'gεεte ní ndáá inaaⁿ. ²¹ Ní yeⁿ'e nanguuvi ní ndεεve n'deeé n'dái yuúū chi neené díituu vmaaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí. 'Áámá áámá yuúū miiⁿ n'gii tan'dúúccā 'uúvī ngeεcu kilos. Ní 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí caaⁿ'maⁿ taáⁿ yā yeⁿ'é Ndyuūs cáávā yeⁿ'e vaadi ya'ai miiⁿ yeⁿ'e yuúū ti castigo yeⁿ'ē vaadi ya'ai miiⁿ ní nééné díítūu.

17

Nuuⁿ'ndi taavi yeⁿ'e 'áámá n'daataá chi nééné caⁿ'a tá ndúúccū saⁿ'ā s'eeⁿ

¹ Tuu'mi ní 'áámá ángel naachi ndεεche yā chi ndεε yā ndu'u ndεεchē 'cuutií ndáa yā nanááⁿ 'úú, ní caⁿ'a yā chíi yā 'úú: Dii, Juan cuchíí di nduucu ní 'úú ní 'cuuⁿ'míⁿ dii castigo chi ch'εεte ca chi cuchíí vmaaaⁿ 'áámá ndaataá chi vέé cá saⁿ'ā yeⁿ'ē ta. N'daataá miiⁿ ní vέε yā vmaaaⁿ nuūⁿ'nī'yāⁿ'ā s'eeⁿ. ² Saⁿ'ā reyes yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū cueⁿ'é yā ndúúccū n'daataá miiⁿ ní n'gεεtinéé yā ndúúccū n'daataá miiⁿ. Ní nducyaaca 'iⁿ'yāⁿ chi snéé yā na yáⁿ'āa cueⁿ'é yā ndúúccū n'daataá ó isaⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'e yā tan'dúúccā chi cuu'ví yā ndúúccū vino yeⁿ'e tá yeⁿ'ē chi dinuuⁿ'ndi cá yā 'tíicā.

³ Ní 'úú canéé maáⁿ poder Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs ní ángel miiⁿ candéε yā 'úú na yāāⁿ cuuⁿ'máⁿ naachi nguéé ch'εεtinéé 'iⁿ'yāⁿ. Ní mííⁿ n'diichí 'áámá n'daataá candúu tá 'áámá monstro cuá'a tī chi ch'εεte ca. Ní nééné n'deeé chi duuchi chi contra yeⁿ'e Ndyuūs s'nééⁿ nguūⁿ na cuerpo yeⁿ'e 'iiti miiⁿ. Ní vέé ndεεche tiiⁿ tī ní vέé ndiichí duuⁿ'niiⁿ'nī tī. ⁴ Ní n'daataá chi candúu ta monstro cuá'a tī ní canuuⁿ tá vestido chi morado ndúúccū cuá'ā. Ní vέé adorno yeⁿ'ē tá chi 'díⁿ'nguāaⁿ ndúúccū tuūu chi nééné ya'ai chíí'vē ndúúccū perlas. Ní ndεε tá ná ta'a tá 'aama taza yeⁿ'e 'díⁿ'nguāaⁿ chi díituu ndúúccū dendu'ū chi nguεε n'daacā chi nuūⁿ'ndi vaatii ndúúccū chi dendú'ū yeⁿ'e chi cueⁿ'e tá ndúúccū saⁿ'ā s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'e tá. ⁵ Ní canéé nguūⁿ 'áámá chi duuchi ná nchεεtē tá chi canúúⁿ n'de'ei chi neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chi 'túúccā. Yāāⁿ Babilonia ch'εεte chi chεεcu nducyaaca n'daataá chi caⁿ'ā yā ndúúccū saⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'e yā ndúúccū nducueⁿ'ē cosas chi nguéé n'daacā na iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí diiⁿ 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁶ Ní 'úú chicadiiⁿ'úúⁿ chi n'daata miiⁿ ní cuu'ví tá caati cu'u ta yuúūⁿ yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chi n'díi yā ti yeⁿ'e Ndyuūs ní yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'e Cristo. Ní taachi n'diichí chuū cueⁿ'e yiinú yeⁿ'ē.

7 Tuu'mi ní ángel chi ndeεε yā 'úú nga'n'a yā ngīi yā 'úú: ¿De'ε cúúví chí nge'm'e yīinu dí ye'n'e chuū? 'Úú ní cuuví díi chí canúú'n 'de'ei ye'm'ē 'ndaataá mīi' ndúúcu yē'n'e monstuo ch'εεte chí ndeε tī ndaataá mīi', monstuo mīi' chí véε ndeεchē tīi' nī ndiichi duu'nīi'nī' nī tī. 8 'Iiti monstuo chí n'diichī dī ní 'áámá tī chí ndii tiempo vmaaa' canduuchí tī naati maa' ní 'āā ntéε tī, naati 'iiti mīi' cáámá canéé chí can'daá tī na yīivē ye'n'e yā'n'ā vmaáán vmaaa' chí ca'n'á tī dī'cuīnu tī. Ní 'iī'yā' chí snée yā na yā'n'ā ní nguéé snée chí duuchí yā na libro ye'n'e vida cue'n'e daā'ma' ndíi taachi Ndyuūs din'dái yā i'n'yeēndī. 'Iī'yā' s'ee' ní nge'n'e yīinu yā taachi n'diichí yā 'iiti mīi' chí vmaaa' canduuchí tī naati maa' ní 'āā ntéε tī. 'Āā ch'íi tī naati nnguacuneé tī ndaá tī.

9 Ní ye'n'e chúū véé cá chí cuuvi déenu 'iī'yā'. Ndu'u ndeεchē tīi' nī chíi' tan'dúúca chí ndeεchē yīic' ch'εεte naachi n'daataá mīi' ní véε yā vmaaa' ye'n'ē. 10 Ní véé ndeεchē reyes. Nyu'u' reyes ní ch'īi yā. Maa' ní 'áámá rey mīi' ní nga'n'a ntiī'nyu' yā ye'n'e 'iī'yā' chí véé maa'. Ní táámá rey ní canéé chí ndaá yā. Ní taachi ndaá rey mīi' chí ndu'u chí ndeεchē nguéé 'naa' tiempo canéé yā i'n'yeēndī. 11 Ní táámá 'iiti monstuo chí vmaaa' canduuchí tī ní maa' ní 'āā ntéε tī tī ch'íi tī ní 'iiti mīi' chí rey mīi' ní nduuvídaámá tī ndúúcu ta ndeεchē tī. Ní cuayiivi ní rey mīi' ca'n'á yā cuuvi ndai yā chí vaadi n'gīi ye'n'e ndii 'uūví cuuvi chí infierno.

12 Ní ndu'u ndiichi duu'nīi'nī' nī tī chí n'diichi di chíi' chí ndu'ū ndiichi reyes chí 'āā cuéé cuta'á yā poder ye'n'é yā naachi nga'n'a ntiī'nyu' yā. Taachi cuta'á yā poder ní chí cuuví reyes ndúúcu 'iiti monstuo mīi' 'áámá hora nūu'. 13 Ní reyes s'ee' ní dáámá nūu' vaanicadīnūu' ye'n'é yā. Ní ca'a yā poder ye'n'é yā ndúúcu fuerzas ye'n'e yā na ta'a 'iiti monstuo mīi'. 14 Ní reyes ní 'cuu'ma' yā ndúúcu 'iī'yā' chí nguuví 'iiti cuūchī naati 'iī'yā' mīi' chí nguuví 'iiti cuūchī cuché yā ye'n'e reyes. Ní Señor ch'εεte ca ní 'iivi nducyaaca 'iī'yā' señores ní rey ch'εεte ca ye'n'ē nducyaaca reyes. Ní 'iī'yā' s'ee' chí canéé yā ndúúcu 'iī'yā' mīi' ní Ndyuūs yaa'ví yā 'iī'yā' s'ee' chí cuuvi ye'n'é yā. Ní Ndyuūs ndeεvé yā 'iī'yā' s'ee' chí ye'n'é yā. Ní 'iī'yā' s'ee' ní 'aama canee yā ndúúcu chí i'téenu yā Ndyuūs.

15 Ní ángel mīi' ca'n'a yā chíi yā 'úú: Nuū'nī'yā'n'ā s'ee' chí n'diichī di naachi véε n'daataá chí ca'n'a tá ndúúcu sa'n'a s'ee', nuū'nī'yā'n'ā s'ee' ní chíi' chí yāā' s'ee' ndúúcu n'dee n'dái 'iī'yā' ndúúcu 'iī'yā' chí nga'n'a n'dee n'dái davaacu chí n'dáá' ndúúcu naciones. 16 Ní ndu'u ndiichí duu'nīi'nī' nī tī chí véé ye'n'e monstuo mīi', nguéé ne'n'e n'daataa mīi'. Ní cuta'a tī nducué'ē ye'n'e n'daataa mīi'. Ní diví tī catecai n'daataa mīi' ní s'neē' tán'ā chí yuucū tá. Ní che'é tī yuūtē ye'n'e tá. Ní 'nee' ya'n'ā n'daataa mīi' ndúúcu nguuchi ya'n'ā. 17 Caati Ndyuūs s'née' yā na staava ye'n'e reyes chí díi' yā 'túúca tan'dúúca chí Ndyuūs ne'n'é yā chí díi' yā. Ní ndiichi duu'nīi'nī' nī tī nduuvídaámá tī ní ca'á tī poder ye'n'é tī na ta'a 'iiti monstuo mīi' chí caa'ma' ntiī'nyu' tī. Ní 'túúca díi' tī chí cuuví cuaacu nduudu chí nga'n'a Ndyuūs. 18 Ní n'daataá chí n'diichí di chíi' chí yāā' ch'εεte chí caa'ma' ntiī'nyu' ye'n'e nducyaaca reyes chí snée yā ná i'n'yeēndī.

18

Yāā' Babilonia ntuūví

1 Ní cuayiivi mīi' ní n'diichí táámá ángel chí ngiicá yā ye'n'e na va'ai cheeti nguuví ní véé poder ch'εεte ye'n'é yā. Ní yā'n'ā mīi' canéé deεve ndúúcu deεve ye'n'e ángel mīi'. 2 Ní 'cai yīicú yā ní ca'n'a yā: Yāā' chí ch'εεte nituūví,

yáaⁿ Babilonia chi ch'εετε ní nítuūvī. Ní maaⁿ ní ch'εεtinee espíritus yeⁿe yáaⁿngiinūⁿ ndúúcu espíritus chi nguéé n'daacā. Ní n'dee n'dái 'yaada chi vaatī snéé tí yáaⁿ miīⁿ, 'yaada chi ní nguéé 'iinéé yīnū yā 'iiti. ³ Caati n'daataa miīⁿ chi yáaⁿ Babilonia miīⁿ ní ca'a tá vino chi vaadi taaⁿ yeⁿe tá nducyaaca 'iī'yāⁿ ní cu'ú yā vino miīⁿ chíiⁿ chi yeⁿe chi dinuuⁿndi tá. Ní reyes yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cocies yā na yáaⁿ miīⁿ ní dinuuⁿndi yā. Ní 'iī'yāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūū díiⁿ yā negocios chi 'cuiica yā cucáāvā poder yeⁿe vaadi 'cuiica yeⁿe tá.

⁴ Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ táamá nduudu yeⁿe va'ai chεeti nguuvi chi ngaⁿ'a 'túucā: Ndis'tiī, 'iī'yāⁿ yeⁿ'é, nan'daa ní yeⁿe yáaⁿ miīⁿ caati nguéé díiⁿ ní nuuⁿndi ndúúcu tá. Ní nguéé cuta'á ní yeⁿe vaadi yá'āi yeⁿe tá. ⁵ Tí núúⁿndi yeⁿe tá n'dee n'dái chi ndaā ndii na va'ai chεeti nguuvi. Ní Ndyuūs nin'gaacu yā yeⁿe chí díiⁿ tá chí nguéé n'daacā. ⁶ Ní ndis'tiī díiⁿ ní ndúúcu tá tan'dúúca chí díiⁿ tá nduucú ní. Ní ca'á ní tá'nā miīⁿ 'uūvī vueltas yeⁿe chí tee tá ndis'tiī. Ní didiitú ní ndúúcu vino yeⁿe taza yeⁿe tá ndúúcu vino chí 'uūvī veces ditiinúú yeⁿe chí tee tá ndis'tiī. ⁷ Ní díiⁿ ní chí 'cuenú taavi tá cuuvi ní cuuvi yá'ai yeⁿe tá n'dee cá tan'dúúca chí maaⁿ tá dich'εεte maaⁿ ta tá'nā ndúúcu chí véé cá chí sta'a tá cáāvā maaⁿ tá. Ní 'túicā nacadiinuuⁿ tá maaⁿ tá na staava yeⁿe tá. 'Muuⁿ caneé ní 'úú véé tan'dúúca 'aama reina véé yā. Nguéé n'daata nguá'āa 'úú. Ní nguεε 'cuenú cuuvi. ⁸ Ní yáaⁿ Babilonia, cáāvā chí díiⁿ tá 'túucā, n'dee n'dái vaadi yá'āi ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿe tá na 'áamá nguuvi nūⁿ, chíiⁿ chí cuuvi yá'ai yeⁿe 'iī'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'cuūvi yā ní chεεcu yā chí ya'ai yā. Ní cuiicu yā ní cuūcu 'iī'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcu nguuchi yá'nā ti Señor Ndyuūs miīⁿ ní véé poder yeⁿ'é yā chí ch'εεte taavi ca ní ngaⁿ'á yā chí condenado yā.

⁹ Ní reyes yeⁿe yá'nā 'cūū chí cueⁿ'é yā ndúúcu tá ní dinuuⁿndi yā ndúúcu tá, ní n'dee n'dái véé yeⁿ'é yā tí díiⁿ yā tan'dúúca chí díiⁿ tá. Reyes miīⁿ cuéécú yā ní yuudu n'dái cuεεcú yā taachi snaaⁿ yā tá'nā miīⁿ chí cuūcu tá ní snaaⁿ yā 'yaaⁿmiⁿ yeⁿ'é tá. ¹⁰ Ní 'va'á yā yeⁿ'é tá cáāvā castigo yeⁿe tá ní cuéndii yā yaⁿ'ai yeⁿ'é tá ní caaⁿ'māⁿ yā: Dε'ε chúúca ya'ái díi, dε'ε chúúca ya'ái díi n'daata chí yáaⁿ Babilonia chí ch'εεte chí véé poder ch'εεte yeⁿ'é, tí chεeti 'áamá miniíⁿyúⁿ nūⁿ ndaā castigo yeⁿ'é díi.

¹¹ Ní 'iī'yāⁿ chí díiⁿ yā negocio na iⁿ'yeeⁿdí 'cūū cuεεcú yā ní yuudu n'dái cuεεcú yā cáāvā yáaⁿ Babilonia miīⁿ. Ní ya'ai yā cáāvā yáaⁿ miīⁿ tí nguéé véé mar 'áamá 'iī'yāⁿ chí cuuvi cuái yā yeⁿe mercancia chí ndεε yā. ¹² Mar 'áamá 'iī'yāⁿ nguéé cuái yā yeⁿe chí ndεε yā chí 'díiⁿnguāaⁿ ndúúcu 'díiⁿnguēε, ndúúcu tuūú chí yaⁿ'ai chíiⁿvē, ndúúcu perlas ndúúcu tíinūⁿ n'dai ca chí nguuvi lino, ndúúcu tíinūⁿ seda, ndúúcu tíinūⁿ n'dai ca chí cuá'ā ndúúcu tíinūⁿ n'dai ca chí morado, ndúúcu tanducuéⁿ'é clase yeⁿe yá'nā chí yuūdú ngééⁿ, ndúúcu cosas yeⁿe marfil, ndúúcu nducuéⁿ'é cosas yeⁿe yá'nā chí yaⁿ'ai chíiⁿvē ndúúcu cūū cuááⁿ, ndúúcu cūū, ndúúcu tuūú mármol, ¹³ ndúúcu canela, ndúúcu especias chí yuudu ngééⁿ, ndúúcu cúⁿ'úyaa, ndúúcu ungüento chí nguuvi mirra ndúúcu perfumes chí dεεve ngééⁿ, ndúúcu vino, ndúúcu aceite, ndúúcu harina fino, ndúúcu trigo. Ní ndéé yā ntúūⁿ 'iiti s'eeⁿ yeⁿ'e carga ndúúcu 'iiti cuūchī s'eeⁿ, ndúúcu 'yuūdū s'eeⁿ, ndúúcu carros, ndúúcu 'iī'yāⁿ chí esclavos. ¹⁴ Ní 'iī'yāⁿ s'eeⁿ chí díiⁿ yā negocios miīⁿ ngaⁿ'á yā yeⁿe yáaⁿ ch'εεte miīⁿ: Tanducuéⁿ'é cosas yeⁿe chí nguéé n'daacā n'dai chí neⁿe 'iī'yāⁿ yeⁿ'e yáaⁿ 'āā ntéé véé. Ní nducuéⁿ'é chí vaadi 'cuiica ndúúcu cosas chí n'dai taavi yeⁿ'e yáaⁿ miīⁿ 'āā ntéé véé. Ní 'āā ntéé cuuvi nndaāca yā tanducuéⁿ'é dendu'ū yeⁿ'é.

15 Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi diín yā negocios ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yāāⁿ ch'εεte miiⁿ, chíⁿ chi diiⁿ chí 'cuicá yā. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuεεtindíí yaⁿ'ái yā ti 'va'a yā yeⁿe castigo yeⁿe yāāⁿ miiⁿ. Ní cuεεcú yā ní yuudu n'dai 'cuaí yā. 16 Ní ngaⁿ'a yā: De'e chúú^{cā} ya'ai yeⁿe yāāⁿ Babilonia ch'εεte ti tan'dúú^{cā} 'áámá n'daataá chi véé vestido yeⁿe tiinūⁿ lino chi yaⁿ'ai chíⁿ'vē ndúú^{cū} tiinūⁿ chi cuá'a ndúú^{cū} morado. Ní véé adorno yeⁿe tá chi 'dííⁿnguāⁿ ndúú^{cū} tuūu chi yaⁿ'ai chíⁿ'íⁿvē ndúú^{cū} perlas. 17 Ní chεεti 'áámá hora nūⁿ tanducuéⁿ'ē vaadī 'cuica yeⁿe yāāⁿ miiⁿ ní ch'iinu. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ capitanes chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe barcos ti diín yā negocios cucáá^{vā} barcos yeⁿe yā ní ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā na barcos, ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí diín yā ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿe barcos, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní chεεtindíí yaⁿ'ai yā. 18 Ní taachi n'diichí yā 'yaaⁿ'míⁿ yeⁿe nguuchi yaⁿ'ā yeⁿe yāāⁿ miiⁿ 'cai yiicú yā: ¿Chεε táámá yāāⁿ tan'dúú^{cā} yāāⁿ 'cūū?

19 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní s'neéⁿ yā iyaā^{cā} vmnaaⁿ tiín yā ní chεεcú yā. Ní yuudu n'dai chεεcú yā. Ní 'cai yā: De'ē chúú^{cā} ya'ai, de'ē chúú^{cā} ya'ai yeⁿe yāāⁿ ch'εεte miiⁿ. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí véé barco yeⁿe yā vmnaaⁿ nuūⁿníⁿ'yāⁿ'ā ní 'cuíca yā cáá^{vā} vaadī 'cuica yeⁿe yāāⁿ miiⁿ, chεεti 'áámá hora nūⁿ ch'iinu yāāⁿ ch'εεte miiⁿ ndúú^{cū} chí véé yeⁿ'ē.

20 Naati ndís'tií chi canéⁿ na va'ai chεεti nguuvi ndúú^{cū} ndís'tií chí apóstoles, ndúú^{cū} ndís'tií chí ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'é Ndyuūs ní ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs, nducyáá^{cā} ní yeenú ní yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ti Ndyuūs caⁿ'a yā chí condenado yāāⁿ miiⁿ. Ní Ndyuūs diín yā justicia yeⁿ'e ndís'tií.

21 Tuuⁿ'mi ní ángel chi neené ditiinú yā sta'á yā 'áámá tuūu ch'εεte chí tan'dúú^{cā} 'áámá tuūu ch'εεte yeⁿ'e molino. Ní canuúⁿ yā tuūu miiⁿ na nuūⁿníⁿ'yāⁿ'ā ní ngaⁿ'á yā. 'Tíicā: Ní diitu dituuví yā yāāⁿ Babilonia chí yāāⁿ ch'εεte miiⁿ ní 'āā ntéé cuuvi n'diichí yā yāāⁿ miiⁿ. 22 Ní 'āā ntéé n'giindiveeⁿ yā na yúúⁿi yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ música yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí di'cuεεcú yā arpas, ndúú^{cū} música yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ músicos, ndúú^{cū} música yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí i'tiiví yā flautas, ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chí di'cuεεcú yā trompetas. Ní nguéé véé 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ ntiⁿ'nyuⁿ na yāāⁿ miiⁿ. Ní nguéé n'giindiveeⁿ yā chí 'cuεεcu tuūu yeⁿ'e molino na yāāⁿ miiⁿ. 23 'Āā ntéé n'diichí yā chidεεve yeⁿ'e lámparas yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. 'Āā ntéé n'giindiveeⁿ yā ruido yeⁿ'e 'viicú chí diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí n'giindivaacú yā. 'Áará chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní diín yā negocios ní ch'εεte n'dai ca poder yeⁿ'é yā nguéé ti tanáⁿ'a yā yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū, ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní chinnche'éf yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e tanáⁿ'ā naciones ndúú^{cū} dendu'ū yeⁿ'e vaadī ngaatu chí diín yā.

24 Ní na yāāⁿ ch'εεte miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nndaāca yā yuūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Ndyuūs ndúú^{cū} yuūⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí yeⁿ'é Ndyuūs ndúú^{cū} yuūⁿ yeⁿ'e nducyáá^{cā} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿ'dí 'cūū chí ch'íi yā.

19

1 Cuayiivi miiⁿ ní ch'iindiveeⁿ 'áámá nduudu chí ch'εεte n'dai yeⁿ'e na va'ai chεεti nguuvi chí yeⁿ'e neéⁿ'e 'yaaⁿ n'dai 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ngaⁿ'a yā: Aleluya. Dich'εεte yú Ndyuūs ti nadanguáⁿ'ai yā s'uuúⁿ. Ní vaadī deεve n'gii ndúú^{cū} tanducuéⁿ'ē poder ní yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e yú.

2 Caati Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} nduudu cuaacu chí n'dai. Ngaⁿ'á yā chí n'daataá chí cueⁿ'e tá ndúú^{cū} saⁿ'ā s'eeⁿ ní condenado tá ti n'daataa mííⁿ ní diiⁿ tá chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāⁿ'āa 'cūū ní

dinuu^mndi yā cáávā chi néené dinuu^mndi tá. Ndyuūs ca'a yā castigo tá^mā miiⁿ caati ngée tá yuūuⁿ yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ chi dichí^ívē yā Cristo taachi ch'iiⁿ'nuⁿ tá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

³ Ní n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'a ntúuⁿ yā: Aleluya. Dich'εεε yú Ndyuūs. 'Yaaⁿ'miⁿ yeⁿe n'daataá miiⁿ chi cuucu yaⁿ'ā tá^mā 'áámá cheε 'yaaⁿ'miⁿ yeⁿe tá chi castigo yeⁿe tá cuen'e daāⁿmaⁿ.

⁴ Ní nduⁿ'u ndiicú cuūuⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿē ndúúcu nduⁿ'u cuūuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ch'eēndiitínⁿ dii yā nanááⁿ Ndyuūs chi véε yā na trono yeⁿ'é yā ní nducyaaca yā ndúúcu naáⁿ yā na yáⁿ'āa chi'téenu yā Ndyuūs ní caⁿ'a yā 'tíicā: Aleluya. Dích'εεε yú Ndyuūs.

⁵ Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu yeⁿe trono miiⁿ chi ngaⁿ'a 'tíicā: Nducyáácá nī canéé chi dich'εεé nī Ndyuūs yeⁿe yú. Ndís'tiī chi ngaⁿ'a ntíiⁿ'nyúⁿ nī ndúúcu tanáⁿ'a nī, nducyaaca nī chi dichí^ívē nī Ndyuūs ní 'va'á nī yeⁿe yā.

'Viicu yeⁿ'ē chi ch'iindivaacú 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī

⁶ Ní táámá vmnéⁿ'ēe ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu yeⁿ'ē n'deeē n'dái 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chi n'gεεcú naachí 'yaaⁿ n'dái nuūⁿnīⁿ ní tan'dúúcā chi n'gεεcu diituu n'dái daavi. Ní ngaⁿ'a yā:

Aleluya. Dich'εεε yú Ndyuūs ti Señor yeⁿe yú, Ndyuūs yeⁿe yú chi véé tanducuéⁿ'ē dendu'ū poder nduucú yā 'āā ngaⁿ'a ntíiⁿ'nyúⁿ yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē dendu'ū.

⁷ Maaⁿ ní yeenu taavi yú ní véé vaadī yeenu nanáaⁿ yú ní caⁿ'a yú chi ch'εεε taavi ca Ndyuūs ti ndaā tiempo chi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī ní 'caandavaacú yā. Ní n'daataá yeⁿ'e yā 'āā véé yaaⁿ tá. N'daataá miiⁿ ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Cristo.

⁸ Ní ca'á yā n'daataa yeⁿ'e yā 'áámá vestido chi yeⁿ'e lino chi yaⁿ'ai chí^ívē chi dεεvε ní cuéε.

Ní tiinūⁿ lino miiⁿ ní chí^ín chi vida chi n'dai taavi yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿ'é Ndyuūs.

⁹ Tuuⁿ'mi ní ángel chi candéε yā 'úú caⁿ'a yā chíi yā 'úú. Díí, Juan, dingúuⁿ di 'tíicā: De'e chúúca n'dai cáávā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi 'áámá 'caí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuchí yā naachi 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi 'iiti cuūchī 'caandavaacú yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ che'e nguiniú yā yeⁿ'e 'viicu miiⁿ. Ní ángel miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā 'úú: Nduudú'cū ní yeⁿ'é Ndyuūs ní cuaacu.

¹⁰ Ní 'úú chiitiiⁿ'yá na ca'a ángel miiⁿ chi dich'εεé ángel miiⁿ. Ní caⁿ'a yā: Nguéé 'tíicā diiⁿ di. 'Úú ntúūⁿ dichiiⁿ'vé Ndyuūs tan'dúúcā díí ndúúcu hermanos yeⁿ'ē di dichí^ívē nī Ndyuūs ní ngaⁿ'a nī nduudu cuaacu yeⁿ'e Jesucristo. Dii, cu'téenu di Ndyuūs. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é Cristo ní ngaⁿ'á yā cáávā chi Ndyuūs ch'iⁿ'i yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chíiⁿ chi ngaⁿ'á yā.

Yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi canduú yā 'yuūdūu cuéε

¹¹ Tuuⁿ'mi ní n'diichí chi canda'āi va'ai cheeti nguuvi ní can'dāā 'áámá 'yuūdūu cuéε. Ní Cristo chi canduú yā 'yuūdūu miiⁿ chi duuchí yā ní 'Áámá N'daacá N'dai yā ní Cuaacú yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní diiⁿ yā tanducuéⁿ'ē chi cuaacu taachi diiⁿ yā caandaá ní n'diichí yā nuuⁿ'ndi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹² Ní nduutinaáⁿ yā miiⁿ ní tan'dúúcā nguuchi yaⁿ'ā, 'tíicā nduutinaáⁿ yā. Ní canéé n'deeē n'dái coronas na tiīⁿ yā. Ní canéé nguūⁿ 'áámá chi duuchi yā chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé n'diichí yā. Dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ deenú yā dε'ε chi

duuchí yā. ¹³ Ní catecaí yā chi canuuⁿ yā ndiituú yúuúⁿ. Ní chi duuchí yā ní Nduudu ye^{'e} Ndyuūs. ¹⁴ Ní cuaaⁿ daamí yā ní n'dáa n'dee n'dái soldados ye^{'e} va'ai chεeti nguuví ndúú^{cū} catecaí yā chi lino chi ya^{'ai} chíí^{vē} chi cuéé ní deεve. Ní soldado candúu ntúuⁿ yā 'yuūdūu cuéé ye^{'e} yā. ¹⁵ Ní na cheendí Cristo can'daā 'áamá machete nduu 'uúvī lados 'caāiⁿ. Ní ndúú^{cū} chuú n'nuú cá'ai yā 'ii^{'n}yāⁿ ye^{'e} naciones. Tuu^{'mí} ní caa^{'n}maⁿ ntii^{'nyú} yā diituú ye^{'e} naciones ndúú^{cū} 'áamá nduucu cūū. Ní ngii ca'a yā lugar chi 'ii^{'n}yāⁿ s'eeⁿ sta'á yā vino chi nuūⁿnī ye^{'e} n'gui'i uvas chi 'ii^{'n}yāⁿ dinde'éí yā ndúú^{cū} ca'á yā. Ní Cristo ca'a yā 'ii^{'n}yāⁿ s'eeⁿ chí cu'u yā vino miiⁿ chí castigo ye^{'e} vaadi taa^{'n} ye^{'e} Ndyuūs chí véé tanducué^{'n}ē poder chí véé ní ye^{'e} yā. ¹⁶ Ní canéé nguūⁿ na vestido ye^{'e} yā ní na 'dii^{'m}má yā chí duuchí 'cūū: Rey ch'εete ye^{'e} nducué^{'n}ē reyes chí véé, Señor 'iiví yā ch'εete ye^{'e} nducyaaca señores 'iiví chí véé.

¹⁷ Ní cuayiiví nuūⁿ n'diichí 'aama ángel cheendii yā vmnaaⁿ 'yá^{'n}ā. Ní ángel miiⁿ yuudu n'dái n'gai yā ní ca^{'n}a yā chíi yā nducyaaca 'iiti chí ngaá tí nánguuví: Ndís'tiī 'iiti s'eeⁿ cuchii ní nduuvidaamá ní chí che^{'e} nguuiⁿ ní chí ye^{'e} 'viicu ye^{'e} Ndyuūs chí ch'εete. ¹⁸ Cuchii ní chí che'ē ní yuute ye^{'e} reyes ndúú^{cū} yuute ye^{'e} capitanes ndúú^{cū} yuute ye^{'e} sa^{'n}ā chí véé ca fuerzas ye^{'e} yā ndúú^{cū} yuute ye^{'e} 'yuūdūu ní ye^{'e} nducyaaca 'ii^{'n}yāⁿ chí sндуú yā 'yuūdūu ndúú^{cū} yuute ye^{'e} nducyááca 'ii^{'n}yāⁿ, 'ii^{'n}yāⁿ chí libre yā ní 'ii^{'n}yāⁿ chí esclavo yā, 'ii^{'n}yāⁿ chí nga^{'n}a ntii^{'nyu} ndúú^{cū} taná^{'n}ā 'ii^{'n}yāⁿ.

¹⁹ Tuu^{'mí} ní n'diichí 'iiti monstruo chí ch'εete ca ndúú^{cū} reyes ye^{'e} i^{'n}ye^{'e}ndí 'cūū ndúú^{cū} soldados ye^{'e} yā chí nduuvidaamá yā ndúú^{cū} 'iiti miiⁿ chí diiⁿ yā caandaá ndúú^{cū} 'ii^{'n}yāⁿ chí canduú yā 'yuūdūu cuéé miiⁿ ndúú^{cū} soldados ye^{'e} yā. ²⁰ Ní 'ii^{'n}yāⁿ miiⁿ chí canduú yā 'yuūdūu cuéé miiⁿ sta'á yā monstruo miiⁿ chí 'iiti preso tí. 'Tiicá ntúūⁿ sta'á yā chí preso sa 'áamá sa^{'n}ā chí nga^{'n}a sa chí profeta sa, ní nguéé profeta sa. Naati sa^{'n}ā miiⁿ diiⁿ sa señas ndúú^{cū} vaadi n'gúinūu ní chinnche'éí yā 'ii^{'n}yāⁿ chí canéé ndúú^{cū} sello ye^{'e} tí na cuerpo ye^{'e} yā. Ní i'téenu yā 'iiti santo ye^{'e} tí. Níicú nduu 'uuví sa chí preso sa, 'ii^{'n}yāⁿ miiⁿ sta'á yā nduu 'uuví sa ne^{'e} chí canduuchi sa ní chin'dáá nuúⁿ yā nduu 'uuví sa na nuūⁿnī'yá^{'n}ā ye^{'e} ngiichi ya^{'n}ā chí ngiichi ndúú^{cū} tuū chí azufre. ²¹ 'Áamá yā ndúú^{cū} machete 'uuví lados 'caāiⁿ chí canéé na cheendí yā chí canduú yā na 'yuūdūu cuéé ch'ii^{'n}núⁿ yā taná^{'n}ā soldados ye^{'e} 'iiti monstruo. Ní nducyaaca 'yááá che'ē tí nducué^{'n}ē yuute ye^{'e} soldados ní chíitu 'yááá s'éeⁿ ye^{'e} yúútē ye^{'e} yā.

20

Ye^{'e} mil nduūyū

¹ Cuayiiví ní n'diichí 'áamá ángel chí cuch'éeⁿ yā ye^{'e} va'ai chεeti nguuví ní ndéé yā na ta'a yā llave ye^{'e} yivé yá^{'n}ā ndúú^{cū} 'áamá cadena ch'εete ca. ² Ní ángel miiⁿ sta'á yā 'iiti dragón chí cúú miiⁿ chí canéé tí ndii tiempo chí chó'oo chí nguuví diablo o yáá^{'n}nguiinūⁿ chí Satanás. Ní ángel miiⁿ dichiiichí yā 'iiti dragón miiⁿ ndúú^{cū} cadena ch'εete ca. Ní canéé tí 'tiicā chεeti 'áamá mil nduūyū. ³ Ní ángel miiⁿ chin'dáá nuúⁿ yā 'iiti dragón miiⁿ na yivé yá^{'n}ā naachi canee chíichí tí. Ní nan'gaadi yā cheendi va'ai ye^{'e}. Ní s'neéⁿ yā 'áamá sello vmnaaⁿ cheendi va'ai miiⁿ. Ní 'iiti dragón miiⁿ 'aā ntéé cuuvi cannche'éí tí 'ii^{'n}yāⁿ ye^{'e} naciones ndíi 'cuiinu 'áamá mil nduūyū. Ní cuayiiví ní canéé chí n'daatí yā 'iiti dragón miiⁿ 'áamá tiempo 'lííⁿ nuūⁿ.

⁴ Ní cuayiivi ní n'diichí tronos ní 'iiⁿyāⁿ vée yā na tronos. Ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ ca'á yā poder 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi diiⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichí almas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ndiitaá daandu yā ti caⁿa cuaacú yā yeⁿe Jesucristo. Ní caⁿ'a ntúuⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿe Ndyuūs. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéeⁿ chi'téenu yā 'iiti monstroo miiⁿ, ní nguéeⁿ chi'téenu yā 'iiti santo yeⁿe tí. Ndií nguéeⁿ ndúú ca'a yā lugar 'iiti monstroo miiⁿ chi s'neéⁿ tí sello yeⁿe tí ncheéⁿ yā o ta'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'εεtinduuchí ntuuⁿ yā ní ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā dáámá ndúúⁿcū Cristo cheεti 'áámá mil nduūyū. ⁵ Chuū miiⁿ ní vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanduuchí ntuuⁿ yā naati tanáⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ chi n'díi yā nguéeⁿ nduuchí ntúuⁿ yā ndíi chi chó'oo 'áámá mil nduūyū miiⁿ. ⁶ De'ε chúúⁿcā yeenu 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿe Ndyuūs, 'iiⁿyāⁿ chí vmnááⁿ vmnaaⁿ caⁿ'á yā ch'εεtinduuchí ntuuⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā. Maaⁿ ní ndii chíiⁿ ndii 'úúví cuuvi 'cuúví 'iiⁿyāⁿ nguéeⁿ vée poder yeⁿe chí tuneen 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'cuúví yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi chiiduú s'eeⁿ yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe Cristo ní caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā dáámá ndúúⁿcū Cristo cheεti 'áámá mil nduūyū.

⁷ Ní taachi ch'iinu 'áámá mil nduūyū miiⁿ n'daatíi yā yááⁿnguiinūⁿ chí ndíchiichi sa ní cuchεε sá yeⁿe yíivéé chí vácūū naachi canée sa. ⁸ Ní caⁿ'a sa chiica sa chí canche'ei sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿe naciones yeⁿe núúⁿmáⁿ ín'yeedí chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿ'á yā lado yeⁿe sa. Ní canche'ei sa rey Gog ndúúⁿcū yááⁿ Magog chí yááⁿ yeⁿe yā. Ní nadidáámá sá nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí diiⁿ sa caandaá. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúⁿcū sa ní n'dee n'dái yā tan'dúúⁿcā yaⁿ'ā ndúútíi yeⁿe yíicú. ⁹ Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'é yā nuuⁿ'maⁿ ín'yeedí ní cuaaⁿ diituu ní nuuⁿ'maⁿ ndiivi yeⁿe campamento yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí yeⁿe Ndyuūs ní yeⁿe yááⁿ Jerusalén chí Ndyuūs neené neⁿe. Ní Ndyuūs dicho'ó yā chí chingéε nguuchi yaⁿ'ā yeⁿe na va'ai cheεti nguuví. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngiichi ndúúⁿcū nguuchi yaⁿ'ā miiⁿ ní d'cuúⁿ yā. ¹⁰ Ní yááⁿnguiinūⁿ miiⁿ chí diablo chí chinnche'ei sá 'iiⁿyāⁿ, 'áámá yā chín'dáánuúⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ ndii nuúⁿ'ni'yáⁿ'ā chí ngiichi ndúúⁿcū tuū azufre naachi 'āá chín'dáánuúⁿ yā 'iiti monstroo miiⁿ ndúúⁿcū profeta chí nguéeⁿ caⁿ'a yā nduudu cuaacu. Ní 'cueenú yā cuuvi na lugar miiⁿ ndii nguuví ndíi n'gaaⁿ. Ní cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ ní 'cueenú yā cuuvi.

Cristo n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ taachi ch'iindí yā na trono cuéε yeⁿe yā

¹¹ Cuayiivi ní n'diichí 'áámá trono chí ch'εεte ní cuéε ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ vée yā na trono miiⁿ. Ní na yáⁿ'āa ndúúⁿcū nanguuvi cueⁿ'e yeⁿ'ē nanáaⁿ yā. 'Áā ntéε mar táámá lugar naachí cuuvi cuεεtineé na yáⁿ'āa ndúúⁿcū nanguuvi. ¹² Ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí n'díi yā, tináⁿ'ā chí n'gεεte yā chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yā ndúúⁿcū tanáⁿ'ā tináⁿ'ā. Nducyaaca yā ní cheεtíndii yā nanááⁿ Ndyuūs. Ní Ndyuūs nan'guaáⁿ yā libros yeⁿe yā. Ní nan'guaáⁿ yā táámá libro chí libro yeⁿe vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ. Ní Ndyuūs n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e tináⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'é dendu'ū chí canée nguūⁿ na libro s'eeⁿ tan'dúúⁿcā chí diiⁿ yā. ¹³ Ní 'iiⁿyāⁿ chí ch'íi yā nguaaⁿ nuúⁿ'ni'yáⁿ'ā ní nan'dáa yā. Ní tanáⁿ'ā chí snúú yā na lugar yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí n'díi ní nan'dáa yā. Ní Cristo n'diichí yā nuuⁿndi yeⁿ'e ca'áámá ca'aamá yā tan'dúúⁿcā chí diiⁿ yā. ¹⁴ Tuuⁿ'mi ní vaadí n'gii ndúúⁿcū lugar yeⁿ'é ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí n'díi yeⁿ'e 'áámá yā cannúúⁿ yā ná nuúⁿ'ni'yáⁿ'ā chí ngiichi. Ní nuúⁿ'ni'yáⁿ'ā chí ngiichi miiⁿ, chíiⁿ chí ndíi 'úúví vaadí n'gii ní yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí n'díi yā. ¹⁵ 'Áámá 'iiⁿyāⁿ chín'dáá nuuⁿ yā na nuúⁿ'ni'yáⁿ'ā chí ngiichi miiⁿ nducyááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ canee n'guūⁿ chí duuchi yeⁿ'e yā na libro yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿ'maⁿ.

21

Yeⁿe va[']ai che^eti nguuvi ngai ndúúcu iⁿ'yeeⁿdi ngai

¹ Maaⁿ ní n'diichí táamá va[']ai che^eti nguuvi chí ngai ndúúcu 'áamá yáⁿ'áa chí ngai ti va[']ai che^eti nguuvi chí vmnááⁿ vmnáaⁿ miiⁿ ndúúcu yáⁿ'áa chí vmnááⁿ vmnáaⁿ miiⁿ ní chó'óo yeⁿ'e. Ní 'tiicá ntúūⁿ 'áá ntéé véé nuūⁿ'nīⁿ yáⁿ'á.

² Ní 'úú, Juan, n'diichí yááⁿ chí de^eve chí yááⁿ Jerusalén chí ngai chí chíicá yeⁿ'e na va[']ai che^eti nguuvi naachi canéⁿ Ndyuūs. Ní yááⁿ miiⁿ ní ye^eve taavi tan'dúúca 'aama n'daataá chí caama 'caandavaacu tá ní de^eve idiⁿ tá ndúúcu tá cáávā novio yeⁿ'e tá. ³ Ní ch'iindiveéⁿ 'áamá nduudu ch'éete yeⁿ'e na va[']ai che^eti nguuvi chí ca[']a 'túúca; Cuin'diichí ní maaⁿ. Va[']ai yeⁿ'e Ndyuūs ní canee ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs canéⁿ yā nguāaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní Ndyuūs canéⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā. Ní maááⁿ Ndyuūs miiⁿ ní cuuvi Ndyuūs yeⁿ'é yā. ⁴ Ndyuūs didéevé yā nuūⁿ'nīⁿ nduutinaaⁿ yā yeⁿ'e nduutinaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Áá ntéé cuuvi 'cuūvi yā. 'Áá ntéé cuuvi ya[']ai ca yā ní 'áá ntéé cu^eecu yā. 'Áá ntéé cuuvi 'cuenú yā cuuvi ti dendú'ú yeⁿ'e cuááⁿ vmnáaⁿ 'áá chó'óo.

⁵ Tuu[']mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chí vé^e yā na trono miiⁿ ní ca[']a yā: Ndis'tiī n'diichí ní. 'Úú ní diiⁿ tanducuéⁿ'é dendu'ú chí nduuví ngai. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ca[']a yā chíi yā 'úú: Dii, Juan, dingúu['] di nduudu s'eeⁿ ti nduudu s'eeⁿ ní nduudu cuaacu. Ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi cu'téenu yā nduudu s'eeⁿ.

⁶ Cuayiivi ca[']a yā chíi yā 'úú 'tíicá: 'Úú dīn'dai nducuéⁿ'é. 'Úú ní yeⁿ'e cuaaⁿ naachi inga'a ní ndíi cuaaⁿ ná 'cuiinu tan'dúúca letras A ndíi Z yeⁿ'e alfabeto. 'Iiⁿ'yāⁿ chí yaaca yā 'úú ní ca'á nuūⁿ'nīⁿ chí cu'ú yā tanducuéⁿ'é chí neⁿ'é yā ní ngu^eé nadíí'vé yā cáávā nuūⁿ'nīⁿ miiⁿ chí vida cueⁿ'e daā[']maⁿ. ⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuché^e yā yeⁿ'é tanducuéⁿ'é 'úú ní ca'á tanducuéⁿ'é chuū chí cuuvi yeⁿ'é yā. Ní 'úú cuuvi Ndyuūs yeⁿ'e yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cuuvi daiyá. ⁸ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí 'va'a yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ngu^eé i'téenu yā o 'iiⁿ'yāⁿ chí ngu^eé neⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí n'gii[']núⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí ca[']a yā ndúúcu n'daataá o isa[']a chí ngu^eé yeⁿ'e yā, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nadii['] dendu'ú yeⁿ'e ngaatu, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā santos chí ídolos, ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí yaadí yā, nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canéⁿ chí ca[']a yā nuūⁿ'nīⁿ yáⁿ'á chí ngiichi ndúúcu ya[']a ní ndúúcu tuū azufre. Chuū ní chíi['] chíi ndii 'uūvi cúúvi 'cuūvi yā.

Yeⁿe yááⁿ Jerusalén chí ngai

⁹ Tuu[']mi ní ndaā nanááⁿ 'úú 'áamá che^e ángel naachi ndéeché yā chí véé 'cuūtí yeⁿ'é yā, 'cuūtí s'eeⁿ ndúúcu ndéeché vaadi ya[']ai yeⁿ'e cuaaⁿ na 'cuiinu. Ní ca[']a yā chíi yā 'úú: Díi, Juan, cuchí di 'muu['] ní 'úú 'cuu[']míⁿ dii du'ú chí novia chí n'daataá yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi 'iiti cuūchí.

¹⁰ Ní chuū ní yeⁿ'e chí n'diichí taachi canéⁿ maaⁿ poder yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. Angel candé^e yā 'úú naachi véé 'áamá yīicū ch'éete ní yaacu. Ní ch'i[']n'í yā 'úú yááⁿ ch'éete ní de^eve chí nguuvi Jerusalén chí cuch'éeⁿ yeⁿ'e na va[']ai che^eti nguuvi yeⁿ'e nanááⁿ Ndyuūs. ¹¹ Yááⁿ miiⁿ ní de^evé ngii ndúúcu yeⁿ'é Ndyuūs chí de^evé ngii. Ní de^evé ngii yeⁿ'e yááⁿ miiⁿ ní tan'dúúca 'áamá tuū chí ya[']ai chíí'vé chí tan'dúúca tuū jaspe chí de^evé tan'dúúca cristal. ¹² Ní véé 'áamá nche^etí nuu[']maⁿ ndiivi na yááⁿ miiⁿ ndúúcu ndichúúví cheendi va'āi ch'éete yeⁿ'e. Ní véé ndichúúví ángeles 'áamá 'áamá yā ní nguaindaí yā 'áamá 'áamá cheendi va'āi ch'éete miiⁿ. Ní chí duuchi chí canéⁿ nguū['] vmnáaⁿ ca'áamá ca'áamá cheendi va'ai ch'éete miiⁿ ní 'áamá yeⁿ'e chí duuchi yeⁿ'e chí

ndu'u ndichúúví tribus yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ chi Israel chi judíos. ¹³ Ní véé 'iinū cheendi va'āi n'geete 'áámá 'áámá lado yeⁿ'ē yāāⁿ miiⁿ. Cuaaⁿ naachi can'daā 'yáⁿ'ā véé 'iinū cheendi va'āi. Ní cuaaⁿ na 'niiⁿ'nuuⁿ véé 'iinū cheendi va'āi, ní cuaaⁿ ndiiyā véé 'iinū cheendi va'āi, ní cuááⁿ na ngiiya 'yáⁿ'ā véé 'iinū cheendi va'āi. ¹⁴ Ní cimientu yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ véé ndichúúví tuūu chi cimientu yeⁿ'ē. Ní chi duuchi yeⁿ'e ndu'ū ndichuuví apóstoles yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chi duuchi 'iiti cuūchī, 'áámá 'áámá chi duuchí yā canéé nguūⁿ vmnaaⁿ 'áámá 'áámá tuūu miiⁿ.

¹⁵ Ní ángel miiⁿ chi ngāⁿ'a yā ndúúúⁿ 'úú ndéé yā 'áámá tááⁿ ndúú yeⁿ'e 'díⁿ'nguāⁿ chi dicaadí yā yāāⁿ miiⁿ ndúúúⁿ cheendi va'āi ch'ēete miiⁿ yeⁿ'ē ndúúúⁿ ncheētī miiⁿ yeⁿ'ē. ¹⁶ Ní yāāⁿ miiⁿ ní cuadrada ní chi ch'eeⁿ'nuu dáámá nūuⁿ ndúúúⁿ chi ch'ēēnūu. Ní ángel miiⁿ ní dicaadí yā yāāⁿ miiⁿ ndúúúⁿ nduu yeⁿ'e 'díⁿ'nguāⁿ. Ní caadi yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ní 'uūví mil canéé 'uūví cientos kilómetros yeⁿ'ē. Ní chí ch'eeⁿ'nuu miiⁿ ní chí ch'ēēnūu ní chí yaacu yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ 'āā daamá nūuⁿ. ¹⁷ Ní ángel miiⁿ dicaadí yā nancheētī miiⁿ. Ní ngí 'iinū ngeecu cuūuⁿ metros chi ángel miiⁿ dicaadí yā. Ní caadí miiⁿ ní dáámá ndúúúⁿ caadí yeⁿ'e chí caadí 'iⁿ'yāⁿ chí snee iⁿ'yeedí 'cūū.

¹⁸ Ní ncheētī miiⁿ ní chin'dai ndúúúⁿ tuūu jaspe. Ní yāāⁿ miiⁿ ní chin'dai yeⁿ'e dámaāⁿ 'díⁿ'nguāⁿ puro. Ní tan'dúúúⁿ chí 'nááⁿ vidrio deⁿve, 'tíicā yāāⁿ miiⁿ. ¹⁹ Cimientu yeⁿ'e ncheētī miiⁿ ndí adornado ndúúúⁿ tanducuéⁿ'ē tuūu chí yaⁿ'ai chíí'vē. Cimientu chí vmnááⁿ vmnaaⁿ miiⁿ ní yeⁿ'e tuūu jaspe, ndí chííⁿ ndii 'uūví miiⁿ ní yeⁿ'e tuūu zafiro, ndii chííⁿ ndii 'iínú miiⁿ ní yeⁿ'e tuūu ágata ní ndii chííⁿ ndii cuūuⁿ miiⁿ ní yeⁿ'e tuūu esmeralda. ²⁰ Ndií chííⁿ ndii nyuⁿ'u miiⁿ ní yeⁿ'ē tuūu ónice, ní ndii chííⁿ ndii niyaaⁿ miiⁿ ní yeⁿ'ē tuūu cornalina, ní ndii chííⁿ ndii ndéēchē ní yeⁿ'e tuūu crisólito, ní ndii chííⁿ ndii niiⁿ'niⁿ ní yeⁿ'e tuūu berilo, ní ndii chííⁿ ndii nuuⁿ ní yeⁿ'e tuūu topacio, ní ndii chííⁿ ndii ndiichi ní yeⁿ'e tuūu crisoprasa, ní ndii chííⁿ ndicháámá ní yeⁿ'e tuūu jacinto, ní ndii chííⁿ ndichúúví ní yeⁿ'e tuūu amatista. ²¹ Ní ndu'u ndichúúví cheendi va'āi n'geete miiⁿ ní ndiichúúví perlas. Ní ca'áámá ca'áámá cheendi va'āi ch'ēete miiⁿ ní 'áámá perla nūuⁿ. Ní yúúni ch'ēete yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ dámaāⁿ 'díⁿ'nguāⁿ puro ní dinááⁿ tan'dúúúⁿ vidrio deⁿve.

²² Ní 'úú nguéé n'diichí mar 'áámá yaācū na yāāⁿ miiⁿ ti Señor chi Ndyuūs chi véé tanducuéⁿ'ē dendu'u poder yeⁿ'e yā ndúúúⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī miiⁿ, 'iⁿ'yāⁿ s'uuuⁿ chí Ndyuūs chí yaācū yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. ²³ Ní yāāⁿ miiⁿ nguéé neⁿ'e 'yáⁿ'ā ndí nguéé ndúú 'iⁿ'yū chí deⁿve yeⁿ'ē ti Ndyuūs chí deⁿve ngii ní deⁿve yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ, ní 'iⁿ'yāⁿ chí duuchi 'iiti cuūchī ní deⁿve yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. ²⁴ Ní 'iⁿ'yāⁿ chí nadanguaⁿ'ai yā yeⁿ'e naciones chíicá yā ná deⁿve yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. Ní reyes yeⁿ'e yāⁿ'āa 'cūū ndéé yā ch'ēete yeⁿ'e maáⁿ yā ndúúúⁿ honra yeⁿ'e maáⁿ yā nduucú yā ndii yāāⁿ miiⁿ. ²⁵ Ní cheendi va'ai n'geete yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ nguéé nduudí núuⁿ'máⁿ nguuví. Ní 'āā ntéé véé n'gaaⁿ miiⁿ. ²⁶ Ní 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e naciones yeⁿ'e iⁿ'yeedí 'cūū ní ndéé yā yeⁿ'ē chí ch'ēete ndúúúⁿ honor yeⁿ'e naciones yeⁿ'é yā. ²⁷ Nguéé cuuvi cundaā na yāāⁿ miiⁿ dendu'u chí nguéé deⁿve, ndúúúⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí nguéé n'daacá, ndúúúⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā nduudu yaadi. Dámaāⁿ cundaa 'iⁿ'yāⁿ chí canéé nguūⁿ chí duuchi yā na libro yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ chí ndéé 'iⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī.

22

¹ Tuu'mi ní ángel miiⁿ ch'iⁿ'i yā 'úú 'áámá yíicú deⁿve naachi canéé nuūⁿ'niⁿ yeⁿ'e vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Nuūⁿ'niⁿ miiⁿ ní deⁿvé tan'dúúúⁿ cristal ní ican'daā yeⁿ'e trono yeⁿ'e Ndyuūs ndúúúⁿ trono yeⁿ'e 'iⁿ'yāⁿ chí nguuví 'iiti cuūchī.

² Ní náávta'a ye'n'e yúúni ch'εεte ye'n'e yáān mii'n ní nduu 'úúví lado ye'n'e yíúcu míi'n cáta'ai yá'n'á ye'n'e vida cue'n'e daā'ma'n chi ngii ndu'ū ndichúúví naa'n n'gui'i. Ní ca'aama 'íyú ní ngii 'áámá 'áámá naa'n n'gui'i ye'n'ē. Ní tá'á yá'n'á mii'n chíú'n chi dii'n chi nduúvā ye'n'e vaadi ya'ai ye'n'e naciones. ³ 'Āā ntéé vée mar 'áámá dendu'ū mii'n chi Ndyuūs ca'n'a yā chi condenado chi canéé na yáān mii'n. Trono ye'n'e Ndyuūs ndúúcu trono ye'n'e 'ii'n'yā'n chi nguuví 'iiti cuúchí canéé na yáān mii'n. Ní 'ii'n'yā'n chí dichí'vē Ndyuūs canéé yā mii'n. ⁴ Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní snaán yā naán Ndyuūs ní canéé nguū'n chi duuchi Ndyuūs nchεεtē yā. ⁵ Ní nguée cuuví n'gaan yáān mii'n. 'Ii'n'yā'n s'ee'n chi n'gεεtinée yā mii'n nguée ne'n'é yā mar 'áámá dεεve ye'n'e lámpara ní nguée dεεve ye'n'e 'yá'n'ā caati 'iivú Ndyuūs ngii dεεve yā. Ní 'ii'n'yā'n s'ee'n caa'n'ma'n ntiin'nyu'n yā cue'n'e daā'ma'n cue'n'e daā'ma'n tan'dúúca reyes.

Tiempo taachi cuchí Jesucristo ní 'āā canéé nii'nuú'

⁶ Cuayiivi mii'n ní ángel ca'n'á yā chí yā 'úú: Nduudú 'cūú ní nduudu cuaacu. Ní 'ii'n'yā'n cuuvi cu'téenu yā nduudu mii'n. Señor chi maa'n Ndyuūs ye'n'e espiritus ye'n'e 'ii'n'yā'n profetas chí Ndyuūs ndεεvé yā, maá'n yā dicho'ó yā ángel ye'n'e yā chí ángel 'cuu'mí'n yā 'ii'n'yā'n chí dichí'vē Ndyuūs dendu'ū chí 'āā canéé chí chó'ōo ní 'āā snee nii'nuú'n.

⁷ Jesús nga'n'á yā ngii yā ndís'tií. 'Caandiveé'n nī. 'Úú ní ndaá nuu'n. Dεε chúúca yeenu 'ii'n'yā'n chí 'caandiveé'n yā nduudu cuaacu ye'n'e Ndyuūs, nduudu chí canéé nguū'n na libro 'cūú.

⁸ 'Úú, chí Juan, chí'indiveé'n ní ndiichí dendú'ū chí 'túúca. Ní cuayiivi chí ndiichí ní chí'indiveé'n chuú, candiitin'dií ná ca'a ángel chí ch'i'n'i yā 'úú dendu'ū chí 'túúca chí ne'n'é i'teenú ángel mii'n. ⁹ Naati ángel mii'n ca'n'a yā chí yā 'úú: Nguée dii'n di 'túúca. 'Úú ntúū'n dichí'vē Ndyuūs tan'dúúca dii ndúúcu hermanos ye'n'e di chí nga'n'á yā nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs ndúúcu nducyáácá yā chí 'caandiveé'n yā nduudu cuaacu chí canéé nguū'n na libro 'cūú. Dií, cu'téenu di Ndyuūs.

¹⁰ Ní ángel mii'n ní ca'n'a ntúū'n yā chí yā 'úú: Nguée cuunu'n n'dé'ei di nduudu cuaacu ye'n'é Ndyuūs chí canéé nguū'n na libro 'cūú caati tiempo ye'n'e dendú'ū chí 'túúca 'āā snee nii'nuú'n. ¹¹ Maa'n ní cu'née'n nī 'ii'n'yā'n chí nguεε n'daacá idií'n yā chí 'túúca dií'n yā. 'Tiicá ntúū'n 'ii'n'yā'n chí nadacadiinúú'n yā ye'n'e dendu'ū chí nguεε n'daacá, cu'née'n nī chí 'túúca dií'n yā. 'Ii'n'yā'n chí din'daacá yā, cu'née'n nī chí dií'n yā 'túúca. 'Ii'n'yā'n chí 'áámá dií'n yā ntiin'nyu'n ye'n'e Ndyuūs cu'née'n nī chí 'aama dií'n yā 'túúca.

¹² 'Caandiveé'n nī chíi'n chí ca'n'a Jesús. 'Úú ní núú'n nūu'n ndaá. Ní ndéé premios chí ca'n'á ca'á 'áámá 'áámá 'ii'n'yā'n premios chí tuneé yā ye'n'ē ntiin'nyu'n chí ye'n'e yā. ¹³ 'Úú ní 'ii'n'yā'n vmnáán vmnaa'n ndií naachi 'cuiinu. 'Úú ní canéé naachi chinga'á ndií cuayiivi chí 'cuiinú tan'dúúca letras ye'n'e alfabeto A ndií Z, 'túúca 'úú, nga'n'a Jesús.

¹⁴ Dεε chúúca yeenu 'ii'n'yā'n s'ee'n chí nandεεvé yā catecai yā caati cuuvi cuta'á yā n'gui'i ye'n'ē yá'n'á ye'n'e vida, ní cuuví cundaa yā cheendi va'ai ye'n'e yáān mii'n ní cho'ó yā cuaa'n chεētí va'ai chεεti nguuví. ¹⁵ Naati cuaa'n daami yáān mii'n chí'εetinée 'ii'n'yā'n chí nguée chí'téenu yā Ndyuūs ndúúcu 'ii'n'yā'n chí ngaatu, ndúúcu 'ii'n'yā'n chí ca'n'á yā ndúúcu ndaataa'ó isa'n'á chí nguée ye'n'é yā, ndúúcu 'ii'n'yā'n chí n'guii'n'nú yā 'ii'n'yā'n, ndúúcu 'ii'n'yā'n chí i'téenu yā santos'ó ídolos ndúúcu nducyáácá 'ii'n'yā'n chí ne'n'é yā nginnche'éi yā 'ii'n'yā'n ní nga'n'a yā nduudu yaadi.

¹⁶ 'Úú Jesús idicho'ó ángel ye'né chi caa'n'ma'n cuaacú yā ye'n'e nducue'n'e cosas chi 'túúcā nanáán ndís'tiī chi 'ii'n'yā'n ye'n'e yaacū s'ee'n. 'Úú ní 'ii'n'yā'n vmnáán vmnaa'n ye'n'e ndaata ye'n'e David 'úú. 'Úú ní 'íi'nyú'n chí ngíí deεve nguεetiyaan.

¹⁷ Espíritu N'dai ye'né Ndyuūs ndúúcū 'ii'n'yā'n s'ee'n chi ye'n'é Ndyuūs nga'n'a yā 'tíicā: Ndís'tiī cuchíi nī. Ní 'āā du'ú nūu'n 'ii'n'yā'n chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'é ní canéé chi caa'n'má'n yā: Cuchíi nī. Ní n'diī chí yaaca nī cuchíi nī. Cuchíi nī ndúúcū 'āā du'ú nūu'n 'ii'n'yā'n chí ne'n'é yā. Cuchíi nī ní cu'u nī ye'n'e nuū'n'nī'n ye'n'e vida cue'n'e daā'n'ma'n. Ní nguéé de'ē vεε cūndi'i ye'n'é nī nuū'n'nī'n ye'n'e vida cue'n'e daā'n'ma'n.

¹⁸ 'Úú nga'n'á ngī nduudu cuaacu ca'áámá ca'áámá 'ii'n'yā'n chí n'giindiveé'n yā nduudu ye'n'e dendú'ū chí canéé chí cuchíi chí canéé nguū'n na libro 'cūū. Nduuti chí 'áámá yā cu'nee'n ca n'deēe nduudú nguéé ti chí canéé nguū'n na libro 'cūū Ndyuūs ca'á yā 'ii'n'yā'n mii'n castigo ye'n'e yā ye'n'e nducue'n'ē vaadi ya'ai chí canéé nguū'n na libro 'cūū. ¹⁹ Ní nduuti chí 'áámá 'ii'n'yā'n divíi yā na'n'a nduudu ye'n'é Ndyuūs ye'n'e dendú'ū chí cuchíi chí canéé nguū'n na libro 'cūū, 'tíicā ntúū'n Ndyuūs nadivíi yā parte chí cuuvi ye'n'e yā ye'n'e libro ye'n'ē vida cue'n'e daā'n'ma'n ndúúcū parte chí cuuvi ye'n'é yā ye'n'e yāā'n chí deεve ye'n'e chí canéé nguū'n na libro 'cūū.

²⁰ 'Ii'n'yā'n chí nga'n'a cuaacú yā dendu'ū chí 'túúcā, 'ii'n'yā'n mii'n nga'n'a yā: Cuaacu ní'nyu'n chí 'āā cuchíi nuú'n. 'Tíicā cuuvi. Cuchíi nī Señor Jesucristo.

²¹ Ní maa'n ní Señor Jesucristo ye'n'e yú téε yā ndís'tiī nducue'n'ē chí n'daacā ye'n'é yā, ní canéé yā ndúúcū ndís'tiī. 'Tíicā cuuvi.